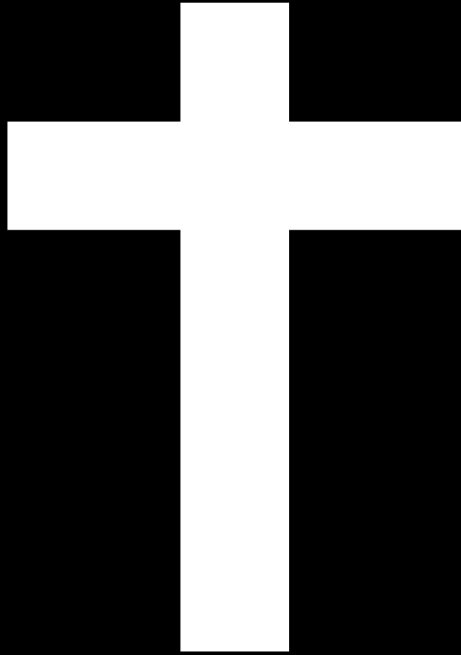

MÖNÖ KÖMÖ

The New Testament in the Haruai language of Papua New Guinea

MÖNÖ KÖMÖ
The New Testament in the Haruai language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Haruai long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Haruai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 8 May 2021
9e954707-a711-5aaf-8460-3e8220e0e211

Contents

Matiu	1
Mak	59
Luk	94
Jon	155
Aposol	199
Rom	257
1 Korid	286
2 Korid	312
Galesia	327
Epesas	336
Pilipai	345
Kolosi	351
1 Tesalonaika	357
2 Tesalonaika	362
1 Timoti	365
2 Timoti	373
Taitas	379
Pilimon	383
Hibru	385
Jems	408
1 Pita	415
2 Pita	423
1 Jon	428
2 Jon	435
3 Jon	436
Jud	437
Repelesin	439

Jisas Krai Mönö Wä aku Matiu kai kitöja

*Ebrahim yöxim yöxip höuöilmel rım
Jisas Krai nugwo yöx pön hömä
(Luk 3:23-38)*

¹ Jisas Krai nuö nöhöniṅ maduebö nuṅ bla yöxim yöxip höuöilmel rön nugwo yöx pön hömä akuyöbö yadıba rımıdla. Nöbö dib Ebrahim yöxim yöxip duön, kiṅ Depid nugwo yöx pön hömä. Depid nuṅ yöxim yöxip duön, Jisas Krai nugwo yöx pön hömä.

² Akuyöbö almä:

Ebrahim nuṅ Aisak yöx pön höja.

Aisak nuṅ Jekop yöx pön höja.

Jekop nuṅ piöṅö, Juda yöxön, pıgnıṅ nöbö pıg maga

agıpa yöx pön höja.

³ Juda nuṅ mö Tama pısaṅ mıdön, Peres Sera yöṅö yöx pön höja.

Peres nuṅ Hesron yöx pön höja.

Hesron nuṅ Ram yöx pön höja.

⁴ Ram nuṅ Aminadap yöx pön höja.

Aminadap nuṅ Nason yöx pön höja.

Nason nuṅ Salmon yöx pön höja.

⁵ Salmon nuṅ Boas yöx pön höja. Boas nuöm nuṅwa Rehap.

Boas nuṅ Obed yöx pön höja. Obed nuöm nuṅwa Rut.

Obed nuṅ Jesi yöx pön höja.

⁶ Jesi nuṅ kiṅ Depid yöx pön höja.

Depid nuṅ Solomon yöx pön höja.

Solomon nuöm nuṅ aku, höd Yuraia pımın wöröxim,

mai Depid pön mönö, Solomon yöx pön höja.

⁷ Solomon nuṅ Riaboam yöx pön höja.

Riaboam nuṅ Abaija yöx pön höja.

Abaija nuṅ Esa yöx pön höja.

⁸ Esa nuṅ Jihosapat yöx pön höja.

Jihosapat nuṅ Joram yöx pön höja.

Joram nuṅ Asaia yöx pön höja.

⁹ Asaia nuṅ Jodam yöx pön höja.

Jodam nuṅ Ehas yöx pön höja.

Ehas nuṅ Hesekaia yöx pön höja.

¹⁰ Hesekaia nuṅ Manasa yöx pön höja.

Manasa nuṅ Emos yöx pön höja.

Emos nuṅ Josaia yöx pön höja.

¹¹ Josaia nuṅ Jekonaia yöx pön hön,

pıgnıṅ nöbö adö bli yöx pön höja.

Wop aku, taun dib Babilon nöbö mö hön,

İsrel nöbö mö bla nag nıg pön Babilon dumä.

¹² Pön dumıdmä, Jekonaia piaku mıdön, Sialtiel yöx pön höja.

İsrel nöbö mö ṅıṅ Babilon röböxön

mögörıb Juda höbkäl duim aku,

Sialtiel nuṅ Serababel yöx pön höja.

¹³ Serababel nuṅ Abaiad yöx pön höja.

Abaiad nuṅ Eliakim yöx pön höja.

Eliakim nuṅ Eso yöx pön höja.

¹⁴ Eso nuṅ Sedok yöx pön höja.

Sedok nuṅ Ekim yöx pön höja.

Ekim nuṅ Elaiad yöx pön höja.

¹⁵ Elaiad nuṅ Eliesa yöx pön höja.

Eliesa nuṅ Matan yöx pön höja.

Matan nuṅ Jekop yöx pön höja.

¹⁶ Jekop nuṅ Josep yöx pön höja.

Mö Maria Josep nölmä. Maria nuṅ Jisas yöx pön höja.

Jisas nuṅ Krai me rımıdöia.

¹⁷ Makwam, nöso an Ebrahim nuṅ yöxmın yöxim yöxip u höuöilmel rım akuyöbö ragpıd adokwebö kwo (14) duön aku, mai nöso kiṅ Depid yöx pön hömä. Yöx pön höm, Depid nuṅ piöṅö yöxmın yöxim yöxip u höuöilmel rön aku kwo algör ragpıd adokwebö kwo (14) dumın, mai Babilon nöbö hör piakuyöbö hön ṅıgö nag nıg pön mögörıb ṅıṅa dumä. Pön dumın, mai piöṅö iswob yöxip u höuöilmel rım akuyöbö ragpıd adokwebö kwo (14) dumın mönö, mai Krai* nugwo yöx pön hömä.

*Maria nuṅ Jisas yöx pön höja
(Luk 2:1-7)*

¹⁸ Jisas Krai nugwo yöx pön höm mönö aku yadıba rımıdla. Jisas nuöm Maria, Josep nölmın, nuṅ pısaṅ yönölön wöhö, ṅıṅ nugumın Maria ha wöta mıdöja.

1:1: Jen 22:18; 1Kro 17:11 1:3: Jen 38:29-30; Rut 4:18-22 1:5: Rut 4:13-17 1:6: 2Sam 12:24 1:11: 2Kıṅ 22-24; 2Kro 36:10; Jer 27:20 1:12: Esra 3:2 * 1:17: Grik mönö "Krai" aipam, Hibru mönö "Mesaia" aipam ila panyöbö iör mıda: "God yad nıgön Nöbö maku." 1:18: Luk 1:27,35

Inöm Leia nuŋ keir rımın, ha wöta mıdöŋa. ¹⁹ Makwam nöböniŋ nuŋwa Josep nöbö waiö makwam, mönö diba yadölöŋ; rıb akwör yöxön yadöŋa, “Ha wöta mıd aku, nöbö mö bla yad nölmön, nuŋ möigw yöxöna. Makwam, tar yad abnö,” röŋa. ²⁰ Josep aliö rıbyöx nugwön aku, jı pıxmag yuö bö inımö nugwöŋa, Nöbö Diba ejol nuŋ i nugwo yadöŋa, “Josep, Depid ha nuŋwa! ‘Mö aku, pöd ran pınö?’ rön, rıbyöx nugumıjınö; amın pö. Ha wöta mıd aku, Inöm Lei akwör rımın mıda. ²¹ Mai ha aku yöx pön han nuŋ dib röxön, nöbö mö nuŋ akuyöbö ap kib mag gwogwo röi pıx aku örıx abön makwam, ib nuŋwa Jisas rane,” röŋa. ²² Alöŋ aku, Nöbö Diba nuŋ mönö nuŋwa yadıb nöbö i yad nölöŋa nugwön nuŋ piönö al aliö cönıŋö, rön yadöŋa. ²³ Nuŋ yadöŋa,

“Ha mö i nöbö i pısan yönen wöhö, ha wöta mıdön,
ha i yöx pön han, ib nuŋwa Emanuel
me cönıŋö,” röŋa.

Emanuel mönö il aku, God an pısan mıda.

²⁴ Makwam Josep inımö hölmön öbılön, Nöbö Diba ejol nuŋwa mönö yadöŋ aku pön, mö Maria nugwo mı pınö, rön rıbyöx nugwöŋa. ²⁵ Höd Josep Maria pısan yönölöŋ wöhö, Maria ha aku yöx pön höm, Josep ha aku ib nuŋwa Jisas, me rön, Maria nugwo mı anadö pöŋa.

2

Nöbö rıb wä yöx nugub bla hön Jisas nugumä

¹ Makwam Herod Judia Propins kiŋ mıdmıd wop aku, Maria Jisas yöx pön höŋ Betlehem taun, mögörib Judia mıbıl yöra. Yöx pön höm, nöbö gupö nugw ri abıb bla, naiö wölmıd möl sebö Jerusalem hön, nöbö mö piaku yad nugwön yadmä, ² “Juda nöbö mö, Kiŋ an, me röi aku nugwo yöx pön höia! Wopik nıgmın mıd pikai? An mögörib ana naiö wöl hömıd möl sö mıdön nugumın gupö aku wöxnö nıga; nugwöl aku, ib nuŋwa yadıŋ bıł sö duan, me rön, hölıŋö,” rımä. ³ Aliö rımıdmın, kiŋ Herod mönö aku nugwön,

nöbö mö pik nıŋ ha aku nugwo rıbyöx nugwön nı nugweñıŋadö, rön, rıb mıga yöxöŋa. Jerusalem nöbö mö akuyöbö magalıg algör rıb mıga yöxmä. ⁴ Makwam kiŋ Herod, God ap höjöpäl ur nölıb nöbö dib bla aipam, God lo mönö yad nölıb nöbö bla aipam, wö rım hömıdmın yadöŋa, “God mönö yadıb nöbö piaku Krais nugwo yöx pön höñ mögörib kai?” me röŋa. ⁵ Aliö rımıdmın yadmä, “God mönö yadıb nöbö i, maduar mönö kai kıtön rıg yadöŋ mag akwör, nugwo yöx pön höñ Betlehem taun, mögörib Judia yuadö. God mönö yadıb nöbö aku God Mönö kai kıtön yadöŋa,

⁶ ‘Mögörib Judia yuadö
mögörib mıga hörıror mıd makwam,
mögörib Betlehem nugwan mögörib
ulmıdö i röxg mıjön aku,
jı Nöbö Dib aku mögörib aliö akuyöbö
hön,
nöbö mö nı Isrel akuyöbö nıgö nugwidıx
mıjöna.

Aion aku, Betlehem ib diba mıjönıŋö,
rö,” rımä.

⁷ Aliö rımıdmın, kiŋ Herod nugwön, du rıb wä yöx nugub nöbö bla nıgö tar yad wö rım hömıdmın yadöŋa, “Wop kaiyöbö gupö aku wöxnö nıgöŋ?” röŋa. ⁸ Aliö rımın, nugwo mönö aku yad nölmın, nıgö Betlehem yad abön inakmönö hörön yadöŋa, “Nıŋ du ha aku hölu nugw ri abön, höbkal hön yadıŋ, nı aipam duön ib nuŋwa yadmön bıł sö duan,” me röŋa.

⁹ Kiŋ Herod aliö rımın, nıŋ dumın nugugırön, gupö nıŋ naiö wölmıd adaku nugwım aku höd höd dumın nugugırön, nıŋ mai dumä. Gupö aku dumıd dumıd, ha kiaia aku mıdöŋ rama mıbıl yöra pisö gö nıgöŋa. ¹⁰ Almın nugwön nıŋ gupö aku nugumın, wä rımın nugugırön, nıŋ mı ödöriö wahax pımä. ¹¹ Ram möl bö duön nugumın, ha kiaia aku nuöm Maria pısan mıdöŋa. Nıŋ du höxmax yuön, ha kiai aku iba yadmın bıł sö dumıdım nugwön, yogw nıŋ bla höjöxön, ha aku nugwo ap wä bli nölmä. Gol bli, pia hölıŋ wä höb bli, wel röbö hölıŋ wä höb bli nölmä.

¹² Makwam ñiŋ piɣmag yuö kwo hölmön inimö nugumɪn, God yadöŋa, “Höbkal Herod mɪda dumijeñiŋe!” röŋa. Makwam, riŋ yadöŋ akwör nugwön, höbkal ödöi hör i dumɪdön, rɪba ram ñiŋa dumä.

Josep Maria nuömarö hogwa pön bör mögöriɓ dib Ijip duöŋa

¹³ Makwam rɪb wä yöx nugub nöbö bla ñiŋ algör dumä nugugirön, Josep inimö nugumɪn, ejol i hön nugwo yadöŋa, “Herod ha kiai aku pɪl pal niŋinö, rön, hölu nuguba rɪmɪda. Makwam, ha kiai nuömarö hogwa rimgör yölɪŋön, bör mögöriɓ Ijip duö. Hanö rɪmön kwönö nagö höbkal hanö,” röŋa.

¹⁴ Ejol aliö rɪmɪn, Josep piɣmag yuö mibɪl kwo öbɪlön, ha kiai nuömarö hogwa yölɪŋön mögöriɓ Ijip duöŋa.

¹⁵ Yölɪŋ pön duöŋ aku, Nöbö Diba nuŋ mönön nuŋwa yadɪɓ nöbö i nugwo yad nölmɪn, nuŋ nugwön mönön aku kai kitön yadöŋa, “Ha na aku Ijip yöbö wö rɪmön hö,” röŋa.

Makwam Josep nuömarö du Ijip mɪdim, Herod wöröxim nugwön, mai höuöil hömä.

¹⁶ Makwam Herod nuŋ nugwöŋa, rɪb wä yöx nugub nöbö bla, nuŋ riŋ yadöŋ mag akuyöbö rölim. Aliö nugumɪn, nugwo mɪ ölisö diba wölmɪn yadöŋa, “Nɪ alöi aku, ha kiai nöbö diba mɪdɪba rɪmɪd aku nɪ pödpöd rön nugwo pɪl pal niŋinö?” rön nugwöŋa. Ji nuŋ rɪb i yöx nugwön yadöŋa, “Nöbö rɪb wä yöx nugub bla ñigö gupö aku wöxnö niŋ wop aku, nɪ yad nölm rɪ abön dumä. Makwam nɪ nugula, Betlehem il yöra ha yöx pön höm, kɪm mös yön bla aipam, ha mai yöx pön höi bla aipam, pɪl pal niŋöñ aku, ha aku aipam pɪl pal niŋöñiŋö,” röŋa. Aliö rön, nöbö nuŋ bli yad abmɪn duön, ha Betlehem yuadö mɪdim bla magaliŋ pɪl pal ab pörmä.

¹⁷ Betlehem ha pɪl pal niŋmä aku, God mönön yadɪɓ nöbö Jeremaia cönɪŋö, rön, riŋ kai kitön mag akwör rɪmä. Jeremaia mönön aku kai kitön yadöŋa,

¹⁸ “Rama taun kau aku lɪb pɪlan,

mönö diba niŋgön, ib diba immiŋjöña. Mö Resel yöxim yöxiŋ yöxiɓ u höuöilmel cön bla, lɪb pɪlan immiŋjöña. Ha nuŋ bla wöröx pöcöña nugwön nöbö mö bli ñigö yad pɪb maga mɪdeniŋö,” röŋa.

Josep Maria nuömarö hogwa yölɪŋön höbkal dumä

¹⁹ Makwam mai nöbö dib Herod wöröxim, Josep Ijip piaku mɪdön hölmön inimö nugumɪn, Nöbö Diba ejol nuŋ i hön nugwo yadöŋa, ²⁰ “Nöbö ha kiai pɪl pal abɪba rɪmɪdim bla mödö wöröxöi makwam, mönaŋ nuömarö hogwa ñigö yölɪŋön, höuöil mögöriɓ Isrel duanö,” röŋa. ²¹ Ejol aliö rɪmɪn, Josep ha nuömarö hogwa yölɪŋön, höbkal Isrel duöŋa. ²² Makwam uröpɪnmɪn, mönön i yadmä, “Herod wöröxim, ha nuŋwa Akeleas Judia Propins nöbö mö piaku nugwidɪx mɪdö,” rɪmä. Aliö rɪmɪdmɪn, Josep nuŋ Akeleas mɪd mögöriɓ aku pöd raŋ dinö, rön, ipöxöŋ aku, ji hölmön inimö nugumɪn God nugwo yadöŋa, “Mögöriɓ Judia höbkal dumɪjɪnö, mögöriɓ Galili duanö,” röŋa. ²³ Aliö rɪmɪn, Josep möniŋ hagap yölɪŋön Nasaret taun duön mɪdmɪdöia. Dumä aku, God mönön yadɪɓ nöbö bla akuyöbö cönɪŋö, rön, riŋ kai kitim mag akwör röŋa. Ñiŋ kai kitön yadmä, “Nugwo nöbö Nasaret yöbö, me cönɪŋö,” rɪmä.

3

Jon Röbö Pal Nölɪɓ Nöbö aku God mönön yad nölmɪda

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ Nasaret mɪdim wop mibɪl aku, Jon röbö pal nölɪɓ nöbö aku hön, mögöriɓ Judia mibɪl yöra, mögöriɓ nöbö mö mɪga mɪdmɪdölöi, mögöriɓ riŋ kap mibɪl piaku mɪdmɪn nugugirön, nöbö mö bla hömɪn, nuŋ ñigö mönön yad nölmɪda. ² Ñigö yad nölmön yadmɪda, “Womiöx mɪda, God nöbö mö pön nugwidɪx mɪjöna. Makwam, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd rɪmɪn

aliö alöl+ñö, rön, röböxne,” r+im+da. ³ Jon ñigö mönö yad nöl+m+id aku, God mönö yad+ib nöbö Aisaia maduar cön+ñö, rön, r+ig kai kitön mag akwör röña. Aisaia mönö aku kai kitön yadöña,

“Nöbö i, mögöri+ib nöbö mö m+iga m+idölöi, mögöri+ib r+ig kap mib+il yöraku du m+idön, wö rön yajöna,

‘Nöbö Diba höm+da!

Ödöia höña pisö pibö r+ig m+ijön bla, p+id p+lix r+ig m+ijön bla,

p+in wöd höimöl ri abön m+ijne,’ cön+ñö,” röña.

⁴ Makwam Jon wöl+ij nuñ aku, hön kamel panö pön rim wöl+ij i yömön, hön kau uña amanö n+igm+da. Ap n+im+ib nuñ aku, ban pabladö aku aipam, böm röbö aku aipam n+imm+da. ⁵ Wop aku, Jerusalem m+idim nöbö mö bla aipam, mögöri+ib Judia yuadö m+idim nöbö mö bla aipam, röbö Jodan il piaku m+idim nöbö mö bla aipam, ñ+ñ magal+ig Jon m+idön yöra dumä. ⁶ Jon m+idön yöra duön, ap kib mag gwogwo rim bla wöxnö yad pör+im nugug+rön, Jon ñigö röbö Jodan yuö yax nöl+m+da.

⁷ Makwam Perisi nöbö bla aipam, Sadiusi nöbö bla aipam nöbö m+iga, Jon an+ñ röbö pal nöl+ñ, me rön, höm+dm+in, Jon ñigö yadyöxön yadöña, “Ñ+ñ kas gwogwo ruai! Agö mag+im rim ipöxön bör höm+idöi? ‘Röbö pal+ñ, God nöbö mö nöi piaku ñigö yadyöxön wop aku, an yadyöxen+ñö,’ rön, bör höinönö ä? ⁸ Ñ+ñ röbö yaxnöb cön aku, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd r+im+in aliö alöl+ñö, rön, röböxön, m+id ri aböña. Alm+ijöñ aku, nöbö mö piaku nugwöña, ñ+ñ ap kib mag gwogwo r+im+idöi aku mödö röböxöia. ⁹ Makwam ñ+ñ r+ib i yöx nugwöña, ‘An nöso maduebö Ebrahim halöu ha nuñwa m+idöla nugwön God an+ñ mag gwogwo i ren+ñö,’ rön, r+ib aku yöxm+ijeñ. Ebrahim halöu ha nuñwa m+idöl+ñö, röi aku hör ap! God r+ig bil+ik pön, Ebrahim halöu ha nuñ piaku r+ r+ignöb, rön, r+ r+igöxa! Makwam, ‘Nöbö waiö Ebrahim yöxm+in yöx höuöilmel rön an keir yöx pön

hö n+igöñö,’ röi aku, mönö aliö akuyöbö yadm+ijeñ.

¹⁰ “Nugw ri aböña! God b+ aku ila al+ig römal+ba yua mämäl g+ m+da. B+ i mag n+im+ib wä bli yaxen aku, nuñ römaxdörön p+ r+in ab wiöna. ¹¹ Ñ+ñ ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd r+im+in aliö alöl+ñö, rön, röböxöñ aku, n+ ñigö röbö akwör pal nöina. Makwam nöbö n+ mai hön aku, nuñ n+ röxg+ib yöi; nuñ nöbö dib ödöriö, n+ nöbö ulm+idö. N+ nugwo nugwön möigw yöxna. Yam uñ nuñwa p+rag yön+ib maga m+idöl. N+ ñigö röbö akwör pal nöl+m+idla j+ nöbö aku nuñ hön, ñigö Inöm Leia pal nölön, r+in pina al+ig pal nölöna.

¹² “Nuñ wit maga göj wan, ödör pön hö r+ig palpatöi mag akuyöbö r+iba r+im+da. Wit mag n+im+ib bla hör n+igön, wit yöj r+ib r+ib bla hör n+igöna. Aliö rön, wit mag n+im+ib nuñ bla p+rag du ram möla n+igöna; j+ r+ib r+ib bla pön du r+in öim yön+m+id möl bö wiön+ñö,” röña.

*Jon Jisas röbö pal nölöña
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ Wop aku, Jisas nuñ, Jon n+ röbö pal nöl+ñ, me rön, mögöri+ib Galili röböxön, röbö Jodan yuö duön, ¹⁴ Jon nugwo yadöña, “N+ röbö pal nölö,” röña. Jisas aliö r+im+in, Jon yadöña, “Nañ döñö n+ röbö pal nöilax. Aku n+ pödpöd rön nagö röbö pal nöin?” röña.

¹⁵ Aliö r+im+in, Jisas yadöña, “Nañ yadm+idlö adaku röböxön, n+ r+ig yadm+id+il mag akwör c+in+ñ aku, God r+ig yad yad mag akwör c+in+ñö,” röña. Aliö r+im+in Jon, “M+ yadlanö,” rön, Jisas nugwo röbö pal nölöña.

¹⁶ Jon Jisas nuñ röbö pal nöl+m+in nugug+rön, Jisas röbö halaia hön nugum+in, adöx sö waglöx+im möla rödm+in, God Inöma nuñ yöur döpwö röxg b+ib+ r+ p+in Jisas göröña. ¹⁷ Aliö al+ip höm nugug+rön, mönö i God mögöri+ib adöx yöd röul adö kau sö pik pön yadöña, “Ha wä m+idö k+, ha madmag yöbö n+ ödöriö. N+ nugwo nugumön, n+ m+ wä rö,” röña.

4

*Kijakia Jisas nugwo r̄ba nōlmōn ap kib
mag gwogwo raṇ me rōn nugwōṇa*
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Wop aku God Inōma Jisas nugwo yōl̄ṇōn, mōgōr̄b nōbō mō m̄dm̄dōlōi, mōgōr̄b r̄g akwōr m̄d mib̄l piaku pōn dum̄n, kijakia nuṇ Jisas ap kib mag gwogwo bli cōn̄ṇōnō wōhō, rōn r̄i nugwōṇa. ² Jisas mōgōr̄b r̄g kap piaku ap i n̄mōlōṇ wōhō, wop akuyōbō padokwo padōk paṇyōbō i hōuōil̄iō hō p̄n du adokwebō m̄j bō (40) mil p̄xmag yuō al̄g hōr̄ ōr m̄dōṇa. Alōn hōr̄ ōr m̄d̄m, nugwo m̄i kiō diba p̄ilm̄n, ³ kijakia Jisas nugwo r̄ba nōlmōn, mag gwogwo i raṇ me rōn hōn, Jisas nugwo yadōṇa, “N̄i God Ha nuṇwa m̄dlō, r̄lō aku, r̄g k̄yōbō yadaṇ bred n̄gaṇ,” me rōṇa. ⁴ Aliō r̄m̄n, Jisas pain̄ō yadōṇa, “God Mōnō aku kai k̄tōn yadm̄a, ‘Nōbō mō bred akwōr n̄mōn kōmō m̄ideṇ̄m;

God mōnō r̄g yad aku magal̄g nugw pōṇ aku,
kōmō m̄jōṇ̄ṇō, r̄iṇō,” rōṇa.

⁵ Jisas aliō r̄m̄n, kijaki Jisas nugwo yōl̄ṇ pōn du taun dib lei Jerusalem duōn, God hōjōpal̄b rama m̄i b̄l pisō urim ram aku pōn wōlu n̄gōn yadōṇa, ⁶ “N̄i God Ha nuṇwa m̄dlō, r̄lō aku, mām̄liō m̄grō bō p̄iṇ̄rō. God Mōnō aku kai k̄tōn yadm̄a, ‘God ejol nuṇ bla yadaṇ, nagō imag ṇ̄ṇa bli yōra p̄i ḡi m̄jōṇ̄ aku, r̄g i yamsō nagō aku p̄nōn ren̄ṇō,’ r̄iṇō,” rōṇa.

⁷ Aliō r̄m̄n, Jisas pain̄ō yadōṇa, “Ehōu! God Mōnō aku mōnō um bli kwo kai k̄tōn yadm̄a, ‘God Nōbō Dib aku, nuṇ nōbō m̄i yad̄b mōnō inakmōnō hōr̄b nōbō, me r̄m̄jeṇ̄ṇe,’ r̄iṇō,” rōṇa.

⁸ Jisas aliō r̄m̄n, kijaki Jisas nugwo pōn du ōnōṇ aṇmag p̄d dib sō wōluōn, mōgōr̄b wā wā kiṇ hōr̄rōr nugwid̄x m̄dim bla Jisas nugwo yabuōn yadōṇa, ⁹ “Naṇ hōxmax yuōn, ib na yadaṇ b̄l sō duāṇ, n̄i mōgōr̄b pi b̄l̄k magal̄g naṇōr nōinō,” rōṇa.

¹⁰ Aliō r̄m̄n, Jisas nuṇ kijakia yadōṇa, “Seten nagō hōr̄ pikwo duō! God Mōnō aku kai k̄tōn yadm̄a, ‘God Nōbō Diba ib nuṇ akwōr yad̄ṇ b̄l sō duāṇ; mabō nuṇ akwōr c̄ne, r̄iṇō,” rōṇa.

¹¹ Jisas aliō r̄m̄dm̄n nugwōn kijakia nuṇ, Jisas nuṇ ap gwogwo bli cōn̄ṇō, rōn, r̄i r̄i ōl̄iōxōn, Jisas nugwo rōbōxōn dum̄n nuguḡrōn, ejol bli hōn, Jisas hōṇ yōra m̄dōn nugwid̄x m̄dm̄a.

*Jisas mōgōr̄b Galili ila n̄gōn, nōbō mō
God mōnō maga yad nōlōṇa*
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Wop aku rōbō pal nōl̄b nōbō Jon nugwo nag n̄gm̄a. Jisas mōnō aku yōxōn, mōgōr̄b Galili hōuōil̄ duōṇa. ¹³ Duōn taun nuṇwa Nasaret m̄dōlōṇ; du m̄dōṇ taun ulm̄dō Kapaneam, mōgōr̄b Sebiulan Naptalai mib̄l yōra m̄d Ban Yuō Galili pō yōra. ¹⁴ Jisas mōgōr̄b aku duōn, nōbō mō piaku ṇ̄gō mōnō wā aku yad nōl̄p yōnm̄d makwam, God mōnō yad̄b nōbō Aisaia cōn̄ṇō, rōn, r̄g kai k̄tōṇ mag akwōr rōṇa. Nuṇ yadōṇa,

¹⁵⁻¹⁶ “Mōgōr̄b Sebiulan n̄gōn Naptalai n̄gōn, Ban Yuō Galili pō yōra,
Rōbō Jodan naiō du rōd̄p p̄m̄d ir kwo rōxiō,
Juda nōbō mō yōi mōgōr̄b Galili yōraku m̄dōi akuyōbō
ṇ̄ṇ m̄i mil diba mōdō nugwōia.
P̄xmag yuō piaku m̄dōn wōrōxbā maga rōṇ aku,

j̄i mil dib aku mōdō nugwōiṇō,” rōṇa.
¹⁷ Jisas wop aku ila n̄gōn, nōbō mō akuyōbō ṇ̄gō God mōnō wā aku yad nōl̄ yōn ḡrōn yadōṇa, “Ap kib mag gwogwo rōi aku, pōdpōd r̄m̄n aliō alōl̄ṇō, rōn, rōbōxōṇa. Womiōx m̄da, God nōbō mō pōn mōgōr̄b adōx yōd rōul adō kau sō nugwid̄x m̄jōn; wop maiyōbō ōim pōx m̄dm̄dōi aku, wopik wōxnō n̄gō!” rōṇa.

*Jisas nōbō mōs mōs, “ṇ̄ṇ n̄i p̄isaṇ
hōnō,” rōṇa*

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Jisas Ban Yuō Galili pō pō duōn nugwōṇa, nōbō dōlōm p̄b nōbō hōdp̄g

hogwa uben abön dölöm p̄m̄idmā. Nöbö hödp̄g hogwa, nöbö i ib nuṇwa Saimon, nöbö i ib nuṇwa Edru. Saimon ib nuṇ i Pita me r̄m̄idōia. ¹⁹ Jisas nöbö hogwa nugwön yadōṇa, “Ñiṇ ni mai hōi. Ni ñigö r̄m̄ön, ñiṇ hödp̄g nöbö hogwa, dölöm p̄m̄idōi adö rōbōxōn, nöbö mö p̄b nöbö m̄ijōñiṇe,” rōṇa. ²⁰ Jisas aliö r̄m̄in, r̄g yadōṇ akwör nugwön, dölöm p̄m̄idim uben bla rōbōxōn, Jisas mai dumä.

²¹ Makwam m̄inji uplōb duön nugum̄in, Jems Jon yōṇö nuö Sebedi p̄isanj alebö möla m̄id ḡrōn, uben hō ḡrōn m̄idmā. Jisas nugwön, nöbö hogwa wö r̄m̄, ²² ñiṇ nuö Sebedi alebö yōraku rōbōxōn Jisas mai dumä.

Jisas piaku du yōnōn nöbö mö mönō yad nölōṇa

(Luk 6:17-19)

²³ Jisas mögōr̄b Galili mib̄il bla r̄i yōn ḡrōn, Juda mögum r̄b ram piaku piaku duön, God nöbö mö pōn nugwid̄x m̄id̄b mönō wā aku, nöbö mö piaku ñigö yad nöl yōn ḡrōn, agap ap b̄l̄im nöbö mö rōṇ akuyōbö r̄m̄in kōmō ñgm̄ida. ²⁴ Jisas alm̄idm̄in, mögōr̄b Siria nöbö mö bla magal̄g haiwo aku nugwön, nöbö mö agap ap b̄l̄im rōṇ akuyōbö pōn hōm, Jisas r̄m̄in kōmō ñgm̄ida. Nöbö mö piaku, bli ap rōṇa; bli m̄ixiñ öliṇ diba p̄lōṇa; bli ragwo ha öim ñigōṇa; bli māmāga mōmōinō palm̄in, p̄in b̄rōn ḡil ḡil r̄m̄idmā; bli in wajmag l̄id p̄lōṇa; j̄i nöbö mö ap agap b̄l̄im rōṇ akuyōbö pōn hōm, Jisas r̄m̄in magal̄g kōmō ñigōṇa. ²⁵ Makwam Galili nöbö mö ñgōn, Dekapolis nöbö mö ñgōn, Jerusalem nöbö mö ñgōn, Judia nöbö mö ñgōn, rōbö Jodan pō kwo nöbö mö ñgōn, magal̄g Jisas dum̄in nuguḡrōn, mai dumä.

5

Jisas önōṇ ajmag p̄id sō wölu m̄idōn mönō yad nölōṇa

(Luk 6:20-23)

¹ Jisas, nöbö mö m̄ig piaku nugwön, wölu önōṇ ajmag p̄id sō nöbö nuṇ akuyōbö

m̄igan kwo p̄isanj rōm̄id ḡi m̄idōn, ñigö mönō yad nölōṇa.

Nöbö mö wahax p̄m̄ijōñ

(Luk 6:20-23)

- ² Jisas nuṇ ñigö yad nöl ḡrōn yadōṇa,
- ³ Nöbö mö bla, an nöbö mö waiö yōi, God nuṇwör an̄iṇ r̄i nöiōn̄iṇö, rōn, God nugwo yad nugwōñ bla, God ñigö pōn mögōr̄b adōx yōd rōul adö kau sō nugwid̄x m̄ijōn makwam, ñiṇ m̄i wahax p̄m̄id̄iṇ.
- ⁴ Nöbö mö imm̄idōi bla, God ñigö yad pōn makwam, ñiṇ m̄i wahax p̄m̄id̄iṇ.
- ⁵ Nöbö mö höimōliö tar m̄idōi bla, ñiṇ mögōr̄b il k̄i pōñ makwam, ñiṇ m̄i wahax p̄m̄id̄iṇ.
- ⁶ Nöbö mö, God yadōṇ mag akwör c̄in̄iṇö, rōn, nugwōi bla, God ñigö nugwid̄x m̄ijōn makwam, ñiṇ m̄i wahax p̄m̄id̄iṇ.
- ⁷ Nöbö mö bli ñiṇ nöbö mö bli uliōxōn p̄i ösös r̄i ri abōñ aku, God ñigö pain̄ö algör ör uliōxōn p̄i ösös r̄i ri abōn makwam, ñiṇ m̄i wahax p̄m̄id̄iṇ.
- ⁸ Nöbö mö God nugwo r̄b paṇyōbö iör yōx nugwōi bla, God nugwo nugwōñ makwam, ñiṇ m̄i wahax p̄m̄id̄iṇ.
- ⁹ Nöbö mö nugwōñ, nöbö mö bli nuö p̄lōn r̄m̄ijōñ aku, ñiṇ hōn yajōñ, ‘Ñiṇ mag akuyōbö alm̄ijeñ, tar m̄ijne,’ rōn, wōhō cōñ akuyōbö, God ñigö halōu ha ni b̄l̄im, me cōn, makwam, ñiṇ m̄i wahax p̄m̄id̄iṇ.
- ¹⁰ Nöbö mö ñiṇ God r̄g yad mag akwör c̄in̄iṇö, rōn, r̄m̄id̄iṇ, nöbö mö bli ñigö r̄i gwogwam r̄m̄ijōñ aku, God ñigö pōn mögōr̄b adōx yōd rōul adö kau sō nugwid̄x m̄ijōn makwam, ñiṇ m̄i wahax p̄m̄id̄iṇ.

¹¹ “Nöbö mö piaku, ñigö Jisas nöbö mö nuṇ b̄l̄im me rōn r̄i gwogwam rōn, in-akmōnō hörōn, yad höimōuōñ aku, ñiṇ

mî ödöriö wahax pöña. ¹² Maduar God mönö yadib nöbö akuyöbö ñigö kwo pañ mag akwör rîmä. Makwam, ñiñ algön nör rîmijöñ aku, rîb diba yöxmijeñ; God ana mögörib adöx yöd röul adö kau sô pî ösös rî ri aböninjö, rön kwönö, ñiñ mî ödöriö wahax pinö,” röña.

*God nöbö mö nuñ bla ñiñ usö röxg midöia; ñiñ mil röxg midöia
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)*

¹³ Jisas mönö aku yadön yadöña, “Nöbö mö mögörib mîgrö kî midöi akuyöbö usö ñiñ, ñigö midöia. Makwam usö aku ida pal mag du pörañ yörbö id yönen; mî añadö gwogwo rö, rön, röbîl patön kî bö aböña.

¹⁴ “Taun diba pîd sô midön, umad gi midib maga miden; mî ödöriö wöxnö mijöna. Mag aliö akuyöbö, nöbö mö mögörib mîgrö kî midöi akuyöbö, ñiñ hötîkö mil ñiñ röxg midöia. ¹⁵ Nöbö mö akuyöbö hötîkö urön wi yöj mo möl böisö umadeñ. Bîl yöra sô cîx nig giñ mil abañ, nöbö mö ram möl yuadö bla magalig nugw ri aböña. ¹⁶ Makwam mag aliö akuyöbö, ñiñ nöbö mö piaku ñigö pî ösös rî ri abîñ, nöbö mö piaku ñigö nugwön, Nuö ñiñ adöx yöd röul adö kau sô mid akwör ib nuñwa yadîñ bîl sô diöna.

Lo mönö akuyöbö

¹⁷ “Ñiñ yajöña, Jisas hö aku, God Mosîs nugwo lo mönö yadön mönö adaku aipam, God mönö yadib nöbö bli yadim mönö adaku aipam, röböxîñ me rön hö, cöñ aku, jî aku maku yöi! Nî höl aku, God mönö yadib nöbö bla cöninjö, rim mag akuyöbö magalig cînö, rön, höla. ¹⁸ Nî ñigö mî ödöriö yadmîdla. Adöx sô mögörib mîgrö kî pîsan hölögîpöna, jî lo mönö aku rîb ul mîñi hölögîpen; magalig öim mijöna. Mönö agamö agamö rön aku, magalig rig yadön mag akwör cöna.

¹⁹ “Makwam, nöbö mö bîl kai God lo mönö aku nugwön, mönö ul mîñi röböxnö, rön, nöbö mö akuyöbö amnör yad nolan röböxöñ aku, God nöbö mö pön nugwidîx midib wop aku, ib ñiñ pîñ diöna. Jî

nöbö mö bîl kai God lo mönö nugwön, nugw ri abön, nöbö mö piaku ñigö yad nöl ri abmijöñ aku, God nöbö mö pön nugwidîx mijön wop aku, ib ñiñ wöliöna. ²⁰ Perisi nöbö piaku aipam, God lo mönö yad nölîb nöbö bla aipam, ‘God rig yadmîd mag akwör rölinjö,’ röi aku, jî ñiñ hör mönö akwör yadön, God rig yadmîd mag akwör röloi, wöhö. Ñiñ keir piönjö, God mönö rig yadmîd akuyöbö akwör nugwön ödöriö mîda akwör mai diöña. Aiön aku makwam, God ñigö pön wölu adöx yöd röul adö kau sô nugwidîx mijöna.

*Nöbö mö nigio nigön tar mijöña
(Luk 12:57-59)*

²¹ “Maduar nöhöñîñ apîñîñ maduebö akuyöbö God lo mönö yadmîdöi aku, ñiñ midö nugwöia. Ñiñ yadmîdöia, ‘Nöbäpö pîl pal nigmijeñ. Nöbö i, nöbö i pîl pal nigön aku, mönö diba nugwöninjö,’ rîmidöia. ²² Mönö aku nugwöi aku, jî weik nî ñigö yad ri aböna. Nöbö i, nöbö i nugwan ölisö waiön aku, mönö diba nugwöna. Nöbö i, nöbö i iba mag pîñ diön aku, Juda Kansol bla hö mögum rön, nugwo mönö diba yajöña. Nöbö i, nöbö i nugwo yajöna, ‘Nagö nöbö u,’ me cön aku, mögörib rîñ hör yönmîd möl bö dubä maga ra.

²³ “Makwam, nagö God höjöpâl ur nölîb apa pön du rigpîd rola höjöpâl ur nöinöb, haul nöbö mölôu nöbö nagö nugwön pîsan nuö pilö akuyöbö mönö midö, cînö aku, ²⁴ God höjöpâl ur nölîb ap aku rigpîd rola röböxön, nöbö aku pîsan mönö nig ri abön, wopik tar pañör nigio nigön midinjö, rön, höbkal hö ap aku God höjöpâl ur nölö.

²⁵ “Ap agapîm rî gwogwam cöñ aku, ñigö mönö diba yadîba pön ödöi mibîl yöra dumîdîñ nugugîrön, ñigö pîsan mönö aku nig pal wöroxön, pî nigio nigön mijöña. Nöi mijön aku, ñigö pön du nöbö diba inso rola nigîñ, nuñ piönjö ñigö pön ömdö nöbö nolan, ñigö pön du nag nigöña.

²⁶ Nî ñigö mî ödöriö yadmîdla, ap rîb ñiñ aku añadö rîba wöd pöron diöña.

Nöbö mö kib nuö nuö mag yönöia

²⁷ “Makwam mönö i yadim aku, aku kwo algör nugwöia. Mönö aku yadmä, ‘Nöbö mö kib mag yön mijeññö,’ rima. ²⁸ Makwam ni ñigö yadmidla, nöbö i mö i nugwön, nugwo rölöxmö rön riblyöx nugwön aku, God nugwan, nöbö aku rüb nuñ maga mö aku kib pisan yöñña. ²⁹ Makwam, mämäg mirix adö nugwan, ap kib mag gwogwo rüb maga rimijön aku, mämäg adaku röd aböña. Akuyöbö aiöñ aku, mämäg pan adöi ör midan kömö diöña. Nöi mijön aku, ñin ap kib mag gwogwo rön, miñ rin nöi yönmid möl bö dubä maga ra. ³⁰ Makwam imag mirix pilö aku kwo algör, ap kib mag gwogwo rüb maga rimijön aku, römaxdör aböña. Akuyöbö aiöñ aku, inpilö pan adöi ör midan kömö diöña. Nöi mijön aku, ñin ap kib mag gwogwo rön, miñ rin nöi yönmid möl bö dubä maga ra.

Jisas mö röd abib mönö yad nölöña
(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ “Ñin nugwöia, mönö i yadmä, ‘Nöbö i mönñ nuñwa röböxnöb, mö ki anadö röböxnö, rön, köp mei kitön, mö aku nugwo nölön mönö, anadö röböxnöñö,’ rima. ³² Makwam ni ñigö yadmidla: nöbö i, mönñ nuñwa nöbö i kib pisan yönen wöhö, nöböñ nuñwa mönñ hör röböxon aku, mag gwogwo cöna. Mö aku nugwo akuyöbö alön röböxañ, du nöbö yonyöbö i pön aku, nöbö aku nuñ mönñ nuñwa röböxon makwam, nuñ alañ mönö, mönñ nuñwa nöbö kib mag yönib mö i röxgöna. Makwam nöbö kai mö aku pön aku, nuñ kwo algör mö kib mag yönib nöbö i röxgöna.

Mönö mi ödöriö yad midölñö, röia
(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³³ “Maduar mönö i yadmä aku, aku kwo algör nugwöia. Mönö aku yadmä, ‘Ñin Nöbö Diba mämäg il rol nuñwa mönö mi ödöriö yajöñ aku, rig yajöñ akuyöbö akwör cöña. God nuñ nugugu midä nugwön rig yajöñ maga akwör cine,’

rimä. ³⁴ Makwam ni ñigö yadmidla: mönö i yajnöb rön, ‘God mämäg il rol aku mi yadmidlö,’ rön yadmijeñ. ‘Mögörüb adöx yöd röul adö kau sö mid aku, mi yadmidlö,’ rön yadmijeñ; mögörüb yöraku God hogw rol kin nuñwa rola römid gi midä. ³⁵ ‘Mögörüb migrö ki kwo mid aku mi yadmidlö,’ rön yadmijeñ; God hogw rol kin nuñwa rola römidön, yödpilö nuñwa mögörüb migrö ki röb gi midä. ‘Jerusalem mid aku mi yadmidlö,’ rön yadmijeñ; aku Kin Dib ödöriö taun dib nuñwa maku. ³⁶ ‘Yöcmac na mid aku mi yadmidlö,’ rön yadmijeñ. Ñin keir rin, yöcmac panö ñin panjöbö i hal mönö paxim wölen. ³⁷ Aku, ‘Cinö’ rön, ‘Cinö’ akwör rö; ‘Röinö’ rön, ‘Röinö’ akwör rö. Mönö yadön wab i kwo yajöñ aku, kijaki ñigö rüba nolan yajöña.

Jisas nuö nuö rüb mönö yadöña
(Luk 6:29-30)

³⁸ “Makwam mönö i yadmä aku kwo algör nugwöia. Mönö aku yadmä, ‘Mämäga pin gul rin mönö, ñin painjö aipam pin gul ri aböña. Aj maga pal kitun mönö, ñin painjö aipam pal kitinö,’ rima. ³⁹ Ji ni ñigö yadmidla: nöbö i ñigö ri gwogwam rimidan mönö, nugwo painjö ri gwogwam rimijeñ. Nöbö i ñigö alguna palan mönö, pikwo rin adöi wobiö paiöna. ⁴⁰ Nöbö i hön ñigö mönö diba yadön, ‘Ap uñ nagö aku ni nölö,’ rimidan mönö, ap uñ akwör nölmijeñ, ij ap uñ aku wobiö nöiöña. ⁴¹ Nöbö i ñigö yad nugwön, ‘Ap yogw ki rag du yöra abön hane,’ rimijön aku, höj nugumijeñ; yajön yöra nugu girön, rag padix du hör piaku abön höña. ⁴² Nöbö mö bli ñigö, ‘Anin ap bli nöine,’ rimidin, amnör nöiöña. Makwam nöbö mö bli ñigö, ‘Anin ap bli hör nölin, mai painjö nölinö,’ rimidin, röböxmijeñ, amin nöiöña.

Pilgib imgib ñin bla madmag nigöña
(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Mönö i yadmä aku kwo algör nugwöia. Mönö aku yadmä, ‘Haul hödpig

ñiñ bla ñiñ madmag ñigön; nöbö mö pîlgîb imgîb ñiñ bla ñiñ hanaj mîp yuö nugune,' rîmä. ⁴⁴ Ji nî ñigö yadmîdla: nöbö mö pîlgîb imgîb ñiñ bla, ñiñ madmag ñigön; nöbö mö ñigö rî gwogwam röi piaku, ñiñ God höjöpälön yajöña, 'Nañ ñigö nugwidîx mîd ri abanö,' cöña.

⁴⁵ "Ñiñ akuyöbö aiöñ aku, Nuö ñiña adöx yöd röul adö kau sô mîd aku, halöu ha nuñwa ödöriö mîjöña. Nuñ rîmîñ, naiö mil abmîñ, nöbö mö mag wä rîmîdöi piaku aipam, nöbö mö mag gwogwo rîmîdöi piaku aipam, mila abmîda. Nuñ rîmîñ, ruö pîlmîñ, nöbö mö mag wä rîmîdöi bla ap möriwö ñiñ bla wölmîñ, nöbö mö mag gwogwo rîmîdöi bla ap möriwö ñiñ bla aipam ap wöla. ⁴⁶ Ñiñ nöbö mö ñigö madmag ñigöi piaku pî ri aböñ aku, nöbö takis pöi bla rîg rîmîdöi mag akwör cöña. Almîjöñ aku, God nagö pöd ran wahax pön ñigö ap wä nöiön? ⁴⁷ Ñiñ haul nöbö mölöu nöbö ñiñ bla akwör yadön wahax pön aku, nöbö mö God rîbyöx nugwölöi bla, nöbö mö hör bla ñigö rîg rîmîdöi mag akwör cöña.

⁴⁸ "Makwam, Nuö adöx yöd röul adö kau sô rî ri ab gî mîd mag akuyöbö, ñigö kwo algör mag wä akwör rön rî ri aböña.

6

Nöbö mö ap mîdöl piaku amnör nöiöña

¹ "Makwam ñiñ, ib diba pîñiñö, rön, nöbö mö mämäg il rol ñiñ akwör God rîg yad mag akwör rîñö, rön, röi aku, Nuö ñiña adöx yöd röul adö kau sô mîd aku nuñ nugwön ñigö painö ap wä i nölen. ² Nöbö mö bli, God nugw pölîñö, rön, inakmönö hörön röia. Ib diba pîñiñö, rön, ñiñ nöbö mö lîblîb mîdö bla rîg ap bli nöinöb, Juda mögum rîb rama nöbö mö mîga mîjöñ yuadö aku mönö ödöi diba nöbö mö mîga uhömîjöñ akuyöbö duön, nöbö mö mämäg il rol yöra nöiöña. Aiöñ aku nî ñigö yadmîdla: ib diba pîñiñö, rön, ñiñ painö pön apa maku; Acö ñigö ap bli kwo nölen. Ñiñ almîdöi mag akuyöbö almîjeñ.

³ "Makwam ñiñ nöbö mö lîblîb rî mîdö bla ap nöinöb, wöxnö nölmîjeñ; ⁴ tar umadiö nöiöña. Ap agapîm tar rîmîdöi aku, Nuö ñiña magalîg nugw aku, agap ap bîlîm cöña nugwön, ñigö painö ap wä nöiöña.

Jisas nuñ God höjöpälîb mönö yad nölöña

(Luk 11:2-4)

⁵ "Ñiñ God höjöpainöb cöñ aku, nöbö mö bli, God rîbyöx nugwölîñö, rön, inakmönö hörön rîg rîmîdöi mag akuyöbö almîjeñ. Ñiñ nöbö mö bli an nugwîñ, ib diba pîñiñö, rön, du Juda mögum rîb ram mîbîl piaku mîdön mönö du ödöi römögîl bla mîdön, nöbö mö mämäg il yöra God höjöpälöia. Alöi akuyöbö nî ñigö yadmîdla, ib diba pîñiñö, rön, ñiñ painö pön apa maku; God nuñ mönö ñiñ aku yöxenîm. ⁶ Makwam, ñiñ God höjöpainöb cöñ aku, ram ñiña ram möl yuebö wöluön, uba idîxön, Acö ana mämäga nugwölöl Nöbö aku höjöpaiöña. Ap kai tar umadiö röi aku, Nuö ñiña magalîg nugw aku, agap ap bîlîm rîmîdîñ nugwön, mönö ñiña yöxön, ñigö painö ap wä nöiöña.

⁷ "Nöbö mö God Mönö nugwölöi bla, höjöpainöb, mönö mîxîla pöxöia. Rîb ñiñ akwör yöxön yadöia, 'Mönö mîxîla pîxîñ nuñ nugwönîñö,' röia. ⁸ Makwam ñiñ mag akuyöbö almîjeñ. Mönö kai ñiñ Nuö ñiña höjöpainöb cöñ aku, nuñ höd nugwa. ⁹ Makwam, God höjöpainöb rön, aliö yajöña,

'Acö ana, nañ adöx yöd röul adö kau sô mîdlö;

nöbö mö ib nagö yadîñ mî bîl sô duañ.

¹⁰ Nañ nöbö mö pön nugwidîx mîjîñö wop aku rîmgör han.

Mögörîb adöx yöd röul adö kau sô nañ rîg yadlö akuyöbö yöxön mai duöi aku, an mögörîb mîgrö kî algör rîg yadlö nugwön mai dun.

¹¹ Nañ wop pañ pañ anîñ ap nuöm ñig nöilö mag akuyöbö,

wopik kî kwo algör an ap mag bli kwo algör nölö.

12 Nöbö mö bli an+η r+ gwogwam röia
nugwön röböxöl aku,
an ap kib mag gwogwo röl aku, nan
mag gwogwo ana aku algör nugwön
röböxö.

13 Kijaki an p+xm+η, mag gwogwo r+ba
maga ra aku,
nan an+η nugwid+η m+dan, an ap kib
mag gwogwo i röin+η.

Nöbö mag gwogwo akwör r+mid Nöbö
Gwogwo aku, nan ödöi nugwo
woban,
an mid ri abn+ηa.

Nanör Kin keiryöbö m+dlö;
nanör ölsö keiryöbö ödöriö m+dlö;
nanör mil keiryöbö alig m+dlö;
öim öim mag aliö akwör m+jöna.

Mag aliö akuyöbö aku mag waiö, 'cöña.

14 "Nöbö mö bli ñgö m+ r+ gwogwam
r+mid+η nugwön röböxöñ aku, Nuö ñ+ηa
adöx yöd röul adö kau sö m+id aku ap kib
mag gwogwo ñ+η r+m+jöñ aku kwo algör
nugwön röböxöna. 15 J+ nöbö mö bli ñgö r+
gwogwam r+mid+η nugwön röböxeñ aku,
Nuö ñgö ap kib mag gwogwo ñ+η r+m+jöñ
aku kwo algör nugwön röböxen.

Ap mag mödöia

16 "Ñ+η ap mag möjnöb, nöbö mö God
nugwo r+byöx nugwöl+η, rön, inakmönö
hörön röi mag akuyöbö, alm+jeñ. Ñ+η,
'An mab ab g+ba alig alig m+id+η, nöbö
mö nugwön yajöña, "God r+byöx nugwön,
ap mödön r+m+idöi aku, mab ab g+ba alig
alig m+idöinö," cöñ+η, rön, inakmönö
hörön akuyöbö alöia. N+ ñgö m+ ödöriö
yadm+dlä: nöbö mö an nugw+η, me rön,
cöñ mag aku, nöbö mö piaku nugwön ib
ñ+ηa yad+η b+l sö diön aku, j+ God ñgö
ap wä nölen. 17 Ñ+η piönö ap n+m+ib bla
mödön r+m+jöñ aku, mab ab g+ba alig
m+dm+jeñ. Röbö pal ri abön, wel röbö
p+lön, kwom rön, m+jöña. 18 Akuyöbö
alm+jöñ aku, ñgö nöbö mö ap mag mödöi
piaku, me rön, nugweñ. Ap tar röi aku,
Nuö ñ+ηa, an mämäga nugwölöl Nöbö aku,
nun magalig nugwa aku, ñgö painö nölön
ap wä nöiöna.

Duön God p+san m+jön+η, rön, r+byöx nugu g+rön m+jöña

(Luk 12:21, 33-34)

19 "Makwam mögöri+ib m+grö k+ ap wä
wä akuyöbö p+ mögum c+n+η, rön, r+ib
aliö yöx nugum+jeñ. Aku agap+m: ap pi-
aku p+ mögum r+m+jöñ aku, sipnö n+mön,
l+duön, kib pön, cöña. 20 Makwam, ap
wä ñ+η akuyöbö, God mögöri+ib adöx yöd
röul adö kau sö p+ mögum r+η, sipnö
n+men+m, l+duen+m, kib peñ+m, m+id bör
m+jöna. 21 Ap wä ñ+ηa mögöri+ib m+grö
k+ p+ mögum r+m+jöñ aku, r+ib ñ+ηa m+jön
mögöri+ib m+grö k+ ör; ap wä ñ+ηa God
mögöri+ib adöx yöd röul adö kau sö p+
mögum r+m+jöñ aku, r+ib ñ+ηa diön pan sar.

M+x+ñ mila

(Luk 11:34-36)

22 "Mämäga m+x+ñ höt+kö mil röxg
m+ida. Mämäg ñ+η aku wä m+dan, mil wä
aban nugw ri aböña. 23 J+ mämäg ñ+η
aku gwogwo ran, m+x+ñ ñ+η aku p+xmag
guyöna. Mil aböxa j+ anadö p+xmag guran,
ap i nugweñ. Ñ+η mila nugwölöi aku,
p+xmag r+g gur aliö m+idöia.

R+g ap bla god i röxg m+iden+m

(Luk 12:22-31; 16:13)

24 "Nöbö panyöbö i, nöbö dib mös
mabö r+ nöli+ib maga m+idöl. Aku agap+m:
nöbö dib i nugwo nugwan wä r+m+dan,
i röböxöna: j+ nöbö dib i nugwo nugwan
wä r+m+dan, i röböxöna. Makwam, ñ+η
r+g ap wä mögöri+ib m+grö k+ m+id akuyöbö
nugum+η wä r+m+η, God nugwo röböxbä
maga ra aku, nugw ri aböña.

R+ib diba yöxm+jeñ

(Luk 12:22-31)

25 "Mag aliö akuyöbö n+ ñgö yadm+dlä:
ap pikai yöbö n+mön m+jn+η, wöl+ja
pikai yöbö yömön m+jn+η, rön, r+ib diba
yöxm+jeñ. Kömö m+id+ib mag aku ap dib;
ap mag n+m+ib mag ap ulm+idö. Wopik
m+idöl k+, m+x+ñ ap yöbö; m+x+ñ wöl+j
röb+ib aku ap ulm+idö. Alm+η nugwön, God
ñgö r+ n+göñ aku, nun ap n+m+ib, wöl+j
m+x+ñ röb+ib, ap ulm+idö piaku nölen+η,

rön, rıbyöx nugwöiñ ä? ²⁶ Ñiñ nugwöia, yöür bla ap iñ yuölöi; wit ap bla ödör pön hö mögum rölöi. Jı Nuö ñiñ adöx yöd röul adö kau sö mıd aku ñigö nugwidıx mıdmın, ap nımöia. Makwam, yöür bla hör ap jı nuñ ap mag rım nımöi aku mı, ñigö kwo algör nöleniñö, rön, rıbyöx nugwöiñ ä? ²⁷ Owa, rıb mıga yöxön mönö, mıñi uplöp mıdön wöröxnıñö, rön, rıbyöx nugwöiñ ä?

²⁸ “Makwam pödpöd rımın wölıj ap akuyöbö rıb mıga yöxmıdöi? Ap kia wölön pipıl yax bla, mabö rölöi, wölıj rölöi. ²⁹ Jı kiñ Solomon rıg mıga mıdmın ud wä wabıl ri abön rımid aku, ap pipıl piaku röxgıb ud wä wabılön rölön. ³⁰ Ap pipıl piaku hör ap. Öim mıden wöhö, weik yöbö mıdön, lañ yöbö uröia. Makwam God hör ap piaku rı ñigön ud wabıl nöl ri ab aku, pödpöd rımın an nugwidıx mıdeniñö, rön, rıbyöx nugwöi? Ñiñ aliö rıbyöx nugwöñ aku, ñiñ God nugw pı ri abölöi.

³¹ “Makwam, ap kai nımön, röbö kai nımön, wölıj kai röböñ cınıñö, rön, rıb diba yöxmıjeñ. ³² Nöbö mö God Mönö nugwölöi piaku, ap piaku pınıñö, rön, rıb diba aku aliö yöx nugwöia. Jı ñiñ nugwöia, Nuö ñiñ adöx yöd röul adö kau sö mıd aku, ñiñ ap bıł kai mıdöl aku nugwa. ³³ Makwam, God nöbö mö bli pön nugwidıx mıjön aku, an kwo algör pönıñö, rön, rıb pañyöbö akwör yöx nugwöña; God nuñ rıg yadön maga akwör rı mıjnıñö, rön, rıb pañyöbö akwör yöx nugwöña; ñiñ akuyöbö alıñ diön aku, ap nımıb, röbö nımıb, wölıj röbıb, ap piaku magalıg ñigö nöiöna. ³⁴ Makwam, lañ lonkwo agapım rön mıjnıñö, rön, rıb dib aku yöxmıjeñ. Wopik aku weik. Weik ör ömörö bli mıd aku, pañ akwör rıbyöx nugwöña.

7

Nöbö mö akuyöbö ñigö mönö diba yad

6:29: 1Kiñ 10:4-7; 2Kro 9:3-6 **6:32:** Mat 6:8 **6:33:** 1Kiñ 3:11-14; Sam 37:4,25; Rom 14:17 **7:1:** Rom 2:1; 1Kor 4:5; Jems 4:11-12 **7:2:** Mak 4:24 **7:7:** Mak 11:24; Jon 14:13; 15:7; 16:23-24 **7:8:** 1Jon 3:22; 5:14-15
7:11: Jems 1:17 **7:12:** Mat 22:39-40; Luk 6:31; Rom 13:8-10

mıjeñ

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ “An nöbö mö wä bıłım, me rön, nöbö mö bli ñiñ rıb gwogwo yöx nugumıjön aku, mönö aku höbkal ñiñör höna. ² Makwam, nugw ri aböña. Ñiñ nöbö mö bli ñigö rımıjön aku, God ñiñ mag painö cöna. Ñiñ nöbö mö bli nugwön mönö diba yadmıjön aku, God ñiñ kwo algör mönö diba yajöna. ³ Böpö mea mämäg ñiñ bıcepa mıd aku, pödpöd rımın böpö mea aku hör ap, me rön, pıgnañ ap bıcep mea mämäg nuñwa mıd aku nugwön yadmıdöi? ⁴⁻⁵ Nañ inakmönö hörıb nöbö. Böpö mea mämäg ñiñ pöröb gı mıd aku höd pı ab gön, mämäga ix nugw ri abön, pıgnañ ap bıcep mämäg yuö nuñwa mıd aku, ‘Pı abnö,’ rön yajöña. ⁶ God ap lei nuñ bla, wöñö höpebö bla nölmıjeñ. Köme wödö bla, hön bla mıdöiñö, rön, pı abmıjeñ. Aku agapım: pı aböñ aku, ñiñ rıb wademıl hörön, höuöil hön ñigö öbıxöña.

An pödpödiö Nöbö Diba höjöpainıñ?

(Luk 11:9-13)

⁷ “Ap agapım mıden aku, God nugwo yad nugwıñ ñigö nöiöna. Makwam ap bli hölu nugwöñ aku, pöña. Anıñ uba rödö, rön, pal gıgu rıñ, ub ñigö röjona. ⁸ Aku agapım: nöbö mö God nugwo yad nugwöñ aku, rıg yad nugwöñ mag akwör cöna. Ap hölu nugwöñ aku ñigö yabuöna. Makwam, uba rödö, rön, pal gıgu rıñ, rıg yajöñ akuyöbö nugwön röjona.

⁹ “Ñiñ nöbö nuö bla, halöu ha ñiñ i bred i nölö rañ, ñiñ rıg nöiöñıñönö ä? ¹⁰ Owa jı, dölöm i nölö rañ, kas i nöiöñıñönö ä? Akuyöbö aleñ. ¹¹ Ñiñ nöbö mö waiö yöi aku, jı halöu ha ñiñ bla ap wä bla akwör nöiöña. Nuö ñiñ adöx yöd röul adö kau sö mıd Nöbö waiö ödöriö aku, inakmönö hören; ñiñ yad nugwöñ aku, nuñ ñigö ap wä nöiöna.

¹² “Makwam ñiñ keir, nöbö mö piaku ñiñ anıñ mag aku rıñ, mag aku röliñ, me rön nugwöi mag akuyöbö, ñiñ pañ

mag akwör ñigö nöbö mö piaku rım+jöña. Mosıs God lo mönő pön kai kıtön mönő aku aipam, God mönő yadıb nöbö kai kıtım mönő aku aipam, ila maku.

Ubalij ulmıdö, ubalij dib
(Luk 13:24)

13-14 “Rın nöi yönmıd möl bö dub ubalij dib aku wöxnö nugwön ödöi diba du ri abmıdöia. Nöbö mö mıg mınja ödöi dib aku dumıdöia. Makwam, ñın nugw ri abön, ubalij ulmıdö aku diöña. Öim mıdıb ubalij aku ubalij ulmıdö. Ödöi ulmıdö aku dinöb rön mınji rı öliöxön dumıdöia. Nöbö mö pañ pañ ñınjör, ödöi ulmıdö aku hölu nugwön dumıdöia.

Inakmönö höröñam, nugw ri aböña
(Luk 6:43-46)

15 “Makwam nöbö mö God mönő yadmıdölınjö, rön, inakmönö hörön yadöi bla, hön sipsip höimölıb wä akuyöbö röxgıb höñ aku, jı hön mıd gırön, wöñö höpebö nöbö mö öbıx nıg mag akuyöbö ñıgö cöña. Makwam, nugw ri aböña. 16 Nöbö mö mıd ri aböi akuyöbö tatal röxgıb höña, jı ñın ap kib mag gwogwo rım+jöñ akuyöbö nugwön, ñıgö nugw ri aböña. Ñın nugwöia, nag hör kaigap alıg bla mag nımıb aku yaxañ kıtı nımeñ. 17-18 Bı blaku algör cöna. Mag göja nımıb bı bla, mag wopa yaxen. Bı wopa mag nımölıba bla, mag göj nımıba yaxen. 19 Bı mag wä yaxen akuyöbö, römaxdörön pön du rın yuö aböña. 20 Makwam, nöbö mö piaku rıg cöñ maga nugwön, nöbö mö adaku nöbö mö wä, nöbö mö adaku nöbö mö gwogwo, me rön, nugwöña.

Jisas “Nı ñın nugumıdöiö,” cöna
(Luk 13:25-27)

21 “Nöbö mö nı, ‘Nöbö Dib an!’ ‘Nöbö Dib an!’ me röi aku magalıg, God ñıgö pön nugwidıx mıjönınjö, rön, rıba aliö yöx nugumıjeñ. Acö na adöx yöd röul adö kau sö mıd aku rıg yad mag akuyöbö röi nöbö mö piakwör ñıgö pön wölu adöx yöd röul adö kau sö nugwidıx mıjöna. 22 God nöbö mö mönő diba yajön wop aku, nöbö

mö mıg mınja nı yajöña, ‘Nöbö Dib, an nöbö mö nañ akwör. Ib nañ akwör yadön, mönő nañja yad nölmınja. Ib nañ akwör urön, ap nöbö mö ragwo ha yuö wölön piaku yad abmınja. Ib nañ akwör urön, ap rölibä akuyöbö mıga rım+jö,’ cöña. 23 Nı aliö yajöñ aku, jı nı ñıgö yajına, ‘Nı ñın nugumıdöi; ñın mag gwogwo akwör röia, hör pikwo di!’ cına.

Nöbö mös ram mös urmä
(Luk 6:47-49)

24-25 “Nöbö rıbyöx nugw ri abıb i ram nuñwa winöb, rıg rol sö wiöna. Mai hödal diba hön, ruö diba pılön, röbö hadö hön cön aku, jı ram nuñwa rıg rol sö ur gö nıgön aku, pal gılıx ab gılıx rı pön duen. Makwam mag aliö akuyöbö, nöbö mö mönő na nugwön, nugw pön, rıg yadmıdıl mag akuyöbö rım+jöñ bla.

26-27 “Makwam nöbö rıbyöx nugw ri aben i ram nuñwa winöb, rıg jımi rola wiöna. Mai hödal diba hön, ruö diba pılön, röbö hadö hön, ram nuñ aku añadö pal gılıx ab gılıx rı pön diöna. Makwam mag aliö akuyöbö, nöbö mö mönő na nugwön rıg yadmıdıl maga reñ akuyöbö,” me röña.

28-29 Jisas mönő aku yad pörmın nugugırön, nöbö mö mıg mınja hö mıdim akuyöbö nugwön yadmä, “God lo mönő yad nölib nöbö an bla mönő rıg yadöi akuyöbö yadölöm; nuñ mönő rıbyöx nugw ri abön yadö,” rön aiö waiö rımä.

8

Jisas nöbö uj höpebö nıgön aku rımın, wä röña

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

1 Jisas önön ajmag pıd sö mıdön aku röböxön, höñ bö pın dumın nugugırön, nöbö mö mıg mınja nugwo mai pı dumä.

2 Makwam nöbö uj höpebö nıgön i, Jisas mıdön il yöra duön, höxmax yuön, iröpa ubılön yadöña, “Nöbö Dib. Nañ nı rañ wä cınöb, rañ, wä cöna. Nı wä cön aku, nı God höjöpälıb ram möl yuadö duba rımıdıl aku, nı wöhö reñınjö,” röña. 3 Aliö

rîmîn, Jisas inpiłö mîlkap abön nöbö aku pî nugwön yadöŋa, “Nî rîmîdla; nagö kömö nîgan,” me rîmîn, wop mîd akwör nugwo kömö nîgmîn nugugîrön, ⁴ Jisas nöbö aku nugwo yadöŋa, “Nagö rîmön kömö nîg aku, nöbö mö bli yad nölîb nöbö wöhö. Du God ap höjöpä ur nölîb nöbö bla akwör yabuön yajînö, ‘Nî kömö nîga nugwi!’ rô. Aliö rön, Mosîs rîg yadöŋ maga, yöur i God nugwo pal höjöpä ur nölö. Alön rîmîdan, nöbö mö akuyöbö nugwön yajöŋa, ‘Nuŋ kömö nîgö aku döŋö almîdö,’ cöŋîŋö,” rôŋa.

Jisas, ami nöbö diba mabö rî nölîb nöbö nuŋ aku nugwo rîmîn, kömö nîgöŋa (Luk 7:1-10)

⁵ Jisas taun ulmîdö Kapaneam dumîn nugugîrön, ami nöbö mîga nugwidîx mîdmîd nöbö dib i, Jisas nî rî nölîŋ, me rön, hön Jisas nugwo yadöŋa, ⁶ “Nöbö Dib, mabö rî nölîb nöbö na aku nuŋ ap diba rîmîn, mîxîŋa öliŋ pîlmîn, memexöl; rama wöroxmîdö,” rôŋa. ⁷ Aliö rîmîn, Jisas yadöŋa, “Nî du nugwo rîmön kömö nîgönîŋö,” rôŋa. ⁸⁻⁹ Jisas aliö rîmîn, ami nöbö dib aku yadöŋa, “Nöbö Dib, nî nöbö diba mîdölöxisöŋö naŋ ram na harax. Nî nugula aku, ami nöbö dib bli nî nugwidîx mîdmî, nî piöŋö ami nöbö bli ñîgö nugwidîx mîdön, ‘Dine,’ rîmön, duöia; ‘Höne,’ rîmön, höia. Nöbö na mabö ra aku nugwo, mabö piaku al aliö rô, rîmön ra. Mag akuyöbö, nagö hör, ‘Kömö nîgan,’ me raŋ, nugwo kömö nîgönîŋö,” rôŋa. ¹⁰ Aliö rîmîn Jisas aiö rön, nöbö mö mai dumîdim akuyöbö ñîgö yadöŋa, “Mögörîb pad piakuyöbö nöbö kî, jî nuŋ God rî mag akuyöbö nugw rî abön mönô aliö yada. Nöbö an Isrel yöbö i, God nugw pî gö nîgön rîg yad akuyöbö i yadmîn, nî nugwöi. ¹¹ Makwam, mai nöbö mö pad piaku piaku, God nöbö mö pön adöx yöd röul adö kau sô nugwidîx mîjôn mibîl yöra duön, Ebrahim, Aisak, Jekop nöbö pîsaŋ römîdön, ap mîga nîmön, mî ödörîö wahax pî mîjöŋa. ¹² Ñîŋ al gîrön du mîjöŋa, jî nöbö mö an Isrel yöbö piaku, du mibîl

yöraku mîdîbä maga mîdöl. God ñîgö yad aban, du mîjôn rîŋadö pîxmag gur möl bö. Ñîŋ im gîrön möb nîgön ajmaga öb gîlîx ab gîlîx rî nîm gîr mîjônîŋö,” rôŋa. ¹³ Aliö yadön, Jisas ami nöbö dib aku nugwo yadöŋa, “Nagö höuöil duö! Nugw pön rîg yad nugulö mag akwör cönîŋö,” rôŋa. Jisas aliö rîmîn, nuŋ rama duön nugumîn, nöbö nuŋwa ap rôŋ aku, Jisas rîg yadöŋ mag mîd akwör kömö nîgöŋa.

Jisas Pita nîmemö rîmîn, kömö nîgöŋa (Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Makwam Jisas Pita rama duön nugumîn, Pita nîmemö aku, mîxîŋ piaku rîŋ röxg yönmîn, äbâŋ rola wöroxmîdöŋa. ¹⁵ Jisas nugwön, du Pita nîmemö imaga pî nugumîn, wop mîd akwör kömö nîgmîn, nuŋ öbîlön, Jisas ap maga pîdîlu nîgöŋa.

Jisas nöbö mö mîga rîmîn, kömö nîgöŋa (Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁶ Höxi rôŋ mag aku, ragwo kap nöbö mö bla aipam, nöbö mö ap rôŋ bla aipam, pön du Jisas mîdöŋ yöra hömîdmîn, nuŋ ragwo ha bla yad abîm röu dumîn, nöbö mö ap rôŋ bla rîmîn kömö nîgöŋa. ¹⁷ Nuŋ alöŋ aku, God mönô yadîb nöbö Aisaia, maduar rîg cönîŋö, rön, kai kîtön mag akwör rôŋa. Nuŋ kai kîtön yadöŋa, “Anîŋ ap rôŋ akuyöbö rîmîn kömö nîgöŋa. Ap agap apîm anîŋ rî gwogwam rôŋ bla yad abmîn mîd ri abölîŋö,” rôŋa.

Nöbö i Jisas yadöŋa, “Nî pîsaŋ yönmîjîŋö,” rôŋa (Luk 9:57-62)

¹⁸ Jisas nugumîn, nöbö mö mîga akwör hö nugwo wob yuö nîgmîn, nöbö nuŋ bla ñîgö yadöŋa, “Bana möxön ir kwo dunö,” rôŋa. ¹⁹ Jisas aliö rîmîn nugugîrön, God lo mönô yad nölîb nöbö i hön nugwo yadöŋa, “Mönô yad nölîb nöbö. Nagö mögöŋîb pikai pikai dinö aku, nî nagö pîsaŋ dinö,” rôŋa. ²⁰ Aliö rîmîn, Jisas yadöŋa, “Wöŋö höpebö bla, ñîŋ mögö möl bla hölîmmîdöia. Yöur bla, yör ñîŋ hölîmîb aku mîda. Makwam nî Nöbö Ha nuŋwa hölîmîb möla mîdölö,” rôŋa.

²¹ Makwam Jisas nugw pōŋ nōbō i yadōŋa, “Nōbō Dib, nī nagō pīsaŋ dinam jī nī yōwō ran, acō wōrōxaŋ hogw pīlōn, nagō pīsaŋ yōnmījnīŋō,” rōŋa. ²² Aliō rīmīn, Jisas yadōŋa, “Nōbō mō nī nugw pōlōi bli wōrōxōñ aku, nōbō mō nī nugw pōlōi bli pōn du hogw pīōña; jī nagō han nī pīsaŋ dunō,” rōŋa.

*Jisas yadmīn, hōdal diba aŋōi nīgōŋa
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

²³ Jisas rōbō alebō pōn duba rīmīn, nōbō nuŋ bla pīsaŋ dumā. ²⁴ Ban yuō mibīl kwo dumīdmīn nugugīrōn, rīb pia hōdal diba ōdōriō hōm, rōbō wōd hōn, rōbō alebō aku pī hōuōilbā maga rōŋa. Makwam Jisas nuŋ inīmō hōl gī mīdōŋa. ²⁵ Nōbō nuŋ bla nugwo du rōbōum ōbīlmīn yadmā, “Nōbō Dib! Hōdal diba hōm aŋīŋ pī hōuōilbā rīmīn, rōbō nīmībā maga rī aku, naŋ aŋīŋ kōmō pō,” rīmā. ²⁶ Aliō rīmīdmīn, Jisas ñīgō yadōŋa, “Pōdpōd rīmīn ipōxmīdōi? Ñīŋ mōnō na ulul bli nugw pōlōiŋōnō ā?” rōŋa. Aliō rōn, ōbīlōn yadmīn, hōdala hōmīdōŋ aku ōdōr pīmīn, rōbō wōd hōmīdōŋ aku aipam aŋōi nīgōŋa. ²⁷ Almīn, ñīŋ aiō waiō rōn yadmā, “Nōbō ōlīsō kī nōbō pōdiōm yadīm nugwōn hōdal diba hōmīd aku ōdōr pīmīn, rōbō wōd hōmīd aku hōx rōdīm du aŋōi nīg owa?” rīmā.

Ragwo kap nōbō hogwa Jisas rīmīn, wā rōŋa

(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Jisas rōbō mōxōn, mōgōrīb Gadara ir kwo urōpīnīm nugwōn, ragwo kap nōbō hogwa nōbāpō hogw pīlmīdōi rīg mōl piakuyōbō hōrōpīnmā. Ragwo ha mīdōŋ nōbō hogwa aku, nōbō hōpebō ōdōriō hogwa mīdmā. Ñīŋ mīdmīdōi yōra nōbō mō bli dumīdōlōi. ²⁹ Makwam ñīŋ nōbō hogwa hō gīrōn, Jisas nugwo yadmā, “God Ha nuŋwa. Pōdpōd rība hōmīdlō? Aŋīŋ ōlīŋ hōb diba pī nōlība hōmīdlanō owa agapīm? Wop naŋa aŋīŋ mōgōrīb gwogwo yad abīb wop aku hōlō,” rīmā. ³⁰ Makwam wop mīd akwōr, hōn mīga amñō nīmīdmīn igōp il yōraku, ³¹ ragwo

ha bla nōbō hogwa wōl gī mīdmīn piaku, Jisas nugwo yad gōgō rōn yadmā, “Aŋīŋ yad abnōb cīnō aku, yadaŋ duōn hōn mīdōi pī kwo yuō wōlīŋō,” rīmā. ³² Aliō rīmīn, Jisas “Dine,” rīmīn, nōbō hogw aku rōbōxōn, du hōn bla yuō wōlumā. Yuō wōlumīn hōn bla bīrīg ipalīp rīgaj gwogwo rīp duōn, rōbō yuō bō pīnōn, rōbō nīmōn, magalīg wōrōx pōrmā.

³³ Makwam nōbō hōn urmīdōi bla, rīg rōŋ aku nugwōn, rīmīgōr taun aku duōn, Jisas agap ap bīlīm rōŋ aku, ragwo kap nōbō hogwa agap ap bīlīm rōŋ mōnō aku, nōbō mō piaku magalīg yad nōlmā. ³⁴ Yad nōlmīdmīn, nōbō mō tauna mīdmīn piaku magalīg Jisas nugwo nugunō rōn, hō nugwo nugwōn, yad gōgō rōn yadmā, “Mōgōrīb an kī rōbōxōn hōr piaku duō,” rīmā.

9

Jisas nōbō in wajmag līd pīlōŋa rīm, kōmō nīgōŋa

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisas iswob rōbō alebō pōn, bana mōxōn, mōgōrīb nuŋ hōlīmīd ir kwo wōluōŋa. ² Jī nōbō mō bli, nōbō in wajmag līd pīlōŋ i, Jisas raŋ kōmō nīgaŋ, me rōn, nugwo rīp nīg rag hō Jisas mīdōŋ yōra pōn hōmā. Makwam, Jisas raŋ kōmō nīgōnīŋō, rōn nugwīm mag akwōr, Jisas in wajmag līd pīlōŋ nōbō aku nugwo yadōŋa, “Ha mīg! Rībīyōx gība alīg mīdō. Ap kib mag gwogwo rīlō bla nugwōn rōbōxmīdlō,” rōŋa. ³ Jisas aliō rīmīn, God lo mōnō yad nōlīb nōbō bla bli yadmā, “Nōbō kī God yad hōimōuōn yadmīdō,” rīmā. ⁴ Makwam Jisas nuŋ ñīŋ rībīyōx nugwīm aku nuŋ keir nugwōn yadōŋa, “Ñīŋ pōdpōd rīmīn nī rīb gwogwo yōxōn aliō yadmīdōi? ⁵ Nī nugwo, ‘Ap kib mag gwogwo rīlō aku nugwōn rōbōxmīdlō,’ rīmōn, ñīgō wā cōnīŋōnō ō ‘Ōbīl duō!’ rīmōn, ñīgō wā cōn? Mōnō kai yadmōn ñīgō wā cōn? ⁶ Weik ñīŋ nugwōña, Acō God nī Nōbō Ha nuŋwa yad nīgōŋa nugwōn, mōgōrīb il kī hōn, ap kib mag gwogwo rōi aku nugwōn rōbōxnō,” rōŋa.

Jisas aliö rön, nöbö in wajmag lid pilön aku nugwo yadöña, “Öbilön, köp nan aku röd ragön, ram nagö duö!” röña. ⁷ Jisas aliö rimin, nöbö aku öbilön köp nun pida aku röd ragön ram nunwa duöña. ⁸ Ram nunwa dumin nugugirön, nöbö mö bla nugwön, God yadim Jisas hön rimida, rön, ipöx girön, nöbö i mögörib il ki mag akuyöbö aliö almin nugwölölinjö, rön, God iba yadmin bil sö duöña.

*Jisas nöbö nunwa Matiu pöña
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

⁹ Jisas mögörib aku röböxön, möl i duön nugwöña, takis pib mabö rimid nöbö i ram möla yuadö römid gi midöña. Nöbö aku ib nunwa Matiu. Jisas nugwo nugwön yadöña, “Ni pisan hane!” röña. Aliö rimin, Matiu öbilön Jisas pisan duöña.

¹⁰ Jisas nöbö nun bla pisan Matiu rama duön, ap nimmidim nugugirön, takis pib nöbö bla aipam, nöbö ap kib mag gwogwo rimidöi nöbö bla aipam, mig minja hön Jisas nöbö nun bla pisan ap nimimä. ¹¹ Ap nimmidim, Perisi nöbö bla nugwön, Jisas nöbö nun bla ñigö yadmä, “Mönö yad nolib nöbö ñin aku, nun pödpöd rimin, takis pib nöbö bla aipam, nöbö mö ap kib mag gwogwo röi bla aipam, pisan panör ap nimmidönö owa?” rimä. ¹² Aliö rimidmin, Jisas mönö aku audiöx nugwön yadöña, “Nöbö mö ap röi bla, uj wobib nöbö bla duölöi; nöbö mö ap ri bla akwör uj wobib nöbö bla duöia. ¹³ Makwam God mönö i yadön il aku nugw ri abön mijöña. Nun yadöña, ‘Ni ap höjopal ur nöiön aku, ni wä ren; ji nöbö mö piaku ñigö uliöxön ösös ri ri abön rimijöñ aku, ni wä cöninjö,’ röña. Makwam ni höl aku, nöbö mö, an nöbö mö wä, mid ri abölinjö rön ribyöx nugwöi bla, ñigö hölu nugw piba höi; ni nöbö mö, an ap kib mag gwogwo rölinjö rön ribyöx nugwöi bla akwör hölu nugw pinö rön höl,” röña.

*Ap mag mödib
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

¹⁴ Wop i, röbö pal nolib nöbö Jon nöbö nun bla, Jisas midön yöra hön yadmä, “An

aipam, Perisi nöbö bla aipam, wop bli, God nugwör ribyöx nuguninjö, rön, ap nimölöl. Makwam nöbö nagö bla pödpöd rimin pan mag akwör rölinjö?” rimä.

¹⁵ Aliö rimidmin, Jisas ñigö yadöña, “Nöbö mö bla, nöbö mö piba rimid nöbö aku pisan mijöñ wop aku, mi ödöriö wahax pi girön ap nimöña; makwam nöbö bli hön nöbö aku nugwo pön, pön diön wop aku, lib pilan ap mödön nimeñinjö,” röña.

¹⁶ Makwam Jisas nun ñigö mönö i höd röxön yadöña, “Wölj yonyöbö i pön, wölj hödyöbö lидуön ödöcön möla aku lidixen. Makwam pödpöd ran lidixen? Almijöñ aku, wölja lиду läl ri pinlö rian, waglöxön möl diba röjona. ¹⁷ Makwam röbö wain aku, aku kwo algör. Wain yonyöbö aku rön, pi hön meme un wödö möla aku un nigen. Aku agapim: aliö almijöñ aku, röbö wain kömö aku wölön, pinpin yadön, hön meme un aku paxdörön, hör diöna. Makwam, röbö wain kömö aku pön, hön meme un kömö möla pi un nig gin algör mi wä cöninjönö,” röña.

*Jisas rimin mö dib i, halöu ulmidö i,
kömö nigöña
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

¹⁸ Jisas mönö aku yadmin nugugirön, Juda nöbö dib i Jisas midön yöra hön, höxmax yuön yadöña, “Halöu na mi anadö wöröx makwam nagö du nugwo pi nugwan, öbilan,” me röña. ¹⁹ Aliö rimin, Jisas nöbö nun bla pisan öbilön, nöbö aku pisan dumä.

²⁰⁻²¹ Makwam mö i, haña pin gör midmin, kim akuyöbö möl sö yönöña. Akuyöbö almin, rib nunwa akwör yöx nugwön, “Jisas wölj nun mixil diba rib piakwör pi nugumön, ni wä cöninjö,” rön, Jisas dumin nugugirön, höglöm adö duön, wölj nunwa pi nugwöña. ²² Pi nugumin, Jisas höuöiliö mö aku nugwön yadöña, “Ni nugw pilö makwam, nagö wä ra. Ribyöx giba alig midane,” röña. Aliö rimin, ap nugwo rimid aku wop mid akwör wä rimin, haña pinmidön aku gö nigöña.

²³ Makwam Jisas nöbö mö piaku rëbëxën dumid dumid, nöbö diba ram aku urëpinën nugumën, namag pîr gîrën, mönë diba nîgmîdmä. ²⁴ Jisas nugwën ñîgë yadëña, “Ñîñ hör pikwo di! Halëu kî wërëxël; hör inîmë hëlîmmîdë,” rëña. Alië rîmën, nugwo yad imëumä. ²⁵ Makwam Jisas nöbö mö piaku ñîgë yad rîñë bö abën, ram möl yuadë duën, halëu wërëxën aku nugwo inpîlë pî nugumën, ëbîlëña. ²⁶ Akuyëbö almën, mönë aku piëx rag mögërîb piaku magalîg dumä.

Jisas rîmën, nöbö mämäg we hogwa ix nugumä

²⁷ Makwam Jisas mögërîb aku rëbëxën dumën nugugîrën, nöbö mämäg we wëlën hogwa nugwo mai rî gîrën ajmëla aj halën yadmä, “Depid Ha nuñwa! An nöbö hogwa uliëxane!” rîmä. ²⁸ Alië rîmîdmä jî Jisas nuñ ram möl yuadë duëña. Nöbö hogwa aku mai hën ram aku hörëpinmën, Jisas nöbö hogwa yadëña, “Ñîñ nöbö hogwa, nî ñîgë rîmën kömö nîgëñîñë, rën, nî hö yadmîdëia? Nî yëwë cîna, ñîñ rîbyëx nugwëia mämäg ñîña ix nugwëñîñënë wëhë?” rëña. Alië rîmën, yadmä, “Yëwë. Nöbö Dib, anîñ alië rîbyëx nugwëñîñë,” rîmä. ²⁹ Alië rîmën, Jisas mämäg ñîgë hogwa pî nugwën yadëña, “Nî nugw pëi makwam, rîg yadëi mag akwër cënîñë,” rëña. ³⁰ Jisas alië rîmën, mämäg ñîgë hogwa wä rîmën, ix nugum nugugîrën, Jisas ñîgë nöbö hogwa mönë ëlîsë yadën yad rî abën yadëña, “Nöbö mö piaku, Jisas rîmën anîñ wä rë, rën, yad nölîmîjêñîñë,” rëña. ³¹ Jisas alië rëñ aku, jî ñîñ nöbö hogwa duën, nöbö mö mögërîb mîbîl piaku magalîg yad nölîmën duëña.

Jisas albeña höbkalën nöbö i rîmën, mönë pëña

³² Makwam ñîñ nöbö hogwa dum nugugîrën, nöbö mö bli, ragwo kap nöbö albeña höbkalën nöbö i pën Jisas mîdën yëra pën hëmä. ³³ Jisas ragwo kap nöbö aku ragwo ha bla yad abmën, mönë wä pëña. Almën, nöbö mö akuyëbö aië rën

yadmä, “Mögërîb Isrel kî, nöbö i mag akuyëbö almën nugwëñîñë,” rîmä.

³⁴ Makwam Perisi nöbö bla yadmä, “Nuñ ragwo ha bla nuë ñîñ ëlîsë pën mî, ragwo ha bla yad abîm rëu duëñîñë,” rîmä.

Jisas nöbö mö mîdë bla ëgwë yëxëña

³⁵ Makwam Jisas nuñ taun ulmîdë bla aipam, taun dib bla aipam rîp yën gîrën, Juda mögum rîb ram bla duën, Kîñ diba nöbö mö pën nugwidîx mîdîb mönë wä aku yad nölëña. Jî nöbö mö akuyëbö ñîgë ap agap apîm rëñ aku, aku kwo algër rîm kömö nîgëña. ³⁶ Jisas nugwëña, nöbö mö piaku hën sîpsîp bla nugwidîx mîdîb nöbö i mîdël akuyëbö alîg mîdmä. Rîb diba yëxën amën mîdmä, jî ñîgë rî nölîb nöbö i mîdëlëñ. Makwam Jisas nugwën mî ëdërië ëgwë yëxën, ³⁷ nöbö nuñ bla ñîgë yadëña, “Mëriwë ap mag mîga u gî mîda, jî pîliëx rag hëb nöbö mö mîga mîdëlëi. ³⁸ Makwam, ñîñ nöbö mëriwë mînöbö aku nugwo yad nugwîñ, pîliëx rag hëb nöbö mö bli kwo agal aban, pîliëx rag nugwo ada hën,” me rëña.

10

Jisas mönë wä pën dub nöbö nuñwa akuyëbö möl së

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Jisas nöbö nuñwa akuyëbö möl së wë rîm hëmîdmën yadëña, “Nî keir ñîgë ab yadmîdîl aku mî, ragwo ha bla yad abnëb, yad abëña. Nöbö mö ap agap apîm cën blaku algër ër rîñ, kömö nîgëñîñë,” rëña.

² Jisas nuñ mönë pën dub akuyëbö möl së yad abën nöbö bla, ib ñîñ bla maku, nöbö i Saimon, ib nuñwa i Pita rîmîdëia; nöbö i Edru, Pita hödnîñ nuñ aku; nöbö i Jems, Sebedi ha nuñwa; nöbö i Jon, Jems pîgnîñ nuñ aku; ³ nöbö i Pilip; i Batolomiu; i Tomas; i Matiu, nuñ takîs pîmîda; nöbö i Jems, Alpias ha nuñwa; nöbö i Tadias; ⁴ nöbö i Saimon, ib nuñwa i Selot rîmîdëia; nöbö i Judas Iskariot, nuñ mai Jisas hëuëu rëña.

Jisas mönö wä pön dub nöbö nuŋwa akuyöbö möl sö yad hörirör aböŋa

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Jisas nöbö nuŋ piaku ñigö mönö wä mabö aku riŋ, me rön, yad hörirör ab gir yadöŋa, “Ñiŋ Juda nöbö mö yöi mibil bla aipam, Sameria ada midöi mibil bla aipam, dumijeñ. ⁶ Ji ñiŋ du nöbö mö an Isrel, nöbö mö ñiŋ God nugwo ri byöx nugwölöi bla, ñiŋ yad nöl girön yajöña, ⁷ “God nöbö mö pön nugwidix midib wop aku mödö igöp hö,” cöña. ⁸ Ñiŋ nöbö mö ap cön bla riŋ, kömö nigöna. Ñiŋ nöbö mö aŋadö wöroxön bla riŋ, höuöil öbiöña. Ñiŋ nöbö mö uj höpebö nigön bla riŋ, wä cöna. Ragwo kap nöbö mö ragwo ha bla yad abiŋ, röu diöña. Acö an nuarö ñigö hör mabö ri nölöl mag akuyöbö, ñiŋ kwo algör ör nöbö mö piaku hör mabö ri nöiöña. ⁹ Rig mag gol, rig mag silpa, rig mag paskwolö bli pirag dumijeñ. ¹⁰ Yogw, wölöj, yam uñ, sauö, ap akuyöbö alig rag dumijeñ. Aku agapim: nöbö mö mabö ri nöiön bla, ñiŋ ñigö ap mag riŋ nimöña.

¹¹ “Makwam taun i mönö ram yöj liglig agrö i uröpiniŋ, nöbö mö ñigö yad wahax pön akuyöbö nugwön, ñiŋ pisan ör midön, mögörib hör piaku dinöb cön wop akwör, ñiŋ röböxön diöña. ¹²⁻¹⁴ Makwam ram i du girön, “Ñiŋ midöiŋ ä!” riŋ, “Yöwö, midöla; wä höiŋö,” rimidiŋ, ram aku yuadö diöña. Makwam ñigö mönö na yad nöliŋ, wahax pön nugweñ aku, röböx dinöb, bicep cep yamsö ñiŋ bö cirip gi mijön aku, pi läl ri abön diöña. ¹⁵ Ni ñigö mi ödöriö yadmidla: mönö diba yadib wop aku, Sodom Gomora nöbö mö öliŋ höb ulul pöña; nöbö mö ñigö peñ piaku, mi ödöriö öliŋ höb diba pöña.

Ömörö miga höna

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ “Makwam nugwi! Ni ñigö hön sipsip röxgib nöbö mö wönö höpebö röxg midöi mibil akuyöbö agal abmidla. Makwam,

ri byöx nugw ri ab girön, tar ñiŋ yad nöl gir mijöña.

¹⁷ “Aku nöbö mö bli ñigö pi cici nigön, pön Juda mögum rib ram akuyöbö dun, kansol ñiŋ bla hö mönö diba yadön, ñigö paiöña. Makwam, nugw ri aböña. ¹⁸ Ñigö nöbö ni, me rön, paxip pön gapman nöbö dib mönö kin mijön yöra pön dun, ñiŋ mönö wä ni aku, nöbö dib bla aipam, Juda nöbö mö yöi mögörib dib pad piakuyöbö aipam, ñigö yad nöiöña. ¹⁹⁻²⁰ Ñigö mönö diba yajön aku, mönö kai yajniŋ owa mönö pödpödiö yajniŋö, rön, ipöx girön, rib miga yöxmijeñ. Ñiŋ yadiŋ nugugirön, God Nuö ñiŋa Inöm nuŋwa ñiŋ pisan mid aku, rib wä nölaŋ, rib ñiŋ hör i yöx nugwön yadeñ; God Nuö ñiŋa Inöm nuŋwa ñigö rig yajön akwör yajöña.

²¹ “Wop aku, nöbö höd bla öbölön, pigniŋ nöbö ñiŋ bla, pil pal niginiŋ, me rön, nöbö dib bla höuöu cöña. Nuö bla öbölön, halöu ha ñiŋ bla pil pal niginiŋ, me rön, nöbö dib bla höuöu cöña. Halöu ha bla öbölön, nuö nuöm ñiŋ bla höglöm nölön al gir mijöña. ²² Ni adö mijön aku, nöbö mö akuyöbö magalig ñiŋ nugwiŋ, ölsö diba wöiöña. Makwam nöbö mö yön ususör rön, ni pisan mijön bla, wop maiyöbö aku haŋ, God ñigö pöna. ²³ Makwam möl i dun, ñigö ri gwogwam rimijön aku, bör möl i diöña. Ni ñigö mi yadmidla, Isrel taun piaku nöbö mö piaku ñigö yad nölip duölör midiniŋ, ni Nöbö Ha nuŋwa höna.

²⁴⁻²⁵ “Halöu ha skul pimidiöi bla diba midim, yad nölib nöbö ñiŋ bla ulmidö midölöi. Makwam yad nölib nöbö rig midöi mag akwör mijniŋö, rön, skul pöia. Nöbö mö mabö ri nölöi bla diba midim, nöbö mö ñigö nugwidix midöi akuyöbö mo midölöi. Mabö röi aku, nöbö mö diba rig midöi mag akwör mijniŋö, rön, mabö röia. Mag akuyöbö, nöbö mö ni bla, ni rig midöi mag akuyöbö mijniŋö, rön, röia. Makwam nöbö mö bla ni yad höimöuön, ni Bielsebul* me röi mag akuyöbö, ñigö

10:6: Jer 50:6 **10:7:** Mat 3:2; 4:17; Luk 10:9,11 **10:9:** Luk 10:4 **10:10:** Luk 10:7; 1Kor 9:14 **10:12-14:** Luk 10:5-6,10-12,14; Apos 13:51 **10:15:** Mat 11:24; Jud 7 **10:16:** Luk 10:3; Rom 16:19 **10:17:** Mak 13:9-11; Luk 12:11-12; 21:12-15 **10:19-20:** Jon 14:26 **10:21:** Maik 7:6; Mat 10:35; Mak 13:12; Luk 21:16 **10:24-25:** Mat 9:34; 12:24; Mak 3:22; Luk 6:40; 11:15; Jon 13:16; 15:20 * **10:24-25:** Seten ib nuŋwa i Bielsebul.

mabö rî nölîb nübö nî akuyöbö algör yad höimöuön mönö gwo gwo yajöña mî.

God panyöbö akwör ipöxnîjô
(Luk 12:2-7)

²⁶ “Ñîj nübö mö bla nugwön ipöxmîjeñ. Mönö kai wopik pöröb gî mîd aku, mai wöxnö nîgöña. Ap kai tar röi bla, mai wöxnö nugwöña. ²⁷ Mönö na nîgö umadiö yajîñ aku, ñîj du nübö mö piaku wöxnö yad nöiöña. Mönö na nîgö rîmîj möl piaku yajîñ aku, ram cölöb sô wöluön, mönö diba yad nölîj nugwöña.

²⁸ “Ñîj nübö mö pîl pal nîgöi nübö bla nugwön ipöxmîjeñ. Ñîj hör uñ wab akwör pîl pal nîgöña; inöm aku alîg pal nîgîb maga mîdöl. Ipöxnöb cöñ aku, Nübö Dib nübö mö mîxîñ aipam inöm aipam rîñ nôi yönmîd möl bö abîb nübö akwör ipöxöña. ²⁹ Yöur ulul bla hör ap. Rîg paskwolö mag panyöbö i abön mös pöia. Hör ap aku, jî Nuö ñîj nîgö nugugu mîd aku, i hör pîñ bîrenîm. ³⁰ Yöj panö ñîgö aku, God magalîg îj wöda. ³¹ Makwam ipöxmîjeñ. Yöur bla mî ap ulmîdö bîlîm; ñîj ap yöbö mîdöia.

Nî Jisas nübö nuñ me rön wöxnö yajöña
(Luk 12:8-9)

³² “Nübö mö yönîm nî adö mîdön, nübö mö piaku nîgö wöxnö yad nöiöñ akuyöbö, nî painjö Acö na adöx yöd röul adö kau sô mîd aku nugwo, nî adö mîdöinjö, rön, wöxnö yajîna. ³³ Makwam nübö mö kai, nî cîrîp rî abölön, nübö mö pîsanj mîjön mîbîl yöraku yajöña, nübö aku nî nugumîdöiö, rîmîjön akuyöbö, nî painjö Acö na adöx yöd röul adö kau sô mîd aku nugwo, nübö mö kîyöbö nî nugumîdöiö, cîna.

Nuö nuö pöña
(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Nî mögöriñ il kî höl aku, ‘Jisas nuñ mögöriñ il kî hö aku, tar mîd rî abönîjô,’ rön, rîb aku yöxmîjeñ. Nî höl aku mî, nübö mö akuyöbö mönö diba yadön nuö piöña. ³⁵ Akuyöbö aiöna: ha bla öbîlön, nuö nübö pîsanj nuö piöña. Halöu bla öbîlön, nuöm nübö pîsanj nuö piöña. Ha

ñîj bla mönîj nübö öbîlön, apîñîj nübö pîsanj nuö piöña. ³⁶ Akuyöbö almîjön aku, ram ñîj nîj panyöbö akwör mîdöi bla, ñîj keir nuö nuö pîmîjöña.

³⁷ “Nübö mö bîl kai, nuö nuöm mönö halöu ha bla akwör madmag nîgön, nî madmag nîgeñ aku, nübö mö na mîdîb maga mîden. ³⁸ Nübö mö bîl kai bî katlö watlö wab ñîj nîj pîrag pîd nîg ragön nî mai heñ aku, nübö mö na mîdîb maga mîden. ³⁹ Nübö mö bîl kai, nî keir mîdön mîd rî abnö, cöñ aku, rîñ hör yönmîd möl bö diöña. Nübö mö bîl kai piöñjô yajöña, nî Jisas adö mîdmön, nî pîl pal nîgnöb pîl pal nîgîj, me cöñ aku, kömö öim öim mîdîb maga pöña.

God ñîgö algör nugwidîx mîjöna
(Mak 9:41)

⁴⁰ “Ñîj dunj, nübö mö bli ñîgö yad wahax pöñ aku, nî aipam yad wahax pöña. Makwam nî yad wahax pöñ aku, Nübö nî yad abmîñ höm aku nugwo aipam yad wahax pöña. ⁴¹ Nübö kai, God mönö yadîb nübö i nugwön yajöna, ‘Hö nübö mîdö kî, God mabö ra aku mî nugwo pîñö,’ rön, pön aku, mag wä cöna. God mönö yadîb nübö aku pî ösös rî rî abön aku, mai God nuñ nugwo algör ör pî ösös rî rî aböna. Nübö kai, God nübö mö waiö nuñwa i nugwön yajöna, ‘Hö nübö mîdö kî, God nübö waiö nuñwa mî nugwo pîñö,’ rön, pön aku, mag wä cöna. God nübö mö waiö nuñwa pî ösös rî rî abön aku, mai God nuñ nugwo panj mag akwör cöna. ⁴² Makwam nübö kai, nübö hör nî i nugwön, Jisas nübö nuñ aku, me rön, rübö un rag hö nöiön aku, God nugwanj, wä ranj, painjö uplöbenîjô,” röña.

11

Jon nübö nuñ bli yad abmîñ, Jisas nuguba dumä
(Luk 7:18-35)

¹ Jisas nübö nuñwa akuyöbö möl sô piaku ñîgö al aliö rîmîdîj, me rön, yad nöl rî abön, mögöriñ aku rüböxön, taun hör il

mebla aku duön, nöbö mö akuyöbö ñigö mönō yad nölōŋa.

² Makwam rōbö pal nōlīb nöbö Jon naga mīdōn, Krai agō magīm rōŋ mönō aku nugwōn, nöbö nuŋ bli yad abmīn, Krai mīdōŋ yōra urōpīnōn, ³ nugwo yad nugwōn yadmā, “Anīŋ yad nōlō, naŋ nöbö ‘Krai’ me rōn, ōim pōx mīdmīdōl akwōr hōlanō owa an nöbö hör i keir pōx mījnīŋō?” rīmā.

⁴ Aliō rīmīn, Jisas ñigö yadōŋa, “Ñīŋ Jon mīd yōra duön yajōña, ‘An duön māmāg ana keir nugwōn, an keir rīmīj palōn yōxōla, ⁵ nöbö aku nöbö mö māmāg we wōl bla rīmīn, māmāga ix nugwōia. Nöbö mö yōdpīlō gwogwo rī bla rīmīn, ōdōia yōn rī abōia. Nöbö mö uj hōpebö nīg bla rīmīn, wā ra. Nöbö mö rīmīj mōl idīxōn rī bla rīmīn, rīmīj mōla bōrmīn mönō yōxōia. Nöbö mö wōrōxōi bla rīmīn, hōbkal ōbīlōia. Nöbö mö līblīb mīdō bla algōr Krai mönō waiō aku yadmīn nugwōīŋō,’ cōña. ⁶ Makwam mönō i yajōña, ‘Nöbö mö nī nugw pōn, rīb i rīb i yōx nugweñ bla, mī ōdōriō wahax pīmījīnō,’ rī gō,” me rōŋa.

⁷ Aliō rīmīn, Jon nöbö nuŋ bla dumīn nugugīrōn, Jisas nöbö mö hō mīdim akuyöbö ñigö Jon mönō mag aku yadōn yadōŋa, “Ñīŋ hōd mögōrīb rīg kap mībīl piaku duim wop aku, agapīm nuguba duim? Mugumō yōd paŋyöbö i hōdal ōñōña pī pikwo pik rī i nuguba duim? ⁸ Owa agapīm nuguba duim? Nöbö wōlīj wā wā akwōr yōmōi nöbö i nuguba duim? Nöbö wōlīj wā wā pīnīŋō, rōn nugwōi bla, nöbö dib ram kītīb wā akuyöbö hōlīmīdmīdōia. Ñīŋ Jon mīdmīd mögōrīb ōr mībīl yōra hōlīmīdmīdōlōi. ⁹ Makwam ap agapīm nuguba duim? Hör duōlim. God mönō yadīb nöbö Jon nuguba dumā. Nöbö God mönō yadība hōnīŋō, rōn, pōx mīdmīdōi nöbö aku maku pal. Makwam Jon nuŋ God mönō yadīb nöbö akwōr yōi. ¹⁰ Jon nugwo rībyōx nugwōn, maduar ōr God nuŋ Ha nuŋwa nugwo mönō yadōŋ mönō aku, God Mōnō mag bō kai kītōn yadmā,

‘Mōnō yadīb nöbö na aku, yad abmōn hōd duön,

nöbö mö piaku yad nōl rī aban,

mai naŋ keir dinaŋō,’ rōn kai kītmā.

¹¹ Ñigö yadmīdla, nöbö mö mögōrīb mīgrō kī mīdōi bla i Jon rōxg mīdōlōi. Makwam God nöbö mö hör pōn du adōx yōd rōul adō kau sō nugwidīx mījōn akuyöbö, ñīŋ Jon rōxgība mīdeñīm; God nuŋ nöbö mö hör ōdōriō bla pī rī abōn ran, nöbö mö wā nuŋwa mījōña. ¹² Rōbö pal nōlīb nöbö Jon hōn mönō wā yad nölōŋ wop aku ila nīgōn, nöbö mö piaku, God anīŋ pōn du adōx yōd rōul adō kau sō nugwidīx mījōnīŋō, rōn, mönō aku mī usūsōr rīp duön duön, weik kwo algōr mī usūsōr rīmīdōia.

¹³ “God mönō yadīb nöbö kai kītīm mönō aku aipam, Mosīs God lo mönō kai kītōŋ aku aipam, ila makwam, God Mesaia nugwo yad abmīn, nuŋ nöbö mö piaku ñigö pōn nugwidīx mījōna. Mōnō aku algōr yadīp hōn hōn rība Jon hōŋa. ¹⁴ Makwam mönō yadība rīmīdīl kī pōñīŋōnō wōhō nī nugwōi. God Jon nugwo yadmīn, hōn nöbö mö piaku ñigö mönō yad nölōŋ aku, God Mōnō kai kītōn, rīg cōnīŋō, rim mag akwōr rōŋa. Kai kītōn yadmā, God mönō yadīb nöbö Ilaija rōxgīb nöbö i hōnīŋō, rīmā. ¹⁵ Ñīŋ nöbö mö rīmīj mōla mījōn bla, mönō yadmīdīl kī rīmīj pal nugw rī abōña.

¹⁶ “Nöbö mö wopik wop kī mīdōi bla nī nugula, ñīŋ halōu ha kiai bli ap sīmāim rōi yōra rōmīdōn, halōu ha kiai bli ajmōla aj halōn ñigö yadōi mag akuyöbö rōxg mīdōia. ¹⁷ Ñīŋ yadōia,

‘An namō pīrmīn,

ñīŋ pōdpōd rīmīn hōx wōdōlōi?

An wopal imbā akuyöbö yadmīn,

ñīŋ pōdpōd rīmīn imōlōiŋō?’ rīmā.

¹⁸ Mag akuyöbö, God Jon nugwo agal abmīn hōn, wop bli ap maga nīmōlōn, rōbö wain nīmōlōn rīm, yadōia, ‘Nöbö kī nuŋ agapīm yōj nīgīm akuyöbö al?’ rōia.

¹⁹ Makwam Nöbö Ha aku hōm yadōia, ‘Nöbö ap diba nīmōn, rōbö wain nīmōn, nöbö takis pōi bla pīsaŋ yōnōn, nöbö mö

ap kib mag gwogwo röi bla pisan yönön rö,' röia. Makwam nöbö mö God Mönö aku nugw pön, ösös rī ri abön, wā mīd ri abön rīm+jōñ aku, nöbö mö piaku nugwön yajōña, 'God Mönö aku mönö mag wā mīdö,' me cōñ+jö," röja.

Mönö diba nugwōña

(Luk 10:13-15)

²⁰⁻²¹ Jisas taun diba höd rī yönön, ap rölibā mag cimāla mīga akwör rīm+n, nöbö mö akuyöbö nugumā aku, jī ñ+j pōdpōd rīm+n ap kib mag gwogwo röli+jö, rön, ap kib mag gwogwo rīm+döi mag aku röböxön, Jisas nugw pōlim. Akuyöbö almīdm+n, Jisas ñ+jö yadyöxön yadōja, "Korasin taun nöbö mö bla! Betsaida taun nöbö mö bla! Ap rölibā mag cimāla rīmön nugumā. Makwam ap kib mag gwogwo röi aku röböxön nī nugw pölöi. Akuyöbö alöi aku, ñ+j mönö diba ödöriö yöxōña. Taun dib Taia Juda nöbö mö yöi piaku, taun dib Saidon Juda nöbö mö yöi piaku, ap rölibā piaku ñ+jö algör ör rīm+dlöx aku, ñ+j ap kib mag gwogwo rīm+döi bla röböxön, yogw līdu gīb bli yömön, rīn hāui nīg gīr mīdöy+xa. ²² Makwam, mönö diba yadīb wop aku, Taia nöbö mö aipam, Saidon nöbö mö aipam, mönö ulmīdö mīji yöxōña; makwam ñ+j Korasin nöbö mö aipam, Betsaida nöbö mö aipam, mönö diba yöxōña.

²³ "Kapaneam nöbö mö bla, wop aku ñ+j adöx yöd röul adö kau sō dueñ; mī aṇadö rīn hör yönmīd möl bö diōña. Ap rölibā mībīl ñ+j yörīk rīm aku, taun dib Sodom rīm+dlöx aku, ñ+j ap kib mag gwogwo rīm+döi akuyöbö röböxön, wopik kömö mīdöy+xa. ²⁴ Adakwör nī ñ+jö mī yadmīdla, mönö diba yadīb wop aku, Sodom nöbö mö piaku mönö ulmīdö mīji yöxōña; ñ+j Kapaneam nöbö mö mönö diba yöxōñ+jö," röja.

Nī pöl hön aṇöi nīgōña

(Luk 10:21-22)

²⁵⁻²⁶ Wop aku Jisas nuṇ Nuö yadōja, "Acö, nī ib nagö yadmön bīl sō duañ. Naṇ

Nöbö Dib, adöx yöd röul adö kau sō aipam, mögörīb il kī aipam nugwidīx mīdlö aku, rīb naṇ keir yöx nuguman wā rī mag akuyöbö, nöbö mö rīb wā yöx nugwön nugwöl+jö, röi akuyöbö, ñ+jö mönö nī yadmīdīl il aku yad nölöiö; makwam nöbö mö halöu ha kiai röxgība mīdöi akuyöbö ñ+jö rīb wā nölman, mönö na yadmīdīl il aku yad wöxnö nīglö aku, nagö wā rö rīlanjö," röja.

²⁷ Jisas aliö rön yadōja, "Acö ölisö nuṇwa mīd aku döñö, nī nōla. Nöbö mö bli nī nugw rī abön rölöi; Acö nuṇwör nī nugwa. Nör Acö nugwo nugw rī abla. Makwam nöbö mö rīb wā nöinö, rön, nugun akuyöbö, ñ+jö rīb wā nölmon, Acö nugwo nugwōñ+jö," röja.

²⁸ Jisas aliö rön yadōja, "Ñ+j nöbö mö ap yogw diba ömörö ipītm+n öim rag yönön rīb mīga yöxön mīdöi bla, nī pöl hön nugwön ap yogw dib ömörö ipītm+n öim rag yönmīdöi aku, nī keir öröu pīmön aṇöi nīgōña. ²⁹ Nī nöbö höimölīb wā mīda tar mīdla; ölisö rödöin; makwam, nī pöl hön aku, mabö na rī nöiōña, höbwab rīb madmag ñ+jö yuö kwo aṇöi nīgōna. ³⁰ Ñ+j nī pöl hön mabö na rīm+jōñ aku, pī ömörö rī nölēn; womiöx nöiōna.

12

God höjöpālīb wop aku wit maga ödör nīmīmā

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Juda God höjöpālīb wop aku, Jisas nöbö nuṇ bla pisan wit möriwö mībīla du gīrön, nöbö nuṇ bla kiö pīlīm, wit mag piaku bli pīlīl rī pön, uñ pal abön, nīm gīr dumīdmā. ² Akuyöbö almīdm+n, Perisi nöbö piaku nugwön, Jisas nugwo yadmā, "Lo mönö ana yad gī mīda, nöbö mö God höjöpālīb wop aku mabö rīm+dölöi. Makwam nöbö naṇ bla pōdpōd rīm+n God höjöpālīb wop mabö rölib kī, wit maga uñ pal abmīdöi owa?" rīmā.

³⁻⁴ Aliö rīm+dm+n, Jisas ñ+jö yadōja, "Depid maduar ör nöbö nuṇ bla pisan kiö

pilmín, God höjöpálíþ ram aku uröþínön, bred God mämäg il rol yöra nígön, nöbö hör nimmíðölöi, God ap höjöpál ur nölíþ nöbö piakwör nimmíðöi bred aku, ñigö yad nugumín nugwo nölmin, nöbö nuñ bla þisañ nímímä. Makwam kiö pilmín alim haiwo aku, God Mönö bö kai kítim aku ñiñ nugwölöi ä?

5 “Ñiñ Moðis God Mönö kai kítön aku nugwölöiñöðö. Nuñ kai kítön yadöña, ‘Nöbö God ap höjöpál ur nölíþ nöbö piaku, God höjöpálíþ wop aku, God höjöpálíþa ram möl yuadö du mídön, mabö röia. Makwam God ñigö mönö diba yadeniñö,’ röña. 6 Makwam nì ñigö yadmíðla, God höjöpálíþ ram aku ap dib yöi; yörík nugumíðöi kí döñö ap dibím. 7 Makwam mönö i God Mönö kai kítim aku, nugw ri abölöiñ ä? Mönö aku kai kítön yadmä, ‘Nöbö mö nì ap pal höjöpál ur nöiöñ aku, nì wä ren; nöbö mö mídö bla uliöxöñ aku, nì wä cöniñö,’ rímä. Mönö aku nugwön rölöi aku mì, nöbö nì bla mag wä rímíðmín nugugírön, ñiñ nöbö nì pia yadyöxön yadöia. 8 ‘God höjöpálíþ wop! God höjöpálíþ wop!’ me röi aku, jì Nöbö Ha nuñwa akwör God höjöpálíþ wop aku nugwidíx mídö, rön, ríþ aku yöx nugwölöi.

Jisas nöbö imag po röñ aku rímín, wä röña
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Jisas mögöriþ aku röböxön, mögöriþ i duön, Juda mögum ríþ ram möla yuadö duöña. 10 Makwam ram möl yuadö aku nöbö imag po röñ i mídöña. Nöbö mö hö mídím bla, Jisas mönö bli yadañ nugwo pön du mönö diba yajniñö, rön, nugwo inakmönö hörön yadmä, “God höjöpálíþ wop kí, nöbö mö kömö nígíþ mönö wöhö?” rímä.

11 Aliö rímíðmín, Jisas ñigö yadöña, “Hön sipsip ñiñ i God höjöpálíþ wop kí ulöm möla þín diön aku, þí aböñiñönö wöhö? Pa abíþ maga ra. 12 Makwam hön sipsip aku hör ap. Nöbö mö aku ap dib.

God höjöpálíþ wop kí kömö nigañ, me rön cíníñ aku, mönö mídölö, cíníñö,” röña.

13 Jisas aliö rön, nöbö imag po röñ aku nugwo yadöña, “Imaga mílkap abö!” röña. Aliö rímín, imaga mílkap aböña. Alöña nugwön imag po röñ aku añaðö wä rímín, imag aðöi wä mídön akuyöbö mídöña.

14 Almín nugwön, Perisi nöbö bla du mögum rön, nugwo alíþ alíþ duön þíl pal nígñiñö, rön, mönö níg nugumíðmä.

God yad nígöñ Nöbö maku

15 Almíðmín, Jisas nugwön, mögöriþ aku röböxön, möl i duba rön duöña. Dumín nugugírön, nöbö mö míg míña nugwo mai dumä. Almíðmín, nöbö mö ap röñ bla, nuñ rímín magalíg kömö nígmin nugugírön, 16 ñigö yadöña, “Nöbö aku al aliö rö, rön, yadmíjeñiñö!” röña.

17 Jisas alöñ aku, God mönö yadíþ nöbö Aisaia cöniñö, röñ mag akwör röña. Nuñ kai kítön yadöña,

18 “Nì añaðö yad nígíl nöbö kí, mabö na rí nöiöna.

Nì nugumön, nì mì wä rí nöbö aku maku.

Nì nuñ madmag nígla.

Inöm na aku nugwo þíðaxmín,

nöbö mö ñiñ agö magím rön römíð ri abíþ mönö na aku,

nöbö mö magalíg yad nöiöna.

19 Makwam nuñ nöbö mö piaku nugwan ölisö wölañ, mönö i yaden.

Nöbö mö mídöi bla, nöñ nugwiñ, me rön, aj halön yaden.

20 Nöbö mö nugwölöi bla ñigö tar yad nöl ri aböna.

Hötíkö wöröxiþ maga rím, wel röbö unön nígím yönmið mag akuyöbö ñigö yajöna.

Nuñ aliö alíþ diön aku,

God ríð yad adakwör mì añaðö wöluñ, ap kib mag gwogwo ríþ adaku mì añaðö þín pal diöna.

21 Nöbö mö mögöriþ adaðö bla algör,

nugwo rɪbyöx gɪba pöxmɪjõñɪjõ,”
rõja.

*Jisas nuɲ Bielsebul ölisö pön ap rölibä
mag cɪmala rɪmɪdö, rɪmä*

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; 12:10)

²² Ragwo kap nöbö i, mämäga we wölɪm, mönõ pɪmɪdölõɲ nöbö aku pön, Jisas mɪdõɲ yõra pön hömä. Jisas ragwo ha aku yad abmɪn, mämäga ix nugwõn, mönõ pön rõja. ²³ Nöbö mö mɪdim bla, Jisas rõɲ aku nugwõn, aiõ rön yadmä, “Nöbö ki nõso Depid Ha nuɲwa öim pöx mɪdmɪdöl akuyöbö röxgö,” rɪmä.

²⁴ Makwam Perisi nöbö bla mönõ aku nugwõn, rɪb ñɪɲ bla akwör ix nugwõn yadmä, “Nöbö aku God ölisö pön yad aböl; nuɲ ragwo ha bla nuõ ñɪɲa Bielsebul ölisö pön yad abö,” rön rɪbyöx nugumä.

²⁵⁻²⁶ Makwam rɪbyöx nugumä aku, Jisas nuɲ keir nugwõn, ñigö yadõɲa, “Seten öbɪlõn, nöbö mö nuɲwa bli yad abõn aku, pödpödiö nöbö diba mɪjõn? Mögöriɪ i, ñɪɲ keir nuõ nuõ yadõn asɪx hörɪrör ñigõñ aku, pɪn bɪcõña. Mögöriɪ dib i mönõ nöbö mö il paɲyöbö i, ñɪɲ keir nuõ nuõ yadõn asɪx hörɪrör ñigõñ aku, wä ren. Ñɪɲ mag akuyöbö yadmɪdöi aku, jɪ Seten nuɲ yam nuɲ keir akuyöbö ñɪɲ yad aben.

²⁷ “Nɪ yadöia, ‘Ragwo ha bla nuõ ñɪɲa Bielsebul ölisö pön yad ablaɲö,’ röi aku, jɪ ñɪɲ nɪ yadɪɲ nugunõm: nöbö ñɪɲ keir bla Bielsebul ölisö aku pön ragwo ha akuyöbö yad abmɪdöiɲõnõ owa? Ñɪɲ keir yajõña, ‘Nöbö mö i mag aliõ akuyöbö alɪb maga mɪdölö,’ cõña.

²⁸ “Makwam nɪ God Inõma ölisö pön, ragwo ha piaku yad abmɪdɪl aku, pödpöd rɪmɪn God nuɲ nöbö mö pön nugwidɪx mɪdɪb wop aku mödö hö mɪk, me rön, nɪ pölöiɲõnõ?

²⁹ “Nöbö ölisö ödöriö i mɪdaɲ, ap nuɲ bla pɪba dueñɪm. Nuɲ mɪ aɲadö nag ñig gö ñigõn, yon duõn ap nuɲ bla põña.

³⁰ “Nöbö mö nɪ pɪsaɲ mɪdöi bla, nöbö mö yölɪɲõn nɪ pöl höña. Makwam nöbö mö nɪ yöi bla, nöbö mö nɪ höba rɪmɪdöi akuyöbö, rɪbɪx abõña. ³¹ Makwam, ñɪɲ

nugw ri abõña. Nöbö mö bla ap kib mag gwogwo agap bɪlɪm rɪmɪjõñ aku, God nugwõn rëbõxõna. Nöbö mö God mönõ rëd abõñ aku, algör God nugwõn rëbõxõna. Makwam God Inõma mönõ rëd abõñ aku, God nugwõn rëbõxen. ³² Nöbö Ha nuɲ aku nugwo mönõ gwogwo yajõñ aku, God nugwõn rëbõxõna. Jɪ Inõm Leia nugwo mönõ gwogwo yajõñ aku, wopik aipam, mai piaku aipam, God nuɲ rɪbyöx nugu gör mɪdõn rëbõxen.

*Mönö ñɪɲ keir yadöi akwör höuöiliö
ñigö mönõ diba yajõna*
(Luk 6:43-45)

³³ “Ñɪɲ nɪ pödpöd rɪmɪn yadöi, ‘Bielsebul ölisö pön mabö wä aku rö,’ röi? Bɪ wä bla mag waiö yaxõna; bɪ gwogwo bla mag gwogwo yaxõna. Bɪ maga yaxõn aku nugwõn, bɪ aku bɪ waiö bɪ aku bɪ gwogwo, me cõña. ³⁴ Ñɪɲ kas halöu ha mɪdõn aliõ yadmɪdöia. Ñɪɲ nöbö mö gwogwo makwam mɪ, pödpödiö mönõ wä yajõñ? Nöbö mö mönõ yadöi akuyöbö nugunɪɲ aku, höbwab rɪb madmag ñigö kwo pödiö mɪd aku nugunɪɲa. ³⁵ Nöbö mö wä akuyöbö, höbwab rɪb madmag yuõ ñɪɲ kwo ap wä mɪda nugwõn ösös rɪ ri aböia; nöbö mö gwogwo akuyöbö, höbwab rɪb madmag ñɪɲ kwo ap gwogwo mɪda nugwõn mag gwogwo röia. ³⁶ Nugw ri abõña. Mai mönõ diba yadɪb wop aku, God nöbö mö ñigö magalig, mönõ amnör yadõn, nöbö mö bli rɪ gwogwam rɪmä aku, pödpöd rɪmɪn aliõ yadöiɲõ, rön, ñigö yadyöxõna. ³⁷ Makwam, ñɪɲ keir yajõñ mönõ akwör God nugwõn yadaɲ, kömö diõñɪɲõnõ öliɲ höb pönɪɲõ,” rõja.

Ap rölibä akuyöbö raɲ nugunɪɲõ, rɪmä
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ God lo mönõ yad nölɪb nöbö bli ñigõn, Perisi nöbö bli ñigõn, hön Jisas nugwo yadmä, “Mönõ yad nölɪb nöbö! Ap rölibä akuyöbö i raɲ, an nugunɪɲ aku, God nagö yad abmɪn hölaɲö cɪnɪɲõ,” rɪmä.

³⁹ Aliõ rɪmɪdmɪn, Jisas yadõɲa, “Ñɪɲ nöbö mö ap kib mag gwogwo akwör rön,

God mönö yadöŋ aku nugwölöi. Ap röliḅä akuyöbö i raŋ nugunö, röi aku, jɪ ñigö ap i rɪmön nugweñ. God mönö yadɪḅ nöbö Jona nugwo röŋ mag akwör nɪ kwo algör raŋ nugwöña. ⁴⁰ Maduar ör dölöm dib aku Jona nugwo pɪ alɪg höxnəŋ röbmɪn, höbwab yuö kwo wop mös paŋ mɪdön höuöil höŋa. Mag akuyöbö, nɪ Nöbö Ha nuŋwa, algör wop mös paŋ mögöriḅ mibɪl piaku mɪdön höuöil höŋa. ⁴¹ Maduar Jona duön, taun dib Ninepa nöbö mö ñigö yadmɪn, ap kib mag gwogwo rim akuyöbö yadkap röböxön, God nugw pɪmä. Jona hör nöbö aku yadmɪn nugumä; ñɪŋ weik mɪd Nöbö Dib kɪ mönö yad aku pölöi. Makwam, mai mönö diba yadɪḅ wop aku, Ninepa nöbö ñɪŋ öbɪlön ñigö mönö diba yadɪŋ, ñɪŋ mönö diba yöxöña.

⁴² “Kwin dib, mögöriḅ Siba yöbö aku, maduar röŋ mag akuyöbö nugwöia. Mögöriḅ nuŋwa pad piaku mö aku, jɪ Juda kiŋ dib Solomon rɪḅ wä yöx nugw ri abɪḅ nöbö aku mönö nuguba höŋa. Solomon hör nöbö aku, jɪ nuŋ aliö alöŋa; jɪ pödpöd rɪmɪn Nöbö Dib weik mɪd kɪ mönö yad aku nugwölöi? Mai mönö diba yadɪḅ wop aku, Siba kwin öbɪlön ñigö mönö diba yadaŋ, ñɪŋ mönö diba yöxöña.

Ragwo ha bla yöra höuöil höb maga rö, röŋa

(Luk 11:24-26)

⁴³ “Kɪjaki yam nuŋwa ragwo ha bla hö nöbö mö yuö wöl mɪdön, mai röpɪn duön, nöbö mö bli yuö wöinö, rön, nugw yön wöhö nugwön, ⁴⁴ höbkal hön nugwaŋ, nöbö höd röböx diön aku mögedö wä mɪda mɪjöna. ⁴⁵ Nuŋ nugwön, ragwo ha gwogwo nuŋ röxgɪḅ yöi wöhö, mɪ ragwo ha gwogwo ödöriö, akuyöbö mɪj sö yöliŋön pön hön, nöbö aku yuö nuŋ kwo wöliöña. Akuyöbö alaŋ, höd mɪd gwogwo röxg mɪdön mag akuyöbö yöi; mai mɪdɪḅ nuŋwa mɪ ödöriö gwogwo cöna. Ñɪŋ nöbö mö wopik mɪdöia ñɪŋ ap kib mag gwogwo höd rɪ mɪdmɪdöi akuyöbö yöi, mai mɪ ap kib mag gwogwo ödöriö rɪmɪjññö,” röŋa.

Yönɪm Jisas pɪgnɪŋ nuöm nöbö mɪdöi?
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Jisas nöbö mö akuyöbö ñigö mönö yadmɪn nugugɪrön, pɪgnɪŋ nuöm nöbö nuŋ bla rɪŋadö bö hön yadmä, “An Jisas nugwo mönö yadɪḅa höliŋö,” rɪmä. ⁴⁷ Aliö rɪmɪdmɪn, nöbö i ram möl yuadö wöluön Jisas yadöŋa, “Nam pɪgnaŋ nöbö rɪgɪr hö mönö yadɪḅa rɪŋö bö mɪdöiŋö,” röŋa.

⁴⁸ Aliö rɪmɪn, Jisas painö yadöŋa, “Mam na, haul nöbö na yönɪmɪm?” röŋa. ⁴⁹ Jisas aliö rön, inɪlöl mɪlkap abön nöbö nuŋ pia yabuön yadöŋa, “Mam na, haul nöbö na mɪdöi mɪk! ⁵⁰ Nöbö mö, Acö na adöx yöd röul adö kau sö mɪd aku, mönö yad akuyöbö nugwön rɪg yad mag akwör röi nöbö mö akuyöbö, haul nöbö na, mölöu na, mam nöbö na mɪdöiŋö,” röŋa.

13

Jisas, God Mönö aku nugw ri abɪŋ, me rön, mönö höd röxön yadöŋa
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Wop paŋyöbö akwör, Jisas rama röböxön du Ban Yuö Galili pö yöra römɪdmɪn, ²⁻³ nöbö mö mɪga hön nugwo wob yuö ñɪgmä. Akuyöbö almdmɪn nugwön nuŋ du röbö alebö rola römɪdön, duön röbö mibɪl yörkwo mɪdmɪn nugugɪrön, nöbö mö röbö halaia yöroku öbɪl gɪ mɪdmä.

Jisas nöbö mö akuyöbö ñigö mönö höd röxön mönö mɪga akwör yad nölöŋa. Yad nöl gɪr yadöŋa, “Nöbö i wita wölaŋ, me rön, wit maga aku pön du möriwö rɪḅ bla abmɪjöna. ⁴ Wit maga pɪ abaŋ, bli ödöi rol yöra pɪnaŋ, yöur bla hön nɪmöña. ⁵ Bli rɪg rol mögö ulul mɪjön yöra pɪnön, rɪmgör mogw bɪrön ⁶ jɪ jöjö yuö bö duen aku, naiö nɪgaŋ wöroxöna. ⁷ Bli nag kaigap mibɪl piaku pɪnön wöiöna, jɪ nag aku höu wobön pal nɪmaŋ, wöroxöna. ⁸ Jɪ bli mögö wä rol yöra pɪnön, wöl ri abaŋ, maga magöri maga cöna. Bli padokwo padök mös mös höuöiliö hö wölu amñaxɪḅ sö (100) yaxöna; bli padokwo padök mös höuöiliö hö du adokwebö ragpɪd kwo (60) yaxöna; bli padokwo paŋyöbö i höuöiliö hö wölu mɪj

sö (30) yaxöna. ⁹ Ñiŋ nübö mö rimiŋ möla miŋön bla, mönö yadmiðil ki rimiŋ pal nugw ri abne,” röŋa.

Jisas pödpöd rimiŋ mönö höd röxön yadmið?

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Jisas aliö rimiŋ, nübö nuŋ bla hön, nugwo yad nugwön yadmä, “Nübö mö akuyöbö ñigö pödpöd rimiŋ mönö höd röxön aliö rilaŋö?” rima.

¹¹ Aliö rimiŋ, Jisas yadöŋa, “God nübö mö nuŋwa pön nugwidix miðib mönö umad gi miðmið aku, ñigö riba nölaŋ nugwöña, ji nübö mö piaku nugweñ. ¹² Nübö mö mönö na nugwön nugw pöi akuyöbö, mönö bli kwo nugwön, ila nugw ri aböña; ji nübö mö mönö na nugwön nugw pölöi akuyöbö, mönö ulmiðö nugwöi aku aŋadö yöm cöna. ¹³ Ñigö mönö höd röxön yadil aku, ñiŋ mämäg aipam rimiŋ aipam mið aku, ji rig yada maku, me rön, nugwölöi.

¹⁴ “Alöi aku, God mönö yadib nübö Aisaia höd cöninö, rön, rig kai kitön mönö mag akwör röia. Mönö mag aku kai kitön yadöŋa,

‘Mönö nugwöñ aku,

ji mönö rig yada aliö, me rön, röx nugwön ila nugweñ.

Mämäg nugwöñ aku,

ji ap i nugweñ.

¹⁵ Nübö mö kiyöbö mönö na yadmiðil aku ñiŋ ipitmiŋ nugwölöi.

God Mönö nugwiŋ, aniŋ raŋ,

nübö mö nuŋwa miðibä maga rö, rön, rimiŋ möla piðixön, mämäga ipax gi miðöinö,’ röŋa.

¹⁶⁻¹⁷ “Makwam, ñiŋ nugwölöi; ji God ñigö rib wä nölmän nugwöi aku wahax pöña. Ni ñigö mi yadmiðla, God mönö yadib nübö bla aipam, God Mönö yadmið mag akwör nugwön rimiðöi nübö mö bla aipam, nübö mö miga Mesaia nugwiŋ, rimiðmä aku, ji mämäga ñiŋa ni nugwölöim, mönö na yöxölöim. Makwam weik ñiŋ ni mämäga nugwön, audiöx nugumiðöi aku wahax pöña.

Nübö wit maga aböŋ haiwo uröŋ aku, Jisas nuŋ mönö ila yad nölöŋa

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ “Makwam mönö höd röxön yadil aku, nübö wit maga pön du möriwö aböŋ haiwo aku, ila yadmön nugune,” röŋa.

¹⁹ “Wit maga bli ödöia piŋaŋ, yöur bla hön ni möñinö, ril aku, nübö mö akuyöbö, God nübö mö pön nugwidix miðib mönö wä aku nugwöñ aku, ji il aku nugweña nugwön Nübö Gwogwo nuŋ raŋ aŋadö uplöböñinö, rön, yadmiðla.

²⁰⁻²¹ “Makwam maga bli rig rol mögö ulul miŋön yöra piŋön, rimgör mogw biŋön, ji jöjö yuö bö du ölsö piŋen aku, naiö niŋaŋ wöröxöninö, ril aku, nübö mö bla mönö na yöudönöŋ nugwöñ wop aku, wahax pöña, ji wopik ör nübö mö bli hön, nübö mö mönö na nugwöñ akuyöbö rib gwogwo yöxön, kwolmal röxg miðön, ñigö ri gwogwam cöña nugwön nübö mö mönö na höd pim piaku, wopik mönö na aku uplöböñ, rib ada bli yöx nugwöñinö, rön, yadmiðla. ²² Mag bli nag kaigap mibið piaku piŋöninö, ril aku, nübö mö akuyöbö mönö na aku nugwöñ aku, ji möriwö kul, ram, hön, yu senap, köme ulnöu löpöi ap bla akwör ribyöx nugwön, God mönö wä aku röböxöña nugwön ap ni mið bli yaxeninö, rön, yadmiðla. ²³ Makwam maga bli mögö wä rol yöra piŋön, wöl ri abön, mag miga yaxöninö, ril aku, nübö mö bla mönö na aku nugw pön, mi ödöriö pi cici nigön, bli ri ri abmijöña, bli mi ödöriö ri ri abmijöña, bli ri ri abön mag keiryöbö ödöriö rimijöñinö, rön, yadmiðlö,” röŋa.

Nübö mö mag gwogwo röi bla God nübö mö nuŋ bla piŋaŋ paŋör miðöia

²⁴ Jisas ñigö mönö wab i kwo mönö höd röxön yadöŋa, “God nübö mö pön nugwidix miŋön aku, haiwo urmiðil mag kiyöbö cöna. Nübö dib i wit mag bla wölaŋ, me rön, rag du möriwö rib nuŋ bla aböna. ²⁵ Ji piŋmag yuö bö hölim diöñ mag aku, kwolmal nübö i ap iŋ gwogwo bli pön hön, mibiðla abön diöna. ²⁶ Makwam,

wit iñ wä aku wöiöna, jî ap iñ gwogwo aku aipam wöiöna. ²⁷ Alañ, mabö rî nölîb nübö bla hön nübö dib aku nugwo yajöña, ‘Nübö dib! Ap iñ wä bla akwör pön du möriwö rîb aku ablö aku ap iñ gwogwo bla pikai yöbö hön alig wölmîd?’ cöña. ²⁸ Nun ñigö painö yajöña, ‘Nübö kwolmal nî i pön hö abö,’ cöña. Makwam ñîñ yajöña, ‘An duön ap iñ gwogwo wölmîd piaku röd abnîñönö pöd cîñîñ owa?’ cöña. Nübö möriwö rîb mîñöbö aku painö yadön yajöña, ²⁹ ‘Ehöu! Wop kî, ap iñ gwogwo piaku pî mölöd abnö, rîmön, duön ap iñ wä bli alig pî mölöd abîb maga mîda! ³⁰ Rüböx gîñ mösör wölañ. Makwam wölön mag yaxañ, rökîb wop aku nübö ap ödörîb nî bla yajîna, “Ap iñ gwogwo piaku pî rödön, rag du rogwa rogwa rî ñîgîñ, rîna urîñ yön bîcuan; jî wit mag bla akwör pî mögum rön, rag du wit mag ñîgîb yuadö möl na aku ñîgne,” cîñö, cönîñö,” röña.

Bî masted mag aku, Jisas mönö höd rökön yadöña

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹⁻³² Jisas ñîgö mönö i piönö höd rökön yadöña, “Nübö i bî masted mag ulmîdö aku rag du möriwö rîb nun aku abmîdan, wöl dib rökön padö pîlañ, yöur bla hön löx bla hörîrör rin wîöña. Makwam mag akuyöbö, God nübö mö pön, mögörib wä nunwa adöx yöd röul adö kau sö nugwidîx mijön aku maku,” me röña.

Is aku, Jisas mönö höd rökön yadöña

(Luk 13:20-21)

³³ Jisas mönö i piönö höd rökön yadöña, “Mö bla ap is röi aku, pî wit mag pia wi yöj diba möl bö abön alig pî höuöilmel rîm, apa wöl dib röxa. Mag aliö akuyöbö, God nübö mö pön, mögörib wä adöx yöd röul adö kau sö nugwidîx mijön aku maku,” me röña.

Jisas pöd rîmîñ nübö mö piaku mönö aliö höd rökön yadmîd?

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisas nübö mö akuyöbö ñîgö mönö bli yad nöinöb rön wöxnö yadmîdöl; mönö höd akwör rökön ñîñ yad nölmîda. ³⁵ Alön

aku, God mönö yadîb nübö i höd cönîñö, rön, rîg kai kîtön mag akwör röña. Nun mönö aku kai kîtön yadöña,

“Mögörib maduar ör rî ñîgön wop aku ila ñîgön,

mîdîp duön weik mîdöl wop kî, mönö nugwölim aku,

mönö höd rökîb mönö akwör ñîgö yad nöinö,” röña.

Jisas wit mag mönö höd rökön yadöñ aku, mönö ila yadöña

³⁶ Jisas aliö rön, nübö mö akuyöbö ñîgö rüböxön, ram möl yuadö dumîñ nugugîrön, nübö nunwa akuyöbö möl sö hön nugwo yadmä, “Ap iñ gwogwo möriwö yuö wölö, rön, mönö höd rökön yadlö aku, anîñ yadañ nugunö,” rîmä.

³⁷ Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Nübö ap iñ wä abö rîl aku, nî Nübö Ha nunwa.

³⁸⁻³⁹ Möriwö, me rîl aku, mögörib mîgrö kî magalîg. Ap iñ wä, me rîl aku, God pön nugwidîx mijön nübö mö akuyöbö. Nübö ap iñ gwogwo pön hö abmîñ wölö, rîl aku, nî nugumîñ ölisö wöl nübö kîjaki aku nunwör yadla. Ap iñ gwogwo wölö, rîl aku, kîjaki nübö mö nun akuyöbö ñîñ yadla. Makwam wit mag göj ub wop, me rîl aku, mögörib mîgrö kî hölögîpîb wop aku yadla. Nübö ödör rag höb, me rîl aku, ejol akuyöbö yadla. ⁴⁰ Ap amnör wöl bla rödön, rag du rîñ yön mîd möl bö aböñîñö, rîl aku, mögörib mîgrö kî hölögîpön wop aku maku, me rîla. ⁴¹ Nübö Ha nunwa ejol nun akuyöbö ñîgö yad abañ, hön, nübö mö ap kib mag gwogwo röi bla aipam, nübö mö nübö mö bli ñîgö yadmîdîm, ñîñ ap kib mag gwogwo röi bla aipam, ejol ñîñ hön ñîgö pön, ⁴² rîñ hör yönmîd möl bö abîñ, öliñ pîlañ nugugîrön, ajmaga öbîx gîg yuön imöñîñö, rön, yadla. ⁴³ Wop aku, Acö ñîña nübö mö pön adöx yöd röul adö kau sö nugwidîx mijön akuyöbö, ñîñ naiö mila rökx ab gî mijöña. ñîñ nübö mö rîmîj möla mijön bla, mönö yadmîdîl kî rîmîj pal nugw rî aböña.

Rîg mag bîyöja umadim aku, Jisas mönö höd rökön yadöña

⁴⁴ “Makwam God nöbö mö pön nugwidix midib aku, haiwo aliö kiyöbö mida. Nöbö i duön nugwöna, rig mag biyöja maduar ör umadim i möriwö yuö mijöna. Nun nugwön, ap bli nigön nugumab ri abön, rama diöna. Duön, ñiñi diba nigön, ap nun bla magalig sim rön, rig pön, rag duön, möriwö aku wobön, du rig mag biyöj aku pöna.

Köme wödö mag mij ulmidö ‘pöl’ wä wä aku, Jisas mönö höd röxön yadöña

⁴⁵⁻⁴⁶ “Makwam God nöbö mö pön nugwidix midib aku, haiwo aliö kiyöbö mida. Nöbö sim rib akuyöbö köme wödö mag mij ulmidö ‘pöl’ aku hölu nugw yönön, köme wödö mag wä midöi nugwön, rama duön, ap ñiñ bla magalig sim rön, rig pön, rag du köme wödö mag wä aku woböna.

Uben aku, Jisas mönö höd röxön yadöña

⁴⁷ “God nöbö mö pön nugwidix midib aku, haiwo aliö kiyöbö mida. Nöbö mö bli ubena rag duön, röbö yuö abij, dölöm mig mija hön möla wölöia. ⁴⁸ Akuyöbö alij, ubena pön paxip rib ki kwo duön, dölöm wä bla hölu pi dölöm nigib wi yöj möla nigön, dölöm gwogwo bla pi aböia. ⁴⁹ Mögörib migrö ki hölogipön wop aku mag akuyöbö aliö aiöna. God ejol nun bla hön, nöbö mö God Mönö rig yad akwör cöñ bla pi hör nigön, nöbö mö God Mönö rig yad akwör röloi bla pi hör nigön, ⁵⁰ pön du rin nöi yönmid möl bö aböña. Abij ölij pilan, ajmag ñiña öbix gig yuön, im gir mijöñijö,” röña.

⁵¹ Jisas aliö rön yadöña, “Ni mönö yadil bla nugwöijönö ö?” röña.

Aliö rimin, nöbö nun bla yadmä, “Yöwö, nugwölijö,” rimä.

⁵² Aliö rimin, Jisas yadöña, “Ñiñ höd God lo mönö akwör yad midmidöi aku, ji wopik ñiñ God nöbö mö pön nugwidix midib mönö wä yadil aku nugwöijönö. Aliö nugwön ñiñ wopik nöbö mö piaku yad nöiöñ aku, ñiñ God Mönö wä hödyöbö aku aipam, God Mönö wä yonyöbö aku aipam yad nöiöñijö,” röña.

Nasaret nöbö mö Jisas nugw pölim (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³⁻⁵⁴ Makwam Jisas nun mönö höd röxön mönö yadön aku yad pörön, taun nunwa Nasaret duön, Juda mögum rib ram möl yuadö duön, nöbö mö akuyöbö ñigö yad nölüm, ñiñ nugwön aiö waiö rimä. Ñiñ piönjö yadmä, ‘Nöbö ki nun pödpödiö rib ölisö yöx nugwön ap rölibä akuyöbö aliö rimidö?’ rimä. Mai piönjö yadmä, ⁵⁵⁻⁵⁶ “Nöbö ki nuö nuöm, pigñiñ nölöunij nöbö nun bla, an pisanj midöi aku, ji nun pödpödiö nöbö dib röxg midön, mönö hör yadön, ap rölibä aliö mag cimäl akuyöbö rimid? Nuö nunwa nöbö kapeda; nuöm Maria; pigñiñ nöbö nun bla Jems aku, Josep aku, Saimon aku, Judas aku. Makwaim nun pödpödiö hön aliö almidö?” rimä. ⁵⁷ Aliö rön, ñiñ Jisas nugwo rib gwogwo yöxön, nun yadön mönö aku yöxölim.

Makwam Jisas ñigö yadöña, “God mönö yadib nöbö bla mögörib pad piaku duön yadmin, mi yadöijö, rön, nugwöña; ji mögörib ñiñ keira yadmin, inakmönö hörmidöijö, rön, mönö ñiña yöxeñijö,” röña. ⁵⁸ Mönö yadön aku nugwölim makwam, mögörib aku ap rölibä akuyöbö miga rölij.

14

Herod yadmin, Röbö Pal Nölib Nöbö Jon göliöda römaxdörmä

(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

¹ Makwam gapman nöbö dib Herod mögörib Galili nugwidix midmid aku, Jisas nun agö magim rön mönö aku nugwön, ² du mabö ri nölib nöbö nun bli ñigö yadöña, “Nöbö Jisas ap rölibä akuyöbö rimid aku, nun nöbö hör yöi; nun röbö pal nölib nöbö Jon akwör. Nugwo pil pal nigim aku, ji höbkal öbilon hö mid aku, mag cimäl rölibä aliö piaku rimidö,” röña.

³⁻⁵ Makwam Herod nun Jon nugwo nag nigön, pil pal nigön mönö il aku aliö mida. Herod nun pigñiñ Pilip möniñ Herodias pön dumin, Jon Herod nugwo

yadöŋa, “Naŋ akuyöbö ailö aku, mag wä i röiö. Nöbö i piŋnŋ nuŋwa kömö mīdan noblŋnŋ nuŋwa penŋö,” röŋa. Jon aliö rīmŋn, Herodias nuŋ Herod mönö aku yadöŋa nugwön Herod Jon nugwo pön du nag nīgön, pīl pal nīgŋnö, rön rībyöx nugwön aku, jī nöbö mö bla, Jon nugwo God mönö yadīb nöbö an, me rīmā aku nugwön ipöxön nīg duöŋa.

⁶ Makwam mai Herod nuöma nugwo yöx pön höŋ wop akwör, nöbö mö mīg mīŋa hö mögum rön, ap mag ur nīmība rīmā. Wop aku, Herodias halöu nuŋ aku hön mibīl yöra höx wödmŋn, Herod nugumŋn, mī wä röŋa. ⁷ Almŋn, nuŋ halöu aku nugwo mönö yadön yadöŋa, “Nī mönö mi yadön döŋö nagö yadmīdla, nagö ap i yad nugumījŋnö aku, amnör pī nöinö,” röŋa. ⁸ Aliö rīmŋn, halöu aku, nuöma rīg yadöŋ akuyöbö nugwön yadöŋa, “Röbö pal nölīb nöbö Jon yöcmac maga aku, kwosö möl bö nīgön, rag hö nölö,” röŋa.

⁹⁻¹⁰ Aliö rīmŋn, Herod nugumŋn līb pīlöŋa, jī nöbö mö bla nugugu mīdīm nugugirön, halöu aku nugwo wöxnö mönö mi yad nīgön yadöŋa, “Naŋ ap i yad nugumījŋnö aku, amnör pī nöinö,” röŋ aku nugwön, nöbö bli yad abmŋn, du Jon naga mīdöŋ yöra duön, göliöd nuŋwa römaxdörön, ¹¹ yöcmac maga pī kwosö möl bö nīgön, rag hö halöua nölma. Nölmin, nuŋ piöŋö rag duön nuöm nuŋwa nölöŋa.

¹² Makwam Jon nöbö nuŋ bla hön, nöbäpö högia rag du hogw pīlön, du Jisas nugwo yad nölma.

Jisas nöbö akuyöbö paip tausan ap mag rīm nīmīmā

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹³ Jisas mönö aku nugwön, du mögörib hör möl i mījŋnö, rön, röbö alebö pön, mögörib aku röböxön duöŋa. Dumŋn nöbö mö piaku, Jisas dumīd yöra mai duŋö, rön, mögörib ŋŋn bla röböxön, il ila duön, Jisas duba rīmīdöŋ piaku dumā. ¹⁴ Jisas nuŋ piöŋö mögörib möl aku höröpŋnön, röbö alebö röböxön, rīb yöra hön nugumŋn, nöbö mö mīg mīŋa mīdmā.

Ŋīgö nugumŋn, līb pīlŋm, nöbö mö ap röŋ akuyöbö rīmŋn, kömö nīgöŋa.

¹⁵ Makwam piŋöŋ mag aku, nöbö nuŋ bla Jisas mīdöŋ yöra hön, nugwo yadmā, “Womiöx pīxmag gurība rīmīda. Ap mag nīmīb wopa maduö padīxa. Ki mögörib kī. Nöbö mö mīg kīyöbö yadan, ram mibīl pī bīlīk duön, ap maga ŋŋn bli wob nīmŋn,” me rīmā. ¹⁶ Aliö rīmīdmŋn, Jisas ŋīgö yadöŋa, “Ehöu, ŋŋn dueñ. Ŋīgö keir ŋŋn ap mag cīne,” röŋa. ¹⁷ Aliö rīmŋn, yadmā, “An ap mag mīga mīdöl. Hör bred mag akuyöbö mömīd sö dölöm mös mīdö,” rīmā.

¹⁸ Aliö rīmŋn, Jisas yadöŋa, “Ap piaku pīrag hö nī nöi,” röŋa. ¹⁹ Aliö rīmŋn, nöbö mö akuyöbö ŋīgö yadmŋn, ap panö rol bla römīdmŋn nugugirön, bred pīda aku pön, dölöm hogwa aku pön, laxiö pisö nugwön, God nugwo ri abö rön, bred aku pī gīlīxön, nöbö nuŋ bla nölīm nugugirön, ŋŋn pī girön, nöbö mö akuyöbö nuöm nīg nölma. Dölöm aku algör rīmā. ²⁰ Al gör nuöm nīg nölmin, nīmīdīm, nīmīdīm, wöta bīrīm, nīm pörīb maga mīdölöŋ. Rīb rīb röböxim blaku, Jisas nöbö nuŋ bla yogw akuyöbö möl sö piöxmŋn, aŋadö aja wölöŋa. ²¹ Nöbö mö ap nīmīm piaku, mö bla wöhö, halöu ha ulul bla wöhö, nöbö akwör paip tausan aliö duöŋa.

*Jisas röbö panö rola röbīp duöŋa
(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)*

²² Jisas, nöbö nuŋ bla ŋŋn röbö ir kwo duŋ, me rön, yadīm ŋŋn röbö alebö pön dumīdmŋn nugwön nuŋ nöbö mö akuyöbö ŋīgö yad abön, ²³ nuŋ keir God höjöpālība öŋöŋ pīd i duöŋa. Mīdīm, mögöribā höxi gurmīdöŋ aku nuŋ paŋyöbö mīdö akwör nuŋ öñör pīd sö mīdöŋa. ²⁴ Makwam nöbö nuŋ bla röbö alebö pön röbö yuö mibīl kwo dum nugugirön, hödal dība hön, röbö alebö aku mīñ pī höuöilbā maga röŋa. ²⁵ Mag aku rama yöudöŋdöŋ ör löuba rīmīdöŋ makwam, Jisas röbö panö rola röbīp hön, nöbö nuŋ bla mīdim yöra hömīdöŋa. ²⁶ Ŋŋn nugwön, “Aku nöbäpö höjöl i hömīdö!” rön, ölölö rīmŋn ipöxön, aiö dība rön gīlö rīmā.

²⁷ Jisas piñö ñigö yadöña, “Ipöxmijeñ! Nör höm+dlö!” röña.

²⁸ Aliö r+im+n, Pita yadöña, “Nöbö Dib! Nagör höm+jinö aku, n+ aipam yadan, röbö panö rol aku röb+ip inöm,” röña.

²⁹⁻³⁰ Aliö r+im+n, Jisas yadöña, “Makwam, hane!” röña.

Aliö r+im+n, Pita röbö alebö aku röböxön, röbö panö rola röb+ip Jisas m+idön yöra dum+id dum+id mib+il yöra wön nugum+n, hödal öñöña höm+n, röbö göuja sö sö r+im höm+idöña. Alm+idön aku nuñ ipöxön, röbö yuadö p+n du g+rön, wö diba rön yadöña, “Nöbö Dib! Nagö n+ yadkap pö!” röña.

³¹ Aliö r+im+n, Jisas r+imgör nugwo p+ c+ci n+gön yadöña, “Nugw p+ib mag nagö aku m+ met wa. Pödpöd r+im+n r+ib mös yöxlö?” röña.

³² Aliö rön, Jisas Pita p+isañ röbö alebö möla dum nugug+rön, hödal diba höm+idön aku ödör pöña. ³³ Alm+n nugwön, nöbö nuñ röbö alebö möl bö röm+id g+ m+dim bla, Jisas ib nuñwa yadm+n b+il sö dum+n nugug+rön yadmä, “M+! Nan God Ha nuñ ödöriö!” me r+mä.

Genesaret nöbö mö ap rön bla Jisas r+im+n, kömö n+göña
(Mak 6:53-56)

³⁴ Makwam ñ+ñ röbö bana möxön, mögöri+b Genesaret pö ir kwo wölumä.

³⁵ Uröp+n+m, nöbö mö m+idm+idöi akuyöbö Jisas nugwo nugwön, Jisas nuñwör hö rön, nöbö mö mögöri+b il piakuyöbö magal+g wö r+im+n, nöbö mö ap rön bla magal+g pön hömä. ³⁶ Pön höm, Jisas nugwo yad gögö rön yadmä, “An+ñ yöwö ran, nöbö mö ap r+ k+iyöbö, wöl+ñ nagö p+ nugw+ñ, kömö n+gañ,” me r+mä. Aliö r+im+n, nuñ yöwö r+im+n, nöbö mö wöl+ñ nuñwa p+ nugwim bla ñ+gö magal+g kömö n+gm+n wä röña.

15

Nöhön+ñ ap+n+ñ nöbö r+im+idöi mag akuyöbö, Perisi ada algör r+im+idöia
(Mak 7:1-13)

¹ Makwam wop aku, Perisi nöbö bli, lo mönö yad nöl+ib nöbö bli, Jerusalem yöbö hön Jisas nugwo yadmä, ² “Nöbö nan

k+iyöbö, pödpöd r+im+n nöso auso hacörö wacörö nöbö mönö öim aku röböxön, imag ñ+ña röbö äbäd abön röloi, hör ör ap p+ n+imöi?” r+mä. ³ Aliö r+im+dm+n, Jisas painö yadöña, “Ñ+ñ pödpöd r+im+n God Mönö nuñ aku röböxön, nöso auso hacörö wacörö nöbö r+g rim mag akwör r+im+idöi?”

⁴ God nuñ yadöña, “Nuö nuöm ñ+gö p+ ösös r+ ri abne,” röña. God mönö i yadön yadöña, “Nöbö i nuö nuöm hogwa mönö gwogwo bli yajön aku, ñ+ñ nöbö aku nugwo p+il pal n+g+ñ,” me röña.

⁵⁻⁷ Makwam ñ+ñ mönö aku ödöriar yad nölölöi. Nöbö i, acö mam yöjö röböxnö, cön aku, ñ+gö yajöña, ‘Acö mam yöjö, n+ ap wä bli ñ+ñ nöbö hogwa nöilöxa, j+ r+g ñ+ñ nöbö hogwa nöl+ib r+g aku, wopik n+ God nugwo nöinö, r+la, nugwön r+g ñ+ñ nöbö hogwa nöl+ib i m+idölö,’ cöna. Alm+n, ñ+ñ nugwön yadöia, ‘Ñ+ñ akuyöbö alöi aku, mönö m+idölö,’ röia. Aliö röi aku, ‘God Mönö yadm+idöl+ñö,’ röi aku, j+ ñ+ñ inakmönö höröia; ñ+ñ keir r+g yadöi mag akwör röloi. Ñ+ñ mönö aliö akuyöbö nöbö mö piaku ñ+gö yad nölöi aku, God mönö yad+ib nöbö Aisaia nuñ nöbö ñ+gö röxg+ib aku algör r+byöx nugwön, mönö m+ ödöriö i kai k+itöña. Mönö aku kai k+itön yadöña,

⁸⁻⁹ ‘Nöbö mö k+iyöbö inakmönö hörön yadöia,

“God Nöbö Dib an,” me röi aku, j+ hör mönö akwör yadöia; n+ madmag n+gölöi.

N+ höjöpälön, hör mönö akwör yadöia.

God Mönö nöbö mö akuyöbö ñ+gö yad nöl+m+döl+ñö, röi aku, j+ nöbö mögöri+b il k+iyöbö ñ+ñ keir yadm+idöi mönö akwör pön yad nöl yön+m+idöl+ñö!” rö,” röña.

Nöbö mö mag gwogwo röi bla
(Mak 7:14-23)

¹⁰ Jisas aliö rön, nöbö mö m+idim bla wö r+im höm+dm+n yadöña, “Mönö yadm+id+il k+ nugw ri aböña! ¹¹ Nöbö mö piaku ap mag bla amnör n+im+ñ, höbwab ñ+gö bö p+ duön p+x p+löl; höbwab ñ+gö bö

rɪb gwogwo yōxōn mōnō gwogwo yadōi akwōr pɪx pɪlɪm alɪg mɪdōiŋō,” rōŋa.

¹² Makwam Jisas nōbō nuŋ bla hōn Jisas nugwo yadmā, “Perisi nōbō bla mōnō yadlō aku nugum, nagō ōlɪsō wōl aku, nagō nugulanō?” rɪmā. ¹³ Aliō rɪmɪn, Jisas yadōŋa, “Aku mōnō mɪdōl. Acō na adōx yōd rōul adō kau sō mɪd aku, ap iŋ nuŋwa yuōl bla magalɪg il alɪg rōd abōna. ¹⁴ Nōbō piaku ñɪŋ māmāg we. Nōbō māmāg we i, nōbō māmāg we i yōlɪŋ pōn diōn aku, mōsōr ulōm mōla pɪn bɪcōñɪŋō,” rōŋa.

¹⁵ Jisas aliō rɪmɪdmɪn, Pita yadōŋa, “Mōnō aku mōnō hōd rōx yadlō il aku anɪŋ yad nōlanŋ nugunō,” rōŋa.

¹⁶⁻¹⁷ Aliō rɪmɪn, Jisas yadōŋa, “Ñɪŋ nugwōlōi aku, ñɪŋ kwo algōr nugwōlōiŋ ā? Nugwi! Ap agap bɪlɪm nɪmōi bla, God nugumɪn, mōnō mɪdōl. Aku hōr nɪmōn, hōb alɪg yax abōia. ¹⁸ Hōbwab yuō ñɪŋ bō rɪb gwogwo yōxōi akwōr rɪmɪn, pɪxa alɪg mɪdōia. ¹⁹ Rɪb ñɪŋa keir yōxōn, rɪb gwogwo yōxōi rɪb mag aku, nōbō mō pɪl pal nɪgōn, mō kib nōbō kib rōn, ap bla kib pōn, mōnō diba yajōñ wop aku inakmōnō hōrōn, nōbō mō bli ñɪŋ yad hōimōuōn, rōia. ²⁰ Alōi aku makwam, God nugumɪn pɪxa alɪg mɪdōia; makwam ap nɪmɪba, imaga rōbō ābād ri abōlōn, amɪn ap pɪ nɪmōi aku, God nugum pɪx pɪlōlō,” rōŋa.

Kenan mō i Jisas mōnō yadōŋ akuyōbō nugw pōŋa

(Mak 7:24-30)

²¹ Jisas mōgōrɪb Genesaret aku rōbōxōn, mōgōrɪb dib taun diba mōs Taia Saidon mibɪl piaku duōŋa. ²² Duōn mōgōrɪb Kenan piaku mɪdmɪn, mōgōrɪb piaku mō i hō Jisas nugwo yadōŋa, “Nōbō Dib, Depid Ha nuŋwa, nɪ ōgwō yōxō! Halōu na aku ragwo ha wōl gɪ mɪdɪm, mɪd ri abōlō,” rōŋa.

²³ Aliō rɪmɪn, Jisas painō yadōlōŋ. Jɪ nōbō nuŋ bla hōn, Jisas nugwo usūsōr rōn yadmā, “Mō kɪ anɪŋ mai hō gɪrōn, mōnō ua nɪgmɪda. Nugwo yad abɪŋ duanŋ!” me rɪmā.

²⁴ Aliō rɪmɪn, Jisas yadōŋa, “God nɪ yad abmɪn hōm aku, Juda nōbō mō God nugwo

rōbōxōi bla, ñɪgōr pɪnō, rōn, hōmō,” rōŋa. ²⁵ Aliō rɪmɪn, Juda mō yōi aku hōn, Jisas mɪdōŋ il yōra hōxmax yuōn yadōŋa, “Nōbō Dib, nɪ rɪ nōlō!” rōŋa.

²⁶ Aliō rɪmɪn, Jisas yadōŋa, “Ap maga halōu ha an nōlɪb aku, pōdpōd ran pɪ wōñō bla abnɪŋō?” rōŋa.

²⁷ Jisas aliō rɪmɪn, mō aku painō yadōŋa, “Nōbō Dib, mi yadlō aku, jɪ nōbō dib bla ap nɪmɪŋ, rɪb rɪb bla ābāñ mo pɪnanŋ, wōñō bla aipam nɪmōñɪŋō,” rōŋa.

²⁸ Aliō rɪmɪn, Jisas yadōŋa, “Mō mɪg, nɪ nugw pɪ gō nɪglō makwam, yad nugulō ap aku cɪnō,” rōŋa. Aliō rɪmɪn nugugɪrōn, ragwo ha wop mɪd akwōr halōua rōbōxōn rōu dumɪn, nugwo kōmō nɪgmɪn wā rōŋa.

Jisas nōbō mō mɪga rɪmɪn, kōmō nɪgōŋa

²⁹ Jisas hōuōil Ban Yuō Galili rɪb pō ir kwo wōluōn, hōña pisō rɪp wōlu pɪd sō rōmɪdōŋa. ³⁰ Rōmɪd gɪ mɪdɪm nugugɪrōn, nōbō mō mɪg mɪŋa, nōbō mō yōdpɪlō gwogwo rōŋ bla, māmāg we wōlōŋ bla, iŋ wajmag kakabail um nɪgōŋ bla, albeña hōuōilmɪn mōnō pɪmɪdōlim bla, ap agap apɪm rōŋ bla magalɪg pōn hōn, Jisas mɪdōŋ yōdpɪlō il yōra nɪgmɪn nugugɪrōn, ñɪgō rɪmɪn kōmō nɪgōŋa. ³¹ Akuyōbō almɪn, nōbō mō piaku nugwōn, aiō rōn yadmā, “An Isrel nōbō mō God an aku mɪ God wā mɪdōm. Nōbō mō albeñ hōbkalōŋ bla rɪmɪn, mōnō pōia; nōbō mō iŋ wajmag kakabail um nɪgōŋ bla rɪmɪn, wā ra; nōbō mō yōdpɪlō gwogwo rōŋ bla rɪmɪn, yōn ri abmɪdōia; nōbō mō māmāg we wōlōŋ bla rɪmɪn, māmāg ix nugumɪdōiŋō,” rōn, ib nuŋwa yadmɪn bɪl sō duōŋa.

Jisas nōbō akuyōbō po tausan ap mag rɪm nɪmɪmā

(Mak 8:1-10)

³² Jisas nōbō nuŋwa akuyōbō mōl sō ñɪgō wō rɪ yadɪm, hōmɪdmɪn, yadōŋa, “Nōbō mō pik nɪ ñɪgō ōgwō yōxmɪdla. Wop mōs pan nɪ pɪsan mɪdōia, jɪ ñɪŋ ap mag mɪdōl. Ñɪgō hōr yad abmōn, duōn ōdōi um yōra māmāg mōmōinō palanŋ, gōur du pɪn bɪrɪb maga mɪdō,” rōŋa.

³³ Jisas aliō rɪmɪn, nōbō nuŋ bla yadmā, “Mōgōrɪb nōbō mō mɪga mɪdōlōi mibɪl

kiyöbö, ap maga pikai yöbö hölu nugwön pön hön, nöbö mö mīg kiyöbö nölñ nīmōññjō?” rīmā. ³⁴ Aliö rīmñ, Jisas yadōña, “Bred mag ññja pōdpōdiō mīd?” rōña.

Aliö rīmñ, yadmā, “Bred akuyöbö mīj sō dölöm ulul bli alīg mīdō,” rīmā. ³⁵ Aliö rīmñ, Jisas nöbö mö akuyöbö ññgō yadmñ, mīgrō aku rōmīdmā. ³⁶ Ññj almidīm nugugirōn, nuñ bred mag akuyöbö mīj sō pön, dölöm ulul bla aipam pön, God nugwo ri ablanjō, rōn, pī gīlīxōn, nöbö nuñ bla nōlmñ, ññj piōñjō pön nuöm nīgōn nöbö mö nōlmā. ³⁷ Akuyöbö alōn nuöm nīg nōlm, nīmīdīm, nīmīdīm, wōta bīrīm, nīm pōrīb maga mīdölōñ. Rīb rīb rōbōxim blaku, Jisas nöbö nuñ bla yogw akuyöbö mīj sō pī piōxmñ, anadō aja wölōña.

³⁸ Nöbö mö ap nīmīm piaku, mö piaku yōi, halōu ha ulul bla yōi, nöbö akwör po tausan duōña.

³⁹ Makwam aliö ap nīmōn, Jisas nöbö mö piaku ññgō yad abōn, nuñ rōbö alebö pön, mögōrīb Magadan ir kwo duōn, mögōrīb mībīl piaku duōña.

16

Jisas nugwo yadmā, “Ap rōlībā i ran nugunjō,” rīmā

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Perisi nöbö bli, Sadiusi nöbö bli, Jisas agamō rīmīdan nugwön nugwo yad hōimōunñjō, rōn, hön nugwo yadmā, “Nagō nī Mesaia mīdlō, rīlō aku, ap rōlībā i ran an nugwön, God adōx yōd rōul adō kau sebō ōlīsō nuñwa nōlmñ rīmīdlanjō, rōn nugunñjō,” rīmā.

² Yad nugumñ, Jisas yadōña, “Naiö rōdīp duōn, adōx yōd sō hōbā hōbā hōranj nugugirōn yajōña, ‘Ruō rōx ri abōññjō,’ cōña. ³ Pīxmag alīg naiö wōlībā ran rōn hōbā hōbā hōrōn mījōi wobōn ran nugugirōn yajōña, ‘Ruō pīlībā rīmīdō,’ cōña. Akuyöbö alōn nugw ri abōn rōi aku, jī nī wopīk ap agap apīm rīmīdīl kī, ññj nugwōi aku, jī ila nugwōlōi. ⁴ Ññj nöbö mö weik mīdōi bla, mīd ri abōlōi, God nugwo

rībbyōx nugwōlōi. Ap rōlībā akuyöbö i ran nugunjō, rīmīdōi aku, nī ap i rīmōn nugweñ. Nöbö Jona rīg rōñ mag akwör ran nugwōññjō,” rōña. Jisas aliö rōn, ññgō rōbōxōn mōl i duōña.

Is aku, Jisas mōnō hōd rōxōn yadōña (Mak 8:14-21)

⁵ Jisas nöbö nuñ bla pīsanj rōbö alebö pön, rōbö bana ir kwo wōluōn nugumñ, bred bla uplōb hön rag hōlim. ⁶ Aliö nugwön Jisas nöbö nuñ bla ññgō yadōña, “Perisi nöbö, Sadiusi nöbö, is ññj aku nugw ri abne,” rōña. ⁷ Jisas aliö rīmñ nugwön, nöbö nuñ bla ññj keir yad nugwob nugwob rōn yadmā, “An bred ragōlōl makwam, aliö yadmīdō,” rīmā.

⁸⁻⁹ Makwam Jisas ññj yadmīdim aku nuñ keir nugwön yadōña, “Ññj pōdpōd rīmñ bred ragōlōlñjō, rōn, nuō nuō yadmīdōi? Ññgō nī nugw pī cīcī nīgōlōi. Nöbö akuyöbö paip tausan mīdim wop aku, bred mag akuyöbö mōmīd sō pön, pī gīlīx nōlmōn, nīmōn rīb rīb rībōx rībōxīp rim akuyöbö yogw pōdiō piōxim aja wölōñjō?

¹⁰ “Makwam mai piōñjō, nöbö akuyöbö po tausan mīdim wop aku, bred mag akuyöbö mīj sō pön, pī gīlīx nōlmōn, nīmōn rīb rīb rībōx rībōxīp rim akuyöbö yogw pōdiō piōxim aja wölōñjō? ¹¹ Wop aku ññj keir mīdōn bred yogw piōxim aku, jī weik mōnō hōd rōx yadīl aku nugwön, ‘Bred ap rōn yadmīdō,’ rōia. Bred ap me rōn yadmīdōi. Perisi nöbö bla aipam, Sadiusi nöbö bla aipam, is ññja ññgō pīb maga rō, rōn yadmīdlō,” rōña. ¹² Jisas aliö rīmñ, ññj nugumā ap is bred alīg nīgōi aku yadölōñjō; Perisi nöbö bla aipam, Sadiusi nöbö bla aipam, mōnō yad nōlōi aku yōxōlñjō, me rōn, mōnō hōd rōxōn yadōña.

Pita Jisas yadōña, “Nagō Mesaia aku, God Nöbö Kōmō Ha nuñwa ōdōrīō aku,” me rōña

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Mai Jisas taun dib Sisaria Pilipai mībīl yōra urōpñnōn, nöbö nuñ bla ññgō yad

nugwön yadöña, “Nöbö mö akuyöbö Nöbö Ha nuñwa agö nöböm me röi?” röña.

¹⁴ Jisas aliö rîmîñ, nöbö nuñ bla yadmä, “Bli röbö pal nölib nöbö Jon me röia; bli Ilaija me röia; bli Jeremaia me röia; bli God mönö yadîb nöbö i me röiñö,” rîmä.

¹⁵ Aliö rîmîñ, Jisas ñîgö yadöña, “Makwam ñîñ keir nî yönîm me rön nugwöiñö?” röña.

¹⁶ Jisas aliö rîmîñ, nöbö nuñwa Saimon Pita yadöña, “Nagö Mesaia aku, God Nöbö Kömö Ha nuñwa ödöriö aku,” me röña.

¹⁷ Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Jona ha nuñwa Saimon. Mönö yadlô aku, wä yadlô. Nañ rîb ödöriö yöx nugulô aku, hör piaku höl; Acö na adöx yöd röul adö kau sô mîd akwör nagö rîbyöx nölmîñ, nagö ödöriö akwör nugulô.

¹⁸ “Nî nagö yadmîdla nagö Pita. Rîb wä yöxlô aku, nî nöbö mö nî piaku piaku yölîñ pön hön, cöc na rîg rola nîgna. Wöröxîb mag aku cöc na rañ, pîñ bîrîb maga nîgöl.

¹⁹ “God mögöriñ adöx yöd röul adö kau sô kai waba nañ nöina. Nagö mögöriñ il kî mîdön, mag ada kai nugwön ödöriö mîdölô, rön, wöhö rîmîjîñö aku, God adöx yöd röul adö kau sô algör wöhö cöna. Makwam mag ada kai nugwön ödöriö akwör mîdö, rön, yöwö rîmîjîñö aku, God adöx yöd röul adö kau sô algör yöwö cönîñö,” röña.

²⁰ Jisas aliö rön nöbö nuñ bla ñîgö yadöña, “Nöbö mö akuyöbö ñîgö, nî Mesaia, me rön, yadmîjeñîñe,” röña.

Jisas, “Ölîñ höb pön wöröxön öbinö,” röña

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Wop mibîl yöraku, Jisas nöbö nuñ bla ñîgö, nöbö piaku nî al aliö aiöñîñö, rön, wöxnö yadön yadöña, “Nî mai Jerusalem dumön, mönö pî nuöm nîgîb nöbö bla nîgön, God ap höjöpä ur nölib nöbö dib bla nîgön, God lo mönö yad nölib nöbö bla nîgön, nî ölîñ höb pî nölon pîl pal nîgöña. Makwam wop mös mîdön, wop pañ aku höbkal öbinö,” röña.

²² Jisas aliö rîmîñ, Pita, Jisas nugwo pön du rîb yörakwo duön, mî usüsör rön yadön yadöña, “Nöbö Dib! Nagö akuyöbö alölan! Mönö aku yad ri aböiö. God nagö nugwidîx mîdan, akuyöbö alölan,” me röña.

²³ Aliö rîmîñ, Jisas höuöiliö Pita nugwo yadöña, “Seten, nî röböxön duö! Nî pödpöd rîmîñ wöhö rön yadmîdlö? God rîg rîbyöx nugw mag akuyöbö nugwöiö; nöbö mö rîbyöx nugwöi rîb akwör yöx nugwön yadmîdlanö,” röña.

²⁴ Jisas aliö rön, nöbö nuñ bla ñîgö yadöña, “Nöbö mö kai kai nî adö mîjîñö, rîmîjîñö aku, ap mögöriñ il kî rîb diba yöx nugwöi aku röböxön, mîxîñ ñîña keir rîb diba yöx nugwöi aku röböxön, bî katlô watlô waba pî ragpîd nîg ragön nî mai höñ. ²⁵ Nöbö mö kai, nî Jisas nugw pîmön wä renîñö, rön, rîbyöx nugwön aku, kömö mîden; makwam nöbö mö kai, nî Jisas nugw pön mîdmön, nî agö magîm rîmîjîñö aku mönö mîdölô, cön aku, öim kömö mîjîña.

²⁶ “Nöbö mö kai ap mögöriñ rol il kî pîñö, rön, rañ diön aku, rîb dib nuñwa pañ adakwör diön aku, kömö öim mîdîb maga pen. Owa ap wä nuñwa God nölon kömö öim mîdîb maga pönîñö? Mî wöhö!

²⁷ “Mai nî Nöbö Ha nuñwa, Acö mil maga ölisö pön, ejol bla pîsañ höuöiliö hön wop aku, mönö diba nîgön, nöbö mö agap ap bîlîm röi akuyöbö nugwön, ñîgö painö nöina.

²⁸ “Nî ñîgö mî ödöriö yadmîdla, ñîñ nöbö mö mîdöi kîyöbö, bli kömö mîjîñö aku, Nöbö Ha nuñwa nöbö mö pön adöx yöd röul adö kau sô nugwidîx mîdîb wop aku, Nöbö Ha nuñwa hañ nugugîrön, nugwo nugwöñîñö,” röña.

17

Jisas mîxîña keiryöbö wöxnö nîgöña
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Jisas mönö aku yadön, wop akuyöbö iñösu bö mîdön, Pita, Jems, Jems pîgnîñ

Jon yama yöliñön, önöñ ajmag pîd sô wöluön, hör mîdmä. ² Alön mîdim nugugîrön, Jisas mîxiñ nuñ aku keiryöbö wöxnö nîgön, hanaj mämäg yuö naiö röxg nîgmîñ, wölîj nuñwa mil abîm mil pör gî mîdöña. ³ Almîñ nugugîrön, ñîñ nugumîñ, God mönô yadîb nöbö Mosîs Ilaija yöñö höd wöröxim hogw aku ñîñ hön Jisas pîsan mönô nîgmîdmä. ⁴ Ñîñ aku nugwön, Pita nuñ Jisas yadöña, “Nöbö Dib. An yörik mîdöl aku, wä rîm mîdöla. Nagö yöwö ran, ram bötö mös pañ urön, nagö i, Mosîs i, Ilaija i,” me röña.

⁵ Pita aliö rîmîñ nugugîrön, mijöi lei wab i hön, ñîgö magalgî pöröb yuö aböña. Pöröb yuö abmîñ nugugîrön, mönô i mijöi yuö sô pik yadöña, “Ha madmag yöbö nî kî, nî mî wä ra. Agö mönô bîlîm yajön aku nugw pîne,” röña.

⁶ Mönô aku aliö höm nugwön, Jisas nöbö nuñ bla rîb mîga yöxön, ipöxön, du mîgrö pîñ bîrön, hanaj mämäg yuö ñîñ ada mîgrö bö nîg cîrmä. ⁷ Jisas hön ñîgö pî nugwön yadöña, “Ipöxmîjeñ. Öbine!” röña. ⁸ Aliö rîmîñ, öbîlön nugumîñ, Jisas nuñwör mîdöña.

⁹ Makwam höña pibö pîñ du gîrön, Jisas ñîgö yadöña, “Wopîk agö magîm rîmîdmîñ nugwöi aku, nöbö mö akuyöbö yad nölîmîjeñ. Mai Nöbö Ha nuñwa wöröxön öbiön wop aku, nöbö mö akuyöbö ñîgö yad nöiönîñö,” röña.

¹⁰ Jisas aliö rîmîñ, nugwo yadmä, “Lo mönô yad nölîb nöbö bla pôdpöd rîmîñ yadöi, ‘Ilaija höd hömîdan, mai Mesaia mögörib il kî hönîñö,’ röiñö?” rîmä.

¹¹ Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Mi yadöia. Mönô aku mîda: ‘Ilaija höd hön, ñîgö yad nöl ri abmîdan, mai Mesaia höna.’

¹² Makwam nugwi. Ilaija mödö höñ aku, jî höm nugwo nugwölim. Rîb ñîñ keir yöx nugwîm mag akwör nugwo rî gwogwam rîmä. Nöbö Ha nuñ aku nugwo algör cöñîñö,” röña.

¹³ Jisas aliö rîmîñ, nöbö nuñ bla nugumîñ, Jisas Ilaija iba urön yadöñ aku, jî röbö pal nölîb nöbö Jon nugwör yadöña.

Ragwo ha wölöñ ha i, Jisas rîmîñ, wä röña

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Makwam ñîñ up bö pîñ duön nugumîñ, nöbö mö mîg mîña mîdmä. Nöbö i, nöbö mö mîdim mibîl yöra ku hön, Jisas mîdöñ yöra höxmax yuön yadöña, ¹⁵ “Nöbö Dib. Ha na ögwö yöxö. Nuñ u pîlîm mîd ri abön röl. Nuñ öim duön, rîñ yuö yönîd mibîl akuyöbö aipam, röbö yuö piaku aipam alîp du pîñ bîrmîda. ¹⁶ Nî nöbö nagö bla mîdöi piaku pön dumön, ñîñ pîsö pîl öliöxön röböxöiñö,” röña.

¹⁷ Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Ñîñ nöbö mö weik wop kî mîdöi bla, God nugwo rîbyöx nugwön nugw pölöi; God rîg yadmîd mag akuyöbö rölöi. Wop kai ñîñ nugw pön keir rîmîjöñ? Ha aku pön nî mîdîl yörik pön höi,” röña.

¹⁸ Jisas aliö rîmîñ, ha aku pön hömîdmîñ, Jisas ragwo ha nugwo yuö wölöñ aku yadmîñ, röpîñ dumîñ, wop akwör wä röña.

¹⁹ Almîñ, Jisas nöbö nuñ bla nuñ mîdöñ yöra hön, ñîñ ñîñör mîdön, nugwo yad nugwön yadmä, “Pôdpöd rîm, ragwo ha nugwo yuö wölöñ aku, an yad ab wöhö nugwön röböxöl?” rîmä.

²⁰ Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Nugw pîb mag ñîñ aku met wa aku döñö, yad ab wöhö nugwön röböxöia. Makwam nugwi! Nugw pîb mag ñîñ aku bî masted îñ mag ulmîdö rîg mîd aliö akuyöbö mîjön aku, agap apîm yadmîjöñ aku, rîg yajöñ mag akwör cöna. Önöñ ajmag kî, ‘Hör pikwo duö,’ rîmîjöñ aku, diöna. ²¹ Makwam ragwo ha yuö wöl aku, hör yad abîb maga nîgöl. Ap maga mödön, God höjöpäl gör mîjöñ aku, yad aböñîñö,” röña.

Jisas iswob yadöña, “Wöröxön öbinö,” röña

(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²² Jisas nöbö nuñ bla pîsan mögörib Galili hön mögum rön ñîgö yadöña, “Womiöx mîda, Nöbö Ha nuñwa nugwo pön du nöbö mö bli nölîñ, ²³ nugwo anadö

pil pal nīg giṇ wöröxön aku, ji wop mös midön, wop paṇ aku höbkal öbiön+ṇö,” röṇa.

Jisas aliö rīm+in, nöbö nuṇ bla nugwo ögwö yöxön rīb mīga yöxmä.

Jisas God höjöpaliḅ rama takisa nölöṇa

²⁴ Makwam mai, Jisas nöbö nuṇ bla piṣaṇ taun ulmidö Kapaneam uröp+nön, nöbö God höjöpaliḅ rama takis piḅ bla ṇiṇ hön Pita nugwo yadmä, “Mönö yad nöliḅ nöbö ṇiṇ aku takis nöla aipam?” rīmā.

²⁵ Aliö rīm+in, Pita yadöṇa, “Yöwö, nuṇ takis nöla aipam,” me röṇa. Pita aliö rön, ram möl yuadö dum+in nugug+rön, Jisas nuṇ höd yadön Pita nugwo yad nugwön yadöṇa, “Rīb nagö pödiö yöx nugulö? Gap-man nöbö dib bla takis rīga pikai yöbö pöi? Nöbö mö ṇiṇ keir bla akuyöbö pöiṇönö nöbö mö pad piakuyöbö pöi?” röṇa.

²⁶ Jisas aliö rīm+in, Pita yadöṇa, “Nöbö mö pad bla akuyöbö pöiṇö,” röṇa. Aliö rīm+in, Jisas yadöṇa, “Mī, nöbö ṇiṇ keir bla akuyöbö takis nölöli. ²⁷ Makwam an nölöin+ṇa aku, ṇiṇ öliṣö wöliḅ maga ra. Makwam, nagö ban yuö kwo duön, nag huk abön, dölöm höd p+nö aku, ajmöla pi kalön nugwaṇ, rīg mag paṇyöbö mei ajmöla mījöna. Pi rag hön takis an nöbö hogwa aku nölö,” röṇa. Jisas aliö rīm+in, Pita duön rīg yadöṇ mag akwör röṇa.

18

Nöbö diba mīṇ+ṇö, rön, mönö nuö nuö yadmä

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Jisas nöbö nuṇ bla hön nugwo yad nugumä, “Nöbö mö God pön, mögöriḅ adöx yöd röul adö kau sö nugwid+x mid+ḅ bla, yön+im nöbö mö diba mījön+ṇö?” rön yadmä.

² Aliö rīm+dm+in, Jisas ha ulmidö i wö rīm, höm, pön māmäg il rol ṇigö yöra öbiḅ nölon, ³ yadöṇa, “Nī ṇigö mī ödöriö yadm+idla, ṇiṇ halöu ha ulul bla rīg rībyöx nugwöi mag aliö akwör yöx nugweñ aku, God mögöriḅ adöx yöd röul adö kau sö

dueñ. ⁴ Makwam, nöbö mö an nöbö mö diba midölöliṇö, rön, ha ulmidö kīyöbö röxg mījöñ aku mī, God nöbö mö nuṇwa pön nugwid+x mījön mib+ḅ yöra, nöbö mö diba röxg mījöñ+ṇö,” röṇa. ⁵ Makwam nöbö mö nī nugw pön, halöu ha ulmidö kīyöbö aliö pi ösös ri aböñ aku, ṇigör wöhö, nī aipam pi ösös ri aböña.

Halöu ha ṇigö mag gwogwo rī yabuöi aku

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ “Makwam nöbö mö bli hön, halöu ha nī rībyöx nugw pöi akuyöbö, ṇigö ap kib mag gwogwo mag aku rī yabuṇ, ṇiṇ nī uplöbön ap kib mag gwogwo cöña. Nöbö mö aliö alība cöñ aku, höd rīg dib i göliöda ṇigö nag pi nīg gö ṇigön, pön du ban yuö dib aböy+x aku waiö. Kömö midön, aliö mag gwogwo ödöriö rīm+jöñ aku, öliṇ höb diba pöña.

⁷ “Nöbö mö mögöriḅ il kī midöi akuyöbö mī ömörö diba pöña. Mag gwogwo rol aku rön, nöbö mö bli ṇigö rība nöliṇ, mag aku rön i p+n bīcöñ aku, mī rī gwogwam cöna. Mag rol aku höd rīm+idöia, weik röia, mai algör ör rīm+jöña. Aliö cön aku, ji nöbö mö mag aku rī yabuöñ piaku, mī öliṇ höb keiryöbö ödöriö pīm+jöña.

⁸ “Iṇ wajmag ṇiṇ aku nugwöña, ap kib mag gwogwo rība rīm+jön aku, iṇ wajmag aku römaxdör aböña. Akuyöbö alöñ aku, ap kib mag gwogwo rīb ada röböxön, God mögöriḅ duön öim mījöña. Nöi aku, iṇ wajmag mös alīg mījön aku mid ri abeñ+im, ap kib mag gwogwo rīb adakwör rīp dum+idön, mögöriḅ bī yuö keir öim yönmid möl bö diöña.

⁹ “Makwam māmäg ṇiṇ aku nugwöña, ap kib mag gwogwo rība rīm+jön aku, māmäg adaku p+n gul rī aböña. Akuyöbö alöñ aku, ap kib mag gwogwo rīb adaku röböxön, God mögöriḅ duön öim mījöña. Nöi aku, māmäg mös alīg mījön, aku mid ri abeñ+im, ap kib mag gwogwo rīb adaku rīp dum+idön, mögöriḅ bī yuö keir öim yönmid möl bö diöña.

¹⁰ “ṇiṇ nugw ri aböña, halöu ha ulul bla hör ap bī+im, me rön, rīb aliö yöx

nugumijeñ. Nî ñigö yadmîdla, halöu ha ulul piaku ejol ñîñ bla, Acö na mämäg il rol nuñ aku mögöriþ adöx yöd röul adö kau sö mîdöia.

Hön sipsip hölögþöñ aku, Jisas mönö höd röxön yadöña
(Luk 15:3-7)

¹¹ “Nöbö Ha nuñ aku, nöbö mö yöm röi akuyöbö, ñigö þiba höña.

¹² “Nöbö i hön sipsip nuñwa padokwo padök mös mös höuöiliö hö wölu amñaxþ sö (100) mijöna. Makwam pañyöbö i yöm rimijön aku, nuñ pödpöd cön? Sipsip nuñ bli ñîñ röböxañ, ap panö panö nimmidîñ nugugîrön, yöm cön sipsip nuñ aku hölup diöna. ¹³ Du hölumîd hölumîd nugwön aku pön, mi ödöriö wahax pöna. Ñigö mi yadmîdla, hön sipsip nuñwa bla magalið wahax pa, ji hön sipsip nuñ i yöm rañ, hölu nugup dumîd dumîd pön aku, sipsip akwör mi ödöriö wahax pöna. ¹⁴ Makwam mag aliö akuyöbö, Acö ñîña adöx yöd röul adö kau sö mîd aku, halöu ha ulul nuñ i yöm rölañ, me rön, nugu gör mîda.

Haul mölöunîñ ñîñ akuyöbö ñigö ri gwogwam rimijön aku

¹⁵ “Nöbö mö haul mölöu cînö piaku, nöbö i nagö ri gwogwam rimijön aku, nañ piönjö duön, nugwo þisañ tar mîdön, nagö agö magîm rön aku wöxnö yadö. Aliö alañ, nuñ yöxön aku, haul nölöu nöbö nañ bla ödöriö mijöna. ¹⁶ Makwam nañ akuyöbö alañ, nuñ nugwen aku, nañ duön, haul mölöu nöbö mö mös yölîñ pön hañ, ñîñ nugugu mîdîñ nugugîrön, nañ nöbö aku þisañ mönö ñigö. ¹⁷ Makwam nañ akuyöbö alañ, nuñ mönö yöxen aku, nöbö mö cöc höi akuyöbö magalið nugugu mîdîñ nugugîrön, mönö aku yad nölö. Nañ akuyöbö alañ, nugw pen aku, nugwo röböxö. Nöbö aku nöbö mö God Mönö nugwölön, takis þîb nöbö aku nuñ mag akuyöbö almîdö, rön, nugwo röböxö.

¹⁸ “Makwam, nî ñigö mi yadmîdla, mögöriþ rol il kî wöhö rimijön aku, God nuñ adöx yöd röul adö kau sö mîdön, algör

ör wöhö cöna; makwam yöwö rimijön aku, nuñ kwo algör yöwö cöna.

¹⁹ “Nî ñigö yadmîdla, nöbö mö mös mögöriþ il kî mîdön, mönö yad ödör pañyöbö i ñigön, Acö na adöx yöd röul adö kau sö mîd aku nugwo yad nugumijön aku, rið yad nugwön mag akwör cöna. ²⁰ Makwam nöbö mö mös mönö mös pañîm, nî riþyöx nugwön, hön mögum rimijön aku, nî ñigö mibîl yöraku mijînö,” röña.

Mabö ri nöliþ nöbö gwogwo

²¹ Pita Jisas mîdön il yöra hön yadöña, “Nöbö Dib. Nöböhöd i nî ri gwogwam rimijön aku, wop pödiö aliö ri gwogwam rimidañ, nî nugwön röböxîñ? Wop akuyöbö mij sö mönö ä?” röña. ²² Pita aliö rimîñ, Jisas yadöña, “Wop akuyöbö mij sö wöhö; nagö nöbö aku nagö ri gwogwam cön aku nugwön röböxnöb cînö aku, padokwo padök padokwo padök akuyöbö mij sö rañ nugwön röböxö. ²³ God nöbö mö pön mögöriþ adöx yöd röul adö kau sö nugwidîx mijön aku, haiwo aliö kîyöbö mîda. Kiñ i nuñ mabö ri nöliþ nöbö nuñ bli ñigö rið bli nölon, ‘Mai painjö nöliñ,’ me cöna. Mai nuñ riþyöx nugwön yajöna, ‘Ñîñ ap riþ nî bla painjö nöliñ,’ me cöna. ²⁴ Riþa mîd aku painjö nöliñ, me rön, nöbö i nuñ rið riþ padokwo padök mîga ap riþ nuñwa diba mijön nöbö aku wö rañ, pön höña. ²⁵ Makwam nöbö mîd aku painjö nuñwa mî dib mijön makwam, painjö nöliþ maga mîden. Aliö alañ, nöbö dib aku nugwön, nöbö mabö riþ nuñ bli yajöna, ‘Nuñ al mag akuyöbö, nugwo pön, mönîñ halöu ha ap nuñ agap apîm mîd piaku magalið pön du sîm ri þöñ rið aku rag hö nî nöine,’ cöna. ²⁶ Aliö rañ, nöbö mîd aku höxmax yuön, kiñ aku nugwo yad gögö rön yajöna, ‘Nagö nî ögwö yöxön þöx mîdañ, ap riþ nagö piaku magalið riþa wöjînö,’ cöna. ²⁷ Yadañ, kiñ aku nugwo uliöxön, ap riþ na aku röböx duö, cöna.

²⁸ “Kiña aliö rön ap riþ nuñwa röböxañ nugugîrön, mabö ri nöliþ nöbö aku nuñ piönjö duön nugwañ, nöbö nuñ þisañ

mabö rîmîd nübö i mîjõna. Nugwo nugwön, göliõda pî cîcî nîgön yajõna, ‘Nagö rîg rîp panyöbõ i nölîm aku rîba wödö!’ cõna. ²⁹ Aliõ ran, nübö nuñ pîsan mabö rîmîjõn aku höxmax yuõn yad gögö rön yajõna, ‘Nagö nî õgwö yõxõn põx mîdan, ap rîb nagö piaku rîba wõjîno,’ cõna. ³⁰ Yadan, nübö aku mönõ nugwo aku nugwen; nuñ yajõna, ‘Nagö pön du nag nîgmön, ap rîb aku rîba wõjîno akwör yon rîñadõ dinanõ,’ rön, nugwo pön du nag nîgõna. ³¹ Alan, nübö nuñ pîsan mabö rîmîdõî bla ñîgö höbwaba gwogwo ran, duõn kîñ aku nugwo mönõ piaku magalîg yad nõiõña. ³² Yad nölîñ, kîñ aku, nübö nuñ aku wö ran hõñ yajõna, ‘Nagö mî õdõriõ nübö gwogwo. Nagö nî im nölman, nî nagö uliõxõn, ap rîb nî nagö mîd aku rëbõxla. ³³ Nan piõñõ pödpöd rîmîñ, nübö nagö pîsan mabö rîlõ aku nugwo algör uliõxõn rëbõxõiadõ?’ cõna. ³⁴ Nübö aku nübö nuñ pîsan mabö rîmîd aku nugwo õgwö yõxen makwam, kîña õlîsõ rëdõn, mabö rî nölîb nübö nuñ aku nugwo pön du nag nîgîb yõra nugwidib nübö bla nölön yajõna, ‘Nugwo nag nîgan, õlîñ pîlan nugu gîr mîdõn, ap rîb na akuyöbõ magalîg rîba wöd pörön rëu duan,’ me cõna. ³⁵ Ñîñ nübö mö haul mölõu nübö ñîñ akuyöbõ mag akuyöbõ almîjeñ aku, Acõ na adõx yöd rëul adõ kau sõ mîd aku, ñîgö kwo pan mag akwör cõna. Makwam, nübö mö haul mölõu nübö ñîñ bla ñîgö rî gwogwam rîmîjõñ aku, ñîgö uliõxõn, madmag nîgön kwönõ, rëbõxnõ,” rõña.

19

Nübö mö pîñõb, anadõ põna; mai mö rëd aben

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisas mönõ aku yad pörön, mögörîb Galili rëbõxõn, mögörîb Judia, rëbõ Jodan yuõ pö kwo duõña. ² Dumîdmîñ, nübö mö mîg mîña mai umîñ nugugîrön, nübö mö ap rõñ bla Jisas rîmîñ kômõ nîgõña.

³ Makwam Perisi nübö bla, Jisas nugwo yad nugwîñ, mönõ gwogwo bli

yajõnîjõnõ, rön, hön yad nugumä, “God Mosîs nugwo yad nölõñ lo mönõ aku, mö i ap ulmîdõ i rî gwogwam cön aku, nübõñîña nugwo yad abnõb, yad abõñîjõnõ wõhõ? Nagö agö rîbîm yõx nugulõ?” rîmä.

⁴ Aliõ rîmîñ, Jisas yadõña, “God Mönõ kai kîtim aku ñîñ mämäg nîg nugwölõî ä? Mögörîb maduar rî nîgõñ wop aku, nübö i, mö i, rî nîgõña. ⁵ God rîg yadõñ, ‘Mag akuyöbõ, nübö i nuõ nuõm pîsan mîdõn, mö pön, nuõ nuõm rëbõxõn, ñîñ mönõbõ hogwa nîgiõ nîgön hõlîmön mîdîñ, mîxîñ panyöbõ iõr mîjõñîjõ,’ rõña. ⁶ Aku mî, God yadan mîxîñ ñîña mës mîden wõhõ; wopîk nîgiõ nîgîñ mîxîñ panyöbõ i nîgön aku, nübö i hön, ñîgö yadõn pî wabrõt hõrîrõr nîgen, wõhõ,” rõña.

⁷ Jisas aliõ rîmîñ, Perisi nübö bla nugwo yadmä, “Makwam agapnõb Mosîs mönõ i kai kîtõn yadõña, ‘Mö yad abnõb, mö kî anadõ rëbõxmîdla, rön kwönõ, kôp mei kai kît nölön yad abnõ,’ rõ?” rîmä.

⁸ Aliõ rîmîdmîñ, Jisas yadõña, “Ñîñ nübö mö mönõ nugw pölõî makwam, Mosîs aliõ yadõña. Makwam God nübö mö maduar rî nîgõñ wop aku, aliõ almîdölõî. ⁹ Makwam nî ñîgö yadmîdla, nübö kai, möñîñ nuñwa nübö i pîsan yõnen wõhõ, hõr õr rëd abõn, mö yonýöbõ pön aku, mö kib põna nugwön God nugwan mî gwogwo cõna; nuñ mö kib pîb nübö aku,” me rõña.

¹⁰ Jisas aliõ rîmîñ, nübö nuñ bla yadmä, “Nübö piaku mö ñîña hõr rëd abeñîjõ, rîlõ aku, ha nübö mîdõn mö peñ aku waiar,” me rîmä.

¹¹ Aliõ rîmîdmîñ, Jisas yadõña, “Nübö magalîg hõr mîdîbä maga mîdöl. God nübö hõr mîdîñ, me rön, yad nîgõñ bla akwör, hõr mîdîbä maga ra. ¹² Nübö bli, ñîñ mîgîñ lîpia mîdölîm yõx pön hõî bla, mö pölõî. Nübö bli, nübö bli mîgîñ lîpia pön rõî piaku, mö pölõî. Makwam nübö bli, God nübö mö pön adõx yöd rëul adõ kau sõ nugwidîx mîdîb mabö aku rîñõ, rön, mö pölõî. Ñîñ ha nübö mîjñîjõ, rön, ha nübö mîjõñ aku waiar,” me rõña.

Jisas imag nuŋwa halöu ha ulul bla yöcmac rol sö nīgōŋa

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Nöbö mö piaku, “Jisas imag nuŋwa halöu ha an bla yöcmac rol sö nīgōn, God höjöpäl röb nölan,” me rōn, pōn hōmīdm, jī nöbö nuŋ bla ñīŋ riō jī nugugu mīd yadyōxmā. ¹⁴ Almīdm, Jisas nuŋ halöu ha piaku wō rīm hōmīdmīn nugugīrōn, nöbö nuŋ bla yadōŋa, “Pōdpōd rīmīn ñīgō aliō yadyōxmīdōi? Halöu ha ulul piaku rōbōxīŋ nī hōŋ. God nöbö mö pōn adōx yōd rōul adō kau sö nugwidīx mīdīb aku, halöu ha ulul aliō mīdō bla akuyōbö,” me rōŋa. ¹⁵ Jisas aliō rōn, imag iŋsō nuŋwa halöu ha ulul yöcmac rol sö nīgōn, mögōrīb adōi duōŋa.

Nöbö i ap nuŋ mīga mīdōŋa

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Nöbö i Jisas mīdōŋ yōra hōn yadōŋa, “Mönō yad nōlīb nöbö. Nī agap ap waiōm rōn, ōim mīdīb maga pīn?” rōŋa.

¹⁷ Aliō rīmīn, Jisas yadōŋa, “Nī pōdpōd rīmīn, ap waiō mīkai, me rōn, yad nugumīdlō? God paŋyōbö akwōr Nöbö waiō. Makwam naŋ ōim ōim mījīnōb, rōn kwōnō, lo mönō yadōn kai kītim bla nugwōn rīg yad mag akwōr rane,” rōŋa.

¹⁸ Jisas aliō rīmīn, yadōŋa, “Lo ada kai aliō yadmīdlō?” rōŋa. Aliō rīmīn, Jisas yadōŋa, “Nöbö mö pīl pal nīgmiŋīnō; nöbö mö kib mag yōnmījīnō; ap kib pīmījīnō; mönō diba yajōñ aku, inakmōnō hōrmījīnō; ¹⁹ nauō nam yōŋō rīg yajōñ mönō akwōr yōxōn mai duō; naŋ naŋ keir madmag rīg nīglō mag akuyōbö, nöbö mö hör akwebō algōr madmag nīgane,” rōŋa.

²⁰ Jisas aliō rīmīn, ha nöbö aku yadōŋa, “Lo mönō piaku magalīg nugw pōrla. Makwam nī agap ap waiōm rōn, kōmō ōim mīdīb maga pīnō?” rōŋa.

²¹ Aliō rīmīn, Jisas yadōŋa, “Mīd ri abnō, rōn kwōnō, ap nagō blaku magalīg sīm rōn, rīg pōn, līblīb rī nöbö mö mīdō bla nōlō. Naŋ almiŋīnō aku mī, mīd ri abīb rīb mag nagō aku mījōn God mögōrīb adōx yōd rōul adō kau sö. Makwam nī rīg

yadmīdīl mag akuyōbö rōn, han nī pīsan yōnmīdīŋō,” rōŋa.

²² Jisas aliō rīmīn, ha nöbö aku ap nuŋ mīga mīdōŋ aku, mönō aku nugwōn, rīb mīga yōx nugu gīrōn duōŋa.

²³ Makwam nuŋ aliō dumīn nugugīrōn, Jisas nöbö nuŋ bla ñīgō yadōŋa, “Nī ñīgō mī ōdōriō yadmīdla, nöbö mö rīg ap ñīŋ mīga mījōn akuyōbö, God nugwo mīŋi rī ōliōxōn rībyōx nugw pīŋ, nuŋ ñīgō pōn adōx yōd rōul adō kau sö nugwidīx mījōna. ²⁴ Hōn kamel bla, kai mauōla nag abōi mōl aku dinōb diōña; jī nöbö mö ap mīga mīd piaku, God nugwo mīŋi rī ōliōxōn rībyōx nugw pīŋ, ñīgō pōn nugwidīx mījōnīŋō,” rōŋa.

²⁵ Jisas nöbö nuŋ bla mönō aku nugwōn, rīb diba yōxōn yadmā, “Makwam nöbö waiō aku, God pōn adōx yōd rōul adō kau sö pōn duenīŋō, rīlō aku, nöbö mö kaiyōbö pōn diōn?” rīmā.

²⁶ Aliō rīmīdmīn, Jisas ñīgō nugu gīrōn yadōŋa, “Nöbö mö ñīŋ ñīŋ keir rībā maga nīgōl. God nuŋwōr makwam, agap apīm cīnōb, cōnīŋō,” rōŋa.

²⁷ Jisas aliō rīmīdmīn, Pita yadōŋa, “Mī! An ap an bla magalīg rōbōxōn, naŋ pīsan ōr cīrīpōn yōnōl aku, an paŋjō agapīm pīnīŋō?” rōŋa.

²⁸ Aliō rīmīn, Jisas yadōŋa, “Nī ñīgō mī yadmīdla, mai piaku nī mīl ōlīsō mag keiryōbö alīp hōn, nöbö mö magalīg nugwidīx mījīna. Wop aku mī, ñīgō nöbö nī mai yōnmījōñ piaku yadmōn, Isrel nöbö mö il hōrīrōr akuyōbö mōl sö piaku, ñīŋ nugwidīx mījōña. ²⁹ Nöbö mö nī nugw pōn, ram rīb, pīgnīŋ nōlōunīŋ, nuō nuōm, halöu ha nöbö nuŋ bla, mōriwō rīb, ap bīl kai bīl kai rōbōxōñ nöbö mö aku, God ñīgō uplōben; ap piaku ñīgō paŋjō mīga akwōr nōlōn, ōim mīdīb maga ñīgō nōiōna. ³⁰ Makwam nöbö mö wopik hōd dumīdōi bla, mai mīg mīŋa mī hōglōm adō bö mījōña. Makwam nöbö mö wopik hōglōm adō bö mīdōi bla, mai mīg mīŋa mī hōd sö mījōña.

20

Nöbö mö nag wain möriwö mabö röi bla, Jisas mönö höd rōxōn yadōṇa

¹ Jisas aliö rōn yadōṇa, “God nöbö mö pōn nugwidix midib wop aku, haiwo aliö kiyöbö mīda. Nöbö wain möriwö mīnōbö i, nī du nöbö bli pōn hōmōn, möriwö na mabö rīṇ, me rōn, ruö yōudōṇdōṇ rōxōṇ maga aku öbīlōn, du nöbö bli hōlu nugwōn, ² ñigō rīg silpa mag paṇ paṇ nōinō, rōn, ñigō pīsaṇ mönö paṇyōbö i nīg ödōr nīgōn, yad abaṇ, du wain möriwö nuṇ aku mabö rīmijōña. ³ Makwam naiö ul mīṇi bīl yōra sō wōiōn mag aku, du ap sīmaim rīb yōra duōn nugwōna, nöbö bli hör mijōña. ⁴ Ñigō nugwōn yajōna, ‘Ñiṇ kwo algör du mabö na rīmijōñ aku, nī ñigō rīgā ödōriö akwör nōinō,’ cōna. ⁵ Aliö yadaṇ, du möriwö nuṇ aku rīmijōña. Makwam naiö mibīl yör kīpisō mag aku aipam, naiö pikwo raṇ hōxi gurmijōn mag aku aipam, mönö akwör yadōn, nöbö bli aliḡ paṇ, mabö nuṇ aku rīmijōña. ⁶ Naiö rōd pība rīmijōn mag aku, iswob ap sīmaim rīb yōra duōn nugwōna, nöbö bli kwo hō midib ör mijōña. Ñigō yajōna, ‘Ñiṇ pōdpōd rīmīn wop kī mabö rōlōn, mī hör midōi?’ cōna. ⁷ Yadmīdan, nugwo yajōña, ‘Nöbö i anīṇ mabö i nōlōlō,’ cōña. Yadmīdīṇ, ñigō yajōna, ‘Ñiṇ algör du wain möriwö na aku cīne,’ raṇ, du möriwö rīmijōña. ⁸ Pīgōn mag aku, wain möriwö mīnōbö aku, nöbö nugwidix midib nuṇ aku nugwo yajōna, ‘Nagö duōn, mabö na rīmīdōi nöbö bla ñigō yadaṇ, hōṇ, nöbö mai yadmōn hōi bla, rīg ñigō aku hōd nōlōn, nöbö hōd yadmōn hōi bla, rīg ñigō aku mai nōlanō,’ cōna.

⁹ “Yadaṇ, nugwidix mijōn nöbö dib aku, nöbö piaku ñigō wō raṇ hōmīdīṇ, nöbö naiö rōd paṇ nugugīrōn, hō mabö cōñ bla, hō rīg ñiṇ aku hōd pōña. ¹⁰ Makwam ñiṇ aliö pīṇ nugugīrōn, nöbö hōd yadīṇ, hō mabö cōñ bla rībyōx nugwōña, ‘An rīg diba pīnīṇ,’ cōñ aku, jī pī gīrōn nugwīṇ, ñiṇ rīg paṇyōbö mīd akwör pōña. ¹¹ Pōn, rība nöbö wain möriwö mīnōbö aku pīsaṇ

nuö nuö yadōn yajōña, ¹² ‘An pōdpōd rīmīn, nöbö mai hōi bla rīg pōi aliar an pōl? An pīxmag aliḡ öbīlōn, naiö ñiṇ rīmīn nugugīrōn, mabö rīmīdīm rīmīdīm ipīt makwam, jī nöbö hō ul mīṇi mabö röi rīgā nōilō rīg aliar anīṇ nōilaṇ!’ cōña. ¹³ Yadmīdīṇ, nöbö möriwö mīnōbö aku nugwōn, nöbö ñiṇ i nugwo yajōna, ‘Nöbö mīg, nugwō! Nagö rī gwogwam röi. Nagö rīgā rīg nōinō rīl akwör nōila. ¹⁴⁻¹⁵ Nöbö mai hōi piaku, nöbö hōd hōi piaku pīsaṇ nīg nuguguba nōinōb, nōina. Aku ap nī. Makwam, nöbö bli pōdpōd raṇ wōhō cōñ? Ñigō amnōr nōil aku, nagö pōdpōd rīmīn ölisō wōl? Rīg nōil aku pōn ram nagö duanō!’ cōnīṇ,” rōṇa.

¹⁶ Jisas haiwo aku urōn yadōṇa, “Nöbö mö mai mīdōi piaku, hōd mijōña; nöbö mö hōd mīdōi piaku, mai mijōñiṇ,” rōṇa.

Jisas iswob yadōṇa, nī pīl pal nīg gīṇ wōrōxōn öbinō, rōṇa

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Jisas Jerusalem du gīrōn, ödōi mibīl yōra, nöbö nuṇwa akuyōbö mōl sō ñigō pōn hör rīb piaku duōn, ñiṇ keir mīdōn yadōṇa, ¹⁸ “Ñiṇ nugwi! An Jerusalem duṇ, Nöbö Ha nuṇwa nugwo hōuōu rōn, nugwo pōn du God ap hōjōpal ur nōlīb nöbö dib bla aipam, lo mönö yad nōlīb nöbö bla aipam, imag rol ñigō nīgīṇ, ñiṇ nugwo mönö diba yadōn yajōña, ‘Nöbö kī nugwo pīl pal nīgīb,’ me cōña. ¹⁹ Aliö rōn, Juda nöbö yōi akuyōbö ñigō nōlīṇ, nugwo yad hōimōuōn, uplōb palōn, pōn du bī katlō watlō hōñ sō pīl pal nīg gīṇ wōrōxōna. Wop mōs mīdōn, wop paṇ aku hōbkal öbiōnīṇ,” rōṇa.

Jems Jon yōṇö nöbö diba mīdība rībyōx nugumā

(Mak 10:35-45)

²⁰ Sebedi ha nuṇ mōs, nuōma ha hogwa yōlīṇōn, Jisas mīdōṇ yōra hōn, irōpa ubīlōn yadōṇa, “Nī mönö i mīdam hōmīdlō,” rōṇa.

²¹ Aliö rīmīn, Jisas yadōṇa, “Mōnö aku mīkai?” rōṇa.

Aliö rîmîñ, yadöña, “Nî wä cön aku, mai nagö kin mîdön, nöbö mö nugwidîx mîjîñ wop aku, ha nî hogwa höñ nagö yöra römîjîñîñö,” röña.

²² Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Mönö nî yad nugumîdöi aku, nugw ri abmîdölöi. Röbbö acîxa nî nîmîba rîmîdîl aku, ñîñ nöbö hogwa algör nîmöñîñöd?” röña. Jisas aliö rîmîñ, nöbö hogwa yadmä, “Yöwö! An nîmnîñö!” rîmä.

²³ Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Mi yadmîdöia. Röbbö acîxa nîmîba rîmîdîl aku nîmöña. Jî nöbö kai imag mîrîx nî ada mîjîñ, nöbö kai imag cökö nî ada mîjîñ aku nî yadöin; aku Acö ap nuñ; nuñ keir rîg rîbyöx nugw mag akwör cönîñö,” röña.

²⁴ Nöbö nuñ hogw aku mönö aku aliö rîmîdmîñ, nöbö nuñ akuyöbö ragpîd sö mönö aku nugumîñ, ölisö wölîm, hödpîg nöbö yadyöxmä. ²⁵ Jisas piöñö nöbö nuñ akuyöbö magalîg yadîm hömîdmîñ yadöña, “Ñîñ nugwöia, Juda nöbö mö yöi piaku, kin ñîña usüsör rön, nugwidîx mîdöia; nöbö dib ñîña mönö agapîm yajîñ aku, ñîñ mönö nuñwa nugwön, anau pön, mai diöña. ²⁶ Makwam ñîñ röi mag akuyöbö rîmîjeñ. Nöbö kai nöbö diba mîjîñ aku, nöbö hanjal mîdöi röxg mîdön, nöbö mö adö bli mabö rî nölîb nöbö akuyöbö mîjîña. ²⁷ Nöbö kai nöbö dib ödöriö mîjîñ aku, nöbö hanjal mîdöi röxg mîdön, nöbö mö adö bli nag mabö rî nölîb nöbö akuyöbö mîjîña. ²⁸ Nöbö Ha nuñ aku, nöbö mö bla ñîñ mabö na rîñ me rön hölön; mabö ñîgö rî nölîp dumîdön, mai ap kib mag gwogwo röi piaku höj rî wöröxmön, ñîñ kömö dun, me rön, hö,” röña.

Jisas nöbö mämäg we wölön hogwa rîmîñ, mämäga ix nugumä
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Makwam Jisas taun dib Jeriko rëbëxön dumîñ nugugîrön, nöbö mö mîg mîña nugwo mai dumä. ³⁰ Nöbö mämäg we hogwa ödöi kwol yöra römîd gi mîdîm nugugîrön, “Jisas hömîdö,” rîmîñ

nugwön, ajmöla aj halön yadmä, “Depid Ha nuñwa, anîñ ögwö yöxanö!” rîmä.

³¹ Aliö rîmîñ, nöbö mö akuyöbö ñîñ nöbö hogwa jî nugugu mîd yadön yadmä, “Mönö ua nîgmîjeñ!” rîmä. Aliö yadmä aku, jî mönö ñîñ aku yöxölim, ajmöla aj halön yadmä, “Depid Ha nuñwa, anîñ ögwö yöxanö!” rîmä. ³² Aliö rîmîdmîñ, Jisas anöi nîgön, nöbö hogwa yad wö rön yadöña, “An pödpöd ran, me rön, nî yad wö rîmîdöi?” röña. ³³ Jisas aliö rîmîñ, yadmä, “Nöbö Dib, mämäga ana we wöl aku ran ix nugunö!” rîmä. ³⁴ Aliö rîmîñ, Jisas ñîgö nöbö hogwa ögwö yöxön, mämäg ñîña pî nugum, rîmgör mämäga ix nugumîñ nugugîrön, nuñ dumîñ mai dumä.

21

Jisas Kin röxgîb Jerusalem duöña
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Jisas nöbö nuñ bla pîsan Jerusalem u igöp igöp rön, mögörib ulmîdö Betpigi, Olip Pîda womiöx uröpînmä. Uröpîñön, nöbö nuñ mös yad abön yadöña, ² “Ñîñ nöbö hogwa ram yöj liglig agrö pö kwo duön nugwöña, höñ donki nuöm hagap hogwa wabîl nîg gîñ mîjîña. Nugwön, naga yauön pön höña. ³ Makwam nöbö i höñ, pödpöd rîba höñ donki an aku yau pön dumîdöinö, rîmîjîñ aku, painö yajîña, ‘Nöbö Diba mabö mîdîm, yadmîñ pîba hölîñö,’ rîñ, rîmgör yöwö ran, pön höñ,” röña. ⁴ Makwam ñîgö nöbö hogwa yad abîm duim aku, God mönö yadîb nöbö i cönîñö, rön, rîg kai kît nîgön mag akwör röña. Nuñ yadöña,

⁵ “Jerusalem nöbö mö ñîñ yajîña, ‘Kin nöbö höimölîb ñîñ aku, höñ donki rola römîdön, ñîgö hömîda. Nuñ höñ donki ha rol aku römîdön hömîdö,’ cönîñö,” röña.

⁶ Makwam Jisas nöbö nuñ agal abîm duim hogw aku rîg yadön mag akwör, ⁷ höñ donki nuöma aipam, ha maua aipam pön hömîdmîñ, nöbö nuñ bla wölîj mîxîla rëdön, höñ donki rol sö nîgmîñ, Jisas

rola röm+döŋa. ⁸ Nöbö mö m+ga, Nöbö Diba höm+idö, rön, wöl+ij m+xi+l ñ+ŋ rol sō rōbm+idöi akuyöbö rōdön, ödöi diba yōdmä. Bli du köp panö, b+ panö bla rōmaxdörön rag hö ödöi diba yōdmä.

⁹ Nöbö mö akuyöbö Jisas nugwo p+ mib+l n+g du g+rön aja halön yadmä,

“Nugwi! Depid yōx+im yōx+ip hön yōx aku, höm+id m+ik.

Nugwo wä rö r+im+idöla!

Nöbö Diba nugwo agal abm+in höm+id nöbö m+ik,

nugwo wä rö r+im+idöl+ŋö!” r+mä.

¹⁰ Jisas Jerusalem uröp+inm+in nugug+rön, nöbö mö bla magal+g yad nugwön yadmä, “Nöbö aku agö nöböm?” r+mä. ¹¹ Aliö r+m+in, nöbö mö Jisas p+isaŋ hömä akuyöbö yadmä, “Nöbö k+ m+ Jisas, God mönō yad+ib nöbö Nasaret mögör+ib Galili yöbö aku,” me r+mä.

Jisas nöbö mö God höjöp+al+ib rama ap s+im r+im+idim akuyöbö ñ+gö r+ib+x ab+im rōu dumä

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹² Jisas God höjöp+al+ib rama ram möl yuadö duön nugwōŋa, nöbö mö bla ap s+im r+ m+dmä. Nun nugwön, ñ+gö magal+g r+ib+x abön, äbāñ wab r+g n+gön, nuö nuö imc+ixön rim akuyöbö p+ gōur abön, nöbö yōur s+im rön, bāpö rola rōm+idm+idim pi-aku, p+ gōur abōŋa. ¹³ Akuyöbö alön ñ+gö yadyōxön yadōŋa, “God Mönö kai k+tim aku, God yadōŋa,

‘Ram na aku n+ höjöp+al+ib rama, j+ ñ+ŋ alöi aku,

nöbö ap kib p+ib ram i rōxgö,’ rö,” rōŋa.

¹⁴ Makwam Jisas nun God höjöp+al+ib rama ram möl yuadö m+dm+in nugug+rön, nöbö mö māmāg we wölön bli, nöbö mö yōdp+lö gwogwo rōŋ bli höm+idm+in, ñ+gö r+m+in kömö n+gōŋa. ¹⁵ Nun ap röl+ibä akuyöbö r+m+in, halöu ha ulul bla wö r+ g+rön yadmä, “Nagö ri ablaŋö r+im+idöla! Depid Ha nunwa! Isaune!” r+mä. Makwam ñ+ŋ akuyöbö alm+dmä aku, God ap höjöp+al ur nöl+ib nöbö dib

bla aipam, lo mönō yad nöl+ib nöbö bla aipam nugum+in, ñ+gö m+ ölsö wölōŋa.

¹⁶ Ölsö wöl+m+in, yadmä, “Nagö yadm+idöi aku nugum+idlanö ä?” r+mä. Aliö r+m+in, Jisas ñ+gö yadōŋa, “Yöwö! Yadm+idöi aku nugum+idla aku, j+ ñ+ŋ mönō bli kai k+tim yadmä, ‘God, nagö r+m+ij+nö nugwön, halöu ha ulul halöu ha kiai bla ib nagö yad+ŋ adöx sō diön+ŋö,’ r+mä. Ñ+ŋ mönō kai k+tim aku, māmāg n+g nugwölöŋ ä?” rōŋa.

¹⁷ Aliö rön, ñ+gö rōböxön, du ram yōj l+gl+g agrö Betani höl+mōŋa.

Jisas yadm+in, b+ kaucö aku wöröxōŋa (Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Löum+in Jisas höuöil Jerusalem duba ödöi mib+l yōra dum+in, nugwo kiö p+l+m, ¹⁹ nugum+in ödöi diba pedöx pedöy+ix b+ kaucö römö i m+idōŋa. B+ il yōra duön nugum+in, maga yaxölōŋ; panö bla akwör m+idōŋa. Al+g m+dm+in, Jisas yadōŋa, “Nagö mai mag i yaxöinaŋö!” rōŋa. Aliö r+m+in nugug+rön, wop m+id akwör b+ kaucö römö wöröxōŋa. ²⁰ Alm+in, nöbö nun bla nugwön, aiö rön yadmä, “Pödpödiö b+ römö k+ r+imgör wöröxö?” r+mä. ²¹ Aliö r+m+in, Jisas ñ+gö yadōŋa, “N+ ñ+gö mi yadm+idla, an yad+ŋ God algör ör cön+ŋö, rön kwönö, r+ib mös yōxm+jeñ, r+ib paŋyöbö iör yōx nugwōñ aku, cōna. Makwam b+ kaucö wöröxōŋa akwör yōi; önōŋ ajmag p+id dib k+ k+r+r+ r+p rōbö yuö mib+l dib kwo duö, cōñ aku, diōna.

²² “Makwam ñ+ŋ God nugw pön, nugwo yad nugwōñ aku, r+g yajōñ mag akwör cön+ŋö,” rōŋa.

Jisas nugwo yadmä, “Nagö yōn+im mag akuyöbö rane, r+im, nugwön al+ip yōnm+idlö ö?” r+mä

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisas God höjöp+al+ib rama duön, nöbö mö akuyöbö ñ+gö mönō yad nöl+m nugug+rön, God ap höjöp+al ur nöl+ib nöbö dib bla aipam, mönō p+ nuöm n+g+ib nöbö bla aipam hön nugwo yadmä, “Nagö yōn+im mag akuyöbö rane, r+im, nugwön al+ip yōnm+idlö ö?” r+mä.

²⁴ Aliö rîmîdmîñ, Jisas painjö yadöña, “Nî ñîgö mönö i yad nugumön, nî yad nölîñ, nî painjö yön yadmîñ mabö rîmîdîl aku ñîgö yad nöina. ²⁵ Jon nöbö mö akuyöbö ñîgö röbö pal nölöñ aku, nuñ keir rîbyöx nugwön höñ mönö God yadîm hön akuyöbö alöñ?” röña. Jisas aliö rîmîñ, ñîñ ñîñ keir nuö nuö yad nugup duön yadmä, “An, ‘God agal abmîñ hön alöña,’ rîmîjnîñ aku, anîñ yajöña, ‘Makwam, Jon yad aku pödpöd rîmîñ nugw pölöñö?’ cöna. ²⁶ Makwam an nöbö mö piaku ipöxöla. An, ‘Jon rîb nuñwa keir yöxön hön alöña,’ rîmîjnîñ aku, nöbö mö bla ölsö röjöña. Rîb ñîñ aku, Jon nuñ God mönö yadîb nöbö i höña,” rîmä. ²⁷ Aliö rön Jisas nugwo yadmä, “An nugwölöñö,” rîmä. Aliö rîmîñ, Jisas ñîgö yadöña, “Ñîñ nî yad nölölöi aku, nî painjö yön yadmîñ nî hön rîmîdîl aku, ñîgö kwo algör yad nölöinö,” röña.

Nöbö hödpîg hogwa, Jisas mönö höd röxön yadöña

²⁸ Jisas aliö rön yadöña, “Makwam ñîñ agö rîbîm yöxmîdöi? Nöbö i ha nuñ mös mijöña. Ha nuñ höd aku nugwo yajöña, ‘Ha mîg! Weik wain möriwö aku du mabö rö,’ cöna. ²⁹ Yadañ, ha nuñwa yajöña, ‘Nî du röinö,’ rön, mai piöñö höbkal rîbyöx nugwön, du wain möriwö rîmîjöña. ³⁰ Nuö piöñö du ha pîga algör yad nugwan, yajöña, ‘Yöwö, cînö!’ cön aku, jî du ren. ³¹ Makwam ha hogw aku, yön nuö yajön mag akuyöbö cön?” röña. Aliö rîmîñ, Juda nöbö dib piaku yadmä, “Ha nuñ höd akwör nuö rîg yajön mag akwör cönîñö,” rîmä. Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Nî ñîgö mi yadmîdla, ñîñ hör mîdmîñ nugugîrön, nöbö takis pöi bla aipam, nöbö kib pîb mö bla aipam, God nöbö mö pön adöx yöd röul adö kau sö nugwidîx mijön mögörib aku, ñîgö röb höx rî ñîgön diöña. ³² Röbö pal nölîb nöbö Jon aku, ñîñ agö magîm rîñ God nugwo wä cön aku, ñîgö yad nölöña, jî mönö nuñ aku pölim. Nöbö takis pîb piaku aipam, nöbö kib pîb mö piaku aipam, ñîñ Jon

mönö yadöñ mag aku nugwön, pîmä. Pim aku ñîñ mödö nugumä aku, jî ñîñ keir, Jon mönö aku pön, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd rîmîñ aliö alölîñö, rön, röböxölöñö,” röña.

Nöbö gwogwo wain möriwö nugwidîxöi mönö aku, Jisas höd röxön yadöña (Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisas yadöña, “Weik mönö höd röxön i alîg yadîba rîmîdîl kî nugwi. Nöbö möriwö rîb mîñbö i nag wain möriwö aku rî yuön, kul wobön, nag wain maga pal caku rîb möla i cöna. Rî ñîgön, nag wain maga kib nîmönäm, nugugu mîjnîñö, rön, ram mîxîl dib i urön, nöbö bli yajöña, ‘Ñîñ nag möriwö na aku nugwidîx mijöña, mai mag yaxön göj wan, nî bli, ñîñ bli pîne,’ rön, mögörib mî pad piaku diöña. ³⁴ Nag wain mag aku göj wan nugugîrön, nöbö nuñ akuyöbö ñîgö yajöña, ‘Wain möriwö nî bla duön, nöbö mabö nugwidîx mîdöi piaku yadön, nag wain mag na bli rag höi,’ cöna. ³⁵ Ñîñ wain möriwö uröpîñîñ, nöbö wain möriwö mabö rîmîjöñ piaku öbîlön, nöbö i nugwo paiöña, nöbö i nugwo mî anadö pîl pal ñîg gîñ wöroxöña, nöbö i nugwo rîg röd paiöña. ³⁶ Akuyöbö alîñ, nöbö nag wain möriwö mîñbö aku, nöbö nuñ adöi piöñö yad aböña. Yad abañ, dumîdîñ, nöbö nag wain möriwö mabö rîmîjöñ piaku ñîgö kwo pañ mag akwör cöña. ³⁷ Akuyöbö alîñ, nöbö wain möriwö mîñbö aku yajöña, ‘Ha na agal abmön, mönö nugwo aku nugwönîñö,’ rön, yad abañ diöña. ³⁸ Ha nuñwa uröpîñîñ, nöbö wain mabö rî mîjöñ piaku nugwo nugwön, ñîñ ñîñ keir yajöña, ‘Nöbö möriwö mîñbö ha nuñ aku hömîd kî. Nuö mai wöroxan, ap möriwö bîlîk ha nuñwa pöña. Makwam, nugwo pîl pal ñîgîñ wöroxan, mai ap möriwö bîlîk magalîg pîñîñö,’ cöña. ³⁹ Aliö rön, nugwo pön du möriwö rîñadö piaku duön, mî anadö pîl pal ñîgöña.

⁴⁰ “Akuyöbö almîjöñ aku, mai nöbö nag wain möriwö mîñbö aku hön, ñîgö agö magîm cönîñö?” röña.

⁴¹ Jisas aliö rîmîn, yadmä, “Nöbö gwogwam cöñ piaku ñîgö rîmîdan, ölin höb dib ödöriö pön wöröxöña; mai nöbö mö yonyöbö pön, ñîgö nag wain möriwö aku yad nîgön, wañ pîlan rîmîjöña. Nag wain maga göj yön wop aku, ödör rag du nuñ nöiöñîñö,” rîmä.

⁴² Aliö rîmîn, Jisas yadöña, “God Mönö kai kîtim aku nugwölöinödö. Ñîñ kai kîtön yadmä,

‘Nöbö ram urîb bla, ñîñ rîg ram urîba rön, rîg i pön yadmä, “Rîg kî rîg gwogwo gî röböxnîñö,” rîmä.

Makwam Nöbö Diba nuñwör rîmîdmîn, rîg akwör ram nuñwa mî rîg wä mîdö mîda.

Nöbö Diba nuñ akuyöbö almiðdmîn, an nugwön aiö waiö rîmîdölîñö,’ rîmä.

⁴³ “Rîg waiö röböxöi aku, God ñîgö Juda ada röböxön, nöbö mö hör akuyöbö, ap nugwo nölîba nöiöñ akuyöbö, ñîgö pön nugwidîx mîjöna. ⁴⁴ Nöbö mö rîg rol aku pîn bîcöñ akuyöbö, ñîgö uplöp paiöna; jî rîg aku mölöd pîñön, nöbö mö palölö cön akuyöbö, mî anadö palîx döbdö ran diönîñö,” rönja.

⁴⁵ God ap höjöpä ur nölîb nöbö dib bla aipam, Perisi nöbö bla aipam, Jisas mönö höd röxön yadöñ aku, ñîgör yadöñ aku nugwön, ⁴⁶ nugwo nag nîgnîñö, rön, rîbyöx nugwim aku, jî nöbö mö piaku, Jisas nugwo God mönö yadîb nöbö, me rîmä aku, anîñ yadyöxöñîñö, rön, nugwo ap i rîb maga mîdölöñ.

22

*Kin i nöbö mö pañ ap diba nîmöña
(Luk 14:15-24)*

¹ Jisas iswob mönö höd röxön yadöña, ² “God nöbö mö pön nugwidîx mîdîb aku, haiwo aliö kîyöbö mîda:

“Nöbö kin i ha nuñ aku mö pîba ran, ap diba nîmîba, ap mag rag hö mögum rîmîjöña. ³ Akuyöbö alön, nöbö nuñ bli yad abön yajöna, ‘Nöbö mö yad nîgîm piaku du yadîñ höñ, ap diba nîmîñö,’ cöna.

Aliö ran, ñîñ du nöbö mö adaku ñîgö yajöña aku, jî ñîñ röböxöña. ⁴ Akuyöbö alîñ, nöbö nuñ bli piöñö iswob yad abön yajöna, ‘Ñîñ du nöbö mö adaku ñîgö yajöña, “Kin aku, hön kau dib bli, hön kau ha mau bli pal urön, ap piaku magalîg rî pîdîluön, ‘Höne’ rî gö,” me cîñö,’ cöna. ⁵ Aliö ran, ñîñ du yajöña aku, jî mönö ñîgö aku ki bö aböña. Bli ap möriwö ñîñ bla diöña; bli rîg mabö ñîñ bla rîmîjöña; ⁶ bli, kin nöbö nuñ piaku rî gwogwam rön, pîl pal nîg gîñ wöröxöña.

⁷ “Akuyöbö alîñ, kin aku nugwan, höbwab nuñwa gwogwo ran, ami nöbö nuñ bla agal aban, du nöbö mö nöbö nuñ pîl pal nîgöña piaku ñîgö magalîg pîl pal pör nîgön, taun dib ñîñ aku ur cîlîñ diöña. ⁸ Makwam mabö rî nölîb nöbö nuñ piaku ñîgö yajöna, ‘Ap mag akuyöbö mödö pîdîluöl aku, jî nöbö mö höd wö rîm piaku höb maga rölöi. ⁹ Makwam, ñîñ ödöi römögîl bla duön, nöbö mö nugwön akuyöbö, ñîgö magalîg, “Höñ ap diba nîmîñö,” rön, amîn yölîñ pön höñ, ap diba nîmîñö,’ cöna. ¹⁰ Aliö ran, nöbö nuñ bla du ödöi römögîl bla duön, nöbö mö wä bla, nöbö mö gwogwo akuyöbö ñîgö magalîg, ‘Höñ ap diba nîmîñö,’ rön, amîn yölîñ pön ran, nöbö mö pön ap diba nîmöñ rama yuadö duön, cîcî rîg mîjöna.

¹¹ “Kin aku piöñö, nöbö mö höi piaku nugunö, rön, ram möl yuadö bö duön nugwöna, nöbö i, ap nîmîb wölîja röböi aku röben wöhö, hör mîjöna. ¹² Alan, nugwo yajöna, ‘Nöbö mîg! Pödpöd rîmîn, mö pön ap nîmîba wölîj röböi aku röböiö wöhö, hör ör höladö?’ cöna. Yadan, nöbö aku mönö painö i yaden. ¹³ Aku kin aku nöbö nuñ piaku ñîgö yajöna, ‘Nöbö kî in wajmag nugwo bla nag nîgön, pön du cîcîbö yuö piaku abîñ, nöbö mö piaku pîsan ajmaga öb gîlîx gîrön, möb ewö rön im gîr mîdîñ,’ me cönîñö,” rönja.

¹⁴ Jisas haiwo aku ur pörön, ñîgö yadöña, “God nöbö mö mîg mîña yad wö cöna, jî ñîgö magalîg pen. Nöbö mö mösör hogwi iör pönîñö,” rönja.

“Gapman nōbō dib Sisa nugwo takis nōinñjōnō wōhō?” rīmā

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Makwam Perisi nōbō piaku, Jisas nugwo mōnō kai yadñ, painjō yadan nugwōn, nugwo pōn du nag nignñjō, rōn, mōnō yad nugwob nugwob rōn, ¹⁶ nōbō ññ keir bli, Herod nōbō nuñ bli pisan agal abim, ññ Jisas mīdōñ yōra hōn yadmā, “Mōnō yad nōlīb nōbō. Nañ nōbō mōnō mī ödōriō akwōr yadmidlō. Nañ nōbō mō nugwōn ipōxōiō. God rīg yad mag akwōr nugwōn, nōbō mō yad nōlmīdlō. ¹⁷ Makwam, nañ rīb kai yōx nugulō? An Isrel nōbō mō, Sisa nōbō diba taun dib Rom yōbō aku, nugwo takis nōlīb mōnō nōlōlībim, wōhō?” rīmā. ¹⁸ Aliō rīmñ, Jisas rīb gwogwo ññ nugwōn yadōña, “Nī pōdpōd rība inakmōnō hōrñ hōn, aliō yad nugumīdōi? ¹⁹ Ññ takis nōlōi rīg mag i nōlñ, nugunōm!” rōña. Aliō rīmñ, nugwo rīg mag i rag hō nōlmā. ²⁰ Jisas rīg mag aku nugwōn ññ yadōña, “Rīg mag kī, nōbō inōm kī yōñim inōma mīd? Ib aku yōñim iba mīd?” rōña. ²¹ Jisas aliō rīmñ, yadmā, “Aku nōbō dib Sisa,” me rīmā. Aliō rīmñ, Jisas ññ yadōña, “Makwam, Sisa ap nuñwa mījōn aku Sisa nōiōña. God ap nuñwa mījōn aku God nōiōña!” rōña. ²² Aliō rīmñ, ññ rīb mīga yōx nugwōn, nugwo rōbōx dumā.

Wōrōxōn hōbkal öbññ aku, Jisas nugwo yad nugumā

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Wop akwōr, Sadiusi nōbō bli Jisas mīdōñ yōra hōmā. Sadiusi nōbō mō piaku yadmidōia, nōbō mō wōrōxōn hōbkal öbñññjō, rīmīdōia. ²⁴ Ññ Jisas mīdōñ yōra hōn yadmā, “Mōnō yad nōlīb nōbō. Mosīs yadōña, ‘Nōbō i mō pōn, halōu ha yōx pōn hen wōhō, hōr wōrōxōna, pignñ nuñwa mō aku pōn, halōu ha nuñ piaku, me rōn, yōx pōn hōññjō,’ rōña. ²⁵ Makwam, nōbō il alīg akuyōbō mīj sō mījōña. Nōbō hōd aku mō pōn, halōu ha yōx pōn hen wōhō, hōr wōrōxōna. Alan, pignñ nōbō agñññ rībbyōbō aku piōñjō mō

akwōr pōna. ²⁶ Pignññ nōbō agñññ rībbyōbō aku piōñjō mō aku pōn, algōn nōr halōu ha yōx pōn hen wōhō, hōr wōrōxōna. Makwam, pignññ igwō wōlō aku mō aku pōn, algōn nōr halōu ha yōx pōn hen wōhō, hōr wōrōxōna. Pañ mag akwōr rīp dumīd dumīd, nōbō il akuyōbō mīj sō piaku, magalīg halōu ha yōx pōn heñ wōhō, hōr ör wōrōx pōcōña. ²⁷ Alññ mōnō mō aku algör wōrōxōna. ²⁸ Nōbō il aku ññ magalīg mō aku pīmā. Makwam, nōbō mō wōrōxōi bla öbiōñ wop aku, mō aku yōñim pōn?” rīmā.

²⁹ Aliō rīmñ, Jisas ññ yadōña, “Ññ God Mōnō mīd aku aipam, God ölisō mīd aku aipam, nugwōlōi makwam, gwogwam yadōn yadōia, ‘Nōbō mō akuyōbō wōrōxōn öbññññjō,’ rōia. ³⁰ Nōbō mō öbiōñ wop aku, mō piaku nōbō peñ, nōbō piaku mō peñ. Ejol adōx yōd rōul adō kau sō mīdōi piaku rīg mīdōi mag akuyōbō rīg mījōña. ³¹ Ññ, ‘Nōbō mō wōrōxōn öbññññjō,’ rōi aku, God Mōnō kai kītim bli nugwōlōi ä? ³² God yadōña, ‘Nī Ebrahim, Aisak, Jekop, God ññ aku nī mīdlō,’ rōña. Nōbō piaku añadō wōrōxōyix aku, God nōbō hōd wōrōxim piaku ññ yadōn, ‘God ññ aku nī mīdlō,’ rōlōx. Nōbō wōrōxim, hogw pñlim piaku kōmō mīdōi makwam, ññ yadōña, ‘God ññ aku nī mīdlō,’ rīgō,” me rōña.

³³ Jisas mōnō aku yad nōlmñ, nōbō mō mīdim akuyōbō nugwōn aiō waiō rīmā.

Lo dib ödōriō aku

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Jisas mōnō aku yad rī abmñ, Sadiusi nōbō bla mōnō i painjō yadñ maga nīgōlōñ. Jī Perisi nōbō bli, Jisas alōn rōñ aku nugwōn Jisas mīdōñ yōra hōmā. ³⁵ Nōbō ññ lo mōnō nugw rī abōn rōñ i, Jisas pōdi yajōññjō, rōn yadōña, ³⁶ “Mōnō yad nōlīb nōbō. Lo mōnō aku, mōnō ada kai mōnō dib ödōriō mīd?” rōña.

³⁷ Aliō rīmñ, Jisas yadōña, “Madmag nagō aku magalīg, rīb mag nagō aku magalīg, ölisō nagō magalīg, God Nōbō Dib nagō akwōr mī ödōriō madmag nīgōn.

³⁸ Mönö dib höd sō ödöriö aku maku.
³⁹ Mönö dib agñiñ rɪbyöbō aku piññō alig mɪda: nan nan keir madmag rɪg nɪglō mag akwör, nöbō mö hör akwebō wobiö madmag nɪgō. ⁴⁰ Mönö hogwa aku yadɪl kɪ, Mosɪs lo mönō kai kɪtōñ mönō piaku magalig aipam, God mönō yadɪb nöbō bla kai kɪtim mönō piaku magalig aipam, mönō il dib ödöriö aku mönō mɪ hogwa akwör,” me röña.

Jisas yad nugwōña, “Mesaia röi aku, nöbō kai ha nuñ me rōn nugwōiñjō?” röña (Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Perisi ada hö mögum rōn mɪdɪm nugugɪrōn, Jisas ñigō mönō i yad nugwōn yadōña, ⁴² “Ñiñ Mesaia aku nugwo agō rɪbɪm yōx nugwōi? Nugwo nöbō kai ha nuñ me rōn nugwōi?” röña.

Jisas aliö rɪmɪn, yadmä, “Depid ha nuñ,” me rɪmä.

⁴³ Aliö rɪmɪn, Jisas yadōña, “God Inōma nuñ Depid nugwo rɪba nölɪm nugugɪrōn, Depid nuñ Mesaia aku nugwo ‘Nöbō Dib nɪ’ me röña. Depid yadōña,

⁴⁴ ‘Nöbō Diba mönō yadōn, Nöbō Dib na yada,

“Nan imag mɪrɪx nɪ adō mɪdan, nɪ rɪmōn, pɪlgɪb nagō bla

yōdpɪlō nagō moa mɪjññiñjō,” rö,’ röña.

⁴⁵ Mesaia aku, Depid nuö maduebō nuñ me röi aku, jɪ Depid nuñ Mesaia nugwo ‘Nöbō Dib nɪ’ me röña. Makwam, ñiñ agō rɪbɪm yōx nugwōi?” röña. ⁴⁶ Jisas nuñ mönō yad ri abmɪn, ñiñ nugwo painjō yadɪb maga nɪgölōñ aku, almɪn ipōxōn mönō, mai Jisas nugwo mönō bli kwo yad nugwōlim.

23

Lo mönō yad nölɪb nöbō bla aipam, Perisi nöbō bla aipam rɪg röi mag akuyöbō rɪmɪjeññjō, röña

(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

¹ Mai wop i, Jisas nöbō nuñ bla aipam, nöbō mö bli aipam, ñigō mönō yadōn yadōña, ² “Lo mönō yad nölɪb nöbō bla

aipam, Perisi nöbō bla aipam, Mosɪs yōra pōn, God lo mönō Mosɪs maduar ör kai kɪtōña aliar yad nölōia. ³ Makwam, nöbō piaku ñiñ God lo mönō agamō cōñ aku nugw pōn mai diōña; jɪ ñiñ cōñ mag aku nugwōn, mai duōn rɪmɪjeñ. God lo mönō yad nölōi aku, jɪ ñiñ ñiñ keir mönō aku mai duōn rölōi. ⁴ Ap piaku cōña, ap piaku rɪmɪjeññjō, röi aku, mönō mɪga akwör yadōia. Ñiñ yadōi aku, yogw ömörö dib ödöriö algör, nöbō mö akuyöbō ñigō rag nölōi aku, jɪ ñigō uliöxōn bli pɪ nuöm nɪgölōi. ⁵ Nöbō mö piaku anɪñjōr nugwɪñ, me rōn, God Mönō kai kɪtim mönō bli pɪ möigw yōd sō nɪgōn, imag bla nɪgōn yōnōia. An God nöbō nuñ blaku, me rɪñ, me rōn, wölɪj mɪxɪl dib nag rɪba alig wä bla rōbōn röia. ⁶ Ñiñ ap dib nɪmɪb mibɪl aku diōnɪññjōnō Juda mögum rɪb ram piaku duōn, nöbō dib bāpō rōmɪdōi rol akwör rōmɪdōia. ⁷ Rɪb ñiñ yōx nugwōi aku, nöbō mö mɪga mɪdōi mibɪl piaku dun, ‘Mönō yad nölɪb nöbō dib hömɪdlanɛ!’ rɪñ, anɪñ wä cōnɪñjō, rōn, nugwōia.

⁸ “Jɪ ñiñ haul hödpɪg il panyöbō i mɪdōi makwam, ñigō, ‘Yad nölɪb nöbō dib nɪ,’ me rōn yajmɪjeñ. Yad Nölɪb Nöbō Dib ñiñ panyöbō iör mɪda. ⁹ Mögöriɪb il kɪ nöbō i, ‘Acō nöbō dib nɪ,’ me rōn yadmɪjeñ. Nuö ñiñ panyöbō iör mɪd mögöriɪb adōx yōd röul adō kau sō yōraku. ¹⁰ Ñiñ kwo painjō ñigō, ‘Yad nölɪb nöbō dib nɪ,’ me rōn yajmɪjeñ. Yad nölɪb nöbō dib ñiñ panyöbō iör, Mesaia akwör mɪda. ¹¹ Ñiñ mibɪl yōraku, nöbō mö kai nuñ nöbō mö diba röxg mɪjōn aku, nuñ mabō rɪ nölɪb nöbō i röxg mɪjōna. ¹² Nöbō mö ib ñiñ keir yadɪñ bɪl sō diōn bla, ib ñiñ pɪn diōna; jɪ nöbō mö ib ñiñ keir yadɪñ bɪl sō duen bla, mai ib diba mɪjōna.

Lo mönō yad nölɪb nöbō bla aipam, Perisi nöbō bla aipam, ñiñ inakmōnō hörōn rɪ gwogwam rɪb nöbō

(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ “Ñiñ God lo mönō yad nölɪb nöbō bla aipam, Perisi nöbō bla aipam, ñiñ

inakmönö hörön rɪ gwogwam rɪb nöbö. God ñigö rɪ gwogwam cöna. Ñɪɲ keir God nöbö mö pön adöx yöd röul adö kau sö nugwidɪx mɪdɪb möl aku dumɪjeñ. Jɪ nöbö mö duba rɪmɪdöi bla ödöi ñɪɲa woböia.

14 “Ñɪɲ God lo mönö yad nölib nöbö bla aipam, Perisi nöbö bla aipam, ñɪɲ inakmönö hörön rɪ gwogwam rɪb nöbö. God ñigö rɪ gwogwam cöna. Ñɪɲ mö wösrö ram alɪg kib pöia. Mag aku, nöbö mö anɪɲ nugwɪɲ, me rön, God nugwo mönö mɪxɪl kapa inakmönö hörön yadöia. Alöi aku mɪ, öɪɲ höb dib ödöriö pöña.

15 “Ñɪɲ God lo mönö yad nölib nöbö bla aipam, Perisi nöbö bla aipam, ñɪɲ inakmönö hörön rɪ gwogwam rɪb nöbö. God ñigö rɪ gwogwam cöna. Nöbö mö akuyöbö mönö ana yöxön mai dun, me rön, mögöriɪb pad piaku hölu nugw yönön, bli nugwön yad nöɪɲ, ñɪɲ keir kɪjaki nöbö nuɲwa mɪdöi akuyöbö yöi, ñɪɲ kɪjaki nöbö mö nuɲ mɪrɪx ödöriö mɪjöña.

16 “Nöbö mö akuyöbö ñigö God ödöi nɪgöɲ aku yabu ri aböɪɲe, röi aku, jɪ ñɪɲ nöbö mämäg we bɪɪm, ñɪɲ keir nugwölöi! Akuyöbö alöi aku, mönö dib ödöriö mɪda. Nöbö mö piaku ñigö inakmönö hörön yadöia, ‘An, “God höjöpaliɪb rama mɪd aku, mi yadmɪdöɪɲö,” cɪnɪɲ aku, mai röböxnɪɲö, cɪnɪɲ aku, röböxnɪɲa. Makwam rɪg gol pön, ap God höjöpaliɪb rama ram möl yuadö bö rim piaku, iba aku yad gɪr, “Mi yadmɪdöɪɲö,” cɪnɪɲ aku, rɪg yajɪnɪɲ mag akwör cɪnɪɲa; röböxöinɪɲö,’ röia. 17 Ñɪɲ nöbö mämäg we, nöbö u! Ñɪɲ rɪb kai yöxöi: gol aku ap ödöriö mönö God höjöpaliɪb ram leia aku ap yöböm? Ap ödöriö aku, God höjöpaliɪb ram lei nuɲ aku. Ram leia mɪjön aku, ap ram möla mɪda aipam leia mɪjöna mɪ.

18 Mönö i algör ör, nöbö mö bla ñigö inakmönö hörön yadöia, ‘An, “God rɪgpɪd nuɲwa mɪd aku mi yadmɪdöɪɲö,” cɪnɪɲ aku, mönö mi yajɪnɪɲ aku hör ap; mai rɪb i yöx nugwön, röböxnɪɲö, cɪnɪɲ aku, röböxnɪɲa. Makwam, ap God rɪgpɪd rol yöra pal God höjöpaliɪb ur nöloi piaku, ib aku

yad gɪr, “Mi yadmɪdöɪɲö,” cɪnɪɲ aku, mai rɪb hör i yöx nugwön, keir rɪb maga nɪgen; rɪg yajɪnɪɲ mag akwör cɪnɪɲö,’ röia. 19 Ñɪɲ nöbö rɪb mɪdöl piaku, ap kaim ap dibɪm? Ap pal God höjöpaliɪb ur nöloi ap aku mönö rɪgpɪd rol yöra höjöpaliɪb ur nöloi ap aku? Ap ödöriö maku, rɪgpɪd aku. Rɪgpɪd rol yöra mɪjön makwam, ap aku God nugwo nölib maga cöna. 20 Makwam ‘Rɪgpɪda mɪd aku, mi yadmɪdöɪɲö,’ cöñ aku, rɪgpɪd rol aku ap rag hö urmɪdöia alɪg yajöña. 21 Makwam ‘God höjöpaliɪb rama mɪd aku, mi yadmɪdöɪɲö,’ cöñ aku, aku God ram nuɲwa nugwön God ib nuɲwa alɪg yajöña. 22 ‘Adöx yöd röul adö kau sö mɪd aku, mi yadmɪdöɪɲö,’ cöñ aku, God hogw rol kɪɲ römɪd mɪd yöra nugwön hogw rol kɪɲ aku aipam, God hogw rol kɪɲ aku römɪd mɪd kau aku aipam mɪd aku, mi yadmɪdöɪɲö, cöña.

23 “Ñɪɲ God lo mönö yad nölib nöbö bla aipam, Perisi nöbö bla aipam, ñɪɲ inakmönö hörön rɪ gwogwam rɪb nöbö. God ñigö rɪ gwogwam cöna. Nöbö mö bli ñigö yadöi mönö adaku ñɪɲ keir röloi. Pöm acɪxa, ap amnör möriwö wöl aku nugumɪn, ap yöbö röxgmɪn, in wödɪm, ragpɪd sö dumɪn, God nugwo panyöbö i nöinɪɲö, rön, öim ap ñɪɲa God nugwo nöloi. Ap ulul akuyöbö öim alöia, jɪ pödpöd rɪmɪn mönö il ödöriö aku mag akuyöbö alölöi? Ñigö nöbö mö gwogwo cön adaku rɪmɪjeñ; ödöriö wä cön mag akwör cöña. Ñɪɲ uliöxön pɪ ri aböña. Cɪnɪɲö, cöñ aku, cöña. 24 Nöbö mö akuyöbö ñigö ödöi yabunɪɲö, röia, jɪ ñɪɲ keir nöbö mämäg we. Ap ulul piaku nugumɪn, ap yöbö röxga, jɪ ap dib ap iba wöxnö mɪd piaku nugwölöi.

25 “Ñɪɲ God lo mönö yad nölib nöbö bla aipam, Perisi nöbö bla aipam, ñɪɲ inakmönö hörön rɪ gwogwam rɪb nöbö. God ñigö rɪ gwogwam cöna. Kwasö namag ñɪɲ bla röxgɪb, rɪɲadö adö bla röbö äbäd ri abön röi aku, jɪ yuö bö ap kib mag gwogwo piaku aja wöl gɪ mɪda. An ap mɪga pɪnɪɲö, rön, mɪxɪñ ana keir ösös rɪ ri abönɪɲö, röia. 26 Ñɪɲ Perisi nöbö piaku rɪb mɪdöl.

Kwosö namag ñiŋ bla yuö bö röbö äbäd ri aböyix aku, riŋadö adö bla alig mid ri aböyix.

²⁷ “Ñiŋ God lo mönō yad nōlīb nōbö bla aipam, Perisi nōbö bla aipam, ñiŋ inakmōnō hörōn rī gwogwam rīb nōbö. God ñigō rī gwogwam cōna. Nōbāpō rīg mōl bla hogw pīlōn, mōlaja idixōn, gōñō leia ñigmīn, nōbö mō bla nugumīn, ri aba, jī ulōm mōl bö nōbāpō yōd bla māmlo hōlīŋ gwogwo hōmīda; ñiŋ kwo algör alig midōia. ²⁸ Ñiŋ kwo algör, mīxiñ riŋadō nugwōl aku, ñiŋ nōbö waiō rōxg midōia, jī yuō ñiŋ bö, inakmōnō bla aipam, ap kib mag gwogwo bla aipam, ap piaku aja wōl gī mīda.

God ñigō painjō rī gwogwam cōnījō, rōŋa
(Luk 11:47-51)

²⁹ “Ñiŋ God lo mönō yad nōlīb nōbö bla aipam, Perisi nōbö bla aipam, ñiŋ inakmōnō hörōn rī gwogwam rīb nōbö. God ñigō rī gwogwam cōna. God mönō yadīb nōbö maduar ör pīlim hogw pīlim hogwaj rola ud wabīl nōl ri ab gīrōn yadōia, ³⁰ ‘Nōso auso nōbö mag akuyōbö, an God mönō yadīb nōbö akuyōbö ñigō pīl pal ñigōlōlīx,’ me rōia. ³¹ Makwam aliō rōi aku, God mönō yadīb nōbö bla ñigō pīl pal ñigmīdōi il aku mī an mīdōlīŋjō, rōn, yadōia. ³² Makwam, nōso auso nōbö mag gwogwo rīmā akuyōbö, ñigō kwo algör cīnījō, rōn cōñ aku, paŋ mag akwör ri! ³³ Ñiŋ kas halōu ha bīlik. Mai God nōbö mō mönō diba yadōn, rīn hör yōnmīd mōl bö abōn wop aku, ñiŋ ipōxōn pōdpōdiō hör piaku diōñ? Mī wōhō! Ödōi ñiŋ i mīdenīm!

³⁴ “Makwam, ñi ñigō yadmīdla, ñi God mönō yadīb nōbö bli, rīb wā yōx nugub nōbö bli, mönō yad nōlīb nōbö bli yad abmōn, ñigō mīdība umījōña, bli pīl pal ñigōña, bli bī katlō watlō hōñ sō pīl pal ñigōña, bli Juda mōgum rīb ram mōl yuadō piaku pōn paiōña, bli bōr dumīdīŋ nugugīrōn, rībīx mōgōrīb adadō abōña. ³⁵ Makwam mī, God nōbö mō wā nuŋwa

akuyōbö, maduar ör pīlim hō akuyōbö, mönō ömörō ragōña. Adam ha nuŋwa, mag wā rī ri abmīd nōbö Ebol aku, hōdnīŋ nuŋwa pīgnīŋ nuŋwa pīlōn, pīlīp hōn, pīlīp hōn, mai Berekaia ha nuŋwa Sekaraia nugwo, God hōjōpalīb rama ram mōl yuadō kwo, rīg pōn rim rīgpidā yōrkwo mīdmīn nugugīrōn, nugwo mībīl yōra pīl pal ñigmā. ³⁶ Ñi ñigō mī yadmīdla: alōi ap piaku, mönō aku ñigō weik mīdōi kīyōbö hōuōil hōna.

Jisas Jerusalem nugumīn, līb pīlim, imōŋa
(Luk 13:34-35)

³⁷ “Jerusalem nōbö mō, nōbö mō lībīlīb rī ñi mīdō bīlik. God mönō yadīb nōbö God ñigō abōŋ nōbö piaku, mōgōrīb ñigō bla hōm, rīg rōdōn ōim pīl pal ñigōia. Ñi ñigō kulakul nuōma ha bla rīg rī akuyōbö, pōn hō upīc mo na ñigīnō, rōn ñigīl aku, jī ñi nugwōn rōböxōia. ³⁸ God nuŋ God hōjōpalīb ram ñiŋ aku rōböx duōŋa; yōr akwör mīda. ³⁹ Wopik ñi nugweñ; mai, ‘God anīŋ, me rōn, agal abōŋ Nōbö wā kī yōwi wā hōmīdō,’ cōñ wop akwör iswob ñi nugwōñīŋjō,” rōŋa.

24

God hōjōpalīb ram aku hajal abōñīŋjō, rōŋa
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas God hōjōpalīb ram aku rōböxōn, riŋadō dum nugugīrōn, nōbö nuŋ bla nugwo yadmā, “God hōjōpalīb ram wā kīyōbö nugwō!” rīmā.

² Aliō rīmīdmīn, Jisas ñigō yadōŋa, “Ñiŋ ap piaku magalīg nugwōn yadmīdōi aku, jī ñi ñigō mī ödōriō yadmīdla, mai ram kī hajalōñ aku, rīg i rīg i rola mīdenīŋjō,” rōŋa.

Mai mīd ri abeñ
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jisas du Olip Pīd sō rōmīd gī mīdmīn nugugīrōn, nōbö nuŋ rogwa ñiŋ ñiŋjōr hōn Jisas nugwo tar yad nugwōn yadmā, “God hōjōpalīb rama hajalōñīŋjō, rīlō aku, wop kai mag akuyōbö cōñ? An

ap agapim ran nugwön, nagö womiöx höba rıman nugugırön, mögörib il ki hölögıpıba rımidö, rön nugunıjö?” rıma.

⁴ Aliö rımidmın, Jisas yadöña, “Ñıj mı ödöriö nugw ri aböña. Nöbö mö bli ñıgö inakmönö hörön yajöña. ⁵ Nöbö mıga hön, inakmönö hörön, ib na urön yajöña, ‘Nör Krais,’ me cöña. Nöbö mö mıga inakmönö hörön mönö aku yöxön nugw pöña. ⁶ Womiöx yöraku nuö nuö pılın, bu diba ran nugwöña; pad piaku nuö nuö piön aku, haiwo akwör han nugwöña. Alan nugwön, wop yonyöbö wöxnö nıgıba rımidö, rön, ipöxmıjeñ. Aku hör nuö nuö pılmıjöña. Wop maiyöbö aku mai döñö wöxnö nıgöna. ⁷ Nöbö mö möl bli öbılön, nöbö mö möl bli pısan nuö nuö rımjöña. Möl bli kın öbılön, möl bli kın pısan nuö nuö pılmıjöña. Mögörib bla magalıg mımön pañ, kiö diba wöröxmıjöña. ⁸ Almıdan, ñıgö mö ha nımım ölıña rıg pılmıd mag akuyöbö ran, womiöx mıdö, rön, nugwöña.

⁹ “Ñıj nöbö mö na mıjön aku döñö, nöbö mö mögörib akuyöbö magalıg ñıgö höxön mönö, pön du nag nıgön, rı gwogwam rön, mı anadö pıl pal nıgöña. ¹⁰ Wop aku, God nugw pöi nöbö mö akuyöbö mıga nugw pıb mag ñıña röböxön, nöböhd möhöd nöbö ñıj bla keir nugwın, ölısö wölan, ñıgö pön nöbö kwolmal imag rola nıgöña. ¹¹ Makwam nöbö mö mıga hön, “An God mönö yadıb nöbö bılm,” me rön, inakmönö hörın, nöbö mö mıga inakmönö hörön mönö aku yöxön nugw pöña. ¹² Nöbö mö piaku mag gwogwo rol aku rın rın, magalıg pañ mag adakwör rıbyöx nugwön, madmag nıgıb adaku uplöböña. ¹³ Makwam nöbö mö bıl kai God mönö wä aku nugw pı cıcı nıgön, rıg yad mag akwör rön, nöbö mö hör piaku madmag nıgön rı gör mıjön piaku, God nöbö mö piaku ñıgö magalıg kömö pöna. ¹⁴ Makwam God nöbö mö pön nugwidıx mıdıb mönö wä aku, mögörib hör adadö nöbö mö hörırör piaku piaku magalıg yad

nölm du pörıba rımid aku mı, wop aku mai wöxnö nıgöna.

Nöbö i God höjöpali b ram aku mı rı gwogwam cönıjö, röña
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ “Makwam God mönö yadıb nöbö Daniel maduar rıg yadın mag akwör cöna. Nun yadöña, ‘Ñıj nugwöña, God höjöpali b rama ram möl lei yuadö aku, ap hölul mı rı gwogwam ödöriö rıb i öbıl gı mıjönıjö,’ röña. (Ñıj nöbö mö mönö ki wopik ör mämäg nıg nugumıdöi bla, mönö ki il aku nugw ri aböña!) ¹⁶ Ñıj nöbö mö mögörib Judia mıjön bla, ap gwogwo aku nugwön, rımgör bör önöñ aımag bla diöña. ¹⁷ Nöbö mö ram cölöbö sö mıjön bla, ap ana bli pınıjö, rön, höbkal ram möl yuadö dueñım. ¹⁸ Nöbö mö möriwö rıba yönıjön bla, wölıj mıxıla pınıjö, rön, höbkal rama dueñım. ¹⁹ Makwam wop aku mö ha wöta alıg mıjön bla aıpam, mö halöu ha kiaia kau nölmıjön bla aıpam, bör du öliöxöña.

²⁰ “Makwam God höjöpälön yajöña, ruö ij rı wop aku mönö God höjöpali b wop aku bör duöınıjö, cöña. ²¹ Aku agapım, God maduö ib hör i mögörib rı nıgön wop aku ila nıgön, mıdıp hön weik mıdöl wop ki, ap gwogwo aliö akuyöbö rölon; mai mag akuyöbö alenım. ²² Hör möxisöñö, ap gwogwo aku öim rım, nöbö mö magalıg wöröx pöröyıxa. Makwam Nöbö Diba, nun pön nöbö mö bla ñıgö rıbyöx nugwön, wöhö ran, ap gwogwo aku hör ul mını cöna.

²³ “Wop aku nöbö mö bli ñıgö yajöña, ‘Nugwi! Krais mıd mık! Krais mıd mıkwo!’ me cön aku, jı mı yadöñö, rön, nugumıjeñ. ²⁴ Nöbö mö bli, God yad nıgön nöbö mö bla, adöi an ada höñ, me rön, inakmönö hörön yajöña, ‘Nı mı Krais; mı nı God mönö yadıb nöbö i,’ me rön, ap rölbä akuyöbö bli cöña. Makwam God yad nıgön nöbö mö piaku peñ, wöhö. ²⁵ Makwam, nugw ri aböña. Ap agap bılm mai bö cön aku, nı ñıgö mödö

yadmön nugwöi makwam, nugw ri ab gir mijöña.

²⁶ “Makwam, nöbö mö bli hön ñigö yajöña, ‘Krais hön mid mögörib rig kap mibil piaku,’ me rimijöñ aku, piaku dumijeñ. Bli yajöña, ‘Krais hön umad gi mid pik,’ me rimijöñ aku, mi yadöinjö, rön nugumijeñ. ²⁷ Nt Nöbö Ha nuñwa hön wop aku, añigölö ñrmín, ömegö amej rogwa yau hörím mīlkap rīb sō rīb bō du mag akuyöbö alan nugugirön, nt alip hōna. ²⁸ Hön mönō döuyō urapim i wörōx gi mijön aku, yöur hön rībōña.

*Nöbö Ha nuñwa höb wop aku
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)*

²⁹ “Makwam ömörö dib aku rip du pōrañ nugugirön, naiö aku mil aben; rōun aku mil aben; adōx sō gupō bla kitu piñöña; adōx sō ap bla memexön biröb i ri yönibör yönijöña. ³⁰ Wop aku, Nöbö Ha nuñwa höba rañ nugugirön, adōx sō mag keiryöbö rañ, nöbö mö mögörib adadö hörirör midöi akuyöbö nugwön imijöña. Nöbö Ha nuñwa Nuö ölisö pön, mil wä keiryöbö alig mijöi wabi bil yörsak hañ nugugirön, nugwöña. ³¹ Namag diba pirin nugugirön, ejol nuñ bla yad abañ, ñin duön, Nöbö Ha nuñwa, pinö, rön yad nigöñ nöbö mö bla piba, mögörib migrö ki rig mide mide aliar pia pia duön, hölu pön nugwo pöl höña.

*Biröui aku nugwöña
(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)*

³² “Ñin nugwöia, bi röui panö yōsa nigön, womiōx gö nigiba rimin nugugirön, naiö nigiba rimidö, rön nugwöia. ³³ Mag aliö akuyöbö, mai bö ap yadil piaku rañ nugugirön, ‘Nöbö Ha nuñwa höuöl höb wop aku wopik mi womiōx mida; mag ulul miji midön, höröpinöñinjö,’ rön, nugwöña. ³⁴ Nt ñigö mi yadmidla, nöbö mö weik midöi bla wöröxeñ, kömö midin nugugirön, ap piaku magalig cōna. ³⁵ Adōx sō, mögörib

migrö ki pisan hölögipōna, ji God Mönō mag nuñwa hölögipen.

*Wop kai nt Nöbö Ha nuñwa hön wop aku, nöbö mö nugwölöinjö, röña
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)*

³⁶ “Nt mag kaiyöbö, wop kaiyöbö hön wop aku, nöbö mö nugwölöi; ejol bla nugwölöi; nt keir God Ha aku, ji nt aipam nugwöi; Acö nuñwör keir nugwa.

³⁷ “Nt Nöbö Ha nuñwa höbkal hön wop aku, Noa midöñ wop aku, rig midmidöi mag akwör rimijöña. ³⁸ Maduar ör Noa midöñ wop aku, bana wölön nöbö mö akuyöbö ñigö pi yuö abölöñ wop aku, ñin ap nim gir, röbö nim gir, nöbö mö pi gir, algör midim nugugirön, Noa biyöj möla dumín, röbö hön ñigö magalig pi yuö aböña. ³⁹ Makwam ñin ap i cöninjö, rön, nugwölmem; röbö aku ñigö pi yuö abim nugugirön yonwö nugumä. Mai nt Nöbö Ha nuñwa hön wopa, mag aliö akuyöbö cōna. ⁴⁰ Wop aku, nöbö mös möriwö riba mabö rimijöñ aku, nöbö i pina, i röböxna. ⁴¹ Makwam mö mös wit mag pia riba, wit maga pal pad piöpi rimijöñ aku, mö i pina, i röböxna.

⁴² “Nöbö Dib ñin ha hön wop aku nugwölöi makwam, nugw ri ab gir mijöña. ⁴³ Nöbö ram minöbö aku, ap kib pib nöbö aku wop kai hön aku nugwöxisöñö, nugw ri aböxa; ram nuñwa pal waglōx yuadö kwo wölu ap nuñ piaku kib pölōx. ⁴⁴ Makwam mag aliö akuyöbö, ñin kwo algör pidilu ri abön mijöña. Almīdköp, Nöbö Ha nuñwa heninjö, rön, uplōb wōhamö rön mijöñ wop akwör hōna.

*Mabö ri nölib nöbö bli mabö ri ri abön röia, bli mabö ri ri abölöinjö, röña
(Luk 12:14-48)*

⁴⁵ “Nöbö dib i adöi dinöb rön, nöbö kai mabö ri ri abön aku nugwo yad nigön yajöña, ‘Mabö na ri nöloi nöbö piaku ñigö nugwidix midön, ap mag ñigö piaku nuöm nig ri ab girön ri midane,’ rön, diōna. ⁴⁶ Mai höbkal hön nugwōna, yadöñ

24:26: Luk 17:23-24 **24:27:** Mat 24:37-39 **24:28:** Luk 17:37 **24:29:** Ais 13:10; 34:4; Esik 32:7; Joel 2:10,31; 2Pit 3:10; Rep 6:12-13 **24:30:** Dan 7:13; Sek 12:10; Rep 1:7 **24:31:** 1Kor 15:52; 1Tes 4:16 **24:34:** Mat 16:28
24:35: Mat 5:18 **24:36:** Apos 1:7; 1Tes 5:1-2 **24:37:** Jen 6:5-8 **24:39:** Jen 7:21-23 **24:42:** Mat 25:13
24:43: Luk 12:39-40; Rep 16:15

mag akwör cōna. Aliö nugwōn nugwo mī ödōriō pī ösös ran nugugirōn, mabō rī nōlīb nōbō nuṇwa mī ödōriō wahax pīmijōna. ⁴⁷ Nī ñigō mi yadmīdla, nugwo yad nigan, ap nuṇ bla magalig nugwidix mijōna.

⁴⁸ “Makwam nuṇ yad nigōn nōbō aku mīdip duōn, nōbō diba weik henījō, rōn, ⁴⁹ mabō nuṇwa rī nōlīb nōbō piaku ñigō mī gōj gōj palōn, du rōbō nīmōn u pīlōi nōbō bla pīsan ap nīmōn, rōbō nīmōn rī mijōna. ⁵⁰ Mabō rī nōlīb nōbō aku, nōbō diba yadkap henījō, rōn, uplōb mijōn wop akwör, nōbō diba hōna. ⁵¹ Hōn, nugwo mī rī gwogwam rōn, nōbō mō inakmōnō hörōn, “An Nōbō Diba nōbō mō nuṇwa mīdōlījō,” rōn, inakmōnō hörōn yadōi nōbō mō piaku pīsan yad abōna. Yad aban, ñīj du ajmaga öbix gīg yuōn, im gör mijōna.

25

Halōu mō akuyōbō ragpīd sō, Jisas mōnō hōd rōxōn yadōṇa

¹ “God nōbō mō pōn nugwidix mīdīb wop aku, haiwo aliō kīyōbō cōna. Nōbō i mō pība rīmīda. Halōu mō akuyōbō ragpīd sō ap diba nīmība diōña. Halōu mō piaku, nōbō aku nugwo du ödōi um yōra nugwōn yōlīj pōn rama hōnījō, rōn, hōtīkō hōrīrōr pōn diōña. ² Makwam halōu mō piaku, akuyōbō mōmīd sō rībyōx nugw rī abōña; akuyōbō mōmīd sō rībyōx nugw rī abeñ. ³ Halōu mō rībyōx nugw rī abeñ piaku, hōtīkō pōn, hōtīkō urīb rōbō bli alīg pīrag dueñ. ⁴ Makwam halōu mō rībyōx nugw rī abōñ piaku, hōtīkō pōn, hōtīkō urīb rōbō bli balol mōla unōn, alīg pīrag diōña. ⁵ Makwam halōu mō piaku ñīj magalig urōpīnōn, pōx mīdīj mīdīj, mō pība cōn nōbō aku rīmgör hen aku, inīmō pīlan inīmō hōlīm diōña.

⁶ “Makwam pīxmag yuō mībīl kwo, nōbō mō bli wō rōn yajōña, ‘Mō pība rīmīd nōbō aku weik hōmīda. Nugwo du ödōi um yōra nugwōn, yōlīj pōn hōi,’ cōña. ⁷ Aliō rīmīdīj, halōu mō akuyōbō ragpīd sō magalig öbīlōn, hōtīkō wik ñīj

bla rī rī abōña. ⁸ Akuyōbō alōn, halōu mō rībyōx nugw rī abeñ rogw aku, halōu mō rībyōx nugw rī abōñ rogw aku ñigō yajōña, ‘Hōtīkō an bla wōrōxc wōrōxc rīmīd aku, rōbō ñigō bla anīj bli nōine,’ cōña. ⁹ Aliō rīmījōñ aku, jī halōu mō rībyōx nugw rī abōñ rogw aku yajōña, ‘Ehōu! An rōbō ana ñigō bli nōinīj aku, rōbō an met yōna. Ñīj rōbō wobōn pīb ram piaku duōn, rōbō ñīj keir wobnō,’ cōña. ¹⁰ Aliō rīmīdīj, rōbō wobōn pīb ram piaku diōñ mag aku, mō pība rīmījōn nōbō aku nuṇ ödōi rīmgör hōrōpīñōna. Halōu mō rībyōx nugw rī abōñ rogw aku, nōbō aku pīsan ram mōla yuadō duṇ nugugirōn, nuṇ uba idīxōna. ¹¹ Mai piōṇō halōu mō rībyōx nugw rī abeñ rogw aku hōrōpīnōn yajōña, ‘Nōbō dib! Nōbō dib! Uba ana rōdō,’ cōña. ¹² Aliō rīmīdīj, yajōna, ‘Nī ñigō mi yadmīdla, nī ñigō nugumīdōi pal,’ cōnījō,” rōṇa. ¹³ Jisas mōnō aku yadōn nōbō mō bla yadōṇa, “Makwam, ñīj Nōbō Diba wop kaim mag kaim hōn makwam nugwōlōi aku, nugw rī abōn mijīnō,” rōṇa.

Nōbō dib i mabō rī nōlīb nōbō nuṇ piaku ñigō rīg mag nōlōṇ aku, Jisas mōnō hōd rōxōn yadōṇa

(Luk 19:11-27)

¹⁴ “Makwam haiwo urība rīmīdīl kī mag aliō kīyōbō cōna. Nōbō dib i mōgōrīb pad piaku dinōb, mabō rī nōlīb nōbō nuṇ piaku ñigō wō ran hōj, ap nuṇ bla nugwidix mīdīj, me rōn, ñigō nōiōna. ¹⁵⁻¹⁶ Nōbō nuṇ piaku, mabō rīg cōñ cōñ akuyōbō nugwōn, rīg maga nuōm nigōn, nōbō i nugwo paip tausan nōlōn, i nugwo tu tausan nōlōn, i nugwo wan tausan nōiōna. Nōlōn, nuṇ du piaku mīdan nugugirōn, nōbō paip tausan pōn aku, rīg maga aku pōn, sīm rī pōn du hōuōilmel rōn, rīg maga paip tausan hōr umi pōna. ¹⁷ Nōbō tu tausan pōn aku, aku kwo algör, rīg maga aku pōn, sīm rī pōn du hōuōilmel rōn, rīg maga tu tausan hōr umi pōna. ¹⁸ Makwam nōbō rīg mag wan tausan pōn aku, rag duōn, ulōm pōn mōgō nōiōna.

19 “Mai mɪdɪp duɔn, mabö rɪ nölɪb nöbö piaku nöbö dib ñɪŋ aku höuöil hön, rɪg maga nöil aku pödpöd röiŋö, rön, ñɪgö yad nugwöna. 20 Yad nugwan, nöbö paip tausan pön aku, rɪg mag nuŋ aku rag hö nölön yajöna, ‘Nöbö dib, nugwö! Nagö nɪ rɪg mag paip tausan nölmö akwör nɪ rɪg mag pɪd aku pön, sɪm rɪ höuöilmel rɪp hön, rɪg maga paip tausan hör umi pɪl pɪd aku mɪk,’ me cöna. 21 Yadan, nöbö dib aku painjö yajöna, ‘Wä ra. Nagö mabö rɪ nölɪb nöbö waiö. Nagö mabö na rɪ nöl rɪ ab nöilö makwam, ailö maku. Nagö ap ulmɪdö aku aliö ösös rɪ rɪ ablö aku, nagö yadmön, ap dib bla nugwidɪx mɪjɪnö. Nagö ram na hön, mɪ ödöriö wahax pɪ gɪr mɪdane,’ cöna.

22 “Nöbö rɪg mag tu tausan pön aku, aku kwo algör rɪg mag nuŋ aku rag hö nölön yajöna, ‘Nöbö dib. Nagö nɪ rɪg mag tu tausan nölmö akwör nɪ rɪg mag pɪd aku pön, sɪm rɪ höuöilmel rɪp hön, rɪg maga tu tausan hör umi pɪl pɪd aku mɪk,’ me cöna. 23 Yadan, nöbö dib aku painjö yajöna, ‘Wä ra. Nagö mabö rɪ nölɪb nöbö waiö. Nagö mabö na rɪ nöl rɪ ab nöilö makwam, ailö maku. Nagö ap ulmɪdö aku aliö ösös rɪ rɪ ablö aku, nagö yadmön, ap dib bla nugwidɪx mɪjɪnö. Nagö ram na hön, mɪ ödöriö wahax pɪ gɪr mɪdane,’ cöna.

24 “Makwam nöbö rɪg mag wan tausan pön aku, rɪg maga nuŋ aku rag hö nölön yajöna, ‘Nöbö dib. Nɪ nagö nugula; nagö nöbö ölisöm. Nöbö mö naŋ bli kul wölɪb ñɪŋ röi bla, nagö hör pɪliöx rag hö nɪmlö. 25 Nagö ailö mag akuyöbö, nɪ ipöxla, rɪg mag pɪd nölmö aku rag hön, ulöm röx mögö nölmön mɪdmɪd aku, weik rɪg mag nagö rag hö nölmɪdɪl aku mɪk,’ me cöna.

26 “Yadan, nöbö dib aku yajöna, ‘Nagö nöbö gwogwo mabö röliɪb nöbö ipɪtɪbɪm. Nöbö mö nɪ kul wölɪb röi bla, hör ap pɪliöx rag hö nɪmlö, rɪlö ä? 27 Makwam, nagö rɪg mag nɪ kɪ pön du rɪg rama nɪglaxisöŋö, weik nɪ hön rɪg mag hör um bli alɪg hör pɪlöx,’ me cöna. 28 Aliö rön, nöbö nuŋ bla ñɪgö yajöna, ‘Akuyöbö al aku, rɪg mag

wan tausan aku röd pön, ten tausan mɪd nöbö aku nugwo nöli. 29 Rɪb nöbö mö piaku, ñɪgö bli kwo rol ab nöliŋ, pön mɪd rɪ aböña; jɪ mabö röliɪb nöbö mö piaku, ap ulmɪdö ñɪŋ mɪd aku ruöx pɪŋ, hör mɪjöña. 30 Makwam mabö röliɪb nöbö aku nugwo pön du mɪ pɪxmag gur cɪcɪbö yuö abɪŋ, nöbö mö ajmag öbɪx gɪg yuön, im gɪr mɪdöi alebö bö pɪsaŋ mɪjönɪŋö,’ cönɪŋö,” röŋa.

Mönö diba yadɪb wop aku

31 “Nöbö Ha nuŋwa Kiŋ diba mɪdön, mil ölisö wä keiryöbö alɪp hön wop aku, ejol bla magalɪg pɪsaŋ hön, hogw rol Kiŋa römɪd gɪ mɪdɪb rol aku römɪdan, 32 nöbö mö mögöriɪb hör piaku piaku mɪdöi akuyöbö magalɪg hön, mämäg il nuŋwa mögum rɪŋ nugugɪrön, ñɪgö nuöm nɪg adöi hör nɪgön, adöi hör nɪgöna. Nöbö hön sipsip hön meme uröi nöbö bla, hön sipsip bla hör möl i abön, hön meme bla hör möl i abön röi mag akuyöbö cöna. 33 Nöbö mö hön sipsip röxg mɪdöi bla nugwön, pɪ imag mɪrɪx adö nɪgön, nöbö mö hön meme röxg mɪdöi bla nugwön, pɪ imag cökö adö nɪgöna. 34 Nuŋ Kiŋ diba makwam, nöbö mö imag mɪrɪx adö ñɪgö yajöna, ‘Acö ñɪgö pɪ rɪ ab makwam, mɪ ödöriö wahax pɪ. Nuŋ mögöriɪb maduar rɪ nɪgön wop aku, yör ñɪgö aku röb nɪgöŋa. Hön yör waiö aku pɪ. 35 Aku agapɪm: nɪ kiö pɪlɪm, ap mag röia. Nɪ röbö dep pɪlɪm, röbö nölöia. Nɪ mögöriɪb pad piaku nöbö hömön, nɪ yad wahax pön, pön du ram ñɪŋa nɪgöia. 36 Nɪ wölɪj mɪdölmɪn, nɪ wölɪja nölöia. Nɪ ap rɪmɪn, nɪ ösös rɪ rɪ aböia. Naga mɪdmön, nɪ u nugwöiŋö,’ cöna.

37 “Aliö yadmɪdan, nöbö mö wä bla nugwo painjö yajöña, ‘Nöbö Dib. Wop kai nagö kiö pɪlɪm, ap mag röi? Wop kai nagö röbö dep pɪlɪm, röbö nölöi? 38 Wop kai nagö pad piaku nöbö höman, nagö wahax pön, pön du ram an nɪgöl? Wop kai naŋ wölɪj mɪdölmɪn, nagö wölɪj nölöi? 39 Wop kai nagö ap rön mönö nag mɪdmö, an u nagö nugwöl?’ cöña.

⁴⁰ “Aliö yadın, Kin aku yajöna, ‘Haul ni hör i ösös rı ri abön röi mag akuyöbö, ni algör ösös rı ri ablanö,’ cöna. ⁴¹ Ñigö aliö rön, nöbö mö imag cökö adaku mijöñ akuyöbö ñigö yajöna, ‘God ñigö nugwön rıb gwogwo yöx nugumıda. Nun kijaki nugwo aipam, ejol nun bla aipam, ñigö ölin pılan nugugırön mıdın, me rön, yör ñınıa rın hör yönmid yöra rı ñigöna. Ñın nöbö mö gwogwo, ölin höb diba pımijöñ bla, ni röböxön, rın hör yönmid möl bö di. ⁴² Aku agapım: ni kiö pılmın, ap mag rölim. Ni röbö dep pılmın, röbö nölölim. ⁴³ Ni mögörib pad piaku nöbö hömön, ni yad wahax pön, pön du ram ñınıa ñigölim. Ni wölj mıdölmın, ni wölja nölölim. Ni ap rön mönő nag mıdım aku, ñigö hön ni ösös rı ri abölöinjö,’ cöna.

⁴⁴ “Kin aku aliö yadmıdan, nugwo yajöna, ‘Nöbö Dib. Wop kai nagö kiö pılm, ap mag rööl? Wop kai nagö röbö dep pılm, röbö nölölöl? Wop kai nagö pad piaku nöbö höman, nagö wahax pön, pön du ram an ñigölöl? Wop kai nagö wölj mıdölmın, nagö nölölöl? Wop kai nagö ap rön mönő nag mıdmö aku, an u nagö nugwölölinjö?’ cöna.

⁴⁵ “Aliö yadın, Kin aku painö yajöna, ‘Ni ñın mi yadmıdla, ñın nöbö mö hör ni i ösös rı ri abölöi makwam, ni algör ösös rı ri abölöinjö,’ cöna. ⁴⁶ Aliö rön, ñigö yad aban duön, öim öim ölin pılan nugugırön mıdib yöra diöña; jı nöbö mö wä nun bla yadan, ñın öim öim kömö mıdib mögörib yör waiö diöñınjö,” rönıa.

26

Jisas nugwo pödpöd rön pıl pal ñignınjö, rön, tar yad nugumä

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Jisas mönő aku yadön, nöbö nunıwa akuyöbö möl ső piaku ñigö yadöna, ² “Ñın nugwöia, wop mös mıdön, Pasopa wop dib aku weik, me rön, hö mögum rön hör mijöña. Jı ñın algör hö mögum rön, ni Nöbö Ha nun aku, pı gapman nöbö dib akuyöbö nölön yajöña, ‘Nugwo bı katlö

watlö höñ ső pıl pal ñignın,’ me cöñınjö,” rönıa.

³ Makwam God ap höjöpäl ur nölıb nöbö dib bla aipam, mönő pı nuöm ñigıb nöbö bla aipam hön, God ap höjöpäl ur nölıb nöbö dib ödöriö Kaiapas ram dib nun aku mögum rön, ⁴ Jisas nugwo pödpöd rön, tar pı cıci ñigön, pıl pal ñignınjö, rön, mönő yad ñigıdmä. ⁵ Makwam ñın yadmä, “Pasopa ap nımıb hör mıdib wop kı, an alön rın, nöbö mö magöri rıg mıdöi kıyöbö nuö nuö pıb maga ra. Makwam, weik röböxön, wop i nugwo pıl pal ñignınjö,” rımä.

Mö i Jisas yöcmaca nugwo wel röbö ñig nölöna

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶⁻⁷ Jisas ram yöj liglig agrö Betani du mıdön, Saimon uj höpebö höd ñigöna nöbö aku ram nunıwa du römıdön ap nımmıdmä. Ap nımmıdmın nugugırön, mö i ap wel röbö hölin wä höb, rıg diba woböi aku, balol alıg pön hön, Jisas yöcmac ső rola höröna. ⁸⁻⁹ Hörmın, Jisas nöbö nun bla nugum, höbwab ñınıa gwogwo rımın, yadmä, “Wel aku pön duön rıg diba pön, nöbö mö ap mıdöl bla ñigö nölıbä rıgıb aku, jı pödpöd rımın aliö nöi hör oıwa?” rımä.

¹⁰ Mönő aku yadmıdmın, Jisas nun keir nugwön, ñigö yadöna, “Mö kı nun ni mag wä rı ri ab aku, pödpöd rımın aliö rımıdöi? ¹¹ Nöbö mö ap mıdöl piaku ñın pısan öim mijöña, jı ni ñın pısan öim mıdöinın. ¹² Nöbö mö wöröxim, nöbäpö hogw pılıba rön, wel röbö ñig nölön pön du hogw pılöia. Ni hogw pılıba rön rımıdöi makwam, nun wel röbö aku mıxıñ na ñig nöla. ¹³ Makwam ni ñigö mi yadmıdla, mai mögörib mıgrö kı hör piaku piaku magalıg, mönő waiö na aku yad gı, mö kı alön rı mag kı haiıwo urön alön aku uplöbeñınjö,” rönıa.

Judas Jisas nugwo höuöu rönıa

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Wop aku, Jisas nöbö nunıwa Judas Iskariot, Jisas nugwo höuöu rı pön du

nölmön pıl pal nıgıñ, me rön, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla ñıgö yadıba duöña. Duön yadöña, “Nı Jisas nugwo höuöu rı pön hön ñıgö nöin aku, nı painö agapım nöiöñıñö?” röña. Aliö rımın, nugwo silpa mag padokwo panyöbö i höuöiliö hö wölu mıj sö (30) nölmä. ¹⁶ Nölmın, Judas nuñ, “Nı pödpöd rön Jisas nugwo höuöu rımön, nugwo pı cıci nıgön pön diöñıñö,” rön, aku rıbyöx nugugu mıdöña.

Jisas nöbö nuñ bla pısañ Pasopa ap nımımä
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Jon 13:21-30)

¹⁷ Mai ap nımıb diba Bred Is Mıdölö röi wop aku ıla nıgmın, wop agñıñ yöbö akwör, nöbö nuñ bla Jisas mıdöña hön yadmä, “Pasopa sipsip ha pal nımıb wop aku womıöx mıda. Makwam, an ram kai duön ap nımıb yöra pıdılu ri abnıñ?” rımä. ¹⁸ Aliö rımıdmın, Jisas ñıgö yadöña, “Ñıñ taun dib aku duön, nöbö i mıd yöraku ram nuñwa duön nugwo yajöña, ‘Mönö yad nölib nöbö yada, ‘Wop na aku igöp mıdam, nöbö nı bla pısañ hön sipsip ha pal ur nımınıñ ram nagö aku,’ me rö,’ cıne,” röña.

¹⁹ Jisas aliö rımın, nöbö nuñ bla yadöñ akuyöbö nugwön, duön hön sipsipa ram aku pal urön, rı pıdılu ri abmä. ²⁰ Höxi röñ mag aku, nöbö nuñwa akuyöbö möl sö bla pısañ römıdön, ²¹ ap nım gır yadöña, “Nı ñıgö mi yadmıdla, ñıñ nöbö i nı höuöu rı pön diönıñö,” röña.

²² Jisas aliö rımın, nöbö nuñ piaku rıb mıga yöxön, pañ pañ nugwo yad nugu gırön yadmä, “Nöbö Dib! Nı yadlañ ä?” rımä.

²³ Aliö rımıdmın, yadöña, “Nöbö nı pısañ kwosö möl panyöbö i nımmıdöl kı, nı höuöu rı pön diöña. ²⁴ God Mönö aku maduar kai kıtön rıg yadım mag akuyöbö, nı höuöu rı pön duön, pıl pal nıg gıñ wöröxın aku, jı nöbö nı höuöu rı pön diön aku, God nöbö aku nugwo rı gwogwam cöna. Nuöma nugwo yöx pön hölöxisöñö waiö. Makwam yöx pön höm, mıd gır aliö

alön cön aku, mai öliñ höb diba ödöriö pönıñö,” röña.

²⁵ Jisas aliö rımın, nöbö nuñ Judas, nugwo höuöu rıba röñ aku yadöña, “Mönö yad nölib nöbö. Nı yadöianö ä?” röña. Aliö rımın Jisas yadöña, “Mı nagö yadmıdlö,” röña.

Jisas nöbö nuñ bla ñıgö bred wain nölöña

(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kor 11:23-25)

²⁶ Ap nım mıd gırön, Jisas breda pön, God nugwo ri ablañe rön, pı gılıxön, nöbö nuñ bla ñıgö nöi gırön yadöña, “Ñıñ pı nımi. Aku mıxıñ na aku,” me röña.

²⁷ Aliö rön, röbö wain namag aku, algör pön, God nugwo ri ablañe rön, ñıgö nöi gırön yadöña, “Ñıñ magalıg nımi. ²⁸ Aku hañ na pıñön aku. Pınañ, God höd gör yadöñ mönö aku ölısö pılañ diöña. Pınañ, nöbö mö mıga ap kib mag gwogwo röi akuyöbö, God nugwön röböxönıñö,” röña.

²⁹ Jisas aliö rön yadöña, “Nı ñıgö yadmıdla, röbö wain kı weik bli kwo nımöin. Mai, God nöbö mö pön adöx yöd röul adö kau sö nugwidıx mıdıb wop akwör, nı iswob ñıñ pısañ röbö wain yonyöbö nımnö,” röña. ³⁰ Aliö yadön, nöbö nuñ bla pısañ God iba yadıñ bıi sö dub wopal i yad gırön, Olip Pıda dumä.

Jisas Pita nugwo, “Nı nugumıdöiö cınañö,” röña

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

³¹ Jisas yadöña, “God Mönö aku kai kıtön yadmä,

‘Nı hön sipsip urıb nöbö aku nugwo pal nıgmön, hön sipsip nuñ bla magalıg bör diöñıñö,’ rımä.

Aliö yadmä aku mı, mıdıö pıxmag yuö mıbıl kwo ñıñ magalıg nı röböxön bör diöña. ³² Makwam nı wöröxön öbılön, mögörıb Galili höd dumıjına, ñıñ mai yöñıñö,” röña.

³³ Jisas aliö rîmîn, Pita yadöŋa, “Nöbö magaliŋ nagö röböxön höglöm nölîbâ maga röia, jî nî akuyöbö alöinö,” röŋa.

³⁴ Pita aliö rîmîn, Jisas yadöŋa, “Nî nagö mönö mi yadmîdla, pîxmag yuö mibîl kwo yöur kulakula wö röliḃör mijön wop aku, ‘Jisas nugwo nugumîdöiö,’ rön, wab mös paŋ yajnaŋö,” röŋa.

³⁵ Jisas aliö rîmîn, Pita ususör rön yadöŋa, “Nî pîl pal nîgnöb, pîl pal nîgöŋ aku jî, ‘Jisas nöbö nî yöi,’ me rön yadöinö,” röŋa. Jisas nöbö nuŋ bla magaliŋ algör Pita riŋ yadöŋ akwör yadmâ.

*Jisas God höjöpäl gör mîdöŋa
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)*

³⁶ Jisas nöbö nuŋ bla pîsaŋ Getsemani bî yuö duön, nöbö nuŋ bli ñîŋ yadöŋa, “Ñîŋ yörîk römîd gî mijöŋa. Nî yörkwo duön, Acö nugwo höjöpäl gîr mijîñö,” röŋa.

³⁷ Jisas aliö rön, Pita, Sebedi ha nuŋ mös Jems Jon yöŋö riŋîr ñîgö yöliŋön duöŋa. Du gîrön, Jisas nuŋ rîb mîga yöxön, ³⁸ ñîŋ nöbö ada yadöŋa, “Nî ömörö diba rîmîn, madmag na öliŋa kai rîbî röxîm, wöröxîb maga rîmîda. Ñîŋ yörîk mîdön, nî nugugu mijîñö,” röŋa.

³⁹ Jisas aliö rön, ñîgö yöraku yad nîgön, nuŋ hör womiöx yörakwo duön, iröpa ubîlön, haŋaj mämäg yuö aku mögö bö cîrön, God höjöpälön yadöŋa, “Acö, ap nî rîba rîmîd aku, wöhö cîñöb, wöhö rö. Jî nî rîbyöx nugul adaku rîmîjîñö; rîb naŋ keir riŋ yöxlö mag akwör rane,” röŋa.

⁴⁰ Jisas aliö rön, höbkal hön nugumîn, nöbö nuŋ bla inîmö hölîm gî mîdmâ. Jisas Pita nugwo yadöŋa, “Ñîŋ ul mîŋî nî mämäp pî mîdölöiŋ ä? ⁴¹ Ap gwogwo rîb maga rö, rön, God höjöpäl gîr mijöŋa. Rîb ñîŋa rîb maga ra, jî mîxîñ ñîŋa höx rî pîñö,” röŋa.

⁴² Jisas aliö rön, iswob du Nuö höjöpälön yadöŋa, “Ap nî cîñöb raŋ öliŋ höb pîñ aku, röböxîb maga mîdöl aku, amîn raŋ; rîb naŋ keir riŋ yöxlö mag akwör rane,” röŋa. ⁴³ Jisas aliö rön, iswob höuöil hön nugumîn, nöbö nuŋ bla inîmö göj nîgîm, hölîm gî mîdmâ.

⁴⁴ Jisas höuöil duön, Nuö höd höjöpälön riŋ rön mag akwör iswob höjöpälön, ⁴⁵ höuöil hön, nöbö nuŋ akuyöbö ñîgö yadöŋa, “Ñîŋ mîxîñ ñîŋa höx rî pîñîm, hölîm gî mîdöiŋ ä? Nöbö ruai nugwi! Nöbö nî Nöbö Ha nuŋwa höuöu rön, nöbö ap kib mag gwogwo röi piaku nölîba rîmîda. ⁴⁶ Öbilîŋ dun! Nugwi! Nî höuöu rî nöbö hömîd mîk,” me röŋa.

*Judas Jisas höuöu rî pön duöŋa
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)*

⁴⁷ Jisas mönö yadmîn nugugîrön, nöbö nuŋwa akuyöbö möl sö i, Judas, God ap höjöpäl ur nölîb nöbö dib bla aipam, mönö pî nuöm nîgîb nöbö bla aipam, nugwo riŋ yadmâ aliar, nöbö ñîŋ mîg mîŋa akwör höröpînmâ. Ñîŋ yu mîxîl ölisö me bli palîb kaiö bli pön rag hömâ.

⁴⁸ Judas höd ñîgö yad nîgön yadöŋa, “Nî du nöbö i nugwo wahax pön, alguna bîmîl nîmmîjîñ aku, nöbö maku, me rön, nugwo pî cîcî nîgön, pön di,” röŋa. ⁴⁹ Makwam Judas nuŋ Jisas mîdöŋ yöra rîmgör hön, “Mönö yad nölîb nöbö, nagö mîdlö ä?” rön, nugwo alguna bîmîl nîmönja.

⁵⁰ Almîn, Jisas yadöŋa, “Nöbö mîk. Rîba rîmîdlö ap aku yadkap rö!” röŋa.

Jisas aliö rîmîn, nöbö Judas pîsaŋ hömâ akuyöbö Jisas nugwo pî cîcî nîgmâ.

⁵¹ Jisas pî cîcî nîgîm nugugîrön, Jisas nöbö nuŋ i yu mîxîl ölisö nuŋ me pugul pön, God ap höjöpäl ur nölîb nöbö dib ödöriö aku nöbö mabö nuŋwa rî nölîmîd nöbö i, nugwo rîmîjîñ adöi mî anadö römâl cö gî aböŋa. ⁵² Almîn, Jisas nugwo yadöŋa, “Yu mîxîl ölisö pîlö aku höbkal möla röbö. Nöbö mö yu mîxîl ölisö pön nuö nuö rîmîjîñ akuyöbö, adakwör wöröxöŋa. ⁵³ Nî ‘Acö ake!’ rîlöxisöŋö aku, nuŋ rîmgör ejol rogw akuyöbö möl sö hörîrör yad abmîn, hön nî nugwidîx mîdöyîxa. ⁵⁴ Makwam höd gör God Mönö aku kai kîtön, nî al aliö rön wöröxönîŋö, rim makwam, akuyöbö alaŋ. Mag nî i keir rîmîjîñ aku, wä renîŋö,” röŋa.

⁵⁵ Makwam Jisas nöbö nugwo piba höm piaku ñigö yadöña, “Nĩ öim du God höjöpaliḅ ram aku römĩdön, nöbö mö akuyöbö ñigö mönö yad nöil aku, jĩ nĩ pölöim. Weik piönjö, yu mĩxĩl ölsö aliḅ, palĩḅ kaiö aliḅ pĩrag hö, ap kib pĩḅ nöbö i röxgĩḅ nĩ pĩba hömĩdöi. ⁵⁶ Nĩñ almiḅdöi aku, God mönö yadĩḅ nöbö bla God Mönö kai kitön riḅ yadim mag akwör rĩmiḅdöinjö,” röña.

Makwam wop aku, Jisas nöbö nuñ bla magaliḅ nugwo röböxön bör dumä.

Juda Kansol Dib bla Jisas mönö diba yadmä

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Makwam God lo mönö yad nöliḅ nöbö bla aipam, mönö pĩ nuöm ñigĩḅ nöbö bla aipam, hö mögum rĩmiḅdim nöbö Kaiapas God ap höjöpaliḅ ur nöliḅ nöbö dib ödöriö aku ram nuñwa yörakwam, Jisas nugwo pĩ cici ñigön, pön ram aku dumä.

⁵⁸ Makwam Pita nuñ mai mai duön, rama riñadö bö miḅdön, God höjöpaliḅ rama ömdö nöbö bla piḅsañ römĩdön, agö magĩm cöññjö, rön, nugugu miḅdöña.

⁵⁹ God ap höjöpaliḅ ur nöliḅ nöbö dib bla aipam, Juda Kansol dib bla aipam yadmä, “An nöbö inakmönö hörĩḅ nöbö bli ñigö yad nugwiñ, ñĩñ mönö i yadĩñ, ödöriar miḅdañ, mönö il aku maku, me rön, Jisas nugwo pĩl pal ñignĩñjö,” rĩmä. ⁶⁰ Aliö yadmä aku, jĩ mönö aku hörĩrör dumĩn, Jisas nugwo pĩl pal ñigĩḅ il i miḅdölön.

Alön aku, jĩ mai nöbö mös hön yadmä, ⁶¹ “Nöbö kĩ yadöña, ‘God höjöpaliḅ ram aku pĩ gĩlix abön, mödö wop mös pañ iswob ur ñigĩnö,’ rö,” rĩmä. ⁶² Aliö rĩmiḅdmĩn, God ap höjöpaliḅ ur nöliḅ nöbö dib ödöriö aku, Jisas nugwo yadöña, “Mönö nagö yadmiḅdöi aku, nañ painjö i yadöinö ä?” röña. ⁶³ Aliö rĩmiḅn, Jisas painjö mönö i yadölön. Almiḅn, God ap höjöpaliḅ ur nöliḅ nöbö dib ödöriö aku yadöña, “Weik mönö diba yadĩba miḅdöl kĩ, inakmönö hörön yadmiñjĩnö. God öim

kömö miḅd aku, algör nugugu miḅda. Makwam, anĩñ ödöriar yadö: nagö Mesaia aku, God Ha nuñ mönö wöhö?” röña. ⁶⁴ Aliö rĩmiḅn, Jisas yadöña, “Nañ yadlö maku. Makwam ñĩñ magaliḅ nugwi! Nĩ ñigö yadmiḅdla, nĩ Nöbö Dib ölsö keiryöbö ödöriö aku imag mĩrix nuñ ada miḅdön, miñjöi wab biḅl yör sö hön mögöriḅ il kĩ hömiñjĩn aku nugwöññjö,” röña.

⁶⁵ Jisas aliö rĩmiḅn, God ap höjöpaliḅ ur nöliḅ nöbö dib ödöriö aku, wöliñ nuñ bla hör pĩ wagliḅx gĩrön yadöña, “Nuñ God ib aku yad höimöumĩn nugwöia! Makwam, nöbö mö bli yad nugwöinĩñ. Nuñ gwogwam rĩ aku wöxnö yad maku pal.

⁶⁶ Makwaim ñĩñ rĩḅ pödiö yöxmĩdöi?” röña. Aliö rĩmiḅn, yadmä, “Mi yad maku pal; wöröxön pañyöbö makwör,” me rĩmä.

⁶⁷ Aliö yadön, hañaj mämäg yuö nuñ ada höpöl pĩlön, palön, rĩmä. Bli Jisas mämäg yuö nuñwa pöröb nölon, algun nuñwa akuyöbö pal gĩr, ⁶⁸ yadmä, “Nagö Mesaia aku, yön nagö palmĩd aku, an yadañ nugunjö,” rĩmä.

Pita, “Jisas nugumiḅdöiö,” röña

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Makwam Pita mönö diba yadĩḅ rama riñadö bö römĩd gĩ miḅdön makwam, God ap höjöpaliḅ ur nöliḅ nöbö dib ödöriö aku mabö nugwo rĩ nölmĩd halöu i hön nugwo yadöña, “Nagö Jisas nöbö Galili yöbö aku piḅsañ miḅdlañjö,” röña.

⁷⁰ Aliö rĩmiḅn, Pita nöbö mö bla magaliḅ nugugu miḅdmĩn nugugĩrön, yadöña, “Mönö nañ yadmiḅdlö aku nĩ nugwöiö,” röña. ⁷¹ Pita aliö rön, öbiḅlön, du ubaliḅa il yöra miḅdmĩn nugugĩrön, ram aku mabö rĩmiḅdön mö i hön, Pita nugwo nugwön, nöbö mö miḅdim akuyöbö ñigö yadöña, “Nuñ nöbö Jisas Nasaret yöbö aku piḅsañ miḅdmĩn nugulö,” röña. ⁷² Aliö rĩmiḅn, Pita wai nölon yadöña, “Nĩ mi ödöriö yadmiḅdla, yadmiḅdöi nöbö aku nĩ nugumiḅdöiö,” röña.

⁷³ Ul mag mĩñi miḅdön, nöbö mö Pita piḅsañ öbiḅl gĩ miḅdim bla nugwo yadmä,

“Mör yadöla. Nagö nöbö ñiñ i. Aj il ñiñ rig yadöi akuyöbö nan kwo aliar yadlane,” rimä.

⁷⁴ Aliö rimin, Pita bölölö rön yadöña, “Ni ñigö mi ödöriö yadmida. Hör aku, God ni ölin höb pi nöion aku waiar. Nöbö ñiñ yadmidoi aku ni nugumidoi!” röña. Aliö rimin nugugirön, riba yöur kulakula wö röña. ⁷⁵ Kulakul wö rim, Pita Jisas mönö nugwo höd yadön aku ribyöx nugwön rib mixila yöxöña. Aku agapim: Jisas yadöña, “Yöur kulakula wö rölbör mijön mag aku, ‘Jisas nugwo nugumidoi,’ rön, wop mös pan yajnanö,” röña. Aku ribyöx nugwön, rib miga yöxön, rinadö duön, mi göj imöña.

27

Jisas nugwo pön du gapna Pailot nugwo nölmä

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Ruö yöudöndön röxöña nugwön, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla aipam, mönö pi nuöm nigib nöbö bla aipam, mönö yad nugwob du mönö panyöbö i yad ödör nigön, Jisas nugwo pil pal nigninjo, rimä. ² Makwam, Jisas nugwo nag nigön, pön duön gapman nöbö dib gapna Pailot nölmä.

Judas nag nimöña

(Apo 1:18-19)

³ Makwam Jisas nugwo mönö diba yadön, pil pal nigiba rimidim nugwön, Judas, pödpöd rimin ni Jisas nugwo höuöu rilö, rön, rig maga pön aku, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla aipam, mönö pi nuöm nigib nöbö bla aipam, röd pön du ñiñ nöliba rön, God höjöpälib rama duöña. ⁴ Duön, rig mag piaku ñigö nöl gir yadöña, “Jisas gwogwam röi aku, ji ni nugwo höuöu ril aku, mödö wöroxöna. Makwam, ni ödöriö mag gwogwo rilö,” röña. Aliö rimin, ñiñ yadmä, “Aku ap an yöi. Nan keir ailanö,” rimä. ⁵ Aliö rimin, Judas rig mag nölmä aku God höjöpälib ram möl yuadö abön, du nag nimöña.

⁶ God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla, rig maga aku pön yadmä, “Rig ki, nöbö pil

pal nigninjo, rön, höuöu rimin makwam, God nölib maga midlö,” rimä. ⁷ Aliö yadön, mönö yad nugwob duön yadmä, “Pad nöbö hön wöroxin, pön du hogw pilib aku, mögörib möl i wobinjo,” rön, du nöbö i mögö wödön wi yöja rimid mögörib möl aku wobmä. ⁸ Mögörib möl aku, höuöu ri nölim rig aku pön wobim makwam, mai nöbö mö mögörib möl aku iba “Mögörib Hañ Kap” me rimä. Weik kwo algör mögörib möl aku iba “Mögörib Hañ Kap” me röia.

⁹ Makwam ñiñ mögörib wobmä aku, God mönö yadib nöbö Jeremaia höd rig yadön kai kitön mag akwör rimä. Nun God Mönö aku um minji kai kitön yadöña, “Ñiñ rig silpa mag padokwo panyöbö i höuöiliö hö wölu mij sö (30) aku, Juda nöbö mö yadim rig aku piöx rag duön, ¹⁰ nöbö mögö wödön wi yöja rimid mögörib möl aku wobmä. Nöbö Diba ni rig yadön mag akwör röinjo,” röña.

Gapna Pailot Jisas yad nugwöña

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

¹¹ Jisas nugwo pön duön, gapman nöbö dib Pailot midön yöra dum nugugirön, Pailot Jisas nugwo yadöña, “Nagö Juda ada kin dib ñiñ midlö ä?” röña. Aliö rimin, Jisas yadöña, “Mi yadlö maku pal,” röña. ¹² Makwam God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla aipam, mönö pi nuöm nigib nöbö bla aipam, nugwo mönö bli yadmidim, nun painjo mönö i yadölön. ¹³ Almin, gapman nöbö dib Pailot yadöña, “Nagö ailanö, rön, mönö hörör yadmidoi aku, nan nugwöianö ä?” röña. ¹⁴ Aliö rimin, Jisas mönö painjo i yadölmän, Pailot rib miga yöxöña.

Juda nöbö mö akuyöbö, Jisas nugwo pil pal nigin, me rimä

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

¹⁵⁻¹⁹ Makwam Pailot nun mönö pi nuöm nigib nöbö dib bla hogw rola römid gi midmin nugugirön, möninja mönö i yadmin, hom yadöña, “Ni maduö pimag yuö kwo inimö nugula, mönö diba

yadmıdlö nōbö aku nōbö waiö mıdöm. Nugwo mōnō ölisö yadmıjınö. Nı inımö nugul aku rıb mıga yōxmıdlö,” rōŋa. Makwam Pailot rıb nuŋ keir akwör yōx nugwōŋa, Jisas ap i rölōŋ; nōbö dib pia ñıŋ nugwo nugum, ölisö wölmin, pōn hōia. Makwam, nı agö magım rōn, nugwo yad abmōn diōnıŋö, rōn, rıb aku yōx nugwōŋa.

Makwam Rom gapna nōbö dib aku öim kim aku kim aku Juda ada Pasopa wop dib aku, ñıgö kılabıs nōbö ñıŋa keir yad nugumıdöi aku, hör yau abmıda. Wop aku, nōbö gwogwo ödöriö i naga mıdōŋa; ib nuŋwa Barabas. Nōbö mö mıga akwör hö mögum rımıdim bla, Pailot ñıgö yadōŋa, “Ñıgö nōbö kai hör yad abın? Jisas, Mesaia aku me röi aku mōnō Barabasım yad abın?” rōŋa. ²⁰ Aliö rımın, God ap höjōpal ur nölıb nōbö dib bla aipam, mōnō pı nuöm nıgıb nōbö bla aipam, nōbö mö akuyöbö yadmä, “Ñıŋ Pailot nugwo yadıŋ, Barabas yau abōn kwönö, Jisas nugwo pıl pal nıgan,” me rımä.

²¹ Makwam Pailot nōbö mö hö mögum rı mıdim bla ñıgö yadōŋa, “Nōbö hogw kı, nōbö kai yau abın?” rōŋa. Aliö rımın yadmä, “Barabas yau abane,” rımä.

²² Aliö rımın, Pailot yadōŋa, “Aliö yadmıdöi aku, Jisas Mesaia aku me röi aku, nugwo pōdpöd cınö?” rōŋa.

Aliö rımın, ñıŋ magalıg yadmä, “Nugwo bı katlö watlö um sō pıl pal nıgıŋ!” me rımä.

²³ Aliö rımın, Pailot yadōŋa, “Aku agapım? Nuŋ ap agapım rı gwogwam rı?” rōŋa. Aliö rımın, mōnō yadōŋ aku yōxölōn, mōnō wör wöriö yadmä, “Nugwo bı katlö watlö um sō pıl pal nıgıŋ! Nugwo bı katlö watlö um sō pıl pal nıgıŋ!” me rımä.

²⁴ Aliö rımın, Pailot rıbyōx nugwōŋa, mōnō na yōxeñ; jı mōnō bli kwo ñıŋ yad nugumōn, nuö nuö pıb maga rö, rōn rıbyōx nugwōŋa. Aliö rıbyōx nugwōn, nōbö mö piaku māmäg il rol ñıŋa imaga rōbö pı äbäd abōn, ñıgö yadōŋa, “Nōbö kı

nugwo pıl pal nıgıba rımıdöi aku, mōnō aku nı hen; ñıŋ keir höbkal yōnıŋö,” rōŋa.

²⁵ Aliö rımın, nōbö mö piaku magalıg yadmä, “Aku nōbäpö yōj ana keir! Hañ nuŋwa an wob paŋ, rıba ha an bla pōna! Mōnō aku, an aipam halöu ha an bla aipam pōnıŋö!” rımä.

²⁶ Aliö rımıdmın, Pailot Barabas ñıŋa yau abōn, Jisas nugwo ami nōbö nuŋ bla nölmin, ñıŋ naga pōn Jisas palmä. Akuyöbö almin, Pailot nuŋ Jisas nugwo bı katlö watlö um sō pıl pal nıgıŋ, me rōn, ami nōbö nuŋ bla ñıŋ nölōŋa.

Ami nōbö bla Jisas nugwo yad höimöumä

(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

²⁷ Gapna Pailot ami nōbö nuŋ bla, Jisas nugwo pōn, pōn du ram dib ñıŋ aku duōn, ami nōbö hör piaku ñıgö magalıg wö rımın, ²⁸ hö mögum rōn, wölıj nuŋwa röd abōn, wölıj paskwolö, nōbö dib yömöi akuyöbö i rag hö, nugwo yöm nölma. ²⁹ Yöm nölōn, nag kaigap alıg bla pōn hōn, kın adö rōbōn röi usaŋ akuyöbö i rōn, nugwo nıg nölōn, nōbö dib bla kaiö pōıŋö, rōn, aiwölö yöd mıxıl i pōn Jisas nugwo imag mırıx pılö nölōn, hōn nugwo höxmax yuōn, yad höimöu gır yadmä, “Nōbö dib nagö hömıdlanö ä? Juda ada kın ñıŋa nagö hömıdlanö ä?” rımä. ³⁰ Aliö yadōn, nugwo höpöl pılōn, aiwölö yöd aku ruōx pōn, nugwo yōcmaca palmä.

³¹ Makwam Jisas nugwo aliö yad höimöuōn, wölıj paskwolö nugwo yöm nölım aku pı röd abōn, wölıj nuŋwa keir yöm nölōn, nugwo bı katlö watlö um sō pıl pal nıgıba yölıŋ pōn dumä.

Jisas nugwo bı katlö watlö um sō pıl pal nıgmä

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² Ödöi mibıl yōra du gırōn nugumın, Sairini taun yōbö nōbö i hömıdōŋa. Ib nuŋwa Saimon. Nugwo möıgw palōn, ususör rōn yadmä, “Jisas nugwo pıl pal nıgıb bı katlö watlö wab kı pırag duö,” rımä. ³³ Aliö rımın, nuŋ pırag gır, mögörib Golgota pıda dumä. Golgota

rɪmɪdɔi aku mɔnɔ il aku, “Nɔbɔpɔ Yɔcmac Yɔj Lei.”

³⁴ Makwam pɪd aku urɔpɪnɔn, ami nɔbɔ bla rɔbɔ wain pɔn, rɔbɔ acɪx i pɔn, alɪg pɪ rɔmerɔmɔ rɔn, Jisas nɔlmɔ jɪ nuŋ nɪm nugwɔn rɔbɔxɔŋa. ³⁵ Jisas nugwo bɪ katlɔ watlɔ um sɔ pɪl pal nɪgɔn, wɔlɪj nuŋ bla nuɔm nɪg hɔrɪrɔr pɪba, hɔbai sadu akuyɔbɔ wobɔn pɪmɔ. ³⁶ Akuyɔbɔ alɔn, Jisas nugwo bɪ katlɔ watlɔ um sɔ pɪl pal nɪgɪm il yɔra rɔmɪdɔn nugwidɪx mɪdmɔ.

³⁷ Jisas nugwo pɪl pal nɪgɔn, bɪ katlɔ watlɔ hɔŋ sɔ kai kɪtmɔ:

NɔBɔ Kɪ JISAS, JUDA ADA Kɪŋ ÑɪŋJA MɪK.

³⁸ Makwam Jisas nugwo pɪl pal nɪgɔn, nɔbɔ ap kib pɪb hogwa, i adɔi, i adɔi, pɪl pal nɪgmɔ. ³⁹⁻⁴⁰ Nɔbɔ mɔ ɔdɔi diba uhɔmɪdim bla, yɔcmaca kwatkwat rɔn, nugwo yad hɔimɔuɔn yadmɔ, “Nagɔ God Ha nuŋ aku! God hɔjɔpalɪb ram aku pɪ hajal abɔn, wop mɔs paŋ iswob ur nɪgɪnɔ, rɪlɔ makwaim, bɪ katlɔ watlɔ um sɔ rɔbɔx pɪnaŋ, an nugunɔ!” rɪmɔ.

⁴¹ God ap hɔjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ dib aipam, lo mɔnɔ yad nɔlɪb nɔbɔ aipam, mɔnɔ pɪ nuɔm nɪgɪb nɔbɔ aipam, ñɪŋ algɔr nugwo yad hɔimɔuɔn yadmɔ,

⁴² “Nɔbɔ mɔ bli ñɪgɔ rɪmɪdmɪn kɔmɔ duɔia, jɪ nuŋ keir alɪb maga mɪdɔl. Isrel Kɪŋ dib an aku, bɪ katlɔ watlɔ um sɔ rɔbɔxɔn, mɪgrɔ il kɪ pɪnaŋ, mi yadɔ, rɔn, nugwo nugw pɪɪŋa. ⁴³ Nuŋ God nugw pɔn yada, ‘Nɪ God Ha nuŋ,’ me ra. God nuŋ keir algɔr rɪbyɔx nugumɪjɔn aku, weik hɔn nugwo kɔmɔ paŋ,” me rɪmɔ. ⁴⁴ Ap kib pɪb nɔbɔ hogwa Jisas pɪsaŋ pɪl pal nɪgɪm, ñɪŋ kwo algɔr Jisas nugwo mɔnɔ gwogwo akwɔr yadmɔ.

Jisas wɔrɔxɔŋa

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-

30)

⁴⁵ Wop aku naiɔ mibɪl yɔr kɪpɪsɔ mag aku, pɪxmag gurɪm, mɪdɪp duɔn naiɔ pibɔ pik rɔŋ mag aku iswob mɪl pɔrɔŋa. ⁴⁶ Naiɔ pibɔ rɔŋ mag aku, Jisas wɔ diba rɔn yadɔn yadɔŋa, “Eli, Eli, lama sabaktani,” rɔŋa. Mɔnɔ yadɔŋ aku, “God nɪ. God nɪ. Nɪ

pɔdpɔd rɪmɪn rɔbɔxlaŋɔ?” rɔŋa. ⁴⁷ Aliɔ rɪmɪn, nɔbɔ mɔ bli il yɔraku mɪdim bla nugwɔn yadmɔ, “God mɔnɔ yadɪb nɔbɔ llaija yad wɔ rɪmɪdɔ,” rɪmɔ. ⁴⁸ Aliɔ yadɔn, nɔbɔ i du ap rɪb sɪ hɔx akuyɔbɔ wab i pɔn rag hɔ, rɔbɔ wain acɪxa aku pɪlɔn, aiwɔlɔ yɔda pɔn idu pɪlɔn, nɔlmɔn nɪmaŋ, me rɔn, nɔlɔŋa.

⁴⁹ Akuyɔbɔ alɔn nɔlmɪn, nɔbɔ bli yadmɔ, “Rɔbɔxi! Dar nugugu mɪjɪnɪm. llaija hɔn nugwo kɔmɔ pɔnɪŋɔnɔ pɔdpɔd cɔnɪŋɔ?” rɪmɔ. ⁵⁰ Makwam Jisas iswob wɔ diba rɪ yadɔn, inɔm nuŋwa God nɔlɔŋa.

⁵¹ Wop akwɔr, God hɔjɔpalɪb rama ram mɔl yuadɔ kwo ubalɪja idɪxim ñapɪŋap uñ mɪxɪl dib aku, mibɪla rɪb sɔ nɪgɔn waglɔxiɔ rɪb bɔ pɪnmɪn adɔi hɔr adɔi hɔr duɔŋa. Almɪn nugugɪrɔn, mɪmɔn pɔn, rɪg bla pal bebɔ rɔn, ⁵² nɔbɔpɔ rɪg mɔla hogw pɪlɔn idɪxim bla, mɔla rɔdɪm, God nɔbɔ mɔ lei nuŋwa hɔd wɔrɔxim hogw pɪlim bla, mɪga rɪmɪn, hɔbkal ɔbɪlmɔ. ⁵³ ɔbɪlɔn, rɪg mɔla rɪŋadɔ duɔn, Jisas ɔbɪlɔŋ wop aku ñɪŋ Jerusalem taun dib leia duɔn wɔxnɔ nɪgɪm, nɔbɔ mɔ mɪga ñɪgɔ nugumɔ.

⁵⁴ Makwam mɪmɔn pɔn, agɔ magɪm rɔŋ aku nugwɔn, ami nɔbɔ dib aku aipam, nɔbɔ nuŋ bla pɪsaŋ mɪdim bla aipam, ñɪŋ ɔlɔlɔ rɪmɪn ipɔxɔn, madmag ñɪŋa dumɪn nugugɪrɔn yadmɔ, “Mɪ! Nɔbɔ kɪ nuŋ mɪ ɔdɔriɔ God Ha nuŋ akwɔr!” me rɪmɔ.

⁵⁵ Makwam mɔ mɪga hɔn, hɔr ɔr yɔrkwo mɪdɔn nugugu mɪdmɔ. Mɔ piaku Jisas nugwo rɪ nɔlɪba Galili yɔbɔ hɔmɔ. ⁵⁶ Mɔ mɪdim adaku, i Maria Magdala aku, i Jems Josep yɔŋɔ nuɔm ñɪŋa Maria aku, i Sebedi ha nuŋ hogwa nuɔm aku.

Josep nuŋ Jisas mɪxɪña rag du rɪg mɔla hogw pɪlɔŋa

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Rɪb nɔbɔ ɔdɔriɔ i, Josep, Arimatia taun yɔbɔ aku, nuŋ Jisas nɔbɔ nuŋwa i mɪdɔŋa. Nɔbɔ aku, Jisas wɔrɔxim

nugwön, pīgō pīgō mīdōŋ mag aku hön, gapna Pailot nugwo, Jisas hōgia pīnōnō wōhō rīm, Pailot yōwō rōn, nōbō nuŋ bla ñīgō yadmīn, ñīŋ Josep nugwo nōlmā.
⁵⁹ Jisas hōgi aku Josep nugwo nōlmīn, nuŋ ñapñap uñ lei waiō i pōn, nōbāpō hōgi mīŋa magaliŋ wobōn, ⁶⁰ pōn du rīg mōl yonjōbō i, nī hogw piōñīŋjō, rōn, yōluim mōl aku hogw pīlōn, rīg aso dib i pīraiup pikopik rīp duōn, hogw mōla idīxōn duōŋa.

⁶¹ Mō mōs mīdmā, mō i Maria Magdala, mō i kwo Maria ör. Mō Maria hogwa hön nugugu mīdīm nugugīrōn, Josep akuyōbō alōn hogw pīlōŋa.

Ami nōbō piaku nōbāpō hogw pīlim rīg mōla nugugu mīdmā

⁶² Jisas wōrōxim hogw pīlim wop aku, God ap hōjōpal ur nōlīb nōbō dib bla aipam, Perisi nōbō bla aipam, God hōjōpalīb wop aku laŋ, me rōn, ap rī rag hō pīdīlumā. Makwam aiaŋ, God hōjōpalīb wop ñīŋa makwam, gapman nōbō dib Pailot mīdōŋ yōra dumā. ⁶³ Duōn yadmā, “Nōbō dib. Inakmōnō hōrīb nōbō aku yadōŋa, ‘Nī wōrōxōn, wop mōs mīdōn, wop paŋ aku ōbinō,’ rōŋa. ⁶⁴ Makwam, nagō nōbō bli yadaŋ, wop mōs paŋ nōbāpō hogwaj aku nugugu mīdīŋ. Almīdkōp, nōbō nuŋ bla hön, nōbāpō hōgi mīŋa aku kib pōn, nōbō mō piaku ñīgō inakmōnō hōrōn yajōña, ‘Nuŋ hōbkal ōbīlō,’ cōña. Akuyōbō alīŋ, Jisas hōd inakmōnō hōrōŋ aku ap ulmīdō; ñīŋ mai inakmōnō hōrōn yajōñ mōnō aku mī du dib rōxōnīŋjō,” rīmā.

⁶⁵ Aliō rīmīdmīn, Pailot ñīgō yadōŋa, “Makwam, ñīŋ ami nōbō roŋw i pōn, nōbāpō hogw pīlim yōra duōn, rīb ñīŋa keir yōx nugw rī abōn, nōbāpō hogwaja rīga nīg gō nīgīŋ, ami nōbō nugugu mīdīŋ,” me rōŋa.

⁶⁶ Pailot aliō rīmīn, Juda nōbō dib piaku duōn, nōbāpō hogw mōla idīxim rīg diba aku nīg rī ab gīrōn, ami nōbō roŋw aku yadīm, ñīŋ yōraku nugugu mīdmā.

28

Jisas ōbīlōŋa

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Lōum yōbō ruō lōu mīl pōrīm nugugīrōn, mō hogwa Maria Magdala aipam Maria i yōŋjō duōn, Jisas hogw pīlim hogwaja nuguba dumā. ² Mag aku mīmōn dib ōdōrīō pīmīn nugugīrōn, ejol i adōx yōd rōul adō kau sebō hön, Jisas nugwo hogw pīlōn rīg aso pī idīxim aku, pīn gōur gāgāp adō abōn, rola rōmīdōŋa. ³ Ejol aku, haŋaj māmāg yuō nuŋwa mīl mīlōu gī mīdōŋa. Wōlīŋ nuŋ aku, mī lei wā mīda mīdōŋa. ⁴ Makwam ami nōbō nugugu mīdim bla, nugwo nugwön, ōlōlō rīmīn ipōxōn, gīl gīl rōn, wōrōxībī rōxg mīdmā.

⁵ Makwam ejol aku mō hogwa yadōŋa, “Ipōxmījeñ! Nī nugula, ñīŋ mō hogwa Jisas bī katlō watlō um sō pīl pal nīgim nōbō aku hōlu yōnmīdōia. ⁶ Nuŋ yōrīk mīdōl. Hōd yadōŋ mag akuyōbō, maduō hōbkal ōbīlōn dua. Makwam ñīŋ hön, nugwo pōn hō nīgim yōrīk nugwön, ⁷ rīmgor duōn, nōbō nuŋ akuyōbō ñīgō yajōña, ‘Jisas hōbkal ōbīlōn Galili dumīda. Ñīŋ nōbō pia du gīrōn nugwo piaku nugwōñīŋjō,’ cōña. Mōnō akwōr ñīgō yad nōlība hōlō,” rōŋa.

⁸ Ejol aliō rīmīn, mō hogwa nugwön ipōxim aku, jī mī wahax pī gīrōn, nōbāpō hogwaj aku rīmgor rōbōxōn, Jisas nōbō nuŋ pia yad nōlība ipalīp dumā. ⁹ Ōdōi mībīl piaku dumīdīm nugugīrōn, Jisas ñīŋ mō hogwa mōigw palōn yadōŋa, “Ñīŋ mīdōiŋ ā?” rōŋa. Jisas aliō rīmīn, mō hogwa hō hōxmax yuōn, yōdpīlō nuŋwa ōlīsō pōn, ib nuŋwa yadmīn bīl sō duōŋa. ¹⁰ Jisas ñīŋ mō hogwa yadōŋa, “Ipōxmījeñ! Ñīŋ duōn haul hōdpīg nī akuyōbō ñīgō yajōña, ‘Galili duōn Jisas nugwo nugwōñīŋjō,’ cīne,” rōŋa.

Ami nōbō bla du Jisas ōbīlō mōnō yadmā

¹¹ Mō hogwa, ōdōi mībīl piaku dumīdmīn nugugīrōn, ami nōbō nugugu mīdim piaku bli taun diba kul yuadō duōn, God ap hōjōpal ur nōlīb nōbō dib

akuyöbö ñiŋ agö mag bilim röŋ aku magaliŋ yad nölmä.

¹² Yad nölm+dm+in, God ap höjöpäl ur nöli+ib nöbö dib piaku duön, mönö pi nuöm niŋi+ib nöbö bla piŋaŋ mönö yad ödör paŋyöbö i niŋön, ami nöbö piaku niŋö riŋ diba nölon yadmä, ¹³ “Ñiŋ mönö gör yadön, ‘Pi+mag yuö mibi+il kwo in+imö hölim gi m+idöl mag aku, nöbö nuŋ bla hön, nöbäpö högi m+ina kib pi+rag duöiŋö,’ cöña. ¹⁴ Aliö yadiŋ, gapna Pailot mönö aku nugwön aku, an nugwo piŋaŋ yadiŋ, niŋö ömörö bli pi nöleniŋö,” ri+mä.

¹⁵ Aliö ri+m+in, ami nöbö piaku riŋ aku pön, duön Juda nöbö dib adaku riŋ yadim mag akwör ri+mä. Ñiŋ inakmönö hörön, Jisas högi m+in aku, nöbö nuŋ bla kib pön duöiŋö, rim mönö aku, Juda nöbö mö akuyöbö inakmönö akwör hörön weik yad gör m+idöia.

Nöbö nuŋ bla Jisas nugumä

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁶ Jisas nöbö nuŋ akuyöbö agi+pi aku Galili duön, Jisas höd yadöŋ pi+da dumä.

¹⁷ Duön, Jisas nugwo nugwön, ib nuŋwa yadm+in bi+il sö duöŋa. Makwam nöbö nuŋ bli nugwön yualöbön yadmä, “Aku Jisas mönö nöbö hör+i+m?” ri+mä.

¹⁸ Makwam Jisas il yöra hön, niŋö yadöŋa, “Acö na yadm+in, mögöri+ib adöx yöd röul adö kau sö aipam, mögöri+ib m+igrö ki aipam, ni magaliŋ nugwid+ix m+idla.

¹⁹ Makwam, niŋ mögöri+ib adadö magaliŋ duön, nöbö mö adadö m+idöi bla magaliŋ mönö wä na yad nöli+in, niŋ ni nugw pön, nöbö mö na m+idön, ni mai höŋ. Akuyöbö alön, Acö aku, Ha aku, Inöm Lei aku iba urön, niŋö röbö pal nöiöña. ²⁰ Ñiŋ akuyöbö alön, ni niŋö ci+nö, rön, agö mönö bilim yad nöil aku, niŋ algön nöi mönö aku niŋö magaliŋ yad nöi ri abiŋ, niŋ nugwön mönö aku magaliŋ mai diöña. Makwam ni niŋö m+i ödöriö yadm+idla, ni niŋö piŋaŋ m+idön, m+id+ip duön, m+idmön, mögöri+ib ki hölög+ipöniŋö,” röŋa.

Jisas Kraiss Mönö Wä aku Mak kai kitöŋa

*Röbö Pal Nöl̄ib Nöbö Jon God mönö yad
nöl̄mida*

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ Jisas Kraiss, God Ha nuŋwa mönö wä aku yad̄iba r̄im̄idla. ² God maduar ör Ha nuŋwa Jisas Kraiss nugwo mönö r̄ig yad̄öŋ akuyöbö, God mönö yad̄ib nöbö Aisaia, mönö aku God Mönö kai kit̄ön yad̄öŋa, “M̄i! Mönö na p̄ön dub nöbö aku, höd yad abm̄ön duön,

öd̄öi nagö aku r̄öb nöl ri aböna.

³ Nöbö aku, möḡör̄ib nöbö mö m̄iga m̄id̄öl̄öi, möḡör̄ib r̄ig kap mib̄il yöraku du m̄id̄ön, wö r̄ön yajöna,

‘Nöbö Diba höm̄ida! Öd̄öi höña pisö pibö r̄ig m̄ij̄ön bla,

p̄id kwol p̄il̄ix r̄ig m̄ij̄ön bla, p̄in wöd höim̄öl ri abne, c̄ön̄iŋö,” r̄öŋa.

⁴ God mönö yad̄ib nöbö aku höd aliö r̄ig yad̄öŋ mag akwör, r̄öbö pal nöl̄ib nöbö Jon duön, möḡör̄ib nöbö mö m̄iga m̄id̄m̄id̄öl̄öi, möḡör̄ib r̄ig kap mib̄il yöra m̄id̄m̄in nuguḡir̄ön, nöbö mö bla höm̄in, ñiḡö mönö yad nöl̄ön yadm̄ida, “Ap kib mag gwogwo r̄öi aku, p̄ödp̄öd r̄im̄in aliö alöl̄iŋö, r̄ön, r̄öb̄öxiŋ n̄i ñiḡö r̄öbö pal nöl̄m̄ön, God ap kib mag gwogwo r̄öi akuyöbö nugw̄ön r̄öb̄öxaŋ,” me r̄im̄ida.

⁵ Nuŋ aliö r̄im̄in nuguḡir̄ön, nöbö mö möḡör̄ib Judia womiöx il me bla m̄id̄im akuyöbö aipam, Jerusalem nöbö mö m̄id̄im akuyöbö aipam, ñiŋ magal̄ig mönö nugwo aku nuguba dumä. Duön, ap kib mag gwogwo r̄im̄id̄öi akuyöbö, yad wöxnö ñiḡim, Jon ñiḡö r̄öbö Jodan yuö r̄öbö pal nöl̄öŋa.

⁶ Makwam Jon wöl̄ij nuŋ aku, hön kamel panö p̄ön rim̄ wöl̄ij i yöm̄ön, hön kau uña amanö höbiöda p̄i ñiḡm̄ida. Ap ñim̄ib nuŋ aku, baŋ pablado aku aipam, böm r̄öbö aku aipam ñim̄m̄ida. ⁷ Nuŋ nöbö

mö akuyöbö ñiḡö yadm̄ida, “Nöbö n̄i mai höm̄id aku, nuŋ n̄i r̄öxḡib yöi; nuŋ nöbö dib öd̄öriö, n̄i nöbö ulm̄id̄ö. N̄i nugwo nugum̄ön möigw höna. N̄i du il yöra höxmax yuön yamsö uñ nuŋ aku nag yaub maga m̄id̄öl. ⁸ N̄i ñiḡö r̄öbö akwör pal nöl̄m̄id̄il aku, j̄i nuŋ hön ñiḡö Inöm Lei akwör pal nöl̄iön̄iŋö,” r̄öŋa.

Jon Jisas nugwo r̄öbö pal nöl̄öŋa

(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)

⁹ Makwam wop i, Jisas Nasaret taun, Galili Propins yuado m̄id̄m̄id yöra r̄öb̄öx̄ön, Jon m̄id̄öŋ yöra höm, Jon Jisas nugwo r̄öbö Jodan yuö pal nöl̄öŋa.

¹⁰ Nugwo r̄öbö pal nöl̄m̄in, Jisas r̄öbö kwol yör s̄ö duön laxiö nugum̄in, adöx yöd r̄öl̄ adö kau s̄ö wagl̄öxm̄in, God Inöma nuŋ yör döpwö r̄öxḡib, b̄ib̄i r̄i p̄in Jisas ḡör̄öŋa. ¹¹ Akuyöbö alön b̄ib̄i r̄i p̄inim nuguḡir̄ön, mönö i adöx yöd r̄öl̄ adö kau sebö yad̄öŋa, “Nagö Ha madmag yöbö n̄i. Nagö nugum̄ön, n̄i m̄i öd̄öriö wä r̄ö,” r̄öŋa.

Seten hön, “Jisas nugwo r̄im̄ön mag gwogwo raŋ,” me r̄öŋa

(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Makwam wop akwör, God Inöma nuŋ Jisas nugwo yad abm̄in, möḡör̄ib r̄ig kap mib̄il piaku duön, ¹³ wop akuyöbö padokwo padök panyöbö i höuöiliö hö p̄in du adokwebö mij bö (40) yöraku m̄id̄öŋa. Piaku m̄id̄m̄in nuguḡir̄ön, Seten, “Jisas nugwo r̄im̄ön, mönö na aku mai duön, mag gwogwo raŋ,” me r̄ön, hön yadm̄ida. Möḡör̄ib m̄id̄m̄id̄ möl̄ aku hör wöñö ap bla akwör m̄id̄m̄ida. Makwam ejol bla hön, Jisas nugwo nugwid̄ix m̄id̄m̄id̄öia.

Jisas God mönö wä aku yad nöl̄ m̄ida

¹⁴ Makwam mai gapman nöbö dib Herod Jon nugwo nag ñiḡim̄ nugw̄ön Jisas nuŋ möḡör̄ib Galili duön, God mönö wä aku nöbö mö akuyöbö ñiḡö yad nöl̄ ḡir̄ yad̄öŋa, ¹⁵ “God nöbö mö p̄ön nugwid̄ix m̄id̄ib wop öim̄ p̄öx m̄id̄m̄id̄öi aku weik mödö ha! Ap kib mag gwogwo r̄öi aku, p̄ödp̄öd r̄im̄in aliö alöl̄iŋö, r̄ön, r̄öb̄öx̄ön,

God mönō wā aku mi yadō, rōn, nugw pīne,” rōṇa.

*Jisas nōbō nuṇ mōs mōs pōṇa
(Mat 4:18-22)*

¹⁶ Jisas Ban Yuō Galili pō yōra padīx gīrōn nugumīn, nōbō dōlōm pīb hōdpīg nōbō rama, dōlōm pīṇō, rōn, uben i pī rōbō yuō bō abōn mīdmā. Nōbō hōdpīg ram aku ib ṇīṇ hogwa aku, i Saimon i Edru. ¹⁷ Jisas ṇīgō nōbō hogwa nugwōn yadōṇa, “Hōṇ, nī pīsaṇ yōnōn, nī ṇīgō nōbō hogwa yad nōl ri abōn rīmōn, nōbō mō pīb nōbō hogwa mījōṇīṇō,” rōṇa. ¹⁸ Aliō rīmīn, mi yadō, rōn, rīb pia uben bla rōbōxōn, Jisas pīsaṇ dumā.

¹⁹ Makwam Jisas hōr ul mag mīṇi duōn nugumīn, Sebedi ha nuṇwa Jems Jon yōṇō rōbō alebō mōla mīd gīr, uben paxdōrōṇ aku, līdīx gīr mīdmā. ²⁰ Jisas nuṇ nōbō rama nugwōn yadōṇa, “ṇīṇ nōbō hogwa hōne!” rōṇa. Jisas aliō rīmīn, ṇīṇ hōdpīg hogwa nugwōn, nuō mabō rī nōlīb nōbō bli pīsaṇ ṇīgō rōbō alebō rol yōraku rōbōxōn, Jisas pīsaṇ dumā.

*Ragwo ha nōbō i ōim nīgōṇ aku, Jisas yad abīm rōu duōṇa
(Luk 4:31-37)*

²¹ Makwam ṇīṇ taun ulmīdō Kapaneam duōn, Juda God hōjōpalīb wopa, Jisas Juda mōgum rīb ram mōl yuadō duōn, God Mōnō aku yad nōlmīn, ²² nōbō mō bla nugwōn, aiō waiō rōn yadmā, “God lo mōnō yad nōlīb nōbō piaku rīg yadōi akuyōbō yadōlōm; nuṇ nōbō dib ōdōrīō nugw ri abōn rīg yadōi aliar yadō,” rīmā. ²³ Makwam wop akwōr, nōbō ragwo ha ōim nīgōṇ i, mōgum rīb ram mōl aku hōn bōlōlō rōn yadōṇa, ²⁴ “Jisas nōbō Nasaret yōbō! Nagō anīṇ pōdpōd rība hōlō? Anīṇ ragwo ha bla pīl pal nīgība hōlanō ā? Nī nagō nugula, nagō God Ha Lei nuṇ aku,” me rōṇa.

²⁵ Aliō rīmīn, Jisas painō ragwo ha nōbō aku ōim nīgōṇ aku nugwo mōnō ōlīsō yadōn yadōṇa, “Mōnō pīmīṇnō! Nōbō aku nugwo rōbōxōn rōu duō!” rōṇa. ²⁶ Jisas aliō rīmīn, ragwo ha aku nōbō aku

nugwo pī yōs rōd abōn, wō diba rōn, rōu duōṇa. ²⁷ Jisas aliō almiṇ, nōbō mō mīdim akuyōbō mī aiō rōn, mōnō yad nugwob nugwob rōn yadmā, “Aku agapīm? Nōbō kī mōnō yonyōbō mōnō adō i pōn yad nōlmīda. Nuṇ nōbō ōlōm. Ragwo ha mōnō nuṇwa yōxōn rīg yad mag akwōr rōiṇō,” rīmā. ²⁸ Nōbō mō piaku aliō yad gīr, Jisas ragwo ha yad abōṇ mōnō aku, mōgōrīb Galili yuada magalīg yad nōlmīn duōṇa.

*Jisas rīmīn, Saimon nīmēmō kōmō nīgōṇa
(Mat 8:14-15; Luk 4:38-39)*

²⁹ Makwam Jisas, Jems, Jon, Saimon, Edru, ṇīṇ nōbō adō Juda mōgum rīb ram aku rōbōxōn, rīṇō bō rōu duōn, Saimon hōdnīṇ Edru yōṇō rama dumā. ³⁰ Rama urōpīnōn, Jisas nugwo yadmā, “Saimon nīmēmō mīxīṇa rīn rōxg yōnmīn, hōlīm gī mīde,” rīmā. ³¹ Aliō rīmīn, Jisas du iṇpīlō nuṇwa pōn pabīl nōlmīn nugugīrōn, mīxīṇ nuṇwa rīn rōxg yōnmīdōṇ aku kōmō nīgmiṇ, rīb pia ṇīṇ ap mag rōṇa.

*Jisas rīmīn, nōbō mō mīga akwōr kōmō nīgōṇa
(Mat 8:16-17; Luk 4:40-41)*

³² Makwam naiō rōdīp duōṇ mag aku, nōbō mō ap rōṇ bla aipam, nōbō mō ragwo ha ōim nīgōṇ bla aipam, Jisas raṇ kōmō nīgaṇ, me rōn, Jisas mīdōṇ yōra pōn hōmā. ³³ Taun ulmīdō Kapaneam nōbō mō akuyōbō magalīg hōn rama ubalīj il rīṇadō adō bō nugugu mīdim nugwōn, ³⁴ nōbō mō mīga akwōr ap hōrīrōr rōṇ akuyōbō, Jisas rīmīn, kōmō nīgōṇa. Ragwo ha ōim nīgōṇ akuyōbō mīga akwōr yad abīm rōu dumā. Makwam ragwo ha piaku Jisas nuṇ nōbō pōdiōm nugw ri abīm akuyōbō, Jisas nuṇ ṇīgō, “Mōnō pīmījeṇīṇō,” rōn, yad abīm rōu dumā.

*Jisas nuṇ mōl i hōr duōn, Nuō hōjōpal gīr mīdōṇa
(Luk 4:42-44)*

³⁵ Lōum yōbō, Jisas pīxmag alīg ōbīlōn, hōlīmōṇ ram aku rōbōxōn, taun aku aipam rōbōxōn, mōl i hōr duōn, Nuō

höjöpäl gir midöña. ³⁶ Makwam nöbö nuñwa Saimon, nöbö nuñ bli pisañ, Jisas mi kai, me rön, nugwo hölu nuguba dumä. ³⁷ Jisas nugwo hölu nugup du nugwön yadmä, “Nöbö mö magaliḡ nagö mikai, me rön, hölumidöñjö,” rima. ³⁸ Aliö rimidim, Jisas yadöña, “An ram yöj liglig agrö bli kwo aipam il me bilik dinim. Ni höl aku, nöbö mö mögörib möl piaku piaku ñigö mönö yad nöinö, rön, hölö,” röña. ³⁹ Jisas aliö yadön, mögörib Galili mibil piaku rip yön girön, du Juda mögum rib ram möl yuadö akuyöbö duön, God Mönö yad nöl girön, ragwo ha nöbö mö ñigö öim nigöñ bla yad abim röu dumä.

Jisas, uj höpebö nigöñ nöbö i rimin, wödö wölöña
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Uj höpebö nigöñ nöbö i, Jisas midöñ yöra hön, höxmax yuön yadöña, “Nagö uj na wödö wölan, me cinö aku, wödö wöionñjö,” röña. ⁴¹ Aliö rimin, Jisas nugwo ögwö yöxön imaga milkap abön nöbö aku nugwo pi nugwön yadöña, “Yöwö, cina. Wödö wölö,” röña. ⁴² Jisas nugwo pi nugum rib pia uj höpebö nigöñ aku lil rimin kömö nigöña. ⁴³⁻⁴⁴ Makwam Jisas nöbö aku nugwo mönö ölisö yadön yadöña, “Ödöi mibil piaku nöbö mö bli ñigö nugwön, Jisas ni rim wödö wölö, rön, yadmiñnö. Ödöriö akwör duön, God ap höjöpäl ur nölib nöbö aku nugwo mixiñ nañ aku yabuön yajinö, ‘Uj höpebö na aku wödö wölö,’ ranö. Aliö yadön, Mosi höd rig yadöñ mag akuyöbö, ap bli pön du God ap höjöpäl ur nölib nöbö aku nölö, nuñ pal God höjöpäl ur nölan, nöbö mö piaku, nöbö aku weik wä rö, rön, nugwöññjö,” röña. Jisas mönö akwör yadön nöbö aku yad abmin duöña. ⁴⁵ Jisas aliö röñ aku, ji nöbö aku, nuñ duön, mönö aku nöbö mö amnör yad nölmän duöña. Almin, Jisas taun piaku wöxnö yonib maga nigölöña nugwön, nuñ duön nöbö mö miga midölim mibil piakwör midmin nugugirön, nöbö mö mögörib piaku piaku magaliḡ nugwo nuguba hömidmä.

2

Jisas rimin, in wajmag lid pilöñ nöbö i wä röña

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹⁻² Wop mösör padixmin nugugirön Jisas höbkal taun ulmidö Kapaneam höm, Jisas hö mid ram nuñ aku, me rim, nöbö mö miga akwör hön rim rim, ram möl yuadö mönö yad nölmidöñ möl aku cici rimin, ubaliḡ il riñadö yör bö algör ör mi cici röña. Almin, Jisas nuñ ñigö God Mönö maga yad nölmidöña. ³ Jisas ñigö yad nölmidmin nugugirön, nöbö akuyöbö igwö mixil aku nöbö bli pisañ, nöbö in wajmag lid pilöñ i rip nigön, rag Jisas midöñ yöra pön hömä. ⁴ Hön nugumin, nöbö mö cici rig midim nugwön nöbö in wajmag lid pilöñ aku nugwo rag ram cölöbö sö wöluön, ram cölöbö sö mibil möl söi bö pu waglöxön möl rödön, rip wab hölim gi midöñ aku nag nigön abim, Jisas midöñ yör bö pin duöña. ⁵ Makwam ñiñ Jisas ran kömö nigönñjö, rön, ribyöx nugw pim aku nugwön, Jisas yadöña, “Ha na. Ap kib mag gwogwo rilö piaku nugwön röböxmidlö,” röña.

⁶ Jisas aliö rimin, Juda lo mönö yad nölib nöbö bli römid gi midim akuyöbö, rib ñiñ bla akwör yöx nugwön yadmä, ⁷ “Nöbö gi pödpöd rimin, God yad höimöuön, in-akmönö hörön yadmid? Nöbö mö bla ap kib mag gwogwo riñ, nöbö i pax ñiñ aku ör ix abib maga midöl; God nuñwör mag akuyöbö aiönñjö,” rima. ⁸ Makwam aliö ribyöx nugwim rib maga aku Jisas nuñ keir nugwön yadöña, “Ñiñ pödpöd rimin rib mag aliö akuyöbö yöx nugumidöi? ⁹ Nöbö in wajmag lid pil aku nugwo pödi yadmön, ñigö wä cön? Ap kib mag gwogwo rilö aku nugwön röböxmidla, rimön, ñigö wä cönñönö, owa öbilön köp nagö aku röd pirag duö, rimön, ñigö wä cön? ¹⁰ Ni rimön, ñiñ nugwöña, Nöbö Ha nuñwa mögörib il ki höm aku, rib na keir yöx nugwön hölim. God yadmin höm aku mi, ap kib mag gwogwo röi aku nugwön röböxmidla, cin aku, röböxmidlö,” röña. ¹¹ Aliö yadön, in wajmag lid pilöñ nöbö

aku nugwo yadöŋa, “Ni nagö yadmidla, öbilön, köp nan aku röd p̄ragön rama duö,” röŋa. ¹² Jisas aliö r̄im̄in, nöbö mö nugugu mid̄im̄ nugugirön, nöbö aku öbilön, köp nun bla röd ragön duöŋa. Alm̄in nugwön, nöbö mö piaku magalig m̄i aiö rön, God ib nunwa yadm̄in b̄il sô dum̄in nugugirön yadmä, “Höd ap aliö akuyöbö i r̄im̄, an nugum̄idölölin̄jö,” r̄imä.

Jisas Lipai yad wö r̄i pöŋa
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Jisas iswob höuöil duön, Ban Yuö Galili pö yöra yönmidm̄in nugugirön, nöbö mö m̄iga nugwön mid̄öŋ yöra hö mögum r̄imid̄im̄ nugwön Jisas nun ñigö God Mönö maga yad nölöŋa. ¹⁴ Jisas mönö yad nöl pörön, ödöi mib̄il yöra du girön nugum̄in, takis p̄ib nöbö i, Alpias ha nunwa Lipai, mabö r̄imid̄ rama ram möl yuadö röm̄id ḡi mid̄öŋa. Jisas nugwo nugwön yadöŋa, “Han̄, n̄i p̄isan̄ din̄jö,” r̄im̄in, öbilön Jisas p̄isan̄ dumä.

¹⁵ Makwam Jisas nöbö nun bla p̄isan̄ du Lipai rama ap n̄imm̄id̄im̄ nugugirön, takis p̄ib nöbö bla aipam, nöbö ap kib mag gwogwo rim bla aipam, Jisas p̄isan̄ yönmid̄im̄ blaku, du ñigiö ñigön ap n̄imm̄id̄m̄ä. ¹⁶ Lo mönö yad nöl̄ib nöbö Perisi bli, Jisas nun takis p̄ib nöbö bla p̄isan̄, nöbö ap kib mag gwogwo r̄imid̄öi bla p̄isan̄ mid̄ön ap n̄imm̄id̄öŋ aku nugwön, nöbö nun akuyöbö ñigö yadmä, “Jisas nun pödpöd r̄im̄in nöbö takis p̄imid̄öi bla ñigön, nöbö ap kib mag gwogwo röi bla ñigön p̄isan̄ röm̄id ḡi mid̄ön ap n̄imm̄id̄?” r̄imä.

¹⁷ Aliö r̄imid̄m̄in, Jisas mönö aku nugwön yadöŋa, “Nöbö mö kömö mid̄öi piaku, uj wob̄ib nöbö nuguba duölöi; nöbö mö ap r̄i bla akwör uj wob̄ib nöbö nuguba duöia. Makwam mag aliö akuyöbö, nöbö mö, mag wä rölin̄jö, rön r̄ibyöx nugwöi piaku, ñigö p̄iba höi; nöbö mö, ap kib mag gwogwo rölin̄jö, rön r̄ibyöx nugwöi piakwör, ñigö p̄iba hölö,” röŋa.

Ap mag mödön r̄ib
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Jon nöbö nun bla aipam, Perisi ada nöbö ñin̄j bla aipam, wop bli God höjöp̄al gör m̄ijn̄jö, rön, ap n̄imm̄idölöi. Wop i ñin̄j aliö almid̄m̄ä aku nugwön, nöbö mö bli hön Jisas nugwo yadmä, “Jon nöbö nun bla aipam, Perisi ada nöbö ñin̄j bla aipam, wop pan̄ pan̄ ap mödön n̄imölöi. Makwam nöbö nagö bla, pödpöd r̄im̄in alölöin̄jö?” r̄imä. ¹⁹ Aliö r̄imid̄m̄in, Jisas mönö höd rōxön yadöŋa, “Nöbö mö p̄iba cön nöbö i, haul hödp̄ig nun bla p̄isan̄ mid̄ön, wä ran̄ nugugirön m̄ijöñ makwam, ap maga röböxeñ. ²⁰ Makwam mai, nöbö bli hön, nöbö ñin̄j aku nugwo pön dum̄ijöñ aku, l̄ib p̄ilan̄, wop aku ap n̄imeñ. ²¹ Makwam wöl̄ij yonyöbö p̄id i pön, wöl̄ij l̄iduön adö cön möla l̄id̄ix p̄in̄j, wöl̄ij yonyöbö aku ölisö mid̄an̄, wöl̄ij l̄idiön aku paxdörön, wöl̄ij ñin̄j aku m̄i upl̄öb waglōxan̄ diöna.

²² “Röbö wain aku, algör ör. Röbö wain kömö pön, hön meme uñ hödyöbö möla hör ñigölöi. Aku agap̄m̄: hör ñigön māmugw nöl̄m̄in, hön meme uña p̄in̄p̄in̄ yadan̄, waglōxön hör du pöcöna. Mag aliö akuyöbö, röbö wain kömö aku, hön meme uñ kömö möl akwör hör ñiḡib̄im̄,” me röŋa.

Nöbö ha nunwa God höjöp̄al̄ib wop aku Nöbö Diba mid̄a

²³ Mai Juda God höjöp̄al̄ib wopa ñin̄j hö, Jisas nöbö nun bla p̄isan̄ wit möriwö mib̄ila pad̄ix ḡir, nöbö nun bla wit mag bli p̄il̄il r̄i rag dum̄id̄m̄ä. ²⁴ Akuyöbö alm̄in, Perisi nöbö piaku nugwön, Jisas nugwo yadmä, “Weik God höjöp̄al̄ib wop an mabö rölib̄ aku, nöbö nagö bla aliö mabö rön, lo ana röd abmid̄öin̄jö,” r̄imä. ²⁵ Aliö r̄im̄in, Jisas yadöŋa, “Nöso Depid maduar ör kiö p̄ilm̄in röŋ haiwo kai kitim̄ aku, ñin̄j nugwölöi ä? ²⁶ Maduar ör nöbö nagö Abiada God ap höjöp̄al̄ ur nöl̄ib nöbö dib ödöriö mid̄mid̄ wop aku, Depid nöbö nun bla p̄isan̄ ñigö kiö p̄ilm̄in, God höjöp̄al̄ib rama duön, bred nöbö mö hör bla n̄imm̄idölöi, God ap höjöp̄al̄ ur nöl̄ib nöbö bla akwör n̄imöi aku pön, nöbö nun bla ñigö nöl̄im̄ n̄im̄imä.

²⁷ “God nuŋ wop hör mɪdɪb mɔnɔ aku hɔd yadɔn, mai nɔbɔ mɔ rɪ nɪgɔlɔn; nɔbɔ mɔ rɪ nɪgɔn, aŋɔi abɔn mɪd rɪ abɪŋ, me rɔn, wop i hör mɪdɪŋ, me rɔŋa.
²⁸ Makwam, an nugwɔla, Nɔbɔ Ha nuŋwa God hɔjɔpalɪb wop aku aipam Nɔbɔ Diba mɪdɔ,” rɔŋa.

3

Jisas imag lɪd pɪlɔŋ nɔbɔ i, God hɔjɔpalɪb wopa rɪmɪn, kɔmɔ nɪgɔŋa
 (Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Makwam wop i Jisas hɔbkal Juda mɔgum rɪb rama duɔn nugumɪn, nɔbɔ imag lɪd pɪlɔŋ i ram mɔl yuadɔ hɔ mɪdɔŋa.
² Perisi nɔbɔ mɪdim bla bli, Jisas agɔ magɪm raŋ, nugwo pɔn du mɔnɔ diba yajɪŋɔ, rɔn, nɔbɔ aku God hɔjɔpalɪb wop kɪ raŋ kɔmɔ nɪgɔnɪŋɔnɔ wɔhɔ, rɔn, tar rɪɔ nugugu mɪdmä.

³ Jisas nuŋ nɔbɔ imag lɪd pɪlɔŋ aku nugwo yadɔŋa, “Öbilɔn yörɪk hɔ,” rɔŋa.
⁴ Jisas aliö rɪmɪn, nuŋ mɪdɔŋ yöra hɔm, Jisas nɔbɔ mɔ piaku ñɪgɔ yadɔŋa, “God hɔjɔpalɪb wop aku agɔ magɪm rɪbɪm? Rɪ rɪ abɪb mɔnɔ rɪ gwogwam rɪbɪm? Nɔbɔ mɔ akuyöbɔ ñɪgɔ uliöxɔn rɪŋ kɔmɔ diöñɪŋɔnɔ, owa rɪb gwogwo yöx nugwɔn rɔbɔxɪŋ wöröxöñɪŋɔ?” rɔŋa. Aliö rɪmɪn, ñɪŋ nugwo mɔnɔ i painɔ yadölim.
⁵ Jisas mɔnɔ yöxöinɪŋɔ, rɔn, nugwim nɔbɔ piaku, Jisas ñɪgɔ nugumɪn ölisö wölɔŋa. Ñɪŋ nɔbɔ imag lɪd pɪlɔ aku madmag nɪgɔlim aku nugwɔn, Jisas nuŋ ñɪgɔ mämäg il kap rogwa nugwɔn ñɪŋ yadyöxɔŋa. Akuyöbɔ alɔn, nɔbɔ imag lɪd pɪlɔŋ aku nugwo yadɔŋa, “Imag naŋa mɪlkap abö!” rɔŋa. Aliö rɪmɪn, imaga mɪlkap abmɪn nugugɪrɔn, wä rɔŋa.
⁶ Akuyöbɔ alɔŋa nugwɔn, Perisi nɔbɔ Juda mɔgum rɪb ram aku rɔbɔxɔn, Herod nɔbɔ nuŋ bla mɪdim yöra duɔn, mɔnɔ yad nugwob nugwob rɔn, “Jisas nugwo pödpöd rɔn pɪl pal nɪgnɪŋɔ?” rɪmä.

Nɔbɔ mɔ magöri maga rɪp Jisas mai dumä

3:4: Luk 14:3 3:6: Mat 22:15-16 3:9-10: Mat 14:36 3:11: Luk 4:41 3:12: Mak 1:34 3:16: Jon 1:42
 3:17: Luk 9:54

⁷⁻⁸ Jisas nuŋ nɔbɔ nuŋ bla pɔn, duɔn Ban Yuö Galili kwol yöra du mɪdmä. Jɪ nɔbɔ mɔ Galili yöbɔ magöri maga rɪp nugwo mai hɔmä. Nuŋ ap agap apɪm rɪmɪd adaku yadmɪn piaku dumɪn nugugɪrɔn, Judia nɔbɔ mɔ bli, Jerusalem nɔbɔ mɔ bli, mögöriɪb Idumia nɔbɔ mɔ bli, rɔbɔ Jodan pɔ kwo nɔbɔ mɔ bli, taun diba mɔs Taia, Saidon mögöriɪb il yör akuyöbɔ nɔbɔ mɔ bli, nɔbɔ mɔ mɪga Jisas nugwo nuguba hɔmä.
⁹⁻¹⁰ Jisas nɔbɔ mɔ mɪga akwör rɪmɪn, kɔmɔ nɪgɔŋ aku mɪ, nugwo pɪ nugwɪŋ kɔmɔ nɪgɔnɪŋɔ, rɔn, nɔbɔ mɔ magöri maga rɪp hɔn, nugwo wabnaŋnaŋ rɪp hɔm, nɪ wob yuö nɪgöñɪŋɔ, rɔn, nɔbɔ nuŋ akuyöbɔ ñɪgɔ yadɪm, rɔbɔ alebɔ i pɪ nɪgmä.
¹¹ Makwam nɔbɔ mɔ ragwo ha öim nɪgɔŋ piaku, Jisas nugwɔn, yödpɪlɔ nuŋwa ila mɪgrö bö pɪn bɪrɔn, mɔnɔ diba pɔn, “Nagö God Ha nuŋ!” me rɪmɪdöia.
¹² Jisas painɔ ragwo ha bla mɔnɔ ölisö yadɔn yadɔŋa, “Nɪ Nɔbɔ pödiöm mɪdɪl aku wöxnɔ yadmɪjeñ wɔhɔ,” rɔŋa.

Jisas nɔbɔ nuŋwa akuyöbɔ mɔl sɔ pɔŋa
 (Mat 10:14; Luk 6:12-16)

¹³ Makwam Jisas mögöriɪb öñɔŋ i duɔn, nɔbɔ nuŋ pɪba rɔŋ piaku yadɪm hɔmä.
¹⁴ Nɔbɔ akuyöbɔ mɔl sɔ yad nɪgɔn yadɔŋa, “Ñɪŋ nɪ pɪsaŋ yönɔn, mɔnɔ na pɔn dub nɔbɔ bla mɪdɔn, ñɪgɔ yad abmɔn, du gɪrɔn nɔbɔ mɔ piaku ñɪgɔ God Mɔnɔ wä mag aku yad nöiöña.
¹⁵ Nɪ ñɪgɔ yadmɪdɪl aku mɪ, ragwo ha piaku algör ör yad aböñɪŋɔ,” rɔŋa.
¹⁶ Jisas nɔbɔ nuŋ pɔŋ adaku ib ñɪŋ akuyöbɔ, i Saimon, mai Jisas ib i kwo nölɔn Pita rɔŋa.
¹⁷ I Jems, i Jems pɪgnɪŋ nuŋwa Jon, nuö ñɪŋa iba Sebedi. Jisas ñɪgɔ nɔbɔ hogwa Boanerges rɔŋa. Ib aku il aku “Gunɪm Nɔbɔ”.
¹⁸ Nɔbɔ nuŋ i Edru; i Pilip; i Batolomiu; i Matiu; i Tomas; i Jems, Alpias ha nuŋwa; i Padias; i Saimon, nugwo Saimon Selot me rɪmɪdöia.
¹⁹ Makwam i Judas Iskariot. Nuŋ mai Jisas höuöu rɔŋa.

Jisas ragwo kap nɔbɔ, me rɪmä

²⁰ Makwam Jisas ram i dumɪn, yörbö nɔbɔ mɔ mɪga akwör hɔ mɔgum rɪg

m+dmä nugwön, nöbö nuñ bla p+sañ n+im+ib ap mag akuyöbö m+idölön. ²¹ Alm+in, nöbö mö bli Jisas u p+lö, r+im+in nugwön, nuöm p+gn+ñ nöbö nuñ ada yöl+ñ pön höba dumä.

²² Makwam lo mönö yad nöl+ib nöbö Jerusalem yöbö höm akuyöbö yadmä, “Ragwo ha akuyöbö nuö ñ+ñ Bielsebul Jisas nugwo yuö wöl aku, ragwo ha pi-aku yad abm+idö,” r+mä. Mönö inakmönö aku hörm+id+m, ²³ Jisas nuñ nugwön, nöbö mö akuyöbö ñ+gö yad+m höm+id+m+in, mönö adaku mönö höd rōxōn yadōña, “Seten pōdpōd rōn Seten nugwör yad abōn? ²⁴ Kiñ panyöbö i nugwid+ix m+jōn mögōr+ib aku, nöbö mö bli öb+ilōn ñ+ñ ñ+ñör nuö nuö p+lm+jōñ aku, mögōr+ib aku as+ix hör+rör n+gōn p+in b+cōna. ²⁵ Makwam nuarö nuōmarö piaku algör ör, ñ+ñ nöbö mö ñ+ñ keir nuö nuö p+lm+jōñ aku, il aku as+ix hör+rör n+gōn p+in b+cōna. ²⁶ Makwaim mag akuyöbö, Seten nuñ keir ragwo ha nuñ bla yad abm+idañ mönö, as+ix hör+rör n+gōn añađö p+in b+cōna.

²⁷ “Nöbö ölsö ödōriö i ram nuñwa m+idañ nugug+rōn, nöbö i hōn, ap nuñ bla pön duen; höd nöbö ölsö aku nugwo nag n+g gö n+gōn, mai du ram nuñwa m+jōn ap akuyöbö p+rag diōna.

²⁸ “N+ ñ+gö mi yadm+idla, nöbö mö akuyöbö ap kib mag gwogwo agap ap+m r+m+jōñ aku, God nugwön rōbōxōna. God nugwo yad höimōuōñ aku, nuñ nugwön rōbōxōna. ²⁹ J+ Inöm Leia nugwo yad höimōuōñ aku, God nugwön rōbōxen+m. Ap kib mag gwogwo cōn aku öim m+jōn+ñö,” rōña. ³⁰ Jisas nugwo, “Ragwo ha akuyöbö nugwo öim n+gö,” rim makwam, nuñ aliö yadōña.

Jisas p+gn+ñ nuöm nöbö bla

³¹ Makwam Jisas p+gn+ñ nuöm nöbö hōn, r+ñadö bö m+idōn, nöbö i nugwo, “Nagö du Jisas yadañ hañ,” me r+mä. ³² Makwam, nöbö mö ram möl yuadö Jisas nugwo wob yuö n+gōn rōm+id g+ m+idim akuyöbö nugwo yadmä, “Nam nölōunañ p+gnañ nöbö piaku r+ñadö bö hö m+idōn, ‘Nagö hane,’ r+m+idōiñö,” r+mä. ³³ Aliö

r+m+id+m+in, Jisas yadōña, “Mam na, haul nöbö na yōn+m+m?” rōña. ³⁴ Aliö rōn, Jisas nöbö mö m+idim bla nugw pad+ix g+r yadōña, “Ñ+gö m+ mam na, haul nöbö na m+idōia. ³⁵ Nöbö mö God r+g yad mag akwör röi akuyöbö, haul na, mölōu na, mam na m+idōiñö,” rōña.

4

Nöbö ap iñ yu aku, Jisas mönö höd rōxōn yadōña

(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Jisas Ban Yuö Galili pö yōra duōn, nöbö mö akuyöbö ñ+gö iswob mönö maga yad nöl m+id+m+in nugug+rōn, nöbö mö m+ga hö mögum r+mä. Alm+id+m+in, Jisas rōbö alebö i rola rōm+idōn, du rōbö yuö igöp yōraku m+id g+rōn, nöbö mö rōbö halaia öb+il g+ m+idim akuyöbö ñ+gö mönö yad nölōña. ² Jisas mönö piaku mönö höd rōxōn ada hör+rör mönö m+ga akwör yad nölōña.

³ Jisas mönö adö i mönö höd rōxōn yadōña, “Mönö yad+iba r+m+id+il ki nugwi! Nöbö i möriwö r+ib nuñ aku wit iña wōlañ, me rōn, pön du abañ duañ nugug+rōn, ⁴ iñ bli ödöi uhöb rol yōra p+nañ, yōur bla hōn n+mōña. ⁵ Iñ bli r+g rol mögö ulul m+jōn yōra p+ñōn r+m+gōr wōiōn aku ⁶ j+ jōjö abañ duen aku, naiö n+gañ, wōrōxōna. ⁷ Iñ bli nag kaigapa m+jōn mib+il yōra p+ñōn wōiōn aku, j+ nag kaigap bla hōu wobōn pal n+mañ maga yaxen. ⁸ J+ iñ bli mögö wä rola p+ñōn, wöl ri abōn, maga yax ri abōna. Bli maga padokwo panyöbö i hōuöiliö hö wōlu m+j sō (30) yaxōna, bli maga padokwo padök mös hōuöiliö hö du adokwebö ragp+id kwo (60) yaxōna, bli padokwo padök mös mös hōuöiliö hö wōlu amñax+ib sō (100) yaxōn+ñö,” rōña. ⁹ Jisas mönö aku yad pör g+rōn yadōña, “Ñ+ñ nöbö mö r+m+j möla m+jōn akuyöbö, mönö yadm+id+il ki r+m+j pal nugw ri abne,” rōña.

Jisas pōdpōd r+m+in aliö mönö höd rōx yadm+id?

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Jisas mönö yadm+in nugug+rōn, nöbö mö nugugu m+dmä akuyöbö yau hör+rör

dum+in nugwön nöbö nuṇwa akuyöbö möl sö bla aipam, nöbö mö nuṇ bli kwo aipam, Jisas nugwo yadmä, “Mönö höd röxön yadlō il aku m+ikai?” rīmā. ¹¹ Aliö rīm+in, Jisas yadōṇa, “God nöbö mö pön nugwid+ix m+id+ib mönō aku, God rīm+in ñ+ṇ nugwōi aku, j+ nöbö mö akuyöbö ñ+gö höd akwör röxön yad nōlm+idla. ¹² Akuyöbö almön, God mönō yad+ib nöbö i God Mönö kai kitön r+g yadōṇ mag akwör cōna. Nuṇ yadōṇa,

‘Māmāga nugwōña j+ ap bli nugweñ.

Mönö yōxōña j+ mönō ila r+g yada aliö, me rön, nugweñ.

Nugw ri aböy+ix aku, God nugwo yad nugum+idöy+ix aku,

ap kib mag gwogwo röi akuyöbö nugwön röböxōx, me rö,” rōṇa.

Jisas nöbö ap iñ yub mönō höd röxön yadōṇ aku, mönō ila aku yad nōlōṇa

(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Jisas aliö rön ñ+gö yadōṇa, “Mönö höd röxön yadm+id+il akuyöbö nugwölōi aku, mai mönō bli kwo höd röx yadm+j+in aku, pōdpōdiö nugwōñ+ṇö?” rōṇa. ¹⁴ Wit iña nöbö p+ abön+ṇö, r+il aku, God Mönö maga ai, me rön, yadla. ¹⁵ Iña bli ödōi uhöm+idōi rol yōra p+ñön+ṇö, r+il aku, nöbö mö akuyöbö God Mönö nugwōña, j+ wop m+id akwör Seten hön mönō aku p+ g+ du p+rag diön+ṇö, rön, yadla. ¹⁶⁻¹⁷ Makwam iña bli r+g rol mögö ulul m+jön yōra p+ñön r+mgör wōiōna aku, j+ jōjō yuö bö duön ölisö p+ilōlan naiö n+gan wöröxön+ṇö, r+il aku, nöbö mö akuyöbö God Mönö aku yonyöbö wop aku nugw+ṇ wä ran nugug+rön, wahax p+m+jōña, j+ hör ulul mag m+ṇji m+id+ṇ nugug+rön, ömörö bli hön+ṇönö nöbö bli ñ+gö r+ gwogwam r+ṇ nugug+rön, mönō mag aku r+mgör röböxōñ+ṇö, rön, yadla. ¹⁸ Iña bli nag kaigap mib+il yōra p+ñön wōiön+ṇö, r+il aku, nöbö mö God Mönö nugwōña aku, ¹⁹ j+ mörö mabö, ram köp hōl+ib, hön ap akuyöbö r+ib m+ga yōxön, yu köme, ulnōu r+g ap akuyöbö r+ib m+ga yōxön, ap piakwör r+byōx nugwōñ aku m+, God Mönö aku hōu wobön

pal n+man, maga yaxen+ṇö, rön, yadla. ²⁰ Wit iña mögö wä rol yōra p+ñön+ṇö, r+il aku, nöbö mö God Mönö nugwön, nugw p+ gö n+gm+jōña nugwön maga padokwo panyöbö i hōuöiliö hö wōlu m+j sö (30) mönō padokwo padök mös hōuöiliö hö du adokwebö ragp+id kwo (60) mönō padokwo padök mös mös hōuöiliö hö wōlu amñax+ib sö (100) akuyöbö yaxōna; r+ba aliö yōx nugwön yad+il maku,” me rōṇa.

Jisas mönō höd röxön yadōṇa, nöbö mö na hōt+kö mila röxg m+idōiṇö, rōṇa
(Luk 8:16-18)

²¹ Jisas nuṇ iswob mönō i höd röxön yadōṇa, “Nöbö mö bla hōt+kö urön wi yōj mo möl böisö mönō äbāñ rol hōl+mm+idōi akum mo bö umadeñ+m; b+il yōra sö p+ c+ix g+ṇ mila ab g+ m+jōna. ²² Mag akuyöbö, agap bil+m weik umad g+ m+id aku, mai wōxnö n+gan nugwōña. ²³ Ñ+ṇ nöbö mö r+m+j möla m+jön bla, mönō yadm+id+il k+ r+m+j pal nugw ri abne,” rōṇa.

²⁴ Ñ+gö mönō i yadōṇa, “Mönö yōxm+idōi mönō aku röx nugup du ila nugw ri abōña. Ñ+ṇ nöbö mö akuyöbö ñ+gö mönō diba yadön, painö pōdpōdiö nöinö r+m+jōñ aku, God nuṇ nugwön ñ+gö kwo algör mönō diba yadön, painö kwo algör aliar nōl+ṇ, me cōna. Makwam nuṇ ñ+gö painö bli kwo rola ab nöine, cōna. ²⁵ Nöbö mö ap m+id akuyöbö, bli kwo rol ab pōña; j+ nöbö mö ap m+idöl akuyöbö, ap ulul ñ+ṇ m+id bla aipam p+rag diōña.

Krais mönō mag wä aku yad nōl+ṇ duan, nöbö mö m+ga akwör nugw pōña

²⁶ Jisas mönō i mönō höd röxön yadōṇa, “God nöbö mö pön nugwid+ix m+id+ib aku, haiwo aliö k+iyöbö m+ida. Nöbö möriwö m+inöbö i wit iña wōlan, me rön, rag du möriwö r+ib nuṇ piaku abōna. ²⁷ Wit iña möriwö r+ib aku abön, hōl+m yōnm+idan nugug+rön, mogw b+rön, wōl+ba r+m+ida. Pōdpōdiö wōlm+idö, rön, nugwen. ²⁸ Mögö nuṇ keir ran, mogwa röp+ñön, wōlön, maga yaxön, göj yōna. ²⁹ Makwam möriwö r+ib m+inöbö aku göj wan nugwön, ödör rag

4:12: Ais 6:9-10; Apos 28:26-27 4:19: Mat 19:23-24

4:24: Mat 7:2 4:25: Mat 13:12; 25:29; Luk 19:26

4:21: Mat 5:15; Luk 11:33

4:22: Mat 10:26; Luk 12:2

4:29: Joel 3:13; Rep 14:15

du nīgib wop aku hö, rön, yu ogomaj mea rag duön, ödör pön höninjö,” röja.

Bɪ masted aku, Jisas mönō höd rōxōn yadōŋa

(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Jisas aliö rön yadōŋa, “God nöbö mö pön nugwidix mājōn aku, haiwo pōdiöm pön yadmōn nugwōñ? ³¹⁻³² Mɪ, bɪ masted iña rōxg yajina. Ap iñ bli diba yuöi akuyöbö ulmido wōla, jɪ masted iñ mag ul cokulä yun, wöl dib rōxōn, padö diba pɪlan, yöur bla hön höxia görōn midöinjö,” röja.

Jisas mönō höd rōxōn yadmida

(Mat 13:34-35)

³³ Jisas nun nöbö mö akuyöbö ñigö mönō höd rōxib piaku mönō miga akwör yad nölmida; akuyöbö alön, mönō wä aku ñinj yad nölmida. Ñinj mönō nugw ri abmidöi mönō akwör ñigö yad nölmida; mönō nugw ri abmidölöi mönō aku yad nölmidöl. ³⁴ Jisas nun ñigö mönō höd akwör rōxōn yad nölmida. Mai nöbö nun bla pisan ñinj keir mid girōn, mönō ila magalig yad nölmida.

Jisas yadmɪn, hödala hölögipōŋa

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Wop akwör ruö höxi gurōn mag aku, Jisas nöbö nun bla ñigö yadōŋa, “Röbö bana pö kwo dunö,” röja. ³⁶ Jisas aliö rimin, nöbö nun akuyöbö nöbö mö miga akwör hö midim akuyöbö ñigö röböxōn, röbö alebö Jisas midōn möl aku wölön, dumä. Röbö alebö bli alig pisan dumä. ³⁷ Mibɪl kwo dum nugugirōn, rib pia hödal diba hön, röbö wödön alebö möla wölɪm, mɪñ pɪn dubä röja. ³⁸ Jisas nun röbö alebö möla rib adö sö röxiö, yöcmac ijib nigōn hölmōŋa nugugirōn, nöbö nun bla nugwo du ruob girōn yadmä, “Mönō yad nölib nöbö, an magalig wörōxɪba rimidöl gi, nan nuguman an hör ap i rōx ä?” rimä. ³⁹ Aliö rimidmin, Jisas öbilön, hödal diba hömidōn aku aipam, röbö wöd hömidōn aku aipam, tar midö rimin, hödal hömidōn aku hölögipɪm, röbö wöd hömidōn aku anadö höx rödim du anöi nigōŋa.

⁴⁰ Makwam Jisas nöbö nun bla ñigö yadōŋa, “Ñinj pōdpöd rimin ipōxmidoi? Ñinj nugw pib mag ñinja ul mɪni midim ipōxmidoinj ä?” röja. ⁴¹ Aliö rimin, ñinj aiö rön, ñinj ñinj keir nuö nuö yad nugwōn yadmä, “Nöbö gi nöbö pōdiöm? Pōdpōdiö yadmɪn, hödal diba hömid aku aipam, röbö wöd hömid aku aipam, mönō nun aku yöxōn, rig yad mag akwör röinjö?” rimä.

5

Ragwo ha nöbö i yuö wöl midōŋa aku, Jisas yad abɪm röu duōŋa

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jisas nöbö nun bla pisan röbö alebö pön, Ban Yuö Galili möxōn, mögōrib Gerasa nöbö mö midim pö ir kwo uröpɪnōn, ² röbö alebö aku röböxōn, mämaliö piñirmɪn nugugirōn, mag akwör, ragwo ha yuö wöl midōŋa nöbö i, nöbäpö hogw möl piakuyöbö hön, Jisas midōŋa aku höŋa. ³⁻⁴ Nöbö aku nöbäpö hogw pɪlim rig möl piaku hölmōn yönɪda. Nugwo öim sen pön, inj wajmag nun bla nig gö nigmidöi aku, jɪ sen bla rimin, ödörmɪn, dumida. Nun mɪ usus rimid makwam, nugwo rim ribyöx nugub maga midölōŋ. ⁵ Mil, pɪxmag yuö, nöbäpö hogw pɪlmidoi rig möl piaku aipam, önōŋ aimag piaku aipam, göul nölm girōn, rig pön, mɪxɪñ nunwa keir wölɪxdörmida. ⁶ Makwam wop aku, nun Jisas nugwo irmär nugwōn, ipalɪp duön, Jisas midōŋa yöra höxmax yumɪn, ⁷⁻⁸ Jisas ragwo ha nöbö aku yuö wöl midōŋa aku nugwo yadōŋa, “Nagö ragwo ha, nöbö gi röböxōn röu duö!” röja.

Jisas aliö rimin, yadōŋa, “Jisas, God ölisö mag keiryöbö alig midä Ha nunwa. Nɪ pōdpöd riba hölö? Mönō mi yadö, ‘God nugugu midä aku, nɪ nagö ölin höba pɪn nölöinö,’ rane!” röja.

⁹ Aliö rimin, Jisas nöbö aku nugwo yadōŋa, “Ib nagö mɪkai?” röja.

Aliö rimin, yadōŋa, “Nɪ ragwo ha miga akwör yuö wöl aku, ib na ‘Magöri,’ ” me röja. ¹⁰ Nun Jisas nugwo, ragwo ha bla

mögörɪb hör pad piaku yad abmɪɲnaŋö, rön, yad nugu gör mɪdöŋa.

¹¹ Wop akwör, hön mɪga ödöriö amñö nimmɪdim sɪnaŋ höñ piaku. ¹² Makwam, ragwo ha bla Jisas nugwo yad gögö rön yadmä, “Anɪŋ yadaŋ, duön hön pisö yuö wölunö,” rɪmä.

¹³ Aliö rɪmɪn, Jisas yöwö rɪmɪn, ragwo ha bla nöbö aku nugwo röböxön, duön hön piaku yuö wölɪn, magalɪg tu tausan akuyöbö bɪrɪg bör rɪg aj bö duön, rɪp du röbö palön, magalɪg röbö nɪmön wöröx pörmä.

¹⁴ Makwam nöbö hön urmɪdöi piaku, alön aku nugwön, rɪmgör du taun aku aipam, mögörɪb piaku aipam, mönö aku yad nölmɪn nugugɪrön, nöbö mö akuyöbö du nuguŋö, rön, Jisas mɪdöŋ yöra hömä. ¹⁵ Hön nugumɪn, nöbö höd ragwo ha mɪga akwör öim nɪgön aku, wölɪj yömön, mɪd rɪ abön, römɪd gɪ mɪdöŋa. Nugumɪn, öläö rɪmɪn ipöxmä.

¹⁶ Nöbö mö höd mɪdim piaku, nöbö mö mai höm akuyöbö ñɪgö, nöbö ragwo ha yuö wöl mɪdöŋ nöbö aku nugwo Jisas agapɪm rɪg rön akuyöbö yad nölmä. Makwam hön piaku rɪg rön aku aipam yad nölmä. ¹⁷ Makwam nöbö mö piaku, mönö yadim aku nugwön, Jisas nugwo yad gögö rön yadmä, “Mögörɪb an gɪ röböx duö!” rɪmä. ¹⁸ Aliö rɪmɪdmɪn, Jisas röbö alebö pön duba rɪmɪn, nöbö ragwo ha öim nɪgɪm Jisas rɪm wä rön nöbö aku nugwo yad gögö rön yadöŋa, “Nɪ pɪsaŋ dɪnɪŋönö wöhö?” rön. ¹⁹ Aliö rɪmɪn, Jisas nöbö aku nugwo wöhö rön yadöŋa, “Ram nagö duön, nöbö mö nagö bla ñɪgö, Nöbö Diba nagö mɪ göj uliöxön, agap apɪm rɪg rɪ mönö aku magalɪg yad nölö,” rön. ²⁰ Jisas aliö rɪmɪn, nöbö aku mögörɪb Dekapolis mibɪl yöra, taun yuadö aku rɪp yön gɪrön, Jisas nugwo rɪg rön akuyöbö, nöbö mö piaku ñɪgö magalɪg yad nölmɪn, ñɪŋ magalɪg aiö waiö rɪmä.

*Jisas rɪmɪn, mö i wä rön, wöröxön
halöu i öbɪlöŋa
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Jisas piönjö röbö alebö pön, iswob höbkal du Ban Yuö Galili ir kwo pö yöra mɪdmɪn nugugɪrön, nöbö mö mɪga hön nuŋ mɪdöŋ yöra hö rɪbmä.

²² Nöbö i ib nuŋwa Jairas. Nuŋ Juda mögum rɪb ram i nugwidɪx mɪdmɪda. Jairas Jisas nugwo nugwön, hö mɪdöŋ yöra höxmax yuön, ²³ nugwo yad gögö rön yadöŋa, “Halöu ulmɪdö madmag yöbö na aku wöröxɪba rɪmɪda. Nagö han nɪ pɪsaŋ du nugwo pɪ nugwan, öbɪl kömö duan,” me rön. ²⁴ Aliö rɪmɪn, Jisas Jairas pɪsaŋ dum nugugɪrön, nöbö mö magöri maga rɪp duön, Jisas nugwo mibɪl mibɪl nɪgön pön dumɪdmä.

²⁵ Makwam mö i, nuŋ mö ödöi dumɪdim kɪm akuyöbö möl sö yönöŋa. ²⁶ Mö aku uj wobɪb nöbö bla ñɪgö, nɪ rɪŋ wä ran, me rön, rɪg nuŋ bla magalɪg mödö nölöŋ aku, jɪ nugwo rɪm wä rɪb maga rölöŋ, mɪ uplöp du dib röxöŋa. ²⁷⁻²⁸ Makwam nuŋ Jisas rɪg rɪmɪd mönö maga yadmɪn nugwön aku, du wölɪj wab nugwo aku pɪ nugumön wä ran, me rön, nöbö mö mɪga mɪdim mibɪl aku höglöm ada hön, Jisas wölɪja pɪ nugumɪn, ²⁹ wop akwör haña pɪnmɪdöŋ aku gö nɪgmɪn, yuö nuŋ bö nugumɪn, nugwo rön mag aku wä rön. ³⁰ Makwam Jisas keir rɪmgör nugumɪn, öläsö nuŋwa bli duöŋa nugwön, höuöiliö, nöbö mö mɪga mɪdim piaku ñɪgö yadöŋa, “Wölɪj na aku yönɪm pɪ nugw?” rön. ³¹ Jisas aliö rɪmɪn, nöbö nuŋ bla yadmä, “Nöbö mö mɪga akwör nagö wabnaŋnaŋ röi aku, pödpöd rɪmɪn nɪ nöbö kai pɪ nugwö, rön, yadmɪdlö?” rɪmä. ³² Jɪ Jisas mönö ñɪŋ yadim aku nugwölön, nɪ nöbö kai pɪ nugwö, rön, hölu nugu gɪrön mɪdöŋa. ³³ Makwam mö aku, nugwo agap apɪm rön aku nugwön, ipöxiö gɪl gɪl rɪ gɪr hön, Jisas mɪdöŋ yödpɪlö il yöra höxmax yuön, nugwo wä rön mönö aku magalɪg wöxnö yad nölöŋa.

³⁴ Jisas painjö nugwo yadöŋa, “Halöu na. Jisas nɪ ran kömö nɪgaŋ, me rön, rɪg nugw pɪlö aliar, nagö rɪmön wä rɪ maku pal. Ap naŋ ra aku wä rɪ makwam, nagö duön mɪd rɪ abane,” rön.

³⁵ Jisas mönō aku yadmīn nugugīrōn, Jairas nuṇ ram nuṇwa nōbō nuṇ bli yad abīm hōn yadmā, “Halōu nagō aku mōdō wōrōxa; yad nōlīb nōbō kī yadaṇ, yōdpīlō ōlīṇa wōrōxīp henmōm, hōuōil duṇ,” me rīmā. ³⁶ Aliō rīmā aku, jī Jisas mönō ñīgō aku yōxōlōṇ, Jairas nugwo yadōṇa, “Ipōxmījīnō; rīb ōlīsō yōx nugwanō,” rōṇa. ³⁷ Jisas aliō rōn, nōbō mō akuyōbō pīsaṇ duōinīṇō, rōn, ñīgō piaku yad ñīgōn, Pita, Jems, Jems pīgnīṇ Jon, ñīṇ yam adakwōr yōlīṇōn duōṇa. ³⁸ Ñīṇ Jairas rama urōpīnōn Jisas nugumīn, nōbō mō mönō ib mōgō mōul rōn, mī gōj im gīr mīdmā. ³⁹ Ram mōl yuadō duōn yadōṇa, “Pōdpōd rīmīn mönō ua ñīgōn immīdōi? Halōu aku wōrōxōl; hōr inīmō hōlīmīdō,” rōṇa. ⁴⁰ Aliō rīmīn, nugwo yad imōum, ñīgō yad rīṇō bō abōn, halōu nuō nuōm mönōbō rama pōn, nōbō nuṇ pīd aku pōn, yōlīṇōn halōu aku wōrōx gī mīdōṇ ram mōl yuadō duōṇa. ⁴¹ Duōn, halōu aku inīpīlō nugwo pōn, Arameik mönō ñīgōn yadōṇa, “Talita kom!” rōṇa. Aliō rōṇ mönō il aku, “Halōu ulmīdō! Nagō yadmīdla, ōbīlō!” ⁴² Jisas halōu aku nugwo aliō rīmīn, wop akwōr ōbīlōn yōnmīdmīn nugugīrōn, nōbō mō akuyōbō aiō waiō rīmā. Halōu aku kīm nuṇwa akuyōbō mōl sō yōnōṇa. ⁴³ Nōbō mō mīdim bla aiō rīm nugugīrōn, Jisas mönō ōlīsō yadōn yadōṇa, “Ail mag aku nōbō mō akuyōbō ñīgō wōxnō yad nōlmījeñīṇō,” rōṇa. Aliō yad gīr ñīgō yadōṇa, “Halōu aku nugwo ap maga bli nōlīṇ nīmanṇ,” me rōṇa.

6

Nasaret nōbō mō Jisas nugw pōlim (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Jisas nōbō nuṇ bla yōlīṇōn mōgōrīb aku rōbōxōn, taun nuṇwa keir Nasaret duōṇa. ²⁻³ Du mīdōn, Juda God hōjōpalīb wop aku, mōgum rīb ram aku duōn, nōbō mō mīga akwōr hō mīdim akuyōbō ñīgō mönō yad nōlmīn nugugīrōn, aiō rōn yadmā, “Nōbō kī kapēda mōgōrīb kīyōbō nōbō, Maria ha nuṇwa i. Pīgnīṇ

nōbō Jems, Josep, Judas, Saimon maku. Nōlōunīṇ nōbō nuṇ bla pīsaṇ mīdōl kī. Jī mönō wā aku pikai yōbō nugwōn yad? Ap rōlībā akuyōbō agō magīm rōn rī?” rīmā. Aliō rōn, nugwo rīb gwogwo yōxōn hōglōm nōlōn pōlim.

⁴ Makwam Jisas ñīgō yadōṇa, “Nōbō God mönō yadīb bla, mōgōrīb mōl bli rīp yōnīṇ, nōbō dib an, me rōn, pīmījōñ aku, jī mōgōrīb ñīṇ keir piaku rīp yōnmīdīṇ, nōbō mō ñīṇ keir bla mönō ñīṇ aku nugweñīṇō,” rōṇa. ⁵ Nugwo nugw pōlim makwam, ap rōlībā akuyōbō bli rōn alīb maga ñīgōlōṇ; nōbō mō ap rōṇ piaku mōsōr pī nugumīn, kōmō ñīgōṇa. ⁶ Nasaret nōbō mō nugwo nugw pōlim aku nugwōn Jisas aiō rōṇa.

Jisas nōbō nuṇwa akuyōbō mōl sō, mabō na rīṇ, me rōn, yad abōṇa (Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

Jisas nuṇ pīōṇō ram yōj līglīg agrō mōgōrīb piaku rīp yōn gīrōn, nōbō mō akuyōbō ñīgō God Mönō maga yad nōlōṇa. ⁷ Wop i nōbō nuṇwa akuyōbō mōl sō piaku wō rīm hōmīdmīn yadōṇa, “Nōbō mōs keir, nōbō mōs keir mōgōrīb piaku hōrīrōr duōn, mönō wā na aku yad nōiōña. Nī ñīgō yad abmīdīl akuyōbō, mönō yad nōl yōn gīrōn, ragwo ha bla yad abnōb, yad abōñīṇō,” rōṇa. ⁸ Mönō i pīōṇō yadōṇa, “Dinōb cōñ aku, ap mag nīmīb, yogw, rīg pīrag dumījeñ; sauō rīb akwōr pīrag diōña. ⁹ Yam uñ rōbōn kwōnō ap uñ mīxīl paṇyōbō iōr rōb diōña; ap uñ bli kwo alīg pīrag dueñīm. ¹⁰ Ram i duṇ ñīgō yad pōña, rama akwōr mīdōn, mabō rī pōrōn, taun aku rōbōx dinōb cōñ wop akwōr diōña. ¹¹ Makwam mōgōrīb i urōpīnīṇ ñīgō yad pōn, mönō ñīgō aku nugweñ, mōgōrīb aku rōbōx dinōb, nugwīṇ, me rōn, yamsō hauya palīṇ pīnaṇ dinō,” rōṇa. ¹² Jisas aliō rīmīn, nōbō nuṇwa akuyōbō mōl sō bla, ñīṇ mōgōrīb piaku piaku duōn, nōbō mō akuyōbō ñīgō mönō yad nōl gīr yadmā, “Ap kib mag gwogwo rōi aku, pōdpōd rīmīn aliō alōlīṇō, rōn, rōbōxnō,” rīmā. ¹³ Aliō rōn, ragwo ha nōbō mō yuō wōl mīdōṇ piaku mīga

yadim röu dum, nöbö mö ap röñ bla miga wel röbö niñ nölmin, kömö niñgoña.

Herod yadmın, Röbö Pal Nölıb Nöbö Jon göliöda römaxdörmä

(Mat 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴ Makwam Jisas röñ akuyöbö mönö aku, mögöriñ rigwon rigwon akuyöbö dumın, kiñ Herod algör nugwöña. Nöbö mö piaku, mönö aku yad nugup duön, bli yadmä, “Röbö pal nölıb nöbö Jon wöröxim hogw pılim aku, höuöl öbıl hön ap rölıbä akuyöbö rımıdö,” rımä. ¹⁵ Bli yadmä, “Nöbö aku nöbö nagö İlaija,” me rımä. Ji nöbö bli yadmä, “God mönö yadıb nöbö maduar ör mıdmıdöi akuyöbö nöbö i hön mıdö,” rımä. ¹⁶ Ji kiñ Herod nuñ nugwön yadöña, “Aku röbö pal nölıb nöbö Jon höd göliöda römaxdörım akwör öbıl hön mag akuyöbö rımıdö,” röña.

¹⁷⁻¹⁹ Aku agapım: höd Herod, piñniñ Pilip möniñ Herodias röd pöña. Pımın, Jon “Ailö aku, mag waiö i röiö. Nobılınıñ nobılınıñ nuñwa peniñö,” röña. Makwam Jon aliö rımın, Herodias Jon nugwo nugumın ölısö wölmin yadım, Herod nöbö nuñ bla bli yad abmın duön Jon nugwo nag niñmä. Mö Herodias, nuñ ni pödpöd rön Jon nugwo pıl pal niñinö, rön, rıb akwör yöx nugumıda aku, ²⁰ ji Jon mag gwogwo i rımıdölöm. Nuñ mönö kai kai yadöñ aku, Herod nugwön mönö wä paxdöriö akwör yadö, rön, wahax pön, Jon nuñ nöbö wä lei mıdö, me rön, ipöxön mönö, Herodias nugwo rı gwogwam cöniñö, rön, Jon nugwidıx ri abmıda. ²¹ Mö Herodias, Jon nugwo pıl pal niñinö, rön, nugugu mıd mıd aku wop i, Herod nuöma nugwo yöx pön höñ hörögö röbön wop akwör, ap diba niñıba, gapman nöbö dib bla niñön, ami nöbö dib bla niñön, mögöriñ Galili nöbö dib akuyöbö mönö wob abım, ap diba niñıba hömä. ²² Hön ap niñmıdmın nugugırön, Herodias halöu nuñwa yuadö möl aku hön höx wödmın, Herod aipam, nöbö dib hön ap niñmıdim bla aipam nugumın, niñö wä rımın, kiñ Herod halöu aku nugwo yadöña, “Ailö aku, ap

agapım yad nugumıjınö aku nagö nöinö,” röña. ²³ Makwam mönö ölısö mönö ma yadön yadöña, “Ni nagö mönö mı ödöriö yadmıdla, nañ agapım yad nugumıjınö aku nagö nöina. Mögöriñ dib nugwidıx mıdıl ki yad nugwan, nagö rıba yadmön nugwidıx mıjnanö,” röña. ²⁴ Aliö rımın, halöua nuñ duön nuöm Herodias nugwo, ap kai yad nugunö, rön nugumın, nuöma painö yadöña, “Röbö pal nölıb nöbö Jon yöcmac maga yadanö,” röña. ²⁵ Nuöma aliö rımın, rıba halöu nuñwa rımgör kiñ Herod mıdöñ yöra duön yadöña, “Wopik wop mıdö gör, röbö pal nölıb nöbö Jon yöcmac mag nuñwa pön kwosö möla niñön rag hö nölö,” röña.

²⁶ Aliö rımın, kiñ Herod Jon nugwo rıbyöx nugumın, mı ödöriö lıb pılöña. Makwam nuñ nöbö dib bla nugugu mıdım nugugırön, mönö ölısö mönö ma halöu aku nugwo yadöñ aku rıbyöx nugwön, ²⁷ mag akwör ami nöbö nuñ i, “Du Jon yöcmac maga rag hane,” rön yad abmın, du Jon göliöda römaxdörön, ²⁸ yöcmac maga pi kwosö möl i niñön, rag hö halöu aku nugwo nölım, nuñ piöñö rag du nuöma nölöña. ²⁹ Makwam Jon nöbö nuñ bla, Jon nugwo göliöda römaxdörım mönö nugwön, niñ du nöbäpö rag duön, rıg möla hogw pılmä.

Jisas nöbö mö miga ap mag rımın niñmıma

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

³⁰ Jisas mönö wä pön dub nöbö bla, niñ piaku piaku mabö rıp yön pörön, höuöl hön, nöbö mö akuyöbö niñö mönö bıł kai yad nölön, ap bıł kai rim akuyöbö, magalıg Jisas nugwo yad nölma. ³¹ Nöbö mö miga uhömiñmä makwam, Jisas nöbö nuñ bla piñan ap niñıb maga niñölım, nuñ niñö yadöña, “An, nöbö mö mıdölöi mibıl yör i duön, hör mıdın, niñ mag mıñi anöi niñöñiñö,” röña. ³² Aliö rön, nöbö nuñ bla piñan röbö alebö pön, mögöriñ nöbö mö mıdmıdölöi yöra dumä. ³³ Makwam niñ röbö alebö pön dum nugugırön, nöbö mö miga akwör, Jisas nöbö nuñ bla piñan piaku dumıdöiñö, rön, taun piaku piaku

rimgör ipalip duön, röbö pö pö ödöi mixel aku höd duön, Jisas nöbö nuñ bla pisan duba rimidim piaku, höd du midmä. ³⁴ Jisas nöbö nuñ bla pisan röbö pö yöra uröpinön gö nigön, röbö alebö röböxön, nöbö mö miga midim akuyöbö nugwön rib nuñwa keir riblyöx nugwön nugwöña, ñiñ hön sipsip nöbö nugwidix midib i midöl mag aliö akuyöbö midmä. Aku nugum+n, nuñ lib pilm+n, ila nigön ñigö mönö bli uplöp yad nöl midöña. ³⁵ Naiö mödö rödip duöña nugwön nöbö nuñ bla hön nugwo yadmä, “Naiö mödö rödipa. Ki mögörib ör yör+k midöla. ³⁶ Makwam, nöbö mö kiyöbö yad abañ, ñiñ du ram yøj liglig agrö mögörib hör il me bilik duön, ap mag ñiñ bli wob nim+iñ,” me rimä.

³⁷ Aliö rim+n, Jisas yadöña, “Ñiñ keir ñigö ap mag bli nöine,” röña. Aliö rim+n, yadmä, “Aliö yadlö aku, nöbö röun akuyöbö amñaxib sö mabö rön rig pöi akuyöbö pön ap mag wob rag hön, ñigö nöl+ib mönö?” rimä. ³⁸ Aliö rim+n, Jisas yadöña, “Bred mag ñiña pödiö mid? Du nugwi!” röña. Aliö rim+n, du nugwön yadmä, “An bred mag akuyöbö mömid sö, dölöm mös alig midö,” rimä. ³⁹ Aliö rim+n, Jisas yadöña, “Nöbö mö kiyöbö yadiñ, asix pid nuöma hör+rör nigön, ap panö rol kiyöbö röm+id gi mid+iñ,” me röña. ⁴⁰ Jisas aliö rim+n, nöbö nuñ piaku nöbö mö akuyöbö ñigö yadm+n, bli nöbö mö padokwo padök mös höuöiliö igwö sö (50) rogwa hör+rör pañör rib gi midön, bli nöbö mö padokwo padök mös mös höuöiliö hö wölu amñaxib sö (100) rogwa hör+rör pañör rib gi midmä. ⁴¹ Makwam Jisas nuñ bred mag akuyöbö mömid sö aipam, dölöm hogwa aipam pön, adöx yöd röul adö kau sö laxiö nugwön, God nugwo, ri ablane rön, bred aku pi glixön, nöbö nuñ bla ñigö nöl+m+n, ñiñ piönjö nöbö mö akuyöbö nuöm nig nöl+mä. Dölöm hogwa aku, algör ör nöbö nuñ bla nöl+m+n, nöbö mö akuyöbö ñigö nuöm nig nöl+mä. ⁴² Nöl+m+n, nimmidim nimmidim, ñigö wöta biröña. ⁴³ Bred dölöm rib r+ba röböxmä akuyöbö, Jisas nöbö nuñ bla

yogw pön piöxm+n piöxm+n, yogw akuyöbö möl sö aja wölöña. ⁴⁴ Ap nimim wop aku, nöbö piakwör paip tausan duöña.

Jisas röbö panö rola röbip duöña

⁴⁵ Makwam mag akwör Jisas nöbö nuñ bla ñigö yadm+n, röbö alebö pön Bet-saida taun pö kwo dum+n nugug+rön, Jisas yöraku midön nöbö mö pia yad abm+n dumä. ⁴⁶ Yad abön, önöñ ajmag i pisö pid sö wöluön, God höjöp+al gir midöña.

⁴⁷⁻⁴⁸ Pixmag gur+ba röñ mag aku, Jisas nuñwör midön nugum+n, nöbö nuñ bla ñiñ röbö alebö pön, röbö yuö mib+il yörkwo dum+dm+n nugug+rön, hödala dum+dim adaku pik röxiö höm, m+iñi ri öliöxön röbö panö rola ipöx gir r+ip dum+dmä. Ruö yöudön löuön mag aku, Jisas röbö panö rola nöbö nuñ bla midim yöra duön, ñigö röb höx ri nigön, duba rim nugug+rön, ⁴⁹⁻⁵⁰ nugwo röbö panö rola dum+idön aku nugwön, aku nöbäpö höjöl, me rön, ölölo rim+n ipöxön aiö rön göul göul nöl+mä. Alm+n Jisas ñigö yadöña, “Rib diba yöxm+iñ! Ni nör höm+idla! Ipöxm+iñ+iñ!” röña. ⁵¹ Aliö rön, röbö alebö möla dum+n, hödal höm+idön aku hölög+pöña. Alm+n, Jisas nuñ pödpödiö aliö alö, rön, rib miga yöxmä. ⁵² Nuñ bred pön nöbö mö miga nuöm nig nölöña nugwim aku, ji wop aku ñiñ Jisas nugw pi cici nigölim. ⁵³ Makwam röbö mib+ila dum+id dum+id mögörib Genesaret uröpinön, röbö alebö aku nag wab+il nig+mä. ⁵⁴ Röbö alebö yöraku röböx dum nugug+rön, nöbö mö piaku Jisas hö, rimä nugwön, ⁵⁵ rimgör mögörib piaku piaku hör+rör duön, nöbö mö ap röñ akuyöbö pön, Jisas du midön yöra pön höm+dmä. ⁵⁶ Wop adaku, Jisas ram yøj liglig agrö piaku mönö taun piaku mönö mögörib hör piaku uröpin+m+n, nöbö mö ap röñ akuyöbö ñigö pön hö simaim mib+il yöra nigön, Jisas nugwo yad gögö rön yadmä, “Nagö midan, nöbö mö ap ri bla, wöl+iñ nagö pi nugwiñ, ñigö kömö nigan,” me rimä. Jisas yöwö röña nugwön nöbö mö nugwo pi nugwim akuyöbö ñigö magalig wä röña.

7

Ap höbwab yuö bebö röpin rɨɲadö hön akwör pɨxa mɨjõna

¹ Perisi nöbö bli, lo mönö yad nölɨb nöbö bli, Jerusalem yöbö hön, Jisas mɨdön yöra du mɨdön, ² nugumɨn Jisas nöbö nuɲ bli, nöhöniɲ apɨniɲ nöbö hölul rɨ ri abön, imaga röbö äbäd ab gɨrön ap nɨmmɨdöi mag akuyöbö rölim. ³ Perisi nöbö piaku aipam, Juda nöbö mö piaku aipam magalɨg, nöhöniɲ apɨniɲ nöbö rɨg yadmɨdöi akuyöbö nugwön, imaga röbö äbäd abö döɲö, ap pɨ nɨmöia. ⁴ Sɨmaim mibɨl yöra du mɨdön, höuöl rama hön, paɲ mag akwör röbö äbäd abö döɲö, ap pɨ nɨmöia. Makwam namaga, kwosö, wi yöja, köp hölɨmɨb ap bla algör röbö äbäd abö döɲö, ap pɨ nɨmöia. Ap akuyöbö magalɨg mag kɨtɨb wä röia.

⁵ Makwam, Jisas nöbö nuɲ bla hör ap nɨmim aku nugwön, Perisi nöbö piaku aipam, lo mönö yad nölɨb nöbö bla aipam Jisas nugwo yadmä, “Nöbö nagö piaku pödpöd rɨmɨn, nöso auso nöbö rɨg yadim mag akuyöbö, imag ñiɲ aku röbö äbäd abölöi wöhö, hör ör ap nɨmmɨdöi?” rɨmä.

⁶ Aliö rɨmɨdmɨn, Jisas yadöɲa, “Ñiɲ inakmönö hörmɨdöi aku, Aisaia mönö mɨ ödöriö yadön, God Mönö aku kai kɨtön yadöɲa,

‘Nöbö mö kɨyöbö, God iba yadim bɨl sö dumɨda, röi aku,
jɨ hör mönö akwör yadöia; nɨ madmag nɨgölöi.

⁷ God lo mönö aku yad nölölɨɲö, röi aku,
jɨ nöbö mö mönö ñiɲ keir yadöi mönö piakwör yad nölöia.

Makwam, nɨ höjöpälön ib na yadɨɲ bɨl sö duen.

Hör mönö akwör yadmɨdöiɲö,’ röɲa.

⁸ Mag akuyöbö, ñiɲ God mönö yad nɨgɨm aku röböxön, nöbö mö mönö ñiɲ keir yadöi aku pön, nuö nöhöniɲ nöbö rɨg yadöi mag akwör nugw pön mai duöiɲö,” röɲa.

⁹ Jisas ñigö iswob yadön yadöɲa, “Ñiɲ rɨb wä yöx nugwön, God mönö yad nɨgön aku pɨ hör piaku abön, rɨb mag ñiɲa keir

akwör nugw pön mai dumɨdöia. ¹⁰ Mosɨs God Mönö rɨb mɨɲi kai kɨtön yadöɲa, ‘Nauö nam rɨg yajöñ akuyöbö nugw pön, ñiɲ pɨ ösös rɨ ri aböña; jɨ halöu ha bli nuö nuöm ñiɲ bla ölsö wölaɲ mönö diba yadmɨjöñ aku, ñiɲ ñigö pɨl pal nɨgɨɲ wöröxɨɲ,’ me röɲa. ¹¹ Makwam ñiɲ mönö adaku ödöriar yad nölölöi. Nöbö i, acö mam röböxnöb, cön aku, nuö nuöm yajöna, ‘Acö mam, nɨ ap wä bli ñiɲ nöbö hogwa nöilöxa, jɨ rɨg ñiɲ nöbö hogwa nölɨb rɨg aku, wopik nɨ God nugwo nöinö, rɨl makwam, ñiɲ nöbö hogwa nölɨb rɨg i mɨdölö,’ cöna. ¹² Akuyöbö aliɲ, ñiɲ nugwön yajöña, ‘Ñiɲ akuyöbö alöi aku, mönö mɨdölö,’ cöña. Aliö yadɨɲ, ñiɲ God Mönö aku röböxön, ap wä bli nuö nuöm ñigö nöleñ. ¹³ Makwam, rɨb mag ñiɲa keir akwör yöx nugwön, mai duön, nöbö yonyöbö bli aipam yad nölɨɲ, ñiɲ piöɲö nöbö yonyöbö bli yad nölɨɲ, aliɲ dun nugugɨrön, God Mönö hör ap i röxg pɨ hör ki bö aböia. Makwam nuö nuöm mönö yadɨl akwör yöi; ñiɲ ap mɨga akwör aliö paɲ mag akwör rɨmɨdöiɲö,” röɲa.

¹⁴ Jisas aliö rön, nöbö mö magöri rɨg mɨdim akuyöbö ñigö yadmɨn, nuɲ mɨdön il yöra hömɨdmɨn yadöɲa, “Mönö yadɨba rɨmɨdɨl gɨ ñiɲ magalɨg nugwön, mönö ila röx nugw ri aböña. ¹⁵ Ñiɲ ap nɨmɨɲ yuö bö pɨn diön aku pɨx pɨlenɨm; ap höbwab yuö ñiɲ bebö röpin rɨɲadö höna akwör raɲ, ñiɲ pɨxa alɨg mɨjõna. ¹⁶ Ñiɲ nöbö mö rɨmɨj möla mɨjön bla, rɨmɨj pal nɨg nugw ri abne,” röɲa.

¹⁷ Jisas aliö rön, nöbö mö bla ñigö röböxön, ram möl yuadö dumɨn, nöbö nuɲ bla nugwo yad nugumä, “Mönö höd röxön yadlö aku, ila aku mɨkai?” rɨmä.

¹⁸ Aliö rɨmɨn, Jisas yadöɲa, “Nöbö mö bla ñiɲ nugwölöi mag akuyöbö, ñiɲ kwo algör nugwölöi ä? Ap mödöi bla amnör nɨmɨɲ, höbwab bö pɨn duaɲ, God nugum pɨx pɨlöl. ¹⁹ Aku agapɨm: ap nɨmöi piaku, madmag yuö bö duen; höbwab yuö bö ör pɨn duaɲ, höb alɨg yax aböñiɲö,” röɲa. Jisas yadöɲ mönö aku, ap bla magalɨg paɲ nɨmɨb akwör mɨda, mödɨb ap bli mɨdölö,

röŋa.

²⁰ Makwam Jisas aliö rön yadöŋa, “Riḅ gwogwo yuöriḅ ñiŋ bebö röpiḅ riŋadö hön ap akwör raŋ, nöbö mö pıxa aliḡ miḡjöña. ²¹ Nöbö mö bla yuöriḅ ñiḡö bö riḅ gwogwo yöx nugu ḡriḅ, ñiŋ mag gwogwo rön, ap kib pön, nöbäpö pılön, mö kib nöbö kib rön, ²² ap piaku ap ana aliḡ miḡdölö, rön, nöbö mö bli riḅ gwogwo yöxön, inakmönö hörön, mönö gwogwo yadön, ap piaku ap na aliḡ miḡdölö riŋ, ölisö wölaŋ, nöbö mö yad höimöuön, ib ñiŋ keira mag wölön, amiḅ rön, mag gwogwo riḅ riḅ akwör yöx nugwön, röia. ²³ Mag gwogwo röi piaku riḅ mag i hör piakuyöbö höl. Riḅ gwogwo maga yuöriḅ ñiŋ bebö wöl aku riḡiḅ, nöbö mö God mämäḡ il rol nuŋwa pıxa aliḡ miḡdöia.

Mö i, Jisas raŋ, halöu na kömö niḡönŋö, rön, nugw pöŋa
(Mat 15:21-28)

²⁴ Jisas möḡöriḅ aku röböxön, du möḡöriḅ taun dib Taia womiöx yörawam duöŋa. Duön, nöbö mö piaku niḅ weik nugwölŋ, me rön, ram möl yuadö möl i duön umad ḡi miḡdöŋa aku, ji umad ḡi miḡdiḅ maga miḡdölön. ²⁵ Mö i, halöu nuŋ miḡda ragwo ha öim niḡöŋ makwam, Jisas hö, riḡiḅ, nuŋ duön Jisas yödpılö il yöra höxmax yuön, ²⁶ Jisas nugwo yad göḡö rön yadöŋa, “Halöu na ragwo ha yuö wöl aku, yad abaŋ röu duaŋ,” me röŋa. Mö aku nuŋ Juda mö yöi. Nuŋ yöx pön hem möḡöriḅ Pönisia, möḡöriḅ Siria nöbö nugwidix miḡdmıḡmä. ²⁷ Makwam aliö riḡiḅ, Jisas nugwo yadöŋa, “Höd halöu ha ap niḡiḅ, wöt biḅön aku waiö. Halöu ha nöliḅ ap mag aku pön wöñö abniŋ aku wä reniŋö,” röŋa. ²⁸ Aliö riḡiḅ, mö aku painö yadöŋa, “Nöbö Dib! Aku wä yadlö makwam, ji halöu ha piaku ap niḡiḅ, riḅ riḅa akuyöbö äbäñ mo aku piḅaŋ, wöñö bla aipam niḡmönŋö,” röŋa. ²⁹ Aliö riḡiḅ, Jisas mönö aku nugwön yadöŋa, “Nagö aliö yadlö aku, halöu nagö ragwo ha yuö wölön miḡd aku mödö röu dua; naŋ duö,” röŋa. ³⁰ Jisas aliö riḡiḅ, mö aku höbkal duön nugumiḅ, ragwo ha röböx

röu dumıḅ, halöu nuŋwa köp rol yöra tar höliḡ ḡi miḡdöŋa.

Riḡiḅ möl idixöŋ nöbö i Jisas riḡiḅ, riḡiḅ möla rödöŋa

³¹ Jisas möḡöriḅ taun dib Taia il yöra röböxön, du möḡöriḅ taun dib Saidon il piaku palön, möḡöriḅ Dekapolis duön Ban Yuö Galili duöŋa. ³² Umiḅ nugugriḅ, nöbö mö piaku nöbö riḡiḅ möl idixim mönö piḅ riḅ abmiḡdöl nöbö i pön hön, Jisas nugwo yad göḡö rön yadmä, “Nöbö ki nugwo piḅ nugwaŋ, wä raŋ,” me riḡmä. ³³ Aliö riḡiḅmiḅ, Jisas nöbö aku nugwo yöliŋön hör hör yöra duön, imag nuŋ aku riḡiḅ möla abön, imag höpöl pılön, albeñ nuŋ aku piḅ nugwön, ³⁴ laxiö adöx sö nugwön, aŋöi niḡ ḡriḅ, “Epata!” röŋa. Mönö yöbö yadön, “Epata,” röŋ aku, mönö il aku “Rödö,” röŋa. ³⁵ Jisas aliö riḡiḅ nugugriḅ, nöbö aku riḡiḅ möla rödmiḅ, ajmöla womiöxim nugugriḅ, mönö ödöriar pöŋa. ³⁶ Jisas nuŋ piöŋö nöbö mö akuyöbö ñiḡö yadöŋa, “Mönö aku nöbö mö bli yad nölmıjeñiŋö,” röŋa. Mönö aku mönö ölisö yadöŋa, ji ñiŋ du miḅ usus rön nöbö mö miḡa yad nölmä. ³⁷ Mönö aku yad nölmıḡmiḅ nöbö mö nugwön aiö waiö rön yadmä, “Jisas ap piaku magaliḡ riḡiḅmiḅ miḅ wä ra. Nuŋ nöbö mö riḡiḅ möl idixön riḅ piaku riḡiḅ, riḡiḅ möla rödmiḅ, nöbö mö albeñ ömörö riḅ piaku riḡiḅ, mönö piḅ riḅ aböiŋö,” riḡmä.

8

Jisas nöbö mö miḡa ap mag nölmıḅ niḡiḅmä
(Mat 15:32-39)

¹ Wop mibiḅ yöḅ akwör, nöbö mö miḡa hö miḡdiḅ, ap maga miḡdölmıḅ, Jisas nöbö nuŋ bla wö riḡiḅ hömiḡmiḅ yadöŋa, ² “Niḅ nöbö mö kiḡyöbö ñiḡö uliöxmıḡdla. Wop mös paŋ niḅ piḅaŋ miḡdön hör miḡdöia. ³ Ñiŋ kiö akwör yad abmön, bli pad piaku höi akuyöbö, ödöi mibiḅ piaku duön, mämäḡa mömöinö palaŋ, piḅ biḅöñiŋö,” röŋa. ⁴ Aliö riḡiḅ, nöbö nuŋ bla yadmä, “Möḡöriḅ ki mibiḅ ör yörik, ap maga pikai yöbö pön nöiniŋö?” riḡmä. ⁵ Aliö riḡiḅ,

Jisas yadöŋa, “Bred mag ñiŋa pödiö mɪd?” rōŋa. Aliö rɪmɪn, yadmä, “Akuyöbö mij sö,” me rɪmä. ⁶ Aliö rɪmɪn, Jisas nöbö mö akuyöbö ñigö yadmɪn, römɪdɪm nugugɪrɔn, bred mag akuyöbö mij sö aku pɔn, God nugwo ri ablaŋe, rɔn, pɪ gɪlɪxɔn, nöbö nuŋ bla nölmɪ, ñiŋ piöŋö pɔn, nuöm ñigɔn nöbö mö nölmä. ⁷ Dölöm ulul pɪ gɪ mɪdim aku algör pɔn, God nugwo ri ablaŋe rɔn, nöbö nuŋ bla nölmɪ, nuöm ñig nölmä. ⁸ Nölmɪn, nɪmmɪdɪm nɪmmɪdɪm ñiŋ wöta bɪrɪm, rɪb rɪba rɔböx rɔböxɪp rim piaku, Jisas nöbö nuŋ bla yogw akuyöbö mij sö piöxmɪn aja wölöŋa.

⁹ Nöbö ap nɪmim adaku, po tausan akuyöbö. Jisas nuŋ nöbö mö adaku ñigö yad abɔn, ¹⁰ nöbö nuŋ bla pɪsaŋ rɔbö alebö pɔn, mögöriɪb Dalmanuta dumä.

Perisi nöbö bli, “Ap rölɪbä akuyöbö i raŋ nugunö,” rɪmä

(Mat 16:1-4; Luk 12:54-56)

¹¹ Perisi nöbö bli Jisas nugwo inakmönö hörɪŋ pödiö yajönɪŋö, rɔn, hɔn nugwo pɪsaŋ mönö yad nugup duön yadmä, “God adöx yöd röl adö kau sö mɪd ölsö nuŋwa pɔn ap rölɪbä mag cɪmala raŋ, an nugwɔn, God nagö yad abmɪn hörəŋö, rɔn, nugunö,” rɪmä. ¹² Aliö rɪmɪn, Jisas aŋöi mag diba abɔn yadöŋa, “Nöbö mö weik mɪdöi wop kɪ, pödpöd rɪmɪn yadöi, ‘Ap rölɪbä mag cɪmal i raŋ nugunö,’ röi? Nɪ ñigö mɪ ödöriö yadmɪdla, ñigö ap rölɪbä akuyöbö i rɪmɔn, nugweñɪŋö,” rōŋa.

¹³ Aliö yadɔn, ñigö rɔböxɔn, nöbö nuŋ bla pɪsaŋ rɔbö alebö pɔn, ban yuö ir kwo wölumä.

Jisas, nöbö nuŋ bla Perisi mönö ñiŋa peñɪŋö, rɔn, mönö höd rɔxɔn yadöŋa

(Mat 16:5-12)

¹⁴ Makwam nöbö nuŋ bla uplɔbɔn, bred mɪg yöi, mag paŋyöbö iör pɪ rɔbö alebö möla ñigɔn, pɪrag dumä. ¹⁵ Mibɪl kwo du gɪrɔn, Jisas ñigö yadöŋa, “Perisi is ñiŋ aku aipam, Herod is nuŋ aku aipam, nugw ri abne,” rōŋa.

¹⁶ Aliö rɪmɪn, nöbö nuŋ bla ñiŋ keir yad nugwob nugwob rɔn yadmä, “Bred

mag bla aipam ragölöl aku yadmɪdö,” rɪmä. ¹⁷ Jisas nuŋ keir ñiŋ rɪg yadim aku nugwɔn yadöŋa, “Pödpöd rɪmɪn bred maga ragölölɪŋö, rɔn, yadmɪdöi? Ñiŋ mönö nugwɔn il aku nugwölöi ä? ¹⁸ Mämäga ñigɔn aku nugwölöi? Rɪmɪj möla ñigɔn aku yöxölöi? Owa nugwɔn uplɔböi? ¹⁹ Nöbö paip tausan mɪdim wop aku, bred mag akuyöbö mömɪd sö pɔn pɪ gɪlɪx nölmɔn, nɪmɔn rɪb rɪba rɔböxim bla, yogw akuyöbö pödiö piöxim?” rōŋa. Aliö rɪmɪn, yadmä, “Yogw akuyöbö möl sö piöxmɪŋö,” rɪmä. ²⁰ Aliö rɪmɪn, yadöŋa, “Makwam nöbö po tausan mɪdim wop aku, bred mag akuyöbö mij sö pɪ gɪlɪx nölmɔn, nɪmɔn rɪb rɪba rɔböxim bla, yogw akuyöbö pödiö piöxim?” rōŋa. Aliö rɪmɪn, yadmä, “Yogw akuyöbö mij sö piöxmɪŋö,” rɪmä. ²¹ Aliö rɪmɪn, yadöŋa, “Ñiŋ mönö yöxɔn, mönö ila nugwölöiŋ ä?” rōŋa.

Mämäg we wölöŋ nöbö i Jisas rɪmɪn, mämäga ix nugwöŋa

²² Makwam ñiŋ Betsaida tauna uröpɪnmɪn nugugɪrɔn, nöbö mö bli nöbö mämäg we wölöŋ i pɔn hɔn, Jisas nugwo yad gögö rɔn yadmä, “Nugwo pɪ nugwö,” rɪmä. ²³ Aliö rɪmɪdmɪn, Jisas nöbö mämäg we aku nugwo inɪpɪlɔ pɔn, yölɪŋɔn ram yöj liglɪg agrö rɪb yöra duön, mämäg nugwo aku höpöl pɪlɔn, nugwo pɪ nugwɔn, yadöŋa, “Mämäg nagö ap bli nugumɪdlaŋö owa?” rōŋa. ²⁴ Aliö rɪmɪn, yadöŋa, “Yöwö. Nöbö mö bla nugumɪdla, jɪ bɪ höu rɔxgɪb bla yönmɪdöiŋö,” rōŋa.

²⁵ Aliö rɪmɪn, Jisas iswob mämäg nuŋwa pɪ nugumɪn, rɪb pia wä rɪmɪn ap bla magalɪg nugw ri aböŋa. ²⁶ Makwam Jisas nöbö aku nugwo yadöŋa, “Is wob höbkal ram yöj liglɪg agrö nöbö mö mɪdöi pö kwo wölumɪjɪnö; ram nagö paxdöriar duö,” rōŋa.

Pita Jisas nugwo yadöŋa, “Nagör mɪ Mesaia,” me rōŋa

(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Jisas nöbö nuŋ bla pɪsaŋ ram yöj liglɪg agrö taun dib Sisaria Pilipai il yöra dumä. Ödöi mibɪl yöra du gɪrɔn ñigö yadöŋa,

“Nöbö mö piaku, nî yönimim me rön nugwöinjö?” rōja. ²⁸ Aliö rimin, yadmä, “Nöbö mö bli nagö rōbö pal nōlīb nöbö Jon aku, me rōia; bli Ilaija, me rōia; bli God mönō yadīb nöbö keir i, me rōinjö,” rimä. ²⁹ Aliö rimidmin, Jisas ñigö yadōja, “Ñiñ keir nî yönim, me rön, nugwöi?” rōja. Aliö rimin, Pita yadōja, “Nan̄or mî Mesaia* maku,” me rōja. ³⁰ Aliö rimin, Jisas yadōja, “Nöbö mö akuyöbö mönō aku wöxnö yad nōlmijeñinjö,” rōja.

Jisas yadōja, “Nî wöröxön höbkal öbinö,” rōja

(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Jisas nuñ ila ñigön, nöbö nuñ akuyöbö ñigö mönō yad nōlön yadōja, “Nöbö Ha nuñwa ölin̄ höb diba ödöriö pōna. Mönō pî nuöm ñigīb nöbö dib bla aipam, God ap höjöpāl ur nōlīb nöbö dib bla aipam, lo mönō yad nōlīb nöbö bla aipam, nugwo nugwīñ, ölisö wōlan̄, pīl pal ñig gīñ, nuñ wöröxön, wop mōs mīdön, wop pañ aku höbkal öbiöninjö,” rōja. ³² Jisas mönō aku wöxnö yadim, Pita nugum, wä rölīm, Jisas nugwo pön du rīb yöraku duön, nugwo yad girön yadōja, “Mönō aliö akuyöbö yadmījinö,” rōja. ³³ Jî Jisas höuöiliö, nöbö nuñ bla ñigö nugwön, Pita nugwo yadōja, “Seten! Nan̄ höglöm nî adö duö! God rībyöx nugw rīb akuyöbö yadmīdöiö; nöbö mö piaku rībyöx nugwöi rīb akuyöbö yöx nugwön yadmīdlanö,” rōja.

³⁴ Jisas aliö rön, nöbö nuñ bla aipam, nöbö mö mīga mīdim akuyöbö aipam wö rim, il yöra hömidmin yadōja, “Nöbö mö yön yön nî pīsan̄ mīdība cōñ bla, ap agapim mögōrīb rol il kī rīb diba yöx nugwöi aku rōböxön, mīxīñ ñiñja keir rīb diba yöx nugwöi aku rōböxön, bī katlō watlō waba pī ragpīd ñig ragön nî mai höñ. ³⁵ Nöbö mö, Jisas nugw pön mīdīñ wä reninjö, rön, nugwōñ bla, mī anadö pīn bīcōña. Makwam nöbö mö, Jisas nugw pön, mönō wä nuñwa nugw pön mīdīñ, anīñ rī gwogwam cōñ aku mönō mīdölö,

rön, rīñ diön nöbö mö akuyöbö, God ran̄ öim öim mījōña.

³⁶ “Makwam nöbö mö, ap waiö mögōrīb rol il kī mīga akwör pīñinjö, rön, rīñ duañ, mögōrīb il kī mīd ap akuyöbö magalīg pōña, jī öim mīdīb mag aku peñim. ³⁷ Ap waiö akuyöbö magalīg rag du sīm rön, öim mīdīb mag aku wobīb maga mīdöl.

³⁸ “Weik wop kī nöbö mö ñiñ nöbö mö kib mag yönön, ap kib mag gwogwo rī gör mīdöi aku, nöbö mö kai nî aipam mönō na aipam möigw yöxōñ aku, mai Nöbö Ha nuñwa Nuö mil mag wä keiryöbö pön, ejol lei bla pīsan̄ hön wop aku, nuñ ñigö algör ör möigw yöxön, ‘Nöbö mö akuyöbö ñigö nugumīdöiö,’ cōñinjö,” rōja.

9

¹ Jisas aliö rön, mönō i yadōja, “Nî ñigö mönō mī yadmīdla, ñiñ nöbö mö mīdöi kīyöbö bli kömö mīdīñ nugugirön, God nöbö mö pön nugwidix mīdīb wop aku, mil ölisö mag diba alīp han̄ nugwōñinjö,” rōja.

Jisas mīxīñ nuñwa mī keiryöbö wöxnö ñigōja

(Mat 17:1-12; Luk 9:28-36)

² Makwam mai wop akuyöbö in̄ösu bö mīdön, Jisas nuñ Pita Jems Jon ñigö yam ada yölin̄ön, mögōrīb nöbö mö mīdölīm höñ i pisö wölu önöñ aimag pīd sō wölumā. Wöluön, Jisas nugwo nugumīn nugugirön, mīxīñ nuñwa mī keiryöbö wöxnö ñigōja.

³ Wölīj nuñ aku lei gudogudö wä keiryöbö wöxnö ñigīm, mil milöu gī mīdōja. Nöbö mö mögōrīb mīgrö kī i wölīj bli rōbö pīlön pīl patön rim, lei gudogudö aliö akuyöbö röxgīb maga mīdöl. ⁴ Makwam nugumīn, Ilaija Mosīs yöñö hön Jisas pīsan̄ mönō pīmīdmä. ⁵ Ñiñ nugwön, Pita Jisas nugwo yadōja, “Mönō yad nōlīb nöbö, an yörīk mīdim mī wä ra! Makwam, an ram bötö mea mōs pañ urön; nagö i, Mosīs i, Ilaija i,” me rōja. ⁶ Ñiñ ipöxmīdim aku döñö, Pita rībyöx nugw rī abölön wöhö, amnör aliö yadōja.

^{8:29:} Jon 6:68-69 * ^{8:29:} Grik mönō “Krais” aipam, Hibru mönō “Mesaia” aipam ila pañyöbö iör mīda: “God yad ñigōñ Nöbö maku.” ^{8:30:} Mak 9:9 ^{8:34:} Mat 10:38-39; Luk 14:27 ^{8:38:} Mat 10:33 ^{9:1:} Mak 13:30 ^{9:2:} Apos 3:22; 2Pit 1:17-18

⁷ Makwam mijöi wab i hön, ñigö pî yuö abmîñ nugugîrön, mönô i mijöi yuö yör sô pik yadöña, “Aku Ha madmag yöbö ñî ödöriö. Mönô yajöña akuyöbö nugune,” rönja. ⁸ Aliö rîmîñ nugugîrön, ñîñ adadö nugumîñ, nöbö hogw aku mîdölîmem; Jisas nuñwör mîdöña.

⁹ Makwam ñîñ pîd sô rëbëxön, hö pîñ gîrön, Jisas yadöña, “Pîd gî hömîdmîñ ap rîmîda nugwöi aku, weik nöbö mö bli yad nölîmîjeñ. Mai Nöbö Ha nuñwa wörëxön öbiön wop aku, wëxnö yad nöine,” rönja.

¹⁰ Aliö rîmîñ, nöbö nuñ bla nöbö mö bli yad nölîlim; ñîñ keir yad nugwob nugwob rön yadmä, “Wörëxön öbinö, ra aku, mönô il aku mîkai?” rîmä. ¹¹ Aliö rön, Jisas nugwo yad nugwön yadmä, “Lo mönô yad nölîb nöbö bla pôdpöd rîmîñ yadöi, ‘Ilaija höd hönîñö,’ röi?” rîmä. ¹² Aliö rîmîdmîñ, Jisas yadöña, “Mi yadöia. God Mönô maga kai kitön yadmä, ‘Nöbö Ilaija höd hön ap piaku rî pîdîlumîjönîñö,’ rîmä. Makwam God Mönô aku mönô i kai kitön yadmä, ‘Nöbö mö piaku Nöbö Ha nuñwa nugwo peñ; ñîñ nugwo öliñ höb diba pî nöiöñîñö,’ rim mönô aku, pôdpöd rîmîñ aliö yadöiñö, rön, nugwöi?” ¹³ Ilaija mönô yadmä aku, mai hönîñö, rön, rîb aku yöx nugumîjeñ. Nuñ mödö höm nugwön, rîb ñîñja keir yöx nugwön nugwo amnör rî gwogwam rîmä. Aku makwam, God Mönô aku kai kitön, nugwo rîg cönîñö, rim mag akwör röiñö,” rönja.

Ragwo asa ha ulmîdö i öim ñîgöñ aku, Jisas yad abîm rôu duöña

(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Makwam ñîñ up bö pîñ duön nugumîñ, lo mönô yad nölîb nöbö bli, Jisas nöbö nuñ akuyöbö mac sô pîsan nuö nuö yad mîdim nugugîrön, nöbö mö mîga akwör hön, ñîgö pî yuö abön nugugu mîdmä. ¹⁵ Aliö nugugu mîdim nugugîrön, Jisas höröpînmîñ, nöbö mö hö mîdim akuyöbö, aiö rön, du nugwo yad wahax pîmä.

¹⁶ Jisas nöbö nuñ bla ñîgö yad nugwön yadöña, “Pôdpöd rîmîñ nuö nuö yadmîdöiñö?” rönja. ¹⁷ Aliö rîmîñ

nugugîrön, nöbö i nöbö mö mîdim mîbîl yöra yadöña, “Mönô yad nölîb nöbö. Ha na aku, ragwo asa yuö wölîm, mönô pöl.

¹⁸ Wop bli nugwo uplëb rîmîñ, pîñ bîrön, ajmëla höpöl höbwa röpînmîñ, ajmaga öbîx kit kit yuön, îñ wajmag mîxîñ pî îñ rî nölîp ra. Öim akuyöbö almîñ almîñ, ñî pön höl aku, jî nöbö nagö akuyöbö ñîgö yadmön, ragwo asa aku yad ab wöhö nugwön rëbëxöiñö,” rönja.

¹⁹ Aliö rîmîdmîñ, Jisas ñîgö yadöña, “Ñîñ nöbö mö weik mîdöi kîyöbö God nugw pî cîcî ñîgölöi. Wop kai nugwo nugw pön, ap piaku ñîñ keir cön? Mönô öim yadmön nugwöi aku, jî ñî pôdpödiö mönô kitîb wä yadmön nugwöñ? Ha aku pîñ mîdîl yörîk pön höi!” rönja. ²⁰ Aliö rîmîñ, pön Jisas mîdöñ il yöra pön höm, ragwo asa nugwo öim ñîgöñ aku, Jisas nugwo nugwön, ha aku nugwo rîmîñ, pîñ bîrön, wöj wöj nölîmîñ, höpöl wöl höpöl höbwa hör pîñöña. ²¹ Almîñ, Jisas ha aku nuö yad nugwön yadöña, “Ap aku wop kai rön?” rönja. Aliö rîmîñ, yadöña, “Maduar hanjala mîdöñ wop akwör rönja.

²² Ragwo as aku, nugwo öim pîl pal ñîgîñö, rön, rîñ yönîmîd rîñ yuö bla aipam, rëbö yuö bla aipam pal wöd abmîda. Almîd makwam, anîñ nuarö uliëxön, ap aku yad abîb maga cön aku, yad abö,” rönja. ²³ Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Ñî pôdpöd rîmîñ, ‘Yad abîb maga cön aku, yad abö,’ rön, yadmîdlö? Rîg yad nugun mag akuyöbö cönîñö, rön, rîbyöx nugunö aku, rîg yad nugunö mag akwör cönîñö,” rönja. ²⁴ Jisas aliö rîmîñ, ha nuö aku yadkap ör yadöña, “Nagö nugw pîla; mag aku cînanö, rön, rîb aku yöx nugul aku, jî rîb mös yëxbä maga ra aku, ñî rîb wä nölân nugwön ñî mî anadö nugw pîñöm,” rönja.

²⁵ Makwam nöbö mö mîga, nuarö hogwa Jisas pîsan mîdim yöra, ipalîp hömîdmîñ nugwön Jisas ragwo as aku nugwo yadöña, “Nagö ragwo asa, nöbö mö rîman rîmîj möla idîxim mönô pîmîdölöi aku, nagö yadmîdla, ha aku nugwo rëbëxön, anadö rôu duö, mai höuöil hömîjnanö!” rönja. ²⁶ Jisas aliö rîmîñ,

ragwo as aku aiö diba rön, röu dinöb rön, ha aku nugwo rımın, göur du pın bırön, gıl gıl rı, rı gö nıgmın, nöbö mö mıga yadmä, “Ha mödö wöröxö,” rımä. ²⁷ Aliö yadım aku, jı Jisas inıpılö nuñ aku pön, nugwo pabıl nölım, nuñ kömö mıdöña. ²⁸ Mai Jisas ram möl yuadö duön, nöbö nuñ bla pısañ ñıñör mıd gır, nugwo yadmä, “Pödpöd rımın an ragwo as aku yad ab wöhö nugwöl?” rımä. ²⁹ Aliö rımın, Jisas yadöña, “Ragwo as akuyöbö hör yad abeñ; God höjöpäl mıjññ akwör röu diöña. Hör aku röu dueñıñö,” röña.

Jisas iswob, “Wöröxön öbinö,” röña
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Jisas nöbö nuñ bla yölıñön, mögörib aku röböxön, mögörib Galili mibıl yöra du gırön, nöbö nı akuyöbö ñıgö mönö yad nöl rı abne, rön, tar umad gı mıdön, ñıgö yad nölmda. Ñıñ yad nölön yadöña, “Nöbö Ha nuñwa nugwo wöñö u rön nöbö bli ñıgö nolan, nugwo pıl pal nıg gıñ, wöröxön, wop mös mıdön, wop pañ aku höbkal öbiönıñö,” röña. ³² Nuñ aliö rımın nugugırön, mönö il aku mıkai, me rön, nugwo yad nugwöyıx aku, jı ipöxön yad nugwölım.

Nör nöbö diba mıdlö, rön, mönö nuö nuö yadmä
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³⁻³⁴ Makwam ödöi mibıl yöra du gırön, Jisas nöbö nuñ piaku, “Nör nöbö diba, nagö nöbö dib yöi,” me rı gırön, nuö nuö yadmın duöña. Du Kapaneam uröpınön, ram möl yuadö duön, Jisas ñıgö yad nugwön yadöña, “Ödöi mibıl yöraku hö gırön, mönö kai yadıp höi?” röña. Aliö rımın, nöbö nuñ bla mönö aku yad nugu gırön hem aku nugwön, möigw yöxön, painjö yad nölölım. ³⁵ Yad nölmdölım, Jisas du römıdön, nöbö nuñwa akuyöbö möl sö akuyöbö ñıgö yadım hömıdmın yadöña, “Nöbö mö diba mıdıba cöñ piaku, nöbö mö hör mabö rı nölöi akuyöbö mıdön, nöbö mö bli ñıgö magalıg mabö rı nölıñ,” me röña. ³⁶ Aliö rön, ha ulmıdö

i pön hön mıdim mibıl yöra nıgön, wob gırön yadöña, ³⁷ “Nöbö mö nı nugw pön, ha ulmıdö aliö kıyöbö röxgıb pañyöbö i pı ösös rı abmıjññ aku, ha aku nugwör wöhö, nı aipam pöña. Makwam nı pöñ aku, nör wöhö, Acö na yad abmın höm aku nugwo aipam pöñıñö,” röña.

Nöbö mö an höx mıdölöi akuyöbö, ñıñ nöbö mö nugub an
(Luk 9:49-50)

³⁸ Makwam Jon Jisas nugwo yadöña, “Mönö yad nölıb nöbö. Nöbö i ib nagö urön, ragwo ha yad abım röu dumın, an nugwön nugwo yadmıña, ‘Nagö nöbö an pısañ nıgiö nıgön yönölöl aku, akuyöbö almiñıñö,’ rımıñö,” röña. ³⁹ Aliö rımın, Jisas painjö nugwo yadöña, “Nugwo pödpöd rımın wöhö rim? Nöbö mö nı rıbyöx nugwön, ib na urön, ap rölıbä akuyöbö bli rımıjññ aku, mai höuölön nı mönö gwogwo yadeñ. ⁴⁰ Nöbö mö an höx mıdölöi akuyöbö, ñıñ nöbö mö nugub an. ⁴¹ Makwam nugwi! Nöbö mö yönımım, ñıgö Jisas nöbö nuñ, me rön, röbö un nölıñ nımöñ aku, God ñıgö pı rı abönıñö,” röña.

Ñıñ mag gwogwo rıba maga rö, rön, nugw rı aböña
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² “Makwam nöbö mö bli hön, halöu ha nı nugw pöi bla, ñıgö ap kib mag gwogwo mag aku rı yabun, ñıñ nı uplöbön mag gwogwo rımıjñña. Nöbö mö akuyöbö alıba rımıjññ aku, höd rıg dib i göliöda aku nıgiö nag nıg gö nıgön, pön du ban yuö diba aböyıx aku waiö. Jı kömö mıdön, aliö mag gwogwo rımıjññ aku, mı ödöriö ölıñ höb diba pöñıñö,” röña.

⁴³ Jisas aliö rön yadöña, “Imag i ran, ñıñ ap kib mag gwogwo rıba rımıdöi aku, inıpılö adaku römaxdör abıñ, inıpılö pañ adöi ör mıjñña. Akuyöbö alön, ap kib mag gwogwo akuyöbö reñ aku, kömö diöña. Makwam imag hogwa mösör mıdan, mag gwogwo rön, mögörib rın öim yönmd yöra diöña. ⁴⁴ Mögörib aku, ñıgö meja öim nolan mıd gırön,

rına yön gör mijöna.’
 45 “Yampilö aku algör. Yampilö i ran, ñiñ ap kib mag gwogwo rıba rımidöi aku, yampilö adaku rımaxdör abıñ, yampilö pañ adöi ör mijöna. Akuyöbö alön, ap kib mag gwogwo akuyöbö reñ aku, kömö diöña. Makwam yödpilö hogwa mösör midan, ñiñ mag gwogwo rıñ, ñigö mögörib rın hör yönmid möl bö aban, öliñ höb diba pöña. 46 Mögörib aku, ‘ñigö meja öim nölan mid girön,

rına yön gör mijöna.’

47 Mämäg aku algör. Mämäg i ran, ñiñ ap kib mag gwogwo rıba rımidöi aku, mämäg pilö adaku pın gul rı abıñ, mämäg pañ adöi ör mijöna. Akuyöbö alön, ap kib mag gwogwo akuyöbö reñ aku, God mögörib nuñ sö diöña. Makwam mämäg hogwa mösör midan, ñiñ mag gwogwo rıñ, ñigö mögörib rın hör yönmid möl bö aban, öliñ höb diba pöña. 48 Mögörib aku, ‘ñigö meja öim nölan mid girön,

rına yön gör mijöna.’

49 “Hömnan uña bi urıñ yönön usö wä nigön mag akuyöbö, God nuñ ñigö nöbö mö magalıg mag aliö akuyöbö cöna.

50 “Usö sol ap id wä ödöriö aku, jı usö id nuñ aku pal mag duan, pödpödiö rön rıñ, yöra usö id yönön? Aku makwam, ñiñ nöbö mö usö id akuyöbö röxg midön, nöbö mö bli madmag nigön, pısan tar mijne,” röña.

10

“Mö yad abıb mönö wöhö?” rımä

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

1 Jisas Kapaneam röböxön, mögörib Judia mibıl piaku duön, du röbö Jodan möxön, ir kwo duöña. Nöbö mö piaku nugwön, hö mögum rımidım nugwön nuñ öim rıg rımid akuyöbö ñigö mönö yad nölöña.

2 Perisi nöbö bli, Jisas pödi yajönıñö, rön, hön nugwo yad nugwön yadmä, “Lo mönö kaiyöbö mid? Nöbö piaku mö pön, yad abnöb, yad aböñıñönö owa?” rımä. 3 Aliö rımidımın, Jisas yadöña, “Mosıs God Mönö

kai kitön, ñigö mönö kai yadöñ?” röña. 4 Aliö rımın yadmä, “Mosıs yadöña, ‘Mö yad abnöb, “Nagö yad abmidlö,” rön, köp mea i kai kitön nugwo nölon, yad abıb,’ me rö,” rımä. 5 Aliö rımın, Jisas yadöña, “Ñigö mi yadmıdöi aku, jı maduar God nuñ nöbö aiöñıñö, rön, rıbyöx nugwölön. Mosıs ñigö God mönö yad nölmın, ñiñ rımgör pölöi aku, nuñ lo mönö aku kai kitöña. 6 Makwam God mögörib maduar ib hör i rı nigön wop aku, nöbö rı nigön, mö rı nigön, röña. 7 Adaku mı, nöbö piaku nuö nuöm nöbö pısan midön, du mö pön, ñigö röböxön, 8 ñiñ mönöbö hogwa nigio nigön hölımın nugugırön mıxıñ panyöbö i nigöna. Mai hörırör mıdeñ wöhö, nigio nigön pañör mijöña. 9 God yadımın, nöbö mö pön mıxıñ panyöbö nigön aku, nöbö bli du ñigö yadön pal kitu hörırör nıgeñıñö,” röña. 10 Aliö rön, nöbö nuñ bla pısan höuöl ram möl yuadö duön, Jisas nugwo mönö adaku iswob yad nugumä. 11 Jisas yadöña, “Nöbö i mö pön, yad abön, du mö yonyöbö pön aku, God mämäg il yöra, nuñ mö kib pıb nöbö. 12 Mö aku, algör ör, nöbö pön, röböxön du nöbö yonyöbö pön aku, nuñ nöbö kib pıb mö,” me röña.

Jisas halöu ha ulul bla ñigö pı wob girön, imag nuñwa yöcmac ñıña rol sö nigöña

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Nöbö mö bli, Jisas halöu ha an bla pı nugwan, me rön, pön hömä, jı nöbö nuñ akuyöbö ñigö yadyöxmä. 14 Almıdım, Jisas nugum, ölsö wölım, yadöña, “Halöu ha ulul bla röböxıñ, nı pöl höñ. God mögörib aku halöu ha ulul aliö akuyöbö röxg midöia. 15 Nı ñigö mi yadmıdla, nöbö mö piaku, halöu ha ulul bla God mögörib adöx yöd röul adö kau sö mönö aku nugw pöi mag akuyöbö ñiñ kwo nugw peñ aku, God mögörib nuñ sö dueñıñö,” röña. 16 Aliö rön, halöu ha ulul bla ñigö pı wob girön, imag nuñwa yöcmac ñıña rol sö nigön yadöña, “God ñigö nugwidıx midan,” me röña.

*Nöbö ap mīga mīdōṅ i
(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)*

¹⁷ Makwam Jisas dumīn nugugīrōn, nöbö i ipalīp hōn, Jisas mīdōṅ il yōra höxmax yuōn, yadōṅa, “Mōnō yad nōlīb nöbö wā! Nī pōdpōd rōn ōim mīdīb maga pīn?” rōṅa. ¹⁸ Aliō rīmīn, Jisas yadōṅa, “Nī pōdpōd rīmīn, ‘Nöbö wā,’ me rīlō? Nöbö mö i wā mīdölōi; God paṅyōbō akwōr wā mīda. ¹⁹ Makwam nagō God lo mōnō aku nugulō: ‘Nöbāpō pīlmījeñ; mö kib nöbö kib rīmījeñ; ap kib pīmījeñ; mōnō diba yadōn inakmōnō hörmījeñ; inakmōnō hörōn nöbö mö bli ap ñīṅ bla rōul ab pīmījeñ; nauō nam yōṅō rīg yajōñ mag algōr rōn mai cīne,’ ” rōṅa.

²⁰ Jisas aliō rīmīn, nöbö aku Jisas nugwo yadōṅa, “Mōnō yad nōlīb nöbö. Nī ha ulmīdō akwōr mīdōn, lo mōnō piaku magalīg nugu gīrōn mīdlō,” rōṅa. ²¹ Aliō rīmīn, Jisas nugwo nugwōn, madmag nīgōn, yadōṅa, “Nagō ap paṅyōbō iōr rōiō. Nagō duōn, ap nagō pōdpōdiō mīd akuyōbō sīm rī, rīg pōn, nöbö mö ap mīdōl akuyōbō ñīgō nōlō. Akuyōbō ainō aku, ap wā naṅ aku mījōn God mögōrīb adōx yōd rōul adō kau sō. Rīg yadīl akuyōbō rōn, han, nī pīsaṅ yōnmīdīṅō,” rōṅa. ²² Jisas aliō rīmīn, nöbö aku ap nuṅwa mīga mīdōṅ makwam, līb pīlīm, rīb diba yōx nugu gīrōn duōṅa. ²³ Jisas nöbö nuṅ akuyōbō ñīgō nugw yōn pōrōn yadōṅa, “Nöbö mö ap mīga mījōn akuyōbō mīṅi rī ōlīōxōn God nöbö mö nuṅwa mīdīṅ, ñīgō pōn ram nuṅ sō nugwidīx mījōnīṅō,” rōṅa. ²⁴ Aliō rīmīn, nöbö nuṅ bla mōnō aku nugwōn, rīb mīga yōxmīdīm nugugīrōn, Jisas ñīgō iswob yadōṅa, “Halōu ha nī kīyōbō, mōnō yadmīdīl kī nugwi. God mögōrīb sō mīṅi rī ōlīōxōn dub maga mīda! ²⁵ Hōn kamel i kai mauōla nag abōi mōla dinōb diōna, jī nöbö mö kōme ulnōu rīg ap piaku mīga mīd akuyōbō, God mögōrīb nuṅ sō mīṅi rī ōlīōxōn diōñīṅō,” rōṅa.

²⁶ Jisas aliō rīmīn, nöbö nuṅ bla aiō waiō rōn, painō yad nugwob nugwob rōn yadmā, “Aku makwaim, yōnīm ōim mīdīb

maga pōn?” rīmā. ²⁷ Aliō rīmīn, Jisas ñīgō nugu gīrōn yadōṅa, “Nöbö mö ñīṅ keir rīb maga mīdōl; God nuṅwōr agap apīm cīnōb, paṅ rīb akwōr mīdō,” rōṅa. ²⁸ Makwam Pita Jisas nugwo yadōṅa, “Mī! An nagō pīsaṅ yōn gīrōn, ap an bla magalīg rōbōxōlīṅō,” rōṅa.

²⁹ Aliō rīmīn, Jisas yadōṅa, “Nī ñīgō mi yadmīdla, nöbö mö nī rīb yōx nugwōn, mōnō wā na mabō aku rība, mögōrīb ñīṅa rōbōxōn, nīmam nōlōunīṅ ñīṅ bla rōbōxōn, nuō nuōm ñīṅ bla rōbōxōn, halōu ha ñīṅ bla rōbōxōn, mabō rīb ñīṅ bla rōbōxōn, mabō na rīmījōñ aku, ³⁰ God ñīgō pī ōsōs rī rī abōna. Ñīgō nugwidīx mīdaṅ, mögōrīb rol il kī mījōñ wop aku, ram rīb, nīmam nōlōunīṅ, nuōm, halōu ha, mabō rība ñīṅa mī mīga mījōna. Makwam wop bli nöbö mö piaku bli, ñīgō nöbö mö nī pīsaṅ mīdōi aku nugwōn, ñīgō rī gwogwam cōña. Mai God nuṅ ñīgō pōn mögōrīb nuṅ sō pōn duan, nuṅ pīsaṅ ōim mījōña. ³¹ Jī nöbö mö wopik hōd dumīdōi piaku, mai mīga mī höglōm adō bö mījōña. Makwam nöbö mö wopik mī höglōm adō bö mīdōi piaku, mai mīga akwōr hōd dumījōñīṅō,” rōṅa.

*Jisas iswob, “Wōrōxōn ōbinō,” rōṅa
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Makwam ñīṅ Jerusalem du gīrōn, Jisas hōd dumīn, nöbö nuṅ bla mai duōn, rīb mīg mīga yōx nugu gīrōn dumīdmīn nugwōn nöbö mö mai hōmīdim piaku nugwōn ipōxmā. Jisas nöbö nuṅwa akuyōbō mōl sō piaku ñīgōr yōlīṅōn, rīb piaku duōn, ap agapīm nugwo rība rōṅ aku ñīgō iswob yad nōlōṅa. ³³ Jisas yadōṅa, “An Jerusalem duṅ nugugīrōn, nöbö i Nöbö Ha nuṅwa nugwo hōuōu rī pōn du, God ap hōjōpal ur nōlīb nöbö dib bla aipam, lo mōnō yad nōlīb nöbö bla aipam imag ñīgō nīgaṅ, nugwo mōnō diba yadōn, ‘Nöbö kī nugwo pīl pal nīgīb,’ me rōn, pī Juda nöbö yōi akuyōbō ñīṅ nōiōña. ³⁴ Nōlīṅ, nugwo yad hōimōuōn, hōpōl pīlōn, naga pī palōn, pōn du aṅadō pīl pal nīg gīṅ wōrōxōna. Makwam wop mōs

mıdön, wop paŋ aku höbkal öbiön+ŋö,” rönja.

Jems Jon yöhö nöbö diba mıd+ŋö, rön rıbyöx nugumä
(Mat 20:20-28)

³⁵ Sebedi ha nuŋ hogwa, Jems Jon yöhö hön Jisas nugwo yadmä, “Mönö yad nölıb nöbö, an nöbö hogwa nagö mönö i yad nugwıŋ, naŋ yöwö cınö aku ri ab-naŋö,” rımä. ³⁶ Aliö rımın, Jisas ñigö yadöŋa, “Ñıŋ nı yad nuguba rımıdöi aku, nı ñigö pödpöd cınö?” rönja. ³⁷ Aliö rımın yadmä, “Mai nagö mil mag wä alıg mıdön, mögörib magalıg kın röxg nugwidıx mıjınö wop aku, anıŋ nöbö hogwa, nöbö i pı imag mırix adö ñigön, nöbö i pı imag cökö adö ñıgaŋ, römıd gı mıd+ŋö,” rımä. ³⁸ Aliö rımın, Jisas yadöŋa, “Ñıŋ hödpıg nöbö hogwa, nugw ri abön yadmıdölöi. Röbbö acıxa nı nımıba rımıdıl aku, ñıŋ nöbö hogwa algör nımöñıŋöd? Nı röbbö yaxın aku, ñıŋ nöbö hogwa algör yaxöñıŋöd?” rönja. ³⁹ Jisas aliö rımın, yadmä, “Yöwö, ainıŋö,” rımä. Aliö rımın, Jisas yadöŋa, “Mi yadmıdöia. Röbbö acıxa nı nımıba rımıdıl aku, ñıŋ nöbö hogwa algör nımöña; nı röbbö yaxın aku, ñıŋ nöbö hogwa algör yaxöña. ⁴⁰ Ji nöbö kai imag mırix nı adö mıjön, nöbö kai imag cökö nı adö mıjön, aku nı yadöin; aku Acö ap nuŋ; nuŋ keir rıbyöx nugw mag akwör cönıŋö,” rönja.

⁴¹ Makwam Jisas nöbö nuŋ akuyöbö ragpıd sö mönö aku nugumın, ñıŋ ölisö wölmin, Jems Jon nöbö hogwa yadyöxmä. ⁴² Akuyöbö almin, Jisas ñigö magalıg yadım hömıdmın yadöŋa, “Ñıŋ nugwöia, Juda nöbö mö yöi piaku, kın ñıŋa usüsör rön nugwidıx mıdöia; nöbö dib ñıŋa mönö kai kai yajöñ aku nugwön anau pön mai diöña. ⁴³ Makwam ñıŋ rıg röi mag akuyöbö rımıjeñ. Nöbö kai nöbö diba mıjön aku, nöbö ulmıdö röxg mıdön, nöbö mö bli mabö rı nölıb nöbö röxg mıjöna. ⁴⁴ Nöbö kai nöbö dib ödöriö mıjön aku, nöbö ulmıdö mıdöi röxg mıdön, nöbö mö adö bli ñıgö magalıg nag mabö rı nölıb

nöbö i röxg mıjöna. ⁴⁵ Nöbö Ha nuŋ aku, nöbö mö akuyöbö ñıŋ mabö na rıŋ, me rön, hölön; mabö ñıgö rı nölıp dumıdön, mai ap kib mag gwogwo röi rol aku höj rı wöröxmön, nöbö mö mabuö kömö duŋ, me rön, hö,” rönja.

Jisas mämäg we wölön nöbö i rımın, mämäga ix nugwöŋa
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Jisas nöbö nuŋ bla pısaŋ taun dib Jeriko uröpınmä. Ñıŋ Jeriko röbböx duba, nöbö mö mıga pısaŋ dumä. Nöbö Timeas ha nuŋwa Batimeas mämäg we wölön aku, rıg nöine, rön, sö rıg rı, ödöi kwol yöraku römıd gı mıdöŋa. ⁴⁷ Römıd gı mıdmın nugugırön, “Jisas nöbö Nasaret yöbö aku hömıdö,” rımın nugwön, nuŋ wö rön yadöŋa, “Jisas, Depid Ha nuŋwa, nı ögwö yöxanö!” rönja.

⁴⁸ Aliö rımın, nöbö mö akuyöbö nugwo yad gırön yadmä, “Mönö pımıjınö! Dar mıdö!” rımä. Aliö yadım aku, ji nuŋ tar mıdölön, aja halön wö diba rön yadöŋa, “Depid Ha nuŋwa, nı ögwö yöxanö!” rönja. ⁴⁹ Aliö rımın, Jisas il yöraku anöi ñıgön yadöŋa, “Nugwo yad wö rıŋ, yörık haŋ,” me rönja. Aliö rımın, nöbö mö akuyöbö nöbö mämäg we aku nugwo yadmä, “Jisas nagö yad wö rımıda. Öbilön rıbyöx nugu gıba hö,” rımä. ⁵⁰ Aliö rımıdmın, wölıj mılkap nuŋ aku pı röd abön, rımgör ör öbilön, Jisas mıdön yöra duöŋa. ⁵¹ Dumıdım, Jisas nugwo yadöŋa, “Nı pödpöd raŋ, me rön, hömıdlö?” rönja. Aliö rımın, mämäga we wölön nöbö aku yadöŋa, “Mönö yad nölıb nöbö. Mämäg na iswob ix nugunö, rön, hömıdlö,” rönja. ⁵² Aliö rımın, Jisas yadöŋa, “Jisas nı raŋ wä raŋ, me rön, nugw pılö aku döŋö, nagö wä rı makwam naŋ duö,” rönja. Aliö rımın nugugırön, wop akwör mämäga ix nugwön Jisas pısaŋ duöŋa.

11

Jisas kın röxg Jerusalem duöŋa
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Jisas nōbö nuṇ bla pisaṇ dum+id dum+id Jerusalem womiōx rīg rī, Olip Pida, ram yōj liglig agrō Betpagi Betani me rōi aku urōp+nōn, Jisas nōbö nuṇ mōs yadōn yadōṇa, ² “Mögör+ib mōl aku duōn nugwōña, hōn ha donki maua nōbö mō pōn yōnōlōi i wab+il nīg+ṇ m+jōna. Nugwōn, yau pōn hōña. ³ Nōbö mō bli ñigō pōdpōd r+ba akuyōbö alm+idōiṇō, r+im+id+ṇ, yajōña, ‘Nōbö Diba mabō i rōn, yōrbō hōbkal aban, hōn+ṇō,’ c+ne,” rōṇa. ⁴ Aliō r+im+in, duōn nugum+in, hōn ha donki maua ödōi ram+ixrō ubal+ij il yōra wab+il nīg+im m+idōṇa. Yaum+in nugug+rōn, ⁵ nōbö mō il yōraku m+idim bla yadmā, “Pōdpōd r+ba hōn ha donki mau aku yaum+idōi?” r+mā. ⁶ Aliō r+im+in, Jisas rīg yadōṇ akwör yadm+in, yōwō r+im+in, ⁷ hōn ha donki mau aku pōn Jisas m+idōṇ yōra hōn, wōl+ij m+ix+il dib ñiṇa rōdōn hōn donkia rol sō nīg+im, Jisas rola rōm+idōn duōṇa. ⁸ Nōbö mō piaku m+iga wōl+ij m+ilkap ñiṇ bla rōdōn ödōia yōdmā; bli b+ panō bla p+ g+ du rag hō yōdmā. ⁹ Akuyōbö alōn, nōbö mō nugwo hōd duim bla aipam, nugwo mai hem bla aipam, wō diba rīg r+ yadmā,

“God ib nuṇwa yad+ṇ b+il sō duan!

Nōbö Diba nōbö nuṇwa abm+in hōm+id k+;

God nugwo nugwid+ix ri abōna.

¹⁰ Nōso Depid kiṇ m+idōn, nōbö mō rīg nugwid+ix m+idm+id mag akuyōbö, nuṇ an paṇ mag aliō akwör rōn nugwid+ix m+jōna!

God ib nuṇwa yad+ṇ b+il sō duan!” me r+mā.

¹¹ Jisas akuyōbö alōn, Jerusalem duōn, God hōjōpal+ib ram mōla duōn, ap akuyōbö nugup yōnm+id+im, naiō rōd+pm+in nugug+rōn, nōbö nuṇwa akuyōbö mōl sō piaku p+isaṇ ram yōj liglig agrō Betani dumā.

B+gōj n+im+ib i maga yaxölōṇ

(Mat 21:18-19)

¹² Löum yōbö, Betani rōbōx hōbkal ödōi mib+il yōra hō g+r, Jisas nugwo hōbōinō p+lōṇa. ¹³ Hōbōinō p+im, pad irmär nugum+in b+ kaucō i m+idōṇa. Mag bli

yax g+ m+id pak e rōn, duōn nugum+in, maga yaxölōṇ; b+ panō akwör m+idōṇa. Aku agap+im: maga ub wop aku wölōṇ. ¹⁴ Alm+in, Jisas b+ aku yadōṇa, “Mai nōbö mō bli mag naṇ aku n+imeñ+ṇō,” rōṇa. Nōbö nuṇ bla mōnō yadōṇ aku nugumā.

God hōjōpal+ib rama ap s+imaim r+im+idim akuyōbö, Jisas ñigō hōju ab+im rōu dumā

(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹⁵ Jisas nōbö nuṇ bla yōl+ṇōn, Jerusalem duōn, God hōjōpal+ib rama ram mōl yuadō duōn nugum+in, nōbö mō akuyōbö s+imaim r+ g+rōn, rīg imc+ix g+r m+idmā. Akuyōbö alm+idm+in, Jisas rīg imc+ixm+idim äbāñ wab bla p+ gōur abōn, yōur rag hō nīg+im wob g+r m+idim bāpō wab bla p+ gōur abōn, nōbö mō s+im r+ g+rōn, ap wob g+rōn, ram mōl yuadō aku m+idim bla, ñigō hōju r+ṇō bō abōṇa. ¹⁶ Hōju r+ṇō bō abōn yadōṇa, “Ap bli rag hō God hōjōpal+ib rama rīg kul wob d+id+ib rīg m+id yuadō k+ hōn dum+ijeñ+ṇō,” rōṇa. ¹⁷ Aliō rōn yadōṇa, “God Mōnō aku kai kitōn yadmā, ‘God yada, “Ram na aku, nōbö mō mögör+ib piaku piaku magal+ig hōn, n+ hōjōpal m+jōñ+ṇō,” rō,’ r+mā. Makwam ñiṇ akuyōbö alm+idm+in, ap kib p+ib nōbö umad g+ m+idōi ram i rōxgō,” rōṇa.

¹⁸ Jisas aliō r+im+in, God ap hōjōpal ur nōl+ib nōbö dib bla aipam, lo mōnō yad nōl+ib nōbö bla aipam, mōnō aku nugwōn, nugwo p+il pal n+ign+ṇō, r+mā. Makwam nōbö mō akuyōbö magal+ig mōnō nugwo aku nugwōn aiō rim aku m+, Jisas nugwo ipōxōn, agō mag+im rōn nugwo p+il pal n+ign+ṇō, rōn, r+ib aku yōxōn hōlu nugw m+idmā. ¹⁹ Ruō wad+ixōṇ mag aku, Jisas nōbö nuṇ bla p+isaṇ Jerusalem rōbōxōn dumā.

God nugwo yad nugun+ṇ mag akwör cōn+ṇō, rōn, r+ib mag paṇyōbö i yōx nugwōn yad nugum+ijōñ aku, rīg yad nugwōñ mag akwör cōna

(Mat 21:20-22)

²⁰ Löum p+ixmag al+ig ödōi mib+il yōra iswob du g+rōn nugum+in, b+ kaucō Jisas yadyōxōṇ b+ aku il al+ig aṇadō wōrōx g+

mıdöña. ²¹ Akuyöbö almin nugwön Pita yadöña, “Mönö yad nölıb nöbö, nugwö! Bı kaucö idöm yadyöxmö bı römö kı wöröx gı mıdö!” röña. ²² Aliö rımın, Jisas yadöña, “God nugw pi. ²³ Nı ñıgö mı yadmıdla, God nugwo yad nugunıñ mag akwör cönıñö, rön, rıb mös yöxeñ, rıb mag pañyöbö iör yöx nugwön, önöñ aımag kı, ‘Wöd du ban yuö mıbıl yörkwo bırö,’ cön aku, rıg yad nugwön mag akwör cöna. ²⁴ Aku agapım, God nugwo rıg yad nugunıñ mag akwör cönıñö, rön, rıb mag pañyöbö iör yöx nugwön yad nugumıñöñ aku, rıg yad nugwön mag akwör cöna. ²⁵ Makwam God höjöpainöb rön, nöbö mö bı ñıgö rı gwogwam röi ap piaku nugwön röböxıñ, Nuö ñıñı adöx yöd röul adö kau sö mıd aku, ap kib mag gwogwo ñıñ röi ap piaku algör ör nugwön röböxöna. ²⁶ Makwam nöbö mö bı ñıgö rı gwogwam röi ap piaku nugwön röböxeñ aku, Nuö ñıñı adöx yöd röul adö kau sö mıd aku, ap kib mag gwogwo ñıñ röi ap piaku algör ör nugwön röböxenım.

Jisas nugwo yadmä, “Nagö yönım mag akuyöbö rane, rım, nugwön alıp yönımdlö?” rımä

(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Makwam Jisas nöbö nuñ bıla pısan höuöıl Jerusalem höröpınön, nuñ God höjöpıalıb rama ram möl yuadö bıla rıp yönımdım nugugırön, God ap höjöpıal ur nölıb nöbö bıb piaku aıpam, lo mönö yad nölıb nöbö bıb piaku aıpam, mönö pı nuöm nıgıb nöbö bıb piaku aıpam, Jisas mıdöñ yöra hön yadmä, ²⁸ “Nagö yönım mag akuyöbö rane, rım, nugwön alıp yönımdlö?” rımä. ²⁹ Aliö rımın, Jisas pañjö yadöña, “Nı ñıgö mönö i yad nugumön, nı yad nölıñıñ aku, nı pañjö nı yönım yadmın rıp yönımdıl aku, ñıgö yad nöina. ³⁰ Jon nöbö mö akuyöbö ñıgö röbö pal nölöñ aku, God yadım röbö pal nölöñ mönö rıb nuñwa keir yöx nugwön röbö pal nölöñ? Nı yad nölıñ nugunöm!” röña.

³¹ Jisas aliö rımın, ñıñ keir yad nugwob nugwob rön yadmä, “An yajınıñ, ‘God yadım, Jon nöbö mö akuyöbö ñıgö röbö

pal nölö,’ cınıñ aku, an yajöna, ‘Aku makwaim, pödpöd rımın Jon mönö nuñ aku nugw pölöñöñ?’ cöna. ³² Makwam an yajınıñ, ‘Jon rıb nuñwa keir yöx nugwön ñıgö röbö pal nölö,’ cınıñ aku, an pödpöd cönıñö?” rımä. Aku agapım: nöbö mö akuyöbö magalıg, God yadım Jon mabö nuñwa rımıdö, rön nugumıdöi makwam, Juda nöbö bıb piaku ipöxön mönö hör i yadölım. ³³ Rıb aku yöxön yadmä, “An nugwölölıñö,” rımä. Aliö rımın, Jisas ñıgö pañjö yadöña, “Ñıñ nı yad nölölöi aku, nı yönım yadım rıp yönımdıl aku, ñıgö algör yad nölöñö,” röña.

12

Juda ada God nöbö nuñ akuyöbö rı gwogwam röñö, röña
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Jisas nuñ ñıgö mönö adö i höd röxön yadöña, “Nöbö i kul wobön, nag wain mabö rı yuön, wain maga pal caku rıb, me rön, möl i rı nıg rı aböna. Nöbö mö hön nag maga kib pönam aku nugugu mıdın, me rön, rama mı bıb sö ur nıgön, nöbö bı yajöna, ‘Ñıñ nag wain möriwö na aku nugwidıx mıdın, mai mag yaxön göj wañ, nı bı, ñıñ bı pınö,’ rön, mögörıb pad piaku diöna. ² Wain maga göj yön mag aku, nöbö nuñ i yad abön yajöna, ‘Wain mag na bı nölıñ rag hane!’ cöna. ³ Yadan, uröpınan, nöbö mabö rımıñöñ piaku, nugwo pı palmıd palmıd nıgön, hör yad aböña. ⁴ Akuyöbö alıñ, nöbö wain möriwö mınöbö aku nöbö i piñjö yad aböna. Duan, nugwo yöcmac sö palön, rı gwogwam cöña. ⁵ Akuyöbö alıñ, nöbö wain möriwö mınöbö aku, nöbö i piñjö yad aban duan, nugwo anadö pıl pal nıgöña. Nöbö bı mıga akwör yad aban, mag akuyöbö akwör rı gırön, bı mı göj pañöña, bı anadö pıl pal nıgöña. ⁶ Akuyöbö alıñ alıñ aku, nöbö wain möriwö mınöbö aku nöbö nuñ i mıdenım; ha madmag yöbö nuñ pañyöbö mıñöñ aku, mönö nuñ aku yöxönıñö, rön, yad aban diöna. ⁷ Makwam uröpınan, nöbö mö wain mabö rımıñöñ piaku nugwo nugwön

yajöña, ‘Hö ha ki, nöbö wain möriwö m+nöbö aku ha nuṇwa ha. Aku makwam, nugwo p+l pal n+gn+m me, ap nuṇ p+ba röxg+ib piaku an p+n+ṇö,’ cöña. ⁸ Aliö rön, ha aku nugwo m+ aṇadö p+l pal n+gön, pön du r+ṇadö piaku aböña. ⁹ Akuyöbö alm+diṇ, nöbö wain möriwö m+nöbö aku hön, pödpöd cön? Nuṇ hön, nöbö mö wain mabö r+m+jöñ piaku ñ+gö p+l pal n+gön, nöbö mö bli piöṇö yöra yadaṇ, wain möriwö aku nugwid+x m+jöñ+ṇö,” röṇa.

¹⁰ Jisas aliö rön ñ+gö yadöṇa, “Ñ+ṇ God Mönö kai kitön yadim um m+ṇi nugwölöiṇödö? God Mönö um aku kai kitön yadmä,

‘Nöbö ram ur+ib bla r+g m+ix+l röböxim aku, r+g akwör weik ram padö mib+l yöbö bö aku p+n nöl g+ m+da.

¹¹ Nöbö Dib akuyöbö alöṇ aku, an nugwön ri abö r+m+idöl+ṇö,’ röiṇö,” röṇa.

¹² Jisas aliö r+m+n, God ap höjöpä ur nöl+ib nöbö dib bla aipam, lo mönö yad nöl+ib nöbö bla aipam, mönö p+ nuöm n+g+ib nöbö bla aipam, an+ṇör yadm+idö, rön, nugwo p+ṇö, rön nugwim aku, j+ ñ+ṇ nöbö mö piaku ipöxiö n+g duön röböxmä.

“Takis nöl+ib mönö nölöl+ib+m?” me r+mä (Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Makwam mai Juda nöbö dib piaku, Perisi nöbö bli p+saṇ, Herod nöbö nuṇ bli p+saṇ ñ+gö yadmä, “Ñ+ṇ Jisas m+id yöra duön, nugwo mönö bli yad nugw+ṇ, nuṇ agö mönö gwogwam yadm+daṇ, nugwo pön du nag n+gn+ṇö,” r+mä. ¹⁴ Aliö r+m+dm+n, Jisas m+idöṇ yöra duön yadmä, “Mönö yad nöl+ib nöbö. An nugum+n nagö nöbö m+ ödöriö akwör yadlö. Nöbö mö dib bla aipam, nöbö mö hör bla aipam, ñ+ṇ nugwön ipöxiö. God r+g yad akwör nugwön, nöbö mö ñ+gö paxdöriö yad nöilö. Aku makwam, an+ṇ yad nölö! An Juda nöbö mö lo bla pödiö m+id? Gapman nöbö dib Sisa aku nugwo takisa nöl+ib mönö nölöl+ib+m?” r+mä. ¹⁵ Aliö r+m+n, Jisas inakmönö hörön yadm+dim aku nugwön yadöṇa, “Pödpöd r+m+n,

mönö gwogwam yadaṇ, me rön, n+ mönö inakmönö aku hörm+idöi? R+g mag i pön hön, n+ nugunöm,” röṇa. ¹⁶ Aliö r+m+n, r+g mag i rag hö nöl+m+n nugwön yadöṇa, “R+g höñ aku, nöbö kai haṇaj mämäg yuö m+id+m, yön+m ib aku m+id?” röṇa. Aliö r+m+n, yadmä, “Nöbö dib Sisa aku pal,” me r+mä. ¹⁷ Aliö r+m+n, Jisas yadöṇa, “Sisa apa m+jön aku Sisa nuṇwör nöiöña; God apa m+jön aku God nuṇwör nöiöñ+ṇö,” röṇa. Aliö rön, inakmönö hörim mönö höj+l ñ+ṇ aku röb mögö ñ+ixöṇ aku nugwön, aiö r+mä.

Nöbö mö wöroxön öbiöña (Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Sadiusi nöbö mö akuyöbö, nöbö mö wöroxön öbiöñ+ṇö, rön, nugum+idöi akuyöbö, bli Jisas m+idöṇ yöra hön yadmä, ¹⁹ “Mönö yad nöl+ib nöbö. God mönö yad+ib nöbö Mos+is, mönö i an kai kitön yadöṇa, ‘Nöbö i mö pön, ha yöxen wöhö, hör wöroxön aku, p+gn+ṇ nuṇ i piöṇö mö wösrö aku pön, nöböhöd wöroxöṇ aku halöu ha nuṇ aku, me rön, yöxon+ṇö,’ röṇa. ²⁰ Aku makwam, nöbö ila al+g akuyöbö m+j sö m+jöña. Nöbö höda mö pön, ha yöxen wöhö, hör wöroxöna. ²¹ Wöroxan, p+gn+ṇ nöbö agñ+ṇ r+byöbö aku piöṇö mö aku nugwo pön, algör ha yöxen wöhö, hör wöroxöna. Akuyöbö alaṇ, p+gn+ṇ nöbö igwö wölö aku piöṇö mö aku pön, algör ha yöxen wöhö, hör wöroxöna. ²² Akuyöbö al+p dum+id dum+id, p+gn+ṇ nöbö akuyöbö m+j sö mö aku pön, ha yöxeñ wöhö, magal+g m+ hör ör wöroxöña. Mai mö aku kwo algör wöroxöna. ²³ Nöbö mö wöroxön öbiöñ+ṇö, r+lö aku, mö paṇyöbö i nöbö nuṇwa akuyöbö m+j sö n+gön aku, mai p+gn+ṇ nöbö kai mö nuṇwa m+jön?” r+mä.

²⁴ Aliö r+m+dm+n, Jisas yadöṇa, “Ñ+ṇ God Mönö kai kitim aku aipam, God ölisö nuṇ aku aipam nugwölöi aku, r+ib wä yöx nugwölöi. ²⁵ Nöbö mö wöroxöi piaku öbiöñ wop aku, God ejol nuṇ bla r+g m+idöi mag akuyöbö r+g m+idön, nöbö piaku mö peñ+m; mö piaku nöbö peñ+m.

²⁶ Makwam nöbö mö höbkal öb!eñiñjö, röi aku, Mosıs rın ulmıdö yön gör mıdön haiwo kai kitön aku nugwölöi ä? God, bı yönmıdön mibıl yöra mıdön Mosıs yadöña, ‘Ebrahim, Aisak, Jekop, God ñiñ aku nı mıdlö,’ röña. ²⁷ Ñiñ nugw ri abölön, nöbö mö wöröxöi piaku nugwön, añadö wöröxöiñjö, röi aku, ji God nugumın ñiñ kömö mıdöia. Nöbö mö kömö mıdöi piaku, nuñ God ñigö mıdö,” röña.

*God lo mönö dib ödöriö aku
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)*

²⁸ Lo mönö yad nölib nöbö i, Jisas Sa-diusi nöbö mö akuyöbö ñigö yad ri abön röñ aku nugwön, hön nugwo yad nugwön yadöña, “Lo ada kai lo dib ödöriö?” röña. ²⁹ Aliö rımın, Jisas yadöña, “Lo dib ödöriö aku, God Mönö aku kai kitön yadmä, ‘İsrel nöbö mö nugwi! Nöbö Dib ana God, nuñ pañyöbö mıd akwör Nöbö Diba mıda. ³⁰ Madmag nañ aku magalıg, rıb nañ aku magalıg, ölisö nañ aku magalıg pön God Nöbö Dib nañ aku nugwo madmag ñigö,’ rımä. ³¹ Mönö dib ödöriö i, God Mönö aku kai kitön yadmä, ‘Nañ nañ keir madmag rıg ñıglö mag akwör, nöbö mö hör akwebö ñigö algön nör madmag ñigö,’ rımä. Lo mönö bla magalıg, lo hogw aku lo dib ödöriö hogwa mıdö,” röña. ³² Jisas aliö rımın, lo mönö yad nölib nöbö aku yadöña, “Mönö yad nölib nöbö. Nagö mı ödöriö yadlö, God pañyöbö aku Nöbö Dib akwör mıda; nuñ röxgıb nöbö bli mıdölöi. ³³ An God ap pal höjöpäl ur nöiniñönö ap pal höjöpäl ur nölön añadö winiñ, aku ap dib yöi. Ap dib ödöriö aku, madmag an aku magalıg, rıb an aku magalıg, ölisö an aku magalıg pön God Nöbö Dib akwör nugwo madmag ñigön; an an keir madmag rıg ñıgöl mag akwör, nöbö mö hör akwebö ñigö algön nör madmag ñıgnıñjö,” röña. ³⁴ Aliö rımın, Jisas nöbö aku, nuñ rıbyöx nugw ri abön yadö, rön, nugwo yadöña, “Nagö God nöbö nuñ i mıdıbä röxlanjö,” röña. Jisas painjö mönö mı ödöriö bla akwör yadmıd aku nugwön, nöbö mö nugugu mıdim akuyöbö ipöxön,

mai mönö inakmönö hörmıdöi akuyöbö bli kwo nugwo yad nugwölim.

Krais nuñ agö nöbööm?

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Jisas nuñ God höjöpälıb rama mıdön, nöbö mö akuyöbö ñigö mönö yad nöl gır mıdön, nöbö mö akuyöbö ñigö yadöña, “Lo mönö yad nölib nöbö piaku pödpöd rımın yadöi, ‘Krais aku nuñ Depid ha nuñwör,’ me röi? ³⁶ İnöm Leia, Depid nugwo rıbyöx nölmin, Depid nuñ keir kai kitön yadöña, ‘Nöbö Diba nuñ Nöbö Dib na aku nugwo yadöña,

“Nagö imag mırıx na ada mıdan, nı nöbö mö kwolmal nagö piaku ñigö pön yödpılö mo nañ aku ñıgıñö,” rö,” röña.

³⁷ Makwam, Depid nuñ keir Krais nugwo ‘Nöbö Dib nı’ me röña. Makwam Krais Depid ha nuñwa mıdöx aku, nugwo ‘Nöbö Dib nı’ me rölöx,” me röña. Jisas mönö il aliö nugwön yad ri abön aku, nöbö mö mıga ödöriö mıdim akuyöbö mönö nugwo aku mı wahax pön nugumä.

*Lo mönö yad nölib nöbö piaku rıg röi
mag akuyöbö rımıjeñiñjö, röña*

(Mat 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:4)

³⁸ Jisas nöbö mö akuyöbö ñigö mönö yad nöl gırön yadöña, “Ñigö lo mönö yad nölib nöbö bla ñigö nugw ri aböña. Ñiñ rıg röi adaku, wölıj mıxıl dib bla röbön, sımaim rımıdöi akuyöbö duñ, nöbö mö piaku, ñiñ hömıdöiñ e, rıñ, ib ana kıl bııl sö mıdan, me rön, rıbyöx nugwöia.

³⁹ Makwam Juda mögum rıb ram aku duñ, anıñ yör wä wä nöbö dib römıdöi hogw rol aku römıjınö, rıñ, me rön, rıb aku yöx nugwöia. Nöbö mö ap diba nımöi mibıl aku algör ör, nöbö mö mämäg il rol yöra römıdıñ, an nugwön, an nöbö rıb iba mıdö, rıñ, me rön, rıb aku yöx nugwöia.

⁴⁰ Lo mönö yad nölib nöbö akuyöbö, mö wösrö rama ap ñiñ bla ap an aliö ñıgan, me rön, hölu ab pöia. God höjöpälön cınıñ aku, nöbö mö nugwöñiñjö, rön, hör mönö mıxıla inakmönö hörön adö bli hör

yadöia. Akuyöbö alöi aku, mai God ñiŋa mi öliŋ höb diba pi nöiönŋö,” röŋa.

Lap wösrö liblib röŋ mida nuŋ God ap diba nölöŋa

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Jisas God höjöpaliŋ rama riŋ rag hö nölmiŋdöi möl il yöra römiŋd gi miŋdön nugumiŋ, nöbö mö piaku riŋa rag hö abmiŋdmä. Nöbö mö riŋ bla riŋ miŋa akwör rag hö abmä. ⁴² Ji lap wösrö riŋ miŋdölön i, riŋ paskwolö mag ulul mös rag hö aböŋa. ⁴³ Akuyöbö almiŋ nugwön, Jisas nuŋ nöbö nuŋ piaku yadmiŋ hömiŋ yadöŋa, “Ni ñigö mi ödöriö yadmiŋdla, nöbö mö akuyöbö ñiŋ riŋ ulmiŋdö nölöia, ji lap wösrö ki riŋ diba nöla. ⁴⁴ Aku agapiŋ: nöbö mö riŋ miŋa miŋd akuyöbö, riŋ ap ñiŋa miŋa akwör miŋdmiŋ nugugirön, riŋ um bli ör rag hö God nölöia; ji lap wösrö ki, riŋ nuŋwa mag mösör miŋdam magaliŋ rag hö nöla. Nuŋ ap wob niŋmiŋb riŋ i miŋdöl. Akuyöbö al aku, God nugum, nöbö mö bli ulmiŋdö nölöi aku, ji lap wösrö ki riŋ diba nölö,” röŋa.

13

God höjöpaliŋ rama hajalöñiŋö, röŋa

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas God höjöpaliŋ ram aku röböxön riŋadö dumŋ nugugirön, nöbö nuŋ i nugwo yadöŋa, “Mönö yad nölöiŋ nöbö. Riŋ wä pön, ram wä urim ki nugwo!” röŋa. ² Aliö riŋmiŋ, Jisas yadöŋa, “Naŋ riŋ ram dib aku nuguman, wä riŋmiŋ yadmiŋdlaŋö ä? Mai ram ki pal giŋix ab giŋix riŋ abiŋ, riŋ i, riŋ i rola miŋdenim; aŋadö pal giŋix aböñiŋö,” röŋa.

Ömörö ragön öliöx miŋjönŋö, röŋa

(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jisas aliö rön, God höjöpaliŋ ram aku röböxön, Olip Pida duöŋa. God höjöpaliŋ ram aku önöŋ adokwo miŋda, Olip Pida önöŋ adök miŋda. Jisas Olip Pida römiŋd gi miŋdmiŋ nugugirön, Pita, Jon, Jems, Edru yam aku ñiŋ hön nugwo yadmä, ⁴ “Yadlö mag aku wop kaiyöbö cön? Makwam mag pödiöm akuyöbö alaŋ

nugwön yajniŋ, ‘Mag adaku weik riŋba riŋmiŋdö,’ ciniŋ?” riŋmä. ⁵ Aliö riŋmiŋ, Jisas ñigö yadöŋa, “Nugw ri abön inakmönö hörŋ yöxmiŋjeñ! ⁶ Nöbö mö miŋa akwör hön, inakmönö hörön, ib na aku pön yajöŋa, ‘Ni Jisas ör hömiŋdlö,’ cöŋa. Aliö riŋ, nöbö mö miŋa, mi yadmiŋdöiŋö, rön, ñigö mai diöŋa. ⁷ ‘Mögöriŋb kiŋyöbö nuö nuö piŋmiŋdöia, mögöriŋb piaku nuö nuö piŋmiŋdöiŋö,’ riŋmiŋdŋ, riŋb miŋa yöx nugumiŋjeñ. Ap adaku cön aku, ji wopik mögöriŋb il ki ap piaku magaliŋ yöm cönŋö, rön, riŋb aku yöx nugumiŋjeñ. ⁸ Nöbö mö möl bli öbiŋlön, nöbö mö möl bli piŋsaŋ nuö nuö piŋmiŋjöŋa. Kiŋ möl bli öbiŋlön, kiŋ möl bli piŋsaŋ nuö nuö piŋmiŋjöŋa. Mögöriŋb adadö miŋa miŋmön paŋ, kiö diba wöroxmiŋjöŋa. Aiön ap piaku, mö piaku ñigö höd ha niŋmiŋmiŋ, mai ha yöxöi mag akuyöbö cöŋa. ⁹ Makwam ñiŋ nugw ri abön miŋjöŋa. Wop bli ñigö pön du Juda kansol nöbö piaku nölŋ, mönö diba yajöŋa. Wop bli, Juda mögum riŋb ram möl yuadö bla kaiö pön ñigö paiöŋa. Wop bli, Jisas nöbö nuŋ, me rön, ñigö pön du gapman nöbö dib bla aipam kiŋ bla aipam miŋjön yöra duön, mönö diba yajöŋa. Makwam aliö pön du miŋjön aku, mönö wä na aku gapman nöbö dib piaku aipam, kiŋ piaku aipam yad nöiöŋa. ¹⁰ Makwam höd mönö wä na aku, nöbö mö mögöriŋb hör piaku piaku magaliŋ yad nölŋ duan nugwön mai yadmiŋdŋl wop aku wöxnö niŋöŋa.

¹¹ “Ni ada miŋjön aku nugwön, ñigö mönö diba yadŋba pön dumŋjön aku, mönö painö pödi yajniŋö, rön, riŋb diba yöxmiŋjeñ. Niŋ yadŋba riŋ nugugirön, Inöm Leia ñigö riŋb wä nölaŋ, yajöŋa. Mönö aku ñiŋ keir yadeñ; Inöm Leia nuŋ keir yajöŋa. ¹² Wop aku, nöböhöda öbiŋlön, nöböpiŋga piŋ pal niŋgiŋ, me rön, nugwo höuöu riŋ pön du mönö nugub nöbö piaku iŋsö niŋgiŋ, nugwo piŋ pal niŋgöŋa. Nuö nöbö piaku öbiŋlön, halöu ha ñiŋ keir piaku ñigö piŋ pal niŋgiŋ, me rön, ñigö höuöu riŋ pön du mönö nugub nöbö piaku iŋsö niŋgiŋ, niŋ piŋ pal niŋgöŋa. Halöu ha piaku

öbilön, nuö nuöm nöbö ñigö nugw+ñ, ölisö wölan, ñ+ñ p+ñ pal n+ñ, me rön, ñigö höuöu r+ pön du mönö nugub nöbö piaku inso n+ñ, ñigö p+ñ pal n+ñ. ¹³ N+ adö m+jöñ aku ñigö nugw+ñ, m+ ölisö wöiön aku, j+ ñ+ñ nöbö mö kai kai, m+ ususör rön n+ röböxölön, cir+ñ gö n+ñ m+jöñ piaku, mai yadm+d+ñ wop aku wöxnö n+ñ, God ñigö kömö pön+ñ, ” röña.

Mai m+ ap gwogwo ödöriö wöxnö n+ñ, röña

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ “Makwam ap mödön hölul r+ñ aku, nuñ duöl+ñ yöra du öb+ñ g+ m+dan nugwöñ aku, ñ+ñ nöbö mö mögöri+ñ Judia m+jöñ akuyöbö, yadkap bör önöñ ajmag bla diöña. (Ñ+ñ nöbö mö mönö k+ wopik ör mämäg n+ñ nugum+döi akuyöbö, mönö il aku röx nugw ri aböña.) ¹⁵ Nöbö mö ram cölöbö sö m+jöñ akuyöbö, ap na bli p+ñ, rön, höbkal ram möl yuadö dueñ+ñ. ¹⁶ Nöbö mö möriwö r+ñ piaku yönm+jöñ akuyöbö, wöl+ñ m+ñ na i p+ñ, rön, höbkal rama dueñ+ñ. ¹⁷ Makwam wop aku, mö ha wöta al+ñ m+jöñ piaku aipam, mö halöu ha kiaia kau nölm+jöñ piaku aipam, am+ñ bör yön öliöxöña. ¹⁸ Aiön ap aku, God höjöpälön, ruö ij r+ wop aku alölan, me cöña. ¹⁹ Aku agap+ñ: God maduö ib hör i mögöri+ñ k+ r+ n+ñ wop aku ila n+ñ, m+d+ñ hön weik m+döl wop k+, ap gwogwo akuyöbö i rölön; mai piaku algör ör ap gwogwo akuyöbö i ren. ²⁰ Ap gwogwo aku öim röx aku, nöbö mö magal+ñ wöröx pöröy+xa. J+ Nöbö Diba nuñ pön nöbö mö akuyöbö r+byöx nugwön, wöhö ran mönö, ap gwogwo aku hör mag ul m+ñi cöna.

²¹ “Wop aku nöbö mö bli ñigö yajöña, ‘Nugwi! Krais yör+ñ m+da! Krais yörkwo m+da!’ cöñ aku, j+ mi yadm+döiñ, rön nugum+ñ. ²² Nöbö mö bli, God nuñ keir yad n+ñ nöbö mö akuyöbö ñigö p+ñ, rön, inakmönö hörön yajöña, ‘N+ m+ Krais; n+ God mönö yad+ñ nöbö i,’ me rön, ap röl+ñ akuyöbö bli r+m+jöña. J+ God nuñ keir yad n+ñ nöbö mö akuyöbö peñ,

wöhö. ²³ Makwam, nugw ri aböña. Ap kai kai mai cön aku, n+ ñigö yadmön nugwöi makwam, nugw ri ab g+ñ m+jöña.

Jisas mai höbkal höna

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ “Makwam ömörö dib piaku r+ pöran nugug+rön, naiö aku p+ñmag guran, rön aku mil aben. ²⁵ Gupö adöx yöd sebö g+ du p+ñ nugug+rön, ap adöx yöd sö m+d akuyöbö, i r+ b+röb yön bör yönm+jöña. ²⁶ Wop aku, Nöbö Ha nuñwa ölisö maga pön, mil wä maga al+ñ m+jöi waba mib+ñ yöra sö han nugug+rön, nöbö mö nugwo nugwöña. ²⁷ Makwam ejol nuñ bla yad aban mögöri+ñ hör b+ñ adadö piaku piaku magal+ñ duön, nöbö mö nuñ keir yad n+ñ akuyöbö pön nugwo pöl höña.

B+ yösa n+ñ

(Mat 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Jisas yadöña, “Ñ+ñ b+ röi bla nugwöñ aku, mönö yadm+d+ñ k+ nugw ri abön r+m+jöña. B+ röi bla yösa n+ñ, gö n+ñm+ñ nugug+rön, weik naiö n+ñba r+m+dö, rön nugwöia. ²⁹ Mag akuyöbö, mai ap yadm+d+ñ akuyöbö ran nugug+rön, ‘Weik womiöx m+da, Jisas yadöñ mag akuyöbö r+ba r+m+dö,’ rön nugwöña. ³⁰ N+ ñigö mi yadm+dla, nöbö mö weik m+döi bla bli m+d+ñ nugug+rön, ap piaku r+ pöran, mai döñö wöröxöña. ³¹ Adöx sö aipam, mögöri+ñ m+grö k+ aipam hölög+pöna, j+ mönö mag na hölög+pen.

N+ wop kai hön aku nöbö i nugwölö, röña

(Mat 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

³² “N+ wop kaim mag kaim hön aku, nöbö mö bli nugwölöi, ejol bla nugwölöi, n+ Ha aku algör ör nugwöi; Acö nuñwör nugwa. ³³ Makwam, n+ wop kaiyöbö hön aku nugwölöi makwam, öim öim nugw ri abön r+ g+ñ m+jöña.

³⁴ “Hön wop aku, haiwo aliö k+yöbö m+da. Nöbö dib i ram nuñwa röböxön möl i duba rön, nöbö mabö r+ñ nuñ akuyöbö ñigö mabö adö hör+rör yad n+ñ, ‘Mabö al aliö c+ne,’ rön, ubal+ñ ila nugwid+ñ

mɪdɪb nɔbɔ aku nugwo yajɔna, 'Nugw ri abɔn mɪdane,' rɔn, diɔna. ³⁵ Ñigö kwo algör, mag kaiyöbö nɔbɔ ram mɪnɔbɔ aku hɔn makwam nugwölöi aku, nugw ri abɔn mɪjɔña. Höxi ran mag aku hɔnɪjɔnɔ, pɪxmag yuö mibɪl kwo hɔnɪjɔnɔ, kulakul wö cɔn mag aku hɔnɪjɔnɔ, pɪxmag alig hɔnɪjɔ, rɔn, nugwölöi. ³⁶ Ñɪɪ hɔlɪmɪɪ nugugɪrɔn, rɪmgör hɔb maga rɪ makwam, nugw ri abɔn mɪjɔña. ³⁷ Makwam ñigör yadmɪdöi; ñigö nɔbɔ mö magalig yadmɪdla, nugw ri abɔn mɪjne!" rɔɪa.

14

Jisas nugwo agö magɪm rɔn pɪl pal nɪgnɪjɔ, rɔn, rɪb aku yöx nugumä

(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Makwam Juda ada Pasopa wop dib aku aipam, Bred Is Alig Nɪmɪb wop dib aku aipam hör wop mösör mɪdmɪn nugugɪrɔn, God ap höjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ dib bla aipam, lo mönɔ yad nɔlɪb nɔbɔ bla aipam, Jisas nugwo agö magɪm rɔn, tar pɪ cɪcɪ nɪgɔn, pɔn du pɪl pal nɪgnɪjɔ, rɔn, al gɪrɔn rɪbyöx nugumä. ² Makwam rɪb i yöx nugwɔn yadmä, "Pasopa wop kɪ alɔn rɪɪ, nɔbɔ mö mɪg kɪyöbö öbɪlɔn, nuö nuö rɔn, an rɪ gwogwam cɔñɪjɔ," rɔn, rɔbɔxmä.

³ Jisas ram yöj liglig agrö Betani duɔn, Saimon rama du rɔmɪdɔn, ap nɪmmɪdmä. Nɔbɔ Saimon aku, höd uj höpebö nɪgɔɪ aku, Jisas rɪmɪn wä rɔɪa. Makwam ap nɪmmɪdmɪn nugugɪrɔn, mö i wel rɔbɔ hɔlɪɪ wä hɔb rɪg diba woböi aku, balol alig pɔn hɔn, mibɪl yöra pal gɪlɪxɔn Jisas yöcmac sö hörɔɪa. ⁴⁻⁵ Hörɪm, nɔbɔ mɪdmɪ adaku, bli nugumɪn, höbwab ñigö aku gwogwo rɪmɪn, ñɪɪ keir yadmä, "Wel aku sɪm rɔn, kɪm paɪyöbö i nɔbɔ i mabö rɔn rɪg pɔn mag akuyöbö aku pɔn, nɔbɔ mö ap mɪdöl akuyöbö ñigö nɔlɪbä aku, jɪ pödpöd rɪmɪn aliö hör hör rɔ?" rɪmä. Aliö rɔn mö aku nugwo yad höimöumä.

⁶ Aliö rɪmɪdmɪn, Jisas ñigö yadɔɪa, "Pödpöd rɪmɪn aliö rɪmɪdöi? Nugwo rɔbɔxi! Nɪ al aku mag wä ra. ⁷ Nɔbɔ mö ap mɪdöl akuyöbö ñɪɪ pɪsaɪ öim mɪjɔñ

aku, wop bli ñigö ap nɔinɔb, nɔiöña. Makwam nɪ pɪsaɪ öim mɪdɔinɪɪ. ⁸ Mö kɪ, ap nuɪ rɪb akuyöbö mödö ra. Wöröxmɔn, wel rɔbɔ hɔlɪɪ wä hɔb aku nɪg nɔlɔn hogw pɪöñ mag akuyöbö, nɪ höd nɪg nɔlmɪda. ⁹ Makwam, nɪ ñigö mɪ yadmɪdla, mai mönɔ mag wä na mögörɪb piaku piaku magalig yad nɔlɪɪ duan nugugɪrɔn, nuɪ rɪ mag aku alig yadɪɪ, ñɪɪ mö kɪ uplöbeñɪjɔ," rɔɪa.

Judas, Jisas nugwo pɪl pal nɪgɪɪ, me rɔn, höuöu rɔɪa

(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Makwam Jisas nɔbɔ nuɪwa i Judas Iskariot, Jisas nugwo höuöu cɪnɔ, rɔn, God ap höjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ dib bla mɪdmɪ yöra duɔɪa. ¹¹ God ap höjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ dib piaku, Judas nuɪ ñɪɪ wöñö u rɔɪ aku nugwɔn, wä rɪmɪn, yadmä, "Nagö rɪg bli nɔlɪjɔ," rɪmä. Aliö rɪmɪn mönɔ, Judas, "Pödpöd rɔn yadmɔn, ñɪɪ hɔn Jisas nugwo pɔn diöñɪjɔ," rɔn, rɪb aku yöx nugw mɪdɔɪa.

Pasopa wop aku weik, me rɔn, ap nɪmɪmä

(Mat 17:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

¹² Bred Is Alig Nɪmɪb wop dib aku höm, Pasopa hɔn sipsip asa pal höjɔpal ur nɪmɪb wop aku, Jisas nɔbɔ nuɪ bla nugwo yad nugwɔn yadmä, "Pasopa ap ana nɪmɪnɪɪ aku, möl kai pɪdɪlinɪjɔ?" rɪmä. ¹³ Aliö rɪmɪdmɪn, Jisas nɔbɔ nuɪ mös yad abɔn yadɔɪa, "Ñɪɪ taun dib aku duɔn nugwöña, nɔbɔ i rɔbɔ un rag hö dumɪjɔna; nugwo möigw pɔlɔn pɪsaɪ diöña. ¹⁴ Nɔbɔ aku duɔn ram möl yuadö dumɪjɔna, ñɪɪ nɔbɔ hogwa ram aku nɔbɔ mɪnɔbɔ aku nugwo yad nugwɔn yajɔña, 'Mönɔ yad nɔlɪb nɔbɔ yada, "Nɔbɔ nɪ bla pɪsaɪ Pasopa ap nɪmɪnɪɪ ram möla mɪkai?" me cɪnɔ,' cɔña. ¹⁵ Ñɪɪ yad nugwɪɪ, nuɪ ñɪɪ pɔn du ram bɪl yöbö sö, ap bla magalig mɪd ram möl diba yabuöna. Yabuan, ap nɪmɪb piaku ram möl aku rɪ pɪdɪlumɪjɪnɔ," rɔɪa.

¹⁶ Jisas ñɪɪ nɔbɔ hogwa aliö rɔn yad abmɪn, taun dib aku duɔn nugumɪn,

Jisas rīg yadōṇ mag akwör rīg mīdōṇa. Nugwōn, Pasopa ap nīm+ba rim aku rī pīdīlumā.

¹⁷ Höxi rōṇ mag aku, Jisas nōbō nuṇwa akuyōbō mōl sō pīsaṇ urōpīnōn, ¹⁸ ap nīm gīrōn yadōṇa, “Nī ñigō mi yadmīdla, nōbō nī pīsaṇ ap nīgīō paṇjōr nīmīdōl yōrīk ör, nōbō i nī pīl pal nīgīṇ, me rōn, nī hōuōu cōnīṇjō,” rōṇa.

¹⁹ Jisas aliō rīmīn, nōbō nuṇ bla līb pīlīm, rīb diba yōx nugu gīrōn, nugwo paṇ paṇ yad nugwōn yadmā, “Nagō nī yadmīdlanō ä?” rīmā. ²⁰ Aliō rīmīn, Jisas yadōṇa, “Ñīṇ nōbō na akuyōbō mōl sō mīdōi aku, nōbō nī i mag akuyōbō aiōna. Nōbō aku nī pīsaṇ ap kwosō paṇyōbō i nīgīō nīmīdōl mīk. ²¹ Nī Nōbō Ha nuṇwa, God Mōnō kai kitōn rīg yadīm mag akwör wōrōxīn aku, jī nōbō nī pīl pal nīgīṇ, me rōn, hōuōu cōn aku, nugwo ögwō yōxmīdla. Nuṇ öliṇ hōb diba pōn makwam, nugwo yōx pōn hōlōxisōṇjō aku waiō,” me rōṇa.

Jisas nōbō nuṇ bla bred wain nōlōṇa

(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²² Ap nīm gīrōn, Jisas bred aku pōn, God nugwo ri ablaṇe, rōn, pī gīlīxōn, nōbō nuṇ akuyōbō ñigō nōl gīr yadōṇa, “Pōn nīmī! Aku mīxīñ nī,” me rōṇa.

²³ Makwam rōbō wain namag aku algör pōn, God nugwo ri ablaṇe, rōn, nōbō nuṇ akuyōbō ñigō nōlmīn, magalīg nīmīdīm nugugīrōn, yadōṇa, ²⁴ “Rōbō kī, hañ nī. Hañ na hör pīñōn aku mī, God mōnō mi yad nīgōṇ akuyōbō, nōbō mō mīga akwör pī nuṇ pīsaṇ nīgīō nīgōnīṇjō,” rōṇa. ²⁵ Jisas aliō rōn yadōṇa, “Nī ñigō mi yadmīdla, weik wop mīdō kī ila nīgōn rōbō waina iswob nīmōin. Hör ör mīdmōn mīdmōn, God nōbō mō pōn adōx yōd rōul adō kau sō nugwidīx mījōn wop akwör rōbō waina iswob nīmno,” rōṇa. ²⁶ Aliō rōn, nōbō nuṇ bla pīsaṇ God hōjōpalīb wopal i yadōn, Olip Pīda dumā.

Jisas Pita nugwo yadōṇa, “Nī Jisas nugwo nugumīdōiō,” rōn, wai nōinaṇjō,” rōṇa

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

²⁷ Jisas nōbō nuṇ bla ñigō yadōṇa, “God Mōnō maga kai kitōn yadmā, ‘God nuṇ yadōṇa, “Nī nōbō hōn sipsip urōi aku nugwo pal nīgmōn, hōn sipsip akuyōbō bōr pīñwañ rī diōñīṇjō,” rō, rīmā. Makwam, mīd mīdiō ñīṇ magalīg nī rōbōxōn bōr diōña. ²⁸ Makwam nī wōrōxōn, öbīlōn mögōrīb Galili dumōn, ñīṇ mai yōñīṇjō,” rōṇa. ²⁹ Jisas aliō rīmīn, Pita yadōṇa, “Nōbō bli nagō rōbōxbā maga rōia, jī nōr nagō rōbōxōin, wōhō,” rōṇa. ³⁰ Aliō rīmīn, Jisas yadōṇa, “Nī nagō mi yadmīdla, weik wop mīdō gör, pīxmag yuō mībīl kwo kulakula wop mōs wō ren mag aku, ‘Nī Jisas nugwo nugumīdōiō,’ rōn, wab mōs paṇ wai nōinaṇjō,” rōṇa.

³¹ Jisas aliō rīmīn, Pita mōnō ölisō yadōn yadōṇa, “Nī nagō pīsaṇ pīl pal nīgnōb, pīl pal nīgīṇ, jī nī Jisas nugwo nugumīdōiō, rōn yadōinō,” rōṇa. Jisas nōbō nuṇ bla magalīg Pita rīg yadōṇ akwör yadmā.

Jisas nuṇ God hōjōpal gīr mīdōṇa

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Jisas nōbō nuṇ bla pīsaṇ bī yuō Getsemani duōn ñigō yadōṇa, “Ñīṇ yōrīk rōmīd mījōña; nī du hōjōpalība dumīdlō,” rōṇa.

³³ Aliō rōn, Pita, Jems, Jon nōbō ada yōlīṇ pōn duōn, rīb diba yōx nugu gīrōn yadōṇa,

³⁴ “Madmag na aku öliṇ pīlīp pīn dum, wōrōxīb maga ra. Ñīṇ il yōrīk mīdōn nugugu mījne,” rōṇa. ³⁵ Aliō rōn, ñigō yōraku yad nīgōn, nuṇ hör ör ir kwo duōn, mīgrō bō pīn palōn, öliṇ hōb diba pība rīmīdōṇ aku, Nuō nuṇwa wōhō cōnīṇjōnō wōhō renīṇjō, rōn, hōjōpal gīr mīdōṇa.

³⁶ Nuō hōjōpalōn yadōṇa, “Acō, naṇ ap bla magalīg rīb akwör mīda. Ap nī rība rīmīd aku, nī ömōrō diba mīda. Naṇ yōwō raṇ, nī akuyōbō alōlaṇ. Makwam ap nī agapīm rība rīmījōñ aku, rīb nī yōx nugul mag akuyōbō rōlaṇ; rīb naṇ keir yōx nugulō mag akwör nī ranō,” rōṇa.

³⁷ Jisas aliö rön, höbkal nöbö nuñ mös pañ midim yöra hön nugwöña, ñiñ añaðö inimö hölim dumä. Makwam, nuñ Pita nugwo yadöña, “Saimon, pöd rimin inimö hölimmidlö? Hör aua ul miñi nugugu midibä maga midöl ä?” röña. ³⁸ Aliö rön, nöbö nuñ akuyöbö ñigö yadöña, “An mag gwogwo rib maga rö, rön, nugw ri abön, God höjöpäl gır mijöña. Rib mag ñiñ aku rib maga ra aku, ji mixiñ ñiña höx ri pinö,” röña. ³⁹ Aliö rön, iswob höbkal duön, Nuö höd höjöpälön rig yadöñ mag akwör iswob höjöpälön röña. ⁴⁰ Makwam iswob höbkal hön nugumin, nöbö nuñ bla añaðö inimö göj nigim hölim dumä. Nugwön, ñigö yadöña, “Ñiñ inimö hölim midöiñ ä?” röña. Aliö rimin ñiñ anau pön, painö yadib maga nigölöñ.

⁴¹ Makwam Jisas yöudöñdöñ duön, höbkal hön iswob inimö hölim gi midmä aku nugwön yadöña, “Ñiñ hör hölim gi midöiñ ä? Aku wä ra! Wopa mödö ha. Nugwi! Nöbö i hön, Nöbö Ha nuñwa wöñö u rön, nöbö ap kib mag gwogwo röi piaku ñigö nöliba rimida. ⁴² Öbilñ dinim! Nugwi! Nöbö ni wöñö u ra hömid mik,” me röña.

Jisas nugwo pi cici nigmä

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴³ Jisas ñigö mönö aku yadmin nugugirön, mag akwör, nöbö nuñwa akuyöbö möl sö i, Judas, nöbö miga akwör pön höröpinöña. Nöbö adaku, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla aipam, lo mönö yad nölib nöbö bla aipam, mönö pi nuöm nigib nöbö bla aipam, yad abim hömä. Ñiñ yu mixil ölsö bli kaiö bli pön rag hömä. ⁴⁴ Judas höd ñigö yad nigön yadöña, “Ni nöbö i nugwo du yad wahax pön, alguna bimil nimmiñin aku, nöbö maku, me rön, nugwo pi cici nigön, pön di,” röña.

⁴⁵ Judas Jisas midöñ yöra uröpinön, “Mönö yad nölib nöbö,” me rön, nugwo pi alguna bimilim nugugirön, ⁴⁶ nöbö bli hön, Jisas nugwo pi cici nigmä.

⁴⁷ Jisas pi cici nigim nugugirön, Jisas nöbö nuñ i öbilön, yu mixil ölsö nuñ aku pi pugul pön, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib ödöriö aku mabö ri nölmid nöbö aku, nugwo rimij adöi añaðö römal cö gi aböña.

⁴⁸ Makwam Jisas nöbö nugwo pi cici nigim akuyöbö ñigö yadöña, “Ñiñ yu mixil ölsö pön, kaiö pön, ni ap kib pib nöbö i me rön hömidöi ä? ⁴⁹ Ni öim öim God höjöpäl rib rama duön, ñiñ pisañ midön, ñigö nöbö mö akuyöbö mönö yad nölmidil aku, ji ni pi cici nigölim. Makwam wopik ñiñ God Mönö aku kai kitön rig yadmä akwör rimidöiñö,” röña. ⁵⁰ Makwam mag akwör, Jisas nöbö nuñ bla magalig nugwo röböxön bör du pörmä. ⁵¹ Ha nöbö i, wölj milkap iör yömön, Jisas nugwo pön dumidim aku mai dum, nugwo aipam piba rimin, ⁵² bör dumidim, wölj wab nuñwa röd pim, nuñ magör bör duöña.

Jisas nugwo mönö diba yadmä

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³ Jisas nugwo pön du, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib ödöriö rama dumä. Pön dumidim, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla nigön, mönö pi nuöm nigib nöbö bla nigön, lo mönö yad nölib nöbö bla nigön, hö ram aku mögum rimä.

⁵⁴ Pita piönö häp häp nugup duön, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib ödöriö aku rama uröpinön, nöbö ram aku mabö rimidöi bla pisañ römidön, rin mau midmä. ⁵⁵ God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla nigön, Juda Kansol dib nöbö bla nigön, Jisas ri yönmid akuyöbö mönö il i pön, nugwo pil pal nignjö, rön, hölu nugw yualöbmä.

⁵⁶ Nöbö mö miga pön höm, Jisas nugwo mönö inakmönö adö bli yadmä aku, ji mönö yadmä aku pañ höjl i yadölim. Hörirör yadmin, mönö il bli nugwölim.

⁵⁷ Makwam bli öbilön, inakmönö hörön, yadmä, ⁵⁸ “An nugugu midmin, nuñ yadöña, ‘God höjöpäl rib rama, imag pön urim ki, ni hajal abön, wop mös pañ iswob ur niginö. Imag pön uröi akuyöbö röin; ni ram yonyöbö ur niginö,’ rö,” rimä.

⁵⁹ Mönö yadmä aku algör ör pañ höjil i yadölim; hörirör yadmä.

⁶⁰ God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib ödöriö aku öbölön, Jisas nugwo yadöña, “Nagö yadm+döi mönö aku, nañ mönö painjö i yadöine ä?” röña. ⁶¹ Aliö rımın, Jisas mönö i painjö yadölmın, iswob yad nugwön yadöña, “Nagö mı Mesaia aku, Nöbö Dib wä aku Ha nuñ mönö ä?” röña. ⁶² Aliö rımın, Jisas yadöña, “Yöwö mı. Aku nör. Nı, Nöbö Ha nuñwa, Nöbö Dib ölsö ödöriö aku imag mırıx pılö adö römıd mıd pörön, adöx yöd röul adö kau sebö mıjöi wab i yuö sö pik hömıdmön, nugwönıñö,” röña.

⁶³⁻⁶⁴ Jisas aliö rımın, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib ödöriö aku, wölıj nuñ bla keir pı waglöx gırön yadöña, “Nuñ God iba yad höimöu aku nugwöia! Makwam, nöbö mö bli yad nugwöinıñ. Nuñ rı gwogwam rı maga wöxnö yad maku pal. Makwam, ñıñ agö rıbım yöx nugum+döi?” röña. Aliö rımın, nöbö dib bla magalıg öbölön yadmä, “Nöbö aliö ra aku, nugwo pıl pal nıgıb,” me rımä. ⁶⁵ Aliö rön, nöbö bli Jisas nugwo höpöl pılön, wölıj wab i pı mämäg nugwo aku pöröb nölon, nugwo pal gırön yadmä, “Nañ keir nugwön an yadañ nugunıñ, nagö yönımım palmıd?” rımä. God höjöpälıb rama ömdö nöbö bla, algör ör nugwo mı göj göj palmä.

Pita yadöña, “Nı Jisas nugwo nugumıdöiö,” röña

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita du römıdön yör akwör mıdmın nugugırön, ha mö i, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib ödöriö aku mabö rı nölmıd i höröpınön, ⁶⁷ Pita bı yuö mıdön yöraku nugwön yadöña, “Nagö kwo algör Jisas nöbö Nasaret yöbö aku pısañ yönıdlañö,” röña. ⁶⁸ Aliö rımın, Pita yadöña, “Nagö agapım yadmıdlö? Yadmıdlö mönö aku nı nugumıdöiö,” röña. Aliö rön, rıñö bö dumın nugugırön, kulakula wö röña. ⁶⁹ Ha mö akwör, Pita nugwo iswob nugwön, nöbö mö mıdim akuyöbö ñıgö yadöña, “Nöbö kı Jisas nöbö

nuñ i,” me röña. ⁷⁰ Aliö rımın, Pita iswob wöhö röña.

Hör mag ul mıñi mıdim, nöbö mö öbıl gı mıdim piaku, Pita nugwo iswob yadmä, “Nagö kwo algör mögörıb Galili yöbö makwam, an nugumın nagö nöbö nuñ akwör i mıdlañö,” rımä. ⁷¹ Aliö rımın, Pita yadöña, “Nöbö Diba nugugu mıda; makwam wai nölmön pıl pal nıgöna. Makwam mı ödöriö yadmıdla! Nöbö aliö yadmıdöi nöbö aku nı nugumıdöiö, mı wöhö!” me röña. ⁷² Aliö rımın nugugırön, kulakula aku iswob wö röña. Wö rım, Jisas Pita höd yadöña, “Kulakula wö mös ren mag aku, ‘Nı Jisas nugumıdöiö,’ rön, wab mös pañ wai nöinañö,” röñ mönö aku nugumın, lıb pılım, mı göj imöña.

15

Jisas nugwo pön Pailot mıdön yöra dumä

(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23: 1-5; Jon 18:28-38)

¹ Pıxmag alıg, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla nıgön, lo mönö yad nölib nöbö bla nıgön, mönö pı nuöm nıgıb nöbö bla nıgön, Juda Kansol dib nöbö bla magalıg nıgön, magalıg mönö yad ödör nıgön, Jisas nugwo nag nıgön, pön gapman nöbö dib Pailot mıdön yöra dumä.

² Pön dum, Pailot Jisas nugwo yadöña, “Nagö Juda nöbö mö kın ñıñ me?” röña. Aliö rımın, Jisas yadöña, “Mı mönö nañ yadlö maku pal,” röña.

³ God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla Jisas mönö diba yadön mönö hörirör mıga akwör yadmä. ⁴ Almın, Pailot Jisas nugwo yadöña, “Nagö mönö mıga yadmıdöi aku, nagö painjö mönö bli yadöine ä?” röña. ⁵ Aliö rımın, Jisas painjö mönö i yadölmın, Pailot rıb mıga yöx nugwöña.

Juda nöbö mö piaku yadmä, “Jisas nugwo bı katlö watlö höñ sö pıl pal nıgö!” rımä

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

⁶ Makwam Juda ada Pasopa wop dib aku höm, öim du Rom gapman nöbö dib

Pailot nugwo yad nugum+in, ñigö kɪlabɪs nɔbɔ ñiŋ yad nugum+dɔi nɔbɔ akwɔr hɔr yad abmɪda. ⁷ Makwam wop aku, nɔbɔ i, ib nuŋwa Barabas, nuŋ nɔbɔ mɔ bli ɔdɔr pɔn du, Rom gapman pɪsaŋ nuɔ pɪlɔn, nɔbɔpɔ i pɪl pal nɪgɪm, ñigö nag nɪgɪm mɪdmä. ⁸ Makwam nɔbɔ mɔ akuyɔbɔ hɔ mögum rɔn, Pailot nugwo kɪlabɪs nɔbɔ ɔim rɪg yad nugum+dɔi mag akuyɔbɔ yad nugum+in, ⁹ Pailot ñigö yadɔŋa, “Juda kiŋ dib ñiŋ aku yau abɪn ä?” rɔŋa. ¹⁰ Aku agapɪm: Pailot nuŋ keir nugwɔŋa, God ap hɔjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ dib bla, Jisas nugwo rɪb gwogwo yɔx nugwɔn, nugwo pɔn hɔ nɔlmä. ¹¹ Makwam God ap hɔjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ dib bla, nɔbɔ mɔ piaku ñigö yadmä, “Pailot nugwo yadɪŋ, Jisas wɔhɔ, Barabas nugwo yau aban,” me rɪmä. Aliö rɪmɪn, nɔbɔ mɔ piaku Pailot yadmä, “Barabas ana yau abne,” rɪmä. ¹² Aliö rɪmɪdmɪn, Pailot yadɔŋa, “Aliö yadɔi aku, jɪ nɔbɔ kɪ ñiŋ Juda kiŋ an, me rɔi aku, nugwo pɔdi jajɪnɔ?” rɔŋa. ¹³ Aliö rɪmɪn, ñiŋ mɔnɔ bɔlɔlɔ rɔn yadmä, “Nugwo bɪ katlɔ watlɔ hɔñ sɔ pɪl pal nɪgɔ!” rɪmä. ¹⁴ Aliö rɪmɪdmɪn, Pailot yadɔŋa, “Nuŋ agapɪm rɪ gwogwam ran, nugwo aliö ain?” rɔŋa. Aliö rɪmɪdmɪn, jɪ ñiŋ bɔlɔlɔ diba rɔn yadmä, “Bɪ katlɔ watlɔ hɔñ sɔ pɪl pal nɪgɔ! Bɪ katlɔ watlɔ hɔñ sɔ pɪl pal nɪgɔ!” rɪmä.

¹⁵ Pailot, mɔnɔ ɔlɪsɔ kapa yadim aku yɔxɔn, nɔbɔ mɔ akuyɔbɔ ñigö wä ran, me rɔn, Barabas nugwo hɔr yad abɔn, nɔbɔ nuŋ bli ñigö yadmɪn, Jisas nugwo nag nɪgɔn, mɪ gɔj gɔj palmä. Jisas pal pɔrɪm nugugɪrɔn, Pailot yadɔŋa, “Nugwo pɔn du bɪ katlɔ watlɔ hɔñ sɔ pɪl pal nɪgɪŋ,” me rɔŋa.

Ami nɔbɔ piaku Jisas nugwo yad höimöumä

(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Ami nɔbɔ piaku, Jisas nugwo pɔn gapna Pailot ram dib nuŋ aku ram mɔl yuadɔ duɔn, nɔbɔ yam ñiŋ bla magalɪg yad wɔ rɪmɪn hömɪdmɪn, ¹⁷ wɔlɪj paskwolɔ mɪlkap i, gapman nɔbɔ dib bla rɔbɔi akuyɔbɔ Jisas nugwo yɔm nɔlɔn, ap

kaigap alɪg bli ɔdɔr pɔn hɔn, kiŋ rɔbɔi usaŋ mea akuyɔbɔ i rɔn, nugwo yɔcmac sɔ rɔb nɔlmä. ¹⁸ Rɔb nɔlɔn, Jisas nugwo ɔlɪsɔ wɔlɔlɔ rɪ gɪrɔn yadmä, “Nagɔ Juda kiŋ diba ɔim mɪdane!” rɪmä.

¹⁹ Aliö rɔn, kaiö pɔn, yɔcmac nuŋwa palɔn, nuŋ hɔpɔl pɪl nɔlmä. Mɪdɔŋ il yɔra hɔxmax yuɔn, ñiŋ kiŋ nugwo rɪg rɔi mag akuyɔbɔ, yɔcmaca ubɪlmä. ²⁰ Nugwo aliö yad höimöuɔn, wɔlɪj paskwolɔ mɪlkapa nugwo yɔm nɔlim aku pɪ rɔd abɔn, wɔlɪj nuŋwa keir aku yɔm nɔlɔn, bɪ katlɔ watlɔ hɔñ sɔ pɪl pal nɪgɪba pɔn dumä.

Jisas nugwo bɪ katlɔ watlɔ hɔñ sɔ pɪl pal nɪgmä

(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ Ñiŋ mibɪl yɔra du gɪrɔn, Aleksada Rupas hödpɪg hogwa nuɔ ñiŋa Saimon, Sairini taun yɔbɔ nɔbɔ aku, piaku rɪp yɔnɔn, hɔn Jerusalem duba dumɪdɔŋ aku, nugwo möigw palɔn, ususɔr rɔn, yadmä, “Jisas bɪ katlɔ watlɔ wab aku pɪ ragpɪd nɪg rag duɔ!” rɪmɪn, pɔn ñigö pɪsaŋ duɔŋa. ²² Akuyɔbɔ alɪp duɔn, Jisas nugwo pɔn du mögɔrɪb yɔraku mɔnɔ yɔbɔ iba urɔn Golgota me rɪmɪdɔi yɔra urɔpɪnmä. Golgota mɔnɔ ila aku “Nɔbɔpɔ Yɔcmac Yɔj Lei.” ²³ Urɔpɪnmɪn, nugwo rɔbɔ wain i pɔn, marasɪn mɔ rɔia bli pɪ pɪn höbkal mal rɔn, Jisas nugwo nɔlmä jɪ nɪmɔlɔŋ. ²⁴ Jisas nuŋ bɪ katlɔ watlɔ hɔñ sɔ pɪl pal nɪgɔn, wɔlɪj nugwo bla pɔn, nuɔm nɪg hɔrɪrɔr pɪba, höbai sadu rɔxg wobɔn pɪmä.

²⁵ Pipai naiö wɔlɔn yɔra sɔ hɔŋ mag aku, Jisas nugwo bɪ katlɔ watlɔ hɔñ sɔ cɪpɪl pal nɪgmä. ²⁶ Cɪpɪl pal nɪgɔn, pɔdpɔd rɪmɪn pɪl pal nɪgim mɔnɔ aku, bɪ katlɔ watlɔ waba hɔñ rol sɔ kai kɪtmä:

JUDA ADA KIN ÑIŋA MɪK.

²⁷ Wop aku, ap kib pɪb nɔbɔ mɔs hogwa algɔr bɪ katlɔ watlɔ um sɔ, i imag mɪrɪx adɔ bɪ hɔña, i imag cɔkɔ adɔ bɪ hɔña pɪl pal nɪgmä. ²⁸ Alim mag aku, God Mɔnɔ aku kai kɪtɔn, rɪg cɔñiŋɔ rim mag akwɔr rɪmä. Mɔnɔ aku kai kɪtɔn yadmä, “Nugwo nugwɪŋ, mag gwogwo rɪb nɔbɔ i rɔxg nɪgɔniŋɔ,” rɪmä.

²⁹ Nöbö mö bla uhö girön, Jisas nugwo nugwön, yöcmac kwatkwat rön, nugwo yad höimöuön yadmä, “Nagö, ‘God höjöpaltb ram aku hajalön, wop mös pañ iswob rı nıgıñö,’ rımö aku, ³⁰ weik nañ keir rön, il bö pınön kömö duanö,” rımä.

³¹ God ap höjöpalt ur nölıb nöbö dib bla aipam, lo mönö yad nölıb nöbö piaku aipam, Jisas nugwo algör ör yad höimöuön, ñıñ keir nuö nuö yadıp duön yadmä, “Nöbö mö bli ñıgö rımdımın kömö duöia, jı wopik nuñ keir algör rön kömö dubä maga mıdöl. ³² Nuñ öim yada, ‘Nı Mesaia mıdla, Isrel nöbö mö Kın ñıña mıdlö,’ rı aku, weik nuñ yör sö cıpıl pal nıgöi aku, nuñ keir algör ör öbıl yörık han nugwön mi yadlañö, rön, nugwo nugw pınıñö,” rımä. Makwam Jisas pısañ pıl pal nıgım nöbö hogwa, Jisas nugwo algön nör yad höimöumä.

Jisas wöröxöña

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

³³ Naiö mibıl yör kıpısö höñ mag aku, pıxmag urön, mıdıp duön, naiö pıbö pik rön mag aku iswob mil pöröña. ³⁴ Mil abmın nugugırön, Jisas ajmöla aj halön, wö rön yadön yadöña, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” röña. Hibru mönö yadön aku mönö il aku, “God nı. God nı. Nı pödpöd rımın röböxlö?” ³⁵ Aliö rımın, nöbö mö il yöraku mıdim bla nugwön yadmä, “Nugwi! Nuñ İlaija yad wö rımdö,” rımä.

³⁶ Nöbö i ap höx mei pön, röbö wain rıg ulmıdö woböi möl bö pılön, Jisas nugwo nölmön nıman, me rön, aiwölö mıxıl i pı idu pılön, mıdön bıł sö nöl gir, yadöña, “An nugugu mıdın, İlaija hön, nugwo pı öröu rag pın mıgrö bö nıgönıñönö wöhö?” röña.

³⁷ Aliö rön, nugugu mıdım nugugırön, Jisas wö diba rön, anöi maga ödör pöña.

³⁸ Wop akwör, wölıj mıxıl dib God höjöpaltb ram möl yuebö ubalıja idıxmä aku, mibıl bö waglöxmın adöi hör adöi hör dum möl röd gi mıdöña.

³⁹ Nöbö ami bla nugwidıx mıdmıd nöbö diba, bı katlö watlö waba höña il yöra

mıdön, Jisas aliö rön wöröxöñ aku nugwön yadöña, “Mı! Nöbö kı God Ha nuñ!” me röña.

⁴⁰⁻⁴¹ Mö mıga akwör Jisas pısañ Jerusalem hem piaku, hön rıb yöraku mıdmä. Mibıl aku, mö mös pañ Jisas nugwo mai duön mabö bli rı nölmdöi mögörib Galili. Mö Maria ib nıgiö hogwa mös mıdmä; mö ib nıgiö hogw aku, i Magdala taun yöbö, i Jems Josep hödpıg hogwa nuöm ñıñ aku. Mö i ib nuñwa Salomi. Mö ada bla magalıg nugugu mıdım nugugırön, Jisas wöröxöña.

Josep nuñ Jisas mıxıña rıg möla hogw pılöña

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Josep Arimatia taun yöbö nöbö aku, Juda Kansol dib nöbö rıb i, God nöbö mö pön nugwidıx mıdıb wop aku pöx mıdmıda. Nöbö aku, aiañ God höjöpaltb wop aku, wopik ap pıdılub wop, me rön, ap rı pıdılumıdöña. Jisas wöröxöñ aku nugwön, ruö igöp höxi rımdö, rön, weik nöbäpö högia pı öröu rag du hogw pınö, rön, ipöxölön; Pailot mıdön yöra duön, yad nugwöña. ⁴⁴ Yad nugum, Pailot, Jisas mödö wöröxöñ mönö aku nugwön, pılx rön, ami nöbö nugwidıx mıdmıd nöbö dib aku nugwo wö rım, hömıdmın, yad nugwöña. ⁴⁵ Yad nugumın, yadöña, “Maduö wöröxö,” röña. Aliö rımın, Pailot Josep nugwo yadöña, “Yöwö. Nöbäpö rag du hogw pılö,” röña.

⁴⁶ Aliö rımın, Josep wölıj lei dib i wobön, rag du nöbäpö högia pı öröu pön pın il bö nıgön, wölıj aku pı magalıg wobön, pön du rıg möl yonyöbö akwör yölu nıgım rıg möla hogw pılöña. Hogw pılön, rıg aso dib i pıraiup pikopik rıp duön, nöbäpö hogwaj möla idıxön duöña.

⁴⁷ Maria Magdala pısañ, Maria Josep nuöm aku pısañ, nugugu mıdım nugugırön, nöbäpö hogw pılmä.

16

Jisas öbılöña

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Juda God höjöpälib wop ñiη aku i padixmīn, Maria Magdala aku, Maria Jems nuöm aku, mö Salomi aku, nöbäpö högia wel röbö nīg nōinñö, rōn, du wel röbö höliη wä höb bli wob rag hö nīgim hölimöña.

² Löum yöbö Sade wop aku, pīxmag aliğ öbilōn, naiö yöüdōñdōñ wōlim nugugirōn, nöbäpö hogw pīlim yōra dumīdmä. ³ Ödöi mibīl yōra du girōn yadmä, “Nöbäpö hogw möla idixim rīg dib aku, yönim pi göur abōn?” rīmā. ⁴ Aliö rōn, uröpñnōn nugumīn, rīg dib ödöriö nöbäpö hogw möla nöl idixim aku, mödö kirirī rī du rīb gägäp ada mīdōña. ⁵ Nugwōn, möl bö ipalip duōn nugum, ha nöbö wōlij lei mīlkap yömōñ i, imag mīrix adö rōmīd gi mīdōña. Nugwo nugwōn ipōxmä. ⁶ Ipōxmīdm, ñigö yadōña, “Ipōxmījeñ. Nī nugula, ñiη Jisas nöbö Nasaret yöbö, bi katlō watlō höñ sō pīl pal nīgmä aku nugwo nuguba hömīdōia. Makwam nugwi! Nuñ yörīk mīdöl. Nuñ maduö öbilōn dua. Nugwo hogw pīlōn nīgim yōra yör akwör mīd mī göm hö nugwi. ⁷ Makwam yadkap duōn, nöbö nuñ bla Pita pīsañ yajōña, ‘Jisas nuñ höd duōn Galili mījōña. Nuñ keir ñigö höd yadōñ mag akuyöbö, ñiη du nuñ nugwōñ ödöi piaku,’ me cīne,” rōña.

⁸ Aliö rīmīn, mö bla ölölö rīmīn, iñ wajmag bla gīl gīl rīmīn, nöbäpö hogw möla rīñadö röpñnōn röböx ipalip dumä. Ipōxōn nöbö mö bli ñigö mönō aku yad nölölīm.

*Maria Magdala Jisas nugwo nugwōña
(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)*

⁹ Jisas wörōxōn, wop agñiη yöbö aku öbilōn, höd duōn, Maria Magdala mīdōñ yōra wōxnö nīgmīn, nugwo nugwōña. Makwam mö aku nugwo höd ragwo ha akuyöbö mīj sō aku yuö wöl mīdōña nugwōn Jisas ragwo ha yad abōña. ¹⁰⁻¹¹ Nuñ Jisas nugwo nugwōn, du nöbö nuñ bla immīdim mibīl yōra duōn, Jisas kömö mīda nugwo nugula, rīmīn, ñiη

mī añadö wörōxa, rōn, mönō nugwo aku yöxölīm.

*Jisas nöbö nuñ mös ödöi mibīlyōra duōn
nugwo nugumä
(Luk 24:13-15)*

¹² Mai piōñö, Jisas nöbö nuñ mös mögōrīb möl i rīp yönīmīdmīn, Jisas nuñ nöbö hör i röxgōn hōn, ödöi mibīl yōra wōxnö nīgmīn, nugwo nugwōn, ¹³ du nöbö nuñwa bli ñigö yad nölīmīn aku, jī mī yadmīdōiñö, rōn, mönō ñiηa yöxölīm.

*Mönö wä na aku nöbö mö yad nöine,
rōña
(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Apo 1:6-8)*

¹⁴ Mai wop i, Jisas nöbö nuñwa akuyöbö agip sō piaku ap nīmīdim mibīl yōra wōxnö nīgōn, ñigö yad gir yadōña, “Nī öbīlmōn, nöbö mö bli nī wōxnö nugwōn, hōn ñigö yad nölīmīn, pōdpōd rīmīn inakmōnō hörōn yadöi, öbilölö, rōn nugwōi?” rōña.

¹⁵ Aliö rōn ñigö yadōña, “Ñiη mönō wä na aku pīrag mögōrīb adadö magaliğ du girōn, nöbö mö akuyöbö magaliğ yad nöiōña. ¹⁶ Nöbö mö bīl kai mönō wä na nugw pōn röbö paiōñ akuyöbö, kömö diōña. Makwam nöbö mö bīl kai mönō wä na nugw peñ akuyöbö, God ñigö mönō diba yadañ öliη höb pīmījōña.

¹⁷ “Nöbö mö mönō na nugwōn, ‘Mī yadö,’ rōn, nugw pōñ akuyöbö, ap rölībā mag cīmala cōña. Ragwo ha akuyöbö nöbö mö ñigö yuö wōiōn akuyöbö, ib na urōn, yad abīñ rōu diōña. Mönō yöbö ñiη aku röböxōn, mönō yöbö adö hörirōr yajōña. ¹⁸ Kas kadkwol nöbö mö öbīx akuyöbö pī nugwīñ, ap i rañ wörōxeñ. Ap gwoğwo nöbö mö nīmōn wörōxōi akuyöbö bli nīmīñ, ap i rañ wörōxeñ. Makwam nöbö mö ap cōn akuyöbö, ñigö imaga caliñ, kömö nīgōññö,” rōña.

*God Jisas nugwo pōn mögōrīb nuñwa
adōx yōd rōul adö kau sō pōn duōña
(Luk 24:50-53; Apo 1:9-11)*

¹⁹ Nöbö Dib Jisas mönō mag aku ñigö yad pōrmīn nugugirōn, God nugwo pōn,

mögörɪb nuŋwa adöx yöd röul adö kau sö
pön duöŋa. Pön dumɪn, God imag mɪrɪx
nuŋ ada römɪdöŋa.

²⁰ Makwam nöbö nuŋ akuyöbö duön,
Krais mönö wä aku mögörɪb piaku piaku
magalɪg yad nöliŋ duaŋ nugugɪrön, Nöbö
Diba, mönö wä na mɪ nɪgönɪŋö, rön, ñɪgö
pɪsaŋ mɪdön ölsö nöliɪm, ap röliɪbä mag
cɪmal akuyöbö rɪmä.

Jisas Krais Mönö Mag Wä aku Luk kai kitöña

Mönö höd

¹⁻² Jisas Krais mibil anin ki yox pön höm, dib rōxōn rīg rōñ rōñ mag akuyōbö, nöbö bli māmāg ñinā keir nugwōn, mönō mag wā aku yad nōlīp yōnōn, nī aipam, nöbö mö bli kwo ñigō aipam, yad nōlmā. Yad nōlmīdmīn nöbö mīga mönō aku nugw ri abōn kai kitmā. ³ Makwam nöbö dib Tiopilas, nī kwo algör ör mönō nī yad nōlim aku, ila magalīg hōlu nugw ri abil makwam, nī algör ör mönō aku magalīg rībyōx nugw ri abōn, nagō kai kitība rīmīdla. ⁴ Akuyōbö almōn mönō, mönō nagō yadim nugulō aku, mi yadōinō, rōn nugunō.

Ejol i hōn, mönōbö hogwa Rōbö Pal Nōlīb Nöbö Jon yōx pōn hōñinō, rōña

⁵ Höd Kin Herod Judia Propins nugwidix mīdmīd wop aku, nöbö nagō Sekaraia, God ap hōjōpal ur nōlīb nöbö i mīdmīda. Nöbö yam nuñwa pīsan mabō ñigiō ñigōn rīmīdōi akuyōbö ñigō Abaija Yam me rīmīdmā. Sekaraia mönīñ nuñwa Ilisabet. Ilisabet algör ör God ap hōjōpal ur nōlīb nöbö Eron il aku yōxīp u hōuōilmel rōn yōxmā. ⁶ Ñinōr mönōbö hogwa God lo mönō adaku magalīg mai rī gir mīdmī, God nugum, mönō i mīdōlōñ. ⁷ Makwam Sekaraia mönīñ nuñwa Ilisabet mö wasīma makwam, ha i yōx pōn hōlōñ wōhō, aṇadō nöbö nom lap nom rōxgmā.

⁸ Wop i Sekaraia nöbö nuñ pīsan mabō ñigiō ñigōn rīmīdōi akuyōbö hōn, God hōjōpalīb mabō aku rīmīdmā. ⁹ Makwam mabō ñinā rī gir, God ap hōjōpal ur nōlīb nöbö bla öim rīg rīmīdōi mag akuyōbö, nöbö an kai God hōjōpalīb rama ram mōl yuadō duōn ap hōlīñ wā hōb aku wiōñinō, rōn, rīp ñīñā pugul pīmā. Pīmīn, Sekaraia nuñ rīp ñīñā keir pugul pōn, God hōjōpalīb rama ram mōl yuadō duba rōña. ¹⁰ Nöbö mö mīga akwör God hōjōpalīb rama rīñadō bö God hōjōpal gir mīdmā

nugugīrōn, Sekaraia nuñ ram mōl bö duōn ap hōlīñ wā hōb akuyōbö urmīdōña. ¹¹ Jī Nöbö Diba ejol nuñ i hōn, ap hōlīñ wā hōba urmīdōi rīgīpīd aku imag mīrīx adō wōxnō mīdōña. ¹² Sekaraia ejol aku nugwōn pīlīx rōña. ¹³ Makwam ejol aku nugwo yadōña, “Nagō ipōxmījīnō. God hōjōpalōn rīlō aku nuñ nugwa. Manāñ Ilisabet ha nagō i yōx pōn hōna. Yōx pōn hañ, ib nuñwa Jon me rō. ¹⁴ Nuōma ha aku yōx pōn hōn aku, nagō mī ödōriō wahax pīnō; nöbö mö mīg mīñā algör ör wahax pōña. ¹⁵ Nöbö Diba māmāg il rol nuñ aku, Jon nöbö diba mījōna. Nuñ rōbö wain mönō rōbö ölisō bli nīmenīm. Nuōma ha wōta mījōn wop aku akwör, Inōm Leia nuñ ha aku yuō kwo duōn aja wōlōna. ¹⁶ Mai nuñ Isrel nöbö mö God nugwo rōböxōi akuyōbö mīga mönō wā yad nōlan, God nugwo, Nöbö Dib an, me rōn, nugw pōña. ¹⁷ Makwam ha nañ aku nuñ God mönō yadīb nöbö Ilaija maduar ör God ölisō pōn rīg rīmīd mag akuyōbö cōna. Nuō nöbö ñigō pōn, halōu ha ñīñ bla pōn, ñigō pī ñigiō pañör ñigōna. Nöbö mö God nugwo ölisō wōlōlō rōi akuyōbö, ñigō mönō wā yad nōlan, nöbö mö kōmō wā nuñwa rībyōx nugwōi mag akuyōbö nugwōn, ösös rī ri abōn, Nöbö Diba hōñinō, rōn, pōx mījōñinō,” rōña.

¹⁸ Ejol aku aliō rīmīn, Sekaraia yadōña, “An mönōbö hogwa nöbö nom lap nom rōxgōla. Makwam, nī agō magīm rōn, nagō mi yadmīdlanō, rōn, nugun?” rōña.

¹⁹ Aliō rīmīn, ejol aku Sekaraia nugwo yadōña, “Nī Gabriel. Nī God māmāg il rol yōra mīdōn, nī yad abmīn hōn mönō wā kī nagō yad nōlība hōmīdla. ²⁰ Nañ mönō na yadmīdīl aku, mi yadmīdō, rōn nugwōiō aku, albeñ nagō aku ömōrō ran, mönō pōn mīdōinam. Hōr ör mīdīp du, ha aku yōx pōn hōñ wop akwör iswob mönō pīnanō,” rōña.

²¹ Makwam Sekaraia God hōjōpalīb rama ram mōl mibīl yuebō kwo mīxīl magi mīdōña nugwōn, nöbö mö rīñadō bö mīdim bla rīb mīga yōxmā. ²² Mai nuñ rīñadō rōpīnōn, mönō bli yadībā maga

nigölön. Makwam, ni al aliö rö, rön, imag akwör yabuöña. Niñ nugwön yadmä, nuñ ram möl yuö kwo du midön, mag hör i nugwön hö, rön, nugumä.

²³ Makwam Sekaraia God höjöpälb rama mabö ri midm+n, wop nuñ aku pör+m, nöbö bli hön yör nuñ aku p+m nugugirön, nuñ höbkal ram nuñwa duöña. ²⁴⁻²⁵ Mai midip duön, mön+ñ nuñwa Ilisabet ha wöta midim yadöña, “Höd ni mö wasima midmidil makwam, ni möigw yöxma, ji weik Nöbö Diba ni uliöxön nugwidix midim, ha wöta midil aku ni wä ra, möigw yöxoin, wöhö,” röña. Aliö rön, roun akuyöbö mömid sö tar ram möl yuadö akwör umad gi midmida.

Ejola hön Maria nugwo yadöña, “Nan Jisas yöx pön hönäñö,” röña

²⁶ Ilisabet roun akuyöbö inösu sö ha wöta midm+n nugugirön, God ejol Gebriel nugwo yad abm+n duön Nasaret taun, mögörib Galili yöraku. ²⁷ Nasaret yöraku ha mö i midmida, ib nuñwa Maria. Ha mö aku nöbö i pisan yönölön wöhö. Ha mö aku, nöbö nagö Josep pön+ñö, rön yadmä. Nöbö Josep aku, nuñ kin Depid nöbö hödig aku i yöx pön hön nigmä. ²⁸ God ejol Gebriel yad abm+n, ha mö Maria midön yöra uröp+nön yadöña, “Ha mö, nagö midlö ä? Nöbö Diba nagö pi ri aba. Nan pisan midö,” röña.

²⁹ Aliö rim+n, Maria mönö aku nugwön, ni pöd rim+n aliö yadm+dö, rön, rib m+ga yöxöña. ³⁰ Nuñ rib m+ga yöx nugum+n nugugirön, ejola nugwo yadöña, “Maria, nagö ipöxm+j+nö. God nagö pi ri abön ra. ³¹ Mai nan ha wöta midön, ha i yöx pön hönö pal. Yöx pön hön, ib nuñwa Jisas, me rö. ³² Makwam nuñ nöbö dib ödöriö mijöna. Nöbö mö nugwo yadön yajöña, adöx sö mid Nöbö Dib ödöriö Ha nuñwa maku, me cöña. God Nöbö Diba rim+dan nugwön nuñ nöhöñ+ñ maduebö Depid kin diba midmid aliar mijöna. ³³ Jekop yöxim yöxp höuöilmel r+ñ mijöñ akuyöbö ñigö magalig öim öim kin ñ+ña midön nugwidix mijön+ñö,” röña.

³⁴ Ejol aliö rim+n, Maria nugwo yadöña, “Ni nöbö i pisan midöi aku, pödpödiö ha aku yöx pön hön?” röña.

³⁵ Aliö rim+n, ejola nugwo yadöña, “Inöm Lei akwör hön, Nöbö Dib ödöriö adöx mi bil sö mid Nöbö ölsö mag nuñ akwör pöröb nöiöna. Alan, ha leia yöx pön hönö aku, nöbö mö nugwön yajöña, aku God Ha nuñ, me cöña. ³⁶ M+! Nobnan Ilisabet mö lap röxga. Niñ nugwo mö wasim me rim+döi aku, ji weik nuñ ha wöta midm+n, roun akuyöbö inösu sö mödö röd+pöña. ³⁷ God ap rölibä akuyöbö i midöl; ap bla magalig pan rib akwör midö,” röña.

³⁸ Ejola aliö rim+n, Maria yadöña, “Ni God mabö ri nölib halöu. Rig yadm+dlö mag akwör ni cön+ñö,” röña. Aliö rim+n nugugirön, ejola nugwo röböxön duöña.

Maria du nobn+ñ Ilisabet nugwöña

³⁹⁻⁴⁰ Makwam Maria rimgör dinö, rön, mögörib aku röböxön mögörib Judia önön ajmag m+xil aku dumid dumid, Sekaraia Ilisabet mönöbenjö midmidöi tauna duöña. Ram ñ+ña uröp+nön, nobn+ñ Ilisabet nugwo yadöña, “Nagö midlö ä?” röña. ⁴¹ “Nagö midlö ä?” rim+n, nobn+ñ Ilisabet mönö aku nugum, ha wöta midön aku ha yöd nigöña. Wop mid akwör Inöm Leia nuñ Ilisabet yuö kwo duön nuñ aja wölöña. ⁴² God Inöma aja wölm+n, Ilisabet nuñ ajmöla aj halön Maria nugwo yadöña, “God mö bli ñigö nugwidix mid aku, ji nagö pi ösös ri ri abön ra. Ha wöt nan midlö abö ha aku aipam pi ösös ri ri abön ra. ⁴³ Ni mö wä yöi ji nagö Nöbö Dib na nuöm nuñ aku ni nuguba hölö aku ni aiö rön God nugwo ri abö rim+dla. ⁴⁴ Nan hön ni, ‘Nagö midlö ä?’ rim+dman mönö, ha wöta midil ki wahax pön yöd n+ga. ⁴⁵ Nagö, ‘Ni God yad mag akwör cön+ñö,’ rön nugugu midlö aku, nagö wahax midanö,” röña.

Maria God iba yadim bil sö duöña

⁴⁶ Ilisabet aliö rim+n, Maria God ribyöx nugu girön, mi ödöriö wahax pi girön yadöña,

“Nî Nöbö Diba nugwo rîbyöx nugwön,
 ib nuṇwa yadmön, mî bîl sô diöna.
 47-48 Nî aṇadö wöröxîb akuyöbö mîdmön,
 God nî ögwö yöxön kömö pa aku,
 nugwo rîbyöx nugwön mî ödöriö
 wahax pîmîdla.
 Nî hör halöu mabö nugwo rî nölîb mö
 mîdîl aku
 jî nî uplôböl.
 Alön ra aku,
 weik yöxön, mai yöxön, yöxîp du yöx
 nîgöñ akuyöbö,
 nöbö mö magalîg nî rîbyöx nugwön ya-
 jöña,
 ‘God mö aku nugwidîx mîdîm mîd ri
 abö,’ cöña.
 49 Nuṇ ölisö magalîg mîd aku,
 nuṇ mî ap dib i nî ra.
 Nî nugula nuṇ paṇyöbö akwör
 Nöbö Leia mîda.
 50 Nöbö mö mönö nuṇwa nugwön, anau
 pön, mai diöñ akuyöbö,
 ñîgö uliöxön pî ösös rî ri aböna.
 Ñîṇ halöu ha yöxön, yöxîp duön, yöx
 nîgöñ akuyöbö,
 ñîgö algör ör uliöxön pî ösös cöna.
 51 Nuṇ Nöbö ölö;
 nuṇ ap ölisö mîga akwör ra.
 Nöbö mö, an keir nöbö mö diba mîdölîṇö,
 röi akuyöbö,
 God ñîgö rîbîx aba.
 52 Makwam, kîṇ nöbö dib mögöriḅ diba
 nugwidîx mîdîm ib diba mîdmîd
 bla,
 God rîmîṇ yau dum,
 nöbö mö ib mîdmîdöl akuyöbö,
 God ñîgö pön pî bîl bîl raṇ, ñîṇ iba
 mîjöna.
 53 Nöbö mö kiö pîl akuyöbö,
 God ñîgö ap nuöm nîgmîṇ nîmmîdmîṇ
 wöt bîra.
 Jî nöbö mö ap mîga mîd akuyöbö,
 ñîgö hör yad abmîṇ duöia.
 54 God nuṇ nöso auso maduebö an
 akuyöbö
 ñîgö yadöṇ mönö aku uplôböl,
 anîṇ Isrel nöbö mö
 öim uliöxön nugwidîx mîd ri abön ra.

55 Nöso Ebrahim aipam, nöso an bli aipam
 halöu ha ñîṇ yöxmîṇ yöxîṇ diön
 akuyöbö,
 God ñîgö nugwidîx mîjîṇö, rön,
 rîg yadöṇ mag akwör an rö,” röṇa.
 56 Maria mönö aku yadön, nobnîṇ Ilisa-
 bet pîsaṇ röun mös paṇ mîdön, mai höuöl
 ram nuṇwa duöṇa.

*Ilisabet ha nuṇwa Rôbö Pal Nölîb Nöbö
 Jon yöx pön höṇa*

57 Mîdîp duön, Ilisabet ha yöx pön höṇa.
 58 God nugwo uliöxön nugwidîx mîdmîṇ,
 nuṇ lap röxgön ha yöx pön höṇ aku,
 nöbö mö haul wöunîṇ nölöunîṇ nobnîṇ
 nöbö nuṇ akuyöbö nugwön, nuṇ pîsaṇ mî
 ödöriö wahax pîmä.
 59 Ha aku yöx pön hön, wop akuyöbö
 mîj sô mîdön, amñaxîb sô wopa rîl uñ
 nuṇwa ödöriḅa hö rîbmä. Hö rîbön, ñîṇ
 ha aku iba nölîḅa rön yadmä, “Ha kî,
 nuö Sekaraia iba röd nölîḅ,” me rîmä.
 60 Aliö rîmîṇ, nuöma yadöṇa, “Ehöu, ib
 nuṇwa Jon me cîṇîṇö,” röṇa. 61 Aliö
 rîmîṇ, nöbö mö nuṇ bla yadmä, “An
 akuyöbö alöinîṇ. Nöso nöhöṇîṇ wöunîṇ
 nöbö akuyöbö ib i Jon mîdölö,” rîmä.
 62 Aliö rön, nuö Sekaraia nugwo imag
 abön yad nugumä, “Ha ib kai nöinaṇö?”
 rîmä. 63 Yad nugumîṇ, nuö imag abön
 yadöṇa, “Nî köp kai kîṭîb i pön höi,”
 röṇa. Yadîm pön höm, rola kai kîṭön,
 “Ib nuṇwa Jon,” me röṇa. Ib aliö kîṭmîṇ,
 ñîṇ nugwön magalîg aiö waiö rîmä.
 64 Makwam wop akwör Sekaraia albeña
 ömörö röṇ aku womiöxmîṇ nugugîrön,
 höd mönö rîg pîmîd akwör yad gîr, God
 iba yadîm bîl sô duöṇa. 65 Nöbö mö il
 yöraku hölîmön mîdim akuyöbö, alöṇ aku
 nugwön ipöxön, mönö aku piöx rag du
 mögöriḅ Judia yuadö me blaku magalîg
 nöbö mö akuyöbö yad nölîmä. 66 Yad
 nölîdmîṇ, nöbö mö mönö aku nug-
 wim akuyöbö, ñîṇ magalîg rîb mîga yöx
 nugwön yadmä, “God rîmîṇ, ha aku aliö
 yöx pön hö makwam, mai nöbö pödiöm
 mîjönîṇö?” rîmä. God ölisö ha aku pîsaṇ
 mîdöṇ aku nugwim makwam, aliö yadmä.

Sekaraia God iba yadm'in b'il sō duōŋa

⁶⁷ Inöm Leia nuŋ ha kiaia nuō Sekaraia yuō kwo hōn aja wōlm'in nugwōn God ib nuŋwa p'rag wōl g'ir yadōŋa,

⁶⁸ “An Isrel nōbō mō, God Nōbō Dib ana ib nuŋwa p'rag wōl yad'ŋ b'il sō duan. Nuŋ keir mögōr'ib il k' hōn, nōbō mō nuŋwa wobōn hōbkal pa.

⁶⁹ God Nōbō Diba nuŋ r'im'in, Depid yōx'im yōx'ŋ yōx'p hōuōilmel r'ŋ, ha i yōx pōn haŋ an'ŋ kōmō pōna.

⁷⁰ Maduar ör, mōnō na nōbō mō akuyōbō yad'iba r'im'idlō, rōn, God nuŋ nōbō bli mabō aku yad n'gōŋa.

God mōnō yad'ib nōbō lei nuŋ akuyōbō ñ'ŋ God mōnō yadōŋ aku nugwōn, nōbō mō akuyōbō ñ'gō yad nōlmā.

⁷¹ Nōbō p'il n'im'ib an bla hōn, an'ŋ p'il pal n'g'iba r'im'idōia, j' nuŋ hōn an'ŋ kōmō pōna;

nōbō an'ŋ ōl'sō wōl'im r'ib gwogwo yōx nugwōi akuyōbō an'ŋ r' gwogwam r'iba r'im'idōi aku, j' nuŋ an'ŋ nugwid'ix m'idaŋ kōmō din'ŋa.

⁷²⁻⁷³ God maduar ör nōso maduebō ana ōgwō yōxōn, p' ri abm'j'nō, rōn, mōnō ōl'sō m' bli yad n'gōŋa.

God nuŋ mōnō nōso an Ebrahim nugwo yad n'gōŋ aku uplōbōl; mōnō lei yadōŋ aku, r'g yadōŋ mag akwör ra.

⁷⁴⁻⁷⁵ Nōbō Diba an'ŋ nugwid'ix m'idaŋ, nōbō p'il n'im'ib akuyōbō an'ŋ r' gwogwam r'ib maga m'iden.

Aku makwam, an nōbō p'il n'im'ib akuyōbō ipōxōin'ŋ, kōmō m'j'n'ŋ makwaim, ōim ōim Nōbō Dib akwör r'byōx nugwōn, ap kib mag gwogwo rōbōxōn,

Nōbō Diba nōbō mō lei nuŋwa m'idōn, mabō nugwo r' g'ir m'j'n'ŋa.

⁷⁶ Makwam ha na, nagō God Nōbō Diba mabō nuŋwa raŋ,

nōbō mō akuyōbō ñ'ŋ nugwōn ya-jōŋa,

‘God Nōbō Diba ōdōriō adōx m' b'il sō m'id aku,

nōbō mōnō nuŋwa yad'iba maku,’ me cōŋa.

Aku agap'im: naŋ hōd duōn, nōbō mō akuyōbō ñ'gō yad nōl ri abōn raŋ, Nōbō Diba nugwo pōx m'id'ŋ nugug'rōn, nuŋ hōna.

⁷⁷ Nagō nōbō mō nuŋ akuyōbō ñ'gō mōnō waiō nuŋ aku yad nōl ri abōn raŋ, Nōbō Dib ñ'ŋ aku hōn, ap kib mag gwogwo rōi p'ix aku ōr'ix abōn ñ'gō paŋ, mōnō waiō aku nugwōŋa.

⁷⁸ God Nōbō hōimōl'ib m'ida tar m'idōn, nuŋ nōbō mō l'ib p'il'im nugwōn, mil wā nuŋwa naiō mila rōxg adōx yōd rōul adō kau sebō hōn, an'ŋ mila ab nōiōna.

⁷⁹ An nōbō mō yōn yōn p'ixmag yuō piaku m'idōn wōrōx'iba r'im'j'n'ŋ akuyōbō, nuŋ raŋ mil mag aku madmag yuō an kwo mil ab nōlaŋ nugwōn, an hōbwab hōimōl g' m'id'ib ōdōi wā aku hōlu nugwōn, rol akwör yōnm'j'n'ŋō,” rōŋa.

⁸⁰ Makwam ha kiai Jon aku dib rōxm'in nugug'rōn, inöm nuŋwa al'ig al'ig gō n'gōŋa. Nuŋ mögōr'ib nōbō mō m'idm'idōlōi, mögōr'ib r'ig kap mib'il piaku m'id m'id, aŋadō dib rōxōn hōm, Isrel nōbō mō nugwo nugumā.

2

Maria Jisas yōx pōn hōŋa
(Mat 1:18-25)

¹ Makwam wop aku, gapman nōbō dib Sisa* Ogastas nuŋ lo n'gōn yadōŋa, “Nōbō mō n' nugwid'ix m'id'il akuyōbō, ñ'ŋ magal'ig ib ñ'ŋa p'ŋ,” me rōŋa. ² Hōd meme ila n'gōn nōbō mō iba pim wop aku, gapman nōbō dib Kwairinias Siria Propins† nōbō mō nugwid'ix m'idm'ida. ³ Makwam,

1:68: Sam 72:18 **1:69:** Sam 18:2 **1:71:** Sam 106:10 **1:72-73:** Jen 17:7; 22:16-17; Sam 105:8-9 **1:74-75:** Tait 2:12-14 **1:76:** Ais 40:3 **1:77:** Jer 31:34 **1:78:** Ais 60:1-2 * **2:1:** Rom ada kin' ñ'ŋ Sisa me r'im'idmā.
† **2:2:** Wop aku Rom ada ñ'ŋ mögōr'ib Isrel nugwid'ix m'idm'idmā. Mögōr'ib Isrel Siria Propins yuadō m'idm'idōŋa.

nöbö mö mögöriḅ dib pad piaku hörirör hö mɪdim akuyöbö, höuöil mögöriḅ ñiḅa keir iba piḅa dumä.

⁴ Josep nuḅ kiḅ Depid hödiḅa yöxiḅ duön yöxmä aku, nuḅ Depid taun nuḅwa Betlehem duba röḅa. Ha mö Maria nugwo yöliḅön, Nasaret taun, mögöriḅ Galili aku röböxön, dumɪd dumɪd mögöriḅ Judia duön, kiḅ Depid nugwo yöxim mɪdmɪd taun nuḅwa Betlehem dumä. ⁵ Ji ha mö Maria, Josep pönḅjö rim makwam, ha wöta aliḅ mɪdmɪn nugugirön, Josep Maria nugwo yöliḅön iba piḅa dumä. ⁶ Ñiḅ Bethlehem dumɪdmɪn, Maria ha yöx pön höb wop aku womiöx röxgöḅa. ⁷ Makwam Betlehem uröpinön nugumɪn, riḅ wobön hölim mɪdöi ram aku aḅadö cɪcɪ röḅa. Akuyöbö almiḅ, hön kau urmɪdöi ram i du mɪdön, Maria ha paḅyöbö ha höd aku yöx pön höḅa. Yöx pön hön ha kiaia ñapñap uñ wobön, pi hön sipsip ap absö höböt piñ aku röx rag hö niḅim niḅmɪdöi biyöj möla niḅgöḅa.

God ejol i hön sipsip urḅ nöbö akuyöbö ñigö yadöḅa

⁸ Maria Jisas nugwo yöx pön höḅ wop aku, hön sipsip urḅ nöbö akuyöbö bli piḅmag yuö hön sipsip nugwidix mɪdim mögöriḅ womiöx il yöḅaku. ⁹ Nöbö Diba ejol nuḅ i yad abmɪn, Nöbö Dib mil wä mag nuḅwa hön ñigö abmɪn nugumɪn, ñiḅ ölölö riḅmɪn ipöxmä. ¹⁰ Ñiḅ ipöxmɪdmɪn nugugirön, ejol aku ñigö yadöḅa, “Ñiḅ ipöxmijeñ. Ni ñigö aipam nöbö mö akuyöbö aipam, magaliḅ ñigö wahax piḅ mönö mag wä i pön höla. ¹¹ Weik ör mö i ha wä mɪdöy yöx pön hö Depid taun nuḅ aku. Ha aku ñigö kömö pöna. Nuḅ Kraiḅ Nöbö Diba maku. ¹² Nugwo du hölu nugwön nugwöña, nuöma nugwo ñapñap uñ wobön, pi hön sipsip höböt piñ röx rag hö niḅim niḅmɪdöi biyöj möl aku niḅaḅ miḅöna. Ñiḅ du nugwiḅ, riḅ yadmɪdɪl mag akwör riḅ mɪdan, mi yadö, cöñḅjö,” röḅa.

¹³ Ejol aku aliö riḅmɪn nugugirön, riḅ pia ejol adöx yöd röul adö kau sö akuyöbö

mi miḅ miḅa hö ejol hödyöbö aku piḅaḅ mɪdön, God iba piḅrag wöl girön yadmä,

¹⁴ “God ib nuḅwa miḅ biḅ sö mɪda; nuḅ nöbö mö yön yön uliöxön piḅ ösös cön akuyöbö, höbwab höimölḅa riḅ madmag paḅyöbö i niḅḅ mag aku ñiḅ piḅaḅ miḅjöñḅjö,” riḅmä.

Hön sipsip urḅ nöbö bla du Jisas nugumä

¹⁵ Ejol bla höbkal adöx yöd röul adö kau sö dum nugugirön, nöbö hön sipsip urḅ bla mönö yad nugwob nugwob rön yadmä, “Nöbö Diba an mönö yad aku, wopik Betlehem du nuguniḅjö,” riḅmä.

¹⁶ Aliö rön riḅgöḅ duön nugumɪn, Josep Maria mönöbenjö ha kiai yadmä aku, wölḅ wobön, hön sipsip höböt piñ ap bla rag hö niḅim niḅmɪdöi biyöj möl aku niḅ giḅ mɪdöḅa. ¹⁷ Ñiḅ ha kiai aku nugwön, duön, ejol ñigö agö mönö biḅim yadim mönö aku, nöbö mö piaku piaku ñigö yad nölmä.

¹⁸ Nöbö hön sipsip uröi bla nöbö mö piaku mönö aku yad nölmɪn, ñiḅ nugwön magaliḅ aiö waiö riḅmä. ¹⁹ Makwam Maria nuḅ mag keiryöbö röḅ aku, ri abö rön, riḅ wä akwör yöx nugumɪda. ²⁰ Nöbö hön sipsip urḅ bla, God ejol nuḅ akuyöbö riḅ yadim akwör riḅmɪn mämäg ñiḅa keir nugwim makwam, God ib nuḅwa urön piḅ biḅ sö ab girön, hem pia höuöil dumä.

Josep Maria mönöbö hogwa Jisas pön God höjöpalḅ rama pön dumä

²¹ Maria ha kiai aku yöx pön hön wop akuyöbö miḅ sö mɪdön, löum amñaxḅ wop aku riḅ uñ nuḅwa ödöriḅa riḅmä. Höd ejol aku nuöm Maria nugwo, ha yöx pön hön ib nuḅwa aliö nölö röḅ mag akwör, ib nuḅwa Jisas, me riḅmä.

Simion Ana yöḅjö, Jisas nugwön mi ödöriö wahax piḅmä

²²⁻²³ Makwam höd Mosiḅ nuḅ lo mönö kai kiḅtön, ha höd yöx pön höñ akuyöbö God nöinö, röḅa. Mag akuyöbö, Maria ha aku yöx pön hön, Juda nöbö mö riḅ riḅmɪdöi mag akuyöbö, God höjöpalḅ

‡ 2:11: Griḅ mönö “Krais” aipam, Hibru mönö “Mesaia” aipam ila paḅyöbö iör mɪda: “God yad niḅgöḅ Nöbö maku.”
2:14: Luk 19:38 2:19: Luk 2:51 2:21: Luk 1:31 2:22-23: Eks 13:2,12; Lep 12:1-8

rama höl rön, ram nuŋwa keir piakwör m+dm+n, wä r+m+n nugug+rön, Josep p+saŋ, Jisas nugwo pön du Nöbö Dib nöl+ba, God höjöp+al+ib ram Jerusalem pön dumä. ²⁴ Makwam Nöbö Diba lo mönō i kwo yada, “Mö ha yōx pön höñ bla wä raŋ, yōur mal+g mönō yōur döpwō mös rag hön, God höjöp+al+ib rama r+ŋadō du m+idön, pal God höjöp+al ur nölön aku, aŋadō wä rö, rön, God höjöp+al+ib rama ram möl yuadō diöñ+ŋö,” r+mä. R+ib aku aipam yōx nugwön mönō, yōur mös al+g p+rag dumä.

²⁵ Makwam Jerusalem yōra nöbö wä ödöriö i m+idm+ida, ib nuŋwa Simion. Nöbö aku nuŋ God Mönō aku nugwön, r+g yad mag akwör r+m+idöŋa. Inöm Leia nuŋ Simion p+saŋ m+idöŋa; nuŋ Krais aku Isrel nöbö mö kömö pön+ŋö, rön, pōx m+idm+ida.

²⁶ Inöm Leia nuŋ Simion nugwo höd yadöŋa, “Nöbö Diba nuŋ Krais nugwo yad abaŋ haŋ mönō, naŋ māmāga nugwön mai wörōxnaŋö,” röŋa nugwön nuŋ nugugu m+idm+ida. ²⁷ Makwam wop aku, Inōma nuŋ Simion nugwo r+byōx nöl+m+n, God höjöp+al+ib rama duön nugum+n, Josep mönōbö hogwa Jisas nugwo pön duön, lo mönō r+g yadöŋ mag akuyöbö c+n+ŋö, rön, hö m+idmā. ²⁸ Simion ñ+gö mönōbö nugwön, Jisas nugwo p+ wobön, God ib nuŋwa p+rag wöl g+rön yadöŋa,

²⁹⁻³⁰ “Naŋ paŋyöbö akwör Nöbö Dib.

Ha kiai m+idö k+ dib röxön, an+ŋ nöbö mö kömö pön aku, höd n+ yadmö mag akuyöbö, wopik māmāg na keir mödö nugum+idla. Makwam, wopik n+ röböxan wä raŋ nugug+rön wörōxnöm.

³¹ Ha kiai m+idö k+, nöbö mö mögöri+ib adadö piaku piaku magal+g p+ nagö p+saŋ ñ+giö paŋör ñ+göna.

³² Nuŋ mil wä röxg hön, Juda nöbö mö yōi akuyöbö ñ+gö mila ab nōlaŋ, God nöbö pōdiöm m+id aku nugwōña. Nuŋ mil mag wä keiryöbö nagö pön hön, Isrel nöbö mö nagö akuyöbö ñ+gö mila ab nōiön+ŋö,” röŋa.

³³ Simion Jisas nugwo mönō aku yadm+n aku nugwön, Josep mönōbö hogwa aiö waiö r+mä. ³⁴ Makwam Simion nuŋ Josep, Maria, Jisas nuōmarö nöbö ñ+gö, “God ñ+gö nugwid+x m+idaŋ,” me rön, Jisas nuöm Maria nugwo yadöŋa, “Ha k+ m+idaŋ nugug+rön, mögöri+ib Isrel yuadö m+idöi nöbö mö m+ga p+ as+ix hör+rör ñ+gön, ödöi gwogwo bōr diöñ bla p+n b+cōña; ödöi waiö bōr diöñ bla God adö diöña. God Isrel nöbö mö nugwiŋ, me rön, ha k+ agal aba aku, j+ nöbö mö bli nugwo pölön yad höimöuōña. ³⁵ Aliö aliŋ, nöbö mö m+ga akwör agö r+ib b+l+m yōx nugum+idöi aku, nöbö mö piaku wōxnö nugwōña. Makwam yu m+ix+l ölsö mei madmag nagö kwo p+ ñ+g m+jön+ŋö,” röŋa.

³⁶ Makwam wop akwör, God mönō yad+ib mö i hö m+idöŋa, ib nuŋwa Ana. Nuö iba Panuel. Panuel aku, Asa yōxm+n yōx+p u yōx+p hön yōxmā. Nuŋ lap nom ödöriö. Höd ha mö nöbö pön, nöböñ+ŋ p+saŋ m+idm+n k+m akuyöbö m+j sō yönöŋa. ³⁷ Nöböñ+ŋa wörōxöŋa j+ Ana k+m nuŋwa padokwo padök mös paŋ höuöiliö hö p+n du adokwebö mac kwo (84) yönöŋa. Nuŋ God paŋyöbö akwör r+byōx nugwön wop bli ap mag n+mölön, nuŋ God höjöp+al+ib rama du m+idön, mil p+xm+ag yuö God höjöp+al g+r m+idm+ida. ³⁸ J+ mö Ana aku, mag akwör Jisas p+ g+ m+dim il yōra hön, God nugwo ri ablaŋe rön, nöbö mö ñ+ŋ, Nöbö Diba hön Jerusalem nöbö mö nag m+idim aku yauön+ŋö, rön, pōx m+idm+idöi nöbö mö akuyöbö ñ+gö yadön, ha kiai aku agap ap+m cön akuyöbö, mönō yad nölöŋa.

Mönöbö hogwa Jisas p+ höbkal Nasaret dumä

³⁹ Josep mönōbö hogwa Nöbö Diba lo mönō yadöŋ mag akuyöbö magal+g r+ pörön, ñ+ŋ höbkal mögöri+ib Galili duön, taun ñ+ŋa Nasaret dumä. ⁴⁰ Du m+id+m Jisas dib röxön, God nugwo nugwid+x m+id ri abm+n nugug+rön, r+ib wä ödöriö yōx nugwön m+id ri aböŋa.

Jisas nuŋ God höjöp+al+ib rama duöŋa

41 Pasopa wop dib aku womiöx höm, Jisas nuö nuöm kım aku kım aku, Pasopa wop dib aku wopik, me rön, du Jerusalem dum+döia. 42 Aliö alım, Jisas kım nuñwa yöniö möl sö pınmın, Juda ada rıg röi mag akuyöbö, nuö nuöm nugwo yölınö. Pasopa ap nımıba Jerusalem du mıdmä. 43 Wop dib aku hö padıxmın nugugırön, rama dum+dölınö, rön, höbkal du ödöi mibıl yöra duön nugumın, Jisas pısañ hömıdölön. Nuñ Jerusalem ör mıdöña jı ñın nugwölim. 44 Nuñ nöbö mö bli pısañ hömıdö, rön, rıbyöx nugumä. Jı ödöi mibıl yöra hölımba rön, du haul hödpıg nöbö nuñ bli pısañ mıdö, rön, nugwo hölu nugumä. 45 Hölu nugup du yualöbön, höbkal Jerusalem ha hölu nuguba dumä. 46 Duön wop mös höluön pañ wopa nugumın, nuñ duön God höjöpalıb rama ram möl yuadö mıdön, lo mönö yad nölıb nöbö piaku pısañ römıd gı mıdön, mönö yadmıdim aku nugwön, mönö bli yad nugumıdöña. 47 Nöbö mö nugugu mıdim akuyöbö, Jisas yadön akuyöbö nugwön, ha aku rıbyöx nugw ri abön mönö wä yadmıd aku, me rön, aiö waiö rımä. 48 Makwam nuö nuöm mönöbö Jisas nugwo nugwön ñın algör ör aiö rımä. Nuöma Jisas yadöña, “Nañ nauö an pödpöd rımın mag akuyöbö ailö? Madmag ana ölin pılmın nugugırön nagö hölu nugw yönmıdölınö,” röña.

⁴⁹ Nuöma aliö rîmîn, Jisas yadöŋa, “Ñîŋ pödpöd rîmîn nî hölu yönmîdöi? Acö rama du mîdîl aku ñîŋ nugwölöiŋ ä?” röŋa. ⁵⁰ Jisas aliö röŋ aku, jî ñîŋ mönö rîg yadmîd aku, me rön, rök nugwölîm.

⁵¹ Jisas nugwo yöliḵjōn ram ṇiḵa Nasaret hōuōil dumā. Jisas piakwōr mīdōn, nuō nuōm rīg yadmīdōi ma akwōr mai duōn rīmīdōḵa. Makwam nuōm Maria Jisas agap bilim rīmīd aku rībyōx nugu gōr mīdmīda. ⁵² Jisas nuō nuōm pīsaḵ mīdōn, dib rōxōn rībyōx nugw ri abōn rīmīn nugugīrōn, God aipam, nōbō mō aipam nugwo nugumīn wā rōḵa.

3

*Röbö Pal Nöl'ib Nöbö Jon mönö yad
nölöŋa*

(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)

1 Rom gapman nöbö dib ödöriö Sisa Taibirias mögöriḽ piaku piaku nugwidix miḽmiḽda kima akuyöbö yöniö p+nöḽ mac adokwebö kwo (15). Makwam nuḽ pad piaku miḽdön, nöbö nugwidix miḽdiḽ höglöm yöbö nuḽ bli yad niḽmiḽ, du mögöriḽ bli nugwidix miḽmiḽdöia. Nöbö nuḽ Podias Pailot mögöriḽ Judia nöbö mö akuyöbö nugwidix miḽmiḽda. Nöbö nuḽwa Herod mögöriḽ Galili nöbö mö akuyöbö nugwidix miḽmiḽda. Herod piḽniḽ nuḽwa Pilip mögöriḽ Iduria nöbö mö akuyöbö aipam, mögöriḽ Trakonaitis nöbö mö akuyöbö aipam nugwidix miḽmiḽda. Nöbö nuḽwa Laisenias mögöriḽ Abilini nöbö mö akuyöbö nugwidix miḽmiḽda. 2 Makwam wop aku, nöbö nagö Anas Kaiapas yöḽö, God ap höjöpal ur nöliḽ nöbö dib ödöriö hogwa Jerusalem miḽmiḽdöia.

Makwam wop mibɪl yöraku, Sekaraia ha nuɲwa Jon, nöbö mö mɪga mɪdmɪdölöi, mögöriɓ riɓ kap mibɪl piaku hölmön mɪdmɪda. Mibɪl piaku hölmön mɪdmɪn nugugirön, God nuɲ Jon nugwo riɓa nölmɪn, ³ mögöriɓ röbö Jodan yuö pö piaku yön mɪdmɪn nugwön nöbö mö akuyöbö höm, ñigö mönö yad nölmɪdöŋa, “Ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd riɓɪn aliö alölɪŋö, rön, röböxön nɪ höŋ, nɪ ñigö röbö pal nölmön, God ap kib mag gwogwo röi bla nugwön röböxan,” me riɓɪdöŋa. ⁴ Jon ñigö mönö yad nölmɪdöŋ aku, God mönö yadɪɓ nöbö Aisaia maduar ör riɓ cönɪŋö, rön, kai kitön mag akwör röŋa. Aisaia mönö aku kai kitön yadöŋa,

“Nöbö i, mögörl b nöbö mö miga m+dölöi,
mögörl b rlg kap mib+l yöra du m+dön,
wö rön yajöna,

‘Nöbö Dib aku höm+dö, rön,
nugwo pöx m+jöña!

Makwam, ödöi höña pisö pibö rîg mîjön
piaku,
pîd kwol pîlix rîg mîjön piaku, pîn
wödön rî abön ösös rî gîr mîjöña.

⁵ Makwam, mögö up röx möl bla pɪn wöd ri abön,
pɪd bla pɪn wöd ösös rɪ ri abön,
ödöi um nɪgön cön yör bla, paxdöriö röbön,
rɪg bla pa abön rɪ ri abmɪjōña.

⁶ Makwam akuyöbö aiön aku, nöbö mö bla magalɪg nugwōña,
God nuɲ mag pödiöm rön ñigö kömö
pönɪñö, cönɪñö,” rōña.

⁷ Jon nuɲ Aisaia kai kɪtōɲ mönō akuyöbö yad nölɪm nugugɪrön, nöbö mö mɪga akwör nuɲ mɪdōɲ yōra hön yadmä, “Anɪɲ röbö pal nölö,” rɪmä. Jon ñigö yadyöxön yadōña, “Ñɪɲ kas halöu ha kɪyöbö! Agö rɪbɪm yöxön bör hömɪdöi? ‘Röbö palɪɲ, God nöbö mö bli ñigö yadyöxön cön wop aku, an yadyöxölaɲ,’ me rön, bör hömɪdöi ä? ⁸ Ñɪɲ röbö yaxnöp cōñ aku, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd rɪmɪn aliö alölɪñö, rön, röböxön tar mɪd ri abōña. Akuyöbö alɪɲ mönō, nöbö mö nugwōña, ñɪɲ ap kib mag gwogwo rɪmɪdöi mag akuyöbö röböxöia. Jɪ ñɪɲ rɪb i yöx nugwōña, ‘An nöso maduebö Ebrahim halöu ha nuɲwa mɪdölɪñö,’ rön, rɪb aku yöx nugumɪjeñ. An Ebrahim halöu ha nuɲ me röi aku hör ap! God rɪg bɪlɪk pön, Ebrahim halöu ha nuɲ akuyöbö rɪ ñigɪnō, rön, rɪ ñigōna! ⁹ Nugw ri abi! God bɪ aku ila alɪg rōmalɪba, yu aku bɪ ila māmäl gɪ mɪda. Bɪ i mag nɪmɪb wä bli yaxen aku, rōmaxdörön pɪ rɪn yön mɪd möl bö abönɪñö,” rōña.

¹⁰ Jon mönō aliö akuyöbö yadmɪn, ñɪɲ nugwo painö yad nugwön yadmä, “An pödpöd rɪɲ, me rön, aliö yadmɪdlaɲ?” rɪmä. Aliö rɪmɪn, Jon ñigö yadōña,

¹¹ “Nöbö mö ap uñ mös mɪjōn aku, i nöbö mö ap uñ mɪden akuyöbö nölɪɲ. Nöbö mö ap mag mɪga mɪjōn aku, nöbö mö ap mag mɪden akuyöbö ñigö bli nuöm nɪg nölɪɲ,” me rōña.

¹² Makwam takis pɪb nöbö bla, Jon anɪɲ röbö pal nölɪɲ, me rön, hön nugwo yad nugwön yadmä, “Mönō yad nölɪb nöbö, an pödpöd cɪnɪɲ?” rɪmä.

¹³ Aliö rɪmɪn, ñigö yadōña, “Takis aku pɪba rön, gapman rɪg yadöi akwör pōña. Hör um bli kwo pɪmɪjeñɪñö,” rōña.

¹⁴ Makwam ami nöbö bli Jon nugwo mönō paɲ aliar yad nugwön yadmä, “An pöd cɪnɪɲ?” rɪmä.

Aliö rɪmɪn, ñigö yadōña, “Ñɪɲ in-akmönö hör yadön nöbö mö bla rɪg ap ñɪɲ kib pɪmɪjeñ. Inakmönö hör yadön nöbö mö bla mönō diba yadmɪjeñ. Mabö pe pōñ aku i kwo pɪnɪñö, rön, rɪb aku yöx nugumɪjeñɪñö,” rōña.

¹⁵ Makwam akuyöbö alön mɪdɪp duön nöbö mö akuyöbö rɪb adö i nugwön yadmä, “Nöbö kɪ Kraiss öim pöx mɪdmɪdöl akuyöbö röxgö,” rɪmä. ¹⁶ Aliö rɪmɪdmɪn, nuɲ mönō aku nugwön ñigö painö yadōña, “Ehöu! Nɪ ñigö hör röbö akwör pal nölɪmɪdla, jɪ nɪ mai hön nöbö aku, nuɲ nɪ röxgɪb yöi; nuɲ nöbö dib ödöriö, nɪ nöbö ulmɪdö. Nɪ nugwo nugwön möigw yöxōna. Yam uñ nuɲ aku naga pɪ yaub maga nɪgölö,” rōña. Nöbö aku nuɲ hön, ñigö Inöm Lei akwör pal nölön, rɪn pina pal nölön, cōna. ¹⁷ “Nuɲ wit maga göj waɲ, ödör pön hö palpatöi mag akuyöbö cōna. Wit mag nɪmɪb bla keir nɪgön, wit yöj rɪb rɪb bla keir nɪgön, cōna. Akuyöbö alön, wit mag nɪmɪb bla rag pön du ram möl yuadö nuɲwa nɪgōna, jɪ rɪb rɪb akuyöbö rag du bɪ yuö öim yönmɪd möla wiönɪñö,” rōña.

Herod nuɲ Jon nag nɪgōña

¹⁸ Jon, nöbö mö akuyöbö ñigö God mönō wä aku bli alɪg yad nölɪmön nugw ri abɪɲ, me rön, ñigö mönō wä akuyöbö ulul i yadmɪdöl. ¹⁹ Makwam gapman nöbö dib Herod, ap kib mag gwogwo piaku rɪp duön, mai pɪgnɪɲ Pilip mönɪɲ nuɲwa Herodias nugwo pɪsaɲ yönmɪn, Jon nuɲ aku mag wä rölö, rōña. ²⁰ Jon mönō aku aliö rɪmɪn, Herod nugwön, mag gwogwo i kwo aipam rön, Jon nugwo pön du nag nɪgōña.

Jon nuɲ Jisas nugwo röbö pal nölōña (Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

21-22 Makwam Herod Jon nugwo nag nīgölön wop aku, nuñ nōbö mö piaku ñīgō rōbö pal nōlmīda. Jisas nugwo wobiō rōbö pal nōlōña. Jisas nugwo rōbö pal nōlmīn, nuñ Nuō God hōjōpal mīdmīn nugugīrōn, adōx yōd rōul adō kau sō uba rōdmīn, Inōm Leia yōur dōpwō rōxgōn bībī rī Jisas hōña. Aliō hōm nugugīrōn, mōnō i adōx yōd rōul adō kau sebō yadōña, “Nagō Ha madmag yōbö nī ödōriō. Nagō nugumōn, nī mī wā rō,” rōña.

Jisas nōhōnīñ nōbö
(Mat 1:1-17)

23 Makwam Jisas kīm nuñ akuyōbö padokwo pañyōbö i hōuōiliō hō wōlu mīj sō (30) yōnmīn nugugīrōn, nuñ ila nīgōn nōbö mö God Mōnō maga yad nōlōña. Nōbö mö piaku Jisas nuō nuñwa Josep, me rōn rībyōx nugumā.

Josep nuō nuñwa Heli.

24 Heli nuō nuñwa Matat.

Matat nuō nuñwa Lipai.

Lipai nuō nuñwa Melkai.

Melkai nuō nuñwa Janai.

Janai nuō nuñwa Josep.

25 Josep nuō nuñwa Matataias.

Matataias nuō nuñwa Emos.

Emos nuō nuñwa Neham.

Neham nuō nuñwa Esli.

Esli nuō nuñwa Nagai.

26 Nagai nuō nuñwa Meat.

Meat nuō nuñwa Matataias.

Matataias nuō nuñwa Semein.

Semein nuō nuñwa Josek.

Josek nuō nuñwa Joda.

27 Joda nuō nuñwa Joanan.

Joanan nuō nuñwa Resa.

Resa nuō nuñwa Serababel.

Serababel nuō nuñwa Sialtiel.

Sialtiel nuō nuñwa Nerai.

28 Nerai nuō nuñwa Melkai.

Melkai nuō nuñwa Adai.

Adai nuō nuñwa Kosam.

Kosam nuō nuñwa Elmadam.

Elmadam nuō nuñwa Er.

29 Er nuō nuñwa Josua.

Josua nuō nuñwa Eliesa.

Eliesa nuō nuñwa Jorim.

Jorim nuō nuñwa Matat.

Matat nuō nuñwa Lipai.

30 Lipai nuō nuñwa Simion.

Simion nuō nuñwa Juda.

Juda nuō nuñwa Josep.

Josep nuō nuñwa Jonam.

Jonam nuō nuñwa Eliakim.

31 Eliakim nuō nuñwa Melea.

Melea nuō nuñwa Mena.

Mena nuō nuñwa Matata.

Matata nuō nuñwa Natam.

Natam nuō nuñwa Depid.

32 Depid nuō nuñwa Jesi.

Jesi nuō nuñwa Obed.

Obed nuō nuñwa Boas.

Boas nuō nuñwa Salmon.

Salmon nuō nuñwa Nason.

33 Nason nuō nuñwa Aminadap.

Aminadap nuō nuñwa Admin.

Admin nuō nuñwa Arni.

Arni nuō nuñwa Hesron.

Hesron nuō nuñwa Peres.

Peres nuō nuñwa Juda.

34 Juda nuō nuñwa Jekop.

Jekop nuō nuñwa Aisak.

Aisak nuō nuñwa Ebrahim.

Ebrahim nuō nuñwa Tera.

Tera nuō nuñwa Nahor.

Nahor nuō nuñwa Seruk.

35 Seruk nuō nuñwa Rehu.

Rehu nuō nuñwa Pelek.

Pelek nuō nuñwa Eber.

Eber nuō nuñwa Sela.

36 Sela nuō nuñwa Kenam.

Kenam nuō nuñwa Apaksad.

Apaksad nuō nuñwa Sem.

Sem nuō nuñwa Noa.

Noa nuō nuñwa Lemek.

37 Lemek nuō nuñwa Metusela.

Metusela nuō nuñwa Inok.

Inok nuō nuñwa Jaret.

Jaret nuō nuñwa Malelael.

Malelael nuō nuñwa Kenan.

38 Kenan nuō nuñwa Inos.

Inos nuō nuñwa Set.

Set nuō nuñwa Adam.

Adam nuō nuñwa God.

4

Kijaki Jisas nugwo inakmönö hörön yadöña

¹⁻² Inöm Leia nuñ Jisas nugwo aja wölön, nugwo yölñön röbö Jodan yuö piaku pön dum, Jisas mögörib nöbö mö m+dm+dlöi, mögörib r+g kap mib+il piaku m+dlöi. Kijaki nuñ Jisas ap kib mag gwogwo mag bli cönñönö wöhö r+ nugu g+rön r+ r+p du wöhö nugwön, wop akuyöbö padokwo padök pañyöbö i höuöiliö hö p+n du adokwebö m+j bö (40) duöña. Jisas ap mag n+mölön wöhö, nuñ kiö diba p+löña.

³ Jisas nuñ kiö diba p+lm+n, kijaki yadöña, “Nagö ‘God Ha nuñwa m+dlö,’ r+lö aku, r+g pik yadan bred n+gan,” me röña.

⁴ Aliö r+m+n, Jisas painö yadöña, “God Mönö aku kai kitön yadmä, ‘Nöbö mö akuyöbö bred akwör n+mön kömö m+deññö,’ röñö,” röña.

⁵ Jisas aliö r+m+n, kijaki Jisas nugwo pön önön p+id dib i wölu p+id sö, mögörib wä wä kin hör+rör nugwid+x m+dlöi bla magal+g wop akwör Jisas nugwo yabuön yadöña, ⁶⁻⁷ “Mögörib wä wä pik nugwö! Nöbö mö hör+rör nugwid+x m+dlöi. N+ mögörib piaku magal+g nugwid+x m+dlöi aku, nöbö i nugwo anö yajnöb yaj+na. Makwam, nagö n+ höxmax yuön höjöp+al m+j+nö aku, mögörib pi b+l+k magal+g nan yadmön, nan nugwid+x m+jnanö,” röña.

⁸ Aliö r+m+n, Jisas painö yadöña, “God Mönö aku kai kitön yadmä, ‘God Nöbö Dib ñ+ñ aku r+g yad mag akwör rön, ib nuñ akwör yad+ñ b+l sö duan,’ me röñö,” röña.

⁹ Jisas aliö r+m+n, kijaki Jisas nugwo yölñön Jerusalem duön, pön God höjöp+al+ib rama m+ b+l sö ur n+gim rola wöluön yadöña, “Nagö, ‘God Ha nuñwa m+dlö,’ r+lö aku, mämaliö m+grö il bö p+ñ+rö. ¹⁰⁻¹¹ God Mönö aku kai kitön yadmä,

‘God ejol nuñ bla yadan,

nagö nugwid+x m+jöña.

Gup+n pal wöd+ba r+m+j+nö aku,

imag ñ+ña nagö b+l yöra pöña nugwön

r+g i yamsö nagö aku p+nen+ñö,’

röñö,” röña.

¹² Kijaki aliö r+m+n, Jisas painö yadöña, “God Mönö aku mönö bli kwo kai kitön yadmä, ‘God Nöbö Dib aku, nuñ nöbö mi yad+ib mönö inakmönö hör+ib nöbö, me rön yadm+jeñ+ñe,’ röñö,” röña.

¹³ Kijaki Jisas nugwo inakmönö hörön yad+ip du wöhö nugwön, röböx dinö, rön, r+ib nuñ akwör yöx nugwöña, “Wopik ör yöi möm j+ mai wop bli hön mönö bli iswob inakmönö hörön yad nugunö,” rön, röböx duöña.

Jisas mögörib Galili ila n+gön mönö yad nölöña

(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹⁴ Makwam God Inöma Jisas nugwo ölisö nöl+m+n, Jisas nuñ höbkal hön mögörib Galili m+dm+n nugug+rön, nöbö mö akuyöbö, mönö nuñ aku nugwön, mögörib Galili yuadö akuyöbö magal+g pön dumä. ¹⁵ Nuñ Juda mögum r+ib ram bla duön, mönö yad nöl ri abm+dm+n, nöbö mö bla nuñ nöbö wä mödöm, me rön, m+ ödöriö wahax p+mä.

Nasaret nöbö mö Jisas nugw pölim

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Makwam Jisas nuñ mögörib Galili yuadö piaku r+p yön pörön, Nasaret du m+dlöi. Taun aku nuñ höd m+dlöi dib röxgöña. Juda God höjöp+al+ib wop ñ+ñ aku höm, nuñ öim r+g r+m+d mag akwör, mögum r+ib ram aku duön, öb+lön God Mönö maga nugw yad+ba r+m+dlöi.

¹⁷ Nöbö God mönö yad+ib Aisaia kai kitön köp aku nugwo rag hö nöl+m+n, nuñ p+ begulön, yad+ba r+m+dlöi mönö r+ib aku nugw yadön ñ+gö yadöña,

¹⁸ “Nöbö Dib aku n+, mabö na rane, rön, Inöm nuñwa agal abm+n n+ p+san m+da.

Makwam, nöbö mö l+bl+ib r+ m+dlöi bla

ñ+gö mönö wä aku yad nöl+mön, nugw ri aböña.

K+l+ab+is nöbö mö röxg m+dlöi bla

ñ+gö naga yau abmön, kömö diöña.

Nöbö mö mämäg we röxg m+dlöi bla

ñ+gö r+mön, mämäga ix nugwöña.

Nöbö mö r+ öliöx m+dlöi bla

ñ+gö p+ ösös r+mön, m+dlöi ri aböña.

19 Makwam, Nöbö Diba nöbö mö pön wop wä aku weik hö, rön, nöbö mö bla ñigö yad nöinö,” rönja.

20 Jisas mönö kitib aku nugw yad pörön, köp midö aku pi wobön, nöbö köp nugwidix midmid aku nugwo höbkal nölön röm+d+m nugugirön, nöbö mö mögum rib ram möl yuadö midim akuyöbö magalig mämäga rödön nugwo riö nugw nugumä.

21 Aliö nugw midm+n, Jisas ñigö yadöña, “God Mönö rib aku pi nugw yadmön ñigö nugwöi aku, wopik kwo pañ mag akwör rö,” rönja.

22 Aliö rim+n, mönö wä m+da yadön aku nugwön, nöbö mö nugwo wahax pön, aiö waiö rimä. Makwam rib i yöxon, “Nöbö ki Josep ha nuñ akwör mönö?” rön, aiö waiö rimä.

23 Aliö rim+n, Jisas ñigö yadöña, “Makwam ni nugula, ni yajöña, ‘Nagö uj wobib nöbö, nagö keir ran ap nan keir ri aku kömö nigöna. Nan taun ulmidö Kapaneam du midön, ap rölibä mag cimäla aliö r+man, ap keiryöbö wöxnö nigim nugwöl akuyöbö, weik mögörib nan keir yör+k aipam ran nugunö,’ cöña.

24 Makwam ñigö mi yadm+dla, God mönö yadib nöbö bla, mögörib hör piaku duön, mönö wä aku yad+ñ, mi yadm+döinjö, rön, nugw pöña. Makwam mögörib ñ+ña keira hön yadm+n, nöbö an bla keir yadm+döinjö, rön, mönö ñ+ña peñ+m.

25 Makwam nugwi! Nöbö God mönö yadib Ilaija midön wop aku, lap wösrö m+ga Isrel yöraku midm+döia. Kim mös pañ röun akuyöbö inösu sö aku, ruö pilölm+n, ap maga midölm+n, m+ kiö diba wöröxm+dmä.

26 Isrel yöraku lap wösrö m+ga kiö wöröxm+dmä aku, ji God Ilaija nugwo agal abm+n, du taun ulmidö Sarepat mögörib taun dib Saidon il yöra duön, ap rölibä akuyöbö rim+n, lap i ap mag nuñwa m+ga akwör midöña.

27 Makwam mag akuyöbö, mai God mönö yadib nöbö Ilaisa midön wop aku, Isrel nöbö mö ucrapö nigön akuyöbö m+ga akwör yöraku midmä aku, ji ñigö bli rim+n kömö nigölön; Ilaisa nöbö Neman

mögörib pad dib Siria yöbö nöbö akwör rim+n, kömö nigö,” rönja.

28 Jisas aliö rim+n, Juda nöbö mö mögum rib ram möl yuadö midim bla nugum+n, ölisö diba wöl+m, 29-30 nugwo höjup du rigaja ab+ñ wöröxañ, me rön, höjup dumä, ji Jisas nuñ höuöilön mib+l ñ+ñ aku duön duöña.

Jisas ragwo as yad aböña

31 Jisas taun ulmidö Kapaneam, mögörib Galili yuadö du midön, Juda ada God höjöp+ib wop aku nöbö mö ñigö mönö yad nölöña.

32 Jisas God Mönö m+ usüsör rön paxdöriar yadm+n, ñ+ñ nugwön aiö waiö rimä. 33 Makwam Juda mögum rib ram möl yuadö aku, nöbö ragwo as öim nigön i midöña. Nuñ ajmöla aj halön wö diba rön yadöña, 34 “Jisas nöbö Nasaret yöbö! Nagö pödpöd r+ba hölö? An+ñ ri ajö nig+ba hölanö ä? Ni nagö nugula. God Nöbö Lei nuñ akwör hölanö,” rönja.

35 Makwam Jisas ragwo as yuö wöl gi midön aku nugwo yadyöxon yadöña, “Möno p+m+j+nö! Nöbö aku röböxon röu duö!” rönja. Jisas aliö rim+n, ragwo as röu du girön nöbö aku nugwo, nöbö mö midim mib+l yöra pal wöd abön duöña. Ji nugwo m+ göj palölön; kömö duöña.

36 Alm+n, nöbö mö nugugu midim bla ñ+ña keir yad nugwob nugwob rön yadmä, “Nöbö ölö ki, mönö aku pikai yöbö pön hön yadm+n, ragwo as bla röu duöinjö?” rimä. 37 Makwam Jisas alön mönö aku mögörib piaku magalig pön dumä.

Jisas nöbö mö m+ga akwör rim+n kömö nigöña

(Mat 8:14-15; Mak 1:29-31)

38 Makwam Jisas Juda mögum rib rama röböxon Saimon rama duöña. Saimon n+memö nuñ aku ap rim+n, m+xiñ nuñ bla magalig r+n röxg yön+m+n, nöbö mö bla hön Jisas nugwo yadmä, “Hane, nagö Saimon n+memö nugwo ran öb+l duan,” me rimä. 39 Aliö rim+n, nuñ mö ap rim+n wöröxm+dön aku il yöra hön, ap rim+dön aku yadyöxm+n nugugirön, mag

akwör nugwo röböx duöña. Nugwo kömö nıgmın, öbılön, nöbö mö hö mıdim akuyöbö ñıgö ap mag röña.

⁴⁰ Nöbö mö yöraku mıdim bla, mönö aku nugwön, naiö rödıp duöñ mag aku, nöbö mö ñıñ wöj pılm mıdim bla magalıg pön Jisas mıdön yöra pön hömä. Pön hömıdmın, Jisas ñıgö pañ pañ pı nugumın kömö nıgöña. ⁴¹ Nöbö mö ragwo as bla yuö wöl mıdön bla yad abmın, röu du gırön wö diba rön yadmä, “Nagö God Ha nuñ aku!” me rımä. Ñıñ Jisas nuñ Kraıs aku nugwön aliö rımıdmın nugwön, Jisas nuñ ñıgö yadyöxön yadöña, “Mönö pımıjeñıñö,” rımın, rıg yadön akuyöbö nugumä.

Jisas nuñ mögörib adö bli duön mönö yad nölöña

(Mak 1:35-39)

⁴² Löum yöbö pıxmag alıg, Jisas mögörib aku röböxön, hör du mıjınöm, rön, hör ki mögörib ör piaku duöña. Dumın nugwön nöbö mö bla mai duön, nugwo hölu nugwön yadmä, “Piaku dumıjınö; an pısañ mıdınö,” rımä. ⁴³ Aliö rımıdmın, Jisas yadöña, “God nı yad abmın höm aku, duön nöbö mö hör möl bli ñıgö aipam algör God nöbö mö pön nugwidıx mıdıb mönö wä aku yad nöınö,” röña.

⁴⁴ Aliö rön, Jisas nuñ Juda nöbö mö mögörib ñıñ bla magalıg rıp yön gırön, du Juda mögum rıb ram bla duön, mönö wä aku ñıñ yad nölmdöña.

5

Jisas yadmın dölöm mıga akwör pımä
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Jisas wop i du Ban Yuö Genesaret pö yöra mıdön, God Mönö aku yad nölım nugugırön, nöbö mö mıga mönö wä aku nugunıñö, rön, bli bli röb wödemıl rıp hömä. ² Aliö alıp hömın nugugırön, Jisas nugwöña, nöbö dölöm pıb bla bıyöj mös rag hö ban yuörib yöraku nıgön, dölöm pıb uben bla äbäd gır mıdmä. ³ Jisas nuñ Saimon bıyöj rol aku mämaliö rola pıñırön yadöña, “Nı pıraıu usüsör rañ, ban yuö

mıbıl womiöx yörkwo dinö,” röña. Aliö rımın, Saimon bıyöja aku pıraıu usüsör rımın, Jisas ban yuö mıbıl yörakwo duön, bıyöj rol aku römıd gı mıdön, nöbö mö bla ñıgö mönö yad nölöña.

⁴ Mönö yad pörön, Jisas Saimon nugwo yadöña, “Bıyöj kı röbö panö rol kwo i kwo du ban yuö mıbıl yörkwo duön, ubena abön dölöm pı,” röña.

⁵ Aliö rımın, Saimon painö yadöña, “Nöbö Dib, weik pıxmag yuö bö an dölöm hölu nugw yön mıdım yön mıdım, ruö alıg löum mil pöra, jı an dölöm bli pölöl. Makwam nagö aliö rılö aku, uben aku amın ab nugunö,” röña. ⁶ Aliö rön, ñıñ ubena pı abım nugugırön, dölöm mıga uben möla aja wölım, ubena mıñ ödörıbä maga röña. ⁷ Akuyöbö almın nugwön, nımam nöbö bıyöj rol i mıdmä akuyöbö ñıgö in haxmın, ñıñ hön dölöm piaku pön, bıyöj hogw aku nıgım, mı anadö aja wölön, bıyöj hogwa mösör mıñ röbö yuadö pın dubä maga röña.

⁸⁻¹⁰ Akuyöbö almın nugwön, Saimon Pita nöbö nuñ pısañ bıyöj rol mıdmä akuyöbö, dölöm mıga pımä akuyöbö nugwön, rıb mıga akwör yöxmä. Sebedi ha nuñwa Jems Jon yöñö, bıyöj i pön Saimon pısañ mabö nıgiö nıgön rımıd nöbö hogwa, algör ör rıb mıga yöx nugumä. Makwam, Saimon du Jisas mıdön il yöra höxmax yuön yadöña, “Nöbö Dib, nı nöbö ap kib mag gwogwo rıl aku, nañ hör pikwo duö,” röña. Aliö rımın, Jisas yadöña, “Nagö ipöxmıjınö. Weik wop mıdö kı ila nıgön, dölöm pıb nöbö mıdlö aku röböxön, nöbö mö yölın God adö pön höb nöbö mıjnañö,” röña.

¹¹ Jisas aliö rımın, bıyöj hogwa pön du röbö halai rola nıgön, dölöm ap bla röböxön, Jisas pısañ dumä.

Jisas, nöbö uj höpebö nıgön i rım, kömö nıgöña

¹² Makwam mai Jisas du taun i mıdmın, nöbö uj höpebö mıxıñ piaku magalıg nıgön nöbö i hön, Jisas mıdön il yöra höxmax yuön yöcmaca ubılön yadöña,

“Nan nɪ ran kɔmɔ nɪgnɔb, ran kɔmɔ nɪgɔnɪŋɔ,” rɔŋa.

¹³ Aliɔ rɪmɪn, Jisas yadɔŋa, “Yɔwɔ, nɪ rɪmɔn, nagɔ kɔmɔ nɪgɔnɪŋɔ,” rɔŋa. Aliɔ rɔn, Jisas imag nuŋwa mɪlkap nɪgɔn nɔbɔ aku pɪ nugumɪn, wop akwɔr uj hɔpɛbɔ bla aŋadɔ lɪl rɪ pɪnɔŋa. ¹⁴ Uj hɔpɛbɔ bla lɪl rɪ pɪnmɪn, Jisas nɔbɔ aku nugwo yadɔŋa, “Nɪ nagɔ pɪ nugumɔn kɔmɔ nɪg aku, nɔbɔ mɔ akuyɔbɔ yadmɪjɪnɔ. Makwam Mosɪs maduar ɔr kai kɪtɔn rɪg yadɔŋ aliar, uj hɔpɛbɔ na aku kɔmɔ nɪgɔ, rɔn, du God ap hɔjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ bla nɪgɔ yabuɔn, ap hɔjɔpal nɔlɪb nan aku nɪgɔ nɔlɔn yajɪnɔ, ‘Nɪ kɔmɔ nɪg aku, ap kɪ God hɔjɔpal ur nɔine,’ rɔ. Nagɔ almiɪnɔ aku, nɔbɔ mɔ nugwɔn yajɔŋa, ‘Nuŋ kɔmɔ nɪg aku dɔŋɔ almiɪdɔ,’ cɔnɪŋɔ,” rɔŋa.

¹⁵ Makwam Jisas mɔnɔ nuŋ aku, mɔgɔrɪb piaku magalɪg rɪgwɔŋ rɪgwɔŋ dumɪn, nɔbɔ mɔ mɪga akwɔr, nugwo nugunɔ, rɔn, nuɔ nuɔ rɔb wɔdemɪl rɪp hɔmɪdmɔ. Nɔbɔ mɔ piaku, bli mɔnɔ wɔ nuŋ aku nuguba hɔmɪdmɔ; bli an ran wɔ ran, me rɔn, hɔmɪdmɔ. ¹⁶ Makwam wop bli Jisas du hɔr mɔl i mɪdɔn, Nuɔ hɔjɔpalmɪdɔŋa.

Jisas, nɔbɔ in wajmag lɪd pɪlɔŋ i rɪmɪn, kɔmɔ nɪgɔŋa

¹⁷ Wop i Jisas nɔbɔ mɔ akuyɔbɔ nɪgɔ mɔnɔ yad nɔl mɪdɔŋa. Perisi nɔbɔ bli nɪgɔn, lo mɔnɔ yad nɔlɪb nɔbɔ bli nɪgɔn, mɔgɔrɪb Galili mibɪl aku ram yɔj lɪglɪg agrɔ akuyɔbɔ magalɪg nɪgɔn, mɔgɔrɪb Judia mibɪl aku ram yɔj lɪglɪg agrɔ akuyɔbɔ magalɪg nɪgɔn, Jerusalem yɔbɔ aipam hɔn, Jisas mɔnɔ yad nɔlmɪdɔŋ yɔra rɔmɪd gɪ mɪdmɔ. Nɔbɔ Diba ɔlɪsɔ maga Jisas pɪsaŋ mɪdɔŋ makwam, Jisas nɔbɔ mɔ ap rɔŋ akuyɔbɔ nɪgɔ rɪmɪn kɔmɔ nɪgɔŋa. ¹⁸ Jɪ nɔbɔ bli, nɔbɔ in wajmag lɪd pɪlɔŋ i rɪp nɪg pɔn hɔn, Jisas nugwo ran kɔmɔ nɪgaŋ, me rɔn, rag Jisas mɪd rama ram mɔl yuadɔ pɔn dunɔ, rɔn, rɪb aku yɔx nugumɔ. ¹⁹ Makwam Jisas mɪdɔŋ ram mɔla nugumɪn, nɔbɔ mɔ ram mɔl aku aŋadɔ cɪcɪ rɔŋa. Almiɪn, nɔbɔpɔ rɪp nɪg pɔn hɔmɔ aku, pɔn ram cɔlɔbɔ sɔ wɔluɔn,

rama pɪ waglɔx mɔl rɔdɔn, rɪpa adadɔ nag nɪgɔn, Jisas mɪdɔŋ mibɪl yɔra pibɔ abmɔ. ²⁰ Nɪŋ rɪbyɔx nugumɔ, Jisas ran kɔmɔ nɪgɪb maga rɔ, rɔn nugumɪdmɪn, Jisas rɪb nɪŋ aku nugwɔn, nɔbɔ in wajmag lɪd pɪlɔŋ aku nugwo yadɔŋa, “Nɔbɔ nugub nɪ, ap kib mag gwogwo rɪlɔ piaku nugwɔn rɔbɔxmɪdlɔ,” rɔŋa. ²¹ Jisas aliɔ rɪmɪn, Perisi nɔbɔ bla aipam, lo mɔnɔ yad nɔlɪb nɔbɔ bla aipam, rɪb nɪŋ bla akwɔr yɔx nugwɔn yadmɔ, “Nɔbɔ kɪ nɔbɔ pɔdiɔm? Nuŋ God yad hɔimɔuɔn yadmɪda. God nuŋ paŋyɔbɔ akwɔr ap kib mag gwogwo rɔi bla nugwɔn rɔbɔxɪb maga rɔ,” rɔn, rɪb nɪŋ akwɔr yɔx nugumɔ.

²² Makwam rɪbyɔx nugumɪdmɔ aku Jisas nuŋ keir nugwɔn yadɔŋa, “Nɪŋ pɔdpɔd rɪmɪn nɪ rɪb gwogwo yɔxmɪdɔi? ²³ Nɔbɔ i nɔbɔ i nugwo yajɔna, ‘Ap kib mag gwogwo rɪlɔ bla nugwɔn rɔbɔxmɪdlɔ,’ cɔn aku, nuŋ mɔnɔ mi yadmɪdɔnɔ inakmɔnɔ hɔrmɪd aku nɪŋ pɔdpɔdiɔ nugwɔn? Jɪ nɔbɔ in wajmag lɪd pɪlɔŋ i mɪdan, nɔbɔ i nugwo yajɔna, ‘Nagɔ wopik ɔr ɔbɪl duɔ,’ cɔn aku, nuŋ mɔnɔ mi yadmɪdɔnɔ inakmɔnɔ hɔrmɪd aku nɪŋ pɔdpɔdiɔ nugwɔn? ²⁴ Nɔbɔ Ha nuŋwa nɔbɔ mɔ mɔgɔrɪb il kɪ ap kib mag gwogwo rɔi bla nugwɔn rɔbɔxɪb maga ra aku, nɪŋ mɔnɔ aku mɔnɔ mɪm, me rɔn, nugw pɪne, rɔn, mɔnɔ aliɔ yadɪba rɪmɪdlɔ,” rɔŋa. Aliɔ rɔn, Jisas nɔbɔ in wajmag lɪd pɪlɔŋ aku nugwo yadɔŋa, “Nagɔ wopik ɔr ɔbɪlɔn, nagɔ rɪp nɪg pɔn hɔi rɪp wab aku pɪragɔn, hɔuɔil ram nagɔ duɔ,” rɔŋa. ²⁵ Aliɔ rɪmɪn, nɔbɔ mɔ bla nugugu mɪdɪm nugugɪrɔn, mag mɪd akwɔr ɔbɪlɔn, nugwo rɪp nɪg pɔn hem rɪp waba pɔn, God nugwo ri ablaŋe rɪ gɪrɔn, ram nuŋwa duɔŋa. ²⁶ Almiɪn, nɔbɔ mɔ nugugu mɪdim akuyɔbɔ magalɪg pɪlɪx rɔn, God iba pɪrag wɔl gɪrɔn yadmɔ, “Weik ap keiryɔbɔ i rɪmɪdmɪn nugwɔlɪŋɔ,” rɔn, aiɔ waiɔ rɪmɔ.

*Jisas nɔbɔ nuŋwa Lipai yad pɔŋa
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Makwam mai Jisas duɔn nugumɪn, takis pɪb nɔbɔ i takis nɔlɪb rama ram mɔl yuadɔ rɔmɪd gɪ mɪdɔŋa. Ib nuŋwa

Lipai. Jisas nugwo nugwön yadöŋa, “Nagö han, nî pîsan dunjö,” röŋa. ²⁸ Aliö rîmîŋ, Lipai öbîlön, rîmîdön mabö aku röböxön, ap nuŋ bla magaliŋ röböxön, Jisas pîsan duöŋa.

²⁹ Makwam Lipai wahax pön, Jisas nugwo ap mag diba ram nuŋ aku ur nîgön, takis pîb nöbö bli, nöbö mö hör mîga akwör wö rîm, hön Jisas pîsan römîdön ap mag nîmmîdmä. ³⁰ Makwam Jisas nîŋ pîsan ap mag nîmmîdön aku nugwön, Perisi nöbö bli nîgön, lo mönö yad nölîb nöbö nîŋ bli nîgön, hön Jisas nöbö nuŋ akuyöbö nîgö yadmä, “Nîŋ pödpöd rîmîŋ nöbö mö ap kib mag gwogwo röi bla nîgön, takis pîb nöbö bla nîgön pîsan römîdön ap nîmmîdöi?” rîmä.

³¹ Aliö rîmîŋ, Jisas mönö aku nugwön nîgö painjö yadön yadöŋa, “Nöbö mö kömö mîdölö, röi bla, uj wobîb nöbö yad wö rölöi; nöbö mö ap rî bla akwör, anîŋ raŋ kömö nîgaŋ, me rön, uj wobîb nöbö yad wö röia. ³² Mag aliö akuyöbö, nî nöbö mö, mîd ri abmîdölîŋö, rön rîbyöx nugwöi bla, nîgö yadîba höi; nöbö mö, an ap kib mag gwogwo rön, mîd ri abmîdölölîŋö, rön rîbyöx nugwöi bla, nîgö yadîba höla. Nî nîgö mönö wä yad nölmön, nîŋ mönö na aku nugw pön, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd rîmîŋ aliö alölîŋö, rön, röböxön, God rîg yad mag akwör cöñîŋö, me rön, mönö mag akwör yadîba hölö,” röŋa.

God höjöpaliŋ rîb akwör yöxön ap mag nîmölîm
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Makwam nîŋ bli Jisas nugwo yadmä, “Jon nöbö nuŋ bla aipam, Perisi nöbö nîŋ bla aipam wop bli, God paŋyöbö akwör rîbyöx nuguŋö, rön, ap mag nîmölön kiö akwör mîdön, God höjöpaliöia. Jî nöbö nagö bla ap mag nîm gör, röbö nîm gör mîdöiŋö,” rîmä.

³⁴ Aliö rîmîdmîŋ, Jisas nîgö painjö yadöŋa, “Nöbö i mö pön, nöbö mö nuŋ bla pîsan ap diba nîmöñ aku, nöbö bli öbîlön, pödpöd rîmîŋ almiðöiŋö, rön yadeñîm. ³⁵ Makwam mai nöbö bli hön nöbö aku pön

dun, wop aku nöbö mö nuŋ bla lîb pîlan, ap mag nîmeñîŋö,” röŋa.

³⁶ Jisas mönö höd röxön nîgö yadöŋa, “Wölîŋ hödyöbö i ödörmîŋön aku, wölîŋ yonyöbö i pîxdörön rag hö lîdîxîŋ, nîg nugugu mîden. Hörîrör nîgaŋ mösör mî gwogwo cöna. ³⁷ Makwam röbö wain aku algör. Röbö wain kömö aku pön, hön meme uñ wödö möl bö hörölöi. Aku agapîm: hörön mämugw nölîŋ, wöl aja wölön, mî pîŋ pîŋ yadön waglôxaŋ röbö waina höræŋ, hön meme uñ aku aipam gwogwo cöna. ³⁸ Rîba aliö yöx nugwön aku, röbö wain kömö pön, hön meme uñ kömö möl akwör hör nîgîbîm. ³⁹ Makwam nöbö mö röbö wain hödyöbö mödö nîmöi bla, mai röbö wain kömö yonyöbö aku nîmîŋ nîgö wä ren; ‘Röbö wain hödyöbö aku röbö waiö,’ me cöñîŋö,” röŋa.

6

“God höjöpaliŋ wop mabö röliŋ kî pödpöd rîmîŋ almiðöiŋö?” rîmä
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Mai Juda God höjöpaliŋ wop i, Jisas nöbö nuŋ bla pîsan wit möriwö mibîla du gîrön, nöbö nuŋ bla wit mag piaku bli röx imag rol nîŋa nîgön, uñ pal abön nîm gîr dumä. ² Akuyöbö almiðmîŋ, Perisi nöbö bli nugwön yadmä, “Nîŋ pödpöd rîmîŋ God höjöpaliŋ wop mabö röliŋ kî, wit mag uñ pal abön mabö rîmîdöi?” rîmä.

³⁻⁴ Aliö rîmîŋ, Jisas nöbö nuŋ bla rim aku mag gwogwo i rölim aku nugwön, Perisi nöbö bla nîgö yadöŋa, “Depid mad-uar ör nöbö nuŋ bla pîsan kiö pîlmîŋ, God höjöpaliŋ ram aku uröpîŋön, bred God mämäg il rol yöraku nîgön, nöbö hör nîmmîdölöi, God ap höjöpali ur nölîb nöbö bla akwör nîmmîdöi bred aku, Depid yad nugum, nugwo nölîmîŋ, nöbö nuŋ bla pîsan nîmîmä. Nîŋ kiö pîlmîŋ rim haiwo aku God Mönö kai kîtmä aku, nîŋ nugwölöi ä?” röŋa.

⁵ Jisas mönö i kwo yadön yadöŋa, “Nöbö Ha nuŋwa Nöbö Diba mîdön, hör mîdîb wop aku, agap apîm cînö cön aku, cönîŋö,” röŋa.

Jisas, nöbö imag po rön i rımın, kömö nıgöŋa

⁶⁻⁷ Makwam Juda God höjöpaltib wop maiyöbö i, Jisas Juda mögum rıb rama duön, ñıgö God Mönö maga yad nöl gir mıdöŋa. Ram möl aku, imag mırıx adö anadö po rön nöbö i hö mıdöŋa. Perisi nöbö bla aipam, lo mönö yad nölıb nöbö bla aipam, nöbö aku nugumä aku, Jisas nuŋ God höjöpaltib wop kı nugwo ran kömö nıgönıñönö mag i ran, nugwo yadyöxnıñö, rön, nugwo mı riö nugugu mıdmä. ⁸ Jı aliö rıbyöx nugumä aku, Jisas nuŋ keir nugwön, nöbö imag po rön aku nugwo yadöŋa, “Nagö öbılön mibıl yörık hö,” rön. ⁹ Aliö rımın, öbıl höm nugugırön, Jisas Perisi nöbö bla aipam, lo mönö yad nölıb nöbö bla aipam ñıgö yadöŋa, “Hör mıdıb wop kıyöbö, nöbö mö bla ñıgö pı ösös rı ri abnıñönö owa, hör mıdıb wop mıdö kı, me rön, ñıgö röböxnıñ? Ñıgö rıñ öbıl dıññıñönö ñıgö röböxnıñ wöröxöñıñ?” rön. ¹⁰ Jisas aliö rön, ñıgö riö riö nugwön, nöbö imag po rön aku nugwo yadöŋa, “Imag nagö aku mılkap abö!” rön. Aliö rımın, imag nuŋwa mılkap abmın nugugırön, rıb pia wä rön.

¹¹ Jisas nöbö aku nugwo rımın wä rön aku nugwön, Perisi nöbö bla aipam, lo mönö yad nölıb nöbö bla aipam, rıb gwogwo ödöriö yöxön, Jisas nugwo pödpöd cınıñö, rön, yad nugwob nugwob rı gir mıdmä.

Jisas nöbö nuŋwa akuyöbö möl sö pönja
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Makwam wop mibıl yöraku, Jisas Nuö nugwo höjöpainö, rön, önön ajmag pıd sö wöluön, Nuö nugwo höjöpalt mıdım mıdım, ruö löuöŋa. ¹³ Löumın naiö abön mag aku, nöbö nuŋ bla magalıg yadım hömıdmın, nöbö nuŋwa akuyöbö möl sö ñıgö pı asıx hör nıgön, ñıñ nöbö mönö na pırag dub bla mıjne, rön, yad nıgöŋa. ¹⁴⁻¹⁵ Nöbö nuŋ yad nıgön piaku ib ñıñ bla: i Saimon, mai Jisas ib nuŋ i nölön Pita rön; i Edru, Saimon hödnıñ nuŋ aku; i Jems; i Jon; i Pilip; i Batolomiu; i Matiu; i

Tomas; i Jems, Alpias ha nuŋ aku; i Saimon ib nıgiö Saimon Selot me rımıdöi aku; ¹⁶ i Judas, Jems ha nuŋ aku; i Judas Iskariot. Nöbö akwör nuŋ mai Jisas pıl pal nıgıñ, me rön, höuöu rön.

Nöbö mö mıga akwör Jisas mıdön yöra hömä

¹⁷ Makwam Jisas nöbö nuŋ piaku pısan önön ajmag pıd sö röböxön, hön aku pıbö rıp pın du up waiö bö mıdım nugugırön, nöbö mö magöri rıp nugwo nugunö, rön, hö mögum rımä. Nöbö mö piaku, bli Jerusalem yöbö, bli mögörib Judia piakuyöbö, bli mögörib röbö wödobön taun dib mös Taia Saidon yöbö, ¹⁸ Jisas mönö nuŋwa nugwön, anıñ ap rı bla ran kömö nıgan, me rön, hömıdmä. Nöbö mö ragwo as bla yuö wölım mıd ri abölım bla, Jisas rımın kömö nıgöŋa. ¹⁹ Jisas ölisö nuŋ maga hön, ñıgö agap bılım rön akuyöbö rımın, magalıg kömö nıgmıd aku nugwön, nöbö mö piaku magalıg hön, an aipam Jisas nugwo pı nugunıñö, rön, nöbö mö mıga nuö nuö röb wödemıl rıp nugwo mıdıba hömä.

Nöbö mö lıblıb rı mıdö blaku mai wahaxbör wahax mıjönä
(Mat 5:1-12)

²⁰ Jisas nöbö nuŋ akuyöbö ñıgö mämäga nugu girön yadöŋa,

“Ñıñ nöbö mö lıblıb rı mıdö bla mıdöi aku,

God ñıgö pı ösös rı ri abön nugwidıx mıjönä.

Rıb aku yöx nugwön wahaxbör wahax pımıjönä.

²¹ Ñıñ weik kiö diba pıl bla, mai kiö pılen. Rıb aku yöx nugwön wahaxbör wahax pımıjönä.

Ñıñ lıblıb rım, immıdöi bla, mai wä ran nugugırön imöuöŋa.

Rıb aku yöx nugwön wahaxbör wahax pımıjönä.

²² Nöbö Ha nuŋwa nugwo cırıpön mıdın, nöbö mö bla

ñıgö rıb gwogwo yöxön, höj nugwön, nöbö mö gwogwo pı bılık, nöbö kai pısan mıjönıñö, rön,

ñigö ib urön rīb gwogwo yöxön,
 yad mönō nigōn yad höimōumijōñ aku,
 ñiñ wahaxbör wahax pīmijōña.
²³ Aiōñ aku, nōhōn+iñ maduebō ñiñ bla,
 God mönō yadīb nōbō bla ñigö rīg
 rīm+dōi mag akwör ñigö rīmijōña.
 Mag akwör rībyōx nugwōn, God an+iñ pī
 ösös rī ri abōn
 mögōrīb nuñ adōx yöd röul adō kau
 sō, me rōn,
 waiō ran nugug+rōn, iñ wajmag rōd bīl bīl
 rī öbīl girōn,
 wahaxbör wahax pī gir mijōña.

Ñiñ nugw ri abōña

²⁴ “Makwam ñiñ nōbō mö rīg ap mīga mīd
 akuyōbō
 nugw ri abōña.
 Ap ñiñ pībā aku,
 mögōrīb rol il kī mōdō pōia.
²⁵ Makwam ñiñ weik ap mag nīmōn rīm
 rīm wōt bīr bla,
 mai kiō piōn makwam nugw ri abōña.
 Makwam ñiñ wopik mönō pōn imōuōn
 mögō mōul rī gir mīdōi bla,
 mai līb pīlan imōn mōb nīg gir
 mijōña.
²⁶ Makwam ib ñiña pīrag wōl gör mijōñ
 aku,
 ñiñ nugw ri abōn mijōña.
 Nōhōn+iñ maduebō ñiñ bla, nōbō
 God Mönō inakmōnō hörōn rīg
 yadmīdōi mag akuyōbō,
 ñigö kwo pañ mag akwör rīm+dōia.

Pīlgīb imgīb ñiñ bla madmag nigōña (Mat 5:38-48)

²⁷ “Makwam nōbō mö mönō na
 nugumīdōi kīyōbō. Pīlgīb imgīb ñiñ
 akuyōbō ñigö madmag nigōña. Nōbō mö
 ñigö ölö wōlm+iñ rīb ögwō yōx nugwōi
 akuyōbō ñigö pī ösös cōña. ²⁸ Nōbō
 mö ñigö yad höimōuōñ aku, God ñiñ
 nugwid+x mīdan, me rōn, nugwo hōjōpal
 rōb nōiōña. Nōbō mö ñigö rī gwogwam
 rīm+d+iñ, ñigö God hōjōpaiōña. ²⁹ Nōbō
 mö bli ñigö alguna adōi pal+iñ, pikwo r+iñ,
 adōi aipam paiōña. Nōbō mö bli ij ap uñ
 ñiñ aku pīm+d+iñ, ap uñ aku algör aipam
 pō, rōn, amnör nōiōña. ³⁰ Nōbō mö bli

ap mīdōlan, sō rīm+d+iñ, ñiñ ñigö nōiōña.
 Ap ñiñ i nugwōn pīm+d+iñ, ap ana hōbkal
 nōine, rōn, yadmījeñ. ³¹ An+iñ al+iñ, me
 rōn, rībyōx nugwōi mag akuyōbō, ñiñ keir
 nōbō mö bla akuyōbō ñigö pañ mag akwör
 cōña.

³² “Nōbō mö ñigö madmag nigōi bla
 akwör painjō madmag nigōñ aku, God nuñ
 nugwan, pōdpōdiō wā cōn? Nōbō mö ap
 kib mag gwogwo rōi bla, nōbō mö ñiñ keir
 bla algōn nör nuō nuō madmag nigōia.
³³ Makwam nōbō mö ñigö pōn ösös rōi
 bla painjō algör ösös rī ri abōñ aku, God
 nuñ nugwan, pōdpōdiō wā cōn? Aiōñ aku,
 nōbō mö ap kib mag gwogwo rōi piaku rīg
 rōi mag akwör cōña. ³⁴ Ap nōl+iñ painjō
 nōl+iñ, me rōn, rība akwör yōx nugwōn
 ap nōiōñ aku, God nuñ nugwan, pōdpōdiō
 wā cōn? Aiōñ aku, nōbō mö ap kib mag
 gwogwo rōi piaku rīg rōi mag akwör cōña.

³⁵ Makwam, pīlgīb imgīb ñiñ bla madmag
 nigōn, ñigö ösös rī ri abōn, ap amnör
 nōiōña. An+iñ painjō nōiōñ+iñ, rōn, rīb aku
 yōx nugumījeñ. Aliō almījōñ aku, God
 ölisō magalīg bīl yōra sō mīd Nōbō aku,
 halōu ha nuñwa mijōña. Nuñ rīg rī mag
 akuyōbō almījōñ aku, mī ñigö uplōben;
 painjō ñigö ap wā nōiōna. God nuñ nōbō
 mö ap kib mag gwogwo rōi bla aipam,
 nōbō mö nugwo, rī ablanje rōn, yadölōi bla
 aipam, ñigö algōn nör ösös rī ri abmīda.
³⁶ Nuō ñiña nōbō mö ögwō yöxön pī ösös
 rī mag akuyōbō, ñiñ kwo algör nōbō mö
 uliōxön pī ösös rī ri abōña.

Nōbō mö akuyōbō ñigö mönō diba yadmījeñ

³⁷ “Ñiñ nōbō mö bli, ‘Mag al aliō rōi aku,
 ñiñ nōbō mö gwogwo mīdōiñ,’ reñ aku,
 God ñigö painjō algör ör, ‘Mag al aliō rōi
 aku, ñiñ nōbō mö gwogwo mīdōiñ,’ ren.
 Ñiñ nōbō mö bli mönō diba yadōn, ‘Ñiñ
 nōbō mö gwogwo painjō pōñ+iñ,’ reñ aku,
 God ñigö painjō algör ör mönō diba yadōn,
 ‘Ñiñ nōbō mö gwogwo painjō pōñ+iñ,’
 ren. Nōbō mö akuyōbō ñigö rī gwogwam
 rīmijōñ aku nugwōn rōbōxmījōñ aku, God
 ap gwogwo ñiñ rōi aku, algör ör nugwōn
 rōbōxōna. ³⁸ Ap ñiñ bla nōbō mö akuyōbō

ñigö amnör nöiön aku, God ñigö painjö algör ör mî amnör nöiöna. Ñîñ skel pödiöm pön nöbö mö piaku ñigö ap nuöm ñig nöiön aku, God skel akwör pî ñigö algör ör ap nuöm ñig nöiönîñjö,” rönja.

³⁹ Makwam Jisas mönô i höd rönön yadöña, “Nöbö mämäg we wölön i, nöbö mämäg we wölön i nugwo, ödöi al aliö midö, rön, yabuen. Aku agapîm: nuñ alön ran, mösör ulöm möl bö pîn bîcöña. ⁴⁰ Nöbö mö skul pöi bla, du skul pöi mag aku, yad nölîb nöbö ñîñ bla padîx röl adöx sö midölöi. Makwam mai skul aku yadön pî ri abön pöcöña aku, yad nölîb nöbö ñîñ bla pîsan ñig nugugu mîjônä.

⁴¹ “Makwam pödpöd rîmîñ bapö mämäg yuö ñigö keira pöröb gî mid aku nugw yadölöi wöhö, pîgnîñ ñîña ap bîcep mämäg yuö nuñwa mid akwör nugwön yadöi? ⁴² Bapö diba mämäg yuö ñigö pöröb gî mid aku höd pa abîñ, mämäg yuö ñîña wä ran nugwön, mai pîgnîñ ñîña ap bîcep ulmidö mea mämäg yuö nuñwa mid aku, pa abnîñjö, rön yajne,” rönja.

Bîwä magayaxmîñ, bîwopa magayaxa

⁴³ “Makwam bî wä mag gwogwo yaxen; jî bî wopa mag wä yaxen. ⁴⁴ Makwam, bî akuyöbö mag yaxön aku nugwön, aku bî wä, aku bî wopa, me rön, nugwönä. Nag mogwönö aku kiau maga tatal yaxen. Nag pîlpîlsîñö aku kopen maga tatal yaxen. ⁴⁵ Nöbö mö wä bla, höbwab rîb madmag yuö ñîñ kwo wä rîg mid aku, mag wä röia. Nöbö mö gwogwo bla, höbwab rîb madmag yuö ñîñ kwo gwogwo rîg mid aku, mag gwogwo röia. Makwam nöbö mö pödiö bîlîm midöi aku, mönô yajön aku algör audiöx nugwön, aku nöbö mö wä, aku nöbö mö gwogwo piaku, me rön, nugunîña.

Nöbö mös ñigîb mös urmä (Mat 7:24-27)

⁴⁶ “Nî Nöbö Dib an, Nöbö Dib an, me röi aku, jî pödpöd rîmîñ mönô yadîl aku mai duölöi? ⁴⁷ Nöbö mö mönô na aku nugwön, rîg yadîl mag akwör röi bla, mönô yadîba rîmidîl kîyöbö midöia. ⁴⁸ Nöbö mö mönô na aku nugwön, rîg

yadîl mag akwör röi bla, nöbö ram urîba cön aku, ulöm pön, padö rîg rol yöra pîl ri abön, rama rol sö ur ñigön, mag akuyöbö alîg midöia. Alan, röbö hadö hön, rama alîg pal gîlîx ab gîlîx rî pîrag dinö, rî wöhö nugwön, rama ur gö ñigön aku ölisö akwör mîjônä. ⁴⁹ Makwam nöbö mö mönô na aku nugwön, yadîl akuyöbö rölöi bla, nöbö ram urîba cön aku, ulöm pön padö pîlen; hör mögö rol yöraku ur ñigön, mag akuyöbö alîg midöia. Alan, röbö hadö hön, rama alîg pal gîlîx ab gîlîx rî pîrag dinö, rön, mag akwör rama alîg anadö mag duan, yöra mögedö akwör mîjônä.

7

Jisas mabö rî nölîb nöbö i rîmîñ kömö ñigöña (Mat 8:5-13)

¹ Jisas nöbö mö piaku ñigö mönô aku yad nöl pörön taun ulmidö Kapaneam duöña. ²⁻³ Makwam taun aku, ami nöbö mîga akwör nugwidîx midmid nöbö dib i midöña. Nöbö bli Jisas hö Kapaneam midö, rîmîñ, mönô aku nugwön, Rom ami nöbö dib i Juda mönô pî nuöm ñigîb nöbö bli yad abön yadöña, “Nag mabö rî nölîb nöbö wä ödöriö nî i ap rîm wöröxîba rîmidä nugwön, ñîñ du Jisas nugwo yad nugwön yölîñ pön hön, nugwo ran kömö ñigan,” me rönja. ⁴⁻⁵ Aliö rîmîñ, ñîñ Jisas midöñ yöra duön, nugwo mî usüsör rî yad gögö rön yadmä, “Ami nöbö nugwidîx midîb nöbö dib i nöbö wä midöm. Anîñ Juda nöbö mö bla madmag ñigön öim nugwidîx mid ri abön ra. Mögum rîb ram anîñ i rî ñigöña. Makwam, nagö duön nag mabö rî nölîb nöbö nuñ aku ran kömö ñigan,” me rîmä.

⁶ Ñîñ aliö rîmîñ nugwön, Jisas ñigö pîsan dumîd dumîd ramîxrö il yöra umîñ nugugîrön, ami nöbö nugwidîx midîb nöbö aku nöbö nugub nuñwa bli yad abmîñ, du Jisas nugwo möigw palön yadmä, “Ami nöbö nugwidîx midîb nöbö an aku algör yada, ‘Nöbö Dib, nî nöbö wä yöi, ram na aku yamsö öliñ wöröxîp hömîjîñö. ⁷ Nî nöbö wä midlöxisöñö

ulöxa, ji ni nugula, God nagö pisanj mid aku, "Kömö niganj," mönö akwör yadmidanj, nöbö na ap ri aku kömö nigöna. ⁸ Nöbö dib ödöriö i ni nugwidix midä; ni keir piönjö ami nöbö akuyöbö ñigö nugwidix midön, "Dine!" rimön duöia; "Höne!" rimön höia; "Mabö aku cine!" rimön röinjö, rö," rimä.

⁹ Aliö rimin, Jisas, nöbö aku rib nuñwa keir yox nugwön aliö yada, rön, aiö rön, nöbö mö nugwo mai hömidim akuyöbö ñigö yadöña, "Ami nöbö Rom yöbö aku ni nugw pi gö niga. Nuñ ri mag aku, Isrel nöbö i akuyöbö tatal rim, ni nugwöi, mi wöhö," röña.

¹⁰ Makwam ami nöbö nugwidix midib nöbö aku, nöbö nuñ bla höbkal duön nugumä, nöbö ap röñ aku mödö kömö nigöña.

Jisas mö wösrö ha nuñwa wöroxönj aku nugwo rimin, kömö duöña

¹¹ Wop mibil akwör, Jisas pisanj nöbö nuñ bla pisanj Nen taun dumä. Nöbö mö bla mig minja pisanj dumä. ¹² Taun ubalja il yöra uröp+nm+n nugugirön, mö wösrö i ha panyöbö nuñwa yox pön höñ aku wöroxim nugwön, nöbäpö rip nigön rag hömidmä. Nöbö mö mig akwör taun akuyöbö hön mö aku pisanj hömidmä. ¹³ Jisas mö wösrö aku nugwo nugumin, lib pilim yadöña, "Imminanjö," röña. ¹⁴ Aliö rön, nuñ duön nöbäpö rip nig pön hömidim rip waba pi nugum nugugirön, nöbö rip nig rag hömidim akuyöbö gö nigmä. Jisas nuñ ha nöbö wöroxönj aku nugwo yadöña, "Ha mig, nagö yadmidlöm, öbilö!" röña. ¹⁵ Aliö rimin, ha öbil röm+dön mönö pim+n nugugirön, Jisas nuöma nugwo, ha nagö aku, me rön, pön nölöña.

¹⁶ Makwam nöbö mö nugugu midim bla magalig pilix rön, God iba mag wöl gir yadmä, "God mönö yadib nöbö dib ödöriö aninj ha. God aninj ri nöliba hö," rimä.

¹⁷ Jisas röñ aku nugwön, haiwo pim, mönö aku mögörib Judia yuadö aku duön, riba mögörib hör piaku piaku magalig duöña.

Röbö Pal Nöl+ib Nöbö Jon, nöbö nuñ mös Jisas nuguba dumä

¹⁸ Jon nöbö nuñ bla, Jisas rig röñ akuyöbö magalig nugwön, du Jon nugwo yad nölm+n, nöbö nuñ mös yadim hömidm+n yadöña, ¹⁹ "Ñinj nöbö hogwa duön Nöbö Diba nugwo yad nugwön, 'Nagö Mesaia öim pöx midmidöl akwör hölanö owa nöbö hör i pöx mij+njö?' cine," röña.

²⁰ Aliö rimin, nöbö hogwa Jisas midön yöra duön yadmä, "Röbö pal nöl+ib nöbö Jon aninj nöbö hogwa yada, 'Ñinj nöbö hogwa duön Nöbö Diba yad nugwön, 'Nagö Mesaia öim pöx midmidöl akwör hölanö owa nöbö hör i pöx mij+njö,' cine,' rön, an nöbö hogwa yad abm+n, nagö yad nuguba höl ki," me rimä.

²¹ Makwam ñinj nöbö hogwa aliö rön nugugu midim nugugirön, Jisas nöbö mö migä ap adö hör+rör röñ bla rimin kömö nigöña; nöbö mö migä wörox midim bla rimin kömö nigöña; nöbö mö migä ragwo as yuö wöl midön bla rimin ragwo as bla röu dum+n kömö nigöña; nöbö mö migä mämäg we wölön bla rimin mämäga ix nugumä. ²² Akuyöbö alön, Jisas nöbö hogw aku ñigö yadöña, "Ñinj nöbö hogwa höbkal duön Jon nugwo yajöña, 'An du nugwöla, nöbö aku nöbö mö mämäga we wöl bla rimin mämäga ix nugwöia; nöbö mö yödp+lö anadö gwogwo ri bla rimin yöda röb yönmidöia; nöbö mö mixiñ uj höpebö nig bla rimin wödö wöla; nöbö mö rimij möl idix bla rimin mönö audiöx nugumidöia; nöbö mö wöroxöi bla rimin kömö midöia; nöbö mö liblib ri midö bla mönö wä aku yad nölm+n nugumidöia. ²³ Nöbö mö ni r+byöx nugwön cirip gör mijöñ bla, mi wahax pi mijöñ+njö,' cine," röña.

²⁴ Jisas aliö rimin, nöbö Jon mönö pön hem hogwa höbkal dum nugugirön, Jisas nuñ Jon haiwo pön, nöbö mö midim akuyöbö ñigö yadöña, "Ñinj höd mögörib rig kap mibil yöra duim wop aku, agapim nuguba duim? Ñinj mugumö mixil

panyöbö i hödala pön memexön r+ pikwo pik r+ i nuguba duim? ²⁵ Ñiñ agapim nuguba duim? Nöbö wöliñ wä ödöriö yöm i nuguba duim? Aku wöhö. Nöbö wöliñ wä ödöriö pön, ap wä wä piñö, rön r+byöx nugwöi bla, nöbö diba ram bla akwör hölim midöia. ²⁶ Makwam ñiñ agapim nuguba duim? God mönö yadib nöbö i nugwo nuguba duim ä? Mi pal, God mönö yadib nöbö i nugwo nuguba dumä, ji Jon nuñ mabö adö keiryöbö i r+ba höña. ²⁷ Nöbö Jon aku mi, maduar ör God Mönö aku kai kitön yadmä,

‘Mönö yadib nöbö na aku yad abmön, höd duön,

nöbö mö piaku ñigö yad nöl ri abañ;
mai nañ keir yad abmön inañö,’ rön,
kai kitmä.

²⁸ Ñigö yadmidla, nöbö mö höd midmidöi bla aipam, nöbö mö weik midöi bla aipam, magaliñ hör nöbö mö, Jon nuñwör nöbö dib. Ji God nöbö mö hör piaku pön mögöriñ nuñwa adöx yöd röul adö kau sö nugwidix midib bla, ñiñ Jon röxg midenim; ñiñ nöbö mö diba mijöñiñö,” röña.

²⁹ Nöbö mö piaku, takis pib nöbö bla aipam, höd Jon pöl hömin, ñigö magaliñ röbö pal nölöña. Almin, Jisas mönö yadön aku nugwön yadmä, “God ödöi nuñwa akwör ödöriar midö,” rimä. ³⁰ Makwam Perisi nöbö aipam, lo mönö yad nöl+ nöbö dib bla aipam, God ñigö agap apim cinö röñ aku, ñiñ röböxön, Jon an+ñ röbö pal nölañ, me rön, hölim.

³¹⁻³² Makwam Jisas nöbö mö piaku ñigö mönö i yadön yadöña, “Nöbö mö weik wop ki midöi bla ni nugula, ñiñ halöu ha ulul bla, nöbö mö mögum rib yöra römidön, halöu ha ulul bli ajmöla aj halön yadip duön yadöia, ‘An namö p+rm+ñ, ñiñ pödpöd rim+ñ höx wödölöi? An wopal imbä midö bla akuyöbö i yadim, ñiñ pödpöd rim+ñ imölöi?’ alöi mag akuyöbö, ñiñ röia. ³³ Aku agapim: röbö pal nöl+ nöbö Jon höñ, ap mag nimölön, röbö wain nimölön rim, ñiñ nugwo yad höimöuön yadöia, ‘Nöbö aku ragwo as yöj nigim

mid aku,’ me röia. ³⁴ Makwam weik ni Nöbö Ha nuñwa höñ, ap nimön, röbö wain nimön rimön, ni yad höimöuön yadöia, ‘Ap miga nimön, röbö wain nimön r+ makwam, nuñ nöbö mö ap kib mag gwogwo röi nöbö bla, takis pib nöbö bla, nöbö ñiñ i mid aku,’ me röia. ³⁵ Makwam nöbö mö God Mönö wä aku nugw pön, mai duön, mag wä rön, mid ri abmijöñ aku, nöbö mö piaku ñigö nugwön yajöña, God Mönö aku mönö mi ödöriö, me cöñiñö,” röña.

Nöbö kib magyönmid mö i

³⁶ Perisi nöbö i ib nuñwa Saimon. Nuñ Jisas nugwo yadöña, “Nañ han ram na ap nim+ñö,” röña. Aliö rim+ñ, Jisas ram nuñwa duön ap mag nimmidim nugugirön, ³⁷ taun aku midön ap kib mag gwogwo rimid mö i, mönö i nugwön nugwöña, Jisas Perisi nöbö rama duön pisan ap nimmidmä. Aku nugwön, röbö höliñ wä höb rig balol pi unön nigim i pön höñ, ³⁸ Jisas midön höglöm ada höñ, yödpilö il yöra im gir midöña. Aliö imön rim nugugirön, mäs röbö aku ödör Jisas yamsö rol bö pinmin, yöj panö nuñ aku pi ör+ñ ab gir, yamsö nuñwa mäs röbö nig nölön, röbö höliñ wä höb aku yamsö nuñwa rola nig nölöña. ³⁹ Aliö almidmin, Perisi nöbö Saimon aku, rib nuñ akwör yöx nugwön nugwo keir yadöña, “Nöbö ki God mönö yadib nöbö ödöriö midöxisöñö, mö ki nuñ ap kib mag gwogwo rimid mö gwogwo i höñ nugwo pi nugumid aku, me rön, röx nugwöx,” me röña.

⁴⁰ Jisas nuñ, Perisi nöbö r+byöx nugwön aku nugwön, nugwo yadöña, “Saimon, mönö ni panyöbö i midä nagö yad nöl+ba rimidlö,” röña.

Jisas aliö rim+ñ, Saimon yadöña, “Mönö yad nöl+ nöbö ni, mönö aku yadö,” röña.

⁴¹ Aliö rim+ñ, Jisas mönö höd röxön yadöña, “Nöbö i öb+lön, nöbö mös ñigö nöbö i paip hadred (500) denariai nölön, i pipti denariai (50) nöiöna. ⁴² Makwam nöbö hogw aku riga painö nöl+ maga nigölan, rig nöiön nöbö aku ñigö nöbö hogwa yajöña, ‘Röböxi. Rig ñigö nöbö hogwa nöil aku, painö nöl+ñö, rön, rib

aku yöxmijeñjō,’ cōna. Aliö ran, nöbö kai nöbö aku nugwo mī ödöriö madmag nigōn, nöbö ap rīb diba mijōn aku mönō nöbö ap rīb ulmidō mijōn aku?” me rōja.

⁴³ Jisas aliö rīmīn, Saimon yadōja, “Rīb na yöx nugul aku, nöbö ap rīb diba mijōn aku,” me rōja.

Aliö rīmīn, Jisas yadōja, “Mī ödöriö yadlane,” rōja. ⁴⁴ Aliö rōn, Jisas höbkal, mö aku nugwo nugwōn, Saimon nugwo yadōja, “Mö kī nugwo nugwō. Nī ram möl yuadō nagō kī hömīdmōn, nan röbö i pōn yamsō na örīx abīb bli nölöiö, jī mö kī, mēp röbö nuñ aku ödör pīnōn yamsō na yōs rīmīn, nuñ yöcmac panō nuñwa pōn örīx aba. ⁴⁵ Nan nī alguna bīmīl nīmōiö, jī mö kī, nī ram möl yuadō nagō hömīdmōn mag aku ila nigōn, nuñ yamsō na bīmīl nīm gir mīda. ⁴⁶ Nan wel röbö yöcmac na nig nölöiö, jī mö kī, nuñ yamsō na röbö hölīñ wā höb aku nig nōla. ⁴⁷ Makwam, nagō yadmīdla, mö kī ap kib mag gwogwo mīga akwör rī aku nugwōn röböxmīdla. Makwam, nuñ nī mī madmag nīga. Makwam nöbö mö ap kib mag gwogwo ulul röi bla nugwōn röböxmōn, nī madmag ulul mīñi nigōiñjō,” rōja.

⁴⁸ Makwam Jisas aliö rōn mö aku nugwo yadōja, “Ap kib mag gwogwo rīlō bla nugwōn röböxlō,” rōja.

⁴⁹ Jisas aliö rīmīn, nöbö nuñ pīsan ap nīmīdim bla, ñīñ keir yad nugwob nugwob rōn yadmā, “Nöbö kī pōdpōd rīmīn, ‘Ap kib mag gwogwo rīlō bla nugwōn röböxlō,’ rīmīdō?” rīmā.

⁵⁰ Aliö yadim aku, jī Jisas mö aku nugwo yadōja, “Rīb nanja keir akwör nugw pōn, ap kib mag gwogwo rīl aku Jisas nugwōn röböxañ, me rōn hölō aku, ap kib mag gwogwo rīlō bla nugwōn röböxmīdla. Nagō duōn, God imag iñsō rol aku mīdane,” rōja.

8

Mö bli Jisas pīsan dumä

¹ Makwam mai wop mībīl yōraku, Jisas nöbö nuñ akuyöbö mīgan kwo pīsan taun bla aipam, ram yōj līgīg agrō bla aipam

duōn, God nöbö mö nuñwa pōn nugwidīx mīdīb mönō wā aku, nöbö mö akuyöbö ñīgō yad nölōja. ² Mö bli ragwo as alīg mīdim bla Jisas rīmīn mö yöbö nigōja; bli ap rōñ bla rīmīn kōmō nigōja. Mö adaku bli Jisas pīsan yönīdmā. Mö adaku ib ñīñ aku, i Maria Magdala me rīmīdmā. Ragwo as akuyöbö mīj sō mö aku yuō kwo mīdōn rōu dumä. ³ Mö i Joana. Nöböññ nuñwa ib nuñwa Kuja. Nuñ kīñ Herod rama ap bla nugwidīx mīdmīdōja. Mö i Susana. Mö bli kwo mīga pīsan yönīdmā. Mö adaku ñīñ magalīg rīg ñīña keir pōn, ap mag wob pōn hōn, Jisas nöbö nuñ bla pīsan ap maga nigīö nigōn nīm yönīdmā.

Wit mag akuyöbö, mönō höd rōxōn yadōja

(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Nöbö mö yam rogw diba taun piaku piaku hörīrör Jisas nuguba hömīn nugugīrōn, nöbö mö höd hömā akuyöbö ñīgō mönō i höd rōxōn yadōja,

⁵ “Nöbö i, wit maga wōlan, me rōn, wit mag aku pōn du möriwō rīb bla abōna. Bli möriwō rība uhōb ödōi piaku pīnan, nöbö mö hanadībat rī pikwo pik rīñ, yōur bla hö nugwōn nīmōña. ⁶ Makwam wit mag bli rīg rol mögō ulul ulul mijōn piaku pīnōn, mogw bīrōn aku, jī rīg rola mögō aku röbö röbö alīg mīden makwam, anadō wōrōxōna. ⁷ Makwam wit maga bli nag kaigap mībīl bla pīnan, nag aku hōu pōn pōrōban, wōl ri aben. ⁸ Jī wit mag bli mögō wā rola pīnōn, wōl ri abōn, mag mīga magōri maga cōna. Pan pan maga padokwo padök mōs mōs hōuōiliö hö wōlu amñaxīb sō (100) yaxōñjō,” rōja.

Jisas ñīgō aliö rōn yadōja, “Ñīñ nöbö mö rīmīj möla mijōn bla, mönō yadmīdīl kī rīmīj pal nugw ri abne,” rōja.

Jisas, wit maga mönō höd rōx yadōñ aku, mönō ila yadōja

⁹ Jisas mönō höd rōxōn haiwo aku urmīn, nöbö nuñ bla nugwo yad nugwōn yadmā, “Mōnō höd rōxōn yadlō aku, mönō il aku pōdpōd rīg mīd?” rīmā. ¹⁰ Aliö

rîmîñ, Jisas ñîgö yadöña, “God nöbö mö nuñwa pön nugwidîx mîdîb mönô umad gî mîdmîd aku, God ñîgö rîbyöx nölan nugwöña, jî nöbö mö piaku nî ñîgö mönô höd akwör röxön yadmön,

‘ñîñ nugwön nugweñîm,
mönô mag audiöx nugwön mönô ila
nugw peñîm.’

¹¹ Makwam mönô höd röxön wit mag bla yadîl aku, God Mönô adaku yadla. ¹² Wit mag bli piñön möriwö rîba uhöb ödöi rol, me rîl aku, nöbö mö akuyöbö God Mönô maga nugwöña aku, jî kijaki rîb gwogwo yöxön, ñîñ God Mönô aku nugw piñ, God ñîgö kömö pön aku gwogwo cönîñö, rön, hön God Mönô rîb mag ñîgö kwo mîd aku pi gî du pañ, uplöböñîñö, rön yadla. ¹³ Wit mag bli piñön rîg rol mögö ulul mîjön yöraim, me rîl aku, nöbö mö akuyöbö God Mönô maga nugwön, wahax piñ, wä rañ nugugîrön, mönô aku nugw piñîñö aku, jî nugw pi cîcî nîgeñ aku, ömörö bli hañ uplöböñ röböxöñîñö, rön yadla. ¹⁴ Wit mag bli piñön nag kaigap mibîl piaku, me rîl aku, nöbö mö akuyöbö God Mönô aku nugwöña aku, jî mai ömörö aimönö rîg ap dib bla aimönö wahaxbör wahax pön rîb adakwör yöx nugwön, God Mönô nugw pi gö nîgeñîñö, rön yadla. ¹⁵ Makwam wit mag bli mögöriñ wä rol yöra piñön, wöl ri abön, mag mîga akwör yaxönîñö, rîl aku, nöbö mö akuyöbö God Mönô aku nugwön, nugw pi gö nîgön, rîp dub adaku, ap mag wä yaxönîñö, rön yadlô,” röña.

Hötîkö urön umadölöi

¹⁶ Jisas aliö rön yadöña, “Nöbö mö bla hötîkö urön wi yöj mo möl böisö mönô äbäñ rol hölîmmîdöi akum mo bö umadeñîm. Bîl yöra sö cîx nîg gîñ mîla abañ, nöbö mö akuyöbö ram möl yuadö hön mil aku nugwöña.

¹⁷ “Mag aliö akuyöbö, ap agap apîm umad gî mîd akuyöbö, magaliñ wöxnö nîgöña; ap agap apîm pöröb gî mîd bla, magaliñ pi mil ab yöra ku nîgöña.

¹⁸ “Makwam, mönô yadmîdîl aku nugw ri aböña. Nöbö mö mönô nugwön, nugw

piñîñ akuyöbö, mönô wä bli kwo nugwöña; jî nöbö mö mönô nugwön nugw peñ akuyöbö, ulul mîñî nugwölîñö röi aku aliñ aña dö hölögîpöña.

Jisas nuöm piñîñ nöbö bla (Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Makwam wop akwör, Jisas nuöma piñîñ nöbö piñîñ Jisas nuguba hömâ. Hön nugumîñ, ram möl yuadö aku Jisas nöbö mö cîcî rîg mîdmâ nugwön rîñö bö mîdmâ. ²⁰ Almîdmîñ, nöbö mö hö ram möl yuadö mîdim bla nugwön, Jisas nugwo yadmâ, “Nam piñîñ nöbö rîgîr nagö nuguba hö mîdöi rîñö bö,” me rîmâ.

²¹ Aliö rîmîñ, Jisas ñîgö yadöña, “Nöbö mö bîl kai God Mönô aku nugwön mai duöi blaku, mam na, haul nöbö na mîdöiñö,” röña.

Jisas yadmîñ, hödal diba hömîdöñ aku hölögîpöña (Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Makwam wop i, Jisas nöbö nuñ akuyöbö ñîgö yadön yadöña, “Ban Yuö Galili möxön ir kwo dunö,” rön, bîyöja pön dumâ. ²³ Jî mibîl kwo dum nugugîrön, Jisas nuñ inîmö hölîmönö. Inîmö hölîmönö mag aku, hödal ruö ib diba röbö mibîl aku rîm rîm, röbö wödön bîyöj möl wölîmîñ, nöbö piaku wöröxîb maga akwör röña. ²⁴ Almîñ, nöbö nuñ bla hön, Jisas nugwo ruobîm öbîlmîñ yadmâ, “Nöbö Dib! An magaliñ wöröxîba rîmîdölîñö!” rîmâ.

Aliö rîmîñ, Jisas hödala hömîdöñ aku aipam, röbö wöd hömîdöñ aku aipam yadyöxmîñ, wop mîd akwör hödala aku añöi nîgmîñ, röbö wöd hömîdöñ aku añöi nîgmîñ, höd rîg mîdöñ aliar mîdöña. ²⁵ Makwam Jisas nöbö nuñ bla ñîgö yadöña, “Ñîñ pödpöd rîmîñ nî nugw pölöi?” röña.

Jisas aliö rîmîñ, ñîñ ipöxön aiö waiö rön, ñîñ keir yad nugwob nugwob rön yadmâ, “Nöbö kî nöbö pödiöm? Nuñ yadmîñ, hödal aipam, röbö diba aipam mönô nuñwa rîg yad mag akwör röiñö,” rîmâ.

Ragwo kap nöbö aku, Jisas rımın, kömö nıgöña

(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Biyöja pön, duön Ban Yuö Galili dumid dumid, mögörib Gerasa nöbö mö midmidöi pö kwo wölümä. ²⁷ Makwam Jisas biyöj aku röböxön, bana rib kwo röd nigön rig jimi rola röbmın nugugırön, wop akwör, ragwo asa öim nigim midön nöbö i taun akuyöbö hön, Jisas nugwo möigw palöña. Nöbö aku nuñ magör midön, ram yöbö ram möl bla hölmmidölön; nöbäpö hogw pılmıdim rig möl bla akwör hölm yönmidöña. ²⁸⁻²⁹ Nöbö nuñ nugwidıx midmidim bla, nag sena pön in wajmag nuñ bla nig gö nigmidmä, jı ragwo as bla hön usüsör rım, sen nigmidöi bla ödörmın, mögörib ör mibıl piaku öim öim dumidöña. Makwam nöbö aku, Jisas nugwo nugwön aiö rön, hön yödpılö il yöra pın bıröña. Jisas ragwo as yuö nugwo wöl gi midim piaku ñigö yadöña, “Nöbö ki röböxön röu dil!” röña. Jisas aliö rımın, ragwo as yuö nugwo wöl gi midim piaku, usüsör rön, mönö diba yadön yadmä, “Nagö Jisas, God Nöbö Dib adöx mı bıl sö mid Nöbö aku Ha nuñwa, nagö ni pödpöd rıba rımidlö? Ni ölinj höb diba pı nölmiñnañö!” rımä.

³⁰ Aliö rımın, Jisas yadöña, “İb nagö urö!” röña. Jisas aliö rımın, nuñ painjö yadöña, “İb na Magöri,” me röña. Ragwo as mıga yuö nugwo wöl gi midim makwam aliö yadöña. ³¹ Ragwo as bla Jisas nugwo yad gögö rön yadmä, “Anıñ bı yuö keir yönmıd ulöm möl hokwö rödölön aku yad abmiñnañö!” rımä.

³² Aliö rön, hön mıga akwör amñö nımmıdim igöp höñ yöraku nugwön, Jisas nugwo yad gögö rön yadmä, “Nañ anıñ yadañ, du hön midöi pikwo yuö wölunö,” rımın, Jisas yöwö röña. ³³ Jisas yöwö rımın, ragwo as bla nöbö aku nugwo röböxön, du hön ada yuö wölmin, hön bla bırig höñ bö pın duön, rıp du ban yuö bö palön, röbö nımön magalıg wöröx pörmä.

³⁴ Makwam nöbö hön urmıdim bla, alön aku nugwön, ipalıp du nöbö mö taun midim akuyöbö ñigö yad nölön, du nöbö mö mögörib taun il yöra midim akuyöbö

ñigö yad nölön, rımä. ³⁵ Yad nölmin, ap aku agapım rımın yadmıdöinjö, rön, hön nugumın, ragwo as yuö wöl gi midmid nöbö aku, kömö nigmin, wölıj yömön, Jisas yödpılö il yöra römid gi midöña. Ñıñ aku nugwön ölölö rımın ipöxmä. ³⁶ Nöbö mö nugugu midim nugugırön, Jisas ragwo as yad abön, nöbö mö bla, nöbö mö mai hem akuyöbö ñigö, al aliö rö, rön, yad nölma. ³⁷ Makwam Gerasa nöbö mö magalıg ölölö rım ipöxön, Jisas nugwo, nañ höbkal duö, rımın, biyöja pön höuöl duöña. ³⁸ Jisas röböx duba rımidmin nugwön, nuñ rımın ragwo as röu duim nöbö aku, nugwo yad gögö rön yadöña, “Ni nagö pısañ dinö,” röña. ³⁹ Aliö rımın, Jisas painjö nugwo yadöña, “Wöhö. God nagö ap wä rig rı aku, nañ ram naña duön nöbö mö nañ akuyöbö ñigö yad nölö,” röña.

Makwam, nuñ taun nuñwa höbkal duön, nöbö mö bla magalıg ñigö, Jisas ni al aliö rö, rön, yad nölöña.

Halöu i wöröxöña Jisas rımın öbilöña; mö i Jisas nugwo pı nugumın wä röña
(Mat 9:18-26; Mak 5:22-43)

⁴⁰ Makwam nöbö mö Jisas hömidö, rön, pöx midim bla, Jisas biyöja pön höröpınmin, wä hölane, rımä. ⁴¹⁻⁴² Makwam Juda mögum rib rama nugwidıx midmid nöbö dib i ib nuñwa Jairas. Halöu mag panyöbö nuñwa kıma yöniö pınön mıgan sö nugwön wöröxıba rımın, Jairas nuñ hön, Jisas midön il yöra höxmax yuön yadöña, “Ram na dinım. Halöu mag panyöbö na wöröxıba rımidö,” röña. Aliö rımın, Jisas nuguba dumın nugugırön, nöbö mö mıga akwör hön, nugwo adöi adöi wabnañnañ rıp dumä. ⁴³ Jı mö i öim öim nuñ mö ödöi dumıda kıma yöniö mıgan sö pınöña. Mö aku, uj wobıb nöbö bla ni rıñ, ni kömö nıgan, me rön, ñigö rig nölöña, jı nugwo rım wödö wölıb maga rölon. ⁴⁴ Nuñ Jisas dumidön höglöm ada hön, wölıj dib mıxıla röb gi midön aku pı nugumın nugugırön, wop akwör nugwo wä röña. ⁴⁵ Makwam Jisas ñigö yadöña, “Ni nöbö kai pı nugw?” röña.

Jisas aliö rîmîn, nöbö mö bla yadmä, “An pî nugwölölînjö,” rîmä. Jî Pita yadöña, “Nöbö Dib, nöbö mö kîyöbö mîga akwör hön, nagö wabnanan rîmîdöinjö,” röña.

⁴⁶ Aliö rîmîn, Jisas yadöña, “Nöbö i nî pî nugwa. Ölisö nî aku dum nugwön yadmîdlö,” röña. ⁴⁷ Jisas pî nugwön mö aku, nuñ umadîb maga nîgölön aku nugwön, gîl gîl rî gîrön, Jisas mîdön il yöra hö höxmax yuöña. Nöbö mö nugugu mîdim mîbîl aku, mö aku Jisas nugwo yadön, nuñ ap rîmîn, Jisas pî nugumîn, wop akwör wä rön aku magalîg wöxnö yadöña. ⁴⁸ Aliö rîmîdmîn, Jisas nugwo yadöña, “Halöu na. Nan nî pî nugumön wä cönînjö, rön, nugw pîlö aku, nî pî nuguman wä rî maku pal. Mönö mîdöl. Nan duön, God imag însö rola mîdane,” röña.

⁴⁹ Jisas aliö rîmîn nugugîrön, Jairas mabö rî nölîmîd nöbö i hön, Jairas nugwo yadöña, “Halöu nan aku mî wöröxa; yad nölîb nöbö nugwo yadan yödîlöl öljîña wöröxpî henmöm; höbkal duan,” me röña.

⁵⁰ Aliö rîmîn, Jisas mönö aku nugwön, Jairas nugwo yadöña, “Halöu na aku wöröxö, rön, rîb diba yöx nugumîjînjö. Nan nugw pîmîjînjö aku, nugwo kömö nîgönînjö,” röña.

⁵¹ Jisas aliö rön, Jairas rama uröpînjön, nöbö mö bla nîgö magalîg yad rînjö bö nîgön, halöu nuö nuöm hogwa pön, Pita, Jon, Jems ada yölînjön, halöua nuguba ram möl yuadö dumä. ⁵² Nöbö mö, halöu aku wöröxö, rön, immîdim bla, Jisas nîgö yadöña, “Nîñ immîjeñ. Halöu aku wöröxöl; hör inîmö hölîm gî mîdö,” röña.

⁵³ Jisas aliö rîmîn, nöbö mö akuyöbö, halöu aku anadö mî wöröxöña nugwön, nugwo yad imöumä. ⁵⁴ Jî Jisas halöu aku imaga pön yadöña, “Halöu na öbîlöl!” röña. ⁵⁵ Aliö rîmîn, inöm nuñwa hö yöra rîgîba rîm öbîlöña. Öbîlmîn, Jisas yadöña, “Ap bli nölîñ nîman,” me röña. ⁵⁶ Halöu nuö nuöm hogwa nîñ aiö waiö rîmä. Jî Jisas nîgö mönöbö hogwa yadöña,

“Nîñ nöbö mö bli mönö aku yad nölîmîjeñ, wöhö!” röña.

9

Jisas nöbö nuñwa akuyöbö möl sô piaku yad hörîrör aböña

(Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹⁻² Jisas nöbö nuñwa akuyöbö möl sô nîgö yadmîn hömîdmîn yadöña, “Nî nîgö nöbö nî, ölisö na keir nölön, agal abîba rîmîdla. Makwam, nîñ piaku piaku duön, ragwo as nöbö mö yuö wölön mîdöi akuyöbö yadîñ, rön diöña; nöbö mö ap rî bla rîñ, kömö nîgöña; nöbö mö wöj pîlmîdöi bla rîñ, wä cöna; God nöbö mö pön nugwidîx mîdîb mönö wä aku yad nölîñ, nugwöña. ³ Makwam duba rön, sauö rîb, yogw, ap nîmîb, rîg, wölîj, ap bla alîg pîrag dumîjeñ; hör diöña. ⁴ Taun i duön ram i uröpîñîñ, nîgö yad pîmîdîñ, nîgö pîsan hölîmön mîdön, taun aku röböx duñö, cöñ aku, wop akwör röböx diöña. ⁵ Makwam mögörib möl i duñ, nîgö yad pîmîdölîñ, taun aku röböx duñö, cöñ aku, nîñ nugu mîdîñ yajöña, ‘Mönö wä pön höla pölöi aku, mögörib nîgö kî hömîdmîn, ap bîcep cep yamsö anîña cîrîp aku örîx abön dumîdölînjö,’ rön, örîx abön diöña. Almîdîñ, nîñ mag gwogwo röi aku nugwöñînjö,” röña.

⁶ Jisas aliö rîmîn, nîñ du ram yöj lîglîg agrö piaku piaku magalîg yönön mönö wä aku yad nöl gîrön, nöbö mö wöj pîlmî mîdim bla rîm kömö nîgöña.

Herod rîb mîga yöxöña

(Mat 13:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Makwam nöbö mö akuyöbö, Jisas agap apîm rön mönö aku yad nölîp yönîm nugugîrön, gapman nöbö dib Herod nugwön, rîb mîga yöxöña. Nöbö mö bli yadmä, “Röbö pal nölîb nöbö Jon göliöda römaxdörîm wöröxön nöbö aku höuöl öbîlöl,” rîmä. ⁸ Bli yadmä, “God mönö yadîb nöbö hödyöbö Ilaija nuñ hö,” rîmä. Bli yadmä, “Maduö nöbö God mönö yadmîdöi akuyöbö i höbkal kömö nîgön hö,” rîmä. ⁹ Aliö rîmîn, nöbö dib Herod yadöña, “Jon nugwo göliöda römaxdörîm

mödö wöröxön makwaim, nöbö aku nöbö kai hö m+dm+n nugwön yadm+döi aku n+ keir du nugunö,” rön, r+ib aku yöx nugwöña.

Jisas nöbö mö m+ga akwör ap maga nölm+n n+m+mä
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-12)

¹⁰ Makwam Jisas nöbö nuñwa akuyöbö möl sō höuöil hön, mögöri+b piaku yönön ap r+g rim mönō aku Jisas nugwo yad nölmä. Yad nölm+n, du möl i keir m+jn+ñö, rön, Jisas nuñ ñ+gö yöl+ñön Betsaida tauna dumä. ¹¹ Makwam ödöi mib+il piaku dum+id+m nugug+rön, nöbö mö bli yadmä, “Jisas nöbö nuñ bla p+sañ hö dum+döiñö,” r+mä. Aliö r+m+n, nöbö mö m+ga akwör nugwo nuguba mai dumä. Höm+dm+n, nuñ wä höiñö, rön, God nöbö mö pön nugwid+x m+d+ib mönō aku ñ+gö yad nölg+rön, nöbö mö ap rön bla r+m+n kömö ñ+göña.

¹² Makwam pigöm naiö röd p+ba r+m+dön mag aku, nöbö nuñwa akuyöbö möl sō hön, Jisas nugwo yadmä, “Mögöri+b b+lik, nöbö mö m+dölöi, mögöri+b ör mib+il yör+ik m+döl aku, nöbö mö b+lik ñ+gö yad abañ, nöbö mö m+döi ram piaku hör+rör duön, ap n+m+ib ñ+ñ bla keir hölu nugwön, höl+m+ib yör bla hölu nugw+ñ,” me r+mä.

¹³ Aliö r+m+dm+n, Jisas painö yadöña, “Ñ+ñ keir nöbö mö piaku ap mag nöine,” röña.

Jisas aliö r+m+n, ñ+ñ yadmä, “An ap mag m+ga m+döl. Hör bred mag akuyöbö möm+id sō m+d+m, dölöm mös m+da. Nañ agö r+bi+m yöx nugulö? Nöbö mö pik m+ga akwör m+döi aku, an du ap mag ñ+gö bli wob rag höñ+ñönö ä?” r+mä. ¹⁴ Wop aku, nöbö mö hön mögum rim piaku, mö halöu ha piaku wöhö, nöbö piakwör in wödm+dm+n paip tausan (5000) duöña.

Makwam Jisas nöbö nuñ akuyöbö ñ+gö yadöña, “Nöbö mö m+ga akwör hö m+döi pik yad+ñ, nöbö mö akuyöbö padokwo mös höuöiliö igwö sō (50) rogw hör+rör röm+id+ñ,” me röña.

¹⁵ Jisas aliö r+m+n, nöbö nuñ bla nuñ r+g yadön mag akwör r+m, nöbö mö bla

magalig yöraku röm+dmä. ¹⁶ Nuñ bred mag akuyöbö möm+id sō pön, dölöm hogwa alig pön, laxiö pisö r+ adöx yöd röul adö kau sō nugwön, God nugwo ri ablañe rön, ap n+m+ib aku p+ g+lxön, nöbö nuñ pia nölm+n, ñ+ñ piönö pön nuöm ñ+gön nöbö mö nölmä. ¹⁷ Nölm+n, ñ+ñ magalig n+m+ip duön, n+m pör+ib maga ñ+gölm+n, r+ib r+ib röbö röböx+ip rim bla, nöbö nuñ bla p+ yogw akuyöbö möl sō piöxm+n aja wölöña.

Pita yadöña, “Nagö Krais aku,” me röña
(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Makwam wop i, Jisas nuñwör keir du m+dön God höjöpä pörön, nöbö nuñ akuyöbö ñ+gö yad nugwön yadöña, “Nöbö mö ñ+ñ n+ nöbö kai me rön r+byöx nugwöiñö?” röña.

¹⁹ Jisas aliö r+m+n, yadmä, “Nöbö mö bli nañ röbö pal nöli+b nöbö Jon aku, me rön, r+byöx nugwöia; bli God mönō yad+ib nöbö hödyöbö Ilaija, me rön, r+byöx nugwöia; bli maduö nöbö God mönō yadm+döi akuyöbö i höbkal kömö ñ+gön hö, rön, r+byöx nugwöiñö,” r+mä.

²⁰ Aliö r+m+n, Jisas ñ+gö painö yad nugwöña, “Makwam ñ+ñ keir n+ nöbö kai me rön r+byöx nugwöi?” röña.

Jisas aliö r+m+n, Pita painö yadöña, “Nagö God Krais nuñ aku,” me röña.

²¹ Aliö r+m+n, Jisas ñ+gö yadöña, “Mönö aku nöbö mö bli yad nölm+jeñ, m+ wöhö!” röña.

Jisas yadöña, “Wöröxön höbkal öbinö,” röña

²² Jisas aliö rön, mönō i yadön yadöña, “Nöbö Ha nuñwa nugwo öli+ñ höb diba ödöriö p+ nöiöña. Nöbö mönō p+ nuöm ñ+g+ib bla, God ap höjöpä ur nöli+b nöbö dib bla, lo mönō yad nöli+b nöbö bla, nugwo nugw+ñ öli+sö wölan p+ pal ñ+g g+ñ wöröxön aku, j+ wop mös m+dön aian wop pañ aku höbkal öbiön+ñö,” röña.

²³ Makwam Jisas nöbö nuñ bla aipam, nöbö mö m+dim bla aipam, ñ+gö magalig yadön yadöña, “Nöbö mö n+ mai din+ñö, rön r+byöx nugum+joñ bla, ap mögöri+b rol il k+ r+ib diba yöx nugwöi aku röböxön,

m+x+ñ ñ+ña keir r+ib diba yöx nugwöi aku röböxön, wop pañ pañ b+ katlö watlö waba p+ ragp+id n+g rag n+ mai hön. ²⁴ Nöbö mö kai, m+x+ñ, kömö m+id+ib mag ana keir r+byöx nugwön m+id ri abn+ñö, rön, r+byöx nugwön bla, añadö p+n b+cöña. Makwam nöbö mö kai, Jisas nugw pön, m+x+ñ, kömö m+id+ib mag ana agö mag+im cön aku mönö m+idölö, rön, r+byöx nugwön bla, kömö m+id+ib maga pöña. ²⁵ Nöbö mö ap mögöri+ib rol il k+ p+n+ñö, rön, r+ñ diön bla, ap wä wä bla pön, mögöri+ib rol il k+ m+id ri aböña, j+ mai wöröxön mögöri+ib m+igrö k+ röböxön, God p+sañ öim öim m+id+ibä maga m+iden. ²⁶ Nöbö mö yön n+ möigw yöxön, n+ Jisas nugwo nugum+idöiö, rön, mönö na nugw pen aku, mai Acö an nuarö mil mag wä keiryöbö aku pön, ejol lei bla mil wä ali+g hön wop aku, nöbö aku nuñ möigw yöxön, nugum+idöiö, c+na. ²⁷ Makwam ñ+gö mi yadm+lla, nöbö mö weik m+idöi k+iyöbö bli wöröxeñ; kömö ör m+id+ñ, God nöbö mö pön nugwid+x m+id+ib wop aku nugwön+ñö,” rönja.

Jisas m+x+ñ nuñwa keiryöbö n+göña

²⁸ Jisas aliö rön, wop akuyöbö amñax+ib sö m+idön, Jon, Jems, Pita ñ+gö yöl+ñön, God höjöp+al+ba rön p+id yöraku duöña. ²⁹ Duön, God höjöp+al g+ir m+id+im, hanaj m+ap yuö nuñwa keiryöbö wöxnö n+g+im, wöl+ñ nuñwa lei gudogudö m+ida röxgön mil mag keiryöbö m+idöña, nugumä. ³⁰⁻³¹ Alm+in nugug+irön, nöbö maduar ör wöröx+im, Mos+is Ilaija yönö, God mil wä keiryöbö mag aku al+ip hön, Jisas Jerusalem duön wöröxön mabö nuñwa r+ pör+iba r+m+idöñ mönö aku yad m+idm+ä. ³² Makwam Pita, Jems, Jon nöbö ada in+imö p+il+im, mämäga ipax ipax röxiö r+ g+ir m+idm+ä, j+ m+idön ñ+ñ mämäga ix nugum+in, Jisas mil wä nuñ aku aipam, nöbö hogw aku Jisas p+sañ öb+il g+ m+idm+ä aku aipam, nugumä. ³³ Nöbö hogw aku duba r+m nugug+irön, Pita r+byöx nugw ri abön wöhö, Jisas nugwo yadöña, “Nöbö Dib, an yör+k m+idöl aku wä m+idöla. Nagö an+ñ yöwö ran, ram bötö hör mös pañ,

nagö i, Mos+is nugwo i, Ilaija nugwo i c+n+ñö,” rönja.

³⁴ Aliö r+m+in nugug+irön, wop akwör, mijöi lei dib wab i hön ñ+gö magal+g yuö abm+in ipöxm+ä. ³⁵ Makwam mönö i mijöi yuö yör sö pik yadön yadöña, “Nöbö k+ Ha n+; n+ nugwo yad n+gma. Ñ+ñ mönö nuñ yajön akuyöbö nugune,” rönja.

³⁶ Mönö yad pör+im, mag akwör nugumä, nöbö hogw aku m+idöl+imem; Jisas nuñwör m+idöña. Makwam önöñ ajmag p+id sö m+idön, ap r+g rön aku nugwön, wop mib+il yöraku nöbö mö bli yad nölöl+im.

Ha ulm+idö ragwo as öim n+göñ i Jisas r+m+in, kömö n+göña

(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Makwam löum+in, önöñ ajmag sö röböxön, ödöi aku pibö i p+n dum+in nugug+irön, nöbö mö m+iga hö ñ+gö möigw palmä. ³⁸ Nöbö i nöbö mö mib+il yöraku wö diba rön yadöña, “Mönö yad nöl+ib nöbö. Ha pañyöbö n+ k+, nagö ögwö yöxane, rön, pön höla. ³⁹ Ragwo as öim nugwo yuö wöl m+idön nugwo r+m, aiö diba rön r+ip du palön, höpöl höbwa röpn+im, wöröx gögöidö p+lm+ida. Nugwo akuyöbö alön, öim öim r+m r+m, nuñ öli+ñ höb p+m+ida. ⁴⁰ Nöbö nagö akuyöbö ñ+gö, ragwo as m+id aku yad ab+ñ, me r+il aku, j+ ñ+ñ yad ab wöhö nugwön röböxöi+ñö,” rönja. ⁴¹ Aliö r+m+in, Jisas yadöña, “Nöbö mö weik mögöri+ib il k+ m+idöi aku, wop kai mönö nugw pön? N+ maduar ör ömörö ñ+ña p+ip yönla; j+ mai wop pödpödiö n+ ömörö ñ+ña p+ip din?” rönja. Jisas aliö rön, nöbö aku nugwo yadöña, “Ha nañ aku il yör+k pön hö,” rönja. ⁴² Jisas aliö r+m+in, ha aku p+rag hom nugug+irön, ragwo asa ha aku nugwo m+i usus rön, pal wöd abm+in r+ip du p+n b+rönja. Jisas nuñ ragwo as aku nugwo yadyöx+im, hör dum+in nugug+irön, ha aku kömö n+gm+in, Jisas ha pön du nuö nölöña. ⁴³ Nöbö mö hö g+ m+idim bla, God öli+sö maga nugwön, aiöuñ r+m+ä.

Jisas, “N+ höuöu cöñ+ñö,” rönja

(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Jisas ap agap apim rön aku rıbyöx nugwön, ñıñ aiöuñ rön nugugu midim nugugırön, Jisas nöbö nuñ akuyöbö ñıgö yadöña, ⁴⁴ “Mönö yadıba rımidıl kı, ñıñ rımiñ pal nugw ri abön miñjöña. Womiöx mıda, Nöbö Ha nuñwa nugwo höuöu rön, nöbö adö bli nöiöñıñö,” rönja. ⁴⁵ Makwam mönö yadön aku, ñıñ röx nugub maga midölön. Makwam ipöxön Jisas nugwo yad nugwölim.

Yönim nöbö mö diba miñjöñ?

(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Jisas nöbö nuñ adaku ñıñ keir yadıp duön, nöbö i yadöña, “Nı nöbö diba miñjöñ,” rönja. Jı nöbö i painö yadöña, “Nagö yöi, nı nöbö diba miñjöñ,” rönja. ⁴⁷ Jisas nöbö nuñ bla rıbyöx nugwim aku nuñ keir nugwön, ha ulmidö i rag hö nuñ midön höñ yöra nıgön yadöña, ⁴⁸ “Nöbö mö kai nı rıbyöx nugwön, ha ulmidö kıyöbö röxg pön aku, nı aipam pöna. Jı nöbö mö kai nı pön aku, Nöbö nı yad abmin höma aku aipam pöna. Makwam nöbö kai mibıl ñıñ yöra hanjal midöy röxg mid, nöbö akwör nuñ nöbö dib ödöriö,” me rönja.

⁴⁹ Jisas aliö rımin, Jon yadöña, “Nöbö Dib, an nugwöla, nöbö i ib nagö urön, ragwo as bla yad aböña. Makwam nöbö aku an pısan yönölöl aku, ‘Nan al miñjöñ,’ rımiñjöñ,” rönja.

⁵⁰ Aliö rımin, Jisas yadöña, “Pödpöd rımin nugwo aliö wöhö rim? Nöbö mö ñıgö nugwıñ ölısö wölen bla, nöbö nugub an, me rön nugune,” rönja.

Sameria ada Jisas nugwo pölim

⁵¹ Makwam Nuö nuñwa Jisas nugwo pön du mögörib nuñwa adöx yöd röul adö kau sö pön dub wop aku womiöx höm nugwön, Jisas Jerusalem dinö, rön, rıb ölısö yöx nugu gırön duöña. ⁵² Nuñ nöbö nuñ bli höd yad aböña. Ñıñ duön ap nugwo rı pidıluba, mögörib Sameria mibıl yöra ram yöj liglig agrö i dumä. ⁵³ Makwam Sameria nöbö mö ram yöj liglig agrö aku hölımmidöi piaku, Jisas Jerusalem duba rımidön mönö aku nugwön, nugwo yad

wahax pölim. ⁵⁴ Almidim, Jisas nöbö nuñ mös Jems Jon yöñö nugwön, Jisas nugwo yadmä, “Nöbö Dib, adöx yöd röul adö kau sebö rin pina yadıñ, pınön nöbö mö alöi akuyöbö ñıgö yönönıñönö?” rımä.

⁵⁵ Aliö rımin, Jisas höuöiliö nöbö hogwa nugwön, mag akuyöbö alöinıñö, rön, ñıgö nöbö hogwa yadyöxön rönja. ⁵⁶ Nöbö mö piaku Jisas nugwo peñ aku nugwön, ram yöj liglig agrö aku röböxön, ram yöj liglig agrö hör i dumä.

Nöbö i Jisas nugwo yadöña, “Nı nagö pısan yönmiñıñö,” rönja
(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Makwam ödöi mibıl piaku dumidim nugugırön, nöbö i hön, Jisas nugwo yadöña, “Mögörib pikai pikai dinö piaku, nı pısan yönmiñıñö,” rönja.

⁵⁸ Aliö rımin, Jisas nugwo yadöña, “Nı pısan öliöxıp yönmiñıñö. Wöñö höpebö bla ram hölımıb ñıñ mögö möl bla mıda; yöur bla rin ñıñ aku keir mıda; makwam Nöbö Ha nuñwa, hölımıb yö rı nuñ i midölö,” rönja.

⁵⁹ Makwam Jisas nöbö i nugwo yadöña, “Nagö nı pısan yönmidıñö,” rönja. Aliö rımin, nöbö aku painö yadöña, “Nöbö Dib, nı yöwö ran, nı du acö na hogw pılön höñö,” rönja.

⁶⁰ Aliö rımin, Jisas nugwo painö yadöña, “Nöbö mö nı nugw pölöi bli wöröxmıñjöñ aku, nöbö mö nı nugw pölöi bli pön du hogw piöña. Nagö duön, God nöbö mö pön nugwidıx midıb mönö aku yad nölan duan,” me rönja.

⁶¹ Makwam nöbö i yadöña, “Nı nagö pısan yönmiñıñ aku, jı nı yöwö ran, du acö mam, haul nöbö mölöu nöbö nı akuyöbö ñıgö mönö yad nöl ri abön, in palön, höñö,” rönja.

⁶² Aliö rımin, Jisas painö yadöña, “Nöbö mö kai mabö rıba ıla nıgön, rıb mıga yöxön, um yöra röböxön aku, God nöbö mö pön nugwidıx midıb mönö wä aku yad nölıb nöbö mabö aku rıbä maga nıgölö,” rönja.

adö kau sebö hö pına. ¹⁹ Ñigö yad nigil makwam, kas möjögöññ, möplogum, hakai, ap gwogwo bla aipam, Nöbö Kwolmal ölisö nuñ aku aipam, ñigö ri gwogwam ribä maga nigöl. ²⁰ Makwam ragwo as bla yadöl akuyöbö nugwön röu duöinjö, rön, wahax pimiñeñ; God nuñ ib an adöx yöd röul adö kau sö kai kit ñigö, rön, wahax pi mijinö,” rönja.

*Jisas Nuö God nugwo ri ablanje rönja
(Mat 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Mag aku, Inöm Leia Jisas nugwo aja wölmin nugugirön, nuñ wahax pi girön, Nuö nuñwa yadönja, “Acö, nagö Nöbö Dib adöx yöd röul adö kau sö aipam, mögörib il ki aipam nugwidix midlö aku, rib nanja keir nuguman wä ri adakwör rilö. An nöbö mö dib, an keir ribyöx nugw ri abölinjö, rön nugwöi akuyöbö, nan ñin mönö wä il aku yabuöiö, ji halöu ha ulul bla, nan ñin rib wä nöلمان, mönö wä il aku nugwöi aku mi, nagö wä rilanjö,” rönja.

²² Jisas aliö rön yadönja, “Nöbö mö bli ni nöbö pödiöm midil aku nugwölöi; Acö nuñwör ni nugwa. Makwam Acö nuñ nöbö pödiöm mid aku, nöbö mö bli nugwölöi; ni keir ör nugula. Nuñ ni ölisö ap nuñ bla magalig nöl aku, nöbö mö ñigö yabunö cin piakwör, ñigö Acö yabumön nugwo nugwöña. Nöbö mö bli kwo Acö nugwo nugweñinjö,” rönja.

²³ Jisas aliö rön, höuöiliö, nöbö nuñ piakwör ñigö yadön yadönja, “Ap ki nugumidöi aku, wahaxbör wahax pimiñöña. God ñigör mi pi ri abön rim nugumidöia. ²⁴ God mönö yadib nöbö bla miga akwör nigön, kin bla miga akwör nigön, ap mämäga nugumidöi ki nugunjö, rön, pöx midmidöi aku, ji ñin nugwölöi; mönö audiöx nugumidöi ki nugunjö, rön, pöx midmidöi aku, ji ñin nugwölöi.

Nöbö wä Sameria yöbö aku, Jisas mönö höd röxön yadönja

²⁵ Wop i mibil yöra, lo mönö yad nölib nöbö i, Jisas ni agö mönö yajöninjö, rön, hön nugwo yad nugwön yadönja, “Mönö

yad nölib nöbö, ni pödpöd rön, öim midib mag aku pin?” rönja.

²⁶ Aliö rimin, Jisas nugwo yadönja, “Lo mönö aku kai kitön, pödi yadöinjö?” rönja.

²⁷ Jisas aliö rimin, lo mönö yad nölib nöbö aku yadönja, “Lo mönö aku nugula, Mosi kai kitön yadönja, ‘God Nöbö Dib nagö aku nugwo mi wahax pön,

rib mag nagö aku nugwo nölon, ölisö nagö piaku magalig nugwo nölon, nugwo mi ödöriö madmag nigö.

Nan nan keir madmag rig niglö mag akuyöbö,

nöbö mö hör akwebö algör ör madmag niganö,’ rö,” rönja.

²⁸ Aliö rimin, Jisas nöbö aku nugwo yadönja, “Nagö ödöriö yadlö; adakwör rön, öim midib maga pinanjö,” rönja.

²⁹ Jisas aliö rimin, lo mönö yad nölib nöbö aku, ib na pin diöninjö, rön, Jisas nugwo iswob yad nugwön yadönja, “Lo mönö kitön aku, nöbö mö madmag nigne, rön, kai kitönja. Makwam, nöbö mö bil kai ñigö madmag nigne, rön, kai kitön?” rönja.

³⁰ Aliö rimin, Jisas lo mönö yad nölib nöbö aku nugwo mönö painjö yad girön, haiwo i pön yadönja, “Nöbö i Jerusalem röböxön, taun dib Jeriko dinö, rön, ödöi mibil yöra dumidönja nugwön, nöbö ap kib pib bli hön, nugwo mi göj palön, wölj ap nuñ bla midau pön dumin nugugirön, nuñ ödöi mibil yöra wöroxiba rön ri midönja. ³¹ God ap höjopal ur nölib nöbö i, ödöi aku duön, nöbö aku wöroxiba rön rimidön yöra nugwön, ödöi nigön pedöx pedöxp duönja. ³² Makwam nöbö Lipai ada nöbö i, ödöi akwör duön, nöbö aku wöroxiba rön rimidön yöra nugwön, nuñ algör pedöx pedöxp ödöi nigön duönja.

³³ Makwam Juda nöbö yöi, mögörib Sameria yöbö nöbö i, ödöi mixil panyöbö akwör duön, nöbö aku wöroxiba rön rimidön yöra nugwön, nugwo mi ödöriö ögwö yöxönja. ³⁴ Nugwo mi ödöriö ögwö yöxön, midön il yöra duön, uj nugwo bla wel röbö bli pilön, röbö wain bli pilön, wobönja. Uj

nuŋ bla wobön, pɪ donki rol nuŋ sɔ nɪgön, rɪg wobön hölmɪmɪdöi rama pön du nɪgön, nugwidɪx mɪd ri abön röŋa. ³⁵ Löum yöbö dinöb rön, nöbö rama nugwidɪx mɪdmɪd aku nugwo silpa palö mös nölön yadöŋa, ‘Nagö nöbö kɪ nugwo nugwidɪx mɪdön ösös rɪ ri abö. Makwam rɪg pödiöm yajɪnö aku, höuöil hön nagö nöinö,’ rö,” röŋa.

³⁶ Jisas haiwo aku pön, nuŋ lo mönö yad nölɪb nöbö aku nugwo yad nugwöŋa, “Nöbö ödöi mibɪl yöra pal nɪgim aku, nöbö mös paŋ padɪx gɪrön duim bla, nöbö kai nuŋ nuŋ keir madmag nɪgön aliar, nöbö aku nugwo madmag nɪgön?” röŋa.

³⁷ Jisas aliö rɪmɪn, lo mönö yad nölɪb nöbö aku yadöŋa, “Nugwo ögwö yöxön ösös rɪ ri ab nölön nöbö aku,” me röŋa.

Aliö rɪmɪn, Jisas nugwo yadöŋa, “Mi yadlö makwam, mɪ nagö duön, mag akwör rane,” röŋa.

Jisas nuŋ Mata Maria hödpɪg hogwa ram ñɪŋa duöŋa

³⁸ Makwam Jisas nöbö nuŋ bla pɪsaŋ mögöriɪb i uröpɪnmɪn, mö mögöriɪb aku mɪdön i hön, ñɪgö yölɪŋ pön ram nuŋwa duöŋa. Mö aku ib nuŋwa Mata. ³⁹ Pɪgnɪŋ nuŋ aku rama mɪdöŋa. Ib nuŋwa Maria. Maria nuŋ Jisas mɪdön il yöra hö römɪdön, Jisas mönö yad mɪdön aku nugu mɪdöŋa.

⁴⁰ Mata nuŋ añör ap mag urön, rɪb mɪga yöxön, hö Jisas nugwo yadöŋa, “Nöbö Dib, Maria nɪ röböxmɪn, nɪ keir ör ap mag an urmɪdɪl aku wä rö. Nugwo yadaŋ hön nɪ pɪsaŋ ap mag urɪŋö,” röŋa. ⁴¹ Aliö rɪmɪn, Jisas yadöŋa, “Mata, Mata, naŋ ap mɪga akwör rɪb mɪga yöx nugulö aku wä rö. ⁴² Maria mönö wä na nugunö, rön, rɪba paŋ akwör yöx nugwön, hö mönö na nugumɪda. Nöbö mö i ap wä piaku ruöx pɪb maga mɪdölö,” röŋa.

11

*God höjöpainöb, al aliö yajne, röŋa
(Mat 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Wop i, Jisas mögöriɪb hör adöi mɪdön, Nuö God höjöpai gɪr mɪdöŋa. Höjöpai pörɪm nugugɪrön, nöbö nuŋ i hön nugwo yadöŋa, “Nöbö Dib, God nugwo pödpödiö

höjöpainɪŋ? Jon nöbö nuŋ akuyöbö ñɪgö yad nölɪmɪn nugwöi mag akuyöbö, nagö anɪŋ algör yad nölən nugunö,” röŋa.

² Aliö rɪmɪn, Jisas ñɪgö yadöŋa, “God höjöpainöb, al aliö yajöŋa,

‘Acö, nöbö mö ib nagö yadɪŋ bɪl sɔ duaŋ. Nagö nöbö mö pön nugwidɪx mɪjɪnö wop aku rɪmgör haŋ.

³ Ap mag anɪŋ wop paŋ paŋ öim öim nöilö akuyöbö nölö.

⁴ Nöbö mö bli an rɪ gwogwam rɪmɪn, an ñɪgö painö rɪ gwogwam rölä mag akuyöbö, an ap kib mag gwogwo rölä mag an aku nugwön röböxö.

Anɪŋ nugwidɪx mɪdaŋ, rɪb i yöxön, rɪ gwogwam röinɪŋö,’ cɪne,” röŋa.

⁵⁻⁶ Jisas mönö aku yadön, nöbö nuŋ akuyöbö ñɪgö mönö höd röxön yadöŋa, “Ñɪŋ nöbö i, pɪxmag yuö mibɪl dib bö, nöbö nugub nuŋwa rama duön yajöŋa, ‘Haul hödpɪg, nöbö nugub nɪ i pad pi-akuyöbö hön ram na hömɪdmɪn, nɪ nugwo ap mag nölɪmön nɪmɪba mɪdölɪmɪn, nagö yad nuguba hömɪdla. Nɪ bred mag mös paŋ nölö,’ cöna. Aliö rɪmɪdaŋ, nöbö nugub nuŋ aku mönö painö yajöŋa,

⁷ ‘Pɪxmag yuö dib kɪ hön nɪ akuyöbö yadmɪjɪnö! Nɪ halöu ha nɪ bla pɪsaŋ uba wölön hölmɪmɪdöla. Makwam, nɪ pödpödiö öbilön, nagö ap yadmɪdlö pi-aku pɪ nöin?’ cöna. ⁸ Makwam ñɪgö yadmɪdla, nöbö ram mɪnöbö aku, nöbö nugub nɪ, me rön, rɪmgör pɪ nölən; jɪ nugwo nölən, me rön, pöx mɪd gɪr, yad gör mɪdaŋ mɪdaŋ, rɪg yajön akwör nöiöna.

⁹ Makwam, ñɪgö yadmɪdla, ap agapɪm mɪden aku, God nugwo yad nugwɪŋ, ñɪgö nöiöna. Ap agapɪm hölu nugwön aku, pöŋa. Anɪŋ uba rödö, rön, pal gigu rɪŋ, röjöna. ¹⁰ Aku agapɪm: nöbö mö God yad nugwön akuyöbö pöŋa. Nöbö mö ap hölu nugwön akuyöbö pöŋa. Nöbö mö anɪŋ uba rödaŋ, me rön, pal gigu rɪŋ, ñɪgö uba röjöna. ¹¹ Ñɪŋ halöu ha nuö bla, ha ñɪŋ i dölöm ap rɪmɪdaŋ, kas i nöiönɪŋönö? ¹² Yöur mɪj ap rɪmɪdaŋ,

hakai i nöiön+ñönö? Aku kwo algör alöinö.
 13 Ñiñ nöbö mö wä yöi akuyöbö j+ halöu ha ñiñ bla ap wä bla akwör nöiöña. Acö adöx yöd röul adö kau sö mid aku Nöbö wä ödöriö. Nuñ ap gwogwo i nölen. Inöm Leia aniñ nölö, r+miññ aku, Acö ñigö nöiön+ñö,” röña.

Jisas Bielsebul ölisö pön ap rölibä akuyöbö r+midö, r+mä

(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 Makwam nöbö i nugwo ragwo as öim n+gim, mönö p+midöl wöhö, hör ör midöña. Jisas ragwo as yad abm+n, öim n+g m+dön nöbö aku mönö p+m+n nugug+rön, nöbö mö nugugu midim bla aiö waiö r+mä. 15 Makwam nöbö mö piaku bli yadmä, “Nuñ ragwo as nuö ñiñ Bielsebul* ölisö pön, ragwo as bla yad abmidö,” r+mä.

16 Makwam nöbö mö piaku bli, Jisas pödpöd cön+ñö, rön, yadmä, “Ap nugwöl+ba i keir m+jöi adöx b+l yörsak ran nugwön m+, God nuñwör yad ab+m hölanö, rön nugun+ñö,” r+mä. 17 Makwam inakmönö hörim r+b ñiñ keir aku Jisas nuñ keir nugwön yadöña, “Mögör+b dib panyöbö i, p+ as+x hör+rör n+gön, nöbö mö ñiñör keir p+san nuö nuö p+lm+jöñ aku, mögör+b aku p+n pal diöna. Nöbö mö il panyöbö i, algör ör p+ as+x hör+rör n+gön, nöbö mö ñiñör keir p+san nuö nuö p+lm+jöñ aku, nöbö mö il panyöbö aku p+n pal diöna. 18 Mag aliö akuyöbö, Seten il nuñ aku p+ as+x hör+rör n+gm+jön aku, pödiö mid ri abön? J+ ñiñ n+ yadöia, ‘Bielsebul ölisö maga pön, ragwo asa yad abm+n röu dum+döinö,’ röia. 19 Aliö yadöi aku, yam ñiñ keir bla ragwo as bla pödpödiö rön yad ab+m röu duöi? Yam ñiñ keir yajöña, nöbö mö aliö al+b maga n+göl. 20 Makwam n+ God ölisö nuñwa pön, ragwo as piaku yad abmön röu duöi aku, ñiñ nugwöña, God nöbö mö pön nugwid+x mid+b wop aku aniñ mödö hö m+k, me rön nugwöña.

21 “Makwam nöbö ölisö i, ömdö c+l wome ap nuñwa n+g ri abön, ram nuñwa

nugugu m+jöna, nöbö mö bli ap nuñ bla p+b maga miden. 22 Makwam nöbö ölö ödöriö i keir hön, nugwo p+san nuö nuö p+p duön nugwo pal n+gön, ömdö c+l wome ap rama n+g ri abön aku al+g pön, ap kib pön bla pön du nuöm n+g nöiöna.

23 “Nöbö mö n+ p+san midölöi piaku, n+ r+l mabö na aku hajal aböia. Nöbö mö ñiñ nöbö mö bli n+ pöl höm+ideñ bla, nöbö mö n+ pöl höba r+midöi bla ñigö r+b+x+p du aböia.

Ragwo as bla iswob höbkal höbä maga rö, röña

24 “Ragwo as hö, nöbö mö öim n+g midan, yad ab+ñ röu diön aku, du mögör+b ör mib+l piaku duön, yör i hölu nugwön m+j+nö, rön, du mib+l piaku hölu nugw yön yualöbön, ‘Ram möl höd midön höl aku höuöil dinö,’ cöna. 25 Yadön, duön nugwan, ram aku jöujöu l+l r+ ri ab+ñ, yöra wä mögedö akwör m+jöna. 26 Nuñ nugwön höuöil duön, nuñ röxg+b yöi, ragwo as gwogwo ödöriö akuyöbö m+j sö aku yöl+ñ höuöil hön, möl aku wölu m+jöña. Al+ñ, nöbö aku höd wä ul m+n+ m+d+bi röxg midm+id mag akuyöbö yöi; wopik mid+b nuñwa m+ ödöriö gwogwo cön+ñö,” röña.

27 Jisas mönö aku yad+m, nöbö mö m+ga midmä mib+l yöra mö i öb+lön, wö r+ yadön yadöña, “Nam nagö yöx pön hö kau nölön aku, m+ ödöriö wahax p+nö,” röña.

28 Aliö r+m+n, Jisas painö yadöña, “Aliö yadlö aku, j+ nöbö mö yön yön God Mönö aku nugwön r+g yad mag akuyöbö cön bla, ñiñ m+ ödöriö wahax pön+ñö,” me röña.

Ap i keir ran nugunö, r+mä
(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

29 Makwam nöbö mö m+ga ödöriö hö mögum r+m nugug+rön, Jisas ñigö yadöña, “Nöbö mö weik midöi mib+l yör+k, ap kib mag gwogwo r+ g+r midön yadöia, ‘Ap rölibä akuyöbö i adöx yöd röul adö kau sebö ran nugunö,’ röia. Makwam n+ ñigö yadm+dla, ap i keir r+mön nugweñ. God mönö yad+b nöbö Jona nuñ r+g rön mag akwör n+ ran, nugwöña. 30 Taun dib Ninepa nöbö mö bla, God mönö yad+b

nöbö Jona hön rīg rōŋ akuyöbö nugwōn God nugw pim mag aliö, nöbö mö wopik mīdōi bla, nī Nöbö Ha nuŋwa rīg rīmījīn akuyöbö nugwōn nugwōña. ³¹ Makwam maduar ör kwin i mögōrīb pad mīdōŋ piakuyöbö hön, Kiŋ Solomon mönō wā yadmīd aku nugunō, rōn, hōŋa. Makwam ñīŋ nöbö mö weik mīdōi bla, nöbö dib Solomon rōxgīb yōi wōhō, nī Nöbö Dib ödōriö hön mibīl ñīgō yōrīk mīdōn, ñīgō mönō wā ödōriö yad nōlmōn pōlōi. Makwam, mönō diba yadīb wop aku, kwin aku öbīlōn ñīgō nöbö mö weik mīdōi bla mönō diba yajōna. ³² Maduar ör Jona du Ninepa nöbö mö akuyöbö ñīgō yadīm, ap kib mag gwogwo rīmīdōi aku, pōdpōd rīmīn aliö alōlīŋö, rōn, rōböxōn, God nugw pimā. Jona nuŋ yadīm nugw pim aku, jī weik nī Nöbö Dib ödōriö hön mibīl ñīgō yōrīk mīdōn, mönō wā ödōriö yad nōlmōn, ap kib mag gwogwo rōi piaku rōböxōlōi. Makwam, mönō diba yadīb wop aku, Jona nuŋ öbīlōn ñīgō nöbö mö weik mīdōi bla mönō diba yajōna.

Pīxmag yuö piaku rōxg mīdmījeñ

(Mat 23:1-26; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³³ “Nöbö mö akuyöbö hōtīkō urōn mōl i mönō wi yōj mo mōl böisō öim umad nīgīdōlōi; bīl yōraku pisō cīx nīg gīŋ mīl abmīn, nöbö mö akuyöbö ram mōl yuadō hön wōxnō nugwōña. ³⁴ Makwam māmāg aku hōtīkō mila rōxg mīda. Māmāga mīd ri abōn aku, mīxīña yuö kwo mīl abīm mīd ri aba. Makwam māmāga mīd ri aben aku, mīxīña yuö kwo pīxmag rōxg gur gī mījōna. ³⁵ Ñīŋ nugw ri abōña, yuö ñīŋ kwo mila mīdōnō pīxmag gur gī mīd? Ñīŋ rībyōx nugwōia, yuö an kwo mīl ab gī mīdō, rōn rībyōx nugwōi aku, jī pīxmag gurībā maga ra aku, ñīŋ keir nugw ri abōña. ³⁶ Mīxīñ ñīŋa yuö kwo magalīg mīl abīm mīd gīr, mōl ulmīdō mīdōy pīxmaga mīden aku, hōtīkō mila abīm ñīgō mila ab nōiōn mag akuyöbö cōnīŋö,” rōŋa.

Ñīŋ Perisi ada pīxa alīg mīdōiŋö, rōŋa

³⁷ Makwam Jisas mönō yad pōrmīn nugugīrōn, Perisi nöbö i nugwo yadōŋa, “Haŋ ram na duōn ap nīmīŋö,” rōŋa. Aliö rīmīn, Jisas ram nuŋwa duōn, ram mōl yuadō ap nīmība rōmīdōŋa. ³⁸ Rōmīdōn, ap nīmīdīm nugugīrōn, Perisi nöbö aku, rīb nuŋ akwōr yōx nugwōn, nöbö kī pōdpōd rīmīn an Juda ada öim rīg rōl mag akuyöbö, imag nuŋ aku rōbö äbād abōn wōhō, hör ör ap pī nīmība rīmīdō, rōn, rīb aku yōxōŋa. ³⁹ Aliö rībyōx nugwōŋ aku Jisas nuŋ keir nugwōn nugwo yadōŋa, “Ñīŋ Perisi ada, kwosō namag bla rīŋadō adō bla rōbö äbād ri abōn rōi mag aliö akuyöbö rōi aku, jī yuö ñīŋ bö ap kib mag gwogwo rōi pīx aku aja wōl gī mīda. Ñīŋ nöbö mö ap wā ñīŋ bla pīŋö, rōn, mī mag gwogwo akwōr rīmīdōia. ⁴⁰ Ñīgō nöbö mö u bīlīm. God ñīgō uñ wab akwōr rī nīgōlōŋ; yuö bö aipam rī nīgōŋa. ⁴¹ Makwam, ap kwosō namaga mōl bö mīd piaku, nöbö mö līblīb rī mīdō bla ñīgō nōiōña. Akuyöbö almījōñ aku, ap ñīŋa magalīg lei rōjōna.

⁴² “Makwam ñīŋ Perisi ada, nugw ri abōña: ñīŋ mī ödōriö ömōrō diba pōña. Pōm, dil, hör ap hōlīŋ wā hōb mōriwō rība wōlmīd piaku nugumīn, ap diba rōxg nīgīn, iŋ wōd nugup dumīdīŋ, ragpīd sō duan, nuōm nīgōn God nugwo paŋyöbö i nōinīŋö, rōn, öim nugwōia. Ap ulul bla öim alōn rōi aku wā rī, makwam pōdpōd rīmīn mönō il ödōriö aku nugwōn mai duōlōi? Nöbö mö akuyöbö ñīgō ödōriö wā cōn adaku rōlōi; ñīgō gwogwo cōn adakwōr rōia. God nugwo madmag nīgōlōi. Akuyöbö alōn mag gwogwo rōia.

⁴³ “Makwam ñīŋ Perisi ada, nugw ri abōña: ñīŋ mī ödōriö ömōrō diba pōña. Ñīŋ Juda mögum rīb ram akuyöbö duōn, nöbö dib rōmīdōi hogw rol akwōr rōmīdōia. Rīb ñīŋa yōx nugwōi aku, nöbö mö mīga mīdōi mibīl piaku duŋ, ‘Mōnō yad nōlīb nöbö hōmīdlaŋ e!’ rīŋ, anīŋ wā cōnīŋö, rōn, nugwōia. ⁴⁴ Makwam ñīŋ Perisi ada, nugw ri abōña: ñīŋ mī ödōriö ömōrō diba pōña. Nöbö mö bli ñīgō nugwōn, nöbö wā ödōriö, me rōi aku, jī

nöbäpö hogw pilim lïdu gwogwo rîg mid möl bö nöbö mö nugwölîb rol sô yônöi mag aliö akuyöbö mïdöinjö,” rönja.

⁴⁵ Jisas aliö rimin, lo mönô yad nölîb nöbö i nugwo yadönja, “Mönô yad nölîb nöbö, mönô ölisö waba yadlö aku, anîj kwo algön nör yad höimöulanö,” rönja.

⁴⁶ Aliö rimin, Jisas yadönja, “Makwam ñîj lo mönô yad nölîb nöbö piaku, nugw ri aböña: ñîj mî ödöriö ömörö diba pöña. Mönô kitîb wä yadöi aku, yogw ömörö dib piakuyöbö, nöbö mö akuyöbö ñîgö rag nölöi aku, jî ñîgö uliöxön yadön öröu pölöi.

⁴⁷ Makwam ñîj lo mönô yad nölîb nöbö bla, nugw ri aböña: ñîj mî ödöriö ömörö diba pöña. Nöhönîj maduebö ñîj bla maduar ör God mönô yadîb nöbö akuyöbö ñîgö pîl pal nigmä. Jî ñîj God mönô yadîb nöbö piaku nöbäpö hogw pilîba ñîj rî nigöia. ⁴⁸ Alöi aku, wä pal nigöinjö, rön, röia. Nöhönîj maduebö God mönô yadîb nöbö bla pîl pal nigmä; jî nöbäpö hogw möla ñîj rî nigöia. ⁴⁹ Makwam, God rîb wä yöx nugw Nöbö aku yadönja, ‘Mönô na yadîb nöbö bla, mönô wä na pîrag dub nöbö bla, ñîgö abna, jî ñîgö höj nugwön, bli rî gwogwam rön, bli anjadö pîl pal nigöñîj, rönja. ⁵⁰ Makwam maduar ör, God mögöriîb il kî rî nigîba rönj wop aku ila nigön, God mönô yadîb nöbö akuyöbö ñîgö öim pîl pal nigîm hö aku, ñîj nöbö mö weik midöi kiyöbö, ap rîb aku painjö pöña. ⁵¹ Ömörö aku mî, nöbö Ebol nugwo höd ila nigön pîl pal nigîp duön, nigîp hön, mai Sekaraia nugwo, ap höjöpä ur nölîb ram möl yuadö kau adokwo, rîg pön rim rîgpîd rol adök, mibîl yöra pîl pal nigmä. Ñîgö mî ödöriö yadmîdla, ömörö mönô aku magalîg, ñîj nöbö mö weik midöi akuyöbö pöña. ⁵² Makwam ñîj lo mönô yad nölîb nöbö bla, nugw ri aböña: ñîj mî ödöriö ömörö diba pöña. Mönô wä aku, rîb wä yöx nugub ram möl ubalîja kai wab aku ñîj pön piaku umadöia. Piaku umadön röi aku, nöbö mö ram möla du nugunîj, rön rîbyöx nugwöi bla, ñîgö öim ödöi rimö abag wölöinjö,” rönja.

⁵³⁻⁵⁴ Jisas ñîgö aliö rön rîjadö dumîn

nugugîrön, lo mönô yad nölîb nöbö bla aipam, Perisi nöbö bla aipam nugwo jî nugugu mid yadmä, “Mönô kai yadîj, painjö yadan nugwön, nugwo pön du mönô diba yajnîj, rön, Jisas nugwo inag inag inakmönô hörön mönô adö bli yadmîn duönja.

12

*Ap rî umadöi piaku wöxnö nugwöña
(Mat 10:26-27)*

¹ Makwam wop i, nöbö mö mîga ödöriö hö mögum rön, nuö nuö cîr nölîp nöbö mö bli yödpîlö rîb wödemîl rîp höm nugugîrön, Jisas nöbö nun bla ñîgö yadönja, “Perisi ada öim rî gwogwam röi mag aku rî umadön, mid rî abölîj, rön rîbyöx nugwöia. Ñîj kwo algör rîbä maga nig aku, ñîj is ñîj aku nugw ri aböña. ² Ñîj ap rî umadön röi piaku, mai wöxnö nîgan nugwöña. Ñîj mönô tar yad umadön röi piaku, algör ör wöxnö nîgan nugwöña. ³ Makwam ñîj mönô pîxmag yuö bö nigöi piaku, mil gî yadîj nugwöña. Ñîj mönô tar ram möl bö nigöi piaku, ram cölöbö sô aj halön wöxnö yadîj, piöx rag mögöriîb adadö diöñîj,” rönja.

*God nugwör ipöxöña
(Mat 10:31)*

⁴ “Nöbö mö nî kiyöbö, ñîgö yadmîdla, God nugwo cîripön rîj, anîj pîl pal nigöñîj, rön, ipöxmîjeñ. Aku hör mîxiñ akwör rî gwogwam rîj, lîdiöna. Mai ñîj ap i ñîgö rîb maga nîgen. ⁵ Makwam, nî ñîgö yadmîdla, ñîj ipöxnöb, Nöbö ñîgö mîxiña pîl pal nigön, mai ñîgö rîn hör yönmîd möl bö pî abîbä nig Nöbö akwör ipöxöña. Ipöxîb nöbö panyöbö makwör; nugwör ipöxöña.

⁶ “Ñîj nugwöia, nöbö mö yöur ulmîdö akuyöbö mömîd sô sîm rön, rîg paskwolö ulul mösör pöia. God yöur ulmîdö piaku nugwölîbä i midöl; magalîg nugw pör akwör mîda. ⁷ Makwam ñîj nöbö mö bla ap yöbö; yöur bla rîg midöi akuyöbö ñîj midölöi. God yöcmac panö ñîj aku magalîg in wöd makwam, ñîj ipöxmîjeñ, rîbyöx gîba alîg mîjînö,” rönja.

Jisas nöbö mö nuṇwa mɪdöi aku, nöbö mö bla wöxnö yad nöiöña

(Mat 10:19-20, 32-33; 12:32)

8 “Ñigö mönō mi yadmɪdla, nöbö mö Jisas adō mɪdölɪñö, rön, nöbö mö mɪdöi mibɪl yōra yad wöxnö ñgmɪjōñ piaku, nɪ ñigö painjö aipam nöbö mö kɪyöbö nɪ adō mɪdölɪñö, rön, God ejol nuṇ bla mɪdöi mibɪl yōra wöxnö yad nöiöña. 9 Makwam nöbö mö Jisas adō mɪdölölɪñö, rön, nöbö mö mɪdöi mibɪl yōra wöxnö yadmɪjōñ piaku, nɪ ñigö painjö aipam nöbö mö kɪyöbö nɪ adō mɪdölölɪñö, rön, God ejol nuṇ bla mɪdöi mibɪl yōra wöxnö yad nöiöña.

10 “Nöbö Ha nuṇwa nugwo yad höimöumjōñ aku, God nuṇ nugwön röböxnöb röböxōna; makwam Inöm Leia nugwo yad höimöumjōñ aku, God nuṇ nugwön röböxen.

11 “Makwam ñigö mönō diba yadɪba rön, pön Juda mögum rɪb ram aku mönō gapman nöbö dib mɪdöi mibɪl aku mönō kin mɪdöi mibɪl aku, pön hömjōñ aku, painjö mönō kai yajɪñö, rön, rɪb mɪga yōx nugumɪjeñ. 12 Öbilön yadɪñ nugugɪrön, wop akwör Inöm Leia nuṇ ñigö rɪba nölañ nugugɪrön, nugwön yajōññö,” röña.

Ap mɪga pɪññö, rön, rɪb aku yōx nugumɪjeñ

13 Nöbö mö mɪga mɪdim mibɪl yōraku, nöbö i Jisas nugwo yadōña, “Mönō yad nöliɪb nöbö, nagö nöböhöd nɪ aku nugwo yadañ, acö ap pɪ ñigön wöröxōñ akuyöbö, nuöm ñig nɪ ada keir nölañ,” me röña.

14 Aliö rɪmɪn, Jisas nugwo painjö yadōña, “Nɪ yön yad, ‘Ap pɪ nuöm ñig nöliɪb nöbö mɪdane,’ ra nugwön ap ñigö bla pɪ nuöm ñig nöinö?” röña. 15 Jisas aliö rön, nöbö mö mɪdim akuyöbö ñigö yadōña, “Nugw ri abōña. Ap mɪga akwör pɪññö, rön, rɪb aku yōx nugumɪjeñ. Ap mɪga pɪññö, rön, rɪb aku yōx nugumjōñ aku, mɪd ri abɪb maga mɪden,” röña.

16 Makwam Jisas mönō i ñigö mönō höd röxön yadōña, “Nöbö rɪg mɪga mɪjōn i, möriwö nuṇ aku wit mag ap bla mɪga akwör mɪjōna. 17 Rɪb nuṇ akwör yōx nugwön duön, ‘Nɪmɪb ap mag na mɪga

akwör mɪd aku, ram möl yuadö möl kai rag hö ñigön, nɪmön mɪjne?’ cōna.

18 Makwam rɪb i yōx nugwōna, ‘Ram ulul piaku hajal abön, ram dib dib bla akwör ur ñigön, wit mag na aipam, ap na akuyöbö aipam magalɪg pön du ram möl aku ñigna.

19 Nɪ akuyöbö alön, nɪ keir yajɪna, “Nöbö mɪg. Nagö ap wä mɪga mɪd aku kɪm mɪga akwör mɪdañ pören. Makwam, mabö nagö aku röböxön, ap nañ piakwör nɪm gɪr, röbö nɪm gɪr, wahaxbör wahax pɪ gɪr mɪdane,” cɪnö,’ cōna. 20 Aliö yadön rɪbyōx nugwön aku, jɪ God nugwo yajōna, ‘Nagö nöbö u ödöriö! Weik pɪxmag yuö kwo wöröxnö. Ap nagö mɪga rɪ pɪdɪlu ñigman mɪd piaku, yön ap akuyöbö nɪmmɪjōn?’ cōna.

21 “Mag aliö akuyöbö, nöbö mö ap wä piaku mɪga pɪ mögum rɪmɪdöi aku, jɪ God mämäg il nuṇ yōra ñɪñ nöbö mö liɪliɪb rɪ mɪdö bla mɪdölñö,” röña.

God anɪñ nugwidɪx mɪjōññö, rön, rɪb mɪga yōx nugumɪjeñ

22 Jisas aliö rön, nöbö nuṇ akuyöbö ñigö yadōña, “Makwam, ‘Ap mag pikai yöbö pön nɪm mɪjññö, wölɪj pikai yöbö pön yöm mɪjññö,’ rön, rɪb mɪga yōx nugumɪjeñ.

23 Ap mag nɪmɪb aku ap dib yöi. Kömö mɪdɪb mag aku ap yöbö. Wölɪj ap bla ap dib yöi. Mɪxɪñ aku ap yöbö. 24 Yöur mɪdöi piaku nugwi. Yöur piaku, nöbö mö rɪg röi mag akuyöbö, wit mabö rɪ yum, göj um ödör rag hölöi. Wit mag ödör rag hö mögum rɪb ram ñɪñ i mɪdöl. God nuṇwör yöur bla ap mag nöla. Nuṇ ap ulul piaku rɪbyōx nugwön alön ra aku, ñɪñ pödpöd rɪmɪn anɪñ nöbö mö nugwidɪx mɪdenñö, rön, rɪb mɪga yōx nugwöi? Yöur bla ap ulmɪdö; ñɪñ ap ulmɪdö yöi.

25 Makwam ñɪñ rɪb mɪga yōx nugumjōñ aku, wöröxɪba cōñ wop aku röböxön, mag mɪñi kwo mɪjōññöñö ä? 26 Aku ap ulmɪdö, jɪ ñɪñ keir ap ulmɪdö aku rɪbä maga ñigöl. Makwam, ñɪñ pödpöd rɪmɪn hör ap adö bli rɪb mɪga yōx nugwöi? 27 Ap ki piaku wölön, mag yaxön pɪpɪl abön aku, jɪ keir wölɪj rön ud wabɪl nöliɪbä maga ñigöl. God nuṇwör rön, ud wabɪl nöli ri

ab gım mıda. Makwam Kiñ Solomon ud wabıl ri abön rıg rımıd mag akuyöbö, ap pıpıl bla ud wabıl ri abön rıg rımıd mag akuyöbö algör rımıdölöm. ²⁸ Ap ki bla wöl piaku hör ap; öim mıdenım. Weik yöbö mıdön, lañ lonkwo römaxdörön bı urıñ yöñöna. God nuñ hör ap piaku rıbyöx nugwön aliö rı aku, ñıñ pödpöd rımın anıñ wölıj nölenıñö, rön, rıb mıga yöx nugwöi? Nugw pıb mag ñıñ aku mıxıla mıdöl. ²⁹ An ap mag, röbö, ap piaku pikai yöbö pön nımınö, rön, rıb ömörö aku yöx nugumıjeñ. ³⁰ Nöbö mö God nugwölöi piaku, rıb akuyöbö yöx nugwöia. Makwam Nuö ñıñ aku ñıgö uplöböl; ap ñıgö mıdöl piaku nugwa. ³¹ Makwam jı, God nöbö mö pön nugwidıx mıdıb wop aku, anıñ alıg pönıñö, rön, rıb pañyöbö i yöx nugwön rıñ duañ mönö, ñıgö nugwidıx mıdön, ap piaku ñıgö nöiöna.

Mögörıb adöxyöd röul adö kau sö ap wä wä pı mögum cöña

³² “Hön sipsip pıd ulmıdö nı pik, Nuö ñıñ aku, ñıgö pön nugwidıx mıjne, rön, nugw makwam, ñıñ ipöxmıjeñ. ³³ Ap ñıñ mıd piaku, sım rı rıg pön, nöbö mö ap mıdöl akuyöbö ñıgö nöli. Almıjñ aku, rıg uñ ñıñ lıduön ren, öim öim mıjñöna; ap wä ñıñ bla adöx yöd röul adö kau sö mıdön hölögıpen; ap kib pıb nöbö hön kib pen; hepnö ap piaku nımen. ³⁴ Makwam ap wä ñıñ bla mögörıb rol il kı pı mögum rımıjñ aku, höbwab rıb madmag ñıñ aku algör ör mögörıb rol il kı mıjñöna. Makwam ap wä ñıñ bla adöx yöd röul adö kau sö pı mögum rımıjñ aku, höbwab rıb madmag ñıñ aku algör ör pañ sar mıjñöna.

Pıdıluön mıjñöna

³⁵ “Makwam, wölıj ñıñ aku met metyöbö pal wödön, amanö pıx nıg ri abön, hötıkö ur nıgön nugu gör mıjñöna. ³⁶ Mabö rı nölıb nöbö bla yajñöna, ‘Nöbö dib an aku, nöbö nugub nuñwa mö pön pısañ ap diba nımmıdıñ nugugırön, womıöx höbkal hönıñö,’ rön, nugugu ör mıjñöna. Nöbö dib ñıñ aku höbkal hön, ubalıja pal gıgu rañ, yadkap röjñöna.

Makwam mag akuyöbö ñıñ kwo algör cöña. ³⁷ Makwam nuñ höbkal hön, ñıñ nugugu mıjñöñ aku nugwön, ñıgö pı ösös rı ri aböna. Nöbö dib aku nuñ keır, wölıj nuñ aku met metyöbö pal gılıxön, amanö pıx nıg ri abön, ñıgö yadañ, hö ap mag nıg nımöi yöraku römıd gwogwäbö rıñ, nuñ keır ap nımıb piaku pön hö ñıgö nöiöna. ³⁸ Makwam nöbö diba pıxmag yuö mıbıl umıjön mag aku mönö kulakula wö cön mag aku hön nugwañ, nöbö nuñ bla inımö hölım gı mıdeñ aku, ñıgö pı ösös rı ri aböna. ³⁹ Makwam, nugwi. Nöbö mö ram mınöbö bla, ap kib pıb nöbö hön wop aku, me rön, nugugu mıdöyıx aku, ram ñıgö pal waglöxön, ap ñıñ bla kib pölöx. ⁴⁰ Mag aliö akuyöbö, Nöbö Ha nuñwa hönıñö, rön, pöx mıjñöna. Henıñö, rön, rıbyöx nugumıdöi wop akwör hönıñö,” röña.

God mabö nuñwa rı nölı ri aböña (Mat 24:45-51)

⁴¹ Jisas aliö rımın, Pita yadöña, “Nöbö Dib, mönö höd röxön yadmıdlö aku, anıñör yadmıdłanö owa nöbö mö magalıg yadmıdlö?” röña.

⁴² Aliö rımın, Nöbö Diba painö yadöña, “Nöbö kai rıb wä mıdañ, mabö rı nölı ri abön aku, nöbö dib nuñwa ram nuñ aku duba rön nugwo yajñöna, ‘Nöbö mabö na röi bli ñıgö nugwidıx mıdön, ap mag ñıñ bla nuöm nıg nölı gır mıdane,’ rön, diöna.

⁴³ Makwam, mai höbkal hön, rıg yajñ mag akwör rımıjön aku nugwön, nugwo mı ödöriö madmag nıgön pı ösös rı ri aböna. ⁴⁴ Nı ñıgö yadmıdla, nöbö dib aku yadañ, nöbö nuñ rı ri abön aku ap nuñ bla magalıg nugwidıx mıjñöna. ⁴⁵ Makwam mabö rı nölıb nöbö nuñ aku, nöbö dib na aku yadkap hölö, rön, mabö rı nölıb nöbö mö ñıgö bli mı göj palön, ap diba nımön, röbö wain mıga nımön, u pılön, rı mıjñöna. ⁴⁶ Makwam nöbö dib nuñwa henıñö, cön, wop akwör hön, nugwo römax döbdö rı nıgön, nöbö mö mönö nugwo nugwölöi mıbıl ñıgö yöra yad aböna.

⁴⁷ “Mabö rı nölıb nöbö i, nöbö dib nuñwa mönö rıg yajñ aku nugw ri abön, jı mönö nugwo aku röd abön, rıg yajñ

mag akuyöbö ren aku, nöbö diba yadañ, ñiñ nugwo uplób paiöña. ⁴⁸ Ji mabö rî nölîb nöbö i, nöbö dib nuñwa mönô rîg yajön aku nugwölön, rîg yajön mag akuyöbö ren aku, nöbö diba yadañ, ñiñ nugwo palön öliñ höb ulul akuyöbö pî nöiöña. God ñigö nöbö mö ap mîga nöiön piaku, nî painjö ap mîga nölîñ, me cöna; ñigö nöbö mö ap mîga ödöriö nöiön piaku, nî painjö ap mîga ödöriö nölîñ, me cöna.

Nöbö mö bli Jisas nugwo pölön asîx hörîrör nigöña
(Mat 10:34-36)

⁴⁹ “Nî höl aku, mögörib rol il kî hôtîkô nîg rëbîba höla. Mögörib piaku magalîg mödö yönöx aku wä! ⁵⁰ Nî öliñ höb pî nölîba rîmîdöi aku, nî mî ömörö diba ra. Ömörö dib aku pîp dumîd, nî öliñ höb pî nölîñ pöcön wop akwör womiöxöna. ⁵¹ Ñiñ nî yajöña, nöbö mö pî nigîö nigîba hö, cöñ aku, jî aku yöi. Nî höl aku, nöbö mö rîb adö hörîrör yöx nugwön asîx hörîrör nigöña. ⁵² Weik wop kî ila nigön, nuarö nuömarö akuyöbö mömîd sô mijöñ aku, mös pañ nî nugw pîñ, mös nî nugw peñ aku, asîx hörîrör nigöña. Makwam nöi mijön aku, mös nî nugw pîñ, mös pañ nî nugw peñ aku, asîx hörîrör nigöña. ⁵³ Nöbö nuarö hogwa, ha aimönö nuö aim nî nugw peñ aku, asîx hörîr nigöña. Mö nuömarö hogwa, halöu aimönö nuöma aim nî nugw peñ aku, asîx hörîr nigöña. Nuöma ha nuñwa mönîñ aku yönjö, pañ mag akwör cöña; nuöma aimönö ha nuñwa mönîñ aim nî nugw peñ aku, asîx hörîr nigöñîñ, ” rönja.

Krais mödö hö rön nugwölim
(Mat 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Makwam Jisas mönô i kwo ñigö yadöña, “Naiö rödîp dumîd ada mijöi wobön mîñîlmîñ nugwön, weik ruö pîlîba rîmîdö, rön, nugugu mîdmîñ, rîg yadöi mag akwör mödö ruö pîla. ⁵⁵ Ij diba pikwo yöbö pik rî hö nugwön, wopîk naiö diba nigîba rîmîdö, rön, nugugu mîdmîñ, rîg yadöi mag akwör mödö naiö diba nîga. ⁵⁶ Ñiñ inakmönö hörîb nöbö! Ap mögörib il kî nugw ri abön, ap adöx sô nugw ri

abön röi aku, jî pödpöd rîmîñ wop dib öim pöx mîdmîdöi aku, weik mödö hö, rön nugwölöi?” rönja.

Nagö mönô diba yajön nöbö aku pîsan mönô aku nîg pal wöröxö
(Mat 5:25-26)

⁵⁷ “Ñiñ pödpöd rîmîñ, ödöi aku ödöi waiö, ödöi aku ödöi gwogwo, me rön, nugwölöi? ⁵⁸ Makwam nöbö i nagö mönô diba yadîba pön dumîdlö, rîmîdan, mönô dib aku mönô kai yadîba dumîdlîñjö, rön, ödöi mibîl yöra du girön, nugwo pîsan mönô nigön mönô aku pal wöröxöña. Nöi mijön aku, nagö pön du mönô diba nugub nöbö imag rol nuñwa abañ, nuñ piönjö nagö pön du ömdö nöbö imag rola nîgan, nagö mî anadö pön du nag nigöña. ⁵⁹ Makwam, nî nagö yadmîdla, nañ nag akwör mîdön, ap rîb nagö bla anadö rîba wöd pörön, röu dinanê,” rönja.

13

Ñiñ ap kib mag gwogwo röi aku rëböxeñ aku, wöröxöña

¹ Mag aku, nöbö mö bli hön, Jisas nugwo yadön yadmä, “Galili nöbö mö bli hön, God höjöpaltîb ram aku ap höjöpaltîb ur nölîñ nugugîrön, mag akwör gapman nöbö dib Pailot ñigö mî anadö pîl pal nigö,” rîmâ. ² Aliö rîmîdmîñ, Jisas ñigö yadöña, “Galili nöbö mö piakwör, ap kib mag gwogwo magöri maga rîm aliö alöña, jî Galili nöbö mö bli ap kib mag gwogwo ulul ulul bli rîm aliö alölö, rön, nugwöiñ ä? ³ Aku wöhö! Nî ñigö yadmîdla, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd rîmîñ aliö alölîñjö, rön, rëböxeñ aku, nöbö mö piaku rîg wöröxim mag akuyöbö, ñiñ kwo algör magalîg pañ aliar wöröxöña. ⁴ Makwam Siloam ban yuö il yöra, ram mîxîl dib i gilîxön nöbö mö akuyöbö inösu adokwebö kwo (18) ñigö pal nigöñ aku, ap kib mag gwogwo magöri maga rîm aliö alöña, jî Jerusalem mîdmîdöi nöbö mö bli ap kib mag gwogwo ulul ulul bli rîm aliö alölö, rön, nugwöiñ ä? ⁵ Aku wöhö! Nî ñigö yadmîdla, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd rîmîñ aliö alölîñjö, rön, rëböxeñ

aku, nöbö mö piaku rîg wöröxim mag akuyöbö, ñîŋ kwo algör magalîg paŋ aliar wöröxöña.

Bî i mag yaxöl

⁶ Makwam Jisas mönô höd rōxōn ñîgö yadōŋa, “Nöbö i kaucö maga yaxaŋ, me rōn, iñ aku rōd pōn hōn, nag wain möriwö nuŋ aku yuōna. Mai höbkal hōn nugwaŋ mag yaxen. ⁷ Nöbö mabö rîb nuŋ aku nugwo yajōna, ‘Kîm mōs paŋ kîm paŋ paŋ yōnmîŋ nugugîrōn, ōim hōn nugula kaucö yum aku maga yaxöl. Makwam, möriwö rîb na mibîl yōra mîd aku wā rōl. Rōmal abō!’ cōna. ⁸ Yadmîdaŋ, mabö rî nōlîb nöbö nuŋwa yajōna, ‘Nöbö dib, bî kaucö aku weik rōmal abîb yōi. Nî kaucö il aku mînuö pal ri abōn, ap panō panō bli mîdau rag abmōn, ⁹ kîm maiyöbö aku maga yaxōn aku rōbōxōn kwōnō; mag yaxen aku rōmal abō,’ cōnîŋjō,” rōŋa.

Jisas mö höglöm um pîlîx rōŋ aku rîm mîrîxōŋa

¹⁰ Makwam Juda God höjōpalîb wop i, Jisas Juda mögum rîb ram i duōn, ñîgö mönô yad nōl gîr mîdōŋa. ¹¹ Ram mōl aku mö i hö mîdōŋa. Mö aku nugwo ragwo as rîmîŋ, höglöm nuŋwa um pîlîx rîm um hōlîl yōnmîdîm kîm nuŋ akuyöbö iñōsu adokwebö kwo (18) yōnōŋa. ¹² Jisas mö aku nugwo yadîm hōmîdîm yadōŋa, “Ap nagö rî aku kōmō ñîgö,” rōŋa. ¹³ Jisas aliō rōn nugwo pî nugumîŋ nugugîrōn, mag akwör höglöm yōda mîrîxmîŋ, God iba yadmîŋ adōx sō duōŋa.

¹⁴ Makwam Jisas nuŋ God höjōpalîb wopa mö aku rîmîŋ kōmō ñîgōŋ aku nugwōn, nöbö dib Juda mögum rîb ram aku nugwidîx mîdmîd aku, Jisas nugwo nugumîŋ ōlîsō wōlîm, nöbö mö hö mîdim akuyöbö ñîgö yadōŋa, “Ñîŋ nöbö mö ap rî akuyöbö, mabö rîb wop iñōsu akwör hōŋ kōmō ñîgōna. Weik God höjōpalîb wop kî akuyöbö almîjeñîŋjō,” rōŋa.

¹⁵ Aliō rîmîŋ, Nöbö Dib nugwo painjō yadōŋa, “Ñîŋ inakmōnō hörîb nöbö! Hōn kau, hōn donki ñîŋ bla wabîl ñîgîŋ mîjōn yōraku, God höjōpalîb wop aku

rōbö ap raŋ, ñîgö nag yauōn pōn dun rōbö ñîmōñîŋjōnō wōhō? ¹⁶ Makwam nöso maduebö an Ebrahim yōxmîŋ yōxîp pōn hö ñîgîm halōu kî, Seten nugwo maduar ör wabîl ñîgmîŋ, kîma yōniō iñōsu adokwebö kwo (18) pîŋ aku, nugwo ögwö yōxōlōi ä? Weik God höjōpalîb wop kî nag nuŋwa yau abmîdmōn, mönô diba yadmîdōi ä? ¹⁷ Jisas aliō rîmîŋ, nöbö nugwo nugum ōlîsō wōlōŋ piaku mî ōdōriō möigw yōxmā. Makwam nöbö mö bli ñîŋ Jisas ap rōlîbā akuyöbö rîg rîmîd akuyöbö nugwōn, mî ōdōriō wahax pîmā.

Bî masted mag aku, Jisas mönô höd rōxōn yadōŋa

¹⁸ Jisas mönô i kwo yadōn yadōŋa, “God nöbö mö pōn nugwidîx mîdîb mönô aku ñîgö yad nōlîba rîmîdîl aku, pōdpōdiō yadmōn, ñîŋ nugw ri abōñ? ¹⁹ Mî mönô adō yadîba rîmîdîl kîyöbö aliō mîda. Nöbö i bî masted mag aku rag du möriwö rîb nuŋ aku yuaŋ, wōl dib rōxōn padō pîlaŋ, yōur hōn lōx wā bla hörîrōr rin urōn mîjōñîŋjō,” rōŋa.

²⁰ Mönô i piōŋjō iswob yadōŋa, “God nöbö mö pōn nugwidîx mîdîb mönô aku, pōdpōdiō yadmōn, ñîŋ nugw ri abōñ?

²¹ Mag akuyöbö, mö i is pîd ulul ulul i pōn, wit mag hauya wi yōj mōl dib bö abōn alîg pî hōuōilmel raŋ mîd gîrōn, mî wōl dib rōxōn, mag aliō akuyöbö cōnîŋjō,” rōŋa.

Ubalîj ulmîdō aku (Mat 7:13-14, 21-23)

²² Makwam Jisas Jerusalem dinōb rōn, paxdōriar duōlōŋ. Nuŋ taun akuyöbö aipam, nöbö mö ram yōj lîglîg agrō mîdmā akuyöbö aipam, alebö alebö hōlîm gîrōn, mönô yad nōlîp duōŋa. ²³ Nöbö mö mîdim adaku, nöbö i Jisas nugwo yadōŋa, “Nöbö Dib, God hör nöbö mö mōsōr kōmō pōnîŋjōnō wōhō?” rōŋa.

Aliō rîmîŋ, Jisas ñîgö yadōŋa, ²⁴ “Makwam, ñîŋ ussōr rōn, ubalîj ulmîdō aku diōña. Nöbö mö mîga, ubalîj mōl ulmîdō aku duŋjō, rōn, du rua rōx ōlîxōña. ²⁵ Aku agapîm: nöbö ram mînōbö aku uba wōlaŋ, ñîŋ rîŋadō

mîdôn, uba pal gigu rôn yajöña, ‘Nöbö dib, uba rödö!’ rîñ, nuñ painjö yajöna, ‘Ñîñ pikai yöbö nöbö mö bilîm? Nî ñîgö nugumîdöi!’ cöna. ²⁶ Aliö rîmîdan, ñîñ painjö yajöña, ‘Nagö höd mögörib ana höman, nagö pîsan ap nîmön röbö nîmön rîmîdmîña; nan anîñ mönö yad nölmdlanjö,’ cöña. ²⁷ Aliö rîñ, nuñ painjö yajöna, ‘Nî ñîñ nugumîdöi. Ñîñ pikai yöbö nöbö mö bilîm. Ñîñ nöbö mö ap kib mag gwogwo rîmîdöi makwam, ñîgö uba rödöinöm. Dine!’ cöna. ²⁸ Mai ñîñ nugwîñ, Ebrahim, Aisak, Jekop, God mönö yadîb nöbö bla, God mögörib öim mîdîb aku God pîsan mîjöña, jî ñîgö yad rîñö bö aban, mî göj im gîrön, ajmaga öbîx gîg yu gîrön mîjöña. ²⁹ Makwam nöbö mö pad piakuyöbö, naiö wölmîd adö sebö, naiö rödîp dumîd adö bebö, bil adöi yöbö, bil adöi yöbö, God mögörib öim mîdîb nuñ aku hön, römîdön ñîgö ñîgön ap diba nîmöña. ³⁰ Makwam nöbö mö wopik mî höglöm adö bö mîdöi piaku, mai bli höd du mîjöña. Makwam nöbö mö wopik höd dumîdöi piaku, mai bli mî ödöriö höglöm adö bö mîjöñîñö,” rönja.

Jisas Jerusalem nugumîñ libîb rönja

³¹ Wop akwör, Perisi nöbö bli hön Jisas nugwo yadmä, “Gapman nöbö dib Herod nagö pîl pal ñîgîba rîmîda. Makwam, nagö mögörib kî röböxön, mögörib hör i duö,” rîmä.

³² Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, “Ñîñ du wöñö höpebö aku nugwo yadîñ, nugugu mîjöna. Weik aipam, lan aipam, nöbö mö ragwo as öim ñîg bla yadmön kömö ñîgan, nöbö mö ap rî bla rîmön kömö ñîgan. Makwam lonkwo mabö na aku rî pöcîna. ³³ Makwam weik, lan, lonkwo nî ödöi dinö, rî rîbyöx nugul aku, dina. God mönö yadîb nöbö akuyöbö ñîgö Jerusalem ör pîl pal ñîgöña.

³⁴ “Jerusalem! Jerusalem! God nuñ mönö yadîb nöbö nuñwa ñîgö, me rön, yad abön akuyöbö, pödpöd rîmîñ öim rîg röd pal ñîgmîdöi? Kulakul asa pî upîc mo ñîg mag akuyöbö, nî öim halöu ha nagö bla

pî ösös rî ri abnö, rön, rîbyöx nugul aku, jî nî ipîtmîñ nugwön röböxöia. ³⁵ Makwam nugwî. Ram ñîñ aku yöj akwör mîda. Mîdö ñîñ nî nugweñ; mai piaku, ‘Nöbö kî Nöbö Diba yad abmîñ hömîd kî, God rîmîñ ib nuñwa adöx sö duan,’ me cöñ wop akwör nî iswob nugwöñîñö,” rönja.

14

Jisas, mîxîñ magalîg dîxön nöbö i nugwo rîmîñ, kömö ñîgöña

¹ Juda God höjöpaliñ wop i, Jisas du Perisi nöbö dib i ram nuñwa ap nîmmîdmîñ nugugîrön, nöbö mö mîdim bla, nuñ agapîm cönîñö, rön, tar riö nugugu mîdmä. ² Aku agapîm: wop aku, mîxîñ magalîg dîxön nöbö i mîdöña. ³ Jisas, Perisi nöbö bla aipam, lo mönö yad nölîb nöbö bla aipam, ñîgö yadöña, “God höjöpaliñ wop kî, ap rî nöbö mö akuyöbö rîñ kömö ñîgönîñönö wöhö? Lo mönö pödi yad?” rönja.

⁴ Jisas aliö rîmîñ, mönö i painjö yadölim. Makwam, Jisas mîxîñ magalîg dîxön nöbö aku nugwo pî nugum kömö ñîgöña. Kömö ñîgmîñ, Jisas nöbö aku nugwo yad abmîñ duöña. ⁵ Jisas nöbö aku yad abön, nöbö mö akuyöbö ñîgö yadöña, “Halöu ha ñîñ i mönö hön kau ñîñ i, God höjöpaliñ wop aku röbö unöi ulöm möl bö pîñön aku, ñîñ yadkap du pî aböñîñönö wöhö?” rönja.

⁶ Aliö rîmîñ, ñîñ painjö mönö i yadîb maga ñîgölön.

An ib diba midan, me rön, rîb aku yöx nugumîjeñ

⁷ Makwam nöbö mö piaku ap mag nîmîba hön, römîdîb yör wä wä bla akwör nugwön römîjnîñö, rön, römîdmä aku, Jisas nugwön mönö i mönö höd röxön yadöña, ⁸ “Nöbö i mö pîba rön, ap diba nîmîba ñîgö yad wö ran, duön römîdîb yör wä nugwön römîdmîjeñ. Aku agapîm: nöbö mö dib bli höb maga ra. ⁹ Makwam, ñîñ römîdîb hogw rol wä aku nugwön römîdmîjñö aku, ñîgö yad wö cön nöbö aku hön yajöna, ‘Nagö hör piakwo duö, nöbö dib kî hogw rol aku römîdan,’ me

¹² Jisas mönō adaku yadōn, nōbō ap diba nīmība nōbō mō wō rōŋ aku nugwo yadōŋa, “Nagō ap diba nīmība, nōbō nugub nagō bla, pīgnaŋ nōlōunaŋ yam nagō bla, nōbō mō mōgōrīb nīgiō nagō rīg mīga mīd akuyōbō, ŋīgō yad wō rīmījīnō. Nōbō mō piaku, painō nōlīŋō, rōn, nagō painō ap nīmība yad wō rīb maga ra.

¹³ Nagō ap diba nīmība, nōbō mō līblīb rī mīdō bla nīgōn, nōbō mō iŋ wajmag līd pīl bla nīgōn, nōbō mō agal gwogwo rī bla nīgōn, nōbō mō māmāg we wōl bla nīgōn, ŋīgō yad wō rīŋ, hōŋ, pīsāŋ ap nīmōñā.

¹⁴ Nōbō mō līblīb rī mīdō bla, painō nōlīb maga mīden makwam, mai God nōbō mō kōmō wā nuŋ bla raŋ ōbiōñ wop aku, nuŋ keir nagō painō nōiōnīŋō,” rōŋa.

¹⁵ Makwam mönō aku nugwōn, nōbō ñiŋ piŋaŋ ap nimmidim i Jisas nugwo yadōŋa, “God nōbō mō nuŋwa pōn nugwidix mijōn aku, nuŋ piŋaŋ nigiō nigōn ap diba nīmōñ akuyōbō, mī wahax pōñiŋō,” rōŋa.

aku nuguba dum+dlö,' cöna. ¹⁹ Nöbö i yajöna, 'N+ din aku, j+ hön kau akuyöbö ragp+d sö wob+l aku, mabö r+ ri aböñ+ñönö wöhö, du nugunö,' cöna. ²⁰ Nöbö i yajöna, 'N+ din aku, j+ mö na yöudöñdöñ ör p+l makwam, ub maga n+gölö,' cöna. ²¹ Aliö r+m+id+ñ, nöbö aku höbkal duön, nöbö mö piaku ñ+ñ r+g yajöñ mönö aku nöbö dib nunwa yad nöiöna. Yad nölm+dan, nöbö diba höbwab nun aku gwogwo ran, nöbö nun aku nugwo iswob yad abön yajöna, 'Nagö yadkap du ödöi dib bla aipam, ödöi ulul bla aipam duön, nöbö mö l+bl+bl r+ m+idö bla n+gön, nöbö mö in wajmag l+d p+l bla n+gön, nöbö mö mämäg we wöl bla n+gön, nöbö mö yödp+lö gwogwo r+ bla n+gön, ñ+gö yad pön hö,' cöna. ²² Aliö r+m+idan, r+g yajön mag akuyöbö rön, mai mabö r+ nö+l+bl nöbö aku yajöna, 'Nöbö dib, yadlö mag akuyöbö r+la, j+ möl bli yöj akwör m+idö,' cöna. ²³ Aliö r+m+idan, nöbö dib aku mabö r+ nö+l+bl nöbö nunwa nugwo yajöna, 'Nagö ödöi dib bla aipam, ödöi ulm+idö bla aipam duön, nöbö mö m+ usüsör rön yadan, ñ+ñ hön, ram möl yuadö n+ k+ anadö c+c+ ran. ²⁴ Makwam nöbö mö höd wö r+mön hölöi bla, nöbö mö i ap na ulul m+ñ bli n+men, m+ wöhö,' me cön+ñö," röña.

²⁵ Jisas ödöia dumädön aku, nöbö mö mığa nugwo mai dumä. Nun höuöiliö ñigö yadöŋa, ²⁶ “Nöbö mö bla nı adö dunö, cöŋ aku, jı rıb dib ñıŋa du mijön nuö nuöm, mönıŋ, halöu ha, pıgnıŋ nölöunıŋ nöbö mönö mıxıñ ñıŋa keir aku, nı nugumön nöbö mö na mıdıbä maga ñigöl. ²⁷ Nöbö mö bli yajöŋa, Jisas nöbö mö nunwa mijnıŋ aku, jı an alıŋ, nöbö mö bli anıŋ rı gwogwam rıb maga rö, rön, mıxıñ ñıŋa keir rıbyöx nugu gırön mijöñ aku, nı nugumön nöbö mö na mıdıbä maga ñigöl. ²⁸ Makwam nöbö ñıŋ i, ram dib mıxıl i bıł sö urıba, höd rıg pödpödiö pön cınö, rön, rıbyöx nugw rı abön, cöna. ²⁹ Makwam, cınö cınö, rön, ram padö höd pıl rı abön aku, jı mai rıga met wan,

rama met wan, nöbö mö bla nugwo yad höimouön yajöna, ³⁰ ‘Ake! Nöbö mīg rama uribi rīp duön, rama rībi röxgīb rōbōxō,’ cōna. ³¹ Makwam mag aliö akuyöbö, kin i, kin i pīsan nuö nuö pīlība, hōd rībyōx nugw rī abōn diōna. Makwam nun rībyōx nugup duön, ami nöbö nī aku ten tausan ör mīda; jī kin aku ami nöbö nun twedi tausan mīda; nuö nuö pīnīn aku, nun ami nöbö nī bla pīl pōrīb maga rō, cōna. ³² Rīb aku yōx nugwōn, kin i pad piaku mai hōmīdan nugugīrōn, hōd mōnō wob abōn yajōna, ‘An pōdpōd cīnīn, mōnō nugwōn pī nīgīō nīgīnō?’ cōna. ³³ Makwam, nugw rī abōna. Ap nīn bla magalīg rōbōxōn, nī pīsan heñ aku, nöbö mö na mīdībā maga nīgōl.

³⁴ “Usö ap wā ödōriö aku, jī id nunwa pal mag diön aku, nīn pōdpōd rīn yōra id yōñōn? ³⁵ Usö aliö akuyöbö, pī mōriwō rīb aimōnō kulakul hōb rola abīn ap wōl rī aben. Usö aliö akuyöbö mabō i mīdōl; pī ki bō abīb maga ra. Nīn nöbö mö rīmīj mōla mījōn akuyöbö, mōnō yadmīdīl kī rīmīj pal nugw rī abnō,” rōna.

15

Hön sipsip i hölögipōna (Mat 18:12-14)

¹ Makwam takis pīb nöbö bla aipam, nöbö mö ap kib mag gwogwo rīmīdim bla aipam, Jisas mōnō yadmīd aku nugunō, rōn, hō nugugu mīdmā. ² Makwam Perisi nöbö bla aipam, lo mōnō yad nōlīb nöbö bla aipam, Jisas nugwo yad höimouön yadmā, “Nun pōdpōd rīmīn nöbö ap kib mag gwogwo rōi piaku pōn, pīsan ap mag nīgīō nīgōn nīmīd?” rīmā. ³ Aliö rīmīdmīn, Jisas mōnō i hōd rōxōn nīgō yadōna, ⁴ “Nöbö nīn i, hön sipsip padokwo padōk mōs mōs hōuōilīō hō wōlu amñaxīb sō (100) urmījōna. Jī sipsip panyöbö i yōm rīmījōn aku, bli pōn du mögōrīb nīb nīb mīd piaku nīgōn, du hön sipsip nun hölögipōn aku hōlu nugw yōnmīd yōnmīd, hōna hōlu nugw pōna. ⁵ Hön sipsip nun aku hōlu nugw pōn, wā ran nugugīrōn, pī ragpīd nunwa rol sō nīgōna. ⁶ Ragpīd nīg

rag rama hōn, nöbö mö nugub nun bla, nöbö mö mögōrīb nīgīō nun bla, nīgō yad wō ran, hō rōb mījōñ aku yajōna, ‘Hölögip hön sipsip na aku, hōlu nugwōn hōbkal pīl aku, nīgō nī pīsan wahax pīnīm,’ me cōna. ⁷ Mag aliö akuyöbö mī, nöbö mö mīga akuyöbö, an mīd rī abōla, ap kib mag gwogwo i rōlōlīnō, rōn rībyōx nugwōi akuyöbö, adōx yōd rōul adō kau sō mīdōi akuyöbö nugwōn wahax peñ; jī nöbö mö panyöbö i, ap kib mag gwogwo rīl aku, pōdpōd rīmīn aliö ailō, rōn, rōbōxmījōn aku, adōx yōd rōul adō kau sō mīdōi akuyöbö nugwōn mī wahax pōna.

Rīg mag i hölögipōna

⁸ “Makwam, mö i rīg silpa mag nun akuyöbö ragpīd sō mījōna. Makwam mag i, ram mōl yuō piaku tar pīñōn aku, nun pōdpōd cōn? Nun hōtīkō ur bīl yōrsak nīgōn, jōujōu walōn hōlu nugup dumīd dumīd rīg mag nunwa nugwōn pōna. ⁹ Rīg silpa mag nun aku hōlu nugw pōn aku, wā ran nugugīrōn, nöbö mö nugub nun bla, nöbö mö mögōrīb nīgīō nun bla, nīgō yad wō ran, hō rōb mījōñ aku yajōna, ‘Pīn rīg mag panyöbö nī aku hōlu nugwōn hōbkal pīl aku, nīgō nī pīsan wahax pīnīm,’ me cōna. ¹⁰ Mag aliö akuyöbö mī, nöbö mö panyöbö i, ap kib mag gwogwo rīl aku, pōdpōd rīmīn aliö ailō, rōn, rōbōxmījōn aku, adōx yōd rōul adō kau sō yōraku God ejol nun bla nugwōn mī ödōriö wahax pōñīnō,” rōna.

Ha i nuö rōbōx duōn aku, Jisas mōnō hōd rōxōn yadōna

¹¹ Jisas mōnō aku yadōn yadōna, “Nöbö i ha nun mōs mījōn aku. ¹² Ha pīg aku hō nuö yajōna, ‘Acō, ap anīn nöbö hogwa yadlō bla, pī nuöm nīg nī bla keir nōlō,’ ran, nuö ap nīn nöbö hogwa bla pī asīx hōrīrōr nōiōna. ¹³ Nōlan, ha pīg aku mag metyöbö mīnī mīdōn, nuö ap nugwo pī nuöm nīg nōlōn bla magalīg sīm rōn, rīg pōn, pōn du mögōrīb pad piaku diōna. Du piaku mīdōn, mö kib pīsan yōnōn mag gwogwo rī gīrōn, rīg ap nunwa pīrag diön bla, amnōr nöbö mö bla nōl pōcōna.

¹⁴ Alan, riḡ nuṇwa pōraṇ, mögōriḡ aku mi kiō diba piōna. Makwam ap mag wob niṁiḡ riḡ i mīdenim. ¹⁵ Alan, nuṇ duōn, nōbō mögōriḡ akuyōbō mīnōbō ñiṇ i yad nugwaṇ, nugwo hōn urīḡ mabō aku yad niḡōna. ¹⁶ Makwam nugwo kiō diba pīla kiō wōrōxōn, hōn urmīdōi woprō uñ bla bli niṁnō, cōn aku, jī nōbō mō bli nugwo ap mag nōlēñ. ¹⁷ Makwam riḡ mag nuṇwa yōx nugup dumīd riḡ wā mag aku haṇ yajōna, ‘Acō na mabō ri nōlmīdōi nōbō bla, ap mag mīga mīda. Nī yōriḡ mīdla, nī kiō diba wōrōxmīdla. ¹⁸ Makwam, nī mögōriḡ kī rōbōxōn, acō mīd yōra hōbkal duōn, nugwo yajīna, “God māmāḡ il rol nuṇ aku ri gwogwam rōn, māmāḡ il rol nagō aku ri gwogwam rōn, riḡ aku, ¹⁹ nagō nī ha nī me rōn yadmījinō. Nī mabō ri nōlīḡ nōbō nagō i rōxḡ yad niḡō cīnō,” cīnō,’ cōna. ²⁰ Riḡ aku yōx nugwōn, acō rama hōbkal dinō, rōn, yajōna. Du mīdan, nuō nuṇ nīc pad piaku irmār nugwōna. Nuō nīc nugwōn, mī ödōriō ögwō yōxōna. Nuṇ riḡmōr ipalīp du nīc pī wobōn, pī algun niṁōna. ²¹ Nuō akuyōbō alaṇ, nīc yajōna, ‘Acō, God māmāḡ il rol nuṇ aku ri gwogwam rōn, māmāḡ il rol nagō aku ri gwogwam rōn, riḡ akuyōbō, nagō nī ha nī me rōn yadmījinō,’ cōna. ²² Aliō cōn aku, jī nuō nuṇwa mabō ri nōlīḡ nōbō nuṇ akuyōbō ñiḡō yajōna, ‘Ñiṇ yadkap ör du wōlīḡ mīxīl dib na aku rag hō nugwo yōm nōlōn, imag nuṇ aku riṇ niḡ nōlōn, yam uña rōb nōlōn, ri. ²³ Akuyōbō alōn, du hōn kau ha mau wā ödōriō aku pal pōn du urīṇ, pīsaṇ wahax pōn ap pījep diba niṁniṇa. ²⁴ Ha na aku aṇadō wōrōxiḡ maga rōṇ aku, jī weik nuṇ hōbkal kōmō mīda. Hōd nuṇ aṇadō yōm rōṇ aku, jī weik ha na hōbkal pīlō,’ cōna. Nuō aliō riḡmīn, ñiṇ du hōn kau ha pal pōn hōn, ap mag urīṇ, pīsaṇ wahax pōña.

²⁵ “Makwam ha nuṇ hōd aku, mabō riḡ bla ri yōn pōrōn rōbōx, hōbkal ramīxrō womiōx hō ḡi nugwaṇ, cōjiṇ biyōj palōn, hōx wōdōn, mī wahax pī ḡir mījōña. ²⁶ Akuyōbō almiḡiṇ, ha hōda nuō mabō ri nōlīḡ nōbō i nugwo yad nugwōn yajōna, ‘Pōdpōd riḡmīdōi?’ cōna. ²⁷ Yad nugwaṇ,

yajōna, ‘Nauō nagō pīḡnaṇ wōrōxō rōn mōnō, jī weik hōbkal hōm, nauō hōn kau ha maua mīxiñ wā aku pal urīḡ niṁ ḡirōn wahax pīḡmīdōiṇō,’ cōna. ²⁸ Aliō raṇ, nugwo öliḡō diba wōlaṇ, rama ram mōl yuadō duen; riṇjō yōr bōr mījōna. Nuō piōṇjō riṇjō bō duōn, ‘Haṇ ram mōl yuadō duṇjō,’ rōn, nugwo mōnō hōimōliō niḡōn yajōna. ²⁹ Nuō ha hōd nuṇwa mōnō nōlōn hōimōliō yadmīdan, nuṇ painō yajōna, ‘Nī mōnō nagō yadlō akuyōbō öim öim mai duōn, nag mabō riḡ nōbō nagō i rōxḡ mīdōn, mabō nagō öim öim riḡmōn riḡmōn kīḡ mīga yōna. Makwam nī hōn meme ha i nōlaṇ, nōbō mō nugub nī bla pīsaṇ pal ur niṁmōn wahax pōlōl. ³⁰ Makwam ha nagō aku, ap nuōm niḡ nōlmō bla rag duōn, mō kib pīsaṇ yōnōn mag gwogwo ri ḡirōn, riḡ ap nuṇwa magaliḡ amnōr nōbō mō bla nōl pōrōn hōm, naṇ nugwo uliōxōn, hōn kau ha maua mīxiñ wā ödōriō aku pailaṇjō!’ cōna. ³¹ Aliō riḡmīdan, nuō nīc nōbō hōda nugwo yajōna, ‘An nuarō öim mīdōl makwam, ap nī bla magaliḡ nagō pīnō. ³² Pīḡnaṇ nagō aku aṇadō wōrōxiḡ maga rōṇ aku, jī weik nuṇ hōbkal kōmō mīda. Nuṇ aṇadō yōm rōṇ aku, jī weik nugwo hōlu nugwōn hōbkal pīla. Makwam, an mī ödōriō wahax pīniḡm,’ cōniṇjō,” rōṇa.

16

Nōbō mabō yōj nōbō aku, Jisas mōnō hōd rōxōn yadōṇa

¹ Jisas nōbō nuṇ akuyōbō ñiḡō yadōṇa, “Nōbō dib ap mīga mījōn i, nōbō ap nuṇ piaku nugwidīx mīdīḡ nōbō i yad niḡaṇ, ap nuṇ bla nugwidīx mījōna. Makwam nōbō dib aku, mōnō i nugwōna, nōbō ap nuṇ nugwidīx mījōn aku, ap nuṇ bla amnōr cōna. ² Nōbō diba mōnō aku nugwōn, nugwo wō raṇ hōmīdan yajōna, ‘Ap nī bla nugwidīx mīd ri abōiō aku, nī yad nōlmīn nugula. Makwam, nagō duōn, ap nī pōdiōm mīd akuyōbō magaliḡ iṇ wōd nugw ri abōn, nōbō mō piaku ñiḡō ap riḡ na pōdiōm mīd akuyōbō magaliḡ iṇ wōd nugw ri abōn, hō nī yad nōlōn, mabō na riḡmīdlō aku mai rōinaṇjō,’ cōna.

³ Aliö rîmîdan, nübö ap nuŋ bla nugwidîx mijön nübö aku, rîb nuŋ akwör yöx nugwön yajöna, ‘Nübö diba nî yad abîba rîmîd aku, jî nî pödpöd cîn? Nî nübö gö mîdöi aku, mögö pîn wödîb maga nîgöl. Nübö mö bli ap ñîŋ aku sô rî wököi nîmmîjîŋ aku, nî möigw yöxnö,’ cöna. ⁴ Makwam mai rîbyöx nugw ri abön yajöna, ‘Nî agapîm cîn aku wopik nugula. Adaku rîmön, mai nübö dib na nî yad abön wop aku, nübö mö bli nî pîŋ, ram ñîŋa hölmön mijîŋö,’ cöna. ⁵ Aliö rön, nübö mö bli ñîgö nübö dib nuŋwa ap rîb mijön akuyöbö wö cöna. Wö ran, nübö höd hön aku nugwo yajöna, ‘Nagö nübö dib na ap rîb pödiöm mîd?’ cöna. ⁶ Aliö ran, yajöna, ‘Wel nîmîb ap yöja akuyöbö padokwo padök mös mös höuöiliö hö wölu amñaxîb sô (100),’ me cöna. Aliö ran, yajöna, ‘Köp meg pî, rîmgör römîdön ap yöj akuyöbö padokwo padök mös höuöiliö igwö sô (50) kai kîtö,’ cöna. Aliö ran, rîg yajön mag akwör cöna. ⁷ Mai, nübö i hömîdan, yajöna, ‘Nagö nübö dib na ap rîb pödiöm mîd?’ cöna. Aliö ran, yajöna, ‘Wit yogw akuyöbö padokwo padök mös mös höuöiliö hö wölu amñaxîb sô (100),’ me cöna. Aliö ran, yajöna, ‘Köp meg pî, rîmgör römîdön yogw akuyöbö padokwo padök mös paŋ höuöiliö hö wölu agîp sô (80) kai kîtö,’ cöna. Aliö ran, rîg yajön mag akwör cöna. ⁸ Aliö akuyöbö almîdan, mai nübö dib nuŋ aku nugwön yajöna, ‘Nübö ap na nugwidîx mîdîb nübö aku, rîbyöx nugw ri abön, pödpöd rön mîd ri abnö, ra aku, nuŋ rî ri abön rö,’ cöna. Makwam nugwi. Nübö mö mögöriŋ rol il kî rîbyöx nugwöi bla yadöia, ‘Weik agö magîm rön mai römîd gî mîdîb an aku mîd ri abnîŋ owa?’ rön, rîb aku yöx nugu gîrön rîm dumîda. Makwam mil mag wä nugwöi nübö mö bla, mag aliö akuyöbö mag akwör rîm duöx aku waiö.

⁹ “Rîg ap mögöriŋ il kî mîd bla, nübö mö piaku bli nölîŋ mönö, mai ap piaku aŋadö pöcön wop aku, God mögöriŋ öim mîdîb nuŋ yör sô ñîgö yad wahax pöna. ¹⁰ Rîg ap ulul bli, nübö mö i imag rola

nîg gîŋ, nugwidîx mîd ri abön aku, ap dib bla nölîŋ, paŋ mag akwör cöna. Makwam rîg ap ulul bli, nübö mö i imag rola nîg gîŋ, nugwidîx mîd ri aben aku, ap dib bla nölîŋ, paŋ mag akwör cöna. ¹¹ Makwam ñîŋ rîg ap mögöriŋ rol il kî mîd aku pön, inakmönö hörön, nugwidîx mîd ri abeñ aku, agö nübö ñîgö ap wä ödöriö bîl sebö nöiön? ¹² Nübö i rîg ap nuŋwa pî imag rol ñîgö nîgön aku, ñîŋ inakmönö hörön, nugwidîx mîd ri abeñ aku, agö nübö rîg ap ñîgö keir nöiön? ¹³ Nübö paŋyöbö i, nübö dib mös mabö rîb maga nîgöl. Nübö rama mösör mabö cön aku, jî nuŋ nübö dib i madmag nîgön, nübö dib i madmag nîgen. Owa nübö dib i madmag nîgön, nübö dib i madmag nîgen. Aiön mag akuyöbö, ñîŋ rîg ap bla ap wä ödöriö, me rön, nugumîjôn aku, God mabö rîmîdöi adaku röböxbä maga rö,” röŋa.

¹⁴ Perisi nübö bla, rîb dib ñîŋa paŋ rîg akwör rîbyöx nugumîdöi makwam, Jîsas mönö yadön aku nugwön imöuön yad höimöumä. ¹⁵ Yad höimöumîdmîŋ, Jîsas ñîgö yadöŋa, “Ñîŋ nübö mö mämäg il rol aku, an nübö mö wä mîdöla, röi aku, jî God höbwab rîb madmag yuö ñîgö kwo nugwa. Ap nübö mö nugumîŋ wä rî bla, God nugumîŋ ap gwogwo röxa.

¹⁶ “Röbö pal nölîb nübö Jon hölön wop aku, lo mönö kai kîtim aku aipam, God mönö yadîb nübö mönö kai kîtim aku aipam yadmîŋ, nübö mö nugwön, mag aku rîm dumîda. Makwam Jon höŋ wop aku ila nîgön, God nübö mö pön nugwidîx mîdîb mönö wä aku yadmîŋ, nübö mö nugwön ñîŋ magalîg paŋ adakwör dunö, rön, usus rön rîm dumîda. ¹⁷ Adöx sô mögöriŋ mîgrö kî pîsaŋ hölögîpîbä maga ra, jî lo mönö aku rîb ul mîŋi hölögîpen.

¹⁸ “Makwam, nübö i mö pön röböxön, du mö hör i pön aku, mö kib pöna. Makwam nübö i öbîlön, nübö pön röböxön mö aku pön aku, nuŋ algör ör mö kib pöna.

Rîg ap mîga mîdöŋ nübö i, Lasaras yöŋö

¹⁹ “Nübö i rîg ap nuŋwa mîga mîdmîda. Nuŋ wölîj wä wä akwör yömön, ap mag

wä wä akwör nimmida. ²⁰ Makwam ram nuṇwa ubaliṇ il yōra, nōbō uj kap ap mīdmīdōl nōbō i pōn hō nīgīm mīdmīda. Ib nuṇwa Lasaras. ²¹ Rīb nuṇwa yōx nugwōn, ‘Nōbō ap mīga mīd kī ap nīman, ap rīb rīb bla ābāñ mo kīyōbō pīñōn aku, nī nīmīmōn kiō pīlenīñō,’ rōn, nugumīdōṇa. Makwam wōñō bla hōn, uj nuṇ bla pai nimmīdmā. ²² Mai nōbō ij aku wōrōxōṇa. Nuṇ wōrōxim, ejol bla hōn nugwo pōn du mōgōrīb adōx yōd rōul adō kau sō duōn, Ebrahim nuṇ adō nīgīmīn ap diba nīmōṇa. Makwam ap kap nōbō rīb aku aipam wōrōxim hogw pīlmā. ²³ Nōbō rīb aku wōrōxōn, du rīn hōr yōnmīd mōl bō du mīdīm, nugwo ōlīṇ gwogwo pīlmīn nugugīrōn mīdmīdōṇa. Makwam mīdōn laxiō pisō nugwōṇa, Ebrahim Lasaras pīsan hōr hōr yōr sō mīdmā. ²⁴ Nugwōn, wō rōn yadōn yadōṇa, ‘Acō Ebrahim, nī ōgwō yōxōn, Lasaras nugwo yadan, imag igwō nuṇwa rōbō pīlōn, hō albeñ nī aku pī nugwan, nī hōx ran. Bī yuō kī nī yōnmīn, nī mī ōlīṇ hōb diba pīmīdlō,’ rōṇa. ²⁵ Aliō rīmīn, Ebrahim yadōṇa, ‘Ha na nugwō! Mōgōrīb il bō mīdmīdlō wop aku, nagō ap wä wä nagō pīmīdlō, jī Lasaras ap gwogwo gwogwo akwōr pīmīda. Makwam weik mōgōrīb kī, nuṇ wä mīdmīn nugugīrōn, nagōr ōlīṇ hōb diba pīlmīda. ²⁶ God nuṇ mōl diba ōdōrīō mībīl kī rī nīgōṇ makwam, an nōbō mō pō adōk rala rōn pō ub maga nīgōl; jī ñīṇ pō adaku rala rōn adōk hōb maga nīgōlō,’ rōṇa. ²⁷ Aliō rīmīn, nōbō aku yadōṇa, ‘Aliō yadlō aku, Lasaras nugwo yadan, nuṇ acō na rama duōn, ²⁸ haul nōbō na akuyōbō mōmīd sō piaku ñīgō mōnō ōlīsō yadan, mōgōrīb ōlīṇ hōb keiryōbō gwogwo ōīm pīl yōrīk hōlīṇ,’ me rōṇa. ²⁹ Aliō rīmīn, Ebrahim yadōṇa, ‘Mosīs aipam, God mōnō yadīb nōbō bla aipam, mōnō kai kītim aku nugwīṇ,’ me rōṇa. ³⁰ Aliō rīmīn, yadōṇa, ‘Acō, akuyōbō aleñ; jī nōbō mō i wōrōxōn ōbīlōn, du yadmīdan aku, mī yadō, rōn, ap kib mag gwogwo rōi aku, pōdpōd rīmīn aliō alōlīñō, rōn, rōbōxōñīñō,’ rōṇa. ³¹ Aliō rīmīn, Ebrahim yadōṇa, ‘Ñīṇ Mosīs aipam, God mōnō

yadīb nōbō bla aipam, mōnō kai kītim mōnō aku nugwōlōi aku, nōbō i wōrōxōn ōbīōn aku, ñīṇ algōr ōr nugweñīñō,’ rō,” rōṇa.

17

Ap kib mag gwogwo rīb mag aku
(Mat 18:6-7; Mak 9:42)

¹ Jisas nōbō nuṇ akuyōbō ñīgō yadōṇa, “Nōbō i mōnō mō i mag gwogwo rol aku rōn, nōbō mō bli rība nōlan, ñīṇ aipam mag gwogwo akwōr rōn pīn bīcōña. Mag adaku hōd rīmīdmā, weik rīmīdōia, mai algōr ōr rīmījōña. Makwam nōbō mō ñīṇ rīb gwogwo nōiōñ bla, ñīṇ mī ōlīṇ hōb ōdōrīō pīmījōña. ² Makwam nōbō i mōnō mō i, halōu ha bla ha pañyōbō i aliō rība cōn aku, nugwo rīg diba wit palīb rīg i, göliōda alīg nag nīg gö nīgōn, pōn du ban yuō diba abōyīx aku waiō. Aku agapīm: nuṇ kōmō mīdōn, halōu ha pañyōbō i ran pīn bīcōn aku, mī ōlīṇ hōb gwogwo pōna. ³ Makwam, ñīṇ keir rībīyōx nugw rī abōña. “Pīgnan nōlōunan nagō i ap kib mag gwogwo rīmījōn aku, nugwo yadyōxōn yadīṇ, pōdpōd rīmīn akuyōbō rīlō, rōn, rībīyōx nugumījōn aku, rī gwogwam rōṇ aku nugwōn rōbōxōña. ⁴ Ap ñīgō akuyōbō bli rī gwogwam rōn, mai hōn, pōdpōd rīmīn akuyōbō rīlō, rōn, yadmījōn aku, ap gwogwo rōṇ aku nugwōn rōbōxōña. Makwam wop pañyōbō i alōn ran ran akuyōbō mīj sō aku cōn aku, algōr ōr nugwōn rōbōxōñīñō,” rōṇa.

Nugw pīb mag aku

⁵ Jisas aliō rīmīdmīn, mōnō nuṇwa pōn dub nōbō bla yadmā, “Nagō anīṇ ran, nugw pīb mag ana dib rōxan,” me rīmā.

⁶ Aliō rīmīn, Jisas ñīgō yadōṇa, “Nugw pīb mag dib yōi, nugw pīb mag ñīṇa bī masted mag ulmīdō mīda rōxg mījōn aku, ñīṇ bī kī, ila alīg mōlōd du ban yuō mībīl kwo wōl gī mīdō, rōn yadīṇ, rīg yajōñ mag akwōr cōna.

Mabō rī nōlīb nōbō i mabō nuṇwa

⁷ “Ñīṇ rīb pōdiō yōx nugwōi? Mabō rī nōlīb nōbō i mōgōrīb pīn wōd pōrōn mōnō hōn sipsip ur pōrōn, hōbkal rama hōm,

nöbö nuö nuṇwa nugwo mönöpöd yajön? ‘Nagö kiö pil aku, nagö yör+k röm+dön ap mag nimö,’ cön+ñönö? ⁸ Wöhö. Aliö yaden. Nuṇ yajöna, ‘Wöl+ja paṇ wölaṇ, amanö aku p+x nigön, röbö ap ni bla rag hö nolaṇ nim+mön, mai röbö ap nagö bla nimö,’ cöna. ⁹ Ñiṇ r+ib pödiö yöx nugwöi? Mabö r+ nöl+ib nöbö aku, nöbö diba yajön mag akuyöbö r+mijön aku, nöbö diba mönöpö wä bli nugwo yajön+ñönö owa? Wöhö. Mabö r+ nöl+ib nöbö nuṇwa mid aku m+, r+g yajön mag akwör cöna. ¹⁰ Ñiṇ kwo algör. God ñigö mabö yad nigön akuyöbö r+ pörön yajöña, ‘An mabö r+ nöl+ib nöbö mö wä yöi. Ap adö i keir rööl; mabö an r+ib akwör röliṇö,’ cön+ñö,” röṇa.

Ragpid sö nöbö ucrapö röṇ aku, Jisas r+m+in, kömö nigöṇa

¹¹ Jisas Jerusalem dinö, rön, mögöriḅ Sameria ki, mögöriḅ Galili kwo, mib+il yöra pikwo dum+id dum+id, ¹² ram yöj liglig agrö i yöm+id+m nugug+rön, ucrapö röṇ nöbö akuyöbö ragpid sö, nugwo möigw palön, hör hör yörkwo midön, ¹³ aj halön yadmä, “Jisas, Nöbö Dib, an+ṇ ögwö yöxö,” rimä.

¹⁴ Aliö r+m+idm+in, Jisas ñigö yadöṇa, “Ñiṇ duön, God ap höjöp+al ur nöl+ib nöbö bla ñigö uñ ñiṇ bla yabunö,” röṇa. Aliö r+m+in, ñiṇ duön, ödöi mib+il yöra dum+idm+in nugug+rön, ñigö kömö nigöṇa. ¹⁵ Makwam ñigö aliö kömö nigm+in, nöbö Sameria yöbö i, nugwo kömö nigön aku nugwön, mönöpö diba yad girön, God iba yad+m bil sö dum+in nugug+rön, ¹⁶ höbkal hön, Jisas midön yödp+ilö il yöra p+in b+rön, hanaj adö pibö r+ mögö bö c+rön, Jisas nugwo ri ablaṇe röṇa. ¹⁷ Nuṇ alön r+m+in, Jisas yadöṇa, “N+ r+byöx nugula, nöbö akuyöbö ragpid sö kömö nigödö, r+il aku, j+ nöbö akuyöbö mac sö bla m+kai? ¹⁸ Nöbö bli pödpöd r+m+in hölöi? Nöbö pad piakuyöbö, Juda nöbö yöi akwör hön God nugwo wä r+ ä?” röṇa. ¹⁹ Jisas aliö rön nöbö aku nugwo yadöṇa, “Jisas ni raṇ

kömö nigön+ñö, rön nugw pilö aku, nagö kömö niga, duö,” röṇa.

God nöbö mö pön nugwid+x m+jöna (Mat 24:23-28)

²⁰ Makwam wop i Perisi nöbö bla Jisas nugwo yad nugwön, “God nöbö mö pön nugwid+x mid+ib wop aku wop kai wöxnö nigön?” rimä. Aliö r+m+in, Jisas yadöṇa, “God nöbö mö pön nugwid+x m+jön+ñö, röi aku, kiṇ bla bli, nöbö mö nugwid+x mid+m mid+m, nugw ri abön r+m r+m, mai kiṇ ñiṇa höm, nöbö mö nugwo mämäga nugwön, wopik hö, cön mag akuyöbö ren. ²¹ ‘Mid yör+k,’ mönöpö ‘Mid yör kwom,’ rön yadenim. Aku agap+m: nuṇ tar hön, mib+il ñigö yör+k mödö midö,” röṇa.

²² Jisas aliö rön, nöbö nuṇ bla ñigö yadöṇa, “Mai piaku, Nöbö Ha nuṇwa han nugwo nugunö, rön, madmag ñigö wax nöl gör m+jöna, j+ nugwo nugweñ. ²³ Nöbö mö bli ñigö yajöña, ‘Mid yör+k,’ mönöpö ‘Mid yör kwom,’ me cön aku, j+ mönöpö aku mi yadöñö, rön, ipal+p dun, ñiṇ p+saṇ dum+jeñ. ²⁴ Aku agap+m: Nöbö Ha nuṇwa hön wop aku, añigölö ñ+r+m, mila al+p dum nugwöi mag akuyöbö al+p höna. ²⁵ Makwam ñiṇ nöbö mö weik midöi k+yöbö, Nöbö Ha nuṇwa nugwo ip+taṇ nugwön nugwo peñ; nugwo ömörö diba nöiöña. ²⁶ Nöbö Ha nuṇwa hön wop aku, maduar ör Noa midön wop aku r+g röṇ mag akuyöbö cöna. ²⁷ Noa midön wop aku, nöbö mö bla ap mag nim girön, röbö nim girön, mö nuö nuö nöl p+ girön, r+ mid+m nugug+rön, Noa nuarö nuömarö bi+yöj möla dum nugug+rön, ruö ib diba r+ilö, r+ yöxm+in, bana wölön nöbö mö akuyöbö ñigö magalig p+ yuö abm+in wöröxpörmä. ²⁸ Makwam nöbö Lot midön wop aku, Sodom nöbö mö bla algör ör ap nim girön, röbö nim girön, ap piaku sim r+ girön, ap möriwö r+ib piaku r+ girön, ram ur girön, r+ mid+m nugug+rön, ²⁹ Lot mögöriḅ aku röböxön, mögöriḅ hör möl i dum nugug+rön, wop akwör, r+n pin diba adöx kau sebö p+nön, Sodom nöbö mö ñigö magalig yön b+c um duöṇa. ³⁰ Nöbö

Ha nuŋwa hön wop aku, mag aliö akwör cöna.

³¹ “Wop aku, nöbö mö ram cölöbö sö mijöñ aku, ap ñiŋ bla ram möl bö mīd aku pība ram möl bö dueñ. Nöbö mö möriwö rīb bla yōnmijöñ piaku, ap bli pība höbkal rama dueñ. ³² Lot möniŋ nugwo rōŋ adakwör rībyōx nugwōn, nugw ri abōña. ³³ Nöbö mö bīl kai, nī keir nugw ri abōn kōmō mijīnō, rōn rībyōx nugwōn aku, wōrōxōna; jī nöbö mö bīl kai, Krai mönō wā yad akuyōbö mabō nuŋwa rīp dumīdōn wōrōxnō, rōn rībyōx nugwōn aku, kōmō mijōna. ³⁴ Ñigō yadmīdla, wop aku pīxmag yuō bö nöbö mös ābāñ dōul panyōbö i hōlīm gī mijöñ aku, i pōn, i rōböxna. ³⁵ Mö mös wit maga pal pat piōpi rīmijöñ aku, i pōn, i rōböxna. ³⁶ Nöbö mös möriwö rīb piaku mabō rī mijöñ aku, i pōn, i rōböxnō,” rōŋa.

³⁷ Jisas aliö rīmīn, ñiŋ yadmā, “Nöbö Dib, mönō yadmīdlō aku, mögōrīb kai aliö cōn?” rīmā.

Aliö rīmīn, Jisas yadōŋa, “Urap dōuyō i wōrōx gī mijōn yōraku, yōur gwolgwābö nugwōn hō sīsīb nīgmijōñiŋjō,” rōŋa.

18

Mönö pī nuöm nīgīb nöbö i, mö wōsrō i

¹ Jisas, nöbö nī bla rīb mīga yōxōlōn, God hōjōpal gōr mīdīŋ, me rōn, ñigō mönō i mönō hōd rōxōn yadōŋa, ² “Mögōrīb i, mönō pī nuöm nīgīb nöbö dib i mijōna. Makwam nöbö aku, nuŋ God rībyōx nugwen; nöbö mö bla ñigō uliōxen. ³ Makwam mö wōsrō mögōrīb akuyōbö i, öim hō nugwo yajōna, ‘Nöbö kwolmal na mönō anīŋ aku nugwō,’ cōna. ⁴ Aliö cōn aku, jī mönō pī nuöm nīgīb nöbö dib aku mönō nuŋ aku pen. Jī mö wōsrō aku, nuŋ öim öim hō yad nugu gōr mīdan mīdan, mai nöbö dib aku yajōna, ‘Nī God nugwo ipōxōi; ñigō nöbö mö piaku algōr uliōxōi; ⁵ jī mö wōsrō kī nī öim öim hō yad nugu gōr mīdīm mīdīm nī ipīt makwam, nī du mönō dib aku yad nugunō,’ cōniŋjō,” rōŋa.

⁶ Nöbö Diba aliö rōn yadōŋa, “Mönö pī nuöm nīgīb nöbö aku nöbö mö uliōxōlōn,

jī nuŋ mönō kai yadōŋ aku nugw ri abōña. ⁷ Ñiŋ rīb kai yōx nugwōi? God nuŋ nöbö mö nuŋ keir yad nīg bla, mīl pīxmag yuō nugwo hōjōpalmijōñ aku, mönō ñigō nugwōn uliōxōn nugweniŋjō, rōn, nugwōi? Ñiŋ mīxīl magi pōx mijōñiŋjō, rōn nugwōiŋ ā? ⁸ Nī ñigō yadmīdla, nuŋ mönō yajōñ aku nugwōn, ñigō ögwō yōxōn, yadkap ör nöbö kwolmal ñiŋa rī gwogwam cōñ akuyōbö ödōia idīxōna. Makwam Nöbö Ha nuŋwa mögōrīb il kī höbkal hön wop aku, nöbö mö bli nugwo nugw pī gōr mijōñiŋjōnō wōhō?” rōŋa.

Perisi nöbö i, takis pīb nöbö i

⁹ Nöbö mö bli, an nöbö mö wā, nöbö mö bli nöbö mö gwogwo, me rōn, nugwim akuyōbö, Jisas ñigō mönō i mönō hōd rōxōn yadōŋa, ¹⁰ “Perisi nöbö i, takis pīb nöbö i, God hōjōpalība, God hōjōpalīb rama diōña. ¹¹ Perisi nöbö aku, rīb nuŋ akwör God hōjōpalōn yajōna, ‘Nagō rī ablaŋe rīmīdla. Nī nöbö bli rīg rōi akuyōbö, ap wā mīga akwör pōn, ap kib pōn, mö kib mag yōnōn, rōi. Nī takis pīb nöbö kīyōbö kī rōxgīb yōi. ¹² Inpīlō paŋ paŋ wop mös ap mag nīmōi aipam. Öim ap nī akuyōbö ragpīd sō pōn, nagō panyōbö i nōilō,’ cōna. ¹³ Makwam takis pīb nöbö aku, nuŋ möigw yōxōn, adōx yōd rōul adō kau sō nugwen; hör hör yōrakwo irōpa ubīlōn, ibōn nuŋwa keir palōn, rīb mīga yōx nugwōn yajōna, ‘God, nī nöbö ap kib mag gwogwo rīl aku, nī ögwō yōxō,’ cōna. ¹⁴ Ñigō yadmīdla, takis pīb nöbö aku aliö yadan, God nugwo, ap kib mag gwogwo rīlō aku nugwōn rōböxmīdlō, cōna. Makwam God nuŋ Perisi nöbö aku nugwo aliö yaden. Aku agapīm: nöbö mö ib ñiŋa keir pīrag wōiōñ bla, God raŋ ib ñiŋa pīn pal diōna. Jī nöbö mö ib ñiŋa pīrag wōleñ bla, God raŋ ib ñiŋa mijōniŋjō,” rōŋa.

Jisas halōu ha ulul bla pī nugwōŋa (Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Nöbö mö bla, Jisas halōu ha ulul anīŋ kīyōbö pī nugwan, me rōn, pōn hōmā. Jisas ñigō pī nugum nugugīrōn, nöbö

nuŋ bla almiðim aku nugwön, nöbö mö piakuyöbö ñigö yadyöxön yadmä, “Ñiŋ akuyöbö almijeñ,” rima. ¹⁶ Jisas piönjö halöu ha piaku wö rim hömiðmin, nöbö nuŋ bla ñigö yadöŋa, “Pödpöd rimin ñigö aliö yadyöxmidoi? Halöu ha ulul piaku röböxiŋ ni pöl höŋ. God nöbö mö pön adöx yöd röul adö kau sö nugwidix midib aku, halöu ha ulmidö piaku röxg mijöñiŋö,” röŋa. ¹⁷ God Mönö yad nölön, God nöbö mö pön nugwidix midib mönö aku aliö midö, rimijöñ aku, halöu ha ulul bla God Mönö aku nugwön, rimgör nugw pöña. Makwam, ni ñigö mi yadmidla, nöbö mö halöu ha ulul ni rig nugw pöi mag aliö akuyöbö nugw pimijöñ bla, God ñigö pön nugwidix mijöna. Ji nöbö mö halöu ha ulul ni nugw pöi mag aliö akuyöbö nugw peñ bla, God mögörið nuŋ yör sö dueñ.

*Juda nöbö dib i ap miga midöŋa
(Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)*

¹⁸ Juda nöbö dib i Jisas midöŋ yöra hön yadöŋa, “Mönö yad nölöb nöbö wä na. Ni pödpöd rön, öim midib mag aku pin?” röŋa.

¹⁹ Aliö rimin, Jisas yadöŋa, “Ni pödpöd rimin, ‘Nöbö wä,’ me rilö? Nöbö mö i wä midöl; God panyöbö akwör Nöbö wä midä. ²⁰ Makwam nagö God lo mönö aku nugulö: ‘Mö kib nöbö kib rimijeñ; nöbäpö pilmijeñ; ap kib pimijeñ; mönö diba yajöñ piaku du mönö inakmönö hörön yadmijeñ; nauö nam rig yajöñ mönö akwör yöxön mai dinö,’ ” röŋa.

²¹ Jisas aliö rimin, nöbö aku yadöŋa, “Ni haŋal mid akwör ila nigön, lo mönö ada piaku magalið rip hö hö, weik wop ki paŋ mag akwör ri midlö,” röŋa.

²² Jisas mönö aku nugwön yadöŋa, “Ap panyöbö iör röiö. Ap nagö blaku magalið sim rön, rig pön, nöbö mö liblib ri midö bla nölö. Naŋ almiðinö aku mi, mid ri abib mag nagö aku mijön God mögörið adöx yöd röul adö kau sö. Rig yadil akuyöbö rön, han, ni pisaŋ yönmidiŋö,” röŋa. ²³ Jisas mönö aku yadim, Juda nöbö

dib aku rig ap nuŋ bla miga midöŋ aku, audiöx nugwön rib diba yöx nugwöŋa.

²⁴ Rib diba yöx nugumidöŋ aku, Jisas nugwo nugwön yadöŋa, “Nöbö mö ap miga mijön akuyöbö, miŋi ri öliöxön God nöbö mö nuŋwa midin, ñigö pön ram nuŋwa nugwidix mijöna. ²⁵ Hön kamel bla kai mauöl nag aböi möl aku dinöb, miŋi ri öliöxön diöñ aku, ji nöbö mö köme ulnöu ap bla miga mid akuyöbö, God mögörið nuŋ aku miŋi ri öliöxön diöñiŋö,” röŋa.

²⁶ Jisas aliö rimin, nöbö mö midim bla yadmä, “Mönö yadmidlö aku, God nuŋ nöbö mö i kömö pib maga nigöl owa agapim?” rima.

²⁷ Aliö rimin, Jisas yadöŋa, “Adö bli nöbö mö rib maga nigöl aku, ji God nuŋ cinöb paŋ rib akwör nigö,” röŋa.

²⁸ Jisas aliö rimin, Pita yadöŋa, “Mi! Ram ap an akuyöbö magalið röböxön, nagö pisaŋ paŋör alip yönmidiŋö,” röŋa.

²⁹ Aliö rimin, Jisas ñigö yadöŋa, “Ñigö mi yadmidla, nöbö mö, God mönö wä nuŋ aku pirag yöniŋö, rön, ram rib, möniŋ, nimam, nuö nuöm, halöu ha ñiŋ bla röböxöñ aku, God ñigö uplöbenim. ³⁰ Weik midöl wop mibil yör+k, God nuŋ ñigö nugwidix mid ri abön raŋ, ap ñiŋ bla, nöbö mö ñiŋ bla, magöri maga rig mijöna. Makwam wop maiyöbö aku, nuŋ pisaŋ öim öim mijöñiŋö,” röŋa.

Jisas iswob, “Ni pil pal nigin, wöroxön öbinö,” röŋa

(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

³¹ Jisas nöbö nuŋwa akuyöbö möl sö ñigö pön rib piaku duön yadöŋa, “Nugwi. Weik Jerusalem dumidöla. Du röpiñiŋiŋ aku, Nöbö Ha nuŋwa nugwo, God mönö yadib nöbö bla maduar ör God Mönö aku kai kitön rig yadim mag akwör cöña. ³² Nugwo pön, Juda nöbö yöi akuyöbö imag rol ñigö nigin, nugwo yad höimöuön, ñilöŋ nig girön, höpöl pilön, naga pi palön, mi anadö pil pal nigöña. ³³ Makwam wop mös midön, wop paŋ aku höbkal öbiöniŋö,” röŋa.

³⁴ Makwam Jisas aliö rîmîdmîn, nübö nuñ bla rîbyöx nugub maga nîgölmîn, mönö rîg yadmîd aku, me rön, libak nugwölim.

Jisas mämäg we wölön nübö i rîmîn, mämäga ix nugwöña

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³⁵ Makwam mai, Jisas du Jeriko uröpînmîn nugugîrön, nübö mämäg we i mîdöña. Nübö aku nuñ ödöi kwol yöraku römîd gî mîdön, rîg ap nöinö, rön, sö rî mîdöña. ³⁶ Nübö mö mîga akwör mönö pîp hö padîxmîn nugugîrön, nuñ nübö mö bli ñîgö yad nugwön yadöña, “Pödpöd rîmîdöi?” röña.

³⁷ Aliö rîmîn, yadmä, “Jisas nübö Nasaret yöbö aku hön dumîdö,” rîmä.

³⁸ Aliö rîmîn, nuñ wö diba rön yadöña, “Jisas, Depid Ha nuñwa, nî ögwö yöxö!” röña.

³⁹ Aliö rîmîn, nübö mö hö dumîdim bla nugwo yadyöxön yadmä, “Pödpöd rîmîn wölmîdlö? Dar mîdö!” rîmä. Aliö yadim aku, jî nuñ tar mîdölön. Wö mî diba rön yadöña, “Jisas, Depid Ha nuñwa, nî ögwö yöxö!” röña.

⁴⁰ Aliö rîmîn, Jisas nugwön anöi nîgön, nübö mö akuyöbö ñîgö yadöña, “Yölîñ il yörîk hönö,” röña. Aliö rîmîn, pön hömîn yadöña, ⁴¹ “Nagö pödpöd cînö?” röña.

Jisas aliö rîmîn, yadöña, “Nübö Dib, nî ran mämäg na aku iswob nugunöm,” röña.

⁴² Aliö rîmîn, Jisas nugwo yadöña, “Jisas nî ran, mämäg na ix nugunö, rön, rîbyöx nugw pîlö aku mî, mämäga ix nugwö,” röña.

⁴³ Jisas aliö rîmîn, wop akwör mämäga ix nugwön, God iba yadmîn bîl sö dumîn nugugîrön, Jisas dumîdöña yöraku mai duöña. Nübö mö magalîg Jisas rön aku nugwön, God iba yadmîn bîl sö duöña.

19

Sakias, takis pîb nübö i

¹ Jisas Jeriko duön, mibîl yöra u dumîdöña. ² Makwam Jeriko yöraku, rîg ap mîga mîdmîd nübö i, takis pîb nübö

piaku ñîgö magalîg nugwidîx mîdmîda. Ib nuñwa Sakias. ³ Jisas taun mibîl yöraku padîxmîn nugugîrön, nübö mö mîga akwör hö nuguba rîmîdmä. Sakias nuñ nübö metyöbö maga makwam, Jisas nübö pödiöm mîd aku nugunöm, rön, nugwöña, jî nugwölön. ⁴ Almîn, nuñ höd ipalîp du bî römö i wölu bîl sö mîdön, Jisas hömîdön möl sö nugugu mîdöña. ⁵ Jisas nuñ bî wöl mîdöña il yöraku hön, pisö laxiö nugwön, Sakias nugwo yadöña, “Sakias, nagö rîmîg il kî pînö! Weik nagö pîsan du ram nagö mîjînö,” röña.

⁶ Jisas aliö rîmîn, Sakias il bö pînön, wahax pî girön, Jisas nugwo yölîñ pön ram nuñwa duöña. ⁷ Nübö mö bla alön aku nugumîn ölisö wölîm yadmä, “Nübö aku du nübö ap kib mag gwogwo rî ram aku hölîmba dumîdö,” rîmä.

⁸ Makwam Sakias öbîlön, Jisas nugwo yadöña, “Nübö Dib, nagö nugwö! Weik ap nî bla nuöm nîg adöi nîgön, adöi nübö mö lîblîb rî mîdö bla ñîgö nöina. Makwam nî höd inakmönö hörön, nübö mö bli ap ñîña kib pîbä rîm aku painjö nöinö, rön, ap pañyöbö i kib pîm aku, painjö mös mös nöina; jî ap mös kib pîm aku, painjö akuyöbö amñaxîb sö nöina. Alön rîp dumîd dumîd magalîg rîba wöd pörön rëböxnö,” röña.

⁹ Aliö rîmîn, Jisas yadöña, “Nübö kî Ebrahim ha nuñwa i. Wopik God nuñ yam ram yörîk hölîmmîdöi, ap kib mag gwogwo röi piaku nugwön rëböxön kömö pa. ¹⁰ Nübö Ha nuñwa hön aku, nübö mö hölögîp mîdöi akuyöbö, ñîgö hölu nugwön kömö pînö, rön, hö,” röña.

Nübö akuyöbö ragpîd sö rîg pîmä aku, Jisas mönö höd rëxön yadöña

(Mat 25:14-30)

¹¹ Makwam nübö mö piaku, Jisas mî, Nübö Dib öim pöx mîdmîdöl aku, Jerusalem duan, nugwo kin yad nîgîñ, an nugwidîx mîdan, mîd rî abönîñö, rön, rîb aku yöx nugumä. Jisas, rîb ñîñ aliö yöx nugumä aku, nuñ keir nugwön, ñîgö mönö i kwo höd rëxön yadöña. ¹² Jisas mönö höd rëxön yadöña, “Nübö dib i,

nɪ nugwidɪx mɪd nɔbɔ dib na mɪd yɔra dumɔn, nɪ kin yad nɪgan, hɔuɔil hɔn, nɔbɔ mɔ mɔgɔrɪb nɪ kɪyɔbɔ nɪgɔ kinɔ nugwidɪx mɪjɪnɔ, rɔn, mɔgɔrɪb pad dib piaku diɔna. ¹³ Makwam hɔd nɔbɔ mabɔ rɪb nuɲ akuyɔbɔ ragpɪd sɔ nɪgɔ wɔ ran hɔmɪjɔna, nɔbɔ dib nuɲwa rɪg mag gol pan pan hɔrɪrɔr nuɔm nɪgɔn yajɔna, 'Rɪg mag gol nɔlmɪdɪl kɪ pɔn, sɪm rɪ hɔuɔilmel rɔn, mɪga pɪ nɪgmɪdɪɲ; mai nɪ hɔuɔil hɔnɔ,' cɔna. ¹⁴ Aliɔ rɔn diɔna aku, jɪ nɔbɔ mɔ mɔgɔrɪb nuɲ nugwidɪx mɪdɔn bla, nugwo ɔlɪsɔ wɔlanɲ nugugɪrɔn, nɔbɔ bli yad abɪɲ, mai duɔn, nɔbɔ dib ɔdɔrɪɔ aku nugwo yajɔna, 'Nɔbɔ kɪ nuɲ kin ana mɪdenɪɲɔ,' cɔna.

¹⁵ "Makwam nɔbɔ dib ɔdɔrɪɔ aku mɔnɔ nɪɲ aku pen; nɔbɔ dib aku nugwo kin nɪɲa yad nɪgɔna. Alan, kin aku nuɲ hɔbkal hɔn, mabɔ rɪ nɔlɪb nɔbɔ nuɲ piaku nɪgɔ yad wɔ ran hɔmɪdɪɲ, yajɔna, 'Rɪg mag gol nɔil piaku, nɪɲ pɪ sɪm rɪ hɔuɔilmel rɔn, painɔ pɔdiɔ pɔi?' cɔna. ¹⁶ Yadan, hɔd hɔn nɔbɔ aku yajɔna, 'Nɔbɔ dib, rɪg mag gol panyɔbɔ nɪ nɔlmɔ aku, nɪ sɪm rɪ hɔuɔilmel rɔn, painɔ akuyɔbɔ ragpɪd sɔ rɪg mag gol pɪlɔ,' cɔna. ¹⁷ Aliɔ rɪmɪdan, nɔbɔ dib nuɲ aku yajɔna, 'Nagɔ rɪ ri ablɔ. Ap ulmɪdɔ aku nɔlmɔn mabɔ rɪ ri ablɔ aku, weik taun dib akuyɔbɔ ragpɪd sɔ nagɔ yadmɔn nugwidɪx mɪjɪnanɔ,' cɔna. ¹⁸ Makwam nɔbɔ i hɔn yajɔna, 'Nɔbɔ dib, rɪg mag gol panyɔbɔ nɪ nɔlmɔ aku, nɪ sɪm rɪ hɔuɔilmel rɔn, painɔ akuyɔbɔ mɔmɪd sɔ rɪg mag gol pɪlɔ,' cɔna. ¹⁹ Aliɔ rɪmɪdan, nɔbɔ dib nuɲ aku yajɔna, 'Ailɔ aku, weik taun dib akuyɔbɔ mɔmɪd sɔ yadmɔn nugwidɪx mɪjɪnanɔ,' cɔna. ²⁰⁻²¹ Makwam mabɔ rɪb nɔbɔ nuɲwa i kwo hɔn yajɔna, 'Nɔbɔ dib, nɔr nugula. Nagɔ nɔbɔ ɔlɔm. Nɔbɔ mɔ bli ap nɪɲ bla, nagɔ sɪm rɪ ri abɔn rɔiɔ; wobɔn um pɪn pɪlɔ. Ap mabɔ ɔliɔxɔn rɪ yuɔi piaku, nagɔ usɔsɔr rɔn nɪmlɔ. Makwam, nɪ nagɔ ipɔxɪl aku, rɪg mag gol panyɔbɔ nɪ nɔlmɔ aku, nɪ pɔn du kɔpɔ rin rogwrɪ nɪgmɔn mɪdɔna. Rɪg mag gol panyɔbɔ nagɔ aku weik pɔn hɔl mɪk,' me cɔna. ²² Aliɔ rɪmɪdan, nɔbɔ dib nuɲ aku yajɔna, 'Mɔnɔ nagɔ yadlɔ aku pɪ hɔuɔilɔn, nagɔ

pɪsan mɔnɔ diba nɪgɪna. "Nagɔ nɔbɔ ɔlɔm, nɔbɔ mɔ bli ap nɪɲ bla, nagɔ sɪm rɪ ri abɔn rɔiɔ; wobɔn um pɪn pɪlɔ; ap mabɔ ɔliɔxɔn rɪ yuɔi piaku, nagɔ usɔsɔr rɔn nɪmlanɔ," rɪlɔ ɔ? ²³ Makwam, pɔdpɔd rɪmɪn rɪg mag gol nɪ aku pɔn du rɪg rama nɪgman, hɔbkal hɔn hɔr um bli kwo alɪg pɔi kɔmɔ?' cɔna. ²⁴ Aliɔ rɔn, nɔbɔ il yɔra mɪjɔn akuyɔbɔ nɪgɔ yajɔna, 'Rɪg mag gol nɪ aku hɔuɔil pɔn, nɔbɔ yɔraku rɪg mag gol ragpɪd sɔ mɪd aku nugwo nɔinɔ,' cɔna. ²⁵ Aliɔ rɪmɪdan, yajɔna, 'Nɔbɔ dib. Nuɲ rɪg mag gol ragpɪd sɔ mɔdɔ mɪdɔ!' cɔna. ²⁶ Aliɔ rɪmɪdɪɲ, yajɔna, 'Nɪgɔ yadmɪdla, ɔim nɔbɔ mɔ ap nɪɲ mɪga mɪjɔn bla, bli kwo rol ab pɔna, jɪ nɔbɔ mɔ ap nɪɲ ulul ulul mɪjɔn bla, ap ulmɪdɔ mɪd aku anadɔ hɔlɔgɪpɔna. ²⁷ Makwam nɔbɔ mɔ nɪ nugumɪn ɔlɪsɔ wɔlm, nɔbɔ aku nuɲ kin ana mɪdenɪɲɔ, rim akuyɔbɔ, nɪgɔ du pɔn hɔ, mɔmɔg il rol nɪ yɔrɪk pɪl pal nɪgi,' cɔnɪɲɔ," rɔna.

Jisas Kin rɔxg Jerusalem duɲa

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

²⁸ Jisas nɪgɔ mɔnɔ aku yadɔn, nɔbɔ nuɲ bla pɪsan Jerusalem duɲɔ, rɔn, nuɲ hɔd duɲa. ²⁹ Dumɪd dumɪd Olip Pɪd yɔra, ram yɔj liglig agrɔ Betpagi Betani ramɪxrɔ yɔra womiɔx urɔpɪnɔn, nɔbɔ nuɲ mɔs nɪgɔ hɔd yad abɔn yadɔna, ³⁰ "Ram yɔj agrɔ mɔl aku duɔn nugwɔna, hɔn donki maua nɔbɔ mɔ pɪ yɔnɔlɔi i, nag wabɪl nɪg gɪɲ mɪjɔn aku yau pɔn hɔna. ³¹ Makwam nɔbɔ mɔ bli hɔn, 'Hɔn donki aku pɔdpɔd rɪmɪn yau pɔn dumɪdɔɪɲɔ,' rɪmɪdɪɲ, yajɔna, 'Nɔbɔ Dib aku mabɔ mɪdmɪn anɪɲ yad abmɪn, pɪba hɔlɪɲɔ,' cɪne," rɔna.

³² Jisas aliɔ rɪmɪn, nɪɲ duɔn nugumɪn, rɪg yadɔn mag akwɔr rɪg mɪdɔna. ³³ Du naga yaumɪn nugugɪrɔn, nɔbɔ hɔn donki mɪnɔbɔ bla hɔn yadmɔ, "Hɔn donki mau aku pɔdpɔd rɪmɪn naga yaumɪdɔi?" rɪmɔ.

³⁴ Aliɔ rɪmɪn yadmɔ, "Nɔbɔ Dib aku mabɔ mɪdmɪn anɪɲ yad abmɪn, hɔ naga yaumɪdɔlɪɲɔ," rɪmɔ. ³⁵ Aliɔ rɔn, hɔn donki mau aku naga yau pɔn Jisas mɪdɔn yɔra pɔn duɔn, wɔlɪj nɪɲ wab bli pɪ rɔdɔn,

pɪ hön donkia rol sō nɪgön, Jisas nugwo pɪ hön donkia rol sō nɪgmä. ³⁶ Jisas donkia rol sō römɪdön, ödöi aku dumɪn nugugɪrön, nöbö mö akuyöbö wölɪj ap ñɪŋa bli rag hö ödöi rol aku yödɪm nugugɪrön, Jisas römɪd gɪ mɪdön hön donki aku wölɪj ap ñɪŋa bla rola röbɪp duöŋa.

³⁷ Dumɪd dumɪd Jerusalem igöp igöp rɪm nugugɪrön, Olip Pɪd ödöi rɪmō pibō rɪb yöraku, nöbö mö nuŋ bla mɪga, magalɪg nugwo mɪ ödöriö wahax pɪ gɪrön, ap agap apɪm rön akuyöbö rɪb aku yöx nugu gɪrön, wö diba rɪ gɪrön, God iba pɪrag wölön yadmä,

³⁸ “Nöbö Diba nuŋ Kin anɪŋa yad abmɪn hö mɪk,
God nugwo pɪ ri aböna!
God mögöriɪb adöx yöd röul adö kau sō yöraku,
höbwab höimölɪb höimölɪb mag akwör mɪda.
God nuŋ adöx mɪ bɪl sō mɪdön,
nuŋ mil mag wä keiryöbö alɪg mɪdö,”
rɪmä.

³⁹ Aliö rɪmɪn nugugɪrön, Perisi nöbö bli mibɪl yöraku mɪdim akuyöbö, Jisas nugwo yadmä, “Mönö yad nölɪb nöbö. Nöbö mö nagö akuyöbö ñɪgö yadyöxaŋ, mönö aliö akuyöbö yadölɪŋ,” me rɪmä.

⁴⁰ Aliö rɪmɪdmɪn, Jisas painö yadöŋa, “Ñɪgö yadmɪdla, ñɪŋ mönö akuyöbö yadmɪjeñ aku, rɪg bla keir wö cöñɪŋö,” röŋa.

Jisas Jerusalem nugwön imöŋa

⁴¹ Jisas Jerusalem igöp igöp rɪ gɪrön, taun dib aku nugwön, mæp röbö pɪnmɪn nugugɪrön yadöŋa, ⁴² “Mögöriɪb Jerusalem kɪ, ñɪgö mɪ ödöriö ögwö yöxmɪdla. Nɪ ñɪgö pɪ God pɪsaŋ nɪgiö nɪgön, höbwab höimölɪb maga ñɪgö nölɪba höma nugwöyɪx aku, wä röxa. Makwam weik ñɪŋ nugwölön, mämäg we röxg mɪdöia. ⁴³ Mai nöbö kwolmal ñɪŋa hön, taun dib ñɪŋ kɪ, lɪgɪna ab yuö nɪg mɪjōñ aku, ⁴⁴ hön rɪ gwogwam rɪŋ, möriwö kul, ram bla magalɪg, rɪg i rɪg i rol sō waxön mɪdenɪm; nöbö mö, halöu ha, rɪg kul yuadö mɪjōñ

akuyöbö ram alɪg pal gɪlɪx ab gɪlɪx rɪ aböŋa. God ñɪgö pɪba hö wop kɪ nugwölöi makwam, mag akuyöbö aiönɪŋö,” röŋa.

Jisas God höjöpəlɪb rama ram möl yuadö duöŋa

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Jisas aliö rön, God höjöpəlɪb rama duön, nöbö mö sɪm rɪmɪdim akuyöbö ñɪgö yad rɪŋö bö ab gɪrön yadöŋa, ⁴⁶ “God Mönö aku kai kitön yadmä, ‘Ram na aku, nɪ höjöpəlɪb rama mɪjōñɪŋö,’ rɪmä aku, jɪ ñɪŋ sɪm rön rɪm rɪm, nöbö mö ap kib pön, rag hö umadiö hölɪmmɪdöi ram i röxgö,” röŋa.

⁴⁷ Makwam Jisas nuŋ öim öim, wop paŋ paŋ du God höjöpəlɪb rama ram möl yuadö nöbö mö bla ñɪgö mönö yad nölɪmɪdöŋa. God ap höjöpəl ur nölɪb nöbö dib bla, lo mönö yad nölɪb nöbö bla, mönö pɪ nuöm nɪgɪb nöbö bla, nugwo pɪl pal nɪgnɪŋö, rön, rɪba paŋ akwör yöx nugumɪdmä. ⁴⁸ Aliö rɪbyöx nugumä aku, jɪ nöbö mö magalɪg, mönö wä nuŋwa nugunö, rön, nugwo wahax pɪm nugugɪrön, ñɪŋ Jisas nugwo pɪl pal nɪgɪb maga mɪdölön.

20

“Nagö yön yadɪm mag aliö rɪp yönmɪdlö?” rɪmä

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Makwam wop mibɪl yöraku, Jisas nuŋ God höjöpəlɪb rama ram möl yuadö duön, nuŋ nöbö mö pɪ God pɪsaŋ nɪgiö nɪgön mönö wä aku yad nöl mɪdöŋa nugwön, God ap höjöpəl ur nölɪb nöbö dib bla aipam, lo mönö yad nölɪb nöbö bla aipam, mönö pɪ nuöm nɪgɪb nöbö bla aipam hömä. ² Hön nugwo yadmä, “Yönɪm nagö yadɪm, naŋ hön mag aliö rɪp yönmɪdlö?” rɪmä.

³ Aliö rɪmɪn, Jisas yadöŋa, “Nɪ ñɪgö painö yad nugub i yad nuguba rɪmɪdla.

⁴ Jon nöbö mö bla ñɪgö röbö pal nölɪmɪd aku, God nuŋ yadɪm alön mönö rɪb nuŋwa keir yöx nugwön alön?” röŋa.

⁵ Jisas aliö rɪmɪn, ñɪŋ keir nuö nuö yad nugup duön yadmä, “ ‘God yadɪm, Jon

nöbö mö bla ñigö röbö pal nölö,' cɪnɪŋ aku, nuŋ yajöna, 'Makwaim, mönö nuŋ aku pödpöd rɪmɪn pölöi?' cöna. ⁶ Jɪ 'Jon rɪb nuŋwa keir yöx nugwön, nöbö mö bla ñigö röbö pal nölö,' rɪmɪjɪnɪŋ aku, nöbö mö kɪyöbö, God nuŋ Jon mönö yadɪb nöbö nuŋ aku yad nɪgmɪn hön rɪmɪdö, rön nugwöi aku, ñɪŋ ölsö rödön anɪŋ rɪg röd pal nɪgöñɪŋö," rɪmä. ⁷ Makwam ñɪŋ rɪb aku yöxön, Jisas nugwo painjö yadmä, "Jon hön nöbö mö akuyöbö ñigö mönö yad nölön, röbö pal nölön rön aku, an nugwölöl, God yadɪm rön mönö rɪb nuŋwa keir rön aku an nugwölölɪŋö," rɪmä.

⁸ Aliö rɪmɪn, Jisas ñigö yadöŋa, "Ñɪŋ nɪ painjö yad nölölöi aku, nɪ piönjö yön yadɪm hön rɪmɪdɪl aku, ñigö algör ör yad nölöinö," rönŋa.

Nöbö wain möriwö rɪba nugwidɪx mɪdim bla, Jisas mönö höd röxön yadöŋa (Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Jisas nöbö mö akuyöbö ñigö mönö höd röxön yadöŋa, "Nöbö i wain möriwö rɪb mɪŋi rɪ yuön, nöbö mö bli yad nɪgön, du mögöriɪb pad piaku mɪjöna. ¹⁰ Makwam wain maga göj yön wop aku, nöbö nuŋ i yad abön yajöna, 'Du nöbö mö wain mabö rɪ mɪdöi akuyöbö ñigö yadan, wain mag nɪ bli nölɪŋ rag hane,' cöna. Yadan uröpɪnan, nöbö mö wain mabö rɪ mɪjön akuyöbö nugwo palmɪd palmɪd nɪgön, hör yad abɪŋ höbkal höna. ¹¹ Akuyöbö alɪŋ, nöbö wain möriwö mɪnöbö aku, nöbö i piönjö yad aban diöna. Dumɪdan nugwo algör ör palmɪd palmɪd nɪgön, hör yad abɪŋ höbkal höna. ¹² Akuyöbö alɪŋ, nöbö yonjöbö i yad aban uröpɪnan, nugwo mɪ göj palön, pön pɪxɪp du nöla rɪŋö bö aböña. ¹³ Akuyöbö alɪŋ, nöbö möriwö mɪnöbö aku yajöna, 'Nɪ pödpöd cɪn? Ha madmag yöbö na agal abɪn aku, mönö nuŋwa yadmɪjön aku nugubä maga rö,' rön, aböna. ¹⁴ Aban uröpɪnan, nöbö mö wain mabö rɪ mɪjön piaku yajöña, 'Hö ha kɪ, nuö wain möriwö aku nuŋ anjö pɪb maga ra. Nugwo mɪ anadö pɪl pal nɪgön, an anjö pɪŋö,' cöña. ¹⁵ Aliö rön, nugwo pön pɪxɪp du nöla rɪŋö bö duön, anadö pɪl pal nɪg gɪŋ wöröxöna.

"Makwam akuyöbö alɪmɪdɪŋ, nöbö möriwö mɪnöbö aku ñigö agamö cön? ¹⁶ Nuŋ hön, nöbö mö piaku ñigö pɪl pal nɪgön, möriwö aku nöbö mö hör bli ñigö piönjö yadan nugwidɪx mɪjönɪŋö," rönŋa.

Jisas aliö rɪmɪn, nöbö mö nugugu mɪdim akuyöbö yadmä, "Yadlö mag akuyöbö rölan!" rɪmä.

¹⁷ Aliö rɪmɪdmɪn, Jisas ñigö nugw pörön yadöŋa, "Aliö rɪmɪdlö aku, jɪ aku, God Mönö kai kɪtim rɪb mɪŋi lɪbak nugwön il aku nɪ yad nöli. Yadmɪdɪl rɪb mɪŋ aku aliö mɪda,

'Nöbö ram urɪb bla, rɪg i wä rölan, me rön, röböxɪm rɪg aku

weik ram padö mibɪl yöbö pɪn nöl gɪ mɪdö,' rɪmä.

¹⁸ "Nöbö mö kai kai hö pɪn rɪg rol aku pɪn bɪcöñ piaku, ñigö anadö palɪx döbdö rɪ nɪgöna. Jɪ rɪg aku mölöd pɪnön nöbö mö palölö cön piaku, ñɪŋ anadö pal caku rɪ nɪgönɪŋö," rönŋa.

¹⁹ Jisas aliö rɪmɪn, anɪŋör yadmɪdö, rön, lo mönö yad nölɪb nöbö bla aipam, God ap höjöpəl ur nölɪb nöbö dib bla aipam, wopik ör nugwo mönö diba yajɪnɪŋö, rön nugwim aku, jɪ nöbö mö mɪga akwör nugugu mɪdim akuyöbö nugwön, ipöxön röböxmä.

"Rom nöbö dib Sisa nugwo takis nöinɪŋönö wöhö?" rɪmä

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Makwam Jisas nugwo pödpöd rön pön du mönö diba yajɪnɪŋö, rön, du nöbö mö bli ñigö mönömɪm rɪ nölön yadmä, "Ñɪŋ inag nöbö mö wä röxgön, du inag inag mönö bli yadɪŋ, painjö pödi yajönam nugwön, nugwo pön gapman nöbö mönö diba pɪ nuöm nɪgɪb aku pön dinɪŋö," rɪmä. ²¹ Aliö rɪmɪdmɪn, nöbö piaku ñɪŋ duön nugwo mönö bli inakmönö hörön yadmä, "Mönö yad nölɪb nöbö, an nugwöla nan paŋ adöi ör duöiö; ödöriar yadlö. God Mönö aku nöbö mö akuyöbö ñigö yad nöilö aku, algör ör ödöriar yadlö. ²² Makwam, an pödpöd cɪnɪŋ? Rom gapman nöbö dib Sisa nugwo takis nöinɪŋönö wöhö?" rɪmä.

²³ Ñiŋ inakmönö hörön inag yadim mönö aku nugwön, Jisas ñigö yadöŋa, ²⁴ “Rig takis nölöi aku i ni pi yabun nugunö,” röŋa. Jisas aliö rimin, pi yabun nugwön yadöŋa, “Rig höñ aku, yönim inöma mid? Kai kitim aku, yönim iba mid?” röŋa.

Jisas aliö rimin, yadmä, “Sisa inöm nun aku midim, ib nunwa midö,” rimä.

²⁵ Aliö rimin, Jisas ñigö yadöŋa, “Makwam, Sisa ap nunwa midan, Sisa nugwo nöli. God ap nunwa midan, God nugwo nöli,” röŋa.

²⁶ Jisas nun nöbö mö midim mibil yöraku aliö yadmidmin, mönö nunwa röd abib maga nigölmän, rib miga yöxön mönö i yadölim.

*Nöbö mö öbiön aku, yad nugub i
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)*

²⁷ Sadiusi bla, nöbö mö wöröxön öbiñiñö, rön, rib aku yöx nugumidöia. Makwam Sadiusi nöbö bli Jisas midön yöra hön, nugwo yad nugub i yad nugumä. ²⁸ Yad nugwön yadmä, “Mönö yad nölib nöbö. Mosi mönö i anin kai kitön yadöŋa, ‘Nöbö i mö pön, halöu ha yöx pön hen wöhö, hör wöröxön aku, pigniñ nun i piönö mö aku pön, hödnin halöu ha nun aku, me rön, yöx pön höniñö,’ röŋa. ²⁹ Makwam, nöbö ila alig akuyöbö mij sö aku mijöña. Nöbö höda mö pön, halöu ha yöx pön hen wöhö, hör wöröxöna. ³⁰ Wöröxañ, pigniñ nöbö agniñ riblyöbö aku piönö mö aku pön, algör ör halöu ha yöx pön hen wöhö, hör wöröxöna. ³¹ Alan, pigniñ nöbö igwö wölö aku piönö mö aku pön, algör ör halöu ha yöx pön hen wöhö, hör wöröxöna. Aliö alip dumid dumid, pigniñ nöbö akuyöbö mij sö magalig halöu ha yöx pön heñ wöhö, hör wöröxöña. ³² Mai mö aku algör ör wöröxöna. ³³ Makwam wöröxön öbiñiñö, rölö aku, mö panyöbö aku nöbö nun akuyöbö mij sö mijön aku, mai nöbö kai mö nunwa mijön?” rimä.

³⁴ Aliö rimin, Jisas yadöŋa, “Weik midöl wop ki, mö bla nöbö pöia, nöbö bla mö pöia. ³⁵ Makwam nöbö mö God rimin

öbilön, ram nunwa adöx yöd röul adö kau sö diön akuyöbö, mö bla nöbö peñim, nöbö bla mö peñim. ³⁶ Makwam ñiñ iswob wöröxeñ; ejol bla röxg öim öim kömö mijöña. Ñiñ öbiön aku mi, God halöu ha nunwa mijöña. ³⁷ Nöbö mö wöröxön öbilöi mönö aku, Mosi algör ör rin yönmidön haiwo aku yadön kai kitöŋa. Mosi mönö aku kai kitön yadöŋa, ‘Nöbö Diba nun Ebrahim, Aisak, Jekop, ni God ñiñ midlö,’ röŋa. ³⁸ Nöbö mö höd wöröxim bla, ‘Ni God ñiñ midlö,’ röŋ aku nugwön nugwöla, nöbö mö höd wöröxim bla wopik kömö midöia. God nugwa, nöbö mö nunwa magalig kömö midöinö,” röŋa.

³⁹ Jisas aliö rimin, lo mönö yad nölib nöbö bli yadmä, “Mönö yad nölib nöbö, mönö paxdöriö mid akwör yadlane!” rimä. ⁴⁰ Jisas mönö yad ri abön röŋ aku nugwön, ñiñ ipöxiö, mai nugwo mönö bli yad nugwölim.

“Pödpöd rimin, Mesaia aku Depid ha nun, me rön, nugwölöi?” röŋa

⁴¹ Makwam Jisas ñigö yadöŋa, “Nöbö mö bla pödpöd rimin, Mesaia aku Depid ha nun akwör midö, röi? ⁴² Depid nun keir God Mönö rib Sam i kai kitön yadöŋa, ‘Nöbö Diba nun Nöbö Dib na yadöŋa,

“Nagö imag mirix ni adö römid gi midön;

⁴³ midip duön ni kwolmal nagö akuyöbö ñigö rimön, yamsö mo nagö aku midin ñigö röbil pat gi mijnañö,” röŋa.

⁴⁴ Makwam Depid nun Mesaia aku nugwo, ‘Nöbö Dib ni,’ me röŋ aku, pödpöd rimin, Mesaia aku Depid ha nun akwör midö, röi?” röŋa.

Lo mönö yad nölib nöbö bla rig röi mag akuyöbö almijeñiñö, röŋa

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Nöbö mö bla nugugu midim nugugirön, Jisas nöbö nun akuyöbö ñigö yadöŋa, ⁴⁶ “Lo mönö yad nölib nöbö bla rig röi mag akuyöbö, ñiñ keir rib maga röi aku, nugw ri aböña. Ñiñ röi adaku, an piaku piaku yönin ib an akwör urin,

me rön, wölɨj mɨxɨl bla rōbōn, nōbō mō bla pɨsaŋ mögum rɨŋ, nōbō mō akuyōbō ñɨŋ nugwōn, ‘Nōbō dib bla hōmɨdōiŋ e!’ rɨmɨjōñ aku, wahax pōña; Juda mögum rɨb ram bla duōn, nōbō dib rōmɨdōi hogw rola rōmɨdōia; ap diba nɨmōñ wop aku, du nōbō dib rōmɨdōi kau akwōr rōmɨjōña. ⁴⁷ Lo mōnō yad nōlɨb nōbō bla, mō wōsrō ram ap ñɨŋ bla kib pōn, God hōjōpainɨŋ aku, nōbō mō nugwɨŋ, me rön, mōnō mɨxɨla pɨxōn inakmōnō hörōn adō bli yadōia. Aliō alōi aku, mai olɨŋ hōb dib keiryōbō ödōriō pōñɨŋ,” rōŋa.

21

*Mō wōsrō i nuŋ God ap diba nōlōŋa
(Mak 12:41-44)*

¹ Jisas nuŋ God hōjōpalɨb rama ram mōl yuadō du mɨdōn nugwōŋa, nōbō mō rɨg kap bla rɨg bli rag hō bɨyōj mōla abmɨdmä. ² Makwam mō wōsrō lɨblɨb rɨ mɨdōy rɨg paskwolō ulmɨdō mag mōs rag hō abōŋa. ³ Abmɨn, Jisas yadōŋa, “Nɨ ñɨgō mi yadmɨdla, nōbō mō bli rɨg ulmɨdō abōia; jɨ mō wōsrō lɨblɨb rɨ mɨdō kɨ rɨg nuŋwa diba aba. ⁴ Nōbō mō bli rɨg mag ñɨŋa mɨga mɨdɨm nugugɨrōn rɨg mag abōia; jɨ mō wōsrō lɨblɨb rɨ mɨdō kɨ rɨg mag nuŋ mɨda magalɨg aba. Ap wob nɨmɨb i mɨdōlō,” rōŋa.

*God hōjōpalɨb ram aku hajal abōnɨŋō,
rōŋa*

(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Makwam nōbō nuŋ bli yadmä, “God hōjōpalɨb ram kɨ rɨg wä wä, ap wä wä rag hō God nugwo nōlōn ud wabɨl nōlim aku, wä rɨg mɨdō,” rɨmä. Aliō rɨmɨdɨm, Jisas nuŋ ñɨgō yadōŋa, ⁶ “Aliō rōi aku, jɨ mai ap wä nugumɨdōi piaku mɨdenɨm. Magalɨg hajal abɨŋ, rɨg i rɨg i rol aku mɨdenɨŋō,” rōŋa.

*Mai ömörō diba hōnɨŋō, rōŋa
(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Jisas aliō rɨmɨn, nugwo yad nugwōn yadmä, “Mōnō yad nōlɨb nōbō. Wop kai mag akuyōbō cōn? Agapɨm raŋ nugwōn, weik mag aku rɨba rɨmɨdō, cɨnɨŋ?” rɨmä.

⁸ Aliō rɨmɨn, Jisas ñɨgō yadōŋa, “Nugw ri abōña! Nōbō mō mɨga hōn inakmōnō hörōn, ib na urōn yajōña, ‘Nör hōmɨdla. Wop dib aku hō,’ cōña. Aliō yadmɨjōñ aku, mi yadmɨdōiŋō, rön, ñɨgō mai dumɨjeñ. ⁹ Makwam mögōrɨb mōl bli öbɨlōn, mögōrɨb mōl bli pɨsaŋ nuō nuō pɨlmɨjōña. Mögōrɨb mōl bli ñɨŋ ñɨŋ keir nuō nuō pɨlmɨjōña. Almɨjōñ aku nugwōn, wop dib yadōi aku wōxnō nɨgɨba rɨmɨdō, rön, ipōxmɨjeñ. Wop dib aku mai wōxnō nɨgōnɨŋō,” rōŋa.

¹⁰ Jisas aliō rön ñɨgō yadōŋa, “Mögōrɨb adō bli öbɨlōn, mögōrɨb adō bli pɨsaŋ nuō nuō pɨlmɨjōña. Kɨŋ bli yam ñɨŋ bla öbɨlōn, kɨŋ bli yam bla pɨsaŋ nuō nuō pɨlmɨjōña.

¹¹ Mögōrɨb akuyōbō magalɨg mɨmōn dib ödōriō pōn, kiō diba pɨlōn, ñɨpñɨp wōdodō diba hōn cōna. Ap yonyōbō adōx yōd rōul adō kau sebō raŋ, ap keiryōbō hör ipōxbä rōxgɨb mag akuyōbō yör sō cōna.

¹² Ap piaku mai mag akuyōbō cōna, jɨ hōd nɨ paŋör pɨsaŋ mɨdōi akuyōbō, ñɨgō rɨ gwogwam cōña. Ñɨgō mōnō diba yadɨba, pōn Juda mögum rɨb ram bla du nɨgōn, mōnō diba yadōn, ñɨgō nag nɨgōn, pōn kɨŋ gapman nōbō dib bla pōn diōña.

¹³ Ñɨgō almɨjōñ aku, mōnō wä na aku ñɨgō wōxnō yad nōlɨb maga cōna. ¹⁴ Makwam ñɨgō mōnō diba yadmɨjōñ aku, mōnō pōdiōm aliō painō yajɨnɨŋō, rön, hōd hōlu nugumɨjeñ. ¹⁵ Nɨ keir ñɨgō rɨb wä nōlōn mōnō maga nōlmōn, ñɨŋ mōnō akwōr yad nōlɨŋ, ñɨŋ painō yadōn mōnō aku rōd abɨb maga mɨden. ¹⁶ Makwam nauō nam, haul mōlōu nōbō, nōbō hōdɨg nugup, nōbō nugub ñɨŋa keir bli ñɨgō mōnōmɨm rön, pɨ kwolmal imag rola nɨgɨŋ, ñɨgō bli aŋadō pɨl pal nɨgōña. ¹⁷ Nɨ nugw pōi nōbō mō akuyōbō, nōbō mō bla ñɨŋ magalɨg ñɨgō rɨb gwogwo yōxōña. ¹⁸ Makwam yōcmac panō ñɨŋa paŋyōbō i hōlōgɨpen. ¹⁹ Makwam nɨ cɨrɨp gö nɨgōn mɨjōñ aku, kömö mɨdɨb mag aku pōn, öim öim mɨjōña.

*Jerusalem rɨ gwogwam cōñɨŋō, rōŋa
(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)*

²⁰ “Makwam ami nōbō bla hōn, Jerusalem bɨnōm abōn wob yuō nɨg mɨjōñ

wop aku, weik igöp mɪda Jerusalem rɪ gwogwam cõñɪjõ, rõn, nugwõña. ²¹ Nõbö mö mögõrɪb Judia mɪjõñ bla, bõr õnõj aɲmag bla duɲ. Nõbö mö Jerusalem mɪjõñ bla, bõr rõpɪn rɪɲadõ diõña. Nõbö mö rɪɲadõ adõ mɪjõñ bla, Jerusalem kul yuadõ duõlɪɲ. ²² Aku agapɪm: wop aku mɪ, ñɪɲ God nugwo rõbõxõi aku, God mõnõ yadɪb nõbö bla magalɪg God Mõnõ kai kɪtõn rɪg yadim mag akwõr cõna nugwõn ñɪɲ painjõ õlɪɲ hõb diba põña. ²³ Makwam wop aku, mö ha wõta mɪjõñ akuyõbö aipam, mö ha kiaia kau nõlmɪjõñ akuyõbö aipam, ñɪɲ õlɪɲ hõb diba põña. God Juda nõbö mö ñɪgõ õlɪɲ hõb diba pɪ nõinõ, rõn, nõbö mö mögõrɪb kɪ mɪdõi akuyõbö ñɪgõ mɪ rɪ gwogwam cõna. ²⁴ Mögõrɪb pad piakuyõbö nõbö hõn, ñɪgõ nõbö mö bli yu õbõj mɪxɪl õlɪsõ põn rõmal nɪgõña, nõbö mö bli ñɪgõ nag nɪgõn põn du mögõrɪb hõr piaku piaku magalɪg põn diõña. Juda nõbö mö yõi akuyõbö hõn, Jerusalem rɪ gwogwam rɪɲ rɪɲ, God wop nuɲ yadõj aku wõxnõ nɪgan, rõbõxõña.

*Nõbö Ha nuɲwa mil alɪp hõnɪjõ, rõɲa
(Mat 24:29-31; Mak 13:24-27)*

²⁵ “Makwam mai, naiõ rõun gupõ ap bla mag hõra wõxnõ nɪgõn, rõbö diba wõd hõn bu gɪgɪ diba rɪmɪjõna. Makwam mögõrɪb il kɪ nõbö mö mögõrɪb adadõ piaku piaku magalɪg rɪb mɪga yõxõn, põdpõd rɪmɪdõ, rõn, rɪb mɪxɪla yõxõn ipõxmɪjõña. ²⁶ Ap adõx sõ mɪd bla, i rɪ bɪrõb yõn bõr yõnmɪdan, mögõrɪb kɪ põdpõd rɪba rõn rɪmɪdõ, rõn, ipõxõn, rɪb maga hõlõgɪpan haɲ wõrõxbä maga cõna. ²⁷ Almɪjõn wop aku, Nõbö Ha nuɲwa mɪjõi yuõ yõr sõ haɲ nugugɪrõn, nõbö mö ñɪɲ õlɪsõ mag nuɲwa aipam, mil wä keiryõbö mag nuɲwa aipam, nugwõña. ²⁸ Ap yadmɪdɪl kɪyõbö rɪmɪjõn aku, Nõbö Diba anɪɲ kõmö pɪb wop aku womiõx mɪdõ, rõn, māmāga laxiõ adõx sõ nugu gõr mɪjne,” rõɲa.

*Bɪ hogulaɲa aku, Jisas mõnõ hõd rõxõn yadõɲa
(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)*

²⁹ Jisas aliõ rõn, ñɪgõ mõnõ hõd rõxõn yadõɲa, “Bɪ hogulaɲa aipam, bɪ bli aipam, ³⁰ yõsa nɪgmɪn, weik naiõ nɪgɪba rɪmɪdõ, rõn, nugwõia. ³¹ Makwam mag aliõ akuyõbö, ap yadɪl bla raɲ, God nõbö mö põn nugwidɪx mɪdɪb wop aku womiõx mɪdõ, rõn, nugwõña.

³² “Nɪ ñɪgõ mi yadmɪdla, nõbö mö wopik mɪdõi kɪyõbö magalɪg wõrõxeñ; bli kõmö mɪdɪɲ nugugɪrõn, ap yadmɪdɪl pik magalɪg cõna. ³³ Adõx sõ mögõrɪb mɪgrõ kɪ pɪsaɲ hõlõgɪpõna, jɪ mõnõ mag nɪ bla hõlõgɪpen.

Nugw rɪ abõn mɪjne, rõɲa

³⁴ “Makwam nugw rɪ abõña. Ñɪɲ rõbö wain rõbö õlɪsõ mɪga nɪmõn u pɪlõn, ap mögõrɪb mɪgrõ kɪ õr rɪbyõx nugw mɪjõñ wop akwõr, yõur hõn urap döuyõ meñ cɪxɪm, rɪmgõr pɪmɪd mag akuyõbö cõna. ³⁵ Pik õr renɪm; nõbö mö mögõrɪb il jõjõ yuõɲa mɪdõi akuyõbö magalɪg cõna. ³⁶ Makwam, ñɪɲ õim õim nugw rɪ abõn, God hõjõpal gõr mɪdõn yajõña, ‘Ap piaku anɪɲ pɪl pal nɪgõlaɲ; nagõ anɪɲ nugwidɪx mɪdan kõmö duõn, du Nõbö Ha nuɲwa māmāg il rol nuɲwa mɪjnɪjõ,’ cɪne,” rõɲa.

³⁷ Wop ulmɪdõ mɪd aku, Jisas õim du God hõjõpalɪb rama ram mõl yuadõ du mɪdõn, nõbö mö bla ñɪgõ mõnõ yad nõlmɪdõɲa. Makwam pɪxmag gurɪm nugugɪrõn, Jisas nuɲ du mögõrɪb i Olip Pɪd me rõi yõraku hõlɪmmɪdõɲa. ³⁸ Nõbö mö akuyõbö magalɪg, mõnõ nugwo aku nugujõ, rõn, pɪxmag alɪg õbɪlõn, God hõjõpalɪb rama dumɪdmä.

22

*Judas Jisas nugwo hõuõu rõɲa
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2, 10-11; Jon 11:45-53)*

¹ Juda ada Bred Is Alɪg Nɪmõlɪb wop dib ñɪɲ aku, Pasopa me rõi wop dib ñɪɲ aku, igöp igöp rõɲa. ² God ap hõjõpal ur nõlɪb nõbö dib bla aipam, lo mõnõ yad nõlɪb nõbö bla aipam, Jisas nugwo pɪl pal nɪgnɪjõ, rim aku, jɪ ñɪɲ nõbö mö

akuyöbö ipöxön, agö magim rön Jisas pil pal nigññö, rön, yad nugw midmä.

³ Yad nugw midim nugugirön, Seten nuñ hön, Judas ib nuñ i Iskariot rimdim nöbö aku yuö wölöña. Nöbö aku Jisas nöbö nuñ migan sö adö nöbö i. ⁴ Yuö wölmñ, nuñ du God ap höjopal ur nölib nöbö dib bla aipam, God höjopalib rama nugwidix midmidöi ömdö nöbö dib ññy bla aipam midim yöra duön, Jisas nugwo agö magim rön höuöu rñ pön du nölmön nugwo pil pal nigññ, me rön, mönö aku ññgö pisan yad nugwöña. ⁵ Aliö rimñ, ññgö wä rimñ nugugirön yadmä, “Nagö rig nölinö,” rimä. ⁶ Aliö rimñ, Judas nuñ, wop kaiyöbö Jisas nöbö mö bla pisan miden aku, nugwo höuöu rñ pön du nöbö dib akuyöbö ññgö nöinö, rön, pöx nugu midöña.

Pasopa ap nimiba pidilumä

(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷ Makwam Bred Is Alig Nimölib wop aku höm, Pasopa hön sipsip ha pal höjopalib wopa ki, me rön, ⁸ Jisas nuñ Pita Jon nöbö hogwa yad abön yadöña, “Ññy nöbö hogwa du Pasopa ap nimññy aku rñ nig pidilu ri abne,” röña.

⁹ Jisas aliö rimñ, yadmä, “Pikai akuyöbö ainñy owa?” rimä.

¹⁰ Aliö rimñ, Jisas yadöña, “Ññy nöbö hogwa taun dib aku duön nugwöña, nöbö i röbö un pön hömjöña. Nugwo möigw pölön, diön ram aku duön, ¹¹ nöbö ram mñnöbö aku nugwo yajöña, ‘Mönö Yad Nölib Nöbö nagö yad nugwa, ‘Ram möl yuadö möl kai nöbö nñ bla pisan Pasopa ap nimññy owa?’ rö,’ cöña. ¹² Aliö rimññy, ññgö nöbö hogwa pön wölu ram möl dib bli yöbö äbän ap bla alig mijön ram möla yadañ, Pasopa ap nimññy piaku yuadö möl aku rñ pidilionññy,” röña.

¹³ Jisas aliö rimñ, duön nugumñ, rig yadöñ yadöñ mag akwör rig midöña. Makwam, Pasopa ap nimiba rim piaku rñ nig pidilu ri abmä.

Jisas nöbö nuñ akuyöbö ññgö bred wain nölöña

(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Makwam ruö höxi gurön mag aku ap nimiba rön, mönö wä pön dub nöbö nuñ bla pisan äbän rol aku römid gwogwäbö rön, ¹⁵ Jisas ññgö yadöña, “Midö ölin höb diba pina, jñ rñb ölisö na yöx nugul aku, höd ññy pisan Pasopa ap nimiba rimdöl ki nimññy, rön, rñb aku yöx nugula. ¹⁶ Makwam nñ ññgö yadmä, Pasopa ap aku mai iswob nimöin; mai Pasopa hön sipsip ha öim pal nimöl il aku wöxnö nigan nugwön God nöbö mö nuñwa pön nugwidix midib wop akwör ap diba nimññy,” röña.

¹⁷ Jisas aliö rön, röbö wain namaga pön, God nugwo ri ablane, rön, nöbö nuñ akuyöbö ññgö nölin gñrön yadöña, “Röbö nölmidil ki ññy keir pñ nuöm nigön nñmi. ¹⁸ Makwam ññgö yadmä, weik wop ki ila nigön, röbö waina iswob nimöin; God nöbö mö nuñwa pön nugwidix midib wop akwör röbö waina iswob nimnö,” röña.

¹⁹ Jisas aliö rön, bred i pön, God nugwo ri ablane, rön, pñ gñlixön ññgö nölin gñrön yadöña, “Mñxiñ nñ ki ññgö nölmä. Mai ññy kwo pañ mag akwör rön, nñ rñbyöx nugu gör mijinö,” röña. ²⁰ Ññy ap nim pörön, Jisas röbö wain namag aku pön, ññgö nölin gñrön yadöña, “Hañ na pñañ wöroxmön mönö, God ññgö nöbö mö nñ, me rön, pñnö röñ mönö adaku añadö du gö nigan, me rön, nñ ññgö röbö wain ki nölmä.

²¹ Makwam nöbö nñ wöñö u rñ pön diön nöbö aku an pisan römid gñ midöla. ²² Nöbö Ha nuñwa, God maduar ör yadöñ ödöi adakwör mai duön wöroxön aku, jñ nöbö nugwo wöñö u rñ pön diön nöbö aku nugwo ögwö yöxmädlö,” röña.

²³ Jisas aliö rimñ, nöbö nuñ bla ññy keir ör, yöñ akuyöbö aiönñy, rön, nuö nuö yad nugu gñrön midmä.

Nöbö nuñ akuyöbö, “Ññy yöi, nöñ nöbö diba midlö,” rimä

²⁴ Jisas nōbö nuṇ akuyōbö, ñiṇ yōi, nōr nōbö diba mīdlō, rōn, ñiṇ keir ör nuō nuō yadmīdmā. ²⁵ Aliō rīmīdmīn, Jisas ñigō yadōṇa, “Kiṇ piaku Juda nōbö mö yōi piaku usus rōn nugwidīx mīd gīrōn yadōia, ‘Ñigō pī ōsōs rī ri abōn rōlīñō,’ rōia. ²⁶ Ji ñiṇ mag akuyōbö almījeñ. Nōbö mö dib ñiṇ piaku, hōr nōbö mö rōxg mīdīṇ; nōbö mö dib ōdōriō piaku, mabō rī nōlīb nōbö mö rōxg mīdīṇ. ²⁷ Mōgōrīb il kī rōi mag adaku, nōbö mö diba du rōmīdīm, mabō rī nōlīb nōbö mö bla ap mag ap ñiṇ bla womiōxōn rōia. Ji nī mībīl ñigō mabō rī nōlīb nōbö i rōxg mīdla.

²⁸ “Nī ōmōrō pīmīdīl aku, ñiṇ nugwōn nī rōbōxōlōi; nī nugwidīx mīdōia. ²⁹ Aliō alōi aku, God nī yada, ‘Nagō Kiṇ mīdōn, nōbö mö piaku nugwidīx mīdane,’ rī aku, nī piōṇō algōr ñigō yadmīdla, ñiṇ kiṇ rōxg mīdōn nōbö mö piaku nugwidīx mījōña. ³⁰ Wop aku ñiṇ mōgōrīb na aku duōn, nī pīsāṇ rōmīd gī mīdōn ap mag nīmōn rōbö nīmōn rīmījōña; ñiṇ kiṇ rōmīdōi hogw rol aku rōmīd gī mīdōn, Isrel ila hōrīrōr akuyōbö mōl sō piaku mōnō diba nugwōñiṇō,” rōṇa.

Pita, “Jisas nugwo nugumīdōiō,” cōna (Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

³¹ Jisas nuṇ Pita nugwo yadōṇa, “Saimon, Saimon, nugwō. God nuṇ Seten yōwō raṇ, ñigō nōbö, wit maga ab gīrīm, maga keir pīnīm, uñ yōj bla keir pīnīm mag akuyōbö rōn, ñiṇ rī gwogwam cōñiṇōnō wōhō rī nugwōñiṇō,” rōṇa. ³² Makwam nī God hōjōpalōn rīl aku, nī aṇadō rōbōxōinō. Makwam ap kib mag gwogwo rīmījīnō aku, pōdpōd rīmīn aliō ailō, rōn, nī iswob hōbkal hōnō. Makwam akuyōbö alōn, mai hōn haul nōbö mōlōu nōbö naṇ bli ñigō mōnō yad nōl ri abāṇ, ñiṇ usus rōn nī mai rīṇ,” me rōṇa.

³³ Jisas aliō rīmīn, Pita yadōṇa, “Nōbö Dib, nī nagō rōbōxōin. Mōsōr yōnmījīnīṇa; nagō nag nīgōn, nī aipam nag nīgōña; nagō pīl pal nīgōn, nī aipam pīl pal nīgōñiṇō,” rōṇa.

³⁴ Aliō rīmīn, Jisas yadōṇa, “Pita, nī nagō yadmīdla, weik pīxmag yuō bö kulakula wō ren mag aku, Jisas nugwo nugumīdōiō, rōn, wop mōs paṇ wai nōinaṇō,” rōṇa.

Rīg uñ, yogw, yu mīxīl ōlīsō

³⁵ Jisas aliō rōn ñigō yadōṇa, “Hōd ñigō yad abōn yadma, ‘Rīg uñ, yogw, yam uñ bla pōn pīrag dumījeñ; hōr dine,’ rīma. Yadmōn duim wop aku, ap ñiṇ bli mīdōṇ mōnō mīdōlōṇ?” rōṇa.

Jisas aliō rīmīn yadmā, “Ehōu, ap i an met wōlōṇ; mīdōṇ akwōr,” rīmā.

³⁶ Aliō rīmīn, Jisas yadōṇa, “Makwam weik ñiṇ rīg uñ yogw mījōn aku, alīg pīrag diōña. Nōbö kai yu mīxīl ōlīsō mīden aku, ij ap uñ nuṇ aku nōbö bli sīm rōn rīg pōn yu mīxīl ōlīsō i wobōna. ³⁷ Makwam nugwi! Hōd God mōnō yadīb nōbö Aisaia God Mōnō rīb mīṇi kai kītōn yadōṇa, ‘“Nuṇ nōbö ap kib mag gwogwo rīb nōbö i,” me cōñiṇō,’ rōṇa. Yādōṇ aku nōr yadōṇa. Mōnō yadōn kai kītōṇ aku weik rība rīmīdō,” rōṇa.

³⁸ Jisas aliō rīmīn, ñiṇ yadmā, “Nōbö Dib, yu mīxīl ōlīsō an mōs mīdō,” rīmā.

Aliō rīmīn, Jisas yadōṇa, “Aku nugwōn aliō yadmījeñiṇe,” rōṇa.

Jisas Olip Pīd sō Nuō hōjōpalōṇa (Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas aliō yad gīrōn Jerusalem rīṇadō duōn, ōim Nuō hōjōpalmīd Olip Pīd yōra duōṇa; nōbö nuṇ bla mai dumā. ⁴⁰ Mōgōrīb aku urōpīnōn ñigō yadōṇa, “Rīb gwogwo haṇ rī gwogwam rībā maga ra aku, God hōjōpal gīr mījīnō,” rōṇa.

⁴¹ Jisas aliō rōn, ñigō rōbōxōn, nuṇ hōr hōr yōraku duōn, hōxmax yuōn nuō God hōjōpalōn yadōṇa, ⁴² “Acō, rīb nī yōx nugul aku rōbö acīx namaga nī nōlība rīmīdlō aku nōlmījīnō. Ji nī rībīyōx nugul adaku rīmījīnō; rīb naṇ keir yōx nugulō adakwōr rane,” rōṇa. ⁴³ Jisas aliō rīmīn, ejol i adōx yōd rōul adō kau sebō hōn nugwo ōlīsō nōlōṇa. ⁴⁴ Ji Jisas nuṇ mī ōmōrō diba pōn, Nuō nugwo mī ususōr rōn

höjöpäl gör mîdmîn nugugîrôn, bilö aku haña ödör mîgrö bö pînöña.

⁴⁵ Nun Nuö höjöpäl mîd pörôn duön nugwöña, nöbö nun bla ñîñ Jisas nugwo mî göj uliöxmîn, ölsö mag i mîdölön, inîmö hölîmmîdmä. ⁴⁶ Almîdmä aku nugwön, Jisas ñîgö yadöña, “Pödpöd rîmîn inîmö hölîmmîdöi? Seten nun rîba nölân ñîñ rî gwogwam rîb maga rî aku, öbilön, höjöpäl gör mîjne,” röña.

Jisas nugwo pî cîcî nîgmä

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Jisas mönö aku yadmîdmîm nugugîrôn, nöbö nun Judas nöbö rogw dib i yölîñ pön höröpînnön, Jisas nugwo alguna bîmîl nîmîba rîmîdöña. ⁴⁸ Almîdmîn, Jisas nugwo yadöña, “Judas, ‘Nöbö mîk mî göm pîl pal nîgîñ,’ me rôn, nî Nöbö Ha nunwa pî alguna bîmîl nîmîba rîmîdlö ä?” röña.

⁴⁹ Jisas aliö rîmîn nugugîrôn, nöbö nun bla ap kai rîba rîmîdmîm aku nugwön yadmä, “Nöbö Dib, an ñîñ yu mîxîl ölsö pî rômainîñönö owa?” rîmä. ⁵⁰ Aliö yad gîrôn, nöbö i yu mîxîl ölsö nun aku pön, God ap höjöpäl ur nölîb nöbö dib ödöriö mabö rî nölîb nöbö nun aku, nugwo rîmîj mîrîx adö anadö rômal cö gî aböña.

⁵¹ Almîn, Jisas nugwön yadöña, “Akuyöbö almîjeñ!” röña. Aliö rôn, rîmîj aku pî nugumîn rîgîba röña.

⁵² Makwam God ap höjöpäl ur nölîb nöbö dib bla aipam, God höjöpälîb rama nugwidîx mîdmîdöi ömdö nöbö dib ñîñ bla aipam, mönö pî nuöm nîgîb nöbö bla aipam, du nugwo pîba rîmîdmîm nöbö akuyöbö ñîgö yadöña, “Ñîñ yu mîxîl ölsö pön, palîb kaiö pön rag höi aku, nî painjö pîlîb nöbö i, me rôn rîbyöx nugwön, pî cîcî nîgîba höiñ ä? ⁵³ Nî ñîñ pîsan öim öim God höjöpälîb ram aku mîdmön nî pölim. Makwaim weik Seten, nöbö pîxmag adö mîd aku, wop nun aku mî, aliö almîdöiñö,” röña.

Pita, Jisas nugwo nugumîdöiö, röña

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

⁵⁴ Jisas aliö rîmîn nugugîrôn, nugwo pî cîcî nîgön, pön du God ap höjöpäl ur nölîb nöbö dib ödöriö aku rama pön dumä. Pita piönjö mai mai nugup duöña. ⁵⁵ Ram aku höröpînmîn, ram möla yuö kwo bî urön römîd gî mîdmä. Pita mai hö gîrôn ñîgö pîsan römîdöña. ⁵⁶ Pita pîsan römîd gî mîdmîm nugugîrôn, ram aku mabö rî nölîmîd halöu i nugwo nugup wölu nugup pîñ duön yadöña, “Nöbö kî aipam Jisas pîsan mîdmîdö,” röña. ⁵⁷ Aliö rîmîn, Pita yadöña, “Halöu mîg, nöbö aku nî nugumîdöiö!” röña.

⁵⁸ Pita aliö rôn, hör ulmîdö mag i mîdmîn nugugîrôn, nöbö i piönjö hön, Pita nugwo nugwön yadöña, “Nagö algör ör Jisas nöbö nunwa i,” me röña.

Aliö rîmîn, Pita yadöña, “Nöbö mîg, nî yöi!” röña.

⁵⁹ Makwam mai aua pañyöbö mag mîñi mîdmîn, nöbö i piönjö hön, mî usus rôn yadöña, “Nöbö kî Jisas pîsan mîdmîd pal. Nun aipam mögöriñ Galili yöbö,” me röña.

⁶⁰ Aliö rîmîn, Pita yadöña, “Nöbö mîg, mönö yadmîdlö aku nî nugwöi pal!” röña.

Pita aliö rîmîn nugugîrôn, rîb pia kulakula wö röña. ⁶¹ Almîn, Jisas höuöiliö, Pita nugwo riö nugwöña. Almîn, Pita nun Jisas, “Weik pîxmag yuö bö kulakula wö rôlbör mîjön mag aku, Jisas nugwo nugumîdöiö, rôn, wop mös pañ wai nöinañö,” rön mönö aku rîbyöx nugwöña.

⁶² Aliö nugumîn, iröpa ub rîm, malul rîm höm, rîñadö duön imöña.

Jisas nugwo yad höimöu gîrôn palmä

(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Nöbö Jisas nugwo pî gî mîdmîm bla nugwo yad höimöu gîrôn, pal gîrôn rîmä.

⁶⁴ Ñîñ ap uñ mei pî mämäg nugwo aku pölu rî nölön, nugwo palön yadmä, “Nagö nöbö keir nugulö aku, yönîmîm nagö palmîd aku anîñ yad nölö!” rîmä.

⁶⁵ Makwam mönö gwogwo akuyöbö, bli mîga uplöp nugwo yadmä.

Juda mönö pî nuöm nîgîb nöbö bla Jisas nugwo mönö diba yadmä

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Pɪxmag alig, Juda mönō pɪ nuöm nɪgɪb nōbō bla nɪgōn, God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō dib bla nɪgōn, lo mönō yad nōlɪb nōbō bla nɪgōn, hō mögum rɪm, Jisas nugwo yōlɪnōn Kansol diba mɪdim mibɪl yōraku pōn hōmä. ⁶⁷ Kansol nōbō bla ñɪn Jisas nugwo yadmä, “Nañ keir yajɪnō, nañ Mesaia aku mönō wöhō,” rɪmä.

Aliō rɪmɪn, Jisas ñɪgō yadōña, “Nɪ ñɪgō mönō aliō yajɪn aku, mi yadō, rōn, nugw peñ. ⁶⁸ Makwam yad nugub nɪ mɪd aku ñɪgō yad nugumɪjɪn aku, painjō yadeñɪm. ⁶⁹ Makwam weik nɪgōn mɪdɪp duōn mai piaku, Nōbō Ha nuñwa God Nōbō ölsö mag keiryöbō alig mɪd aku, imag mɪrɪx adō nuñwa rōmɪd gɪ mɪjōnɪjō,” rōña.

⁷⁰ Jisas aliō rɪmɪn, nōbō kansol bla magalig nugwo yadmä, “Makwam, nañ keir God Ha nuñ aku mönō?” rɪmä.

Aliō rɪmɪn, Jisas yadōña, “Mɪ ñɪn keir yadmɪdōi maku pal,” rōña.

⁷¹ Jisas aliō rɪmɪn, yadmä, “Pödpöd rañ mönō diba uplōb nɪgɪp duōn, nōbō bli yad nugwɪn, Jisas aliō ra aliō ra cōñ? Ajmöl nuñwa keir yadmɪn nugwöl maku,” me rɪmä.

23

*Gapna Pailot nuñ Jisas mönō nugwōña
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)*

¹ Aliō rōn, magalig öbɪlōn, Jisas nugwo pōn gapman nōbō dib Pailot mɪdōñ yōra dumä. ² Pōn duōn, nugwo mönō diba yadɪba, mönō hör piaku piaku mɪga pōn hōn yadmä, “An hōlu nugwōn nugwōla, nōbō kɪ nōbō mö an bla inakmōnō hörōn yadōn yada, ‘Nōbō dib Sisa nugwo takis nōlmɪjeñ, gapman ada mönō aku algör ör nugumɪjeñɪjō,’ ra. Makwam mönō i yada, ‘Nɪ keir Mesaia pal, nɪ keir kɪn aku,’ me rō,” rɪmä. ³ Aliō rɪmɪdmɪn, Pailot Jisas nugwo yad nugwōn yadōña, “Nañ Juda ada kɪn ñɪn mä?” rōña.

Aliō rɪmɪn, Jisas yadōña, “Mɪ nañ keir yadlō maku pal,” rōña.

⁴ Jisas aliō rɪmɪn, Pailot nuñ God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō dib bla aipam, nōbō mö hör hō mɪdim bla aipam yadōña, “Nɪ

nugula, nōbō kɪ nugwo mönō diba yadɪb il i mɪdölō,” rōña.

⁵ Aliō yadōñ aku, jɪ ñɪn mönō ölsö yadōn yadmä, “Gapman mönō nugwölɪn, me rōn, mönō yad nōlɪp yōnōn, mögōrɪb an Judia nōbō mö bla magalig yad nōl yōnmɪda. Mögōrɪb Galili ila nɪgōn, yad nōl yōnmɪd yōnmɪd weik Jerusalem yōrɪk hō,” rɪmä.

Jisas nugwo pōn kɪn Herod mɪdōñ yōra dumä

⁶ Aliō rɪmɪdmɪn, Pailot ñɪgō yad nugwōn yadōña, “Nōbō kɪ nōbō Galili yōbō mä?” rōña. ⁷ Aliō rɪmɪn, yōwō rɪmä. Makwam kɪn Herod mögōrɪb Galili nugwidɪx mɪdmɪd aku, wop mibɪl aku hōn Jerusalem mɪdmɪda. Makwam, Jisas nuñ Galili yōbō nōbō me rɪmä aku nugwōn, Jisas nugwo Herod imag rola abmōn mönō dib kɪ nugwan, me rōn, Pailot ñɪgō yadɪm, Jisas nugwo pōn Herod mɪdōñ yōra pōn dumä. ⁸ Herod, Jisas ap agap apɪm rɪg rɪmɪd aku öim mönō akwör nugwōn, wop kaiyöbō ap rölɪbä akuyöbō i rañ nugunō, rōn, rɪba pañ akwör yōx nugu gör mɪdmɪd aku, wop aku Jisas nugwo yōlɪn pōn hōmɪn, nuñ mɪ ödōriö wahax pōña. ⁹ Makwam Herod nuñ Jisas nugwo mönō mɪga akwör yad yōluöl rɪ nugwōña, jɪ Jisas mönō i painjō yadölōñ. ¹⁰ Makwam God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō dib akuyöbō aipam, lo mönō yad nōlɪb nōbō bla aipam, usus rōn, nōbō mɪga akwör mönō akwo akwo yadmä. ¹¹ Herod aipam, ami nōbō nuñ bla aipam, Jisas nugwo rɪ gwogwam rɪ gɪrōn, ñɪlōñ nɪg gɪrōn, gapman nōbō dib rōböi wölɪj wä i rōb nōlōn, hōbkal Pailot mɪdōña abmä. ¹² Höd Herod Pailot yōñjō kwolmal mɪdmɪdōia, jɪ wop aku mönō nugwōn pɪ nɪgɪö nɪgmä.

Juda nōbō mö piaku, “Jisas nugwo pɪl pal nɪgɪn,” me rɪmä

(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)

¹³ Makwam Pailot, God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō dib bla aipam, mönō pɪ nuöm nɪgɪb nōbō dib bla aipam, nōbō mö hör bla aipam yadɪm hō mögum rɪmä. ¹⁴ Ñɪn hō

mögum rîmîdîm, Pailot nuŋ ñîgö yadöŋa, “Nöbö kî mönö um rōx yadōn, nöbö mö akuyöbö ñîgö al aliö yadö, rōi aku, jî weik māmāg il rol ñîgö kî mönö nugula aku, nuŋ mag gwogwo rîb mönö il i nugwōi. ¹⁵ Herod algör ör mönö il i hölu nugwöl makwam, höbkal anîŋ keir nōla. Nî nugula, mag gwogwo i rōl; nugwo pîl pal ñîgîb maga mîdöl. ¹⁶ Makwam, ami nöbö nî bla yadmōn, nugwo hör palōn, yad abîŋ duan, me rōŋa. ¹⁷ Makwam Juda ada wop dib ñîŋa Pasopa aku hōm, Pailot ōim kîm paŋ paŋ kîlabîs nöbö ñîŋa paŋyöbö i hör yad abmîdöŋa.

¹⁸ Wop aku ñîŋ magaliŋ bōlölö rōn mönö ōlîsö yadōn yadmā, “Nöbö aku pîl pal ñîgö! Barabas anîŋa yad aban haŋ!” me rîmā. ¹⁹ Nöbö Barabas aku nuŋ taun dib aku nöbö mö bli pōn, mögōrîb aku nugwidîx mîdmîd nöbö diba pîsaŋ nuö nuö rōn, nöbāpö i aŋadö pîl pal ñîgōŋ aku, nugwo mönö diba yadōn nag ñîgmā.

²⁰ Makwam Pailot Jisas hör yad abmōn duan me rî nugwōn, ñîgö iswob yadōn aliö yadöŋa. ²¹ Aliö rîmîdmîn, ñîŋ iswob mî bōlölö diba rōn mönö ōlîsö yadōn yadmā, “Nugwo bî katlō watlō um sō pîl pal ñîgö! Nugwo bî katlō watlō um sō pîl pal ñîgö!” rîmā.

²² Aliö rîmîdmîn, Pailot ñîgö iswob yadōn yadöŋa, “Nöbö kî ap kai rî gwogwam rî? Nî nugula, ap gwogwo i rōl aku, nugwo pîl pal ñîgîb maga mîdöl. Makwam, ami nöbö na yadmōn, nugwo hör palōn, yad abîŋ duan, me rōŋa.

²³ Pailot aliö rîmîn, ñîŋ usüsör rōn, Jisas nugwo bî katlō watlō um sō pîl pal ñîgîŋ wōrōxan, me rōn, ñîŋ iswob mî bōlölö diba rōn mönö ōlîsö yadōn, rîm rîm, ²⁴ Pailot mönö ñîgö aku pōn, ²⁵ nöbö i, nöbö mö bli pōn mögōrîb nugwidîx mîdmîd nöbö dib aku pîsaŋ nuö nuö pōn, nöbāpö i aŋadö pîl pal ñîgōŋ nöbö aku nugwo yad abmîn kōmō duōŋa; jî ami nöbö nuŋ bla ñîgö yadöŋa, “Ñîŋ Jisas agapîm cînōb cînîŋö rōn yadmîdōi mag akwör cîne,” rōŋa.

Jisas nugwo bî katlō watlō um sō cîpîl pal ñîgmā

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ Jisas nugwo pîl pal ñîgîba pōn dumā. Mibîl yōra u gîrōn, Sairini taun yöbö nöbö i Jerusalem hōmîdöŋa. Nöbö aku ib nuŋwa Saimon. Nugwo möigw palōn, pî cîcî ñîgōn, bî katlō watlō waba pîrag nōlōn yadmā, “Jisas dumîd makwam mai duö,” rîmîn, pîragōn mai duōŋa. ²⁷ Jisas nugwo pōn dumîn nugugîrōn, nöbö mö mîg mîŋa mai dumā. Nöbö mö dumîdim mibîl aku mö bli Jisas nugwo lîb pîlîm nugwōn im gîrōn dumîdmā. ²⁸ Akuyöbö almiŋ, Jisas hōuōiliö nugwōn ñîgö yadöŋa, “Ñîŋ Jerusalem mö, nî rîba rîmîd mag kî nugwōn immîjeñ. Ñîgö rî gwogwam rōn, halōu ha ñîŋ bla rî gwogwam rōn rîmîjōñ aku imōña. ²⁹ Mai ōmōrō diba haŋ, yajōña, ‘Mö ha yōx pōn hōlōi piaku aipam, mö ha kau nōlōlōi piaku aipam, ñîŋör wahax pîŋ,’ me cōña. ³⁰ Wop aku, mî aŋadö wōrōxîŋö, rōn, yajōña ‘Ōnōŋ ajmag bla gîlîx hōn, anîŋ pal ñîgōnîŋōnō mîgîñ pînōn anîŋ mögō nōlōn aku wā cōnîŋö,’ cōña. ³¹ Nî bî kōmō rōxg mîdla, jî nî akuyöbö alōn rî gwogwam rîmîdōia. Makwam ñîŋ bî wōrōxîb rōxg mîdōi aku, ñîgö mî ōdōriö mî rî gwogwam cōñîŋö,” rōŋa.

³² Makwam nöbö gapman lo mönö rōd abim nöbö hogwa aipam, bî katlō watlō um sō pîl pal ñîgîba pōn dumā. ³³ Pōn mögōrîb Nöbāpö Yōcmac Yōj Lei me rōi yōra urōpînōn, Jisas nugwo pōn du bî katlō watlō um sō cîpîl palōn, nöbö gapman lo rōd abîm nöbö hogwa pōn du bî katlō watlō um sō adōi adōi cîpîl palmā. ³⁴ Akuyöbö almiŋ, Jisas yadöŋa, “Acō, nî rîmîdōi aku, pōdpōd rîmîn almiðölîŋö, rōn, nugw ri abōn rîmîdölōi. Makwam, ñîŋ rî gwogwam rîmîdōi mag ñîŋ aku nugwōn rōbōxö,” rōŋa.

Makwam ami nöbö bla, Jisas wōlîj nuŋwa pî rōd ñîgîm mîdōŋ piaku, ñîŋ keir hōbai sadu rîg wobōi mag akuyöbö rōn pîmā. ³⁵ Nöbö mö mîg mîŋa nugugu

mɪdɪm nugugɪrɔn, Juda nɔbɔ dib bla Jisas nugwo paja yadɔn yadmā, “Nuŋ, ‘Nɪ Mesaia aku; God nɪ yad nɪgɔn agal abɪm hɔlɔ,’ rɔn, nɔbɔ mɔ bli wɔrɔxɔia rɪmɪdmɪn ɔbɪlɔia. Al mag akuyɔbɔ, nuŋ keir algɔr ɔr aliɔ alɔn kɔmɔ duan nugunɔ,” rɪmā.

³⁶ Ami nɔbɔ bla algɔr ɔr, Jisas mɪdɔŋ il yɔra hɔn nugwo paja yadɔn, rɔbɔ wain acɪxa nɔlɔn yadmā, ³⁷ “Nagɔ, ‘Juda Kin ñɪŋa mɪdlɔ,’ rɪlɔ aku, nan keir rɔn kɔmɔ duɔ!” rɪmā. ³⁸ Makwam Jisas nugwo cɪpɪl pal nɪgim bɪ katlɔ watlɔ hɔñ yɔraku pisɔ, bāpɔ mei yɔj yɔra mɔnɔ kai kɪtmā:

JUDA ADA KIN ÑɪŋA MIK.

³⁹ Nɔbɔ gapman lo mɔnɔ rɔd abɪm, bɪ katlɔ watlɔ um sɔ pɪl pal nɪgim hogwa, nɔbɔ i Jisas nugwo yad hɔimɔuɔn yadɔŋa, “Nagɔ Mesaia mɪdlɔ aku, nan keir rɔn kɔmɔ duɔn, an nɔbɔ hogwa algɔr ɔr ran, kɔmɔ dunɔ!” rɔŋa.

⁴⁰ Aliɔ rɪmɪn, nɔbɔ i piɔŋɔ nugwo yadyɔxɔn yadɔŋa, “Nɔbɔ kɪ ɔlɪŋ hɔb diba pɔn wɔrɔxɪba rɪmɪda; an nɔbɔ hogwa algɔr ɔr ɔlɪŋ hɔb diba pɔn wɔrɔxɪba rɪmɪdɔl aku, me rɔn, God ipɔxɔiɔ ā? ⁴¹ An nɔbɔ hogwa rɪ gwogwam rɔl aku ɔlɪŋ hɔb pɪmɪdɔla, jɪ nɔbɔ kɪ mag gwogwo i rɔl,” rɔŋa. ⁴² Nuŋ aliɔ rɔn Jisas yadɔŋa, “Nagɔ mɔgɔrɪb nanɔ duɔn kin mɪdɔn, nɪ rɪbyɔx nugugu mɪdɔ,” rɔŋa.

⁴³ Aliɔ rɪmɪn, Jisas nuŋ painɔ yadɔŋa, “Nɪ nagɔ mɪ ɔdɔriɔ yadmɪdla, weik wop kɪ ɔr nagɔ nɪ pɪsan du mɔgɔrɪb wā aku mɪjnɪŋɔ,” rɔŋa.

Jisas wɔrɔxɔŋa

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Mag aku, naiɔ mɪbɪl yɔrkisɔ mag aku pɪxmag gurɔn, mɪdɪp duɔn naiɔ yɔr bɔ pik rɔŋ mag aku iswob mil pɔrɔŋa. ⁴⁵⁻⁴⁶ Jisas wɔrɔxɪba rɔn yadɔŋa, “Acɔ, inɔm na imag rol nagɔ nɪgmɪdlɔ,” rɔŋa. Jisas aliɔ rɔn wɔrɔxɔŋa. Jisas wɔrɔxɔŋ wop akwɔr, God hɔjɔpalɪb rama ram mɔl yuebɔ kwo, ñapñap uña pɪ ubalɪja idɪx

gim aku, mɪbɪla waglɔxɪm, kɪrɪrɪ rɪ adɔi adɔi dumɪn, uba rɔd gɪ mɪdɔŋa.

⁴⁷ Makwam ami nɔbɔ nugwidɪx mɪdɪb nɔbɔ dib aku, rɪg rɪmɪdɔŋ aku nugwɔn, God iba mag wɔl gɪrɔn yadɔŋa, “Mɪ ɔdɔriɔ! Nɔbɔ kɪ nɔbɔ wā mɪdɔ!” me rɔŋa.

⁴⁸ Nɔbɔ mɔ hɔ nugugu mɪdim bla, ap rɔŋ aku nugwɔn, malul rɪm hɔm pɪbɪl pal gɪrɔn, hɔuɔilɔn ram ñɪŋa dumā.

⁴⁹ Makwam Jisas nɔbɔ mɔ nugub nuŋ bla aipam, Galili yɔbɔ nugwo pɪsan hem mɔ bla aipam, ñɪŋ keir hɔr hɔr yɔrkwo mɪdɔn, ap rɪg rɔŋ aku nugugu mɪdmā.

Josep nuŋ Jisas hɔgia rag du hogw pɪlɔŋa

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Makwam Juda Kansol diba nɔbɔ i, ib nuŋwa Josep. Nuŋ nɔbɔ wā, mɔnɔ pɪ nuɔm nɪg rɪ ri abmɪdɔŋa. Nuŋ Ari-matia taun, mɔgɔrɪb Judia yuadɔ yɔraku yɔbɔ. Juda Kansol nɔbɔ bli, Jisas nugwo pɪl pal nɪgnɪŋɔ, rɔn, rɪbyɔx nugwim akuyɔbɔ, Josep nuŋ rɪb aliɔ yɔx nugwɔlɔŋ. Nuŋ, God nɔbɔ mɔ pɔn nugwidɪx mɪdɪb wop aku hɔnɪŋɔ, rɔn, pɔx mɪdmɪda.

⁵² Nuŋ Jisas wɔrɔxɔŋ, nɔbāpɔ hɔgia pɔn du hogw pɪlɔŋa rɔn, Pailot mɪdɔŋ yɔra duɔn, yad nugum yɔwɔ rɔŋa. ⁵³ Makwam, Josep nuŋ du nɔbāpɔ hɔgia pɪ ɔrɔu pɪrag pɪnɔn, ñapñap uñ lei gudogudɔ wā i pɪ wobɔn, pɔn du rɪg mɔl yɔudɔŋ yɔlu nɪgɔn nɔbāpɔ hogw pɪlɔlim mɔla hogw pɪlɔŋa. ⁵⁴ Makwam Juda God hɔjɔpalɪb wop aku igɔp hɔ, rɔn, wop Praide* pɪgɔ pɪgɔ mɪdɔŋ mag aku nɔbāpɔ hogw pɪlɔŋa. ⁵⁵ Makwam mɔ rogw, Jisas pɪsan Galili yɔbɔ hɔmā akuyɔbɔ, Josep dumɪn nugugɪrɔn mai duɔn nɔbāpɔ hogw mɔla urɔpɪnɔn, nɔbāpɔ hɔgia rɪg hogw pɪlɔŋa aku nugw rɪ abɔn, hɔuɔil ram ñɪŋa dumā.

⁵⁶ Ram ñɪŋa duɔn, agunɪŋ rɔbɔ hɔlɪŋ wā hɔb bli nɔbāpɔ hɔgia nɪg nɔlɪba rɔn, rɪ nɪg rɪ abmā.

Lɔum yɔbɔ wop aku pɔn hɔmɪx aku, jɪ Sarere wop dib ñɪŋa hɔr mɪdɪb wop aku nugwɔn mɔnɔ, hɔr mɪd mɪd hɔlɪmɪmā.

23:36: Sam 69:21 23:45-46: Hib 6:19-20; 10:19-20
mɪdɔŋ maga ɪla nɪgɔn, rɪp duɔn, Sarere pɪgɔ pɪgɔ mɪdɔŋ maga pɔrmɪda.

* 23:54: Juda Sarere wop ñɪŋ aku wop Praide pɪgɔ pɪgɔ
23:56: Eks 20:10; Diut 5:14

24

Jisas öbilöŋa

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Löum yöbö wop agñeb Sade aku, ruö yöudöndöŋ löuöŋ mag aku, mö rogw aku agunŋ röbö hölŋ wä höb aku pön, nöbäpö högia m+xñä ap n+n kapa pugul nöinŋö, rön, pön du nöbäpö hogw pŋlim yöra dumä. ² Duön nugumŋ, rŋg aso dib nöbäpö hogw möla id+x g+mä aku, kŋrŋrŋ rŋ du gägäp adö m+döŋa. ³ Makwam ñŋ högia m+dölöŋ. ⁴ Pöd rŋ, rön, audiöx nugumŋ, rŋb pia nöbö hogwa il yöra öbil gŋ m+dmä. Nöbö hogwa wölŋ ñŋ lei mil mag keiryöbö alŋg m+döŋa. ⁵ Mö piaku ñŋ nugumŋ, ölölo rŋmŋ ipöxön, höxmax yuön ubŋlmŋ nugugŋrön, nöbö rama yadmä, “Pödpöd rŋmŋ nöbö kömö m+d aku nugwo nöbäpö hogw pŋlöi mibŋl kŋyöbö hölu nugup yön+m+döi? ⁶ Nun yörik m+döl; maduö öbŋla. Makwam ñŋgö pŋsaŋ Galili m+dön mönö yadöŋ aku rŋbyöx nugwi. ⁷ Jisas nun ñŋgö yadöŋa, ‘Nöbö Ha nun aku nugwo, pŋ nöbö mö ap kib mag gwogwo röi imag rol ñŋa nŋg gŋ, nugwo bŋ katlö watlö um sö pŋl pal nŋg gŋ, wöroxön wop mös m+dön, löuaŋ wop paŋ aku höbkal öbiönŋö,’ rö,” rŋmä.

⁸ Aliö rŋmŋ nugugŋrön, rŋb mag ñŋa rŋbyöx nölmŋ, Jisas höd Galili m+dön mönö yadöŋ aku rŋbyöx nugup du nugumä. ⁹ Mö piaku ñŋ nöbäpö hogwaja aku röböxön, höbkal duön, ap rŋm nugwim aku, Jisas nöbö nun akuyöbö agŋp sö piaku aipam, nöbö mö nun bli aipam yad nölmä. ¹⁰ Mö rogw mönö yad nölim aku, Maria Magdala aku, Joana aku, Jems nuöm Maria aku, mö bli pŋsaŋ. ¹¹ Ñŋ Jisas mönö wä pön dub nöbö nunwa mönö aku yad nölmŋ, audiöx nugwön, mi yadm+döiŋö, rön, nugwölim. Höbai wobŋbi röxg yadm+döiŋö, rön, rŋb aku yöx nugumä. ¹² Makwam Pita mönö aku nugwön, ipalŋp duön, hogw pŋlim rŋg möl aku amnör mokwac möl wöd nugumŋ, nöbäpö wölŋ wob nŋgim ap uñ wab akwör

m+döŋa. Aku nugwön, pödpöd rŋ, rön, rŋb mŋga yöx nugu gŋrön, nöbäpö hogwaj aku röböxön höuöil duöŋa.

Nöbö mös ram yöj liglig agrö Emeas dumä

(Mak 16:12-13)

¹³ Wop akwör, nöbö mös ram yöj liglig agrö Emeas, hör Jerusalem il yörakwam* duŋö, rön, ödöia du gŋrön, ¹⁴ ap agap apŋm rŋm+dmŋ nugwim mönö aku tar yad nugu gŋrön dum+dmä. ¹⁵ Dum+dmŋ nugugŋrön, Jisas höglöm adö hön, ñŋgö nöbö hogwa yöliŋön duöŋa. ¹⁶ Makwam nöbö hogw aku Jisas nugwo nugwöyŋx aku, jŋ God rŋmŋ rŋb ñŋa uplöbmŋ, ñŋ Jisas nugwo nugumŋ nun nöbö keiryöbö wöxnö nŋgöŋa. ¹⁷ Nun ñŋgö nöbö hogwa yad nugwön yadöŋa, “Möno aku agö mönöm nŋgŋp dum+döi?” röŋa.

Jisas aliö rŋmŋ, ñŋ lŋblŋb rŋbä röxg aŋöi nŋg öbil gŋ m+dön, ¹⁸ nöbö Kliopas yadöŋa, “Naŋ weik wop ulm+dö m+dö kŋ Jerusalem yörik du m+dön ap agap apŋm rŋm+d aku nugwöiö ä?” röŋa.

¹⁹ Aliö rŋmŋ, Jisas yadöŋa, “Ap aku pödpöd rŋm yadm+döi?” röŋa.

Aliö rŋmŋ, yadmä, “Jisas nöbö Nasaret yöbö röŋ aku mŋ. God mönö yadŋb nöbö aku, mönö yad nöli ri abön, ap röli bŋ piaku rŋm+döŋa. Aliö alöŋ aku, God nugwo pŋsaŋ mŋdm alöŋa. Nöbö mö alöŋ aku nugwön mŋ wahax pŋm+dmä. ²⁰⁻²¹ Nun alön rŋm+d aku, rŋb ana yöx nugumŋa, ‘God nugwo abmŋ anŋ Isrel nöbö mö pön, nugwidŋx m+d ri abönŋö,’ rön nugumŋ aku, jŋ God ap höjöpä ur nöli b nöbö dib bla aipam, mönö pŋ nuöm nŋgŋb nöbö dib bla aipam, nugwo mönö yad gŋrön, pön du Rom gap-man nöbö dib aku nugwo nölmŋ, nun mönö diba yadön, nugwo ami nöbö nun piaku ñŋgö nölmŋ, pön du bŋ katlö watlö um sö pŋl pal nŋgŋm wöroxöŋa. Makwam ap röŋ aku wop mösör hö duöŋ pal. ²² Weik pŋxmag alŋg mag aku, mö rogw an i, du nugwo hogw pŋlim ulöm möl kau aku nugwön, hö anŋ ap agap apŋm rŋ aku yad nölim nugwön pŋlŋx röla. ²³ Mö piaku ñŋ yadöia, ‘Nöbäpö högi mŋ aku m+dölöm,

^{24:6:} Luk 9:22 * ^{24:13:} Grik 60 stadia (11 kilomita)

^{24:20-21:} Luk 19:11; Apos 1:6

^{24:24:} Jon 20:3-10

makwam ejol hogwa hön yadöia, “Nuñ öbilon kömö midö,” röinjö, röia. ²⁴ Aliö rimin, nöbö an bli nugwo hogw pilim ulöm möl kau aku duön nugumin, mö piaku rig yadöi mag akuyöbö akwör rig mida. Makwam Jisas nugwo nugwölöi,” rimä.

²⁵ Aliö rimidmin, Jisas yadöña, “Ñin nöbö hogwa ribyöx nugw ri abölöi. God mönö yadib nöbö akuyöbö mönö yadmä aku magalig, pödpöd rimin mönö mi yadöinjö, rön, nugwölöi? ²⁶ God rig yadöñ mag akuyöbö, Mesaia aku höd ölin höb dib ödöriö pöña, ji mai mil mag wä keiryöbö alig mijöninjö,” röña. ²⁷ Jisas aliö rön, Mosi aipam, God mönö yadib nöbö akuyöbö aipam magalig, Krais nugwo God Mönö kai kitim mid mönö aku magalig ñigö yad nöl ri abim duöña.

²⁸ Mögörib dumidim aku igöp yöra uröpinön, Jisas nöbö hogwa öñib nigön duba röña. ²⁹ Makwam ñin nöbö hogwa nugwo wöhö rön yadmä, “Pigö ki höla. Pixmag guriba rimida nugwön nan han an pisan du hölminjö,” rimä. Aliö rimin, Jisas nuñ nöbö hogwa pisan rama duöña. ³⁰ Rama du midön, ap nimiba nuñ bred pön, God nugwo ri ablane, rön, pi glixön ñigö nöbö hogwa nölmän nugugirön, ³¹ rib mag ñin nöbö hogwa aku ribyöx nölmän, aku Jisas ör, me rön, nugumin nugugirön, Jisas tar yöm röña. ³² Alön aku nugwön yadmä, “Ödöi mibil yöra hö girön, mönö bli yad nöl girön, God Mönö kai kitim mönö il aku bli yad nölmidmin, madmag an aku rin röxg yönön pabil nölo,” rimä.

³³ Aliö rön, wop akwör höbkal Jerusalem duön nugumin, Jisas nöbö nuñ akuyöbö agip sö, nöbö mö nugub ñin bli aipam pisan hö mögum rön midmä. ³⁴ Du girön ñin nugumin, nöbö mö bla ñin keir Jisas rig röñ mag akuyöbö mönö nigmidmä. “Mör! Jisas wöroxön aku, ji höbkal öbilon, hö Saimon mid yöra wöxnö nigim nugwö,” rimä.

³⁵ Mönö yadmidim aku nugwön, nöbö hogwa aku yadmä, “An nöbö hogwa ödöi mibil yöra dumidmin, Jisas anin möigw

palmän, an nugwo pön ram ana du nigön, ap nimiba rön, nuñ bred pön, God nugwo ri ablane rimidmin mönö, aku Jisas ör, me rön, nugwölinjö,” rimä.

Nöbö nuñ bla Jisas nugwo wöxnö nugumä

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

³⁶ Makwam mönö aku yadmidmin nugugirön, Jisas nuñ keir midim mibil yöra wöxnö nigön, mibil yöra pisö öböl gi midön yadöña, “God ñigö nugwidix midan,” me röña.

³⁷ Jisas aliö rimin, ñin nöbäpö höjöl, me rön, ölölo rimin ipöxmä. ³⁸ Ipöxmidmin mönö, Jisas ñigö yadöña, “Pödpöd rimin ipöxmidoi? Mämäg ñin keir nugwöi aku, ji pödpöd rimin rib mös yöxmidoi? ³⁹ Imag yamsö ni bla nugwi. Nör pal! Ni pi poi ri nugwön nugwöña. Nöbäpö höjola mixin yöd alig midöl. Makwam ni yuö aipam, yöd aipam alig midil aku, mämäg ñin keir mödö nugwöinjö,” röña.

⁴⁰ Jisas aliö ri girön, imag yamsö nuñ akuyöbö ñigö yabuöña. ⁴¹ Almin, ñin wahax pi girön, rib mixila yöx girön, aku Jisas ör mönö, rön, rib mös yöx nugumin nugugirön, Jisas ñigö yadöña, “Ñin nimib ap mag bli yörik midönö owa?” röña. ⁴² Aliö rimin, nugwo dölöm ur nigim i nölmä. ⁴³ Ñin nugugu midim nugugirön, Jisas nuñ dölöm aku pi nimöña.

⁴⁴ Makwam Jisas nuñ ñigö yadöña, “Höd ni ñin pisan midön, weik ni ri mag akuyöbö aku cöinjö, rön, ñigö yad nölmidma. Mosi ni ribyöx nugwön kitön mönö aku nigön, God mönö yadib nöbö ni ribyöx nugwön kitim mönö aku nigön, God Mönö rib Sam aku ni ribyöx nugwön kitön mönö aku nigön, ni kai kitim mag akwör magalig pan mag akwör cöinjö, rön, ñigö yad nöl ri abön rimö,” röña.

⁴⁵ Jisas aliö rön, God Mönö kai kitim aku nugw ri abin, me rön, rib wä mida ñigö nölöña. ⁴⁶ Nuñ al girön, ñigö yadöña, “Höd piaku kai kitön yadmä, Mesaia aku ölin höb diba pön wöroxan, hogw pilin, wop mös midön, wop pan

aku höbkal öbiöna. ⁴⁷ Makwam, mönö wä nuṇ aku mögöriḅ Jerusalem ila niḡ yad nölön, yad nölip duön, nöbö mö mögöriḅ adadö piaku piaku magaliḡ yad nölḡ duanṇ nugugirön, nöbö mö ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd riḡmḡn aliö alölḡṇö, rön, röböxön, Krais nugw pön ciḡriḡṇ nugugirön, mag gwogwo piḡ ḡḡṇ aku örḡḡ abönḡṇö, riḡmä. ⁴⁸ Ni röṇ aku māmāḡ ḡḡṇa keir nugwöia. ⁴⁹ Makwam Acö na mönö höd riḡ yad niḡṇ akwör, ni ḡḡṇö nöina. ḡḡṇ taun dib yörḡḡ ör miḡdön pöḡ miḡjöḡa. Adöḡ yöd röul adö kau sebö öliḡsö mag keiryöbö hö ḡḡṇö piḡsanṇ miḡdanṇ nugwön diöḡḡṇö,” röṇa.

God Jisas nugwo pön mögöriḅ adöḡ yöd röul adö kau sö pön duöṇa

(Mak 16:19-20; Apo 1:9-12)

⁵⁰ Jisas aliö rön, ḡḡṇö yölḡṇ pön, Jerusalem röböxön, ram yöḡ liḡliḡ agrö Betani il yöra duön, God ḡḡṇö nugwidḡḡ miḡdanṇ, me rön, imag nuṇwa pabilön God höjöpalöṇa. ⁵¹ Jisas almiḡn nugugirön, God nugwo pön mögöriḅ adöḡ yöd röul adö kau sö pön duöṇa. ⁵² Almiḡn, ḡḡṇö wä riḡmḡn nugugirön, ib nuṇwa yadmiḡn biḡl sö dumḡn nugugirön, höuöil Jerusalem dumä. ⁵³ Duön, öim öim God höjöpalḡḡ rama ram möl yuadö duön, God iba yadmiḡn biḡl sö dumḡda.

Jisas Kraiss Mönö Wä aku Jon kai kitöña

Mönö aku nuñ mögörib il ki höña

¹ Mögörib miñrö ki maduar ör ib hör i ri niñgölön wop aku, Mönö aku midöña. Mönö aku nuñ God piñañ midöña. Mönö aku nuñ keir nuñ God. ² Mögörib mai ri niñgöña; höd meme Mönö aku nuñ God piñañ midöña. ³ God nuñ riñm+n, Mönö aku nuñ ap piaku magaliñ ri niñgöña. Ap i hör niñgölön; nuñ keir ri niñgön ap piakwör m+da. ⁴ Mönö aku nuñ kömö midib ila maku. Kömö midib mag aku nöbö mö niñgö mila nölöña. ⁵ Mil aku duön nöbö mö piñmag yuö midöi bla määp ixm+da nugwön piñmaga Mil aku pal wöroxbä maga midöl.

⁶⁻⁷ Nöbö mö akuyöbö magaliñ Mil aku nugwo nugw piñ, me rön, God nöbö i nugwo yad niñgm+n, nuñ hön Mil aku mönö yad nölm+da. Mönö yad nölm+da nöbö aku ib nuñwa Jon. ⁸ Jon nuñ Mil aku yöi. Nuñ hör Nöbö kaim Mila mid mönö aku nöbö mö akuyöbö niñgö yad nöliña höña. ⁹ Mil miñ ödöriö aku nuñ mögörib il ki hön, nöbö mö akuyöbö magaliñ niñgö mila nölm+da.

¹⁰ Mönö aku nuñ mögörib miñrö ki hön midm+da. God nuñ riñm+n, Mönö aku nuñ keir mögörib il ki ri niñgön, nöbö mö bla ri niñgön röña. Nuñ keir mögörib miñrö ki hö midön aku, ji nöbö mö nugwo määmaga nugwön, aku Nöbö Dib, me rön, nugwölim. ¹¹ Nuñ mögörib nuñwa keir höñ aku, ji nöbö mö nuñ keir bla nugwo pölim. ¹² Makwam nöbö mö bil kai, mönö wä nuñ aku nugw pön, nugwo Nöbö Dib an, me rön, nugw pöi nöbö mö piaku, nuñ niñgö riñm+n magaliñ God halöu ha nuñwa midib maga ra. ¹³ God halöu ha nuñwa miñjñ aku, nöbö bla mö pön, halöu ha yöx pön hön riñ midöi mag akuyöbö riñ

miñdeñ. God nuñ keir ran halöu ha nuñwa miñjñ.

¹⁴ Mönö aku, nuñ hön nöbial miñiña niñgön, an+ñ piñañ hölimön midm+da. Makwam, an mil mag wä nuñwa mödö nugwöla. Nuñ Acö Ha nuñwa pañyöbö ödöriö makwam, Acö nuñ mil mag wä keiryöbö aliñ mid aku, Ha nuñwa algör mil mag wä keiryöbö aliñ m+da. Makwam nuñ miñiña niñgön nöbial röxg hön, an+ñ magaliñ uliöxön miñ ödöriö madmag niñgön, mönö ma aku magaliñ yad nöli ri abm+da.

¹⁵ Mönö aku nuñ höñ aku, Jon nuñ nugwön, wö rön, nöbö mö akuyöbö niñgö yadöña, “Weik hö Nöbö midö ki, niñ niñgö höd yadma, ‘Nöbö i nuñ niñ mai hön mid aku, ji niñ yöx pön hölim wop aku, nuñ maduar ör ib hör i midm+da. Makwam, nuñ niñ röxg+ñ yöi; nuñ Nöbö Dib ödöriö,’ me riñma aku, nöbö aku maku pal,” röña.

¹⁶ Nuñ an+ñ nöbö mö magaliñ miñ ödöriö ögwö yöxön, piñ ösös riñ ri abön, ap wä wä miñga akwör nöla. ¹⁷ Höd meme wop aku lo mönö adaku, God Mosiñ nölm+n, Mosiñ an+ñ nölöñ aku, jiñ God nöbö mö uliöxön piñ ri abm+da mönö ma aku, Jisas Kraiss höñ makwam, weik wöxnö nugum+idöla. ¹⁸ Nöbö mö bli God nugwo nugwölöi. Ha nuñ pañyöbö mid akwör nuñ keir nuñ God. Nuñ Nuö piñañ midöia. Nuñ Nuö nuñwa yad wöxnö niñgöña nugwön weik an Acö God mödö nugwöla.

Röbö Pal Nöliñ nöbö Jon yadöña, “Niñ Mesaia yöi wöhö,” röña

(Mat 3:1-12; Mak 1:7-8; Luk 3:15-17)

¹⁹ Juda nöbö dib Jerusalem yöbö piñaku, niñ God ap höjöpäl ur nöliñ nöbö bli niñgön, God höjöpäliñ rama mabö riñ nölm+idöi nöbö bli* piñañ yad abön yadmä, “Niñ Jon mid yöra duön, ‘Nagö agö nöbö?’ me rön, yad nugune,” riñmä.

²⁰ Niñ Jon midön yöra uröp+nön, nugwo yad nugwön yadmä, “Nagö agö nöbö?” riñmä.

1:1: Jon 17:5; 1Jon 1:1-2; Rep 19:13 1:3: 1Kor 8:6; Kol 1:16-17; Hib 1:2 1:4: Jon 5:26 1:5: Jon 3:19
1:6-7: Mat 3:1; Luk 1:13-17,76 1:9: Jon 8:12 1:13: Jon 2:11; 3:3-6; 1Pit 1:23 1:14: Pil 2:7 1:17: Eks
34:28; Rom 6:14 1:18: Eks 33:20; Jon 6:46; 1Tim 6:16 * 1:19: Iba niñja Lipait riñm+dmä † 1:20: Griik mönö
“Krais” aipam, Hibru mönö “Mesaia” aipam ila pañyöbö iör m+da: “God yad niñgön Nöbö maku.”

Yad nugum+dm+n, nuṇ wai nölölöṇ. Nuṇ ñiṇ wöxnö yadön yadöṇa, “N+ Kraist+ yöi wöhö,” röṇa.

²¹ Aliö r+m+n, ñiṇ painjö yadmä, “Aliö r+lö aku, nagö agö nöböm? Nagö Ilaija mönö ä?” r+mä.

Aliö r+m+n, Jon yadöṇa, “N+ Ilaija yöi,” me röṇa.

Aliö r+m+n, ñiṇ yadmä, “Nagö God mönö yad+ḅ nöbö öim pöx m+dm+döl akwör mönö ä?” r+mä.

Aliö r+m+n, Jon wöhö röṇa.

²² Jon aliö r+m+n, nöbö piaku yadmä, “Makwam, nagö agö nöböm? Nagö agö nöböm yadan, an nugwön du nöbö dib aniṇ yad aböi akuyöbö ñigö yad nöl+ṇö?” r+mä.

²³ Aliö r+m+n, Jon nuṇ ñigö yadöṇa, “N+ weik r+m+d+l mag k+, God mönö yad+ḅ nöbö Aisaia höd r+g yadöṇ mag akwör r+m+dla. Nuṇ yadöṇa,

‘Mögör+ḅ nöbö mö m+ga m+dölöi, mögör+ḅ r+g kap mib+l yöraku du m+dön, n+ wö diba r+ g+rön yadm+dla,

“Öim Nöbö Diba höm+dö, rön, ödöi röb r+ ri abm+j+nö,” r+m+d+lö,’ röṇa.

N+ Jon weik r+m+d+l maku,” me röṇa.

²⁴ Makwam Jon nugwo yad nuguba hem nöbö piaku, Perisi nöbö bli p+saṇ hömä.

²⁵ Ñiṇ Jon nugwo yad nugwön yadmä, “Nagö yadlö, n+ Kraist yöi, Ilaija yöi, God mönö yad+ḅ nöbö pöx m+dm+döl aku yöi wöhö, r+lö makwam, pödpöd r+m+n nöbö mö akuyöbö ñigö röbö pal nöl+m+d+lö?” r+mä.

²⁶ Aliö r+m+n, Jon yadöṇa, “N+ ñigö hör röbö akwör pal nöl+m+dla. Makwam nöbö i mib+l ñigö yör+k mödö m+da, nuṇ nöbö pödiöm m+dö rön nugwölöi. ²⁷ Nöbö aku nuṇ n+ mai höna j+ nuṇ n+ röxg+ḅ yöi; nuṇ nöbö dib ödöriö, n+ nöbö ulm+dö. N+ yam uñ nuṇ aku naga yaub maga m+döl,” röṇa.

²⁸ Jon nöbö mö akuyöbö ñigö röbö pal nöl+m+d ram yöj l+gl+g agrö Betani, röbö Jodan pö ir kwo, nugwön nöbö piaku hön nugwo mönö aku yad nugumä.

Jisas nuṇ God Sipsip Ha nuṇ aku

²⁹ Löum yöbö Jisas höm nugug+rön, Jon Jisas nugwön nöbö mö piaku ñigö yadöṇa, “Nugwi! God Sipsip Ha nuṇwa maku pal. Nuṇwör nöbö mö mögör+ḅ il k+ adadö magal+g ap kib mag gwogwo röi p+x aku ör+x aböna. ³⁰ Nöbö aku m+ n+ yadma, ‘Nöbö i nuṇ n+ mai hön aku, j+ n+ yöx pön hölim wop aku, nuṇ maduar ör ib hör i m+dm+da. Makwam, nuṇ n+ röxg+ḅ yöi; nuṇ Nöbö Dib ödöriö,’ r+ma. ³¹ Nöbö Dib aku nöbö kai me rön n+ höd nugwöl+m. J+ Isrel nöbö mö, Nöbö Dib aku nöbö pödiöm m+d aku nugw+ṇ, me rön, n+ ñigö röbö pal nöl+ḅa hölö,” röṇa.

³²⁻³³ Makwam Jon Jisas mönö adakwör yadön yadöṇa, “Nöbö k+ nöbö kai, me rön, n+ keir nugwöyöx; j+ Nöbö n+ yad abm+n hön, nöbö mö ñigö röbö pal nöl+m+d+l aku yadöṇa, ‘Nagö nugwan, Inöma nuṇ hön nöbö kai p+saṇ m+jön, Nöbö akwör nuṇ nöbö mö piaku ñigö Inöm Leia pal nöiön+ṇö,’ röṇa. Yadöṇ mönö aku, weik Inöma adöx yöd röul adö kau sebö yöur döpwö röxg b+ḅ+ r+ p+n nugwo görm+n ³⁴ nugwön n+ nugw ri abön ñigö mönö mi yadm+dla, Nöbö k+ nuṇ God Ha nuṇ akwör,” me röṇa.

Jisas nöbö nuṇ mös höd pöṇa

³⁵ Löum yöbö Jon nöbö nuṇ hogwa p+saṇ, iswob hö röbö pal nöl+m+d kau aku m+d+m nugug+rön, ³⁶ Jisas hö pad+xm+n, Jon nuṇ Jisas nugwön nöbö mö akuyöbö ñigö yadöṇa, “Nöbö k+ God Sipsip Ha nuṇwa maku pal,” röṇa. ³⁷ Jon aliö r+m+n, nöbö nuṇ hogwa, mönö aku nugwön, Jisas dum+dön möl aku mai dumä. ³⁸ Makwam Jisas höuöiliö nöbö hogwa nugwön yadöṇa, “Pödpöd r+m+n höm+döi?” röṇa. Aliö r+m+n, yadmä, “Rabai! Nagö höl+mlö pikai owa?” r+mä. Hibru mönö yadön “Rabai” me rim mönö aku il aku “Mönö Yad Nöl+ḅ Nöbö.” ³⁹ Makwam ñiṇ akuyöbö alön yad nugum+n, Jisas yadöṇa, “Makwam, n+ p+saṇ duön nugwöñ+ṇö,” röṇa. Jisas aliö

rîmîn, ñîŋ wop akwör pîgö mîdön mag aku duön nuŋ pîsan mîdmä.

⁴⁰ Jon nöbö nuŋ hogw aku, nöbö i ib nuŋwa Edru, nöbö i Edru pîgnîŋ nuŋwa Saimon Pita. ⁴¹ Edru mag akwör du pîgnîŋ nuŋwa Saimon nugwo hölu nugwön yadöŋa, “Mesaia hönîŋö rön öim pöx mîdmîdöl nöbö aku weik nugwölîŋö,” röŋa. “Mesaia” rön mönö mag aku, Grik mönö yadön “Krais” me röia.

⁴² Edru aliö rön, pîgnîŋ Saimon nugwo yölîŋön, Jisas mîdön yöra dumîn, Jisas Saimon nugwo nugwön yadöŋa, “Jon ha nuŋwa Saimon. Nagö Sipas me cöŋîŋö,” röŋa. Arameik mönö yadön, iba Sipas me rön mönö mag aku, Grik mönö yadön Pita me röia. Sipas aipam Pita aipam îla paŋyöbö aku “rîg.”

Jisas nuŋ Pilip Nataniel yöhö nöbö hogwa pöŋa

⁴³ Löum yöbö, Jisas mögöriḅ Galili duba, du Pilip nugwön yadöŋa, “Nî pîsan duŋö,” röŋa. ⁴⁴ Pilip, Edru, Pita, mögöriḅ ñîŋa Betsaida yöbö. ⁴⁵ Makwam Pilip du Nataniel nugwo nugwön yadöŋa, “An nöbö aku, Mosîs aipam, God mönö yadîḅ nöbö bli aipam kai kîtön yadim nöbö aku nugwo weik nugwöla. Nuŋ mî Jisas, Josep ha nuŋwa. Mögöriḅ nuŋwa Nasaret yöbö,” me röŋa.

⁴⁶ Pilip aliö rîmîn, Nataniel yadöŋa, “Nöbö wä i mögöriḅ gwogwo akuyöbö henîŋö,” röŋa.

Aliö rîmîn, Pilip yadöŋa, “Aliö rîlö aku, han du nugunö!” röŋa.

⁴⁷ Aliö rön, ñîŋ nöbö hogwa duön igöp igöp rîm nugugîrön, Jisas Nataniel nugwön yadöŋa, “Nöbö aku nöbö Isrel ödöriö makwam, nuŋ inakmönö hörîḅ nöbö yöi; nuŋ mönö mör wöxnö yajönîŋö,” röŋa.

⁴⁸ Jisas aliö rîmîn, Nataniel yadöŋa, “Nagö pödpödiö nî nugulö?” röŋa.

Aliö rîmîn, Jisas yadöŋa, “Pilip nagö mai yölîŋ pön höba wa; nî nagö höd nugula, nagö römîd gî mîdlö bî röui il yöraku,” me röŋa.

⁴⁹ Jisas aliö rîmîn, Nataniel yadöŋa, “Mönö yad nölîḅ nöbö. Nagö nugula! Nagö God Ha nuŋwa, Isrel nöbö mö Kîŋ an,” me röŋa.

⁵⁰ Aliö rîmîn, Jisas yadöŋa, “Nagö hör röui il yöraku nugula rîl makwam, nî nugw pîlanö? Mai ap keiryöbö bli nugu-nanö,” röŋa.

⁵¹ Jisas aliö rön yadöŋa, “Nî ñîgö mi yadmîdla, adöx yöd röul adö kau sô waglôx möla rödaŋ, ejol bla hön, nî Nöbö Ha nuŋwa nugup pikwo pik rön, nugup uhömîdîŋ, nugwöŋîŋö,” röŋa.

2

Jisas nuŋ röbö yöbö aku rîmîn, röbö wain rōxgōŋa

¹⁻² Wop mös mîdön, nöbö i mö pîba rön, nöbö mö wö rîm, Kena taun, mögöriḅ Galili mîbîl yöra duön ap nîmîmä. Wop aku, Jisas nîgön, nöbö nuŋ bla nîgön, ñîgö algör yad wö rîmîn dumä. Makwam Jisas nuöma aipam duön ram aku mîdöŋa. ³ Röbö wain aku nîm pörmîdmîn, Jisas nuöma hön Jisas nugwo yadöŋa, “Waina nîm pöröîŋö,” röŋa.

⁴ Aliö rîmîn, Jisas yadöŋa, “Nî al aliö re, rön, nî yadmîjîŋö. Wop na aku wöxnö nîgölö,” röŋa.

⁵ Jisas aliö rîmîn, nuöm nuŋwa du mabö rî nölîḅ nöbö akuyöbö ñîgö yadöŋa, “Jisas mönö i yadmîjön aku, rîg yajön mag akuyöbö akwör cîne,” röŋa.

⁶ Makwam Juda nöbö mö rîg pön röi wi yöj dib ödöriö akuyöbö îŋösu sô pî nîgîm mîdöŋa. Wi yöj diba paŋ paŋ röbö lita akuyöbö padokwo padök mös mös höuöiliö hö wölu amñaxîḅ sô (100) un rag hörîḅîm. Makwam Juda nöbö mö ñîŋ rîg rîmîdöi mag akuyöbö, God mämäg il yöra nöbö mö lei wä mîjîŋö, rön, wi yöj piaku röbö un rag hö hörön, îŋ wajmag äbäd abmîdöia. ⁷ Jisas nuŋ mabö rî nölîḅ nöbö akuyöbö ñîgö yadöŋa, “Rîg wi yöj kîyöbö, röbö un pön hö pörîŋ, aja wölaŋ,” me röŋa.

Jisas aliö rîmîn, rîg yadön mag akuyöbö rîmîn yadöŋa, ⁸ “Weik rëbö un rag hö nîgöi aku, un pön duön, ap nîmmîdöl yörîk nugwidîx mîd nëbö aku nugwo nöine,” rëŋa.

⁹ Jisas aliö rîmîn, rëbö aku un pön du nëbö dib aku nugwo nölmîn, nuŋ pön nîm nugumîn, rëbö waina mîdöŋa. Jî nuŋ rëbö wain aku pikai yëbö me rön nugwölön; mabö rî nölîb nëbö bla ñîŋjör nugumä. Makwam nuŋ nugwölön, nëbö mö pîba rön aku nugwo wö rîm hömîdmîn yadöŋa, ¹⁰ “Öim ör, rëbö wain wä aku höd rag hö nölîŋ nîm pöcöñ aku, mai rëbö wain gwogwo aku nölmîn nîmöia. Makwam nagö rëbö wain wä aku rag hö nîgman mîdam, weik ör rag hö nölmîdlaŋö,” rëŋa.

¹¹ Jisas ap rölîbä höd meme ila nîgön rön aku, nuŋ Kena taun, mögöriþ Galili mibîl yöra mîdön rëŋa. Ap rölîbä aku rön, nuŋ nëbö pödiöm mîdöŋ aku yabumîn, nëbö nuŋ bla nugwön, nugwo nugw pîmä. ¹² Makwam Kena taun rëböxön, Jisas nuŋ keir, nuöm, pîgnîŋ nëbö nuŋ bla pîsaŋ taun ulmîdö Kapaneam duön, hör wop mîdöy piaku mîdmä.

God höjöpaliþ ram aku ap sîm rîmîdim, Jisas ñîgö rîbîx rîŋö bö aböŋa

(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ Juda ada Pasopa wop dib ñîŋ aku womiöx höŋa nugwön Jisas Jerusalem duöŋa. ¹⁴ Jisas Jerusalem duön, God höjöpaliþ rama ram möl yuadö nugumîn, nëbö bli ñîŋ hön kau, hön sipsip, yöur döpwö bla rag hö sîm rön, nëbö bli äbäñ mîdö bla nîgön, bapö rola römîd gî mîdön, rîg imcîxön rîmîdmä. ¹⁵ Jisas nugwön, nag i pön wajîxön, hön sipsip hön kau bla rîbîx rîŋö bö abön, rîg rag hö nuö nuö imcîxmîdim äbäñ wab bla rîg bla aliþ pî göur aböŋa. ¹⁶ Akuyöbö alön, nëbö mö yöur döpwö rag hö sîm rîmîdim akuyöbö ñîgö yadöŋa, “Ap piaku pîrag di. Acö na ram nuŋ aku rîm sîmaim ram i röxg nîgölaŋ,” me rëŋa.

¹⁷ Jisas almîdmîn, nëbö nuŋ bla rîb ñîŋa duön God Mönö kai kîtim mönö adaku. Mönö aku kai kîtön yadmä, “Höjöpaliþ ram nagö aku madmag ödöriö nîgön wöroxnö,” rîmä.

¹⁸ Makwam Juda nëbö dib bli hön, Jisas nugwo yad nugwön yadmä, “Nagö yön yadmîn hön aliö almîdlö? God nuŋwör yadmîn hön rîmîdla rön kwönö, ap rölîbä akuyöbö i raŋ nugwön, ‘Mi yadlaŋe,’ rön nugunîŋö,” rîmä.

¹⁹ Aliö rîmîdmîn, Jisas ñîgö painjö yadöŋa, “Ñîŋ God höjöpaliþ ram kî hajal aböñ aku, wop mös paŋ iswob ur nîgîñö,” rëŋa.

²⁰ Jisas aliö rîmîn, yadmä, “God höjöpaliþ ram kî, kîm padokwo padök mös höuöiliö hö pîŋ du adokwebö agñîŋ bö (46) rî pörim magwaim, jî naŋ iswob wop mös paŋjör ur nîgîñö, rön, yadmîdlö ä?” rîmä. ²¹ Makwam Jisas nuŋ höjöpaliþ rama mönö yadöŋ aku, mîxîñ nuŋwa keir akwör yadöŋa. ²² Makwam, mai Jisas nuŋ wöroxön öbîlön aku, nëbö nugwo pîsaŋ yönmîdöi piaku God Mönö aku aipam, Jisas nuŋ keir mönö yadöŋ aku aipam rîbyöx nugwön, “Mi yadö,” rön nugw pîmä.

Jisas nëbö mö bla magaliþ nugwa

²³ Jisas, Juda ada Pasopa wop dib ñîŋ aku Jerusalem mîdön, ap rölîbä akuyöbö bli rîmîdöŋ aku nugwön, nëbö mö bla, “Nuŋwör Mesaia aku,” me rön, nugwo nugw pîmä. ²⁴⁻²⁵ Nëbö mö pödiöm mîdöi akuyöbö, Jisas nuŋ höd nëbö i yad nugwölön. Nëbö mö pödiö mödöi aku nuŋ keir mödö nugwön, rîg rîmîdöi mag aku nugw ri aba. Nëbö mö piaku rîb ñîŋa adö kai du aku nuŋ keir nugw ri ab aku mî, nuŋ nëbö mö piaku ñîgö nëbö mö nugub nî, me rön, pölön.

3

Jisas Nikodimas nugwo yad nöl ri aböŋa

¹ Juda Kansol dib aku nëbö i mîdmîda, ib nuŋwa Nikodimas. Nuŋ Perisi nëböm.

² Nuŋ pîxmag yuö bö, Jisas nugwo nuguba,

mɪdɔŋ yɔra hɔn yadɔŋa, “Mɔnɔ yad nɔlɪb nɔbɔ. An nugwɔla, ap rɔlɪbɔ akuyɔbɔ rɪlɔ piaku, nan keir rɔyax; God nuŋ keir nagɔ pɪsaŋ mɪd makwam, ap rɔlɪbɔ akuyɔbɔ rɪlɔ. Makwam, an nugumɪn, God nuŋwɔr nagɔ abmɪn hɔn anɪŋ mɔnɔ yad nɔilaŋɔ,” rɔŋa.

³ Aliɔ rɪmɪdmɪn, Jisas yadɔŋa, “Nɪ nagɔ mi yadmɪdla, nɔbɔ mɔ kɔmɔ yonɔyɔbɔ wɔxnɔ nɪgɔŋ piakwɔr, God nɪgɔ pɔn, ‘Nɔbɔ mɔ nɪ’ me rɔn, nugwidɪx mɪjɔnɪŋɔ,” rɔŋa.

⁴ Jisas aliɔ rɪmɪn, Nikodimas aiɔ rɔn rɪb mɪga yɔxɔn yadɔŋa, “Nɔbɔ mɔ yɔx nɪgɪm dib rɔxgɔi akuyɔbɔ, hɔbkal nuɔm wɔta yuɔ kwo duŋ, iswob yɔx pɔn hɔŋ, nɔbɔ mɔ kɔmɔ yonɔyɔbɔ nɪgɪŋ, me rɔn, yadmɪdlaŋɔ owa agapɪm?” rɔŋa.

⁵ Aliɔ rɪmɪn, Jisas yadɔŋa, “Nagɔ mɪ ɔdɔriɔ yadmɪdla, nɔbɔ mɔ piaku, rɔbɔ aku aipam God Inɔma aipam pɔn, hɔr kɔmɔ yonɔyɔbɔ nɪgɔŋ nɔbɔ mɔ akwɔr, God nɪgɔ pɔn, ‘Nɔbɔ mɔ nɪ’ me rɔn, nugwidɪx mɪjɔna. ⁶ Nɔbɔ mɔ yɔx pɔn hɔi paŋ aliar yɔx pɔn hɔm rɪg mɪdɔi aku, jɪ God Inɔma nuŋ hɔn inɔm mag nɪŋa yuɔ kwo raŋ kɔmɔ mɪjɔŋa. ⁷ Makwam, nɪŋ nɔbɔ mɔ magalɪg kɔmɔ yonɔyɔbɔ wɔxnɔ nɪgɪb mɔnɔ yadɪl aku, nan aiɔ rɔn rɪb mɪga yɔx nugumɪjɪnɔ. ⁸ Hɔdal inina aku rɪb nuŋwa keir hɔn dumɪda. Inina pɪrmɪn nugwɔi aku, jɪ hɔ adaku du adaku, me rɔn, rɔx nugwɔlɔi. Makwam mag aliɔ akuyɔbɔ, God Inɔma hɔn nɔbɔ mɔ yuɔ kwo mɪdaŋ, nɔbɔ mɔ kɔmɔ yonɔyɔbɔ mɪjɔŋɪŋɔ,” rɔŋa.

⁹ Jisas aliɔ rɪmɪn, Nikodimas yadɔŋa, “Nagɔ yadmɪdlɔ adaku, pɔdpɔd cɔn?” rɔŋa.

¹⁰ Aliɔ rɪmɪn, Jisas yadɔŋa, “Nan Isrel nɔbɔ mɔ mɔnɔ yad nɔlɪb nɔbɔ dib nɪŋa i, jɪ nan nugwɔiɔ ɔ? ¹¹ Nagɔ mɪ ɔdɔriɔ yadmɪdla, an keir ap agapɪm nugw rɪ abɔn, ap agapɪm mɔmɔg ana keir nugwɔn, nugwɔl aku akwɔr nɪgɔ yad nɔlmɪdɔl aku, jɪ yadmɪdɔl mɔnɔ aku nɪŋ nugw pɔlɔi. ¹² Nɪ nɪgɔ mɔgɔrɪb il kɪ rɪg rɪ akuyɔbɔ yadmɔn, nugw pɔlɔi aku, pɔdpɔd rɔn God

mɔgɔrɪb adɔx yɔd rɔul adɔ kau sɔ rɪ akuyɔbɔ yadmɔn, nugw pɔŋ? ¹³ Makwam nɔbɔ mɔ i God mɔgɔrɪb adɔx yɔd rɔul adɔ kau sɔ yɔraku yɔnɔn nugwɔlɔŋ; nɪ keir Nɔbɔ Ha nuŋwa akwɔr paŋ sar mɪdɔn hɔma.

¹⁴ “Makwam maduar ɔr mɔgɔrɪb rɪg kap mɪbɪl yɔra mɪdmɪn, kas gwogwo bla Isrel nɔbɔ mɔ nɪgɔ ɔbɪxɪm wɔrɔxmɪn nugwɔn Mosɪs kas gwogwo piakuyɔbɔ i pɪ bɪ hɔŋ sɔ nɪgmɪn, nɔbɔ mɔ bɪl kai nɪŋ paŋ kas akwɔr nugwim piaku, nɪgɔ kɔmɔ nɪgɔŋa. Makwam mag aliɔ akuyɔbɔ, Nɔbɔ Ha nuŋwa nugwɔ bɪ hɔŋ sɔ pɪl pal nɪgɪŋ, ¹⁵ nɔbɔ mɔ bɪl kai nugwɔ nugw pɔŋ piaku, kɔmɔ ɔim mɪdɪb maga pɔŋa. ¹⁶ God nɔbɔ mɔ mɔgɔrɪb mɪgrɔ kɪ mɪdɔi akuyɔbɔ nɪgɔ mɪ ɔdɔriɔ madmag nɪgɔn, Ha paŋyɔbɔ nuŋ mɪd aku nɪgɔ me rɔn nɔlɔŋa. Makwam, nɔbɔ mɔ bɪl kai Ha nuŋwa nugw pɔŋ akuyɔbɔ, nɪgɔ kɔmɔ ɔim mɪdɪb mag aku nɔlaŋ, wɔrɔxɔn hɔlɔgɪpeŋɪm. ¹⁷ God Ha nuŋwa agal abɔŋ aku, nɔbɔ mɔ bla nɪgɔ mɔnɔ diba yajɔnɪŋɔ, rɔn, agal abɔlɔŋ; nɔbɔ mɔ akuyɔbɔ kɔmɔ paŋ, me rɔn, agal abɔŋa.

¹⁸ “Nɔbɔ mɔ bɪl kai Ha nuŋwa nugw pɔŋ akuyɔbɔ, God nɪgɔ mɔnɔ diba yadɔn paŋɔ ɔlɪŋ hɔb pɪ nɔlen. Jɪ nɔbɔ mɔ nugwɔ nugw peŋ akuyɔbɔ, God Ha nuŋwa paŋyɔbɔ ɔdɔriɔ aku nugwɔ nugw peŋ akwɔr, God nuŋ mɔnɔ diba yadaŋ, paŋɔ ɔlɪŋ hɔb pɔŋɪŋɔ, rɔŋa. ¹⁹ God nɔbɔ mɔ akuyɔbɔ nɪgɔ mɔnɔ diba yadɔn paŋɔ ɔlɪŋ hɔb pɪ nɔlɔn, il aku aliɔ mɪda: Mila mɔgɔrɪb mɪgrɔ kɪ hɔ aku, jɪ nɔbɔ mɔ nɪŋ, mila mɪd yɔraku duŋɔ, rɔn, rɪb aku yɔx nugwɔlɔi. Nɪŋ ap kib mag gwogwo rɪ gɪr mɪdɔi aku, pɪxmag gur piakwɔr mɪjɪnɪŋɔ, rɔn, rɪb aku yɔx nugwɔia. ²⁰ Mil aku nugumɪn ɔlɪsɔ wɔlɪm, ‘Gwogwam rɔl aku, wɔxnɔ nugweŋɪŋɔ,’ rɔn, mila mɪd yɔra heŋɪm. ²¹ Makwam nɔbɔ mɔ ɔdɔriar rɪmɪdɔi piaku, ‘God rɪg yad mag akwɔr rɪmɪdɔl aku wɔxnɔ nugwɪŋ,’ me rɔn, mila mɪd yɔra hɔiŋɔ,” rɔŋa.

Röbö Pal Nölîb Nöbö Jon, Jisas nöbö pödiöm mîdö, rön, mönô yad nölöña

²² Mai Jisas nöbö nuñ bla pîsan du mögörib Judia mibîl piaku du mîd girön, nöbö mö akuyöbö ñîgö röbö pal nölmiðöña. ²³ Ainon mögörib Salim il yöra mîdöña. Makwam mögörib Ainon yöra ku röbö mîga mîdöña. Makwam, wop mibîl yöra ku, Jon nuñ Ainon yöra ku mîdön, nöbö mö mîga hömîdmîñ, nuñ ñîgö röbö pal nölmiðöña. ²⁴ Wop aku ñîñ röbö pal nölîb nöbö Jon nugwo nag ñîgmä. ²⁵ Makwam Juda nöbö i hön, Juda mag ñîñ akuyöbö, röbö äbäd abön God mämäg îla mîd ri abñîjô rîmîdöi mönô adaku yadön, Jon nöbö nuñ bli pîsan nuö nuö yadmä. ²⁶ Nuö nuö yadön, Jon nöbö nuñ bla hön nugwo yadmä, “Mönô yad nölîb nöbö. Nöbö röbö Jodan pö ir kwo mîdmîñ, nugwo Nöbö Dib me rîmô aku, weik hö nöbö mö ñîgö röbö pal nölmiðöña nugwön nöbö mö magalîg nugwo dumîdöñjô,” rîmä.

²⁷ Aliö rîmîdmîñ, Jon yadöña, “God rîb nuñwa keir yöx nugwön, anîñ mabö hörîrör yad ñîga. ²⁸ Ñîñ keir nugwöia ñî ñîgö yadma, ‘Nî Kraîs yöi; God yadmîñ ñî hör ödöi nuñ aku röb mîdlö,’ rîma. ²⁹ Nöbö i mö pön wop aku, nuñ mö nuñwa pöna. Mö aku mö nuñwa maku pal. Mö pön nöbö aku, nöbö nugub nuñwa i hön nugwo rî nöiöña. Wop kai mö nuñwa pîba hönîñjô, rön, nugwo pöx mîjôña. Makwam nuñ mö pîba hön ‘Mödö hölö’ cön aku, nöbö nugub nuñwa wahax pöna. Mag akuyöbö ñî algör. Jisas nuñ nöbö mö akuyöbö ñîgö aliö almîd aku, ñî wä ra. Wopîk ñî mî ödöriö wahax pîmîdla. ³⁰ Ib nuñwa wöluñ nugugîrön, ib na pîñ diön aku wä.

³¹ “Nöbö adöx yöd röul adö kau sebö hö aku, nuñ nöbö mö bla magalîg padîx rol yöra sö mîda. Nöbö mögörib il kîyöbö nöbö aku, nuñ mögörib il kîyöbö makwam, mögörib il kî rîbyöx nugwön mönô rîg yadöi aliar yadmîda. Jî nöbö adöx yöd röul adö kau sebö hö aku, nuñ nöbö mö akuyöbö magalîg padîx rol yöra sö mîda.

³² Nuñ adöx yöd röul adö kau sö mîdön ap agapîm mämäga nugwa aku, mönô kai audiöx nugwa aku, nöbö mö piaku ñîgö yad nölmiðöña, jî mönô nuñ aku yöxmîdölöi.

³³ Jî nöbö mö mönô nuñwa nugw pöi piaku, God mönô ma akwör yadö, rön, nugw pöia. ³⁴ God nuñ Jisas aböñ aku, Inöm nuñ aku nugwo nölmiñ aja wölmîñ, God mönô mag nuñ akwör yad nölmiðöña. ³⁵ Nuö Ha nuñwa nugwo madmag ñîgön, ‘Ap bla magalîg nugwidîx mîdane,’ rön, pî imag döul nuñwa ñîga. ³⁶ Nöbö mö bîl kai Ha nuñwa nugw pöi piaku, kömö öim mîdîb maga mödö pöia. Jî nöbö mö bîl kai Ha nuñwa nugw pölöi piaku, ñîñ kömö öim mîdîb maga peñîm; God nöbö mö adaku ñîgö mönô dîba yadñ, ömörö pî gör mîjöñîñjô,” röña.

4

Jisas nuñ mö Sameria yöbö i mönô yad nölöña

¹ Perisi nöbö bla mönô bli audiöx nugumä, nöbö mö mîg mîña Jisas pîsan mîjñîñjô, rön, nuñ mîdöñ yöra höm, nuñ ñîgö nöbö mö mîga röbö pal nölmiðöña; jî nöbö mö mösör bli Jon mîdöñ yöra höm, nuñ ñîgö röbö pal nölmiðöña. ² Jisas nuñ keir nöbö mö akuyöbö ñîgö röbö pal nölölöñ; nöbö nuñ piakwör ñîgö röbö pal nölma. ³ Perisi ada mönô akuyöbö yadmîdmä nugwön, Jisas mögörib Judia röböxön, höbkal mögörib Galili duöña. ⁴ Ödöi mibîl yöra duön nuñ mögörib Sameria uröpîñöña. ⁵ Mögörib Sameria mibîl yöra duön, Sikar tauna uröpîñöña. Sikar il yöra ku makwam, maduar ör Jekop ha nuñwa Josep nugwo mögörib i yadöña. ⁶ Jekop röbö ulöm pön yölu göñ aku mîdöñ makwam, Jisas höm höm, naiö mibîl yö kîpîsö mag aku ipîtmîñ, du röbö ulöm möla il yöra römîd gî mîdöña.

⁷⁻⁸ Makwam nöbö nuñ piaku ap mag wobîba Sikar taun aku dumä. Jisas röbö ulöm möla il yöra römîd gî mîdöña nugwön mö Sameria yöbö i röbö unba

höŋa. Hömïdmïn, Jisas nugwön yadöŋa, “Nï röbö un nölän nïmnö,” röŋa.

⁹ Jisas aliö rïmïn, mö aku yadöŋa, “Ñïŋ Juda nöbö mö, anïŋ Sameria nöbö mö nugwön, hölul rï ri abön röi aku, pödpöd rïmïn, ‘Nï röbö un nölän nïmnö,’ rön yadmïdlö?” röŋa.

¹⁰ Aliö rïmïn, Jisas painjö yadöŋa, “God ap wä nöbö mö nölïba rïmïd aku nugwön, nï nagö, röbö un rag hö nölö, rïmïdla, nï nöbö pödiöm mïdïl kï nugulax aku, nan nï yadlax aku, nï nagö röbö kömö mag nïg nölïba nölïxa.

¹¹ Jisas aliö rïmïn, mö aku yadöŋa, “Nöbö dib. Röbö unïb röbej nagö i mïdöl; röbö ulöm möla algör ör mï yuö pibö mïda. Makwam, röbö kömö mag nölïb aku pikai yöbö pïnö? ¹² Nöso maduebö ana Jekop röbö ulöm möl kï anïŋ nölöŋa. Röbö pïñ gör, nuŋ keir aipam, ha nuŋ pia aipam nïmïm, hön sipsip ap nuŋ piaku aipam nïmön rïmïdöia. Makwam, nagö rïb kai yöx nugulö? Nï nöbö dib, Jekop nöbö ulmïdö, me rön, rïbyöx nugulö ä?” röŋa.

¹³ Aliö rïmïn, Jisas yadöŋa, “Nöbö mö röbö kï nïmöñ akuyöbö, ñïgö iswob röbö de pïöna; ¹⁴ jï nöbö mö röbö nï nöl mön nïmöñ akuyöbö, ñïgö iswob röbö de pïlen. Röbö nï nöin aku nïmïŋ, yuö ñïŋ kwo röbö ilam möla röd gïrön, ñïgö kömö öim mïdïb mag aku nöiönïŋö,” röŋa.

¹⁵ Jisas aliö rïmïn, mö aku painjö yadöŋa, “Nöbö dib. Nï röbö aku nölän nïmïmön, mai nï röbö de pïlölan; nï hön röbö kï unöinö,” röŋa.

¹⁶ Aliö rïmïn, Jisas yadöŋa, “Du nöbönan nagö yad pön hö,” röŋa.

¹⁷ Jisas aliö rïmïn, yadöŋa, “Nï nöbö kap mö yöi wöhö,” röŋa.

Aliö rïmïn, Jisas yadöŋa, “Mönö aku mi yadmïdlö. ¹⁸ Nöbö akuyöbö mömïd sö pïmö aku, jï nöbö weik pïsan mïdlö aku, nöbönan nagö yöi. Makwam, mi yadmïdlaŋö,” röŋa.

¹⁹ Jisas aliö rïmïn, mö aku yadöŋa, “Nöbö dib. Nï nugula, nagö God mönö yadïb nöbö. ²⁰ Nöso auso an maduar

ör pïd kï God höjöpälön rïg rïmïdöi mag akwör, an kwo algör ör höjöpäl mïdöla aku, jï ñïŋ Juda ada yadöia, ‘Jerusalem ör God höjöpälïŋ,’ me röiŋö,” röŋa.

²¹ Aliö rïmïn, Jisas yadöŋa, “Nï mönö mi yadmïdïl kï nugwö. Mai pïd kï aipam Jerusalem aipam Acö nugwo höjöpälëñïm.

²² Ñïŋ Sameria nöbö mö höjöpälöi aku, nöbö pödiöm nugwo höjöpälöi aku nugwölöi; jï an Juda nöbö mö, Nöbö höjöpalmïdöl Nöbö aku nugwöla. Aku agapïm: God nuŋ pödpöd rön nöbö mö kömö pön aku, anïŋ Juda nöbö mö yadöŋa.

²³ Wopa womiöx hömïda, makwam weik mödö hö mïk, God Inöma nuŋ nöbö mö rïba nöl mïn nugugïrön, ñïŋ Acö nugwo ödöriö akwör höjöpaiöña; almïjöñ aku, nugwo mï wä cöna. ²⁴ God nuŋ Inöma mïd aku mï, nöbö mö God höjöpälön, inöm ñïŋa yuö kwo mör höjöpälïŋ.

²⁵ Jisas aliö rïmïdmïn, mö aku painjö yadöŋa, “Nï nugula, mai Mesaia aku hön, anïŋ ap magalïg yad nöl ri abönïŋö,” röŋa.

²⁶ Aliö rïmïn, Jisas yadöŋa, “Nöbö aku mï nï mïdla. Nagö pïsan mönö pïmïdöl mïk,” me röŋa.

²⁷ Jisas aliö rïmïn nugwön mag aku nöbö nuŋ piaku höröpïnön nugumïn, Jisas mö i pïsan mönö nïgmïdöŋa. Nugwön ñïŋ pïlïx rïmä, jï nöbö ñïŋ i öbïlön, mö aku nugwo “Nagö mönö kai mïd?” rön yadölim. Jisas nugwo algör ör, “Pödpöd rïmïn mö aku pïsan mönö rïb rïb pïmïdlö?” rön yadölim.

²⁸ Makwam mö aku, röbej aku röböxön, höbkal taun aku duön, nöbö mö mïdim piaku ñïgö yadöŋa, ²⁹ “Hön, ap piaku magalïg rïl akuyöbö yad nöl nöbö aku nugwi! Nuŋ Mesaia aku mönö?” röŋa.

³⁰ Aliö rïmïn, nöbö mö piaku taun aku röböxön, Jisas nugwo nugunö, rön, hömïdmä. ³¹ Makwam Jisas nöbö nuŋ piaku Jisas nugwo yad gögö rön yadmä, “Mönö yad nölïb nöbö. Ap nïmö!” rïmä.

³² Aliö rïmïn, nuŋ painjö yadöŋa, “Ap mag nïmïb na mïd aku ñïŋ nugwölöi,” röŋa.

³³ Aliö rïmïn, nöbö nuŋ piaku ñïŋ keir ör

yad nugwob nugwob rön yadmä, “Nöbö mö bli nugwo ap mag rag hö nölöi ä?” rīmā.

³⁴ Makwam Jisas ñigö yadöña, “Ñigö ap mag piaku rībyöx nugwöia; nī ap mag piaku rībyöx nugwöi. Acö mönö yadöñ akwör rībyöx nugula aku, rīb aku yöx nugwön, mabö yad aku rī pöcīnö, rön, rībyöx nugula. Ap mag nīmīb na maku pal. ³⁵ Makwam ñiñ mönö i yadöia, ‘Mīlmej mös mös mīdīñ, wit maga göj wañ du ödör pön höñiñö,’ röi aku, jī weik aliö yadmījeñ. Māmāg ñiña keir yöraku nugup padīx gīrön nugwi! Wit möriwö piaku mödö göj umīn rōx rag höb maga mīda. ³⁶ Makwam wopik ör, nöbö mö wit göja ödör pön hömīdöi nöbö mö piaku, wahax pī gīrön wit göj wā aku ödör pön du kömö öim mīdīb möl aku ñigön, pe ñiña pīmīdöi maku pal. Makwam, nöbö mö wit maga wölañ, me rön, pön du abmīdöi piaku aipam, nöbö mö wit göj um ödör pön hömīdöi piaku aipam ñigīö ñigön, wit göj aku kömö öim mīdīb möl aku mījōn aku nugwön, mī wahax pōña. ³⁷ An mönö i yadöla, ‘Nöbö mö bli wit maga abīñ wöiöna, nöbö mö bli du ödör pön höñiñö,’ röi aku, mī ödöriö yadöla. ³⁸ Nī ñigö yad abmön, du wit ödör rag hömīdöia. Wit möriwö aku ñiñ mabö kwockwoc palön röloi; nöbö mö bli ölisö ñiñ akwör rīm wöla. Ñiñ hör du ödör pön hön ap wā pīmīdöiñö,” röña.

³⁹ Mö Sameria yöbö aku du nöbö mö nuñ akuyöbö ñigö yadöña, “Nöbö aku ap rīg rīl rīl piaku magalīg nī yad nölö,” röña nugwön, Sameria yöbö nöbö mö taun aku mīdim piaku nöbö mö mīga Jisas nugw pīmā.

⁴⁰ Makwam Sameria nöbö mö, Jisas mīdōñ yöra hön, Jisas yad gögö rön, an pīsañ du mījñiñö, rīmīn, nuñ wop mös ñiñ pīsañ mīdōn, ⁴¹ mönö yad nölmin, nöbö mö mīga mönö aku nugwön nugwo nugw pīmā. ⁴² Ñiñ akuyöbö alön nugw pön, mö aku nugwo yadmä, “Weik mönö nañ akwör yadman nugwön nugw pölöl;

Jisas ajmöl nuñwa keir yadmīn nugwön nugwöla, nuñwör nöbö mö mögōrīb il kī mīdöi piaku piaku magalīg ñigö kömö pība höña.

Jisas, nöbö dib i ha nuñwa rīmīn, kömö ñigöña

⁴³ Jisas wop hogw aku mögōrīb aku mīdōn, löum mögōrīb Galili duöña. ⁴⁴ Nuñ höd mönö i yadōn yadöña, “God mönö yadīb nöbö bla, mögōrīb ñiña keira mīdōn mönö yad nöiöñ aku, mönö ñigö aku nugw peñiñö,” röña. ⁴⁵ Pasopa wop aku Galili nöbö mö bli du Jerusalem mīdmā. Ñiñ Jerusalem mīdim nugugīrön, Jisas ap röliabā piaku rīmīn nugwim makwam, Jisas wopik mögōrīb Galili uröpīnmīn, ñiñ ap röliabā akuyöbö Jerusalem röñ aku rībyöx nugwön, nugwo wahax pī gīrön yad pīmā.

⁴⁶ Jisas du Galili mīdōn, höbkal Kena taun duöña. Kena taun aku mī, höd röbö yöbö aku rīmīn röbö wain röxgōña.

Makwam taun ulmīdö Kapaneam yöraku, nöbö dib i ha nuñwa ap röña.

⁴⁷ Nöbö dib aku mönö i nugwöña, Jisas mögōrīb Judia röböxōn, hö mögōrīb Galili mīdōña. Makwam, Jisas mīdōñ yöra hön, nugwo yad gögö rön yadöña, “Ha nī aku ap rīmīn wöröxība rīmīda. Nagö yadkap du nugwo rañ kömö ñigañ!” me röña.

⁴⁸ Aliö rīmīn, Jisas yadöña, “Ñiñ hör nī nugw peñīm; ap röliabā akuyöbö bli rīmōn nugwön döñö, nī nugw pōñiñö,” röña.

⁴⁹ Jisas aliö rīmīn, nöbö dib aku yadöña, “Nöbö Dib! Hö dinīm! Nöi mījōn aku, ha na wöröxōnīñö!” röña.

⁵⁰ Aliö rīmīn, Jisas yadöña, “Duö! Ha nañ aku kömö ñigön mījōñiñö,” röña.

Jisas aliö rīmīn, nöbö aku, Jisas mī yadö, rön, duöña. ⁵¹ Ödöi mībīl yöra dumīn nugugīrön, mabö rī nölīb nöbö nuñ bli hö nugwo möigw palön yadmä, “Ha nañ aku wöröxöl; mīdö,” rīmā.

⁵² Aliö rīmīdmīn, ha na aku mag kaiyöbö kömö ñig, rön, ñigö yad nugumīn yadmä, “Idöm naiö pikwo röñ mag aku, mīxiña rīn abīñ aku kömö ñigö,” rīmā.

⁵³ Aliö rîmîn, ha nuö nuñ nugwöña, Jisas, “Ha nanñ aku kömö nigön mijönñö,” rön mag akwör kömö nigöña. Makwam, nöbö mö nuñ piaku pîsan magalîg Jisas nugw pimä.

⁵⁴ Makwam Jisas nuñ höd Kena hön, ap rölîbä agñîñ yöbö rön, röbö yöbö aku rîmîn röbö wain nigöña; mai piönjö ap rölîbä agñîñ rîbyöbö aku rön, nöbö dib aku ha nuñwa rîmîn kömö nigöña.

5

Nöbö ap rön i ban yuö pö yöra mîdöña, Jisas rîmîn kömö nigöña

¹ Juda ada ap dib nîmîb wop aku wopik, me rön, Jisas Jerusalem duöña. ² Taun dib Jerusalem, hön sipsip pön pikwo pik röi ödöi ubalîj möla pedöx pedöxiö ban yuö dib i mîda. Ban aku Arameik mönö nigön, Betesda, me röia. Ban rîb rîba ram bötö akuyöbö mömîd sö mîda. ³ Makwam nöbö mö ap rön akuyöbö mîg mîña hö ram bötö piaku hölîmön mîdmîdöia. Nöbö mö adaku, bli mämäga we wölöña, bli yödpîlö gwogwo rîmîn yönîdölöi, bli mîxîñ ñîña mî anadö lîd pîlöña. Makwam ban yuö aku memexönñönö, rön, hön hölîmön mîdmîdöia. ⁴ Wop bli God ejol i hön ban yuö aku ruobmîn, nöbö mö kai rîmgör ban yuö höd pî dumîd aku, nuñ ap agap bîlîm rîmîd aku kömö nigmîda. ⁵ Makwam nöbö i ap rîmîn, öim öim wöröx mîdmîn, kîma yönîö padokwo padök pañyöbö i höuöilîö hö pîñ du adokwebö mac kwo (38) pîñöña, ban yuö pö yöra pön du nigîm mîdöña. ⁶ Jisas nöbö aku nugwön, mîxîl magi aliö mîdmîd aku nugwön, nugwo yadöña, “Nanñ kömö nigönñö, rön, nugulö ä?” rön.

⁷ Jisas aliö rîmîn, nöbö ap rön aku yadöña, “Nöbö dib. Ban yuö aku memexañ nugugîrön, nî pî ban yuö bö pî nigîb nöbö i mîdöl. Nî ban yuö bö höd dinö, rîl aku, jî nöbö mö bli ñîñ rîmgör höd duöñö,” rön.

⁸ Aliö rîmîn, Jisas painjö nugwo yadöña, “Öbîlön, köp nanñ aku röd pön duö,” rön.

⁹ Jisas aliö rîmîn, mag akwör nugwo kömö

nigmîn nugugîrön, öbîlön köp nuñ aku röd pön, pîrag duöña.

Makwam Jisas nöbö aku nugwo rîmîn kömö nigön wop aku, Juda ada God höjöpâlîb wop ñîña makwam, ¹⁰ Juda nöbö dib bla, nöbö kömö nigön aku nugwo yadmä, “Wop kî God höjöpâlîb wop an. Makwam nagö köp pîd nagö aku pîrag yönîdlö aku, lo mönö an aku wöhö rö,” rîmä.

¹¹ Aliö rîmîn, yadöña, “Nöbö nî rîmîn kömö nig aku yada, ‘Öbîlön, köp pîd nanñ aku röd pön duö,’ rîmîn nugwön pön yönîdlö,” rön. ¹² Aliö rîmîn, yadmä, “Nöbö nagö yadîm, köp pîda röd pön yönîdlö nöbö aku nöbö kai?” rîmä.

¹³ Makwam Jisas nuñ nöbö mö mîga mîdim mîbîla tar duöñ aku, kömö nigön nöbö aku, “Nöbö nî rîmîn kömö nig nöbö mîk,” me rön, yadîbä maga nigölön.

¹⁴ Mai Jisas nuñ nöbö aku God höjöpâlîb rama ram möl yuadö nugwön yadöña, “Mî! Nagö kömö nîga. Makwam, ap kib mag gwogwo rîmîdlö aku röböxö. Nöi mijön aku, nagö mî ap diba rîb maga rö,” rön.

¹⁵ Makwam nöbö aku nuñ höbkal duön, Juda nöbö dib akuyöbö ñîgö yadöña, “Jisas nuñwör nî rîmîn kömö nigö,” rön.

¹⁶ Jisas nuñ God höjöpâlîb wop aku rîmîn nöbö mö kömö nigmîd aku mî, Juda nöbö piaku ñîñ Jisas nugwo rîb gwogwo yöx nugumä. ¹⁷ Makwam Jisas nuñ ñîgö yadöña, “Acö na öim mabö rî gör mîd aku, nî algör pañ mag akwör cînö,” rön.

¹⁸ Jisas aliö rîmîn, Juda nöbö dib bla, höd nugwo pîl pal nigîñö, rön, rîbyöx nugumä aku, wopik mî ususör rî nugumä. Ñîñ yadmä, “Nuñ God höjöpâlîb wop an aku röd abön, ‘Nî God Ha nuñ,’ me ra. Makwam, God nuñ rîg mîd mag akuyöbö, nî kwo pañ mag akwör rîg mîdlö, rö,” rîmä.

Nuö rîg yadmîd akuyöbö nugwön, Ha nuñwa mabö adö hörîrör rîmîda

¹⁹ Jisas piönjö ñîgö yadöña, “Ñîgö mi yadmîdla, Ha aku nuñ hör ap i rîb maga nigöl; Nuö cön ap piakwör nugwön cöna.

Makwam, Nuö cön mag akuyöbö, Ha nuṇwa algör cöna. ²⁰ Nuö Ha nuṇwa nugwo madmag nīgön, ap nuṇ rīm+d rīm+d piaku magalig yabum+da. Ap bli kwo aipam yabuan, Ha nuṇwa ap keiryöbö piaku ran nugwön ñiṇ magalig aiö cöña. ²¹ Makwam Nuö nöbö mö wöröxöi piaku rīm+in öb+löi aku, Ha nuṇwa algör ör, nöbö mö bli, ñigö rīmön öb+l+ṇ, me cön aku, ran öbiöña. ²² Nöbö mö agap ap+m röi, r+ḅ kai kai yöx nugwöi aku, Nuö nugwön ñigö mönö diba yaden; Ha nuṇwa nugwo yadan, nuṇ ñigö magalig mönö diba yajöna. ²³ Makwam, nöbö mö ñiṇ Nuö ib nuṇwa yad+ṇ b+l sö diön mag akuyöbö, Ha nuṇwa ib aku aipam algör ör yad+ṇ b+l sö diöna. Makwam nöbö mö God Ha nuṇwa nugwön, ib nuṇwa yad+ṇ b+l sö duen piaku, Nuö Ha nuṇwa yad aböṇ aku aipam algör ör iba yad+ṇ b+l sö duen.

²⁴ “Ñigö mi yadm+dla, nöbö mö yön mönö n+ aku nugwön, Nöbö n+ yad abm+in höm aku nugwo nugw pöi piaku, mönö diba yadön ö+l+ṇ höb p+ḅ adaku nugweñ; ñiṇ kömö öim m+d+ḅ mag aku mödö pöia. Makwam, ñiṇ wöröx+ḅ ila aku röböxön, kömö öim m+d+ḅ adaku mödö m+döia. ²⁵ Ñigö m+ ödöriö yadm+dla, wop mai öim pöx m+dm+döi aku womiöx höm+da – j+ weik mödö hö m+k – nöbö mö wöröx+ḅi röxg m+döi piaku, God Ha nuṇwa mönö yadan, mönö aku nugwön nugw p+m+jöñ piaku, kömö n+göña. ²⁶ Acö ap bla magalig kömö m+d+ḅ ila m+d aku, n+ Ha nuṇwa algör ör kömö m+d+ḅ ila m+dla. ²⁷ N+ Nöbö Ha nuṇwa m+d+l makwam, Acö n+ yadan, nöbö mö akuyöbö ñigö mönö diba yadön döṇö mai nuöm n+gna. ²⁸ Mönö yadm+d+l aku nugwön aiö r+m+j+ḅ: mai n+ yadmön, nöbö mö wöröx+m hogw p+löi piaku, ²⁹ magalig mönö na nugwön, öb+lön, nöbö mö mag wä r+ ri aböi piaku, du n+ p+san kömö m+jöña; j+ nöbö mö mag gwogwo röi piaku, öb+lön mönö diba nugwön painö ö+l+ṇ höb diba p+m+jöña. ³⁰ Makwam n+ ap agap ap+m r+m+j+ṇ piaku, keir nugwön röin; Acö na r+g yajön mag akwör c+na.

Makwam, nöbö mö mönö diba yadön döṇö nuöm n+g+ṇ aku, Acö r+g yajön akwör nugwön, ödöriö akwör nuöm n+gna. Aku agap+m: n+ wä cön adaku mönö diba yadöin. Nöbö n+ yad abm+in höm Nöbö aku nugwo wä cön adakwör r+ḅyöx nugwön, mönö diba yadön döṇö mai nuöm n+gna.

Jisas nuṇ nöbö pödiöm m+döṇ aku yadöṇa

³¹ “N+ keir, ‘God n+ agal abm+in hölö,’ r+l+x aku, mönö aku ödöriö m+dölö röy+xa. ³² Makwam Nöbö i kwo aipam* n+ nöbö pödiöm m+d+l aku yada. N+ nugula mönö yad aku mör yada. ³³ Ñiṇ Juda ada nöbö ñiṇ bli yad ab+ṇ, ñiṇ Jon nugwo duön, n+ nöbö pödiöm m+d+lö, rön, yad nugwim aku, nuṇ painö mönö ma akwör ñigö yadöṇ maku pal. ³⁴ Jon mönö mögö+r+ḅ il k+ nöbö i, n+ nöbö pödiöm m+d+l aku yajön aku, n+ ap dib yöi. Makwam ñiṇ Jon mönö yadöṇ aku nugwön, mönö m+ me rön nugw pön kömö diöñ+ṇö, rön, Jon mönö n+ aliö yadöṇ maku, me rön, yadm+dla. ³⁵ Jon mönö yadöṇ aku, nuṇ höt+kö mila abm+d mag akuyöbö m+dm+ṇ, ñiṇ mönö yadöṇ aku mil röxg nugwön, mag metyöbö ul m+ṇi wahax p+mä.

³⁶ “Jon ñigö yad ri aböṇa, j+ hör mönö akwör yadöṇa. N+ mögö+r+ḅ il k+ hön, Acö n+ rane, röṇ aku, ap keiryöbö r+m+d+l makwam, ñiṇ Acö nuṇwör n+ yad ab aku, me rön, m+ wöxnö nugwöy+xa. ³⁷ Acö n+ yad aböṇ aku, nuṇ keir, n+ nöbö pödiöm m+d+l aku, ñigö mönö mi yadm+da. Makwam ñiṇ ajmöl nuṇ aku audiöx nugwölöi. Nuṇ nöbö pödiöm m+d aku, me rön, nugwölöi. ³⁸ Acö n+ yad aböṇ aku, j+ ñiṇ mönö na nugw pölöi makwam, God Mönö maga madmag ñigö yuö kwo m+döl.

³⁹⁻⁴⁰ “Ñiṇ, öim m+d+ḅ maga p+n+ṇö, rön, God Mönö aku mämäga n+g nugw ri aböi aku, j+ mönö aku, n+ me rön kai k+tim aku nugwön, öim m+d+ḅ maga p+n+ṇö, rön, n+ hölöi.

⁴¹ “Nöbö mö piaku ib na yad+ṇ b+l sö duan, me rön, yadm+döi. ⁴² Makwam

5:22: Jon 5:27; Apos 10:42 5:23: Pil 2:10-11; 1Jon 2:23 5:24: Jon 3:15-18 5:29: Dan 12:2; Mat 16:27; Apos 24:15 5:30: Jon 5:19; 6:38 * 5:32: “Nöbö i kwo aipam” röṇ aku, God nuṇ keir 5:36: Jon 3:2; 14:11 5:37: Mat 3:17; Jon 5:32; 8:18 5:39-40: Luk 24:27

ñiñ nōbö mö pōdiō bīlīm mīdōi aku mōdō nugula. Ñiñ God nugwo madmag ñigōlōi aku nugwōn yadmīdla. ⁴³ Acō nuñ keir nī yad abmīn hōl aku, jī nī pōlōi. Makwam nōbö hör i rīb nuñwa keir yōx nugwōn hōmīdan mōnō, nugwo pōña. ⁴⁴ Nōbö mö piaku bli ib ñiñ yadīñ bīl sō dumījōn aku, ñigō wā cōna. God pañyōbö akwōr mīd aku anīñ nugwan wā ran, me rōn, rīb aku yōx nugwōlōi. Makwam, ñiñ pōdpōd rōn nī nugw pōñ?

⁴⁵ “Acō mōnō na pōn, ñigō mōnō diba yajōñiñ, rōn, rīb aku yōx nugumījeñ, wōhō. Mosīs anīñ rī nōiōñiñ, rōi aku, jī Acō nuñ Mosīs yadōñ mōnō aku pōn ñigō mōnō diba yajōna. ⁴⁶ Mosīs nuñ God Mōnō kai kitōn mōnō bli nī nōbö pōdiōm mīdīl aku kai kitōña. Makwam, Mosīs mōnō kai kitōñ mōnō aku nugw pōyīx aku, mōnō nī yadmīdīl aku kwo algōr pōyīxa. ⁴⁷ Makwam Mosīs kai kitōñ mōnō pōlōi aku, ñiñ pōdpōd rōn mōnō nī yadmīdīl aku pōñ?” rōña.

6

Jisas nōbö akuyōbö paip tausan ap mag rīm nīmīmā

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Makwam Jisas aliō mīdōn, mai rōbö alebö pōn, Ban Yuō Galili mōxōn, ir kwo duōña. Ban Yuō Galili akwōr ib i Ban Yuō Taibīrias me rōia. ² Makwam Jisas nuñ nōbö mö ap rōñ piaku rīmīn kōmō ñigōñ aku nugumīdōi aku, nōbö mö mīg mīña nugwo mai dumā. ³ Makwam Jisas nōbö nuñ bla pīsan du hōñ aku pisō wōluōn, pīd sō rōmīd gī mīdmā. ⁴ Wop mībīl piaku Juda ada Pasopa wop dib ñiñ aku womiōx igōp hōña. ⁵⁻⁶ Jisas nōbö nuñ adō pīsan pīd yōraku rōmīd gī mīdōn, māmāga pisō riō nugumīn, nōbö mö mīga nugwo pōl hōmīdmā. Jisas nugwōn, nuñ agap apīm cōn aku keir nugwōñ aku, jī nōbö nuñ Pilip pōd yajōñiñ, rōn, nugwo yadōña, “An ap mag pikai yōbö pōn, nōbö mö mīg kīyōbö ñigō nōlīñ nīmōñ?” rōña.

⁷ Jisas aliō rīmīn, Pilip yadōña, “Rīg silpa mag akuyōbö tu hadred (200) abōn,

bred wob pōn hōn, pī gīlīx ulul rōn, nōbö mö pikyōbö nōlmīdīñ, magalīg ap ulul nīmībā maga cōñiñ,” rōña.

⁸ Aliō rīmīn, nōbö nuñwa Edru, Saimon Pita hōdnīñ aku yadōña, ⁹ “Ha ulmīdō i bred bali mag hauya pī urōi bred mag akuyōbö mōmīda, dōlōm mōs alīg pī gī mīd kī, nōbö mö mīg aliō dib ap aku nōbö mö mīg kīyōbö ap mag dib yōi gō,” me rōña.

¹⁰ Aliō rīmīn, Jisas yadōña, “Nōbö mö piaku yadīñ, rōmīdīñ,” me rōña. Jisas aliō rīmīn, nōbö nuñ piaku nōbö mö piaku yadmīn, ap panō rol wā akuyōbö magalīg rola rōmīdmā. Nōbö piakwōr, paip tausan (5000) akuyōbö duōña.

¹¹ Ñiñ akuyōbö alōn rōmīdmā nugwōn, Jisas bred mag piaku pōn, God nugwo ri ablane rōn, ñigō nuōm ñig nōlōña. Dōlōm aku algōr rōña. Ñigō akuyōbö alōn nuōm ñigmīn, nōbö mö piaku ñiñ magalīg bred dōlōm ap aliō pīñiñ rōn rībyōx nugwim mag akuyōbö akwōr pīmā. ¹² Alōn nīmīdīm nīmīdīm wōta bīmīn rība rōbōxmā. Jisas nōbö nuñ bla ñigō yadōña, “Nōbö mö ap nīmōn rōbōxōi bla, pīmag pikwo pik rīmījeñiñ,” rōña. ¹³ Jisas aliō rīmīn, nōbö nuñ piaku bred rīb rīb piaku hōlu yogw pīōxmīn pīōxmīn, yogw akuyōbö mōl sō bla aja wōlōña.

¹⁴ Nōbö mö akuyōbö Jisas ap rōlībā akuyōbö rōñ aku nugwōn yadmā, “An weik nugwōla, nōbö kī mī, God Mōnō Yadīb Nōbö mōgōrīb il kī hōñiñ rōn ōim yadmīdōl nōbö aku mīk pal,” rīmā. ¹⁵ Nōbö mö bla, Jisas kīñ ana mījōñiñ, rōn, nugwo usus rī pōn dīñiñ, rōn, rībyōx nugwim aku, Jisas nuñ keir nugwōn, hōuōil du pīd piaku nuñwōr mīdōña.

Jisas rōbö panō rola rōbīp duōña
(Mat 14:22-23; Mak 6:45-52)

¹⁶ Makwam pīgōñ mag aku, Jisas nōbö nuñ akuyōbö Ban Yuō Galili duōn nugumīn, ¹⁷ Jisas hōlōña nugwōn, pīxmag gurīm, ñiñrōr rōbö alebö pōn hōuōil taun ulmīdō Kapaneam duba dumā. ¹⁸ Dumīdmīn nugugīrōn, hōdal diba hōm, rōbö wōdōña. ¹⁹ Makwam ñiñ uplōb rōbö

alebö röbö panö yaxip mibil kwo kilomita akuyöbö mömäd aku mönö inösu sö duön nugumün, Jisas röbö rola röbip hömädöña. Ñin nugumün madmaga duöña nugwön ipöxmä. ²⁰ Ji Jisas yadöña, “Ñin ipöxmijeñ. Nör hömädölö,” röña. ²¹ Jisas aliö rimün, ñin ipöxolim; nugwo pi röbö alebö möl aku nigim nugugirön, röbö alebö aku wop akwör rimgör mögörib duba rim möl aku uröpinön duöña.

Jisas nugwo hölu nugumä

²² Löum yöbö nöbö mö Ban Yuö Galili pö kwo hölmimä akuyöbö rıbyöx nugwön nugumä, idöm pigöbiö röbö alebö pañyöbö iör midöña nugwön Jisas nöbö nuñ piakwör röbö alebö aku dumä; Jisas nuñ keir röbö alebö aku duölön. ²³ Midmün nugugirön, röbö alebö bli nöbö mö bli taun dib Taibirias yöbö hön, Nöbö Diba nuñ God nugwo ri ablane rön ap nölmün nimim kau aku röbö pö yöra gö nigmä. ²⁴ Makwam nöbö mö midim akuyöbö nugumün, Jisas aipam nöbö nuñ bla aipam midolim; aku Jisas nugwo hölu nugunö, rön, ñin röbö alebö piaku duön Kapaneam dumä.

Ni bred röxg pön, kömö mijöñinö, röña

²⁵ Ban Yuö Galili dumäd dumäd pö kwo uröpinön, Jisas nugwo nugwön yadmä, “Mönö yad nölib nöbö. Nagö mag kai ki hölö?” rimä. ²⁶ Aliö rimün, Jisas yadöña, “Ñigö mönö mi yadmä, bred nölmön nimim wöt birön makwam, ni hölup yönmidöia; makwam ap rölibä akuyöbö ril piaku mönö il aku nugwön ni hölup yönmidölöi. ²⁷ Ap maga liduba rimäd aku pininö, rön, mabö ususör rimijeñ; God nuñ Nöbö Ha nuñwa nugwogwo yadmün ha aku, ap mag öim midib nuñ nöion aku pininö, rön, mabö ususör cine,” röña.

²⁸ Jisas aliö rimün, yadmä, “An mabö kai rin, God nugwo wä cön?” rimä.

²⁹ Aliö rimün, Jisas yadöña, “God nuñ Nöbö abmün höñ aku, Nöbö aku nugwo nugw pön aku, God nugwo wä cöninö,” röña.

³⁰ Jisas aliö rimün, yadmä, “An ap rölibä akuyöbö i nugunin aku, yajninä, ‘God ör nagö yad abö,’ rön, nagö nugw pininä. Makwam, anin ap rölibä kaiyöbö cinö?

³¹ Maduar ör nöso auso nöbö mögörib rig kap mibil piaku midön, ap mana aku nimmidöia. God Mönö kai kitön yadmä, ‘Nuñ bred adöx yöd röul adö kau sebö bli ñigö nölmün nimmidöinö,’ röinö,” rimä.

³² Aliö yadim aku, ji Jisas ñigö painö yadöña, “Ñigö mönö mi ödöriö yadmä, Mosıs maduar ör bred ñigö nölmün nimim bred aku, bred adöx yöd röul adö kau sebö yöi. Bred adöx yöd röul adö kau sebö bred ödöriö aku, Acö na ñigö nölmä. ³³ God bred nuñ aku, God yad abmün, adöx yöd röul adö kau sebö mögörib il ki hön, nöbö mö bla ñigö kömö midib maga nölmädö,” röña.

³⁴ Jisas aliö rimün, yadmä, “Nöbö Dib. Wopik bred aku anin öim öim nöi gör midane,” rimä.

³⁵ Aliö rimün, Jisas yadöña, “Nör bred kömö midib aku. Nöbö mö ni höñ akuyöbö, ñigö iswob kiö pilen. Nöbö mö ni nugw pininö akuyöbö, ñigö iswob röbö sipösipö ren. ³⁶ Makwam ñigö maduö yad nöil aku, ni mämaga nugwöi aku, ji ni nugw pölöi. ³⁷ Acö na yad nöbö mö akuyöbö ñin magalig ni höña. Nöbö mö ni höñ akuyöbö, ni ñin yad aböin, mi wöhö. ³⁸ Aku agapim: ni adöx yöd röul adö kau sebö höl aku, rib ni yöx nugul adakwör cinö, rön, höi; Acö ni agal abön aku, ni rib nuñwa rig yöx nugw akwör nugwön, rig yad mag akwör cinö, rön, höla. ³⁹ Acö nöbö mö ni yad akuyöbö ñigö nugugu midmön, i yöm renim; mönö diba yadib wop aku, ni rimön, ñin magalig öbiöña. Aiön aku, Acö ni yad abön Nöbö aku, nugwo wä cöna. ⁴⁰ Acö na nugwo wä cön aku, nöbö mö kai kai ni nugwön nugw pön akuyöbö, ñin magalig öim öim kömö mijöña. Makwam mönö diba yadib wop aku, ni keir rimön ñin magalig öbiöñinö,” röña.

⁴¹ Makwam Jisas, “Ni keir, bred adöx yöd röul adö kau sebö höl aku,” me rön

aku mi, Juda nöbö mö akuyöbö hamal p̄ixön mönō n̄gmä. ⁴² Juda nöbö mö akuyöbö hamal p̄ixön yadmä, “Nöbö k̄i, nuö nuöm nuṇwa an keir nugwöla. Nuṇ Josep ha nuṇwa Jisas ör. Makwam, nuṇ pödpöd r̄im̄in yad, ‘N̄i adöx yöd röul adö kau sebö hölō,’ r̄ö?” r̄imä.

⁴³ Aliö r̄im̄idm̄in, Jisas painö yadöṇa, “Hamal p̄ixm̄ijeñ. ⁴⁴ Nöbö mö i nuṇ keir n̄i nugw pen. God nugwo r̄ib wä nölaṇ mönō, n̄i haṇ, mönō diba yad̄ib wop maiyöbö aku n̄i r̄im̄ön nuṇ höbkal öbiöna. ⁴⁵ Nöbö God mönō yad̄ib nöbö bla ñiṇ God Mönō kai k̄itön yadmä, ‘God nuṇ nöbö mö piaku magaliḡ ñigö yad nöiön̄iṇö,’ r̄imä. Nöbö mö Acö ñigö mönō yad nölaṇ aku nugw pöñ piaku, ñiṇ magaliḡ n̄i höña. ⁴⁶ Nöbö mö bli ñiṇ God nugwo māmāga nugwölöi; n̄i Nöbö nuṇ abm̄in höm akwör māmāga na Acö nugula.

⁴⁷ “Makwam n̄i ñigö mi yadm̄idla, nöbö mö n̄i nugw pöñ piaku, öim m̄id̄ib mag aku mödö pön, öim öim m̄ijöña. ⁴⁸ Bred n̄im̄ön kömö m̄ijöñ aku, n̄i keir bred aku. ⁴⁹ Nöhön̄iṇ maduebö nöbö maduar ör mögöriḡ r̄ig kap mib̄il piaku m̄idön, ap mana n̄im̄im aku, j̄i m̄id̄ip duön wöröxmä. ⁵⁰ Makwam bred Acö yad abm̄in adöx yöd röul adö kau sebö hö bred aku, nöbö mö n̄im̄ön, kömö öim öim m̄idön wöröxeñ.

⁵¹ “N̄i keir bred kömö adöx yöd röul adö kau sebö höl aku. Nöbö mö kai kai bred k̄i n̄im̄ yuö bö ñigöñ aku, öim öim kömö m̄ijöña. Bred yadm̄id̄il k̄i m̄ixiñ n̄i aku pal. Nöbö mö mögöriḡ il k̄i öim öim kömö m̄id̄iṇ, me rön, m̄ixiñ n̄i aku nöinö,” r̄öṇa.

⁵² Jisas aliö r̄im̄idm̄in, Juda nöbö mö adaku ñiṇ keir mönō nuö nuö yadön, bli yadmä, “Nöbö k̄i agö maḡim ran, an̄iṇ m̄ixiñ nuṇ aku nölaṇ n̄im̄in̄iṇ?” r̄imä.

⁵³ Aliö r̄im̄idm̄in, Jisas ñigö yadöṇa, “N̄i ñigö m̄i ödöriö yadm̄idla, ñiṇ Nöbö Ha nuṇwa m̄ixiñ nuṇwa, haña nuṇwa n̄imeñ aku, kömö m̄id̄ib mag aku yuö ñiṇ kwo m̄iden. ⁵⁴ Nöbö mö kai m̄ixiñ na, hañ na n̄im̄ön aku, nuṇ kömö öim m̄id̄ib mag aku mödö pa nugwön mönō diba yad̄ib wop aku n̄i r̄im̄ön nuṇ höbkal öbiöna.

⁵⁵ “Aku agap̄im: m̄ixiñ na aku ap n̄im̄ib yöbö; hañ na aku röbö n̄im̄ib yöbö. ⁵⁶ Nöbö mö b̄il kai m̄ixiñ na hañ na n̄im̄öñ bla, yuö n̄i kwo m̄id̄iṇ, n̄i yuö ñiṇ kwo m̄ij̄ina. ⁵⁷ Acö öim öim kömö m̄id Nöbö aku, nuṇ n̄i agal aböṇ aku, n̄i r̄im̄in kömö m̄id̄il makwam, nöbö mö n̄i p̄i yuö ñiṇ kwo ñigöñ akuyöbö, ñigö algör ör ran, kömö m̄ijöña. ⁵⁸ Mönō adaku maku, bred adöx yöd röul adö kau sebö hö, r̄ila. Bred aku, nöso auso nöbö ap mana aku n̄im̄ön m̄id̄ip duön wöröxim akuyöbö yöi; nöbö mö bred n̄i yad̄il aku n̄im̄ yuö bö ñigöñ aku, kömö öim öim m̄ijöñ̄iṇö,” r̄öṇa.

Nöbö mö miḡ m̄iṇa Jisas nugwo röböxmä

⁵⁹ Jisas Juda mögum r̄ib ram Kapaneam yöraku m̄idön, mönō aku yad̄im, ⁶⁰ nöbö mö nuṇ bla miḡ m̄iṇa nugwön yadmä, “Jisas mönō yadm̄id aku mönō ölisö ödöriö. Mönō nuṇwa nugw pön r̄ibä ñigölö,” r̄imä.

⁶¹ Ñiṇ hamal gigu rön yadm̄idmā, Jisas nuṇ keir nugwön yadöṇa, “Mönō yad̄il aku nugwön r̄ib m̄iga yöxön röböxn̄iṇö, r̄i r̄ibyöx nugwöi ä? ⁶² Aku Nöbö Ha nuṇwa adöx yöd röul adö kau sö m̄idön höṇ aku, nuṇ kau aku höuöil dum̄jön aku, ñiṇ r̄ib pödiöm yöx nugwöñ? ⁶³ God Inöma kömö m̄id̄ib mag aku nölaṇ, nöbö mö kömö ñigöña; nöbö mö ölisö ñiṇa keir kömö ñigeñ̄im, m̄i wöhö. N̄i mönō ñigö yad̄il aku, mönō aku ran, God Inöma ñigö höñ, kömö m̄id̄ib mag aku ñigö nölaṇ nugwön ñiṇ kömö ñigöñ̄iṇö,” r̄öṇa.

⁶⁴ Makwam Jisas nuṇ höd nöbö mö b̄il kai nugwo nugw pöñ, nöbö mö b̄il kai nugwo höuöu cöñ aku nugwöṇ makwam, nuṇ yadöṇa, “Ñiṇ bli n̄i nugw pölöiṇö,” r̄öṇa. ⁶⁵ Makwam mönō bli kwo yadön yadöṇa, “Paṇ adakwör ñigö yadla, nöbö mö i r̄ib nuṇwa keir yöx nugwön n̄i nugw pen; Acö nagö r̄im̄idan̄iṇ aku m̄i, nöbö mö i n̄i höñ n̄i nugw pön̄iṇö,” r̄öṇa.

⁶⁶ Jisas mönō aku yad pör̄m̄in nuguḡrön, nöbö mö höñ mönō nugwo nugum̄idöi akuyöbö, nöbö mö m̄iga

nugwo rëbëxön yau dumä. ⁶⁷ Alön dum nugugirön, Jisas nöbö nuñ möl sö piaku ñigö yad nugwön yadöña, “Ñiñ algör ni rëbëx diönñönö ä?” rëña.

⁶⁸ Jisas aliö rimin, Saimon Pita yadöña, “Nöbö Dib. Yöñim nugwo dun? Mönö nagö yadmüdlö aku nugwön aku, öim öim kömö mijniñ. ⁶⁹ Anör nugw pöl aku, an nugwöla, God nuñ Nöbö Leia aniñ ab aku, nagö Nöbö aku maku, me rön nugwölñö,” rëña.

⁷⁰⁻⁷¹ Saimon Pita aliö rimin, Jisas painö Saimon Iskariot ha nuñwa Judas aku, mai nugwo mönömim cön aku nugwön, ñigö yadöña, “Ni ñigö nöbö akuyöbö möl sö pil aku, ji nöbö ñiñ panyöbö i kijaki nöbö nuñ,” me rëña.

7

Jisas pigniñ nöbö nugwo mönö yadmä

¹ Mai piönö Juda nöbö dib bla Jisas nugwo pil pal nigiba rimidim aku nugwön Jisas mögörib Judia piaku yönmüdlö; mögörib Galili piakwör yönmüda. ² Makwam Juda wop dib ñiñ, ram bötö ulmüdlö urön wop bli hölmüdlö wop aku igöp igöp höña nugwön, ³ Jisas pigniñ nöbö piaku Jisas müdlö yöra hön nugwo yadmä, “Nagö möl ki rëbëxön mögörib Judia duön, nöbö mö mönö nagö nugw pöl piaku ñigö ap rölibä rilö akuyöbö ran nugwöña. ⁴ Nöbö ñiñ nöbö diba müdlö rimijön akuyöbö, ap ñiñ bla umadeñim; wöxnö cöña. Makwam, nagö ap keiryöbö ödöriö rilö aku, nöbö mö miga müdlö mibil yöraku ap rölibä bli ran, nöbö mö magalig nugwöññö,” rimä. ⁵ Makwam Jisas pigniñ nöbö nuñ bla keir nugwo nugw pöl.

⁶ Aliö rimidim, Jisas painö ñigö yadöña, “Ñiñ wop kai dinöb cön aku diöña; ji ni dub wop aku höl makwam ni wopik duön. ⁷ Nöbö mö mögörib il kiyöbö, ñigö nöbö rib gwogwo yox nugub il i müdlö. Makwam ni nöbö mö mögörib il kiyöbö ap kib mag gwogwo röi aku yad wöxnö nigmön, ni rib gwogwo yox

nugwöia. ⁸ Makwam, Ram Bötö wop diba womiöx hömüdlö aku, ñiñ Jerusalem di; ji ni dub wop aku höl makwam ni pisan duönö,” rëña. ⁹ Jisas aliö rön, nuñ mögörib Galili müdlö.

Ram Bötö wop diba wöxnö nigim nugwön Jisas Jerusalem duöña

¹⁰ Makwam Jisas pigniñ nöbö bla Jerusalem dumä nugwön Jisas nuñ tar mai duöña. ¹¹ Juda nöbö dib bla, “Jisas mikai owa?” rön, nöbö mö mig mña hö müdim akuyöbö ñigö yad nugumä. ¹² Makwam nöbö mö hör akuyöbö, Jisas mönö aku ñiñ keir yad nugwob nugwob rön, bli yadmä, “Nuñ nöbö wä müdlö,” me rimä; bli piönö yadmä, “Ehöu, nuñ nöbö mö akuyöbö ñigö mönö inakmönö hör yad nöl yönmüdlö nöbö,” me rimä. ¹³ Makwam nöbö mö hör bla, Juda nöbö dib piaku ipöxmä aku, ñiñ mönö bli wöxnö yadölim.

¹⁴ Ram Bötö wop dib ñiñ aku wop bli padixöña. Hör wop müdlö iör müdmim, Jisas höröpinön, God höjöpälib rama duön, nöbö mö akuyöbö ñigö mönö yad nölöña. ¹⁵ Jisas mönö yad nöl müdmim nugugirön, Juda nöbö dib bla aiö rön yadmä, “Nöbö ki skul pölön makwam, pödpödiö mönö piaku magalig nugwö?” rimä.

¹⁶ Aliö rimidim, Jisas yadöña, “Mönö ni yad nöl müdlö aku, rib na keir yox nugwön yad nöl müdlö; Nöbö ni yad abmim höm akwör ni riba nölmin yad nöl müdlö. ¹⁷ Nöbö mö yön, God rig yad mag akwör cinö, rön, rip diön aku, God nuñ mönö ni nöl müdlö aku yadmüdlö aimönö mönö ni keir yadmüdlö aku, nugwöna. ¹⁸ Ñiñ nugwöia, nöbö mö yön mönö nuñwa keir yajön aku, ib na wöluan, me rön, hör mönö piaku piaku pön yajöna. Makwam nöbö mö yön nuñ Nöbö nuñwa yad abön ib nuñwa akwör wöluan, me rön ribyöx nugwön aku, nöbö aku nöbö ödöriö mönö mi akwör yadmüda; nuñ mönö inakmönö bli hörmüdlö. ¹⁹ Mosi, God rig yadön yadön akwör ñigö lo mönö yad nölön aku, ji lo ada piaku ñiñ magalig mai duölöi.

Ji ni mönō i mɪdöl wöhö, ni hör pɪl pal nɪgɪba rɪmɪdöinjö,” rōŋa.

²⁰ Jisas aliö rɪmɪn, nöbö mö hö mɪdim akuyöbö yadmä, “Nagö yön pɪl pal nɪgɪba rɪmɪd? Nagö ragwo asa yuö wölmin yadmɪdlanö,” rɪmä.

²¹ Aliö rɪmɪn, Jisas yadōŋa, “Ni ap rölɪbä panyöbö i rɪmön, ñɪŋ magalɪg aiö waiö rɪmä.* ²²⁻²³ Ñɪŋ Mosɪs God lo mönō rɪg yadōŋ mag akuyöbö, ha ñɪŋ bla yōx pön hön, wop akuyöbö mɪj sō mɪdön, löuan amñaxɪb wop aku rɪl uñ ödöröia. Alöi mag aku, Mosɪs nuŋ wöhö, nöhöñɪŋ maduebö nöbö höd ila nɪgön rɪg rɪmɪdöi mag akuyöbö mai duön alöia. Makwam uñ ödörɪb wop amñaxɪb aku, wop bli God höjöpəlɪb wop akwör nɪgöna, makwam weik God höjöpəlɪb wop aku, me rön, rōböxölöi; amɪn uñ ödöröia. Alöi mag akuyöbö, ni God höjöpəlɪb wop aku nöbö i nugwo rɪmön, mɪxɪñ magalɪg kömö nɪgöŋ aku, ñɪŋ pöd rɪmɪn ni nugumɪn ölsö wöl?

²⁴ Makwam, mai mönō rolrol sō nugwön yadmɪjeñ; ödörɪar mɪjön mag akwör nugw ri abön yajne,” rōŋa.

“Jisas mɪ Kraɪs mönō?” rön nugumä

²⁵ Jerusalem nöbö mö bli yadmä, “Juda nöbö dib bla nöbö pɪl pal nɪgɪba rɪmɪdöi nöbö aku mɪk mönō ä? ²⁶ Makwam nugwi! Nuŋ nöbö mö mibɪl dib kɪ mönō yadmɪn nugugɪrön ñɪŋ nugwo mönō i yadmɪdölöi. Makwam, ñɪŋör keir nugwöia nuŋ Kraɪs ödöröi mɪdɪb maga ra! ²⁷ Ji Kraɪs nuŋ höx aku, an nuŋ mögörɪb pikai yöbö hö aku nugwölölɪx; ji nöbö kɪ nuŋ mögörɪb pikai yöbö hö aku an magalɪg nugwöla. Makwam nuŋ Kraɪs yöi,” rɪmä.

²⁸⁻²⁹ Makwam Jisas nuŋ God höjöpəlɪb rama ram möl yuadö mönō yad nöl gör mɪdön, ajmöl aj halön yadōŋa, “Ñɪŋ rɪbyōx nugwöia, ñɪŋ ni nugw ri abön, pikai yöbö höm aku nugwöia. Aku yöi wöhö. Rɪb na keir yōx nugwön hölm. Nöbö ni yad abmɪn höm Nöbö aku nuŋ Nöbö ödöröi, Nöbö mönō mɪ akwör

yadmɪd Nöbö. Ni nuŋ pɪsaŋ mɪdön, ni yad abmɪn höm aku, nugwo nugula; ji ñɪŋ nugwo nugwölöinjö,” rōŋa.

³⁰ Jisas aliö rɪmɪn, nugwo pɪ cɪcɪ nɪgnɪjö, rön, nugwim aku, ji wop nuŋwa hölön, nöbö i nugwo pɪ cɪcɪ nɪgölöŋ.

³¹ Makwam nöbö mö piaku, nöbö mö mɪg mɪŋa Jisas ap rölɪbä akuyöbö rōŋa nugwön yadmä, “Kraɪs mai höñɪjö röi aku, ji ap rölɪbä mɪga akwör rön, nöbö kɪ rɪg rɪmɪd mag akuyöbö rɪb maga nɪgenɪjö,” rɪmä. Rɪb aku yōx nugwön ñɪŋ yadmä, “Jisas nuŋ Kraɪs akwör,” me rön, nugwo nugw pɪmä.

Juda nöbö dib bla, ñɪŋ du Jisas pön höne, rön, nöbö bli yad abmä

³² Makwam nöbö mö akuyöbö ñɪŋ mönō aku algön nör yadmɪdmä nugwön, Perisi nöbö dib bla aipam, God ap höjöpəl ur nölɪb nöbö dib bla aipam, Jisas nugwo du pɪ cɪcɪ nɪgön pön höŋ, me rön, God höjöpəlɪb rama nugwidɪx mɪdmɪdöi ömdö nöbö bli yad abmä.

³³ Jisas nuŋ yadōŋa, “Ni mag ul mɪŋi ñɪgö pɪsaŋ mɪdön, Nöbö ni agal abmɪn höm aku mɪdɪba höbkal dina. ³⁴ Ni pikai duö, rön, hölumɪjöñ aku, ji ni nugweñ. Ni dina adaku, ñɪŋ mai ub maga nɪgenɪjö,” rōŋa.

³⁵ Jisas aliö rɪmɪdmɪn, Juda nöbö dib bla ñɪŋ keir yadmä, “Nuŋ pikai duan an nugwo nugwöinɪŋ? Nuŋ du Juda nöbö mö röd du Grik nöbö mö pɪsaŋ mɪdöi akuyöbö duön, nöbö mö piaku ñɪgö mönō yad nöl gɪr mɪjönɪjönö pödpöd cön? ³⁶ Makwam nuŋ pöd rɪmɪn yad, ‘Ni pikai duö, rön, hölumɪjöñ aku, ji ni nugweñ. Ni dina adaku, ñɪŋ mai ub maga nɪgenɪjö,’ rö?” rɪmä.

Röbö ilam möl rödön umɪd mag akuyöbö God Inöma umɪjöna

³⁷ Juda Ram Bötö wop dib ñɪŋ aku wop bli padɪxmɪn nugwön lan dub wop, me rön, mɪ wop dib aku Jisas öbɪlön, ajmöla aj halön yadōŋa, “Nöbö mö yönim iröpa wödö wöiön aku, ni hön rōbö

^{7:20:} Jon 8:48; 10:20 * ^{7:21:} God höjöpəlɪb wop aku ap rölɪbä ban yuö Betesda rōŋ aku nugwön pɪlɪx rɪmä.
^{7:22-23:} Jen 17:9-13; Lep 12:3 ^{7:22-23:} Jon 5:8-10,16 ^{7:27:} Jon 7:41; 9:29 ^{7:28-29:} Mat 11:27; Jon 8:55
^{7:30:} Jon 7:44 ^{7:34:} Jon 8:21; 13:36 ^{7:37:} Lep 23:36; Ais 55:1; Jon 4:14 ^{7:38:} Ais 58:11

nīman. ³⁸ Nöbö mö kai nī nugw pön aku, God Mönö rīg yad akuyöbö, röbö kömö mīdīb aku yuö nugwebö ilam möla rödön umijönñö,” röña. ³⁹ Wop aku Jisas wöröxön öbilon Nuö mīdiba duölön mag aku, Jisas nuñ Inöma nöbö mö bla ñigö nölölön. Makwam röbö ilam möla rödön höññö, rön, yadön mönö aku ila alig mīda: nöbö mö Jisas nugw pön akuyöbö, Jisas nuñ ñigö Inöma nöiönñö, rön, yadöña.

Ñiñ keir pī asix hörirör ñigmä

⁴⁰ Jisas aliö rīmīn, nöbö mö mīga akwör mīdmä akuyöbö, bli mönö yadön aku nugwön yadmä, “Nöbö kī, nuñ God Mönö yadīb nöbö höññö, rön, pöx mīdmīdöl nöbö akwör,” me rīmā.

⁴¹ Bli yadmä, “Ehöu, nuñ Krais aku!” me rīmā.

Aliö rīmīdmīn, bli piönö yadmä, “Ehöu, Jisas nuñ nöbö Galili yöbö; nöbö Krais aku nuñ Galili yöbö hen! ⁴² God Mönö aku rīg yad akuyöbö, Krais aku, Depid yöxim yöxiñ yöxiñ höuöilmel rön, Krais aku Depid taun nuñwa Betlehem yöraku yöx pön höññö,” rīmā. ⁴³ Jisas mönö aku yadmīdmīn nugwön, nöbö mö mīga mīdim piaku libak hörirör ñigmä. ⁴⁴ Bli nugwo pī cīcī ñigön pön du mönö diba yadiba pön duñö, rīmā aku, jī nöbö pañyöbö i nugwo pölön.

Juda nöbö dib bla Jisas mönö yadön aku nugw pölīm

⁴⁵ Makwam God höjöpālīb rama nugwidix mīdmīdöi ömdö nöbö bla höuöil dumīn nugugirön, God ap höjöpāl ur nölīb nöbö dib bla aipam, Perisi nöbö bla aipam ñigö yadyöxön yadmä, “Nöbö aku nugwo pödpöd rīmīn pön hölöiñö?” rīmā.

⁴⁶ Aliö rīmīn, God höjöpālīb rama ömdö nöbö piaku yadmä, “Nöbö mö piaku bli, nöbö aku mönö wä mīda rīg yadmīd mag akuyöbö yadölöiñö,” rīmā.

⁴⁷ Aliö rīmīdmīn, Perisi nöbö bla painö yadmä, “Inakmönö hör nöbö aku, nöbö mö bli ñiñ nuñ mi yadö, rön nugwöi aku,

ñigö kwo algör ör nugwöiñönö ä? ⁴⁸ An nöbö dib ada nöbö i mönö Perisi nöbö i Jisas nugw pölöl. ⁴⁹ Nöbö mö kīyöbö ñiñ lo mönö aku nugwölöi makwam, God ñigö rīb gwogwo yöxön mī rī gwogwam cönñö,” rīmā.

⁵⁰ Makwam nöbö ñiñ Nikodimas, nöbö aku nuñ höd pīxmag yuö bö duön, Jisas nugwo mönö bli yad nugwön nöbö aku nuñ ñigö yadöña, ⁵¹ “An Juda lo rol aku, nöbö i nugwo hör öliñ höb pī nölön rī gwogwam röiññö; mönö diba yadön mönö ila hölu nugwön döñö, mai mag aliö akuyöbö cīññö,” röña.

⁵² Aliö rīmīn, yadmä, “Nagö kwo algör Galili yöbö ä? God Mönö aku māmāga ñig nugup duön nugunö, God mönö yadīb nöbö i Galili yöbö henñö,” rīmā. ⁵³ Aliö rön, ñiñ röböxön yau ram ñiñ bla hörirör dumä.

8

Mö i duön nöbö i pīsañ yönöña

¹ Jisas nuñ Olip Pīda duöña. ² Löum yöbö ruö löu mīl pörīm hö ñigöña nugwön, Jisas nuñ iswob God höjöpālīb rama höm, nöbö mö magöri maga rīp hö nugwo wob yuö ñigmīdim nugwön nuñ römīd gī mīdön, ñigö mönö maga yad nölmiñö. ³ Jisas aliö mönö yad nölmiñö nugugirön, lo mönö yad nölīb nöbö bla bli ñigön, Perisi nöbö bli ñigön, ñiñ mö i du nöbö i pīsañ yönmiñö, mö aku nugwo pön hö nöbö mö mīdim māmāg il rola öbīl nölön, ⁴ Jisas nugwo yadmä, “Mönö yad nölīb nöbö. Mö kī nöbö kap mö jī nöbö hör i pīsañ yönmiñö nugwön pön höl mīk. ⁵ Mosīs lo anñiñ nölön aku yadöña, ‘Aiñ mö piakuyöbö, rīg röd pal ñigñiñ wöröxiñ,’ me röña. Makwam nagö pödi yajnañö?” rīmā. ⁶ Ñiñ inakmönö hörön yadim aku, an inag inag aliö yadñiñ Jisas pödi yadañ, nugwo mönö diba yadñö, rön, yadmä.

Makwam Jisas nuñ iröpa ubilon, haui rol bö imaga mönö mag bli kīt gīr mīdöña.

⁷ Makwam ñiñ Jisas nugwo mönö akuyöbö yad nugumīdim, nuñ höglöma mīrixön

ñigö yadöña, “Nöbö ap kib mag gwogwo röl i mijön aku, rig röd mö ki höd palan,” me röña. ⁸ Aliö rön iswob ub+lön, m+grö bö mönö mag bli kit midim nugug+rön, ⁹ nöbö Jisas nugwo mönö diba yajn+ñö, rim piaku, Jisas mönö yadöñ aku nugwön, nöbö dib dib rëbëx dum+n nugwön nöbö piaku magalig pan pan rëbëxön hör+rör du pörmä; Jisas nuñwör mö aku p+san midmä. ¹⁰ Jisas nuñ höglöma m+r+xön mö aku nugwo yadöña, “Nöbö pia m+kai? Nöbö nagö mönö diba yadibä i midöl ä?” röña. ¹¹ Jisas aliö rim+n, mö aku yadöña, “Nöbö Dib. Nöbö n+ mönö diba yadibä i midölö,” röña. Aliö rim+n, Jisas yadöña, “N+ algör ör nagö mönö diba yadöin. Makwam ap kib mag gwogwo rim+dlö aku mai rim+j+nö; wopik nan duö,” röña.

Nöbö mö mögöri+b il ki midöi akuyöbö mil ñ+ñ aku Jisas

¹² Jisas mönö i nöbö mö akuyöbö ñigö iswob yadön yadöña, “Nöbö mö mögöri+b il ki midöi akuyöbö, n+ mil ñ+ña midla. Nöbö mö b+l kai n+ mai yön+mijön aku, p+xmag yuö yön+iden; kömö öim midib mil mag wä aku pön yön+mijön+ñö,” röña.

¹³ Jisas aliö rim+n, Perisi nöbö bla nugwo yadmä, “Mönö nan keir yad nöilö aku, an nugum+n mönö aku p+ba nigölö,” rimä.

¹⁴ Aliö rim+n, Jisas yadöña, “Mönö aku n+ keir yadmidil aku, j+ mönö mi yadmidla. Aku agap+m: n+ höl piaku nugwön, din piaku aipam nugula. Makwam ñ+ñ, n+ höl piaku nugwölöi; din piaku aipam nugwölöi. ¹⁵ Ñ+ñ mönö p+l+bak girön, ‘Adaku mag wä röia; adaku mag gwogwo röiñö,’ rim+dlöi aku, nöbö mö mögöri+b il ki r+byöx nugwön rig yadöi akwör r+byöx nugwön yadmidöia. Makwam n+ nöbö i nugwo mönö diba yadmidöi. ¹⁶ Acö n+ agal abm+n höm aku, nuñ n+ p+san midöl aku, n+ mönö p+ nuöm n+gnöb, m+ ödöriö p+ nuöm n+igna. ¹⁷ Lo mönö ñ+ñ adaku yadöia, ‘Nöbö mö mös

mönö höj+l panyöbö akwör yajöñ aku m+, nöbö mö nugwön yajöña, aku mi yadöiñö, cöñ+ñö,’ röia. ¹⁸ Lo ñ+ña yad akuyöbö, n+ nöbö pödiöm aliö midil aku, n+ keir mönö mödö yadmidla; j+ Acö n+ agal ab aku aipam, n+ nöbö pödiöm midil mönö aku mödö yada. Mönö an nuarö mönö panyöbö iör yadöl makwam, mi yadöiñö, röy+x,” me röña.

¹⁹ Jisas aliö rim+dm+n, nugwo yadmä, “Nauö nagö m+kai?” rimä.

Aliö rim+n, Jisas painö yadöña, “Ñ+ñ n+ nugwölöi aku, Acö na nugwo aipam nugwölöi. N+ nugwöy+x aku, Acö na aipam nugwöy+x,” me röña.

²⁰ Jisas God höjopal+ib rama yuadö, rig ñ+ñ bla God nöli+ba rag hö aböi möl aku, mönö aku yad nöi midöña, j+ wop nuñwa hölön aku, nöbö i nugwo p+ c+c+ n+gölön.

N+ din piaku ñ+ñ dueñ

²¹ Jisas ñigö iswob yadöña, “N+ rëbëx dina. N+ hölu nugwön aku, j+ ñ+ñ ap kib mag gwogwo r+ r+ gör midön wöröxön aku m+, n+ din piaku dueñ+ñö,” röña.

²² Jisas aliö rim+n, Juda nöbö dib bla yadmä, “Nuñ yada, ‘N+ din piaku dueñ+ñö,’ r+ aku, pödpöd rim+n aliö yad? Nuñ keir pil pal n+g+ba, rön, aliö yad ä?” rimä.

²³ Aliö yadmä aku, j+ Jisas ñigö yadöña, “Ñ+ñ il bebö; n+ b+l sebö. Ñ+ñ mögöri+b il k+yöbö; n+ mögöri+b il k+yöbö yöi.

²⁴ Makwam adaku nugwön yadla, ‘Ñ+ñ ap kib mag gwogwo r+ r+ gör midön wöröxön+ñö,’ r+la. Makwam n+, N+ R+g Midil Akwör Midla,* nugw peñ aku, ap kib mag gwogwo p+xa alig midöi aku midön, wöröxön+ñö,” röña.

²⁵ Jisas aliö rim+dm+n, nugwo yad nugwön yadmä, “Nagö yön+m?” rimä.

Aliö rim+n, Jisas yadöña, “N+ ñigö öim rig yad nölm+dl aliö akwör midla. ²⁶ Ñigö mönö diba yadön c+n adaku, mönö m+ga akwör midla. Nöbö n+ yad abm+n höm

8:11: Jon 5:14 **8:12:** Ais 49:6; Jon 1:4-9; 9:5; 12:46
Jon 5:30; 8:29 **8:17:** Diut 19:15 **8:18:** 1Jon 5:9

8:14: Jon 5:31-32; 7:28

8:15: Jon 12:47

8:16:

8:20: Jon 7:30

8:21: Jon 7:34; 13:33

8:23: Jon

3:31 * **8:24:** God mönö r+ib Eksodas aku (Eks 3:14) God ib nuñwa keir yadön, N+ Rig Midil Akwör Midlö, röña. Makwam yör+k Jisas aipam ib nuñwa keir yadön, N+ Rig Midil Akwör Midlö, röña. Makwam, Juda nöbö mö bla bli, Jisas mönö yadöñ aku nugwön, nugwo r+ib gwogwo yöxon, pil pal n+gn+ñö, rimä.

aku, magaliḡ nugw ri abön rɪ aku, nɪ rɪba nölmin nugugirön, nɪ painjö nöbö mö akuyöbö ñigö yad nölmidlä; jɪ ñɪɲ, nuö ñɪɲ aku mönö rɪḡ yad mag akwör rɪmidöinjö,” röŋa.

²⁷ Jisas nuɲ Nuö mönö yad nölön aku nugwölim aku, ñigö yadöŋa, ²⁸ “Nöbö Ha nuɲwa nugwo pɪ pisö ñigöñ wop aku, rɪḡ cön cön mag akuyöbö nugwön wop aku nugwöña Nɪ Rɪḡ Mɪdɪl Akwör Mɪdla. Ñɪɲ nugwöña nɪ ap i keir nugwön röi; Acö mönö nɪ rɪḡ yad akwör yad nölmidlä. ²⁹ Nöbö nɪ abmin höm Nöbö aku, nɪ pɪsaɲ mɪda. Nugwo wä rɪ adakwör öim öim rɪl aku, nɪ röböxöl; nɪ pɪsaɲ ör mɪdö,” röŋa.

³⁰ Jisas mönö aku yadmin nugugirön, nöbö mö mɪga ñɪɲ, Krais öim pöx mɪdöl nöbö mɪk, me rön, nugw pɪmä. ³¹ Makwam Jisas nuɲ Juda nöbö mö nugwo Krais, me rön, nugwim piaku ñigö yadöŋa, “Ñɪɲ mönö na mɪ aɲadö nugw pön, rɪḡ yadɪl mag akuyöbö akwör rɪmɪjõñ aku makwam, mɪ nöbö mö na mɪjõña. ³² Almɪjõñ aku, God nuɲ nöbö pödiöm mɪd aku nugwön, nag mabö röi mag aku röböxön, mɪd ri ab ḡ mɪjõñɪjö,” röŋa.

³³ Jisas aliö rɪmidmin, yadmä, “Mönö yadlö aku mɪkai? An nöso Ebrahim halöu ha nuɲwa mɪdöl aku, an nöbö mö bli ñigö nag mabö röi. Makwam, an pöd rɪmin, ‘Nag mabö röi mag aku röböxön, mɪd ri ab ḡ mɪjõñɪjö,’ rɪlö?” rɪmä.

³⁴ Aliö rɪmin, Jisas yadöŋa, “Nɪ ñigö mɪ ödöriö yadmɪdla, nöbö mö ap kib mag gwogwo röi akuyöbö, ap kib mag gwogwo rɪb mag akwör nag mabö rɪb nöbö mö akuyöbö mɪdöia. ³⁵ Nag mabö rɪb nöbö i, nuö nuɲwa rama öim mɪden; mai nöbö hör i rɪḡ abön nugwo wobön paɲ, nuö hödyöbö rama röböxön, ram hör duön nuö yonyöbö aku nugwo nag mabö cöna. Makwam ha i nuö rama öim öim mɪjõña. ³⁶ God Ha nuɲwa ñigö nöbö mö wobön, nag mɪdöi aku yau abmɪdaɲ, ñɪɲ nag mabö rɪmidöi adaku aɲadö röböxön mɪd ri aböña. ³⁷ Ñigö Ebrahim yöxim yöxiɲ yöxiɲ höuöilmel rön höm mɪdöi aku nugula aku, jɪ mönö yadmɪdɪl aku yöxölön, nɪ pɪl pal ñigɪba rɪmidöia. ³⁸ Nɪ Acö pɪsaɲ

mɪdön nugula aku ñigö yad nölmidlä; jɪ ñɪɲ, nuö ñɪɲ aku mönö rɪḡ yad mag akwör rɪmidöinjö,” röŋa.

³⁹ Jisas aliö rɪmin, yadmä, “Acö an aku Ebrahim,” me rɪmä.

Aliö rɪmin, Jisas yadöŋa, “Ñɪɲ Ebrahim halöu ha nuɲwa mɪdöyɪx aku, nuɲ rɪḡ rɪmid mag akwör röyɪxa. ⁴⁰ Nɪ God mönö yad akuyöbö nugwön, mönö mɪ ödöriö aku ñigö yad nöil aku mɪ, nɪ pɪl pal ñigɪba rɪmidöia. Makwam ñɪɲ rɪba rɪmidöi mag akuyöbö, Ebrahim nuɲ röi. ⁴¹ Makwam, nuö ñɪɲ rɪḡ rɪ mag akwör, ñɪɲ keir paɲ mag akwör rɪmidöinjö,” röŋa.

Jisas aliö rɪmin, yadmä, “An mö kib pön yöxölöi; God paɲyöbö akwör Acö an ödöriö,” me rɪmä.

Kɪjaki halöu ha nuɲwa

⁴² Aliö rɪmidmin, Jisas painjö yadöŋa, “‘God paɲyöbö akwör Acö an ödöriö,’ me röi aku, jɪ God nuɲ Acö ñɪɲ mɪdöx aku, nɪ God yöbö hön, wopik yörɪk mɪdɪl aku nugwön, nɪ madmag ñigöyɪxa. Nɪ piaku mɪdön, rɪb na keir yöx nugwön hölim; God pɪsaɲ mɪdön, nɪ nugwogwo yad abmin yörɪk höma. ⁴³ Makwam, mönö nɪ aku pödpöd rɪmin nugw ri abölöi? Alöi aku, an nugw pöinɪjö, rön, röia. ⁴⁴ Ñɪɲ nuö ñɪɲ kɪjaki halöu ha nuɲwa mɪdöi aku makwam, nugwo wä rɪ mag akwör rɪjö, rön, rɪb aku yöx nugwöia. Nuɲ höd ila ñigön, nöbö mö akuyöbö ñigö pɪl pal ñigmid aku, mag nuɲ adaku aliö akwör mɪda. Rɪb wä bli, rɪb mɪ bli yöx nugwöl; nuɲ mönö mɪ bli yadöl. Mönö inakmönö hörmɪd aku, mönö yöbö nuɲ aku maku. Nuɲ öim öim mönö inakmönö hörmɪda; mönö inakmönö hörɪb il aku kɪjaki maku pal. ⁴⁵ Makwam nɪ ñigö mönö ma akwör yadmɪdɪl aku, ñɪɲ nugwön pölöi. ⁴⁶ Nɪ rɪl aku nugwön, adaku ap kib mag gwogwo rɪlaɲ, rön, yadɪb maga ñigöl. Makwam, nɪ mönö ma akwör yadɪl aku nugwön, ñɪɲ pödpöd rɪmin mönö na nugw pölöi? ⁴⁷ Nöbö mö God pɪsaɲ mɪdöi akuyöbö, mönö nuɲ aku pöia. Jɪ ñɪɲ

nugwo pisan midölöi makwam, mönönun aku polöinjödö,” röña.

Ebrahim nugwo yox pön höl+bör wop aku, Ni Midlö, röña

⁴⁸ Juda nöbö dib bla Jisas nugwo yadmä, “Nagö nöbö Sameria yöbö, nagö ragwo as öim nigö, röi aku, mi yadolinjödö,” rimä.

⁴⁹ Aliö rimin, Jisas yadöña, “Ni ragwo asa midöl. Ni Acö ib nunwa yadmön bil sö dumida, ji ñin ib na aku yadmin yöraku pibö pin dumida. ⁵⁰ Ib na keir yadmön bil sö duan, me rön, rib aku yox nugwöi; ji God nun nöbö mö agap apim röi aku nugw ri ab Nöbö aku, nöbö mö ib na yadin bil sö duan, me rön, rib aku yox nugwa. ⁵¹ Ñigö mi yadmidla, nöbö mö yonim mönönä na aku nugwön, yadil mag akuyöbö cön aku, nun wöroxen; nun öim öim kömö mijöninjö,” röña.

⁵² Jisas aliö rimin, ñin yadmä, “Nan mönönä yadlö aku nugwön nugumin, nagö ragwo as öim nigim yadmidlö. Ebrahim aipam, God mönönä yadib nöbö bla aipam magalig wöroxmä, makwaim nagö pöd rimin yadlö, ‘Nöbö mö yonim mönönä na aku nugwön, yadil mag akuyöbö cön aku, wöroxen; nun öim öim kömö mijöninjö,’ rilö? ⁵³ Nöso ana Ebrahim aipam, God mönönä yadib nöbö bla aipam magalig wöroxim aku, nöbö piaku nöbö ulmidö, ni nöbö dib, me rön, rib aku yox nugulö ä?” rimä.

⁵⁴ Aliö rimin, Jisas yadöña, “Ib na keir yadmön bil sö duox aku, hör ap i roxgöxa. Makwam nöbö ib na yadmin möx dumid nöbö aku Acö na. Ñin nöbö panyöbö akwör nugwo God an, me röia. ⁵⁵ God an me röi aku, ji nugwo nugwölöi; makwam ni nugwo nugula. ‘Nugwo nugwölöi,’ rilöx aku, ñin mönönä inakmönö höröi mag akuyöbö yadlöxa. Ni nugwo nugul makwam, nun mönönä rig yad mag akuyöbö akwör rila. ⁵⁶ God maduar ör nauö Ebrahim nugwo yadön, ni Jisas weik hön midil wop ki yadön, ‘Wop maiyöbö höninjö,’ röña. Makwam nauö Ebrahim God mönönä yadön aku nugwön, mönönä aku God mi

yadö, rön, wahax pön rib wä yox nugu gör midöña; wop maiyöbö weik höl aku ribyox nugwön mi wahax pö,” röña.

⁵⁷ Jisas aliö rimin, Juda nöbö bla yadmä, “Kim nagö padokwo padök mös höuöiliö igwö sö (50) midöiö aku, ji Ebrahim nugumö, riladö?” rimä.

⁵⁸ Aliö rimin, Jisas ñigö yadöña, “Ñigö mi ödöriö yadmidla, Ebrahim nugwo yox pön hölön wop aku, Ni Midlö,” röña.

⁵⁹ Jisas aliö rimin, nugwo rig röd pal nigiba rimidim aku, ji God höjöpälib rama ram möl yuadö midön aku, nöbö mö alebö tar röpin rinjadö duön duöña.

9

Nöbö i yox pön hem wop akwör mämäga we wölöña, Jisas rimin mämäga ix nugwöña

¹ Makwam Jisas nöbö nun bla pisan du girön nugumin, nöbö yox pön hem wop akwör mämäga we wölön i midöña. ² Jisas nöbö nun bla nöbö aku nugwön Jisas nugwo yadmä, “Mönönä yad nöl+b nöbö. Nöbö kai ap kib mag gwogwo ri midmin, nöbö ki yox pön hem wop aku mämäg nun aku we wölön? Nun keir mönönä nuö nuöm rimin rö?” rimä.

³ Aliö rimin, Jisas yadöña, “Mämäg nunwa we wölön aku, nun keir mönönä nuö nuöm ap kib mag gwogwo ri midmin röi. Mämäg nunwa we wölön aku, nöbö mö akuyöbö God nun mi Nöbö ölö midö, me rön, nugw ri abin, me rön, ra. ⁴ Weik naiö nigmid wop ki, Nöbö ni agal abmin höm aku, mabö nun aku cinin. Pixmag guriba rimida nugwön an mabö rib maga nigen. ⁵ Ni mögörib il ki midil wop ki, nöbö mö mögörib il ki midöi akuyöbö mil ñin aku ni midlö,” röña.

⁶ Jisas mönönä aku yadön, migrö bö höpöl pilön, rimin lug cix rimin, pön nöbö mämäg we wölön aku nugwo mämäg nun aku nigön, ⁷ yadöña, “Siloam bana duön, mämäg nagö aku röbö nigö,” röña. Al girön yad abmin, du röbö nigim, mämäga

ixm+in nugwön ram nuṇwa duöṇa. Siloam mönō il aku “Yad Abm+in Duöṇa.”

⁸ Makwam nöbö mö rama yam nuṇ piṣaṇ nigiö akuyöbö aipam, höd nuṇ ap sö r+im+da nugum+idöi nöbö mö akuyöbö aipam yadmä, “Nöbö k+ , nöbö yöraku röm+id m+id g+rön, ap sö r+im+id aku röxg nigö,” r+mä. ⁹ Aliö r+im+in, bli yadmä, “Yöwö pal, nöbö akwör,” me r+mä. Bli piönjö yadmä, “Ehöu. Nöbö akwör n+ga aku, j+ nöbö k+ nöbö hör,” me r+mä. Aliö r+im+dm+in, nöbö aku nuṇ keir yadöṇa, “N+ keir nöbö aku,” me röṇa. ¹⁰ Aliö r+im+in, nugwo yadmä, “Mämäg nagö aku pödpöd r+iman wä rö?” r+mä. ¹¹ Aliö r+im+in, yadöṇa, “Nöbö Jisas, röi aku, m+grö bö höpöl pilön, r+im+in lug c+ix r+im+in, pön mämäg na aku nigön yada, ‘Siloam bana duön, mämäg nagö aku röbö nigö,’ r+im+in, du mämäg na röbö nigön, r+ib pia mämäga ix nugulö,” röṇa. ¹² Aliö r+im+in, yadmä, “Nöbö aku weik pikai?” r+mä. Aliö r+im+in, yadöṇa, “N+ nugwöiö,” röṇa.

Perisi nöbö bla, “Nöbö mämäg we wölöṇ aku pödpöd r+im+in wä rö?” r+mä

¹³⁻¹⁴ Makwam Jisas r+im+in mämäga ix nugwön nöbö aku, Juda ada God höjöp+al+ib wop ñ+ṇ akuyöbö röṇ makwam, nöbö mö bli nöbö aku nugwo pön Perisi nöbö m+dim yöra hömä. ¹⁵ Perisi nöbö, nöbö aku nugwo yadmä, “Naṇ agö mag+im rön mämäga ix nugulö?” r+mä. Aliö r+im+in, yadöṇa, “Jisas mögö lug i pön, mämäg na aku n+g+im, n+ du mämäg na röbö nigön wopik mämäg na ix nugulö,” röṇa.

¹⁶ Aliö r+im+in, Perisi nöbö bli yadmä, “God höjöp+al+ib wop aku akuyöbö al aku, nuṇ God höjöp+al+ib wop aku lo adaku röd aba. Makwam an nugwöla, God nugwo yad ab+im hölö,” r+mä. Aliö r+im+dm+in, nöbö ñ+ṇ bli painjö yadmä, “Nöbö ap kib mag gwogwo r+ib i m+idöxisöṇjö, nuṇ pödpödiö ap röli+bä aku röxö?” r+mä. Aliö yadön ñ+ṇ keir ör as+ix hör+rör n+gmä.

¹⁷ Perisi nöbö bla, nöbö aku nugwo iswob yad nugwön yadmä, “‘Nöbö mämäg na r+im+in mämäg na ix nugulö,’ r+lö aku, naṇ nöbö aku nöbö pödiöm, me r+ r+byöx

nugulö?” r+mä. Aliö r+im+in, yadöṇa, “N+ nugula nuṇ God mönō yad+ib nöbö i,” me röṇa.

¹⁸ Makwam Juda nöbö dib bla, nöbö mämäg we wölöṇa r+im+in wä röṇ mönō nuṇ aku yöxölim; nuö nuöm yöṇjö höṇ, me r+im, mönöbö hogwa höm+in, ¹⁹ yadmä, “Ha k+ ha ñ+ṇ?” me r+mä. Aliö r+im+in, yadmä, “Yöwö, ha aku ha an,” me r+mä. Aliö r+im+in, yadmä, “Ñ+ṇ nugwo mämäg we al+g yöx pön höm+ṇönö ä?” r+mä. Aliö r+im+in, yadmä, “Yöwö, nugwo mämäg we al+g yöx pön höm+ṇjö,” r+mä. Aliö r+im+in, yadmä, “Makwam, wopik pödpöd rön mämäga ix nugum+id?” r+mä.

²⁰⁻²³ Aliö r+im+in, ñ+ṇ mönöbö rama mödö nugum+in, Juda nöbö dib piaku höd mönō ölisö magi yadön yadmä, “Nöbö mö yön yön Jisas nuṇ Krais me rön wöxnö yajöñ akuyöbö, Juda mögum r+ib ram aku iswob heñ+im,” r+mä. Mönō yadim aku mödö nugwön mönō, ipöxön, yadmä, “Ha aku, ha ana m+id aku nugwöla; ha an aku mämäg we al+g yöx pön höm+ṇ aku aipam nugwöla; makwaim weik pödpöd r+im+in mämäga ix nugum+id aku nugwölöl; nöbö kai nuṇ al+dm+in mämäga ix nugum+id aku aipam nugwölöl. Makwam nuṇ ha ulm+idö yöi; nuṇ keir yad nugum+ijöñ aku, yajön+ṇjö,” r+mä.

²⁴ Aliö r+im+dm+in, nöbö dib bla nöbö aku nugwo iswob wö r+im+in höm+dm+in yadmä, “Nagö kömö n+g aku, God mämäg il rol aku mönō ödöriar yadö. An nugwöla, nöbö yadm+idöl aku, nöbö aku ap kib mag gwogwo r+ib nöbö i,” me r+mä.

²⁵ Aliö r+im+in, nöbö aku painjö yadöṇa, “Nuṇ nöbö ap kib mag gwogwo r+ib nöbö i mönō wöhö, n+ nugwöi. N+ ap panyöbö iör nugula. Höd mämäg we wöl g+ m+id+im aku, j+ weik mämäga ix nugulö,” röṇa.

²⁶ Aliö r+im+in, yadmä, “Nuṇ nagö pödpöd r+im+dm+in, mämäga ix nugulö?” r+mä.

²⁷ Aliö r+im+in, yadöṇa, “N+ ñ+gö maduö yad nöil aku, j+ ñ+ṇ mönō na aku pölöiṇöd. Pödpöd r+im+in mönō maduö yad+il mönō aku iswob yadö, rön, yadm+idöi? Ñ+ṇ keir algör nöbö nuṇ i m+ijn+ṇjö, rön, yad nugum+idöi ä?” röṇa.

²⁸ Aliö rîmîdmîn, nugwo rîb gwogwo yöxön, nugwo mönö gwogwo yadön yadmä, “An Mosîs nöbö nuñ aku, jî nagö nöbö hör aku nöbö nuñ im! ²⁹ God Mosîs nugwo mönö yad nölmin yadmîd aku nugwöla, jî nöbö kî pikai yöbö hö aku nugwölölinjö!” rîmä.

³⁰ Aliö rîmîn, yadöña, “Ake! Ha ruai! Nuñ mämäg na aku rîmîn wä ra, jî nuñ pikai yöbö nöböm ñîñ nugwölöi ä!

³¹ Makwam an nugwöla, ap kib mag gwogwo rî girön, God höjöpalmijöñ aku, nuñ mönö ñîña pen; nöbö mö God nugw pön, mönö rîg yad mag akwör rî girön, nugwo höjöpalmijöñ aku, nuñ mönö ñîña nugwöna. ³² Mögörib rî nigön wop aku ila nigön, midîp hö weik midöl wop kî, nöbö mö mämäg we alig yöx pön hem i rîmîn wä rölön. ³³ Nöbö aku God agal abmîn hölöx aku, nuñ ap i rîbä maga nigölöx,” me röña.

³⁴ Aliö rîmîn, ñîñ painjö yadmä, “Nauö nam nagö yöx pön hem wop aku, nöbö ap kib mag gwogwo rîb aku yöx pön hömä, jî nagö anîñ mönö yad nölîba rîmîdlö ä? Aliö yadön, Juda mögum rîb ram kî iswob höuöl höinañö,” rön, nugwo pî piraiup du rîñö bö abmä.

Nöbö mö Jisas nugw pölöi akuyöbö, mämäg we röxg midöia

³⁵ Makwam nöbö aku nugwo pî rîñö bö abim mönö aku nugwön, Jisas du nugwo hölu nugwön yadöña, “Nagö Nöbö Ha nuñwa nugw pîlanö wöhö?” röña.

³⁶ Jisas aliö rîmîn, yadöña, “Nöbö Ha nuñwa nöbö kai? Nöbö aku maku, me ran, nî nugwo nugw pîno,” röña.

³⁷ Aliö rîmîn, Jisas yadöña, “Nöbö aku maduö nugulö maku pal. Mî nagö pîsan mönö pîmîdlö mîk,” röña.

³⁸ Jisas aliö rîmîn, nöbö aku Jisas midön il yöra höxmax yuön yadöña, “Nöbö Dib! Nî nagö nugw pîmîdlö,” röña. ³⁹ Aliö rîmîn, Jisas yadöña, “Nî mögörib il kî höl aku, nöbö mö mögörib il kî midöi akuyöbö ñîgö nuöm nigîba höla. Nöbö mö mämäg we wöl piaku mila hön nugwöña; makwam nöbö mö an mödö nugw ri abölîñö,

röi piaku, mila röböxön, pîxmag yuö bö duön nugweñîñö,” röña.

⁴⁰ Jisas aliö rîmîn, Perisi nöbö il yöraku midim bli, mönö aku nugwön yadmä, “Aliö rîlö aku, an aipam mämäg we wölö, rön, yadmîdlanö ä?” rîmä.

⁴¹ Aliö rîmîn, Jisas yadöña, “Ñîñ mämäg we midöyîx aku, ap kib mag gwogwo röi aku mönö diba yöxölöyîx; makwam nugw ri abölîñö, röi aku, ñîñ pîxa alig midön mönö diba yöxöñîñö,” röña.

10

Hön Sipsip urîb Nöbö Wä aku

¹ Jisas mönö i höd röxön yadöña, “Nî ñîgö mî ödöriö yadmîdla, hön sipsip midöi kul yuadö aku duba, ubalîj mîrîx möla midan nugugîrön, hör um möla luad diöñ akuyöbö, ñîñ ap kib pîb nöbö mö pal. ² Nöbö sipsip urîb aku, hör um möla luad duen; ubalîj mîrîx möl akwör duön, kul yuadö möl diöna.

³ “Makwam nöbö sipsip urîb aku uröpînan, nöbö ubalîj ila nugwidîx mijön aku nugwo nugw ri abön aku, uba röjöna. Makwam sipsip bla algör ör, nöbö aku ajmöl nugwo aku nugwöñ akuyöbö, sipsip nuñ keir bla iba ur yad pön rîñö bö diöna. ⁴ Sipsip nuñ bla yad pön rîñö bö duön, nuñ höd duan nugugîrön, ñîñ ajmöl nuñwa nugwöñ aku, nugwo mai diöña. ⁵ Makwam nöbö hör i yadan, nugwo mai dueñ; ajmöl nuñwa nugweñ aku, bör diöñîñö,” röña. ⁶ Jisas nuñ aliö mönö höd röxön yadöña, jî mönö rîg yadmîd adaku, me rön, röx nugwölîm.

Jisas nuñ Sipsip Urîb Nöbö Wä aku

⁷ Jisas mönö röx nugwölîm aku, nuñ iswob yadöña, “Nî ñîgö mî ödöriö yadmîdla, nî keir sipsip bla höb ram möl ubalîja midla. ⁸ Makwam, ‘An hön sipsip urîb nöbö,’ me rön, höd hem nöbö bla, ñîñ magalîg ap kib pîb nöbö midmîdöia. Sipsip bla mönö ñîñ aku nugumîdlöi. ⁹ Makwam nî keir sipsip bla höb ram möl ubalîja midla. Nöbö mö nî hön kul yuadö möla diöñ akuyöbö, kömö akwör mijöña.

Ubalija pikwo pik ri girön, ap panö panö nimöña. ¹⁰ Ap kib pib nöbö bla hoi aku, ap kib piba, nöbäpö pil pal nigiba, mag gwogwo riba, rib akwör hoi. Makwam ni hoi aku, nigö rimön, niñ kömö öim midib mag aku pön, kömö mid ri abön rib mag akwör rön midin duan, me rön, hola.

¹¹ “Ni Sipsip Urib Nöbö Wä. Sipsip Urib Nöbö Wä aku, hön sipsip blai nöx nigön wöroxöna. ¹² Nöbö i nuñ rig piba inag hön sipsip nugwidix mijön aku, hön sipsip uröi nöbö ödöriö yoi wöhö; sipsip bla sipsip nuñ yoi makwam, wöñ höpebö bla hömijön aku nugwön bör diöna. Makwam mi, wöñ höpebö piaku sipsip bla nigö riboxip du hör piaku piaku aböña. ¹³ Nöbö aku rig piba inag hön sipsip nugwidix midön, sipsip bla nigö ribyöx nugwen makwam, bör diöna.

¹⁴⁻¹⁵ “Ni Sipsip Urib Nöbö Wä. Acö an nuarö nuö nuö nugw ri aböl aku, ni sipsip ni bla nugw ri abla; sipsip ni bla niñ ni nugw ri aböia. Makwam, ni nigö nöx nigön wöroxna. ¹⁶ Sipsip kul ki yuadö midöi piakwör yoi, sipsip bli kwo aipam midöia. Sipsip piaku algör ör pina. Niñ algör ör mönö ni aku nugwöña. Sipsip yuadö möl panyöbö iör mögum ri midön, niñ urib nöbö panyöbö iör mijöna.

¹⁷ “Ni nigö nöx nigön wöroxön öbin aku mi, Acö ni madmag niga. ¹⁸ Nöbö mö bli rib niña yöx nugwön ni riñ wöroxöin; ni rib na keir yöx nugwön wöroxna. Ni keir wöroxnö, rön, wöroxna; ni keir öbinö, rön, öbina. Makwam, Acö na, ni nagö mag akuyöbö rane, ri mönö nuñ aku pön, rig yad mag akwör cinö,” röña.

¹⁹ Jisas mönö aku yadmän, Juda ada iswob libak adöi keir adöi keir nigön, ²⁰ bli yadmä, “Nuñ ragwo as öim nigim, mönö inakmönö hörmid aku, pödpöd rimin mönö nuñ aku nugumidöi?” rimä.

²¹ Aliö rimidmin, bli painjö yadmä, “Nuñ ragwo as öim nigöx aku, aliö yad ri abön rölox. Makwam ragwo as öim nigöx aku, pödpödiö nöbö mö mämäg we

wöl akuyöbö rimin iswob nugwöyix?” me rimä.

²² Makwam mai Juda nöbö mö, God höjopalib ram lei wä mid aku wahax pib wop dib aku wopik, me rön, Jerusalem du mögum rimä. Wop dib aku ij rib wopa makwam, ²³ Jisas nuñ God höjopalib rama riñadö “Solomon Ram Bötö” röi piaku yönmidmin nugugirön, ²⁴ Juda nöbö mö bla Jisas midön yöra hön yadmä, “Aniñ yadan öim pöx midöin; nagö Krai mijinö aku, wöxnö yadan nugunö,” rimä.

²⁵ Aliö rimin, Jisas yadöña, “Ni nigö mödö yad nö aku, ji mönö ni aku mönö mi me rön nugw pölim. Acö na ölisö nuñwa pön ap röliba mag cimäl piaku ril aku nugwön, mönö na aku mönö mi, me rön, nugw pöyix. ²⁶ Makwam sipsip na midölöi aku mi, mönö na aku mönö mi, me rön, nugw pölöi. ²⁷ Sipsip ni bla yadmidil mönö na aku nugwöia. Ni nigö nugula nugwön niñ ni mai hoi. ²⁸ Ni mai hoi bla, ni nigö kömö öim midib mag aku nöil makwam niñ wöroxen. Imag rol na midöi aku, nöbö mö bli hön nigö pön paxip dub maga nigöl. ²⁹ Acö na nigö pön ni nö aku, nuñ Nöbö ölisö keiryöbö mid pal. Imag rol nuñwa midöi aku, nöbö mö bli hön nigö pön paxip dub maga nigöl. ³⁰ Acö keir, ni keir, yoi; an nuarö panyöbö iör midölinö,” röña.

³¹ Jisas aliö rimidmin, Juda ada nugwo iswob rig röd paliba rimidmä.

³² Almidmin, Jisas nigö yadöña, “Acö nuñ ni yadmin nugwön ni niñ ap wä hörirör miga akwör rima. Makwam ap wä rim piaku, mag kai ri gwogwam rimön nugwön, ni pil pal nigiba rimidöinjö?” röña.

³³ Jisas aliö rimin, yadmä, “Ap wä ada piaku nugwön, nagö pil pal nigiba rimidölöl; nagö nöbö yöbö ji, ni God röxg midlö, rön, God ib nuñwa pimag pin dulö makwam, nan pil pal nigiba rimidölinö,” rimä.

³⁴ Aliö rimin, Jisas yadöña, “Lo niña keir rib miji kai kitön yadmä, ‘God nuñ yadöña, ‘Niñ keir god röxg midöinjö,’

rö,' rīmā. ³⁵ God Mönö aku mönö umi inakmönö hörenim; öim öim mör mijöna. God nuñ nübö mö hör piaku mönö yadil ki nölön, 'Ñiñ god röxg midöinjö,' röña. ³⁶ Ni mögörib il ki höl aku, Acö ni mabö nuñwa yad nigön yad abmin höla. Makwam ni God Ha nuñwa midlö, rimön, mönö aku nugwön, ñiñ pödpöd rimin, God ib nuñwa yad mag pin nigmidö, rön, ni pil pal nigiba rimidöi? ³⁷ Ni God mabö nuñwa rimijn aku, mönö na nugw pöña. Nöi mijön aku, wöhö. ³⁸ Makwam mönö na nugw pöinjö, cöñ aku, ni ap rölibä akuyöbö ril bla nugwön, nugw pöña. Ñiñ alön nugw pöñ aku, ni Acö pisan midla, Acö ni pisan mid aku nugwöñinjö," röña.

³⁹ Jisas nugwo iswob pi cici nigninjö, rimä aku, ji nuñ tar duön duöña. ⁴⁰ Jisas aliö tar duön, höbkal röbö Jodan möxön pö kwo duön, Jon höd midön nöbö mö röbö pal nölmid mögörib rigwoñ piaku du midöña. ⁴¹ Nöbö mö miga akwör midöñ aku hön yadmä, "Jon ap rölibä akuyöbö bli rimidöl, makwam nuñ nöbö ki nugwo, me rön, mönö kai kai yadmid aku, magalig mönö mi akwör yadmidö," rimä. ⁴² Aliö rön, nöbö mö möl aku midim piaku miga akwör Jisas nugw pimä.

11

Lasaras wöroxöñ

¹ Ram yöj agrö Betani yöbö nöbö i ap röña. Ib nuñwa Lasaras. Nöbö aku, nölöuninj nuñwa mös midmidöia; i Maria, i Mata. ² Maria aku, Jisas nugwo yamsö pilö nuñwa wel röbö hör nölön, yöj panö nuñwa pi mixsa örix aböñ mö aku. Haul nuñwa Lasaras ap röña. ³ Lasaras nölöuninj hogwa Jisas nugwo mönö pin abön yadmä, "Nöbö Dib! Nöbö madmag yöbö nagö aku ap rö," rimä.

⁴ Makwam Jisas mönö yad abim aku nugwön yadöña, "Nuñ ap ri makwam ji nuñ anadö wöroxen. God nuñ keir nugwa aku, nuñ ölsö mag nuñwa keir ran, nöbö mö bla God ib nuñwa aipam, God Ha ib nuñwa aipam yadinj bil sö diöninjö, rön, rö," röña.

⁵ Jisas nuñ Mata, Maria, Lasaras nimamañö adaku ñigö madmag nigmidä. ⁶ Lasaras ap röñ mönö aku nugwön, Jisas nuñ Lasaras nuguba yadkap duölöñ; mögörib midöñ yöra wop mös alig midöña. ⁷ Wop mös pinmin, nöbö nuñ akuyöbö ñigö yadöña, "Mögörib Judia höbkal duñö," röña. ⁸ Aliö rimin, nöbö nuñ bla yadmä, "Mönö yad nölüb nöbö. Idöm yonwör kwo, Juda nöbö bla nagö rig röd paliba rimidim aku, ji nagö iswob höbkal mögörib akwör duba rimidlö ä?" rimä.

⁹ Aliö rimin, Jisas yadöña, "Ñiñ nugwöia, wop panyöbö i, aua akuyöbö möl sö midä. Nöbö mö mil alig yönmijön bla, mögörib mil aku mil ab gi midan, ap bli ñiñ pölöpösöx aban pin bireñ. ¹⁰ Makwam nöbö mö pıxmag yuö bö yönmijön bla, mil ñiñ midölan, ap bli ñiñ pölöpösöx aban pin bicöñinjö," röña.

¹¹ Jisas aliö rön, mönö i kwo ñigö yadön yadöña, "Nöbö nugub ana Lasaras inimö hölmmidä; ji ni duön nugwo yadmön öbil diöninjö," röña.

¹² Jisas aliö rimin, nöbö nuñ bla painjö yadmä, "Nöbö Dib. Nuñ hölmmidö, rilö aku, kömö nigöninjö," rimä. ¹³ Jisas nuñ Lasaras mödö wöroxöñ aku nugwön, "Lasaras inimö hölmmidö," röña. Makwam nöbö nuñ bla Jisas mönö nuñwa nugwön, Lasaras hör inimö hölmmidö, ri rıbyöx nugumä. ¹⁴ Nöbö nuñ bla nugwölübör midmä nugwön Jisas ñigö wöxnö yadön yadöña, "Lasaras mödö wöroxä. ¹⁵ Makwam ni Lasaras pisan midölmön wörox aku, ñigö, me rön, wahax pıla. Aliö al aku, ñiñ mönö na nugw pıb maga nıga. Makwam Lasaras mid yöra duñö," röña.

¹⁶ Jisas aliö rimin, Tomas Didimas nuñ Jisas nöbö adö bli ñigö yadöña, "An magalig mönö yad nölüb nöbö ana pisan mögörib Judia duñ, nugwo pil pal nigön, aninj aipam pil pal niginj, me röña.

Jisas Mata Maria hödpig hogwa ñigö mönö yad nölöña

¹⁷ Makwam ñiñ ram yøj liglig agrö Betani uröpinmîn, nöbö mö bla Jisas nugwo yadmä, “Lasaras wöroxim hogw pîlim, wop mös mös padixö,” rîmä.

¹⁸ Makwam ram yøj liglig agrö Betani aku, Jerusalem il yöra, kilomita akuyöbö mös pañ midmid aku, ¹⁹ Lasaras wöroxim, Juda nöbö mö mîga hön, Mata Maria mö hödpig hogwa ögwö yöxon imön möb nigmidmä. ²⁰ Makwam Jisas hömidö, rîmîn, Mata nugwön, pîgnîñ Maria nugwo rama röböxon, Jisas nuguba duöña.

²¹ Mata nuñ du Jisas nugwo nugwön yadöña, “Nöbö Dib. Nagö yörîk midlaxisöñö, haul na Lasaras wöroxölöx.

²² Makwam nî nugula, weik God nugwo ap agapim yad nugumîjinö aku, rig yajinö mag akwör cönîñö,” röña.

²³ Aliö rîmîn, Jisas yadöña, “Haul nagö höbkal öbiönîñö,” röña. ²⁴ Aliö rîmîn, Mata yadöña, “Nî nugula mönö diba yadîb wop aku öbiönîñö,” röña. ²⁵ Aliö rîmîn, Jisas yadöña, “Nî keir rîmön nöbö mö öbiöña; nî keir rîmön nöbö mö kömö mîjöña. Nöbö mö nî nugw pön wöroxön akuyöbö, kömö mîjöña. ²⁶ Nöbö mö kömö midön nî nugw pön akuyöbö, wöroxen; öim öim kömö mîjöña. Mönö yadmidîl kî nugw pîlanö owa?” röña.

²⁷ Jisas aliö rîmidmîn, Mata yadöña, “Nöbö Dib. Yöwä, nî nugula, nañ mî Kraiss aku, God Ha nuñwa mögörib kî hönîñö, röi akwör,” me röña.

²⁸ Mata mönö aku yadön, rama höbkal duön, pîgnîñ nuñwa Maria nugwo rîmîñ möl piaku mönömîm rön yadöña, “Mönö yad nölîb nöbö mödö ha; nagö mîkai me rön yad nugumidö,” röña. ²⁹ Maria mönö aku nugwön rîmgör öbîlön, Jisas nugwo nuguba duöña. ³⁰ Makwam Jisas nuñ ram yøj liglig agrö Betani hölön; Mata nugwo nugwön yör akwör midöña. ³¹ Maria nuñ aliö ipalîp dumîn, Juda nöbö mö nugwo pîsan ram möl yuadö midim piaku rîbyöx nugumä, nöbäpö hogwaj kwo imîba dumidö, rön, dumîn nugugîrön mai dumä.

³² Maria du Jisas nugwön, midön yödplö il yöra mödömodö plön yadöña,

“Nöbö Dib, nagö yörîk midlaxisöñö, haul na wöroxölöx!” me röña.

³³ Makwam Maria aipam, Juda nöbö mö nuñ pîsan hem piaku aipam immidmä aku nugwön, Jisas höbwab rîb madmag nuñwa mî ödöriö ögwö diba röña.

³⁴ Almîn, Jisas yadöña, “Nugwo hogw pîlöi pikai?” röña.

Aliö rîmîn, yadmä, “Han du nugunö,” rîmä.

³⁵ Jisas mîp röbö pînöña. ³⁶ Jisas mîp röbö pînmidön aku nugwön, Juda nöbö mö piaku nugwön yadmä, “Nugwi! Nuñ Lasaras nugwo mî ödöriö madmag nigö!” rîmä.

³⁷ Bli piönö yadmä, “Nuñ nöbö mîmäg we wölön aku nugwo rîmîn mîmäga ix nugwön aku, pödpöd rîmîn ap nöbö kî nugwo rön aku rîmîn kömö nigölön?” rîmä.

Jisas Lasaras nugwo rîmîn öbîlöña

³⁸ Makwam Jisas iswob höbwab rîb madmag nuñwa mî ödöriö ögwö diba rîmîn, Lasaras nugwo hogw pîlim hogw möla uröpinöña. Nöbäpö hogw pîlim aku, rig möl i hogw pîlmä; makwam rig dib i pî mölaja idîx gîmîn midöña. ³⁹ Makwam Jisas nuñ nöbö bla yadöña, “Rîg aku pî abnö,” röña.

Jisas aliö rîmîn, nöbö Lasaras wöroxön aku nölöunîñ nuñwa Mata yadöña, “Nöbö Dib, nöbäpö aku wöroxim hogw pîlim, wop mös mös padîxa aku, mî hölîñ gwogwo hönîñö,” röña.

⁴⁰ Aliö rîmîn, Jisas painö yadöña, “Nagö agamö rîl? Nagö yadla, ‘Nî nugw pî mîjinö aku, God ölsö nuñwa keir nugunanö,’ rîlö,” röña.

⁴¹ Jisas aliö rîmîn, rig aku pî abîm, Jisas pisö rî laxiö nugwön yadöña, “Acö, nî nagö yad nugumön nî nugulö aku, nagö wä rö rîmidla. ⁴² Nî nagö yad nugumön nî öim nugulö aku mödö nugula. Makwam mönö yadmidîl kî, nöbö mö yörîk öbîl gî midöi pik, nagör nî agal abman höm aku nugw pîñ, me rön, yadmidlö,” röña.

⁴³ Jisas aliö rön, ajmöla aj halön yadöña, “Lasaras, nagö rîñö yörîk hö!” röña.

⁴⁴ Jisas aliö rîmîn, wölîñ in wajmag nugwo

wobön, hanaj mämäg yuö wölj wobön, pön du hogw p̄lim wölj piaku, aliö m̄dm̄n nuguḡrön, nöbäpö högi m̄n̄ aku öb̄l wölj waba alig röp̄n r̄nadö höja. Höm, Jisas nöbö akuyöbö ñigö yadöja, “Nugwo wobim wölj piaku yau ab̄n̄ duan̄,” me rōja. Aliö r̄m̄n̄, r̄ig yadōj mag akuyöbö r̄m̄ä.

Jisas nugwo p̄l pal n̄ign̄jō rōn r̄ib̄ aku yōx̄ nugum̄ä

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ Juda nöbö mö Maria nugwo nuguba hem piaku, Jisas Lasaras nugwo r̄m̄ öb̄lōj̄ aku nugwōn, nöbö mö m̄ig m̄n̄a Jisas nuñ Kraiis öim pōx̄ m̄dm̄döl Nöbö aku, me rōn, nugwo nugw p̄m̄ä.

⁴⁶ Makwam bli höbk̄al Perisi nöbö m̄dim̄ yōra duön, Jisas r̄ig rōj̄ akuyöbö ñigö yad nōlm̄ä. ⁴⁷ Yad nōlm̄n̄, Perisi nöbö bla aipam, God ap höjōpal ur nōl̄b̄ nöbö dib bla aipam, ñ̄n̄ Juda Kansol mönō p̄ as̄x̄ n̄gm̄dōi nöbö dib akuyöbö ñigö wō r̄m̄n̄, du mögum r̄m̄n̄, ñigö yadm̄ä, “Nöbö aku ap rōl̄b̄ä m̄ga akwör r̄m̄d̄ aku, an pōdpōd c̄n̄n̄j̄? ⁴⁸ An nugwōn rōbōx̄n̄, nuñ pañ mag akwör ran̄ duan̄, nöbö mö magalig nugwo nugw pōn, kin̄ an, me r̄m̄jōñ̄ aku, Rom nöbö dib piaku hōn, God höjōpal̄b̄ ram an aku r̄ gwogwam rōn, an̄n̄ Juda nöbö mö r̄i ajō n̄gōn, cōñ̄n̄j̄,” r̄m̄ä.

⁴⁹ Makwam k̄im̄ akwör, nöbö i nugwo yad n̄ḡim̄, nuñ God ap höjōpal ur nōl̄b̄ nöbö dib ödōriö m̄dōja. Nöbö aku ib nuñwa Kaiapas. Nuñ mögum r̄m̄dim̄ mib̄l̄ aku mönō yadōn yadōja, “Ñigö r̄ib̄ n̄göl. ⁵⁰ N̄i ñigö yadm̄dla, nöbö pañyöbö i wörōx̄an̄ an magalig kōmō din̄n̄ aku wä; an magalig wörōxn̄n̄ aku gwogwo cōñ̄n̄j̄,” rōja.

⁵¹ Kaiapas nuñ mönō yadōj̄ aku, nuñ keir yadōlōj̄; nuñ God ap höjōpal ur nōl̄b̄ nöbö dib ödōriö k̄im̄ aku m̄dōj̄ aku m̄i, nuñ ap agap ap̄im̄ mai cōn̄ akuyöbö r̄ib̄yōx̄ nugwōn, Jisas nuñ Juda nöbö mö bla ñigö me rōn wörōx̄n̄n̄j̄, rōn, mönō aku yadōja. ⁵² Makwam Juda

ada ñ̄ḡör̄ yōi; nöbö mö God halōu ha nuñ p̄ba r̄m̄d̄ piaku magalig p̄i n̄giö n̄gōn n̄gan̄, il nuñwa pañyöbö iör m̄jōñ̄n̄j̄, rōn, wörōx̄n̄n̄j̄, rōn, mönō aku yadōja.

⁵³ Makwam, wop aku ila n̄gōn, Juda nöbö dib piaku Jisas nugwo pōdpōd rōn p̄l pal n̄gn̄n̄j̄, rōn, öim mönō akwör yad nugup uhōm̄dm̄ä.

⁵⁴ Juda nöbö dib bla Jisas nugwo p̄l pal n̄ḡiba r̄m̄dim̄ aku nugwōn, Jisas nuñ mögōr̄ib̄ ñ̄n̄ Judia wōxn̄ö yōnm̄döl; nuñ nöbö nuñ bla p̄isan̄ mögōr̄ib̄ Judia yōra rōd du Epraim tauna uröp̄n̄n̄, mögōr̄ib̄ r̄ig kap r̄ib̄ piaku du m̄dm̄dōia.

⁵⁵ Makwam Juda ada Pasopa wop dib ñ̄n̄ aku womiōx̄ igöp hōm̄dōja nugwōn, nöbö mö m̄ga mögōr̄ib̄ ñ̄n̄ keir bla rōbōx̄n̄, an God mämäg il rola nöbö mö lei wä m̄dōn, Pasopa ap n̄m̄n̄j̄, rōn, mabō adö ñ̄n̄a maduar ör̄ r̄ig r̄m̄dōi mag akuyöbö r̄iba Jerusalem dum̄ä. ⁵⁶ Ñ̄n̄ Jerusalem du n̄gōn Jisas hōlu nugw m̄dm̄ä. Ñ̄n̄ duön God höjōpal̄b̄ rama ram mōl yuadö du m̄dōn, Jisas m̄ikai, me rōn, nuö nuö yad nugwōn yadm̄ä, “Ñ̄n̄ agō r̄ib̄im̄ yōx̄ nugwōi? Nuñ Pasopa wop k̄i hōn̄n̄j̄ wöhō?” r̄m̄ä. ⁵⁷ Makwam God ap höjōpal ur nōl̄b̄ nöbö dib bla aipam, Perisi nöbö bla aipam, mönō i yadm̄ä, “Nöbö mö i Jisas nugum̄jōn̄ aku, nuñ hō an̄n̄ yadan̄, an du Jisas nugwo p̄i c̄ic̄i n̄gn̄n̄j̄,” r̄m̄ä.

12

Maria Jisas nugwo wel rōbö hōl̄n̄ wä hōba n̄iḡ nōlōja

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Pasopa ap n̄m̄iba r̄m̄ä aku wop akuyöbö in̄ösu sō m̄dm̄n̄ nuguḡrön, Jisas nuñ Lasaras wörōx̄im̄ nugwo r̄m̄n̄ öb̄lōj̄ nöbö aku rama duōja. Ram yōj̄ agrō aku iba Betani. ² Betani duön, ap n̄m̄n̄j̄, rōn, Jisas Lasaras yōj̄, nöbö mö bli p̄isan̄, rōm̄d̄ ḡi m̄dm̄ä nugwōn, Mata ap mag bla nuöm̄ n̄gōja. ³ P̄ign̄n̄ Maria, wel rōbö hōl̄n̄ wä r̄ig dib ödōriö wobōi balol i pōn hōn, Jisas yamsō rol

aku hör nölön, yøj panö nuŋwa pön Jisas yamsö ör+xöŋa. Alm+dm+n, wel röbö höl+ŋ wä aku, höl+ŋa ram möl yuadö aku magalig duöŋa. ⁴ Akuyöbö alm+dm+n, Judas Iskariot, Jisas nöbö nuŋ aku nugwo mai höuöu röŋ nöbö aku, höl+ŋ wä aku nugwön yadöŋa, ⁵ “Rig dib ödöriö woböi wel röbö k+ aliö abön, rig pön, nöbö mö ap m+idöl akuyöbö ñigö nölöx aku wä. Nöbö wel röbö aliö akuyöbö wob+ba r+m+id aku, nuŋ röun akuyöbö ragp+id sö mabö rön rig pön duön wel röbö k+ wobön+ŋö,” röŋa. ⁶ Nuŋ aliö yadöŋ aku, nöbö mö ap m+idöl bla uliöxön yadölöŋ; nuŋ rig yogw aku rag yönön, bli tar kib p+m+id makwam aliö yadöŋa.

⁷ Makwam Jisas yadöŋa, “Nugwo yadyöxm+j+nö. N+ hogw piöñ wop aku n+g nöl+ba rag hö n+g aku, wopik rag hö n+g nöla. ⁸ Nöbö mö rig m+idöl piaku p+saŋ öim m+jöŋa; makwam n+ p+saŋ öim m+deñ+ŋö,” röŋa.

Lasaras nugwo tar p+il pal n+gn+ŋö, r+mä

⁹ Jisas Betani hö m+idö rim mönö aku nugwön, Juda nöbö mö m+ga nugwo nuguba dumä. Makwam Jisas nugwör nuguba duölim; Lasaras wöröx+m Jisas r+m+n öb+löŋ nöbö aku nugwo aipam nuguba dumä. ¹⁰⁻¹¹ Makwam Lasaras wöröx+m Jisas nugwo r+m+n öb+löŋ aku, Juda nöbö mö m+g m+ŋa mag ñ+ŋ rig m+dm+idöi mag aku röböxön, Jisas nugw p+mä. Akuyöbö alm+dm+n, God ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö dib piaku, Lasaras aipam p+il pal n+gn+ŋö, rön, r+ib aku yöx nugumä.

Jisas kin röxgöb Jerusalem duöŋa

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Löum yöbö, nöbö mö m+ga ödöriö Pasopa ap n+m+ba hem akuyöbö, Jisas Jerusalem höm+idö, rim mönö aku nugwön, ¹³ nugwo du nugun+ŋö, rön, albad panö röx rag hö papal r+ g+rön, wö diba r+ g+rön yadmä,

“Nöbö Diba ib nuŋwa yad+ŋ adöx sö duan!”

“Nöbö Diba nuŋ Nöbö nuŋwa k+ agal abm+n hö m+k!”

“Nuŋ Nöbö wä. Ib nuŋwa yad+ŋ adöx sö duan!”

“Nuŋ Isrel Kinä höm+id m+g pal! Ib nuŋwa yad+ŋ adöx sö duan!”

¹⁴ Jisas hön donki maua i pön, rol aku röm+idön dum+idöŋa. Akuyöbö alöŋ aku, God Mönö aku kai k+itön rig yadim mag akwör röŋa. God Mönö r+ib aku kai k+itön yadmä,

¹⁵ “Saion halöu, nagö ipöxm+j+nö.

Kin nan aku hön donki ha maua rola röm+idön höm+idö,” r+mä.

¹⁶ Alöŋ wop aku, Jisas nöbö nuŋ bla, God nuŋ aliö cön+ŋö röŋ mag akwör r+m+id aku, me rön, nugwölim; j+ mai Jisas wöröxön öb+lön, God mögöri+ib adöx yöd röul adö kau sö wöluöŋ wop akwör, Jisas nöbö nuŋ bla r+byöx nugw ri abön nugumä, Jisas Jerusalem dum+idöŋ wop aku ap agap bilim nugwo rim piaku, höd God mönö yad+ib nöbö bla God Mönö kai k+itön yadim mag akwör r+mä.

¹⁷ Jisas Lasaras wöröx+m nugwo r+m+n öb+löŋ aku, nöbö mö nugugu m+dim bla mönö aku p+rag adadö dumä. ¹⁸ Makwam, nöbö mö m+ga akwör ap röli+ba röŋ aku nugwön, Jerusalem röböxön, nugwo ödöi mib+il yöra nuguba dumä. ¹⁹ Ñ+ŋ alm+dim aku, Perisi nöbö akuyöbö nugwön, ñ+ŋ keir ör mönö yadön yadmä, “Nugwi! An ap i r+ib maga n+göl. Nöbö mö mögöri+ib il k+ magalig nöbö aku mai dum+idöiŋö,” r+mä.

Grik nöbö mö bli Jisas nuguba dumä

²⁰ Makwam Pasopa wop aku womiöx höm+idö, rön, God höjöpäl+ba Jerusalem duim wop aku, Grik nöbö mö bli p+saŋ dumä. ²¹ Grik nöbö mö piaku hön, Pilip mögöri+ib Galili yöra Betsaida taun yöbö nöbö aku nugwo yadmä, “Nöbö dib nugub, an Jisas nugun+ŋö,” r+mä.

²² Aliö r+m+n, Pilip du Edru nugwo yad nölön, Edru p+saŋ mösör duön Jisas nugwo yad nöl+mä. ²³ Yad nöl+m+n, Jisas yadöŋa, “Weik God ran, Nöbö Ha nuŋwa Nöbö mil mag wä keiryöbö alig m+id aku

nugwōñ wop aku mödö ha. ²⁴ Nî ñigö mî ödöriö yadmîdla, wit mag i mîgrö bö pîñön wöröxen aku, hör wit mag panyöbö iör mijöna. Makwam wit mag aku mîgrö bö pîñön wöröxmijön aku, mai mogw birön mag mîga yaxöna. ²⁵ Nöbö mö kai, 'Mögörîb il kî kömö mîdîb mag na keir ör rîbyöx nugwön mîd ri abnö,' rön ran diön aku, nuñ wöröxön mî anadö wöröxöna; jî nöbö mö kai, 'Mögörîb il kî kömö mîdîb mag na keir rîb mîga yöx nugwöinöm, mîd ri abnönö mîd ri aböin aku ap dib yöi,' me rön ran diön aku, kömö mîdîb mag nuñ aku öim öim mijöna. ²⁶ Makwam nöbö mö kai mabö na cîñö cön aku, nuñ nî mai höñ; nî pikai mijîñ aku, mabö rî nölîb nöbö na nî pîsan piaku mijöna. Nöbö mö kai mabö na rî nöiön, Acö na nöbö aku iba nuñ aku pîrag wöliöna.

Jisas, "Wöröxnö," rönja

²⁷ "Weik nî ömörö rîmîd aku pödi yajîñ? 'Acö nî hanad rîb gî mîdan, nî ap kai rîba rîmîd aku rölan,' me rön yajîñ owa? Nöi! Ömörö aku pîba höma. ²⁸ Makwam Acö, nagö ran nöbö mö akuyöbö nugwöña, nagö Nöbö mil wä keiryöbö alîg mîdlañö," rönja.

Jisas aliö rîmîñ nugugîrön, mönö i adöx yöd röul adö kau sebö hön yadöña, "Nî rîmön, nöbö mö akuyöbö mödö nugwöia nî Nöbö mil mag wä keiryöbö alîg mîdla. Makwam nî iswob rîmön, nöbö mö akuyöbö iswob nugwöñîñö," rönja.

²⁹ Makwam nöbö mö mîdim akuyöbö, God mönö yadöñ aku nugwön, bli yadmä, "Gunîm gîgu rîmîdö," rîmä; bli piönö yadmä, "Ejol i Jisas nugwo mönö bli yadmîdö," rîmä.

³⁰ Aliö yadmä aku, jî Jisas ñigö yadöña, "Yad mönö aku nî me rön yadölöm; ñigö me rön yada. ³¹ Aku agapîm: weik nöbö mö mögöriþ il kîyöbö, ñîñ agö magîm röi aku, God nuñ keir nugwön, painö nölön, ñîñ pî nuöm nîg hörîrör nîgöna. Nöbö mö mögöriþ il kî nî nugw pölöi akuyöbö ñigö kîñ röxg nugwidîx mîd Nöbö Gwogwo aku, God nuñ nugwo rîbîx aböna. ³² Nî pî

bîl yör sö nîgöñ aku, nî nöbö mö mögöriþ hör piaku piaku magalîg pîxîp pön hön nör pîñö," rönja. ³³ Jisas mönö yadöñ aku, nî agö magîm rîñ wöröxnö, rön, yadöña.

³⁴ Makwam nöbö mö mîga akwör hö mîdim piaku Jisas nugwo painö yadmä, "Lo mönö an aku yad, 'Krais aku öim öim kömö mijönîñö,' ra aku, jî nagö pöd rîmîñ yadmîdlö, 'Nöbö Ha nuñwa nugwo pî bîl yör sö nîgöñîñö,' rîmîdlö? Makwam Nöbö Ha nuñ me rön yadmîdîl aku, yönîm yadmîdlañö?" rîmä.

³⁵ Aliö rîmîñ, Jisas yadöña, "Mil mag aku ul mîñi alîg ñigö pîsan mijöna. Makwam, mil maga ñigö pîsan mîd wop kî, ödöia yön ri aböña; nöi mijön aku, pîxmaga hön ñigö yuö aböna. Nöbö mö kai pîxmag yuö yönîmijön aku, pikai dinö rön nugwen. ³⁶ Mila ñigö pîsan mîd wop kî, mil aku nugw pöña. Mil aku nugw pîmijön aku, mil halöu ha nuñwa wöxnö nîgöñîñö," rönja. Jisas aliö rön, nöbö mö piaku röböxön hör piaku duön umadiö mîdöña.

Nöbö mö mîga Jisas nugw pölöi

³⁷ Jisas nuñ ap röliþä mîga akwör nöbö mö akuyöbö mämäg il rol ñîñ rîm nugumä jî nugwo nugw pölîm. ³⁸ Nöbö mö Jisas nugw pölîm aku, God mönö yadîb nöbö Aisaia maduar ör God Mönö rîb mîñi kai kîtön rîg yadöñ mag akwör rîmä. Nuñ mönö aku kai kîtön yadöña,

"Nöbö Dib, mönö wä nagö ñîñ yad nölöl aku
jî ñîñ mönö aku mönö wä, me rön, pölöi;
nagö öliþö mag keiryöbö nan keir rön rîmö aku nugwöi aku,
jî nagö Nöbö Dib, me rön, nugw pölöiñö," rönja.

³⁹⁻⁴⁰ Makwam, ñîñ Jisas nugw pölîm. Akuyöbö almä aku, Aisaia God Mönö rîb mîñi kai kîtön rîg yadöñ mag akwör rîmä. Nuñ mönö aku kai kîtön yadöña, "God nuñ nöbö mö akuyöbö ñigö rîm, ñîñ mämäg we röxg mîdöia;
God nuñ rîm, ñîñ rîb mag wä mîdöl.

God nuŋ ñigö röŋ aku, ñiŋ mämäga nugw
ri abön,
riḅ maga yöx nugw ri abön, ni höyix
aku,
ni riḁmön ñigö kömö ñigöx, me rön, riḅ aku
yöx nugwön,
nuŋ nugwogwo riḁ ñiŋ mämäg we
röxg miḁöiŋö,” röŋa.

Adakwör ñiŋ Jisas nugw piḅ maga
ñigölöŋ. ⁴¹ Aisaia maduar ör mönö yadöŋ
aku, nuŋ Jisas mil mag wä nuŋ aku
nugwön aliö yadöŋa.

⁴² Makwam Juda nöbö dib bla ñiŋ ma-
galig Jisas nugwo röböxölim; nöbö dib
miḁga nugwo nugw piḁmä. Ji Perisi nöbö
aniŋ yad abiŋ an Juda mögum riḅ rama
ram möl yuadö iswob dub maga ñigeniŋö,
rön yadmä mönö aku nugwön, Jisas nugw
piḁmä aku wöxnö yadölim. ⁴³ Jisas nugw
piḁmä aku wöxnö yadölim aku, nöbö mö
akuyöbö ib ana yadiŋ biḁ sö duan, me ri
riḅyöx nugwön, aliö almä. Ap agapiḁ riŋ
God nugwan, nugwo wä cönŋö, rön, riḅ
aku yöx nugwölim.

*Jisas mönö wä nuŋ akwör nöbö mö ñigö
mönö diba yajöŋa*

⁴⁴ Makwam Jisas ajmöla aj halön
yadöŋa, “Nöbö mö kai ni nugw pön aku,
nör wöhö, nöbö ni yad abmiḁn höm Nöbö
aku nugwo aipam nugw pöna. ⁴⁵ Nöbö mö
kai ni mämäga nugwön aku, nör wöhö,
nöbö ni yad abmiḁn höm Nöbö aku nugwo
aipam mämäga nugwöna. ⁴⁶ Ni mögöriḅ
il ki hön nöbö mö bla ñigö mila nölmidla.
Makwam, nöbö mö ni nugw pön akuyöbö,
piḁmag yuö piaku miḁdeñiḁ.

⁴⁷ “Nöbö mö mönö na nugwön riḁ
yadmidiḁ mag akuyöbö reñ aku, ñigö
mönö diba yadöin. Aku agapiḁ: ni nöbö
mö mögöriḅ il ki miḁdöi akuyöbö ñigö
mönö diba yadiḁa höliḁ; ñigö kömö piḁa
höma. ⁴⁸ Makwam nöbö mö ni pölön,
mönö na peñ aku, mönö diba yadiḁ wop
aku, mönö ni yadiḁ piakwör ñigö piḁan
mönö diba yajöŋa. ⁴⁹ Aku agapiḁ: mönö
ni yadiḁ aku, ni hör riḅyöx nugwön yadöi;
Acö ni yad aböŋ aku, al aliö akuyöbö
yadanö, ri akwör yadla. ⁵⁰ Ni nugula,

mönö nuŋ aku nugw pön aku, ñigö öim
miḁdiḁ maga nöiöŋa. Makwam, mönö ni
yadmidiḁ aku, Acö mönö al aliö akuyöbö
yadanö, ri akwör yadmidiḁ,” röŋa.

13

*Jisas nöbö nuŋ akuyöbö yamsö ñiŋa
röbö äbäd aböŋa*

¹ Wop dib Pasopa niḁmiḁ wop aku
aian, me rön, Jisas nugwöŋa, Nuö nugwo
mögöriḅ il ki yad ñigöŋ wop aku padixöŋa
nugwön nuŋ höbkal Nuö dub wop aku
womiöx höŋa. Makwam, nöbö mö nuŋwa
keir mögöriḅ il ki madmag ñigön miḁdön,
miḁip duön, nugwo piḁ pal ñigim, nuŋ
wöröxön höuöil Nuö nuŋwa miḁa duöŋa.

² Kijaki nuŋ Saimon Iskariot ha nuŋwa
Judas nugwo riḁa nölmḁn, Jisas nugwo
pödpöd rön pön duön nöbö dib akuyöbö
ñigö nöinö, rön, riḅ aku höd ör yöx nugw
umad ñigön, mai an Jisas nöbö nuŋ bla
Jisas piḁan Pasopa ap niḁmiḁa römiḁmiḁa.

³ Jisas nuŋ nugwa, God nuŋ ap bla magalig
piḁ imag rol nuŋwa ñigöŋa. Jisas nugwa,
nuŋ Nuö God piḁan miḁdön mögöriḅ il ki
hön, miḁdön, mai wöröxön, höbkal Nuö
miḁa duba riḁmiḁöŋa. ⁴ Makwam, Jisas
öbiḁlön, wöliḁ miḁxiḁ dib nuŋ aku piḁ rödön,
raul i höbiöda pal wödön, ⁵ röbö bli piḁ ap
yöj möl i hörön, aniŋ nöbö nuŋ bla yamsö
an aku röbö piḁlön äbäd ab giḁrön, raul pal
wödöŋ aku piḁ möxisa öriḁ ab giḁ miḁöŋa.

⁶ Jisas aliö pön du pön du, Saimon
Pita yödpiḁlö nuŋwa röbö piḁlön äbäd abnö,
riḁmiḁn, Pita nugwo yadöŋa, “Nöbö Dib.
Nagö keir yamsö na aku röbö äbäd abiḁa
riḁmiḁlanö?” röŋa.

⁷ Aliö riḁmiḁn, Jisas yadöŋa, “Weik riḁmiḁiḁ
mag ki nan wopik nugwöia, ji miḁdön mai
nugunanö,” röŋa.

⁸ Jisas aliö riḁmiḁn, Pita yadöŋa, “Wopik
mönö mai piaku, yödpiḁlö na aku röbö äbäd
aböinö, miḁ wöhö!” röŋa.

Aliö riḁmiḁn, Jisas painö yadöŋa, “Yamsö
nagö röbö äbäd aböin aku, nöbö na
miḁdöinanö,” röŋa.

⁹ Jisas aliö riḁmiḁn, Saimon Pita yadöŋa,
“Nöbö Dib! Aliö riḁlö aku, yamsö ni akwör

röbō äbād abmij+nō; imag, yōcmac na aipam röbō äbād abō!” röŋa.

¹⁰ Aliö rīm+n, Jisas yadōŋa, “Nöbō mö kai röbō mödō pal, nöbō aku m+x+ñ nuŋwa magalig leia m+da. M+x+ña alig äbād aben; yamsö wab akwör röbō äbād ri abōna. Ñ+ŋ leia m+doia, j+ ñ+ŋ nöbō panyöbō iör leia m+dölö,” röŋa. ¹¹ Jisas aliö yadōŋ aku, nugwo höuōu r+ba r+m+dōŋ nöbō aku nugwo mödō nugwōŋ makwam, nuŋ yadōŋa, “Ñ+ŋ nöbō panyöbō iör leia m+dölö,” röŋa.

¹² Makwam Jisas yamsö an+ŋa röbō äbād ab pörön, wöl+j p+ röd n+gōŋ aku p+ röbön, du kau nuŋwa röm+dōn yadōŋa, “Ñ+gō yamsö röbō p+lön äbād ab+l mönō il aku nugwōiŋönō owa?” röŋa. ¹³ Jisas aliö rön yadōŋa, “N+ Mönō Yad Nöl+ib Nöbō mönō Nöbō Dib, me röi aku, mi yadōia. N+ Mönō Yad Nöl+ib Nöbō ñ+ŋ aipam Nöbō Dib ñ+ŋ aipam m+da. ¹⁴ Makwam, n+ Mönō Yad Nöl+ib Nöbō ñ+ŋa, Nöbō Dib ñ+ŋa yamsö ñ+gō röbō p+lön äbād ab+l aku, ñ+ŋ algör ör nuö nuö yamsö röbō p+lön äbād abōña. ¹⁵ N+ ñ+gō ail mag aku nugwön, ñ+ŋ piōŋö du nöbō mö bli paŋ mag akwör c+nō, rön, ñ+gō ödöi wä k+ yabula. ¹⁶ Ñ+gō m+ ödöriö yadm+da, mabö r+ nöl+ib nöbō aku nöbō dib, nugwo nugwid+x nöbō aku nöbō ulm+dö m+döl; paŋ mag akwör algör mönō pön dub nöbō aku nöbō dib, nugwo agal abōŋ nöbō aku nöbō ulm+dö m+döl. ¹⁷ Mag wä yadm+dmön nugwöi adakwör r+ŋ duaŋ, ñ+ŋ wahax pōña.

¹⁸ “Ñ+ŋ panyöbō iör leia m+dölö,’ r+l aku, ñ+gō magalig me rön yadöi. Makwam n+ ñ+gō nöbō na p+l piaku nugw ri abla. Nöbō i n+ höuōu r+ba cön nöbō aku, God Mönō aku kai k+ton r+g yadim mag akwör cōna. Mönō aku kai k+ton yadmä, ‘Nöbō n+ p+saŋ ap n+giö n+gön n+mm+dm+ŋ nöbō aku, kwolmal röxg n+gön n+ r+ gwogwam rö,’ r+mä. ¹⁹ Ñ+gō höd, al aliö cön+ŋö, rön yadm+d+l mag akuyöbō, mai paŋ mag akwör r+m+jön aku, ‘N+ R+g M+d+l Akwör M+dölö’ r+l mönō aku mönō m+, me rön, nugw pōñ+ŋö, rön, yadm+da.

²⁰ “N+ ñ+gō m+ ödöriö yadm+da, nöbō mö n+ yad ab+n piaku, nöbō mö b+l kai ñ+gō pōñ akuyöbō, ñ+gör peñ; n+ aipam pōña. Makwam nöbō mö b+l kai n+ pōñ akuyöbō, nör peñ; Nöbō n+ yad abm+n höm Nöbō aku aipam pōñ+ŋö,” röŋa.

Jon Jisas nugwo yad nugwōŋa, “Yön+m nagö mönöm+m cön?” röŋa

²¹ Jisas mönō aku yadm+n, höbwab r+ib madmag nuŋwa p+ ömörö r+m+n, yadōŋa, “Ñ+gō m+ ödöriö yadm+da, ñ+ŋ nöbō i n+ mönöm+m cön+ŋö,” röŋa.

²² Jisas aliö r+m+n, an nöbō nuŋ bla, nöbō kai yadm+dö, rön, r+ib m+x+la yöxön mämäga nuö nuö nugum+ŋa. ²³ J+ Jisas nöbō nuŋ madmag ödöriö n+gm+d nöbō aku, Jisas m+dōŋ il yöra röm+d g+ m+dōŋ makwam, ²⁴ Saimon Pita nöbō aku nugwo mämäga ipax ipax g+rön yadōŋa, “Yön+m nugwo yadm+d aku yad nugwö,” röŋa.

²⁵ Aliö r+m+n, nuŋ Jisas m+dōŋ il yöra k+r+r+ r+p duön yadōŋa, “Nöbō Dib. Nöbō aku nöbō kai yadlö?” röŋa.

²⁶ Aliö r+m+n, Jisas yadōŋa, “N+ bred k+ p+ röbō bai bö p+lön nugwo nöin nöbō aku maku,” me röŋa. Aliö rön, bred mag p+ g+ m+d aku röbō ac+x bö p+lön, p+ Saimon Iskariot ha nuŋwa Judas nölōŋa. ²⁷ Judas bred mag aku p+ mag akwör Seten nuŋ Judas yuö nuŋ kwo wölōŋa. Jisas Judas nugwo yadōŋa, “Pödpöd r+ba r+m+dölö aku, r+m+g rö!” röŋa. ²⁸ J+ an Jisas nöbō nuŋ pia, pödpöd r+m+n Judas nugwo aliö r+m+dö, rön r+byöx nugwöl+m+ŋ. ²⁹ Judas nuŋ r+g yogw aku nugwid+x m+dm+d aku, an Jisas nöbō nuŋ bli r+byöxm+ŋa, Jisas nuŋ Judas yadön, “Nagö duön Pasopa ap n+m+ib bli wobanö,” rön, yad abm+dö, r+ r+byöx nugum+ŋa; an bli r+byöxm+ŋa, Jisas nuŋ Judas yadön, “Nagö duön nöbō mö r+g m+döl akuyöbō ñ+gō r+g bli nölänö,” rön, yad abm+dö, r+ r+byöx nugum+ŋa. ³⁰ Makwam Judas bred mag aku pön öb+lön r+ŋö bö röu duōŋa. Ruö mödö p+xmag gurōŋa.

Nöbō Diba lo yonyöbō nölōŋa

³¹ Judas rɪŋö bö röu duöŋa nugwön Jisas yadöŋa, “Womiöx mɪda God nuŋ ran nöbö mö bla nugwöŋa, Nöbö Ha nuŋwa mil mag wä keiryöbö alig mɪda. Makwam Nöbö Ha nuŋwa mil mag wä keiryöbö alig mɪd aku nugwön, God mil wä nuŋwa aipam nugwöŋa. ³² Makwam nöbö mö ñɪŋ Nöbö Ha nuŋwa nugw pɪmɪjõñ aku, God mil mag wä keiryöbö alig mɪd aku nugwöŋa. Makwam, rɪb pia God ran nöbö mö bla Nöbö Ha nuŋwa mil mag wä keiryöbö alig mɪd aku wöxnö nugwöŋa.

³³ “Ha madmag yöbö nɪ bɪlik! Nɪ ñigö pɪsaŋ uplöp mɪdöinöm. Nɪ din aku, nɪ du pikai, me rön, nɪ hölu yualöböŋa. Makwam Juda nöbö dib bla ñigö rɪg yadɪl mag akuyöbö, wopik ñigö kwo algör yadmɪdla: nɪ din yöraku, ñɪŋ dubä maga ñigöl.

³⁴ “Makwam weik ñigö lo yonyöbö i yad nölmɪdla: nuö nuö madmag ñigöŋa. Nɪ ñigö rɪg madmag ñigɪl mag akuyöbö, ñɪŋ kwo algör nuö nuö madmag ñigi. ³⁵ Nuö nuö madmag ñigmɪjõñ aku, nöbö mö bla magalig wöxnö nugwöŋa, ñɪŋ nöbö na mɪdöinö,” röŋa.

Jisas Pita nugwo yadöŋa, “Jisas nugwo nugumɪdöiö,’ cɪnaŋö,” röŋa

³⁶ Aliö rɪmɪdmɪn, Saimon Pita yadöŋa, “Nöbö Dib. Pikai duba rɪmɪdlö?” röŋa.

Aliö rɪmɪn, Jisas yadöŋa, “Nɪ din piaku nagö weik mai ub maga ñigöl; jɪ mai, nɪ mai dinaŋö,” röŋa.

³⁷ Jisas aliö rɪmɪn, Pita yadöŋa, “Pödpöd ran weik nagö mai duöin? Nagö nugwidɪx mɪjɪna; nɪ pɪl pal ñigõñ aku, mönö mɪdölö,” röŋa.

³⁸ Aliö rɪmɪn, Jisas painö yadöŋa, “Pɪsaŋ wöröxnö rɪlö mönö aku mönö mɪ yadlanö owa? Nagö mɪ ödöriö yadmɪdla, kulakula mai wö cöna; höd nagö wop mös paŋ jajɪnö, ‘Nɪ Jisas nugwo nugumɪdöiö,’ cɪnaŋö,” röŋa.

14

Jisas nuŋ ödöi

13:32: Jon 17:5 **13:33:** Jon 7:33-34 **13:34:** Jon 15:12,17; 1Jon 3:23; 2Jon 5 **14:3:** Jon 12:26 **14:6:** Jon 11:25; Rom 5:1-2 **14:7:** Jon 8:19 **14:9:** Jon 12:45; Kol 1:15; Hib 1:3 **14:10:** Jon 12:49 **14:11:** Jon 10:38
14:12: Mak 16:19-20

¹ Makwam Jisas yadöŋa, “Ñɪŋ rɪb diba yöx nugwön ipöxmɪjeñ. Acö nugwo rɪg nugw pöi mag akuyöbö, nɪ kwo algör nugw pöŋa. ² Acö na ram nuŋ aku ram möl mɪga akwör mɪda. Nɪ duön kau ñigö röb ñig pɪdɪlina. Nöi mɪdöx aku, aliö yadöyöx. ³ Nɪ du kau ñigö röb ñig pɪdɪluön, hön ñigö yölɪŋ pön du, nɪ mɪjɪn yöra ñɪŋ pɪsaŋ paŋör mɪjɪna. ⁴ Nɪ duba rɪmɪdɪl ödöi aku ñɪŋ nugwöinö,” röŋa.

⁵ Jisas aliö rɪmɪdmɪn, Tomas yadöŋa, “Nöbö Dib! Nagö pikai dinö aku an nugwölöl. Makwam, an pödpöd rön dub ödöia nugunɪŋ?” röŋa.

⁶ Aliö rɪmɪn, Jisas yadöŋa, “Nör ödöi; nör mönö mɪ; nör kömö mɪdɪb ila. Nöbö mö nɪ höñ akuyöbö akwör, Acö pöl höña. Nöbö mö nɪ heñ akuyöbö, Acö pöl heñm.

⁷ Nɪ nugw ri aböyɪx aku, Acö na algör nugw ri aböyɪxa. Makwam wopik ñɪŋ Acö mödö nugwöia; mämäg mag ñɪŋa keir Acö mödö nugwöia.

⁸ Aliö rɪmɪdmɪn, Pilip yadöŋa, “Nöbö Dib! Nagö Acö an yabuan, nugwön, mai ap i nagö yad nugwöinɪŋö,” röŋa.

⁹ Aliö rɪmɪn, Jisas yadöŋa, “Pilip. Nɪ ñigö pɪsaŋ mɪxɪl magi mɪdɪm aku, nɪ nugwölön aliö rɪmɪdɪlanö ä? Nöbö mö nɪ mämäga nugwöi bla, Acö aipam mödö mämäga nugwöia. Makwam, nagö pödpöd rɪmɪn yadmɪdlö, ‘Acö an yabuan nugunö,’ rɪmɪdlö? ¹⁰ Nɪ Acö yuö nuŋ kwo mɪdla, Acö yuö nɪ kwo mɪd mönö aku nugw pöiö ä? Mönö ñigö yadmɪdɪl aku mönö nɪ keir yöi. Makwam Acö nuŋ yuö nɪ kwo mɪdön rɪm, an nuarö hogwa mabö nuŋwa akwör rɪmɪdöl aku maku. ¹¹ Makwam, nɪ Acö yuö nuŋ kwo mɪdla, Acö yuö nɪ kwo mɪd mönö aku, mönö mɪ, me rön, nugw pöyɪxa. Jɪ mönö yadɪl aku nugw peñ aku, Acö ran an nuarö hogwa ap rölbä piaku rɪmɪdöl aku rɪbyöx nugwön, ‘Ha aku Acö yuö nuŋ kwo mɪda, Acö Ha nuŋwa yuö kwo mɪd aku makwam, alɪmɪdöinö,’ rön, nugw pöŋa.

¹² “Nɪ ñigö mɪ ödöriö yadmɪdla, nöbö mö nɪ nugw pɪmɪjõñ bla, nɪ ap rölbä rɪl

piaku, ñiŋ aipam algör ör cöña. Makwam nɪ Acö mɪda dɪn aku, ñiŋ mag aliö akuyöbö reñ; ñiŋ ap mag keiryöbö cöña. ¹³ Makwam ñiŋ nöbö na mɪdöi aku, ib na aku urön, ap agap apɪm yad nugwöñ aku, Acö mil mag wä keiryöbö alig mɪd aku nugwɪŋ, me rön, yajöñ mag akuyöbö cɪna. ¹⁴ Aku mɪ, ap agap apɪm ib na urön yad nugwöñ aku, rɪg yajöñ mag akwör cɪnö,” röña.

Jisas yadöña, “Nɪ ñigö Inöm Leia agal abnö,” röña

¹⁵ “Ñiŋ nɪ madmag nɪgmɪjöñ aku, ñigö yadɪl maga akwör cöña. ¹⁶ Ñiŋ akuyöbö almɪjöñ aku, nɪ piönjö Acö nugwo yadmön, nuŋ ñigö Höñ Yöra Mɪdɪb Nöbö aku agal aban hön, ñigö pɪsan öim öim mɪdön, nɪ ñigö rɪ nölmɪdɪl mag akuyöbö, nuŋ ñigö algör ör rɪ nöiöna. ¹⁷ Höñ Yöra Mɪdɪb Nöbö aku nuŋ mönö mɪ akwör yad nölb Inöm aku mɪ. Nöbö mö mögörib il kɪ piaku Höñ Yöra Mɪdɪb Nöbö nugwo mämäga nugwölöi; nuŋ nöbö pödiöm mɪd aku nugwölöi. Makwam, nugwo nugw pɪb maga mɪdöl. Makwam weik Höñ Yöra Mɪdɪb Nöbö nuŋ ñiŋ pɪsan mɪda; mai yuörib ñiŋ kwo mɪjöna. Ñiŋ nugwo mödö nugwöia. ¹⁸ Nɪ wöröxön, ñigö ha nuö mɪdöl nöbö mö akuyöbö anadö röböxöin; nɪ ñigö pöl höbkal höna. ¹⁹ Womiöx mɪda, nöbö mö mögörib il kɪ mɪdöi akuyöbö nɪ nugweñ, jɪ ñiŋ nɪ nugwöña. Nɪ kömö mɪjɪn aku, ñiŋ algör ör kömö mɪjöña. ²⁰ Wop aku nɪ Acö na yuörib nuŋ kwo mɪdɪl mönö yadɪm il aku nugw rɪ aböña. Makwam ñiŋ yuö nɪ kwo mɪdɪm, nɪ yuö ñiŋ kwo mɪdɪl il aku algör ör nugw rɪ aböña. ²¹ Nöbö mö mönö nɪ yadɪl aku nugw pön, rɪg yadɪl mag akuyöbö akwör röi piaku, nɪ madmag nɪgön, aliö alöia. Nöbö mö nɪ madmag nɪgöi piaku, Acö na ñigö kwo algör ör madmag nɪgöna; nɪ algör ör ñigö madmag nɪgön, nɪ nöbö pödiöm mɪdɪl aku ñigö yabumön, ñiŋ nɪ nugw rɪ aböñiŋjö,” röña.

²² Jisas aliö rɪmɪdmɪn, Judas (Judas nugwo höuöu rön aku yöi, Judas hör

i) nuŋ Jisas nugwo yadöña, “Nöbö Dib. Pödpöd ran, nagö nöbö pödiöm mɪdlö aku anɪñör yabunö, jɪ nöbö mö mögörib hör piaku piaku nan nugw pölöi piaku ñigö yabuöinanö?” röña.

²³ Aliö rɪmɪn, Jisas yadöña, “Nöbö mö kai nɪ madmag nɪgön aku, mönö yadɪl aku pön rɪg yadɪl mag akuyöbö akwör cöna. Acö na nugwo madmag nɪgön, an nuarö nugwo pöl hön, nugwo pɪsan mɪjnɪŋa. ²⁴ Nöbö mö kai nɪ madmag nɪgen aku, mönö yadɪl aku pön rɪg yadɪl mag akuyöbö ren. Makwam nɪ yadmön nugumɪdöi mönö aku mönö nɪ keir yöi; Acö nɪ yad abmɪn höm aku, mönö mag nuŋ aku mɪ.

²⁵ “Nɪ ñigö pɪsan mɪdɪl wop kɪ mɪ, mönö kɪ yad nöliɪa. ²⁶ Nɪ dina jɪ Acö nuŋ Höñ Yöra Mɪdɪb Nöbö aku, Inöm Lei aku, agal aban hön mabö nɪ rɪg rɪl mag akwör cöna. Inöm Leia nuŋ ñigö pɪsan mɪdön, mönö wä aku magalig yad nöi rɪ abön, ñigö rɪb wä nölan, ñiŋ nɪ mönö kai kai yadɪl piaku magalig rɪbyöx nugu gɪrön mɪjöña. ²⁷ Nɪ dina jɪ ñiŋ tar mɪd rɪ ab gɪ mɪjöña. Mönö aku nöbö mö mögörib il kɪ piaku hör mönö yadöi akuyöbö yadmɪdöi. Nɪ keir hön rɪmön, nöbö mö tar mɪd rɪ abɪb maga ra. Makwam, nɪ ñigö yadmɪdla, tar mɪd rɪ ab gɪ mɪjöña. Makwam, höbwab rɪb madmag ömörö pön ipöxmɪjeñ.

²⁸ “Nɪ duön höuöil höna, rɪl mönö aku nugwön, ñiŋ pöd rɪmɪn höbwab rɪb madmag ömörö pɪ gɪrön mɪdöi? Ñiŋ nɪ madmag nɪgöyɪx aku, Jisas duön Nuö nuŋwa pɪsan mɪdɪba rɪmɪdö, rön, wahax pɪ gɪr mɪdöyɪxa. Aku agapɪm: Acö nuŋ nɪ röxgɪb yöi; Acö nuŋ Nöbö dib. ²⁹ Makwam, ñigö röböx duöi mag kɪ, ñigö höd yadmɪdɪl maku pal; mai dina aku, ñiŋ rɪb bli hölu nugweñ; mönö yadmɪdɪl mönö aku nugw pöñiŋjö, rön, yadmɪdla. ³⁰ Nöbö mö mögörib il kɪ nɪ nugw pölöi piaku ñigö kɪn röxg nugwidɪx mɪd Nöbö Gwogwo aku nuŋ hömɪd aku mɪ, nɪ ñigö pɪsan mönö mɪxɪl diba yad mɪdɪb maga ñigöl. Makwam Nöbö Gwogwo nɪ rɪ gwogwam cɪnö, rɪmɪd aku, ölisö nuŋwa mɪdöl. ³¹ Nɪ Acö

na madmag nīgīl aku, nöbö mö akuyöbö nugwīn, me rōn, Acō nī yad mag akuyöbö akwör magalīg rīmīdla.

“Makwam wopik hōn mödö duñö,” rōña.

15

Jisas nuñ keir nag wain, nöbö mö nuñ bla nag löx löx

¹ Jisas mönō yadōn yadōña, “Nī keir nag wain aku; Acō na möriwō rīb mīnōbö aku. ² Löx pīlō nī i mag yaxen aku, Acō nuñ löx pīlō aku rōmal abōna. Makwam löx pīlō yaxōn aku, mai mag mīga akwör yaxōnīñö, rōn, nuñ rōmaxdör ri abōna.

³ “Nī nīgō mönō wā yad nōlmōn nugwōi aku, nīñ mödö lei wā rōxg mīdōia. ⁴ Nīñ yuō nī kwo mīdīñ; nī yuō nīñ kwo mījīna. Löx pīlō bla, ila alīg nīgīō nīgōn mījōn akwör, maga yaxōna; hör ör mīdōn maga yaxen. Mag akuyöbö akwör, nīñ nī nīgīō nīgōn mīdeñ aku, mag bli yaxen.

⁵ “Nī keir nag wain aku, nīñ pīñ löx bla. Nöbö mö bīl kai nī pīsan nīgīō nīgōn mījōñ bla, mag mīga akwör yaxōña; jī nīñ nīñ keir mījōñ aku, ap i reñīm. ⁶ Makwam, nöbö mö bīl kaim yuō nī kwo mīden aku, nag löx rōmaxdörīñ il bö pīnōn wōrōxōn mag akuyöbö rīg mījōna; nag löx piaku pīrag du urīñ yōñōna. ⁷ Makwam nīñ yuō nī kwo mīdōn, mönō mag na yuō nīñ kwo nugw pī gīr mījōñ aku, ap agap apīm yad nugwōñ aku, Acō rīg yajōñ mag akwör cōna. ⁸ Nīñ ap maga magōri maga rī yaxōn aku, nöbö mö na mī ödōriō mījōña. Makwam, nöbö mö bla nīñ nugwōn, Acō na Nöbö mīl mag wā keiryöbö alīg mīd aku nugwōña.

⁹ “Acō nī mī ödōriō madmag nīg aku, nī kwo algör ör nīgō mī ödōriō madmag nīgla. Makwam, nīñ nī cīrīp gī mīdīñ, nī nīgō madmag nīg gīr mījīna. ¹⁰ Nī Acō mönō nuñ aku mai rīmōn, nī madmag nīg gīr mīda. Makwam mag akuyöbö akwör, nīñ mönō na aku mai rīmījōñ aku, nī nīgō madmag nīg gīr mījīna.

¹¹ “Mönō nīgō yadmīdīl kī, nī pōdpōd rīmīn yadmīdīl? Nī mī ödōriō wahax pīl mag akuyöbö, nīñ kwo algör ör wahax mī ödōriō wahax pīnō, rōn, mönō kī yadmīdla. ¹² Nī nīgō mönō ölsō i yadmīdla: nī nīgō mī ödōriō madmag nīgīl mag akuyöbö, nīñ kwo algör nuō nuō mī ödōriō madmag nīgīnō. ¹³ Nöbö i nuñ nöbö nugub nuñ bla rībbyōx nugwōn, nīgō nōx nīgōn wōrōxōn aku, nöbö aku nuñ nöbö nugub nuñwa mī ödōriō madmag nīgōn aku mī, mag akuyöbö cōna. ¹⁴ Nī yajīn mag akuyöbö cōñ aku, nīñ nöbö nugub na mījōña. ¹⁵ Makwam wopik nī nīgō mabō rī nōlīb nöbö nī bla yadmīdōi; nīgō nöbö nugub nī bla yadmīdla. Mabō rī nōlīb nöbö bla, nugwidīx mīdīb nöbö nīña, ap nīñ piaku nugwōlōi. Makwam nī Acō mönō kai kai nī yad nōl aku, nīgō wōxnō yad nōil aku, nīgō nöbö nugub na yadmīdla. ¹⁶ Nīñ nī pīnīñö rōn pōlim; nī nīgō pīnō rōn pīma. Nīñ duōn, ap mag mīga akwör, ap mag öim öim mījōn aku yaxōnīñö, rōn, nīgō mabō aku yad nīgla. Nīñ akuyöbö almiñōñ aku, ib na urōn Acō nugwo yad nugwōñ aku, rīg yad nugwōñ mag akwör cōna.

¹⁷ “Nī nīgō mönō ölsō yadōn yadmīdla, nuō nuō madmag nīgīnō,” rōña.

Nöbö mö mögōrīb il kīyöbö, nīñ Jisas nöbö mö nuñ akuyöbö nīgō rīb gwogwo yōx nugwōia

¹⁸ Jisas nöbö nuñ akuyöbö nīgō mönō bli kwo yadōn yadōña, “Nöbö mö mögōrīb il kī nīgō rīb gwogwo yōx nugwōñ aku, rīb dib aku yōx nugumījeñ; Jisas nugwo hōd ölsō wōlīm rīg rīm mag akuyöbö anīñ pīñö rīmīdōiñö, rōn, rīb aku yōx nugwōña. ¹⁹ Nīñ nöbö mö mögōrīb il kī nī nugw pōlōi akuyöbö mīdōyīx aku, nīgō, nöbö mö an, me rōn, pī madmag nīgōyīxa. Nī nīgō pōlīm wop aku, mögōrīb il kī rīg rībbyōx nugwōi akuyöbö rībbyōx nugumīdim aku, jī nīgō pīnō rōn pīmōn, nöbö mö na mīdōia. Makwam mī, nöbö mö mögōrīb il kī nīgō rīb gwogwo

yöx nugwöia. ²⁰ Makwam höd ñigö mönö yadim aku uplöbmijeñ: ‘Mabö rî nölîb nübö aku nübö dib, nugwo nugwidix mid nübö aku nübö ulmidö midöl.’ Makwam, nübö mö bli nî rî gwogwam röi aku, ñigö kwo algör ör rî gwogwam cöña; nübö mö bli mönö na nugw pön mai duöi aku, mönö ñîy yad nöiön aku algör ör nugw pön mai diöña. ²¹ Ñîy Nübö nî agal abmîñ höm Nübö aku nugwo nugwölöi makwam, ñîy nübö na midöi aku nugwön, ñigö rî gwogwam cöña.

²² “Nî hön ñigö mönö wä yadöyöx aku, ap kib mag gwogwo rön mönö diba yöxölöyix. Makwam nî hön ñigö yad nöl ri abim aku, ödöi ñîy dub i midöl; ñîy ap kib mag gwogwo röi aku mödö nugwöia, jî wopik ñîy algör ör ap kib mag gwogwo nugwogwo rimidöia. ²³ Makwam nî ölisö wölîm nugwöi aku, nör yöi, Acö nugwo aipam rîb gwogwo yöx nugwöia. ²⁴ Nî ñigö pîsan midön, ap rölîbä akuyöbö röyöx aku, ap kib mag gwogwo rön mönö diba yöxölöyix. Makwam nî hön ap rölîbä akuyöbö rimön, nî rîb gwogwo yöx nugwöi aku, Acö na aipam nugwo rîb gwogwo yöx nugwöi makwam, mönö diba yöxöña.

²⁵ “Alöi aku, Depid nuñ God Mönö aku Juda ada lo an me röi mönö bli kai kitön rig yadön mag akwör röia. Nuñ mönö aku kai kitön yadöña, ‘Mönö il i midölöm wöhö, nî hör rîb gwogwo yöx nugwöinjö,’ röña.

²⁶ “Makwam nî du Acö nugwo yadmön, nuñ Höñ Yöra Midîb Nübö aku nugwo yad aban, nuñ hön ñigö nugwidix mijöna. Mönö mör yad nölmid Inöm aku, nî nübö pödiöm midîl aku, ñigö rîbyöx nölan, nugwöña. ²⁷ Ñîy nî pîsan öim yönmidim makwam, ñîy kwo aipam du yönön nübö mö akuyöbö ñigö nî nübö pödiöm midîl mönö aku yad nölin duan,” me röña.

16

¹ Jisas mönö yadön yadöña, “Nî ñigö yadîl mönö kî, nugw ri aböñ aku, mai agapim ran, nî rüböxön pîñ bîceñîyö, rön yadla. ² Makwam ñigö Juda mögum rîb

ram akuyöbö yad rîyö bö abön, ‘Höuöil hömîjeñîyö,’ cöña. Makwam akwör yöi; mai ñigö pîl pal nîgîba cöñ aku, akuyöbö alîy God nugwo wä cönîyö, rî rîbyöx nugwöña. ³ Almîjön aku, Acö an nuarö nugwölöi aku, akuyöbö aiöña. ⁴ Nî ñigö höd, al aliö cönîyö, rön yadîl mönö aku, mai mag aliö akuyöbö rimîjön aku, Jisas an aliö cönîyö, rön, mag akuyöbö rimidö, rön nugw ri aböñîyö, rön, ñigö mönö kî yadmîdla.

Jisas, “Inöm Leia hönîyö,” röña

“Höd nî ñigö pîsan midmidîl makwam, ñigö mönö aku höd yadölîm. ⁵ Weik Nübö nî agal abmîñ höm Nübö aku höbkal midîba dumîdla, jî ñîy nübö i nî, ‘Pikai duba rimîdlañö?’ rön, yad nugwöl. ⁶ Mönö nî kî nugwön, madmag ñîña ölin pîlîm, rîb mîga yöx nugumîdöia. ⁷ Makwam ñigö mi yadmîdla, nî din aku, ñigö wä cöna. Aku agapim: nî duöin aku, Höñ Yöra Midîb Nübö aku nuñ ñigö pöl hen; jî nî din aku, nî nugwo yad abmön, ñigö pöl höna. ⁸ Nuñ hön, nübö mö mögörib il kî midöi akuyöbö ñigö rîb ölisö nölan, ñîy ap kib mag gwogwo rön pîx alîg midöi il aku nugwön, ñîy pödpöd rön God mämäg il nuñ yöra kömö wä mijön il aku nugwön, God ñigö mönö diba yajön il aku nugwön, nugwöña. ⁹ Nî nugw pölöi aku, Höñ Yöra Midîb Nübö aku nuñ, ñigö ap kib mag gwogwo rîb il aku ödöriö akwör yad nölön, ‘Pîx alîg midöinjö,’ cöna. ¹⁰ Nî höbkal Acö nuñ midîba dumön, ñîy nî nugweñ makwam, Höñ Yöra Midîb Nübö aku nuñ, nübö mö akuyöbö ñigö God mämäg il nuñ yöra kömö wä midîb il aku ödöriar yad nölön, ‘Pîx alîg midöinjö,’ cöna. ¹¹ Makwam nübö mö mögörib il kî nî nugw pölöi akuyöbö ñigö kîñ röxg nugwidix mid Nübö Gwogwo aku, God nuñ nugwo mönö diba mödö yadön makwam, Höñ Yöra Midîb Nübö aku nuñ, Seten nübö mö nuñ bla algör ör mönö diba nugwöñîyö, cöna.

¹² “Mönö na mîga akwör mîda, jî mönö piaku weik ñîy pîb maga nîgöl.

¹³ Makwam mönō ma yad nōlmīd Inöm aku hōmījōn aku, God nuṇ nōbō pōdiōm mīd mönō mī aku magalīg ñīgō yad nōl ri abōna. Mönō nuṇ adō bli keir pōn yaden; mönō audiōx nugwōn mönō akwōr yad nōl gīrōn, mai cōn mönō adaku ñīgō yad nōiōna. ¹⁴ Nuṇ mönō nī aku pōn ñīgō yad nōiōna. Nuṇ alaṇ, nōbō mō bla mīl mag wā keiryōbō nī aku nugwōña. ¹⁵ Makwam Acō ap nuṇ agap apīm mīd akuyōbō, magalīg ap na mīda. Makwam mī yadla, ‘Inōma nuṇ mönō na aku pōn, ñīgō yad nōiōnījō,’ rīla.

¹⁶ “Hör mag ul mīñi mīda nī nugweñ; jī mai hör mag ul mīñi mīdōn, nī iswob nugwōñījō,” rōṇa.

¹⁷ Jisas aliō rīmīdmīn, nōbō nuṇ bla ñīñ keir ör yadmā, “Mōnō yōraku yada, ‘Hör mag ul mīñi mīda, nī nugweñ; jī mai hör mag ul mīñi mīdōn, nī iswob nugwōñījō,’ rī mönō aku ila mīkai? Makwam mönō i yada, ‘Nī Acō dinō,’ rī aku, agō mönōm yad?” rīmā. ¹⁸ Aliō rōn, ñīñ nuō nuō yad nugw painjō yad nugwōn yadmā, “‘Hör mag ul mīñi’ me rī aku, pōdpōd rīmīn yad? Yad aku an ila nugwōlōlījō,” rīmā.

¹⁹ Aliō rōn Jisas nugwo yad nuguba rīmīdmīn, nuṇ keir nugwōn yadōṇa, “‘Hör mag ul mīñi mīda, nī nugweñ; jī mai hör mag ul mīñi mīdōn, nī iswob nugwōñījō,’ rīl mönō aku nugwōn nuō nuō yad nugumīdōi ā? ²⁰ Nī ñīgō mī ödōriō yadmīdla, nōbō mō mögōrīb il kī nī nugw pōlōi akuyōbō, ap ñīñ keir akuyōbō rībyōx nugwōn wahax pīmījōña; jī ñīñ ñīñjör ögwō yōxōn im gör mījōña. Im gör mījōña, jī mai ñīñ mī ödōriō wahax pīmījōña. ²¹ Mō i ha nīmīm nugugīrōn, öliñ hōb diba pa, jī mai ha yōx pōn hō nīgōn, mag aku nuṇ ha kiai yōudōṇdōṇ mögōrīb yōrīk hō aku nugwōn, öliñ hōb aku uplōbōn, wahax pī gīr mījōna. ²² Ñīñ mag aliō akuyōbō, weik madmag ñīña aipam öliñ pīl mīda, jī mai nī iswob nugwōn, mī ödōriō wahax pīmījōña. Nōbō mō bli hōn wahax pīb ñīñ aku peñīm.

²³ “Wop maiyōbō aku, ñīñ ap i nī yad nugweñ. Ñīgō mī ödōriō yadmīdla, ib na

urōn Acō nugwo yad nugwōñ aku, rīg yad nugwōñ mag akwōr cōna. ²⁴ Ñīñ hōd ib na urōn, Acō nugwo ap i yad nugwōlōi. Makwam weik, ib na urōn yad nugwīñ, rīg yad nugwōñ mag akwōr cōna, nugwōn ñīñ mī ödōriō wahax pīmījōña.

²⁵ “Acō mönō nuṇ adaku yadōn, öim mönō hōd rōxōn yadīl aku, jī weik womiōx mīda, mönō akuyōbō yadōin; wōxnō akwōr yajīna. ²⁶ Wop aku hañ, Acō nugwo yad nugwōñ aku, ib na urōn yad nugwīñ nugwōna. Ib na urōn Acō yad nugwōñ ap aku, nī keir ap aku Acō yad nugwōin; ñīñ keir ib na urōn Acō yad nugwōñ aku, nugwōna. ²⁷ Aku agapīm: Acō nuṇwōr nī agal abmīn hōm aku nugw pōn, nī madmag nīgōi aku mī, Acō nuṇ keir ñīgō madmag nīga. ²⁸ Acō pīsañ mīdōn rōbōxōn mögōrīb il kī hōma; weik mögōrīb il kī rōbōxōn hōuōil Acō mīd yōra duōn pīsañ mījnījō,” rōṇa.

²⁹ Jisas aliō rīmīdmīn, nōbō nuṇ bla yadmā, “Weik mönō hōd rōxōn yadmīdōiō; ödōriō mī wōxnō yadmīdlō maku. ³⁰ Wopik an nugwōla, nañ mönō piaku magalīg mödō nugulō. Nōbō mō bli mönō yad nugub ñīña mījōn aku, nagō yad nugwōlōi wop akwōr, nañ keir mödō nugwōn painjō yad nōinō. Ailō aku an nugwōla, nagō God pīsañ mīdōn hōmō maku,” me rīmā.

³¹ Aliō rīmīdmīn, Jisas yadōṇa, “Makwam, ‘An wopik nugw pōlīñjō,’ rī rībyōx nugwōinjōnō ā? ³² Womiōx hōmīda – jī weik mödō hō mīk – nī rōbōxōn ñīñ ram hörīrör duṇ, nī keir öñör mījīna. Jī nī keir öñör mīdōin; Acō mīd aku pīsañ mījnīña.

³³ “Makwam ñīgō mönō yad nōlīl kī, ñīñ yuō nī kwo mīdōn, tar mīd rī abnō, rōn, yad nōlīla. Mögōrīb il kī mīdōi akuyōbō ñīgō ömörō pī nōiōña. Makwam wahax pōn rīb wā yōx nugu gör mījōña, ap agap apīm mögōrīb il kī ñīgō cōn aku, nī ölisō aku magalīg pī wōktaitō mōl na aku mödō nīglō,” rōṇa.

17

Jisas Nuō nuṇwa hōjōpalōṇa

¹ Jisas mönō aku yad pörön, laxiō adōx yöd röul adō kau sō nugwön yadōṇa,

“Acō. Nī yadmō wop aku weik wōxnō nīga. Makwam, naṇ ran, nōbō mō bla nugwōña, nī Ha naṇa mil mag wā keiryōbō alig mīdla; makwam nī Ha naṇa rīmōn, nīṇ nugwōña, nagō Acō mil mag wā keiryōbō alig mīdlō.

² Aku agapim: nī keir yadmō akuyōbō, nōbō mō piaku piaku magalig nugwidix mīdōn, nōbō mō nī yad nīglō akuyōbō nīgō pōn, kōmō öim mīdīb mag aku nīgō nōina. ³ Nōbō mō nīṇ, nagō God mī paṇyōbō akwör mīdlō aku nugwön, nī Jisas Krai yad ablō aku nugwōñ nōbō mō akuyōbō, öim öim kōmō mījōña. ⁴ Nī mögōrīb il kī yadmō mabō aku, rīp duōn rī pöril makwam, nōbō mō mögōrīb il kī mīdōi piaku nīṇ nugwōia, naṇ Nōbō mil mag wā keiryōbō alig mīdlō.

⁵ Makwam Acō. Weik naṇ rīmīdan, hōd mögōrīb rī nīgōlmīṇ wop aku, an nuarō mil mag wā keiryōbō alig mīdmīdmīṇ mag akuyōbō, wopik iswob paṇ mag aliō akwör alig mījnīṇa.

Jisas nōbō nuṇ piaku me rōn Nuō nuṇwa höjōpalōṇa

⁶ “Nōbō mō mögōrīb il kī bla bli nī nōlmō. Nōbō mō piaku, nīṇ nōbō mō nagō mīdmīdmā aku, jī nī nōlmō. Nagō nōbō pōdiōm mīdlō aku nīgō yad nōlma. Nī mönō wā naṇa nīgō yad nōlmōn, nīṇ nugw pōn, rīg yad mag akwör röia. ⁷ Wopik nīṇ mödō nugwōia, nī ap agapim rīl piaku, nī keir röi. Nīṇ nugwōia, agapim nī nōil aku, mī naṇör nī nōilō. ⁸ Mönō kai kai nī yadmō aku, nīgō yad nōlmōn nugw pōia. Makwam, nī hōd nagō pīsan mīdmīdōla, nagō nī yad abman mögōrīb il kī hōm mönō aku, nugw pōia.

⁹ “Nī nīṇör höjōpalmīdla. Nōbō mō mögōrīb il kī nagō nugumīn ölisō wöl bla, nī nīṇ höjōpalmīdōi. Nōbō mō nī nōilō piakwör, nōbō mō nagō mīdōi aku, nī nīṇör höjōpalmīdla. ¹⁰ Nōbō mō nī bla keir, nōbō mō nagō bla keir yōi. Nōbō

mō an nuarō paṇör mīdōia mī. Nīṇ röi mag aku nugwön, nōbō mō piaku bli nugwōia, nī nōbō mil wā keiryōbō alig mīdla. ¹¹ Makwam wopik nī mīdlō yōra in aku, nīṇ keir alig mījōña. Acō Lei! Ib nagō ölisō mag keiryōbō alig mīd ib aku, nī kwo algör paṇ ib akwör nōilō. Ib ölisō keiryōbō mag nagō aku pōn, nīgō haṇad rōbōn, an nuarō nīgō nīgōn mīdōl aku, nīṇ mag akuyōbō algör ör nīgō nīgōn mījōña. ¹² Nī nīgō pīsan mīdōn, ib ölisō nagō nī nōlmō aku pōn, nīgō haṇad rōbōn nugwidix mīd rī abōn rīla. Nōbō i yōm röl. God Mönō kai kītōn, nōbō i aṇadō hō pīn palōn öliṇ hōb diba pōnīṇō, rīmā aku, nōbō akwör hōlōgīpōṇa. Alōṇ aku, God Mönō hōd rīg kai kītīm mag akwör rōṇa.

¹³ “Makwam nagō mīdlō yōra uba rīmīdīl aku, weik metyōbō mag i mögōrīb il kī rīg mīdla nugwön nīṇ nugugu mīdīm nugugīrōn, nagō mönō kī yadmīdla. Makwam, nī mī ödōriō wahax pīmīdīl mag akuyōbō, nīṇ kwo algör ör wahax pīṇ. ¹⁴ Mönō wā nagō aku nīgō yad nōlmōn nugw pōi aku, nōbō mō mögōrīb il kīyōbō nīgō ölisō wōlīm nugwōia. Nōbō mō mögōrīb il kī rīg rībyōx nugwōi mag akuyōbō, nī kwo algör aliō rībyōx nugwōi aku, nīṇ kwo algör, nōbō mō mögōrīb il kī rīg rībyōx nugwōi mag akuyōbō, nīṇ kwo algör aliō rībyōx nugwōlōi. Aku mī, nōbō mō mögōrīb il kī nīgō ölisō wōlīm rīb gwogwo yōx nugwōia. ¹⁵ Makwam nīṇ mögōrīb il kīyōbō pōn nagō mīdlō yōra pōn duō, rōn, yadmīdōi; nagō nīṇ nugwidix mīdan mögōrīb il kī mīdīṇ, Nōbō Gwogwo nīṇ rī gwogwam rōlan, me rōn, yadmīdla. ¹⁶ Nōbō mō mögōrīb il kī rīg rībyōx nugwōi mag akuyōbō, nī kwo algör aliō rībyōx nugwōi aku, nīṇ kwo algör, nōbō mō mögōrīb il kī rīg rībyōx nugwōi mag akuyōbō, nīṇ kwo algör aliō rībyōx nugwōlōi. ¹⁷ Mönō nagō aku, mönō ma aku, nīgō yad nōlan, nīṇ leia mījōña. ¹⁸ Nagō nī nōbō mō mögōrīb il kī mīdōi mībīl

kɪyöbö abmō aku, nɪ ñigō kwo algör ör nöbö mö mögörib il kɪ mɪdōi mibɪl piaku abla. ¹⁹ Mabö bɪl kai nɪ nöilö aku, nɪ rɪ pöcɪna. Nɪ almɪdla aku, nöbö nɪ bla ñɪɲ nɪ nugwön, an kwo algör God mabö rɪ nölib nöbö nuɲwa akwör mɪdɪɲö, rön, mabö ñigō kai nöinö aku, ñɪɲ kwo paɲ algör ör rɪ pörɪɲ, me rön, rɪmɪdla.

Jisas nöbö mö nuɲ bla magalig, me rön, Nuö nuɲwa höjöpälöŋa

²⁰ “Nɪ nagö höjöpalmɪdɪl kɪ, wopik yadɪl nöbö pik ñigör höjöpalmɪdōi; ñɪɲ mönō yad nöliɲ, nöbö mö bla mönō ñɪɲa nugw pön, nɪ nugw pön nöbö mö akuyöbö aipam höjöpalmɪdla. ²¹ Acö, nagö yuö nɪ kwo mɪdman, nɪ yuö nagö kwo mɪdla. An nuarö ñigiö ñigön mɪdöl mag akuyöbö, ñɪɲ magalig algör paɲ mag akwör rön an nuarö pɪsaɲ ñigiö ñigön mɪdɪɲ. Aiön aku, nagör nɪ yad abman höm aku, nöbö mö mögörib il kɪ mɪdōi piaku nugw pɪɲ. ²² An nuö nɪc ñigiö ñigön mɪdöl aku, ñɪɲ kwo algör ñigiö ñigön mɪdɪɲ, me rön, nagö mil mag wä keiryöbö nɪ nölmö aku, nɪ piönjö ñɪɲ aipam algör nöila. ²³ Nagö yuö nɪ kwo mɪdman, nɪ yuö ñɪɲ kwo mɪdmön mönō, ñɪɲ ñigiö ñigön paɲör mɪjōña. Almɪdɪɲ mönō, nöbö mö mögörib il kɪyöbö nugwōña, nagör nɪ abman höm, nugwön nagö nɪ madmag ñiglō aku, ñigō algör ör madmag ñiglō.

²⁴ “Acö! Nɪ wä rö aku, nöbö mö nɪ nöilö piaku du nɪ mɪjɪn yöra pɪsaɲ mɪdön, mögörib rɪ ñigölmɪɲ wop aku, naɲ nɪ madmag ñigön mil mag wä keiryöbö nɪ nölmö aku nugwōña.

²⁵ “Acö! Nagö Nöbö kömö wä! Nöbö mö mögörib il kɪyöbö naɲ nugwölöi. Nör naɲ nugula. Nöbö mö nɪ kɪyöbö, naɲör nɪ abman höm aku nugwōia.

²⁶ Nagö nöbö pödiöm mɪdlö aku, nɪ ñigō yad nöila. Mai kwo algör, nagö nöbö pödiöm mɪdlö aku, nɪ ñigō yad nöi ri abna. Alön, nɪ keir yuö ñigō kwo mɪdmön, nagö nɪ madmag ñiglō aku nugw rɪ abön, ñɪɲ kwo algör nuö nuö madmag ñigɪɲ,” me röŋa.

18

Jisas nugwo pɪ cɪcɪ ñigmä

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisas Nuö nugwo höjöpäl pörön, nöbö nuɲ bla pɪsaɲ röbö ulmɪdö Kidron möxön, ir kwo duön, olip yuö dumä. ² Olip yuö aku Jisas nöbö nuɲ bla pɪsaɲ öim du rɪb gɪ mɪdmɪdōi makwam, Jisas nugwo höuöu rɪba rɪmɪdön nöbö Judas nuɲ möl aku nugw rɪ aböŋa. ³ Perisi nöbö bla aipam, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib bla aipam, Judas nugwo yadmɪn, nuɲ du ami nöbö bli yölɪɲön, God höjöpälɪb rama ömdö nöbö bli yölɪɲön, pön du Jisas mɪdön yöra uröpɪnöŋa. Ñɪɲ nuö nuö pɪlɪb ap bli pön, hötɪkō bli ur pɪragön, hömɪdmä. ⁴ Jisas nugwo ap agapɪm rɪba röŋ aku nugwön makwam, hömɪdmä aku duön yadöŋa, “Yönɪm hölup yönmɪdōi?” röŋa.

⁵ Aliö rɪmɪn, yadmä, “Jisas, nöbö Nasaret yöbö aku,” me rɪmä.

Aliö rɪmɪn, Jisas yadöŋa, “Nöbö aku mɪ nɪ mɪk,” me röŋa. Jɪ mag aku, nugwo höuöu röŋ nöbö Judas, nuɲ ñɪɲ pɪsaɲ yöraku mɪdöŋa. ⁶ Makwam Jisas, “Nöbö aku mɪ nɪ mɪk,” me rɪm, ñɪɲ höglöm adadö rɪp du pɪn bɪrmä.

⁷ Jisas iswob ñigō yadöŋa, “Yönɪm hölup yönmɪdōi?” röŋa.

Aliö rɪmɪn, yadmä, “Jisas, nöbö Nasaret yöbö aku,” me rɪmä.

⁸ Aliö rɪmɪn, Jisas yadöŋa, “Ñigō maduö yadla, ‘Nöbö aku mɪ nɪ mɪk.’ Nɪ hölu nugw yönöi aku, nöbö kɪyöbö ñigō röböxɪɲ dun,” me röŋa.

⁹ Röŋ aku, Jisas höd Nuö nugwo yadön mag akwör röŋa. Nuɲ Nuö yadöŋa, “Acö. Nöbö nɪ nölmö piaku, paɲyöbö i yöm rölö,” röŋa.

¹⁰ Wop akwör, Saimon Pita yu mɪxɪl ölisö rag höŋ aku pugul pön, nöbö i nugwo rɪmɪj mɪrɪx adö aɲadö römal cö gɪ aböŋa. Nöbö aku ib nuɲwa Malkas. Nuɲ God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib ödöriö aku nugwo mabö rɪ nölib nöbö nuɲ aku mɪdmɪda. ¹¹ Pita almɪdmɪn, Jisas yadöŋa, “Yu mɪxɪl ölisö pɪlō aku yöra röbaɲ pɪn

duan! Nagö Acö röbö acix ni nöl aku nimöino, rön nugulö ä?" röña.

Jisas pön Anas midöñ yöra dumä

¹² Jisas aliö rimin nugugirön, ami nöbö bla aipam, God höjöpälb rama ömdö nöbö bla aipam, Jisas nugwo pi ci+ci nigön, nag nig gö nigön, ¹³ ññ höd Jisas pön Anas midöñ yöra dumä. Anas nun Kaiapas nicmox nunwa. Kaiapas kim panyöbö aku, God ap höjöpäp ur nöl+nb nöbö dib ödöriö mabö aku yad nigim rimidöña. ¹⁴ Kaiapas nun höd Juda mönö pi nuöm nig+nb nöbö bla ñngö yadöña, "Nöbö panyöbö i wöroxan an magalig kömö din+ñ aku wä cön+ñö," röña.

Pita, "Jisas nugwo nugumidöiö," röña
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Makwam Jisas nugwo alön, pön du Anas rama dum+dmä nugwön, Saimon Pita, ni Jon, an+ñ mai mai dum+ña. God ap höjöpäp ur nöl+nb nöbö dib ödöriö aku ni nugw ri aböñ makwam, ni duön anadö ram nunwa kula yuadö bö duma; ¹⁶ ji Pita nun rinadö hör yör bö midöña. Ni höbkal hön, mö ubal+j ila nugwid+x midöñ aku nugwo yadön, Pita nugwo yöl+ñön kul yuadö bö dum+ña. ¹⁷ Ji mö ubal+j ila nugwid+x midöñ aku, Pita nugwön yadöña, "Nagö algör ör Jisas nöbö nun i ä?" röña.

Aliö rimin, Pita yadöña, "Ni yöi," röña.

¹⁸ Makwam Kaiapas nugwo mabö ri nöl+ndim nöbö bla aipam, God höjöpälb rama ömdö nöbö bla aipam, ññ ij rimin, rin urim rin yuö öb+il gi mid mau midmä. Pita nugwo algön nör ij rimin, hö mib+il yöraku panör midön, rin yuö mau midöña.

Anas Jisas nugwo mönö yad nugwöña
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Makwam Anas, God ap höjöpäp ur nöl+nb nöbö dib ödöriö höd midöñ aku, Jisas nugwo yad nugwöña, "Nöbö nan bla nöbö b+il kai b+il kai midöi? Nagö mönö b+il kai nöbö mö yad nöilö?" ri nugwöña. ²⁰ Aliö rimin, Jisas painö yadöña, "Ni mönö bli umadiö yad nölölim; nöbö ññ piaku

nugugu midim nugugirön, Juda mögum rib ram bla aipam, God höjöpälb ram aku aipam, öim wöxnö yad nöila. ²¹ Makwam, pödpöd rimin ni mönö yad nugumidlö? Nöbö mö mönö yadmön nugugu midim bli pön hön yad nugwö. Mönö b+il kai yadim aku ññ mi nugwöiñö," röña.

²² Jisas aliö rimin, God höjöpälb rama nugwid+x midöñ ömdö nöbö i, nugwo al-guna palön yadöña, "Pödpöd rimin God ap höjöpäp ur nöl+nb nöbö dib ödöriö aku nugwo mönö akuyöbö yadm+dlö?" röña.

²³ Aliö rimin, Jisas yadöña, "Ni mönö inakmönö i yadlanö, cinö aku, mönö inakmönö hör+il aku nöbö mö k+yöbö ñngö wöxnö yad nölö. Makwam mönö mi yad+il aku, nagö pödpöd rimin ni pailanö?" röña.

²⁴ Jisas nugwo nag nig gö nigmä aku midmin nugugirön, Anas yadmin ññ Jisas nugwo pön du, God ap höjöpäp ur nöl+nb nöbö dib ödöriö yonyöbö aku Kaiapas pön dumä.

Pita iswob, "Jisas nugwo nugumidöiö," röña

²⁵ Makwam Pita nun aliö öb+il gi midön rin mau midmin nugugirön, nöbö bli nugwo yadmä, "Nan aipam nöbö nun i midlö ä?" rimä.

Aliö rimin, Pita iswob wai nölön yadöña, "Ni yöi," röña. ²⁶ Makwam nöbö yöraku Pita rim+ja römal cö göñ aku, nöbö hödig rib nun i God ap höjöpäp ur nöl+nb nöbö dib aku nugwo mabö ri midöña. Nun hön, Pita nugwo yadöña, "Ni nagö nugula, nagö nöbö aku p+san olip yuö midlö ä?" röña.

²⁷ Aliö rimin, Pita iswob wai nölön yadöña, "Ni yöi," röña. Aliö rimin nugugirön, rib pia kulakula wö röña.

Jisas nugwo pön Pailot midöñ yöra dumä

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15: 1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ Ruö löu mil porim nugugirön, Juda ada ññ Jisas nugwo Kaiapas rama pön, Rom gapman nöbö dib Pailot ram diba pön dumä. Juda ada yadmä, "An Rom nöbö ram möl yuadö ki du cölmal cin+ñ

aku, anɪŋ pɪx alɪg mɪdɔn, Pasopa ap nɪmɪb maga mɪdenɪŋɔ, rɔn, rɪŋadɔ bɔ mɪdmä. ²⁹ Makwam, Pailot rɪŋɔ bɔ duɔn yadɔŋa, “Nɔbɔ kɪ nugwo agɔ mɔnɔm mɪdɪm nugwɔn pɔn hɔi?” rɔŋa.

³⁰ Aliö rɪmɪn, ñɪŋ yadmä, “Nuŋ ap gwogwo i rɔlɔxisɔŋɔ, nuŋ aliö pɔn hɔlɔlɪx,” me rɪmä.

³¹ Aliö rɪmɪn, Pailot yadɔŋa, “Ñɪŋ pɔn du lo ñɪŋa keir rɪg yad akuyɔbɔ nugwɔn, mɔnɔ diba yajne,” rɔŋa.

Aliö rɪmɪn, Juda ada painɔ yadmä, “An nɔbɔ mö akuyɔbɔ ñɪgɔ mɔnɔ diba yadɔn, pɪl pal nɪgɪŋ wɔrɔxɪb lo adaku mɪdɔl. Rom gapman ada anɪŋ wɔhɔ rɔiŋɔ,” rɪmä.

³² Juda ada aliö rɪmä aku, Jisas nɪ agɔ magɪm rɪŋ wɔrɔxnɔ, rɔn, rɪg yadɔŋ mag akwɔr rɪmä.

³³ Makwam Juda ada aliö rɪmɪdmɪn, Pailot iswob hɔbkal ram mɔl yuadɔ duɔn, Jisas han, me rɪm, hɔmɪn nugwo yadɔŋa, “Nagɔ Juda ada kɪŋ ñɪŋ aku mä?” rɔŋa.

³⁴ Aliö rɪmɪn, Jisas yadɔŋa, “Mɔnɔ nɪ yad nugumɪdlɔ aku, ajmɔl nan aku keir yadmɪdlanɔ owa nɔbɔ mö bli ajmɔl ñɪŋ aku pɔn yadmɪdlɔ?” rɔŋa.

³⁵ Aliö rɪmɪn, Pailot yadɔŋa, “Nɪ Juda nɔbɔ yɔi. Juda ada nagɔ piakwɔr, God ap hɔjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ dib nagɔ bla akwɔr, nagɔ pɔn hɔn imag na nɔlɔia. Nan agapɪm rɪman nagɔ aliö pɔn hɔiŋɔ?” rɔŋa.

³⁶ Aliö rɪmɪn, Jisas yadɔŋa, “Nɪ nɔbɔ mö pɔn nugwidɪx mɪjɪn aku, kɪŋ mögɔrɪb il kɪ rɪg mɪdɔi mag akuyɔbɔ mɪdɔinɔm. Nɪ mögɔrɪb il kɪ kɪŋ mɪdɪba rɪlɔx aku, Juda nɔbɔ mö bla nɪ nag nɪgnɪŋɔ, rim akuyɔbɔ, nɔbɔ mö nɪ bla ɔbɪlɔn ñɪŋ pɪsan nuɔ nuɔ pɪlɔyɪxa. Makwam nɪ nɔbɔ mö pɔn nugwidɪx mɪjɪn mag aku keir mɪda; mögɔrɪb il kɪyɔbɔ wɔhɔ,” rɔŋa.

³⁷ Jisas aliö rɪmɪdmɪn, Pailot yadɔŋa, “Aku, nagɔ kɪŋ i mä?” rɔŋa.

Aliö rɪmɪn, Jisas yadɔŋa, “Mɪ nagɔ yadlɔ maku pal. Adakwɔr mɪ, nɪ mögɔrɪb il kɪ yɔx pɔn hɔm, dib rɔxɔn, mɔnɔ ma aku yad nɔila. Nɔbɔ mö mɔnɔ ma ɔdɔriɔ pɪnɪŋɔ, rɪ rɪbyɔx nugwɔi akuyɔbɔ, mɔnɔ na aku pɔiŋɔ,” rɔŋa.

³⁸ Jisas aliö rɪmɪn, Pailot yadɔŋa, “Mɔnɔ adadɔ hɔrɪrɔr mɪga akwɔr mɪd aku, an pɔdpɔdiɔ mɔnɔ ma ɔdɔriɔ maku, me rɔn, nugunɪŋɔ?” rɔŋa.

Juda nɔbɔ mö Pailot nugwo yadmä, “Jisas nugwo pɪl pal nɪgɪŋ,” me rɪmä
(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailot mɔnɔ aku yadɔn, hɔuɔil rɪŋɔ bɔ rɔu duɔn, Juda ada ñɪgɔ yadɔŋa, “Nɪ nuŋ ap gwogwo i rɪ iɔra nugwɔi. ³⁹ Makwam an Rom gapman, kɪm aku kɪm aku, Pasopa wop dib aku hɔm, kɪlabɪs nɔbɔ ñɪŋ i hɔr yau abɔla. Makwam, Juda ada kɪŋ ñɪŋ aku, hɔr yau abmɔn diɔnɪŋɔnɔ ä?” rɔŋa.

⁴⁰ Aliö rɪmɪn, ajmɔla aj halɔn yadmä, “Nugwo yɔi! An Barabas yau abne!” rɪmä. Barabas aku, nɔbɔ mö bla mɔnɔ nɔl pɔn duɔn gapman nɔbɔ pɪsan nuɔ pɪlmä.

19

Pailot Jisas mɔnɔ diba yadɔŋa

¹ Aliö rɪmɪdmɪn, Pailot ami nɔbɔ nuŋ bla yadmɪn, Jisas nugwo naga pɔn pal hɔuɔilmel rɪmä. ² Aliö palɔn, ap kaigap alɪg bli pɔn, kɪŋ nɪgɔi usan akuyɔbɔ mei rɔn, Jisas nugwo rɔb nɔlɔn, wɔlɪj paskwolɔ mi mɪlkap i rɔb nɔlɔn, ³ nugwo iswob duɔn iswob duɔn yadmä, “Nan Juda ada kɪŋ ñɪŋa, nagɔ ɔim ɔim mɪdane!” rɪmä. Aliö yad gɪrɔn, nugwo hanaj mämäg yuɔ adɔ palmä.

⁴ Makwam Pailot iswob rɪŋɔ bɔ duɔn, Juda nɔbɔ mö ñɪgɔ yadɔŋa, “Nugwi! Nɪ Jisas nugwo pɔn rɪŋɔ kɪ hɔmɔn ñɪŋ nugwɔña, nɪ nuŋ ap gwogwo rɪ il i hɔlu nugwɔi,” rɔŋa. ⁵ Makwam Jisas nugwo usan kaigap alɪg mɪd aku rɔb rɪ nɔlɔn, wɔlɪj paskwolɔ mi mɪlkap adɔ rɔb nɔlmä aku alɪg hɔm nugugɪrɔn, Pailot ñɪgɔ yadɔŋa, “Nugwo nugune!” rɔŋa.

⁶ Aliö rɪmɪn, God ap hɔjɔpal ur nɔlɪb nɔbɔ dib bla aipam, God hɔjɔpalɪb rama ɔmdɔ nɔbɔ bla aipam, Jisas nugwo nugwɔn mɔnɔ bɔlɔlɔ rɔn yadmä, “Nugwo bɪ katlɔ watlɔ um sɔ pɪl pal nɪgi! Nugwo bɪ katlɔ watlɔ um sɔ pɪl pal nɪgi!” rɪmä. Aliö rɪmɪdmɪn, Pailot yadɔŋa, “Ñɪŋ keir

nugwo pön duön, bi katlö watlö um sö pıl pal nıgi. Ni ap gwogwo ri ila hölu nugwöiö!” röja.

⁷ Aliö rımın, Juda ada yadmä, “Nuñ, ‘Ni God Ha nuñ,’ me ra aku, lo an i yada, ‘Wöröxañ,’ me rö,” rımä.

⁸ Aliö rımın, Pailot nugwön, mi göj ipöxön, ⁹ höuöil ram möl yuadö duön, Jisas nugwo yad nugwön yadöña, “Nagö mögörib pikai yöbö?” röja. Aliö rımın, Jisas mönö i painjö yadölöñ. ¹⁰ Pailot yadöña, “Nañ ni mönö i yadöinö ä? Nañ nugulö, ni nagö nugwidix midla. Makwam, nagö yau abnöb yau abna; nagö bi katlö watlö um sö pıl pal nıgıñ, me rımön, pıl pal nıgıñ,” me röja.

¹¹ Aliö rımın, Jisas yadöña, “Nañ ni nugwidix midlö aku, nañ keir yöi, God nagö yadmın nugwidix midlö. Makwam, ni ri gwogwam rımidlö ömörö aku nañör pöinam; ni pön nagö nöl nöbö aku mi öliñ höb diba pönıñö,” röja.

¹² Jisas aliö rımın, Pailot nugwo hör yad abnö, rön, ri byöx nugwöña, ji Juda ada nugwo bölölö ri yadön yadmä, “Nagö Jisas nugwo yau abmıjınö aku, Rom nöbö dib Sisa nöbö nugub nuñwa midöinö. Nöbö, ni kiñ midlö, röi piaku, Sisa pısañ nuö nuö pinıñö, rön, mönö akuyöbö yadöinö,” rımä.

¹³ Aliö rımidmın, Pailot mönö aku nugwön, du Jisas nugwo yölıñ rıñö bö hön, nuñ du mönö pi nuöm nıgıb nöbö hogw rol yör sö rim rol aku römıdöña. Kau römıdön aku, “Rıg Ödöi” me röia. Makwam Arameik mönö nıgön, “Gabata” me röia.

¹⁴ Makwam wop aku, Juda nöbö mö Pasopa ap añañlön pıdılub wop ñıñ. Naiö mibıl yör kıpısö mag aku, Pailot ñıgö yadöña, “Kiñ ñıñ aku mık!” me röja. ¹⁵ Aliö rımın, ajmöl aj halön yadmä, “Nugwo pıl pal nıgö! Nugwo bi katlö watlö um sö pıl pal nıgö!” rımä.

Aliö rımın, Pailot yadöña, “Kiñ ñıñ kı bi katlö watlö um sö pıl pal nıgıñö ä?” röja.

Aliö rımın, God ap höjöpä ur nölıb nöbö dib bla yadmä, “Kiñ an i midöl; Rom nöbö dib Sisa akwör midö,” rımä.

¹⁶ Makwam aliö yadıp dumıdmın, Pailot mönö ñıgö aku pön, ami nöbö bla ñıgö yadöña, “Jisas nugwo pön du bi katlö watlö um sö pıl pal nıgıñ,” me röja.

Jisas nugwo bi katlö watlö um sö pıl pal nıgmä

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Jisas nugwo pıl pal nıgıñö rim bi katlö watlö wab aku, Jisas nuñ keir nölmin, nuñ pırag pıd nıg rag “Nöbäpö Yöcmac Yöj Lei” me röi pıda duöña. Pıd aku, Arameik mönö nıgön “Golgota” me röia. ¹⁸ Jisas nugwo bi katlö watlö um sö cıpıl pal nıgön, nöbö mös, i adöi, i adöi, pıl pal nıgmä. Jisas mibıl yöra midöña.

¹⁹ Pailot yadmın, nöbö nuñ bla bapö i pön kai kitön, Jisas nugwo pıl pal nıgim bi katlö watlö waba höñ sö yöcmac yöra pikwo audiö nıgmä. Kai kitim mönö aku:

JISAS NASARET YÖBÖ JUDA ADA KIN

ÑIÑA MİK.

²⁰ Mönö pañyöbö adakwör, Arameik mönö kai kitön, Latin mönö kai kitön, Grik mönö kai kitön rımä aku, Jerusalem il yöraku midön aku, Juda nöbö mö mıga akwör mämäga nıg nugumä. ²¹ Makwam God ap höjöpä ur nölıb nöbö dib bla du Pailot nugwo yadmä, “Mönö kai kitlö aku wä röi. ‘Juda ada kiñ ñıña’ mönö aku midenım; hör yadö, ‘Nuñ keir yada, ‘Ni Juda ada kiñ ñıña midlö,’ rö,’ mönö akwör kai kitö,” rımä.

²² Aliö rımidmın, Pailot painjö yadöña, “Ni mönö pödiö kai kitıl aku, aliö akwör mıjönıñö,” röja.

²³ Makwam Jisas nugwo bi katlö watlö um sö pıl pal nıgön, ami nöbö mös mös Jisas wölıj nuñ bla nuöm hörırör nıg pön, wölıj mılkapä rön lıdixölim aku, algör ör nuöm nıg pıba yadmä, ²⁴ “Pi waglöxöinıñ! Hör höbai sadu röxg wobön, nöbö kai pön aku nuñ pönıñö,” rımä. Alim mag akuyöbö, God maduar ör nöbö mö bla ñıgö ri byöx nölmin, God Mönö aku kai

kitön, mai aiöñiñö, rima aku makwam, mai pan mag akwör rima. Mönö aku kai kitön yadmä,

“Wölij na aku nuöm nig hörirör pön, wölij milkap na aku, höbai sadu röxg wobön pöñö,” rima.

²⁵ Makwam wop aku, Jisas nuöm aku, nobniñ aku, Klopas möniñ Maria aku, Maria Magdala aku, niñ hön Jisas nugwo bi katlö watlö um sö pil pal nigim il yöra hör hör yörkwo midmä. ²⁶ Ni Jon, Jisas ni madmag nigmid nöbö aku, algör ör il yöra midim makwam, Jisas ni nugwön, nuöm Maria nugwo yadöña, “Mö mig, ha naña maku pal,” röña. ²⁷ Aliö rön, nuñ piöñö nuöm Maria nugwön ni yadöña, “Nam naña maku pal,” röña. Aliö rimin nugugirön, wop aku, Jisas nuöm nugwo yöliñ pön ram na du nigön, pisan midmidöla.

Jisas wöroxöña

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Jisas nugwöña, mabö nuñ adaku magalig ri porön makwam, God Mönö yadön aku mönö ma nigan, me rön, yadöña, “Ni iröpa ub rö,” röña. ²⁹ Makwam röbö wain acix balol i rag hö yöra niñim midön makwam, ami nöbö i, ap höx wab i pön, wain acix aku pilön, pi bi hisop löx riba idu pilön, rag hö Jisas ajmöl cuép uñ röula nigöña. ³⁰ Jisas röbö wain acix aku nimön yadöña, “Riba porö,” rön, iröpa ubilön, inöm nuñwa God nölöña.

Jisas señ nuñ pala pin gilixmä

³¹ Makwam Juda nöbö dib bla, inösu wop aku pigö pigö midön mag aku mödö hömidmin nugwön yadmä, “Löuan God höjopalib wop an aku, nöbäpö bla bi katlö watlö höñ sö midölñ,” me rön, du Pailot nugwo yadmä, “Nöbö bi katlö watlö höñ sö pil pal nigoi piaku, ami nöbö bla yödpilö niñ bla pal gilixiñ, rimgör wöroxin, pi il bö nigin,” me rima. ³² Aliö rimin, Pailot ami nöbö piaku nigö yadmin, du nöbö Jisas pisan pil pal nigim hogwa, yödpilö niñ bla pal gilixmä.

³³ Jisas yödpilö nuñ aku pal gilixiñ, rön du nugumin, nuñ mödö wöroxöña. Alön aku makwam, yödpilö nuñ aku pal gilixölim.

³⁴ Ji ami nöbö i, nugwopö i pön, Jisas nugwo señ palö pinmin nugugirön, rib pia haña röbö alig pinöña. ³⁵ Makwam, niñ nöbö mö mönö kai kitmidil ki nugwön piaku aipam, Jisas nugw pine, rön, ni Jon, Jisas nugwo rön aku mamag na keir nugul aku, nigö mönö mi ödoriö ki yadön döñö, kai kitmidla. ³⁶ Makwam alön aku, God maduar ör nöbö mö bla nigö ribyöx nölmän, God Mönö aku kai kitön, mai akuyöbö aiöñiñö, rim makwam, mai mag aliö akuyöbö akwör rima. God Mönö aku kai kitön yadmä, “Yöd nuñwa i pal gilixeniñö,” rima. ³⁷ Makwam mönö i yadmä, “Nöbö nugwo nugwo piloi bla, nugwo nugwöñiñö,” rima.

Josep nuñ Jisas mixiña pön du hogw pilöña

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Nöbö Arimatia taun yöbö i, Jisas mönö maga nugw pön aku, ji Juda nöbö dib nigö ipöxon, Jisas nugw pilö, rön, wöxnö yadmidöl. Nöbö aku ib nuñwa Josep. Nuñ Jisas nugwo pön du hogw pinö, rön, du Pailot nugwo yad nugumin, yöwö rim, pirag duöña. ³⁹ Nikodimas nuñ Josep pisan dumä. Nikodimas nuñ höd du Jisas nugwo paxmag yuö bö nugwön nöbö aku. Nikodimas ap höliñ wä höb miga akwör, kilo akuyöbö padokwo padök pañyöbö i höuöiliö hö wölu möl sö (35) pön duöña. Ap höliñ wä höb aku, bi mö biñugw aku aipam, bi alos biñugw aku aipam pön rima. ⁴⁰ Makwam niñ mös du nöbäpö högi aku pi libix ri rag pinön, Juda nöbö mö rig rimidöi mag akuyöbö, bi biñugwa pirag duön aku, nöbäpö högi akuyöbö nin kapa pugul nölon, linin pi wölij lei rim ulmidö mixil aku pön, wobmä. ⁴¹ Jisas bi katlö watlö um sö pil pal nigim il yöra möriwö i midöña. Möriwö aku mibil yöra rig möl yöudöndön ör yöluön, nöbäpö hogw pilölim i midöña. ⁴² Juda ada God

höjöpālīb wop ñiη aku womiöx womiöx rön aku, yadkap hogw pīlīñö, rön, rīg möl hör il yöraku hogw pīlmä.

20

Nöbäpö hogw pīlmä aku yör akwör mīdöña

(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Sade wop aku, ruö löuba rīmīn nugugīrön, Maria Magdala nöbäpö hogw pīlim möla duön nugwöña, rīg dib nöbäpö hogw möla idīx gim aku, kīrīrī rī du gägāp adö mīdöña. ² Nun nugwön, höbkal ipālīp hö Saimon Pita an mīdmīñ yöraku hön yadöña, “Nöbö Dib aku nugwo tar pīrag duöia; jī rag hö ñgöi yöra nugwölölīñö,” röña.

³⁻⁴ Aliö rīmīn, Pita an yöñö nuguba rīmgor ipālīp dumīña. Nī höd duön, ⁵ rīñadö bö ör mīdön, rīg möl sō amnīmab nugumön wölīj wab bla akwör mīdöña. ⁶⁻⁷ Makwam Saimon Pita nun mai hön, rīg möla yuadö duön nugwöña, Jisas nugwo ap uñ wobön alīg ñgim akuyöbö yauölön; rīg hogw pīlim aliö akwör mīdöña. Wölīj yöcmac sō pal wöd wob gim aku, algör yauölön; rīg pal wöd wob gim akwör öröu hör yöra mīdöña. ⁸ Nī höd nöbäpö hogw pīlim yöra uröpīnma, jī wopik nī algör rīg möla yuadö duön nugumön, wölīj bla wobön rīgim akwör mīdön makwam, aku mī Jisas öbīlö, rön, nugw pīma. ⁹ Makwam wop aku, God Mönö kai kītön, Jisas wöröxön öbīlönīñö, rim mönö aku, an nugw rī abölmīñ. ¹⁰ Aliö nugwön höbkal rama dumīña.

Maria Magdala Jisas wöxnö ñgmīn nugwöña

(Mat 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹⁻¹² Makwam Maria nöbäpö hogw pīlim hogw möl aku rīñadö yöra öbīl gī mīdön im gīr mīdöña. Im gīr mīd gīrön, höglöma wei hölön rīg möl sō amnīmab nugumīn, ejol wölīj lei rōbim hogwa, Jisas nöbäpö högi höd mīdön kau aku rōmīd gī mīdön, i yöcmac adö sō, i yödplö adö bö mīdmä.

¹³ Ejol hogw aku Maria nugwo yadmä, “Pödpöd rīmīn immīdlāñö?” rīmā.

Aliö rīmīn yadöña, “Nöbö Dib na aku nugwo pön du pikai ñgöi aku nugwöiö!” röña. ¹⁴ Aliö rön, höuöiliö nugumīn, Jisas öbīl gī mīdöña. Jī nugwo nugumīn, nöbö aku nöbö hör i rōxg mīdöña. Jisas nugwön aku, jī aku Jisas ör, me rön, nugwölön.

¹⁵ Jisas pīöñö Maria nugwo yadöña, “Mö mīg. Pödpöd rīmīn immīdlö? Yönīm hölu nugumīdlö?” röña.

Aliö rīmīn, Maria rībyöx nugwöña, möriwö mabö rīb nöbö akwör nī yadmīdö, rön, rībyöx nugwöña. Aliö rībyöx nugwön yadöña, “Nöbö dib nugub. Nöbäpö aku pīrag dulö aku, pikai ñglö aku nī yadan, pīrag dinö,” röña.

¹⁶ Aliö rīmīn, Jisas yadöña, “Maria!” röña.

Aliö rīmīn, Maria, Arameik mönö ñgön, “Rabonai!” röña. Mönö yadön aku, “Mönö Yad Nölīb Nöbö.”

¹⁷ Aliö rīmīn, Jisas yadöña, “Nī mögöriñ il kī rōböxön, höbkal Acö mīd yör sō duöi aku, nī pī gī mīdölö. Makwam nagö duön, haul nöbö nī bla ñigö yadö, ‘Jisas yada, “Nī Acö nī, Acö ñiñā, God nī, God ñiñā mīd yöra höbkal dumīdlö,” rö,’ rane,” röña.

¹⁸ Jisas aliö rīmīn, Maria Magdala du Jisas nöbö nun bla ñigö yadöña, “Nī Nöbö Diba nugwo nugwön hömīdlö,” röña. Aliö rön, Jisas agö mönö bīlīm yadön aku, Maria nun Jisas nöbö nun pia mönö aku yad nölöña.

Jisas wöxnö ñgmīn nöbö nun bla nugwo nugumä

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Makwam Sade wop aku, naiö rödiñ duöña nugwön, nöbö nun bla Juda nöbö dib akuyöbö ipöxön, ram möla duön ubalīj aku wöl gö ñgön, tar mīdmä nugwön, Jisas hö mībīl yöraku wöxnö ñgön yadöña, “God ñigö nugwidīx mīdan,” me röña.

²⁰ Jisas aliö rön, imag wab nunwa ñigö yabuön, mīxiñ señ nunwa yabuöña. Nöbö nun bla nugwön, aku Nöbö Dib akwör, me rön, mī ödöriö wahax pīmä.

²¹ Jisas piönö ñigö iswob yadöña, “God ñigö nugwidix midan. Acö ni yad abmin hön mabö nuñwa rıl mag akuyöbö, ñigö piönö aipam yad abmidlö,” röña. ²² Aliö rön, ñigö pır gırön yadöña, “Inöm Leia pi. ²³ Nöbö mö ap kib mag gwogwo röi mag bla nugwön röböxöñ aku, God nuñ kwo algör ör ap kib mag gwogwo ñiña nugwön röböxöna. Ji ap kib mag gwogwo röi mag bla nugwön röböxeñ aku, God nuñ kwo algör ör ap kib mag gwogwo ñiña nugwön röböxeninjö,” röña.

Jisas wöxnö ñigmın nöbö nuñwa Tomas nugwo nugwöña

²⁴ Makwam Jisas hö wöxnö ñigön ñigö mönö yadöñ wop aku, nöbö nuñwa Tomas, ib i Ha Wab me röi aku, ñigö pısan midölön. ²⁵ Makwam, mai Jisas nöbö nuñ bli Tomas nugwo yadmä, “Nöbö Dib aku nugwölinjö,” rima.

Aliö rimın, nuñ painjö yadöña, “Aliö yadmidöi aku, ji imag nuñwa cipıl palim aku aipam, señ nugwo pilim aku aipam, mämäg na keir nugwön imag na pi nugun aku makwam, mönö aku nugw pön, öbılö, rön nugw pına; nöi mijön aku, wöhö,” röña.

²⁶ Aliö rön, inpilö panyöbö i midön, Jisas nöbö nuñ bla Tomas pısan iswob ram möla midmä. Ubalij wöl gö ñigmä aku, ji Jisas nuñ hö mibıl yöraku wöxnö ñigön yadöña, “God ñigö nugwidix midan,” me röña. ²⁷ Jisas aliö rön, Tomas nugwo yadöña, “Imag nagö aku, ni cipıl palim yörık pi nugwö. Imag na nugwö. Señ ni nugwo pilim yörık aipam pi nugwö. Rıb diba yöxölön, ni nugw panö,” röña.

²⁸ Aliö rimın, Tomas yadöña, “Nöbö Dib ni, God ni!” me röña.

²⁹ Makwam Jisas nuñ Tomas nugwo yadöña, “Ni wöxnö ñigmön nugwön mönö, ni nugw pilö. Makwam nöbö mö ni wöxnö ñigmön nugwölön, ni nugw pimijön piaku, mi ödöriö wahax pimidinjö,” me röña.

Jon mönö ki pödpöd rimın kai kitön

20:23: Mat 16:19
14:29; Jon 13:23

20:29: 1Pit 1:8

20:31: Jon 3:15; Rom 1:17; 1Jon 5:13

21:3: Luk 5:4-7

21:7: Mat

³⁰ Makwam mönö kai kitmidıl ki, an Jisas nöbö nuñ bla nugugu midmin nugugırön, Jisas ap rölibä hörırör mığa akwör rimid piaku, magalıg kai kitöi. ³¹ Makwam ñiñ, Jisas nuñwör Krais aku, God Ha nuñwa ödöriö akwör, me rön, nugwo nugw pıñ, ñigö pan, nugwo pısan kömö mijöninjö, rön, mönö ki kai kitla.

21

Jisas wöxnö ñigmın nöbö nuñ akuyöbö mij sö piaku nugwo nugumä

¹ Makwam mai an Jisas nöbö nuñ bla Ban Yuö Taibirias yöraku midmin nugugırön, Jisas nuñ wöxnö ñigmın nugumıña. Agapım rıg rön aku yadıba rimidla. ² Saimon Pita aku, Tomas aku (ib i Ha Wab me rimidöi aku), Nataniel Kena taun, mögörib Galili yuadö yöbö nöbö aku, Sebedi ha Jems an hödpıg nöbö hogwa aku, Jisas nöbö nuñ mös aipam pısan, nigio ñigön du Ban Yuö Taibirias yöra midminıña.

³ Saimon Pita anıñ yadöña, “Ni dölöm pıba dumidlö,” röña. Aliö rimın, “An pısan dininjö,” rön, du nugwo pısan röbö alebö pön, rıp yönmidım yönmidım ruö löuöña ji dölöm bli põlmıñ.

⁴ Makwam naiö wölıba rimın nugugırön, Jisas hö ban yuö pö halai rola öbıl gi midöña. Nugwo nugumıña ji aku Jisas ör me rön nugwölmiñ. ⁵ Nuñ an yadöña, “Ha ruai. Ñiñ dölöm pıba rıp yön wöhö nugwölönö ä?” röña. Aliö rimın, an yöwö rimıña. ⁶ Aliö rimın, Jisas nuñ an yadöña, “Uben aku pi röbö alebö imag mırıx pilö adö abön, dölöm bli põñinjö!” röña. Aliö rimın, uben aku pi röbö yuö bö abön, dölöm mığa akwör pön, pıxmın höb maga rölon. ⁷ Almıdmın, ni Jon, Pita nugwo yadma, “Nöbö aku Nöbö Dib akwör,” me rima. Aliö rimön, Pita nugwön, wölıj nuñwa yöraku ñigön aku pi höbiöda pal wödön, mämaliö röbö yuö bö piñıröña. ⁸ An nöbö bli röbö alebö rola midön, uben dölöm alıg hö wölön midön aku, pıxıp hö, pad piaku yoi, mita akuyöbö padokwo padök mös

mös höuöiliö hö wölu amñaxib sö (100) ör, rëbö cakö yöra hömija.

⁹ Cakö yöraku hön nugum+in, rin yuö bica pinöy b+c rola dölöm bli yön midöña. Bred bli algör midöña. ¹⁰ Makwam Jisas anij yadöña, “Dölöm weik poi akuyöbö bli pön höi,” röña. ¹¹ Aliö rim+in, Saimon Pita rëbö alebö rola duön, nuñ pisan uben dölöm miga akwör (153) midöy aku rig jimi döula p+xip hömija. Uben aku ömörö röña ji ödörölön.

¹² Jisas nuñ anij yadöña, “Hön ap n+mi,” röña. An möigw yöxön, nagö nöbö kai hön midlö, rön, nugwo yad nugwölm+in; aku Nöbö Dib akwör, me rön, nugwön rëböxm+in. ¹³ Jisas nuñ du bred aku pön, p+ nuöm nig an nölön, dölöm aipam p+ nuöm nig an nöl+m, nim+m+in.

¹⁴ Makwam Jisas wöröxön öb+lön, anij nöbö nuñ bla wop mös pañ wöxnö nig+m+in nugwo nugum+in.

Jisas nuñ Pita nugwo yad nugwöña

¹⁵ Makwam an ap nim pörön, Jisas Saimon Pita nugwo yad nugwöña, “Saimon Jon ha nuñwa. Nöbö ki+yöbö wöhö; nagö ni mör madmag nigmidlö ä?” röña.

Aliö rim+in, Pita yadöña, “Nöbö Dib. Ni nagö madmag nigmid+l aku mi, nagö nugulö maku pal,” röña.

Aliö rim+in, Jisas yadöña, “Sipsip as ni bla, nugwid+x midane,” röña.

¹⁶ Jisas aliö rön, iswob yad nugwöña, “Saimon Jon ha nuñwa. Nagö ni mör madmag nigmidlö ä?” röña.

Aliö rim+in, Pita yadöña, “Nöbö Dib. Ni nagö madmag nigmid+l aku mi, nagö nugulö maku pal,” röña.

Aliö rim+in, Jisas yadöña, “Sipsip ni bla nugwid+x midane,” röña.

¹⁷ Jisas iswob nugwo yad nugwöña, “Saimon Jon ha nuñwa. Nagö ni mör madmag nigmidlö ä?” röña.

Jisas akuyöbö alön, mönö adö panyöbö akwör, “Nagö ni mör madmag nigmidlö ä?” rön yad nugwön iswob yad nugwön rön aku, Pita r+b miga yöx nugu girön

yadöña, “Nöbö Dib. Nagö ap bla magalig nugulö. Makwam, ni nagö madmag nigmid+l aku mi, nagö mödö nugulö maku pal,” röña.

Aliö rim+in, Jisas yadöña, “Makwam, sipsip ni bla nugwid+x midö. ¹⁸ Ni nagö mi ödöriö yadm+dla, nagö ha nöbö röxg midmö wop aku, wöl+ja r+b naña keir rig yöx nugumö akwör p+ yömön yönmidlö. Ji nagö mai nöbö nom röxg+nö wop aku, nagö imag nagö pisö abmidan nugug+rön, nöbö hör hön nagö nag wab+lön, duöinö c+nö möl aku yöl+jön pön diön+jö,” röña.

¹⁹ Jisas mönö yadöy aku, nöbö mö bli ñ+j mai Pita p+l pal nigöñ aku, nuñ höd nugwön yadöy maku. Nöbö mö maiyöbö piaku, Pita nugwo ap agap+m rim+d+in wöröxön aku nugwön, God nuñ mil mag wä keiryöbö alig mid aku, nugwöña. Makwam Jisas Pita nugwo yadöña, “Ni mai hane,” röña.

²⁰ Jisas mönö aku yadm+in, Pita höuöiliö nugwöña, ni nöbö Jisas madmag nigmid+l aku midma. Ni nöbö aku pal, höd Jisas Pasopa ap nimmidöy il yöra römid gi midön yad nuguma, “Nöbö Dib. Agö nöböm nagö höuöu cön+jö?” r+ma. ²¹ Pita ni nugwön Jisas nugwo yadöña, “Nöbö Dib. Nöbö ki nugwo pödpöd cön?” röña.

²² Aliö rim+in, Jisas yadöña, “Aku r+b ni. Ni yadmön nuñ mid+b ör midan nugug+rön, höbkal hön aku, mönö nañ yöi mi. Makwam nañ ni mai hane,” röña.

²³ Jisas mönö yadöy aku, nöbö mö nugwo nugw pim bla yadmä, “Jisas nöbö nuñ aku wöröxen+jö,” r+mä. Ji Jisas nöbö nuñ aku wöröxen+jö, rön, mönö aku yadölön; nuñ hör yadöña, “Ni yadmön nuñ mid+b ör midan nugug+rön, höbkal hön aku, mönö nañ yöi,” röña.

²⁴ Jisas nöbö nuñwa yadöy aku ni Jon. Ni keir mönö ki kai kitön, magalig mönö ma mid aku nugwön kai kit+l maku.

Jisas nuñ rig yadöy mönö akuyöbö nugwön mönö akwör kai kitla. Makwam an magalig nugum+in mönö kai kit aku, mönö ma akwör kita. ²⁵ Jisas ap adö hör+rör miga akwör rön aku, ji mönö

aku hör bli ör mibıl yörık kai kıta. Nı
nugula, nöbö bli mönö piaku magalıg köp
bö kai kıt nıgöyıx aku, mögörüb kı ulmıdö
röxmın, pön du nıgıb yöra mıdölöx.

Aposil Jisas mönö wä pön dub nöbö piaku ñiñ agap apim rim mönö aku

Luk Tiopilas nugwo iswob kai kitöña

¹ Nöböhöd Tiopilas. Ni nagö mönö höd kai kitma aku, Jisas nugwo yox pön hom, dib röxön mabö ila nigön midip duön, agap apim rön, mönö kai kai yad nölön aku, nagö köp agñiñ aku kai kitma. ² Mai, God nuñ Jisas pön mögörib adöx yöd röul adö kau sö pön wöluöña. Ji nuñ adöx yöd röul adö kau sö wöluba röñ mag aku, nuñ rimin Inöm Leia nuñ mönö nuñwa pön dub nöbö yad nigöñ nöbö akuyöbö ñigö yad nöl ri aböña. Mönö aku magalig höd kai kitön nagö nölüm maku. ³ Jisas wöröxöña ji höbkal öbilön, wop akuyöbö padokwo padök pañyöbö i höuöiliö hö pin du adokwebö mij bö (40) mibil yöra wop miga wöxnö nigön, mönö nuñwa pön dub nöbö nuñ bla pisan midön, God nöbö mö pön nugwidix midib mönö aku ñigö yad nölümida. Almidin, ñiñ mämäg ñiña keir nugumin nuñ kömö midöña. ⁴ Makwam wöröxön öbilön, mögörib döul il ki midmid wop mibil yöraku, wop i nöbö nuñ piaku pisan ap nim girön yadöña, “Ni ñigö höd yadim mag akuyöbö, Acö na ap kai ñigö nöinö, röñ aku, Jerusalem yörik ör midön pöx mijöña. ⁵ Jon röbö pal nölüb nöbö aku hör nöbö mö ñigö röbö akwör pal nölümida, ji wop mösör hö duañ, Inöm Leia nuñ hön ñigö pal nöionñö,” röña.

Jisas nuñ mögörib adöx yöd röul adö kau sö wöluöña

⁶ Makwam wop i Jisas nuñ nöbö nuñ piaku midim mibil yöra wöxnö nigmin, ñiñ nugwo yadmä, “Nöbö Dib, nagö weik kin ana midañ, an Isrel nöbö mö mögörib an ki iswob an keir nugwidix midön, mögörib bli nugwidix mijññönö

ä?” rimä. ⁷ Aliö rimin, Jisas ñigö yadöña, “Wop kai cön aku, Acö rib nuñwa keir yox nugwön yad nigöña; ap ñiñ yoi. ⁸ Makwam Inöm Leia nuñ ñigö han, ñiñ ölisö mag aku pön, duön Jerusalem nöbö mö, Judia nöbö mö, Sameria nöbö mö, nöbö mö mögörib adadö piaku piaku magalig, ni agap apim ril mönö aku pön duön nöbö mö akuyöbö yad nöionñö,” röña.

⁹ Jisas aliö rön, nöbö nuñ bla nugugu midim nugugirön, God nuñ Jisas adöx sö pön wolumin nugugirön, mijoi wab i hön nugwo yuö aböña.

¹⁰ Makwam nuñ wolumidöña, ñiñ laxiö adöx sö nugugu midim nugugirön, wop akwör nöbö wölj lei yömim hogwa hö ñigö pisan öbil gi midmä. ¹¹ Nöbö hogw aku yadmä, “Nöbö Galili yöbö kiyöbö, ñiñ pödpöd rimin laxiö adöx sö nugugu midoi? Ñiñ nugugu midin nugugirön, God nuñ rimin, Jisas nugwo pön mögörib adöx yöd röul adö kau sö pön wölu mag akuyöbö, mai nuñ keir höuöil aliar alip hönñö,” rimä.

Judas wöröxmim nugugirön Mataias yörunuñwa pöña

¹² Olip Pid sö midmä aku röböxön Jerusalem höuöil dumä. Ödoi mixil yoi, Olip Pida Jerusalem womiöx; Juda nöbö mö ñiñ God höjöpaltib wop aku rig rip yönmidoi mag akuyöbö.* ¹³ Jerusalem duön, ram hölmib ñiña uröpinön, ram möl bil sebö möla dumä. Nöbö midim akuyöbö: Pita, Jon, Jems, Edru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matiu, Alpias ha nuñwa Jems, Saimon Selot, Jems ha nuñwa Judas. ¹⁴ Ñiñ öim öim mögum rön, God höjöpalmidmä. Jisas nuöm Maria, Jisas pignin nöbö bla, mö bli pisan öim almidmä.

¹⁵ Makwam wop mibil yöraku, nöbö mö padokwo padök mömid so höuöiliö mömid sö (120) hö mögum rim nugugirön, Pita öbilön ñigö yadöña, ¹⁶ “Haul nöbö mölön nöbö nugwi. Inöm Leia nuñ maduar ör Depid nugwo ribyöx nölmin, Judas Jisas

1:1: Luk 1:3 1:2: Mak 16:19; Luk 24:49-51 1:3: Luk 24:36-49; Apos 10:41 1:4: Luk 24:49; Jon 14:16-17; Apos 2:33 1:5: Mat 3:11 1:6: Luk 24:21 1:7: Mak 13:32 1:8: Mat 28:19; Luk 24:48 1:11: Mat 26:64; Luk 21:27 1:12: Luk 24:50-53 * 1:12: kilomita pañyöbö iör aliö 1:13: Mat 10:2-4 1:16: Sam 41:9

nugwo höuöu cön aku höd nugwön kai kitm+n, r+g yadön yadön mag akuyöbö akwör röja. ¹⁷ Jisas nöbö Judas aku p+m+n, an p+san m+don, mabö nuñ aku n+giö n+gön r+m+döl+ñö,” röja.

¹⁸ Judas nuñ Jisas nugwo höuöu rön, r+g pön aku rag duön, mögöri+b i wobön, m+di+p duön, wop panyöbö i gup+n pal wödm+n, wöt nuñwa b+rm+n, höbwaba magal+g kul r+ röp+n+m+n wöröxöja. ¹⁹ Aliö wöröx+m, Jerusalem nöbö mö magal+g nugwön, mögöri+b wobön wöröxöja aku iba Akeldama me r+mä. Akeldama yad+m mönö il aku, “Haña p+nöj Mögöri+b,” me rön yadmä.

²⁰ Pita yadöja, “Depid maduar ör God Mönö r+ib Sam mönö um bli kai kitön yadöja,

‘Ram nuñwa yöja akwör m+dan;

Nöbö mö bli ram nuñwa du m+di+l+ñ,’
me röja.

Depid mönö i piönjö yadöja,

‘Mabö nuñ aku nöbö i pan,’ me röja.

²¹ Aliö röja aku, nöbö an keir i nugwön p+n+ja. An Nöbö Dib Jisas p+san yön m+diöl aku, nöbö an p+san öim yön+m+di nöbö i nugwön p+n+ja. ²² Nöbö an p+san öim yönön, Jon nuñ Jisas röbö pal nölön aku nugwön, m+di+p duön, Jisas wöröxön öb+lön adöx yöd röul adö kau sö dum+n nugwön nöbö i nugwön p+n+ja. Nöbö akuyöbö p+n+ñ aku, Nöbö Dib Jisas wöröxön öb+lön mönö aku yad nöl ri abön+ñö,” röja.

²³ Pita aliö r+m+n, Mataias Josep yönö nöbö hogwa yad n+gmä. Josep wop bli ib nuñwa i Basabas, i Jastas, me r+m+dmä. ²⁴⁻²⁵ Nöbö hogw aku n+gö aliö yad n+gön, God höjöpälön yadmä, “Nöbö Dib, Judas höd r+ gwogwam rön wöröxön, nuñ m+di+b yöra duön makwam, yör nuñwa yön pön+ñö, rön, nöbö mös hogwa k+ yad n+göla. Makwam, nagö nöbö mö magal+g r+byöx nugwön, r+g röi mag akuyöbö nugulö makwam, an nagö yad nugum+diöla, nan keir nöbö maku, me ran, an nugwön p+n+ñö,” r+mä. ²⁶ Aliö rön,

nöbö hogw aku r+ip n+ña pugul p+m, Mataias iba wölm+n, Jisas mönö wä pön dub nöbö akuyöbö ag+ip sö p+san n+giö n+gim, iswob nöbö akuyöbö möl sö n+göja.

2

Inöm Leia höja

¹ Nöbö mö Jisas nugw pim bla, Pedikos wop dib aku weik, me rön, hö ram möl panyöbö i m+dmä. ² Aliö m+di+m nugug+rön, r+ba g+gi diba adöx yöd röul adö kau sebö rön, hödal röxg hön, ram möl yuadö röm+di m+dim yöra höja. ³ Makwam wop akwör nugum+n, r+n pin röxg+ib ap aku hön, paxdör+m pan pan nuöm n+gön, nöbö mö yöcmac pan pan rol sö du m+diöja. ⁴ Du m+dm+n nugug+rön, Inöm Leia hön, inöm n+gö yuö kwo aja wölöja nugwön n+ñ mönö yöbö adö hör+rör yadmä.

⁵ Makwam wop aku, Juda nöbö mö bla, n+ñ mögöri+b pia pia möl hör+rör hön, Jerusalem mögum r+m+dmä. Nöbö mö piaku n+ñ God Mönö r+g yadön mag akwör nugwön r+m+dmä. ⁶ G+gi dib aku r+m+diön nugwön, pödpöd r+m+diö, rön, nöbö mö m+ga akwör r+m+gö ram aku hön nugum+n, mönö yöbö adö hör+rör ödöriar yadm+dmä. ⁷ N+ñ nugwön aiö waiö rön yadmä, “Nöbö mö b+l+k magal+g Galili yöbö. ⁸ Makwaim pödiö mönö yöbö ana hör+rör r+g yadöl mag akuyöbö ödöriar yadm+diöia nugum+diöl? ⁹ An bli Padia, bli Midia, bli Ilam, bli Mesopotemia, bli Judia, bli Kapadosia, bli Podas, bli Esia, ¹⁰ bli Prijia, bli Pampilia, bli Ijip, bli mögöri+b Libia, Sairini taun kwol piaku, bli Rom yöbö höla. ¹¹ (Nöbö mö Rom yöbö höi aku, bli Juda nöbö mö ödöriö, bli Juda nöbö mö yöi j+ mai Juda nöbö mö r+g röi mag akuyöbö röia.) Bli Krit, bli Arebia yöbö höla. Makwam an nugum+dm+n nugug+rön, mönö yöbö ana hör+rör r+g yadöl aliar ödöriar yadön, God nuñ mag keiryöbö rö, rön, ib nuñwa yad+m b+l sö dum+da, nugum+diöl+ñö,” r+mä. ¹² Aliö rön, r+ib m+ga yöx nugu g+rön, bli bli yad

nugum bli bli yad nugwön yadmä, “Mag hōra rīmīd aku pōdpōd rība rīmīdō,” rōn, rīb mīga yōx nugumā.

13 Nōbō mō bli piōñō ñīñ ñīlōñ nīg yadmä, “Aku rōbō wain mīga nīmōn u pīlōn yadmīdōiñō,” rīmā.

Pita mōnō yad nōlōña

14 Makwam Pita nuñ Jisas mōnō wā pōn dub nōbō akuyōbō agīp sō pīsanj ōbīlōn, ajmōla aj halōn, nōbō mō mīga akwōr mīdmā akuyōbō ñīgō yadōña, “Ñīñ Juda nōbō mō an aipam, ñīñ nōbō mō Jerusalem yōrīk hōlīm mīdim bla aipam, yōrīk agō magīm rīmīd aku nī ñīgō mōnō yadība rīmīdīl kī nugw ri abōña. 15 Ñīñ bli yadmīdōia, ‘Nōbō pik rōbō wain mīga nīmōn u pīlōn yadmīdōiñō,’ rōi aku, jī ñīñ rōbō wain nīmōn u pīlōlōi. Weik naiō yōudōñdōñj ōr wōl mag akwōr pal.

16 Makwam mōnō yōbō hōrīrōr yadmīdōia nugumīdōi kī, God mōnō yadīb nōbō Joel maduar ōr yadōn kai kītōñ mag akuyōbō akwōr rīmīd maku pal. Nuñ mōnō aku kai kītōn yadōña,

17 ‘God yada, “Wop maiyōbō aku, ñīgō nōbō mō akuyōbō magalīg Inōm na abna.

Halōu ha ñīñ bla God Mōnō maga ñīgō nōbō mō yad nōiōña.

Ha nōbō ñīñ bla rība nugwōña.

Nōbō dib ñīñ bla inīmō nugwōña.

18 Wop aku, mabō na rī nōlīb nōbō mō nī bla, nōbō bla aipam mō bla aipam, ñīgō Inōm na abmōn, mōnō wā na aku nōbō mō akuyōbō yad nōiōña.

19 Nī adōx yōd rōul adō kau sō ap keiryōbō rōlībā akuyōbō bli rōn, mōgōrīb rol il kī ap nugub nugwōlībā keiryōbō bli cīna.

Paskwolō pīlōn, rīn yōnōn, rīn haub autaut diba rōn cōna.

20 Naiō mila aben; rōuna paskwolō piōna.

Almīdan, mai wop aku wop keiryōbō wōxnō nīgōna.

Nōbō Diba mil mag wā keiryōbō alīg hōna.

21 Makwam nōbō mō yōn yōn, Nōbō Diba nī kōmō pañ, me rōn, yad nugwōñ bla,

ñīgō kōmō pōnīñō,” rōña.

22 Pita nuñ Joel kai kītōñ mōnō aku yad pōrōn yadōña, “Ñīñ Isrel nōbō mō, mōnō yadība rīmīdīl kī nugw ri abōña. Jisas nōbō Nasaret yōbō aku nōbō hōr yōi; God nuñ keir nugwo yad abmīn hōña. Ha na aku agal abmōn, ap rōlībā akuyōbō mīga akwōr rōn, ap nugub nugwōlībā mīga akwōr rōn cōn mībīl ñīgō yōraku nugwōn, nōbō aku God nuñ keir yad abmīn hōñ aku nugwīñ, me rōn, nugwo yad abmīn hōña. Jisas nuñ ap rōlībā akuyōbō mībīl ñīña rōñ aku, ñīñ keir mōdō nugwōia.

23 God nuñ ñīñ rīg cōñ mag akuyōbō hōd nugwōn, Jisas nugwo pī imag rol ñīgō aku nīgīmīn, ñīñ nugwo pōn du nōbō mō ap kib mag gwogwo rōi akuyōbō nōlīm, nugwo bī katlō watlō hōñ sō pīl pal nīgīm wōrōxōña. 24 Nuñ mī ōdōriō ōlīñ hōb diba pōn wōrōxōñ aku, jī anadō nōbāpō hogw mōl yōra mīdōn, līdu pīn pal dubā maga nīgōlōñ. God rīmīn nuñ hōbkal ōbīlōña.

25 Depid nuñ maduar ōr Jisas nugwo mōnō kai kītōn yadōña, ‘Nī nugula, Nōbō Diba nī pīsanj ōim ōim mīda.

Nuñ imag mīrīx na adō mīd aku mī, nī ipōxōin.

26 Almīn, hōbwab madmag na yauaba; nī wahax pōn wā rō rīmīdla.

Mīxīñ na wōrōxōna jī nī wahax pōn rīb wā yōx nugu gīrōn ipōxōinōm.

27 Pōd ran? Nagō nī nōbāpō hogw mōla rōbōxōinō.

Nagō Nōbō Lei nagō rōbōxāñ, mīxīñ nuñwa līdu pīn pal duenīm.

28 Nagō nī kōmō mīdīb ōdōi aku yabumō. Nī nagō pīsanj mīdōn, mī ōdōriō wahax pīmījīnō,’ rō,” rōña.

29 Pita Depid yadōñ mōnō aku yad pōrōn yadōña, “Haul nōbō mōlōu nōbō, nī ñīgō mōnō ōdōriar yadmōn, nugw ri abōña. Nōso maduebō Depid wōrōxīm hogw pīlim ulōm mōla mīda; ulōm mōl aku weik an kwo algōr nugwōla. 30 Makwam Depid

nuŋ God mönō yadib nōbō mīdmīd makwam nuŋ nugwōŋa, God maduar ör mönō yad nīgōn yadōŋa, ‘Nagō ha yōxōn yōxip duōn yōx nīgōñ ha i nuŋ yör nagō pōn, kiŋ mījōn+ŋō,’ rōŋa. ³¹ Depid ap mai rīg cōn aku nugwōn, Mesaia aku* nuŋ wōrōxōn öbiōn+ŋō, rōn, yadōŋa, ‘Nugwo nōbāpō hogw möla rōbōxōlōŋ. Mīxiñ nuŋwa līdu pīn pal duōlōŋ,’ me rōŋa.

³² “Wopik God rīmīn, Jisas nuŋ öbīlōn kōmō mīda. Nuŋ kōmō mīd aku an magalīg māmāg ana keir nugwōla. ³³ God Jisas nugwo pōn du imag mīrix nuŋwa adō nīgōŋa. Nīgōn, nuŋ Inöm Leia nōinō, rōn yadōŋ aku, Jisas nugwo nōlmīn, nuŋ pīōŋō anīŋ nōlmīn, hōn gīgī diba rīmīn, an mönō hörīrōr yadmīdōl kī nugumīdōia. ³⁴ Makwam Depid mönō yadōŋ aku, nuŋ keir yadōlōŋ. Depid nuŋ mögōrīb il kī mīdōn, adōx yōd rōul adō kau sō duōlōŋ. Makwam nuŋ yadōŋa,

‘Nōbō Diba nuŋ Nōbō Dib na aku nugwo yadōŋa,

“Imag mīrix na adō rōmīd gī mījīnō;

³⁵ nī rīmōn kwolmal nagō bla, wōktaitō möl nagō piaku mījōñ+ŋō,” rō,’ rōŋa.

³⁶ “Makwam, ñīŋ Isrel nōbō mö magalīg nugw ri abōña: Jisas nōbō bī katlō watlō hōñ sō pīl pal nīgīm wōrōxōŋ Nōbō akwōr, God rīmīn Nōbō Dib ödōriō mīda. Nuŋwōr Mesaia öim pōx mīdmīdōl aku maku,” me rōŋa.

³⁷ Pita mönō aku yadmīn, nōbō mö mīdim akuyōbō nugumīn aiōuñ rīm duōŋa. Almīdmīn, ñīŋ Pita aipam, Jisas mönō wā pōn dub nōbō bla aipam, yad nugwōn yadmā, “Makwam, haul nōbō, an weik pōdpōd rīŋō?” rīmā.

³⁸ Aliō rīmīn, Pita yadōŋa, “Ñīŋ paŋ paŋ magalīg mīdōi akuyōbō, ap kib mag gwogwo rōi aku, pōdpōd rīmīn aliō alōlīŋō, rōn, rōbōxōn, Jisas Krais nugw pōn, rōbō yaxōña. Almīdīŋ, God ap kib mag gwogwo rōi aku nugwōn rōbōxōn,

Inöm Leia ñīgō nōiōna. ³⁹ God maduar ör yadōŋa, ‘Inöm na ñīgō Isrel nōbō mö nōlōn, halōu ha ñīŋa yōx pōn hōñ bla nōlōn, nōbō mö mögōrīb pad bla aipam nōlōn cīnō,’ rōŋa. Makwam, an nugwōla, God nōbō mö yōn yōn hōŋ, me cōn akuyōbō, ñīgō magalīg Inöm Leia nōiōn+ŋō,” rōŋa. ⁴⁰ Pita ñīgō uliōxōn, mönō mīga akwōr yadōn yadōŋa, “Nōbō mö wopik mīdōi bli amnōr rī gwogwam rōi mag akuyōbō rōbōxōn mīd ri abōña. Nōi mījōn aku, ölīŋ hōb diba pōñīŋe,” rōŋa. ⁴¹ Nōbō mö mīga akwōr Pita mönō yadōŋ aku nugwōn, Jisas Krais nugw pōn, rōbō palmā. Wop mīd akwōr, nōbō mö tri tausan (3000) akuyōbō Jisas Krais nugw pōn, Jisas nōbō mö nuŋwa adōi pīsaŋ nīgīō nīgōn mīdmā.

⁴² Makwam, ñīŋ öim öim hōn, Jisas mönō wā pōn dub nōbō bla pīsaŋ paŋör mīdōn, God Mönō yad nōlmīdōi aku nugw ri abnīŋō, rōn, yadīp wōhō gīrōn, bred pī gīlīxōn paŋör nīm gīrōn, God hōjōpal gīrōn mīdmīdmā.

Jisas nōbō mö nuŋ bla rīg rīmīdōi mag akuyōbō

⁴³ God nuŋ Jisas mönō wā pōn dub nōbō bla ñīgō ölsō nōlmīn, ap rōlībā akuyōbō mīga akwōr rōn, ap nugub nugwōlībā mīga akwōr rōn rīm, nōbō mö bla nugwōn, aiō waiō rīmā. ⁴⁴ Nōbō mö Jisas nugw pim bla paŋör mīdōn, nōbō mö ap mīdōlōŋ bla, bli ap amnōr nuōm nīg nōlmā. ⁴⁵ Mögōrīb ap blaku kwo algör sīm rōn, rīg pōn, nōbō mö ap mīdōlōŋ bla nuōm nīg nōlmā. ⁴⁶ Ñīŋ öim öim, wop paŋ paŋ, God hōjōpalīb rama du mögum rīmīdmā. Ram ñīŋ piaku kwo algör du mögum rōn, bred pī gīlīxōn, nuō nuō madmag nīg gīrōn, wahax pī gīrōn, ap paŋör nīm gīr mīdmīdmā. ⁴⁷ Makwam nōbō mö mīdim akuyōbō magalīg, Jisas nugw pim nōbō mö ñīgō nugumīn, wā rōŋa. Öim öim, wop paŋ paŋ, Nōbō Diba nuŋ nōbō mö bli aipam kōmō pīmīn, ñīŋ Jisas nugw pōn, hō Jisas nōbō mö nuŋwa

2:31: Sam 16:10 * **2:31:** Grik mönō “Krais” aipam, Hibru mönō “Mesaia” aipam ila panyōbō iör mīda: “God yad nīgōŋ **2:33:** Apos 5:32; 7:55-56 **2:34:** Sam 110:1 **2:36:** Apos 5:30-31 **2:39:** Ais 57:19 **2:41:** Apos 2:47; 4:4 **2:42:** Apos 20:7 **2:44:** Apos 4:32-35 **2:47:** Apos 6:7; 11:21

hödyöbö piaku pisan nigiö nigön panjör midmidmä.

3

Nöbö yödpilö gwogwo röñ aku, Pita rimin, kömö nigöña

1-3 Nuö nuöm yox pön hem wop akwör yödpilö gwogwo röñ nöbö i, nugwo wop pan pan öim öim pön hön, God höjopalib rama ubalij il, Ubalij Kitib Wä, me röi aku, pedöx pedöxiö yöra nig gim römid gi midmidä. Mid girön, nöbö mö God höjopalib rama ram möl yuadö duba hö dumidöi piaku, ñin rig ap ni bli nöine, rön, sö ri gir midmidä.

Makwam wop i, Pita Jon yöhö naiö pikwo rim pigön mag aku, God höjopalib mag aku, God höjopaliba hö padixmin nugugirön, nöbö yödpilö gwogwo röñ aku ñigö nöbö hogwa nugwön yadöña, “Ni rig bli nöi,” röña. 4 Aliö rimin, ñin nöbö hogwa nugwo tar riö nugugu midön, Pita yadöña, “An nöbö hogwa nugwö!” röña. 5 Yadöña, ni ap i nöliba midöinjö, rön, nöbö hogwa nugugu midmin nugugirön, 6 Pita yadöña, “Rig silpa, rig gol aku ni midöl, ji ap ni panyöbö i mid aku nagö nöina. Jisas Krais nöbö Nasaret yöbö aku, ib nuñwa urön nagö yadmidla, ‘Öbil duö!’ 7 Pita aliö rön, imag mrix nugwo adö pön, pi pabil nölmän nugugirön, mag akwör yödpilö aipam, yödpilö kwola aipam wä röña. 8 Wä rimin, ringör öbil du girön, höx höx wöd girön, God nugwo ri ablane ri girön, ñin nöbö hogwa pisan God höjopalib rama ram möl yuadö duöña. 9 God nugwo ri ablane rön, röb girön yönmidön aku, nöbö mö midim akuyöbö nugwön, 10 nöbö yödpilö gwogwo öim hön, God höjopalib rama ubalij il, Ubalij Kitib Wä, me röi aku, pedöx pedöxiö yöra römid gi midön, rig ap bla sö ri midmid nöbö aku, pödpöd rön yöda ödöriö röb gir hömidö, rön, rib miga yox nugwön aiö waiö rimä.

Pita mönö yad nölöña

11 Nöbö aku nuñ God höjopalib rama rñadö bö, Solomon Ram Bötö, me röi

möl aku midön, Pita Jon yöhö nöbö hogwa mibil nig gim midim nugugirön, nöbö mö magalig aiö waiö ri girön ipalip hömä. 12 Nöbö mö hömidmin, Pita nuñ nugwön yadöña, “Isrel nöbö mö kiyöbö, ñin pödpöd rimin rib miga yöxön anin nöbö hogwa riö nugugu midöi? ‘Ñin nöbö hogwa nöbö ölisö, nöbö wä midön rimidmin, nöbö ki ödöia yön ri abmidö,’ rön, rib aku yox nugumidöi ä? Aku wöhö. 13 Ebrahim, Aisak, Jekop, nöso maduebö an bla höjopalmidim God akwör nuñ keir rimin, mabö ri nölib nöbö nuñwa Jisas öbilmin, nöbö mö bla nugwön, nuñ mil mag wä keiryöbö alig midö, rön, nugwöia. Ñin Jisas nugw pölim. Pailot nuñ Jisas yau abnö röña, ji ñin keir yadön yadmä, nugwo pön du bi katlö watlö um sö pil pal nigin me rimä. 14 Jisas nuñ Nöbö Lei; nuñ Nöbö Kömö Wä öim öim God rig yad mag akwör ra. Makwam ñin yadmä, Jisas nuñ nöbö nugub an yoi; nöbäpö pilmid nöbö aku anin yau abö, rimä. 15 Al girön, Nöbö kömö midib maga nöi aku nugwo pil pal nigmä. Makwam God rimin, nuñ öbilön aku, an mämäg ana keir nugwön yad nölmidöla. 16 Nöbö yödpilö gwogwo öim nugumidöi nöbö ki, weik kömö nigmin nugwöia. Jisas ölisö nuñwa rimin mönö, kömö niga. An Jisas nugw pön, ib nuñwa yadmin, Jisas nuñ rimin, anadö kömö niga.

17 “Makwam nöbohöd möhöd ni pik. Ñin keir aipam, nöbö dib ñin bla aipam, ua alig midön, Jisas nugwo mag akuyöbö almä. 18 Makwam God nuñ mönö nuñwa yadib nöbö bla ñigö maduar ör rbyox nölmän yadmä, ‘Mai God Mesaia nuñwa mi ölin höb diba pön wöroxöninjö,’ rimä aku, rig yadim mag akwör rimä. 19 Makwam, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd rimin aliö alölinjö, rön, röböxön, höbkal God nugwo höñ, nuñ ap kib mag gwogwo röi pix aku örix aböna. Aliö alin, Nöbö Diba nuñ inöm ñigö yuö kwo ölisö nuñwa nöln, 20 Krais ñigö maduar ör yad nigön Krais aku yad aböna. Krais aku Jisas

maku. ²¹ God nuŋ maduar ör yadmīn, mönō yadīb nōbō lei nuŋ bla rīg yadim mag akuyōbō, Jisas nuŋ mögōrīb adōx yōd rōul adō kau sō rīg mīd akwōr mīdan nugugīrōn, God ap magalīg iswob rī nīg ri abōn wop aku hōna. ²² Mosīs yadōŋa, ‘Mai Nōbō Dib God ñīŋa, nuŋ mönō yadīb nōbō nī rōxgīb, il ñīŋa keir nōbō i yad abōna. Nuŋ hōn, mönō yajōn aku magalīg nugw ri abōña. ²³ Nōbō mö mönō nuŋwa peñ akuyōbō, nōbō mö nuŋwa mīdeñīm; ñīŋ aŋadō rīŋadō bō duōn wōrōxōñīŋō,’ rōŋa.

²⁴ “God mönō yadīb nōbō Samuel aipam, God mönō yadīb nōbō mai hem bla aipam magalīg ap wopik wōxnō nīg mīda nugumīdōl aku mōdō hōd yad nōlmā. ²⁵ God maduar ör nōhōnīŋ maduebō ñīŋa mönō yad nīgōŋ aku, ñīŋ keir ap ame pīmīdōi aku maku. God nōso Ebrahim nugwo cīnō, rōn, mönō yad nīgōŋa. Mönō yad nīgōn yadōŋa, ‘Halōu ha nagō yōxaŋ, ñīŋ yōxīp hōuōilmel rōn yōxōñ bla, nōbō i mīdōn aku nuŋ raŋ, nōbō mö akuyōbō magalīg wahax pīmījōñīŋō,’ rōŋa. ²⁶ God nuŋ Mabō Rī Nōlīb Nōbō nuŋwa Jisas mögōrīb il kī agal abōŋ aku, ñīgō me rōn, hōd agal abmīn hōŋa. Isrel nōbō mö ap kib mag gwogwo rōi aku, pōdpōd rīmīn aliō alōlīŋō, rōn, rōbōxōn mīd ri abīŋ, me rōn, ñīgō Isrel nōbō mö kīyōbō hōd agal abmīn hō,” rōŋa.

4

Pita Jon yōŋō ñīgō mönō diba yadmā

¹ Pita Jon yōŋō nōbō mö ñīgō mönō yad nōlmīdmīn nugugīrōn, God ap hōjōpal ur nōlīb nōbō bla aipam, God hōjōpalīb rama nugwidīx mīdmīdōi nōbō bla yōj nōbō ñīŋ aku aipam, Sadiusi nōbō bla aipam, hōn mönō yadmīdmā aku audiōx nugumā. ² Jisas wōrōxōn öbīlōŋ mag akuyōbō, nōbō mö Jisas nugw pōñ akuyōbō ñīŋ kwo algör wōrōxōn öbīōñ mönō aku, pōdpōd rīmīn yad nōlmīdōiŋō, rīmīn, ölsō wōlōŋa. ³ Makwam, ñīŋ Pita Jon yōŋō pī cīcī nīgōn, wopik hōxi gurōŋ mag kī wōhō, laŋ mönō diba yajñīŋō,

rōn, ñīgō nōbō hogwa pōn du nag nīg mā. ⁴ Makwam Pita Jon nōbō hogwa mönō wā aku yad nōlmīdmīn, nōbō mö nugwōn, nōbō mö mīga mönō wā aku nugw pīmā. Makwam, nōbō mö Jisas nugw pim bla akuyōbō paip tausan (5000) duōŋa.

⁵ Makwam löumīn, Juda nōbō dib mögōrīb aku nugwidīx mīdmīdmā bla aipam, mönō pī nuōm nīgīb nōbō bla aipam, lo mönō yad nōlīb nōbō bla aipam, Jerusalem piaku hō mögum rīmā. ⁶ God ap hōjōpal ur nōlīb nōbō dib ödōriō Anas Kaiapas yōŋō, yam ñīŋ ada Jon Aleksada yōŋō, nōbō yam ñīŋ ada bli kwo aipam hōn, mībīl yōraku mīdmā. ⁷ Ñīŋ mögum rōn yadmīn, Pita Jon yōŋō nōbō hogwa yōlīŋ pōn hō mībīl yōraku nīgīm, ñīŋ nōbō hogwa yad nugwōn yadmā, “Nōbō yōdpīlō gwogwo rōŋ aku pōdpōd rīmīdmīn kōmō nīg? Ölsō pikai yōbō pōn, ib kai urōn, aliō rōiŋō?” rīmā. ⁸ Aliō rīmīn, Inōm Leia nuŋ du Pita yuō kwo aja wōlmīn nugugīrōn, nuŋ yadōŋa, “Ñīŋ Juda nōbō dib aipam, mönō pī nuōm nīgīb nōbō aipam, mönō yadmīdīl kī nugwi. ⁹ Nōbō līblīb rībā yōdpīlō gwogwo rōŋ aku rīmīdmīn kōmō nīgōŋ aku nugwōn, ‘Ñīŋ pōdpōd rīmīdmīn kōmō nīgō?’ rōn, anīŋ mönō diba yadmīdōiŋ ā? ¹⁰ Makwam, ñīŋ mönō yadība rīmīdīl kī nugw ri abōña. Isrel nōbō mö bla magalīg algör nugw ri abīŋ. Jisas Krais nōbō Nasaret yōbō ib nuŋ akwōr nugw pōn, ib nuŋwa yadmīn, nuŋ rīmīn, nōbō kī nugwo aŋadō kōmō nīg mīn, yōn ri abmīda nugwōia. Ñīŋ Jisas Krais nugwo bī katlō watlō hōñ sō pīl pal nīg mā, jī God rīmīn hōbkal öbīlōŋa. ¹¹ Jisas nugwo rībyōx nugwōn, God Mönō rīb i kai kītōn yadmā,

‘Ñīŋ ram urīb nōbō piaku, rīg mīxīl i, aku rīg gwogwo, me rōn, rōbōx aku, wopik ram padō mībīl yōbō bō pīn nōl gī mīdō,’ rīmā.

¹² God nuŋ Jisas ib nuŋ akwōr anīŋ yadōŋa nugwōn Jisas nuŋwōr anīŋ kōmō pīb maga ra. Mögōrīb il kī nōbō hör i anīŋ kōmō pīb maga mīdōl, mī wōhō,” rōŋa.

13 Pita Jon nöbö hogwa öbilön ipöxölim; am+n ödöriö akwör yadm+n, nöbö dib piaku nugwön aiö waiö rön yadmä, “Nöbö hogw k+ ñ+ñ skul pölim aku, j+ ñ+ñ Jisas p+san midön mag akuyöbö alöinjö,” r+mä. 14 Nöbö yödp+lö gwogwo röña r+m kömö n+göñ aku mib+l ñ+ñ yöroku m+dm+n nugug+rön, ñ+ñ nöbö hogwa mönö yad+ib maga midölöñ. 15 Makwam, ñ+ñ yadmä, “Kansol ram k+ r+ñadö bö du m+jne,” r+mä. R+ñö bö du m+dm+n nugug+rön, ñ+ñ keir yad nugwob nugwob rön yadmä, 16 “Nöbö hogwa k+ an pödpöd c+n+ñ? Ñ+ñ ap röli+bä akuyöbö aku r+m, Jerusalem nöbö mö magal+g mödö nugwöia. Makwam, ñ+ñ nöbö hogwa ap röli+bä akuyöbö i röliöñö rön yad+iba midöl. 17 J+ ñ+ñ duön, mönö aku nöbö mö r+gwon bli yad+ñ, ñ+ñ algör nugubä maga ra. Al+g mid aku, an ñ+ñ nöbö hogwa mönö ölisö yadön yaj+n+ñ, ‘Jisas ib nuñwa mai nöbö mö bli yad nölm+jeñ, m+ wöhö,’ c+n+ñö,” r+mä.

18 Aliö rön, nöbö hogwa yad+m höm+n yadmä, “Jisas ib aku mai urm+jeñ; nöbö mö bli Jisas mönö aku yad nölm+jeñ, m+ wöhö,” r+mä. 19 Aliö r+m+n, Pita Jon yöñö ñ+ñ painö yadmä, “An God mönö nuñ aku röböxön, mönö ñ+ñ aku p+ñ, God nugwo wä cön+ñönö wöhö? Ñ+ñ keir nugwi. 20 Makwam Jisas agap b+l+m rön, agö mönö b+l+m yadön aku, an nöbö mö akuyöbö ñ+gö yad nölon röböx+ib maga midölö,” r+mä.

21-22 Aliö r+m+dm+n, Kansol nöbö dib piaku r+ib ñ+ñ keir yöx nugwön, ‘Nöbö k+ k+m padokwo padök panyöbö i höuöiliö hö p+n du adokwebö m+j bö (40) midön, wopik kömö n+g k+, nöbö mö bla nugwön magal+g God nugwo ri ablañe r+m+döia. An nöbö hogw k+ ñ+gö ap i r+m+j+n+ñ aku, nöbö mö k+yöbö ölisö röjöñ+ñö,’ rön, ñ+ñ nöbö hogwa hör mönö ölisö yadön, yad ab+m röu dumä.

Nöbö mö Jisas nugw pim piaku God höjöpalmä

23 Pita Jon ñ+gö nöbö hogwa aliö yad r+ñö bö ab+m, ñ+ñ du Jisas nöbö mö nuñ

akuyöbö ñ+gö nugwön, God ap höjöpäl ur nöli+b nöbö dib bla aipam, mönö p+ nuöm n+g+ib nöbö bla aipam, agö mönöm yadim aku ñ+gö yad nölmä. 24 Yad nölm+dm+n, ñ+ñ nugwön magal+g God höjöpälön yadmä, “Nañ Nöbö Dib panyöbö midlö. Nañ adöx yöd röul adö kau sö r+ n+gön, mögöri+b il k+ r+ n+gön, ban yuö diba r+ n+gön, ap agap ap+m mid piaku magal+g r+ n+gön, r+ n+gmö. 25 Maduar ör nañ r+man, Inöm Leia nuñ nöso ana Depid nugwo r+byöx nölm+n, mönö nagö aku yadön yadöña,

‘Juda nöbö mö yöi piaku ñ+ñ pödpöd r+m+n ölisö rödöi?

Nöbö mö piaku pödpöd r+m+n r+byöx nugw ri abön wöhö,

mönö adö panyöbö i yad n+gön höuöu r+ibi röxg yadöi?

26 Kiñ mögöri+b hör+rör nugwid+x midöi piaku aipam,

gapman nöbö dib mögöri+b hör+rör nugwid+x midöi piaku aipam,

mönö adö panyöbö i yad n+gön yadöia,

“God Nöbö Diba p+san, Mesaia nuñwa p+san, an ñ+gö p+san nuö nuö pin+ñö,” röiñö,’ röña.

27 Kiñ Herod aipam, gapman nöbö dib Podias Pailot aipam, Juda nöbö mö yöi akuyöbö bli aipam, Isrel nöbö mö b+l+ik yöbö bli aipam, Jerusalem yöri+k hön, Mabö R+ Nöli+b Nöbö lei nañ aku Jisas, Mesaia yad n+gmö akwör, mönö panyöbö i yad ödör n+gmä. 28 Makwam nagö Nöbö ölisö höd r+ib naña keir yöx nugwön yadmö, Krais nugwo al aliö cön+ñö, r+mö makwam, ñ+gö r+ib maga n+göña; hör aku ölisö ñ+ñ m+idölöx. 29 Nöbö Dib, weik an+ñ mönö ölisö gwogwo ödöriö yadm+döi aku, nagö r+byöx nugwö. Nañ an+ñ mabö r+ nöli+b nöbö mö nañ bla nugwid+x midön, ölisö nagö an+ñ nölan, an ipöxöin+ñ; m+ ususör rön mönö nagö nöbö mö piaku ñ+gö wöxnö yad nöin+ñ. 30 Nöbö mö ap r+ piaku, nagö ran, an Mabö R+ Nöli+b Nöbö lei nagö Jisas ib nuñwa ur+ñ, ñ+gö kömö n+gañ. Nagö ran, an Jisas ib nuñwa

yadɪŋ, ap rölɪbä akuyöbö bli, ap nugub nugwölɪbä akuyöbö bli rɪŋö,” rɪmä.

³¹ Makwam ñɪŋ God nugwo aliö höjöpälön rɪ gɪr mɪdɪm nugugɪrön, ram mɪdmä aku mɪmön röxg pɪmɪn, Inöm Leia nun hö yuö ñɪŋ kwo aja wölɪmɪn ipöxölim; ñɪŋ mɪ ususör rön God Mönö aku yad nölma.

Jisas nöbö mö nunwa ap nuöm nɪg nöl ri abmä

³² Makwam nöbö mö Jisas nugw pim piaku, mönö paŋyöbö i yad ödör nɪgön, rɪb paŋyöbö yöxön, ap ñɪŋ ap agapɪm mɪdön piaku, ap ñɪŋ nɪgiö paŋör ör mɪdmɪn, ap anör, me rön, nugwölɪm.

³³ Jisas mönö wä pön dub nöbö piaku, nöbö mö akuyöbö ñɪgö mönö ususör rɪ yadön yadmɪdmä, “Jisas nugwo pɪl pal nɪgɪm, wöröxön öbɪlmɪn, mämäga ana keir nugwo nugwölɪŋö,” rɪmä. Aliö rɪmɪdmɪn, God ñɪgö magalɪg mɪ ödöriö uliöxön pɪ ri abmɪda. ³⁴ Nöbö mö i ap i met wölön. Nöbö mö mögöriɪb mönö ram bli mɪdön piaku, sɪm rɪ rɪg pön, ³⁵ Jisas mönö wä pön dub nöbö bla ñɪgö nölɪdmä. Ñɪŋ piönjö pön, nöbö mö ap mɪdölön akuyöbö ñɪgö nuöm nɪg nölɪdmä.

³⁶ Makwam nöbö Lipai ila yöxɪp duön yöxim nöbö i ib nunwa Josep. Mögöriɪb nunwa Saipras yöbö. Nöbö aku nun nöbö mö bli ñɪgö mönö höimöliö yadön yad nöl ri abmɪn, ñɪŋ nugwön wahax pön rɪb wä yöx nugu gör mɪdmɪdöi makwam, Jisas mönö wä pön dub nöbö bla ib nunwa Banabas me rɪmä. ³⁷ Josep mögöriɪb nunwa i yadmɪn, nöbö mö bli wobɪm nugugɪrön rɪg aku rag hö Jisas mönö wä pön dub nöbö akuyöbö ñɪgö nölönja.

5

Ananias mönööbög hogwa inakmönö hörmä

¹ Makwam mönööbö wab i mɪdmä. Nöböñɪŋa iba Ananias, möñɪŋ nunwa iba Sapaira. Mönööbö hogwa ñɪŋ mögöriɪb ñɪŋ i yadmɪn wobmä. ² Wobmɪn, Ananias nun rɪg aku adöi ñɪŋ keir nuöm nɪg nɪgön,

adöi pön du Jisas mönö wä pön dub nöbö bla ñɪgö nölönja. Möñɪŋa aipam nugwönja.

³ Makwam Ananias rɪg aku aliö rag hö nölɪmɪn, Pita yadönja, “Ananias, Seten nagö rɪba nölɪmɪn, nan inakmönö hörön yadlö, ‘Mögöriɪb woböi rɪga magalɪg pön höl kɪ,’ rɪlö. Nan anɪŋ mönö inakmönö höirö aku, Inöm Leia nugwo kwo algör inakmönö höirö. Mögöriɪb woböi aku rɪg adöi umadön hölö. ⁴ Mögöriɪb aku, mögöriɪb nagö. Sɪm cɪnöb, sɪm rɪlax; röböxnöb, röböxlax. Makwam mögöriɪb sɪm rɪman, rɪg wobmä aku, magalɪg pön hönöb, magalɪg pön hölax; bli ör pön hönöb, bli ör pön hölax; magalɪg ram nagö yöroku röböx hönöb, röböx hölax. Aku mönö mɪdölöx. Jɪ nan inakmönö höirö aku, anör inakmönö höiröi; God nugwo kwo algör ör inakmönö höirö. Nan pödpöd rɪmɪn mag akuyöbö ailö?” röŋa.

⁵ Pita aliö rɪmɪn, Ananias nugwön mag akwör hö pɪn mɪgrö bö palön anadö wöröxönja. Almɪn nugugɪrön, nöbö mö bla alön mag aku nugwön, ölölö rɪmɪn ipöxmä. ⁶ Ha nöbö bla höñ, nöbäpö högi mɪŋ aku ñapñap uñ wobön, pön du hogw pɪlmä.

⁷⁻⁸ Makwam möñɪŋa nun nöböñɪŋ nunwa wöröxɪm pön du hogw pɪlim aku nugwölön. Nun hör metyöbö mag i mɪdön hömɪn, Pita nugwo yadönja, “Mögöriɪb ñɪŋ mönööbö aku sɪm rɪm, rɪg aliö akwör woböi ä?” röŋa.

Aliö rɪmɪn, möñɪŋa yadönja, “Woböi rɪg aku rag hö maku pal,” röŋa.

⁹ Aliö rɪmɪn, Pita nugwo yadönja, “Ñɪŋ mönööbö rama pödpöd rɪmɪn mönö paŋyöbö i yad ödör nɪgön alöi? Nöbö Diba Inöm nunwa inakmönö höiröi aku nugwenɪŋö, rön, akuyöbö alöi ä? Nugwö! Nöböñɪŋ wöröxmɪn, pön du hogw pɪlöi nöbö bla mɪdöi ubalɪj il yörik. Nagö kwo algör pɪrag duba rɪmɪdöiŋö,” röŋa.

¹⁰ Aliö rɪmɪn nugugɪrön, mag mɪd akwör, Pita yödpɪlö il yöra pɪn mɪgrö bö palön wöröxönja. Nöböñɪŋ nugwo pön du hogw pɪlim ha nöbö rogw aku höñ, möñɪŋa algör ör mödö anadö wöröxönja aku

nugwön, nugwo pön du nöböniñ nugwo hogw p̄lim yöra pedōx pedōxiō hogw p̄ilmä. ¹¹ Krais nugw pim nöbö mö bla aipam, nöbö mö bla aipam, ap r̄ig rōñ aku nugwön, magal̄ig ölölo r̄im̄in ipōxmä.

Ap rōl̄ibä akuyöbö bli hör̄rör r̄imä

¹² Jisas mönö wä pön dub nöbö akuyöbö möl sō ap rōl̄ibä akuyöbö m̄iga akwör nöbö mö m̄idim mib̄il yöraku r̄im̄idmā. Makwam nöbö mö God Mönö nugwön Krais nugw pim bla, magal̄ig hō mögum r̄im̄idmā God höjöpāl̄ib rama r̄in̄adō bö “Solomon Ram Bötö” me rōi möl aku. ¹³ Nöbö mö piaku bli, Krais nugw pim nöbö mö akuyöbö ñigō nugum̄in wä rōña, j̄i Krais nöbö mö nuñ m̄idōi piaku, an pōdpōdiō du ñiñ p̄isan̄ mögum c̄in̄ñjō, rōn, ipōxmä. ¹⁴ Makwam öim öim nöbö mö yonyöbö m̄iga akwör, Nöbö Diba nugw pön, nöbö mö hödyöbö piaku p̄isan̄ hō ñigiō ñigōn pañör mögum r̄im̄idmā. ¹⁵ Jerusalem nöbö mö, Jisas mönö wä pön dub nöbö bla r̄imä akuyöbö nugwön, nöbö mö wōj p̄ilm̄idim bla pön hō ödōi diba pedōx pedōxiō ñigōn, köp malö malö yöd ñigōn yadmä, “Pita hō duañ, naiö inaua nuñwa ñigō palañ, kömö ñigan̄,” me r̄imä. ¹⁶ Nöbö mö hör mögōr̄ib Jerusalem il yöra m̄idim bla, akuyöbö algör nöbö mö ap rōñ bla aipam, nöbö mö ragwo as al̄ig m̄idim bla aipam pön hōmā. Pön hōm̄idm̄in, ñigō r̄im̄, magal̄ig kömö ñigōña.

Jisas mönö wä pön dub nöbö bla ñigō r̄i gwogwam rōn nag ñigmä

¹⁷ Alm̄idm̄in, God ap höjöpāl̄ ur nöl̄ib nöbö dib ödōriō aku aipam, nöbö nugub nuñwa Sadiusi nöbö bla aipam, ñiñ ap rōl̄ibä akuyöbö aliō r̄in̄ ib ana p̄in̄ diññjō, rōn, Jisas mönö wä pön dub nöbö bla ñigō nugum̄in ölisö wölōña. ¹⁸ Ñigō ölisö wöl̄m̄in, Jisas mönö wä pön dub nöbö bla ñiñ p̄i c̄ic̄i ñigōn, pön hōn gapman adō ñigō nöl̄m̄in, nag ñigmä. ¹⁹ Nag ñigmä aku, j̄i wop akwör p̄ixmag yuō bö, Nöbö Diba ejol i yad abm̄in, hōn ubal̄ija rōdōn, ñigō yöl̄iñ pön r̄in̄jō bö dumä. ²⁰ R̄in̄jō bö pön duñ ejola yadōña, “Ñiñ God

höjöpāl̄ib rama du ḡirōn, nöbö mö bla ñigō, God ran̄ öim öim m̄ijōñ mönö mag wä aku magal̄ig yad nöl̄ ri abne,” rōña.

²¹ Aliō r̄im̄in, ruō löum̄in nuguḡirōn, ñiñ God höjöpāl̄ib rama duñ, ejola yadōñ mag akuyöbö, ñiñ ila ñigōn nöbö mö bla ñigō mönö mag wä aku yad nöl̄mā. Aliō yad nöl̄m̄in nuguḡirōn, God ap höjöpāl̄ ur nöl̄ib nöbö dib ödōriō aku aipam, nöbö nugub nuñ bla aipam hōm̄in, mönö p̄i nuöm ñiḡib nöbö bla ñigō magal̄ig wō r̄im̄in, hō Kansol diba mögum r̄im̄, God höjöpāl̄ib rama nugwid̄ix m̄id̄ib nöbö bla yad abōn yadmä, “Jisas mönö wä pön dub nöbö bla nag ñigōl̄ aku weik du yöl̄iñ pön hōne,” r̄imä. ²² Aliō r̄im̄in, God höjöpāl̄ib rama nugwid̄ix m̄id̄ib nöbö bla k̄ilab̄is ram aku duñ nugum̄in, Jisas mönö wä pön dub nöbö bla m̄idōlim. Ñiñ hōuöil hōn yadmä, ²³ “An du nugum̄in, ubal̄ija r̄ig wöl̄ gōi akwör m̄idm̄in, nugwid̄ix m̄id̄ib nöbö bla algör ör ubal̄ij il aku nugugu m̄idōi aku, j̄i an uba rōdōn, ram möl̄ yuadō wölu nugum̄in, nöbö i m̄i m̄idölö,” r̄imä. ²⁴ Aliō r̄im̄in, God höjöpāl̄ib rama nugwid̄ix m̄idōi nöbö bla nöbö dib ñiñ aku aipam, God ap höjöpāl̄ ur nöl̄ib nöbö dib bla aipam, mönö aku nugwön, aliō al̄ aku pōdpōd cōññjō, rōn, r̄ib m̄iga akwör yōx nugumä.

²⁵ Aliō r̄ib m̄iga yōx nugw m̄id̄im nuguḡirōn, nöbö i hōn ñigō yadōña, “Nöbö nag ñigim bla, ñiñ du God höjöpāl̄ib rama m̄id̄ ḡirōn, nöbö mö mönö yad nöl̄m̄idōiñjō,” rōña. ²⁶ Aliō r̄im̄in, God höjöpāl̄ib rama nugwid̄ix m̄id̄ib nöbö diba, nöbö nuñ bli ñigō yöl̄iññ, Jisas mönö wä pön dub nöbö rama p̄iba dumä. Duñ, Jerusalem nöbö mö k̄iyöbö an̄iñ r̄ig rōd̄ paiōññjō, rōn, ñigō yadyōxōn rōlim; tar yöl̄iñ pön hōmā.

²⁷ Jisas mönö wä pön dub nöbö bla ñigō tar yöl̄iñ pön Kansol hō mögum r̄i m̄idim mib̄il yöra pön hōm, God ap höjöpāl̄ ur nöl̄ib nöbö dib ödōriō aku ñigō yadōña, ²⁸ “Ñigō, Jisas mönö mag aku yad nöl̄m̄ijeñiñe, rōn, mönö ölisö yadōn yadōla aku, j̄i yad wöhö nugwön rōböxōla.

Ñiŋ du Jerusalem nōbö mö ñigō magaliḡ Jisas mōnō mag aku yad nōl ḡirōn, anōr yad hōimōuōn yadm+dōia, ‘Ñiŋōr Jisas nugwo pīl pal nīgōiŋō,’ rīm+dōiŋō,” rōŋa.

²⁹ Aliō rīm+dm+n, Pita Jisas mōnō wā pōn dub nōbö bli pīsaŋ yadmā, “Nōbö mö mōnō yadōi aku pōin+ŋ; God mōnō nuŋ akwōr pīn+ŋa! ³⁰ Jisas nugwo bi hōñ sō pīl pal nīg+m wōrōxōŋ aku, jī nōso auso nōbö hōjōpalm+dim God akwōr rīm+n, hōbkal öb+lōŋa. ³¹ Öb+lm+n, God nuŋ rīm+n, wōlu möḡōr+ib adōx yōd rōul adō kau sō yōraku duōn, God imag m+r+x nuŋ adō m+da. Makwam an nugum+n, nuŋwōr Kiŋ m+don, an+ŋ kōmō pōna. Nuŋ an+ŋ Isrel nōbö mö uliōxōn, ap kib mag gwogwo rōl aku, pōdpōd rīm+n aliō alōiŋō, rōn, rōbōx+ŋ, nuŋ nugwōn ap gwogwo rōl aku rōbōxōn, an+ŋ kōmō pōna. ³² God rī aku, an māmāg ana keir nugwōn, rīm+j mōl ana keir audiōx nugwōn, nōbö mö bla ñigō yad nōlm+dōla. Nōbö mö God mōnō nuŋwa nugw pōn rīg yad mag akwōr rīm+jōñ akuyōbö, God nuŋ Inōm Leia ñigō nōlōn, nuŋ ñigō kwo algōr mōnō wā aku yad nōl ri abōn raŋ nugwōñ+ŋō,” rīmā.

³³ Jisas mōnō wā pōn dub nōbö bla aliō rīm+dm+n, mōnō pī nuōm nīg+ib nōbö hō möḡum rī m+dim yōraku ölisō rōdōn yadmā, “Ñiŋ mī aŋadō pīl pal nīgn+ŋō,” rīmā. ³⁴ Aliō rīm+n mōnō, mib+l yōraku nōbö i m+dōŋa, ib nuŋwa Gameliel. Nuŋ Perisi nōbö, lo mōnō yad nōl+ib nōbö ñiŋa i. Juda nōbö mö magaliḡ nugwo nugum+n wā rīm+dōŋa. Nōbö aku öb+lōn yadōŋa, “Nōbö rogw kī ñigō yad+ŋ r+ŋō bö rōu duŋ. Nī ñigō mōnō i yad nōinō,” rōŋa. Aliō rīm+n, nōbö adaku yad r+ŋō bö abmā. ³⁵ Nōbö adaku yad r+ŋō bö abīm nugug+rōn, Gameliel nuŋ nōbö Kansol bla ñigō yadōŋa, “Isrel nōbö ruai, ñiŋ nōbö pik ñigō agō mag+m r+ba rīm+dōi aku, r+byōx nugw ri abōña. ³⁶ Ñiŋ nugwōia, hōd Tudas, nī nōbö dib me rōn yadm+n, mōnō nuŋwa yadm+d aku nōbö mö m+ga akwōr, po hadred akuyōbö, nugw pīmā. Jī mai nōbö bli nugwo pīl pal nīg ḡ+m, nōbö

mō mōnō nugwo nugw pīm+dim bla yau hōr+rōr dum pōrōŋa. ³⁷ Makwam mai, ib ana pim wop aku, algōr Judas nōbö Galili yōbö aku yadōŋa, ‘An gapman bla pīsaŋ nuō nuō rōn, ñiŋ r+ib+x abn+ŋō,’ rōŋa. Aliō rīm+n, nōbö mö m+ga akwōr mōnō nugwo pōn, öb+l gapman pīsaŋ nuō nuō pīmā. Jī m+d+ip duōn, nōbö aku nugwo algōr pīl pal nīg ḡ+m, nōbö mö mōnō nugwo nugw pīm+dim bla yau hōr+rōr dum pōrōŋa. ³⁸ Makwam mī, nī ñigō yadm+dla, nōbö mōnō diba yadm+dōl kīyōbö ñiŋ rī gwogwam rīm+jeñ. Ñigō hōr yad ab+ŋ duŋ. R+ib ñiŋ keira yōx nugwōn rōi aku, du dib rōxōn+ŋōnō wōhō rōn nugw+ŋ p+n diōna. ³⁹ Jī God nuŋ yadm+n rōi aku, ñiŋ nōbö Kansol ap i r+ibā maga nīgen. Ñiŋ rī gwogwam cōñ aku, nōbö piaku pīsaŋ nuō nuō peñ; God pīsaŋ nuō nuō pōñ+ŋō,” rōŋa.

⁴⁰ Gameliel aliō rīm+n, nōbö Kansol bla rīg yadōŋ akuyōbö nugwōn, Jisas mōnō wā pōn dub nōbö bla ñigō yadm+n hōm+n, naga pī ñigō uplōb palc+x bac+x rī palōn, “Jisas mōnō mag aku mai yad nōlm+jeñ, mī wōhō,” rōn, ñigō yad abīm dumā.

⁴¹ Makwam Jisas mōnō wā pōn dub nōbö bla, an+ŋ pōdpōd rīm+n aliō alōiŋō, rōn, nugwōlim. God an+ŋ Jisas nōbö nuŋwa ödōriō, me rōn, rīm, an mag akuyōbö alōiŋō, rōn, Jisas nugwo rī ablaŋe rōn, Kansol dib aku rōbōxōn dumā.

⁴² Duōn, öim öim God hōjōpal+ib rama r+ŋō yōraku duōn, ram ram piaku duōn, Jisas nuŋ Krais, me rōn, mōnō wā aku yad nōlm+dmā.

6

Ap nuōm nīg nōl+ib nōbö akuyōbö m+j sō yad nīgma

¹ M+d+ip duōn, nōbö mö Jisas nugw pim bla, m+ga magōri rī ḡ+ m+dmā. Makwam Juda nōbö mö Grik mōnō nugwim akuyōbö, Juda nōbö mö Juda mōnō yōbö nugwim akuyōbö ñigō yadyōxōn yadmā, “Lap wōsrō ñiŋ akuyōbö ñigō rīg, ap mag, ap bla nuōm nīg nōl ri abōia, jī lap wōsrō

an bla ñigö ap nuöm nig nöl ri abölöinjö,” rimä. ² Aliö rimidmin, Jisas mönö wä pön dub nöbö akuyöbö möl sō piaku nugwön, nöbö mö Jisas nugw pim bla magalig wö rimin hömin yadmä, “Haul nöbö mölōu nöbö. An God Mönō yad nölöl mönō aku rōbōxōn, nöbö mö akuyöbö ñigö ap nuöm nig nöinij aku, wä renim. ³ Makwam, ñij nöbö akuyöbö mij sō hölu nugwön yadij, an ñij mabō aku yad nigij, mabō aku cōña. Makwam God Inōma ñigö aja wölön rīb wä nöl nöbö piakwör nugwön yad nigōña. ⁴ An piōnjō God höjōpal girōn, nöbö mö akuyöbö ñigö God Mönō aku yad nöl girōn mijnijö,” rimä.

⁵ Mönō yadmīdim aku nugumīn, ñigö magalig wä rimin, nöbö akuyöbö mij sō yad nigmä. Nöbö piaku i Stipen. Stipen nuñ God nugw pī gō nigōn rimidōña. Inöm Leia nugwo aja wöl gi midmīda. I Pilip, i Prokoras, i Naikena, i Timon, i Pamenas, i Nikolas. Nikolas nuñ taun dib Adiok yöbö. Nuñ höd Juda nöbö yōi aku, jī mai Juda nöbö mö rībyōx nugwim akuyöbö nugw pōña. Makwam mai nuñ Jisas nugw pōña. ⁶ Nöbö mij sō piaku yad nigōn, ñigö pōn Jisas mönō wä pön dub nöbö bla midim yōra pōn höm, ñij God höjōpalōn, imaga yōcmāc ñigö rol sō nigmä.

⁷ Makwam ñij God Mönō yad nölmin, dumīn nugugirōn, Jerusalem nöbö mö mīga akwör Jisas nugw pīmā. God ap höjōpal ur nölīb nöbö bla mīga akwör Jisas mönō wä aku nugwön nugw pīmā.

Stipen nugwo mönō diba yadmä

⁸ God nuñ Stipen nugwo pī ri abōn, ölisō nuñwa nugwo nölmin, Stipen nuñ ap rölībā piaku, ap nugub nugwölībā piaku, mīga akwör nöbö mö midim mibīl yōra rimidōña. ⁹ Makwam Juda nöbö mö mögōrīb hör hör piakuyöbö bli hōn Juda mögum rīb ram i hōn, God höjōpalmīdmā; Juda mögum rīb ram aku, “Weik Nag Midölöl Ram” me rimīdmā. Juda nöbö piaku, bli Sairini taun yöbö, bli taun dib Aleksadria yöbö, bli Silisia Propins yöbö, bli Esia Propins yöbö. Ñij Stipen

rōñ akuyöbö nugwön, usūsör rōn nugwo mönō nuō nuō yadmā aku, ¹⁰ jī God Inōma nuñ Stipen nugwo rīb wä mīda nölmin nugugirōn, Juda nöbö bla nugwo mönō kai yadmā aku, rībyōx nugw ri abōn painjō algör ör mönō wä mid akwör yadmin, nugwo painjō yadīb maga nigölōñ.

¹¹ Jī ñij Stipen nugwo yad wöhō nugwön, du nöbö inakmōnō hörīb bli ñigö tar yad ri abmin, ñij hōn yadmā, “An nugwōla, nöbö kī nuñ Mosīs mönō kai kītōñ aku yad höimōuōn, God nugwo yad höimōuōn rō,” rimä.

¹² Ñij inakmōnō aku hörmīdmīn, nöbö mö hör piaku nigōn, mönō pī nuöm nigīb nöbö bla nigōn, lö mönō yad nölīb nöbö bla nigōn, höbwab ñigö aku gwogwo rimin, Stipen nugwo mönō diba yadība pōn, Juda Kansol diba midim piaku pōn dumā. ¹³ Pōn duōn, nöbö inakmōnō hörīb bli alig pōn höm, ñij yadmā, “An nugumīn, nöbö kī öim öim God höjōpalīb ram lei kī aipam yad mönō nigōn, Mosīs lö mönō kai kītōñ aku aipam yad mönō nigōn ra. ¹⁴ Makwam nuñ mönō i yadmin nugwöl aku yada, ‘Jisas nöbö Nasaret yöbö aku, mai God höjōpalīb ram kī ha-jal abōna. Jisas nuñ ran, Mosīs anij yad nölōñ mönō adaku rōbōxōn, mönō yonjōbö pōn mai dinijö,’ rō,” rimä.

¹⁵ Makwam Juda Kansol diba midim nöbö bla, Stipen nugwo riō cīx nugugu midōn nugumīn, hanaj māmāg yuō nuñ adaku ejol hanaj māmāg yuō rōxg nigōña.

7

Stipen Juda Kansol nöbö dib bla ñigö Krai mönō wä aku yad nölōña

¹ Ñij mönō inakmōnō aku hörīm, God ap höjōpal ur nölīb nöbö dib ödōriō aku Stipen nugwo yadōña, “Mōnō nagō yadōi aku mi yadōinjōnō inakmōnō hörōi?” rōña.

² Aliö rimin, Stipen yadōña, “Acō nöbōhōd nöbö, nugwi! Nōso maduebō ana Ebrahim maduar ör taun dib Haran duölōñ mag aku, mögōrīb Mesopotemia midōñ mag aku, God mil wä keiryöbö alig mid aku nugwo yadōña, ³ ‘Mögōrīb nagō

ki röbōxōn, nōbō mō nagō bla röbōxōn, mögōrīb hör i nī nagō yabun aku duō,' rōṇa.

⁴ “Aliō rīmīn, Ebrahim mögōrīb dib Kaldia mīdmīd yōraku röbōxōn, taun dib Haran du mīdmīda. Mai Ebrahim nuō wōrōxīm, God nuṇ yadmīn, Ebrahim nuṇ hō mögōrīb ṇīṇ mīdōi yōrīk mīdmīda.

⁵ Wop aku God nuṇ Ebrahim nugwo mögōrīb mōl i yadōlōṇ. Hōn hör ör mīdmīda. Wop aku Ebrahim ha i yōxōlōṇ; hör ör mīdmīda. Jī God nuṇ Ebrahim nugwo yadōṇa, ‘Mai mögōrīb ki nagō pīnō. Halōu ha nagō yōx pōn haṇ yōx pōn hōṇ diōn piaku, mögōrīb ki algör ör pōn mījōñīṇō,’ rōṇa. ⁶ Makwam God mōnō i yadōn yadōṇa, ‘Halōu ha nagō yōx pōn haṇ yōx pōn hōṇ diōn piaku, du nōbō mō hör mögōrīb piaku mīdīṇ, ṇīgō magalīg nag ṇīgōn, mī rī gwogwam rōn, nag mabō rōxg yad ṇīg gīṇ rīmīdīṇ nugugīrōn, kīm akuyōbō po hadred (400) yōñōna. ⁷ Makwam nōbō mō ṇīgō almiṇjōñ akuyōbō, nī piōṇjō painjō ṇīgō rī gwogwam cīna. Nōbō mō naṇ bla, mögōrīb aku röbōxōn, hō nī hōjōpalōn rī gör mījōñ mögōrīb ki,’ me rōṇa. ⁸ Makwam God nuṇ Ebrahim nugwo mōnō ōlīsō ma i yad ṇīgōn yadōṇa, ‘Halōu ha nagō yōx pōn haṇ yōx pōn hōṇ diōn piaku, ṇīgō nugwidīx mījīn makwam, ha kiai hañkapa rīl uña ōdōrīṇ,’ me rōṇa. God aliō rīmīn, mai Ebrahim ha nuṇwa Aisak nugwo yōx pōn hōn, wop akuyōbō mīj sō mīdōn, wop amñaxīb aku ha aku nugwo rīl uña ōdōrōṇa. Aisak piōṇjō Jekop nugwo yōx pōn hōṇa. Jekop nuṇ piōṇjō ha akuyōbō mōl sō yōx pōn hōṇ makwam, an Isrel nōbō mō ila hōrīrōr mīdōla.

⁹ “Nōso maduebō an piaku, nōbō hōd adō bla pīgnīṇ ṇīṇa Josep rīb gwogwo yōx nugumīn, ōlīsō wōlmīn, nugwo pōn nōbō adō bli nōlmīn, nugwo wobōn pōn mögōrīb Ijip dumä. Pōn dumīn, mīd ri abōlōṇ, jī God nuṇ Josep röbōxōlōṇ. ¹⁰ Ōmōrō diba Josep nugwo hōmīdōṇ aku,

God nuṇ nugwōn Josep nugwo nugwidīx mīd ri abmīdōṇa. God nuṇ Josep nugwo rīb wä nōlōn rīmīn, Ijip Kīṇ Pero, nōbō Josep ki nuṇ rībyōx nugw ri abōn rō, rōn, nugwo yad ṇīgumīn, mögōrīb Ijip aipam, ram ap nuṇ bla magalīg aipam nugwidīx mīdmīda.

¹¹ “Mai wop i kiō dib ōdōrīō aku, mögōrīb Ijip aipam, mögōrīb an Kenan ki aipam hōm, nōso an mögōrīb Kenan ki mīdim bla, ap maga hōlu nugumīn, ap mag ṇīmīb i mīdōlmīn, rīb diba yōxmä. ¹² Makwam nuō ṇīṇ Jekop mōnō i nugwōṇa, ap mag mīga mögōrīb Ijip mīdōṇa. Makwam nugwōn ha nuṇ bla ṇīgō yadmīn, ap mag wobība Ijip dumä. ¹³ Du wob pōn hōn, ṇīm pōrōn, iswob wobība dumä. Dumīn, pīgnīṇ Josep ṇīgō yadōṇa, ‘Nōbōhōd nōbō, ṇīṇ nī yōnīmīm me rōn nugwōiṇōnō? Nī haul ṇīṇa Josep ör,’ me rōṇa. Aliō rīmīn, Ijip Kīṇ Pero mōnō aku nugwōn yadōṇa, ‘Aku Josep haul nōbō nuṇ bīlīm e!’ rōṇa. ¹⁴ Josep piōṇjō, acō na Jekop, nōbō mō nuṇ bla pīsaṇ yadkap hōṇ, me rōn, mōnō yad abmīn, nuō Jekop nōbō mō padokwo padōk mōs paṇ hōuōiliō hō wōlu iṇōsu sō (75) pōn pīsaṇ dumä. ¹⁵ Nuō Jekop aliō alōn, mögōrīb Ijip du mīdōn, wōrōxōṇa. Mīdīp duōn, nōso nōbō piaku magalīg wōrōx pōrmä. ¹⁶ Makwam mai ha ṇīṇ bla nuō yōd bla hōlu rag duōn, taun dib Sekem hogw pīlmä. Nōbāpō hogwaj aku, nōso maduebō Ebrahim, Hemor ha nuṇ bla ṇīgō rīg i nōlōn wobōṇa.

¹⁷ “Makwam God Ebrahim nugwo hōd rīg cīnō, rōn, mōnō rīg yad ṇīgōṇ akuyōbō rība rōn rōṇ makwam, nōbō mō an Isrel mögōrīb Ijip mīdim akuyōbō, halōu ha yōxīp duōn yōxīp hōuōilmel rōn, nōbō mō mīga mīdmä. ¹⁸ Nōbō mō an Isrel mīga akwōr mīdim wop aku, mögōrīb Ijip aku kīṇ yōnyōbō wōxnō ṇīgōṇa. Kīṇ yōnyōbō aku nōso Josep nugwo nugwōlōṇ makwam, ¹⁹ nōbō mō an bla rī gwogwam ōdōrīō rōn, mōnō ōlīsō yadmīn, halōu ha

7:4: Jen 11:31-12:5 **7:5:** Jen 12:7; 15:18; 17:8 **7:6:** Jen 15:13-14; Eks 12:40 **7:7:** Eks 3:12 **7:8:** Jen 17:9-14; 21:4 **7:9:** 37:11,28; 39:2,21-23 **7:10:** Jen 41:37-44 **7:11:** Jen 41:54; 42:1-2 **7:13:** Jen 45:1-4,16
7:14: Jen 45:9-11; 46:27 **7:15:** Jen 46:1-7; 49:33 **7:16:** Jen 23:2-20; 33:19; Jos 24:32 **7:17:** Eks 1:7-8
7:19: Eks 1:11-22 **7:20:** Eks 2:2

ñiñ bla yōx pōn hōn, riñadō pi blaku abim, ñiñ keir mīdōn wōrōxmīdmā. ²⁰ Aliō almā aku, jī wop mibīl yōraku, mōnōbō hogwi ha wā mīdōy yōx pōn hōn, ib nuñwa Mosīs me rīmā. Ha aku nugwo rōun mōs pañ ram mōl piaku umad gīm mīdmīda. ²¹ Mai ha kiai aku nugwo pōn du riñadō bō ñigīm, Pero halōu nuñ aku hōn, nugwo nugwōn, rag du ha nī, me rōn, rīg urmīdōña. ²² Nuñ mag akuyōbō alōn rīg urīm, Mosīs nuñ dib rōxmīn, Ijip nōbō mō ñiñ agap apīm rīmīdim aku, nugwo yad nōl ri abmā. Nuñ mōnō ōlīsō yadōn, mabō usūsōr rōn rīmīdōña.

²³ “Makwam Mosīs kīm nuñ akuyōbō padokwo padōk pañyōbō i hōuōiliō hō pīn du adokwebō mīj bō (40) yōnmīn, nī du nōbō mō nī Isrel pia nugwōn hōnō, rōña. ²⁴ Makwam du nugumīn, Ijip nōbō hō Isrel nōbō i nugwo mī gōj palmīdōña. Mosīs nugwōn, Isrel nōbō aku nugwo kōmō pōn, Ijip nōbō aku nugwo añadō pīl pal ñigīm wōrōxōña. ²⁵ Makwam Mosīs rīb nuñwa yōx nugwōña, ‘Nōbō mō nī Isrel yajōña, “God Mosīs nugwo rība nōlmīn, hōn anīñ pī asīx abmīn, mīd ri abōñiñō,” cōñiñō,’ rōn rībyōx nugwōña, jī ñiñ rīb aku yōx nugwōlim. ²⁶ Makwam lōumīn Mosīs duōn nugumīn, Isrel nōbō mōs nuō pīlmīdmā. Almīdmīn nugwōn yadōña, ‘Nōbō mīg, ñiñ hōdpīg hogwa mīdōia; nuō pīlmīdōi aku rōbōxi!’ rōña.

²⁷ “Aliō rīmīn, nōbō i nōbō i nugwo palmīdōñ aku, Mosīs nugwo pīgōur pikwo abōn yadōña, ‘Nagō yōnīm yadmīn, nōbō diba mīdōn, anīñ mōnō pī nuōm ñigīb nōbō akuyōbō nugwidīx mīdlō?’ ²⁸ Nagō idōm Ijip nōbō aku pīl pal ñigīmō aku, weik nī piōñō pīl pal ñigība rīmīdīlānō ā?’ rōña. ²⁹ Aliō rīmīn, Mosīs nōbō pīl pal ñigīl aku nugwōiñō, rōn, bōr du mōgōrīb Midian duōn, nōbō hōr i rōxg mīdmīda. Wop mibīl yōraku, nuñ mō pōn, ha mōs yōx pōn hōña. ³⁰ Al gīrōn hōr ōr mīdmīn kīm padokwo padōk pañyōbō i hōuōiliō hō pīn du adokwebō mīj bō (40) yōnōña. Mai wop i Sainai pīda il bō mōgōrīb rīg

kap yōra mīdōn nugumīn, ejol i hōn, bī wab pañyōbō i pina ñigīmīdōñ mibīl yōra wōxnō ñigīmīn nugwōña. ³¹ Almīdmīn Mosīs nugwōn, ap aku pōdpōd rīmīdō, rōn, du il yōra nugumīn nugugīrōn, Nōbō Diba yadōña, ³² ‘Nōhōnīñ maduebō Ebraham, Aisak, Jekop, God ñiñā nī mīdlō,’ rōña. Aliō rīmīn, Mosīs, aku Nōbō Diba akwōr yadmīdō, rōn, ipōxōn gīl gīl rōn, ubīlōn māmāga nugwōlōñ.

³³ “Makwam Nōbō Diba Mosīs nugwo yadōña, ‘Mōgōrīb lei kī hō mīdlō aku, yamsō uñ nagō wab aku pī rōdō. ³⁴ Ijip nōbō mō bla, Isrel nōbō mō na mōgōrīb Ijip mīdōi akuyōbō ñigō mī rī gwogwam rōi aku nī nugula. Ñiñ imōn rīmīdōi aku audiōx nugwōn, hōn ñigō pī asīx abība hōla. Makwam, nagō hōbkal Ijip duō,’ rōña.

³⁵ “Isrel nōbō mō hōd Mosīs nugwo yadmā, ‘Nagō yōn yadmīn, nōbō diba mīdōn, anīñ mōnō pī nuōm ñigīb nōbō akuyōbō nugwidīx mīdlō?’ rīmā. Jī mai, God ejol nuñwa yad abmīn hōn, rīn yōn pina ñigīmīdōñ mibīl aku Mosīs nugwo wōxnō ñigīmīn, God nuñ keir Mosīs nugwo nōbō dib ñiñā mīdōn ñigō kōmō pañ, me rōn, yad abōña. ³⁶ Mosīs Ijip duōn, ap rōlībā akuyōbō bli piaku rōn, nōbō mō nuñ Isrel bla ñigō pōn ban yuō dib ‘Paskwolō’ me rōi aku duōn, ap rōlībā akuyōbō bli piaku rōn, mai Isrel nōbō mō yōlīñ pōn du mōgōrīb rīg kap mibīl piaku duōn, ap rōlībā akuyōbō bli piaku rī gīrōn mīdmīda. Al gīr mīdīm mīdīm, kīm akuyōbō padokwo padōk pañyōbō i hōuōiliō hō pīn du adokwebō mīj bō (40) yōnōña.

³⁷ “Mosīs nuñwōr nōbō mō Isrel ñigō yadōña, ‘God nuñ, mōnō nuñwa yadīb nōbō i, ha ñiñā keir nōbō nī rōxgīb i, yad abañ, ñigō hōnīñō,’ rōña. ³⁸ Mosīs nuñ mōgōrīb rīg kap mibīl piaku mīdōña; nuñ nōso auso an bla pīsañ mīdōña; Sainai Pīd piaku ejol i hōn Mosīs nugwo mōnō yad nōlōña. Mosīs mōnō aku pōn an Isrel nōbō

mö yad nöion+ñö, rön, God nuñ mönö kömö aku Mosís nugwo nölöña.

39 “Mosís mönö kömö aku yad nölöñ aku, jì nösö an bla mönö aku pölim. Ñ+ñ Mosís nugwo yad mönö ñgön, höuöil Ijip duñö, rön, r+ñ aku yöxmä. 40 Ñ+ñ Mosís p+gn+ñ Eron nugwo yadmä, ‘Nöbö nagö Mosís an+ñ Ijip yöbö pön hö aku, nugwo agap+m r+ aku an nugwölöl. Makwam, nagö an+ñ ap god akuyöbö bli ran, nöbö an bli god r+ñ+ñ+ñ piaku p+rag höd duñ, an mai duñö,’ r+mä. 41 Wop akwör, god inakmönö hön kau ha i röxg r+ ñgön, yöur ap bla pal rag hö höjöpäl ur nöl+mä. Ñ+ñ imag ñ+ña keir r+mä ap aku nugwön, aku god an, me rön, wahax p+ g+rön ap diba ur ñ+m+mä. 42 Al+m+d+m+ñ, God ñ+gö röböxön yadöña, ‘Alöi aku, naiö, röun, gupö ap bla amnör höjöpälön m+d+ñ,’ me röña. Wop aku ñ+ñ ap piakwör höjöpäl+m+dim aku m+, God mönö yad+ñ nöbö i God Mönö r+ñ i kai kitön yadöña, ‘Isrel nöbö mö.

Ñ+ñ höd k+m padokwo padök panyöbö i höuöilö hö p+n du adokwebö m+j bö (40) mögöri+ñ r+g kap mib+ñ piaku yön+m+dim wop aku, hön kau hön sipsip ap bla pal ñ+ höjöpäl ur nöl+m+döl+m.

43 Ñ+ñ hör ap inakmönö mös ñ+ñ keir r+ ñ+gim aku nugwo ap pal höjöpäl ur nöl g+r m+d+m+d+mä.

Ap aku, i Molok me r+m+d+mä; i gupö röxg r+ ñgön, Repan me r+m+d+mä.

Ap god inakmönö hogw akwör, ap uñ rama ur rag yön g+rön, höjöpäl ur nöl g+r m+d+m+d+mä.

R+ m+d+m+döi aku, ñ+ ñ+gö yad abmön, du nag m+jöñ taun dib Babilon s+ñan adokwöik,’ me röña.

44 “Nösö nöbö an bla mögöri+ñ r+g kap mib+ñ piaku m+dim wop aku ap uñ rama p+rag yön+m+d+mä. Ap uñ ram aku m+döñ aku nugwön, God an p+ñan m+dö, rön nugum+d+mä. Ap uñ ram aku, God mönö

r+g yadöñ mag akwör ur ñ+g g+m m+döña.

45 Mai nösö nöbö an bla ñ+ñ ap uñ ram aku Josua nösö nöbö an bla ñ+ñ nöl+m+ñ p+mä. Mai, ñ+ñ ap uñ ram aku pön hö m+d+m+ñ nugug+rön, God nuñ nöbö mö mögöri+ñ yöri+ñ m+dim bla höju aböña. Ap uñ ram aku m+dön, m+d+ñ duön, mai Depid yöx pön hömä. 46 Nösö Depid, God nugum+ñ wä röñ nöbö aku, nuñ God nugwo yad nugwön yadöña, ‘Nagö yöwö ran, ñ+ ram nagö wä i r+ ñ+gmön, nagö God Jekop höd höjöpälön r+g r+m+d akuyöbö, ram aku m+jnañö,’ röña. 47 Aliö r+m+ñ, God nuñ yöwö rölöñ. Mai Solomon nuñ God höjöpäl+ñ rama ur ñ+göña.

48 “Makwam God m+ b+l möx sö m+d Nöbö aku, nöbö mö imaga pön ur ñ+göñ ram bla m+den+m. God mönö yad+ñ nöbö i mönö aku yadön yadöña,

49 “ ‘Nöbö Diba nuñ yada,

“Mögöri+ñ adöx yöd röul adö kau sö yöroku hogw rol kin na aku rola röm+d g+ m+dön,

mögöri+ñ il k+ yödp+lö na röb g+ m+dla.

N+ agö ram+m ur ñ+g+ñ, ñ+ höl+m+m+j+ñ?

N+ ram möl kai anjöi ñ+g+ñ?

50 Ap bla magal+g imag na keir r+ ñ+göiödö?” rö,’ röña.

51 “An keir nugw ri aböl+ñö, rön, ap kib mag gwogwo akwör rön, God Mönö yöxölöi. Nöhön+ñ nöbö r+g r+m+döi mag akwör röia. Inöm Leia nuñ ñ+gö r+ñ wä nöl+m nugwöy+xa, j+ öim wöhö röia.

52 Nöhön+ñ nöbö bla, God mönö yad+ñ nöbö bla ñ+gö magal+g r+ ajö ñ+gmä. God mönö yad+ñ nöbö maduebö piaku, ‘God Mabö R+ Nöl+ñ Nöbö Wä Ödöriö aku höñ+ñö,’ r+mä. J+ nöhön+ñ nöbö piaku ñ+ñ nöbö piaku algör ör p+l pal ñ+gmä. Makwam weik God Mabö R+ Nöl+ñ Nöbö Wä Ödöriö aku höm, ñ+ñ nugwo mönöm+m nugwön p+l pal ñ+gmä. 53 God lo mönö nuñ aku, ejol nuñ akuyöbö ñ+gö yad abm+ñ pön höm p+mä, j+ r+g yad akuyöbö nugwön rölöñö,” röña.

Stipen nugwo r+g röd pal ñ+gmä

⁵⁴ Stipen mönō aku yadmīn nugugīrōn, ñigō ōlīsō diba ōdōriō wōlmīn, ajmaga ōbīx gīg yuōn ōlīsō rōdmā. ⁵⁵ Makwam Inōm Leia nuñ Stipen aja wōl gī mīdmīn nugugīrōn, nuñ laxiō pisō nugwōn adōx yōd rōul adō kau sō yōraku nugwōña, God mil mag wā keiryōbō nuñwa mīdōña nugwōn Jisas nuñ God imag mīrīx adō ōbīl gī mīdōña. ⁵⁶ Stipen nugwōn yadōña, “Nugwi! Nī nugumīdla, adōx yōd rōul adō kau sō yōraku uba rōd gī mīda. Nōbō Ha nuñ aku God imag mīrīx adō ōbīl gī mīdō!” rōña.

⁵⁷ Stipen aliō rīmīn, rīmīj mōl ñīñ aku īnsō pidīxōn, rīb pia magalīg ōbīlōn, mōnō bōlōlō rōn mōnō diba yadōn, ipalīp du nuñ mīdōñ yōra dumā. ⁵⁸ Nugwo pī cīcī ñigōn, pōn dumīd pōn dumīd taun dīb aku rīñadō bō pōn dumā. Nōbō nugwo īn-akmōnō hōrim bla ōlīsō rōdōn, wōlīj mīxīl ñīñ bla pī rōdōn, ha nōbō Sol mīdōñ il yōra abīm, nuñ nugwidīx mīdmīn nugugīrōn, ñīñ Stipen nugwo rīg rōd palmā. ⁵⁹ Nugwo aliō palīm nugugīrōn, Stipen Nōbō Dīb nugwo wō rī yadōn yadōña, “Nōbō Dīb Jisas, inōm na pō,” rōña. ⁶⁰ Aliō rōn, hōxmax yuōn, wō diba rī yadōn yadōña, “Nōbō Dīb! Nī pīl pal ñigmīdōi kī, ap kib mag gwogwo rīmīdōi aku nugwōn rōbōxō,” rōña. Aliō rī gīrōn wōrōxōña.

8

¹ Stipen nugwo rīg rōd pal ñigim wop aku, Sol il yōra mīdōn, pāja yadōn wobīō lero rōña.

Jisas nōbō mō nuñwa ñigō rībīx abīm, malō malō dumā

Wop akwōr, Jerusalem ada ila ñigōn, nōbō mō Jisas nugw pīmīdim bla ñigō mī ōdōriō rī gwogwam rīmīdmā. Almīdmīn, nōbō mō Jisas nugw pīmīdim bla ñīñ magalīg bōr mōgōrīb Judia piaku aipam, mōgōrīb Sameria piaku aipam, malō malō dumā. Makwam Jisas mōnō wā pōn dub nōbō akuyōbō mōl sō piaku ñīñōr Jerusalem mīdmā. ² Makwam God Mōnō rīg yad mag akwōr rīmīdōi nōbō bli, Stipen nugwo mī ōgwō yōxōn, mī gōj

imōn, nōbāpō hōgia pōn du hogw pīlmā. ³ Sol nuñ piōñō, nōbō mō Jisas nugw pīmīdōi bla rī gwogwam ōdōriō cīnō, rōn, ram ram rī gīrōn, nōbō mō piaku ñigō amnōr pōn pīxīp du nag ñigmīdōña.

Pilip mōgōrīb Sameria duōn mōnō yad nōlōña

⁴ Nōbō mō Jisas nugw pīmīdim bla bōr du mōgōrīb hōr piaku piaku mīdmā. Makwam piaku du mīdōn, Jisas mōnō wā aku pōn du nōbō mō piaku ñigō yad nōlmīdmā. ⁵⁻⁶ Nōbō nagō Pilip nuñ kwo algōr du taun dīb i mōgōrīb Sameria yuadō mīdōn, nōbō mō piaku ñigō, Mesaia hōñ mōnō wā aku yad nōlōña. Pilip mōnō yadōñ aku aipam, ap rōlībā akuyōbō rōñ aku aipam nugwōn, mōnō nuñ rīg yadōñ akuyōbō rīmīj pal nugw rī abmā. ⁷ Pilip nuñ nōbō mō ragwo as alīg mīdim piaku mīga akwōr rīmīn, ap piaku aiō rōn rōu dumā. Nuñ nōbō mō īñ wajmag po rīmīn līd pīlōñ bla mīga akwōr aipam, nōbō mō yōdpīlō kakabail um ñigōñ bla mīga akwōr aipam, ñigō rīmīn kōmō ñigōña. ⁸ Almīn nugugīrōn, nōbō mō taun aku hōlīmīdmīdim akuyōbō magalīg mī ōdōriō wahax pīmā.

⁹ Makwam taun dīb aku nōbō i hōlīm mīdmīda, ib nuñwa Saimon. Nuñ kīj rōn, ap rōlībā akuyōbō bli rīmīn, Sameria nōbō mō bla magalīg rīb mīga ōdōriō yōx nugumīdmā. Nī mī nōbō diba mīdlō, rīmīdōña. ¹⁰ Saimon nuñ akuyōbō almīdmīn, nōbō mō ib mīdōñ piaku aipam, nōbō mō ib mīdōlōñ piaku aipam, Saimon mōnō rīg yadōñ akuyōbō nugwōn yadmā, “Nōbō kī nuñ god ‘Ōlīsō Dīb’ me rōl akwōr,” me rīmā. ¹¹ Ap rōlībā akuyōbō piaku ōim rīmīdōña nugwōn nōbō mō bla rīb mīga yōxōn, mōnō rīg yadmīdōñ akwōr nugumīdmā. ¹² Makwam mai Pilip hōn, God nōbō mō pōn ram nuñwa adōx yōd rōul adō kau sō yōra nugwidīx mīdīb mōnō wā aku aipam, Jisas Kraīs mōnō wā nuñwa aipam, yad nōlmīn, nōbō mō bla ñīñ mōnō nuñwa nugw pōn, rōbō palmā. ¹³ Saimon nuñ keir algōr ōr Jisas nugw pōn rōbō palōña. Pilip dumīn, Saimon

nugwo mai dum+in nugug+rön, Pilip ap röl+ba rīm+dön akuyöbö nugwön, Saimon nuñ aiö waiö röña.

¹⁴ Jisas mönö wä pön dub nöbö bla Jerusalem mīdīm nugug+rön, ñigö mönö i yadmä, “Sameria nöbö mö God Mönö nugw pöñö,” rīmā. Ñiñ mönö aku nugwön, Pita Jon ñigö nöbö hogwa yad abīm, mögörib Sameria dumä. ¹⁵⁻¹⁷ Duön nugum+in, nöbö mö piaku Jisas nugw p+m, Nöbö Dib Jisas iba yadön ñigö röbö pal nölmä, j+ Inöm Leia nuñ ñigö hölön. Makwam, Pita Jon nöbö hogwa, Inöm Leia nuñ ñigö han, me rön, höjöpälön, imaga yöcmac ñigö rol sō nīg+m, Inöm Leia nuñ ñigö pañ pañ höña.

¹⁸ Nöbö hogwa imaga yöcmac ñigö rol sō nīg+m, God nuñ Inöm Leia nöbö mö piaku ñigö nölon aku, Saimon nugwön, n+ kwo algör ör c+nö, rön, ñigö nöbö hogwa rīg yabuön yadöña, ¹⁹ “Rīg ki pön, n+ ölsö aku nölin, n+ nöbö mö kai kai imag na yöcmac ñigö rol sō nīg+mön, ñiñ kwo algör ör Inöm Leia pöññö,” röña.

²⁰ Aliö rīm+in, Pita yadöña, “God ap wä nuñwa hör nölon aku, pödpöd rīm+in rīg wob+ba rīm+dlö? Rīg aku nagö keir p+san lidiöna! ²¹ Mabö an röl aku nagö p+san röinö wöhö. Höbwab r+ba madmag nagö nugw p+m+dlö aku, God nugum+in wä röl. ²² Ap kib mag gwogwo c+nö, rön, r+byöx nugulö adaku röböxön, God höjöpalm+j+in aku, r+ba gwogwo yöx nugulö aku nugwön röböxbä maga rö,” röña. ²³ N+ nugula, ap wä ñiñ piaku ap n+ aliö aliğ m+dox, me rön, r+ba gwogwo yöx nugwön, ap kib mag gwogwo r+man dum+da. Makwam, nagö ap kib mag gwogwo r+ba mag aku, nag mabö r+ba nöbö röxg m+dlö.

²⁴ Aliö rīm+in, Saimon yadöña, “Ñiñ nöbö hogwa Nöbö Diba nugwo höjöpäl+ñ, ap n+ r+ba maga rö, rön yadm+doi aku rölan,” me röña.

²⁵ Makwam Pita Jon yöñö, Jisas ñigö nöbö hogwa agap ap+m röñ mönö aku aipam, Nöbö Dib mönö wä aku aipam, nöbö mö bla ñigö yad nölon pörön, höuöil Jerusalem duba, ödoi um piaku du g+rön,

mögörib Sameria mib+l yöra ram yöj liglig agrö m+ga akwör nöbö mö piaku ñigö Jisas mönö wä aku yad nölon g+rön dumä.

Pilip nuñ nöbö Itiopia yöbö i nugwo Jisas mönö wä aku yad nölon

²⁶ Makwam Nöbö Diba ejol i hön Pilip nugwo yadöña, “Jerusalem yöbö taun dib Gasa duöi ödoi m+x+l aku duö,” röña. ²⁷ Aliö rīm+in, Pilip ödoi yadön m+x+l aku duön nugum+in, nöbö dib i, hön hos p+x+p pön du yön+m+id ap waba rol sō röm+don, ödoi m+x+l aku dum+doña. Nöbö aku nuñ kwin Kadaki, mögörib dib Itiopia nugwid+x m+don mö aku nugwo mabö r+ g+rön, rīg nuñwa nugwid+x m+dm+da. Nuñ Jerusalem God höjöpäl+ba ram aku duön höjöpäl g+rön m+id pörön, ²⁸ höbkal mögörib Itiopia duön, God Mönö r+ba Aisaia kai k+ton aku pön, mämäg nīg nugu g+rön dum+doña. ²⁹ Makwam God Inöma Pilip nugwo yadöña, “Hos ap waba p+x+p pön dum+id kwo du il höñ yöra duön, nöbö aku p+san duö,” röña.

³⁰ God Inöma rīg yadön mag akwör, Pilip ipal+p il höñ yöra duön nugum+in, nöbö Itiopia yöbö aku, God mönö yad+ba nöbö Aisaia God Mönö r+ba kai k+ton aku, mämäg nīg nugu g+rön dum+doña. Pilip nugwön yadöña, “Nañ köp mämäg nīg nugu g+rön dum+dlö aku, mönö il aku aliö rö, rön, nugum+dlanö wöhö?” röña.

³¹ Aliö rīm+in, nuñ yadöña, “Nöbö mö bli n+ yad nölin nugwön aku yaj+nö,” röña. Aliö rön Pilip nugwo yadöña, “Wöl rol yörik röm+dan an p+san dunö,” röña. Aliö rīm+in, Pilip du rol yöra röm+doña.

³² Nöbö aku God Mönö r+ba Aisaia kai k+ton aku mämäg nīg nugum+doña. Mönö aku aliö m+da:

“Nuñ hön sipsip yölin pön du p+l pal nīgöi mag akuyöbö rīg m+doña.

Hön sipsip ha panö waxm+in, aiö röl mag akuyöbö,

nuñ algör ör mönö i yadölön.

³³ Ap gwogwo i rölon aku, j+ nugwo in-akmönö hörön, r+ gwogwam r+mä.

Nugwo anadö p+l pal nīg+m wöröxön makwam, mai agö nöbö röxg m+don,

‘Al aliö rîmîdö,’ cönîjô?” rônja.

³⁴ Nöbö dib Itiopia yöbö aku mönö aku nugwön, Pilip nugwo yadöña, “Mönö yadmîd kî, God mönö yadîb nöbö aku nuñ keir yadmîdönö nöbö hör i yadmîdö?” rônja. ³⁵ Aliö rîmîñ, Pilip God Mönö rîba mämäg nîg nugwöi akwör ila nîgön yadîp duön duön, Jisas mönö wä aku yad nöl ri aböña.

³⁶ Makwam aliö mönö pip du girön nugumîñ rëbö i mîdöña. Nöbö aku Pilip nugwo yadöña, “Rëbö mîd kî nî rëbö pal nöinanö ö?” rônja. ³⁷ Aliö rîmîñ, Pilip yadöña, “Nañ Krais nugwo höbwab rîb madmag na mî ödöriö nugw pîlö, rîmîjîñö aku, nî nagö rëbö pal nöinö,” rônja. Aliö rîmîñ, nöbö aku painjö yadöña, “Jisas Krais nuñ God Ha nuñwa mîd aku, nî nugw pîlö,” rônja. ³⁸ Aliö rîmîñ, hön hos ap pîxîp pön du yönîb rola römîdön hömîdim aku, hos aku alîg ödöi yöraku nîgön, rëbö yuö duön, Pilip nöbö aku nugwo rëbö pal nölöña. ³⁹ Al girön rëbö pal nölön, rîb yöraku hömîñ nugugîrön, rîb pia Nöbö Dib Inöm nuñwa Pilip nugwo pön, hör möl i pön dumîñ nugugîrön, nöbö dib aku nugwo nugwölöñ. Nuñ piönjö mî ödöriö wahax pî girön ödöi aku duöña. ⁴⁰ Makwam Nöbö Dib Inöm nuñwa Pilip nugwo pön du mögöriñ Asotas nîgmîñ, nöbö mö mögöriñ piaku taun hörîrör mîdim akuyöbö ñîgö magalîg Jisas mönö wä aku yad nölîp dumîd dumîd, taun dib Sisaria uröpîñöña.

9

Sol Jisas nugw pöña

¹ Sol nuñ Nöbö Dib mönö wä nugw pön mai dumîdim nöbö mö akuyöbö ñîgö pîl pal nîgîñö, rön, öim mî ususör rîmîdöña. Wop i nuñ du God ap höjöpä ur nölîb nöbö dib ödöriö aku nugwo yadöña, ² “Nî köp bli kai kît nölän, nî pön du Juda mögum rîb ram hörîrör mîd taun dib Damaskas duön, ñîgö nöina. Köp aku kai kîtön yajîñö, ‘Taun dib Damaskas yöraku, ñîñ nöbö mö Jisas nugw pöi bli Juda mögum rîb ram bla mîjôn aku, Sol nugwo yadîñ, ñîgö nag

nîgön, Jerusalem pön han,’ me rön, kai kîtö,” rônja. ³ Sol köp aku pön, Damaskas igöp igöp rîmîñ nugugîrön, rîb pia adöx yöd röul adö kau sebö mil maga nugwo aböña. ⁴ Sol hön hos rol sö bokwîr pîm pîñ mîgrö bö bîrmîñ nugugîrön, mönö i nugwo yadöña, “Sol, Sol, nî pödpöd rîmîñ öim rî gwogwam rîmîdlö?” rônja. ⁵ Aliö rîmîñ, Sol yadöña, “Nöbö Dib, nagö yönîmîm?” rônja.

Aliö rîmîñ, yadöña, “Nî Jisas, nî öim rî gwogwam rîmîdlö akwör yadmîdla. ⁶ Makwam nagö öbîlön, Damaskas duön, nöbö i hön nagö mönö yajön akuyöbö nugwön rane,” rônja.

⁷ Makwam nöbö Sol pîsan hem bla mönö mag akwör nugwön, nöbö ma aku nugwölön, rîb diba yöxön mönö bli yadölim. ⁸ Makwam Sol öbîlön mämäga ix nugwöña, mämäg nuñwa anadö we wölöña. Almîñ, nöbö nuñ pîsan hem bla inpîlö nuñwa pön, inröb Damaskas dumä. ⁹ Nugwo aliö mämäga we wölmîñ, rëbö ap mag ap bla nîmölön, wop mös pañ hör ör mîdöña.

¹⁰ Jisas nugw pön nöbö i Damaskas mîdöña, ib nuñwa Ananias. Nöbö aku nuñ rîba nugwöña, Nöbö Dib nugwo yadöña, “Ananias!” rônja.

Nöbö Diba aliö rîmîñ, Ananias yadöña, “Nöbö Dib, nî mîdlö,” rônja. ¹¹⁻¹² Aliö rîmîñ, Nöbö Diba yadöña, “Sol taun dib Tasas yöbö nöbö aku, God höjöpä girön, rîba nugwa, nöbö Ananias me röi aku nugwo du pî nugumîdmîñ, mämäg nuñwa we wölöñ aku ix nugwa. Nuñ weik nî höjöpä gir mîd Judas ram aku. Makwam, nagö ödöi ‘Ödöriö’ me röi aku duön, Judas ram aku uröpîñön ñîgö yadan, ‘Sol nugwo nuguba hömîdlö,’ rane,” rônja.

¹³ Nöbö Diba aliö rîmîñ, Ananias yadöña, “Nöbö Dib. Nî nugula nöbö mö mîga yadöia, ‘Nöbö Sol aku Jerusalem nagö adö mîdöi nöbö mö akuyöbö ñîgö öim mî rî gwogwam rö,’ röia. ¹⁴ Nuñ weik Damaskas kî hö aku, God ap höjöpä ur nölîb nöbö dib bla köp bli nugwo nölîmîñ, nöbö mö yön yön ib nagö yadmîñ bîl sö

diön akuyöbö, ñigö nag niginö, rön, hö,” röña.

¹⁵ Ananias aliö rimin, Nöbö Diba nugwo yadöña, “Duö! Nöbö aku mabö bli nî keir nugwo yad nîgla. Nun mönö wä na aku Isrel nöbö mö bla ñigö yad nölön, Isrel nöbö mö yöi bla ñigö yad nölön, kin bla ñigö yad nölön, cöna. ¹⁶ Makwam nun ölin höb diba pön, ömörö diba pî girön, mabö na aku cöna. Aliö alañ mönö nî keir nugwo yad nöl ri abnö,” röña.

¹⁷ Nöbö Diba aliö rimin, Ananias dumidön, Sol midön ram aku uröpinön, ram möl yuadö duön, Sol nugwo yöcmac rol sö imaga nigön yadöña, “Nöböhöd Sol. Nöbö Dib Jisas nagö ödöi mibîl yöra höman wöxnö nigin nugumö aku, nî yad abmin höl mîk. Nagö mämäg nan iswob ix nugwan, Inöm Leia nun hö yuö nagö bö aja wölan, me rön, nî yad abim höl gö,” röña. ¹⁸ Ananias aliö rimin nugugirön, ap hogwai wab röxgîb Sol mämäg nugwo pöröb midön aku, lîl rî pinmin nugugirön, rîb pia mämäga ix nugwöña. Mämäga nugwön, öbîl duön, röbö palöña. ¹⁹ Sol ap nimön ölsö pöña.

Sol Damaskas nöbö mö bla ñigö Jisas mönö wä aku yad nölöña

Makwam Sol nun wop bli nöbö mö Jisas nugw pim piaku pîsan Damaskas mid girön, ²⁰ Juda mögum rîb ram bla yönön, Jisas nun God Ha nunwa mid mönö wä aku nöbö mö piaku ñigö yad nölöña. ²¹ Nun aliö yad nölmidmin nugugirön, ñin nugwön aiö waiö rön yadmä, “Nöbö kî mî, Jerusalem nöbö mö Jisas nugw pöi piaku ñigö rî gwogwam rimid nöbö aku! Weik nöbö mö bli kwo nag nîg pön du, nöbö God höjöpä ur nölîb nöbö dib bla ñigö nöinö, rön, hö,” rimä. ²² Makwam Sol Jisas mönö wä aku yad nölîp duön, Jisas nunwör Mesaia aku mönö paxdöriö yadmin, Juda nöbö Damaskas hölîmmidim bla mönö i painö yadîb maga midölön.

²³ Makwam mai midîp duön, Juda ada hö mögum rön, mönö panyöbö i yad ödör nîgön yadmä, “Sol nugwo pîl pal

niginö,” rimä. ²⁴ Makwam mönö yadim aku, nöbö i nugwön Sol yad nölöña. Taun dib aku, maduar ör rîg kul wob gwogwäbö rim makwam, ubalîj uhömidöi piaku, Sol nugwo pîl pal niginö, rön, mîl pîxmag yuö bö ligin nigmidmä. ²⁵ Almîdmä nugwön Sol nöbö nun bla pîxmag yuö mibîl kwo nugwo yogw möl dib i piöxon, nag wabîlön, pön kul mokwac möla rinö bö abön naga pîxiö röböxiö rimin pin du migrö bö pinön duöña.

Sol Jerusalem du midöña

²⁶ Sol Jerusalem duön, nöbö mö Jisas adö midim piaku pîsan mijinö, rimidön aku, jî ñin nugwön, nöbö kî Jisas nöbö nun i yöi, anin pîl pal nîgîba hö, rön, ipöxmä. ²⁷ Almîdmî, Banabas nun Sol nugwo pön Jisas mönö wä pön dub nöbö bla midim yöra pön duön, ñigö yadöña, “Nöbö kî nugwo nugwön ipöxmîjeñ. Wop i taun dib Damaskas du girön, ödöi mibîl yöra duön, Nöbö Diba nugwo nugumin, nugwo mönö bli yadöña. Mai du Damaskas nöbö mö ñigö ipöxölön, Jisas mönö wä aku amin ödöriö akwör yad nölö,” röña. ²⁸ Banabas aliö rimin, Sol nugwo pim, ñigö pîsan Jerusalem midön, taun dib aku yuadö yönön, Jisas mönö wä aku amin ödöriö akwör yad nölmidöña. ²⁹ Makwam Juda nöbö Grik mönö nugwim piaku nugwo pîsan mönö nuö nuö yadîp duön, nugwo pîl pal niginö, rön, rîb aku yöxmä.

³⁰ Makwam nöbö Jisas nugw pim bli mönö aku nugwön, nugwo yölin pön du taun dib Sisaria duön abim, taun dib Tasas duöña.

³¹ Wop mibîl yöraku, mögörib Judia, Galili, Sameria piaku, nöbö mö Jisas nugw pim bla mid ri abmidmä. Inöm Leia nun ñigö nugwidîx mid ri abön, ölsö nölmin nugugirön, ñin ususör rön, Nöbö Diba nugwo rîbyöx nugu girön midön, nöbö mö bli aipam Jisas mönö wä aku yad nölmin, ñin kwo algör ör Jisas nugw pimä.

Pita Inias nugwo rimin öbîl duöña

³² Pita mögörib hörîrör akuyöbö rîp yön girön, nöbö mö Jisas nugw pim piaku ñigö nugw yönmidöña. Aliö nugw yönön, wop

i, nöbö mö Jisas nugw pim piaku ñigö nugunö, rön, ram yøj liglig agrö Lida duöña. ³³ Mögöriþ aku nöbö i midöña, ib nuñwa Inias. Makwam in wajmag nuñ bla lid pilm+n, yör nuñ mid akwör hölim gi midim k+m akuyöbö amñaxib sö yönöña. ³⁴ Pita nöbö aku nugwo yadöña, “Inias. Ap nagö ri aku Jisas ran kömö nigöña. Öbilön, yör nagö aku yöd ri abö,” röña. Aliö rim+n nugugirön, mag mid akwör Inias nugwo kömö nigmin öbilöña. ³⁵ Inias öbilön alip yönmidöña nugugirön, ram yøj liglig agrö Lida nöbö mö piaku aipam, mögöriþ Seron nöbö mö piaku aipam nugwo nugwön, Nöbö Diba nugwo nugw pimä.

Tabita wöroxöña, Pita rim+n, öbilöña

³⁶ Makwam Pita ram yøj liglig agrö Lida aku midm+n nugugirön, mö Jisas nugw pön i wöroxöña igöp taun dib Jopa yöraku. Mö aku ib nuñwa Tabita. Makwam Grik mönö yadön nugwo Dokas me rim+döia. Nuñ nöbö mö piaku ñigö nugwid+x mid ri abön, nöbö mö liblib röñ akuyöbö mabö ri nölm+döña. ³⁷ Mö aku nugwo ap rim+n mödö wöroxim, nugwo röbö pal nölon nöbäpö högia pön wölu ram möl bil yöbö sö nigmä. ³⁸ Jisas nöbö mö nuñwa Jopa midim piaku mönö i nugum+n, Pita hö midöña ram yøj liglig agrö Lida aku. Lida taun dib Jopa il yöra midöña, nugwön ñin nöbö mös ñigö yad abim, Pita midön yöraku duön mönö ölisö yadön yadmä, “Nagö an pisan yadkap han duñö,” rimä. ³⁹ Aliö rim+n, Pita ñigö nöbö hogwa pisan Jopa uröpinm+n nugugirön, nugwo yöl+n pön Tabita wöroxim pön du nigim ram möl bil yöbö sö wölumä. Yöl+n pön wölum+n nugugirön, mö wösrö hö midim piaku, mö wöroxön aku höd kömö midmid aku, wöl+j m+xil wöl+j bli ñigö hör nölmid piaku, Pita nugwo yabuön, im gir midmä.

⁴⁰ Pita nöbö mö hö midim piaku ñigö yad rinjö bö abön, höxmax yuön, God höjöpäl girön, höuöilö, nöbäpö högia nugu girön yadöña, “Tabita, öbilö!” röña. Aliö rim+n, Tabita mämäga ix Pita nugwo nugwön öbil römidöña. ⁴¹ Pita imag wab nuñwa pön, p+ pabil nölon, mö

wösrö piaku aipam, nöbö mö Jisas nugw pim piaku aipam, ñigö magalig wö rim hömidm+n yadöña, “Tabita m+k,” me röña. ⁴² Makwam Pita almidm+n, mönö aku Jopa nöbö mö magalig nugwön, nöbö mö m+ga akwör Nöbö Diba nugw pimä. ⁴³ Makwam Pita nuñ taun dib Jopa aku, nöbö hön kau uñ mabö rim+d nöbö i pisan wop bli uplöp midmidöia. Nöbö aku ib nuñwa Saimon.

10

Ejol i hön Konilias nugwo mönö yadöña

¹ Makwam ami nöbö piaku ñigö nugwid+x midmid nöbö dib i taun dib Sisaria midmidä. Ib nuñwa Konilias. Ami nöbö nuñ nugwid+x midmidön piaku ñigö “Itali Ami Nöbö” me rim+dmä. ² Nöbö dib Konilias aku pisan, nöbö mö ram nuñ piaku pisan, God nugw pimä. Juda nöbö mö ap ñin bli midmidöl aku, Konilias nuñ rig ap bla amnimab nölm+döña. Makwam nuñ God nugwo öim höjöpalm+döña. ³ Wop i naiö pikwo röñ mag aku, Konilias nuñ r+ba nugwöña, God ejol i hön yadöña, “Konilias!” röña. ⁴ Aliö rim+n, Konilias ipöxon nugwo riö nugugu midön yadöña, “Nöbö Dib, ni agamö rim+dlanö?” röña.

Aliö rim+n, ejol aku nugwo yadöña, “Nagö God höjöpälön, nöbö mö liblib ri piaku ñigö ap amnimab nölon rilö aku, God nuñ wä rim nagö uplöpöl. ⁵ Nagö nöbö bli yadan, ñin du taun dib Jopa duön, nöbö Saimon Pita me röi aku nugwo yadin han. ⁶ Nuñ Saimon, nöbö hön kau uñ mabö ri aku pisan mid ban yuö dib pö yöraku,” me röña.

⁷ Ejol mönö aku yadön dum+n nugugirön, Konilias mabö nugwo ri nölm+dim nöbö hogwa aipam, God nugw pön ami nöbö i aipam yadm+n höm+n, ⁸ ñigö ejol aku mönö agap apim yadön aku yad nöi ri abön yad abm+n, Jopa duba dumä.

⁹ Ñin dumid dumid ödöi mibil yöra hölim+mä. Löum+n dumid dumid, naiö mibil yörkisö mag aku, Jopa igöp igöp rimä. Mag aku Pita nuñ God höjöpäl+ba wölu midöña ram cölöbö sö. ¹⁰ God höjöpäl gir midm+n nugugirön, nugwo kiö dib ödöriö plöña. Makwam nöbö mö

bla ap maga urmɪdɪm nugugɪrɔn, Pita nuŋ rɪba nugwɔŋa. ¹¹ Pita nuŋ rɪba nugwɔn nugumɪn, adɔx yɔd rɔul adɔ kau sɔ mɔla rɔdɪm, yogw dib i ñɔxɪb mɪxɪl mɔs mɔs kwol adɔi adɔi wabɪl gɪ mɪdɔŋ mibɪl yɔraku pisɔ pɪn pɪn mɪgrɔ il bɔ pɪnɔŋa.

¹² Yogw mɔl bɔ, hɔn, urap, dɔuyɔ, kas, yɔur ap hɔrɪrɔr piaku magalɪg mɪdɔŋa.

¹³ Mɔnɔ i piɔŋɔ nugwo yadɔŋa, “Pita, naŋ ɔbɪlɔn ap nɪmɪb piabɔ pal nɪmɔ,” rɔŋa.

¹⁴ Aliɔ rɪmɪn, Pita painɔ yadɔŋa, “Nɔbɔ Dib. Mɪ wɔhɔ! Pɔdpɔd rɪmɪn nɪmanɔ, rɔn yadlɔ? An Juda nɔbɔ mɔ ap mɔdɔn rɔl piaku ap bli mɪ nɪmmɪdɔiɔ,” rɔŋa.

¹⁵ Aliɔ rɪmɪn, mɔnɔ aku iswob yadɔŋa, “Ap agap apɪm God ap nɪmɪb, me rɪ piaku, ap mɔdɪb me rɔn yadmɪjɪnɔ,” rɔŋa.

¹⁶ Alɔŋ aku, wop mɔs paŋ rɔŋa. Mai ap yogw dib aku hɔuɔil adɔx yɔd rɔul adɔ kau sɔ duɔŋa.

¹⁷ Almɪn, Pita rɪba nugul aku pɔdpɔd cɔnɪŋɔ, rɔn, rɪb mɪga yɔx nugugu mɪdmɪn nugugɪrɔn, Konilias nɔbɔ yad abmɪn nugwo yadɪba hem nɔbɔ rog waku ɔdɔi il yɔra hɔrɔpɪnmɔ. ¹⁸ Hɔrɔpɪn gɪrɔn yadmɔ, “Nɔbɔ Saimon Pita yɔraku mɪdɔnɔ ɔ?” rɪmɔ.

¹⁹ Pita rɪba nugwa aku rɪbyɔx nugu gɪr mɪdmɪn nugugɪrɔn, God Inɔma nugwo yadɔŋa, “Nagɔ nugwɔ! Nɔbɔ mɔs paŋ nagɔ hɔlu nugup hɔmɪdɔia. ²⁰ Makwam, naŋ ɔbɪlɔn yɔraku pibɔ pɪn duɔ. Nɪ keir ñɪŋ yad abmɔn hɔmɪdɔia. Makwam, haŋ pɪsaŋ duŋɔ, rɪmɪdɪŋ mɔnɔ, rɪb mɪga yɔx nugumɪjɪnɔ, pɪsaŋ duɔ,” rɔŋa.

²¹ God Inɔma aliɔ rɪmɪn, Pita yɔr bɔ pɪn duɔn nɔbɔ piaku ñɪgɔ yadɔŋa, “Hɔlup hɔmɪdɔi nɔbɔ aku nɪ mɪk pal. Nɪ mɔnɔ i yadɪba hɔiŋɔnɔ?” rɔŋa.

²² Aliɔ rɪmɪn, yadmɔ, “Nɔbɔ dib Konilias, ami nɔbɔ piaku ñɪgɔ nugwidɪx mɪd nɔbɔ dib aku anɪŋ yad abmɪn hɔla. Konilias nuŋ God nugw pɔn, God Mɔnɔ rɪg yad mag akuyɔbɔ ra; Juda ada nugwo nugumɪn ñɪgɔ magalɪg wɔ ra. Makwam nuŋ rɪb nugwɔŋa, God ejol i hɔn nugwo yadɔŋa, ‘Nagɔ nɔbɔ bli yad aban, du

Saimon Pita nugwo yɔlɪŋ pɔn hɔŋ, mɔnɔ yadmɪjɔn aku nugwanɔ,’ rɔ,” rɪmɔ.

Pita Konilias rama duɔŋa

²³ Aliɔ rɪmɪdmɪn, Pita ñɪgɔ yadmɪn ram mɔl yuadɔ du hɔlɪmɪmɔ.

Lɔumɪn Pita, Jisas nugw pim nɔbɔ Jopa yɔbɔ bli pɔn, Konilias yad abɔŋ nɔbɔ rog waku pɪsaŋ dumɪd dumɪd ɔdɔi mibɪl yɔra hɔlɪmɪmɔ. ²⁴ Lɔumɪn, Sisaria urɔpɪnɔn, Konilias rama urɔpɪnmɔ. Konilias nuŋ Pita hɔmɪdɔ, rɔn, nɔbɔ mɔ nuŋ piaku aipam, haul hɔdpɪg nuŋ piaku aipam, ñɪgɔ wɔ rɪm hɔ mɔgum rɔn mɪdmɔ. ²⁵ Pita nuŋ duɔn ram mɔl yuadɔ duba rɪmɪn nugugɪrɔn, Konilias nugwo mɔigw palɔn, nugwo nɔbɔ dib, me rɔn, du yɔdpɪlɔ il nuŋwa yɔra hɔxmax yuɔŋa. ²⁶ Konilias almɪn nugugɪrɔn, Pita nugwo pɪ pabɪl nɔlɔn yadɔŋa, “Nagɔ ɔbɪlɔ! Nɪ kwo algɔr ɔr nɔbɔ i mɪk,” me rɔŋa.

²⁷ Pita aliɔ rɪmɪn, Konilias ɔbɪlmɪn nugugɪrɔn, mɔnɔ yad gɪrɔn, ram mɔl yuadɔ dumɔ. Duɔn Pita nugumɪn, nɔbɔ mɔ mɪga akwɔr hɔ mɔgum rɔn mɪdmɔ.

²⁸ Pita ñɪgɔ yadɔŋa, “Ñɪŋ keir nugwɔia, an Juda nɔbɔ mɔ hɔlul rɪ ri abɔla. Juda nɔbɔ mɔ yɔi akuyɔbɔ pɪsaŋ yɔnɔlɔl; ram ñɪŋa duɔlɔl. Makwam nɪ rɪb nugumɔn, God nɪ mɔnɔ i yadɔŋa. Nuŋ mɔnɔ yadɔŋ aku, nɪ nɔbɔ mɔ bli hɔlul mɪdɔiŋɔ, rɔn, ñɪgɔ hɔlul rɪbɔ maga mɪdɔl. ²⁹ Makwam nɪ rɪb aku yɔx nugwɔn, Konilias mɔnɔ yad abɔŋ aku nugwɔn rɔbɔxɔi; rɪg yad abɔŋ akwɔr nugwɔn hɔla. Makwam, nɪ pɔdpɔd rɔn yadmɪn hɔl?” rɔŋa.

³⁰ Pita aliɔ rɪmɪn, Konilias yadɔŋa, “Nɪ idɔm dɔŋɔ ɔr, weik naiɔ pikwo rɪ mag akuyɔbɔ, ram mɔl yuadɔ bɔ God hɔjɔpal gɪr mɪd nugumɔn, nɔbɔ wɔlɪŋ lei ɔdɔriɔ yɔmɔŋ i hɔn, mɪdɪm il yɔra ɔbɪl gɪ mɪdɔŋa.

³¹ Nuŋ nɪ yadɔŋa, ‘Konilias, nagɔ God hɔjɔpalɔn, rɪg ap bla nɔbɔ mɔ ap mɪdɔl piaku ñɪgɔ amnɪmab nɔlɔn rɪlɔ aku, God nugwa. ³² Makwam, nɔbɔ bli yad abmɪn, taun dib Jopa duɔn, Saimon ib nuŋwa i Pita rɔi nɔbɔ aku, nugwo yɔlɪŋ pɔn hɔŋ. Nuŋ Saimon hɔn kau uɪ mabɔ rɪ nɔbɔ aku pɪsaŋ mɪdɔi ban yuɔ diba pɔ yɔraku,’ me

röŋa. ³³ Ejol aku ni aliö rîmîn, ni rîmgör nöbö ni bli yad abmôn, u nagö yölîŋ pôn hoi aku, ni wä ra. An nöbö mö yörîk God pîsan mîdöl aku, Nöbö Dib mönô ñîgö yad nölö, rôn, nagö yad abmîn hölö aku, wopik anîŋ yad nölân nugunö,” röŋa.

Pita Konilias nöbö mö nuŋ bla ñîgö mönô yad nölöŋa

³⁴ Konilias aliö rîmîdmîn, Pita yadöŋa, “Ni wopik nugula, God nuŋ, nöbö il yörîk yöbö akwör nöbö waiö, nöbö pad piakuyöbö nöbö gwogwo, me rôn, nugwöl. ³⁵ Mögörib hörîrör piakuyöbö, ila hörîrör piakuyöbö, nöbö mö kai kai God nugwo nugwôn anau pôn, mönô nuŋwa nugwôn rîg yad akuyöbö rîmîjôn piaku, ñîgö magalîg pöna. ³⁶ Makwam God nuŋ anîŋ Isrel nöbö mö mönô wä yad aböŋ aku mödö nugwöia. Ni keir pîsan ñîgiö ñîgôn mîdîŋ, me rôn, God nuŋ Jisas Krais nugwo yad aböŋa. Jisas Krais nuŋwör nöbö mö piaku magalîg Nöbö Dib ñîŋa mîda. ³⁷ Ñîŋ keir mödö nugwöia, röbö pal nölîb nöbö Jon aku, röbö pal nöl gîrôn, mönô wä aku ila ñîgôn, mögörib Galili yad nölöŋa. Aliö rîmîn, yadîp duôn, yadîp duôn, nöbö mö mögörib Isrel mîdöi bla magalîg nugumä. ³⁸ Makwam ñîŋ mödö nugwöia, Jisas Nasaret yöbö nöbö aku, God nuŋ nugwo pîsan mîdôn, Inöm Leia nugwo nölôn, nugwidîx mîdmîn nugugîrôn, ölsö nuŋ akwör pôn, mögörib hörîrör akuyöbö magalîg yôn gîrôn, nöbö mö piaku rî ri ab gîrôn, nöbö mö kijaki ñîgö rîmîn öliöxôn mîdim piaku ñîgö rîmîn, kömö ñîgmîda.

³⁹ “Makwam Jisas Juda nöbö mö mögörib ñîŋ akuyöbö rîp yôn gîrôn, Jerusalem rîp yôn gîrôn, rîg rôn rôn akuyöbö an mämäg ana keir nugumîŋ aku yadmîdla. Makwam mai nugwo bî höñ sö pîl pal ñîgîm wöröxöŋa. ⁴⁰ Wöröxöŋ aku, jî wop mös mîdôn, God rîmîn, wop paŋ aku höbkal öbîlôn, du wöxnö ñîgmîn mämäga ana keir nugumîŋa. ⁴¹ Nöbö mö magalîg nugwo mämäga nugwölim. God anîŋ nöbö mö yad ñîgôn bla akwör

mämäga ana Jisas nugumîŋa. Nuŋ wöröxôn öbîlmîn nugugîrôn, pîsan mîdôn ñîgiö ñîgôn ap ñîmôn röbö ñîmîmîŋa. ⁴² Jisas anîŋ yadöŋa, ‘Mönô wä na aku nöbö mö piaku yad nölôn yajöŋa, “God rîg yadöŋ mag akuyöbö, mai Jisas nöbö mö kömö mîjôn bla aipam, nöbö mö wöröxôn bla aipam, ñîgö magalîg mönô diba yajônîŋö,” cîne,’ röŋa. ⁴³ Makwam adaku, God mönô yadîb nöbö bla magalîg Jisas Krais nugwo yadôn yadmä, ‘Nöbö mö bîl kai Krais ib ölsö nuŋwa pîmîjôn akuyöbö, ap kib mag gwogwo röi aku God nugwôn röböxônîŋö,’ röîŋö,” röŋa.

Juda nöbö mö yöi akuyöbö Inöm Leia pîmä

⁴⁴ Makwam Pita aliö mönô yadmîdmîn nugugîrôn, Inöm Leia nuŋ nöbö mö nugugu mîdim akuyöbö ñîgö magalîg höŋa. ⁴⁵⁻⁴⁶ Inöm Leia ñîgö pöl höm, ñîŋ aj il höra ñîgôn mönô il nugwölîbä ñîg gîrôn, God ib nuŋwa yadmîn bîl sö dumîn, Juda nöbö mö Jisas nugw pîmä Pita pîsan Jopa yöbö hem bla, God Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñîgö Inöm Leia nölöŋ aku, me rôn, aiö waiö rîmä.

Almîdmîn Pita yadöŋa, ⁴⁷ “God nuŋ Inöm Leia anîŋ nölöŋ aku, weik nöbö mö kîyöbö ñîgö kwo algör nölâ. Makwam, ñîŋ röbö yaxnîŋö, rîŋ, nöbö mö bli ñîgö wöhö rîb maga mîdölö,” röŋa. ⁴⁸ Pita aliö rôn nöbö nuŋ bli ñîgö yadöŋa, “Nöbö mö kîyöbö ñîgö Jisas Krais iba urôn röbö pal nöine,” röŋa. Röbö pal nölmin nugugîrôn, ñîŋ yadmä, “Pita, nagö an pîsan wop ulul mag mîŋi yörîk mîdane,” rîmä. Aliö rîmîn, wop ul mag mîŋi ñîgö pîsan mîdöŋa.

11

Pita Jerusalem dumîn nugwo yadyöxmä

¹ Makwam Jisas mönô wä pôn dub nöbö bla aipam, mögörib Judia nöbö mö Jisas nugw pim bla aipam nugumîn, Juda nöbö mö yöi akuyöbö bli God Mönô nugw pîmä. ² Makwam, mai Pita Jerusalem

10:34: Diut 10:17; Rom 2:11 **10:37:** Mat 4:12-17 **10:38:** Mat 3:16; Luk 4:17-21 **10:41:** Luk 24:42-43; Apos 1:8 **10:42:** Apos 17:31; 1Pit 4:5 **10:43:** Ais 53:5-6; Jer 31:34; Apos 2:38 **10:44:** Apos 11:15; 15:8
10:45-46: Apos 2:4; 19:6 **10:48:** Apos 19:5

dum+in, Juda nöbö yöi akuyöbö algör ör uñ ödöröñ+ñö, r+im+döi nöbö piaku, Pita nugwo ölisö rödön yadmä, ³ “Nagö pödpöd r+im+n nöbö uñ ödörölöi piaku ram ñ+ñä duön, ñ+ñ p+sañ ap pañör n+giö n+gön n+im+madö?” r+mä.

⁴ Aliö r+im+d+m, Pita taun dib Jopa m+idön r+ib nugwön haiwo aku ñ+gö yad nöl g+rön yadöña, ⁵ “N+ taun dib Jopa m+idön, God höjöpäl g+r m+idön, r+ba nugumön, adöx yöd röul adö kau sebö, yogw dib i ñöx+ib m+ix+ila akuyöbö mös mös kwol adöi adöi wab+il g+ m+idöña p+n p+n il n+ m+id+m yöra p+inöña. ⁶ P+inm+n, n+ yogw aku m+idöñ il yöra duön nugumön, hön, urap, döuyö, kas, yöur ap piaku magal+g m+idöña. ⁷ Makwam mönö i n+ yadöña, ‘Pita, nagö öb+ilön ap piabö pal n+mö,’ röña.

⁸ “Aliö r+im+n, n+ painö yadma, ‘Nöbö Dib. M+ wöhö! Pödpöd r+im+n n+mö rön yadlö? An Juda nöbö mö ap möd+ib piaku ap bli n+mm+idöiö,’ r+ma.

⁹ “Aliö r+imön, mönö aku iswob yadöña, ‘Ap agap+m God ap n+im+ib pi me r+ piaku, ap möd+ib me rön yadm+ij+nö,’ röña. ¹⁰ Alöñ aku, wop mös pañ röña. Makwam mai ap yogw dib aku höuöil adöx yöd röul adö kau sö duöña.

¹¹ “Makwam wop akwör, nöbö mös pañ ram höl+m g+ m+id+m aku höröp+inmä. Nöbö piaku nöbö dib Konilias, Sisaria yöbö yad abm+n, n+ yöl+ñ pön duba hömä.

¹² God Inöma n+ yadöña, ‘R+ib m+ga yöx nugum+ij+nö; ñ+gö p+sañ am+n duö,’ röña. Aliö r+im+n, n+ nöböhöd Jisas mönö nugw pöi nöbö akuyöbö inösu sö pön, ñ+gö p+sañ Konilias rama dum+ña. ¹³ Uröp+inm+n, Konilias yadöña, ‘Ejol i hön n+ yadöña, “Nöbö bli yadman, taun dib Jopa duön, nöbö i Saimon Pita me röi aku nugwo yöl+ñ pön höñ. ¹⁴ Yöl+ñ pön höñ, nuñwör mönö bli yad nölañ, nöbö mö ram nagö p+sañ m+idöi akuyöbö, God ñ+gö magal+g kömö pañ, nöbö mö nuñwa m+ijöñ+ñö,” rö,’ röña.

¹⁵ “Konilias n+ aliö r+im+n, n+ ila n+gön mönö yad nölmön nugug+rön, Inöm Leia nuñ an+ñ höd höñ akuyöbö, nöbö mö

piaku ñ+gö algör ör höña. ¹⁶ Alm+n, Nöbö Diba an+ñ höd yadöñ mönö aku r+byöx nuguma. Nuñ yadöña, ‘Jon ñ+gö röbö pal nölöñ aku, j+ womiöx m+da, God nuñ ñ+gö Inöm Leia pal nöiön+ñö,’ röña. ¹⁷ Makwam an Nöbö Dib Jisas Krais nugw p+in+ñ wop aku, God ap wä ödöriö an+ñ nölöñ akuyöbö, ñ+gö algör ör nölöña. Makwam, n+ pödpöd r+imön God nugwo, ‘Al m+ijnanö,’ r+löxmö?” röña.

¹⁸ Pita aliö r+im+n, nöbö nugwo mönö ölisö yadim bla mönö yadöñ aku nugwön, mönö ölisö bli kwo yadölim. God iba yadm+n b+il sö dum+n nugug+rön yadmä, “An+ñör yöi; Juda nöbö mö yöi akuyöbö algör ör, ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd r+im+n aliö alöl+ñö, rön, nugwo höjöpalm+ijöñ aku, nuñ nugwön, ap kib mag gwogwo röi akuyöbö röböxön, kömö öim m+id+ib mag aku ñ+gö nöiön+ñö,” r+mä.

Adiok nöbö mö Jisas mönö wä aku nugw p+imä

¹⁹ Makwam Stipen nugwo r+g röd pal n+gim wop mib+il yöraku, Juda nöbö Jerusalem m+dim piaku, nöbö mö Jisas nugw pim akuyöbö ñ+gö m+ ödöriö r+ gwogwam r+m, ñ+ñ bör malö malö dumä. Bli bör mögöri+ib Pönisia dumä, bli bör röbö wödoböñ mögöri+ib Saipras dumä, bli ipöxön bör taun dib Adiok dumä. Duön, Jisas mönö wä aku Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñ+gö yad nölölim; nöbö mö ñ+ñ keir Juda ada röd du hör piaku m+idm+idöi piakwör yad nölm+idmä. ²⁰ Makwam nöbö mö Jisas mönö wä aku nugw pim bla bli Saipras yöbö, bli Sairini taun yöbö, bör Adiok duön, Nöbö Dib Jisas mönö wä aku Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñ+gö yad nölm+idmä. ²¹ Nöbö Dib ölisö nuñ aku ñ+gö p+sañ m+idöñ makwam, nöbö mö akuyöbö ñ+gö Jisas mönö wä aku yad nölm+n, nöbö mö m+ga akwör Nöbö Diba nugwo nugw p+imä.

²² Makwam Jerusalem nöbö mö Jisas nugw pim akuyöbö, mönö aku nugwön, nöbö ñ+ñä Banabas nugwo yad abm+n, Adiok duöña. ²³ Banabas nuñ Adiok

uröp+inön nugum+in, God nuñ nōbö mö piaku ögwō yōxōn r+im+in, Jisas mōnō wā aku nugw p+imā. Makwam, nuñ wahax pōn, ñ+gō mōnō bli kwo yad nōl g+rōn yadōña, “Nōbö Diba nugwo nugw pōi aku rōböxm+jeñ; nugwo panyōbö akwōr hōbwab r+ib madmag ñ+ña yuō kwo nugw p+ c+ci ñ+gōn, nugwo c+r+ip gōr m+ijne,” rōña. ²⁴ Banabas nuñ nōbö wā m+idōm. Inōm Leia nuñ hō Banabas yuō kwo aja wōlm+idōña. Nuñ Jisas mōnō wā aku m+ aṇadō nugw pōña. Nuñ Jisas mōnō wā aku nōbö mö akuyōbö yad nōlm+in, nōbö mö m+iga akwōr Nōbö Diba nugwo nugw p+imā.

²⁵ Banabas n+ du Sol nugwo pōn hōnō, rōn, taun dib Tasas duōña. ²⁶ Banabas Tasas uröp+inön, Sol nugwo hōlu nugwōn, yōl+ñ hōuōil Adiok duōn, k+im panyōbö aku nōbö mö Jisas nugw pim akuyōbö ñ+gō Jisas mōnō wā aku yad nōl g+r m+idmā. Adiok nōbö mö Jisas Krais nugw pim pi-aku, ñ+gō hōd ib urōn “Krais Nōbö Mö” me r+imā.

²⁷ Wop mib+il yōraku, God mōnō yad+ib nōbö bli Jerusalem yōbö Adiok dumā. ²⁸ Duōn, God Inōma nuñ nōbö ñ+ñ i Agabas nugwo r+ibyōx nōlm+in yadōña, “Kiō diba ödōriō mögōr+ib magal+g p+liba r+im+dō,” rōña. Aliō r+im+in, r+g yadōñ aliar kiō dib ödōriō aku, gapman nōbö dib Klo-dias nugwid+x m+dm+d wop aku p+lōña. ²⁹ Aliō kiō diba p+lōña nugwōn Jisas nugw pim Adiok m+dm+dim nōbö mö akuyōbö yadmā, “Nōbö mö Jisas mōnō wā aku nugw pōi bli mögōr+ib Judia piaku m+dm+in nugug+rōn, ñ+gō kiō diba wōrōxm+idōi aku, an pañ pañ ñ+gō r+g bli mögum rōn nōin+ñō,” r+imā. ³⁰ Aliō rōn, r+g ñ+g mögum rōn, Banabas Sol yōñō ñ+gō nōlōn yadmā, “Ñ+ñ nōbö hogwa r+g k+ pōn duōn, Krais nōbö mö nuñwa nugwid+x m+idōi nōbö dib akuyōbö ñ+gō nōinō,” r+imā.

12

Herod nuñ Jems nugwo p+il pal ñ+gōn, Pita nugwo nag ñ+gōña

¹ Wop mib+il yōraku, gapman nōbö dib Herod, nōbö mö Jisas nugw pim akuyōbö bli ñ+gō r+ gwogwam r+ g+rōn, pōn du nag ñ+gōña. ² Herod nuñ ami nōbö nuñwa bli yadm+in, Jon hōdn+ñ nuñwa Jems nugwo yu m+ix+il ölsō pōn aṇadō p+il pal ñ+g+im wōrōxōña. ³ Herod yadm+in aliō alm+in, Juda nōbö mö bla nugwōn wahax p+imā. Ñ+ñ+ ñ+gmā aku, Herod nugwōn ami nōbö nuñwa bli yadm+in, Pita aipam nag ñ+g+ba dumā. Alim aku, Juda nōbö mö Bred Is Al+g N+imöl+ib wop mib+il yōraku r+imā. ⁴ Herod Pita nugwo aliō pōn du nag ñ+gōn, ami nōbö akuyōbö padokwo adokwebō amñax+ib bö (16) ñ+gō nuōm ñ+g, igwō wōlō igwō wōlō ñ+gōn, yadōña, “Mil p+ixmag yuō bö nōbö mōs mōs nugwid+x m+id r+ abm+ijne,” rōña. Herod r+ib nuñwa keir nugwōn yadōña, “Pasopa wop aku hō dum+jōn aku, mai Pita nugwo pōn du nōbö mö m+jōñ mib+il yōra duōn mōnō diba yajn+ñō,” rōn nugwōña.

⁵ Pita nuñ aliō nag m+dm+in nugug+rōn, nōbö mö Jisas nugw pim piaku Pita nugwo r+ibyōx nugwōn, usüsör rōn God hōjōpal gōr m+idmā.

⁶ Makwam gapman nōbö dib Herod Pita nugwo mōnō diba yajnō, rōn, nugwōñ wop akwōr p+ixmag yuō kwo, Pita nugwo sen mōs wab+ilōn, ami nōbö hogwa adōi adōi nugugu m+dm+in nugug+rōn, Pita mib+il bö hōl+mm+idōña. Ami nōbö bli ubal+ja nugugu m+dmā. ⁷ Makwam r+ib pia Nōbö Diba ejol nuñ i öb+il g+ m+dm+in nugug+rōn, r+in pin rōxg+ib apa du k+lab+is rama ram mōl yuadō mil abōña. Ejol aku du Pita nugwo hōglōma pal nugwōn yadōña, “R+im+g öb+lō!” rōña. Aliō r+im+in, Pita öb+ilm+in nugug+rōn, sen nugwo wab+ilim aku yauōña.

⁸ Ejola Pita nugwo yadōña, “Amanō nagō p+ix ñ+gōn, yam uñ nagō rōbö,” rōña. Aliō r+im+in, Pita ejol r+g yadōñ mag akwōr r+im+in, ejol aku yadōña, “Wōl+ñ m+ix+il dib nagō aku yōman, n+ p+isañ duñō,” rōña. ⁹ Aliō r+im+in, wōl+ñ m+ix+il dib nuñwa yōmōn, ram mōl m+idōñ aku rōböxōn, ejol aku p+isañ dumā. Ejol r+g rōñ aku, Pita nuñ

yad nugwōŋa, wa, aku rɪb nugumɪdlōnō, rōn nugwōŋa. ¹⁰ Makwam ami nōbō ubalɪj mōs mɪdim bla i hōl rōn, i aipam hōl rōn, ubalɪj ōlɪsō ōdōrɪō ain pōn rim ubalɪj rɪŋebō bō aku keir rōdmɪn nugugɪrōn, rōpɪn rɪŋadō dumä. Duōn, ōdōi mibɪl piaku du gɪrōn Pita nugumɪn, ejol aku mɪdōlōŋ.

¹¹ Alōŋ aku nugwōn Pita yadōŋa, “Wopik nugw ri abla. Aku Nōbō Dib akwōr, ejol nuŋwa yad abmɪn, hō gapman nōbō dib Herod nɪ nag ōlɪsō nɪg aku yau aba. Gapman nōbō dib Herod aipam, Juda nōbō mō bla aipam, ap gwogwo nɪ rɪba rōi aku, weik nɪ rɪb maga mɪdōlō,” rōŋa. ¹² Pita aliō rōn, rɪbyōx nugw ri abōn, nōbō nagō Jon Mak nuōm Maria rama duōŋa. Ram aku nōbō mō mɪga akwōr hōn, God hōjōpal gɪr mɪdmä. ¹³ Pita hōn, ubalɪja pal gigu rɪmɪn, halōu Roda, ram aku mabō rɪmɪd halōu aku uba rōdɪba hōŋa. ¹⁴ Halōu aku ubalɪja hōn nugumɪn, Pita ajmōla akwōr yadmɪdōŋa. Nuŋ aliō nugwōn, wahax pōn, uplōb uba rōdōlōŋ; du nōbō mō akuyōbō ñɪgō yadōŋa, “Pita hō mɪd rɪŋō bō,” me rōŋa.

¹⁵ Aliō rɪmɪn, ñɪŋ yadmä, “Nagō u pɪlōn yadmɪdlanō,” rɪmä. Aliō rɪmɪdm, nuŋ ususōr rōn yadōŋa, “Inakmōnō hörōi; mɪ ōdōrɪō yadmɪdla. Pita mɪd rɪŋō bō,” me rōŋa. Aliō rɪmɪn yadmä, “Aku inōm nuŋwa hō mɪdō,” rɪmä. ¹⁶ Jɪ Pita nuŋ ubalɪja iswob pal gigu rɪm rɪm rɪm, du uba rōdōn nugumɪn, Pita ör mɪdōŋa nugwōn aiō waiō rɪmä. ¹⁷ Aiō rɪm nugugɪrōn, Pita ñɪgō iŋ cɪcɪmu nōlōn yadōŋa, “Mōnō pɪmɪjeñ!” rōŋa. Aliō rōn, kɪlabɪs rama mɪdmɪn nugugɪrōn, God ejol i yad abmɪn hōn, nugwo agap apɪm rɪg rōn pōn hōŋ mōnō aku ñɪgō yad nōl gɪrōn yadōŋa, “Mōnō kɪ Jems aipam, nōbō mō Jisas nugw pōi piaku aipam, ñɪgō yad nōine,” rōn, hör mōl i duōŋa.

¹⁸ Lōum yōbō ruō lōumɪn nugugɪrōn, ami nōbō bla Pita mɪdōlōŋ aku nugwōn, pōdpōd rɪ, rōn, yadōn yadɪp uhōmɪdmä. Ipōxōn, “Mɪkai,” me rōn, hōlumä aku jɪ nugwōlim. ¹⁹ Herod ami nōbō piaku ñɪgō,

Pita nugwo rɪmgör hōlu nugwōn pōn hōŋ, me rɪmɪn, hōlu yualōbōn nugumɪn, ñɪgō mōnō diba yadōn mōnō yadmɪn, ami nōbō nuŋwa bli ami nōbō piaku aŋadō pɪl pal ñɪgmä.

Herod wōrōxōŋa

Mai Herod mögōrɪb Judia rōbōxōn, du taun dib Sisaria mɪdmɪda. ²⁰ Herod du Sisaria mɪdōn, taun dib mōs Taia Saidon nōbō mō piaku ñɪgō nugumɪn ōlɪsō wōlōŋa. Makwam Taia Saidon nōbō mō hōn, nōbō Herod ram nuŋwa nugwidɪx mɪdōŋ nōbō Blastas nugwo im nōlōn yadmä, “Anɪŋ kiō pɪlɪm, ōim hō Herod mögōrɪb nuŋ kɪ ap mag wob rag dumɪdōla aipam. Makwam, ōlɪsō rōdmɪjeñ; an tar ñɪgiō ñɪgōn mɪjɪnɪŋō,” rɪmä. Aliō rɪmɪn, Blastas nuŋ painō yadōŋa, “Aku mi yadmɪdōiŋō,” rōŋa.

²¹ Makwam Herod mōnō aku nugwōn, wop i mōnō yajɪnō, rōn, yad ñɪgōŋa. Mai yad ñɪgōŋ wop aku hōm, nuŋ kiŋ adō yōmōi akuyōbō wōlɪj wä wä ōdōrɪō bla yōmōn, kiŋ hogw rol nuŋwa rol aku rōmɪdōn, nōbō mō piaku ñɪgō mōnō yad nōlōŋa. ²² Herod mōnō aku yad nōlmɪn nugugɪrōn yadmä, “Nōbō i aliō yadmɪdōl; god i rōxg yadmɪdō,” rɪmä. ²³ Makwam Herod mōnō aku nugwōn, “Nɪ mōnō akuyōbō yadmɪjeñ; God ib nuŋ akwōr yadɪŋ bɪl sō duan,” me rōlōŋ. Makwam, Nōbō Dib ejol nuŋwa i yad abmɪn, hōn Herod nugwo rɪmɪn, wōj diba ñɪgōn, mej yaxmɪn aŋadō wōrōxōŋa.

²⁴ Makwam God Mōnō aku yad nōlmɪn dumɪn nugugɪrōn, mögōrɪb akuyōbō hörɪrōr duōŋa.

²⁵ Banabas Sol yōŋō Jerusalem mɪdōn, agap rɪba hōl aku mōdō rōlɪŋō, rōn, Jon Mak nugwo yōlɪŋōn hōuōil Adiok dumä.

13

Banabas Sol yōŋō mōnō yad nōlɪp dumä

¹ Taun dib Adiok yōraku God mōnō yadɪb nōbō bli, God mōnō yad nōlɪb nōbō bli mɪdmä. Nōbō piaku, i Banabas; i Simion. Nōbō Simion aku nugwo Nōbō Pɪx me rɪmɪdmä. Nōbō i Lusias, nuŋ

Sairini taun yöbö. Nöbö i Maneyen, nuñ Kin Herod nöbö nugub nuñ i. Nöbö i Sol. ² Makwam wop i ñiñ ap ñimölön, Nöbö Diba akwör höjöpäl gir mîdîm nugugîrön, Inöm Leia nuñ ñigö yadöña, “Ñiñ Banabas Sol yöñö yadîñ, nî mabö ñigö yad ñigîm aku riñ duañ,” me röña. ³ Inöm Leia aliö rîmîñ, ñiñ ap mag ñimölön, God höjöpälön, Banabas Sol yöñö ñigö imaga yöcmac sö ñigön, God ñigö nöbö hogwa nugwidîx mîdan, me rön, ñigö yad abmä.

⁴⁻⁵ Inöm Leia nuñ ñigö nugwidîx mîdmîñ nugugîrön, Jon Mak, mabö ana ulul bli ri nölän, me rön, nugwo yöliñön Selusia taun röbö kwol bö duön, biyöja pön, röbö wödöbön mögörib Saipras dumä. Duön, taun dib Salamis duön, Banabas Sol yöñö Juda mögum rîb ram bla duön, nöbö mö bla ñigö God Mönö yad nölma. ⁶ Makwam Banabas Sol yöñö nöbö mö Saipras mîdim piaku ñigö God Mönö yad nölîp dumîd dumîd, taun dib Pepos uröpîñön, Juda nöbö i kij cokwöi öimöb rîb nöbö i möigw palmä. Nöbö aku ib nuñwa Ba-Jisas. Nuñ inakmönö hörön yadöña, “Nî God mönö yadîb nöbö i,” me röña. ⁷ Taun dib Pepos aku, Saipras gapman nöbö dib ödöriö mîdmîda, ib nuñwa Segias Polas. Nöbö aku nuñ rîbyöx nugw ri abmîdöña. Nuñ Banabas Sol yöñö, God Mönö nî yad nölîñ nugunö, rön, ñigö yadmîñ hön nugwo God Mönö yad nölma. Makwam kij cokwöi öimöb rîb nöbö aku nuñ nöbö dib aku nöbö nugub nuñ i. ⁸ Nöbö Ba-Jisas aku, Grik mönö yadön nugwo Elimas me rîmîdmä. Banabas Pol yöñö ñiñ Segias Polas nugwo God Mönö wä aku yad nölîmîñ, nuñ rîmîj pal audiöx nugw ri aböña, jî kij öimöb rîb nöbö aku nugwön, Banabas Pol mönö gwogwo yadön göj göj yadyöxön, Segias Polas Jisas mönö aku nugw pönîñö, rön, nugwo yadöña, “Nöbö hogw aku inakmönö hörmîdöi aku nugumîjîñö,” röña. ⁹ Sol ib nuñwa i Pol me rîmîdmä. Inöm Leia nuñ Pol nugwo yuö kwo aja wölön rîb wä nölîmîñ nugugîrön, kij öimöb rîb nöbö aku nugwo cîx nugugu mîdön

yadöña, ¹⁰ “Nagö kijaki ha yöx pön höña; mag gwogwo akwör rîlö. Ap kai kai wä mîd aku röböxön, nöbö mö akuyöbö ñigö inakmönö hörön rîmîdlö. Nagö öim öim Nöbö Diba mönö mî nuñ aku pön inakmönö hörön aliö ñigmîdlö. Nagö wop kai ri gwogwam rîmîdlö mag aku röböxnanö? ¹¹ Almîdlö aku, God ran, wop mîdöy mämäg nagö we wölän naiö mila nugwöinanö,” röña.

Pol mönö aku yadmîñ, rîb pia Ba-Jisas nugumîñ, mîjöi pî wab i mämäg nuñwa pöröbmîñ anadö pîxmag guröña. Almîñ, nöbö i nî imaga pön ödöi yabuan, me rön, piö piö ri gir mîdöña. ¹² Banabas Pol yöñö ñiñ Nöbö Diba mönö aku nugwo yad nölîmîdmîñ aku nugwön, Segias Polas nuñ aiö röña. Makwam, Ba-Jisas rîg rön mag aku nugwön, nuñ Jisas nugw pöña.

Banabas Pol yöñö ñiñ taun dib Adiok mögörib dib Pisidia yuadö dumä

¹³ Makwam Pol nöbö nuñ bla pîsan biyöja pön, Pepos röböxön, Pega taun, mögörib Pampilia yöraku dumä. Du mîdön, Jon Mak nuñ ñiñ nöbö hogwa röböxön höbkal Jerusalem duöña. ¹⁴ Ñiñ piöñö Pega taun röböxön, taun dib Adiok mögörib dib Pisidia yuadö dumä. Du mîdön, Juda God höjöpälîb wop aku, Juda mögum rîb rama duön, römîd gi mîdmä. ¹⁵ Juda mögum rama nugwidîx mîdmîdöi nöbö bla öbîlön, Mosîs lo mönö kai kitön rîba bli aipam, God mönö yadîb nöbö piaku kai kitîm rîb bli aipam, mämäg ñig nugwön nöbö mö mîdim akuyöbö ñigö yadmä. Ñiñ mönö yad pörön, nöbö i yad abîm Banabas Pol yöñö römîd mîdim yöra duön yadöña, “Ha ruai. Nöbö mö kîyöbö nugw pîb mönö bli mîjön aku, an yad nölîñ nugunö,” rîmä.

¹⁶ Aliö rîmîñ, Pol öbîlön mönö yadîba imaga pabîlön yadöña, “Ñiñ Juda nöbö mö bla aipam, Juda nöbö mö yöi God höjöpäl gir mîdöi bla aipam, mönö yadîba rîmîdîl kî rîmîj pal nugwi. ¹⁷ God nuñ maduar ör nöso auso nöbö an bla pöña. God aku nuñ Isrel nöbö mö God an pal.

Mai ñiñ mögöriþ Ijip du miðmä, God ñigö nugwidix mið ri abmín, yöx pön hem halöu ha akuyöbö miga miðmä. Nöbö dib Pero ñigö dueñiñö, röñ aku, ji God ölsö nuñ maga rön, ñigö yölñ pön hom Ijip riñadö hömä. ¹⁸ Ñiñ kim padokwo padök panyöbö i höuöiliö hö pín du adokwebö mij bö (40) mögöriþ rig kap piaku miðön, God mönö rödön ap kib mag gwogwo ususör rimídmä, ji God ñigö nugwidix mið ri aböña. ¹⁹ Makwam höd mögöriþ Kenan nöbö mö rigwon hörirör akuyöbö mij sö miðmiðmä, ji God nöbö mö nuñwa nugwidix mið ri abön ölsö mag nuñwa nölmín, nöbö mö rigwon hörirör akuyöbö mij sö höd miðmiðim akuyöbö ñigö pisan nuö nuö pön, bli ribix abön bli pil pal nigön, mögöriþ aku ñiñ anjö pimä. ²⁰ Ñiñ Ijip miðim kim yönöña in wödön, mögöriþ rig kap piaku miðim kim yönöña in wödön, nöbö mö ribix abön mögöriþ ñiñ anjö pim aku miðim kim yönöña aipam in wödmídm, kim akuyöbö po hadred pipti (450) yönöña.

“Makwam God ñigö pön du mögöriþ Kenan yöraku nigön, mönö pi nuöm nigib nöbö bli yad nigmin, ñigö nugwidix miðmiðmä. Mai God mönö yadib nöbö Samuel miðön wop aku, ²¹ nöbö mö Isrel bla ñiñ Samuel nugwo yadmä, ‘Nagö kin i yad nigan, anñ nöbö mö magalig nugwidix miðan,’ me rimä. Aliö rimín, God nuñ Kis ha nuñwa Sol nugwo yad nigmin, kin ñiña miðmiðä. Nöbö aku Benjamin hödiga yoxip duön yoxip duön yox nigmä. Sol kin ñiña miðmin, kim padokwo padök panyöbö i höuöiliö hö pín du adokwebö mij bö (40) yönöña. ²² Makwam mai God nuñ rimín Sol kin miðölön. God nuñ Depid kin ñiña yad nigöña. God nuñ Depid mönö yadön yadöña, ‘Höwab rib madmag ni keir ribyöxil mag akwör, Jesi ha nuñwa Depid höwab rib madmag nuñwa algör pan rib akwör yöxa; ap agap apim ran, me rön nugun aku, nuñ pan mag akwör cöniñö,’ röña.

²³ “Makwam God nuñ rimín, Depid halöu ha yoxim yoxip höuöilmel rön, Jisas nugwo yox pön hömä. Makwam, God höd mönö ölsö yad nigön akuyöbö, nuñ Isrel nöbö mö ñigö Kömö Pib Nöbö i yad aböña. ²⁴ Makwam Jisas ila nigön mabö rölon mag aku, Jon nuñ hön, Isrel nöbö mö ñigö yadöña, ‘Ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd rimín aliö alölñö, rön, röböxin, ñigö röbö pal nöinö,’ röña. ²⁵ Jon mabö nuñwa ri pöriba rimídon wop mibil aku, nöbö mö akuyöbö ñigö yadöña, ‘Ñiñ ni nöbö kai, me rön, ribyöx nugwöi? Nöbö Dib öim pöx miðmiðoi nöbö aku, ni yoi. Nöbö aku mai höna. Yam uñ nuñ aku pi naga yaub maga miðölö,’ röña.

²⁶ “Nöböhöd möhöd ni, ñiñ bli Ebrahim halöu ha nuñwa miðöia; ñiñ bli Juda nöbö mö yoi ji God höjöpalöia. Krais nöbö mö kömö pib mönö Jon yad nölmídm aku, God nuñ anñ, me rön, yadöña. ²⁷ Jerusalem nöbö mö bla aipam, nöbö dib ñiñ bla aipam, Jisas nuñ Krais aku hö, rön nugwölim. Jisas nugwo pil pal nigñ wöroxan, me rimä aku, God mönö yadib nöbö piaku mönö kai kitim mag akwör rimä. Makwam God höjöpainöb Juda mögum rib rama öim hömiðoi aku, ñiñ mönö kai kitim mönö mag aku öim öim nugumiðöia. ²⁸ Ñiñ Jisas ap gwogwo i rönö wöhö, rön, hölu wöhö nugwön, gapman nöbö dib Pailot nugwo yadmä, ‘Nagö yadan nugwo pil pal nigñ,’ me rimä. ²⁹ Makwam God Mönö rig yadön mag akuyöbö, magalig Jisas nugwo rimä. Mai nöbö mö nuñ bla hön, nöbapö högia pi öröu pön du rig möl hogw pilmä. ³⁰ Hogw pilim aku, ji God rimín höbkal öbilöña. ³¹ Nuñ öbilön kömö miðmin nugugirön, nöbö mö nuñ pisan Galili yöbö Jerusalem hem piaku, nugwo wop miga akwör nugwim akuyöbö, wopik Isrel nöbö mö ñigö Jisas mönö wä aku yad nölmídmöia.

³² “Makwam an nöbö hogwa höl ki, ñigö Krais mönö wä aku yad nölbä höla. God maduar ör nöso auso nöbö an bla

13:18: Naba 14:34; Diut 1:31-32 **13:19:** Diut 7:1; Jos 14:1 **13:20:** Jaj 2:16; 1Sam 3:20 **13:21:** 1Sam 8:5,19; 10:20-24 **13:22:** 1Sam 13:14; 16:12; Sam 89:20 **13:23:** 2Sam 7:12-16 **13:24:** Mat 3:1-2 **13:25:** Jon 1:20,27 **13:28:** Mat 27:22-23 **13:29:** Mat 27:59-60 **13:31:** Apos 1:3,8 **13:33:** Sam 2:7

ñigö mönō ölisö yad nigön cınö rön mönō akwör rıbyöx nugugu midön, ³³ God nuñ Jisas nugwo pı pabıl nölöña. Alön aku nōso auso nōbö bla nugwölim aku, jı an halöu ha yöx nigıb ñıñ bla wopik nugwöla. Depid nuñ God Mönö Sam rıb aku Wopal agñıñ rıbyöbö kai kıtön yadöña, 'Nagö Ha na.

Nı weik Nauö nagö midlö, röña.

³⁴ God nuñ rımın, Jisas öbılön makwam, mai wöröxön mıxıñ nuñwa lıdu pın pal dubä maga nigöl. Mönö aku God Mönö rıb mıñi aliö mıda:

'Nı Depid nugwo mönō lei, mönō ölisö, mönō ma yad nigım aku, ñigör nöinö, röña.

³⁵ Makwam God Mönö rıb mıñi aliö mıda: " 'Nañ Nöbö Leia nagö rōböxañ, mıxıñ nuñwa lıdu pın pal duölan, me röña.

³⁶ "Makwam Depid nuñ God mabö nuñwa yad nigön aku, nōbö mö nuñwa mıdmıdim wop aku rıp duön wöröxöña. Makwam Depid nuñ wöröxim, nuö nöhöñıñ nōbö ñigö hogw pılmıdim yöra pön du hogw pılm, mıxıñ nuñwa lıdu pın pal duöña. ³⁷ Jı God nuñ rımın öbılön Nöbö aku, mıxıñ nuñwa lıdu pın pal duölön.

³⁸ "Makwam, nöböhöd möhöd nugwi. Jisas nuñ wöröxön öbılön makwam, God ap kib mag gwogwo röi aku nugwön rōböxön mönō wä aku ñigö yad nölmıdöla.

³⁹ An Juda lo mönō adakwör nugwön rımıñıñ aku, God ap kib mag gwogwo röi aku nugw gör mıjöna. Jı Jisas pıl pal nigım wöröxön makwam, an Jisas nugw pımıñıñıñ aku, God ap kib mag gwogwo röi aku nugwön, rōböxön, anıñ nōbö mö kömö wä nı, me cöna. ⁴⁰ Makwam God mönō yadıb nōbö piaku maduar ör rıg yadım mag akuyöbö anıñ alölan, me rön, rıb aku yöx nugw ri aböña. Ñıñ yadmä,

⁴¹ 'Ñıñ nōbö mö nı albeñ albeñ nöloi piaku nugwi!

Ñıñ mıdöi mag kı, ap keiryöbö i cına. Cın ap aku ñigö höd yadmıjöñ aku, ñılön nig yadmıdöñö, rön, nugwöña.

Makwam, ñıñ aiö waiö rön, anadö wöröx yöm rı pöcöñıñö! röñö," röña.

⁴² Pol Banabas yönö mönō aku yadön, Juda mögum rıb ram aku rıñadö röu dum nugugırön, nōbö mö bla yadmä, "God höjöpalıb wop maiyöbö aku höuöl hön, mönō aku an bli kwo aipam yad nöinö," rımä. ⁴³ Nöbö mö mögum rı mıdim ram aku rōböxön, hörırör dumın nugugırön, Juda nōbö mö ödöriö bli aipam, nōbö mö piakuyöbö Juda ada nugumıdöi akuyöbö nugw pım nōbö mö bli aipam, Pol Banabas yönö mai dumä. Pol Banabas ödöi mibıl yöra du gırön, nōbö mö akuyöbö ñigö yadmä, " 'God anıñ uliöxön pı ri abön rö, rön, rıb aku yöx nugu gırön mıñınö," rımä.

⁴⁴ Makwam Juda God höjöpalıb wop maiyöbö aku, taun dib aku mıdim nōbö mö akuyöbö magalıg Nöbö Diba mönō nuguba hö mögum rımä. ⁴⁵ Makwam Juda nōbö dib bla, nōbö mö mıga ödöriö hömıdmä aku nugumın, ölisö wölim, Pol Banabas nōbö hogwa nugwön rıb gwogwo yöxmä. Pol mönō bıł kai nōbö mö piaku yadön aku nugwo yad höimöuön, ib nuñwa yadıp pımag pın du nigmä.

⁴⁶ Juda nōbö bla almıdm, Pol Banabas yönö ipöxölim; painö mönō ölisö yadön yadmä, "God Mönö wä aku ñigö Juda nōbö mö höd yadıñö, röi aku, jı ñıñ mönō wä aku pölön, an öim mıdıb mag aku nugw pıb maga mıdölö, röi aku makwam, wopik Juda nōbö mö yöi akuyöbö ñigö yad nöinıña. ⁴⁷ Aku agapım: Nöbö Diba anıñ yadön mönō aliö yadöña,

'Nı yadmön, ñıñ Juda nōbö mö yöi akuyöbö ñigö mil ñıña mıdön, mögörıb hörırör piaku dun,

nōbö mö bla magalıg mil maga nugwın nugugırön, nı ñigö kömö pınö, rö," rımä.

⁴⁸ Juda nōbö mö yöi piaku mönō aku nugwön, mı ödöriö wahax pön, Nöbö Diba mönō aku mı mönō waiö, me rımä. Makwam, nōbö mö God, öim öim mıdıñ, me

rön, yad nīgōñ nōbō mö piaku magalig mōnō wā aku nugw pīmā.

⁴⁹ Makwam Nōbō Diba mōnō mag aku, mögōrīb piaku magalig yad nōlmīn duōña. ⁵⁰ Alōñ aku, Juda nōbō mö bla nugumīn ölisō wōlīm, du Adiok mö dib God nugw pim bli aipam, mögōrīb piaku nugwidix mīdmīdim nōbō dib bli aipam ñīgō yadmīn, ñīñ du nōbō mö mīga akwör pōn hōn, Pol Banabas yōñō ñīgō rī gwogwam, rön, mögōrīb ñīñ piaku yad rīñō bō abmā. ⁵¹ Aliō yad rīñō bō abīm, nōbō hogwa ñīñ Adiok rōbōx du gīrōn, mōnō wā pōn hō yad nōlōla ñīñ pōlōiñō, rön, yamsō ñīña bīcep cep bla pīlīl rī abōn taun dib Aikoniam dumā. ⁵² Makwam Inōm Leia nuñ Jisas nugw pim nōbō mö piaku yuō kwo aja wōlmīn, ñīñ mī ödōriō wahax pī gīr mīdmā.

14

Pol Banabas yōñō taun dib Aikoniam yōnmīdmā

¹ Pol Banabas yōñō du taun dib Aikoniam mīdōn, Juda mögum rīb ram aku duōn, mōnō yad nōl rī abīm nugugīrōn, Juda nōbō mö bla nīgōn, Juda nōbō mö yōi akuyōbō nīgōn, nōbō mö mīga akwör Jisas nugw pīmā. ² Makwam Juda nōbō mö bli, Jisas mōnō yadmīdōi aku nugw pōinīñō, rön, duōn Juda nōbō mö yōi akuyōbō ñīgō mōnō nugub nugwōlībā inakmōnō hörmīdim nugwōn, ñīñ Jisas nugw pim nōbō mö akuyōbō ñīgō nugumīn ölisō diba wōlōña. ³ Jī Pol Banabas yōñō mōnō aku nugwōn, mögōrīb aku rōbōx duōlim. Ñīñ yōraku ör mīdōn, Nōbō Diba mōnō aku usūsōr rön wōxnō akwör yad nōlmīdmā. Nōbō Dib nuñ ñīgō nōbō hogwa pīsāñ nugwidix mīdmīn nugugīrōn, ap rōlībā akuyōbō bli, ap nugub nugwōlībā akuyōbō bli rīmīdmīn, nōbō mö bli nugwōn yadmā, “Makwam, mōnō yadmīdōi kī mör yadmīdōiñō,” rön nugumā. ⁴ Makwam Aikoniam nōbō mö piaku asīx hörīrōr nīgōn, yam adōi Juda nōbō mö piaku mōnō rīg yadim akuyōbō nugumīn, yam adōi Jisas mōnō wā pōn

dub nōbō bla rīg yadim akuyōbō nugumā.

⁵ Makwam Juda nōbō mö bli nīgōn, Juda nōbō mö yōi akuyōbō bli nīgōn, nōbō dib ñīñ bla aipam, Pol Banabas yōñō ñīgō rī gwogwam rön, rīg rōd pal nīgñīñō, rön, rīb aku yōx nugumā. ⁶ Makwam nōbō hogwa ñīñör mōnō aku nugwōn, bōr du taun dib hogwa Listra Debi, mögōrīb dib Likonia yuadō dumā. ⁷ Duōn, piaku rīp yōn gīrōn, Krais mōnō wā aku yad nōlmīdmā.

Yōd pīlō gwogwo rōñ nōbō i, Pol rīmīn, kōmō nīgōña

⁸ Makwam taun dib Listra aku, nuōm nugwo yōx pōn hōñ wop akwör yōdpīlō gwogwo rīmīn ödōi yōnmīdōl nōbō i mīdmīda. ⁹ Nōbō aku nuñ hō rōmīd mīdōn, Pol mōnō yadmīdōñ aku nugw mīdōña. Pol nōbō aku nugwo cīx nugugu mīdōn rībyōx nugwōña, nōbō kī, God nī ran kōmō nīgīb maga rō, rī rībyōx nugumīdō, rī rībyōx nugwōña. ¹⁰ Makwam, Pol nugwo nugwōn, ajmōla aj halōn yadōña, “Öbīlō!” rōña. Aliō rīmīn, nōbō aku rīmgör öbīlōn, yōda rōbōn duōña.

¹¹ Pol almīn, nōbō mö nugugu mīdim bla mōnō yōbō ñīña Likonia mōnō aku yadōn yadmā, “Nōbō adōx yōd rōul adō kau sebō piaku, god mōs nōbīal rōxg nīgōn hō yadmīdōi kī,” me rīmā. ¹² Aliō rön, Banabas nugwo god Sus, me rīmā. Jī Pol nuñ mōnō mīga akwör yadmīdōñ aku, nugwo god Hemis, me rīmā. ¹³ God inakmōnō Sus höjōpalmīdim aku, höjōpalīb rama ur nīgim taun kwol yōra makwam, god inakmōnō Sus höjōpal ur nōlīb nōbō dib aku aipam, nōbō mö yōraku mīdim bla aipam, god Sus öim höjōpalmīdōl aku weik hō mīk, me rön, hōn kau nōbōñīñ bli pōn, bī pīpīl wā wā wab bli pīragōn, mī nōbō mö mīga hōmā.

¹⁴ Makwam Pol Banabas, rīmīdim aku nugwōn, wōlīñ ñīñ bla pī waglōxōn, nōbō mö mīga akwör mīdim mībīl yōra duōn yadmā, ¹⁵ “Ñīñ pōdpōd rīmīn almīdōi? An nōbō hogwa god yōi! Ñīñ nōbō mö yōbō

mıdöi mag akuyöbö, an kwo algön nör alıg mıdöla. An Jisas Kraıs mönö wä nuŋ aku ñıgö yad nölıba höla. God nuŋ adöx sö rı ñıgön, mögörib il kı rı ñıgön, ban yuö dib aku rı ñıgön, ap agap apım mıd akuyöbö magalıg rı ñıgön, röŋa. An ñıgö Kraıs mönö wä aku yad nölıŋ, hör ap inakmönö hörön höjöpalmıdöi piaku röböxön, God kömö mıd Nöbö akwör höjöpäl gır mıjınö, rön, ñıgö yadmıdöla. ¹⁶ Makwam höd nöbö mö mögörib hörırör piaku mıdön, rıb ñıŋ keir nugwön ap hör höjöpalmıdim piaku, God nugwön ñıgö rı gwogwam rölöŋ. ¹⁷ Makwam ñıŋ hör mıdölöi; nugwo nugunöb, nugwöña. Nuŋ öim öim ñıgö pı ösös rı ri aba. Nuŋwör rımın, ruö pılmın, ap mag mıga akwör mıdmın nugugırön, wahax pı gırön ap nımmıdöia. Makwam, nuŋ aliö rımid mag aku nugwön, mör God ana mıdö, rön, mödö nugwöyıx,” me rımä. ¹⁸ Aliö rımın mönö, jı nöbö mö piaku ususör rön, nöbö hogw kı adöx yöd röul adö kau sebö höinö, rön, hön kau nöböıŋ bli pal höjöpäl ur nölıba rımidim aku nugwön Pol Banabas yöŋö hör wöhö rı öliöxmä.

Pol nugwo rıg röd palmä

¹⁹ Makwam ñıŋ nöbö hogwa taun dib Lистра akwör mıdim nugugırön, Juda ada taun dib Adiok mögörib dib Pisidia yuadö mıdmıdim nöbö mö bli aipam, taun dib Aikoniam mıdmıdim nöbö mö bli aipam hön, nöbö mö piaku ñıgö inakmönö hörön yadmä, “Nöbö hogwa mönö wä yadmıdölöi; inakmönö hörön yadmıdöiŋö,” rımä. Aliö rımidmın, nöbö mö piaku nugwön, Pol nugwo rıg röd pal ñıgön, nuŋ aŋadö wöröxö, rön, pön pıxıp du rıg kul wob gwogwäbö rim aku rıŋadö bö abmä. ²⁰ Almıdim nugwön nöbö mö Jisas nugw pim piaku ñıŋ hö Pol wob yuö abım nugugırön, nuŋ öbılön taun dib aku höuöil duön duöŋa. Makwam löum Pol Banabas yöŋö Lистра röböxön Debi dumä. ²¹⁻²² Pol Banabas yöŋö Debi duön, Jisas mönö wä aku nöbö mö piaku ñıgö yad nölıdmın, nöbö mö mıg mıŋa Jisas nugw

pımä. Makwam ñıŋ nöbö hogwa, höd hömıŋ ödöi akwör duŋö, rön, höuöil Lистра, Aikoniam, Adiok mögörib dib Pisidia yuadö du gırön, nöbö mö Jisas mönö wä aku yadmın nugw pim piaku ñıgö iswob yad nöl ri ab gırön rıp dumä. Ñıgö yad nöl ri ab gır yadmä, “Jisas mönö wä aku röböxmıjeñ; rıg nugw pöi mag akwör nugw pön mıjöña. Akuyöbö alıŋ, ñıgö ömörö mıga pı nöiöña, jı aku rıb diba yöx nugumıjeñ; God anıŋ pön nugwidıx mıjönıŋö, rön, ususör rön, paŋ rıb akwör yöx nugwıŋ duan,” me rımä. ²³ Aliö rön, cöc hörırör piaku, nöbö mö Jisas nugw pim bla nöbö bli nöbö diba mıdıŋ, me rön, mabö aku yad nıgmä. Aliö alön, ñıŋ nöbö hogwa ap mag nımolön, God höjöpäl gırön yadmä, “Nöbö Diba, nöbö kıyöbö naŋ nugw pöi aku, ñıgö nugwidıx mıdane,” rımä.

Pol Banabas yöŋö taun dib Adiok, Siria Propins yuadö dumä

²⁴ Pol Banabas yöŋö mögörib Pisidia piaku yönıdön mögörib Pampilia dumä. ²⁵ Pampilia duön, Jisas mönö wä aku nöbö mö Pega taun piaku ñıgö yad nölön, taun dib Atalia dumä.

²⁶ Atalia duön, bıyöja pön, taun dib Adiok, Siria Propins yuadö, höd mıdön hem yöra höuöil dumä. Ñıŋ höd duba rımidim wop aku, Adiok nöbö mö Jisas nugw pim bla God höjöpälön yadmä, “Pol Banabas yöŋö mönö wä nagö aku nöbö mö bla ñıgö yad nölıba dumıdöi aku, ñıŋ nöbö hogwa nugwidıx mıd ri abane,” rön, ñıgö nöbö hogwa yad abım, duön Jisas mönö wä aku yad nöl yönıdmä. ²⁷ Makwam, höbkal Adiok hön, nöbö mö Jisas nugw pim piaku ñıgö wö rımın hömın, God nuŋ rımın ñıŋ agap apım rim akuyöbö magalıg yad nöl ri abmä. Juda nöbö mö yöi akuyöbö mıga akwör Jisas mönö wä aku nugw pim haiwo aku aipam yad nölma. ²⁸ Ñıgö aliö yad nölön, ñıgö pısaŋ wop mıdöy uplöp mıdmä.

14:16: Apos 17:30

14:17: Jer 5:24

14:19: Apos 17:13; 2Kor 11:25

14:21-22: Apos 15:32; 1Tes 3:3

14:26: Apos 13:1-2

14:27: Apos 15:4,12

15:1: Gal 5:2

15

Nöbö dib Jerusalem hö mögum rön mönō yadmā

¹ Makwam nöbö bli mögōrīb Judia yōbö Adiok hōn, Juda nöbö yōi Jisas nugw pim piaku ñigō yad nōlmā, “Mosīs maduar ör an Juda nöbö mö yadōḡa, ‘Ha kiai yōūdōḡdōḡ yōx pōn hō ḡrōn, rīl uña ödōcīnō,’ rōḡa. Aku, ñiḡ algōr ör uñ ödōreñ aku, God ñigō kōmō peniḡō,” rīmā. ² Aliō rīmīdmīn, Pol Banabas yōḡō mönō aku ödōriō yadmīdōlōiḡō, rōn, ñigō pīsaiḡ mönō nuō nuō yadmīn duōḡa. Almīdmīn, Adiok nöbö mö Jisas nugw pim piaku, nöbö mö ñiḡ keir bli aipam, Pol Banabas nöbö hogwa aipam yad ñigōn yadmā, “Ñiḡ Jerusalem duōn, mönō kī pōn du, Jisas mönō wā pōn dub nöbö bla aipam, Jisas nöbö mö nuḡ bla nugwidīx mīdōi nöbö bla aipam ñigō yad nōliḡ, ñiḡ piōḡō yadīp duōn rīb kai yōx nugwōñ aku, ñiḡ nugwōn hōuōil hō yadiḡ nugūḡō,” rīmā. ³ Aliō rōn, ñigō yad abīḡ, ñiḡ du mögōrīb Pōnisia mibīl yōra du ḡrōn, Juda nöbö mö yōi akuyōbö Jisas nugw pim mönō aku yad nōlmīn nugugīrōn, haul nöbö mōlōu nöbö piaku nugwōn magalīḡ wahax pīmā. Mögōrīb Pōnisia aku rōbōxōn, ñiḡ duōn mögōrīb Sameria mibīl yōra du ḡrōn, mönō algōr yad nōlmīn nugugīrōn, haul nöbö mōlōu nöbö piaku algōr ör nugwōn wahax pīmā. ⁴ Makwam ñiḡ mögōrīb Sameria rōbōxōn, duōn Jerusalem urōpīnmīn, nöbö mö Jisas nugw pim bla aipam, Jisas mönō wā pōn dub nöbö bla aipam, Jisas nöbö mö nuḡ piaku nugwidīx mīdim nöbö piaku aipam, ñigō yad wahax pōn, wā hōiḡō, rīmā. Aliō rīmīn, Pol Banabas yōḡō, God nuḡ rīmīn ap agap bīlīm rīmā akuyōbö magalīḡ ñigō yad nōl ri abmā.

⁵ Aliō rīmīdmīn, Perisi nöbö Jisas nugw pim bla bli öbīlōn yadmā, “Juda nöbö mö yōi bla Jisas nugw pīmīḡōñ aku, uñ ödōrōn, Mosīs lo rīḡ yadōḡ yadōḡ mag akwōr rīḡ,” me rīmā.

⁶ Aliō rīmīdmīn, Jisas mönō wā pōn dub nöbö bla aipam, Jisas nöbö mö nuḡwa nugwidīx mīdmīdim nöbö piaku aipam, mönō aku yad ri abīḡō, rōn, hō mögum rīmā. ⁷ Hō mögum rōn, mönō aku yadīp dumīdmīn nugugīrōn, Pita öbīlōn yadōḡa, “Nöbōhōd nöbö. Ñiḡ nugwōia, hōd God an nuōm ñigōn, Juda nöbö mö yōi piaku Jisas mönō wā aku nugw pīḡ, me rōn, nī yad ñigmīn, nī du ñigō Kraiḡ mönō wā aku yad nōl yōnmīdla. ⁸ God yuōrīb madmag ana magalīḡ nugumīd aku, Inōm Leia anīḡ nōlōḡ aku, Juda nöbö mö yōi akuyōbö ñigō kwo algōr ör nōlōḡa. Alōḡ mag aku an nugumīn, nuḡ ñigō aipam pī ri aba. ⁹ Anīḡ Juda ada mönō i hōr yadōn, Juda nöbö mö yōi akuyōbö ñigō mönō i hōr yadōn rōl. Ñigō kwo algōr Kraiḡ mönō wā aku nugw pim makwam, God nuḡ ap kib mag gwogwo rōi pīxa yuōrīb madmag ñigō kwo mīd aku örīx abōḡa. ¹⁰ God Juda nöbö mö yōi akuyōbö aḡadō pōḡ aliar, ñiḡ pōdpōd rīmīn, inakmōnō hōrōn yadmīdōi, ‘Mosīs lo mönō kai kītōn rīḡ yadōḡ yadōḡ aliar lo ulmīdō i rīmījeñ aku, God ñigō kōmō peniḡō,’ rīmīdōi? Hōlul rī ri abne, rīmīdōi aku, nōso auso cīnīḡō, rōn, hōr rīp duiō duōn ñig dumā. An kwo algōr ör cīnīḡō, rōn, hōr rīp duiō duōn ñig duōl aku, jī wopik Juda nöbö mö yōi Jisas nugw pim bla ñigō, ömōrō aku pīḡ, me rōn, yadmīdōi ā? ¹¹ Aku mag wā yōi. Nöbö Dib Jisas anīḡ Juda ada uliōxōn nugw aku, il paḡyōbö akwōr makwam, Nöbö Dib Jisas nuḡ keir rīmīn, an nugwo nugw pīḡ, anīḡ kōmō pōna. Mag akuyōbö aliar, Nöbö Dib Jisas Juda nöbö mö yōi piaku ñigō uliōxōn nugw aku, il paḡyōbö akwōr makwam, Nöbö Dib Jisas nuḡ keir rīmīn, ñiḡ nugwo nugw pīḡ, ñigō kwo algōr ör kōmō pōnīḡō,” rōḡa.

¹² Makwam nöbö mö hō mīdim piaku magalīḡ mönō i pōlim wōhō, tar mīdmīn nugugīrōn, Banabas Pol yōḡō ñigō haiwo pōn, ñiḡ nöbö hogwa mögōrīb hōr piaku piaku du ḡrōn, Juda nöbö mö yōi bla Jisas mönō wā aku yad nōl yōnmīdmīn

nugugirön, God nuṇ ap rölibä akuyöbö, ap nugub nugwöläbä akuyöbö röṇ aku, haiwo piaku magalig ñigö yad nöl ri abmä. ¹³ Makwam nöbö hogwa mönö yad pörim nugugirön, Jems öbilön yadöṇa, “Nöböhöd nöbö. Mönö yadiba rimidil ki nugwi! ¹⁴ God nuṇ Juda nöbö mö yöi piaku ñigö uliöxön p+ ri abön, nöbö mö na keir mijöñinjö, rön, mödö pöṇ aku, Saimon wopik ör mönö yad aku nugwöla.

¹⁵ God röṇ aku, God mönö yadib nöbö piaku maduar ör yadön kai kitim mag akwör röṇa. Mönö aku kai kitön yadmä,

¹⁶ ‘Nöbö Diba nuṇ yadmäda,

“Mai ni höbkal hön,
Depid rama waglöx bilöx ri glix ri pin
aku,
ni keir iswob ur gö nigmon, mi gö nig
gi mijöña.

¹⁷ Makwam, Juda nöbö mö yöi mögörib
hör piaku piaku yöbö,
bli nöbö mö na mijöñinjö, ril bla, ni
hölu nugwöña.

¹⁸ Ap agap bilim mai cön aku, ni maduö ib
hör i yad nigma.
Ni Nöbö Dib akwör aliö yadmidlö,”
rö,” röinjö,” röṇa.

¹⁹ Jems mönö aku yadön yadöṇa, “Rib
na yöx nugul aku, Juda nöbö mö yöi
Jisas nugw pön akuyöbö, ñigö ömörö
bli nölöinjö. ²⁰ Makwam ñigö köp kai
kit abön yajinja, ‘Nöbö mö bli god
inakmönö piaku nugwo ap höjöpäl ur
nöinöb, urap hön ap bla pön du palmidin,
ñinj nimmijeñ. Mö kib nöbö kib rimijeñ.
Urap hön ap bla iröpa nag wabilön pixin
wöröxöñ aku, nimmijeñ. Urap hön ap
bla haña nimmijeñinjö,’ cininja. Mönö
hör i alig yadöinjö. ²¹ Aku agapim: nöso
nöbö maduar ör rig rim mag akuyöbö,
weik kwo algör ör taun piaku piaku ma-
galig, God höjöpäl wop aku Juda mögum
rib rama du mögum rön, öim öim Mosıs
yadön kai kitön mönö aku mämäg nig
nugumidöinjö,” röṇa.

*Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñigö köp kai
kit abmä*

²² Jems aliö rimin, Jisas mönö wä pön
dub nöbö bla nigön, Jisas nöbö mö nuṇ
bla nugwidix midim nöbö bla nigön, nöbö
mö Jisas nugw pim bla magalig nigön,
yadmä, “An nöbö an bli yad niginj, Pol
Banabas nöbö hogwa pisanj Adiok dun,”
me rimä. Aliö rimin, Jisas nöbö mö nuṇ
bla nugwidix midim nöbö hogwa Judas
Basabas aipam, Sailas aipam yad nigmä.
²³ Köp i kai kitön, Pol Banabas nöbö bla
nölmä. Köp aliö kai kitmä:

Nöböhöd nöbö, ñinj midöinj ä?

An haul ñinj, Jisas mönö wä pön dub
nöbö bla aipam, Jisas nöbö mö nuṇwa
nugwidix midöl nöbö bla aipam, ñinj
Juda nöbö mö yöi taun dib Adiok aipam,
Siria Propins aipam, Silisia Propins
aipam midön, Jisas nugw pöi akuyöbö
ñigö köp ki kai kit ab midöla. ²⁴ Aku
agapim: mönö i höm nugwöla, nöbö mö
an kiyöbö bli, aninj yad nugwölöi wöhö,
rib ñinja keir akwör yöx nugwön, u
ñigö mönö rib diba yöxbä mönö bli yad
nölmä. ²⁵ Makwam, an nöbö bli an keir
yad niginj, nöbö madmag yöbö an wä
ödöriö Pol Banabas nöbö hogwa mösör
yöña. ²⁶ Pol Banabas nöbö hogwa piaku
yöninj, aninj pil pal nigöñinjö, rön, rib
aku yöx nugwölöi. Nöbö Dib Jisas Kraıs
mönö wä nuṇ aku nöbö mö piaku ñigö
yad nölinjö, rön, rib panyöbö akwör
nugwön, amnör yad nöl ri ab girön
yönmidöia. ²⁷ Judas Sailas nöbö hogwa
agal abiba rimidöla. Ñinj wön köp kai
kitmidöl ki mönö adakwör ñigö yad nöl
ri aböña. ²⁸ An mögum rön, mönö aku
yadip dumin nugugirön, Inöm Leia nuṇ
an rib wä nölmän, köp kai kitön ömörö
bli ñigö nölöinjö, rön, yad nigöla. Hör
mönö mösör yajinjö, rön, yad nigöla.
²⁹ Nöbö mö bli god inakmönö piaku
nugwo ap höjöpäl ur nöinöb, urap hön
ap bla pön du palmidin, ñinj nimmijeñ.
Urap hön ap bla haña nimmijeñ. Urap
hön ap bla iröpa nag wabilön pixin
wöröxöñ aku, nimmijeñ. Mö kib nöbö
kib rimijeñ. Ap yadmidöl ki röböxöñ

aku, rɪ ri abõña.

Yadöl mönõ aku maku. Ñɪŋ mɪd ri abõña.

Köp kai kɪtim aku maku pal.

³⁰ Köp aku kai kɪtõn nõbö piaku nõlmɪn, ñɪŋ Jerusalem rëbëxõn, taun dib Adiok, Siria Propins yuadö höbkal dumä. Uröpɪnmɪn, nõbö mö Jisas nugw pim piaku yadmɪn, magalig hö mögum rɪmɪn nugugɪrõn, köp pön hem aku nõlmä.

³¹ Köp nõlmɪn, nõbö mö ñɪŋ mönõ aku mämäg nɪg nugumɪn, ñɪgö mɪ wä rɪmɪn, ñɪŋ wahax pön rɪb wä yëx nugu gɪrõn mɪdmä. ³² Judas Sailas yõjö God mönõ yadɪb nõbö rama mɪdmɪdim makwam, wop mɪdöy Adiok mɪdõn, Jisas nõbö mö nuŋ bla ñɪgö mönõ mɪga akwör yad nöl ri abmɪn nugugɪrõn, ñɪŋ Jisas mönõ wä nuŋwa nugw pɪ gö nɪgõn, wahax pön rɪb wä yëx nugu gɪrõn mɪdmä. ³³⁻³⁴ Judas Sailas yõjö aliö yad nöl pörõn, duba rɪm nugugɪrõn, nõbö mö Jisas nugw pim piaku hö mögum rön, höjöpälön, Nöbö Diba ñɪŋ nõbö hogwa nugwidɪx mɪd ri aban, ñɪŋ tar mɪd ri abɪŋ, me rön, ñɪgö nõbö hogwa yad abmä. ³⁵ Makwam Pol Banabas yõjö Adiok yöraku mɪdõn, nõbö piakuyöbö bli pɪsan, Nöbö Dib mönõ wä aku nõbö mö bla ñɪgö yad nöl gɪrõn mɪdmä.

Pol Banabas hörɪrör dumä

³⁶ Makwam mɪdɪp duön, Pol nuŋ Banabas nugwo yadõŋa, “An nõbö hogwa höd yönön Nöbö Dib mönõ yad nõlmɪn duön mögörib piaku, nugw pɪ gö nɪgõn mɪdöinönö wöhö, rön, du nugw yönɪjö,” rõŋa. ³⁷ Pol aliö rɪmɪn, Banabas yadõŋa, “Makwam, Jon Mak aipam yölɪŋ pön dunjö,” rõŋa. ³⁸ Banabas aliö rɪmɪn, Pol yadõŋa, “Ha aku höd yölɪŋ pön dumɪŋa, jɪ nuŋ mabö rɪ pörõn hölön; nuŋ Pampilia ör duön rëbëx duõŋa. Makwam, weik nugwo yölɪŋ pön duöinɪjö,” rõŋa.

³⁹ Pol aliö rɪmɪn, ñɪŋ nõbö hogwa keir nuö nuö yadön, Banabas nuŋ Jon Mak pɪsan biyöja pön, rëbö wödöbön mögörib Saipras dumä. ⁴⁰ Pol nuŋ piönjö Sailas nugwo põŋa. Nöbö mö Jisas nugw pim piaku höjöpälön, Nöbö Dib nuŋ Pol Sailas

ñɪgö nõbö hogwa nugwidɪx mɪdan, me rön, nõbö rama yad abmä. ⁴¹ Pol nuŋ Siria Propins piaku aipam, Silisia Propins piaku aipam rɪp yön gɪrõn, nõbö mö Jisas nugw pim piaku ñɪgö God Mönõ bli kwo yad nöl ri abmɪn, ñɪŋ nugwön nugw pɪ gö nɪgõn mɪdmä.

16

Pol mögörib yönön piaku iswob höbkal duõŋa

¹ Pol Sailas ñɪŋ nõbö hogwa yönmɪd yönmɪd nɪgõn, Debi duön, Listra uröpɪnmä. Mögörib piaku Jisas nugw pön nõbö i mɪdõŋa, ib nuŋwa Timoti. Nöbö aku nuöm nuŋwa Juda yöbö mö i, jɪ nuŋ Jisas nugw põŋa. Nuö nuŋwa Grik yöbö nõbö. ² Listra nõbö mö Jisas nugw pɪmä akuyöbö aipam, Aikoniam nõbö mö Jisas nugw pɪmä akuyöbö aipam, Timoti nõbö wä, me rɪmä. ³ Pol piönjö, Timoti nɪ pɪsan Jisas mönõ aku yad nöl yönmɪdɪŋö, rɪ rɪbyëx nugwön aku, jɪ Juda nõbö mö akuyöbö yajõña, “Timoti nuö nuŋwa Grik nõbö i makwam, ha nuŋwa uñ ödörölön aku, mönõ nuŋwa pöinɪjö,” cõñɪjö, rɪ rɪbyëx nugwön, Pol nuŋ Timoti pön duön uñ ödörõŋa. ⁴ Pol Sailas Timoti ñɪŋ taun taun piaku rɪp yön gɪrõn, Jisas mönõ wä pön dub nõbö bla aipam, Jisas nõbö mö nuŋ bla nugwidɪx mɪdim nõbö bla aipam, Jerusalem piaku mögum rön mönõ bɪl kai yadmä aku, nõbö mö Jisas nugw pim piaku ñɪgö yad nölön, al aliö cɪne, rɪmä. ⁵ Aliö piaku piaku rɪp yön gɪrõn, nõbö mö Jisas nugw pim piaku, ñɪgö Jisas mönõ wä aku yad nöl ri abmɪn, ñɪŋ mönõ aku nugw pön, kwockwoc palön, Jisas nuŋ rɪg yadön mag akwör rɪ mɪdmä. Wop paŋ paŋ öim öim nõbö mö bli aipam Jisas mönõ wä aku nugwön, Jisas nugw pɪmä.

Pol rɪb nugwõŋa

⁶ Pol nõbö nuŋ bla pɪsan, Esia Propins mɪdöi nõbö mö bla ñɪgö Krais mönõ wä yad nölɪjö, rön, duba rɪmɪdmä, jɪ Inöm Leia nuŋ, duba wöhö, rõŋa. Inöm Leia aliö rɪmɪn, mögörib Prijia mibɪl piaku

yönön, Galesia Propins mibɪl piaku yönön, rɪmä. ⁷ Ñɪŋ dumɪd dumɪd, mögöriɓ Misia igöp igöp u gɪrön, Bitinia Propins duŋö rɪmɪdmä aku, jɪ Jisas Inöm nuŋwa ñɪgö, duba wöhö, röŋa. ⁸ Jisas Inöm nuŋwa aliö rɪmɪn, ñɪŋ Bitinia Propins duölim; mögöriɓ Misia mibɪl yöra duön taun dib Troas dumä. ⁹ Troas duön, pɪxmag yuö mibɪl bö Pol rɪɓ nugwöŋa, Masedonia Propins yöbö nöbö i öbɪl gɪ mɪdön, nugwo mönö yad gögö rön yadöŋa, “Nagö röbö möx pö kɪ Masedonia hön, an ösös rɪ nölö,” röŋa. ¹⁰ Pol aliö rɪɓa nugumɪdmɪn, an yadmɪŋa, “Aku God nuŋwör, ‘Masedonia nöbö mö ñɪgö Jisas mönö wä aku du yad nöine,’ rö,” rön, wop akwör Masedonia duba rön ap pɪ pɪdɪlumɪŋa.

Lidia nuŋ Jisas nugw pöŋa

¹¹ Du biyöja pön, Troas röböxön, röbö wödöbön mögöriɓ Samotres dumɪŋa. Löum yöbö Samotres röböxön, Niapolis tauna uröpɪnmɪŋa. ¹² Biyöja pön, taun dib Pilipai, Masedonia Propins yuadö uröpɪnmɪŋa. Rom gapman nöbö mö mɪga akwör du Pilipai mɪdön nugwidɪx mɪdmɪdmä. Makwam, mögöriɓ mibɪl yöra Pilipai taun dib ödöriö mɪdöŋa. An wop mɪdöy Pilipai yöraku mɪdmɪŋa. ¹³ Juda God höjöpaliɓ wop aku, God höjöpaliɓ kau i mɪjönɪŋö, rön, taun ubaliɓa röböxön röbö pöpö bö dumɪŋa. Duön nugumɪn mö bli hö mɪdmä. Yöraku römɪdön ñɪgö mönö yad nölmiŋa. ¹⁴ Mö mönö an audiöx nugumɪdim piaku, mö i taun dib Taiataira yöbö, ib nuŋwa Lidia. Nuŋ wölɪj mɪ paskwolö bla rɪ ñɪgmɪn, wob mɪdöia. Nuŋ God höjöpali mɪdmɪda. Nöbö Diba nuŋ mö aku nugwo rɪɓ wä nölmiɪn, Pol mönö wä yadön aku, mɪ yadmɪdö, rön, nugw pöŋa. ¹⁵ Makwam an Lidia aipam, nöbö mö ram nuŋwa pɪsaŋ hölɪmmɪdim akuyöbö aipam, ñɪgö röbö pal nölmiɪn, Lidia yadöŋa, “Nɪ Nöbö Diba mɪ ödöriö nugw pö, rɪ rɪbyöx nugwöi aku, ñɪŋ hö ram na hölɪmmɪjɪnö,” röŋa. Aliö rɪmɪn, an mönö nuŋwa yöxön du ram nuŋwa hölɪmmɪdmɪŋa.

Pol Sailas ñɪgö nöbö hogwa nag ñɪgmä

¹⁶ An wop i God höjöpaliɓ kau aku duön, nag mabö rɪɓ halöu i nugwo möigw palmɪŋa. Halöu aku nugwo ragwo as öim ñɪgɪm, ap agap apɪm mai cön aku, nöbö mö bla ñɪgö yad nölmiɪn, nugwo rɪg nölmiɪdmä. Nuŋ aliö almɪn, nöbö nugwo wob pön hem, nag mabö ñɪŋa rɪmɪdön piaku, rɪg diba pɪmɪdmä. ¹⁷ An dumɪn nugugɪrön, halöu aku an mai rɪ gɪrön yadöŋa, “Nöbö kɪyöbö ñɪŋ God adöx mɪ bɪl sö mɪd Nöbö aku mabö nuŋwa röia. God pödpöd rön ñɪgö kömö pön, mönö mag akwör ñɪgö yad nölmiɪdöiŋö,” röŋa. ¹⁸ Makwam halöu aku mönö akuyöbö öim öim yadmɪdmɪn, wop i Pol nugwo mɪ ipɪtmɪn, höuöiliö halöu öim ñɪgön ragwo as aku yadöŋa, “Jisas Krais ib nuŋwa nugwön, halöu kɪ nugwo röböx röu duö!” röŋa. Aliö rɪmɪn, rɪɓ pia ragwo as nugwo öim ñɪgön aku röpɪn duöŋa.

¹⁹ Makwam halöu aku nugwo rɪg wobmɪn, ñɪgö nag mabö rɪmɪd nöbö bla, Pol ragwo as yad abön mönö aku nugwön, rɪg diba pɪmɪdöl aku mai pöinɪŋö, rön, Pol Sailas yöŋö nöbö hogwa pɪ cɪcɪ ñɪgön pön, Rom nöbö dib mɪdim yöraku mönö diba yajniŋö, rön, pön pɪxɪp du mönö diba yadɪɓ yöra dumä. ²⁰ Rom mönö pɪ nuöm ñɪgɪɓ nöbö dib bla ñɪgö mönö diba yadön yadmä, “Nöbö ram kɪ Juda nöbö. Taun dib an kɪ hön rɪmɪn, an mögöriɓ mɪnöbö nugumɪn, ölsö wölmiɪn, pön höla. ²¹ An Rom nöbö mö mönö hödyöbö adaku keir mɪda, jɪ ñɪŋ mönö yonyöbö mönö an nugwölöl aku nugwön cɪnö, rön, yad nölɪp yönmɪdöiŋö,” rɪmä.

²² Nöbö mö nugugu mɪdim piaku algör ör, mönö adakwör yadön, Pol Sailas yöŋö nöbö hogwa mönö diba yadmɪn, mönö pɪ nuöm ñɪgɪɓ nöbö dib bla yadmä, “Wölɪj ñɪŋ bla röd abön kaiö pön pali,” rɪmä. ²³ Aliö rɪmɪn, kaiö pɪ pal höuöilmel rön, pön du kɪlabɪs rama ram möl yuadö abön, kɪlabɪs rama nugwidɪx mɪdön nöbö aku yadmä, “Naŋ nöbö hogwa nugw ri ab gɪ mɪdane,” rɪmä. ²⁴ Aliö rɪmɪn, kɪlabɪs rama nugwidɪx mɪdmɪd nöbö aku, ñɪgö

nöbö hogwa yölɪŋ pön du kɪlabɪs rama ram möl yuö kwo nɪgön, yödpɪlö wab ñigö hogwa pɪ bɪ dib möla abɪm dumɪn, pal cɪr gö nɪgöŋa.

²⁵ Makwam pɪxmag yuö mibɪl dib bö, Pol Sailas ñɪŋ nöbö hogwa God höjöpəl gɪrön, wopal bli yadmɪdɪm nugugɪrön, kɪlabɪs nöbö bli ñɪŋ audiöx nugumɪdmä.

²⁶ Almɪdɪm nugugɪrön, rɪb pia mɪmön diba hön, kɪlabɪs ram aku alɪg pɪ pikwo pik rön, uba bla keir rödmɪ, kɪlabɪs nöbö bla ñigö sen wabɪlim bla magalɪg yauöŋa.

²⁷ Almɪn, kɪlabɪs nöbö bla ñigö nugwidɪx mɪdön nöbö aku öbɪlön nugumɪn, ubalɪj bla magalɪg röd gɪ mɪdöŋa. Nun aku nugwön, “Kɪlabɪs nöbö bla, uba rödmɪn, bör du pöröi aku, nöbö dib na aku nɪ pɪl pal nɪgönɪŋö,” rön, yu öɪsö mɪxɪl nun me pugul pön, nun keir nugwo pɪɪba rɪmɪdöŋa. ²⁸ Pol piönjö nugwo wö diba rön yadöŋa, “Pödpöd rɪmɪn nagö keir nugwo pɪɪba rɪmɪdlö? An bör duölöl. Magalɪg mɪdöl mɪk,” me röŋa.

²⁹ Pol aliö rɪmɪn, kɪlabɪs nöbö nugwidɪx mɪdön nöbö aku wö rön yadöŋa, “Hötikö rɪmɪg rag höi,” röŋa. Aliö rɪmɪn, hötikö pön höm, nun pön ipalɪp ram möl yuadö bö duön, öölö rɪmɪn, gɪl gɪl rɪ gɪrön, du Pol Sailas yöŋö mɪdim il yöra höxmax yuöŋa. ³⁰ Makwam aliö höxmax yuön, öbɪlön, ñigö nöbö hogwa yölɪŋön rɪŋadö bö duön yadöŋa, “Nöbö dib wä nɪ hogw kɪ, nɪ pödpöd rɪmön, God nɪ kömö pön?” röŋa.

³¹ Aliö rɪmɪn, nugwo yadmä, “Nöbö Dib Jisas nugw pɪnö aku, naŋ keir aipam, nöbö mö nagö pɪsaŋ höɪmmɪdöi piaku aipam, ñigö kömö pönɪŋö,” rɪmä. ³² Aliö rön, nöbö aku nugwo nɪgön, nöbö mö nun pɪsaŋ höɪmmɪdim akuyöbö magalɪg nɪgön, ñigö Nöbö Dib mönö wä aku yad nölmä. ³³ Aliö yad nölmɪn, kɪlabɪs nöbö nugwidɪx mɪdön nöbö aku ñigö nöbö hogwa pɪxmag yuö mibɪl kwo pön duön, mɪxɪñ palmä akuyöbö röbö äbäd aböŋa. Almɪn, wop akwör nun keir aipam, nöbö mö nun piaku aipam, ñigö magalɪg röbö pal nölmä. ³⁴ Ñigö magalɪg röbö pal

nölmɪn, kɪlabɪs nöbö nugwidɪx mɪdön nöbö aku ñigö nöbö hogwa yölɪŋ pön ram nunwa duön, ap mag nölmɪn, nɪmɪmä. Nöbö aku nun keir aipam, mönɪŋ halöu ha nun bla aipam, weik an God nugw pölɪŋö, rön, mɪ ödöriö wahax pɪ gɪrön mɪdöŋa. ³⁵ Löumɪn, Rom nöbö dib piaku ömdö nöbö bla ñigö yadmä, “Nöbö nag mɪdöi hogwa ñigö yau abɪŋ, dun,” me rɪmä. ³⁶ Aliö rɪmɪn, kɪlabɪs nöbö nugwidɪx mɪdön nöbö aku, mönö aku pön du Pol Sailas mɪdim yörau duön yadöŋa, “Mönö pɪ nuöm nɪgɪb nöbö dib bla yadöia, ‘Nöbö nag mɪdöi hogwa yau abɪŋ dun,’ me röia. Makwam, ñɪŋ nöbö hogwa di. Nöbö Diba ñɪŋa nugwidɪx mɪd ri abön raŋ, tar mɪd ri ab gɪ mɪjɪnö!” röŋa.

³⁷ Aliö rɪmɪn, Pol yadöŋa, “An nöbö hogwa algör ör Rom yöbö nöbö hogwa, jɪ mönö diba nugwölmɪŋ wöhö, nöbö mö mibɪl yöra anɪŋ nöbö hogwa kaiö pɪ pal höuöilmel rön, pön du nag nɪgöi aku, wä röɪ. Makwam, anɪŋ nöbö hogwa tar umadiö yad abnɪŋö, rön, yadmɪdöi ä? Nöbö dib bla ñɪŋ keir kɪlabɪs ram kɪ hön, anɪŋ nöbö hogwa yölɪŋ pön paŋör rɪŋö bö dunö,” röŋa.

³⁸ Pol aliö rɪmɪn, ömdö nöbö bla mönö aku nugwön, höbkal du mönö pɪ nuöm nɪgɪb nöbö dib bla ñigö yad nölmɪn, Pol Sailas ñɪŋ Rom yöbö nöbö hogwa mönö aku nugwön, ipöxmä. ³⁹ Ipöxön, ñɪŋ du Pol Sailas ñigö nöbö rama yölɪŋ pön paŋör rɪŋö bö duön, mönö höimöliö mɪda yadmä, “Ñigö nöbö hogwa wä rɪmɪjön aku, taun dib kɪ röböx dinö,” rɪmä. ⁴⁰ Pol Sailas kɪlabɪs ram aku röböxön, mö Lidia rama du mɪdön, nöbö mö Jisas nugw pim piaku pɪsaŋ mögum rön, Nöbö Diba mönö wä ñigö yad nölmɪn, ñɪŋ nugwön mönö wä aku pön, wahax pön rɪb wä yöx nugu gɪrön mɪdmä. Pol Banabas yöŋö mönö yad nöɪ pörön ñɪŋ röböxön mödö dumä.

17

Tesalonaika nöbö mö Pol Sailas ñigö nöbö hogwa pɪl pal nɪgɪba rɪmä

¹ Makwam Pol Sailas ñiŋ nōbö hogwa taun dib Pilipai rōbōxōn, du taun dib Ampipolis urōp+nmä. Ampipolis rōbōxōn, du taun dib Apolonia urōp+nmä. Makwam Apolonia rōbōxōn, du taun dib Tesalonaika urōp+nōn nugum+in, Juda mögum r+ib ram i m+idōŋa. ² Nugwōn, Pol öim r+ig r+im+id mag akuyōbö, Juda God höjōpal+ib wop mōs paŋ, nōbö mö bla p+isaŋ Juda mögum r+ib rama ram mōl yuadō duōn, ñigō p+isaŋ mōnō n+ig+p duōn yadōŋa. ³ God Mōnō il aku ñigō yad nōl ri abōn, God mōnō yad+ib nōbö bla maduar ör, Mesaia aku öliŋ hōb diba pōn wōrōxōn hōbkal öbiōn+ŋö, rim mōnō aku yad nōl ri abōn, “Mesaia aku Jisas, nōbö ñigō yadm+id+il m+ik,” me rōŋa. ⁴ Pol aliō r+im+in, nōbö mö bli mi yadō, rōn, mōnō yadōŋ aku nugw pōn, Pol Sailas yōŋö adō hōmä. Iba m+idōŋ mö m+iga n+igōn, Grik nōbö mö God nugw pim akuyōbö m+iga n+igōn, Pol yadōŋ mōnō aku nugw p+imä.

⁵ Pol Sailas ñiŋ mōnō yadm+in nōbö mö m+iga akwör nugw p+imä aku, Juda nōbö piaku bli nugum+in, öli+sō wōl+im, nōbö gwogwo hör taun ödōi mib+il yōra m+idim piaku bli p+im+in, ñiŋ piōŋö du nōbö mö m+iga akwör pōn hō n+igōn, m+i mōnō diba n+igmä. “Pol Sailas ñigō nōbö hogwa hōlu nugwōn, nōbö mö k+iyōbö ñigō nōl+ŋ, nōbö rama p+il pal n+ig+ŋ,” me rōn, du Jeson rama yuadō wōluōn hōlu nugw yualōbmä. ⁶ Hōlu yōn nōi nugwōn, Jeson nugwo pōn, nōbö mö Jisas nugw pim bli al+ig pōn gapman nōbö dib m+idim yōra duōn, mōnō diba yadmä. Mōnō diba yadōn yadmä, “Pol Sailas nōbö rama mögōr+ib hör piaku piaku magal+ig yōnōn yadm+in, nōbö mö piaku magal+ig mōnō nuō nuō yadōn mōnō ua n+igōia. Makwam weik hō m+idōi mögōr+ib an k+i. ⁷ Ñiŋ gapman nōbö dib an Sisa mōnō nuŋwa rōd abōn, Kiŋ an keir i m+idō, rōn, Kiŋ aku Jisas me rōia. Makwam nōbö Jeson k+i, nōbö hogw aku ñigō pōn du ram nuŋ aku n+ig+m+in hōl+imm+idōiŋö,” r+imä. ⁸ Aliō r+im+dm+in, nōbö mö m+iga akwör hō m+idim akuyōbö aipam, taun gapman nōbö dib bla aipam

nugwōn, mōnō diba n+igmä. ⁹ Mōnō diba n+igōn, Jeson nugwo r+ig bli pōn, nōbö mö nugwo p+isaŋ pōn hem akuyōbö r+ig bli pōn, yadmä, “Mai mōnō aku iswob yadm+ijōñ aku, r+ig ñiŋa k+i aŋadō p+in+ŋö,” r+imä. Aliō rōn, ñigō yad r+ŋö bö abmä.

Taun dib Beria nōbö mö m+iga akwör Jisas mōnō wä aku nugw p+imä

¹⁰ P+ixmag gurōŋ mag akwör, nōbö mö Kraus nugw pim akuyōbö, Pol Sailas ñigō nōbö hogwa pōn du ab+im, taun dib Beria dumä. Beria urōp+nōn, Juda mögum r+ib ram aku dumä. ¹¹ Duōn, Jisas mōnō wä aku yad nōlm+in, Juda nōbö mö Beria m+idim piaku, nōbö mö Tesalonaika r+ig m+idm+idim akuyōbö yōi, mōnō ñigō nōbö hogwa nugum+in, wä r+im+in nugug+rōn, “Pol mi yadm+idōnō wōhō?” rōn, God Mōnō aku wop paŋ paŋ öim öim māmāg n+ig nugw ri abōn r+im+dmä. ¹² Makwam Juda mögum r+ib ram aku nōbö mö hem piaku m+iga Jisas nugw p+imä. Grik mö ib m+idōŋ piaku algör m+iga akwör Jisas nugw p+imä. Grik nōbö algör ör m+iga akwör Jisas nugw p+imä.

¹³ Ji Pol du Beria nōbö mö God Mōnō yad nōlm+dm+in, Juda nōbö mö Tesalonaika m+idm+idim akuyōbö mōnō aku nugum+in, öli+sō wōl+im, ñiŋ hōn Beria nōbö mö mōnō yuaiwō r+im, ñiŋ öli+sō rōd+iba r+im+dmä. ¹⁴ Alm+id+im nugug+rōn, nōbö mö Jisas nugw pim akuyōbö, Pol nugwo pōn du ab+im, ban yuō diba pō piaku duōŋa. Makwam Sailas Timoti nōbö hogwa Beria yōraku m+dmä. ¹⁵ Nōbö bli Pol nugwo pōn du taun dib Atens abōn, hōbkal duba r+im+id+im nugug+rōn Pol ñigō yadōŋa, “Sailas Timoti yōŋö yad+ŋ yadkap hōŋ,” me rōŋa.

Pol taun dib Atens m+idōŋa

¹⁶ Pol nuŋ Sailas Timoti yōŋö taun dib Atens yōra pōx m+id g+rōn nugum+in, nōbö mö piaku god inakmōnō ñiŋa höjōpalm+idōi ap bla, m+iga akwör m+idōŋa. Nuŋ nugum+in, hōbwab nuŋwa m+i gwogwo rōŋa. ¹⁷ Alm+in, Juda mögum r+ib ram aku duōn, Juda nōbö mö bla aipam, Grik nōbö mö God nugw pim bla aipam, ñigō p+isaŋ

mönö nīgip duön yadm+dōŋa. Makwam wop paŋ paŋ öim öim mönö yadib yōra duön, nöbö mö hö mīdim piaku ñigō kwo aipam mönö nīgip duön yadm+dōŋa. ¹⁸ Taun dib Atens aku, nöbö mö rīb adō hör+rör yōxmā akuyōbö, iba hör+rör urön, bli Epikorian nöbö mö rīmā, bli Stowik nöbö mö rīmā. Wop i, Pol nöbö mö piaku ñigō Jisas wöröxön öb+lōŋ mönö wā aku yadm+n, Epikorian nöbö rīb wā yōx nugub bli, Stowik nöbö rīb wā yōx nugub bli, Pol mönö yadōŋ aku nugwön, nugwo p+saŋ nīgip duön, bli yadmā, “Nöbö kī mönö yös yös mīda nīg mönö aku agō mönö yadiba rīm+dō?” rīmā. Makwam bli yadmā, “Nöbö mö pad piaku höjōpalōi god ñiŋ piaku algör ör yadm+dō,” rīmā. ¹⁹⁻²⁰ Makwam Pol nugwo pön du kansol ada mīdim yōra duön yadmā, “Nagō mönö yonyōbö keiryōbö nöbö mö akuyōbö ñigō yadm+dlō aku, weik an kwo algör yad nöl ri aban, an aipam mönö il aku nugw ri abn+iŋö,” rīmā. ²¹ Nöbö mö Atens yōbö piaku aipam, nöbö mö hör piakuyōbö hön Atens mīdim akuyōbö aipam, mönö yonyōbö bli nugwön yajn+iŋö, rön, rīb akwör yōx nugum+dmā.

²² Pol piōŋö nuŋ kansol ada mīdim mib+l yōra öb+lōŋ yadōŋa, “Ñiŋ Atens nöbö mö. Nī nugula ñiŋ mī usüsör rön, ap bli höjōpain+iŋö, rön, rī rībyōx nugwōia. ²³ Nī pik yōnön nugula, ñiŋ rīg anau hör+rör rī nīgön, ap hör+rör höjōpalōi aku, ib adaku kai kitōia. Makwam ap höjōpal ur nöl+ b rīgp+d i rī nīgim aku, ib aku kai kitōia, ‘Iba nugwölöl god aku, rīg anau nuŋwa mīk pal,’ röia. Mönö nugwölöl+iŋö, rön, kai kitōi aku, weik ñigō mönö il aku yadiba rīm+dla.

²⁴ “God mögöri b il kī rī nīgön, ap mögöri b il kī mīd piaku magalīg rī nīgōŋ aku, nuŋ mī Nöbö Dib ödöriö. Adōx yöd röul adō kau sō aipam, mögöri b il kī aipam, nuŋ Nöbö Diba mīdön nugwid+x mīda. Nöbö mö piaku God höjōpal+ b rama imag ñiŋa rī nīgim, nuŋ hö ram möl yuö piaku mīden wöhö. ²⁵ God nuŋ an+iŋ rī nīgön, anōi maga nölmin, anōi ab g+r

mīdōla. An ap mīd blaku magalīg nuŋwör an nöla. Nuŋ Nöbö ölisö ödöriö aku nugwön an imag ana ap wā i rön nugwo nöl+ b maga mīdöl. ²⁶ Nuŋ nöbö paŋyōbö iör, Adam nugwo rī nīgmin, Adam nuŋ piōŋö yōxip duön, yōxip höuöilmel rīm, weik nöbö mö hör+rör piaku mögöri b il kī rīgwoŋ rīgwoŋ magalīg piaku mīdōla. Makwam God nuŋwör höd rībyōx nugwön rīm+dōŋ aku, nöbö mö bli mögöri b i hö mīdön, mīdip duön, mai nuŋ keir yadōŋ wop aku, nöbö mö hör piakuyōbö bli hö kau ñiŋ aku pōia. ²⁷ God nuŋ keir rībyōx nugwön rīm+d aku, ñiŋ wop bli öliōxön mīdön, nī hölu nugwön, pī piö piö rīm+d rīm+d nī hölu nugw p+iŋ, me rön, rīm+da. Makwam an nugwo nugw pība rīm+jōŋ aku, nuŋ pad piaku mīdöl. An magalīg p+saŋ mīd mīk. ²⁸ God nuŋ rīm+n, an kōmō mīdön, yōn bōr yōnön, mīdōla. Makwam mönö kai kit+ b nöbö ñiŋ keir bli köp kitōn yadōia, ‘An aipam halōu ha nuŋwa mīdöl+iŋö,’ röi aku, mī yadōia.

²⁹ “Makwam an God halōu ha nuŋwa mīdöl aku, gol, silpa, rīg bla pön, rīb ana keir yōx nugwön imag ana ap bli anaua rī nīgön höjōpalōin+iŋ. ³⁰ Höd God mönö wā nuŋwa nugum+dölōi makwam, ñigō mönö diba yadölōŋ. Makwam wopik nöbö mö mögöri b hör piaku piaku magalīg ñigō yadm+da, ‘Ap kib mag gwogwo röi aku, pōdpōd rīm+n aliö alöl+iŋö, rön, rōbōxnö,’ rīm+da. ³¹ Mai nuŋ keir ör nugw wop aku, Nöbö nuŋ yad nīgōŋ aku nugwo agal aban hön, mögöri b il kī mīdōi nöbö mö akuyōbö magalīg mönö diba yadön, pī nuöm nīgōna. An nugwōla, Nöbö mönö diba yajōn aku, nugwo pīl pal nīgim wöröx+m, God rīm+n höbkal öb+lōŋa. Alōŋ mag aku, nöbö mö bla magalīg nugwön, mönö diba yadiba yad nīgōŋ wop aku, wōxnö ör yadōŋ aku nugw+iŋ, me rön, rō,” röŋa.

³² Pol, nöbö i wöröxön höbkal öb+lō, rön yadm+d mönö aku nugwön, nöbö mö mīdim piaku bli yad imōumä; jī bli yadmā, “Wop bli kwo mönö aku iswob yadm+dan nugun+iŋö,” rīmā. ³³ Aliö rīm+n

nugugirön, Pol kansol ada midim piaku ñigö röböx duöña. ³⁴ Makwam taun dib Atens aku, nöbö mö bli Pol mönönun aku pön, Jisas nugw pima. Nöbö mö piaku nöbö i ib nunwa Dionisias. Nun nöbö dib kansol dib ñin mögörib akuyöbö nöbö i. Mö i ib nunwa Damaris. Makwam nöbö mö bli kwo aipam Jisas nugw pima.

18

Pol du taun dib Korid midöña

¹ Pol taun dib Atens röböxön, taun dib Korid duöña. ² Pol Korid duön nugumün, Juda nöbö mönöbö hogwi midmä. Nöböñña ib nunwa Akwila. Nugwo mögörib Podas yöx pön höm, dib röxön nun röd du mögörib Itali, taun dib Rom il yöra midöña. Makwam mai gapman nöbö dib Klodias, Juda nöbö mö bli Rom midölin, me rim, Akwila Prisila mönöbö hogwa Itali röböxön, du Korid yöra midmä. Makwam Pol, mönöbö hogw aku du nuguba rön, ram ñin duöña. ³ Mönöbö hogw aku, ñin ap uñ rama urmimä. Makwam Pol wobiö mabö aliö rimida nugwön nun du ñigö pisan hölim midön, ap uñ möl bla rimidmä. ⁴ Pol nun piönö, Juda nöbö mö piaku aipam, Grik nöbö mö piaku aipam, ñin magalig Jisas mönö wä aku nugw pin, me rön, Juda God höjopalib wop aku, nun öim öim Juda mögum rib ram aku duön, ususör rön ñigö pisan mönö nigip duön yadmidoña.

⁵ Makwam mai Sailas Timoti yönö Masedonia Propins röböxön, Pol Korid midön yöra hömün, Pol nun öim öim Jisas mönö wä aku yad nölip dumid dumid, Juda nöbö mö piaku ñigö mönö yad nölön, Mesaia öim pöx midmidöl aku mi Jisas ör, me rimidoña. ⁶ Pol aliö rimün, Juda nöbö mö bla mönönun aku nugwölim; nugwo yad mönö nigön, mönö gwogwo yadün nugugirön, Pol nun, Jisas mönö wä aku pödpöd rimün röböxöinö, rön, wölün nun aku pal gögö ri gir yadöña, “Ni ñigö Jisas mönö wä aku yad nölmon nugwölöi aku, God ñigö kömö pen aku, ap ñin keir. Weik

ñigö Juda nöbö mö röböxön, Juda nöbö mö yöi piaku ñigö du yad nöinö,” röña.

⁷ Pol aliö rön, ñigö röböxön, Juda nöbö yöi i rama duöña. Nöbö aku ib nunwa Titias Jastas. Nun God höjöpalmidoña. Ram nun aku Juda mögum rib rama il yöra. ⁸ Makwam Krispas, Juda nöbö mögum rib rama nugwidix midmidön nöbö aku, nöbö mö nun pisan hölimmidim piaku pisan Jisas nugw pima. Taun dib Korid aku, nöbö mö miga akwör, Pol nun Jisas mönö yad ri abön aku nugwön, mi yadö, rön, mönö aku nugw pön, röbö palmä.

⁹ Wop i pixmag yuö bö Pol rib nugwöña, Nöbö Diba nugwo yadöña, “Nagö ipöxmjinö. Nagö ribyöx giba alig midön, ususör rön, mönö wä ni aku nöbö mö piaku ñigö amün yad nölän duan. ¹⁰ Ni nagö pisan midla. Taun dib ki nöbö mö na miga akwör midöia. Nöbö mö bli nagö ri gwogwam rib maga midölö,” röña. ¹¹ Nöbö Diba aliö rimün, Pol Korid ör midön, kim pan i milmej akuyöbö inösu sö aku, nöbö mö bla ñigö God Mönö aku yad nölmidöña.

¹² Makwam Rom nöbö dib bla Galio nugwo yad nigim, nun duön Akaia Propins nugwidix midön wop aku, Juda nöbö mö bla, Pol nugwo nugumün ölisö wölüm, mönö yad ödör panyöbö i nigön, nugwo pi cici nigön, pön mönö diba yadiba dumä. ¹³ Pol nugwo mönö diba yadön yadmä, “Nöbö ki nöbö mö kiyöbö ñigö yadön, ‘Ñin God höjöpainöb al aliö cine,’ ra. Makwam mönö yadmid aku pön rimijön aku, ñin lo ana röd aböninö,” rimä.

¹⁴ Aliö rimidmün, Pol painö yadiba rimidlö, rön nugwön aku, ji Galio nun öbölön, Juda nöbö mö bla ñigö yadöña, “Ñin Juda nöbö mö. Nöbö ki ap gwogwo i röx aku, mönö diba yadiba rimidöi aku ni nugulöxa. ¹⁵ Ji ñin hör mönö mag bilim mönö nöbö ib bilim pön nuö nuö yadöi aku mönö dib yöi; hör mönö aku ni nugwöinöm. Aku mönö ni yöi. Mönö aku ñin keir yajinö!” röña. ¹⁶ Aliö rimün,

nöbö ömdö nöbö nuŋ bla yadm+in, mönö diba yad+ib möl aku ñ+gö yad pön du ri+ŋö bö abmä. ¹⁷ Ñ+ŋ ri+ŋö bö röu dum+in, Juda nöbö mögum ri+ib rama nugwid+ix m+dm+id nöbö Sostenes, ömdö nöbö piaku kaiö pön nugwo pal pörmä. Gapman nöbö dib Galio nugwön mönö i yadölöŋ.

Pol höbkal taun dib Adiok, Siria Propins yuadö duöŋa

¹⁸ Makwam Pol Korid m+ŋi uplöp m+idön, nöbö mö Jisas mönö nugw pim bla ñ+gö, “Ñ+ŋ yör+ik m+j+nö,” rön, Akwila Prisila mönööbögwa p+isaŋ mögöri+ib Siria duŋö, rön, Senkria taun, ban yuö diba pö yöra dumä. Senkria piaku du m+idön, Pol mönö öli+sö ödöriö God nugwo yadm+idlö, rön, yöj panö nuŋwa waxöŋa. ¹⁹⁻²¹ Bi+yöja pön, Senkria röböxön, dum+id dum+id taun dib Epesas uröp+inmä. Pol nuŋ Juda mögum ri+ib rama ram möl yuadö duön, Juda nöbö mö bla p+isaŋ mönö n+ig+p duön yadm+idöŋa. Alm+in, nöbö mö bla nugwo yadmä, “Wop bli kwo an p+isaŋ yör+ik m+idane,” ri+mä. Ji Pol mönö ñ+ŋ aku pölön yadöŋa, “Ñ+ŋ yör+ik m+j+nö. God n+ yöwö ri+m+jön aku, mai höbkal ñ+gö m+id+iba hönö,” röŋa. Aliö rön, Akwila Prisila mönööbögwa rama ñ+gö nöbö mö piaku p+isaŋ Epesas yöra yad n+igön, nuŋ bi+yöja pön duöŋa. ²² Bi+yöj aku dum+id dum+id Sisaria uröp+inm+in, Pol bi+yöj aku röböxön, il ila dum+idön ri+iba Jerusalem duöŋa. Jerusalem uröp+inön, nöbö mö Jisas nugw pim akuyöbö, “Ñ+ŋ m+idöiŋ ä?” rön, ñ+gö p+isaŋ mönö bli yadöŋa. Pol aliö rön, Jerusalem röböxön, bi+yöja iswob pön, taun dib Adiok, Siria Propins yuadö duöŋa.

²³ Pol Adiok duön, hör wop m+ŋi uplöp m+idön yöra ku röböxön, du Galesia Propins yöra aipam, mögöri+ib Prijia yöra aipam r+p yön g+rön, nöbö mö Jisas nugwo höd nugw pim bla, ñ+ŋ Jisas mönö wä aku nugw pi gö n+ig+nö, rön, ñ+gö magal+ig yad nöl ri aböŋa.

Nöbö Apolos mönö aku

²⁴ Makwam taun dib Aleksadria yöbö Juda nöbö i hön Epesas m+idöŋa. Ib nuŋwa Apolos. Nuŋ ri+ib wä yöx nugwön mönö yad ri ab+ib nöbö. Nuŋ God Mönö ri+iba höd kai k+itim aku nugw ri aböŋa. ²⁵ Nöbö bli nugwo Nöbö Dib Ödöi Nuŋwa mönö aku yad nöl+mä. Makwam, nuŋ m+ usüsör rön, Jisas nuŋ pikai yöbö hön, nöbö pödiöm m+idöŋ aku, nöbö mö bla ñ+gö ödöriö m+id akwör yad nöl+m+idöŋa. Makwam mönö yad nöl+m+idöŋ aku, röbö pal nöl+ib nöbö Jon yad nöl+m+idöŋ mag akwör nugwön yad nöl+m+idöŋa. Mönö bli kwo nugwölöŋ. ²⁶ Makwam Apolos ipöxölön, Juda mögum ri+ib ram aku duön, mönö aku am+in ödöriö yad nöl+m+idöŋa. Makwam wop i mönö yad nöl m+idöŋa nugwön Prisila Akwila mönööbögwa rama mönö nuŋwa nugwön, nugwo yöli+ŋ pön ram ñ+ŋa duön, God Ödöi Nuŋwa mönö nugwölöŋ mag bli yad nöl ri abmä.

²⁷⁻²⁸ Mai Apolos nuŋ Akaia Propins duba ri+m+in, Epesas nöbö mö Jisas nugw pim akuyöbö, Apolos nuŋ du ñ+gö mönö wä aku yad nöiön aku waiö, me rön, Akaia nöbö mö Jisas nugw pim akuyöbö ñ+gö köp i kai k+itön yadmä, “God mabö ri+ib nöbö Apolos uröp+inaŋ, nugwo p+ine,” ri+mä. Almä aku, Apolos Akaia Propins uröp+inön, köp aku yabum+in, Akaia nöbö mö God ñ+gö uliöxön ri+ib wä nöl+m+in Jisas nugw pim bla Apolos nugwo p+mä. Nugwo p+m+in, nuŋ piöŋö kau ñ+gö pön, mönö yad+ib yöra Juda nöbö mö bla p+isaŋ mönö n+ig+p duön, God Mönö adaku yad nöl ri ab g+rön, “Mesaia pöx m+dm+idöi aku Jisas ör,” me röŋa. Alön, yad nöl ri abön ri+m+in, nugwo mönö i painö yad+ib maga m+idölöŋ. Alm+dm+in, nöbö mö Jisas nugw pim piaku ñ+gö ri nöl ri abm+in, m+id ri abmä.

19

Pol Epesas du m+idön Krai mönö wä aku yad nölöŋa

¹ Apolos Korid m+idöŋ wop mib+il yöra ku, Pol nuŋ du Galesia Propins yöra ku aipam, mögöri+ib Prijia yöra ku aipam, mib+il yöra ku

rɪp yɔn ɡɪrɔn, taun dib Epesas urɔpɪnɔŋa. Urɔpɪnɔn nugumɪn, nɔbɔ mɔ Jisas nugw pim bli mɪdmä. ² Pol ñɪgɔ yad nugwɔŋa, “Ñɪŋ Jisas nugw pim wop aku, Inöm Leia alɪg pɪmɪŋɔnɔ wöhö?” rɔŋa.

Aliö rɪmɪn, yadmä, “Wöhö. Inöm Leia i mɪda an nugwölöɪŋö,” rɪmä.

³ Aliö rɪmɪn, Pol ñɪgɔ yadɔŋa, “Makwam ñɪŋ rɔbɔ palim aku, il agapɪm, me rɪ rɪbyɔx nugwɔn rɔbɔ palöɪŋö?” rɔŋa.

Aliö rɪmɪn, yadmä, “An Jon yadmɪdɔŋ mɔnɔ aku pɔn rɔbɔ palöɪŋö,” me rɪmä.

⁴ Aliö rɪmɪn, Pol yadɔŋa, “Jon Isrel nɔbɔ mɔ bla yadmɪn, rɔbɔ palmɪdöi aku, ap kib mag gwogwo röl aku, pödpöd rɪmɪn aliö alölɪŋö, rɔn nugumɪn mɔnɔ, ñɪgɔ rɔbɔ pal nölmiɪda. Makwam Jon ñɪgɔ yadmɪdɔŋa, ‘Nɔbɔ Dib mai hön aku haŋ, nugwo nugw pɪne,’ rɪmiɪda. Nɔbɔ mai hönɪŋö, rɔŋ aku, Jisas ɔr,” me rɔŋa. ⁵ Pol aliö rɪmɪn, Nɔbɔ Dib Jisas nugw pɔn, nɔbɔ mɔ nuŋwa mɪjɪnɪŋö, rɔn, rɔbɔ palmä. ⁶ Ñɪŋ rɔbɔ palɪm nugugɪrɔn, Pol imag nuŋwa ñɪgɔ rola ñɪgmɪn, Inöm Leia ñɪgɔ pöl höm, ñɪŋ aj il hör akuyöbɔ ñɪgɔn mɔnɔ il nugwölɪbä ñɪg ɡɪrɔn, God mɔnɔ wä aku yad nölmiä. ⁷ Nɔbɔ akuyöbɔ möl sɔ piaku aliö almä.

⁸ Pol mɪlmej mɔs paŋ, Juda nɔbɔ mɔ mögum rɪb rama hem bla pɪsaŋ, God nɔbɔ mɔ pɔn nugwidɪx mɪdɪb mɔnɔ aku nugw pɪŋ, me rɔn, ususör rɔn, wöxnɔ ɔr mɔnɔ ñɪɡɪp duɔn yadmɪdɔŋa. ⁹ Makwam nɔbɔ mɔ bli rɪb mag ñɪŋa yuö ñɪŋ akwör mɪdɔŋa nugwɔn, Pol mɔnɔ yadɔŋ aku nugwöɪnɪŋö, rɔn, nɔbɔ mɔ magalɪg mɪdim mibɪl yöra duɔn, Nɔbɔ Dib Ödöi Nuŋ aku mɔnɔ gwogwo yadmä. Aliö rɪmɪn, Pol nɔbɔ mɔ Jisas nugw pim akuyöbɔ ñɪgör yölɪŋ pɔn du, Tiranäs skul ram dib aku duɔn, wop paŋ paŋ ñɪgɔ mɔnɔ yad nöl ɡɪr mɪdmɪda. ¹⁰ Pol aliö yad nöl ɡɪr mɪdmɪn, kɪm mɔs yɔnmɪn mɔnɔ, Juda nɔbɔ mɔ bla ñɪgɔn, Grik nɔbɔ mɔ bla ñɪgɔn, Esia Propins mɪdim akuyöbɔ magalɪg Jisas mɔnɔ wä aku nugumä.

Sipa ha nuŋ bla

19:4: Mat 3:11 **19:6:** Apos 8:17; 10:44,46
19:21: Apos 23:11; Rom 1:13

¹¹ God nuŋ Pol pɪsaŋ mɪdɔŋa nugwɔn nuŋ ap rölɪbä keiryöbɔ bli rɪmɪdɔŋa.

¹² Nɔbɔ mɔ bli ñɪŋ Pol agsɪp wölɪj ap nuŋ bla pɔn du, nɔbɔ mɔ wöj pɪlmɪdim piaku mɪxɪñ ñɪŋa calɪm, öbɪl dumɪdmä; ragwo as nɔbɔ mɔ öim ñɪgmɪdɔŋ piaku ñɪŋ kwo algör rɔpɪn rɪŋadö dumɪdmä.

¹³ Juda nɔbɔ mɔ bli ñɪŋ kɪj rɔn, ragwo as bla yad rɪŋö abɔn yɔnmɪdmä. Makwam mai, Pol rɪmɪdɔŋ akuyöbɔ nugwɔn, an kwo algör ɔr Nɔbɔ Dib Jisas iba yadɪŋ, ragwo as rɪŋö duŋ, me rɔn, ragwo as bla nɔbɔ mɔ öim ñɪgɔŋ akuyöbɔ ñɪgɔ yadmä, “Pol mɔnɔ nuŋwa yadmɪd nɔbɔ aku Jisas, ib nuŋwa yadmɪdöl aku nugwɔn, röu duö!” rɪmä. ¹⁴ Makwam God ap höjöpəl ur nölɪb nɔbɔ dib ödöriö i Sipa, ha nuŋ akuyöbɔ mɪj sɔ aliö mɪdmä. ¹⁵ Makwam wop i ñɪŋ, ragwo as yad abnɪŋö, rɔn, aliö rɪmɪn nugugɪrɔn, ragwo as öim ñɪgɔŋ nɔbɔ aku mɔnɔ ñɪŋ aku nugwɔn ñɪgɔ painö yadɔŋa, “Ñɪ Jisas nugula, Pol nugwo nugula, jɪ ñɪŋ agö nɔbɔ bɪlɪm?” rɔŋa.

¹⁶ Aliö rɔn, ragwo as öim ñɪgɔŋ nɔbɔ aku öɪsö diba rödɔn ñɪgɔ wöktaitö rɔbɔn, mɪ göj göj pal höuöilmel rɔn, wölɪj ñɪgɔ bla pɪ waglɔx abɪm, ñɪŋ wop akwör ram aku rɔbɔxɔn, hañ kapa bör dumä.

¹⁷ Makwam mɔnɔ aku, Juda nɔbɔ mɔ aipam, Grik nɔbɔ mɔ aipam Epesas mɪdim akuyöbɔ magalɪg nugwɔn, öölö rɪmɪn ipöxɔn, Nɔbɔ Dib Jisas ib nuŋ akwör yadmɪn bɪl sɔ duɔŋa. ¹⁸ Almɪn, nɔbɔ mɔ Jisas nugw pim bla mɪga akwör hö mögum rɔn, ap agap bɪlɪm rɪ gwogwam rim piaku yad wöxnɔ ñɪgmä. ¹⁹ Kɪj ap bla rɔn köp kai kɪt ñɪgim piaku, kɪj rɪb nɔbɔ bli köp piaku pɔn höm, nɔbɔ mɔ magalɪg nugugu mɪdim nugugɪrɔn, ñɪŋ rɪn ab urɪm yɔnɔŋa. Köp ap piaku, rɪg mag silpa wobɪb ɪŋ wödmɪn, pɪpti tausän (50,000) duɔŋa. ²⁰ Makwam taun dib Epesas almɪdim aku, Nɔbɔ Dib mɔnɔ wä piaku piaku du öɪsö pɪlɪm duɔŋa.

Epesas nɔbɔ mɔ mɔnɔ ua ñɪgmä

²¹ Makwam mai, God Inöma nuŋ Pol nugwo rɪba nölmiɪn, Pol yadɔŋa, “Ñɪ

19:11: Apos 14:3 **19:12:** Apos 5:15 **19:17:** Apos 5:11

Masedonia duön, Akaia duön, Jerusalem dina. Makwam mai Rom kwo algör ör dinö,” rōŋa. ²² Pol aliö rōn, nöbö hogwa nuŋ p+saŋ mabö r+mi+dmä, Timoti Erastas yōŋö ñ+gö yad abm+in, Masedonia Propins dumä. Nuŋ piōŋö Esia Propins wop m+ŋi uplōb m+idōŋa.

²³ Pol Epesas m+idōŋ wop mib+il yōraku, Epesas nöbö mö bli öb+ilōn, Nöbö Dib Ödöi Nuŋwa mönō wä aku nugw pim nöbö mö akuyöbö ñ+gö nugum+in, ö+isö wöl+m+in, nuö nuö r+ibä maga r+mä. ²⁴ Makwam nöbö i, ib nuŋwa Demitrias, nöbö nuŋ bli p+saŋ r+g silpa pōn, höjōpal g+r m+idim god inakmōnō iba Atemis, me r+mi+dim aku, ram ulm+idö kit+ib wä bli r+ ñ+g+m, nöbö mö bli hōn wob pōn du ñ+gōn, mö dib ana Atemis nugwo höjōpal+ib ram aku, me rōn, höjōpal g+r m+idm+dmä. Nöbö piaku mabö aku rōn, r+g diba p+mi+dmä. ²⁵ Demitrias nuŋ, mabö nuŋwa r+mi+dim nöbö akuyöbö aipam, mabö ñ+ŋ r+mi+dim akuyöbö r+mi+dim nöbö bla aipam yad+im, hö mögum r+m yadōŋa, “Ñ+ŋ nugwōia, an mabö paŋyöbö akwör rōn r+g diba pōla. ²⁶ Makwam weik nöbö Pol nuŋ hōn, nöbö mö akuyöbö ñ+gö inakmōnō hörōn yadm+da, ‘Imag pōn röi ap piaku höjōpal+iba wöhö,’ r+m+da. Aliö r+mi+dm+in, Epesas yōr+k aipam, Esia Propins yuadö magal+g aipam, nöbö mö m+ga mönō nuŋwa pōia. ²⁷ Pol inakmōnō aku hörāŋ, nugw pōn, an ap r+ ñ+gm+in wobm+idöi aku, mai wobeñ. Makwam adakwör yadm+idöi. An keir aipam, nöbö mö Esia Propins yuadö magal+g aipam, nöbö mö mögōr+ib hör piaku piaku magal+g aipam, god diba Atemis nugwo höjōpalōla. Makwam Atemis nugwo rōbōxōn, nugwo höjōpalm+idöi ram dib aku kwo algör rōbōxbä maga rö, rōn, yadm+idlö,” rōŋa.

²⁸ Demitrias aliö r+m+in, nöbö piaku nugum+in, m+ ö+isö diba wöl+m+in, ajmōla aj halōn yadmä, “Atemis Epesas yöbö nuŋ god dib ödōriö! Atemis Epesas yöbö nuŋ god dib ödōriö!” r+mä. ²⁹ Aliö mönō diba yadm+in dum+in nugug+rōn, nöbö mö taun dib aku magal+g hōn, Pol nöbö nuŋ

hogwa p+ c+ci ñ+gōn, pōn p+xi+p du mönō yad+ib kau aku pōn dumä. Pol nöbö nuŋ hogw aku Masedonia Propins yöbö. Ñ+ŋ Pol p+saŋ yōnm+dmä. Ib ñ+ŋ hogwa aku Gaias Aristakas yōŋö. ³⁰ Pol piōŋö, nöbö mö hö mögum rōn mönō yadm+dim mib+il yōra dinö, rōŋ aku, j+ nöbö mö Jisas nugw pim akuyöbö nugwo wöhö r+mä. ³¹ Makwam Esia Propins gapman nöbö dib bli, Pol nöbö nugub nuŋwa makwam, nugwo mönō abōn yadmä, “Nöbö mö mönō yad+ib kau yōra hö mögum rōn mönō yadm+idöi yōraku dum+j+nö wöhö,” r+mä.

³² Makwam nöbö mö m+ga akwör hö mögum rōn, mönō diba yadōn, mönō m+ hör+rör yadmä. Nöbö mö m+ga akwör ñ+ŋ mönō ila m+da nugwōn yadm+idöl aku, me rōn, nugwōlim; am+in ör yadmä.

³³ Makwam Juda nöbö bli, nöbö an Aleksada ñ+gö yad ri abōn+ŋö, rōn, nugwo nöbö mö ajmag ada abōn, nöbö mö bli mönō adö bli al aliö yajōn+ŋö, rōn, wö r+ yadm+in, nuŋ mönō yad+iba rōn, ñ+gö mönō p+m+jeñ+ŋö rōn, imaga c+ci+mu nölōŋa.

³⁴ Aleksada imaga p+ c+ci+mu r+ nöl+m+in nugug+rōn, nöbö mö bla nugum+in, nuŋ Juda yöbö nöbö i nugwōn, ajmōla aj halōn mönō adö paŋyöbö iör wö diba r+ yadōn yadmä, “Atemis Epesas yöbö nuŋ god dib ödōriö! Atemis Epesas yöbö nuŋ god dib ödōriö!” me rōn, mönō adö paŋyöbö akwör paŋör wö wop m+ix+il mag m+ŋi rōn yadm+dmä.

³⁵ Ñ+ŋ tu aua iör aliö wö r+ yad m+idim m+idim, mai nöbö taun gapman mabö rōn, kai kit+ib nöbö dib ñ+ŋ aku öb+ilōn, ñ+gö yadōŋa, “Dar m+jne!” rōŋa. Aliö r+m+in r+m+in, tar m+idim nugug+rōn, nuŋ yadōŋa, “Epesas nöbö mö. Mögōr+ib an k+, god dib Atemis r+g anau nuŋwa m+jöi adōx sebö mölöd p+inōŋ aku pōn, ram ur ñ+g ri abōn, höjōpalōn röl aku, nöbö kai nugwölö, rōn, mönō ua ñ+gm+idöi? ³⁶ Mönō aku, nöbö mö bla magal+g mödö nugwōia. Makwam, ñ+ŋ tar m+idōn gwogwam r+m+jeñ. ³⁷ Makwam ñ+ŋ pōn höi nöbö hogw k+, god an Atemis nugwo yad mönō ñ+gōn, höjōpal+ib ram nuŋ aku ap bli kib pölöi

aku, jì ñiŋ pön yörík höia. ³⁸ Makwam, Demitrias mönō nōbō nuŋ bli nōbō i ñigō mönō diba yadiba rīmijōñ aku, mönō diba pì nuöm ñigib nōbō bla mīdōi yōra duön mönō yadīŋ, ñiŋ mönō dib aku nugwōña. ³⁹ Makwam ömörō mönō bli mijōn aku, gapman mönō pì nuöm ñigib nōbō nugugu mīdīŋ nugugirōn, māmāg il rol ñiŋa yadīŋ nugwiŋ. ⁴⁰ An weik yörík hō mögum rōn, mönō ua ñigmīdöl aku, mönō il i mīdim mönō ñigmīdölöl. Gapman nōbō dib ödöriö i, 'Pödpöd rīmīn hō mögum rōn aliö almīdōiŋö,' rīmīn, mönō painō i yadib maga ñigölö," rōŋa. ⁴¹ Nuŋ aliö rōn, nōbō mö bla ñigō yad abmīn, hörirör dumä.

20

Pol Masedonia Propins duön, Akaia Propins duöŋa

¹ Makwam nōbō mö bla mönō diba ñigmīd pörōn, ram ñiŋ bla hörirör dumä. Pol Jisas nugw pim nōbō mö piaku ñigō yad wō rīm, hōmīn, ñiŋ wahax pön rīb wä yōx nugu girōn, Jisas nugw pì gö ñig girōn rī mīdīŋ, me rōn, nuŋ mönō bli yad nöl ri abōn, "Ñiŋ yörík mijne," rōn, ñigō rōbōxōn Masedonia Propins duöŋa. ² Duön, piaku rīp yōn girōn, nōbō mö Jisas nugw pim piaku, ñiŋ wahax pön rīb wä yōx nugu girōn, Jisas nugw pì gö ñigōn rī mīdīŋ, me rōn, nuŋ mönō bli yad nöl ri abōn rīp duön, Akaia Propins uröpīnōŋa. ³ Akaia Propins uröpīnōn, mīlmej mōs paŋ piaku mīdōn, biyōja pön Siria Propins dinö, rōŋ aku, jì nuŋ mönō i nugwōŋa, Juda ada nugwo pīl pal ñigiba rīmīdmä. Mönō aku nugwōn yadōŋa, "Il ila akwör höbkal Masedonia dinö," rōŋa. ⁴ Makwam Pol nuŋ pīsaŋ yōnmīdim nōbō bla ib aku: Piras ha nuŋwa Sopata taun dib Beria yōbō nōbō aku; Aristakas Sekadas yōŋō taun dib Tesalonaika yōbō nōbō hogwa aku; Gias taun dib Debi yōbō nōbō aku; Ticikas Tropimas yōŋō Esia Propins yōbō nōbō hogwa aku; Timoti aku. ⁵ Nōbō piaku ñiŋ hōd duön, taun dib Troas duön, anīŋ pōx mīdmä. ⁶ Makwam wop dib Bred Is Aliŋ Nīmölīb wop aku hō dumīn nugugirōn, biyōja pön, wop akuyōbō mömīd sō mībīl

hölīmōn, Troas duön, nōbō hōd duim piaku pīsaŋ du paŋjör mīdōn wop akuyōbō mīj sō piaku mīdmīŋa.

Pol ha wörōxōŋ i nugwo rīmīn, höbkal öbīlōŋa

⁷⁻⁸ Inpīlō paŋyōbō i Troas mīdmīŋ aku, wop agñiŋ aku, bred pì gīlīx nīmība rōn, ram yuadō möl bīl sō wōlu mögum rōn, Pol, aiaŋ dinö, rōn, mönō yadīm nugugu mīdmīŋa. Aliö nugugu mīdmīn mīdmīn, pīxmag gurīm, hōtīkō mīga ur bīl yör sō ñigōn, Pol mönō yadmīdōŋ aku nugugu mīdmīŋa. ⁹ Makwam ha nōbō i mokwac möla rōmīdōn, Pol mönō yadmīdōŋ aku nugugu mīdōŋa. Ib nuŋwa Yutikas. Nuŋ aliö nugugu mīdmīn, inīmō göj ñigmīn, göurōduiö rōn, rīmīdköp bokwīr pīn du mīgrō bō pal wōdōŋa. Almīn, ñiŋ du yör bō pì nugumīn, mī aŋadō wörōx gī mīdōŋa. ¹⁰ Pol nuŋ piōŋō yör bō duön, ha aku nugwo uma uma pön, yadōŋa, "Rīb mīga yōxmījeñ; nuŋ kōmō mīdō," rōŋa. ¹¹ Pol aliö rōn, höbkal ram yuadō bīl sō wōluön, bred bli pì gīlīxōn, ñigīö ñigōn paŋjör nīmōn, iswob mönō yad mīdim mīdim, ruö löum mīl pörīm nugwōn duöŋa. ¹² Makwam ha nōbō pīn pal wōd wörōxōŋ aku, nuŋ kōmō rama duön mī ödöriö wahax pīmä.

Pol Troas rōbōxōn, Mitilini duöŋa

¹³ Pol anīŋ yadōŋa, "Ñiŋ biyōja pön, taun dib Asos du mijōña; jì nī il ila adō wōn, taun dib aku biyōja paŋjör pön mögōrīb Mitilini duŋö," rōŋa. Aliö rīmīn, an biyōja pön Asos dumīŋa. ¹⁴ Asos duön, Pol nugwo pön, mögōrīb Mitilini dumīŋa. ¹⁵⁻¹⁶ Löum yōbō Mitilini rōbōxōn, rōbō wōdobōŋ mögōrīb Kaios il yōra uröpīnmīŋa. Löum aku, rōbō wōdobōŋ mögōrīb Semos uröpīnōn, Pol nuŋ rīb i yōx nugwōŋa, Epesas duön, hōimölīö mīda akwör duön, Pedikos wop aku Jerusalem nugup maga mīdölö, rōn, rībīyōx nugwōŋa. Makwam, an Epesas adaku pedōx pedōxīp duön, aŋadō taun dib Mailitas dumīŋa.

Pol Epesas nōbō mö ñigō yadōŋa, "Nī aŋadō dumīdlö," rōŋa

17 Taun dib Mailitas uröp+nön, Pol mönō abm+n, Epesas dum+n, nöbö mö Jisas nugw pim bla nugwid+x m+dm+dim nöbö akuyöbö ñ+gö yadōŋa, “N+ Mailitas m+d+l yör+k hönö,” rōŋa. 18 Aliö r+m+n, nöbö piaku hōm+n, ñ+gö yadōŋa, “Höd Esia Propins ñ+ŋ yōra hön, ñ+ŋ p+saŋ m+dön, m+d+p dum+dön, agap ap+m r+m+d+l aku nugwōia. 19 Ib na p+mön b+l sō duölōŋ. Nöbö Diba mabō nuŋ aku r+mön nugug+rön, Juda nöbö mö n+ r+ gwogwam rön r+m+n nugug+rön, im g+rön mönō yad nōlmön duōŋa. 20 Ñ+ŋ nugwōia, n+ Jisas mönō wā nuŋ i rōböxōl+m, j+ mögum rōi kau akuyöbö aipam, ram ñ+ŋ akuyöbö aipam duön, agö mönōm ñ+gö r+ nöiön aku magalig amn+mab yad nōlmön duōŋa. 21 Ñ+ŋ Juda nöbö mö bla n+gön, Grik nöbö mö bla n+gön, mönō ölisō yadön döŋö, yad nöl ri abön yadmön, ‘Ap kib mag gwogwo rōi aku, pōdpōd r+m+n aliö alöl+ŋö, rön, rōböxön, God yad mönō aku pön, Nöbö Dib ana Jisas nugw p+ne,’ r+ma.

22 “Makwam weik nugwi! God Inōma n+ nag rōxg n+gön, pön Jerusalem dum+d aku, n+ agö mag+m cön aku nugwōi. 23 Makwam n+ nugula, taun dib piaku piaku uröp+n+mön, Inöm Leia nuŋ n+ öim yada, ‘Nagö Jerusalem duan, nagö nag n+g+ŋ, öliöx m+jnaŋö,’ ra. 24 Makwam aku mönō m+döl. N+ keir ör m+d ri abnō, rön, aku r+byöx nugwōi. N+ paiöñ+ŋö, rön, ipöxöi wöhö. Nöbö Dib Jisas, n+ yad n+gön mabō akwör r+byöx nugwön, God an uliöxön p+ mönō wā aku, yad nöl gör m+jina. N+ r+b paŋyöbö akwör yöxön, duön, ödöi aku aŋadö dina.

25 “Makwam n+ nugula, ñ+ŋ nöbö mö piaku pik magalig, God nöbö mö pön nugwid+x m+d+ib mönō aku yadmön nugwōi bla, n+ iswob nugweñ wöhö. 26 N+ weik duba rön, ñ+gö wöxnö yadm+dla, nöbö mö b+l kai God mönō wā aku nugw pölön, öl+ŋ hōb diba p+m+jöñ akuyöbö, aku ap ñ+ŋ keir, n+ wöhö. 27 N+ God ap agap ap+m r+ba r+m+d mönō aku i rōböxöi, wöhö; magalig m+ ödöriö ñ+gö yad nöila. 28 Ñ+ŋ keir nugw

ri ab g+ m+jöña; Inöm Leia yadm+n nöbö mö nugwid+x m+döi bla aipam nugw ri ab g+ m+jöña. Nöbö hön sipsip ur+ib piaku hön sipsip ñ+ŋ bla nugwid+x m+d ri aböi mag akuyöbö, ñ+ŋ kwo algör, God nöbö mö nuŋ bla, hañ nuŋwa keir wobön hōbkal pön nöbö mö piaku, ñ+gö nugwid+x m+d ri ab g+ m+jöña. 29 N+ nugula, n+ dumön, wöñö höpebö bla hön, hön sipsip ñ+ŋ uröi piaku bli öb+x n+möña. 30 Makwam nöbö mö mib+l ñ+ŋ aku m+döi bli kwo algör ör, nöbö mö Jisas nugw pöi piaku ñ+gö p+x+p pön duŋ, ñ+ŋ an p+saŋ duŋö, rön, inakmönö hörön ñ+gö yajöña. 31 Makwam n+ k+m mös paŋ, mögör+ib ñ+ŋa Epesas m+dön, mil p+xmag yuö, ñ+gö l+bl+ib r+m, im g+rön, ñ+gö magalig paŋ paŋ yad nöl ri abma. Mönō yad nöl+m aku uplöbm+jeñ; nugw ri ab g+ m+jöña.

32 “N+ ñ+gö God iŋsö rol nuŋwa n+gön, mönō wā nuŋ aku, nuŋ nöbö mö uliöx mönō wā rol aku n+gön, dum+dla. God ñ+gö p+saŋ m+jöña. God mönō wā nuŋ aku nugw p+m+jöñ aku, nuŋ raŋ, ñ+ŋ Jisas nugw p+ gö n+gön, nöbö mö nuŋwa keir m+dön, ap wā wā nöbö mö nuŋwa nöl+ba r+m+d aku pöña. 33 N+ ñ+ŋ p+saŋ m+d+m wop aku, nöbö mö bli r+g gol, r+g silpa, wöl+ŋ ap ñ+ŋ piaku sō röl+m. 34 Ñ+ŋ nugwōia, imag na keir mabö rön, nöbö n+ p+saŋ yönm+döl piaku p+saŋ ap mag n+mön wöl+ŋ wob yömön m+dm+döla. 35 Makwam n+ r+l mag akuyöbö, ñ+ŋ kwo algör rön, nöbö mö l+bl+ib r+ m+dö bla ñ+gö p+ ösös r+ nöiöña. Nöbö Dib ana Jisas nuŋ keir mönō yadön aku nugugu m+jöña. Jisas nuŋ keir yadōŋa, ‘Nöbö bli naŋ ap nöiöñ aku, naŋ wā cōna; j+ naŋ nöbö mö piaku ap nöinö aku, naŋ m+ wā cön+ŋö,’ rō,” rōŋa.

36 Pol mönō aku yad pörön, Epesas nöbö mö Jisas nugw pim bla ñ+gö nugwid+x m+dm+dim nöbö bla p+saŋ hōxmax yuön, God höjöpälōŋa. 37 Pol höjöpalm+n nugug+rön, ñ+ŋ im g+rön, nugwo p+ wob g+rön, alguna b+m+l n+m+mä. 38 Mai haŋaj māmäg yuö na aku nugweñ+ŋö, rōŋ mönō aku nugwön, ñ+ŋ m+ ödöriö ögwö yöxön,

20:17: Apos 18:21

20:18: Apos 18:19–19:10

20:23: Apos 9:16; 21:11

20:24: Apos 21:13; 2Tim 4:7

20:28: 1Tim 4:16; 1Pit 5:2–4

20:29: Mat 7:15; Jon 10:12

20:31: 1Tes 2:11

20:33: 1Kor 9:11–12

20:34:

Apos 18:3; 1Tes 2:9

im gir midmä. Al girön, Pol nugwo mibil nig pön du biyöj möla abmä.

21

Pol biyöja pön Jerusalem duba duöja

¹ Makwam an Epesas nöbö mö bla, “Ñiñ yörük mijne,” rön, biyöja pön dumina. Hödal hö ri abim, paxdöriö akwör du du, röbö wödobön mögörib Kos dumina. Löumün, Kos röböxön, röbö wödobön mögörib Rodos dumina. Löumün, Rodos röböxön, taun dib Patara dumina. ² Taun dib Patara duön nugumün, biyöj i mögörib Pönisia duba rimidöja. Makwam, an biyöj aku pön dumina. ³ Dumid dumid, röbö wödobön mögörib Saipras imag cökö adö midim nugugirön, dumid dumid, mögörib Siria igöp hön mönö, ömdö yogw ap bla pi abiba du taun dib Taia anöi nigmina. ⁴ Taia du anöi nigön, du nöbö mö Jisas nugw pim piaku ñigö hölu nugwön, ñigö pisanj inpilö panyöbö i midmina. Makwam God Inöma nun ñigö rıbyöx nölmin, ñiñ Pol nugwo yadmä, “Jerusalem duba rimidlö aku, dumijnö,” rimä. ⁵ Makwam duba rimin mag aku, nöbö mö Jisas nugw pim piaku, nöbö mö, halöu ha ñiñ bla magalig anin pön du taun dib ödöi rıjadö röbö pö yöra duön, ñigö pisanj höxmax yuön, God höjöpalmına. ⁶ Makwam an, “Ñiñ yörük mijne,” rimin, ñiñ an painö, “Ñiñ piaku dinö,” rimin, an du biyöj möla dum nugugirön, ñiñ höuöl ram ñiña dumä.

Agabas, Pol nugwo al aliö cöñiñö, röja

⁷ Makwam an biyöja pön, taun dib Taia röböxön, du taun dib Tolemais anöi nigmina. Anöi nigön, nöbö mö Jisas nugw pim akuyöbö ñigö, “Ñiñ midöin ä?” rön, wop midöy ñigö pisanj mibil yöraku midmina. ⁸ Löum yöbö wop aku ñigö röböxön, du Sisaria uröpinön, Pilip rama du hölmimına. Nun Jisas mönö wä yad nöl yönib nöbö i. Nöbö Pilip aku, nun höd Jerusalem midön, nöbö akuyöbö inösu sö pisanj ap mag nuöm nigmidöja.

⁹ Makwam nöbö Pilip aku, halöu nun mös mös, Jisas mönö wä aku yad nölmidmä. Halöu piaku ñiñ nöbö pölim.

¹⁰ An Pilip pisanj midmin wop mibil yöra, God mönö yadib nöbö Agabas mögörib Judia yöbö höja. ¹¹ Agabas nun hön, Pol amanö nun aku pön, in wajmag nunwa keir nag nigön yadöja, “Inöm Leia nun yada, ‘Nöbö amanö minöbö ki, Juda ada Jerusalem yöra nugwo nag nigön, pön du Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñigö nöiöñiñö,’ ri gö,” me röja.

¹² An magalig mönö aku nugwön, Pol nugwo mi ususör rön yadmina, “Jerusalem dumijnö,” rimina. ¹³ Aliö rimin, Pol painö yadöja, “Ni pödpöd rimin uliöxön imimin, madmag na ölin pil? Ni Jerusalem duön, ‘Nöbö Dib na Jisas,’ me cina. Ñiñ mönö aku nugwin, ölisö wölan, ni nag nigöñiñönö anadö pil pal nigöñ aku, ipöxöin. Amin du yajinö,” röja. ¹⁴ Makwam an Pol nugwo aliö yad wöhö riö duön röböxön yadmina, “Nöbö Diba nun keir nugw mag akuyöbö cöniñö,” rimina.

Jerusalem nöbö mö Pol nugwo yad höimöumä

¹⁵ Makwam an aliö Sisaria midön, Jerusalem dininö, rön, ap an bla ri pidilu nigön, dumina. ¹⁶ Nöbö mö Jisas nugw pim Sisaria yöbö bli pisanj Jerusalem dumina. Ñiñ anin pön du Neson rama nigim, pisanj hölmimına. Nöbö Neson aku Saipras yöbö. Nun höd ör Jisas nugw pöja.

¹⁷ Jerusalem uröpinmina, nöbö mö Jisas nugw pim piaku magalig anin nugumün wä röja. ¹⁸ Idöm Pol an pisanj Jems nugwo mönö yadiba dumina. Jerusalem Jisas nugw pim nöbö mö bla nugwidix midmidim nöbö piaku magalig hö mögum rön midmä. ¹⁹ Makwam an uröpinön, Pol ñigö, “Ñiñ midöin ä?” rön, God nugwo nugwidix midmin nugugirön, mögörib piaku piaku yönön, Juda nöbö mö yöi piaku ap agap bilim röj haiwo piaku magalig nöbö piaku yad nölöja. ²⁰ Pol aliö haiwo

urm+dm+n nugwön, God nugwo ri ablañe rön, Pol nugwo yadmä, “Nöböhöd. Nagö nugulö, Juda nöbö mö m+ga ödöriö Jisas nugw pöi aku, j+ m+ ususör rön yadöia, ‘An Juda nöbö mö m+idöla. Makwam, Juda lo adakwör c+in+ñö,’ röia. ²¹ Makwam Juda nöbö mö piaku bli Jerusalem ki hön, ‘Pol nuñ, Mos+is maduar ör lo mönö kai kitöñ aku röböxön, an Juda ada r+g röl adaku röböxön, Juda nöbö mö röd du Juda nöbö mö yöi m+idöi mögöri+ b mib+il akuyöbö ñ+gö yada, “Ha ñ+ñ bla uñ ödörm+jeñ; Juda ada röi mag akuyöbö r+im+jeñ+ñö,” r+ gö,’ me röia. ²² Nagö wopik Jerusalem ki hölö makwam, mönö aku piaku piaku duañ nugwöña. Makwam, an pödpöd c+in+ñö, rön, mönö aku n+g+ip dum+ña. ²³ Mönö yad+ip dum+idön, mönö adö panyöbö i yad n+gm+ñ aku wopik nagö yad+ñ, nañ nugwön mai duö. Nöbö ana ki nöbö mös mös, mönö ölisö ma God nugwo yad n+gm+idöli+ñö, röia. ²⁴ Aliö alöi aku, God nugwo ap pal höjöpäl ur nöli+ba r+im+idöia. Makwam, nagö du wop bli ñ+gö p+sañ m+idön, ap kai kai rön God mämäg il rola leia m+jöñ aku, nagö r+ nöl ri abön, ap God höjöpäl ur nöiöñ piaku nagö wob nölon, ñ+gö r+ nölön mönö, mai yöcmac panö ñ+ña wöxöña. Aliö alm+dan mönö, nöbö mö piaku magal+g nugwöña, nagö yadöi mönö akuyöbö inakmönö höröia. Ñ+ñ nugwöña, nagö Juda nöbö makwam, an Juda ada r+im+idöl mag akwör r+im+dlö. ²⁵ Makwam Juda nöbö mö yöi Jisas nugw pim akuyöbö ñ+gö köp kai kit nölon yadm+ña, ‘Nöbö mö bli god inakmönö piaku nugwo ap höjöpäl ur nöinöb, urap hön ap bla pön du palm+id+ñ, ñ+ñ n+mm+jeñ. Urap hön ap bla haña n+mm+jeñ. Urap hön ap bla iröpa nag wab+ilön p+x+ñ wöroxöñ aku, n+mm+jeñ. Mö kib nöbö kib r+im+jeñ,’ rön, köp kai kit nölöli+ñö,” r+imä.

²⁶ Aliö r+im+dm+n, Pol mönö ñ+ña pön, löum nöbö igwö sö ap höjöpäl ur nöli+ba rim nöbö piaku p+sañ, ñ+ñ ap kai kai rön God mämäg il rola leia m+jöñ aku, r+ ri abön, God höjöpäl+ b rama dumä.

Duön, Pol nöbö nugwid+x m+dim bla ñ+gö yadöña, “An wop akuyöbö inösu sö hör m+idön, weik wop m+j aku ap bli hör+rör pön hön, God höjöpäl ur nöin+ñö,” röña.

Juda nöbö mö Pol nugwo p+ c+ic+ n+gmä

²⁷ Pol aliö rön, ñ+ñ ap pödpödiö God mämäg il rola leia m+jöñ aku r+ip duön, m+j sö wop aku womiöx höm nugug+rön, Juda nöbö mö Esia Propins m+idön hem bli nugum+n, Pol God höjöpäl+ b rama ram möl yuadö m+idöña. Nuñ m+idöñ yöra nugwön, nöbö mö m+dim akuyöbö mönö yadm+n, ñ+ñ ölisö rödön Pol nugwo p+ c+ic+ n+gmä. ²⁸ Pol nugwo p+ c+ic+ n+gön, wö diba rön yadmä, “Nöbö mö Isrel ruai. Nöbö ki nuñ mögöri+ b hör piaku piaku magal+g yönön, nöbö mö piaku ñ+gö mönö inakmönö hörön, an Isrel nöbö mö aipam, lo an aipam, God höjöpäl+ b ram ki aipam mönö gwogwo yadm+da. Makwam adakwör, wopik nuñ Juda nöbö mö yöi akuyöbö God höjöpäl+ b rama ram möl yuadö duöli+ b piaku, ñ+gö am+n yöli+ñ pön ha. Makwam, nuñ ram lei ki r+ gwogwam rö,” r+imä. ²⁹ Ñ+ñ mönö yadmä aku, r+ b ñ+ña keir yöx nugwön inakmönö hörmä. Pol hör Tropimas p+sañ Jerusalem mib+il me blaku yön+m+dim nugug+rön, r+ b ñ+ña keir yöx nugwön yadmä, “Pol nöbö Tropimas Epesas yöbö aku p+sañ God höjöpäl+ b rama ram möl yuadö duöi+ñö,” r+imä.

³⁰ Ñ+ñ aliö r+im+n, mönö aku nöbö mö akuyöbö magal+g nugwön, piaku piaku hön Pol nugwo p+x+ip pön du God höjöpäl+ b rama r+ñadö bö abön, r+ b pia uba ñölmä. ³¹⁻³² Nöbö mö m+ga mönö diba n+g g+rön, ölisö rödön Pol nugwo anadö p+il pal n+g+iba r+im+dmä. Makwam alm+dim mönö aku Rom ami nöbö dib ödöriö m+idöñ yöra dum+n, nuñ ami nöbö nugwid+x m+dm+idöi nöbö dib nuñwa bli pön, ami nöbö bli pön, yadkap du nöbö mö mögum r+ m+dim yöra uröp+nm+n nugwön Pol nugwo pal höuöilmel r+im+dim aku röböxmä.

³³ Ami nöbö dib aku hön, Pol nugwo p+ c+ic+ n+gön, nöbö nuñ bla ñ+gö yadöña, “Ñ+ñ nugwo sen mös n+g+inö,” röña. Aliö

rīm+in, rīg yadōṇ mag akwör rīmā. Makwam nuṇ nōbō hōd mīdim bla ñigō yad nugwōṇa, “Nuṇ ap agapim rīm+dm+in nugwo almīdōi?” rōṇa. ³⁴ Aliō rīm+in, ñiṇ mōnō hōr+rōr yadōn, mōnō nuō nuō diba yadmā. Almīdim, ami nōbō dib aku mōnō il i nugwōlōn, nōbō nuṇ pia yadōṇa, “Nugwo pōn du ram ōl+sō dib ñiṇa pōn dinō,” rōṇa. ³⁵ Aliō rīm+in, ami nōbō ñiṇ Pol nugwo pōn du ubaliṇa il yōra urōp+nm+in nugug+rōn, nōbō mō mīg m+ṇa paṇjōr duōn Pol nugwo yadyōxōn, p+ palōn, nuō nuō pal raiu abm+dmā nugwōn, ami nōbō bli Pol nugwo p+ ragp+d nīg ragōn, ram mōl yuadō ñiṇa pōn dumā. ³⁶ Makwam nōbō mō piaku ñiṇ mōnō ōl+sō yadōn yadmā, “Nugwo aṇadō p+ pal nīg+il” rīmā.

³⁷ Ji ami nōbō bla Pol nugwo pōn du ram mōl yuadō bō duba rīm+in nugug+rōn, Pol ami nōbō dib ōdōriō aku nugwo yadōṇa, “Mōnō n+ i nagō yaj+nōnō?” rōṇa.

Aliō rīm+in, ami nōbō dib ōdōriō aku yadōṇa, “N+ nugula naṇ Grik mōnō nugulō. ³⁸ N+ r+byōx nugula, wa, nagō aku nōbō Ijip yōbō, nōbō nuō nuō rōi po tausan (4,000) akwör pōn, pōn du mōgōr+ḡ rīg kap mib+il piaku umadiō mīdmā, naṇ nōbō akwör, me rōn nugula. Makwam nagō Grik mōnō nugulō aku, nagō nōbō aku wōhō,” rōṇa.

³⁹ Aliō rīm+in, Pol yadōṇa, “Wōhō, n+ Juda nōbō i. N+ yōx pōn hem taun dib Tasas, Silisia Propins yōraku. Taun dib na aku iba mīda. Makwam n+ yōwō ran, n+ nōbō mō k+yōbō ñigō mōnō i yad nōinō,” rōṇa.

⁴⁰ Pol aliō rīm+in, ami nōbō dib aku yōwō rīm+in, Pol rīg ub wōl dub rol aku rōb gi mīdōn, imaga c+c+mu nōlm+in, nōbō mō akuyōbō mōnō rōbōxm+in nugug+rōn, Juda nōbō mō nīg+mīdōi mōnō aku nīgōn, ñigō mōnō yadōṇa.

22

¹ Pol nuṇ Juda nōbō mō yadmīdōi mōnō aku nīgōn yadōṇa, “Acō nōbōhōd nōbō. Mōnō ñigō yadiḡa rīm+id+il aku nugugu m+ṇe,” rōṇa.

² Aliō rīm+in, nuṇ Juda nōbō mō yadmīdōi mōnō yōbō yadōṇ aku nugwōn, mōnō mōnō pōlim; tar mīda akwör mīdmā. ³ Ñiṇ tar mīdim nugug+rōn, Pol ñigō yadōṇa, “N+ Juda yōbō aku, ji n+ yōx pōn hem taun dib Tasas, Silisia Propins yōraku. Makwam n+ hō Jerusalem k+, mōnō yad nōl+ḡ nōbō Gameliel p+saṇ mīdōn dib rōx+im makwam, nōso auso nōbō lo mōnō kai kai yadim aku magaliḡ n+ yad nōlm+in, nugula. Makwam, ñiṇ God nugwo p+ ōsōs c+n+ṇō, rōn, mag wā mīda akwör rōi aku, n+ kwo algōr ōr rīm+idla.

⁴ Nōbō mō Jisas Ōdōi aku duim piaku ñigō m+ ōdōriō r+ gwogwam r+ mīdla. Ñigō p+il pal nīg+nō, rōn, nōbō aipam mō aipam nag nīgōn pōn du nag nīg+mīdla. Makwam bli r+ gwogwam r+ pōn du pal nīg+mōn, aṇadō wōrōxm+dmā. ⁵ Almīd+il aku, God ap hōjōpal ur nōl+ḡ nōbō dib ōdōriō aku aipam, mōnō p+ nuōm nīg+ḡ nōbō Kansol mīdōi nōbō dib bla aipam, ñiṇ ñigō yad nugw+ṇ, Pol inakmōnō hōrō, rōn, yadeñ+m; mi yadō, cōña. Wop i n+ Damaskas duba rīmōn, nōbō dib piaku n+ köp bli kai k+ṭōn, Damaskas mīdim nōbō piaku kai k+ṭmā. Köp piaku kai k+ṭōn yadmā, ‘Pol nugwo nugwid+ḡ m+ṇōña. Damaskas nōbō mō Jisas nugw pōi piaku ñigō nag nīgōn, pōn Jerusalem k+ haṇ,’ me rīmā. N+ köp piaku pōn, ñigō nag nīg Jerusalem pōn hōmōn, ōl+ṇ hōb pōñ+ṇō, rōn, Damaskas дума.

Pol hōd Jisas nugw pōṇ, haiwo aku urōṇa

⁶ “Makwam n+ köp piaku pōn, nōbō bli p+saṇ dum+id dum+id naiō mib+il yōrkisō mag aku, Damaskas igōp igōp rīmōn nugug+rōn, r+ḡ pia mil mag dib keiryōbō adōx yōd rōul adō kau sebō i p+nōn n+ palōṇa. ⁷ Alm+in, n+ bokw+r p+m p+n m+grō bō b+rm+in nugug+rōn, mōnō i n+ yadōṇa, “Sol, Sol, n+ pōdpōd rīm+in ōim r+ gwogwam rīm+idlō?” rōṇa.

⁸ “Aliō rīm+in, n+ yadma, ‘Nōbō Dib! Nagō yōn+m?’ rīmā.

“Aliō rīmōn, yadōṇa, ‘N+ Jisas Nasaret yōbō; n+ ōim r+ gwogwam rīm+idlō akwör

yadmidlö,' röja. ⁹ Nöbö nî pîsan dumidmîñ bla, mil dib aku nugumä, jî mönô mag nî yadön aku audiöx nugwölim.

¹⁰ "Nî piönjö yadma, 'Nöbö Dib. Nî pôdpöd cînö owa?' rîma.

"Aliö rîmön, Nöbö Dib nî yadöña, 'Nagö öbîlön, Damaskas duañ, nöbö i hön, agap apîm cînö akwör yajönîñö,' röja. ¹¹ Mil aku mil mag dib abîm, mämäg nî aku añadö we wölöña. Almîñ, nöbö nî pîsan dumidmîñ piaku, inpîlö na pön, inröb Damaskas dumîña.

¹² "Makwam taun dib aku nöbö i midöña, ib nuñwa Ananaias. Nuñ lo ana nugw ri abön, rîg yadön yadön akwör rîmidöña. Nöbö akwör, Juda nöbö mö Damaskas midim piaku magalîg yadmä, 'Aku nöbö wä midö,' me rîmä. ¹³ Nuñ nî midim il yöra hön nî yadöña, 'Nöböhöd Sol. Mämäg naña iswob ix nugwö,' röja. Aliö rîmîñ nugugîrön, rîb pia mämäg na we wölön aku añadö wä rîmîñ, ix nugwön nugwo nuguma.

¹⁴ "Almîñ, Ananaias nî yadöña, 'God nöso auso nöbö an höjöpalmîdim God akwör nañ pöña. Pön, nuñ ap agap apîm cînö, rön, rîbyöx nugw aku, mag akwör nagö yabuañ nugunö. Nuñ rîbyöx nugwa, nagö Nöbö Kömö Wä nuñ aku wöxnö nugwön, mönô ajmöl nuñwa keir yadmîñön mönô aku nañ keir wöxnö nugunö. ¹⁵ Nañ God mabö rî nölîb nöbö midön, nagö agö magîm rîmidmîñ mämäga nugulö aku, mönô bîl kai yadmidmîñ audiöx nugulö aku, nöbö mö bla magalîg yad nölän nugwöña. ¹⁶ Makwam, pöxölön, öbîl God höjöpälön, röbö yaxañ, nuñ ap kib mag gwogwo rîlö pîx aku örîx abönîñö,' röja.

Juda nöbö mö yöi piaku ñîgö mönô wä na aku yad nölö, röja

¹⁷ "Jisas aliö rîmîñ, rîg yadön mag akwör rîma. Mai Jerusalem kî hön, God höjöpälîb ram aku duön, God höjöpäl gîr midön, rîb nuguma. ¹⁸ Rîb nugwön, nî Nöbö Diba nugumön nugugîrön, nuñ nî yadöña, 'Rîmîg Jerusalem röböxön, mögörib hör piaku duö. Nöbö mö kîyöbö

mönô wä na yadmîñnô aku nugweñîñö,' röja.

¹⁹ "Aliö rîmîñ, nî yadma, 'Nöbö Dib. Ñîñ keir nî nugwöia, nî höd Juda mögum rîb ram piaku yönön, nöbö mö nagö nugw pim bla ñîgö nag nîgön, mî göj göj palmîdla. ²⁰ Makwam wop i, mönô wä nagö yadîb nöbö Stipen nugwo rîg röd pal nîgîm nugugîrön, nî nöbö nugwo pal nîgmîdim bla wölîj ñîña pî röd nîgîm piaku nugwidîx midön, päja yadmö,' rîma.

²¹ "Aliö rîmön, Nöbö Diba nî yadöña, 'Nî nagö yad abmön, duön Juda nöbö mö yöi mögörib pad midöi piaku dinañö,' rö," röja.

Ami nöbö dib aku Pol nugwo nugwidîx midöña

²² Juda nöbö mö Pol mönô yadön aku nugugu midîp duön, Pol nuñ Juda nöbö yöi mönô maga yadön aku nugumîñ, ölisö wölîm, ñîñ ajmöla aj halön mönô ölisö yadön yadmä, "Nugwo pî pîl pal nîgi! Nöbö aliö aku kömö midenîm," rîmä.

²³ Mönô ölisö aliö yad gîrön, wölîj ñîña bli pî pugul nîgön, hauya pön bîl sö abmîñ, muömua wöluöña. ²⁴ Aliö almidîm, ami nöbö dib ödöriö aku, nöbö nuñ bli ñîgö yadöña, "Nugwo pön ram möl yuadö duön palmîdîñ, nöbö mö kîyöbö pôdpöd rîmîñ nugwo mönô ölisö yadmidöi mönô il aku ñîgö yad nöiönîñö," röja. ²⁵ Aliö rîmîñ, nugwo palîba pön duön, nag wabîl nîgmä. Jî Pol nuñ ami nöbö dib il yöraku öbîl gî midöñ aku nugwo yadöña, "An Rom nöbö mö lo i aliö midöl. Nöbö Rom yöbö ödöriö piaku hör paleñ. Ñîñ höd mönô diba yadön, mönô pî nuöm nîgön, paiöñîñö," röja.

²⁶ Pol aliö rîmîñ, ami nöbö dib aku du nöbö dib ödöriö aku nugwo yadöña, "Nagö pôdpöd rîmîñ rîmidlö? Nöbö aku nuñ Rom yöbö nöbö i," me röja.

²⁷ Aliö rîmîñ, ami nöbö dib ödöriö aku hön, Pol nugwo yadöña, "Nagö mî Rom yöbö nöbö me ä? Nî yadän nugunöm," röja.

Aliö rîmîñ, Pol yadöña, "Yöwö. Mî, nî Rom yöbö nöbö midlö," röja.

²⁸ Aliö rîmîn, ami nübö dib ödöriö aku yadöŋa, “Nî rîg dib ödöriö wobön Rom nübö mîdlö,” röŋa.

Aliö rîmîn, Pol painjö yadöŋa, “Nî Rom yöbö aku yöx pön hem makwam, nî Rom yöbö nübö mîdlö,” röŋa.

²⁹ Pol aliö rîmîn, nübö nugwo nag nîgim bla ipöxmä. Ami nübö dib ödöriö aku, “Nübö kî Rom yöbö nübö i kaim jî nugwo nag nîglö,” rön, algör ör ipöxöŋa.

³⁰ Löum yöbö ami nübö dib ödöriö aku, Juda ada Pol nugwo mönö yadmîdöi akuyöbö nugw ri abnö, rön, God ap höjöpäl ur nölîb nübö dib bla aipam, Juda kansol nübö piaku magalîg aipam, hönö rîm, hö mögum rîm nugugîrön, Pol nugwo du yau pön hön, mîdim mibîl yöra nîgöŋa.

23

Pol Juda Kansol dib nübö piaku nîgö mönö yadöŋa

¹ Pol nuŋ Juda Kansol dib nübö piaku nîgö cîx nugugu mîdön yadöŋa, “Nöböhöd nübö. Nî God rîg yad mag akuyöbö öim rîl makwam, rîb mîxîla yöx girön mîdöiö,” röŋa.

² Pol aliö rîmîdmîn, Ananaias, God ap höjöpäl ur nölîb nübö dib ödöriö aku, nübö il yöra mîdim akuyöbö nîgö yadöŋa, “Ajmöl cuep nugwo painö,” röŋa.

³ Aliö rîmîn, Pol Ananaias nugwo yadöŋa, “Nagö hanaj sîgi nîg gör mîdlö. Nübö mö piaku nagö nugum, nübö wä röxg mîdlö aku, jî rîb mag nagö yöx nugulö aku mî gwogwo ra. Aliö yadîl aku, God nuŋ painjö nagö yajöna. An Juda röl akuyöbö nugwön nî mönö diba yadlö aku, jî Juda röl adaku rëbëxön, ‘Nugwo amîn pali,’ rîmîdlaŋö,” röŋa.

⁴ Pol aliö rîmîn, nübö il yöra mîdim piaku yadmä, “God ap höjöpäl ur nölîb nübö dib ödöriö aku nugwo yad höimöumîdle ä?” rîmä.

⁵ Aliö rîmîn, Pol painjö yadöŋa, “Nöböhöd nübö. Nuŋ God ap höjöpäl ur nölîb nübö dib ödöriö yadö, rön, nugwöi. God Mönö aku kai kîtön yadmä, ‘Nübö dib nîŋ piaku nîgö yad höimöumîjeñ, wöhö,’ röiŋö,” röŋa.

⁶⁻⁸ Makwam Pol nuŋ nugwöŋa, nübö Kansol dib mîdim piaku bli Sadiusi nübö mö rîg rîbyöx nugwim rîb akuyöbö yöx nugumä, bli Perisi nübö mö rîg rîbyöx nugwim rîb akuyöbö yöx nugumä. Sadiusi nübö bla rîb nîŋa yöx nugwön yadmîdöia, “Ejol bla mîdölöi. Inöma mîdöl. Nübö mö piaku wörëxön, aŋadö wörëxön, öbîleñîŋö,” rîmîdöia. Makwam Perisi nübö bla rîb aliö yöx nugumîdölöi. Rîb nîŋa yöx nugwön yadmîdöia, “Ejol bla mîdöia. Inöma mîda. Nübö mö akuyöbö wörëxön, aŋadö wörëxeñ; höbkal öbîöñîŋö,” rîmîdöia. Pol nuŋ yam hörîrör mîdim aku nugwön, mönö diba yadön yadöŋa, “Nöböhöd nübö. Nöso nübö na akuyöbö magalîg Perisi yöbö; nî kwo algör ör Perisi yöbö ör. Nî nübö mö wörëxön öbîöñîŋö, rön, yadîm makwam, nî mönö diba yadmîdöiŋö,” röŋa. Pol aliö rîmîdmîn, Sadiusi nübö Kansol dib bla asîx hör nîgön, Perisi nübö Kansol dib bla asîx hör nîgön, mönö nuö nuö yadmä.

⁹ Mönö nuö nuö yadön, mönö bëlölö rön, mönö diba nîgmä. Aliö rîmîn, Perisi ada lo yad nölîb nübö nîŋ bli öbîlön, mönö nuö nuö yadön yadmä, “Nübö kî ap gwogwo i rö, rön, rîmîdölöl. Nuŋ Damaskas dumîdöŋ wop aku, inöm i mönö ejol i nugwo yadîm nugwön akuyöbö röxga; an nugwölölîŋö,” rîmä. ¹⁰ Nîŋ aliö rön, nuö nuö yad pön dumîdîm nugwön, ami nübö dib ödöriö aku nugwön, mîdmîn mîdmîn aliö yadîp duön Pol nugwo pî döbdö rî umaumö nîgîb maga rö, rön, ami nübö nuŋ bla nîgö yadmîn, Pol nugwo yölîŋ pön du ram dib ram möl nîŋa pön hö nîgmä.

¹¹ Makwam wop aku pîxmag yuö mibîl bö Nübö Dib hön Pol mîdöŋ il yöra öbîl gî mîdön yadöŋa, “Wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîdö. Mönö wä na aku Jerusalem kî rîg yadlö mag akuyöbö, taun dib Rom duön algör ör yadanö,” röŋa.

Pol nugwo pîl pal nîgnîŋö, rîmä

¹²⁻¹³ Löumîn Juda nübö akuyöbö padokwo padök paŋyöbö i höuöiliö hö pîn du adokwebö mîj bö (40) hö mögum

rön, mönō panyöbō i yad ödör nigön yadmā, “An Pol nugwo aṇadō pīl pal nignīṇa. Nugwo pīl pal nigölöl wop kī, ap nīmōinīṇ, rōbō nīmōinīṇō!” rīmā. ¹⁴ Aliō rön, du God ap hōjōpal ur nōlīb nōbō dib akuyöbō aipam, mönō pī nuöm nigīb nōbō akuyöbō aipam, ñigō yadmā, “An mönō ölisō mönō mī ma God nugwo yadōla. Ap maga nīmōinīṇō; Pol nugwo aṇadō pīl pal nigön mönō, mai ap nīmīnīṇa. ¹⁵ Makwam, ñīṇ aipam Juda Kansol dib nōbō bla aipam, Rom ami nōbō dib ödöriō aku nugwo mönō abōn, mönō inakmönō hörōn yajōña, ‘Pol nugwo yölīṇ kī pōn hōṇ, nugwo mönō bli kwo yad nugw ri abnīṇō!’ cōña. Ñīṇ mönō inakmönō aliō yajōñ aku, an ligīna nig gī mīdīṇ, nuṇ kī haṇ, aṇadō pīl pal nignīṇō,” rīmā.

¹⁶ Makwam Pol imalnīṇ nuṇ aku, Pol nugwo pīlība rim mönō aku nugwōn, nīpap Pol nugwo pōn du nigīm mīdōṇ ram aku duōn, nīpap yad nōlōṇa.

¹⁷ Yad nōlmīn, Pol nugwōn, ami nōbō ñigō nugwidīx mīdōṇ nōbō i wō rīm, hōmīn, nugwo yadōṇa, “Ha nōbō kī nuṇ mönō i mīda. Nugwo yölīṇōn ami nōbō dib ödöriō mīd yōra duṇ, mönō aku yadaṇ,” me rōṇa. ¹⁸ Pol aliō rīmīn, ami nōbō aku imalnīṇ nuṇ aku yölīṇōn, ami nōbō dib ödöriō mīdōṇ yōra duōn yadōṇa, “Kīlabīs nōbō Pol aku yada, ‘Ha nōbō kī mönō i mīda nugwōn nugwo yölīṇ pōn du ami nōbō dib ödöriō mīd yōra duṇ, mönō aku yadaṇ,’ me rīmīn, nugwo yölīṇ pōn hōl mīk,” me rōṇa.

¹⁹ Aliō rīmīn, ami nōbō dib ödöriō aku, nōbō mō bli nugwōñīṇō, rön, ha aku inpīlō pōn, yölīṇ hör hör rīb piaku duōn yadōṇa, “Nī mönō yadība rīmīdlō mönō aku yadō,” rōṇa.

²⁰ Aliō rīmīn, ha nōbō aku yadōṇa, “Juda nōbō piaku idōm ör mönō abōn, mönō inakmönō hörōn yajōña, ‘Pol nugwo pōn Juda Kansol dib mīdōi aku pōn hōmīdīṇ, mönō bli kwo yad nugw ri abnīṇō,’ cōña. ²¹ Makwam, mönō ñīṇ yadmījōñ aku nugumījīnō, wōhō. Nōbō ñīṇ akuyöbō padokwo padök panyöbō i

hōuöiliō hō pīn du adokwebō mīj bō (40) Pol nugwo pīl pal nigön mönō, yörbō ap mag nīmōn rōbō nīmōn cīnīṇō, rön, mönō yad nigōia. Ñīṇ mönō nagō nugwōn akuyöbō cīnīṇō, rön, pōx mīdōinō,” rōṇa.

²² Ha nōbō aliō rīmīn, ami nōbō dib ödöriō aku nugwōn, nugwo yad ab gīrōn yadōṇa, “Nōbō mō bli ñigō nugwōn, ‘Ami nōbō dib ödöriō aku nugwo al aliō rön hōmīdlō,’ rön, yadmījīnō, mī wōhō,” rön rīg nigōṇa.

Pol gapman nōbō dib Piliks mīdōṇ yōra duōṇa

²³ Ami nōbō dib ödöriō aku aliō rön, ami nōbō nugwidīx mīdīb nuṇ hogwa yad wō rīm, hōmīn, yadōṇa, “Ami nōbō akuyöbō tu hadred (200) pōn, ami nōbō hōn hos rola rōmīdōn nuō nuō rōi piaku padokwo padök mōs paṇ hōuöiliō agñīṇ bō (70) pōn, ami nōbō ömdō nugwopō nuō nuō rōi piaku tu hadred (200) pōn, weik pīxmag yuō mībīl kwo Sisaria diōña. ²⁴ Pol nugwo hōn hos bli alīg nōlōn, nugwo yölīṇ pōn du ri abōn, gapman nōbō dib Piliks mīd aku abōn, hōnō,” rōṇa.

²⁵ Aliō rön, nuṇ nōbō dib Piliks nugwo köp i kai kītōṇa:

²⁶ Nī Klodias Lisias. Nagō gapman nōbō dib Piliks köp kī kai kītīdla.

Nagō mīdlō ä?

²⁷ Nagō yad abmīdīl nōbō kī, Juda nōbō mō nugwo pī cīcī nigön, pīl pal nigība rīmīdim aku, jī nī nugumōn nuṇ nōbō Rom yöbō i rōxg aku nugwōn mönō, ami nōbō nī bli pīsaṇ du nugwo yölīṇ pōn hōma. ²⁸ Pōn hōn, nugwo pīl pal nigība rim mönō il aku nugunō, rön, nugwo pōn du Juda Kansol dib mönō yadīb yör ñīṇa duōn nugumōn, ²⁹ Juda nōbō mō ñīṇ rīg rōi lo mönō adō bli ör mīdōṇa. Makwam nuṇ ap gwogwo bli rīmīn, nugwo aṇadō pīl pal nigīb mönō nag nigīb mag i mīdōlōṇ. ³⁰ Makwam mönō i yadmā, ‘Nōbō aku nugwo ligīn nigön pīl pal nignīṇō,’ rim mönō aku nugwōn, nagō mīdlō aku yad abmīdla. Nōbō nugwo mönō yadōi piaku bli yad

abmön, wön nagö mönō il aku yad nöiōña.

Mönō yadil maku pal.

³¹ Ami nöbö dib ödöriö aku aliö rön, köp aku nölm+n, ami nöbö bla Pol nugwo p+xmag yuö bö yöl+n pön taun dib Adipatris dumä. ³² Löum+n ami nöbö ila yönmidöi piaku magalig höbkal Jerusalem dumä. Ami nöbö hön hos rola röm+dön nuö nuö r+m+döi piakwör Pol nugwo pön taun dib Sisaria dumä. ³³ Sisaria uröp+nön, du köp pön höi aku Gapna Piliks nugwo köp me nölon, Pol aipam insö nuḡwa n+gmä. ³⁴ Gapna nuḡ köp aku mämäg n+g nugwön, Pol nugwo yadöḡa, “Mögör+ḡ nan pik yöbö?” röḡa. Aliö r+m+n, Pol yadöḡa, “N+ Silisia Propins yöbö,” me röḡa. ³⁵ Pol Silisia Propins yöbö nöbö m+döḡ mönō aku nugwön, nöbö diba nugwo yadöḡa, “Nöbö nagö p+saḡ mönō yajöñ akuyöbö höm+jöñ aku, n+ mönō nan aku nugunö,” röḡa. Aliö rön, nöbö nuḡ bli ñ+ḡ yadöḡa, “Nöbö k+ pön du Herod ram diba ur n+ḡöḡ aku n+ḡön, nugwid+x m+d ri abne,” röḡa.

24

Juda nöbö dib bla Pol nugwo mönō diba yadmä

¹ Ñ+n Pol nugwo pön du Herod ur n+ḡöḡ ram aku n+ḡ+m, wop akuyöbö igwö sö m+döḡa. Löum yöbö möm+d wop aku, God ap höjöpäl ur nölib nöbö dib ödöriö Ananias, taun dib Sisaria aku duba, mönō p+ nuöm n+ḡ+ḡ nöbö bli yöl+nön, mönō yad+ḡ nöbö ñ+n Tetalas p+saḡ Sisaria dumä. Mönō diba yad+ḡ rama duön, ñ+n gapman nöbö dib Gapna Piliks nugwo, Pol al aliö röḡ aku mönō diba yad+ḡa m+döl+nö, r+mä. ² Pol ram möl yuadö aku pön höm nugug+rön, mönō yad+ḡ nöbö Tetalas Gapna Piliks nugwo yadöḡa, “Nagö m+ḡil magi an+n nugwid+x m+dman mönō, nuö nuö p+lm+dölöl; tar m+d ri ab ḡ+ m+d+m+döla. Nagö r+byöx nugw ri abön r+lö makwam, mögöriḡ an k+ ap wä yonyöbö wöxnö n+ḡ aku, an m+d ri aböla. ³ Mögöriḡ an k+ r+ḡwon r+ḡwon piaku magalig öim öim r+ ri abm+dlö aku nugwön

an wahax pön nagö ri ablane r+m+döla. ⁴ Makwam nagö mönō m+ḡil diba yadöin. Mönō metyöbö mag m+nḡi yad+ḡa r+m+d+l aku, r+m+j pal nugwö.

⁵ “Yör+k m+d nöbö k+, an nugum+n nuḡ öim öim r+ gwogwam ra. Nöbö mö piaku ñ+ḡ mönō inakmönö hörön yadm+n, ñ+n mönō inakmönö aku nugw pön, nuḡ r+ gwogwam r+ mag akuyöbö, ñ+n kwo algör ör r+ gwogwam röia. Mögöriḡ hör piaku piaku magalig yönön mönō inakmönö hör yad nölon, Juda ada ñ+ḡö p+ as+ḡ hör+rör n+gm+n nugug+rön, ñ+n gapman mönō yad höimöuön nuö nuö röia. Nöbö mö Jisas nöbö Nasaret yöbö aku nugwo nugw pöi piaku, nöbö dib ñ+nḡa i maku pal. ⁶⁻⁷ Nuḡ God höjöpäl+ḡ rama r+ gwogwam r+ḡa r+m+d+m+n, an nugwön nugwo p+ c+c+ n+ḡön ap an r+ gwogwam röḡ aku lö ana keir mönō diba yad+ḡa r+m+d+m+n, ami nöbö dib ödöriö Lisias ölisö röd+p hön, nugwo pön duön yadöḡa, ‘Nöbö aku nugwo mönō diba yad+ḡa röi piaku, nöbö dib Piliks m+d yöra pön duön, mönō diba yajöñ+nö,’ röḡa. Aliö r+m+n mönō, an weik höla. ⁸ Nan mönō aku Pol nugwo yad nugum+dan, nuḡ keir, an nugwo mönō diba yadm+döl mönō il aku yadan, nugunanö,” röḡa.

⁹ Tetalas aliö r+m+n, Juda nöbö hö m+d+im piaku, mönō nuḡ yadöḡ adakwör yadön yadmä, “M+ ödöriö yadö,” r+mä.

Pol gapna Piliks nugwo mönō yadöḡa

¹⁰ Gapna Piliks nuḡ imaga pab+lön, Pol nugwo, mönō yadö, r+m+n, Pol yadöḡa, “Nagö k+m m+ḡa akwör mögöriḡ k+ nugwid+x m+dön, nugw ri abön, mönō p+ as+ḡ ri abm+dlö. Makwam nugumön, n+ wä r+m+n nugug+rön nagö mönō yadm+dlä. ¹¹ Nagö nöbö piaku yad nugum+dan yajöña, wop akuyöbö möl sö duölöḡ wop akwör, n+ Jerusalem duön, God höjöpäl+ḡ rama höjöpainö, rön, duma. ¹² N+ nöbö mö bli pön, God höjöpäl+ḡ ram aku mönō Juda mögum r+ḡ ram piaku mönō Jerusalem mib+l aku, höbwab gwogwo r+ḡa r+ ḡ+ḡ mönō bli yadöl+m, wöhö. ¹³ N+ weik mönō diba yadm+döi aku, nagö nugwan

mönö il i midenim, wöhö. ¹⁴ Makwam nagö mönö i wöxnö yadiba rimidla. Ni yadöia, 'Pol an Juda nöbö mi rig röl mag akuyöbö bli röl; nuñ mönö inakmönö hörön, Ödöi yonyöbö adaku dumidö,' röia. Ni Ödöi yonyöbö adaku dumidö, röi aku, mi yadöia. Ni Ödöi yonyöbö adaku duön, nöso nöbö höjöpalmidöi God panyöbö akwör höjöpalmidla. Mosi lo mönö kai kitön aku aipam, God mönö yadib nöbö piaku mönö kai kitim aku aipam, magalig nugw pön rimidla. ¹⁵ Juda nöbö yörük midöi, nöbö mö wä piaku aipam, nöbö mö gwogwo piaku aipam, magalig wöröxön öbiönñjö, rön nugwöi akuyöbö, ni kwo algör ör nugula. ¹⁶ Ni du God pisan mijinö, rön, amnimab röi, wöhö. God nugwön mönö nöbö mö piaku nugwön, Pol mag ödöriö rimidö, cöñ aku wä ran, me rön, ni öim nugw ri abön, mid ri abön rila.

¹⁷ "Ni kim bli Jerusalem duölim. Makwam nöbö mö ni ap midöl piaku ñigö rig bli nölön, God ap höjöpäl ur nöinö rön, Jerusalem duma. ¹⁸ Jerusalem duön, God höjöpäl b rama ram möl yuadö duön, an Juda nöbö God mämäg il rol nuñwa mid ri abnñjö, rön, agap apim rimidöl aku, rima. Aliö ri pörön, God höjöpäl b rama ram möl yuadö midmön, nöbö yörük ñññ hön ni nugumä. Makwam nöbö mö miga ni pisan hö midölim. Nuö nuö yadip mönö bli yadölim. ¹⁹ Ji Juda nöbö mö Esia Propins yöbö piaku Jerusalem hön, God höjöpäl b ram yöraku midmä. Mönö ñññ midöxisönjö aku, ñññ yörük hön, mönö aku yadöyxa. ²⁰ Hölöi aku, Juda nöbö Kansol dib kiyöbö ni Jerusalem mönö diba yadön, ni ap gwogwo rim mönö ila nugwim aku yadñ, nagö nugwö! ²¹ Makwam ni mönö diba yadim wop aku, ni mönö panyöbö iör yadma. Ajmöla aj halön yadma, 'Ni nöbö mö wöröxön öbiönñjö, rön, rib akwör yöx nugul makwam, ni mönö diba yadmidöi ki, rimö,' röja.

²² Pol aliö rimin nugugirön, Gapna Piliks, Ödöi rimidöi mönö aku nugw ri abön makwam, Juda nöbö piaku mönö

yadm+dim aku pölön yadöña, "Mai ami nöbö dib ödöriö Lisias han, ni mönö nuñwa nugwön, mönö ki yajinö," röja. ²³ Aliö rön, kilabis nöbö nugwidix midön nöbö aku nugwo yadöña, "Pol nugwo nugwidix mid ri abön, nugwo anadö nag nigölö. Nuñ ap bli miden aku, nöbö mö nuñ piaku yad nugwan, nugwo nolin," me röja.

Pol kim mös nag midöña

²⁴ Wop ulmidö midöy hön dum+n, wop i Piliks mönñ nuñwa Drusila pisan hömä. Drusila nuñ Juda yöbö mö. Makwam ñññ mönöbö hön, nöböñña nuñ Pol nugwo wö rim, hön, Krai Jisas nugwo agö magim rön nugw pöi mönö aku yadim, Piliks nugugu midöña. ²⁵ Pol nuñ mönö yadip du girön, an pödpöd rön ri ri abnñ mag aku aipam, an pödpöd rön höbwab rib madmag ana rig ribyöx nöl mag akuyöbö röinñ mag aku aipam, God mai anñ mönö diba yajön mag aku aipam, Piliks nugwo yad nölöña. Pol aliö rimin, Gapna Piliks mönö aku nugwön, ipöxön, Pol nugwo yadöña, "Nagö weik du midö. Mai wop i ni nagö yadmön hane," röja. ²⁶ Gapman nöbö dib aku, rib nuñwa keir piakwör nugwöña, "Ni Pol nugwo öim öim yad wö rimijn aku, nuñ piönjö ribyöx nugwöña, 'Ni nöbö ki nugwo tar rig bli nölmön, yadan dinö,' rön, ni rig bli nöiönñjö," rön, rib aku yöx nugwöña. Makwam rib aku yöx nugugu midön, löu pigöm Pol nugwo yad wö rim rim, hön mönö yadmidmä.

²⁷ Kim mös pöröña nugwön nöbö nagö Posias Pestas, Piliks yöra nuñ pön, mögörib aku gapna midöña. Makwam Piliks, Juda ada ni nöbö waiö, me rñ, me rön, Pol nag midön aku yau abölön.

25

Pestas nuñ Pol mönö diba nugwöña

¹ Pestas taun dib Sisaria aku du gapna mabö aku pön, wop mös panör midön, Jerusalem duöña. ²⁻³ Pestas Jerusalem dum+n nugugirön, God ap höjöpäl ur nölñ

nöbö dib bla aipam, Juda nöbö dib bli aipam nugwo du nugwön, Pol al aliö rî gwogwam rön mönō aku nugwo yadmä. Juda nöbö bla ñîñ keir tar mönō adö panyöbö i yad ödör ñigön, Pol nugwo ödöi mibîl yöraku ligîn ñigön, pîl pal ñignîñö, rön, yadmä, “Anîñ uliöxön, nöbö nagö bli yadmîdan, Pol nugwo yadkap yölîñön Jerusalem pön höñ,” me rîmä. ⁴ Aliö rîmîn, Pestas yadöña, “Pol nag mîd Sisaria. Makwam ñî Sisaria duba rîmîdîl aku, ⁵ ñîñ mönō bli mijön aku, nöbö dib ñîñ bli yadîñ, ñî pîsan Sisaria duön, mönō diba yadîñ,” me rönja.

⁶ Pestas aliö rîmîn, wop amñaxîb sö mönō ragpîd sö alîg Jerusalem mîdön, höuöiliö Sisaria duöña. Löum yöbö, Pestas nuñ mönō diba yadîb ram yuadö möl aku duön, ñîñ du Pol nugwo pön höñö, rönja. ⁷ Pol nugwo pön höm, Juda nöbö Jerusalem yöbö hem piaku höñ, nugwo wob yuö ñigön, mönō adö hörîrör mîga akwör yadmä. Makwam mönō yadim adö piaku mönō ila mîdmîn yadölim.

⁸ Ñîñ aliö rîmîdmîn, Pol öbîlön painjö yadöña, “Ñî Juda nöbö mö lo mönō ñîñ aku röd aböi; ñî God höjöpâlîb ram aku ap gwogwo i röi; ñî Rom Empira Sisa nugwo mönō gwogwo i yadöiö,” rönja.

⁹ Aliö rîmîn, nöbö dib Pestas, Juda nöbö mö bla ñî nöbö waiö, me rîñ, me rön, Pol nugwo yad nugwön yadöña, “Mönō diba yadmîdöl kî Jerusalem duön yajñîñönö?” rönja.

¹⁰ Aliö rîmîn, Pol yadöña, “Wopik Sisa mönō dib adö nuñwa mödö mîdla. Ñî Juda nöbö mö ñîgö ap gwogwam i röi aku, nañ kwo algör ör mödö nugulö maku. ¹¹ Ap gwogwo i rîmön, ñî mönō diba yadön, pîl pal ñignîñö, røyîx aku, ipöxöyöx; makwam ñî pîl pal ñîgöyîxa. Jî mönō diba yadön, mönō il i mîdöl aku, nöbö i ñî Juda nöbö mö ñîgö nölîb maga mîdöl. Makwam, nagö ñî Sisa mîd yöra yad abañ, nuñ keir mönō kî nugwönîñö,” rönja.

¹² Pol aliö rîmîn, nöbö dib Pestas du nöbö nuñ piaku pîsan mönō aku ñîgîp du pörön, höbkal höñ yadöña, “Sisa mönō

dib na aku nugwönîñö,’ rîlö makwam, nagö Sisa mîd yöra yad abnö,” rönja.

Kîñ Agripa nölöunîñ nuñwa Benis yöñö

¹³ Makwam hör wop mös pînmîn nugugîrön, Kîñ Agripa nölöunîñ nuñwa Benis yöñö, Pestas yöüdöñdön ör gapna höñ aku du nugunö, rön, Sisaria duön, Pestas pîsan wop mîdöy uplöp mîdmä.

¹⁴ Ñîñ wop mîga yöraku mîdîba rîm nugugîrön, Pestas nuñ Kîñ Agripa nugwo yadöña, “Höd Piliks gapna mîdön wop aku, nuñ nöbö i nag ñîgöña. Makwam gapna mabö nuñ aku röböxön, nöbö aku nag ñîgîb yöraku röböx duöña. ¹⁵ Ñî Jerusalem dumîdmön, Juda nöbö God ap höjöpâl ur nölîb nöbö dib bla aipam, Juda nöbö mömönö pî nuöm ñîgîb nöbö dib bla aipam, nöbö aku nugwo ñî mönō diba yadön yadmä, ‘Nagö yadân, Pol nugwo pîl pal ñîgîñ,’ me rîmä. ¹⁶ Jî mönō il i yadölim nugwön ñî ñîgö yadma, ‘An Rom nöbö mö lo i aliö mîdöl. Nöbö mö hör pîl pal ñîgöinîñ. Mönō diba yadîñ, nöbö mönō mijön piaku duön, nöbö ñîgö rî gwogwam rön mämäg il nuñ yöra mönō aku wöxnö yajöña. Nuñ painjö yadân, mönō il i mijön aku, nugwo pîl pal ñîgîñ, me cîñîñö,’ rîma. ¹⁷ Aliö rön, Juda nöbö bla ñî pîsan Sisaria kî höñ, aian ñî du mönō diba yadîb ram möl yuadö möl aku römîdön, Pol nugwo du pön höñö, rîmön, pön hömä. ¹⁸ Ñî rîbyöx nuguma, mönō dib i mîdö, rîm aku, jî mönō diba yadmä akuyöbö mönō yadmîn nugumön mönō dib i mîdölön, wöhö. ¹⁹ Ñîñ hör yadmä, ‘God mönō aku, an yad rî aböl akuyöbö yadöl. Makwam Jisas mödö wöröxön nöbö aku, Pol yada, nuñ kömö mîdö, rö,’ rîmä. ²⁰ Mönō yadmîdmîn ñî nugw rî abölîm makwam, ñî Pol nugwo yad nugumön, ‘Nagö Jerusalem duan, nagö mönō diba yajöñîñ ä?’ rîma. ²¹ Aliö rîmön, nuñ wöhö rönja. Nuñ yadöña, ‘Ñî nag akwör mijîna. Mai Empira Sisa nuñ keir mönō aku yajönîñö,’ rönja. Aliö rîmîn, ñî nugwo Sisa mîd piaku yad abnö, rön, nag ñîgmön aliö akwör mîdö,” rönja.

²² Pestas aliö rîmîdmîn, Kiñ Agripa yadöña, “Pestas. Nöbö aku mönö nuñwa keir yadañ, nî nugunö,” röña. Aliö rîmîn, Pestas yadöña, “Makwam, lañ nunganö,” röña.

²³ Aliö rîmîn, löumîn, Agripa nölöunîñ Benis yöñö, wölîñ wä wä akwör yömön, ami nöbö dib bli aipam, nöbö dib ödöriö bli aipam yölîñön, nöbö mö diba hömîdölîñö, rön, wahax pî girön mönö diba nîgîb rama ram möl yuadö dumä. Hö mîdîm nugugîrön, Pestas nöbö nuñ bli ñîgö yadöña, “Ñîñ du Pol nugwo pön höi,” röña. ²⁴ Aliö rîmîn, pön hömîn, Pestas yadöña, “Kiñ Agripa aipam, nöbö mö hö mîdöi pik aipam, nöbö kî nugwo nugwi. Juda nöbö mö nugwo mönö diba yadön, nöbö kî aṇadö pîl pal nîgîbîm, me röia. Nî Jerusalem mîdmön, nî pañ mönö akwör yadmä. Yörîk hömön, pañ aliar yadöia.

²⁵ Nî nugula, nöbö mö piaku ap gwogwam ödöriö rîm, wop bli pîl pal nîgöi aku, jî nöbö kî nugwo mönö diba yadön nugumön, ap akuyöbö i rölön, wöhö. Makwam nuñ keir yadöña, ‘Empra nuñ keir mönö nî yajönîñö,’ röña. Makwam, nî nugwo Empra yad abîba rîmîdla. ²⁶ Nöbö kî Empra nugwo yad abîñ aku, jî nuñ ap agap apîm rî mönö il aku, köp alîg kai kît nölîb maga nîgöl. Makwam, nagö Kiñ Agripa aipam, nöbö mö bîlîk aipam, nöbö kî ap agap apîm rî mönö il aku nugwöña. Ñîñ mönö nuñ aku nugwön, mönö il mag aku nî yadîñ nî kai kîtön, Empra mîd yöra abna. ²⁷ Rîb na yöx nugul aku, kîlabîs nöbö Empra mîd yöra hör yad abön, lo pödpödiö röd abön aku yadölîm aku wä röinîñö,” röña.

26

Pol Kiñ Agripa nugwo mönö yadöña

¹ Makwam Kiñ Agripa nuñ Pol nugwo yadöña, “Nî nagö audiöx nugugu mîdla; mönö yadö!” röña.

Aliö rîmîn, Pol imaga pabîlön yadöña,

² “Kiñ Agripa. Nagör nî mönö yadö, rîmîdman aku, Juda nöbö mö mönö nî yadmîdöi aku, weik nagö yadîba rîmîdîl

kî, nî wä ra. ³ An Juda nöbö mö röl röl adaku aipam, mönö nuö nuö yadöl yadöl adaku aipam, nañ magalîg mödö nugulö makwam, nagö yadîba rîmîdîl kî, nî wä ra. Makwam, nî mönö yadmön rödmîjîñö.

⁴ “Nî ha ulmîdö mögöriñ nî keir piaku mîdîm wop aku aipam, mai du Jerusalem mîdîm wop aku aipam, nî nöbö pödiöm mîdîm aku, Juda nöbö mö bla magalîg mödö nugwöia. ⁵ Ñîñ nî mîxîl magi nugumîdöia. Nî Perisi nöbö, Juda lo mönö nugwön, mî usüsör rön, hölul rî ri abön mîdmîdla. Ñîñjör mönö aku wöxnö yadmîjîñ aku, nî mönö mi yadmîd, aku me rön, nugunö. ⁶ Makwam God maduar ör nöso auso nöbö ñîgö mönö wä yadmîn, rîbyöx gîba pöx mîdmîdöi mönö akwör nugw pîl makwam, ñîñ nî mönö diba yadmîdöia. ⁷ An Juda il hörîrör akuyöbö möl sö magalîg, God nöso auso nöbö ñîgö yad nîgön mönö wä aku pöxmîdöla.

God nuñ ap wä nöinö, rön ap wä aku pîñîñö, rön, mîl pîxmag yuö bö nugwo höjöpäp gir mîdöla. Makwam Kiñ Agripa, nagö nugwö! God nuñ mönö yadön aku mönö mör yadö, rön, nugw pön mîdîl makwam, nî mönö diba yadmîdöi mîk. ⁸ Makwam ñîñ pödpöd rîmîn nöbö mö wöröxöi akuyöbö, God rañ öbîleñîñö, rî rîbyöx nugwöi?

⁹ “Makwam höd nî keir, Jisas Nasaret yöbö mönö yad nölîmîdmîm nöbö mö piaku ñîgö rî gwogwam cîñö, rön, rîb aku yöx nugumîdla. ¹⁰ Makwam nî Jerusalem mîdön pañ mag akwör rîma. God ap höjöpäp ur nölîb nöbö dib piaku nî yadmîn, nöbö mö Jisas nugw pim akuyöbö mîga akwör du pön hömön, naga nîgmîdmä. Nî keir mönö pî nuöm nîgîb nöbö akuyöbö pîsañ yöwö rîmön, bli aṇadö pîl pal nîgmîn wöröxmî, nî paja yadmîdma. ¹¹ Juda mögum rîb ram piaku yönön, nöbö mö Jisas nugw pîmîdöi piaku ñîgö rîb gwogwo yöxön, ñîñ Jisas mönö nuñ aku röböxîñ, me rön, ñîgö rî gwogwam rîmîdma. Nî rîb adö panyöbö iör nugwön, wop bli nöbö mö piaku ñîgö hölu nugunö, rön, mögöriñ dib pad piaku

yönm+dma.

Jisas nuñ Pol pöñ haiwo aku uröña

¹² “Makwam wop i Damaskas nöbö mö Jisas nugw p+midöi piaku ñ+gö nag ñ+g pön hönö, r+mön, God ap höjöpäl ur nölb nöbö dib piaku ñ+ñ, yöwö rön, köp bli kit nölm+n, pön duma. ¹³ Makwam kin wä na nugwö! N+ naiö mib+l yör kipisö höñ mag aku, ödöi mib+l yöra du girön nugumön, mil mag keiryöbö adöx yöd röul adö kau sebö n+ nöbö bli p+sanj dum+dm+ñ yöra ab nölöña. Mil aböñ aku, naiö mil akuyöbö yöi; mil keiryöbö ödöriö aböña. ¹⁴ Alm+n, an magal+g m+grö bö hö p+n palön, n+ nugumön, mönö i, mönö ödöriö ana Arameik mönö yadön, n+ yadöña, ‘Sol! Sol! N+ pödpöd r+m+n öim r+ gwogwam r+m+dlö? Nagö öim ödöi wä yabunö, r+l aku, j+ nan n+ p+sanj nuö nuö r+m+dlö aku, nan keir ölin höb p+m+dlanö,’ röña.

¹⁵ “Aliö r+m+n, n+ yadma, ‘Nöbö Dib, nagö agö nöböm?’ r+ma.

“Aliö r+m+dmön, Nöbö Diba yadöña, ‘N+ Jisas, öim r+ gwogwam r+m+dlö Nöbö akwör yadm+dlö,’ röña. ¹⁶ Aliö rön n+ yadöña, ‘Makwam wopik nagö öb+lö! N+ nagö mönö yad+ba höm+dla. Nagö mabö r+ nölb nöbö na m+dmön, n+ weik mämäga nugulö aku aipam, n+ nagö mai yabun aku aipam, nöbö mö piaku ñ+gö yad nöinö. ¹⁷ N+ nagö yad abmön, nagö duön, Juda nöbö mö bla aipam, Juda nöbö mö yöi piaku aipam yad nölan, nagö r+ gwogwam r+m+dmön nugug+rön, n+ nagö nugwid+x m+dmön p+ as+x abna. ¹⁸ Nagö mönö wä na ñ+gö yad nölan, mämäg we m+dmöi aku mämäga ix nugwöña. Nagö mönö wä na ñ+gö yad nölan, c+c+bö yuö piaku m+dmöi aku röböxön mila höña. Nagö mönö wä na ñ+gö yad nölan, Seten ölisö mag nuñwa mo piaku m+dmöi aku röböxön God pöl höña. Aliö alm+jöñ aku, ap kib mag gwogwo röi piaku, Acö nugwön röböxan, nöbö mö höd n+ nugw pöi akuyöbö p+sanj pañör kömö m+jöñ+ñö,’ röña.

Pol God mabö r+ nölm+dmönö aku yadöña

¹⁹ “Makwam Kin Agripa. N+ r+ba nugwön nugumön, mögö+r+ba adöx yöd röul adö kau sebö höñ yadön mönö maga nugum aku röböxöl+m. ²⁰ Damaskas duön, nöbö mö piaku ñ+gö mönö wä aku yad nölmä. Mai du Jerusalem nöbö mö ñ+gö yad nölon, mögö+r+ba Juda nöbö mö m+dmöi piaku magal+g ñ+gö yad nölon, Juda nöbö mö yöi piaku yad nölon, r+ma. ñ+gö yad nölon yadma, ‘Ap kib mag gwogwo röi aku, pödpöd r+m+n aliö alöl+ñö, rön, röböxön, God pañyöbö akwör nugw pön, ap gwogwo piaku mödö röböxöl aku nugw+ñ, me rön, God nuñ r+g yad mag akwör c+ne,’ r+ma. ²¹ N+ aliö al+m makwam, wop i God höjöpäl+ba ram aku dum+dmön, Juda nöbö yör+ik ñ+ñ n+ p+ c+c+ ñ+gön p+l pal ñ+g+ba r+mä. ²² Makwam God n+ öim öim nugwid+x m+dmön makwam, n+ wopik yör+ik öb+l gi m+dmön, mönö wä nuñ aku, nöbö mö ib m+dmön piaku aipam, nöbö mö ib m+dmöl piaku aipam yad nölm+dla. Mönö yad nölm+d+l aku, adöi keir wöhö; God mönö yad+ba nöbö bla aipam, Mos+ aipam, mai cön+ñö, rön, kai kitim mönö akwör yad nölm+dla. ²³ God mönö yad+ba nöbö Aisaia God Mönö kai kitön yadöña, ‘Krais höñ, ölin höb pön wöröxön aku, j+ nuñ nöbö höd höbkal öbiön makwam, Juda nöbö mö bla aipam, Juda nöbö mö yöi bla aipam nugwöña, God ñ+gö algör ör kömö p+ba maga ra. Aliö aiön aku, nuñ ñ+gö mil ab nöiön+ñö,’ rö,” röña.

²⁴ Pol mönö aku yad+m nugug+rön, Gapna Pestas mönö diba yadön yadöña, “Pol, nagö nöbö mönö adö hör+rör nugulö akuyöbö, yöc+mac p+pi nagö gwogwo r+m u p+lön yadm+dlanö,” röña.

²⁵ Aliö r+m+n, Pol painö yadöña, “Nöbö dib wä na Pestas. N+ u p+l+m yadm+dmöi. R+byöx nugwön nugw ri abön, mönö m+ ödöriö aku yadm+dla. ²⁶ N+ agö mönöm yadm+d+l ki, Kin Agripa nuñ keir mödö nugwa. Jisas nugwo agap ap+m rön, mönö kai kai rön rim aku umadön rölim. Wöxnö akwör r+mä aku, n+ nugula, Kin Agripa nuñ magal+g mödö nugwa. Alm+n nugwön n+ nugwo ipöxön yadm+dmöi, wöhö,” röña.

²⁷ Pol aliö rön Kiñ Agripa nugwo yadön yadöña, “Kiñ Agripa. Nan God mönö yadib nöbö bla mönö yadim aku, mi yadöinjö, rön, rıbyöx nugulö ä? Nı nugula, mönö aku mi yadöinjö, rön nugulanö,” rönja.

²⁸ Pol aliö rımın, Kiñ Agripa painö yadöña, “Pol. Nan nı, mönö ulmıdö i yadmön, Jisas nöbö nun i mıdan, me rön, nı mönö aku yadmıdlanö owa?” rönja.

²⁹ Aliö rımın, Pol yadöña, “Mönö mıxıla yajınönö mönö metyöbö yajın, nı rıb pañyöbö iör yöx nugwön, God höjöpälön yadmıdla, nagö aipam, nöbö mö mönö yadmön nugumıdöi kıyöbö aipam magalıg, nı rıg mıdıl akuyöbö mıjne, rön, höjöpalmıdla. Makwam nı sen wabılöi akuyöbö nıgö nıgöñinjö, rön, höjöpalmıdöi,” rönja.

³⁰⁻³¹ Pol aliö rımın, Kiñ Agripa aku, Gapna Pestas aku, Agripa nölöunıñ Benis aku, nöbö mö mıdim piaku magalıg öbılön, rıñö bö duön, yadmä, “Nöbö mö bli rı gwogwam rıñ aku, mönö diba yadön, bli nag nıgön, bli anadö pıl pal nıgöña. Makwam nöbö kı mag gwogwo i röl, wöhö,” rımä.

³² Aliö rön, Kiñ Agripa nun Pestas nugwo yadöña, “Weik kılabis rama röböxön röpin duöx aku, jı nun, ‘Sisa mönö dib na nugwönıñö,’ rı makwam, nag mıdön, nöbö dib Sisa mıd aku diönıñö,” rönja.

27

Pol Rom duba rön bıyöja pönja

¹ Gapna Pestas Pol Rom wopik diönıñö, rön yadmın, ami nöbö bla nugwidıx mıdib nöbö dib Julias aku, Pol aipam kılabis nöbö bli kwo aipam pön nugwidıx mıdöña. Ami nöbö piaku nıgö “Empra Ami Nöbö Nun” me rımıdmä. ² Makwam wop aku, bıyöj mögörib Adramitiam yöbö aku, Esia Propins duba rön, Sisaria du anöi nıgöña. Makwam, bıyöj aku pön röbö yuö bö dumıña. Nöbö taun dib Tesalonaika, Masedonia Propins yuadö nöbö i pısan dumıña. Ib nunwa Aristakas.

³ Löum yöbö taun dib Saidon uröpinön du anöi nıgmıña. Julias nun Pol nugwo pı ösös rı ri abön yadöña, “Du nöböhöd möhöd nöbö nıgö nugwön, nagö ap agapım mıden bla nagö nölın,” me rönja.

⁴ Makwam an Saidon röböx duba rön nugumın, hödal diba ödöriö aku hön, röbö diba aipam wöd hömıdöña. Almın, röbö wödöbön mögörib Saipras pö adöi dumıña. ⁵ Al gırön, dumıd dumıd Silisia Propins pedöx pedöxıp rön, du mögörib Pampilia pedöx pedöxıp rön, du Lisia Propins duön, taun dib Maira uröpinön anöi nıgmıña. ⁶ U anöi nıgön, ami nöbö dib kılabis nöbö bla nıgö nugwidıx mıdön nöbö aku nugwöña, bıyöj Aleksadria yöbö i mögörib Itali duba rımıdöña. Makwam, nun anıñ yadmın, bıyöj aku wöl dumıña.

⁷ Bıyöj aku möla wölön, röbö yuö dib bö duön, höimöliö amın dumıd dumıd taun dib Kınidos uröpinmıña. Makwam hödal diba dumıdmıñ adö hömın paxdöriö dub maga nıgölön. Makwam, pö adakwör dumıd dumıd mögörib Salmoni pedöx pedöxıp gırön, röbö wödöbön mögörib Krit sınanı ada pal duön, ⁸ öliöxıp dumıd dumıd mögörib ulmıdö röbö pö yöra, “Bıyöj Mıd Ri Abıb Kau,” me rımıdöi yöra u anöi nıgmıña. Mögörib aku Lasia taun il yöra.

⁹ An akuyöbö alön, höimöliö akwör rıp yönmıdım nugugırön, Juda nöbö mö ap nımölim wop aku hö padıxmın, röbö diba wödıb wop aku mödö höña. ¹⁰ Makwam Pol nun nıgö yadöña, “Nöbö ruai. Dub maga nıgöl aku, dumıdın mönö, ap ömdö yogw ap bla magalıg gwogwo rön, bıyöja aipam gwogwo ran, an magalıg röbö nımıb maga rö,” rönja. ¹¹ Pol aliö rön aku, jı nöbö bıyöj mabö rımıdim nugwidıx mıdön nöbö dib aku aipam, bıyöj mınöbö aku aipam, mönö hör yadmıdmın nugwön, ami nöbö dib Julias, Pol mönö röböxön mönö nıñja yöxöña. ¹² Nöbö mıga akwör yadmä, “Mögörib kı mögörib gwogwo. Hödal diba höb wop kı, mögörib gwogwo kı pöx mıdöinıñ; Piniks womiöx mıd aku du mıjnıña. Hödal diba hön wop aku, bıyöja pön du mögörib aku nıgıñ,

gwogwo rölan,” me rima. Piniks taun aku, röbö wödobön mögörib Krit midä. Biyöj Piniks hömidä aku, hödal diba naiö wöl hömidä adö hömidan mönö, biyöja tar naiö rödip pin dumid adö diöna; ji hödal diba naiö rödip pin dumid adö hömidan mönö, biyöja tar naiö wöl hömidä adö diöna.

Hödal diba hön, röbö diba wödöja

¹³ Makwam ñiñ aliö rimin, yöraku midmin nugugirön, hödal ulula hömidön aku nugwön, “Weik duön dinñö,” rön, biyöj mabö rimidim nöbö piaku, anka abmä aku pixim wölim, röbö wödobön mögörib Krit pö röbö rola dumina. ¹⁴ Al girön dumidim nugugirön, rib pia hödal dib ödöriö, mögörib Krit adöi yöbö, biyöj duba rimin adö hön, biyöja pi höuöilmel röja. ¹⁵ Almin, biyöj mabö rimidim nöbö piaku nugwön, pön paxdöriö dunö, rön, ri nöi nugwön, röböxmän, anin aipam pön ban yuö mibila duöja. ¹⁶ Hödal aliö rön pön dumän, dumid dumid röbö wödobön mögörib ulmidö Kauda me rimidöi aku, pö adöi dumän nugwön hödal diba hömidön aku ödör pöja. Almin nugugirön, yadmina, “Hödal ulmidö hömidä aku, biyöj ulmidö midä aku pön, biyöj dib möl aku pi nigññö,” rön, pi öliöx midön nigmina. ¹⁷ Biyöj ulmidö aku pön biyöj diba möla nig ri abön, biyöj diba pal gixib maga rö, rön, biyöja naga pilimñaxiö nig gö nigmä. Makwam, “Hödal öñöñ diba hömidä ki, biyöj an aku pön du rig jimi Sötis me rimidöi piaku duön, rig jimi gwogwo aku pinan, gwogwo cönñö,” rön, ap uñ sel wabilim aku yau abön, ölölo rimin ipöx gir dumina. ¹⁸ Hödal diba hö gör midön makwam, löumin biyöj aku womiöxan, me rön, ömdö yogw ap piaku pi röbö yuö abmä. ¹⁹ Löum yöbö aku kwo algör ör, hödal diba hö gör midön makwam, biyöja midä ri aban, me rön, ap pödpödiö biyöj möla nig gim midön ap bla, magalig nugwogwo pi röbö yuö abmä. ²⁰ Makwam an öim öim naiö gupö bla nugumidölöl, wöhö. Hödal diba algör hö gör midön makwam, rib i yöx nugwön, yadmina,

“Mögörib i duöinñ; wöröx pöcnñö,” rön, rib aku yöx nugumina.

²¹ Makwam mixil magi ñiñ ap mag ñimmidölim. Mai Pol midim mibil yöraku öbilön yadöja, “Nöbö ruai, mönö ni yadim aku nugwöyix aku, an röbö wödobön mögörib Krit ör midön, ömdö yogw ap piaku pi röbö yuö bö abölölix. ²² Makwam ni ñigö yadmidla, wopik rib miga yöxmijeñ; wahax pön rib wä yöx nugu girön mijöña. An i wöröxöinñ. Biyöj akwör anadö gwogwo cöna. ²³ Ni God nugwo mabö ri nölib nöbö nunwa midil aku mi, weik cixbö yuö God ejol nun i agal abmin, ni midil il yöra hön ni yada, ²⁴ ‘Pol, nagö ipöxmijnö! Midön, nöbö dib Sisa midä yöra duön, mönö diba nugunö. Makwam biyöj möla midöi nöbö mö akuyöbö, God ñigö algör nugwidix midan bli wöröxeñ. God nun nagö uliöxön mönö, kömö midib mag ñiña nan nölö,’ ra. ²⁵ Makwam, ha ruai, ñiñ ipöxmijeñ; ribyöx giba alig mijöña. Ni nugula, ni nugw pil God aku, nun rig yad mag akwör cöna. ²⁶ Makwam an dumid dumid, röbö wödobön mögörib i dun, biyöja rig jimi rola pin gö nigöññö,” röja.

Biyöja anadö gwogwo röja

²⁷ Makwam hödal aku anin aliö pirag dumid dumid wop akuyöbö ragpid adokwebö kwo (14) duöja nugwön pixmag yuö bö aku, ban yuö dib Edriatik, rimidöi aku, mibil yöra du girön, biyöj mabö rimidim nöbö piaku, rib i nugwön, mögörib i womiöx uröpinib maga rö, rima. ²⁸ Ñiñ rib aku yöx nugwön, rig jimi rola womiöx midönö wöhö, rön, ap röbö nig nugwöi i nigön nugumin mixil dib dib 40 mita midöja. Hör ulul mag minji duön, ap aku iswob nigön nugumin mixil dib dib 30 mita midöja. ²⁹ Almin, an rig dib aso rol yöra dub maga rö, rön, ipöxön, anka hogwa mös abmin nugwön, biyöja gö nigöja. Gö nigmin nugugirön, God höjöpälön yadmä, “Ruö yadkap löuan naiö nigan,” me rima. ³⁰ Makwam biyöj mabö rimidim nöbö piaku, röbö wödobön mögörib aku hör il yöraku duba, nöbö mö

bli nugugu mɪdim aku nugwɔn mɔnɔ wai nɔlɔn, yadmä, “Biyöj ulmɪdɔ aku pɔn du biyöj yöcmac adɔ kwo abɔn, anka bli alig abɪn,” me rɪmä. ³¹ Ñɪn wai nɔlɔn aliö almɪn nugugɪrɔn, Pol nugwɔn, Julias ami nɔbö nuɲ bla pɪsaɲ ñigö yadɔɲa, “Biyöj mabö rɪmɪdim nɔbö ki, ñɪn biyöj ulmɪdɔ aku pɔn bɔr dumɪjɔñ aku, ñigö magalig wörɔx pöcɔñɪnɔ,” rɔɲa. ³² Pol aliö rɪmɪn, ami nɔbö piaku, biyöja rɔbö yuö bö abɪba rɪmɪdim nag aku, aɲadɔ rɔmaxdör abmɪn, rɔbö yuö bö pɪnɔɲa.

³³ Makwam ruö löuba rɔɲ mag aku, Pol ñigö yadɔɲa, “Wop akuyöbö ragpɪd adokwebö kwo (14) rɪb mɪga yöx nugwɔn, ap mag nɪmölöi; hör ɔr mɪdöia. ³⁴ Makwam, wopik ap bli nɪmɔña. Nöi mɪjɔn aku, pödiö mɪjɔñ? Nɔbö mö panyöbö i yöcmac panö panyöbö i rɔd pɪnenɪnɔ,” rɔɲa. ³⁵ Pol aliö rɔn, bred bli pɔn, ñɪn mɪdim mibɪl yöra God nugwo ri ablaɲe rɔn, pɪ gɪlɪxɔn, ap bli nɪmɔɲa. ³⁶ Pol nuɲ nɪmɪm nugugɪrɔn, ñɪn kwo algör höbwab ñɪɲa wä rɪmɪn, ap bli pɪ nɪmɪmä. ³⁷ An nɔbö mö padokwo padök akuyöbö möl sɔ (276) nɔbö mö biyöj möl aku mɪdmɪɲa. ³⁸ Makwam ap nɪm pörɔn, biyöja womiöxaɲ, me rɔn, wit mɪdɔɲ piaku pɪ rɔbö yuö bö abmɪɲa.

³⁹ Ruö löumɪn nugugɪrɔn, mögöriɪb aku nugumɪɲa, jɪ biyöj mabö rɪmɪdim nɔbö piaku mögöriɪb aku pikai, me rɔn, yualöbmä. Makwam ñɪn nugumɪn, ban yuö dib adɔ sɔ bɪr dumɪdɔɲ aku, rɔbö halai wä akwör mɪdɔɲ adɔ makwam, yadmä, “Biyöj rol ödöriö akwör dinɪnɔ,” rɪmä. ⁴⁰ Makwam, biyöj anka abmä nag piaku aɲadɔ rɔmaxdörɔn, biyöj adöi adöi nɪgim stiö hogwa yauio rɔböxɔn, ap uñ sel diba yau nɪgmä aku, iswob pɪrag wöl wabɪlɔn, dumä. ⁴¹ Dumɪd dumɪd, biyöj yöcmac adɔ du rɪg jɪmi rola pɪnɔn, aɲadɔ pɪlɔ rɔb gö nɪgɔɲa. Aliö pɪlɔ rɔb gö nɪgmɪn, ban yuö dib aku wöd hɔn, biyöj höbaj adɔ aɲadɔ pal gɪlɪx ab gɪlɪx rɪ pɔn duɔɲa.

⁴² Almɪn, ami nɔbö bli hɔn, nɔbö dib ñɪɲa Julias nugwo yadmä, “Biyöj ki

gwogwo rɪmɪda. Kɪlabɪs nɔbö piaku bɔr dumɪdɪɲ, anɪɲ yadyöxöña. Makwam, ñigö pɪl pal nɪgnɪnɔ,” rɪmä. ⁴³ Aliö rɪmä aku, jɪ Julias, Pol nugwo rɪbyöx nugwɔn, ñigö wöhö rɔn, yadɔɲa, “Nɔbö rɔbö pɪxdör nugwöi piaku höd rɔbö pɪxdör diöña. ⁴⁴ Mai nɔbö rɔbö pɪxdör nugwölöi piaku, bapö rɪb rɪb bla pɔn, pɪ cɪcɪ nɪgɔn yaxɪp duɲ,” me rɔɲa. Aliö rɪmɪn, rɪg yadɔɲ mag akwör rɪmɪɲa. Nɔbö i rɔbö nɪmölɪnɪɲ; magalig kömö dumɪɲa.

28

Pol mögöriɪb Molta du mɪdɔɲa

¹ Makwam an rɔbö wödobɔɲ mögöriɪb dumɪɲa, nɔbö mö piaku mɪdim bla anɪɲ yadmä, “Kɪ mögöriɪb Molta,” me rɪmä. ² Aliö rɔn, anɪɲ pɔn ösɔs rɪ ri abmä. Anɪɲ ruö pɪl pal nɪgɪm lɪd pɪlɔɲ makwam, anɪɲ pɪ ösɔs rɪ ri abɔn, rɪn rag hö urmɪn, mauɔn rɪmɪɲa. ³ Pol piöɲö du bɪ löx löx bli hölu rag hö urmɪn nugugɪrɔn, hakai i bɪ löx löx rag hömɪdɔɲ alebö piaku mɪdɔɲ makwam, rɪn aña abmɪn, wölɔn Pol nugwo imag wab aku öbɪx rɪp alig nɪgɔɲa. ⁴ Almɪn, nɔbö mö mögöriɪb aku mɪdim piaku nugwɔn, ñɪn keir yadmä, “Kɪlabɪs nɔbö ki nuɲ gwogwam rɪ makwam, kömö dubä maga nɪgöl. Ban yuö yöra mɪdɔn, biyöj aku gwogwo rɪmɪn wörɔxöl aku, weik wörɔxɔnɪnɔ,” rɪmä. ⁵ Aliö rɪmɪn mɔnɔ, Pol imag nuɲwa palgwañ rɪmɪn, hakai aku kitu pɪnɔn, rɪn yöɔɲa. Makwam Pol nugwo ap i rölɔɲ. ⁶ Almɪn, nɔbö mö piaku ñɪn keir yadmä, “Nɔbö ki nugwo hakai öbɪx aku dɪxɔnɪnɔnɔ dɪxölɔɲ rɪmgör wörɔxɔnɪnɔnɔ,” rɔn, mɪɲi uplɔb nugugu mɪdmä. Makwam aliö nugugu mɪdim, nugwo ap i rölɔɲ, wöhö. Ñɪn nugwɔn, yadmä, “Nɔbö aku nɔbö ödöriö i yöi; nuɲ god i mɪdɔ,” me rɪmä.

⁷ Makwam mögöriɪb aku nugwidɪx mɪdɔɲ nɔbö dib aku ib nuɲwa Pablias. Mögöriɪb nuɲ aku il yöra ku mɪdɔɲ makwam, an pɔn ram nuɲwa duɔn, wop mös paɲ nugwidɪx mɪd ri abɔɲa. ⁸ Nɔbö dib aku nuö nuɲwa ap rɪmɪn, mɪxɪñ nuɲwa rɪn abɪm, höba yuö rɔbɪm,

wöröxmıdöŋa. Jı Pol nuŋ Pablias nuö nugwön, God höjöpälön, nugwo imaga nıgmın nugugırön, ap rön aku anadö kömö nıgöŋa. ⁹ Almın mönö, nöbö mö mögörib aku ap rön piaku audiöx nugwön hömın nugugırön, Pol nuŋ God höjöpalmın, ñıgö kömö nıgöŋa. ¹⁰ Pol almın mönö, anıŋ nugwidıx mıd ri abön, bıyöja pön duba rımdmın wop aku, ap agap apım mıdölöŋ bla anıŋ amnıma b nölma.

Pol taun dib Rom uröpinöŋa

¹¹ Makwam mögörib aku, bıyöj Aleksadria yöbö i hö mıdöŋa. Bıyöj aku ib nuŋwa “Ha Wab” me rıma. Wop aku hödal diba höb wop aku höŋ makwam, dub maga nıgölmin, yöraku mıdöŋa. An aipam mögörib akwör mıdmın, mılmej mös paŋ röd pöŋa. ¹² Bıyöj Ha Wab aku möla wöl duön, taun dib Sairakius uröpinön anöi nıgmın. U anöi nıgön, wop mös paŋ yöraku mıdmın. ¹³ Bıyöj akwör pön, Sairakius röböxön, taun dib Regium dumın. Löum yöbö hödal dib i höglöm adö hö pıraiumın, bıyöja rımgör pön dumın, wop mösör röbö yuö yöra mıdön, Putiolai taun uröpinön anöi nıgmın. ¹⁴ Mögörib aku Jisas nugw pim nöbö mö bli mıdim makwam, anıŋ yadmä, “An pısaŋ hölım mıdön, dine,” rıma. Aliö rımin, ñıgö pısaŋ wop akuyöbö mıj sö hölım mıdön, “Rom duŋö,” rön, dumın. ¹⁵ Makwam Rom nöbö mö Jisas nugw pim bla, “Pol nöbö piaku höñıŋö,” rımin nugwön, bli hö anıŋ Apias Sımaim mibıl aku möigw palmä; bli hö anıŋ Hölımıb Ram Mös Paŋ mıdöŋ mögörib aku möigw palmä. Pol ñıgö nugumın, höbwab nuŋwa wä rımin, God nugwo ri ablaŋe röŋa. ¹⁶ Makwam an du Rom mıdmın, gapman nöbö dib aku Pol nugwo yadöŋa, “Ram naŋ i keir hölımanö,” röŋa. Aliö rımin, Pol nuŋ ram i hölu nugwön hölımön mıdmın nugugırön, ami nöbö i nugwo nugwidıx mıdöŋa.

Pol Jisas mönö wä aku taun dib Rom yöra yad nölöŋa

¹⁷ Pol wop mös paŋ mıdön, Juda nöbö dib mögörib aku mıdim piaku ñıgö wö rım, hö mögum rımın, yadöŋa, “Nöböhöd nöbö. Nı nöbö mö an piaku ap gwogwo i rön, nöso auso nöbö mönö rıg yadım akuyöbö i röd aböi aku, jı Juda nöbö dib Jerusalem yöbö piaku nı pı cıci nıgön, pön du Rom gapman nöbö dib piaku nölma. ¹⁸⁻¹⁹ Rom gapman nöbö piaku nı mönö diba yadön nugumın mönö il i mıdölöŋ. Nı pıl pal nıgıb maga nıgölöŋ. Makwam, nı, yau abnıŋö, rön, nugumä aku, jı Juda ada mıdim piaku mı usüsör rön, nı iswob mönö diba yadmä. Akuyöbö almıdmın mönö, nı yadma, ‘Sisa nuŋ keir mönö na nugwönıŋö,’ rıma. Makwam nı nöbö mö nı Juda bla ñıgö mönö i yadıba höi. ²⁰ An Juda ada Nöbö Diba nugwo rıbyöx gıba alıg mıdöl mönö wä nuŋwa akwör yad nölmon, nı nag nıgöi kı. Mönö aku yadıba mı ñıgö wö rımön höıŋö,” röŋa.

²¹ Pol aliö rımin, nugwo painö yadmä, “Nöbö mögörib Judia yöbö piaku, kı hön mönö köp nölmin höm, mönö gwogwo bli yadmın, nugwölöl. ²² Makwam an nugumın, Juda nöbö mö piaku piaku magalıg yadöia, ‘Nöbö mö rıb nagö yöxlö akuyöbö nugwöi piaku, nöbö mö waiö yöi,’ me röia. Makwam, naŋ mönö naŋa keir yadaŋ, an keir nugunö,” rıma.

²³ Ñıŋ aliö rön, wop i mönö yajnıŋö, rön, yad nıgmä. Yad nıgım wop akwör, nöbö mö höd hem akuyöbö yöi, mı nöbö mö mıga Pol mıdöŋ ram aku cıci bö yuö alıg hö mögum rıma. Alön hö mögum rım nugugırön, Pol nuŋ, God nöbö mö pıba rön, Ha nuŋwa yad abmın, Kın röxg höŋ mönö aku yad nölıba, Mosıs aipam, God mönö yadıb nöbö piaku aipam, maduar ör Jisas al aliö cönıŋö, rön, kai kıtım mönö aku ñıgö yad nölöŋa. Jisas mönö aku yadmön nugwıŋ, me rön, Pol mönö aku yad nölmdmın nugugırön, naiö röd pöŋa. ²⁴ Makwam mönö yadöŋ aku, bli yadöŋ akuyöbö nugw pıma jı bli nugw pölım. ²⁵ Pol nöbö mö nugw pölım bla ñıgö yadöŋa, “Maduar ör İnöm Leia nuŋ Aisaia pısaŋ mıdmın nugugırön, nuŋ nöso auso

ñiŋ bla mönō ma yadōŋa. ²⁶ Mönō aku Aisaia nuŋ God Mönō rɪb mɪŋi kai kitōn yadōŋa,

‘Naŋ duōn Juda nöbö mö bla ñigō yajɪnō,
“Mönō yadɪŋ nugwōñ aku,
jɪ mönō rɪg yada maku, me rōn, rōx
nugweñ.

Mämäga nugwōñ aku,
jɪ ap i nugweñ.

²⁷ Nöbö mö bɪlɪk mönō na yadɪl aku
ñigō ipɪtmɪn nugwölōi.

God Mönō nugwɪŋ, anɪŋ raŋ,
nöbö mö nuŋwa keir mɪdɪb maga rō,
rōn,
rɪmɪj möla pidɪxōn, mämäga ipax gɪ
mɪdōiŋö,” rane,’ rōŋa.

²⁸ “Makwam, Juda nöbö mö bɪlɪk nugwi!
Ñiŋ Juda ada, God mönō wä aku rōböxōi
aku, nuŋ yadmɪn, mönō wä aku Juda nöbö
mö yōi möl bli duaŋ nugwōn ñiŋ mönō aku
pōñiŋö,” rōŋa. ²⁹ Pol ñigō mönō aku yad
pōrmɪn nugugɪrōn, Juda nöbö mö piaku
ñiŋ keir du gɪrōn, painjö yadɪm painjö
yadɪp dumä.

³⁰ Pol taun dib Rom hölɪmōn mɪdmɪd
ram aku wobōn hölɪm gɪr mɪdɪm, kɪm
mös yōnōŋa. Nöbö mö nugwo nuguba
hömɪdim piaku ñigō magalɪg yad wahax
pōn, pɪ ösös rɪ ri abōŋa. ³¹ Nöbö mö
nugwo hem piaku, God nöbö mö pɪba
rōn, Ha nuŋwa yad abmɪn, Kiŋ rōxg höŋ
mönō aku ñigō yad nölōn, Nöbö Dib Jisas
Krais mönō wä aku yad nölōn, rɪmɪda.
Nuŋ alōn rɪmɪdmɪn, Rom gapman nöbö
dib bla nugwo yadyōxōlim makwam, nuŋ
mɪ usüsör rōn nöbö mö piaku ñigō mönō
yadōn, ödōriö akwör yad nölɪda.

Pol nuŋ Rom nöbö mö ñigö köp kai kitöŋa

Pol nuŋ Rom nöbö mö ñigö köp kai kitöŋa

¹ Ní Pol. Krais Jisas mabö rí nölíb nöbö nuŋwa mídla. God ní yad nígmín, Krais Jisas mönö wá pön dub nöbö i mídla. God nuŋ ní pímn, God Mönö mag wá aku pírag yönmídla. ² Makwam mönö mag wá aku, God maduar ör mönö yadíb nöbö nuŋ bla ñigö yadmín, ñiŋ God Mönö aku Mönö Lei aku kai kitön ríŋ yadim mag akwör röŋa. ³ Mönö Leia kai kitön yadim aku, ñiŋ God Ha nuŋwa mönö akwör yadmá. Depid yóxim yóxiŋ höuöilmel rön, nugwo yóŋ pön hömn, nöbial mĩxiña ñigöŋa. ⁴ Makwam nuŋ Nöbö lei ödöriö wöroxön öbílön makwam, ölsö keiryöbö ödöriö aku nugwön nugwöla, nuŋ God Ha nuŋwa ödöriö, Nöbö Dib ana Jisas Krais.

⁵ Jisas Krais ní uliöxön mönö pí ösös röŋa. Jisas Krais íb nuŋwa bíl sö duan, me rön, God nöbö bla aipam ní aipam yad ñigön yadöŋa, ñiŋ nöbö mö mögörib ríŋwon piaku piaku ñigö magalíŋ Jisas mönö wá yad nölíŋ, ñiŋ mönö wá aku nugw pön, ríŋ yad mag akwör ríŋ, me röŋa. ⁶ Makwam ñiŋ Rom nöbö mö mídöi yöra, God ñigö kwo algör ör Jisas Krais nöbö mö nuŋwa keir yad ñiga.

⁷ Makwam, ñigö Rom ada, God nuŋ, nöbö mö na mídíŋ, me rön, pí madmag ödöriö ñig nöbö mö piaku, ñigö köp kí kai kitmídla. Acö God, Nöbö Dib Jisas Krais, ñigö pí rí abön, nugwidíx míd rí abíŋ, ñiŋ tar míd rí aböña.

Pol taun díb Rom dínö, rön, ríŋ aku yöx nugwöŋa

⁸ Mönö höd yadíba rímidíl aku, ñiŋ Jisas Krais nugw pöi mönö aku, nöbö mö mögörib ríŋ adadó piaku magalíŋ haiwo aku nugwön yadmín dumída. Makwam, ní Jisas Krais nugwo höjöpälön, God

nugwo rí ablaŋe rímidla. ⁹⁻¹⁰ Ní God Ha nuŋwa mönö wá aku, ríŋ paŋyöbö akwör yöx nugwön kwockwoc palön yad nölíp yönön, God mabö nuŋwa rímidla. God nuŋ nugwa, ní nugwo höjöpälön mönö, öim öim íb ñiŋa yadmídla. God nuŋ ödöi níŋaŋ, ñiŋ mídöi yöraŋ u nugunö, rön, nugwo höjöpalmídla.

¹¹ Jisas mönö wá nuŋ bíl ñigö yad nölmön, God Inöma nuŋ inöm ñigö ap waiö i nölaŋ, inöm ñigö yuö kwo gö mídán, me rön, ñiŋ mídöi yöraŋ u nugunö, rön, ríŋ aku öim ríbyöŋ nugu gíron mídla.

¹² Makwam adakwör yöi. Ní in aku, ní Jisas Krais nugw píŋ aku nugwön, ñiŋ inöm ñigö yuö kwo ölsö pön, Jisas Krais nugwo mí nugw pí gö ñigöña. Makwam mag aliö akuyöbö, ñiŋ Jisas Krais nugw pöi aku nugwön, ní kwo algör ör inöm na yuö kwo ölsö pön, Jisas Krais nugwo mí nugw pí gö ñiga.

¹³ Haul nöbö mölöu nöbö. Ní ñigö u nugunö, rön, ríŋ aku öim yöx nugumídíl aku, jí ödöi mídölön. Wön, Jisas Krais mönö wá aku yad nölmön, ñiŋ mönö wá aku nugwön, ríŋ yad akwör nugw pön, Jisas Krais nugw píŋ, nuŋ ñigö pí asíx aban, me rön, ríbyöŋ nugula. Nöbö mö mögörib hörírör mibíl piaku ríŋ rím mag akuyöbö, u mibíl ñiŋ yöraŋ paŋ mag akwör rílöxa.

¹⁴ Makwam Jisas Krais ní kömö pön makwam, ní ríbyöŋ nugul aku ní ap ríba mída. Ní nöbö mö piaku mönö wá nuŋ aku yad nöina. Grik nöbö mö akuyöbö aipam, Grik nöbö mö yöi akuyöbö aipam, nöbö mö kai kíŋb nugwöi akuyöbö aipam, nöbö mö kai kíŋb nugwölöi akuyöbö aipam, ñigö magalíŋ mönö wá nuŋ aku yad nöinö, rön, ríba paŋ akwör yöx nugula. ¹⁵ Makwam, ní ñiŋ taun díb Rom mídöi piaku kwo algör ör, u Jisas mönö wá aku ñigö yad nöinö, rön, ríba paŋ akwör yöx nugula. ¹⁶ Jisas Krais mönö wá nuŋ aku God ölsö alíŋ yadmíd makwam, nöbö mö mönö aku nugw píŋjóñ aku, mönö wá aku ñigö pí asíx aböna; Juda nöbö mö akuyöbö aipam, Juda nöbö

mö yöi akuyöbö aipam, ñigö magalig pi asix aböna. Makwam, ni Jisas mönö wä nuñ aku ri byöx nugwön, ri byöx nugu gör midla. ¹⁷ Jisas mönö wä aku nugwön nugwöla, God nuñ agö magim rön nöbö mö ap kib mag gwogwo röi akuyöbö ñigö nöbö mö kömö wä, me cöna. Nöbö mö piaku ñiñ mag wä ri ri abön röi aku nugwön, God ñiñ nöbö mö kömö wä, me ren; ñiñ Jisas mönö wä aku nugw pöi aku nugwön, ñiñ nöbö mö kömö wä, me cöna. Adakwör, God Mönö kai kitön yadmä, “Nöbö mö God Mönö rig yad aliar nugw pimijöñ akuyöbö, God ñigö nöbö mö kömö wä ni, me ran, ñiñ kömö ödöriö mijöñiñö,” röña.

Nöbö mö Jisas Krais nugw peñ akuyöbö mönö diba yöxöña

¹⁸ Nöbö mö God Mönö ma nugwöyix aku, ji nöbö mö bli God nugwo ri byöx nugwölön, mag gwogwo rön, God Mönö ma aku röb mögö ñixöia. Makwam, God nuñ ölisö wölmän, ñigö mönö diba yadiba rimida. ¹⁹ God nuñ nöbö pödiöm mid aku, nuñ keir wöxnö nigmin nugwöia. ²⁰ Nuñ maduar ör mögörib migrö ki ri nigön wop aku ila nigön, nuñ God nöbö ölisö ödöriö öim öim mid aku wöxnö midmin nugwöia. God nuñ ap agap apim ri nigön akuyöbö ör nugwön, nuñ nöbö pödiöm mid aku nugwöyixa. Nugweñ aku, ap ñiñ. ²¹ Makwam, God nugwo nugwöi aku, ji nugwo ri ablane rön, ib nuñwa yadmän adöx sö duöl. Rib amnör yöxön, u pilön, pıxmag gur mag akuyöbö röxg midöia. ²² An nöbö mö rib wä yöx nugwölöñö, röi aku, ji ñiñ nöbö mö u röxg midöia. ²³ God öim mid aku nugwo uplöbön, hör ap bli pön, nöbö mö röxg ri nigön, urap yöur akuyöbö ri nigön, köpdö möjögöñiñ akuyöbö ri nigön, ap piaku god an, me rön, höjöpälöia. ²⁴ Almıdmän, God ñigö röböxmän, ñiñ rib gwogwo ödöriö yöx nugwön, mö kib nöbö kib rön, mag gwogwo rol aku duön, mıxiñ ñiña keir ri gwogwam röia.

²⁵ God Mönö ma aku röböxön, inakmönö höröi mönö aku nugw pöia. God ap ri nigön bla akwör höjöpälön, nuñ ap ri nigön piakwör iba yadmän bil sö dua. Makwam God ap magalig ri nigön aku, ib nuñwa yadın bil sö duöxa. Ib nuñwa akwör öim öim yadın bil sö duan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

²⁶ Ñiñ algör mag mi gwogwo ödöriö rimıdim aku, God ñigö röböxmän, ap möigw hömid mag gwogwo piakwör rimıdöia. Mö piaku, nöbö ödöriö pön midibä aku röböxön, mö bli pısan mag gwogwo adakwör röia. ²⁷ Nöbö piaku kwo algör ör, mö ödöriö pön midibä aku röböxön, nöbö i nöbö i nugumän rin alñö yönmän, nöbö piaku mıxiñ ñiña keir mag gwogwo röia. Mag akuyöbö alön painjö ölin höb pöia.

²⁸ God mönö yöxöiniñö, rön, ri byöx nugwim makwam, God ñigö röböxmän, mag gwogwo ap rölibä ñigö madmaga pabil nöl piakwör röia. ²⁹ Makwam ñigö mag gwogwo rib adaku riba pan akwör nigmin, ñiñ mag gwogwo ödöriö akwör ri girön, ap piaku anör midan, me rön, rib aku yöx nugu girön, amnimab ri gwogwam ri girön, röia. Nöbö mö ap wä ñiñ piaku ap an i alig midölö, rön, rib gwogwo yöx nugwön, nöbapö pilön, nuö nuö rön, inakmönö hörön, rib gwogwo akwör yöx nugwöia. Makwam, nagö yada ni yada, rön, ³⁰ nöbö mö yad mönö nigön, God nugwo rib gwogwo yöxön, nöbö mö yad mag pin il piabö nigön, anör nöbö mö dib me ri nugwin, me rön, ib ñiña keir mag wölöia. Rib yonyöbö ada bli yöx nugwön mag gwogwo riñö, rön, rib ñiñ akwör yöx nugwöia. Nauö nam mönö yadöi aku röd aböia. ³¹ Ñiñ rib nigöl. Mönö yad nigöi adaku mai duön röloi. Ñiñ nöbö mö halöu ha piaku madmag nigölöi. Nöbö mö bla piaku nugumän, lib pilöl. ³² Alöi aku, God wöhö rimän ölin höb diba pıba nugwöi aku, ji nugwogwo röia. Nöbö mö bli mag akuyöbö almıdmän nugwön mag wä rimıdöinö, röia.

1:17: Hab 2:4; Rom 3:21-22

1:19: Apos 14:15-17; 17:24-28

1:20: Job 12:7-9; Sam 19:1

1:21: Epes 4:17-18

1:22: Jer 10:14; 1Kor 1:20

1:23: Diut 4:15-19; Sam 106:20

1:27: Lep 18:22; 20:13; 1Kor 6:9

2

God mönö diba yadön, mönö ödöriö akwör nuöm nīgōna

¹ Makwam ñiñ nōbō mö bli ñigō yad höimōuön yajōña, “Nōbō mö piaku pōdpōd rīmīn ap kib mag gwogwo röiñö,” cōñ aku, jī ñiñ keir algör rīmīdōi makwam, God nugwön ñigō mönö diba yajōn aku, ñiñ aipam mönō painö yadīb maga mīden.

² An nugumīn, God nuñ mönō ma akwör yada. Makwam, nōbō mö mag aliö akuyōbō rīmījōñ bla, ñigō mönö diba yajōn aku, mönō ödöriö akwör yajōna.

³ Nōbō mö ap kib mag gwogwo röi akuyōbō, me rōn, yad höimōuōñ aku, jī ñiñ keir algör röia. Makwam, ñiñ rīb kai yōx nugwōi? God anīñ mönō diba yadenīñö, rōn nugwōiñö ä? ⁴ God nōbō waiö, ñigō nōbō mö öim mī gōj uliōxōn, tar höimōliö rīp duön, rīmīgör ölisö rōdöl aku nugumīn, nuñ nōbō hör i röxa ä? Makwam nugwi! Nuñ tar höimöl gī mīd aku, nī rīmīgör ölisö rōdōin, ñiñ ap kib mag gwogwo röi aku, pōdpōd rīmīn aliö alölīñö, rōn, rōbōxīñ, me rōn, tar höimöl gī mīda. ⁵ Makwam God tar höimöl gī mīdōn rīmīgör ölisö rōdöl aku, ñiñ ap kib mag gwogwo röi aku, pōdpōd rīmīn aliö alölīñö, rōn, rōbōxölōi. Ñiñ mönō nuñwa höj nugwön, ap kib mag gwogwo röi mag akwör rī gōr mīdōia. Makwam, God nōbō mö rīg röi röi akuyōbō nugwön, mönō diba yadīb wop aku, ñiñ mönō dib ödöriö yōxōña. Wop aku, nuñ mönō diba yadön, paxdöriö akwör yadañ, wōxnö nugwōña. Ap kib mag gwogwo röi aku, nuñ nugwön ölisö rōdōn ñigō öliñ höb painö pī nöiōna. ⁶ “Nōbō mö pañ pañ rīg röi röi akuyōbō nugwön, God ñigō kwo algör pañ pañ painö nöiōna.”

⁷ Wop aku nōbō mö kai, God anīñ mil wā nuñwa nölön, mönō wā yadön, kömö öim mīdīb mag aku nöiönīñö, rōn, nōbō mö bli ñigō öim öim mag wā rī ri abōn röi nōbō mö piaku, God ñigō kömö öim mīdīb maga nöiōna. ⁸ Makwam nōbō mö kai kai, ap mīxīñ ñiñja keir ör rībyōx nugwön, mag

wā adaku höj nugwön, mag gwogwo rīñ diön nōbō mö piaku, God ñigō nugwan mī ölisö wōlañ, ölisö rōdōn, öliñ höb diba pī nöiōna.

⁹ Makwam Juda nōbō mö akuyōbō aipam, Juda nōbō mö yōi akuyōbō aipam, mag gwogwo rol aku rīmījōñ aku, God ñigō yadañ, ñiñ magalīg amīn mīd gīrōn, rīb mīga yōx nugu gīrōn mījōña.

¹⁰ Makwam Juda nōbō mö bla aipam, Juda nōbō mö yōi akuyōbō aipam, mag wā rīmījōñ nōbō mö piaku, God ñigō magalīg mil wā nuñwa nölön, mönō waiö yadön, pī ösös rañ, mīd ri ab gī mījōña. ¹¹ Aku agapīm: God nuñ adōi mönō adōi duenīm. Ödöriö mīd akwör nugwön, nōbō mö ñigō pī asīx hörīrör nīgōna.

¹² Juda nōbō mö yōi piaku, Mosīs kai kītōñ lo nugwölōi akuyōbō, ap kib mag gwogwo rīmījōñ aku, lo mönō nugwölōi aku, jī ñiñ mögōrīb gwogwo diōña. Makwam nōbō mö Mosīs kai kītōñ lo nugwōi piaku, ap kib mag gwogwo rīmījōñ aku, God nuñ lo mönō aku pōn, ñigō mönō diba yajōna. ¹³ Nōbō mö lo mönō nugumīdōi akuyōbō, God ñigō nōbō mö kömö wā nī, me rōn yaden. Nōbō mö lo mönō rīg yad mag akwör rīmījōñ piakwör, God ñigō nōbō mö kömö wā nī, me cōna. ¹⁴ Juda nōbō mö yōi akuyōbō Mosīs kai kītōñ lo aku nugwölōi. Makwam ñiñ rīb ñiñja keir yōx nugwön, lo mönō rīg yad mag akwör rīmījōñ aku, rīb mag ñiñja keir lo rōxg mīda. ¹⁵ Ñiñ aliö rībyōx nugwön röi makwam, an nugwön nugumīn, lo mönō aku yuö ñiñ kwo mīda. Wop bli rīp duön, yuö ñiñ bö, “Rī gwogwam rīmīdölīñö,” rōn nugwōia. Makwam wop bli rīp duön, yuö ñiñ bö, “Rī ri abmīdölīñö,” rōn nugwōia.

¹⁶ Jisas Krais mönō wā yad nölīp yōnmīdīl aku yadmīda, mönō diba yadīb wop aku, God nuñ Jisas Krais yadmīn, nōbō mö ap kib mag gwogwo umadiö röi piaku, yad rōd wōxnö nīgañ, nuñ rīb mag ñiñja keir madmag yuörīb ñiñ kwo agap apīm yad aku nugwön, ñigō mönō diba yajōna.

God nuŋ lo mönō anōr nōlōŋ makwam, an Juda ada nōbō mö nuŋ keir ödōriō mīdōlīŋō, rīmā

¹⁷ Makwam ñiŋ Juda nōbō mö akuyōbō, ib ñiŋa keir pīrag wōlu gīrōn yadōia, “God nuŋ lo mönō anōr nōlōŋ makwam, an Juda ada nōbō mö nuŋ keir ödōriō mīdōla.

¹⁸ An lo mönō nugwōl makwam, mag rol aku mag wā, mag rol aku mag gwogwo, me rī rībyōx nugwōn, God nugwo wā rī adakwōr rōlīŋō,” rōia. ¹⁹ Makwam mönō adō i yadōia, “Nōbō mö nugwōlōi piaku ñigō yad nōl ri abōn, nōbō mö māmāg we wōlmīn pīxmag gur akuyōbō rōxg mīdōi piaku ñigō yad nōl ri abōn, ²⁰ nōbō mö lo mönō nugwōlōi piaku ñigō yad nōl ri abōn, halōu ha ulul akuyōbō ñigō yad nōl ri abōn, rōlīŋō,” rōia. Aliō rōn ñiŋ yadōia, “God nuŋ lo mönō anīŋ nōlōŋ makwam, rīb wā aipam magalīg, rīb ma aipam magalīg, mōdō nugwōlīŋō,” rōia.

²¹ Ñiŋ lo mönō aku nugwōn, nōbō mö piaku ñigō yad nōlōi aku, jī nōbō mö piaku yad nōlōi mönō mag akwōr ñiŋ keir algör rōlōi. Nōbō mö piaku ñigō yadōia, “Ap kib pīmījeñ,” rōi aku, jī ñiŋ keir ap kib pōi ā? ²² Ñiŋ nōbō mö piaku ñigō yadōia, “Mō kib nōbō kib rīmījeñīŋō,” rōi aku, jī ñiŋ keir mag akuyōbō alōi ā? Ñiŋ nōbō mö piaku ñigō yadōia, “Hör ap piaku god i rōxg hōjōpalmījeñīŋō,” rōi aku, jī hōjōpalīb rama ram mōl yuadō duōn ap bli kib pōi ā?

²³ Ib ñiŋa keir pīrag wōl ñigōn yadōia, “God lo aku anīŋ Juda nōbō mö nōlō,” rōi aku, jī lo mönō nuŋwa rōd abōi aku, ib nuŋwa algör yad hōimōuōiŋ ā? ²⁴ Rī gwogwam rōi aku, nōbō i hōd God Mönō kai kītōn rīg yadōŋ mag akwōr rōia. Nuŋ yadōŋa,

“Ñiŋ Juda nōbō mö, God lo mönō nugwōlīŋō, rōi aku,

jī ñiŋ keir mīd ri abōlōi aku,

Juda nōbō mö yōi akuyōbō,

God nugwo yad hōimōuōiŋō,” rōŋa.

²⁵ Ñiŋ Juda ada, God nōbō mö nuŋwa mījīŋō, rōn, ha bla yōx pōn hōn, ōim ōim

rīl uña ödōrōia. Jī lo mönō nuŋ aku rōd abōn, rīb ñiŋa keir rībyōx nugwōñ mag akwōr rīmījōñ aku, nōbō mö hör ha rīl uña ödōrōlōi mag aliō akuyōbō mījōña.

²⁶ Mag aliō akuyōbō, nōbō mö Juda yōi ha uña ödōrōlōi nōbō mö piaku, lo mönō rīg yad mag akuyōbō rīmījōñ aku, God ñigō nōbō mö ha uña ödōrōi aku kwo algör nugwōna.

²⁷ Juda nōbō mö yōi, ha uña ödōrōlōi akuyōbō, lo mönō rīg yad mag akwōr rōia. Jī ñiŋ Juda ada, Mosīs kai kītōŋ lo aku pōn, ha uña ödōrōi aku, jī lo mönō rōd abōi makwam, ñigō mönō diba mījōna.

²⁸ An nōbō mö bli yadōla, nōbō mö ha uña ödōrōi piakwōr Juda nōbō mö ödōriō, rōl aku, jī aku mönō mī yadōlōl. Nōbō mö bīl kai ñiŋ Juda nōbō mö ödōriō mīdōi? Mīxiñ akwōr nugwōn, Juda nōbō mö mönō Juda nōbō mö yōi, me rōn, yadōinīŋ.

²⁹ Juda nōbō mö ödōriō akuyōbō, yuō ñiŋ kwo nugwōn yajñiŋa, nōbō kī nuŋ Juda yōbō ödōriō, me cīñiŋa. An madmag nuŋwa uña ödōr mīda nugwōn, nōbō kī Juda nōbō ödōriō, mö kī Juda mö ödōriō, me cīñiŋa. Mosīs kai kītōŋ lo aku madmag ñiŋ aku uña ödōren; God Inōm nuŋ akwōr madmag ñiŋa uña ödōcōna. Nōbō mö madmag ñiŋ aliō akwōr mīd akuyōbō, nōbō mö bla nugumīn iba mīdōl, jī God nugumīn iba mīda.

3

God rīg yadmīd mag akwōr rīmīda

¹ Aliō rīmīdīl aku, nōbō i yajōna, “Juda nōbō mö yōi akuyōbō uña ödōrōlōi aliō mīdōlīx aku wā rōxīm,” me cōn aku, jī adaku yadōi.

² An Juda nōbō mö mīdōl aku ri abmīdōla. Mönō na keir nōbō mö bli ñigō yad nōlīŋ, me rōn, God anīŋ Juda nōbō mö akwōr mönō wā nuŋwa nōlōŋa.

³ Makwam Juda nōbō mö bli nōhōnīŋ nōbō mönō ōlīsō rīg yadīm akuyōbō rōlim. Almā aku, God mönō ōlīsō ñigō yadōŋ aku rōbōxōnīŋō ā? ⁴ Mī wōhō, rōbōxen.

Nōbō mö piaku magalīg wop bli mönō inakmōnō hörōn yajōña, jī God nuŋ nōbō mī ödōriō yadōn, rīg yadmīd mag akwōr

cöna. Mönö akuyöbö God Mönö aku kai kitön yadmä,

“God, nan mönö ödöriar yadlö aku, nagö mönö bli painjö yadib maga midöl.

Nagö mönö diba yadmijöñ aku, mönö il i mideninjö,” röña.

⁵ “An öim öim ri gwogwam rimijninj aku, nöbö mö bli nugwön, God öim öim mag wä ri aku wöxnö nugwöña. Makwam, God aninj ölsö rödön mönö diba yadiba rimid aku wä röi,” cininj ä? (Makwam mönö aku, nöbö mö nugwön rig yadöi höjil akwör yadmidla.) ⁶ Mi wöhö! God nöbö mö magalig mönö diba yajön aku, adöi mönö adöi duen; ödöriö mid akwör yajöna.

⁷ Makwam ñinj bli yajöña, “An öim öim inakmönö adö bli rimijninj aku, nöbö mö bli nugwön, God öim öim mör yad aku wöxnö nugwön, Nöbö mil aliga ödöriö midö, rön, ib nuñwa yadinj bil sö diöna. Makwam, pödpöd rimin God aninj nöbö mö ap kib mag gwogwo röine, rön, mönö diba yadön, ölinj höb diba pi nöioninjö?” rimijöñ. ⁸ Mönö inakmönö akuyöbö hörön yajöña, “Ap kib mag gwogwo akwör rimin rimin, God aninj mi ödöriö uliöxon, ap kib mag gwogwo hörörör mi miga cininj aku nugwön röböxon aku, nöbö mö akuyöbö nugwön, nuñ nöbö mi wä midö, me rön, ib nuñwa yadinj adöx sö diöninjö,” cöña. Makwam nöbö mö bli ni keir yad höimöuön, Pol mönö akuyöbö yadö, röia. Mönö akuyöbö ni yadöi! Inakmönö höröi akuyöbö, God ñigö mönö diba yadön, painjö ölinj höb diba pi nöiöna.

Nöbö mö wä i midölöl

⁹ Makwam, pödi yajinj? God nugumin, an Juda nöbö mö bla mid ri aböla; Juda nöbö mö yoi piaku mid ri abölöinjö, cininjönö? Wöhö! Maduö rig yadil akuyöbö, an nöbö mö magalig, Juda nöbö mö akuyöbö aipam, Juda nöbö mö yoi akuyöbö aipam, ap kib mag gwogwo mag adaku aninj usüsör rön pixip duba rimida.

¹⁰ Mönö akuyöbö, God Mönö kai kitön yadmä,

“Nöbö mö öim mag wä ri ri abmidöi akuyöbö bli midölöi.

¹¹ Nöbö mö, mag rol aku wä, mag rol aku gwogwo, rön nugwöi akuyöbö bli midölöi.

Nöbö mö, ‘God adö duön, nugwo pisan mijninjö,’ rön nugwöi akuyöbö bli midölöi.

¹² Nöbö mö akuyöbö magalig God nugwo röböxon,

nöbö mö gwogwo röxg midön, ap kib mag gwogwo akwör röia.

Ñinj magalig panj mag akwör röia.

¹³⁻¹⁴ Albeñ ñinj aku höuöilmel rön, öim inakmönö höröia.

Iröp möl ñinj aku, nöbäpö wöröxim mögö nöl ri abölüm,

hölinj gwogwo hö mag aliö akuyöbö rig midä.

Nöbö mö bli ñigö nugumin ölsö wölüm, yad höimöuön,

mönö gwogwo yadöi aku, kas gwogwo hakai röxg midöia.

¹⁵ Ölsö diba rödön, nöbö mö piaku ñigö ölinj höb pi nölön, pil pal nigninjö, rön,

rib akwör yöx nugwön,

¹⁶ nöbö mö akuyöbö ñigö öim ri gwogwam rim,

mi rib miga yöx nugwöia.

¹⁷ Nöbö mö akuyöbö pisan midön, tar mid ri abib maga nigöl.

¹⁸ God nöbö diba nugugu midö, rön, ipöxölöinjö,” rimä.

¹⁹ God lo mönö aku aninj Juda nöbö mö ör nölön makwam, mönö aku magalig aninj Juda nöbö mö yadmida. Makwam, God mönö diba yajön wop aku, nöbö mö mögörib piaku piaku magalig mönö painjö i yadib maga miden; ñinj magalig mönö mijöna. ²⁰ Makwam, nöbö i lo mönö rig yad akuyöbö rimijön aku, God nöbö aku nugwo, nöbö kömö wä ni, me ren. Makwam God lo rig yad akuyöbö nugwön, an ap kib mag gwogwo rölinjö, rön, nuñinjä.

Nöbö mö Krais nugw pöi bla akwör, ñigö nöbö mö kömö wä ni, me cöna

21-22 Aku, ji weik, Mosi aipam, God mönö yadiḅ nöbö bla aipam, riḡ cōniḡ, rōn, kai kitōn riḡ yadim mag akuyöbö, Jisas Krais anḡ me rōn wōrōxōḡ makwam, an nugwo nugw piḡ, God anḡ yajōna, “Niḡ nöbö mö kömö wā ni,” me cōna. Makwam an Juda nöbö mö bla aipam, Juda nöbö mö yōi bla aipam, lo adakwōr nugwōn riḡniḡa nugwōn aliō yadenim.

23 An nöbö mö magaliḡ ap kib mag gwogwo rōl aku mi, God mil mag wā nuḡwa nōl aku piḅa maga miḅōl aku, 24 ji God anḡ uliōxōn mönō, Krais Jisas yad abmiḡn hōn anḡ wobōn hōbkal pi makwam, God anḡ nöbö mö kömö wā ni, me cōna.

25 Ni agō magim rōn, nöbö mö ap kib mag gwogwo rōi akuyöbö niḡö nöbö mö kömö wā ni, me ciḡn aku nugwōniḡ, rōn, God nuḡ Krais Jisas nugwo hōjōpal ur nōliḅ ap i rōxḡ möḡōriḅ il ki yad abōḡa. God nuḡ nöbö mö ap kib mag gwogwo hōd rim akuyöbö, mönō diba yadōn, öliḡsō rōdōn, öliḡ hōb painḡ pi nōlōn, anadō piḅ pal niḡōx aku, ji nuḡ tar hōimōliō miḅōn mag akuyöbö rōlōḡ. Makwam wopik Krais Jisas nuḡ hōn, nöbö mö ap kib mag gwogwo rōi ömōrō dib aku magaliḡ pi miḡxiḡni nuḡwa keir öliḡ hōb diba pōn wōrōxōḡa. Makwam, nöbö mö yōn yōn, Jisas haḡ nuḡwa ap kib mag gwogwo ana öriḡ abō, rōn, Jisas nugw piḡmiḡjōḡ nöbö mö akuyöbö, God niḡö nugwōn öliḡsō rōdōn öliḡ hōb painḡ i pi nōlen. 26 Ni agō magim rōn, nöbö mö ap kib mag gwogwo rōi akuyöbö niḡö nöbö mö kömö wā ni, me ciḡn aku nugwōniḡ, rōn, God nuḡ mag akuyöbö rōḡa. Mönō diba yadōn dōḡ, ap kib mag gwogwo rōi akuyöbö painḡ öliḡ hōba algōr öri pi nōinō, rōḡ makwam, nuḡ riḡ yadōḡ mag akwōr rōn, Krais Jisas nugwo hōjōpal ur nōliḅ ap i rōxḡ yad abmiḡn, nöbö mö nugwo nugw piḡmiḡjōḡ akuyöbö niḡö nöbö mö kömö wā ni, me cōna.

27 Makwam, lo rola riḡniḡa, God anḡ nöbö mö kömö wā ni, me rōn piḡmiḡn,

nöbö mö nuḡwa miḅōliḡ, rōn, ib ana keir yadiḡ biḅ sō dubā maga niḡōl. Jisas anḡ me rōn wōrōxōḡ mönō wā aku nugw pōn mönō, God nöbö mö nuḡwa miḅōla. 28 Makwam, nöbö mö piaku lo mönō riḡ yad mag akuyöbö rōiḡ, rōn, God niḡö nöbö mö kömö wā ni me ren. Nöbö mö Krais Jisas rōḡ mönō waiō aku nugw pōiḡ, rōn aku, God niḡö nöbö mö kömö wā ni me cōna.

29 God nuḡ an Juda nöbö mö God anōr yōi; nuḡ Juda nöbö mö yōi akuyöbö God niḡa aipam miḅa. 30 Aku agapiḡ: God nuḡ Nöbö paḡyöbö makwam, nöbö mö ha uḡa ödōrōi akuyöbö aipam, nöbö mö uḡa ödōrōli akuyöbö aipam, niḡ ödōi paḡyöbö akwōr dumidiḡ, God niḡö nöbö mö kömö wā ni me cōna. Makwam, niḡ magaliḡ Krais Jisas rōḡ mönō wā akwōr nugw piḡ.

31 Makwam an Jisas mönō wā aku nugw piḡ, God anḡ nöbö mö kömö wā ni me cōniḡ, riḅ aku, lo mönō akuyöbö rōbōxniḡ, rōn yadmiḅōi, wōhō. Jisas mönō wā aku nugw piḡmiḡjōḡ nöbö mö akuyöbö, niḡ mönō wā aku riḡ yad mag akwōr riḡ, lo mönō aku du öliḡsō piḡna.

4

God Ebrahim nugwo nöbö kömö wā ni me rōḡa

1 An Juda nöbö mö, nöso maduebö an ila niḡōn yōxiḡ yōxiḡp hōuöilmel rōn, yōxiḡ miḅōl piaku, nöso ana Ebrahim. Makwam God Ebrahim nugwo pōḡ aku, pōdpōd riḡmiḡn Ebrahim pōḡ? 2 Ebrahim nuḡ keir ap wā i riḡmiḡn, God nuḡ nugwo nöbö kömö wā ni, me rōxa, Ebrahim nöbö akuyöbö yadōn “Ni nöbö waiō,” me rōxa. Makwam God nugwa Ebrahim ib nuḡwa keir piḡrag wōlub il i miḅōlōḡ. 3 Makwam pōdpōd riḡmiḡn Ebrahim ib nuḡwa keir piḡrag wōlōlōx? God Mönō yadmiḅa, “Ebrahim nuḡ God mönō yadōḡ aku nugw pōḡ makwam, God nugwo ‘Nagō nöbö kömö wā ni,’ me rōḡa.”

4 Nöbö i mabō rōn pe pōn, riḡ ki hör piḅō, ren; mabō riḡma painḡ aku riḡ ki piḅō, cōna.

⁵ An ölisö ana keir mabö rîmîdîŋ, God nuŋ anîŋ nübö mö kömö wä nî, me cönîŋö, rî rîbyöx nugwöi nübö mö piaku, God ñîgö nübö mö kömö wä nî me ren. Makwam nübö mö, ap kib mag gwogwo röl aku, jî God ap kib mag gwogwo röl aku nugwön rëbëxën, anîŋ nübö mö kömö wä nî, me cönîŋö, rî rîbyöx nugwöi nübö mö piaku, God ñîgö nübö mö kömö wä nî me cöna.

⁶ Mönö yadmîdîl kî, Depid nuŋ kwo algör maduar God Mönö aku kai kîtön yadöŋa, nübö mö ap wä i reñ aku, jî God ñîgö nübö mö kömö wä nî me cön akuyöbö wahax pöñîŋö, rëŋa. Nuŋ yadöŋa,

⁷ “Nübö mö ap kib mag gwogwo röi akuyöbö,

God ap kib mag gwogwo röi akuyöbö
nugwön rëbëxan mönö,
ñîŋ mî wahax pîmîjööña.

Nübö mö ap kib mag gwogwo röi akuyöbö,
God ap kib mag gwogwo röi akuyöbö
mönö diba yadenîŋö, rën,
ñîŋ mî wahax pîmîjööña.

⁸ Nübö mö ap kib mag gwogwo röi akuyöbö,

Nübö Diba ap kib mag gwogwo ñîŋa
örîx abön akuyöbö,
ñîŋ mî wahax pîmîjööñîŋö,” rëŋa.

⁹ Depid wahax pîb maga yadöŋ aku, nübö mö ha uña ödöröi piakwör mönö aku pöñîŋönö? Mî wöhö! Nübö mö ha uña ödörölöi akuyöbö aipam pöña. God Mönö kai kîtön yadim mönö rîb aku yondöŋ yadla: “Ebrahim nuŋ God mönö yadöŋ aku nugw pöŋ makwam, God nugwo, ‘Nagö nübö kömö wä nî,’ me rëŋa.”

¹⁰ Nöso maduebö an Ebrahim, uña ödörölöŋ wop aku, God mönö yadöŋ aku nugw pîmîŋ, God nugwo, “Nagö nübö kömö wä nî,” me rëŋa. ¹¹ “Ebrahim mönö na nugw pöŋ aku mî, nî nugwo yadön, ‘Nagö nübö kömö wä nî,’ me rîl aku, nübö mö piaku nugwîŋ,” me rën, mai God yadmîŋ, Ebrahim uña ödöröŋa. God alöŋ aku nugwön nugwöla, nübö mö ha uña ödörölön, God Mönö nugw pîŋ, ñîgö, “Nübö mö kömö wä nî,” me cön nübö mö

akuyöbö, Ebrahim nöso maduebö ñîŋa mîda.

¹² Makwam nübö mö ha uña ödörön, Ebrahim uña ödörölöŋ wop aku God mönö nugw pöŋ mag akuyöbö nugw pîmîjööñ nübö mö akuyöbö, Ebrahim nöso maduebö ñîgö kwo algör mîda.

¹³ Makwam Ebrahim lo adö piaku nugwön rîmîŋ, God nugwo, “Nagö nübö kömö wä nî,” me rën pölöŋ. Ebrahim nuŋ God mönö yadöŋ aku yöxön nugw pöŋ aku mî, God nugwo, “Nagö nübö kömö wä nî,” me rën, mönö ölisö ma yadön, Ebrahim aipam halöu ha nuŋ piaku aipam ñîgö yadöŋa, “Ñîŋ mögöriŋ il kî adadö piaku piaku magaliŋ pöñîŋö,” rëŋa.

¹⁴⁻¹⁵ God mönö ölisö ma yadöŋ aku, nübö mö lo adaku nugwön rîmîjööñ akuyöbö yadöxa, God mönö ölisö ma yadöŋ nugw pöi aku hör ap i rëxöxa. Aku agapîm: nübö mö lo adaku mai duön God nübö mö nuŋwa mîjîŋîŋö, rî rîbyöx nugwöi nübö mö akuyöbö, ñîŋ magaliŋ lo mönö aku röd aböña nugwön God ölisö rödön, mönö diba yadön, painö öliŋ höb pî nöiöna.

¹⁶ Makwam, an nugwöla, God cîŋö, rën, mönö ölisö ma yad ñîgöŋ aku, nübö mö God mönö yadöŋ akuyöbö nugw pîmîjööñ piakwör ñîgö yadöŋa. Makwam, God rîb nuŋwa keir nübö mö ögwö yöxön, hör pî ri abön aku mî, Ebrahim halöu ha nuŋ akuyöbö magaliŋ God mönö ölisö ma yadöŋ akwör nugw pöña. Nübö mö God nuŋ ñîgö lo mönö nölöŋ akuyöbö aipam, nübö mö Ebrahim rëxg uña ödörölön God mönö nugw pöŋ mag akuyöbö rëxg nugw pöi piaku aipam, ñîŋ magaliŋ mönö ölisö ma yadöŋ akwör pöña. Ebrahim nuŋ nöso maduebö ana magaliŋ mîd maku pal.

¹⁷ God Mönö aku kai kîtön yadmä, “God Ebrahim nugwo yadöŋa, ‘Nî rîmön, nübö mö il hörîrör mîga akwör mîdöi akuyöbö, nagö nöso maduebö an, me cönîŋö,’ rë,” rîmä. Makwam, God mämäg il rol nuŋ aku, an nübö mö il hörîrör akuyöbö nugwo nugw pöl piaku magaliŋ nöso maduebö Ebrahim halöu ha nuŋwa ödöriö mîdöla. God nuŋ nübö mö wöröxöi akuyöbö rîmîŋ,

ñiñ öbilöia. God nuñwör rîmîñ, ap höd mîdmîdöl aku weik wöxnö nîga.

Ebrahim God nugw pöñ mag akuyöbö an kwo algör cîñim

¹⁸ Makwam Ebrahim mî nübö nom röxgön, halöu ha yöxîb maga mîdölîm, God nugwo yadöña, “Nañ ila nîgön, nübö mö halöu ha nagö maiyöbö mîjöñ akuyöbö, il hörîrör ödöriö mîga mîjöñîñjö,” röña. God aliö rîmîñ, Ebrahim, God mönö mi yadö, rön, rîbyöx gîba alîg mîdön mönö, rîg yadöñ mag akwör mî, nübö mö halöu ha nuñ ila hörîrör mî ödöriö mîga akwör mîdöia.

¹⁹ Makwam Ebrahim nugumîñ, mönübö hogwa mîxîñ ñîña balö balö rîm igudîm pîñöña. Ebrahim kîm nuñwa igöp padokwo padök mös mös höuöiliö hö wölu amñaxîb sö (100) duöñ makwam, ha yöxîb maga nîgölöñ. Möñîñ nuñwa Sera algör mî lap nuöm röxgön makwam, ha yöxîb maga mîdölöñ. Makwam nuñ God mönö nugwo yadöñ aku nugw pî cîcî nîgön rîp duön, rîbyöx gîba alîg mîdöña. ²⁰⁻²¹ God nuñ Ebrahim nugwo mönö ölisö ma yadöñ aku, Ebrahim rîb mös yöxölöñ; nuñ mî anadö nugw pöña. God Nübö ölö, mönö ölisö ma rîg yadöñ mag akuyöbö akwör cönîñjö, rön, God mönö yadöñ aku nugw pî gör mîdöñ aku mî, rîb mag nuñ aku ölisö bli kwo pön, nuñ God mönö yadöñ aku mî ödöriö pî gö nîgön, God ib akwör yadmîñ bîl sö duöña. ²² Ebrahim alöñ aku, God Möñö aku kai kitön yadmä, “Ebrahim nuñ God mönö yadöñ aku nugw pöñ aku mî, God nugwo, ‘Nagö nübö kömö wä nî,’ me rö,” rîmä. ²³ “God nugwo, ‘Nagö nübö kömö wä nî,’ me rön,” möñö kai kitîm aku, Ebrahim nugwör kai kitölim. ²⁴ Anîñ aipam nugwîñ, me rön, kai kitmä. God nuñ rîmîñ, Nübö Dib ana Jisas öbilöñ aku nugw pöl makwam, nuñ anîñ aipam nübö mö kömö wä nî me cöna. ²⁵ Makwam ap kib mag gwogwo rön hölul mîdmîñ akuyöbö, God anîñ uliöxön mönö, Ha nuñwa Jisas Krais nugwo yad abmîñ hön, “Ñîñ ap kib mag gwogwo

röi aku, God nugwön röböxönîñjö,” rön, wöröxöña. Makwam Jisas wöröxîm, God rîmîñ, höbkal öbilöñ aku, hölul dib pîx anîña äbädöñ aku kömö nîgîb maga ra.

5

God mönö rîg yadöñ akwör nugw pîñîñ aku, nuñ an nübö mö hölul mîdölö cöna

¹⁻² God anîñ uliöxön rön aku nugw pöl makwam, nuñ anîñ nübö mö hölul mîdölö, rön, pa. Nübö Dib ana Jisas Krais nuñ rîmîñ, an God pîsan nîgiö nîg mîdön, tar mîd ri aböla. Mögörib an yad nîg aku duön, God mil wä nuñ aku nugwön, nugwo pîsan mîjnîña, rön, wä rîm wahax pî gîrön mîdöla.

³ Ömörö pön öliöxön mîdöl aku, wahax pî gîrön mîdöla. Aku agapîm: ömörö pön öliöxmîjnîñ aku, an usüsör rön, Jisas Krais cîrîp gö nîgön, röböxöñîñ. ⁴ An usüsör rön, Jisas Krais cîrîp ri abön, rîp dumîd dumîd, an nübö mö rîb ölisö alîg mîjnîña. Jî rîb ölisö alîg mîjnîñ aku, an rîbyöx gîba alîg mîjnîña. ⁵ Makwam aliö rîbyöx gîba alîg mîjnîñ aku, hör mîdöñîñ. Aku agapîm: God nuñ Inöm Leia anîñ nölön anîñ mî ödöriö madmag nîga.

⁶ Makwam an nübö mö mögörib il kî mîdöl piaku, ap kib mag gwogwo rîp duön pîx alîg mîdmîñ aku, God pîsan nîgiö nîgön mîdîb maga mîdölöñ. An ödöi dub i mîdölöñ. Makwam God nuñ yad nîgön wop akwör, Krais anîñ nübö mö gwogwo mîdö bla ñöx nîgön wöröxöña. ⁷ Öim nübö mö bli, nübö wä mîdöi nugwön, “Nî nübö i nugwo ñöx nîgön wöröxmön, nuñ kömö duañ,” me rön, wöröxeñ. Jî wop pañ pañ bli nübö i nübö wä ödöriö i nugwön, “Nî nugwo ñöx nîgön wöröxmön, nuñ kömö duañ,” me rön, wöröxönîñjönö wöhö nugwöi. ⁸ Makwam an ap kib mag gwogwo rîmîdmîñ wop akwör, Krais anîñ ñöx nîgön wöröxöña. Makwam an nugwöla, God anîñ madmag ödöriö nîga.

⁹ Krais nuñ anîñ ñöx nîgön wöröxmîñ, hañ nuñwa pînmîñ, God anîñ nübö mö kömö wä nî me röña. Makwam an

nugwöla, God ölisö rödön mönö diba yajön wop aku, Kraiſ nuſ anij kömö pöna. ¹⁰ God kwolmal nuſwa midmij wop aku, Ha nuſwa wöroxön, anij Nuö piſan pi nigio nigöſa. Wopik Nuö piſan nigio nig gi midöl makwam, Ha nuſwa öbilön kömö mid aku, anij mi kömö pöna! ¹¹ Makwam akwör yöi. An God piſan nigio nig gi midöl aku, Nöbö Dib ana Jisai Kraiſ nuſwör rimin, God piſan nigio nig gi midölſjö, rön, ib ſij nuarö hogwa mag wöl girön, wahax pön riſ wä yöx nugu gör midöla.

Adam yam nuſwa wöroxöia, ji Jisai yam nuſwa kömö öim midib mag aku pöia

¹² Makwam ap kib mag gwogwo rij wöroxib il aku, Adam nuſwör ila nigön rimin, hölul nuſ aku nöbö mö yöx nigib nuſ piaku magaliſ pimjin wöroxöia. Aku agapim: God nugumin, Adam röſ mag aku, an nöbö mö yöx nigib nuſ piaku magaliſ aliö riminja. Wop aku anij yöx pön hem aku, ji an Adam piſan riminja.

¹³ God Moſis nugwo lo mönö nölön adaku, ap kib mag gwogwo riſ mag aku mögöriſ migrö ki höd midöſa. Makwam lo midölön wop aku, God ap kib mag gwogwo rimä aku nugwön, mai painjö nöiönſjö, rön, riſbyöx nugugu midölön. ¹⁴ Ji Adam ila nigön mag gwogwo rimin, hölul nuſ aku nöbö mö piaku ſigö pimjin, magaliſ wöroxip hön hön, Moſis lo mönö yad nölön wop aku höſa. Adam God mönö nugwo yadön aku röd abön mag akuyöbö, nöbö mö bli röd abölim, ji Adam wöroxön mag akuyöbö magaliſ wöroxmä. Adam nuſ Nöbö mai höba rimidön Nöbö aliöm.

¹⁵ Adam mag gwogwo röſ adaku keir; Jisai Kraiſ ap wä nölön adaku keir. Adam ap kib mag gwogwo rimin, nöbö mö magaliſ wöroxöia. Makwam Jisai Kraiſ nöbö mö ögwö yöxön wöroxmin, God nöbö mö akuyöbö magaliſ mi ödöriö uliöxön pi ri abön, ap wä midä nöla.

¹⁶ Nöbö paſyöbö aku ap kib mag gwogwo röſ adaku keir; God ap wä nöl adaku keir. Adam ap kib mag gwogwo paſyöbö aku röſ aku, God nugwön

mönö diba yadön, nagö wöroxnanjö röſa. Makwam Adam halöu ha nuſwa ap kib mag gwogwo rij duön duön, Jisai Kraiſ ap wä hör nölmjin, God, “Nöbö mö bla magaliſ öim öim kömö midib maga rö,” röſa.

¹⁷ Höd nöbö paſyöbö i ap kib mag gwogwo rimin, hölul öliſö gwogwo ödöriö aku anij magaliſ pöſa. Makwam mai, mag aliö akuyöbö yöi, God nöbö mö mi ödöriö uliöxön, pi öſöſ ri ri abön rimin, nöbö mö hölul midölö cön akuyöbö, Jisai Kraiſ nöbö paſyöbö akwör ran, ſij kömö midön nuſ piſan wahax pi girön mijöſa.

¹⁸ Adam nuſ ap kib mag gwogwo mag paſyöbö iör rimin, hölul aku nöbö mö magaliſ pimjin, God mönö diba yadön, “Nöbö mö magaliſ wöroxönſjö,” röſa. Makwam Jisai Kraiſ nuſ ap wä mag paſyöbö iör rimin, God nöbö mö magaliſ ſigö nöbö mö kömö wä ni, me rön, kömö midib mag aku nöliſ maga ra. ¹⁹ Nöbö paſyöbö i God mönö yadön aku röd abön aku, God nugumin, an nöbö mö magaliſ ap kib mag gwogwo riminja. Wop aku anij yöx pön hölim, ji an piſan mag gwogwo riminja. Mag akuyöbö akwör, nöbö paſyöbö i God mönö yadön aku nugwön wöroxim, God nöbö mö magaliſ ſigö nöbö mö kömö wä ni me riſ maga ra.

²⁰ Nöbö mö höd ap kib mag gwogwo ri midmidöia; lo mönö aku God mai nölöſa. God lo mönö nölön aku, nöbö mö, lo mönö röd abön ap kib mag gwogwo röli aku nugwiſ, me rön, lo mönö nölöſa. Makwam, ap kib mag gwogwo rimidim akuyöbö miſa rim duöſa. Ji God nöbö mö ap kib mag gwogwo rim piaku ſigö mi göj uliöxön pi ri aböſa.

²¹ Makwam, ap kib mag gwogwo hölul aku mi uſöſ rön, nöbö mö magaliſ pimjin, nöbäpö wöroxöi aliö midmä. Makwam God aliö nöbö mö piaku ſigö mi göj uliöxön, pi ri abön, nöbö mö kömö wä ni, me rön, kömö öim midib mag aku nöiöſa. Nöbö Dib ana Jisai Kraiſ nuſ mag wä midä ri ri abön aku mi, God mag akuyöbö cöna.

6

Jisas pisan mödö wöröxön öbilmija, rön, ap kib mag gwogwo rib adaku ribyöx nugwöinij

¹ God anij uliöx aku, nöbö mö bli ya-jöña, “Ap kib mag gwogwo amnimab ri gir midim midim, God anij höd nugwön pi ri abön ri akuyöbö yoi, mai anij mi göj uliöxön pi ri abonijö,” cöña. ² Makwam mönön inakmönö aliö akuyöbö yadoinij! An ap kib mag gwogwo rib mag rol aku, an mödö wöröxmija. Makwam, madmag ana pabilmän, ap kib mag gwogwo rön ribä nigöl. ³ Nij nugwöia, an nöbö mö Krais Jisas pisan nigio nigön mijnijö, rön, röbö palmij aku, “Nuñ wöröxön aku döñö an nigio wöröxölinij,” rön, röbö palmija. ⁴ An röbö palmij aku, Krais Jisas pisan nöbäpö hogw möl bö pinön wöröxmij mag akuyöbö röxa. Aku agapi: Krais nuñ wöröxm, rig möl aku hogw pilmä, ji Nuö ölisö mag keiryöbö nuñwa rimän, nuñ öbilön kömö mid mag akuyöbö, an kwo algör nöbäpö röxg hogw möla midöl aku röböxön, kömö mag yonyöbö rola midib maga ra.

⁵ Krais pisan nigio nigön wöröxmija makwam, nuñ höbkal öbilön kömö mid mag akuyöbö, mai an kwo algör ör öbilön kömö mijnijä. ⁶ God nuñ ribyöx nugwöja, ap kib mag gwogwo rib mag aku anadö ödöran, mai nöbö mö piaku nigö nag mabö rib nöbö röxgib ödöi gwogwo aku pön pixip duölan, me rön, ribyöx nugwöja. Makwam, mag gwogwo rimidöl adaku, Krais pisan bi katlö watlö um sö pil pal nigim wöröxöja. ⁷ Aku agapi, nöbö mö mödö wöröxöi piaku, ap kib mag gwogwo rib mag aku madmag nijä pabilmän rib maga nigöl.

⁸ An nugwöla, Krais pisan wöröxmij makwam, nuñ pisan kömö mijnijä. ⁹ An nugwöla, Nuö nuñwa rimän Krais öbilön aku, nuñ iswob wöröxen. Wopik wöröxib il aku Krais nugwo ap i ribä maga nigöl. ¹⁰ Krais nuñ wop panyöbö iör wöröxön aku, ji ap kib mag gwogwo rib ölisö aku

anadö yöm ra. Krais höbkal öbilön du God pisan midöia.

¹¹ Makwam, an Krais Jisas pisan nigio midön, ap kib mag gwogwo rol aku mödö wöröxön, öbil God pisan kömö midölinij, ri ribyöx nugwinij. ¹² Ap kib mag gwogwo rib mag aku, nigö wabil pixip du, nag mabö rib nöbö röxg midön, ap kib mag gwogwo cine, cöna. Makwam nij wöhö cöña. ¹³ Rib gwogwo nij aku, mixiñ in wajmag nigö rib miji, ap kib mag gwogwo ran, me rön, pixmijön aku, nij mixiñ nijä rib rib bla magalig mi anadö wöhö cöña. Jisas pisan wöröxön öbilöl makwam, rib madmag ana God nugwo nölön, mixiñ rib piaku God nugwo nölön, nuñ rig yad mag akwör cinijö, ri ribyöx nugwinij.

¹⁴ Höd lo mönön adaku nugwön cinijö, ri ribyöx nugumä aku, ji ap kib mag gwogwo rib rib akwör nigö pixmän, mag gwogwo rimidöia. Makwam weik mag aku rola midölöi. God nigö uliöxön pimän, Krais nöbö mö nuñwa midöi aku mi, nugwo ciripön, ap kib mag gwogwo rimidöi akuyöbö röböxöña.

Hölul midöl mag rol akwör dinija

¹⁵ An lo mönön adaku rij, God nugwön anij pen; nuñ keir anij uliöxön, Krais nugwo yad abmän hön, anij nöx nigön wöröxön aku mi, pöna. Makwam, ap kib mag gwogwo akwör ri mijnijönö? Mi wöhö! Mag akuyöbö röinij. ¹⁶ Nij nugwöia, nij nöbö dib i nugwo yadön, “An nöbö nag mabö rib nagö midön, mabö kai yajinö cinijö,” rimijön aku, nij nöbö dib aku mo nuñwa midöia. Nij ap kib mag gwogwo rib mag aku, nag mabö rib nöbö röxg mijön aku, ap kib mag gwogwo rib adaku moa midön wöröxöña. Makwam nij God mönön rig yad mag aku nag mabö rib nöbö röxgib mijön aku, God mönön rig yad mag aku moa midij, nuñ nigö nöbö mö wä ni me cöna.

¹⁷ Höd ap kib mag gwogwo rib rib akwör nigö pixmän, nag mabö rib nöbö röxg midön, pan adakwör rimidöia. Makwam mai, Jisas mönön wä aku nugwön,

mî anadö nugw pöia. Aliö alöi aku, nî God nugwo ri ablanje rîmidla. ¹⁸ God nuñ rîmîñ, ñîñ ap kib mag gwogwo moa mîdmîdöi adaku wopik rëbëxön almedö mîdön, God nag mabö rîb nöbö mö röxg mîdön, nuñ rîg yad mag akwör rî ri ab mîdöia. ¹⁹ Makwam ñîñ keir ölisö mîdölöi aku mî, mönö yadîba rîmîdîl kî, nî wöxnö ör yadmön nugw ri abîñ, me rön, wöxnö ör yajîna.

Höd ñîñ rîb gwogwo akwör yöxön, nag mabö rîb nöbö mö röxg mîdön, mîxîñ in wajmag ñîñ bla ap kib mag gwogwo ödöriö rîp duön, mî ödöriö rî gwogwam rîmîdöia. Makwam weik rîb wä ödöriö yöxön, nag mabö rîb nöbö röxg mîdön, mîxîñ in wajmag ñîñ bla God mönö rîg yad mag akwör rîp duön, kömö wä akwör mîjöña. ²⁰ Höd ap kib mag gwogwo rîb mag aku nag mabö rîb nöbö mö röxg mîdmîdöi aku mî, God mönö rîg yad adaku ñîgö nugwidîx mîdmîñ, mo nuñwa mîdmîdölöi. ²¹ Makwam höd rî gwogwam rîmîdöi mag aku weik nugwön yajöña, “Öim aliö alön mag gwogwo rîmîdöl aku möigw ha. Aliö alön ap wä i pölölîñjö,” cöña. Nöbö mö aiöñ piaku wörëxîba cöña.

²² Makwam wopik God nuñ rîmîñ, ñîñ ap kib mag gwogwo rîb mag aku mo mîdmîdöi aku, God ñîgö kömö pîm almedö mîdön, God nag mabö rîb nöbö mö röxg mîdön, God nugwan wä cön adakwör rî girön, kömö öim öim mîdîb mag aku pöña. ²³ Ap kib mag gwogwo rîb adaku rîp duön, pe pön wörëxnîña; jî Nöbö Dib ana Jisas Krais pîsan ñîgiö ñîgön mîjnîñ aku, God anîñ kömö öim öim mîdîb mag aku hör nöiöna.

7

Ñîñ Krais mîxîñ nuñwa mîdöi aku, nuñ pîsan wörëxmä

¹ Ñîñ haul nöbö mölöu nöbö lo mönö nugwöi piaku. Ñîñ nugwöia, nöbö mö kömö mîdöi bla akwör lo mönö mai diöña; wörëxmîjöñ aku, ömörö ñîgö bli mîden.

² Lo mönö i yada, nöbö nuñwa mîjöna, mönîñ nuñwa nöböñîñ yöñj

mîjöna; jî nöböñîña wörëxön aku, lo aku pörëna. ³ Mö aku nöböñîña kömö mîdan nugugîrön, du nöbö yonyöbö i pön aku, nuñ yajöña, “Lo mönö röd abön, nagö nöbö kib mag yönîb mö,” me cöña. Makwam nöböñîña wörëxan, du nöbö yonyöbö pön aku, mönö mîdöl; “Lo mönö röd abön, nan nöbö kib mag yönîb mö,” me rön, yadeñîm.

⁴ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Mag akuyöbö akwör, ñîñ Krais mîxîñ nuñwa mîdöi akuyöbö, nuñ pîsan wörëxmä aku, lo mönö pî cîcî ñîg mîdöi aku rëbëxmîñ, Nöbö i ñîgö pa. Nöbö wörëxön öbîlön Nöbö aku ñîgö pa. An God nugwo wä cön mag akwör rîñ, ap mag nîmîba God nugwo nölib bli yaxönîñjö, rön, an pa.

⁵ Höd Krais an pölön wop aku, ap kib mag gwogwo rîb mag aku anîñ cîcî pîg mîdmîda. Lo mönö adakwör mai dinîñjö, rî rîbyöx nugumîdöl aku, jî rîb gwogwo yuö an kwo rîba nölmîñ, bî acîxa nîmön wörëxîb il aku wöxnö ñîgmîñ, mîd ri ab gî mîdmîdölöl. God pîsan mîdîb maga ñîgölön. ⁶ Makwam weik Krais pîsan wörëxöl aku, lo mönö anîñ nag röxg ñîgön pî cîcî ñîgmîd aku pal gul rî abön, Juda lo mönö kai kîtim adaku nugwön mai duölöl; God Inöma rîba nölmîd adakwör nugwön mai duöla.

Lo mîd aku mî, ap kib mag gwogwo röl aku wöxnö nugwöla

⁷ Makwam, an agamö cîñîñ? God lo mönö yadmîñ yadmä aku, mönö gwogwo yadö, cîñîñjönö owa? Mî wöhö! Aku aliö yadöinîñ.

Lo mîdölöxisöñjö, nî ap kib mag gwogwo pödiöm mîd aku nugwöyöx. Lo mönö adö i kai kîtön yadmä, “Nöbö mö bli ap ñîñ piaku ap nî i alîg mîdöxisöñjö, rön, rîb aku yöx nugumîjeñîñjö,” rîmä. Makwam, nî nugula, nöbö mö bli ap ñîñ bla ap nî i alîg mîdöxisöñjö rön rîbyöx nugumîjîñ aku, ap kib mag gwogwo cîna. ⁸ Makwam, nî rîbyöx nugula, mai nî ap kib mag gwogwo rön, nöbö mö bli ap ñîñ piaku ap nî i alîg mîdöxisöñjö, rön aliö rîbyöx nugwöinöm. Nî aliö rîbyöx nugumîdîl

aku, ji rɪba ap kib mag gwogwo rɪb maga madmag na pɪxɪp dumɪn, nɔbɔ mɔ bli ap ɲɪŋ piaku ap nɪ i alɪg mɪdɔxisɔŋɔ rɪ rɪb aliɔ yɔx nuguma. Makwam lo mɔnɔ mɪdɔlɔxisɔŋɔ, ap kib mag gwogwo rɪb maga ɔlɪsɔ mɪdɔlɔx, nɔbɔ mɔdɔ wɔrɔx akuyɔbɔ rɔxg mɪdɔxa.

⁹ Lo mɔnɔ, mag aku rɔ, mag aku rɔlɔ, rɪmɪd aku nɪ hɔd nugumɪdɔi. Nɪ kɔmɔ mɪdma. Ji lo mɔnɔ maga hɔm, ap kib mag gwogwo rɪb mag aku nɔbɔ kɔmɔ mɪd akuyɔbɔ rɔxg kɔmɔ nɪgɔn, usɔsɔr rɔn nɪ pɪxɪp dumɪn, wɔrɔxma. ¹⁰ God lo mɔnɔ nɔlɔŋ aku, anɪŋ ɔim mɪdɪb ɔdɔi aku yabuɔxa, ji nɪ wɔrɔxɪb mag akwɔr nɔlɔŋa. ¹¹ Makwam, nɪ rɪbyɔx nugula, mai nɪ ap kib mag gwogwo rɔn, nɔbɔ mɔ bli ap ɲɪŋ piaku ap nɪ i alɪg mɪdɔxisɔŋɔ, rɔn aliɔ rɪbyɔx nugwɔinɔm. Nɪ aliɔ rɪbyɔx nugumɪdɪl aku, ji rɪmgɔr ap kib mag gwogwo rɪb mag aku du yuɔrɪb madmag na pɔn pɪxɪp dumɪn, nɔbɔ mɔ bli ap ɲɪŋ piaku ap nɪ i alɪg mɪdɔxisɔŋɔ rɔn rɪbyɔx nuguma. Ap kib mag gwogwo rɪb mag aku, God lo mɔnɔ rɪg yadɔŋ akwɔr pɔn, nɪ pɪl pal nɪgɔŋa.

¹² Makwam, an nugwɔla, God lo mɔnɔ aku leia mɪda. An nugwɔla, “Nɔbɔ mɔ bli ap ɲɪŋ piaku ap nɪ i alɪg mɪdɔxisɔŋɔ, rɔn, aliɔ rɪbyɔx nugumɪjeɲ,” lo mɔnɔ aku, God nuŋ keir mɔnɔ ɔlɪsɔ yadɔŋ aku, lei akwɔr, mɪ ɔdɔrɪɔ wɔ akwɔr mɪda. ¹³ God lo wɔ aku nɪ pɪl pal nɪgɪm wɔrɔxɪm mɔnɔ? Aku yɔi wɔhɔ! God lo mɔnɔ wɔ aku yadmɪn nugul aku, ɔmɔrɔ diba pɔin. Ap kib mag gwogwo rɪl aku, ɔmɔrɔ diba pɪna. Makwam God anɪŋ lo mɔnɔ yadɔŋ aku, rɪb i keir yɔx nugwɔn yadɔlɔŋ; ap kib mag gwogwo rɪb mag aku pɪx diba mɪd aku nugwɪŋ, me rɔn, lo mɔnɔ yadɔŋa. Makwam, God lo mɔnɔ aku yadmɪn nugul aku rɪmɪn wɔrɔxɔlɪm; ap kib mag gwogwo rɪb mag aku, lo mɔnɔ wɔ aku pɔn, nɪ pɪl pal nɪgmɪn wɔrɔxma.

Ap rɔinɪŋɔ rɔn rɪbyɔx nugumɪdɔl ap piakwɔr rɪmɪdɔla

¹⁴ An nugwɔla, lo mɔnɔ aku, God rɪba nɔlmɪn kai kɪtmɔ. Makwam nɪ nɔbɔ

akwɔr mɪdla; nɪ nag mabɔ rɪb nɔbɔ rɔxg mɪdɔn, hɔbwab rɪb madmag nɪ aku ɔim dumɪd ap kib mag gwogwo rɪb adakwɔr.

¹⁵ Makwam, ap wɔ cɪnɔ, rɪ rɪbyɔx nugul adaku rɔi; nɪ ap kib mag gwogwo rɪb adaku, nɪ mag aku rɪb gwogwo yɔx nugul aku, nɪ akuyɔbɔ rɔinɔ, rɪl adakwɔr rɪla. Makwam pɔdpɔd rɪmɪn aliɔ ail aku nugwɔi. ¹⁶ Nɪ rɪ gwogwam rɔinɔ, rɪ rɪbyɔx nugul adakwɔr rɪl aku, nɪ nugula, rɪb mag na aipam God lo mɔnɔ maga aipam nɪg nugugu mɪda.

¹⁷ Wopik nɪ keir mag gwogwo i rɔi. Nɪ keir mag gwogwo cɪnɔ, rɔn, rɔi; ap kib mag gwogwo rɪb mag aku hɔbwab yuɔrɪb madmag na yuɔ kwo mɪd akwɔr ra. ¹⁸ Nɪ nugula, nɪ nɔbɔ akwɔr mɪdɪl aku, hɔbwab rɪb madmag yuɔ nɪ kwo mɪd ri abɔl. Hɔbwab rɪb madmag na rɪb wɔ i nɔlɔŋ, ap wɔ i rɔin. Rɪb mag nɪ aku, mag wɔ akwɔr cɪnɔ, rɪ rɪbyɔx nugul aku, ji nɪ rɪbɔ maga nɪgɔl. ¹⁹ Almɪn, mag wɔ akwɔr cɪnɔ, rɪ rɪbyɔx nugul mag aku, rɪmɪdɔi; rɪ gwogwam rɔinɔ, rɪ rɪbyɔx nugul mag akwɔr ɔim rɪmɔn dumɪda. ²⁰ Makwam, nɪ rɔinɔ, rɪ rɪbyɔx nugul mag akwɔr rɪmɪdɪl aku, nɪ keir ap gwogwo rɪmɪdɔi. Ap kib mag gwogwo rɪb mag aku hɔbwab rɪb madmag na yuɔ kwo mɪd akwɔr rɔ rɔ rɪmɪda nugwɔn rɪmɪdla.

²¹ Makwam, nɪ nugula, nɪ rɪ ri abnɔ rɔn nugul aku, ji ɔim rɪ gwogwam rɪb maga ra. ²²⁻²³ Rɪb na aku God lo nɔlɔŋ aku mɪ ɔdɔrɪɔ wahax pɪl aku, ji hɔbwab rɪb madmag na yuɔ kwo akuyɔbɔ keir rɔn, rɪb mag na aku pɪsaŋ nuɔ nuɔ rɪmɪn, ap kib mag gwogwo rɪb mag aku mɪxɪɲ na yuɔ kwo mɪdɔn, nɪ wob cɪcɪ nɪgmɪn, nɪ kɪlabɪs nɔbɔ i rɔxg mɪdla.

²⁴ Nɪ wahax pɔi; nɔbɔ lɪblɪb rɪbɔ rɔxg mɪdla. Hɔbwab rɪb madmag nɪ aku nɪ pɪl pal nɪgɪba rɪmɪda; agɔ nɔbɔm nɪ kɔmɔ pɔn? ²⁵ Nɔbɔ Dib ana Jisas Krais ɔr! God nugwo ri ablaŋe rɪmɪdla!

Makwam mɔnɔ yadmɪdɪl kɪ aliɔ mɪda: rɪb na aku God nugwo nag mabɔ rɪb nɔbɔ rɔxg mɪdɪl aku, ji hɔbwab rɪb madmag pɪx yuɔ nɪ kwo, ap kib mag gwogwo rɪb mag aku nag mabɔ rɪb nɔbɔ rɔxg mɪdla.

8

God Inöma an pisanj mijön aku, an nöbö mö pödiöm mijn-ij?

¹⁻² Makwam an Krais Jisas pisanj nigio nigön midöl aku, Krais Jisas nun wöroxim, God Inöma kömö mag nöl aku, nun anij kömö pimn, an wopik ap kib mag gwogwo rib mag aku aipam, wöroxib mag aku aipam, nigö nag mabö rib nöbö mö röxg midölöl. Makwam, God anij mönö diba yadenim. ³ Makwam an nöbö mö wä midölöl aku, God lo adaku rip duön, mid ri abib maga nigöl, God Ha nunwa keir aku yad abmin, nöbial i mixin höbwab rib madmag an akuyöbö röxg nigön, höja. Nun wöroxön ap kib mag gwogwo rib mag aku anadö ri hör aban, me rön, God nun Ha nunwa keir höjopal ur nölrib ap i röxg yad abön, ap kib mag gwogwo rib mag aku nöbö mö madmag pix yuö ñij kwo mid aku, mönö diba yadön, pörö, röja. ⁴ God alön aku, ñij rib gwogwo madmag pix yuö an bebö wöl adaku röböxön, God Inöma riba nölmid adaku rip duön, lo mönö ni yadmid aku ri ri abönijö, rön, röja.

⁵ Nöbö mö rib gwogwo yuö ñij bebö wölüm, adakwör rim dumid piaku, yuörib madmag ñija agö ribim yöxoi rib mag akwör ribyöx nugwöia. Makwam nöbö mö God Inöma nigö ribyöx nölmin rim dumid piaku, God Inöma agö ribim yöx nugw mag akwör ribyöx nugwöia. ⁶ Nöbö mö höbwab rib madmag ñija agö ribim yöxoi rib mag akwör ribyöx nugwöi bla, pan adakwör ap kib mag gwogwo rön wöroxöña. Makwam nöbö mö God Inöma nugwan wä cön adakwör ribyöx nugwöi bla, adakwör ri ri abön, God pisanj nigio nigön kömö midön mid ri aböña.

⁷ Nöbö mö höbwab rib madmag ñija agö ribim ribyöx nöl adakwör ribyöx nugwöi bla, rib mag ñija God nugwo kwolmal röxg mida. Rib mag ñija God lo nunwa nugwöl; God lo nunwa nugub maga midöl.

⁸ Nöbö mö rib gwogwo madmag pix yuö nigö bebö wölüm, adaku rim dumid piaku,

God nugwan wä cön adakwör rib maga nigöl.

⁹ Makwam ñij nöbö mö God Inöma yuö ñij kwo mid bla, rib gwogwo madmag pix yuö ñij bebö wöl adaku rimidölöi; God Inöma nigö ribyöx nölmid adakwör rimidöia. Nöbö mö Krais Inöm nunwa yuö ñij kwo midöl bla, Krais nöbö mö nunwa midölöi. ¹⁰ Krais nun yuörib nigö kwo mijön aku, ap kib mag gwogwo rib mag aku rimin, mixin ñija wöroxiba rimida; ji Jisas wöroxim God nigö nugumin, nöbö mö wä röxg midöi akuyöbö, Inöm nunwa ran, inöm ñija kömö mijöna. ¹¹ God rimin Jisas öbilön aku, Inöm nunwa yuörib nigö kwo mid makwam, God panjöbö akwör nigö algör ran, Inöm nunwa yuörib nigö kwo mid aku, nun mixin ñija kömö midib maga nöiöna.

¹² Makwam, haul nöbö mölön nöbö, an riba mida. Rib gwogwo madmag pix yuörib an kwo pabil nölän adaku cinij, rön, rib aku nölöinij. ¹³ Adaku rim dum, wöroxiba rimidöia. Makwam God Inöma nigö ri nölüm nugugirön, ñij ap kib mag gwogwo rimidöi aku anadö röböxön aku, God pisanj kömö mijöña.

¹⁴ God Inöma riba nölüm nugugirön yönmidöi nöbö mö bla, God halöu ha nunwa midöia. ¹⁵⁻¹⁶ Ñij poi Inöm aku, nigö pön pixip dum, ñij höd ipöxmidoi mag akuyöbö iswob ipöxön, nag mabö rib nöbö mö röxg mideñim. Ñij poi Inöm aku, nun rim, God halöu ha nunwa midöia. Aliö nugwön an nugwo “Aba! Acö!” rimidöla.

¹⁷ An halöu ha nunwa midöl makwam, ap wä pödiö pödiö halöu ha nunwa nöiön aku, an pinija. Makwam Krais nugwo yad höimöuön ri gwogwam rim aku, anij kwo algör ri gwogwam rij, ipöxoinij aku, God Krais nugwo pi ri abön röj mag akwör anij kwo algör pi ri aböna.

Mai mid ri abnija

¹⁸ Rib na yöxla, Krais nugwo cirip gi midön, ömörö bli pön, öliöx mijn-ij aku, ap ulmidö. Mai God nun ap wä ödöriö anij

nölan, nuñ pisan mîd ri ab mîjnîñ aku, ap dib.

¹⁹ God ap agap apîm rî nigöñ bla magalig weik mîd ri abîb maga nigöl. Ap bla magalig pöx mîdîñ, God nuñ halöu ha nuñ bla wöxnö pön wop akwör, nuñ ran, ap piaku iswob mîd ri aböna. ²⁰⁻²¹ Rî mag aku, God maduar ör nugwogwo cönîñjö rön mag akwör ra. Makwam God maduar ör nugwöña, halöu ha nî bla wöxnö pîñ wop aku, nî rîmön, halöu ha na wahax pön mîd ri aböñ aku, ap magalig rî nigîm bla algör, lîduen, wahax pön mîd ri aböna.

Makwam ap rî nigöñ piaku, höd mîd ri aben. Anîñ ran, halöu ha nuñwa keir ödöriö mîdön nuñ pisan mîd ri abnîñ wop akwör, iswob ran ap bla mîd ri aböna.

²² An nugwöla, ap God rî nigöñ piaku magalig mîd ri abîb maga rîmîd aku, jî maduar ör ömörö rîm, mö ha yöxîba ha nîmîmîñ rîg ölin pîl mag akuyöbö rîmîda. ²³ Makwam ömörö aku an aipam mîda. Mai ñigö anadö pîñö, rön, God nuñ Inöm aku höd gör abmîñ hön yuörîb an kwo mîd aku, jî wop kaiyöbö anîñ halöu ha nuñ keir ödöriö wöxnö pañ, mîxîñ yonyöbö pugul nigîñjö, rön, rîb madmag ana yuö kwo ömörö aku pön, mögöriñ döul il kî pöx mîdöla.

²⁴ God ap mai wöxnö nigöñîñjö rön mönö aku nugw pîm, anîñ pöña. Makwam ap agap bîlîm mai wöxnö nigön aku magalig mödö nugwölîx aku, weik rîbyöx gîba alîg mîdön wop maiyöbö aku pöx mîdölölîx. Mödö nugwöi ap aku pöx mîdeñîm. ²⁵ Makwam, ap mai wöxnö nigöñîñjö, rî aku rîbyöx nugwön, ipîtmîñ nugugîrön pöx mîdölöl; rîbyöx gîba alîg pöx mîdöla.

²⁶ Nöbö mö gö mîdölöl aku, jî Inöma anîñ rî nöl gîr mîda. An God höjöpainîñjö, röl aku, jî pödpödiö God höjöpainîñ aku nugwölöl. Jî Inöma an adö mîdön ömörö ana pön God höjöpalmîda. Nöbö mö nugub mönö yöi wöhö; ömörö diba pön höjöpalmîda. ²⁷ God rîb mag an aku magalig nugwa; nuñ Inöma rîb nuñwa aipam nugwa. Inöma nuñ, an Krai Jisas nöbö

mö nuñwa ömörö pön, God nugwo yadan, yadmîd mag akuyöbö cöna. Inöma nuñ God höjöpai gîr mîd aku, God cîñö, rön, rîbyöx nugw mag akwör höjöpai gîr mîda.

²⁸ An nugwöla, God nugwo madmag nigöl nöbö mö bla, God nuñ anîñ nugwidîx mîdan nugugîrön, ap bli keir ren; mîd ri abnîñ adakwör anîñ cöna. God nuñ maduar ör rîbyöx nugwön rîg yadön mag akuyöbö, anîñ “Ñigö nî pöl hönö,” rönja. ²⁹ Makwam mag akwör, God nöbö mö höd nugwön bla, “Nî rîmön, ñîñ Ha na rîg mîd mag akuyöbö wöxnö nigön, pîgnîñ nölöunîñ nöbö nuñwa mîga ödöriö mîjöñîñjö,” rönja. ³⁰ Makwam, nöbö mö Ha na röxg mîjöñîñjö, rön nöbö mö bla, “Ñigö nî pöl hönö,” rönja. Nöbö mö, nî hönö, rön nöbö mö bla, ñigö nöbö mö hölul mîdölö, rönja. Nöbö mö ñigö hölul mîdölö, rön bla, Ha na mil wä alîg mîd mag akuyöbö, ñîñ pañ mag akwör rîg mîjöñîñjö, rönja.

Krais anîñ madmag nigön nugwidîx mîd ri aböna

³¹ Makwam anîñ alön pî ri abön rî aku, yön anîñ rî gwogwam cön? Nöbö i anîñ rî gwogwam rîb maga mîdöl, mî wöhö!

³² God nuñ Ha nuñwa keir aku anîñ, me rön, yad abmîñ hön wöröxön aku ap dib ödöriö. Makwam God anîñ alön makwam, nuñ anîñ pî ri abön, ap wä wä akwör anîñ algör nöiöna. ³³ God nuñ anîñ yad nigö aku, yön anîñ mönö diba yajön? God nuñ keir rîmîñ an hölul mîdöl aku, mönö mîdölö, rönja. ³⁴ Makwam, nöbö kai anîñ mönö diba yajön? Nöbö i aliö yadîbä maga mîdöl. Krai Jisas anîñ ñöx nigön wöröxön öbilön du God imag mîrîx adö mîdön, anîñ, me rön, Nuö höjöpai gîr mîda.

³⁵ Krai an madmag ödöriö nigö makwam, yön nugwo wöhö rön anîñ pî asîx hör nigön? Ap i keir wöxnö nigön, anîñ pî asîx hör nigîb maga mîdöl.

Anîñ ömörö bli wöxnö nigöñîñjönö,

öliöx mîjnîñjönö,

kiö diba wöröx mîjnîñjönö,

wölîj mîdenîñjönö,

rîb diba yöx mîjnîñjönö,

nöbö bli anɪŋ, Kraiŋ pɪsaŋ mɪdöiŋö,
rön,
anɪŋ rɪ gwogwam cöŋɪŋönö,
pɪl pal nɪgöŋɪŋönö,
ap agapɪm cön,

Kraiŋ pɪsaŋ nɪgiö nɪgön mɪjnɪŋa.

³⁶ Mönö akuyöbö God Mönö kai kitön yadmä,

“Nagö pɪsaŋ mɪdöl aku, öim anɪŋ nugwön,
hön sipsip röxg pɪl pal nɪgnɪŋö rön
nugwöiŋö,” rɪmä.

³⁷ Makwam, an wöröxɪbi röxg mibɪl yöraku mɪdöl aku, jɪ anɪŋ madmag nɪgön wöröxöŋ Nöbö aku pɪsaŋ mɪdön, wä raŋ nugugɪrön, mɪd rɪ abön ap piaku ipöxöiŋɪ. ³⁸ Adaku nɪ nugula, wöröxnɪŋönö mɪjnɪŋ, God anɪŋ madmag nɪg gör mɪjona nugwön ap i anɪŋ pɪ asɪx hör nɪgɪb maga mɪdöl. God ejol nuŋ bla, ap ölisö adöx sö mɪd bla, ap ölisö gwogwo bla, ap weik mɪd bla, ap mai mɪjön bla, ³⁹ ap bɪl pisak mɪd bla, ap mo pibak mɪd bla, ap agap apɪm mɪd bla magalɪg, ap i anɪŋ pal kitu hörɪr nɪgɪba mɪdöl. Nöbö Dib ana Kraiŋ Jisas mɪd aku, God anɪŋ madmag nɪg gör mɪjona.

9

God rɪb nuŋwa keir yöxön Isrel ada ñigö pɪba rɪmɪdöŋa

¹ Mönö yadmɪdɪl kɪ, nɪ Kraiŋ nöbö nuŋwa mɪdɪl aku, inakmönö hörön yadmɪdöi. Inöm Leia rɪb mag na yadmɪda, mönö yadmɪdlö aku mönö mi yadmɪdlaŋö, rɪmɪda. ²⁻³ Makwam haul nöbö mölön nöbö. Isrel nöbö mö bli Kraiŋ nugw pölöi akuyöbö, mai mönö diba nugwön öliŋ höb diba pöŋ aku, nɪ mɪ ödöriö ögwö yöxmɪdla. Makwam, nɪ mɪ rɪb mɪga yöxmɪdla. Madmag na öim öliŋ diba pɪlmɪda. Nɪ mör yadmɪdla, ödöi mɪdöx aku, nɪ haul nöbö mölön nöbö nɪ bla ñigö ñöx nɪgön, öliŋ höb diba pɪmön, ñiŋ piönö kömö duöyɪxa.

⁴ Aku agapɪm: God Isrel ada akwör ñiŋ halöu ha na mɪdɪŋ, me rön, mil wä nuŋwa ñigör yabuön, nɪ ñigö mag akuyöbö cɪnö, rön, mönö ölisö ma ñigör yad nɪgön, lo

mönö nuŋ aku ñigör yad nölön, ñiŋ agö magɪm rön God höjöpaliɪb ram aku ödöriar höjöpaliɪb mönö aku ñigör yad nölön, nɪ pödpöd rön nöbö mö pɪ rɪ abɪn mönö wä aku ñigör yad nölöŋa. ⁵ Isrel nöbö mö nöhöniŋ maduebö ñiŋa Ebrahim, Aisak, Jekop nöbö piaku. Ebrahim, Aisak, Jekop halöu ha yöxɪm yöxɪp höuöilmel rɪp duön, Isrel nöbö mö ñigö yöx pön hemä. Hödɪg wadɪg paŋyöbö akwör yöxɪp höuöilmel rɪp duön, Kraiŋ nugwo nöbö ödöriö yöx pön hemä. Kraiŋ nuŋ keir God mɪdön, nöbö mö magalɪg nugwidɪx mɪda. Ñiŋ magalɪg ib nuŋwa öim yadɪŋ bɪl sö duan.

⁶ God Mönö yadöŋ aku, yadöŋ mag akwör röŋa. Isrel halöu ha yöxɪm yöxɪp höuöilmel rɪp duön, yöx pön hem bla bli Isrel nöbö mö ödöriar mɪdölöi. ⁷ Ebrahim halöu ha yöxɪm yöxɪp höuöilmel rɪp duön yöx pön hem bla bli Ebrahim halöu ha nuŋwa ödöriar mɪdölöi. God Ebrahim nugwo yadöŋa, “Aisak halöu ha yöxön bla akwör halöu ha naŋ adö mɪjöŋɪŋö,” röŋa. ⁸ Makwam, Ebrahim halöu ha yöxɪm yöxɪp höuöilmel rɪp duön, yöx pön hem bla bli God halöu ha nuŋwa mɪdölöi. God mönö ölisö ma yad nɪgmɪn, Ebrahim halöu ha yöx pön höŋ halöu ha bla akwör, ñiŋ God halöu ha nuŋwa mɪjöŋa. ⁹ God Ebrahim nugwo mönö ölisö ma aku yad nɪgön yadöŋa, “Wop nɪ yad nɪgɪm wop akwör nɪ höuöil hömön, mönaŋ nagö Sera ha i yöx pön höniŋö,” röŋa.

¹⁰ Makwam auso ana Rebeka ha nuŋwa mös hogwa nuö paŋyöbö akwör yöxöŋa. Nöbö aku nöso ana Aisak. ¹¹⁻¹² Makwam God rɪb nuŋwa keir yöx nugw mag akwör cöna. Nöbö mö kai yad nɪgɪnö, cön aku, yad nɪgöna. Ñiŋ ap wä bli rɪmɪjöŋ aku nugwön yad nɪgen. God rɪb nuŋwa keir yöx nugw mag akwör cöna. Mag aliö akwör, nöso auso an Aisak Rebeka mönöbö hogwa ha waba yöxölim mag aku, God nuŋ Rebeka nugwo yadöŋa, “Ha nagö höda yöxnö aku, nöbö dib röxg mɪden; nuŋ ha pɪg nagö aku mabö rɪ nöiönɪŋö,” röŋa. Ha wöta aliŋ mibɪl piaku mɪdmɪn nuöma ha yöx pön hölön wop

aku, ha hogwa ap waiö ap gwogwo i rîmîñ nugwön wöhö, God rîb nuñwa keir nugwön aliö yadöña. ¹³ God Mönö rîb mîñi kai kîtim aku, God mönö yadön yadöña, “Nî Jekop nugwo madmag nîgön pîla, jî Iso nugwo madmag nîgön pöiö,” röña.

God nuñ rîmîd aku, ödöriö akwör rîmîda

¹⁴ Makwam, God ödöriö akwör rîmîdölö, cîñîñ ä? Wöhö! Nuñ ödöriö akwör rîmîda. ¹⁵ God nuñ Mosîs nugwo yadöña,

“Nöbö mö ögwö yöxîñ bla ñîgö ögwö yöxna.

Nöbö mö madmag nîgön pî ri abîñ bla ñîgö madmag nîgön pî ri abnö,” röña.

¹⁶ Makwam nugwöla, anîñ keir ususör rön röl aku nugwön anîñ pen; anîñ keir ususör rön rîbyöx gî mîdöl aku nugwön anîñ pen. Nuñ keir nöbö mö ögwö yöxön pöna.

¹⁷ God Mönö rîb mîñi kai kîtim aku, God mönö yadön Pero nugwo yadöña, “Nî höd rîbyöx nuguma, nöbö mö mögöriñ piaku piaku mîdöi bla magalîg nugwöña, nagö kin Ijip yöbö aku nöbö dib nöbö ölsö ödöriö, jî nî God yadmön nagö hör nöbö i röxg mîjîñö. Aîöna, ñîñ nugwön, mönö aku yadîp duön mönö, ib na urîñ mögöriñ adadö piaku piaku magalîg diöna. Adakwör rîbyöx nugwön nî keir rîmön, nagö Ijip kin mîdlañö,” röña.

¹⁸ Makwam nugwöla, God rîb nuñwa keir nugw aku, nöbö mö bli ögwö yöx aku nöbö mö bli ñîgö nugwogwo ran, rîb gwogwo ñîñ yöx nugwöi aku jöjö diöna.

¹⁹ Ñîñ bli God rî akuyöbö nugwön yajöña, “God nuñwör rîmîñ, rîb ñîñ aku jöjö du aku, pödpöd rîmîñ, mîd ri abölöiñö, rön, anîñ mönö diba yajön? God nuñ keir, ‘Ap piaku cönîñö,’ cön aku, nöbö kai nuñ piöñö, ‘Ap bla renîñö,’ cön?” cöña. ²⁰ Aliö yajöñ aku, jî ñîñ nöbö dib kaiyöbö röxg mîdön, mönö nuñ aku rîba pöñ?

Mag akuyöbö, God Mönö aku nöbö nagö Aisaia kai kîtön yadöña, “Nöbö i mögö pön wi yöj i rîm, wi yöj aku nugwo yadön, ‘Pödpöd rîmîñ nî aliö rîlö,’ rön yaden. Mî

wöhö!” röña. ²¹ Wi yöj rîba rîmîd nöbö aku, nuñ rîb nuñwa keir yöx nugw mag akuyöbö cöna. Mögö panyöbö mîñi pîñ wöd rag hö, wi yöj wä wä wop pañ pañ urîb i rî nîgön, wi yöj hör öim öim urîb i rî nîgöna. Aku mönö mîdöl; rîb nuñwa keir.

²²⁻²³ Mag akuyöbö aku mî, God ra. Nuñ nöbö mö mag gwogwo rîmîdöi akuyöbö nugumîñ, mî ödöriö ipîtmîñ, ñîgö pîl pal nîgîb maga rî aku, jî nuñ mab ab gîba alîg mîd aku nugwön ölsö mag nuñwa nugwîñ, me rön, ñîgö rîmgör aliö alöl. God maduar ör rîb nuñwa keir yöx nugwön yadöña, nöbö mö ögwö yöxön pî ri abîñ nöbö mö akuyöbö mil wä na aku nugwîñ, me röña. Makwam, nöbö mö piaku mil wä na aku nugwîñ, me rön, nuñ nöbö mö rî gwogwam rîmîdöi akuyöbö rîmîñ, rîb mag gwogwo ñîña jöjö dua.

²⁴ Nöbö mö uliöxön pî ri abnö, rön aku, anîñ Juda nöbö mö aipam, Juda nöbö mö yöi akuyöbö aipam, yadöña. ²⁵ Mönö ada akuyöbö, God mönö yadön bli nöbö Hosea God Mönö rîb mîñi kai kîtön yadöña, “Nöbö mö nî mîdmîdölöi akuyöbö, ñîgö ‘nöbö mö nî’ me cîna.

Nöbö mö madmag nîgmîdöi akuyöbö, ñîgö ‘nöbö mö madmag yöbö nî’ me cîna.

Makwam Hosea God Mönö rîb mîñi kwo kai kîtön yadöña,

²⁶ Höd ‘Nöbö mö na mîdölöiñö,’ rîm akuyöbö, mögöriñ panyöbö akwör ñîgö,

‘God öim kömö mîd Nöbö halöu ha nuñ,’ me cîñö,” röña.

²⁷ Makwam God Mönö rîb mîñi, God mönö yadîb nöbö Aisaia mönö bölölö rön yadmîda,

“Isrel ada rîg jîmi ban yuö halaia rîg mîd akuyöbö

mîga aliö mîjöñ aku,

jî Nöbö Diba nuñ hör ul adö iör kömö pöna.

²⁸ Aku agapîm: Nöbö Diba nuñ rîmgör nöbö mö mögöriñ il kî mîdöi akuyöbö magalîg mönö diba yadön anadö painö nöiönîñö,” röña.

29 Aiön mag aku, Aisaia nuñ höd God Mönö rīb mīñi kai kitön yadöña,
 “Nöbö Diba keir ölsö alig mid aku,
 anīñ halöu ha hör mag i röböxölöx
 aku,
 Sodom Gomora nöbö mö ñigö rīg rön mag
 akuyöbö,
 anīñ röx,” me röña.

*Isrel ada aipam Jisas mönö wä aku
 nugw pīñ*

30 Makwam, nugwi! Juda nöbö mö yoi akuyöbö, höd, mid ri abön God pīsan ñigö ñigön mīñiñö, rön, aliö rībyöx nugwölim aku, jī weik Jisas mönö wä aku nugw pīmīñ, God ñigö hölul midölö rīmīñ, nuñ pīsan ñigö ñigön midöia. 31 Makwam Isrel nöbö mö höd God lo mönö aku pön, rīg yad yad mag akwör rīñö, rīmā aku, jī weik nuñ pīsan ñigö ñigön midölöi. 32 Aku agapīm: Ñīñ God mönö ölsö ma aku nugw pölöi. An keir adö bli rön nuñ pīsan ñigö ñigön mīñiñā, rön, God nuñ rīg wä ñigöñ adaku dunö, rīmīñ nugugirön, yödpilö ñīñā rīg rol aku pal bokwīr abīm pīñ bīröia. 33 Mönö akuyöbö, Aisaia nuñ God mönö yadön aku kai kitön yadöña, “Nugwi! Nī taun dib Saion rīg i ñigmön, nöbö mö rīg aku pal bokwīr abāñ pīñ bīcöña;
 jī nöbö mö nugwo nugw pīmīñöñ akuyöbö,
 God nugwön anau peñiñö,” röña.

10

*Isrel ada, an keir lo mönö adaku mai
 dinñö, rön, rīp duön pīñ bīrmā*

1 Haul nöbö mölōu nöbö. Rīb ölsö nī yōx nugul aku, God nöbö mö nī Isrel ada ñigö kömö pañ, me rön, nugwo öim öim höjöpāl gīr midla. 2 Ñīñ rīmīdöi mag akuyöbö nugwön nugula, an God nöbö mö nuñwa mīñiñö, rön, mī usüsör rīmīdöi aku, jī rībyöx nugw ri abölöi. 3 “Krais wöröxön aku, God anīñ, ‘Nöbö mö hölul midöl nī,’ me cönñö,” rön rīb aku yōx nugwöyīx aku, jī adaku rībyöx nugw ri abölöi. Rīb mag ñīñā keir adakwör yōx nugwön yadmā, “Lo adaku rīñ dumīñön aku, nöbö mö wä nuñwa mīñiñö,” rīmā.

Makwam, lo mönö adaku mai dinñö, rön, rīp duön pīñ bīrmā. 4 Krais wöröxön öbīlön aku mī, wopik lo aku pöra. Makwam mī, nöbö mö kai kai Jisas mönö wä aku nugw pīmīñöñ akuyöbö, God ñigö magalig nöbö mö hölul midöl nī, me cöna.

*Nöbö mö mögöriñ piaku piaku magalig
 kömö dub maga ra*

5 God Mönö aku Mosīs mönö bli kai kitön, lo mönö pön hölul midöl nöbö mö röxg mīñöñ mönö adaku yadön, Isrel ada ñigö yadöña, “Lo mönö aku pön, rīg yad mag akwör cön aku, kömö diññiñö,” röña. 6 God Mönö aku Mosīs mönö bli kai kitön, Krais nugw pön hölul midöl nöbö mö röxg mīñöñ mönö adaku yadön, Isrel ada ñigö yadöña, “Ñīñ, ‘Nöbö kai bīl sö wölionñö?’ rīmījeññö,” röña. (Mönö yadön aku il aku maku, ñīñ wölu adöx yöd röul adö kau sebö Krais nugwo yöliñ pön pīneñ.) 7 Mag aliö akwör, “Ñīñ, ‘Nöbö kai nöbäpö höjöl rama mid mo pibak diññö?’ rīmījeññö,” röña. (Mönö yadön aku il aku maku, ñīñ du nöbäpö höjöl rama mid mo pibak yöbö Krais nugwo yöliñ pön wöleñ.) 8 Makwam God Mönö rīb aku, Mosīs mönö kai kai kitön Isrel ada ñigö yadön? Nuñ yadöña, “Mönö mag aku pad piaku midöl. Mönö mag aku yuörīb madmag ñīñ kwo midīm öim yadmīdöi piakwör,” me röña. Mosīs nuñ Jisas mönö wä, nugw pīb mönö akwör yadöña. Nugw pīb mönö wä akwör an öim yad nölmīdöl mönö aku maku.

9 Makwam, God rīmīñ Jisas öbīlō, rön, rīb aku yōx nugugu midön, “Jisas nuñ Nöbö Dib nī,” me rön, wöxnö yajöñ aku, God ñigö nöbö mö hölul midöl nī bīlīm, me rön, ñigö kömö pöna. 10 Aku agapīm: ñīñ rīb madmag yuörīb ñīñ kwo mönö wä nuñwa nugw pön aku, God ñigö nöbö mö hölul midöl nī bīlīm me cöna. Ajmöl ñīñā mönö yadön, nöbö mö akuyöbö wöxnö yad nöiöñ aku, God ñigö kömö pöna. 11 Mag akuyöbö, Aisaia nuñ God Mönö rīb mīñi kai kitön yadöña, “Nöbö mö nugwo nugw pön akuyöbö, God nugwo nugwön anau

peñiñjō,” rōña. ¹² Juda nōbō mō akuyōbō, Juda nōbō mō yōi akuyōbō, hōr+r mīdōl. Nōbō Diba nuñ nōbō mō adadō akuyōbō magaliñ Nōbō Diba pañyōbō akwōr mīda. Adadō akuyōbō nōbō mō bīlkai nugwo hōjōpaiōñ akuyōbō, ñigō pī ōsōs rī ri abōna. ¹³ Mag akuyōbō, God mōnō yadīb nōbō Joel, God Mōnō rīb mīñi kai kītōn yadōña, “Nōbō mō bīlkai Nōbō Diba nugwo, nī kōmō pō, rōn hōjōpalīñ, ñigō kōmō pōñiñjō,” rōña. ¹⁴ Makwam ñiñ Nōbō Diba nugwo nugw peñ aku, ñiñ nugwo pōdpōdiō hōjōpaiōñ? Jī ñiñ Jisas mōnō wā aku audiōx nugweñ aku, ñiñ pōdpōdiō Nōbō Diba nugw pōñ? Jī nōbō mō bli hōn Jisas mōnō wā adaku yad nōleñ aku, ñiñ pōdpōdiō mōnō wā aku audiōx nugwōñ? ¹⁵ Makwam nōbō mō Krais Jisas nugw pōi akuyōbō ñigō yad abeñ aku, ñiñ pōdpōdiō hōn mōnō wā aku yad nōiōñ? Mag akuyōbō, Aisaia nuñ God Mōnō rīb mīñi kai kītōn yadōña, “Nōbō mō mōnō wā pōn hōmīdōi akuyōbō, rī ri abmīdōiñjō,” rōña.

¹⁶ Makwam Isrel nōbō mō Krais Jisas mōnō wā aku nugwim akuyōbō bli nugw pōlim. Mōnō adakwōr, Aisaia nuñ God Mōnō rīb mīñi kai kītōn yadōña, “Nī mōnō wā nañ aku ñiñ yad nōila jī nōbō kai nugw pī?” rōña. ¹⁷ Makwam, nōbō mō bli Krais mōnō wā aku yad nōlīm, nōbō mō bli nugwōn mōnō aku mōnō mī, me rōn, nugw pōia. An Krais mōnō wā aku audiōx nugumīn, nugw pīb mag ana kōmō nīgōn wōl dib rōxōna. ¹⁸ Makwam Isrel ada mōnō aku nugwōlmīñjōnō pōdīr? Mī wōhō! Nugumā. Ñiñ hōd nugwim makwam, Depid nuñ God Mōnō rīb mīñi kai kītōn yadōña,

“Ñiñ mōgōrīb piaku piaku magaliñ duōn, mōnō aku yad nōlōia;

ñiñ mōnō yad nōlīm,

mōnō aku mōgōrīb bīl adadō mī magaliñ duō,” rōña.

¹⁹ Makwam nī yad nugub i aliñ mīda: Isrel ada mōnō aku nugwōn il aku nugwōlmīñjōnō pōdīr? Mī wōhō! Il aku

nugumā. Mosīs nuñ God mōnō yadōñ aku pōn, God Mōnō rīb mīñi kai kītōn yadōña, “Nī mōl i nōbō u bla ñigō pōn, pī ōsōs rī ri abōn rīmōn,

ñiñ Isrel nōbō mō ōlīsō diba wōlīm nugwōn,

God anīñ mag akuyōbō alōlō, rōn, nugwōñiñjō,” rōña.

²⁰ Aisaia nuñ God mōnō yadōñ aku pōn, God Mōnō rīb mīñi kai kītōn mī ōdōriō wōxnō yadōn yadōña,

“Nōbō mō nī nugunō, rōn, hōlu nugwōlōi akuyōbō

nī hōlu nugwōia;

ñiñ nī nugunō, rōn, yad nugwōlōi

jī nī keir wōxnō nīgmon ñiñ nī nugwōiñjō,” rōña.

²¹ Makwam Isrel rīmīdōi adaku, Aisaia nuñ God mōnō yadōñ aku pōn, God Mōnō rīb mīñi kai kītōn yadōña,

“Nī ōim nōbō nugub ñiñ rōxg mīdōn, ‘Nī hōne!’ rīmīdīl aku, jī nī hōlōi.

Ñiñ mōnō nī rōd abōn,

rīb ñiñ keir yōx nugumīdōi mag akwōr rīmīdōiñjō,” rōña.

11

God nuñ Isrel nōbō mō mī añadō rōbōxōl

¹ Makwam, nī yad nugub i mīda: God Isrel nōbō mō bla ñigō mī añadō rōbōxōl ä? Mī wōhō! Ñigō mī añadō rōbōxōl. Nī Pol kwo algōr Isrel yōbō nōbō. Ebraham yōxīm yōxīp duōn, Benjamin nugwo yōxim; Benjamin piñjō yōxīp hōuōilmel rōñ il aku nī mīdla.

² Makwam God nōbō mō maduar ōr nugwōn, nōbō mō na mīdīñ, me rōn, rībbyōx nugwōñ nōbō mō piaku ñigō añadō rōbōxōl. Ñiñ Ilaija nugwo haiwo pōn God Mōnō kai kītīm mōnō aku mōdō nugwōia. Ilaija God hōjōpalōn yadōña, ³ “Isrel nōbō mō akuyōbō magaliñ nagō rōbōxōn, nōbō mōnō nagō yadīb akuyōbō ñigō pīl pal nīgōn, rīgpiāda ap pal nagō hōjōpal ur nōlīb rīgpiāda akuyōbō, pal gīlīx ab gīlīx ra abōia. Nī pañyōbō akwōr mīdīl aku, jī nī

kwo algör, pıl pal nıgnıñö, rön, rıbıxıp yönmıdöıñö,” rönja. ⁴ Aliö rımın, God nuñ painö yadöña, “Nöbö nı mıga akwör sepen tausan (7,000) mıdöi akuyöbö, god inakmönö Bal aku nugwo, ‘Nöbö dib an,’ me rön, nugwo höjopalölöıñö,” rönja.

⁵ Mag akuyöbö, God nöbö mö mı ögwö yöx aku mı, nuñ anıñ nöbö mö Isrel mösör mıdö bli ögwö yöxön yad nıgmın mıdöla. ⁶ God anıñ ögwö yöxön pa aku, lo adaku rımdmın mönö ap bli keir rımdım nugwön pöl. Anıñ hör ögwö yöxön pö, rı rıbyöx nugwöl aku, jı an ap i keir rımdım nugwön anıñ pöx aku, an aliö rıbyöx nugwölölıx. ⁷ Nöbö mö Isrel mı ususör rön, hölu nugup duön, ap wä aku pölüm. God ñıgö pönıñö, rön, yad nıgöñ nöbö mö bla akwör pımä. God nuñ keir rımın, nöbö mö bli mönö nuñwa nugwön yöxölüm.

⁸ Adakwör, Mosıs God Mönö rıb mıñi kai kitön yadöña,
 “God nuñ rımın, ñıñ inımö hölımön,
 mämäga ipax ipaxıö rı mıdmä;
 nuñ rımın, ñıgö mämäga we wölmın,
 mämäga ix nugugu mıdölüm;
 nuñ rımın, ñıgö u pılım,
 mönö audiöx nugugu mıdölüm;
 aliö akwör mıdıp hön,
 wopik pañ mag akwör alıg mıdöıñö,”
 rönja.

⁹ Makwam Depid God Mönö rıb mıñi kai kitön yadöña,
 “Ñıñ öim ap diba nımöi aku,
 ñıgö unañ namej röxg pı cıci nıgöna.
 Dinıñö rı rıbyöx nugwön ödöi aku anadö idıxan.

Makwam, ñıñ rı gwogwam rımdöi mag aku painö pöña.

¹⁰ Mämäg ñıña we wölan mämäga nugweñ.
 Ömörö diba pön, öim öim ap yogw dib i röxg ragön, öliöxıp yönmıjöñıñö,”
 rönja.

God Juda nöbö mö yöi akuyöbö pa

¹¹ Makwam Isrel ada pın bıroi aku, anadö pın pal duölöi. Ñıñ ap kib mag gwogwo rımdmä aku mı, God ñıgö

röböxön, Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñıgö pa. Pı aku, “Isrel ada, ‘God ñıgö rı ri abön pa aku, anıñ aliö pölö,’ rön nugwıñ,” me rön ra.

¹² Makwam Isrel ada ap kib mag gwogwo rımdmın, nöbö mö mögörib adadö piaku piaku ap wä ödöriö pöia. God Isrel ada röböxön aku mı, Juda nöbö mö yöi bla ap wä ödöriö pöia. Makwam, God nöbö mö Isrel kömö pön wop aku, nöbö mö nuñ bla magalıg ap wä wä ödöriö pöña.

¹³ Nı wopik ñıgö Juda nöbö mö yöi akuyöbö yadmıdla. Krais Jisas nı, “Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñıgö mönö wä na yad nölö,” rön makwam, ñıgö Juda nöbö mö yöi akuyöbö Jisas mönö wä aku yad nöl mıdmön nı wä ra. ¹⁴ Makwam nı ñıgö Jisas mönö wä aku yad nölmön, ñıñ pıñ, nöbö mö nı keir Isrel bli nugwön, “God ñıgö rı ri abön pa aku, anıñ aliö pölö,” rön, nugwo hömıjön aku, nı mı wä cöna. ¹⁵ God Isrel ada ñıgö röböxön aku mı, Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñıgö, nöbö mö nı, me rön, pa. Makwam, mai God nuñ Isrel ada ñıgö pım, nöbäpö wöröxön höbkal öbiön mag aliö akuyöbö cöna.

¹⁶ Ñıñ bred rıb mıñi God höjopal ur nöiön aku, bred mag magalıg God ap nuñ. Ñıñ yajöña, “Bı olip il aku God bı il nuñ,” me cön aku, padö pılön löx pılö bla adadö diön aku aipam God ap nuñ.

¹⁷ Makwam God nuñ bı olip löx pılö hödyöbö piaku pı bö gı abön, ñıgö olip löx ki yöbö piaku pön hön nıgliu pın nölım, nıgliu pın nölön mıdöia. Makwam mı, bı olip hödyöbö aku kömö mıdön mögö röbö pım, löx yonyöbö piaku mıd ri aba. ¹⁸ Ñıñ bı löx hödyöbö blaku löx hör, me rön, rıb aku yöx nugumıjeñ. Ñıñ nugwöia, ñıñ bı löx yonyöbö aku röbö pön bı il aku nölölöi; bı il bö röbö pön ñıgö bı löx yonyöbö mıñi nöla. ¹⁹ Ñıñ yajöña, “God nuñ, ‘Olip löx ki yöbö piaku pön hön nıgliu pın nöl nöinö,’ rön, olip löx hödyöbö bla pı bö gı abmın, kau aku pön mıdölıñö,” cöña. ²⁰ Mönö aku mi yajön aku, jı nugw ri aböña. Isrel ada Krais nugw pölım, God nuñ ñıgö röböxöña; ñıñ Krais nugw

pim+n, ñigö pöña. Makwam ñiñ anau pön, ib ñiña keir yadiñ b+l sō duölañ. ²¹ Aku agapim: God b+ olip löx hödyöbō bla p+ bō g+ aböñ mag akuyöbō ñiñ kwo algör r+ b maga ra.

²² God nuñ nöbō höimölib wä ödöriö aku, j+ nuñ nöbō ölisö m+da. Nuñ nöbō ölisö m+da aku m+, nöbō mö nugwo röböxim akuyöbō nuñ ñigö röböxöña. Makwam ñigö tar höimöliö madmag ñigön, pöña. Ñiñ algör Krais nugw p+ gir mijöñ aku, ñigö tar höimöliö madmag ñig gir mijöña. Makwam Isrel ada ñigö röñ mag akuyöbō aniñ kwo algör ör r+ b maga rö, rön, nugw ri aböña. ²³ Isrel nöbō mö piaku mai Krais nugw pimijöñ aku, God ñigö ñigliu p+n nöl nöiöña. God ñigö ñigliu p+n nöl+ b maga ra. ²⁴ Aku agapim, ñigö b+ olip löx ki yöbō piaku pön hön, b+ olip yöbō ñigliu p+n nölmin m+doi aku, olip löx ödöriö akuyöbō iswob ñigliu p+n nöinöb, ñigliu p+n nöiöña.

Mai Isrel nöbō mö ñigö magalig pöña

²⁵ Makwam haul nöbō mölōu nöbō. Ib ñiña keir yadiñ b+l sō dubā maga ra. Makwam, mönō höd nugum+ dölöl i ñigö yadi+ba r+m+da. Isrel nöbō mö m+ga akwör weik mämäg we röxg m+doi aku, j+ öim akuyöbō alen. God Juda nöbō mö yöi akuyöbō ñigö p+nö r+ r+byöx nugw nöbō mö piakwör magalig pöña. ²⁶ Nöbō mö piaku p+ pörön, mai Isrel nöbō mö ñigö magalig kömö pöña. Mönō ada akuyöbō, God mönō yadöñ aku pön, God Mönō r+ b m+ñi kai k+ton yadmä, “God yadöña, ‘Jekop höd+ga n+ röböxim akuyöbō, ñigö kömö pön Nöbō aku taun dib Saion yöbō hōna.

²⁷ N+ ñigö p+sañ mönō ölisö ma yad ñigim aku, ap kib mag gwogwo r+m+doi p+x aku ör+x abnō, ‘rö,” r+mä.

²⁸ Isrel ada Krais nugw pölum aku, ñiñ God kwolmal nuñwa m+doiä. Makwam ñiñ Krais nugw pön, wahax p+ girön r+ m+doiä. Makwam God nuñ maduar ör Isrel ada nöhöñiñ maduebō ñiñ Ebrahim

Aisak Jekop nöbō bla ñigö mönō ölisö ma yad ñigön mönō aku nugwön God Isrel ada madmag ñig gör m+da. ²⁹ God nuñ ap wä i nölön, mai r+ b yonyöbō i yöxön, ap wä aku höbkal penim. Mag akuyöbō akwör, God nuñ, c+nö, rön, mönō ölisö ma yad ñigön, mai r+ b yonyöbō i yöxön, keir renim. Mönō yajön mönō aku röböxenim. R+g yajön mag akwör cōna.

³⁰ Ñiñ höd God mönō yadöñ aku röd abm+doi aku, j+ mai Isrel nöbō mö God mönō nuñwa röböxim, God nuñ ñigö uliöxön p+ ösös r+ ri abm+n, nuñ p+sañ m+da ri aböia. ³¹ God ñigö uliöxön pöñ aku, Isrel nöbō mö nugum+n, ölisö wölmin, Krais mönō wä aku röd abmä, j+ mai God ñigö kwo algör ör uliöxön pöña.

³² Makwam nugwöla, Isrel nöbō mö bla aipam, Juda nöbō mö yöi bla aipam, God mönō nuñ aku röd ab+ñ, God ñigö magalig nugwogwo röböxan, ñiñ k+l+ab+is nöbō röxg m+don, ap kib mag gwogwo r+p dum+da dum+diñ, mai ñigö uliöxön pöña.

God ib nuñwa öim yadiñ b+l sō duañ

³³ Makwam, n+ nugula, God ap magalig nugwa; r+ b nuñwa r+ b wä m+da. God nuñ m+ r+ b wä yöx nugwön, nugw ib+xön, mag aku keir ödöriö ra. God nuñ r+byöx nugwön, ap al aliö c+nö, rön, r+ b wä yöx nugw aku, nöbō i r+ b wä akuyöbō aliö m+doi. An God r+ b mag nuñwa nugwön, nuñ keir r+ mag akuyöbō c+n+ñö, rön, röin+ñ!

³⁴ God Mönō aku kai k+ton yadmä, “Nöbō Diba nuñ m+ r+ b wä yöx nugw aku, nöbō mö kai ñiñ r+ b aliar yöx nugwöi? Nöbō mö kai Nöbō Diba nugwo, ‘Nagö al aliö rö,’ cōñ?

³⁵ Makwam nöbō mö kai, ap wä i God nugwo nölañ, painö nöiön? M+ wöhö! Nöbō mö i nugwo al+ba maga m+doi, r+mä.

³⁶ Aku agapim: God nuŋ ap akuyöbö magalig ri ñigön;
 ölsö nuŋ akwör ap piaku magalig mīda;
 ap piaku magalig God wahax pī gir mijöña.
 Makwam, ib nuŋwa öim öim yadiŋ bīl sö duan!
 Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

12

God adö mīdölīŋö, rön, nugwo wä cön adaku riŋ duan

¹ Makwam, haul nöbö mölōu nöbö. God ñigö uliöxön pa aku mī, ñiŋ piöŋö ap God höjöpāl ur nölōi mag akuyöbö, mīxiñ rīb madmag ñiŋ aku, ap kömö mīd aku, ap lei i röxg, God nugwo nöiöña. Ap pön duön God höjöpāl ur nölōi bla, ap gwogwo nölōlōi. Ap i röl, ap wä wä akwör nölmiŋ, nuŋ wahax pön pa. Alöi mag akuyöbö, God anīŋ ap nugwo höjöpāl ur nölōi ap akuyöbö röxg pönīŋö, rön, nugwo nugw pī cīcī ñig gi mīdön, riŋ yad mag akuyöbö akwör cōña.

² Makwam nöbö mö mögöriŋb rol il kī rībyöx nugwön rīmīdōi mag rol akuyöbö almiŋeñ. Ñigö God nugwo yad nugwiŋ, nuŋ ñigö rīb wä nölan, yuöriŋb madmag ñiŋ kwo yonyöbö ñiŋaŋ, nöbö mö keir yonyöbö wöxnö ñigöña. Aku makwam, ñiŋ nugwōña, an mag kai riŋ, God nugwo wä cön. Ñiŋ nugwōña, ödōi kai ödōi wä ödōriö; ödōriö akwör cön mag aku nugwōña. Makwam ñiŋ aliö nugw ri abön, paŋ mag akwör cōña. ³ God nī uliöxön pīm, mabö nuŋwa rīla. Aku makwam, ñigö magalig yadmīdla, an nöbö mö dib, me rön, rībyöx nugumīŋeñ. God nuŋ nugw pīb mag aku ñigö keir paŋ paŋ nöla. Aku makwam, ñiŋ anau pön, an nöbö mö pōdiöm mīdölīŋö, rön nugwōña.

⁴ An nugwōla, an magalig mīxiñ paŋyöbö i mīd aku, jī rīb rīb hörirör mīga akwör mīda. Rīb akuyöbö mabö hörirör mīda; yōdpīlō mabö nuŋwa keir ra, inpīlō mabö nuŋwa keir ra, māmāga

mabö nuŋwa keir ra. Makwam, ila hörirör mīd aku, mabö hörirör röia.

⁵ Mag akuyöbö, an Krais adö mīdöl akuyöbö algör ör mabö hörirör röl aku, jī nöbö mö hödig wadig nuŋwa ñigiö ñigön il paŋyöbö iör mīdōla. ⁶ God anīŋ paŋ paŋ ögwö yöxön pī ösös rön, ap wä anīŋ hörirör nöl mag akwör nugwön cīniŋa. God nöbö mö bli ap wä nölön, mönō na nöbö mö piaku yad nölö, rīmijön aku, nuŋ God nugw pīb maga nöl mag aku pön aliar yad nölan. ⁷ God nöbö mö bli ap wä nölön yajōna, nöbö mö akuyöbö mabö bli rī nölanö, cön aku, nöbö mö piaku mabö bli rī nölan. God nöbö mö bli ap wä nölön yajōna, nöbö mö halōu ha piaku mönō wä bli yad nölanö, cön aku, nöbö mö halōu ha piaku mönō yad nölan. ⁸ God nöbö mö bli ap wä nölön yajōna, haul nöbö mölōu nöbö nagö i ipītmijön aku, nugwo mönō yad nöl ri aban, nuŋ rīb wä yöxön wahax paŋ, me cön aku, nuŋ paŋ mag akwör ran. God nöbö mö bli ap wä nölön yajōna, nöbö mö bla riŋ ap bla met wa aku, ñigö riŋ ap bli nölanö, cön aku, riŋ ap bli amnör nölan. Nöbö mö bli ap wä nölön yajōna, nöbö mö bli ñigö nugwidix mīdö, cön aku, nuŋ rībyöx nugw ri abön ñigö nugwidix mīdan. Nöbö mö bli ap wä nölön yajōna, nöbö mö bli ñigö uliöxön pī ri abön, cön aku, nuŋ wahax pī gir uliöxön pī ösös rī ri aban.

Nöbö mö piaku ñigö madmag ñigīŋ

⁹ “Nöbö mö piaku ñigö madmag ñigmīdölīŋö,” rön, inakmönö hörön yadmīŋeñ; ñigö madmag ödōriö ñigön, pī ösös rī ri abīŋ. Ap kib mag gwogwo rīb mag aku nugwo kwolmal ñiŋa röxgīb rīb gwogwo yöxiŋ. Makwam kwockwoc palön mag wä rol akwör pī cīcī ñigīŋ. ¹⁰ Nöbö mö haul nöbö mölōu nöbö nuö nuö madmag ñigmīdōi mag akuyöbö, ñiŋ Krais adö mīdōi akuyöbö akwör haul nöbö mölōu nöbö nuö nuö madmag ñigīŋ. Haul nöbö mölōu nöbö ñiŋ piaku ib ñiŋa yadiŋ bīl sö duan; jī ib ñiŋa keir yadiŋ bīl sö duolan. ¹¹ Mabö ipītaipītō

rîmîjeñ; kwockwoc palön cöña. Nöbö Dib ana mabö nugwa rîmîdölinjö, rön, wä ran nugugîrön cöña. ¹² Nöbö Diba anîj pönîjö, rön, wä ran nugugîrön, nugwo pöx mîjöña. Ñîgö ömörö bli hömîdan, tar höimöliö mîd akwör mîd ri aböña. God höjöpalmîjeñ, öim öim höjöpalmîjeñ, öim öim höjöpalmîjeñ. ¹³ Nöbö mö God adö mîdîj rîg apa ñîj mîden aku, ñîgö rîg ap bli nuöm ñîg noli. Pad piakuyöbö nöbö mö hömîdîj, yölîj pön ram ñîja dun.

¹⁴ Nöbö mö bli ñîgö rî gwogwam rîmîjôn aku, ñîj God höjöpalmîjeñ, ñîj God höjöpalmîjeñ, ñîj God höjöpalmîjeñ, ñîj God höjöpalmîjeñ. ¹⁵ Nöbö mö bli ñîj wahax pî gîr mîdîj, ñîgö ñîj pîsan wahax pî gîr mîjöña; jî bli lîblîb ran mîdîj, ñîgö ñîj pîsan uliöxön pañör mîjöña. ¹⁶ Iba mîd nöbö mö piaku ñîgö pî ösös rön, iba mîdöl nöbö mö piaku ñîgö pî ösös rönîj, rön, rîb aku yöx nugumîjeñ. Ñîgö magalîg pañ mag akwör pî ösös rî ri abîj. An nöbö mö iba mîdö, rön, rîb aku yöx nugumîjeñ. Nöbö mö iba mîdöl akuyöbö pîsan alebö pañör mîdîj. Anör nugw ri abölinjö, rön, rîb aku yöx nugumîjeñ.

¹⁷ Makwam nöbö mö bli ñîgö nugwîj ölisö wölan, rî gwogwam rîmîjôn aku, ñîgö painjö algör ör rî gwogwam rîmîjeñ. Nöbö mö bla nugwîj, wä cön mag akwör cöña. ¹⁸ Nöbö mö bli pîsan nuö pîlîj, rön, rîb aku yöx nugumîjeñ. Nöbö mö akuyöbö magalîg tar ñîgiö pañör mîjîj, rön, rîb akwör yöx nugwöña. ¹⁹ Makwam nöbö mö wä ñî akuyöbö. Nöbö mö bli ñîgö rî gwogwam rîmîjôn aku, ñîgö painjö mag i rîj, rön, rîb aku yöx nugumîjeñ. Aku God ap nun, me rön, rîbyöx nugwöña. Ñî ñîgö painjö mag i rön, rön, God nun keir rîbyöx nugw mag akwör cöña. Mosîs nun God mönö yadön aku pön, God Mönö rîb mîjîj kai kitön yadöña, “God yada, ‘Ñîgö rî gwogwam rîmîjôn aku, ñî ñîgö painjö aipam rî gwogwam cîna; aku ap ñî,’ me rö,” röña. ²⁰ Makwam, nöbö nagö

Solomon nun God Mönö rîb mîjîj kai kitön yadöña,

“Nöbö mö ñîgö rî gwogwam rim akuyöbö ñîj kiö piön aku, ñîgö ñîj ap mag cöña;

ñîj röbö de piön aku, röbö nöiöña.

Aliö almiöñ aku, nöbö ñîgö rî gwogwam rim piaku

yöcmac ñîja rol sö rînamö yön gîba abîj yönan nugwöñîj, röña.

²¹ Makwam mî, ñîgö rî gwogwam rîmîjôn aku, ñîj painjö mag i rîmîjeñ; ñîj mag wä rîj, höimölan duan.

13

Gapman ada rîg yajöñ akuyöbö cöña

¹ Makwam an magalîg gapman rîg yajöñ akuyöbö yöxnîja. Gapman hör rîbyöx gî mîdöl; God yadîm, gapman mîda.

² Makwam, nöbö mö kai gapman mönö röd aböñ aku, God yad ñîgîm gapman mîd Nöbö aku mönö nunwa aipam röd aböña. God nun aiöñ nöbö blaku mönö diba yajöña. ³ Nöbö mö mag wä rîmîjôn akuyöbö, gapman nöbö dib bla ölölä ran ipöxeñ; nöbö mö mag gwogwo cön akuyöbö, gapman nöbö dib bla ölölä ran ipöxmîjöña. Makwam, gapman nöbö dib bla ipöxenîj, rî rîbyöx nugwöñ aku, ñîj mîd ri abîj nugwön gapman nöbö dib bla, “Ñîj mîd ri aböñîj,” cöña. ⁴ Aku agapîm: God yadmî, gapman nöbö bla, mabö nunwa rî nölîb nöbö röxg mîdön, ñîgö nugwidîx mîdîj, ñîj mîd ri aböña. Makwam ñîj nugw ri abön, rî gwogwam rîmîjeñ; gapman nöbö yu mîxîl ölisö pî yönmîdöi aku, hör pön yönmîdöli. God yadmî, gapman nöbö bla, mabö nunwa rî nölîb nöbö röxg mîdön, nöbö mö akuyöbö mag gwogwo rîmîjôn aku, ñîgö pön du mönö diba yadön, painjö ölin höb pî nöiöña.

⁵ Makwam, ölin höb pîb maga rö, rön, gapman mönö aku maî rönîj; God gapman nugwogwo yad ñîgmî, anîj nugwidîx mîdöi makwam, pödpöd ran ñî gap-

man mönö röd abnɪŋö, rön, mönö ñɪŋa mai duön tar mɪd ri abnɪŋa.

⁶ Adakwör mɪ, takis aku algör nöinɪm. God gapman nöbö bla ñɪŋ nugwogwo yad nɪgmɪn, gapman mabö ñɪŋ aku rön pe pöia. ⁷ Gapman nöbö ap rɪb ñɪŋa pödiö mijön aku, magalɪg rɪb wöd pöcöña. Gapman takis nölib aku, ñɪŋ takis nöiöña. Nöbö mö bli takisa hör adö bli nölib aku, ñɪgö kwo algör takis nöiöña. Nöbö mö mönö ñɪŋa nugw pɪb bla, mönö ñɪŋa nugw pöña. Nöbö mö iba mag wölub bla, ib ñɪŋa mag wöliöña.

Nuö nuö madmag nɪgöña

⁸ Ap rɪba ñɪŋ bli mɪdan, aŋadö rɪba wöd pöröña. Makwam an ap rɪb paŋyöbö i mɪda an rɪba wöd pöröliŋö, rön, yadöinɪŋ; nöbö mö nuö nuö madmag nɪgɪb mag aku yadmɪdla. Nöbö mö bla ñɪgö madmag nɪgnɪŋ aku, God lo mönö rɪg yadmɪd mag akwör cɪnɪŋa. ⁹ God nuŋ keir mönö ölisö yadöŋ aku, Mosɪs nuŋ God Mönö rɪb bli kai kitön yadöŋa, “Mö kib nöbö kib rɪmɪjeñ; nöbäpö pɪlmɪjeñ; ap kib pɪmɪjeñ; nöbö mö bli ap ñɪŋ bla ap an keir bli alɪg mɪdölö, rön rɪbyöx nugumɪjeñɪŋö,” röŋa. God mönö ölisö bli kwo yadöŋa, jɪ God mönö ölisö agap apɪm yadöŋ aku mönö ila paŋyöbö akwör mɪda: “Ñɪŋ ñɪŋ keir madmag rɪg nɪgmɪdöi aliar, nöbö mö hör akwebö algör madmag nɪgɪŋ.” ¹⁰ Ñɪŋ nöbö mö bli madmag nɪgöñ aku, ñɪŋ rɪ gwogwam rɪmɪjeñ. Adakwör, ñɪŋ nöbö mö madmag nɪgöñ aku, God lo mönö rɪg yadmɪd yadmɪd akuyöbö magalɪg cöña.

¹¹ Wop mɪdöl mibɪl yörɪk nugw ri aböña. An höd Jisas nugw pön, mai God nuŋ anɪŋ mɪ aŋadö pön ram nuŋwa adöx yöd röul adö kau sö pön diönɪŋö, rön, rɪb aku yöx nugu mɪdmɪŋa. Jɪ kɪm bli hö duön, wop aku wopik womiöx mɪda. Makwam mɪ, pödpöd rɪmɪn inɪmö ua hölim gɪ mɪdöi? Öbilön, rɪbyöx nugu gɪrön mɪjöña. ¹² Pɪxmag yuö mɪŋi uplöp mɪdöl aku, ruö löuba rɪmɪda. Aku mɪ, ñɪŋ ap agap apɪm cɪcɪbö yuö bö yönön

rɪ gwogwam rɪmɪdöi mag aku röböxön, Seten pɪsaŋ nuö nuö pɪb ap uñ ölisö nɪgön, usaŋ ölisö mea nɪgön, ap mil alɪg God nöb bla pɪ yömnɪm. ¹³ Makwam, an Jisas mil wä nuŋ adö mɪdölɪŋö, rön, rɪ ri ab gɪr mɪjnɪŋa. Makwam ap mɪga nɪmön, röbö ölisö nɪmön u röxön, mö kib nöbö kib rön, amnɪmab rön, nuö pɪlön, ap ñɪŋa ap nɪ i aliö mɪdölö rön röi mag akuyöbö röinɪŋ. ¹⁴ Makwam ñɪŋ Nöbö Dib Jisas Krais pɪ wölɪj röxg yömon, höbwab rɪb madmag an bö agö rɪbɪm rɪbyöx nöb mag aku cɪnɪŋö, rön, rɪb aliö yöx nugumɪjeñ.

14

Nöbö mö ap mag mödöi piaku ñɪŋ yadyöxmɪjeñ

¹ Nöbö mö bli Krais Jisas nugw pöi aku, jɪ nugw pɪ cɪcɪ nɪgölön, rɪb mös yöxmɪdöi bla, “Ñɪgö pön yad nöliɪp dun, rɪbyöx nugw ri abɪŋ,” me rön, yadyöxmɪjeñ; ñɪŋ Jisas Krais nugw pöi piaku, nöbö mö an, me rön, pɪ ri aböña. ² An nugwöla, nöbö mö bli Krais Jisas nugw pön, ap bla amnör nɪmöia; jɪ nöbö mö bli, an Krais Jisas rɪba rolrol sö yöx nugwön nugw pɪmɪn, nugwo wä renɪŋö, rön, hön urap döuyö ap piaku mödön, hör ap mag absö akwör nɪmmɪdöia. ³ Makwam nöbö mö ap amɪn nɪmmɪdöi piaku, nöbö mö ap mödön rɪmɪdöi piaku ñɪgö yad höimöumɪjeñ. Nöbö mö ap mödön rɪmɪdöi piaku, nöbö mö ap amɪn nɪmmɪdöi piaku, God nugumɪn ap kib mag gwogwo rɪmɪdöiŋö, rön, ñɪgö yadyöxöliŋ. Aku agapɪm: God nöbö mö piaku ñɪgö pɪmɪn, nöbö mö nuŋwa mɪdöia. ⁴ Mabö rɪ nölib nöbö i nöbö dib nuŋwa mabö bli rɪ nölmɪdan, nagö nugwön, rɪ ri ablanö owa rɪ ri aböiaŋö, rön yadöinö. Nöbö diba nuŋ keir mabö rɪ nölib nöbö nuŋwa nugwön, rɪ ri ablanö owa rɪ ri aböiaŋö, rön yajöna. Makwam nuŋ rɪ ri abön. Nöbö Diba nuŋ keir nugwo rɪ nölaŋ, nuŋ wä rɪb maga ra.

⁵ Makwam nöbö mö bli nugwɪŋ, wop i God wop dib nuŋwa nɪga, wop i wop hör i

13:6: Mat 22:21 13:8: Mat 22:39-40; Jems 2:8 13:9: Eks 20:13-15,17; Diut 5:17-19,21 13:10: 1Kor 13:4-7
 13:11: Epes 5:14; 1Tes 5:6-7 13:12: 1Jon 2:8 13:13: Luk 21:34; Epes 5:18 13:14: Epes 5:11 14:1:
 Rom 15:7 14:2: Jen 9:3-4 14:3: Kol 2:16 14:4: Mat 7:1; Jems 4:11-12 14:5: Gal 4:10-11

niga. Makwam nöbö mö bli nugwɪŋ, wop i God wop dib nuŋwa niŋöl; wop magaliŋ wop hörɪr mɪdöl. Makwam, ñiŋ hörɪrör mɪdöi aku mɪ, rɪb ñiŋ wä yöxmɪdöi adaku nugwön rɪŋ duan.

⁶ Wop i God wop dib nuŋwa niŋö, rön nugumɪdöi akuyöbö, Nöbö Diba rɪbyöx nugwön aliö rɪbyöx nugwöia. Makwam nöbö mö hön urap döuyö ap bla nɪmmɪdöi akuyöbö, God nugwo ri ablanje rön nɪmöia. Nöbö mö hölul rɪ ri abön, ap bli ör nɪmmɪdöi akuyöbö algör ör, God nugwo ri ablanje rön nɪmöia.

⁷ An kömö mɪdön, an keir öñör mɪdölɪŋö, rön, rɪb aku yöx nugwöinɪŋ. Wöröxiɪba cɪnɪŋ aku, an keir öñör mɪdön wöröxnɪŋa, rön, rɪb aku yöx nugwöinɪŋ.

⁸ Aku agapɪm: an kömö mɪdön, nöbö mö ñiŋ Nöbö Diba ɪba yadɪŋ bɪl sö duan, me rön, rɪb akwör yöx nugwön mɪjɪnɪŋa. Wöröxiɪba cɪnɪŋ aku, nöbö mö ñiŋ Nöbö Diba ɪba yadɪŋ bɪl sö duan, me rön, rɪb akwör yöx nugwön wöröxnɪŋa. Makwam, mɪjɪnɪŋönö wöröxnɪŋ, an Nöbö Diba mabö rɪ nölɪb nöbö mö nuŋwa mɪdöla. ⁹ Adakwör, Krais nuŋ wöröxön öbɪlönja. Makwam mɪ, an kömö mɪdöl bla aipam, nöbö mö mödö wöröxöi bla aipam, an magaliŋ Nöbö Diba nöbö mö nuŋwa mɪdöla.

¹⁰ Makwam, ñiŋ pödpöd rɪmɪn haul nöbö mölöu nöbö Krais adö mɪdöi bli ñiŋö, alöi alöinö, rön, yadyöxmɪdöi? Ñiŋ pödpöd rɪmɪn haul nöbö mölöu nöbö Krais adö mɪdöi bli ñiŋö nugumɪn, ñiŋ nöbö mö hör i röx. Nugw ri aböña: an magaliŋ God mämäg il rol nuŋwa mɪdɪŋ, anɪŋ mönö diba yajöna. ¹¹ Aisaia God Mönö rɪb mɪŋi kai kɪtön yadöŋa,

“Nöbö Diba yada, ‘Nɪ mɪ ödöriö yadmɪdla, mai nöbö mö bla magaliŋ nɪ nugwön, möigw yöxön, höxmax yuön,

“God nuŋ paŋyöbö Nöbö Diba mɪdö,” cöñiŋö, rö,” röŋa.

¹² Aku nugwi. An paŋ paŋ mɪdöl aku, God an magaliŋ yad nugwan, an kömö mɪdön ap agap apɪm röl akuyöbö yad nölön, pöd rɪmɪn akuyöbö alölɪŋö, rön yajɪnɪŋa.

Nöböhöd möhöd Krais adö mɪdöi piaku rɪbyöx nugwöña

¹³ Aku makwam, haul nöbö mölöu nöbö Krais adö mɪdöi bli ñiŋö, alöi alöinö, rön, yadyöxmɪdöi mag aku röböxöña. Ñiŋ rɪbyöx nugwöña, nɪ rɪmön haul nöbö mölöu nöbö Krais adö mɪd i yualöbön, öliöx yönɪb ödöi aku duön, pɪn bɪrön rɪ gwogwam cönɪŋö, rön, ñiŋ tar mɪdön, mag akwör rɪŋ duan. ¹⁴ Nöbö Dib Jisas nöbö nuŋwa mɪdɪl aku, rɪb na aku yöx nugw ri abla, ap mödɪb bli mɪdöl. Nöbö mö bli rɪb ñiŋa keir yöx nugwön, ap mödömmɪdöia. Makwam nɪ ap aku nɪmɪmön, God nugwan wä renɪŋö, rɪ rɪbyöx nugw nöbö aku, ap aku nɪmen.

Ap aku nuŋ mödɪb ap. ¹⁵ Makwam ñiŋ, haul nöbö mölöu nöbö Jisas ñiŋö ñöx niŋön wöröxön piaku ñiŋö madmag niŋölön, ap ñiŋ mödömmɪdöi akuyöbö amɪn nɪmɪm, ñiŋ rɪb mɪga yöxön pɪn bɪrɪb maga ra. Mag aku aliö alön ñiŋö ñiŋ rɪ gwogwam cöña. ¹⁶ Ñiŋ keir nugwöia, adö bli rɪb maga niŋön aku, jɪ nöbö mö bli alön aku nugwön yajöña, “Krais adö mɪdölɪŋö, rɪmɪdöi aku, jɪ ñiŋ nugwogwo ap kib mag gwogwo rɪmɪdöi aku mɪ, an nugwöla, Jisas mönö wä nuŋwa mönö nugw pɪb, me rɪmɪdöi mönö aku inakmönö hörön yadmɪdöinö,” cöña. ¹⁷ Aku agapɪm: God nuŋ Kiŋ ana mɪd mönö adaku yadmɪdɪŋ mönö, ap nɪmɪb röbö nɪmɪb mönö aku yadöinɪŋ; rɪ ri abɪb mönö adakwör yajɪnɪŋa; tar höimöliö mɪdɪb mönö adakwör yajɪnɪŋa; wahax pɪ gɪr mɪdɪb mönö adakwör yajɪnɪŋa. Ap wä piaku Inöm Leia nölän pɪnɪŋa. ¹⁸ An Krais nugw pön aliö rɪmɪjɪnɪŋ aku, God nugwan wä cöna; nöbö mö bla nugwön, rɪ ri aböinö, cöña.

¹⁹ An pödpöd rön haul nöbö mölöu nöbö pɪsaŋ tar niŋiö niŋön mɪdön, an magaliŋ Krais mönö wä nuŋ aku nugw pɪ gö niŋnɪŋö, rön, ödöi mɪd akwör kwockwoc palön mai diöña. ²⁰ Ap mag bla magaliŋ nɪmɪb akwör mɪda. Jɪ nöbö i ap amɪn nɪmmɪdan, Krais nugw pɪ nöbö i nugwön,

yualöbön, Kraiis nugw pî aku röböxön pîn bîcön aku, amin nîmön nöbö aku nuñ haul nuñwa rî gwogwam cöna. Ap aku aliö nîmön aku, nuñ God mabö rî gwogwam cöna. Ñîñ mag aliö akuyöbö almîjeñ. ²¹ Makwam, an nîmîñ, haul nöbö mölöu nöbö pîn bîrîb maga rö, rî rîbyöx nugwöñ aku, hön yuö bla röböxön, röbö wain bla röböxön, ap bla röböxöñ aku waiö.

²² Nî ap nîmîb nîmölîb mönö yadîl aku, ñîñ agö rîbîm yöx nugwöi aku, ñîñ keir God pîsan. God anîñ rîb wä nöl aku nugwön rîp duön, haul nöbö mölöu nöbö bli ñîgö rîñ pîr bîreñ aku an wahax pî gir mîjnîña. ²³ Makwam ap bli rîb mîga yöxön nîmîñîñ aku, mönö mîjöna. Aku agapîm: aliö almîdîñ, God nugwan wä ran, me rön, rîb aku yöx nugwön, nîmöinîñ; God nugwan wä cönîñönö wä renîñö, rön, rîb aku yöx nugwön, nîmnîña. An aliö mag akuyöbö amnîmab cîñîñ aku, ap kib mag gwogwo cîñîña.

15

Nöbö mö bla mîd ri abîb rîb akwör yöx nugwön cîñîña

¹ An nöbö mö Kraiis nugw pî gö nîg mîdöl akuyöbö, anîñ keir wä cön adaku nugwön röinîñ. ² Nöbö mö Kraiis nugw pî gö nîgölöi piaku, nugwo nugw pî gö nîgîñ, me rön, rîb aku yöx nugwön cîñîña. An keir wä cön adaku ap dib yöi; nöbö mö bla, Kraiis nugw pî gö nîgöñîñönö nugw pî gö nîgeñ aku ap dibîm. ³ Kraiis kwo algör ör, nuñ keir wä rön adaku rölön. Kraiis nuñ Nuö nugwo mönö yadön bli, Depid nuñ God Mönö rîb mîñî kai kîtön yadöña, “Nagö yad höimöuöi mag akuyöbö wopik nî kwo algör yad höimöumîdöinö,” rönña. ⁴ Ñîñ nugw ri abîñ, me rön, God nuñ rîmîñ nugwön nöbö hödyöbö piaku God Mönö aku kai kîtmä. God Mönö aku mämäg nîg nugwön, mönö wä aku nugw pön, Jisas Kraiis nugw pî cîcî nîgön, usüsör rön rî ri abön, tar wahax pî girön rîbyöx gîba alîg mîjnîña. Pañ adakwör God nuñ rîmîñ,

God Mönö aku kai kîtmä. ⁵ God nuñ rîmîñ, ñîñ Jisas Kraiis nugw pî gö nîgön, usüsör rön rî ri abön, tar wahax pî girön rîbyöx gîba alîg mîjöña. Makwam Kraiis Jisas rön aku nugwön, mag aliö akwör cîñîñö, rön, nugwo algör mai diöñ aku, God nuñ ran, ñîñ rîb mag pañyöbö iör yöx nugwön, nîgiö pañör mîjöña. ⁶ Ñîñ akuyöbö alön, rîb pañyöbö iör, ajmöl pañ nîg nugugub mîd akwör, Nöbö Dib ana Jisas Kraiis Nuö ib yadîñ bîl sö diöna.

God Isrel nöbö mö yöi bla ñîgö kwo algör uliöxa

⁷ Rîbyöx nugw ri abölîm wop aku, Kraiis ñîgö uliöxön pî ösös rîmîñ, nöbö mö nuñwa mîdöi aku, ñîñ keir tar nuö nuö uliöxön, pî ri abön, madmag nîg gör mîdîñ, nöbö mö bli ñîñ nugwön God ib nuñwa yadîñ bîl sö diöna. ⁸ God maduar Juda ada nöhöñîñ maduebö ñîñ bla ñîgö mönö ölisö ma yad nîgön aku, rîg yadön mag akwör cön aku nugwîñ, me rön, Kraiis nuñ Juda ada ñîgö me rön höña. ⁹ Makwam, Juda nöbö mö yöi piaku, God nuñ anîñ mî ögwö yöxö, rön, ib nuñwa yadîñ bîl sö duan, me rön, Kraiis nuñ höña. Kraiis nuñ höd Nuö God yadön mönö aku, Depid God Mönö rîb bli kai kîtön yadöña, “‘Makwam, nî Juda nöbö mö yöi alebö piaku mîdön, wopal yadön, ib nagö yadmön adöx sö duan,’ me rö,” rönña.

¹⁰ Mönö i Mosîs God Mönö rîb mîñî kai kîtön yadöña,

“Ñîñ Juda nöbö mö yöi akuyöbö, God nöbö mö nuñ pîsan pî nîgiö nîgan, wahax pî gir mîjöñîñö,” rönña.

¹¹ Makwam mönö i Depid God Mönö rîb mîñî kai kîtön yadöña,

“Ñîñ Juda nöbö mö yöi akuyöbö magalîg Nöbö Diba ib nuñwa yadîñ adöx sö duan.

Ñîñ nöbö mö mögörib hör piaku piaku magalîg wopal yad girön, ib nuñwa yadîñ adöx möx pisö duan,” me rönña.

12 Makwam Aisaia kwo algör God Mönö rīb mīñi kai kitön yadöña,

“Nöbö Jesi yöx+m yöx+p duön yöx pön höñ
nöbö i höñ,
nöbö mö mögörib adadö mīdöi
akuyöbö magalig nugwid+x mījöña.
Juda nöbö mö yöi akuyöbö, Nöbö akwör
rībyöx nugwön,
rībyöx gība alig mījöññö,” röña.

13 God nuñ röñ aku nugwön, rībyöx gība
alig mīdöla. God nuñ ran, ññ nugwo
nugw pī cīcī nīgön, wahax pī gīrön, tar
höbwab höimöliö mīda nīg gīr mījöña. Al
gīrön rī mīdñ, Inöm Leia nuñ ölisö maga
alig, höbwab rīb madmag yuörīb ññgö kwo
hön ran, ññ rībyöx gība alig mījöña.

*Pol pödpöd rīmīn mönö ölisö yadön köp
kai kitön?*

14 Makwam haul nöbö mölōu nöbö. Rīb
na yöxla ññ nöbö mö wä ödöriö; ññ mag
adö kai cōñ, God nugwan wä cōññö, rön
rībyöx nuñ ri aböia; ññ haul nöbö mölōu
nöbö ññ bla God Mönö wä aku nuö nuö
yad nöl ri abīb maga ra. 15 Makwam ññgö
köp kai kitmīdīl kī, mönö ölisö bli yadla.
God nī uliöxön, pī ri abön, mabö rīb nöbö
nuñwa yad nīgön makwam, nī ññgö mönö
ölisö iswob yadmön nugw ri abnö, rön,
yadla. 16 God nī yad nīgmin, nī Krai Jisas
mabö rīb nöbö nuñwa mīdön, Juda nöbö
mö yöi akuyöbö rī nölön, God mönö wä
aku ññgö yad nöl mīda. Nī God mönö wä
yad nöl mīdīl aku, nī God ap höjöpāl ur
nölīb nöbö röxg mīdön, mönö wä nuñwa
yad nöl mīda. Aliö almön, Juda nöbö mö
yöi akuyöbö, God höjöpāl ur nölīb ap wä
ödöriö, ap mag i röl akuyöbö nölñ, God
nuñ nuñwan wä cōna. Inöm Leia nuñ ran,
God māmāg il rol nuñwa ññ nöbö mö wä
keiryöbö nuñwa wöxnö nīgñ, God ññgö
wahax pōna.

17 Krai Jisas pīsan nīgīö pañör mīdīl
aku mī, nī wä rīmīn nugugīrön, God
mabö rīmīdla. 18-19 Krai rīmīn, nī mabö
nuñwa rön, nī mabö kai kai rīla akwör
yajña. Nī Juda nöbö mö yöi akuyöbö ññgö
Krai mönö wä aku yad nöl yön mīdmön

nugugīrön, Inöma nuñ ap rölībā akuyöbö
bli rīmīn nugugīrön, Juda nöbö mö yöi
akuyöbö nugwön God mönö aku pōia. Nī
mögörib Jerusalem ila nīgön, Krai mönö
wä aku magalig ödöriö akwör, ödöi mīxīla
yad nölīp dumīd dumīd mögörib Ilirikam
duön, höuöil höma. 20 Rīb nī öim yöx
nugul aku, nöbö mö Krai mönö nuñwa
höd nugwölīm mögörib piakwör duön yad
nöinö, rön, rībyöx nugula. Nöbö Krai
mönö yad nölīb bli höd duön padö mödö
pīlōi rola ram winö, rön, rībyöx nugwölī.
21 Aisaia nuñ God Mönö rīb mīñi kai kitön
yadöña,

“Nöbö bli du Krai mönö wä nuñwa ññgö
yad nölölīm aku
jī ññ nugwōña.
Nöbö bli du Krai mönö wä nuñwa yadmīn
audiöx nugwölōi bla
ññ nugwön nugw ri aböññö,” röña.

Pol taun dib Rom dinö, röña

22-23 Makwam, kīm mīga yönmin,
mögörib pik yad nölīp yön mīd yön mīd,
taun dib ññña Rom inö, rīmīdīl aku,
jī ub maga nīgölön. Makwam weik
mögörib yuadö kīyöbö mabö rībā maga
nīgölīm nugwön nī ññgö nuguba ina.
24 Hör womiöx mīda, mögörib Spen duba
rīmīdla. Rīb na yöx nugul aku, u ññ pīsan
ul mag mīñi mīdmön wä ran nugugīrön,
mai nī pön du Spen ödöi römögīl yōra
abnö, rī rībyöx nugula. 25-26 Makwam
Masedonia Propins nöbö mö aipam, Akaia
Propins nöbö mö aipam, Jerusalem nöbö
mö Krai adö mīdön rīg ap ññ mīdöl
akuyöbö, ññgö rīg ap ññ akuyöbö amnör
nölōi aku, weik ññgö nöinö, rön, ina. 27 Rīb
ññña keir yöx nugwön röi aku, rī ri aböia.
Juda nöbö mö Krai mönö wä aku pön du,
Juda nöbö mö yöi akuyöbö ññgö yad nölōi
aliar, God rīg ap ññgö nöl piaku bli Juda
nöbö mö ññ painö nöiñ aku waiö.

28 Makwam rīg nī nölōi aku magalig
pön du Jerusalem nöbö akuyöbö nölön,
Spen ödöi aku wön, ññgö mīdöi yöraku
ina. 29 Wop aku wön ññgö pīsan hölīm
mīdmön, Krai rīb wä mag nuñwa an

nölaŋ, ñiŋ nugwo nugw pɪ cɪcɪ nɪgön mɪ ödöriö wahax pöña.

³⁰ Haul nöbö mölöu nöbö nɪ akuyöbö. Nöbö Dib Jisas Krais adö mɪdöi aku, God Inöma yuörɪb ñigö kwo mɪdön ñigö madmag nɪgɪb mag aku nö aku, nɪ, me rön, God höjöpəl gör mɪjöña. ³¹ God höjöpəl gɪr mɪjöña, nɪ Jerusalem duba rön, mögöriɪb Judia dumön, Judia nöbö mö Krais nugw pölöi akuyöbö nɪ rɪ gwogwam rɪmɪdɪŋ, God nuŋ nɪ kömö pöna. Makwam God höjöpəl gɪr mɪjöña, nɪ Jerusalem duön, Krais nöbö mö nuŋ akuyöbö ñigö ap agap apɪm rɪ nöliɪba rɪmɪdɪl aku rɪmön, ñigö wä raŋ nugugɪrön, pɪsaŋ nɪgiö nɪgön paŋör mɪjnɪŋa. ³² Makwam, God nɪ yöwö rɪmɪdaŋ, ñiŋ mɪdöi yöraku wön, mag mɪŋi mɪdmön wä raŋ nugugɪrön, ñigö pɪsaŋ mɪjnɪŋa.

³³ God ñigö magaliŋ nugwidɪx mɪdaŋ nugugɪrön, tar nɪgiö nɪgön paŋör mɪdön mɪd rɪ aböña. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

16

Pol, “Ñiŋ mɪdöiŋ ä?” röŋa

¹ Makwam mölöu ana Pibi, Senkria taun yöraku cöc mabö rɪmɪd mö aku, umɪda. Nuŋ mö wä mɪdöm. Ñiŋ mɪdöi yöraku waŋ, nugwo pɪ ösös rɪ rɪ aböña. ² Nɪ wä cön aku, nuŋ ñiŋ mɪdöi yöraku waŋ, ñiŋ Nöbö Diba nugw pön mɪdöi makwam, Nöbö Diba nöbö mö nuŋwa nuö nuö pɪ rɪ abmɪdöi mag akuyöbö, mö Pibi pɪ rɪ aböña. Ap bli mɪdölaŋ, amnɪmab nöiöña. Nuŋ nöbö mö mɪga pɪ ösös rɪ rɪ abön, nɪ aipam pɪ ösös rɪ rɪ abön ra.

³ Makwam mö Prisila nöböniŋ Akwila yöŋö, Krais mabö nɪgiö nɪgön rɪmɪdöl mönöbö hogwa ñigö yajöña, “Pol ñigö mönöbö hogwa, ‘Mɪdöiŋ ä?’ rɪ gö,” me cöña. ⁴ Höd nɪ pɪl pal nɪgɪba rɪmɪdmɪn, mönöbö wä nɪ hogwa mɪdön, nɪ pön ömdö hölun rɪmä. Makwam ñiŋ keir pɪl pal nɪgöñiŋö, rön, rɪb aku yöx nugwölim. Aliö almä aku, nɪ wä rɪmɪn, Juda nöbö mö yöi mögöriɪb hör pad piaku yad nölmön, Krais Jisas nugw pöi piaku ñigö aipam wä ra.

⁵ Makwam nöbö mö Krais Jisas nugw pöi ram ñiŋ mönöbö hogw aku mögum rɪmɪdöi nöbö mö piaku ñiŋ kwo algör yajöña, “Pol ñigö, ‘Mɪdöiŋ ä?’ rɪ gö,” me cöña.

Nöböhöd madmag yöbö nɪ Epinitas nugwo yajöña, “Pol nagö, ‘Mɪdlö ä?’ rɪ gö,” me cöña. Esia Propins yöraku Krais höd nugw pön nöbö aku maku.

⁶ Maria kwockwoc palön ñigö mabö rɪ nölmɪd mö aku nugwo yajöña, “Pol nagö, ‘Mɪdlö ä?’ rɪ gö,” me cöña.

⁷ Makwam nöbö hödɪg nɪ nugub akuyöbö, Adronaikas aipam, Junias aipam, ñigö nöbö hogwa yajöña, “Pol ñigö nöbö hogwa, ‘Mɪdöiŋ ä?’ rɪ gö,” me cöña. Ñiŋ nöbö hogwa Krais höd nugw pɪm, nɪ mai nugw pɪma. Nɪ nag nɪgim aku, ñiŋ nöbö hogwa algör ör nag nɪgim, nɪgiö nɪgön mɪdmɪdöla. Makwam Jisas mönö wä pön dub nöbö bla, nöbö hogw aku ñigö nugw rɪ aböia.

⁸ Nöböhöd madmag yöbö nɪ Amplietas, Krais nugwo cɪrɪp rɪ abön rɪ aku, nugwo yajöña, “Pol nagö, ‘Mɪdlö ä?’ rɪ gö,” me cöña.

⁹ Nöböhöd Urbanɪs nugwo yajöña, “Pol nagö, ‘Mɪdlö ä?’ rɪ gö,” me cöña. Nöböhöd aku nɪ pɪsaŋ Krais mabö nɪgiö paŋör rɪmɪdöla. Nöböhöd wä Stakis nugwo kwo algör yajöña, “Pol nagö, ‘Mɪdlö ä?’ rɪ gö,” me cöña.

¹⁰ Apeles, ömörö höm, Krais nugw pɪ cɪcɪ nɪgön mɪd rɪ ab nöbö aku, nugwo yajöña, “Pol nagö, ‘Mɪdlö ä?’ rɪ gö,” me cöña.

Nöbö mö Aristobiulas rama hölɪmmɪdöi akuyöbö ñigö yajöña, “Pol ñigö, ‘Mɪdöiŋ ä?’ rɪ gö,” me cöña.

¹¹ Nöbö hödɪg nɪ nugub Herodion nugwo yajöña, “Pol nagö, ‘Mɪdlö ä?’ rɪ gö,” me cöña.

Nöbö mö Nasisas ram aku mɪdön, Nöbö Diba nugw pöi akuyöbö ñigö yajöña, “Pol ñigö, ‘Mɪdöiŋ ä?’ rɪ gö,” me cöña.

¹² Mö Traipina aipam Traiposa aipam, Nöbö Diba nugw pɪ gö nɪgön, mabö nuŋwa rɪmɪdöi mö hogw aku ñigö yajöña, “Pol ñigö mö hogwa, ‘Mɪdöiŋ ä?’ rɪ gö,” me cöña.

Möhöd wä nî Persis, Nöbö Diba nugw pî gö nîgön, mabö nuṇwa ususör rî nölmid mö aku nugwo kwo algör, “Pol nagö, ‘Midlö ä?’ rî gö,” me cöña.

¹³ Nöbö Rupas, Krais mabö nuṇwa kwockwoc palön rî nölmid nöbö aku algör yajöña, “Pol nagö, ‘Midlö ä?’ rî gö,” me cöña. Nuöm nuṇ aku, mam na röxg aku algör yajöña, “Pol nagö, ‘Midlö ä?’ rî gö,” me cöña.

¹⁴ Asinkritas, Pligon, Hermes, Patrobas, Hermas, nîmam nöbö ñîṇ pîsan mîdöi akuyöbö aipam ñîgö magalîg, “Pol ñîgö, ‘Midöiṇ ä?’ rî gö,” me cöña.

¹⁵ Pilologas, Julia, Nereus, Nereus nölounîṇ nuṇwa Olimpas, Krais nöbö mö nuṇwa ñîṇ pîsan mîdöi akuyöbö magalîg, “Pol ñîgö, ‘Midöiṇ ä?’ rî gö,” me cöña.

¹⁶ Ñîṇ Nöbö Diba nugw pöi aku mî, nuö nuö wahax pî gîrön, alguna bîmîl nîmönä.

Krais nöbö mö nuṇwa kîyöbö God höjöpainöb cöc hörîrör mögum rîmidöi akuyöbö, “Ñîṇ mîdöiṇ ä?” röia.

Mönö inakmönö höröi akuyöbö yöxmijeñ

¹⁷ Haul nöbö mölöu nöbö wä nî bla nugw rî aböña. Nöbö mö bli mönö pîakuyöbö piakuyöbö pön hön, Krais adö mîdöi nöbö mö akuyöbö ñîgö yad nölîṇ nölîṇ, rîb wä höd nugum adaku röböxön, mönö inakmönö höröi aku yöxön, asîx hörîrör nîgöia. Ñîgö paṇ mag akwör rîbä maga ra aku, inakmönö hörmîjöñ mönö aku yöxmijeñ. ¹⁸ Nöbö mö aliö alöi bla, Nöbö Dib ana Krais mabö rîṇö, rön, rîb aku yöx nugwön, röloi; ñîgö keir wä rî adakwör rîbyöx nugwön, röia. Ñîṇ mönö wä yös yös mîdö bla, nöbö mö iba pîrag wölub mönö akwör yad nöl gîr mîdîm nugugîrön, nöbö mö nugw rî abölöi piaku, mönö inakmönö ñîṇa nugw pön gwogwam röia. ¹⁹ Ñîṇ piöṇö God mönö wä aku pî ri abön, rîg yad akuyöbö rîmidîm, nöbö mö piaku magalîg nugwöi aku, nî mî wä ra. Ap agapîm God mämäg il rol nuṇwa

wä cön aku, ñîṇ nöbö mö rîbyöxba mîdön, ap agapîm God mämäg il rol nuṇwa ap gwogwo cön aku, ñîṇ nöbö mö rîb u i röxg mîjöñ aku, nî wä cöña.

²⁰ Womiöx mîda, God nöbö mö nugwidîx mîd ri ab Nöbö aku, nuṇ Seten nugwo pî wöktaitö mo ñîṇ piaku nîgmîṇ, ölisö nuṇwa mîdenîm.

Nî God höjöpalmîdla, Nöbö Dib ana Jisas ñîgö ögwö yöxön pî ri abön raṇ nugugîrön, ñîṇ mîd ri aböña.

²¹ Nöbö nî pîsan mabö nîgiö paṇör röi, nöbö Timoti, ñîgö yadmîda, “Mîdöiṇ ä?” rîmîda. Nöbö hödîg nugub nî bla Lusias, Jeson, Sosipata ñîṇ kwo algör ñîgö, “Mîdöiṇ ä?” rîmîdöia.

²² Makwam nî nöbö Tetias, Pol yadmîṇ köp kai kîtmîdîl kî, nî kwo algör ñîṇ Rom ada Krais adö mîdöi nöbö mö akuyöbö ñîgö, “Mîdöiṇ ä?” rîmîdla.

²³ Nöbö Gaïas, nî pön du ram nuṇwa nîgön nugwidîx mîd ri ab nöbö aku, ñîgö, “Mîdöiṇ ä?” rîmîda. Nöbö akwör Krais adö mîdöi nöbö mö bla yadîm, ram nuṇwa duön mögum rîmidöi nöbö mö akuyöbö ñîgö pî ri ab mîda.

Makwam pe nölîb nöbö Erastas aipam, haul ana Kwodas aipam, algör ñîgö, “Mîdöiṇ ä?” rîmîdöia.

²⁴ Nî God höjöpalmîdla, Nöbö Dib ana Jisas Krais ñîgö magalîg uliöxön pî ri aban nugwön ñîṇ mîd ri aböña. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö!

²⁵⁻²⁶ Makwam an God ib nuṇwa yadîṇ adöx sö duan. Nuṇwör ñîgö nugwidîx mîdan nugugîrön, nugwo cîrîp gö nîgön mîdîb maga ra. Jisas mönö wä aku höd umadiö mîdmîd aku, jî weik God mönö yadîb nöbö bla, God Mönö nuṇwa kai kîtim il aku wöxnö nîgmîṇ, mönö mag wä aku nöbö mö bla ñîgö öim yad nöila. God höd yadöṇ mag akuyöbö, nöbö mö mögöriḅ adadö piaku piaku magalîg yad nölîṇ, nugwo nugw pön rîg yad mag akwör cöña.

²⁷ God paṇyöbö rîb wä rîb ölisö yöx nugw Nöbö aku, anîṇ me rön, Jisas Krais

nugwo agal abm+n höŋ aku, ib nuŋwa öim
öim yaɗiŋ bɪl sö duaŋ. Mag aliö akuyöbö
aku mag waiö.

Pol köp höd aku Korid nöbö mö ñigö kai kitöŋa

¹⁻² Nî Pol. God nuŋ keir nî yad ñigöŋ aku, Krais Jisas mönö wä pön dub nöbö nuŋ i midla. Haul ana Sostenes pîsaŋ yörîk midön, köp kî, ñigö taun dib Korid yöraku God nöbö mö nuŋwa midöi akuyöbö kai kitmidla. Ñîŋ Krais Jisas nugw pîmä aku, God yadîm, ñîŋ nöbö mö kömö wä nuŋwa midöia. Nöbö Dib ana Jisas Krais nugwo höjopalöi nöbö mö mögörib piaku piaku magaliŋ, God ñigö nöbö mö lei nuŋwa midîŋ, me rön, yad ñigöŋa. Krais Jisas nuŋ Nöbö Dib ana midä; nuŋ kwo algör ör Nöbö Dib ñîŋa midä.

³ God Acö ana aipam, Nöbö Dib Jisas Krais aipam, ñigö uliöxön pî ri aban, ñîŋ mid ri aböña.

Pol God nugwo ri ablaŋe röŋa

⁴ Krais Jisas nugwo cîripön midîm, God nuŋ ñigö pî ri abön ap wä nöl aku nugwön, nî öim God nugwo ri ablaŋe rîmidla. ⁵ Aku agapîm: ñîŋ Krais nugwo cîripön midîm, Krais ñigö pî ri abön rîm, ñîŋ rîbyöx nugw ri abön, mönö yad nöl ri aböia. ⁶ God nuŋ rîm, Krais mönö wä aku yuörîb ñîŋ kwo höm, ñîŋ nugw pön, rîg yad mag akuyöbö rîmidöia. ⁷ Makwam, Nöbö Dib ana Jisas Krais höniŋö, rön, pöx midöi wop kî, God Inöma ap wä nölmid akuyöbö mödö magaliŋ pöia. ⁸ Nöbö Dib ana Jisas Krais ñigö nugwidîx midön rî nöl ri abön ran, ñîŋ mögörib il kî midön, mönö wä nuŋ aku nugw pî gör midön, nugwo röböxmijeñ. Nöbö Dib ana Jisas Krais hön wop aku, ñîŋ mönö bli nugweñ. ⁹ God rîg yadmîd mag akwör rîmidä. Nuŋ ñigö yad ñigmin, ñîŋ Ha nuŋwa Nöbö Dib ana Jisas Krais pîsaŋ ñigiö ñigön paŋör midöia.

Krais nöbö mö bla rîba paŋyöbö i yöx nugwön, ñigiö ñigön paŋör midîŋ

¹⁰ Haul nöbö mölôu nöbö. Nöbö Dib ana Jisas Krais ada midöl makwam, mönö

höriör adö bli ñigmiñ. Rîb mag paŋyöbö i yöxön, mönö paŋyöbö i yad ödör ñigön, ñigiö ñigön paŋör mîjöña.

¹¹ Makwam mö Klowi nöbö mö nuŋ bli hön nî yadmîn nugula, ñîŋ haul nöbö mölôu nöbö nî bli ñîŋ keir nuö nuö yadmîdöia.

¹² Aku, bli yadöia, “An Pol nöbö mö nuŋ,” me röia. Bli yadöia, “An Apolos nöbö mö nuŋ,” me röia. Bli yadöia, “An Sipas nöbö mö nuŋ,” me röia. Bli yadöia, “An Krais nöbö mö nuŋ,” me röia.

¹³ Aliö yadmîdöi aku, Krais nugwo pî asîx hör ñigîb maga ra. Nî bî katlô watlô um sô pîl pal ñigîm, nî ñigö ñöx ñigön wöröxim nugwön ib na yadön, Pol nöbö mö nuŋwa midölö, röiŋönö? Pol iba yadön röbö palmîŋ ä? “An Pol nöbö mö nuŋ,” “An Apolos nöbö mö nuŋ,” röi aku inakmönö höröia. ¹⁴ Makwam nî u ñîŋ pîsaŋ midîm wop aku, nöbö mö mîga röbö pal nölölm. Nöbö mösör Krispas Gaias yöŋö ör röbö pal nölma. Aku nugwön, nî God nugwo ri ablaŋe rîmidla.

¹⁵ Nöi aku, inakmönö hörön yadöyîx, “Pol ib nuŋwa urön röbö palmîŋö,” röyîxa.

¹⁶ Makwam uplöbla. Nî Stepanas nöbö mö nuŋ akuyöbö ñigö aipam röbö pal nölma. Jî nöbö mö bli aliŋ röbö pal nölmonö nugwöi. ¹⁷ Krais nî, “Nöbö mö bla ñigö röbö pal nölänö,” rön yadölöŋ. “Ñigö mönö wä nî aku yad nölänö,” röŋa. Makwam, mönö wä nuŋ aku yad nölmidla. Makwam nöbö mö bli rîb wä yöx nugw ri abön rîg yadmîdöi akuyöbö nî yad nölmidöi. Mönö aliö yadmön, Krais bî katlô watlô um sô pîl pal ñigîm mönö aku mönö hör i röxg ñigmin, nöbö mö akuyöbö nugw peñîŋö, rön, mönö wä nuŋ aku ödöriö akwör yad nölmidla.

¹⁸ Nöbö mö hör rîn yönmid ödöi aku dumîdöi akuyöbö, Krais bî katlô watlô um sô anîŋ ñöx ñigön wöröxöŋ mönö aku nugwîŋ, mönö u i röxg ñigöna. Makwam God anîŋ kömö pîmidä nugwön, Krais bî katlô watlô um sô anîŋ ñöx ñigön wöröxöŋ mönö aku nugwön, God ölsö magaliŋ mid aku, nuŋ keir an kömö pîmidö, rön

nugwöla. ¹⁹ Adaku God Mönö aku, Aisaia nuñ God mönö yadöñ aku kai kitön yadöña,

“Nöbö mö rīb wä yöx nugw ri abölinjö
rīmīdöi akuyöbö,
rīb ñiña keir yöx nugwön, rīb wä yöx
nugwöia.

Ji nī rīmön, rībyöx nugwön rīg yadöi
akuyöbö nigen,
mönö amnör yadöi akuyöbö
nīgöninjö,” röña.

²⁰ Makwam, nöbö mö rīb wä yöx nugub
piaku, nöbö mö koles diba dumīdöi piaku,
nöbö mö mönö kai kai nīgip dumīdöi
piaku, mönö dib wä wä ñiñ nugumīdöi
aku, God māmāg il rol nuñwa hör mönö
nīgön, aṇadö pīn bīrība rīmīdöia.

²¹ God nuñ keir nugw ri ab makwam,
nöbö mö rīb ana keir yöx nuguninjö, rön,
keir hölu nugwön piaku, nuñ Nöbö pōdiöm
mīd aku nugweñ. Ñiñ Krais mönö wä
yad nölmiḍöl aku nugwīñ, mönö u i röxg
nīgöna. Makwam God nuñ keir cīnō,
rön, yad nīgön mag akuyöbö, nöbö mö
mönö ua yad nölmiḍöl aku nugw pīmījōñ
akuyöbö, God ñigö pī asix aböna. ²² Juda
nöbö mö bla yadöia, “Ap rōlībā akuyöbö
bli rīñ nugwön, mi yadmīdōinjö rön nu-
guninjö,” röia. Makwam Grik nöbö mö
bla rīb wä wä yonyöbö adö bli nuguninjö,
rön, öim hölu nugwöia. ²³ Makwam mī,
Krais anīñ ñöx nīgön wöröxön mönö aku
yadmīdmīn, Juda nöbö mö bla nugwön
yadöia, “Ipīt mönö aku pōdpōd rīmīn
yadmīdōinjö?” röia. Makwam Juda nöbö
mö yōi akuyöbö yadöia, “Mönö yonyöbö
hölu nugumīdöl aku yadmīdölöi. Mönö
aku ñīlön mönö nīgön yadmīdōinjö,” röia.

²⁴ Makwam God anīñ Juda nöbö mö bli
aipam, Grik nöbö mö bli aipam, pīnō,
rön yad nīgöña nugwön, an Krais nugwo
nugwön nugwöla, God mī ölisö mīd mag
akuyöbö, Krais aipam mī ölisö mīda; God
rīb mī ölisö yöx nugw mag akuyöbö, Krais
aipam rīb mī ölisö yöx nugwa. ²⁵ Nöbö mö
akuyöbö Krais hön wöröxön aku nugwön,
God nuñ ölisö mīdölö, rī rībyöx nugwöia;

makwam God nuñ ölisö nuñwa keir rön
aku rībyöx nugwölöi. Nöbö mö akuyöbö
Krais hön wöröxön aku nugwön, God nuñ
rīb wä mīdölö, rī rībyöx nugwöia; mak-
wam God nuñ rīb wä nuñwa keir rībyöx
nugwön il aku libak nugwölöi.

²⁶ Nöböhöd möhöd nöbö. Ñiñ keir
nugwi! God ñigö yad wö rön wop aku,
ñiñ nöbö mö pōdiöm mīdmīn ñigö yad
wö rön? Nöbö mö rīb wä yöx nugub
piaku, nöbö mö dib piaku, nöbö mö ib
mīd piaku, ñigö nöbö mö mīga yad wö
rölön. ²⁷ Nöbö mö rīb wä yöx nugub
piaku möigw yöxīñ, me rön, God nöbö mö
rīb wä yöx nugwöi akuyöbö pōña. Nöbö
mö gö mīdölīñö, rīmīdöi piaku möigw
yöxīñ, me rön, God nöbö mö ölisö mīdöl
piaku pōña. ²⁸ Nöbö mö ib alīg mīdölīñö,
rīmīdöi piaku hör nöbö mö mīdīñ, me
rön, God ñigö rōbōxön, nöbö mö mölyöbö
iba mīdölö rīmīdöi piaku ñigö pōña.

²⁹ God nuñ aliö alön aku, nöbö mö bli
God māmāg il rola, ib ñiña keir yadīñ bīl
sö dubā maga mīdeninjö, rön, röña.

³⁰ God rīmīn, ñiñ Krais Jisas pīsan nīgīö
nīgön pañör mīdöia. God rīmīn, an Krais
Jisas nugw pōn, nugwo pīsan nīgīö nīgön
mīdön, nugwo rībyöx nugu gīrön mīdöl
makwam, an rīb wä yöx nugub nöbö mö
röxg mīdöla. An Krais pīsan nīgīö nīgön
mīdöl makwam, God anīñ nugwön nöbö
mö kömö wä nī me rīmīda. An Krais
pīsan nīgīö nīgön mīdöl makwam, God
anīñ nugwön nöbö mö hölul mīdöl nī keir
me rīmīda. An Krais pīsan nīgīö nīgön
mīdöl makwam, God anīñ nugwön, ap
kib mag gwogwo rīmīdöi pīx aku, Ha na
mödö örīx abö, rīmīda. ³¹ Mönö adaku
God Mönö aku kai kitön yadmā, “Nöbö mö
wahax pīnīñö, cōñ aku, Nöbö Diba anīñ
ap kai kai nöl aku rībyöx nugwön, wahax
pōñīñö,” me rīmā.

2

*Pol nuñ Krais anīñ ñöx nīgön bī katlō
watlō um sö wöröxön mönö aku yad
nölmiḍa*

¹ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Nt u nt pisanj midim wop aku, God Mönö mi ödöriö aku yad nöinö, rön, mönö kitib wä mönö rib wä yox nugw ri abib mönö piaku yad nölölim. ² Nt u nt gö pisanj midön, rib bli hör yox nugwön nt gö mönö yad nöinö, rön, rib aku yox nugwölüm. Jisas Krais nugwo bi katlö watlö um sö pil pal nigim, anij nöx nigön wöroxön rib mag panyöbö akwör yox nugwön nt gö yad nöinö, rön, rib aku yox nuguma. ³ Nt gö pisanj midim aku, mixin na ölsö midölön; nt ölöli rimin ipox gir midma. ⁴ Nöbö mö bli nöi mönö wä hölu nugwön, mönö höjil id wä yadinjö, rön, rimidöi mag akuyöbö rölim. God Inöma nunj ölsö nunwa nt nölmän nugugirön, nt Jisas mönö wä aku ölsö alig yad nölim aku wöxnö nugumä. ⁵ Nöbö bli mönö kitib wä aku yadmin, nöbö mö nugwön God nugw peñ. Makwam nt Jisas mönö wä aku ölsö alig yad nölmön, nöbö mö nugwön God nugw pöña.

God Inöma rib wä nölmida

⁶ Nt du nöbö mö Krais nugwo ödöriö nugw pi gö nigmidöi akuyöbö du pisanj midön, nt gö rib ölsö yox nugub mönö bli yad nölmidla. Ji mögörib rol il ki rib ölsö yox nugwöi akuyöbö yad nölmidöi. Kin bla, nöbö dib bla, nt rib ölsö yox nugwöi akuyöbö yad nölmidöi. Kin bla nöbö dib bla nt yöm cöña. ⁷ Makwam nt nt gö mönö yad nölmidil aku, God rib ölsö yox nugub mönö umadiö midmid aku yad nölmidla. God Mönö rib ölsö yox nugub mönö aku maduar ör mögörib ki ri nigölön wop akwör umad gi midmid. God nunj maduar ör mögörib ki ri nigölön wop akwör, nöbö mö an Krais Jisas pisanj mila alig mijöninjö, rön, rib ölsö yox nugub mönö wä aku yad nigmin, mixil mag miji umad gi midmid. Nt rib ölsö yox nugub mönö akwör nt gö yad nölmidla. ⁸ Mögörib rol il ki kin bla aipam, nöbö dib bla aipam, rib ölsö yox nugub mönö aku röx nugwölüm. Nugwöyx aku yadib, Nöbö Dib mila alig adöx yöd röul adö kau sebö höj aku nugwo pil pal nigölöyx.

⁹ Makwam God Mönö aku kai kitön yadmä,

“Nöbö mö God nugwo madmag nt göi akuyöbö,

God nt gö pi ri abön, ap wä wä nöiöna.

Mämäga nugwölöi; yad nölmän audiöx nugwölöi;

God rib nunj akwör yox nugwön cöninjö, rön nugwölöi;

God nt gö ap wä wä keiryöbö akwör nöioninjö,” rimä.

¹⁰ Makwam nugumidölöi mönö aku, wopik God rimin, Inöma mönö il aku anij yadmin nugwöla.

God Inöma nunj ap piaku magalig hölu nugumida. God nunj ap ri umad nigön bla aipam, God Inöma nunj hölu nugumida.

¹¹ An agö rib bilim yox nugwöl aku, nöbö mö bli nugwölöi, ji inöm an keir yuörib kwo mid akwör nugwa. Mag akuyöbö akwör, God nunj rib kai kai yox aku, God Inöma nunj akwör nugwa. ¹² Makwam an nöbö mö mögörib rol il ki ri ribyöx nugwöi akuyöbö ribyöx nugwölöl. God nunj Inöm nunwa keir anij abmin höja nugwön God ap wä anij amnör nöi aku libak nugwöla. ¹³ God anij ap wä amnör nöi mönö adakwör yad nölmidöla. Nöbö rib wä yox nugw ri aböi bli anij mönö aku yadmin nugwölöl; God Inöma ribyöx nöi mönö akwör nugwön, nöbö mö akuyöbö nt gö yad nölmidöla. God Inöma anij mönö yadmin nugwön, nöbö mö God Inöma yuörib nt kwo mid nöbö mö bla nt gö yad nölmidöla. ¹⁴ Makwam nöbö mö God Inöma yuörib nt kwo midöl nöbö mö bla, God Inöma ap wä amnör nöi ap bla pölöi. Mönö wä aku nugumin, mönö u i röxg nigmin, libak nugwölöi. God Inöma nöbö mö yuörib nt kwo mijön aku, God Inöma ap wä nöi bla libak nugwöia.

¹⁵ Makwam nöbö mö God Inöma yuörib nt kwo mid akuyöbö, nt ap bla magalig nugwön libak nugw ri aböia. Makwam nöbö mö God Inöma yuörib nt kwo midöl akuyöbö, nt nöbö mö God Inöma pisanj mid nöbö mö akuyöbö nt gö libak nugwölöi.

16 God Mönö aku, Aisaia rīb mīñi kai kitön yadöña,
 “Nöbö mö yön, Nöbö Diba agapim rībyöx
 nugw aku lībak nugwön,
 nugwo, ‘Nagö al aliö rö,’ cönīñjö?”
 röña.
 Makwam Krais nöbö mö nuñwa mīdöl
 akuyöbö, anīñ rīb nuñ yöx nugw aliar
 nölmīn nugugīrön, an nugw ri aböla.

3

Nīgiö nīgön mījōña; asīx hörīr nīgmījeñ

1 Haul nöbö mölöu nöbö. Höd ñīñ pīsāñ mīdīm wop aku, nöbö mö God Inöma yuörīb ñīñ kwo mīd bla ñīgö yad nölmīdīl aku, ñīgö kwo algör ör yad nöilöxa, jī ñīñ Krais nugw pön, ha kiaia röxg mīdmīdmä. Makwam, ñīgö mögörīb il kī mīdmīdöi nöbö bla, ha kiaia röxg yad nölmīdma. 2 Ha kiai kau nīmmīdöi mīdö bla röxg mīdmīdmä makwam, nī ñīgö kau akwör nölmīdma; ñīñ ap mag yöbö i pī nīm cökīb maga mīdölön makwam, nī ap mag yöbö aku ñīgö nölmīdölīm. Mīdöi wop mīdö kī kwo algör ör, ñīñ ap mag yöbö i pī nīm cökīb maga mīdöl; ñīñ ha kiaia röxg ör mīdöia. 3 Mīdöi wop kī kwo algör, ñīñ nöbö mö mögörīb il kī rīg rībyöx nugumīdöi mag akwör ñīñ kwo algör rībyöx nugumīdöia. Nöbö mö bli ap ñīñ bla ap nī bli alīg mīdölö rön rībyöx nugumīdöia. Ölisö wölīm, nuö nuö yadmīdöia. Aliö alön, nöbö mö hör mögörīb il kī rīmīdöi mag akwör rīmīdöia. 4 Ñīñ bli yadöia, “An Apolos nöbö mö nuñwa mīdölīñjö,” röia. Bli yadöia, “An Pol nöbö mö nuñwa mīdölīñjö,” röia. Makwam, ñīñ hör nöbö mö mögörīb il kī rībyöx nugwön yadmīdöi mag akwör yadmīdöia.

5 Apolos an möpia nöbö dib kai röxg mīdīm nugwön mönö aku yadmīdöi? An hör mabö rīb nöbö rama akwör mīdöla. Nöbö Diba mabö kai hörīr yad nīgön aku rī mīdön, Jisas Krais mönö wä aku yad nölmīn ñīñ nugwön nugw pīmā.

Nöbö Dib an nöbö hogwa mabö hörīrör rīg yadön mag akuyöbö akwör röla. 6 God nī yadmīn, mögörīb ñīñ aku höd ap iña rag wön yuma. God Apolos nugwo yadmīn, nuñ mai du röbö un pön hön, ap iñ yum aku höröña. Makwam God nuñwör rīmīn wölöña. 7 Almīn, an möpia hör ap iñ yuön, röbö hörön röl aku, ib an aku yadīñ bīl sö duölan. God rīmīn wölön aku nugwön, ib nuñ akwör yadīñ bīl sö diöna. 8 Nöbö mö ap iñ yumīdöi bla, nöbö mö röbö rag hö hör yönīdöi bla, mabö iör pañyöbö i rīmīdöi aku mī, God mabö rīg rīmīdöi rīmīdöi akuyöbö nugwön, ñīgö pañjö nöiöna. 9 An nöbö hogwa God mabö aku nīgiö nīgön rīmīdöl, mabö rīb nuñ aku ñīñ mīdöia.

Ñīñ God ram nuñwa mīdöia

Makwam ñīñ God ram nuñwa mīdöia. 10 God nī uliöxön pī ösös rön ap wä nölon aku pön, ram urīb nöbö nuñwa mīdön, ram padö dib mibīl yöbö aku pīl gö nīgmön, mai nöbö i hön ram rīb rīb mījön akuyöbö rīmīda. Makwam nöbö mö bli hön, ram aku rīb rīb mījön bla cīññjö, cōñ aku, nugw ri abīñ. 11 God ram nuñ aku Jisas Krais nugwo padö dib mibīl yöbö mödö añadö pīl gö nīg gī mīd aku, nöbö mö bli padö yonjyöbö i pīlīb maga mīdöl.

12 Jisas Krais padö dib mibīl yöbö pīl gö nīg gī mīd aku, nöbö mö bli, ram rīb rība urīñjö rön, gol, silpa, rīg wä wä pön hön wiöña; jī nöbö mö bli bī löx, wit löx rīb rīb, ap panö panö bla pön hön wiöña. 13 Makwam Krais hön nöbö mö mönö diba yajön wop aku, mabö rī ri aböñ adaku höl riö wöxnö mīdan nugwön, amnīmab cōñ adaku höl riö wöxnö mīdan nugwöña. Bī pina hön, mabö ri aböñ aku mījöna, jī mabö rolrola cōñ aku añadö yönu pöran diöna. 14 Padö diba pīl gö nīg gī mīd rol aku, nöbö mö mabö rī ri abön ram rīb mīñi rīñ, rīn pina hön ram rīb aku yönuañ duen aku, ñīñ pañjö pöña. 15 Makwam nöbö mö bli mabö rolrola akwör rön ram rīb mīñi rīñ, rīn pina hön ram rīb aku yönu pöran diön aku, God ñīgö kömö pöna,

ji nöbö mö lɪblɪb mɪdö bla, rama yönaŋ, pɪxɪp du rɪŋö bö abɪŋ, ap mɪdöl nöbö mö akuyöbö röxg mɪjõña mögöriɪb nuŋ yöŋ sö.

¹⁶ God höjöpaliɪb ram nuŋwa ñɪŋ mɪdöia; God Inöma yuöriɪb ñɪŋ kwo mɪda. ¹⁷ Nöbö i God höjöpaliɪb rama rɪ gwogwam rɪmɪjõn aku, God nugwo painjö aipam rɪ gwogwam cöna. God höjöpaliɪb ram aku ram nuŋwa keir. Makwam höjöpaliɪb ram nuŋ aku ñɪŋ nöbö mö mɪdöia.

¹⁸ Nugw ri abõña. Nöbö mö mögöriɪb il kɪ rɪb wä yöx nugw ri abmɪdöi mag akuyöbö, nɪ kwo algör ör rɪb wä yöx nugw ri abmɪdlö, rɪ rɪbyöx nugwõñ aku, ñɪŋ rɪbyöx nugw ri abmɪdölöi. An rɪbyöx nugw ri abmɪdölölɪŋö, rön, rɪb wä hölu nugwön, rɪb wä yöx nugw ri abmɪjõña.

¹⁹ Aku agapɪm: nöbö mö mögöriɪb il kɪ rɪb wä yöx nugw ri abön yadmɪdöi mönö aku, God nugumɪn, mönö u i röxa. God Mönö aku kai kitön yadmä,

“Nöbö mö rɪb wä yöx nugwön,
nugw ri abölɪŋö, rɪmɪdöi piaku,
nuŋ rɪmɪn, rɪb wä yöx nugub mag aku,
meñ i röxg jɪ gɪŋ,
rɪb madmag ñɪgö pɪ cɪcɪ nɪgaŋ,
kɪlabɪs nöbö röxg mɪjõñɪŋö,” rɪmä.

²⁰ God Mönö rɪb mɪŋi alɪg, Depid kai kitön yadõŋa,

“Nöbö mö rɪb wä yöx nugw ri abölɪŋö,
rɪmɪdöi piaku,
mönö bli yadmɪn,

Nöbö Diba nuŋ nugumɪn,
mönö il i mɪdölö,” röŋa.

²¹ Makwam, ñɪŋ nöbö mö bli nugwön, ñɪŋ nöbö mö diba mɪdöiŋö, rön, ib ñɪŋa yadɪŋ bɪl sö duöləŋ. Nöbö mö mönö ap agap apɪm mɪd piaku, God ñɪgö, me rön, rɪ nɪgmɪn mɪda. ²² Nɪ Pol, Apolos, Sipas, an mabö rɪb nöbö ñɪŋ akwör mɪdöla. Mögöriɪb il kɪ agap apɪm mɪd piaku, God ñɪgö rɪ nölaŋ, me rön, ñɪgö nöla. Kömö mɪdɪb mag aku aipam, wöröxɪb mag aku aipam, God ñɪgö nöla. Weik mɪd ap akuyöbö aipam, mai mɪjõn ap akuyöbö aipam, God ñɪgö rɪ nölaŋ, me rön, magalɪg ñɪgö nöla. ²³ Makwam Nöbö Dib ñɪŋa Krai; Krai nuŋ God Ha maku.

4

Jisas mönö wä pön dub nöbö bla

¹ Makwam, God mönö wä umadiö mɪdmɪd aku, Krai nuŋ Apolos Pol ñɪŋ nöbö rama yad nɪgmɪn, ñɪŋ mabö rɪb nöbö nuŋwa mɪdöiŋö, rön, rɪb aku yöx nugwõña. ² Nöbö dib i, mabö rɪ nöliɪb nöbö bli pɪsaŋ mönö yad nɪgön, mabö i ñɪgö yad nɪgmɪjõn aku, mabö rɪb nöbö bla nuö ñɪŋa rɪg yajön mag akwör cöña.

³ Makwam ñɪŋ nɪ mönö diba yadmɪjõñ aku, nɪ rɪb mɪga yöxöinöm. Nöbö mö bla bli nɪ mönö diba yadmɪjõñ aku, nɪ kwo algör ör rɪb mɪga yöxöinöm. Aku nɪ hör ap i röxga. Nɪ kwo algör ör nɪ keir mönö diba yadmɪdöi. ⁴ Nɪ keir nöbö mö bli rɪ gwogwam röiö, rɪ rɪbyöx nugul aku, jɪ nɪ aliö yadmön, Nöbö Diba nɪ nöbö hölul mɪdölö, rön, yadenɪm. Nöbö Diba nuŋ keir ör nɪ mönö diba yajöna. ⁵ Aku, weik wop kɪ mönö diba yadmɪjeñ. Nöbö Diba nuŋ keir hön mönö diba yajöna. Nöbö Diba nuŋ raŋ, ap agap apɪm umadiö rɪmɪdöi piaku magalɪg wöxnö nɪgöna; rɪb madmag ñɪŋa yuö kwo rɪb bɪl kai yöx nugumɪdöi piaku, kwo algör ör wöxnö nɪgöna. Wop aku, God nuŋ nöbö mö magalɪg hörɪr paŋ paŋ mag wä rɪ rɪ aböi akuyöbö ñɪgö mönö waiö yajöna. ⁶ Makwam haul nöbö mölöu nöbö nɪ akuyöbö. Apolos an möpia mönö ñɪgö yadmɪdɪl kɪ, ñɪŋ mönö mag il aku nugw ri abne, rön, ñɪgö yadmɪdla. Mönö mag aku yadmɪda: “Rɪb ñɪŋa keir wöhö; ap agapɪm kai kitim akwör nugwön mai diõña.” Mönö aku rɪg yad mag akuyöbö rɪmɪjõñ aku, nöbö i iba mag wölön, nöbö i iba mag pɪn dueñ. ⁷ An nöbö mö dib, nöbö mö piaku nöbö mö ulmɪdö, me rön nugumɪdöi aku mag wä yöi. ñɪgö agapɪm wä mɪd aku, God nuŋwör ñɪgö nöla. Makwam, ñɪŋ pöd rɪmɪn, an keir rɪ rɪ abölɪŋö, rön, ib ñɪŋa keir yadmɪn bɪl sö dumɪd?

⁸ Rɪb ñɪŋa keir yöx nugwöia, an keir ap magalɪg mödö pöla; ap ulmɪdö i met wölö, rɪ rɪbyöx nugwöia. Rɪb ñɪŋa keir yöx nugwöia, an keir nöbö mö rɪb akuyöbö mödö mɪdöla; nöbö i anɪŋ rɪb bli yad

nölen, rî rîbyöx nugwöia. Rîb ñîŋa keir yöx nugwöia, an keir kin rôxg mödö mîdöla, rî rîbyöx nugwöia. Rîb ñîŋa keir yöx nugwöia, Jisas mönô wä pön dub nöbö piaku kin rôxg mîdölöinjö, rî rîbyöx nugwöia. Makwam ñîŋ mî ödöriö kin mîdöyîx aku, an wahax pön ñîgö pîsan kin mîdölîxa. ⁹ Rîb na yöxla, God nun anîŋ Jisas mönô wä pön dub nöbö piaku pön, nöbö mö mîdöi mibîl yöra, nöbö gwogwo pîl pal nîgîb akuyöbö rôxg pön du nîga. Nöbö bli rî gwogwam rîmîjôn aku, nöbö diba mönô diba yadön, nöbö mö nugugu mîdîŋ nugugîrön, ñîgö pîl pal nîgîŋ, me cöña. Rîb nî yöxla, God nun rîmîŋ, an paŋ mag aliö akwör mîdöla. Nöbö mö mögöriŋ il kî aipam, ejol adöx yöd röul adö kau sô aipam, nugugu mîdîm nugugîrön, an nöbö gwogwo adöi rôxg pîl pal nîgîba rîmîdöia. ¹⁰ An Kraiŋ nugw pön mabö nugwa rîmîŋ, anîŋ nöbö u, me rön, nugwöi aku, jî ñîgö nugwön, Kraiŋ nöbö mö nuŋwa rîb wä yöx nugub bîlîm, me rön, nugwöia. An nöbö hör höimöliŋ akuyöbö, jî ñîŋ nöbö mö öliŋ ödöriö. An ib mîdöl nöbö akuyöbö wöhö, jî ñîŋ iba mîd nöbö mö akuyöbö mîdöia. ¹¹ Maduar ib hör i ila nîgön, mîdîp duön, weik mîdöl wop kî kiö pîlîm, iröpa wödö wölîm, wölîja mîdölîm, rama mîdölîm, wöröxîb maga rîmîŋ, an öim palîbör palîm nugwön amîŋ mîdöla. ¹² An keir mabö ususör rön ap nîmöla. Anîŋ yad höimöum, an God ñîgö nugwidîx mîdan, me rön, nugwo höjopalöla. Anîŋ rî gwogwam rîm, röböxölöl. ¹³ Anîŋ mönô gwogwo yadîm, painö mönô höimöliö yadöla. Makwam, an hör ap bîcep rîb rîb mîdö bli rôxg mîdîm mîdîm wop kî ha.

¹⁴ Mönô kai kîtmîdîl kî, ñîŋ möigw yöxne, rön, yadmîdöi; ñîŋ halöu ha madmag yöbö nî mîdöi aku mî, nî ñîgö mönô nölön yadmîdla. ¹⁵ Kraiŋ adö mîdöi nöbö mîga hön, ñîgö pî ri abön, mönô yad nöiöña. Makwam nöbö Kraiŋ adö mîdöi piaku, nuö ñîgö paŋyöbö iör mîda. Nî höd Kraiŋ Jisas mönô wä nuŋ aku ñîgö yad nölîmön, ñîŋ Kraiŋ Jisas nugw pim

makwam, nî nuö ñîŋa mîdla. ¹⁶ Makwam, ñîgö yadmîdla, nî rîg rîl rîl mag akuyöbö nugwön ñîŋ kwo algör cöña. ¹⁷ Paŋ adakwör, ha madmag yöbö nî Timoti, nugwo Kraiŋ Jisas mönô yad nölîm nugw ri abön, Nöbö Diba mabö rî ri abmîd nöbö aku yad abmön yöna. Uröpînan, nî Kraiŋ Jisas nugw pön, Kraiŋ Jisas pîsan nîgiö nîgön mîdön, pödpödiö rîmîdîl aku, ñîgö iswob yadan nugwöña. Nî Kraiŋ nöbö mö nun bla ñîgö magaliŋ öim yad nölîmîdîl mönô aku, nör algör mai duön, Kraiŋ Jisas pîsan nîgiö nîgön mîdîl, mönô aku yad nölîŋ nugwöña.

¹⁸ Makwam ñîŋ bli, Pol henîŋö, rön, an keir rîb wä yöx nugw ri abölîŋö, rön, yadöia. ¹⁹⁻²⁰ Makwam Nöbö Diba nî yöwö ran, rîmgör ina. Hör mönô akwör yadön, God nöbö mö nuŋwa mîdölöi; öliŋ nuŋwa pön, nöbö mö nuŋ ödöriö mîdöia. Makwam, nî duön nöbö mö an keir rîb wä yöx nugw ri abölîŋö, rön, yadöi piaku mönô akwör yadöinjönö God öliŋ nuŋwa pön yadöi aku nuguna. ²¹ Makwam, nî hön ñîgö pödpöd cîŋ? Kaiö i pön inönö ñîgö madmag nîgön mönô höimöliö yajîŋ? Nî ñîgö pödpöd rîmön ñîgö wä cön?

5

Ha nîca nuö mönîŋa röd pöŋa

¹ Mönô i kwo yadmîŋ höm nî yadöia, “Ñîŋ God pîsan mîdöi piaku nöbö ñîŋ i öbîlön nuö mönîŋa röd pö,” röia. Makwam nöbö mö God nugwo nugwölöi piaku ap kib mag gwogwo akuyöbö röliö mî. ² Rîb ñîŋa yöx nugumîdöi aku, an nöbö mö wä, me rîmîdöia. Jî haul ñîŋ i akuyöbö al aku, ñîŋ ögwö yöxöyîxa; nöbö aku yad rîŋadö aböyîxa; nöbö mö Nöbö Diba adö mîdöi akuyöbö hö mögum rîmîjôn wop aku, nöbö aku ñîŋ pîsan mögum röliö. Makwam haul ñîŋa alîm, ñîgö möigw yöxön uliöxölöiŋ ä? ³ Nî pad hör pik mîdîl aku, jî ñîgö rîbyöx nugu gör mîdla. Nöbö ap kib mag gwogwo rî aku, nugwo agap apîm cîŋîŋ aku nî mödö nugula. ⁴ ñîŋ nöbö mö Nöbö Dib ana Jisas adö mîdöi

piaku hö mögum rīmijōñ wop aku, Pol anīñ rībyōx nugumida, rōn, Nōbō Dib ana Jisas ōlīsō nuñwa ñīgō nōlāñ pōn, ⁵ nōbō aku nugwo yadyōxīñ, ñīñ pīsañ mögum renīm. Seten pīsañ ōr yōñōn aku, mīxīñ nuñwa gwogwo rañ, rīb yonyōbō yōxōn, Nōbō Diba mōnō diba yajōn wop aku, inōm nuñwa kōmō mīdīb maga ra.

⁶ Makwam ñīñ nōbō ap gwogwo rī aku pīsañ nīgīō nīgōn pañōr mīdōn, mīd ri abōlīñō, rōn rīmīdōi aku wā rōl. Bred rīñō, rīmīdīñ, ap is ul mīñi pī wit mag hauya wi yōj mōl bō alīg nīgīñ, is ulmīdō aku rañ wit mag havi aku magalīg mī ōdōriō dib rōxōna. ⁷ Ñīñ weik bred is alīg mīdōl akuyōbō mīdōi aku, ap is hōdyōbō aku magalīg pī ki bō abōn, bred is mīdōl akuyōbō, nōbō mō hōlul mīdōl akuyōbō mījōña. Ñīñ nōbō mō hōlul mīdōl mōdō mīdōia mī. Aku agapīm: Pasopa wop aku Juda ada sipsip ha pal God hōjōpal ur nōlīm, God nuñ ñīgō pī asīx abīm ñīñ mīd ri abmā. Jī Krai nugwo Pasopa sipsip ha ana rōxgīb mōdō pal hōjōpal ur nōlmā aku mī, God māmāg il rōl nuñwa an nōbō mō hōlul mīdōl bla mōdō mīdōla. ⁸ Makwam, Krai nugwo hōjōpal ur nōlīb ap i rōxg pīl pal nīgīm, God anīñ kōmō pōñ aku rībyōx nugwōn, Pasopa an aku rī ablañe rōn nīmñīña. Makwam Pasopa an nīmñīñīñ aku, is alīg, ap kib mag gwogwo bla alīg, nīmōinīñ; rīb wā mag akwōr yōx nugwōn, mōnō mī akwōr nugwōn, bred is mīdōl akuyōbō pōn nīmñīña. ⁹ Kōp i kai kītōn ñīgō yadma, “Mō kib pīb nōbō piaku, nōbō kib pīb mō piaku, ñīgō pīsañ nīgīō nīgōn mīdība wōhō,” rīma. ¹⁰ Makwam ñīñ yajōña, “Pol yada, ‘Nōbō mō Krai nugw pōi akuyōbō, ñīñ nōbō mō Krai nugw pōlōi akuyōbō magalīg rōbōxōn ñīñ ñīñ mīdīñ,’ me rōn, yadō,” cōña. Makwam aku wōhō. Nōbō mō Krai nugw pōlōi bla, mō kib nōbō kib pīsañ yōnōn, ōim ōim ap wā bli alīg pīnīñō, rī rībyōx nugwōn, nōbō mō bli ap ñīña ruōx pōn, hōr ap piaku god an me rōn hōjōpalmīdōi nōbō mō bla mōgōrīb il kī ulmīdō mīdōlōi. Mōgōrīb pī-

aku magalīg mīdōi makwam ñīgō rōbōxōn ñīñ ñīñ mīdīb maga mīdōl. ¹¹ Jī kōp hōdyōbō kai kīt abīm mōnō aku weik yad nōl ri abna. Nōbō Dib Jisas nugw pōlīñō rīmīdōi nōbō mō bla nōbō i mōnō mō i ōbīl, mō kib nōbō kib pīsañ yōnōn, ōim ōim ap wā bli kwo pīnīñō, rī rībyōx nugwōn, hōr ap akuyōbō god an me rōn hōjōpalōn, nōbō mō bla mōnō gwogwo yadōn, nōbō mō ap ñīñ bla ruōx pōn, rōbō wain rōbō ōlīsō mīga nīmōn u rōxōn rīmīdōi nōbō mō bla pīsañ yōnmījeñ, nīgīō pañōr ap nīmījeñ.

¹²⁻¹³ Nōbō mō Krai nugw pōlōi bla, ap kib mag gwogwo rīmījōñ aku, pōdpōd rīmīn alīmīdōiñō, rōn, ñīgō mōnō diba yadōinōm. God nuñwōr mōnō aku ñīgō yajōna. Jī Nōbō Dib Jisas nugw pōlīñō, rīmīdōi nōbō mō bla, ap kib mag gwogwo rīmījōñ aku, pōdpōd rīmīn alīmīdōiñō, rōn, ñīñ mōnō diba yajōña. God Mōnō aku Mosīs rīb mīñi kai kītōn yadōña, “Nōbō mō ap kib mag gwogwo rīmīdōi bla yad rīñadō abīñ dun,” me rōña.

6

Krai nōbō mō bli mōnō mījōn aku, ñīñ keir pī nuōm nīgōña

¹ Makwam Krai nugw pī haul ñīgō i mōnō mījōn aku, nōbō Krai nugw pōi bla akwōr mōnō dib aku pī nugwōña. Pōdpōd rañ ñīñ dun nōbō Krai nugw pōlōi akuyōbō mōnō dib aku nugwōñ? ² An Krai nōbō mō nuñwa, mai mōgōrīb il kī piaku piaku nōbō mō magalīg ñīgō mōnō diba yadōn pī nuōm nīgñīña. Makwam ñīñ nōbō mō mōgōrīb il kī magalīg mōnō diba yadōn pī nuōm nīgōñ aku, ñīñ nōbō mō ñīñ keir bli mōnō mījōn aku nugwōn yadōn pī nuōm nīgōña. ³ An mai ejol bla aipam mōnō diba yadōn pī asīxnīña. Makwam, mōgōrīb il kī mōnō mījōn aku, keir yajñīña. ⁴ Krai nōbō mō nuñ bla, ñīñ mōnō diba pī nuōm nīgīb nōbō dib bli nugwōn, Krai mōnō nugw pōlōiñō, rōn, ñīgō rīb ōgwō yōx nugwōia. Makwam, mōnō dib bli mījōna, ñīñ pōdpōd rīmīn nōbō dib piaku dumīdōi? ⁵ Mōnō yadmīdīl

ki, ñigö möigw yöxne, rön, yadmɪdla. Ñiŋ keir nöbö rɪb wä yöx nugw nöbö i Kraiis nöbö mö mibɪl an yörɪk mönö diba pɪ nuöm nugub nöbö i mɪdölö, röiŋönö ä? ⁶ Mag aliö akuyöbö röyɪx aku waiö. Ji ñiŋ mag aliö akuyöbö algör rölöi. Kraiis nugw pɪ haul nöbö i öbɪlön, Kraiis nugw pɪ haul nöbö nuŋwa keir pön du, Kraiis nugw pölöi nöbö mö bla mɪdöi mibɪl yöra ñigön mönö diba yadöia.

⁷ Makwam ñiŋ Nöbö Dib Jisas nugw pöi bli öbɪlön, haul mölöu nöbö ñiŋa keir bla pön du mönö diba yadöi aku nugwön nugula, ñiŋ Nöbö Dib Jisas nugw pöi nöbö mö rɪmɪdöi mag akuyöbö rɪmɪdölöi. Nöbö Dib Jisas nugw pöi haul mölöu nöbö ñiŋ bli ñigö rɪ gwogwam rɪmɪjõñ aku nugwön röböxõñ aku mag waiö; ñigö öbɪlön ñiŋ pön du mönö diba yajõñ aku mag wä yöi. Nöbö Dib Jisas nugw pöi haul mölöu nöbö ñiŋ bli ap ñigö bla inakmönö hörön põñ aku, ñiŋ nugwön röböxõñ aku mag waiö; ñigö öbɪlön ñiŋ pön du mönö diba yajõñ aku mag wä yöi. ⁸ Makwam ñiŋ öbɪlön, Nöbö Dib Jisas nugw pöi haul mölöu nöbö ñiŋ keir bli ap ñiŋ bla ruöx pöia. Ñiŋ öbɪlön, Nöbö Dib Jisas nugw pöi haul mölöu nöbö ñiŋ keir bli ñigö rɪ gwogwam röia. ⁹ Makwam ñiŋ nugw ri aböña. Nöbö mö rɪ gwogwam rɪmɪdöi akuyöbö, God ñigö pön mögöriɪb nuŋwa adöx yöd röul adö kau sö duenɪm. Nugw ri aböña, gwogwam rɪmɪjeñ. Hör ap akuyöbö god an me rön höjöpalmɪdöi nöbö mö akuyöbö ñigön, mö kib nöbö kib pɪsan yönmɪdöi nöbö mö akuyöbö ñigön, mö pɪsan wöhö nöbö ñiŋ ñiŋör gwogwam rɪ yönmɪdöi nöbö akuyöbö ñigön, God ñigö pön mögöriɪb wä yör nuŋ sö pön duenɪm. ¹⁰ Nugw ri aböña. Ap kib pɪmɪdöi nöbö mö akuyöbö ñigön, öim ap wä bli kwo pɪnɪjõ rön rɪbyöx nugumɪdöi nöbö mö akuyöbö ñigön, röbö wain röbö ölisö mɪga nɪmön u röxmɪdöi nöbö mö akuyöbö ñigön, nöbö mö bli ñigö mönö gwogwo inakmönö hörmɪdöi nöbö mö akuyöbö ñigön, nöbö mö bli ap ñiŋa ruöx pɪmɪdöi nöbö mö akuyöbö ñigön,

God ñigö magalɪg pön mögöriɪb wä yör nuŋ sö pön duenɪm. Aku nugw ri aböña, gwogwam rɪmɪjeñ. ¹¹ Ñiŋ bli höd mag akuyöbö rɪ mɪdmɪdöia. Ji Nöbö Dib Jisas Kraiis anɪŋ ñöx ñigön wöröxõŋ makwam, God ana Inöm nuŋwa hön, ap kib mag gwogwo pɪx ñiŋ aku örɪx abön, ñigö God mabö rɪb nöbö mö nuŋ keir ñigön, nöbö mö hölul mɪdöla mɪdöiŋe, röja.

¹² Ñiŋ bli yadöia, “Nɪ ap agapɪm cɪnö cɪna, aku cɪna; aku mönö mɪdölö,” röia. Aliö yadöi aku, ji adö bli rɪmön nɪ ap wä i rɪ nölén. Ñiŋ yadöia, “Nɪ ap agapɪm cɪnö cɪna, aku cɪna; aku mönö mɪdölö,” röia. Aliö yadöi aku, ji nɪ adö bli rön, rɪp dumɪd dumɪd duön nɪ kɪlabɪs nöbö röxg mɪdön, mag akwör rɪbyöx nugwön cɪna; hör mɪdɪbä maga mɪden. Makwam nugwön, aliö alöinöm.

¹³ Ñiŋ bli piöŋö yadöia, “Anɪŋ wöta mɪd makwam, ap nɪm gör mɪjnɪjõ,” röia. Aliö yadöi aku, ji God ran wöta aipam, ap mag piaku aipam pöcöna. God nöbö mö mɪxɪñ ñiŋa rɪ ñigön aku, mö kib nöbö kib rɪŋ, me rön, rɪ ñigölön. Mɪxɪñ ölisö ñiŋ aku, Nöbö Diba mabö nuŋwa rɪ gɪr mɪdɪŋ, me rön, röja. Nöbö Diba nuŋwör mɪxɪñ ñigö ap maga nölmɪda. ¹⁴ God ölisö nuŋ akwör rɪmɪn mönö, Nöbö Diba öbɪlõŋa. Ölisö nuŋ akwör ran mönö, an kwo algör ör öbinɪŋa.

¹⁵ Nugw ri aböña. Ñiŋ Kraiis pɪsan ñigiö ñigön mɪdöi aku, iŋ wajmag nuŋ akwör mɪdöia. Kraiis mɪxɪñ nuŋ aku, nöbö kib pɪb mö pɪsan ñigiö ñigenɪm, mɪ wöhö! ¹⁶ God Mönö aku, Mosɪs rɪb mɪŋi kai kɪtön yadõŋa, “Nöbö mö pön pɪsan ñigiö ñigön mɪjõñ aku, ñiŋ nöbö hogwa mɪxɪñ ñiŋa paŋyöbö iör mɪjõnɪjõ,” röja. Mag aliö akuyöbö, nöbö kai nuŋ nöbö kib pɪb mö i pön pɪsan ñigiö ñigön mɪjõn aku, ñiŋ nöbö rama mɪxɪñ ñiŋa paŋyöbö iör mɪjõna. ¹⁷ Makwam nöbö mö bɪlkai Nöbö Diba pɪsan ñigiö ñigön mɪjõn aku, inöm nuŋwa Nöbö Diba Inöma pɪsan ñigiö ñigön mɪjõña. ¹⁸ Mö kib nöbö kib pɪsan yönmɪjeñ. Nöbö mö ap kib mag

gwogwo bli cõñ akuyöbõ, mîxîñ rîñadõ adõ cõña, jî mõi kib nõbõ kib cõñ nõbõ mõi akuyöbõ, mîxîñ ñîñja keir rî gwogwam cõña. ¹⁹ Nugw ri abõña. God nuñ Inöm Leia yad abmîñ hõn, yuõrîb ñîgõ kwo mîda. Mîd makwam, mîxîñ ñîñja aku Inöm Leia nuñ mîdîb ram nuñwa makwam mîda. Makwam, hör rîbyöx nugwöl mag akuyöbõ rîñjõ, rön, aliõ rîbyöx nugwõinîñ. Mîxîñ rîb madmag ñîñja aku ap ñîñja keir yõi. God nuñ ñîgõ wobõn höbkal põña. ²⁰ Krais nuñ ap wä ödõriõ abõn ñîgõ wobõn höbkal põña. Aliõ alõñ makwam, mîxîñ ñîñja bla ösõs rî ri ab gîr mîdîñ nugugîrõn, God nugwan, nugwo wä cõña; nõbõ mõi piaku nugwõn God nugwo ri ablanje cõña.

7

Mönöbõ hogwa mîxîñ ñîñja pañyöbõ i mîda

¹ Ñîñja nî köp kai kîtõn mönõ yadmä aku, ñîgõ painjõ yadîba rîmîdla. Nõbõ piaku mõi peñ aku waiõ. ² Jî mõi kib nõbõ kib rîmîdõï aku gwogwo rî makwam, nõbõ piaku mõi ödõriõ pön mîjõñ aku waiõ; mõi piaku nõbõ ödõriõ pön mîjõñ aku waiõ. ³ Makwam aliõ mîd gîrõn, mönîñja cîñîm rîmîdan mönõ, nõbõnîñ yõwõ cõña. Nõbõnîñja cîñîm rîmîdan mönõ, mõi algör yõwõ cõña. ⁴ Mönîñja mîxîñ aku ap nuñ keir yõi; nõbõnîñ yõñjõ ap ñîñja ñîgîõ mîjõña. Nõbõnîñja mîxîñ aku kwo algör ap nuñ keir yõi; mönîñ yõñjõ ap ñîñja ñîgîõ mîjõña. ⁵ Makwam, nõbõnîñja yadan, mönîñja wõhõ renîm. Mönîñja yadan, nõbõnîñja wõhõ renîm. Yõwõ akwör rön cõña. Makwam God pañyöbõ akwör rîbyöx nugwõn höjõpal gîr mîdîñjõ, rön, mönõ pañyöbõ i yadõn, wop bli hör mîdõn, God höjõpal gîr mîjõña. Mai yõrbõ cõña. Nõi mîjõn aku, rîb bli nugwõn rîñ duan, Seten ñîgõ hõ pan, pîñ bîcõña. ⁶ Makwam ñîñja mönõbõ rama wop bli hör mîdõn, God höjõpal mîjõña, aku yadmîdõï. Jî ñîñja mönõbõ rama mönõ pañyöbõ i yad ödör ñîgõn, wop bli hör mîdõn God höjõpal mîdîñjõ, rîmîjõñ aku,

aku mönõ mîdölõ, rön yadmîdla. ⁷ Rîb na yõx nugul aku, nõbõ mõi magalîg nî hör mîdîl akuyöbõ mîjõñ aku waiõ. Aliõ rîbyöx nugul aku, jî God rîb nuñ keir yõx nugw aku, anîñ ap wä hörîr nõla. Nõbõ mõi bli ap wä i nölîmîñ, adõ bli mag hör rîmîdõïa; jî nõbõ mõi bli ap wä i hör nölîmîñ, adõ bli mag hör rîmîdõïa. Makwam, ñîñja magalîg nî hör mîdîl mag akuyöbõ rîg mîjne, rön, yadmîdõï.

⁸ Ha mõi ha nõbõ mîdõï bla aipam, mõi wõsrõ bla aipam, nî hör mîdîl akuyöbõ mîjõñ aku waiõ. ⁹ Jî nõbõ mõi bli hör mîdõn, kib cîñîñjõ rön rîb akwör han, mîd ri abeñ. Aliõ almîjõñ aku, nõbõ piaku mõi ödõriõ akwör pîñ, mõi piaku nõbõ ödõriõ akwör pîñ. Nõi mîjõn aku, yuõ ñîñja bõ rîñ rõxg yõnan, mîd ri abeñ.

¹⁰ Ñîgõ mönõbõ piaku mönõ i yadîba rîmîdla. Makwam nör wõhõ; Nõbõ Diba mönõ nuñum. Mõi bla nõbõnîñ ñîñja bla rëbõx dueñîm. ¹¹ Jî bli rëbõx diõñ aku, nõbõ yonjyöbõ peñîm; hör ör mîdîñ. Nõbõ pîñõb, du nõbõnîñ ñîñja hödyöbõ akwör iswob pîñ. Ñîñja nõbõ piaku algõn nör, mönîñja nõbõ ñîñja bla rëd abmîjeñ.

¹² Makwam ñîgõ nõbõ mõi bla akuyöbõ mönõ i yadîba rîmîdla, jî Nõbõ Diba mönõ nuñ aku pön, ñîgõ yadmîdõï; rîb na keir yõx nugul akuyöbõ ñîgõ yadmîdla. Nõbõ i nuñ Krais nugw pöl mõi i mag yõn gîr mîjõñ aku, mõi aku, nõbõnîñja pîsan mîjîñõ, cön aku, nõbõnîñ nuñwa, mõi Krais nugw pölõ, rön, hõl rön yad aben. ¹³ Pan mag akwör, mõi i, nuñ nõbõ Krais nugw pöl nõbõ i mag yõn gîr mîjõñ aku, nõbõ aku, mönîñja pîsan mîjîñõ, cön aku, mönîñ nuñwa, nõbõnîñ Krais nugw pölõ, rön, hõl rön rëbõx duenîm. ¹⁴ Mõi Krais nugw pî makwam, nõbõ Krais nugw pöl nõbõ nuñ aku, mönîñja pîsan ñîgîõ ñîgõn mîdîm, God nugumîñ, mönîñ aku aipam nõbõnîñ aku aipam nõbõ mõi nuñ keir möpia mîdõïa. Pan mag akwör, nõbõ Krais nugw pî makwam, mönîñja Krais nugw pöl mönîñ nuñ aku, nõbõnîñja pîsan ñîgîõ ñîgõn mîdîm, God nugumîñ, nõbõnîñ aku aipam mönîñ nuñ aku aipam

nöbö mö nuŋwa keir möpia mïdöia. Nöi mijön aku, halöu ha ñiŋ bla nöbö mö Kraiŋ nugw pölöi halöu ha akuyöbö röxöyixa. Makwam nuö ñiŋa aimönö nuöm ñiŋa Kraiŋ nugw pïmïdöi aku, God nugumïn, halöu ha nuŋ keira mïdöia.

¹⁵ Mö kap mïdöi piaku, nöböniŋ akwör Kraiŋ nugw pön mïdan, möniŋa nuŋ Kraiŋ nugw pön mïden aku, nuŋ ususör rön nöböniŋ nuŋwa röböx duba rïmïjön aku, nöböniŋ nuŋwa, mö ni, me rön, wöhö rï penïm; yöwö ran, duan. Aku mönö mïdöl. Nöi mijön aku, nuö pïlön mïd ri abeñïm. Paŋ mag akwör, mö aku Kraiŋ nugw pön mïdan, nöböniŋa nuŋ Kraiŋ nugw pön mïden aku, nuŋ ususör rön möniŋ nuŋwa röböx duba rïmïjön aku, möniŋ nuŋwa, nöbö ni, me rön, wöhö rï penïm; yöwö ran, duan. Aku mönö mïdöl. Nöi mijön aku, nuö pïlön mïd ri abeñïm. God tar mïd ri abiŋ me rön aniŋ pa.

¹⁶ Makwam ñiŋ möniŋ nöbö bla Kraiŋ nugw pöi aku, nöbönaŋ Kraiŋ nugw pöl aku pïsaŋ mïdan, nuŋ kwo algör Kraiŋ nugw pïb maga ra. Paŋ mag akwör, ñiŋ nöböniŋ nöbö bla Kraiŋ nugw pöi aku, mönaŋ naŋa Kraiŋ nugw pöl aku pïsaŋ mïdan, nuŋ kwo algör Kraiŋ nugw pïb maga ra. ¹⁷ Cöc piaku magaliŋ duön nöbö mö Kraiŋ adö mïdöi bla ñigö öim yadmïdla, “Ñiŋ keir agap apïm rön mïdïm, God ñigö wö rï pön aku, paŋ adakwör rï mijne,” rïmïdla. ¹⁸ Nöbö uña ödörim i, mai God nugwo wö rï pön aku, nuŋ aliö mïdlö, rön, rïb mïga yöxenïm. Makwam nöbö uña ödörölim i, mai God nugwo wö rï pön aku, ni uña ödörölöiŋ, rön, rïb mïga yöxenïm; uñ nuŋwa ödörölöiŋ. ¹⁹ God nuŋ nugumïn, nöbö uñ ödöröiŋönö ödörölöi aku hör ap; God yadan nugwön cïniŋ aku ap dib.

²⁰ Ñiŋ keir agö magïm rön mïdïm, God ñigö yad wö rï pön adakwör mijöña.

²¹ Ñigö bli nöbö bli wobön pön du mabö ñiŋ aku yad ñigïŋ, pe pölön, rïg yadöi yadöi akuyöbö ör rön, nag mabö röxg rïmïdöia. Makwam God ñigö wö rï pïmïn nöbö mö nuŋwa mïdöi aku, nag mabö

röxg rïmïdöi aku röböx duŋö, rön, rïb aku yöx nugumïjeñ. Makwam mai röböxön hör mïdïb maga rïmïjön aku, röböxön hör mijöña. ²² Nöbö mö bïl kai, nöbö bli wobön pön du mabö ñiŋ aku yad ñigïŋ, pe pölön, rïg yadöi yadöi akuyöbö ör nag mabö röxg rön rï mïdïŋ, mai Nöbö Diba ñigö yad wö rön, mï ap wä mïda abön ñigö wobön höbkal paŋ, ñiŋ nöbö mö nuŋwa keir mijöña. Makwam nöbö mö bïl kai, nag mabö yöi, rïb ñiŋa keir nugwön rïmïdïm, mai Nöbö Diba ñigö yad wö rön, mï ap wä mïda abön ñigö wobön höbkal paŋ, ñiŋ nag mabö rïb nöbö nuŋwa keir mijöña. ²³ Kraiŋ nuŋ mï ap wä mïda abön ñigö wobön höbkal pïmïn, nöbö mö nuŋwa mïdöia. Makwam, nöbö mö bli nag mabö rïb nöbö mö ñiŋa mijniŋö, rön, rïb aku yöx nugumïjeñ. ²⁴ Makwam, haul nöbö mölöu nöbö. Ñiŋ keir agö magïm rön mïdïm, God ñigö yad wö rï pön adakwör mijöña.

²⁵ Makwam mö pönïjönö peñ, yad nugumä mönö aku yadïba rïmïdla. Mönö kï Nöbö Diba yadïm nugwön ñigö yadmïdöi. Ji nuŋ ni ögwö yöxön pön mabö höra yad ñigöŋ aku mï, rïbyöx nugw ri abön ñigö mönö yadïba rïmïdïl kï, mönö mï, me rön, nugwöña. ²⁶ An nöbö mö Kraiŋ nugw pöl wopik ömörö pön öliöx mijniŋ aku mï, rïg mïdöi mag aliö akwör mijöñ aku waiö. ²⁷ Ñiŋ nöbö mö kap mïdöi piaku, mö an bla röböxön hör mijniŋö, rön, rïbyöx nugumïjeñ. Makwam ñiŋ nöbö mö kap mïdölöi piaku, mö pïniŋö, rön, rïbyöx nugumïjeñ. ²⁸ Makwam ñiŋ nöbö piaku, mö pön aku, mag gwogwo yöi. Ñiŋ ha mö piaku algör, nöbö pön aku, mag gwogwo yöi. Ñiŋ nuö nuö pön, öliöx mijöñiŋö, rön, rïb aku yöx nugwön yadmïdla.

²⁹ Haul nöbö mölöu nöbö. Wopik mïdöl wop kï mïxïl magi mïden. Ñiŋ mö kap mïdöi nöbö piaku, mö kap nöbö mïdölöi akuyöbö röxg mijöña. ³⁰ Immïdöi nöbö mö bla, imölïb nöbö mö akuyöbö röxg mijöña. Wahax pïmïdöi nöbö mö bla, wa-

hax pöl+ib nöbö mö akuyöbö röxg mijöña. Ap wobm+idöi nöbö mö bla, ap m+idöl nöbö mö akuyöbö röxg mijöña. ³¹ Mögöri+ib il ki ap bla pön r+m+idöi nöbö mö bla, pañ r+ib adö akwör yöx nugweñ. Aku agap+m: mögöri+ib il ki hörög+pöna.

³² Ni wä ri aku, ñi+ñ ömörö diba peñ. Mö pöl nöbö aku, Nöbö Diba nugwo r+byöx nugwön, ap agap+m r+mön, Nöbö Diba nugwo wä cön+ñö, rön, r+ib aku yöx nugwöna. ³³ Ji mö pön nöbö aku, ni pödpöd r+mön, mö na nugwo wä cön+ñö, rön, ap mögöri+ib il ki r+ib diba yöxön ran diöna. ³⁴ Aliö alañ, nuñ r+ib mös yöxöna. Pañ mag akwör, nöbö pöl mö aku, r+ib pañyöbö iör Nöbö Diba akwör yöx nugwöna. Mix+ñ yuöri+ib madmag na magal+g Nöbö Diba akwör nölön, nugwo madmag ni+gön mabö nuñwa c+nö, rön, r+iba pañ akwör yöxöna. Makwam nöbö pön mö aku, ni pödpöd r+mön, nöbö na nugwo wä cön+ñö, rön, ap mögöri+ib il ki r+ib diba yöxön ran diöna. ³⁵ Mönö yadm+id+il ki, ñigö wöhö rön yadm+idöi; ñigö r+byöx nugwön, ñi+ñ Nöbö Dib pañyöbö akwör r+byöx nugu girön, madmag ni+g gir mijne, rön, yadm+idla.

³⁶ Makwam nöbö i hör m+idañ, nugwo mö pön hö nöl+ñ, ni nöbö wös+m m+j+nö, rön, m+id+p duön, mai mö aku nugwo nugwön, nuñ m+id ri abölö, rön, nugwo uliöxon, mö p+nö cön aku, pöna. Aku mönö m+idöl. Aku nuñ aliö alön mag gwogwo ren. Mö aku pön aku waiö. ³⁷ Makwam nöbö i hör m+idañ, nugwo mö pön hö nöl+ñ, ni nöbö wös+m m+idön m+id ri abm+idlö, rön, pañ adakwör ususör r+byöx nugup duön, mö pöinö cön aku, pölañ. Aku mönö m+idöl. Nuñ kwo algör ri ri aböna. Mö aku pen aku waiö. ³⁸ Makwam, mö pön hö nöl+ñ, pön aku nuñ wä cöna. Ji mö pön hö nöl+ñ, pen aku nuñ mi wä cöna.

³⁹ Mö bla, nöböñ+ña kömö mijön aku, pi+sañ mijöña. Wöröxon aku, nuñ du nöbö yonyöbö p+nö cön aku, pöna; r+ib nuñ. Ji p+nöb cön aku, Nöbö Diba adö m+id nöbö iör pöna. ⁴⁰ Makwam r+ib ni yöx+il aku, nöböñ+ña wöröxañ, lap wösrö röxg m+idöi

mag akuyöbö röxg mijön aku waiö. Nuñ aliö alön wahax pi gir m+idön, m+id ri aböna. Ni r+byöx nugula, God Inöma nuñ ni r+iba nöl+m+n nugug+rön ñigö mönö ki yadm+idla.

8

“Ap pal god inakmönö nöbäpö höjöl ap piaku höjopalöi aku ni+mn+ñönö wöhö?” r+mä

¹ Makwam nöbö mö ap inakmönö nöbäpö höjöl ap piaku höjopal+m+idöi piaku, ap i rag hö pal ap inakmönö piaku ñigö höjopal ur nöl+m+jöñ aku, ni+mn+ñönö ni+möin+ñö, rön, ni yad nugwöi aku, ñigö painö yad+ba r+m+idla. “An nöbö mö magal+g r+ib hör+r m+idö,” röi aku, mi yadöia. Ji r+ib ana keir yöx nugwön, nugw ri abölö, c+n+ñ aku, ib ana keir yad+ñ b+il sö dubä maga ra. Makwam nöbö mö akuyöbö ñigö madmag ni+gn+ñ aku, ölisö bli kwo pön, Krais r+g yadön mag akwör rön ri ri ab+ñ diöna.

² Makwam an nöbö mö r+ib wä yöx nugub bla m+idöl+ñö, r+m+idöi aku, hör rorol akwör nugwön aliö yadöia. ³ Ji nöbö mö God nugwo madmag ni+gm+idöi piaku, God nuñ ñigö nugwa.

⁴ Makwam, nöbö mö ap i rag hö pal ap inakmönö nöbäpö höjöl ap piaku höjopal ur nöiöñ aku, ni+mn+ñönö ni+möin+ñ? An nugwöla, ap inakmönö höjopal ur nölöi ap piaku ap mi yöi wöhö, aku hör ap. An nugwöla, God pañyöbö akwör m+ida.

⁵ Nöbö mö bli, god m+iga, nöbö dib m+iga, adöx yöd röul adö kau sö aipam mögöri+ib il ki aipam m+idöin+ñö, rön, r+ib aku yöx nugwöia. ⁶ Makwam God an aku pañyöbö iör m+ida. Nuñ Acö ana ap bla magal+g ri ni+gm+n m+ida. Nuñ m+idm+n mönö, an m+idöla. Nöbö Dib Jisas Krais aku kwo algör pañyöbö akwör m+ida. Nuñ m+idm+n mönö, God ap bla magal+g ri ni+gm+n m+ida. Nuñ m+idm+n mönö, an m+idöla.

⁷ Ji nöbö mö bli mönö aku nugwöia. Mag aku mag waiö, mag aku mag gwogwo, me rön, nugw ri abölöi. Makwam, god inakmönö ap bla nugwo ap pal höjopal ur

nölöi ap aku nîmôn, pödpöd rîmîn god inakmônö nölöi ap piaku nîmölîñö, rôn, rîb mîga yöxöña. ⁸ Jî ap hölul cîñîñönö amîñ nîmîñîñ aku, God nugwan, mönö i mîden.

⁹ Jî ñîñ nübö mö nugw ri ab gî mîdöi piaku, ap i nîmîñ, haul nübö mölöu nübö an nugw ri ab gî mîdölöi piaku nugwön hö pîñ bîrîb maga rö, rôn, rîb aku yöx nugu gîrôn ap nîmönä. ¹⁰ Aku agapîm: ñîñ nübö mö nugw ri ab gî mîdöi piaku, du god inakmônö höjöpalmîdöi rama ram möl yuadö duön, ap nîmîm, haulnañ mölöunañ nübö nugw ri ab gî mîdölöi piaku, hö ñîgö nugwön, ñîñ kwo algör ör nîmîbä maga ra. ¹¹ Makwam, ñîñ nugw ri ab gî mîdölîñö rôn, rîñ, haulnañ mölöunañ nübö Krais pîñö rôn wöröxöñ i, rîb mîga yöx nugu gîrôn algör ör ap aku nîmôn pîñ bîcöna. ¹² Ñîñ aliö almîjõñ aku, adakwör haul mölöu nübö ñîñ piaku nugwön, ödöi waiö mîkai, ödöi gwogwo mîkai, nugw ri abeñ. Makwam, ñîñ haul mölöu nübö ñîñ bla ñîgö ap kib mag gwogwo rôn, Krais nugwo kwo ap kib mag gwogwo cöña. ¹³ Makwam, ap mag bli nîmîmôn, haul nübö mölöu nübö i nugwön pîñ bîcön aku, nî ap yuö bli nîmöin; hör absö kwöi ap bla akwör nîmôn wöröxna.

9

Pol pe pîmîdöl adaku nugwo wä röña

¹ Nî Jisas mönö wä pön dub nübö i mîdla. Nî Nübö Dib ana Jisas nugwo mämäg na keir nuguma. Ñîñ Nübö Diba nübö mö nuñwa mîdöi aku, nî Nübö Diba mabö nuñwa rôn, mönö wä nuñ aku yad nölmon, ñîñ nugw pön nübö mö nuñwa mîdöia. Makwam, ap i ödöi na woböl. ² Nî Jisas mönö wä pön dub nübö mîdîl aku, jî nübö mö bli nî nugwön, Pol Jisas mönö wä pön dub nübö mîdö, rôn nugweñ. Makwam rîb na yöx nugula, ñîñ nübö mö bla, mî Pol nuñ Jisas mönö wä pön dub nübö mîdö, rôn nugwöia. Makwam nübö mö bla, ñîñ Nübö Diba nübö mö nuñwa mîdöinö, rôn nugumîjõñ aku, mî Nübö Diba nuñ keir

Pol mönö wä nuñwa pön dub nübö yad nîgmîñ mîdö, cöña.

³ Nübö mö nî mönö diba yadmîdöi bla ñîgö painö aliö yadmîdla. ⁴ Ñîgö mabö rî nöl aku, nî painö ap mag pîb maga nîgölönö owa? ⁵ Mabö ñîgö rîl aku, nî painö Jisas nugw pî mö i pön, pön du Jisas mönö wä yad nöl yön gîrôn, ap nîmîb maga nîgölönö owa? Jisas mönö wä pön dub nübö bli aipam, Nübö Diba haul pîgnîñ nübö nuñ bla aipam, Pita aipam, öim mö ñîñ bla alîg pön yönön Jisas mönö wä yad nöl yönmîdöia. ⁶ Owa Banabas an nübö hogwa akwör keir mabö rôn ap nîmîñîñ?

⁷ Ami nübö mabö rîmîdöi akuyöbö, ap ñîñ keir hölu nugwölöi. Ñîgö ap nölmin nîmmîdöia. Nübö wain mabö rî yumîdöi bla, yumîdöi akuyöbö, wain mag bli pîliöx pön hön nîmmîdöia. Nübö hön sipsip urmîdöi bla, urmîdöi akuyöbö, kau mîgîñ bli pön nîmmîdöia. ⁸ Mönö yadmîdîl aku nugwîñ, nübö mö piaku rîg rîbyöx nugumîdöi akuyöbö akwör yadmîdö rîbä maga ra. Jî lo mönö aliö akwör yadmîda mî. ⁹ God Mönö aku, Mosîs rîb mîñi kai kîtön yadöña,

“Ñîñ hön kau bla pön hön,
wit mag ana röbîl patîñ,
mag aku keir nîgön, yöj aku keir nîgan,
me rôn,
rag hö nîgîm mabö rîm nugugîrôn,
ajmöl ñîñ aku nag nîg cîrmîjeñ.
Mabö cöñ akuyöbö bli nîmönîñö,”
röña.

Makwam God nuñ hön kau bla rîbyöx nugwön mönö aku yadölöñ. ¹⁰ Anîñ nübö mö rîbyöx nugwön yadöña. Nübö mö mabö mî ususör rôn, pön wödön yumîdöi akuyöbö, nübö mö mabö ususör rôn, ap pîliöx rag hömîdöi akuyöbö, mabö rîmîdöi akuyöbö ñîgö bli nölîñ nîmîñ, wä ran nugugîrôn mabö rîñ, me röña. ¹¹ God mönö wä madmag yuörîb ñîñ kwo yuöl aku, ñîñ painö ap mögörib il kî mîd bli pîliöx rag hö anîñ nölîñ aku waiö. ¹² Nübö bli ñîgö mönö wä aku yad nölmin, ñîñ

ñigö rîg ap bla nölmidöi aku, jî Banabas an nöbö rama ñigö öim mönô wä aku yad nölmidöl aku nugwön ñîñ an nöbö rama nöleñîñ ä?

Ñigö yad nugwölîx aku, rîg ap bla pölîxa, jî nöbö mö bli nugwön yadöyîxa, “Rîg ap me rî sô rî yönmîdöi aku, jî in-akmönô hörön, ‘Krais mönô wä aku yad nöl yönmîdölîñö,’ röîñö,” röyîxa. Aku nugwön, Krais mönô wä aku nugwönîñö, rön, rîg ap ñîñ bla pölöl. Mabö an keir rön rîg ap pön, ap wob nîm gîrön, Krais mönô wä aku yad nöl yönöla.

¹³ Ñîñ nugwöia: nöbö God höjöpâlîb rama ram möl yuadö mabö rîmîdöi bla, ap God nugwo rag hö nölmidöi piaku bli pön nîmmîdöia. Nöbö God mabö rî gîrön, yöur urap rîgpîd rola pal höjöpâl ur nölmidöi bla bli pön nîmmîdöia. ¹⁴ Pañ mag akuyöbö akwör, Nöbö Diba yadmîñ, mönô wä nuñwa yad nöiöñ nöbö mö bla, ñigö painö ap ñîña Nöbö Diba nugwo nöliîb bli nöliñ, rag du ap nîmîb ap ñîñ bla wob nîmön, mîd ri abön mabö rî mîjöña.

¹⁵ Ñigö Krais mönô wä aku yad nöl yönmîdmön pöi aku, rîg ap nîmîb ñîñ bli pöi aku nî mî wä ra. Weik köp kai kîtmîdîl kî, ap ñîñ bli pîñö, rön, yadmîdöi. Mî wöhö! Mabö nî keir rön rîg ap pön, ap wob nîmna; nöi wöröxna. Nî ap ñîñ bli pöin.

¹⁶ Makwam mönô yad nöl yönmîdîl aku, rîb na keir yöx nugwön yad nöl yönmîdöi. Nöbö Diba mabö nuñwa yad nölmidîl Nöbö aku, nuñ keir rane rön mag akuyöbö akwör rîmîdla; rîb na keir yöx nugwön rîmîdöi. Makwam, nî Jisas mönô wä aku röböxbä maga nîgöl; yad nöl gör mîjîna.

¹⁷ Rîb na keir yöx nugwön Jisas mönô wä aku yad nöilöx aku, nî ap wä bli pîlöxa. Jî rîb na keir wöhö, Nöbö Diba yadmîñ, mönô wä nuñwa yad nölmidîl aku mî, nî hör mabö nî yad nîgön akwör rîmîdla.

¹⁸ Makwam, nî ap wä pölön, ñigö hör yad nölmidîl aku, nî ap agap apîm painö pîñ? Nî painö pîmîdîl aku, rîg ap bli painö pîmîdöi. Jisas mönô wä aku yad nölmon, nöbö mö akuyöbö ñîñ rîg ap

bli nölölöi, hör mönô wä aku nugwön, Jisas nugw pönîñö, rön, rîb akwör yöx nugumîdla. Painö na pîmîdla maku. ¹⁹ Nî, nöbö wob rag hö nîgîm, nag mabö rîg rîmîdöi nöbö aliö röxg mîdöi aku, jî nöbö mö mîga akwör God adö mîdîñ, me rön, nöbö mö mögöriîb hör adadö mîdöi piaku magalîg nag mabö rîb nöbö ñîñ î röxg mîdla. ²⁰ Juda ada mîdöi mibîla duön, Krais mönô wä aku yad nölmon nugw pîñ, me rön, ñîñ rîmîdöi mag akwör rîmîdla. Nî lo Mosîs kai kîtön yadön aku nugwön mai rîmîdöi aku, jî Mosîs kai kîtön lo aku mai rîmîdöi nöbö mö bla mîdöi mibîla duön, Krais mönô wä aku yad nölmon nugw pîñ, me rön, nî lo mönô aku kwo algör ör mai dumîdla. ²¹ Makwam nöbö mö lo mönô aku nugwölöi mibîl aku duön, Krais mönô wä aku yad nölmon nugw pîñ, me rön, nöbö mö lo mönô nugwölöi piaku rîg rîmîdöi mag akwör rîmîdla. Makwam aliö alön, amnör rî gîrön God lo mönô aku röböxöi; Krais lo mönô aku mai dumîdla. ²² Nöbö mö Krais nugw pî cîcî nîgölöi mibîla duön, Krais mönô aku yad nölmon nugw pîñ, me rön, mönô ölisö jî mönô ölisö yöi, mönô höimöliö akwör yad nölmidla. Makwam, nöbö mö hörîrör mîdöi piaku, bli Krais nugw pîñ, ñigö kömö pañ, me rön, ñigö pîsañ mîdön, ñîñ rîg rîmîdöi mag akwör rîmîdla. ²³ Almîdîl aku, Krais mönô wä aku yad nöl ri abmön, nöbö mö nugwo nugw pîñ, nuñ ñîñ aipam nî aipam kömö pönîñö, rön, almîdla.

Mî usüsör rîñ dumîjön aku, mîd ri abnîña

²⁴ Ñîñ nugwöia: nöbö mö ipalîp duba rîmîdöi bla mîga ipalîp duöia, jî nöbö pañyöbö î höd sô ipalîp diön mîd akwör ap wä pöna. Mag aliö akuyöbö, ñîñ kwo algör usüsör rön, ödöi ipalîp du ri abön, ap wä pöña. ²⁵ Nöbö mö ipalîp duba rîmîdöi bla, höd dunö, rön, rîb ölisö akwör yöx nugwön, hölul rî ri abön, öim mî usüsör rön höbai wob nugup dumîd dumîd yör pön bla, mai ipalîp diöña. Usañ öim mîdölîb me aku, ap ulmîdö mîd aku pîñîñö, rön, akuyöbö alöia. Makwam an

usan öim midib mea pininjö, rön, akuyöbö alöla. ²⁶ Makwam mag aliö, ni ipalip duba rimidil aku, hör adadö nugwöi; ödöi duba ril akwör nugwön, ipalip dumidla. Makwam nöbö hör höbai wobön nuö nuö palöi piaku, amnimab palölöi; nugw ri abön palöi mag akuyöbö rila. ²⁷ Makwam ni mixiñ rib madmag na keir mi ususör rön höbai wob ri nugw ri abmidla. Aliö alön, ñigö nöbö mö bla Jisas mönö wä aku yad nölmön, Jisas nugw pön ap waiö pinj, ni kwo algör wobiö ap waiö pinö, rön, aliö almön dumida.

10

Nöso auso nöbö bla rig rim mag akuyöbö uplööbinj

¹ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Hacörö wacörö maduebö an bla haiwo aku uplööbimeñ. God mijöi wab i ñigön, ñigö hanad röbön nugwidix midim, magalig kömö dumä. Ñinj ban yuö Paskwolö röia hem aku, God nunj rimin, ban yuö aku lil ri adöi adöi dumin, magalig pö irik kömö hömä. ² Ñinj magalig Mosi pisanj nigio panjör midön, mijöi wab yöraku aipam, ban yuö dib yöraku aipam, röbö palmä. ³ Nöbö mö piaku magalig, God nölmid ap aku nimmidmä. ⁴ Nöbö mö piaku magalig God nölmid röbö aku nimmidmä. God rig i nölmön, ñigö pisanj dumidöña nugwön röbö rig aku bör röpinim nimmidmä. Rig aku mi Krais. ⁵ Makwam God nunj nöbö mö piaku wahax pölöj. Nunj ölisö rödön ñigö pil pal nigmin, nöbapö miga akwör mögörib rig kap alebö piaku liduöña.

⁶ Makwam nöso auso maduebö nöbö bla alöj aku, God aninj nöbö mö mai yöx pön hem bla, nöbö hödyöbö piaku ñinj öim ap kib mag gwogwo rinj, rön, rib madmag ñinja yöx nugumidim mag akuyöbö rölinj, me rön, röja. ⁷ Nöso auso maduebö nöbö bla bli god inakmönö ap akuyöbö höjöpäl ur nölmidmä; ñinj kwo algör mag akuyöbö alimeñ. God Mönö aku, Mosi rib minji kai kitön mönö aku

mödö nugwöia: “Römidön ap nim girön, röbö nim girön, höx wödön höbai wobiba öbilmä,” rimä.

⁸ Nöso auso maduebö nöbö bla bli nöbö kib mö kib pisanj yönmidmä; an mag aliö akuyöbö alöinij. Nöbö mö piaku aliö rimin rim dumin nugugirön, wop panyöbö i twedi tri tausan (23,000) nöbö mö wöröx pörmä. ⁹ Nöso auso maduebö nöbö bla bli Nöbö Diba nugwo ölisö wölölö rimidmä; an mag aliö akuyöbö alöinij. Nöbö mö piaku almidmä aku, God nunj rimin kas hakai bla ñigö öbixim mödö wöröxmä. ¹⁰ Nöso auso maduebö nöbö bla bli God nugwo yad höimöumidmä; ñinj mag aliö akuyöbö alimeñ. Nöbö mö piaku almidmä aku, God, nöbö mö pil pal nigib ejol aku yad abim hön ñigö pil pal nigim wöröxmä. ¹¹ Makwam God nunj nöso auso maduebö nöbö bla alöj aku, nöbö mö bli akuyöbö nugwön, ribyöx nugw ri abön, mag aliö akuyöbö rölinj, me rön, röja. Alöj aku, God Mönö aku kai kitön yadmä aku, God aninj nöbö mö mai yöx pön hem bla, Krais iswob höuöil höninj, rön, pöx midöl wop ki, ribyöx nugw ri abön, nöso auso maduebö nöbö piaku ri gwogwam rim mag akuyöbö rölinj, me rön, mönö yadib nöbö nunj bla ñigö ribyöx nölmön, God Mönö rib minji kai kitmä. An God Mönö rib aku mämäga nig nugwön mödö nugwöla. ¹² Makwam nöbö mö an keir nugw ri abölinj, rimidöi akuyöbö, pin birib maga rö, rön, nugw ri aböña. ¹³ Ap kib mag gwogwo cininj, rön, rib mag hörirör hö aku ñigör höl; nöbö mö miga akwör ñinj kwo algör akuyöbö ala. Makwam God nunj ap agap apim yajön aku, rig yajön mag akwör cöna. Makwam, ñigö nugwidix mid ri abmin, Seten hön, ap kib mag gwogwo rinj, me rön, ñigö rib gwogwo bli nölmijön aku, God nunj ranj, uplöp rib maga nigen. Seten ñigö rib gwogwo bli nöiön aku, God nunj ödöi i yabuanj, ödöi aku duön pin bireñim.

Bred mag panyöbö iör nimmidöl aku mi, mixiñ panyöbö iör midöla

¹⁴ Makwam, nöbö mö nugub wä nɪ bla. God inakmönö akuyöbö, hör ap inakmönö akuyöbö, höjöpalmijeñ.

¹⁵ Ñɪɲ nöbö mö rɪb wä yöx nugumɪdöi akuyöbö, mönö yadɪba rɪmɪdɪl kɪ, mönö mi yadmɪdönö wöhö, rön, ñɪɲ keir nugwöña. ¹⁶ An mögum rön, röbö namag aku pön, God nugwo ri ablaɲe rön nɪmmɪdöl aku, Krais hañ nuɲwa nɪmmɪdöla. Makwam bred maga pɪ gɪlɪxön nɪmmɪdöl aku, Krais mɪxɪñ nuɲwa nɪmmɪdöla. ¹⁷ An nöbö mö mɪga mɪdöl aku, jɪ nɪgiö nɪg mɪdön bred maga rɪb paɲyöbö iör nɪmmɪdöl aku mɪ, mɪxɪñ paɲyöbö iör mɪdöla.

¹⁸ Makwam Juda ada rɪmɪdöi aku nugwöia. Meme sipsip ap akuyöbö pön duön, pal God höjöpəl ur nölmɪdöia. Makwam ñɪɲ höd rɪb mag paɲyöbö iör yöx nugwön, pɪsaɲ nɪgiö nɪgön meme sipsip ap piaku pal höjöpəl ur nölmɪdöia; mai nöbö mö piaku pɪsaɲ nɪgiö nɪgön rɪb bli nɪmmɪdöia.

¹⁹ Makwam yöur urap ap bla god inakmönö höjöpəl ur nölmɪdöi aku ap ödöriö, me rön, yadöi; aku hör ap. Mögö i, bɪ i, rɪg gol i pön, hön kau mönö hön kau ha inöma rɪ nɪgön, höjöpəl ur nölmɪdöi ap inakmönö piaku, ap ödöriö, me rön, yadöi; ap inakmönö piaku hör mögö rɪb, bɪ rɪb, rɪg gol rɪb ör. ²⁰ Makwam ñɪgö yadmɪdla: nöbö mö God nugwo nugwölöi akuyöbö, ap inakmönö piaku höjöpəl ur nölon, yöur urap ap rag hö pal rɪgpɪd rola nɪgnɪjö, cöñ aku, ñɪɲ kɪjaki mödub höjöl inöm rɪg rɪb bɪ rɪb yuöiu ban rɪb ap bla höjöpəlön palmɪdöia; God höjöpəl ur nölmɪdölöi. Aku nugwön, ñɪɲ yöur urap ap kɪjaki nugwo höjöpəlön pal nöloi yöur urap aku, nöbö mö bla pɪsaɲ nɪgiö nɪgön paɲör nɪmön, kɪjaki adö pɪsaɲ nɪgiö paɲör mɪjönɪjödö, rön, ñɪgö mönö kɪ yadmɪdla. ²¹ Krais nöbö mö nuɲwa pɪsaɲ mögum rön, Nöbö Diba röbö nuɲwa nɪmön, duön kɪjaki röbö nuɲwa aipam nɪmeñ; Nöbö Diba ap nuɲwa nɪmön, duön kɪjaki ap nuɲwa aipam nɪmeñ. ²² Almɪjön aku,

Nöbö Diba nugwo ölisö wölölö rɪmɪjönña. Ñɪɲ nöbö mö ölisö mɪdöl, Nöbö Dib nöbö ölisö ödöriö nugwo almɪjön aku, anɪɲ painjö ölin höb pɪ nölenɪjö, röin ä?

²³ Ñɪɲ bli yadöia, “An agap apɪm cɪnɪjö cɪnɪɲ aku, cɪnɪɲa; aku mönö i mɪdölö,” röia. Jɪ mag bli rɪmɪjɪnɪɲ aku anɪɲ rɪ gwogwam cöna. Ñɪɲ yadöia, “An agap apɪm cɪnɪjö cɪnɪɲ aku, cɪnɪɲa; aku mönö i mɪdölö,” röia. Jɪ mag bli rɪmɪjɪnɪɲ aku, nöbö mö Krais adö mɪdöi akuyöbö ñɪgö ap wä i rɪ nölen. ²⁴ An keir mɪd ri abnɪjö, rön, rɪb aku yöx nugwön röinɪɲ; nöbö mö bli ñɪgö rɪbyöx nugwön, ñɪɲ mɪd ri abɪɲ, me rön, rɪb aku yöx nugwön cɪnɪɲa.

²⁵ Ñɪɲ yöur urap ap pal rag du sɪmaim rɪb yöra nɪgmɪjön aku, kɪjaki mödub höjöl ap akuyöbö pal höjöpəl ur nölon rag hö sɪmaim rɪb yöra nɪgmɪdöinönö, rön, rɪb mɪga yöxön ñɪgö yad nugumijeñ. Amɪn wob nɪmöña. ²⁶ Aku agapɪm: God Mönö aku Depid nuɲ rɪb mɪɲi kai kitön yadöɲa, “Mögörɪb il kɪ aipam, ap mögörɪb il kɪ mɪd ap bla aipam, magalɪg Nöbö Diba ap nuɲ akwör mɪdö,” röɲa.

²⁷ Makwam nöbö mö Krais adö mɪdölöi bli ñɪgö, “Hön ap nɪmɪjö,” rɪmɪdɪɲ, ram ñɪgö dunjö, cöñ aku, rɪb mɪga yöx nugwön dumijeñ. Du ñɪɲ pɪsaɲ römɪdön, ñɪɲ yöur urap ap bla pön rɪb mɪɲi ñɪgö nöiön aku, kɪjaki mödub höjöl ap blaku pal höjöpəl ur nölon rag hö nölmɪdöinjö owa rön, rɪb mɪga yöxön ñɪɲ yad nugumijeñ. Nɪmɪb ap bla ñɪgö nöiön aku amɪn pɪ nɪmöña. ²⁸ Makwam nöbö mö bli hön ñɪgö yajönña, “Ap piaku kɪjaki mödub höjöl ap piaku pal höjöpəl ur nölon rag hö nɪgöinjö,” rɪmɪjön aku, ñɪɲ libak nugwöña, “An nɪmɪɲ, an yad nölon nöbö aku rɪb mɪga yöx nugwönɪjö,” rön, libak nugwo ri aböña. Nöi mɪjön aku, rɪb mag nuɲwa yuö kwo, aku waiö aku gwogwo yadmɪd rɪb mag aku, gwogwam cöna. ²⁹ Makwam rɪb mag ñɪɲa yadmɪdöi; nöbö ñɪgö yad nöiön aku, rɪb mag nuɲwa yuö kwo mɪd aku gwogwo cönɪjö, rön, yadmɪdla.

Makwam rīb mag na keir yōx nugwōn, ap agap apīm cīnō cīna, aku cīna; nōbō mō hōr rīb ñīṇa pōn, aliō alōinō, rōn rōin. ³⁰ Ap nīmīb piaku, God nugwo ri ablaṇe rōn nīmīn aku, pōdpōd raṇ nōbō mō bli nī mōnō yajōñ? ³¹ Makwam, ap nīmība cōñīṇōnō rōbō nīmība cōñīṇōnō ap agap apīm rība rīmījōñ aku, God ib nuṇwa bīl sō duan, me rōn, rīb akwōr yōxōn cōña. ³² Makwam Juda nōbō mō blaimōnō Grik nōbō mō blaimōnō Krais adō mīdōi nōbō mō blaim nugwīṇ, wā ren mag aku rīmījeñ. ³³ Nī rīmīdīl adaku, nī hōr wā cōn mag aku rīmīdōi; nōbō mō bla mīga Jisas mōnō wā aku nugw pīṇ, ñīgō kōmō pan, me rōn, mag akwōr rīmīdla.

11

¹ Makwam, nī Krais rī mag aku nugwōn rīl aku, ñīṇ kwo algōr nī rīl mag akwōr nugwōn cōña.

Nōbō mō God hōjōpaiība mōgum rīmījōñ aku, ñīṇ agapīm rōxg mījōñ?

² Ñīgō nī ap agap apīm rīmīdīl aku nugup duōn, nī Jisas mōnō wā aku ñīgō yad nōlīm aku nugup duōn nugwōn mīdōi aku nugwōn, nī wahax pōn, ñīgō nōbō mō wā bīlīm, me rīmīdla. ³ Makwam weik yadība rīmīdīl kī nugwōña. Nōbō bla yōcmac ñīṇa Krais; mō bla yōcmac ñīṇa nōbōnīṇ nōbō; Krais yōcmac nuṇwa God. ⁴ Makwam nōbō bla yōcmac ñīṇa pōrōbōn, God hōjōpaiōñīṇōnō nōbō mō God Mōnō yad nōiōñīṇōnō aku, yōcmac ñīṇa keir mōigw yōx nōiōña. ⁵ Makwam mō bla yōcmac ñīṇ aku wōxnō mīdan nugugīrōn, God hōjōpaiōñīṇōnō nōbō mō God Mōnō yad nōiōñīṇōnō aku, yōcmac ñīṇa keir mōigw yōx nōiōña. Mō bla mag gwogwo cōñ aku, ñīṇ mōigw yōxaṇ, me rōn, yōj panō ñīṇ aṇadō waxmīn yōcmac yuō mīdōia. Makwam mō i yōcmac nuṇ aku wōxnō mīdan nugugīrōn, nuṇ God hōjōpaiōn aku, nuṇ yōcmac yuō mīd akuyōbō rōxg mīdōn God hōjōpaiōna. ⁶ Makwam mō i yōj panō pōrōben aku, nuṇ yōj panō nuṇwa waxaṇ met waṇ; nōi

mījōn aku nuṇ adadō waxaṇ wōka nīgaṇ. Makwam mag aliō mōigw hō, cōn aku, nuṇ yōj panō nuṇwa pōrōbōna. ⁷ Nōbō piaku, God ñīgō nuṇ keir rōxg rī nīgmīn mīdōi aku mī, yōcmac ñīṇ aku pōrōbmījeñ. Makwam mō piaku, God ñīgō nōbō rōxg rī nīgmīn mīdōia. ⁸ God mō seṇ me aku pōn, nōbō rī nīgōlōṇ; nōbō seṇ me aku pōn, mō rī nīgōṇa. ⁹ Makwam mō paṇyōbō nuṇ aṇōr mīd aku gwogwo rō, rōn, nōbōnīṇ nugwo rī nīgōlōṇ; nōbō paṇyōbō nuṇ aṇōr mīd aku gwogwo rō, rōn, mōnīṇ nugwo rī nīgōṇa. ¹⁰ Makwam, mō yōcmac pōrōb gī mījōna. Aiōn aku, nōbō mō nugwōn, mō aku mōnō yōxīb mō, me cōña. Aiōn aku, ejol bla nugwīṇ mōigw hen.

¹¹ Makwam nugw rī abōña. Nōbō Diba māmāg il yōra, mō nuṇ nuṇwōr aṇōr mīdōl; nōbō nuṇ nuṇwōr aṇōr mīdōl. God nuṇ mō aipam nōbō aipam mōsōr rī nīgōṇa.

¹² God nōbō seṇ me aku pōn, mō rī nīgōṇ aku, jī weik mō bla ha yōx pōn hōm nugugīrōn, dib rōxōn, nōbō rōxōña. Makwam magalīg God nuṇ il paṇyōbō akwōr mīda. ¹³ Makwam mō bla yōcmac ñīṇa wōxnō mīdan nugugīrōn God hōjōpaiōñ aku wā cōnīṇōnō wōhō, ñīṇ keir nugwi. ¹⁴ God nuṇ pōdpōd rōn nōbō rī nīgōn, mō rī nīgōṇ aku nugwōn lībāk nugwōñ aku, nōbō bla yōj panō mīxīla mījōn aku gwogwo cōna, ¹⁵ jī mō bla yōj panō mīxīla mījōn aku wā rō, rōn, nugwōña. Yōj panō mīxīla yōcmac pōrōbaṇ, me rōn, God yōj panō mīxīla mō bla rī nīgōṇa. ¹⁶ Makwam nōbō mō bli mōnō yadmīdīl adō kī nugwōn mōnō mījōn aku, nī mōnō kī ōr yadība rīmīdla. Nī ōim aliō akuyōbō akwōr rīla. Nōbō mō Krais adō mīdōi mōgōrīb bla magalīg mag aliō akuyōbō akwōr rīmīdōia. Mag i hōr rōlōi.

¹⁷ Makwam mōnō dib ñīgō yadība rīmīdīl kī, ñīgō mōnō wā bli yadīb maga nīgōl. Aku agapīm: ñīṇ Krais adō mīdōi nōbō mō bla pīsāṇ mōgum rīmīdōi aku, haul nōbō mōlōu nōbō ñīṇ bla rībīyōx nugwōn, rī rī abmīdōlōi. ¹⁸ Jī nōbō mō bli nī yadmīn nuguma, ñīṇ Krais adō

mɪdɔi nɔbɔ mɔ duɔn mɔgum rɪmɪdɔi wop aku, ñɪŋ nuɔm nɪg hɔrɪr nɪgmɪdɔia. Aliɔ yadɔi aku, ñɪŋ bli alɪmɪdɔiŋɔ, rɔn nugula. ¹⁹ Makwam nɔbɔ mɔ ñɪŋ rɪb adɔ hɔrɪrɔr yɔxɔn rɪm dumɪd aku nugwɔn wɔxnɔ nugunɪŋa, nɔbɔ mɔ piaku Krai nugw pɪ gɔ nɪgɔia, jɪ nɔbɔ mɔ piaku Krai nugw pɪ gɔ nɪgɔlɔiŋɔ, rɔn, nugunɪŋa. ²⁰ Krai nɔbɔ mɔ nuŋwa pɪsaŋ mɔgum rɔn ap nɪmmɪdɔi aku, Nɔbɔ Diba rɔbɔ ap nɪgiɔ nɪgɔn paŋɔr nɪmnɔ rɔŋ aku nɪmmɪdɔlɔi; inakmɔnɔ hɔrɔn nɪmmɪdɔia. ²¹ Ñɪŋ ap nɪmɪba hɔmɪdɔi aku, ñɪŋ hɔd hɔn haul nɔbɔ mɔlɔu nɔbɔ heñ akuyɔbɔ rɪbyɔx nugwɔn pɔx mɪdɔlɔi. Hɔd hɔmɪdɔi nɔbɔ akuyɔbɔ, rɔbɔ wain ap bla mɪga akwɔr amnɔr nɪmɔn nɪm pɔrmɪdɔia. Aliɔ alɪm, nɔbɔ mɔ bli mai hɔmɪn kiɔ pɪlmɪda; nɔbɔ mɔ bli hɔd hɔn rɔbɔ wain mɪga nɪmmɪdɪm u pɪlmɪda. ²² Makwam ram ñɪŋa keir mɪdɔlmɪn, mɔgum rɪb ram aku duɔn, ap nɪm gɪrɔn, rɔbɔ nɪm gɪrɔn rɔi aimɔnɔ? Owa, ñɪŋ God nɔbɔ mɔ nuŋ mɪdɔi aku, ap hɔr i rɔxg nɪgɔna? Ñɪŋ akuyɔbɔ alɔn, nɔbɔ mɔ ap mɪdɔl bla yad hɔimɔumɪdɔia. Almɪdɔi aku, ñɪgɔ mɔnɔ kai yajɪn? Ñɪgɔ nɔbɔ mɔ wɔ me cɪn ɔ? Mɪ wɔhɔ! Ñɪgɔ aliɔ yadɔin.

²³ Nɔbɔ Diba nɪ mɔnɔ yad nɔlɔŋ aku, nɪ ñɪgɔ yad nɔlma: Nɔbɔ Dib Jisas, nɔbɔ nugwo hɔuɔu rɔŋ wop aku, ruɔ wadɪxɔŋ mag aku, bred mag i pɔŋa. ²⁴ Bred mag i pɔn, God nugwo ri ablaŋe rɔn, pɪ gɪlɪxɔn nɔbɔ nuŋ bla ñɪgɔ nɔl gɪrɔn yadɔŋa, “Mɪxiñ na ñɪgɔ nɔlmɪdɪl kɪ. Ñɪŋ al gɪrɔn, nɪ rɪbyɔx nugu gɪrɔn mɪjne,” rɔŋa. ²⁵ Makwam ap nɪm pɔrmɪdmɔ, nuŋ rɔbɔ wain namag aku kwo algɔr pɪ God nugwo ri ablaŋe rɔn, ñɪgɔ nɔl gɪrɔn yadɔŋa, “Rɔbɔ wain namag kɪ, nɪ wɔrɔxmɔn hañ na pɪnaŋ, nɔbɔ mɔ akuyɔbɔ God pɪsaŋ paŋɔr nɪgiɔ nɪgɔnɪŋɔ, rɔn, ñɪgɔ nɔlmɪdla. Rɔbɔ wain namag kɪ mai nɪmɔn, mag aliɔ akwɔr rɪ gɪrɔn, nɪ rɪbyɔx nugugu mɪjne,” rɔŋa. ²⁶ Aku, Nɔbɔ Diba hɔbkal hɔl wop kɪ, bred mag aku aipam rɔbɔ wain namag aku aipam nɪm gɔr mɪjɔñ aku, Jisas anɪŋ ñɔx nɪgɔn wɔrɔxɔŋ mɔnɔ wɔ aku, nɔbɔ

mɔ akuyɔbɔ ñɪgɔ wɔxnɔ yad nɔiɔña. Al gɪrɔn, ɔim nɪm mɪdɪŋ mɪdɪŋ, nuŋ hɔuɔil hɔn wop akwɔr rɔbɔxɔña.

²⁷ Makwam nɔbɔ mɔ bli rɪbyɔx nugw ri abeñ wɔhɔ, Nɔbɔ Diba bred mag rɔbɔ wain namag amnɪmab pɪ nɪmmɪjɔñ aku, Nɔbɔ Diba anɪŋ ñɔx nɪgɔn wɔrɔx mɪxiñ hañ nuŋ aku hɔr ap i rɔxaŋ, aiɔña. God nugwaŋ, ñɪŋ Krai mɪxiñ hañ nuŋ aku ap kib mag gwogwo cɔña; mɔnɔ diba nugwɔña. ²⁸ Makwam, ñɪŋ pɔdiɔ mɪdɔi aku, hɔd hɔbwab rɪb madmag yuɔ ñɪŋ kwo keir lɪbak nugw ri abɔn, mai bred wain aku pɪ nɪmɔña.

²⁹ Aku agapɪm: nɔbɔ mɔ kai bred rɔbɔ wain aku Jisas mɪxiñ nuŋ aku, me rɔn rɪbyɔx nugweñ wɔhɔ, amnɪmab bred wain, me rɔn, pɪ nɪmmɪjɔñ akuyɔbɔ, ap kib mag gwogwo rɔn mɔnɔ diba nugwɔña. ³⁰ Aiɔñ mag akwɔr, nɔbɔ mɔ ñɪŋ bli mɪxiñ ñɪŋa hɔx rɪ pɪnɪm, ap ra; bli mɪ aŋadɔ wɔrɔxmɔ. ³¹ Makwam, ñɪŋ pɔdiɔ mɪdɔl aku, hɔd hɔbwab rɪb madmag yuɔ an kwo keir nugwɔn lɪbak ri abɔn, mai bred rɔbɔ wain pɪ nɪmmɪjɪnɪŋ aku, ap kib mag gwogwo rɔn mɔnɔ diba nugwɔinɪŋ. ³² Makwam an ap kib mag gwogwo rɪmɪjnɪŋ aku, nɔbɔ mɔ nuŋwa mɪdɔl aku mɪ, Nɔbɔ Diba nuŋ an mɔnɔ nɔiɔna. Nuŋ mɔnɔ nɔiɔn aku, an rɪbyɔx nugwɔn, nɔbɔ mɔ mɔgɔrɪb il kɪ amnɔr ap kib mag gwogwo rɪmɪdɔi akuyɔbɔ pɪsaŋ rɪn hɔr yɔnmɪd mɔl bɔ duɔinɪŋ. ³³ Makwam haul nɔbɔ mɔlɔu nɔbɔ nɪ. Ñɪŋ ap nɪmɪba hɔñ wop aku, ñɪŋ hɔd hɔn, haul nɔbɔ mɔlɔu nɔbɔ heñ akuyɔbɔ rɪbyɔx nugwɔn pɔx mɪdɔn, nɪgiɔ nɪgɔn nɪmɔña. ³⁴ Makwam ñɪgɔ bli kiɔ piɔn aku, ram ñɪŋ bla ap nɪmɔn hɔña. Nɔi mɪjɔn aku, amnɪmab cɔñ aku, mɔnɔ diba nugwɔña.

Mɔnɔ um bli, mai mɪdɔi yɔraku wɔn, yad nɔl ri abna.

12

God Inɔma ap wɔ hɔrɪrɔr nɔlmɪda

¹ Makwam haul nɔbɔ mɔlɔu nɔbɔ. God Inɔma nuŋ ap wɔ anɪŋ paŋ paŋ hɔrɪrɔr

nöl aku, weik mönō aku ñigō yad nöl ri abiba rīmīdla. ² Ñiñ nugwōia: hōd Krai nugw pōn mīdmīdölōi wop aku, mögō rīb, bī rīb, rīg gol, ap piaku pī rī ñigīm ap rīb mīdöl piaku rīb ñigō pīxmīn, ap inakmōnō piaku hōjōpal ur nōlōn mīdmīdōia. ³ Makwam, nī ñigō yadmīdla, God Inōma nōbō mō yuō ñiñ kwo pīsan mijōn aku, Jisas nugwo mönō gwogwo yadōn yad hōimōub maga mīden. Jī nōbō mō kai, Jisas Nōbō Dib nī me cōn aku, Inōm Leia yuō nuñ kwo pīsan mīdan nugugīrōn aliō yajōna.

⁴ God Inōma nuñ ap wā wā pañ pañ hōrīr nōlmīd aku, jī Inōma ap wā nōlmīd aku nuñ Inōm pañyōbō mīd akwōr mīda. ⁵ Mabō rol pañ pañ hōrīr rōl aku, jī Nōbō Diba mabō nuñwa rōl aku nuñ Nōbō Dib pañyōbō mīd akwōr mīda. ⁶ Ap wā hōrīr pōn mabō rol pañ pañ hōrīr rōl aku, jī God pañyōbō mīd akwōr nuñ keir rīmīn, an pañ pañ mabō rol hōrīr rīmīn dumīda.

⁷ God Inōma anīñ ap wā hōrīr nōlmī mabō rol hōrīr rōl aku, an Krai adō mīdōi nōbō mō bla pī ōsōs rī ri abīñ, nōbō mō nuñwa magalīg mīd ri abīñ, me rōn, ra. ⁸ God Inōma nuñ anīñ nōbō mō bli rīb wā nōlmī, an rībyōx nugw ri abōn Krai mönō wā aku nōbō mō bla yad nōlōla. Makwam Inōma pañyōbō aku nuñ anīñ nōbō mō bli rīb wā nōlmī, an Krai mönō wā aku ila rībyōx nugw ri abōn, nōbō mō bla yad nöl ri abōla. ⁹ Inōma pañyōbō aku anīñ bli rīb wā nōlmī, Krai nugw pī gō ñigōla; Inōma pañyōbō aku anīñ bli rīb wā nōlmī, nōbō mō bli ap rī akuyōbō rīmīn kōmō ñiga. ¹⁰ Inōma anīñ bli ap rōlībā akuyōbō rīñ, me rōn, ōlīsō aku nōla. Inōma anīñ bli rīb wā nōlmī, God Mōnō nuñwa nōbō mō bla wōxnō yad nōlōla. Inōma anīñ bli rīb wā nōlmī, God Inōma aimōnō inōm hōr akuyōbō i ñigō yuō wōlmī yadmīdōi aku nugwōla. Inōma anīñ bli rīb wā nōlmī, aj il hōr akuyōbō ñigōn mönō il nugwōlībā ñigōla. Inōma anīñ bli rīb wā nōlmī, nōbō mō aj il hōr akuyōbō ñigōn mönō il nugwōlībā ñigmīdīm nugwōn pī hōuōilōn nōbō mō yad nōlōla.

¹¹ Makwam God Inōma pañyōbō iōr mīd aku, rīb nuñwa keir nugw akuyōbō, anīñ nōbō mō pañ pañ ap wā hōrīr nōlmī nugugīrōn, mabō rol hōrīr rīmīn dumīda.

Krais mīxiñ nuñwa pañyōbō iōr mīdōla

¹² Mīxiñ ana pañyōbō iōr mīd aku, jī rīb rība hōrīrōr mīga akwōr mīda. Rīb rība hōrīrōr piaku magalīg pīsan ñigō ñigīm mīxiñ pañyōbō iōr mīda. Krai aipam aliō alīg mīda. ¹³ Mag aliō akuyōbō, an Juda nōbō mō bla aipam, Juda nōbō mō yōi bla aipam, nōbō mō nōbō mō bli ñigō nag mabō rīmīdōi bla aipam, nōbō mō rīb ñiñ keir yōx nugwōn mabō rīmīdōi bla aipam, God Inōma pañyōbō mīd akwōr anīñ magalīg pal nōlmīn, Krai mīxiñ nuñwa pañyōbō iōr mīdōla. God nuñ Inōma pañyōbō mīd akwōr anīñ nōlmī madmag yuō an kwo mīda.

¹⁴ Mīxiñ ana pañyōbō iōr mīd aku, jī rīb rība hōrīrōr mīga akwōr mīda. ¹⁵ Yōd pīlō aku, inpīlō aku nugwōn, nī inpīlō mīdlōx aku waiō, jī yōdpīlō mīdīl aku algōr, mīxiñ rīb mīñi mīdōiō, rīmījōn aku, an yōdpīlō aku mīxiñ rīb mīñi mīdölō, rōn, yadōinīñ. ¹⁶ Rīmīj aku, algōr, māmāga nugwōn, nī māmāga mīdlōx aku waiō, jī rīmīja mīdīl aku algōr, mīxiñ rīb mīñi mīdōiō, rīmījōn aku, an rīmīj aku mīxiñ rīb mīñi mīdölō, rōn yadōinīñ. ¹⁷ Makwam God nuñ anīñ rī ñigōñ wop aku, māmāg akwōr rōx aku, pōdpōd rōn mönō yadmīn rīmīj pal nugwōlīx? Makwam rīmīj mōla akwōr rōx aku, pōdpōd rōn hōlīñā nugwōlīx? ¹⁸ Jī God rīb nuñwa keir nugwōn, mīxiñ rīb rība hōrīrōr magalīg rī ñig ri abōñā. ¹⁹ Rīb rība hōrīrōr mīdölōx aku, mīxiñ aku kwo algōr mīdölōx. ²⁰ Aku mī, rīb rība hōrīrōr mīga akwōr mīda, jī magalīg pīsan ñigō ñigmīn mīxiñ pañyōbō iōr mīda.

²¹ Makwam māmāg aku inpīlō aku nugwo, “Pōdpōd rīmīn nī pīsan mīdlō? Mabō nagō i mīdölō,” rōn, rōbōx du hōr mīdōn, mīd ri aben. Yōcmāc maga aku kwo algōr, yōdpīlō aku nugwo, “Pōdpōd rīmīn nī pīsan mīdlō? Mabō nagō i mīdölō,” rōn, rōbōx du hōr mīdōn, mīd

ri aben. ²² Makwam m̃xĩñ r̃ib bli ölisö m̃dölö, c̃iñiñ piaku, mabö ñiñ aipam m̃da. Nuöm hör̃rör ñigan, m̃xĩña m̃d ri ab̃ib maga ñigöl. ²³ R̃ib aku r̃ib hör, röl, r̃ib bla r̃ibyöx nugw ri abön, wöl̃ij r̃öb ri abm̃döla. Makwam r̃ib aku r̃ib nugwöl̃ib, me röl, r̃ib bla r̃ibyöx nugw ri abön, wöl̃ij m̃i r̃öb ri abm̃döla. ²⁴ Makwam r̃ib aku r̃ib wä, me röl, r̃ib bla, r̃ibyöx nugw ri abön, hör i rölöl. Makwam God nuñ keir m̃xĩñ r̃ib r̃iba akuyöbö pön, r̃ib aku hör r̃ib, me röl, r̃ib bla p̃i ñig ri abön, r̃ib r̃ib bla magal̃ig p̃i ñigliu nöl̃m̃in, m̃xĩña pañyöbö iör m̃da. ²⁵ Makwam, m̃xĩña pañyöbö iör m̃dön, as̃ix hör̃r ñigölön, nöbö mö nuñ bli p̃isan ñig nugugub m̃d akwör m̃dön, nuö nuö madmag ñigöña. ²⁶ R̃ib m̃iñi ömörö p̃im̃dan, r̃ib adö bli aipam magal̃ig ömörö pöña; j̃i r̃ib m̃iñi nugwo iba yad̃iñ b̃il s̃ö dum̃j̃ön aku, r̃ib adö bli aipam magal̃ig wahax pöña.

²⁷ Ñiñ magal̃ig Krais m̃xĩñ nuñwa m̃döia. M̃xĩñ nuñwa m̃dm̃in ñiñ pañ pañ r̃ib r̃iba m̃döia. ²⁸ Cöc aku God nuñ añiñ yad ñig mabö hör̃rör röla. Agñ̃iñ aku, bli Jisas mönö wä pön dub nöbö bla m̃döla; agñ̃iñ r̃ibyöbö aku, Jisas mönö wä yad nöl̃ib nöbö mö bla m̃döla; igwö wölö aku, Jisas mönö wä nöbö mö halöu ha ñigö yad nöl̃ib nöbö mö bla m̃döla; an bli ap röl̃ibä mag c̃imal piaku röla; bli nöbö mö ap r̃i bla ñigö r̃im̃in kömö ñiga; bli nöbö mö uliöxön p̃i ösös röla; bli nöbö mö bla ñigö nugwid̃ix m̃d̃im̃ nugug̃rön m̃d ri aböia; bli aj il hör akuyöbö ñigön mönö il nugwöl̃ibä ñigöla. ²⁹ Makwam an magal̃ig Jisas mönö wä pön dub nöbö m̃dölöl. An magal̃ig Jisas mönö wä nöbö mö halöu ha ñigö yad nöl̃ib nöbö mö m̃dölöl. An magal̃ig ap röl̃ibä mag c̃imal piaku rölöl. ³⁰ An magal̃ig nöbö mö ap r̃i bla ñigö r̃im̃in kömö ñigöl. An magal̃ig aj il höra ñigön mönö il nugwöl̃ibä ñigölöl. An magal̃ig nöbö mö aj il hör akuyöbö ñigön mönö il nugwöl̃ibä ñigm̃d̃im̃ nugwön p̃i höuöilön nöbö mö yad nölölöl. ³¹ God Inöma ap wä nöl̃m̃id ap

piaku, höbwab r̃ib madmag yuö ñiñ kwo r̃ibyöx nugwön, ap wä wä nöl̃m̃id ap piaku p̃iñiñ, rön, r̃ib aku yöx nugwöña.

Makwam wopik ñi ñigö ödöi m̃i wä m̃d aku yad̃iba r̃im̃idla.

13

An nöbö mö hör piaku ñigö madmag ñig̃ñiñ aku, aku ap dib ödöriö

¹ An mönö yöbö hör̃rör yaj̃ñiñönö ejol mönö yadöi akuyöbö yaj̃ñiñ aku, j̃i nöbö mö hör piaku madmag ñigöiñiñ aku, mönö ana nugw̃iñ belo pal̃im r̃ig yadm̃id mag akuyöbö cöna.

² An God Mönö nuñwa keir r̃ig yadm̃id mönö aku nugwön, nöbö mö bla wöxnö yad nöiñiñ aku, j̃i nöbö mö hör piaku madmag ñigöiñiñ aku, an nöbö mö hör bli röxgñiñ. An r̃ibyöx nugw ri abön, Krais mönö wä aku nugw ri abñiñ aku, j̃i nöbö mö hör piaku madmag ñigöiñiñ aku, an nöbö mö hör bli röxgñiñ. An Krais mönö wä aku mönö ila r̃ibyöx nugw ri abñiñ aku, j̃i nöbö mö hör piaku madmag ñigöiñiñ aku, an nöbö mö hör bli röxgñiñ. An Krais nugwo m̃i nugw p̃i c̃ic̃i ñigön, önöñ bli yad̃iñ hör piaku diön aku, j̃i nöbö mö hör piaku madmag ñigöiñiñ aku, an nöbö mö hör bli röxgñiñ. ³ Makwam ap an magal̃ig m̃d aku, nuöm ñigön nöbö mö ap m̃döl akuyöbö ñigö nöiñiñönö God mabö aku r̃iñ nugug̃rön, nöbö mö bli añiñ nugw̃iñ, ölisö wölan, añiñ r̃in hör yöñm̃id möl bö p̃i ab̃iñ wöröxñiñ aku, God nugwo wä cöñiñö, c̃iñiñ aku, j̃i nöbö mö hör piaku madmag ñigöiñiñ aku, hör ap i röxgöna.

⁴ An nöbö mö madmag ñigm̃ij̃iñiñ aku, ñigö mönö höimöliö m̃da yadön, p̃i ösös r̃i ri abñiñ. An nöbö mö madmag ñigm̃ij̃iñiñ aku, ap wä ñiñ bla ap an i al̃ig m̃dölö, rön, r̃ib aku yöx nugwöiñiñ. An nöbö mö madmag ñigm̃ij̃iñiñ aku, ib ana keir yad̃iñ b̃il s̃ö dueñim. An nöbö mö madmag ñigm̃ij̃iñiñ aku, anör nöbö mö dib nöbö mö piaku nöbö mö ul̃m̃idö, me rön, r̃ib aku yöx nugwöiñiñ. ⁵ An nöbö mö madmag ñigm̃ij̃iñiñ aku, nöbö mö ñigö

yadyöxön mönō gwogwo yadōn amnīmab rōin+η. An nōbō mō madmag nīgmij+n+η aku, ap agap apīm an+η keir wā cōn mag aku ōim rībyōx nugwōn rōin+η. An nōbō mō madmag nīgmij+n+η aku, rīmgör ölsö rōdōn mönō i nuō nuō yadōin+η. An nōbō mō madmag nīgmij+n+η aku, nōbō mō bli an+η rī gwogwam cōñ mag aku ōim ōim rībyōx nugu gör mīdōin+η.

⁶ An nōbō mō madmag nīgmij+n+η aku, mag gwogwo rol aku nugwōn wahax pōin+η; ap agapīm mör mīd akwör nugwōn wahax p+n+ηa. ⁷ An madmag nīgmij+n+η aku, ōmörö b+l kai an+η hōn aku, rībyōx gība alīg mījn+ηa. An madmag nīgmij+n+η aku, ōim Nōbō Diba nugw pī cīcī nīg gīr mījn+ηa. An madmag nīgmij+n+η aku, ōim Nōbō Diba nugw pī gō nīg gīrōn rībyōx gība alīg mījn+ηa. An madmag nīgmij+n+η aku, ōim ususör rōn Nōbō Diba rīg yad mag akuyōbō rī gīr mījn+ηa.

⁸ An madmag nīgmij+n+η aku, laη lonkwo ōim ōim aliō alīp duōn, wōlu Nōbō Diba pīsaη adōx yōd rōul adō kau sō mījn+η wop aku, madmag nīg gör mījn+ηa. God Inōma an+η ap wā nōlīm, God Mōnō nuηwa rīg yadmīd mönō aku nugwōn, nōbō mō akuyōbō wōxnō yad nōlōl aku, mai mag aliō akuyōbō alōin+η. God Inōma an ap wā nōlīm, aj il hōr akuyōbō nīgōn mönō il nugwōlībā nīgōl aku, mai mag aliō akuyōbō alōin+η. God Inōma an+η ap wā nōlīm, Krais mönō wā aku mönō ila nugw ri abōl aku, mai mag aliō akuyōbō alōin+η. ⁹ Aku agapīm: God Inōma an+η ap wā nōlīm, Krais mönō wā aku mönō ila nugw ri ab+ηō, rī rībyōx nugwōl aku, jī wopik bli ör nugwōla. God Inōma an+η ap wā nōlīm, God Mōnō nuηwa rīg yadmīd mönō aku nugwōn, nōbō mō akuyōbō wōxnō yad nōl+ηō, rī rībyōx nugwōl aku, jī God Mōnō nuηwa bli ör nugwōn, nōbō mō akuyōbō yad nōlōla. ¹⁰ Jī Krais Nōbō wā keiryōbō ödōriō hōn aku, an ap bla bli ör nugwōin+η; an nōbō mō magalīg ap bla magalīg wōxnō nugw pōcn+ηa.

¹¹ Halōu ha asa mīdmīdōl wop aku, halōu ha as rīg rībyōx nugumīdōi aliar rībyōx nugwōn, halōu ha as rīg yadmīdōi aliar yadōn mīdmīdōla. Makwam mai dib rōxōn, nōbō mō diba mīdōn, halōu ha as rībyōx nugwōn rīg rīmīdōi mag akuyōbō aηadō rōbōxla.

¹² Wopik wop mīdō kī, nīgcölōbō inōma rōxg nugumīdōi mag aliō akuyōbō nugwōn, ap bla magalīg nugw ri abōlōl. Bli nugwōla; bli nugwōlōl. Jī wop maiyōbō aku, ap bla bli ör nugwōin+η; an nōbō mō magalīg ap bla magalīg māmāg ana keir wōxnō nugwōn, nugw pōcn+ηa. Wopik wop mīdō kī, God nuη Nōbō pōdiōm mīd aku bli nugwōla, bli nugwōlōl. Jī wop maiyōbō aku, God an+η nugw ri ab mag akuyōbō, an kwo nugwo algör nugw ri abn+ηa.

¹³ Makwam, mönō dib mōs paη ōim mīda: Krais nugw pīb aku; Krais nugwo rībyōx gība alīg pōx mīdīb aku; madmag nīgīb aku. Jī mönō dib ödōriō aku mī, madmag nīgība maku.

14

God Inōma nōbō mō nuηwa ñīgō ap wā nōlmīda

¹ Nōbō mō akuyōbō ñīgō madmag nīgn+η aku, aku ap dib ödōriō; ñīη rīb aliō yōx nugwōn cōña. God Inōma ap wā nōlmīd piaku, rīb madmag yuō ñīη kwo rībyōx nugwōn, ap wā nōlmīd piaku pīn+ηō, rōn, rīb aku yōx nugwōña. Jī ap wā wā ödōriō aku, Krais mönō wā aku nōbō mō akuyōbō yad nōl+ηō, rōn, rīb aku yōx nugwōña. ² Nōbō mō aj il hōra nīgōn mönō il nugwōlībā akuyōbō yadmījōñ aku, ñīη nōbō mō yadeñ; ñīη God nugwör yajōña. Nōbō mō bli mönō aku nugwōn nugweñīm. God Inōma ölsö nōlaη mönō mī umadiō mīd bla yajōña. ³ Jī nōbō mō Krais mönō wā aku wōxnō yad nōiōñ aku, nōbō mō bli mönō aku nugwōn nugw ri abōña. Mönō aku nugwōn Krais mönō wā aku nugw ri abōn ölsö bli kwo pōn, rībyōx gība alīg mīd gīrōn, ap agapīm cōn aku rīb mīga yōxeñīm. ⁴ Nōbō mō aj il hōra nīgōn

mönö il nugwöl+ba akuyöbö yadmijöñ aku, ñiñjör mönö aku röx nugwön, ñiñjör ölsö bli kwo pöña. Ji nöbö mö Kraiis mönö wä aku wöxnö yad nölmijöñ aku, nöbö mö Kraiis adö midöi akuyöbö algör magaliñ nugwön, ölsö bli kwo pöña. ⁵ Ñiñj magaliñ aj il hör akuyöbö nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö nigmijöñ aku, ni wä cöna. Ji ni mi wä cön aku, Kraiis mönö wä aku wöxnö yad nöiöña. Nöbö i aj il hör akuyöbö nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö nigön, mai nunj keir yadil mönö ila al aliö midö, cön aku, nöbö mö audiöx nugwöi piaku ölsö bli kwo pöña. Aiön aku waiö. Nöi, aj il höra nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö yadib aku ap ulmidö; Kraiis mönö wä aku wöxnö yad nölib aku ap dib.

⁶ Makwam ni midöi yöraku wön, aj il hör akuyöbö nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö nigön, God Mönö yadmijin aku, ñiñj pödpödiö nugwön, Kraiis nugw pi gö nigöñ? Makwam God Inöma ni mönö bli yadan, ñigö yad nöin aku wä cöna. Owa God Inöma ran, rib ni hö aku ñigö yad nöin aku wä cöna. Owa God Inöma ni riba nölan, Kraiis mönö wä bli ñigö yad nöin aku wä cöna. Ni ñigö yad nölmön, ñiñj Kraiis Jisas mönö wä nugw ri abön, rig yad mag akwör cön aku mag waiö. Kraiis mönö il aku bli yad nölmijin aku, Kraiis nugw pi gö nigib maga cöna.

⁷ Ap bli riba midöl ji mönö pa. Ulamö biyöj ap bla mönö pa. Ji ulamö biyöj mönö pi ri abmiden aku, nöbö mö bla nugwön mönö pödi yad midö, rön, yualöbön wopal yadeñim.

⁸ Makwam namag aku kwo algör, mönö pi ri abmiden aku, nöbö kai öbilön nuö nuö riba rimidölinjö, rön, pidilön? ⁹ Mag aliö akuyöbö mi, ñiñj nöbö mö bla ñigö aj il höra nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö nigön, God Mönö yadmijöñ aku, ñiñj agö magim rön mönö yadmidoi aku, me rön, nugwöñ? Ñiñj aliö alin, mönö rig yadmid akuyöbö nöbö i nugwen.

¹⁰ Mögörib il ki mönö yöbö hörir miga akwör mid aku mönö ila midim nugugirön yadmidoia; hör yadölöi.

¹¹ Nöbö mö bli mönö yadin nugwöinij

aku, anin nugwin, pad nöbö mö bli röxöna. An ñiñj nugwin, mag aliö akuyöbö cöna. ¹² Ñigö mag akwör cönam. Rib madmag yuö ñiñj kwo ribyöx nugwön, God Inöma ap wä nölmid piaku pininja, rön, rib aku yöx nugwöi aku waiö. Ji nöbö mö Kraiis adö midöi piaku magaliñ Kraiis nugw pi gö nigin, me rön, ap wä God Inöma nölmid bla pön ususör rön ri mijöñ aku mi ödöriö mag wä.

¹³ Makwam mi, ñiñj nöbö mö bla ñigö aj il höra nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö nigön, God Mönö yadmijöñ aku, God nugwo yad nugwin, ñigö riba nölan nugugirön, mönö yajöñ aku pi höuöilön, al aliö yadmidöla, rön, ñigö kwo algör yad nöiöña. ¹⁴ Aku agapim: aj il höra nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö nigön, God höjöpalin aku, inöm na höjöpaiöna ji mönö ila aliö yadmidil aku, me rön, nugwöinöm. ¹⁵ Ain aku, ni inöm na aku God höjöpaina; ji ni kwo nöbö mik algör rib na aku yöx nugu gör midön God höjöpaina. Ni inöm na aku God nugwo wopal yajina; ji ni kwo nöbö mik algör rib na aku yöx nugu gör midön God nugwo wopal yajina. ¹⁶ Ñiñj inöm ñiñj akwör God nugwo ri ablane rön höjöpaiöñ aku, nöbö mö bla mönö yajöñ aku nugwön röx nugweñ. Makwam, ñiñj God höjöpalön ri ablane cön mönö aku il aku röx nugwön ri ablane rön “Mi” me rib maga miden. ¹⁷ God nugwo ri ablane ri gir mijöñ aku, ji nöbö mö piaku mönö yajöñ aku nugwön, rib bli kwo pön ölsö bli alig peñim.

¹⁸ Makwam God Inöma ap wä nölmän, ñiñj aj il höra nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö nigmidöi aku, ñigör nölöi. Ni kwo algör nölmän, aj il hör akuyöbö nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö miga akwör öim nigmidil aku, God nugwo ri ablane rila. ¹⁹ Ji Kraiis adö midöi nöbö mö bla pisan mögum rön cöca midön, mönö aj il höra nigön mönö il nugwöl+ba akuyöbö nigön yadmön nöbö mö bli nugwön libak nugweñ aku, aku ni wä ren. Mönö nugub mösör yadmön, nöbö mö bli nugwön rib bli kwo pön aku, aku ni wä cöna.

²⁰ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Halöu ha as bla rıbyöx nugumıdöi rıb aliö akuyöbö yöx nugumıjeñ; nöbö mö dib rıg rıbyöx nugumıdöi rıb aliö akuyöbö yöx nugwöña. Ap kib mag gwogwo rıb mag akwör halöu ha as bla röxg mıjöña.

²¹ God mönö yadöñ bli yadön, Aisaia God Mönö rıb mıñi kai kıtön yadöña,

“Nöbö Diba yada,

‘Nı nöbö mö kıyöbö mönö nölmön,
nöbö mö pad piakuyöbö yadmön hön,
mönö yöbö ñıña keir yajöña,
jı nöbö mö kıyöbö mönö nı yajın aku
nugweñıjö, rö,” röña.

²² Makwam nugwöla, God Inöma ap wä nölm, aj il hör akuyöbö nıgön mönö il nugwölıbä nıgön yadmıdöi aku, nöbö mö Kraıs nugw pımdöi bla nugwıñ me rön nööl; nöbö mö Kraıs nugw pölöi bla nugwıñ, me rön, nöla. Makwam God Inöma ap wä nölm, nöbö mö Kraıs mönö wä aku wöxnö yad nölmıdöi aku, nöbö mö Kraıs nugw pımdöi bla, nugwo nugw pı ri abıñ, me rön, nöla; nöbö mö Kraıs nugw pölöi bla, nugwo nugw pıñ, me rön, nööl.

²³ Makwam ñıñ nöbö mö Kraıs adö mıdöi bla hö mögum rön cöca mıdön, magalıg aj il hör akuyöbö nıgön mönö il nugwölıbä nıgön yadıñ nugugırön, nöbö mö mönö aku nugwölöi piaku bli mönö nöbö mö Kraıs nugw pölöi piaku bli, ram aku ram möl yuadö hömıjöñ aku, mönö ñıñ aku nugwön, nöbö mö piaku u pılm yadmıdöıñ, rön, rıbyöx nugub maga ra.

²⁴ Makwam Kraıs mönö wä aku wöxnö yad nöł gır mıdıñ nugugırön, nöbö mö Kraıs nugw pölöi piaku bli mönö nöbö mö mönö nugwölıbä nıgön yadöi aku nugwölöi piaku bli, ram aku ram möl yuadö hömıjöñ aku, mönö ñıñ aku nugwön, ñıñ ap kib mag gwogwo rımdöi aku nugwön, rıb diba yöx nugwöña. ²⁵ Rıb diba yöx nugwıñ nugugırön, ap agap apım yuörıb madmag ñıña umad gı mıd bla wöxnö nıganı nugwöña. Ñıñ aliö rıbyöx nugwön, God nugwo nugwıñ ölöölö ran, höxmax yuön, God ib nuñwa yadıñ adöx sö duan

nugugırön yajöña, “Mı! God ñıgö pısan mıdö,” cöña.

God höjöpalıba du mögum cöñ aku, ödöriö mıda akwör cöña

²⁶ Makwam, haul nöbö mölöu nöbö, mönö yadıba rımdıl kı nugwi. Ñıñ hö mögum cöñ wop aku, nöbö bli wopala yajöña; nöbö bli Kraıs mönö wä aku rıb mıñi mönö yad nöiöña; nöbö bli God Inöma rıbyöx nöiön mönö aku yad nöiöña; nöbö bli aj il höra nıgön mönö il nugwölıbä akuyöbö nıgön yajöña; nöbö bli mönö nugwölıbä nıgön yajöñ aku, pı höuölön al aliö yadmıdö cöna. Aku mı, nöbö mö Kraıs adö mıdöi bla Kraıs nugw pı cıcı nıgıñ, me rön, rıb akwör yöx nugwön cöña. ²⁷ Jı nöbö bli aj il höra nıgön mönö il nugwölıbä akuyöbö nıgön yadmıjöñ aku, nöbö mös mönö mös pañım mönö yadıñ. Nöbö mıga mönö yadölıñ. Jı nöbö pañyöbö iör öbılön mönö yajöña; nöbö mabuö kap öbılön mönö yadölıñ. Nöbö pañyöbö iör öbılön mönö yadañ, nöbö hör i öbılön, mönö yajön aku pı höuölön, al aliö yadmıdö, cöna. ²⁸ Makwam mönö pı höuölön al aliö yadmıdö rön yad nölb nöbö i mıden aku, aj il höra nıgön mönö il nugwölıbä akuyöbö nıgön yadıba rımdöi nöbö bla mönö aku wöxnö yadeñ; ñıñ keir tar rıb akwör yöx nugwön God pısan yajöña.

²⁹ Nöbö mös mönö mös pañ Kraıs mönö wä aku yad nölıñ nugugırön, nöbö bli ödöriö yadmıdöıñönö wöhö rön, nugugu mıdıñ. ³⁰⁻³¹ Makwam nöbö römıdön nugugu mıjöñ piaku, nöbö i God Inöma ran, rıb wä yöx nölañ, nöbö höd öbılön yadmıjön aku rıb aku yöxön römıdan, nöbö mai öbılön aku nuñ piönö yajöña. Nöbö mabuö kap öbılön mönö yadölıñ. Pañ pañ ör öbılön yadıñ. Makwam, ñıñ magalıg Jıas Kraıs mönö wä aku yadıp hön hön mı, Jıas Kraıs rıb bli kwo pön, wahax pön rıb wä yöx nugu gör mıjöña.

³² Nöbö mö God ñıgö ap wä nölmın, Kraıs mönö wä aku yad nölmıdöi piaku, rıb ñıña keir yöx nugw ri abön, mönö yad nöiöña. Jı ñıñ kwo algör rıbyöx nugw ri abön, mönö yadıñ maku me rön, röböxöña.

³³ Aku agapim: God rimin nöbö mö Krais adö midöi bla amnimab röloi; riba yox nugu girön rim dum, tar mid ri aböia.

Makwam ñiñ hö mögum rön cöca midön, Krais adö midöi nöbö mö mögörib piaku piaku magalig rig rimidöi mag akwör cöña. ³⁴ Ñiñ hö mögum rön cöca midön, mö bla mönö yadolñ. Nöbö bla akwör yadñ, mö bla hör audiöx nugwñ. Juda lo mönö pañ aliö akwör yada.

³⁵ Mö bla mönö bli kwo nugunö rimijöñ aku, ñiñ ram ñiña keir bla duön, nöböññ ñiñ bla yad nugwñ, yad nöliñ. Ji nöbö mö Krais adö God Mönö nugunö rön cöca hö mögum rimijöñ mibil yöra, mö i öbilön mönö yad nöion aku, mi ri gwogwam cöna.

³⁶ Ñiñ nöbö mö Korid höd meme Jisas mönö wä aku pön duön nöbö mö piaku yad nölölim. An Jisas mönö wä pön dub nöbö bla, mönö wä aku pön duön, ñigö nöbö mö Korid ör yad nölölmñ. ³⁷ Ñiñ nöbö bil kai, God Inöma anñ ap wä nölmñ, Jisas mönö wä aku nöbö mö piaku yad nölmidölñ, ri riblyöx nugwöi bla, ni Nöbö Diba rig yad akuyöbö yadmidil maku, me rön, nugwöña. ³⁸ Makwam nöbö kai mönö yadmidil ki nugwen aku, mönö nuñwa algör nugumijeñ.

³⁹ Makwam, haul nöbö mölön nöbö. Rib dib ñiñ aku Jisas mönö wä aku yad nöiniñ, rön, rib aku yox nugwöña. Ji nöbö mö aj il hör akuyöbö nigön mönö il nugwölibä akuyöbö nigön yadmiñ aku, röböxnö, rön, yadmiñ. ⁴⁰ Makwam ñiñ nöbö mö Krais adö midöi bla hön God Mönö nugwöñ wop aku, ap agap apim rimijöña, magalig riblyöx nugw ri ab girön riñ duañ.

15

Krais wöroxön höbkal öbilöña

¹ Haul nöbö mölön nöbö. Krais mönö wä aku höd ñigö yad nölmön, ñiñ nugwön mönö mi ödöriö, me rön, nugw pi cici nigmä aku, iswob yad nöli ri abiba rimidla. ² Mönö wä aku ñigö yad nölmön

nugw pimä aku, nugw pi cici nig gir mijöñ aku, God ñigö kömö pöna. Ji nugw pi cici nig gir mideñ aku, ñiñ mönö ma aku hör nugw pöi mag aliö akuyöbö cöna.

³ Mönö ni keir höd nugum aku, mönö dib mönö wä ödöriö, me rön, ñigö yad nölmä. An ap kib mag gwogwo röli aku, Krais anñ ñöx nigön wöroxön aku, God Mönö kai kitön, rig cönñö, rim mag akwör röña. ⁴ Krais wöroxim hogw pilim, wop mös midön, wop pañ aku höbkal öbilön aku, algör ör God Mönö kai kitön, rig cönñö, rim mag akwör röña.

⁵ Makwam Krais höbkal öbilön, Pita midön yöra wöxnö nigmin, nugwo höd nugwöña. Mai wöxnö nigmin, mönö wä pön dub nöbö nuñwa akuyöbö möl sö nugwo nugumä. ⁶ Mai wop i, Krais iswob wöxnö nigmin, wop pañyöbö akwör haul nöbö mölön nöbö paip hadred (500) akuyöbö nugwo nugumä. Haul nöbö mölön nöbö bli wöroxmä ji bli magalig midöia. ⁷ Mai wop i, Krais iswob wöxnö nigmin, Jems nugwöña. Wop i piñö, Jisas mönö wä pön dub nöbö bla magalig nugwo nugumä. ⁸ Makwam nöbö mö bli nugwo nugwim wop aku hö dumñ, mai ni keir Jisas wöxnö nigim nuguma. Makwam, ni ha yödör wabi yox pön höi akuyöbö i midmön ni pöña.

⁹ Ni nöbö mö Krais adö midim akuyöbö ñigö ri gwogwam ödöriö ri midmidil aku, Jisas mönö wä pön dub nöbö midib maga nigölön. ¹⁰ Ji God ni uliöxon pi ri abim, nöbö nuñwa midön mag keiryöbö rila. Jisas mönö wä pön dub nöbö bli mabö rig röi mag akuyöbö ni röi; God ni uliöxon pi ri abim, mabö dib ödöriö aku rila. ¹¹ Nör God mabö nuñwa rilö rön yadmidöi; ñiñör röiñö rön yadmidöi. An magalig Krais mönö wä aku, pañyöbö adakwör yad nölmñ dua. Ñiñ mönö wä akwör nugwön nugw pöia.

Nöbö mö wöroxim bla höbkal öbiöña

¹² Makwam Krais wöroxön öbilö, rön, mönö öim yadol aku, ñiñ bli pödpöd rimin nöbapö bla wöroxön höbkal öbileññö, rön

nugwöi? ¹³ Nöbäpö bla wöröxön höbkal öbîleñiñö cöñ aku, Krais nuñ keir höbkal öbölölö cöña.

¹⁴ Makwam Krais höbkal öbölölöx aku, Krais mönö wä yad nölmädöl mönö aku, hör nöi mönö i röxöxa. Krais höbkal öbölölöx aku, Krais mönö wä nugw pöi mönö aku, hör nöi mönö i röxöxa. ¹⁵ Nöbäpö wöröxön öbölöb maga nigölöx aku, God nuñ Krais nugwo rīm öbölölöx. Makwam, God nuñ rīmīn Krais öbölöñ mönö wä öim yad nölmädöl mönö aku, hör mönö inakmönö i röxöxa. ¹⁶ Aku agapim: nöbäpö bla wöröxön höbkal öbîleñiñö cöñ aku, Krais nuñ keir kwo algör höbkal öbölölö cöña. ¹⁷ Makwam Krais höbkal öbölölöxisöñö, Krais mönö wä nugw pöi mönö aku, mönö hör nöi mönö i röxöxa. Krais höbkal öbölölöxisöñö, ap kib mag gwogwo röi pīx aku örīx abölöx. ¹⁸ Krais höbkal öbölölöxisöñö, nöbö mö Krais nugw pön wöröxim bla, mödoñwadö wöröx pīn pal duöyīxa. ¹⁹ An Krais nugwo pīnīñ aku mī, rībyöx gība alīg mīdöla. Jī mögörib il kī mīdön, mödoñwadö wöröxölīx aku, nöbö mö liblīb rībā mīdö bla mīdölīxa.

²⁰ Makwam Krais öbölön kömö mīd aku döñö, nöbö mö Krais nugw pön wöröxöi bla, aku kwo algör öbölön kömö mījōña. ²¹ Nöbö i ran, nöbö mö wöröxōña; Nöbö i ran, nöbö mö öbiōña. ²² Mönö yadmīdīl aku, Adam nöbö mö yam nuñwa mīdöl aku magalīg wöröxnīña, jī Krais nöbö mö yam nuñwa mīdöl aku magalīg öbinīña. ²³ God nuñ Krais nugwo höd rīmīn öbölön, du nuñ pīsan mīd aku mī, nuñ mai hön nöbö mö nuñ adö mīdöl bla ran, magalīg öbinīña.

²⁴ Seten kijaki inöm gwogwo nuñ bla nöbö mö bla rī gwogwam cöñ aku, jī Krais nuñ ñigö pal wöd ab pörön, nöbö mö nuñ nugwidīx mījōn bla Acö God nugwo nöiōña; aku wop maiyöbö aku hōna. ²⁵ Aku agapim: Krais nöbö mö ap bla nugwidīx mīdīp duön, Nuö ran, kwolmal nuñ bla magalīg Krais yödplö moa mījōña. ²⁶ Kwolmal pañyöbö iör mījōña: wöröxīb mag akwör. Jī wop

maiyyöbö aku, kwolmal aku kwo aipam añadö pīl pal nigōna. ²⁷ Makwam God nuñ rīmīn, nöbö mö ap bla magalīg Krais yödplö nuñwa moa mīdö, rön, kai kītmā aku, God nuñ keir Krais yödplö nuñwa moa mīdö, rön, yadölīm. Aku agapim: God nuñwör rīmīn, ap bla magalīg Krais yödplö nuñwa moa mīda. ²⁸ God rīmīn, nöbö mö ap bla magalīg Krais yödplö nuñwa moa mīdīñ nugugīrön, mai Ha nuñwa keir God moa mījōña. Makwam mī, God pañyöbö akwör ap agap apīm mīd piaku magalīg nugwidīx mījōña.

²⁹ Nöbö mö wöröxöi bla öbiōñiñö rīl aku nugwöia. Öbîleñ aku, nöbö mö pödpöd rīmīn haul hödpīg wöröxöi blai, me rön, röbö palöi? Ñiñ öbiōñiñö rön aliö alöia. ³⁰ Makwam an kwo algör, an pödpöd rīmīn mönö wä aku yad nöi yönön, nöbö anīñ rī gwogwam rība rīmīdöi bla rīb mīga yöxölöl? ³¹ Wop kī nöbö i nī pīl pal nigönīñö wöhö aku nī nugwöi. Nī ñigö nöbö mö rībyöx nugwön, wahax pī gīrön, Nöbö Dib ana Krais Jisas nugwo wahax pī gīrön rī ablane rīmīdla. ³² Nī taun dib Epesas kī hön, wöhö höpebö bla röxg pīsan nuö nuö rīla. Jī ñiñ nöbö mö, wöröxön añadö wöröxnīñö, rīmīdöi aku, nī pödpöd rīmīn aliö rīl? “Weik mīdöl wop kī, ap wä wä nīm gīrön, röbö wä wä nīm gīrön, rī gīrön mījnīm; wöröxön añadö wöröxnīñö,” rīlöxa.

³³ Nugw rī abōña, nöbö mö rīb aliö yöx nugwöi piaku pīsan mīdmījeñ. Nöbö mö mīd rī abmīdöi bla, nöbö mö rī gwogwam rīmīdöi bla pīsan nigio nigön pañör mīdön, mag gwogwo akwör rīmījōña. ³⁴ Makwam, rīb mag hör yöxön ap kib mag gwogwo rīmīdöi mag aku röböxön, mīd rī abōña. Ñiñ bli God nugwo rībyöx nugwölöi aku, ñiñ möigw hōxa.

Höbkal öbölön mīxiñ ñiñ aku pödpödiö mījōn?

³⁵ Makwam ñiñ bli yajōña, “Nöbö mö wöröxöi bla pödpöd rön höbkal öbiōñ? Öbölön, mīxiñ ñiñ aku pödpödiö mījōniñö?” cöña. ³⁶ Mönö yadöi aku mönö

u i röxa. Ap iñ mag bla abiñ, aliğ mîdön kömö nîgen; wöroxön akwör kömö nîgöna. ³⁷ Wit mag mönō ap agapim maga abmîdōi aku, wöl dib röx aku yuölōi; mag ulul mîdō bla akwör abmîdōia. ³⁸ Makwam mag hörirör abmîdōi piaku, God nuñ aliō wölañ, me rön, riğ yad nîgöñ mag akwör wöla.

³⁹ Mixiñ bla algör hörirör mîda. Nöbö mö bla keir nîgöña; hön urap bla keir nîgöña; yöur bla keir nîgöña; dölöm bla keir nîgöña. ⁴⁰ Mixiñ adöx yöd röul adö kau sō keir mîda; mixiñ mögörib rol il kî keir mîda. Mixiñ adöx yöd röul adö kau sō mî wä keir mîda; mixiñ mögörib rol il kî mî wä keir mîda. ⁴¹ Naiō mil aku mil wä keir abmîda; röun mil aku mil wä keir abmîda; gupō mil aku mil wä keir abmîda. Gupō bla algön nör hörirör mîd aku mil aku wä hörirör abmîdōia. ⁴² Pañ mag aliō akwör nöbö mö wöroxön öbiöña. Nöbäpō hogw piöñ mixiñ aku lîdu lîl rî pîñöña; öbiöñ mixiñ aku lîdu lîl rî pînen. ⁴³ Ap lîblîb mîda ulöm möla nîgöia; öbîlön mil aliğ mijöña. Ap ölisö mîdölîm ulöm möla nîgöia; öbîlön ölisö aliğ mijöña. ⁴⁴ Mixiñ ulöm möla nîgöi aku mögörib il kî yönöi mixiñ akuyöbö mîda; jî öbîlön, Inöm Leia rimîñ mixiña kömö mîd mixiñ akuyöbö mijöña.

⁴⁵ Mag akwör, God Mönö rîb mîñi Mosîs kai kitön yadöña, “Adam hödyöbö aku nöbö kömö nîgö,” röña. Adam yonyöbö aku Inöma mîda; nuñ nöbö mö bla kömö mîdîb mag aku nölmîda. ⁴⁶ Aku mî, höd mögörib döul il kî yön mîdîb mixiñ; mai inöma yön mîdîb mixiñ. ⁴⁷ Nöbö hödyöbö aku mögö akwör höña; Nöbö yonyöbö aku adöx yöd röul adö kau sebö höña. ⁴⁸ Nöbö mö mögörib döul il kî mîdöi bla, nöbö hödyöbö riğ mîdmîd akwör mîdöia. Nöbö mö adöx yöd röul adö kau sō mîdöi bla, Nöbö adöx yöd röul adö kau sō riğ mîd akwör mîdöia. ⁴⁹ Weik an mögö kî höñ nöbö aku röxg mîdöla; mai an adöx yöd röul adö kau sebö höñ Nöbö aku röxg mîjnîña.

⁵⁰ Haul nöbö mölōu nöbö, nî ñîgö

yadmîdla, mixiñ hör aku God mögörib wä aku dub maga nîgöl. Ap wörox lîdu lîl rî pîñön aku öim öim mîdîb maga nîgöl.

⁵¹ Mönö höd nugumîdölōi i ñîgö yadîba rimîdla. An Kraîs nöbö mö nuñwa mîdöl akuyöbö magaliğ wöroxöinîñ. Jî an magaliğ keir yonyöbö röxg wöxnö nîgnîña.

⁵² Namaga yadañ, añîgölö rimîgöñ ñîrîp rî mag akuyöbö, nöbö mö wöroxöi bla öbîl mixiñ lîdu lîl rî pîñölîba mijöña; makwam an magaliğ keir yonyöbö röxg wöxnö nîgnîña.

⁵³ Mixiñ lîdu lîl rî pîñîb aku, mixiña lîdu lîl rî pîñölîba nîgöña; mixiñ wöroxîb aku, mixiña öim öim mîdîba nîgöña.

⁵⁴ Mixiñ lîdu lîl rî pîñîb aku, mixiña lîdu lîl rî pîñölîba nîgöña; mixiñ wöroxîb aku, mixiña öim öim mîdîba nîgön wop aku, mönō kai kitön riğ yadim mag akuyöbö cöna. God mönō yadîb nöbö Aisaia God Mönö kai kitîb yadön yadöña, “Nöbö Diba wöroxîb mag aku pîl pal nîgmîñ mödö aṇadö pörö,” röña.

⁵⁵ Makwam God mönō yadîb nöbö Hosea God Mönö kai kitön yadöña,

“Wöroxîb maga, wopik ölisö nagö pikai mîd?

Wöroxîb maga, wopik ölin höb nagö pikai mîd?” röña.

⁵⁶ Wöroxîb maga ölin höb aku, ap kib mag gwogwo rîb adaku ha; ap kib mag gwogwo rîb ölisö aku, lo mönō adaku ha.

⁵⁷ Makwam God nuñ Nöbö Dib ana Jisas Kraîs nugwo yad abmîñ hön anîñ pî yau abmîñ kömö duöla. Aku nugwön, an God nugwo ri ablane cîñîña.

⁵⁸ Makwam, haul nöbö mölōu nöbö wä nî bla, ñîñ öbîl gö nîgön, hör piaku dumîjeñ. Nöbö Diba mabö nuñwa röl aku hör röinîñö, rön, öim kwockwoc palön, Nöbö Diba mabö nuñwa rî gîrön mijöña.

16

Kraîs nöbö mö nölib riğ

¹ Riğ pî mögum rön Kraîs nöbö mö piaku nölib riğ aku mönō yadîba rimîdla. Kraîs Jisas nöbö mö Galesia Propins mîdöi akuyöbö ñîgö yadim mag akuyöbö, ñîñ

kwo algör cõña. ² Ñiñ nōbō mō hör+rör magalig inpiłō pañ pañ wop agñiñ aku, pimiđoi riğ akuyōbō nugwōn bli pi hör piaku niğon pi mōgum cõña. Almijōñ aku, ni wōn, weik rimgōr riğa nōinō, rōn, yad yōnōinōm.

³ Makwam ni in aku, ñiñ nugwōn nōbō wā mīđoiñō cōñ nōbō piaku bli, ni agal abmōn, ñiñ kicōñ kōp aku aipam, ñiñ nōiōñ riğ aku aipam, pōn pīragōn Jerusalem duñ. ⁴ Ni dub maga cōn aku, ni keir ñiğō yōliñ pōn dina.

⁵ Makwam ni Masedonia Propins aku wōn, mīđoi yōraku ina. ⁶ Wōn, ñiñ pīsañ ul mag mīñi mīđibā maga ra. Ibaud ki ñiğō pīsañ mīđōn, mōgōriñ bli duba rīmōn, ni pōn du ödōi mibīl yōra abīñ dina. ⁷ Ni wōn ñiğō mil nugwōn dub aku ni wā rōl. Nōbō dib yōwō rīmīdan, u ñiñ pīsañ mīñi uplōb hōlīm mīđōn mai dina.

⁸ Ni taun dib Epesas ki mīđōn, Pedikos wop dib aku hō padīxañ nugwōn mai ina. ⁹ Taun dib Epesas ki, Nōbō Diba mabō diba rīmīdla, jī nōbō mō mīğ mīñā ni hōj nugumīđōia.

¹⁰ Makwam Timoti mīđoi yōraku umīdan, nugwo pi ōsōs ri ri abīñ, nuñ ipōxen. Ni Nōbō Diba mabō nuñwa riğ rīmīdīl mag akuyōbō, nuñ kwo algör pañ mag akwōr rīmīd makwam, ¹¹ nugwo rōbōxmījeñ. Ñiñ magalig nugwo pi ōsōs ri ri abōña. Nuñ ñiğō pīsañ mīđōn, mai duba rīmijōn aku, nugwo pōn hō ödōi um yōra abīñ, ni mīdīl ki hañ. Nōbōhōd nōbō bli pīsañ hōñiñō, rōn, pōx mīdla.

¹² Makwam haul ana Apolos nugwo mōnō ōlīsō yadōn yadla, nañ haul nōbō bli uba rīmīđoi piaku pīsañ duō, rīl aku, jī nuñ weik wen. Mai ub maga rīmīdan yōna.

Mōnō rīb bli aipam yadōña

¹³ Ñiñ nōbō mō nugu gīrōn mījōña. God nugw pi gō niğōn rīmijōña. Ap i ipōxmījeñ. Mī ususōr rōn rīmijōña. ¹⁴ Ap agap apīm rīmijōñ aku, ñiñ nōbō mō bla ñiğō madmag niğ gīrōn rīmijōña.

¹⁵ Haul nōbō mōlōu nōbō. Ñiñ nugwōia, Grik ada Krai nugw pim piaku, Stepanas nōbō mō yam nuñ bla hōd nugw pīmā. Nugw pōn mī, nōbō mō Krai adō mīđoi akuyōbō ñiğō madmag niğōn mabō ri nōl gōr mīđōia. Makwam, haul nōbō mōlōu nōbō na ñiğō yadmīdla, ¹⁶ nōbō mō wā piaku aipam, haul nōbō mōlōu nōbō ñiñ pīsañ mabō rīmīđoi bla aipam nugwōn, riğ yajōñ mag akwōr cõña.

¹⁷ Makwam ñiñ keir hō ni nugub maga niğōl, Stepanas, Potiunetas, Akaikas hōn ni nugwōi aku ni wā ra. ¹⁸ Aliō alōi aku ni wā rīmīn ñiğō wā ra. Nōbō wā piaku mōnō yajōñ aku nugw ri abōña.

¹⁹ Makwam nōbō mō Krai adō mīđoi Esia Propins ki, ñiğō Korid nōbō mō bla, “Haul nōbō mōlōu nōbō ñiñ mīđoiñ ā?” rōia. Akwila mō nuñwa Prisila pīsañ ñiğō Korid nōbō mō, “Nōbō Diba ñiğō nugwidīx mīdan,” me rōia. Nōbō mō hōn ram ñiñ mōnōbō hogwa cōca mōgum rīmīđoi bla algör yadōia. ²⁰ Makwam haul nōbō mōlōu nōbō Krai adō mīđoi pik magalig, “Ñiñ mīđoiñ ā?” rōia. Ñiñ Nōbō Diba nugw pīmīđoi aku, nuō nuō wahax pi gīrōn, alguna bīmīl nīmōña.

²¹ Ni Pol, mōnō rīb mag ki imag na keir kai kītōn “Ñiñ mīđoiñ ā?” rīmīdla.

²² Nōbō mō kai Nōbō Diba madmag niğen aku, nuñ ōliñ hōb pōna. Nōbō Diba hō!

²³ Nōbō Dib Jisas ñiğō uliōxōn pi ōsōs ri ri abañ.

²⁴ Haul nōbō mōlōu nōbō na Krai Jisas adō mīđoi bla, ni ñiğō magalig madmag niğmīdla. Mag aliō akuyōbō aku mag waiō.

Pol iswob Korid nöbö mö ñigö köp kitöña

¹ Nî Pol. God nî yad ñigmîñ, Krai Jisas mönô wä pön dub nöbö i mîdön, haul Timoti an nöbö rama yörîk mîdön, ñigö God nöbö mö nuñwa taun dib Korid mîdöi bla aipam, Akaia Propins mibîl piaku mîdöi bla aipam magaliğ, köp kî kai kitmîdla. ² Ñigö yadmîdla, nî wä ra aku, Acö God aipam Nöbö Dib Jisas Krai aipam ñigö uliöxön pî ri abîñ, tar mîd ri aböña.

Pol God nugwo ri ablañe röña

³ Nöbö Dib ana Jisas Krai Nuö nuñwa God nugwo ri ablañe cîñña. Acö God halöu ha nuñwa uliöxön, pî ösös rön, öim öim nugwidîx mîd ri aba. ⁴ Ömörö bli anîñ hömîdmîñ, nuñ anîñ nugwidîx mîdön pî ösös rî ri aba aku mî, an piöñö höuöilön, nöbö mö bli ömörö pîmîdöi akuyöbö, ñigö kwo algör ör pî ösös rî ri abön nugwidîx mîd ri abñña. ⁵ Krai pîsan mîdöl aku mî, nuñ öliñ höb rîg pön mag akuyöbö, an kwo algör ör öliñ höb bli pöla. Jî Krai pîsan mîdöl makwam, nuñ anîñ öim öim nugwidîx mîdön pî ösös rî ri abmîñ, an wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîdöla. ⁶ Ñîñ mîd ri abön, wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîdön, du nî pîsan öim öim mîjne, rön, Krai Jisas nuñ ömörö bli anîñ nölîda. Makwam Krai nuñ anîñ nugwidîx mîdön pî ösös rî ri abmîñ, an wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîdöl aku nugwön nugwöña, ömörö bli ñigö hömîjön aku, Krai anîñ kwo algör ör nugwidîx mîdön pî ösös rî ri abññö, rön, ñîñ kwo algör wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîjöña. ⁷ Rîb ana yöxöl aku, ñîñ Krai nugwo rëbëxmîjeñ. An nöbö hogwa öliñ höb rîg pöl mag akuyöbö, ñîñ kwo algör öliñ höb pöña; jî God nuñ an nöbö hogwa nugwidîx mîdön pî ösös rî ri abön rî mag akuyöbö, ñigö kwo algör ör nugwidîx mîdön pî ösös rî ri aban, ñîñ

kwo algör wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîjöña.

⁸ Makwam haul nöbö mölöu nöbö nugwi. An nöbö hogwa Esia Propins mîdön, ömörö diba pön öliöx mîdmîña. Kömö mîdîbä maga ñigölön, mödö wöröxîba rîmîdölîñö, rîmä. ⁹ Jî alön mag aku, an rîb diba yöxmîdöl makwam, ölisö ana keir mîdölîñö, rön, yadölöl; God nöbö mö wöröxöi bla rîmîñ öbîlöi God akwör an nugwidîx mîdan mîjnîñö, röla. ¹⁰⁻¹¹ An mîñ wöröxöla, jî nuñ an kömö pön makwam, wopik nuñ anîñ iswob kömö pîba rîmîda. Ñîñ God höjöpäl gîr mîdîñ, mai piaku aipam nuñ algör ör an kömö pönîñö, rön, wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîdöla. Makwam, nöbö mö mîga akwör God höjöpäl gîr mîdîñ, nuñ nugwön anîñ nöbö hogwa kömö pan mönô, nöbö mö mîga algör an rîg cön mag aku nugwön, ib nuñwa yadîñ bîl sö diöna.

Pol du nöbö mö Korid piaku nugwölön, mönô aku yadöña

¹² Rîb mag ana yuö kwo nugwöla, nöbö mö bla pîsan mîdön ap agap apîm röl bla, God an pîsan mîdmîñ nugugîrön, nugwo rîbyöx nugu gîrön röla. An mönô mör yadön, mag wä akwör röla. Nî wöxnö yadmîdla, ñigö öim öim pan mag aliö akwör röla. Makwam nöbö mö bla rîg rîbyöx nugumîdöi mag akwör rîbyöx nugwön aliö alölöl. God anîñ uliöxön pî ösös rön rîbyöx nölîm, aliö alöla. ¹³⁻¹⁴ Köp ñigö kai kitîl bla, mönô höjîl abön kitöi; mämäg ñig nugwön, il aku rîmgör nugune, rön, wöxnö akwör kitla. Weik hörîr mîdöl makwam, nî kai kitîl mönô aku nugwöia, jî nugw ri abölöi; jî nî wä rî aku, nî kai kitîl mönô aku nugw ri abön, pan mag akwör rîñ, mai Nöbö Dib ana Jisas höbkal hön wop aku, an hö mögum rön, nî ñigö nugwön wahax pîna; ñîñ nî nugwön wahax pöña. ¹⁵⁻¹⁶ Mag akuyöbö mî, höd Masedonia Propins duölîm wop aku, nî rîb i yöxön ñigö u nuguba inö, rîma. Nî Masedonia nöbö mö piaku ñigö nuguba dina, jî höd u ñigö nugwön dinö, rîma. Jî höbkal hön, Judia duba, ödöi panyöbö

akwör hön, ñigö iswob nugu gırön dinö, rıma. Almön, ñıñ wahax pön nı ösös rön ap mag bli nölın nım gırön Judia dinö, rıma. ¹⁷ Rıba aliö yox nugwön mönö, ñigö höd mönö pın abım aku, jı mai wölım. Aliö alım aku, nı yajöña, “Nöbö mın aku nugwo keir wä rı adaku mai duön, ‘Cınö cınö,’ rön, mönö akwör yadön, mai duöl. Nun hör nöbö mönö röib nıg yönıd mın aku,” me rıb maga rı aku, ¹⁸ jı God mı ödöriö akwör yad Nöbö aku pısan mıdıl aku, nı rıb mös yöxön ñigö yadöi. ¹⁹ Nı, Sailas, Timoti, an God Ha nunwa Jisas Krais mönö ñigö yad nölını. Jisas Krais nun rıb mös mıdöl. Nun yöwö rön, mai wöhö renım. Nun mönö kai kai yad aku, rıg yad gı mag akwör cöna. ²⁰ God mönö adö kai kai yadön aku, Jisas Krais hön, pañ mag akwör magalıg ra. Nun aliö al aku an nugwöl aku mı, God höjöpölön, Jisas Krais ib nunwa yadön, “Mı” me röla. An aliö alöl aku, God ib nunwa bıł sö duan, me rön, aliö alöla. ²¹ God nunwör rımın mönö, an aipam, ñıñ aipam Krais nugwo cırıp rı ab gır mıdöla. Nunwör anıñ “Nöbö mö nı keir bıłım,” me rön, yad nıgön, ²² Inöm nun aku an nölın, nun hön madmag yuö an kwo gö nıgön mıda. Makwam an nugwöla, an God nöbö mö nunwa keir mıdöla nugwön nun rıg yadön yadön mag akuyöbö an magalıg nöiöna.

²³ Makwam nı ñıñ Korid ada mıdöi bla nuguba rıma aku, jı wön mönö diba yadmön, ñıñ ölin höb pıb maga rı aku nugwön, ñigö ulıöxön wölım. God nun madmag na yuö kwo nugwa nı inakmönö höröi. ²⁴ Makwam mönö na akwör mai dun, me rön, rıb aku yox nugwöi. Ñıñ keir Krais nugwo rıbyöx nugwöi makwam, nı u ñigö yadmön, ñıñ usüsör rön Krais nugw pı rı abön, cırıp gö nıgön, wahax pı gırön mıjönıñö, rön yadmıdla.

2

¹ Makwam nı rıb i yöxön yadma, “Ñigö iswob u nugwön, mönö ölısö yadmön, ñigö iswob ölin höb pıb maga rı aku mı, u nugwöinö,” rıma. ² Makwam nı rımön ñıñ

ölin höb pımıjön aku, yönım mıdön nı pı ösös rı rı aban wahax pımıjın? Nöbö mö aliö akuyöbö bli mıdeñım. ³ Aku nugwön mönö, ñigö köp kai kıtma. Nı rıbyöx nuguma, “Wön nöbö mö piaku nugwön, mı ödöriö wahax pılöxa jı wöhö, wön ñigö nugumön, nı mı ömörö pön rıb maga rı aku, nı mı wöinö,” rıma. Nı rıbyöx nuguma, “Nı keir wahax pın aku, ñıñ aipam wahax pönıñö,” rıma. ⁴ Köp kai kıtım aku, madmag na aku ölin pılın, rıb diba yox nugu gırön, mıp röbö pıxdör ab gırön kai kıtma. Jı köp kai kıtım aku, ñıñ ömörö diba pönıñö, rön, kai kıtölım; nı ñigö madmag ödöriö nıgıl aku nugune, rön, kai kıtma.

Nöbö mag gwogwo rön aku, wopik mag gwogwo rön aku röböxön nugwo madmag nıgön pöña

⁵ Nı rıbyöx nugula, nöbö i ölin höb pı nölön aku, nı pı nölölön, ñigö nöbö mö bla magalıg pı nölöna. ⁶ Ñıñ magalıg nugwo röböxim makwam, nun ölin höb pön, rı gwogwam rön aku mödö nugwa. Makwam, weik akuyöbö almıjeñ; röböxöña. ⁷ Weik rı gwogwam rön mag aku röböxön, nugwo mönö höimöliö mıda yajöña. Aku agapım: nugwo aliö aleñ aku, nun mı ömörö diba pön, anadö pın bırıb maga ra. ⁸ Makwam, nı ñigö yadmıdla, ñıñ nugwo haul an me rön madmag nıgöi aku, nugwo yadın nugw rı aböna. ⁹ Nı ñigö köp kai kıtım aku, ñıñ mönö na aku yöxön, agö mönö bıłım yajın aku magalıg mai duön cönıñönö wöhö, rön, köp kai kıtma. ¹⁰ Nöbö i mag gwogwo ran, ñıñ nugwön mag gwogwo nunwa röböxön aku, nı kwo algör ör nugwön röböxna. Nöbö aku mag gwogwo röna nı nugwön röböxıl aku, Krais nı nugugu mıdö, rön, ñigö me rön röböxla. ¹¹ Makwam yöi aku, Seten an Krais nöbö mö nun bli ran, hö pın bırıb maga ra. Seten öim, nı rımön hö pın bırıñ, me rön nugw aku nugwöla.

¹² Makwam nı Krais mönö wä aku Troas nöbö mö ñigö yad nöinö, rön, Troas dumıdmön, Nöbö Diba nı uba rödmın,

mabö nuŋ aku mögöriḅ aku riḅä maga niḡöŋ aku, ¹³ ji haul ni Taitas Troas yöroku hölu nugwölüm makwam, ni riḅ diba yöxön, Troas nöbö mö niḡö, “Yörük miḡinö” rön, Taitas nugwo nuguba Masedonia Propins yörik höma.

¹⁴ Makwam, God ra akuyöbö nugwön, nugwo ri ablaŋe riḅa. Ha nuŋwa Kraiŋ nugwo agal abmün, hön Seten nugwo pi wöktaitö möl nuŋ piaku niḡön, an pöŋa. Nuŋ an pön, ami nöbö dib riḡ riḡmidoi mag akuyöbö anin yölin höd dum nugugirön, nöbö mö hör piaku piaku anin nugwön, Kraiŋ mönö wä nuŋwa nugumün, hölin id wä röxg höm nugwöia. ¹⁵⁻¹⁶ Kraiŋ bi hölin wä höba pi God höjöpä ur nöl akuyöbö, an midöla. Kraiŋ niḡö kömö pimid nöbö mö akuyöbö hölin aku nugwön, hölin mi id wä nugumün, niḡö kömö midib mag aku nöla. Ji wöroxiba riḡmidoi nöbö mö bla, hölin paŋyöbö akwör nugwön, nöbäpö hölin gwogwo höm nugumün, niḡö wöroxib mag aku nöla. Ji nöbö mö kai mabö aku riḅ maga ri? ¹⁷ Nöbö mö miḡa riḡ ap miḡa pininö, rön, God Mönö wä nuŋwa yad nöl yönöia. Makwam an mag aliö akuyöbö roinin. God nuŋ anin yad niḡön, mabö nuŋwa cine, rön, agal abön, nugugu midim nugugirön, an Kraiŋ nöbö mö nuŋwa midön, mönö mi ödöriö akwör yajninö, rön, God Mönö wä nuŋwa ödöriö akwör yad nölöla.

3

¹ Makwam mönö kai kitmidil ki, “Ni köp kai kitmön, anin pi ösös ri ri abin,” me rön, kai kitmidöi. An hör nöbö mö röxg midön, anin pine, rön, nöbö mö nin nugwöi bli niḡö yadin, köp bli kai kit nolin, an rag hö niḡö nolin nugwön, anin peñim. Makwam nin, “Nöbö kiyöbö niḡö pinö,” rön, köp bli kai kit nolin, an rag du nöbö mö piaku bli nölöinin. ² Köp madmag yuö an kwo kai kit gim mid aku, nin nöbö mö midöia. Riḅ ana yöx nugwöl aku, niḡö mönö yad nolin nugwön poi aku mi, nöbö mö bla niḡö nugwön, an nöbö pödiöm midöl aku nugwöia. ³ Makwam

an Kraiŋ mabö nuŋwa ri nölmin, Kraiŋ nuŋ keir köp ki kai kitön anin nölöŋa. Kai biḡugwa kapa pön kitmidöi akuyöbö yöi; riḡ rola kai riḡ kitmidöi akuyöbö yöi. God öim kömö mid Inöm nuŋ aku Kraiŋ mönö wä nuŋ aku nöbö mö madmag yuö nin kwo kita.

⁴ Ni mönö yadmidil ki, God agap apim yad aku, Kraiŋ nuŋ magaliḡ paŋ mag akwör cöninö, rön, yadmidla. ⁵ An nugwöla, an ölsö ana keir riḡmün, mabö du ri abib maga niḡöl; God nuŋwör anin ri nolaŋ nugugirön, an rin, mabö du ri aböna. ⁶ God nuŋwör ran, an mabö ri nolib nöbö nuŋwa midön, God Mönö yonyöbö yad niḡ aku, pön duön nöbö mö bla niḡö yad nölöla. God Mönö yonyöbö yad niḡ aku, lo mönö akuyöbö yöi; mönö yonyöbö yad niḡ aku, God Inöma nöla. Lo mönö ran, nöbö mö wöroxöña; ji God Inöma ran, nöbö mö kömö miḡöña.

⁷ Lo mönö aku, God riḡ aso mea rola kai kitmün, Moŋis pön höm nugugirön, mil mag diba aböŋa. Mil mag dib aku Moŋis haŋaj mämäg yuö nuŋwa mil ab gi midmida. Midim midim mil mag dib aku mödö kwop riḡmidöŋa, ji Isrel nöbö mö Moŋis haŋaj mämäg yuö nuŋwa nugub maga midölön. Lo mönö wöroxib maga rag höŋa, ji mil mag diba aliḡ höŋa.

⁸ Makwam God Inöma nuŋ nölmid mag aku mil mag mi wä midä aliḡ midä. ⁹ Lo mönö anin mönö diba yadmün, an ap kib mag gwogwo rölu aku nugwön riḅ diba yöxöla, ji lo mönö anin höŋ aku mil mag diba aliḡ höŋa. Makwam, an God mämäg il rol nuŋwa nöbö mö kömö wä wöxnö niḡib mönö mi wä mid aku anin höŋ aku, mila mag dib keiryöbö aliḡ höŋa. ¹⁰ Mila mag dib keiryöbö wopik mödö hö aku mi, lo mönö höd mil aliḡ höŋ aku wopik mil aböl. ¹¹ Lo mönö aku öim midölön, kwop riḅa riḡmidöŋa, ji mila mag dib aliḡ höŋa; aku mi pal, mönö mi wä midä öim öim midön hölöḡipölib aku, mila mag dib keiryöbö aliḡ midä.

¹² Makwam, an mönö mi wä mid aku nugwön, riḅyöx giḅa aliḡ midön, anau

pöin+ñ, m+ usüsör rön Kraiis mönö mag wä aku wöxnö yad nölöla. ¹³ Mosiis rön mag akuyöbö röin+ñ. Nun lo mönö aku rag höm, hanaj mämäg yuö nunwa m+ mila aböña, j+ midim midim mil mag diba abön aku kwop rim höm nugugirön, Mosiis nun nöbö mö bla mila kwop rimid aku nugweñ+ñö, rön, usan mei pön, hanaj mämäg yuö nunwa pöröböña. ¹⁴⁻¹⁵ Makwam rib ñ+ña yöx nugw ri abölim. Aku agapim: usan me aku röxg rib mag ñ+ña rogw gi midön makwam, God höd maduar ör mönö ma yad nigiba yadön mönö aku mämäga nig nugwim aku, j+ mönö ila nugwölim. Weik kwo algör ör ñ+ñ lo mönö aku mämäga nig nugwöia, j+ ap usan mea röxg rib mag ñ+ña rogw rim+ñ, mönö ila nugwölöi. Ap usan mea röxg rib mag ñ+ña rogw ri aku, Kraiis nunwör pi ki bö abib maga ra. ¹⁶ Makwam nöbö mö Nöbö Diba nugwör höñ aku, nun usan mea rib mag ñ+ña rogw ri gi mid aku, pi ki bö abön, rib mag ñ+ña ribyöx nölan, nugw ri aböña. ¹⁷ Nöbö Diba yadmidil aku Inöm aku m+. Nöbö Dib Inöm nunwa an pisan mijön aku, ap agap apim rön an+ñ kilab+is nöbö röxg nigön aku, nun pal wöd hör piaku abön, an+ñ pi asix aböna. ¹⁸ Makwam hanaj mämäg yuö ana pöröb gi midölöl aku, an magalig Nöbö Dib mil mag wä nun aku wöxnö nugwöla. Nun ran, an magalig nun keir mil mag wä alig mid akuyöbö röxgn+ña. An mag panyöbö akwör nun rig mid mag akuyöbö röxgöin+ñ; j+ wop pan pan nun öim öim an+ñ ran ran, an mil mag wä nunwa rig mid aliar röxgn+ña. Nöbö Diba almid aku Inöm aku maku.

4

Mögö pi wi yöj nigmidöi mag akuyöbö, an nöbö mö midöla

¹ God an+ñ uliöxön pön, mabö ki yad nigmin rimidöl makwam, an rib miga yöx nugwölöl. ² Umadiö rön rimidöi adaku aipam, möigw höm nugugirön rimidöi adaku aipam, an rööl. Nöbö mö bla ñ+gö inakmönö hörön yadölöl. An God Mönö

yad nöliba rimidöl aku, mönö an keir bli alig yadön yad nölölöl. Ap agap apim rimidöl aku inakmönö hörön rööl. God Mönö wä nun aku ödöriö akwör wöxnö yad nölmidöla. Alm+idöl mag aku, nöbö mö bla an+ñ nugwön, yuör+ib madmag ñ+ñ kwo nugwöña, an God mämäg il rol nun aku nöbö pödiöm midöl. ³ Nöbö mö wöröxm+idöi bla akwör, mönö wä wöxnö yad nölmidöl aku nugwön, usan mea röxg mönö wä aku pöröb gi midmin nugwölöi. ⁴ Ñ+ñ nugwölöi aku, Seten mögörib il ki god röxg mid aku, rib ñ+ña rogw rim+ñ, Kraiis mönö wä mil alig mid aku nugwölöi. God nun rig mid mag akuyöbö Kraiis kwo algör ör rig mid aku nugwölöi. ⁵ Makwam mönö yad nölmidöl aku, an nöbö pödiöm midöl mönö aku yad nölölöl. Jisas Kraiis nunwör Nöbö Diba mida, nugwön an Jisas mabö nunwa rön mabö ri nölib nöbö ñ+ña midölinö, rön, Jisas mönö mag wä nunwa ñ+gö yad nölmidöla. ⁶ God höd “P+mag yuö bö mil aban,” me röña. God panyöbö akwör mil nunwa madmag yuör+ib an kwo mäp i mida. Makwam, God mil mag wä nun aku Kraiis hanaj mämäg yuö mil abmid aku mödö nugwöla.

⁷ Mögö pi wi yöj ri nigmidöi mag akuyöbö, an nöbö mö alig midöla. Makwam God nun ap wä keiryöbö midö ki yuö an+ñ kwo niga. Aku nugwöla, ölisö ana keir wöhö; God ölisö nunwa keir nölm+ñ, pön aliö midöl aku nugwöla. ⁸ An+ñ adöi adöi rib+xm+idöi aku, j+ an gul ri dumidöla. Rib miga yöxm+idöl aku, j+ ribyöx giba alig midöla. ⁹ An+ñ ir abmidöi aku, j+ nöböhöd ana nun an pisan öim mida. An+ñ hör pal abmidöia, wöröxölöl. ¹⁰ Jisas nugwo palön pil pal nigim mag aliö akuyöbö, an kwo algör ör palön pil pal nigiba rimid+ñ, amin midöla. Makwam almidmin, nöbö mö bla m+xiñ ana nugwön, Jisas kömö mid aku wöxnö nugwöña. ¹¹ An kömö midöl aku, Jisas nugw pöinö, rön, an+ñ öim öim pil pal nigiba rimidöia. Alm+idöi aku, nöbö mö akuyöbö m+xiñ ana nugwön, Jisas kömö midib mag nun aku nugw+ñ,

3:13: Eks 34:33

3:16: Eks 34:34

3:17: Jon 8:36; Rom 8:2

4:2: 2Kor 2:17; 1Tes 2:5

4:4: Epes 2:2;

Kol 1:15; Hib 1:3

4:6: Jen 1:3; Ais 9:2; 2Kor 3:18

4:7: 2Kor 5:1

4:8: 2Kor 1:8; 7:5

4:10: 1Kor 15:31

4:11: Rom 8:36

me rön, God ñigö röböxmín akuyöbö almidöia. ¹² An öim öim wöröxib maga rí aku, jì an akuyöbö almidìj, ñìj kömö midib maga ra.

¹³ God Mönö aku nöbö i kai kitön yadöja, “Ní God nugw píl makwam, aliö yadmidlö,” röja. Mak akuyöbö, an kwo algör ör God nugw pöl makwam, mönö yadmidöla. ¹⁴ An nugwöla, God nuñ rímin Nöbö Dib Jisas höbkal öbílönj mag akuyöbö, anìj kwo algör ör ran öbìlìj, anìj aipam ñigö aipam pön du Jisas mid yöra ñigöna. ¹⁵ Ap yadmidil pik magalig ñigö me rön yadmidla. Aliö rímon, wop pan pan God nuñ nöbö mö piaku piaku miga akwör pì ösös rí ri abön nugwidix midan, ñìj God nugwo ri ablane rí gírön midìj nugugírön, ib nuñwa mì bìl sö wöliöna.

God nugw pön ríbyöx gíba alig midöla

¹⁶ Makwam, an ríbyöx gíba alig midöla. Míxiñ in wajmag ana ölisö ölisö maga midöl aku, jì God nuñ anìj öim öim inöm yuörìb an kwo ölisö nölmín nugugírön kömö midöla. ¹⁷ Ömörö ulul pímídl piaku ap dib yöi, wöhö; hör mag metyöbö mñjì ör pímídl. Ömörö piaku pön, jì mai du Krai pisan midön öim öim mil mag dib wä yuadó mid ri abnìja. ¹⁸ Mögörib döul il kì midön, ap mämäga nugwöl bla ríb miga yöxölöl; ap bìl yöra sö mämäga nugwölöl bla ríbyöx nugwöla. Ap mämäga nugwöl bla mag metyöbö mñjì mñjona; ap mämäga nugwölöl bla öim öim mñjona.

5

¹ Míxiñ an weik mid wop kì, ram bötö mea röxg mída. Jì ram bötö aku pì hajal abìj lidiön aku, God nuñ anìj ram yonyöbö i mögörib nuñwa adöx yöd röul adö kau sö yöraku rí nìgan mñjìja. Ram aku nöbö ram ríg uröi akuyöbö yöi, wöhö; God nuñ keir rí nìgan, öim öim mñjona. ² Ram yonyöbö aku rímgör pön wölìj röxg röbnìj, rön, ríb aku yöx nugu gírön pöx midöla. ³ Aku agapim: God nuñ anìj wölìj röxg röb nölmìjön aku, magör midöinìj.

⁴ Weik ram bötö kì midön, ömörö pön ake rímidöla. Makwam röböxön magör mñjìj, rön, ríb aku yöx nugwölöl; adöx yöd röul adö kau sö midib míxiñ aku pìj, rön, ríb aku yöx nugwöla. Míxiñ kömö midib aku hön, míxiñ wöröxib hödyöbö aku anadö ním pöcönìj, rön, ríb aku yöx nugwöla. ⁵ God ríb nuñwa keir yöx nugwön, míxiñ yonyöbö nöinö, rön, Inöma abmín nuñ hön anìj pisan mid makwam, God nuñ ríg yadön mag akuyöbö akwör cön aku nugw ri aböla.

⁶ Makwam mì, an öim öim wahax pön ríb wä yöx nugu gör midöla. Jì míxiña alig gí midöl wop kì, Nöbö Diba ram nuñwa adöx yöd röul adö kau sö midölöl. ⁷ Nöbö Diba nugwo ríbyöx nugw gírön yönmídl aku, jì mämäga nugwölöl. ⁸ An wahax pön ríb wä yöx nugu gör midöla. Míxiñ an kì röböxön, wölu Nöbö Diba pisan mögörib nuñwa adöx yöd röul adö kau sö yöraku mñjìj, rön, ríb aku yöxmídl.

⁹ Makwam, mögörib an yörík míxiña mñjìjönö röböxön Nöbö Diba ram nuñwa du mñjìj aku, Nöbö Diba nugwo wä cön adakwör cìj, rön, ríb aku yöx nugwöla. ¹⁰ Aku agapim: an magalig du Krai mämäg il rol nuñ yöra midìj, weik míxiñ alig midön agap apim röl, mag wä röljönö agö magim röl aku, nuñ nugwön painjö aliö akwör nöiöna.

¹¹ Nöbö Diba nuñ Nöbö ipöxbä mid aku nugwön, an ususör rön, nöbö mö bla nugwo nugw pìj, me rön, ñigö mönö wä nuñwa yad nölmídl. An nöbö pödiöm midöl aku, God nugw ri aba; ñìj kwo algör ör, an nöbö pödiöm midöl aku nugub maga ra. ¹² Mönö kai kitmidil kì, an nöbö wä anìj pönìj, rön, yadmidöi. Ñìj mönö kai kitmidil kì nugwön, anìj ríbyöx nugwön wahax pine, rí ríbyöx nugwön, kai kitmidla. Akuyöbö almön, nöbö mö madmag yuörìb kwo yöi, míxiñ ríjadö akwör nöbö pödiöm mid aku ríbyöx nugumídl akuyöbö, ñigö mönö painjö yajne, rön, mönö kì kai kitmidla. ¹³ Makwam mönö kai kitmidil kì, ñìj bli yajöña, Pol

u pilim mönō aku yadmīdō, cōña. Jī ñiñ aliō akuyōbō yadmījōñ aku, Pol, nōbō mō God ib nuñwa yadīñ bīl sō duañ, me rōn, aliō yadōiñjō, rōn, rīb aku yōx nugwōña. Makwam Pol nōbō u yōi, nōbō rība mīdīm yadmīdō, cōñ aku, Pol anīñ me rōn, mönō aku yadōiñjō, rōn, mönō na nugw pōña.

¹⁴ Krais nuñ nōbō pañyōbō ödōriō aku, nōbō mō magalīg ñōx ñigōn wōrōxōñ aku, an nōbō mō magalīg pīsañ wōrōxmīña, rōn, nugwōla. Krais an nōbō mō magalīg madmag ñig aku nugwōn, rīb ana keir yōx nugwōn, rōinīñ. ¹⁵ Krais nuñ an nōbō mō magalīg ñōx ñigōn wōrōxōña. Makwam, weik ñigōn mai, anīñ keir wā cōn adaku nugwōn rōinīñ; Nōbō Diba anīñ ñōx ñigōn wōrōxōn hōbkal öbīlōñ aku, nugwo wā cōn adakwōr cīnīña.

¹⁶ Nōbō mō mögōrīb il kīyōbō rīg rībīyōx nugumīdōi mag akuyōbō akwōr nugwōn, “Nōbō mō piaku nōbō mō waiō, nōbō mō piaku nōbō mō gwogwo,” me rōn nugwōlōl. Höd an Krais nugwo keir rīb inakmōnō adō akuyōbō akwōr yōx nugumīñ aku, jī wopik nugwo rīb mag aliō akuyōbō yōx nugwōlōl. ¹⁷ Nōbō mō Krais nugwo cīrīpōi bla, God rīmīn kōmō yonyōbō adaku mīdōia. Ap hōdyōbō aku pōrīm, höd rīg mīdmīdōi mag akuyōbō mīdōlōi; ap yonyōbō mōdō ha. ¹⁸ An kōmō yonyōbō mīdōl aku, God nuñwōr rīmīn mīdōla. Höd nōbō mō pīlgīb imgīb nuñwa mīdmīñ aku, jī mai Krais nugwo yad abmīn hōn, anīñ pī God pīsañ ñigliu nōl ñigōn, nōbō mō bli kwo God pīsañ ñigliu nōl mīdīñ, me rōn, anīñ mabō aku yad ñigōña. ¹⁹ Krais ñigō ñōx ñigōn wōrōxōñ makwam, God nōbō mō akuyōbō magalīg ap kib mag gwogwo rīmīdōi bla nugwōn rōbōxmōn, nī pīsañ ñigliu nōl mīdīñ, me rōn, rōña. Makwam God nuñ anīñ mönō wā aku nōlōn, nōbō mō akuyōbō magalīg yad nōine, rōn, anīñ nōbō mō mabō rīb nuñwa yad ñiga. ²⁰ An mī, Krais nōbō mībīl yōbō nuñwa mīdōn, God mönō wā yad aku pōn, ñigō nōbō mō akuyōbō yad nōlmīdōla. An Krais nōbō nuñwa mīdōl makwam, ñigō yadmīdōla, Krais mönō wā

aku nugw pōn, yōwō rīñ, God ñigō pī ösōs rōn nugwo pīsañ pī ñigliu nōiōna. ²¹ Krais ap kib mag gwogwo i rōlōñ, jī God ap kib mag gwogwo ana magalīg pōn Krais rol nugwo ñigōña. God alōñ mag aku, anīñ ñōx ñigōn, ñiñ Krais pīsañ mīdōn kōmō wā mīdīb mag nuñ aku pōñīñjō, rōn, aliō alōña.

6

¹ An God pīsañ ñigiō ñigōn mabō rīmīdōl aku, ñigō mönō ölisō yadōn yadmīdōla, God ñigō uliōxōn pī ösōs rī aku rōbōxmījeñ. ² God nuñ yada,

“Mōnō nagō nugunō rīmīdīm wop aku, nī yad nuguman nuguma.

Nagō kōmō pīnō rīm wop aku, nagō rī nōlmō,” rōña.

Makwam nugwi! Weik wop kī God nōbō mō akuyōbō pī ösōs rī ri abnō, rōn, pōx mīda. Weik wop kī God nōbō mō akuyōbō ñigō pī asīx abañ, kōmō diōña.

³ God mabō nuñwa rīmīdōl adaku du wā rañ, me rōn, nugw rī abōn rōla. Nōbō mō bli anīñ nugwōn, rīb bli yōxōn pīn bīrībā mag aku rōinīñ. ⁴ Ap agap apīm rīmīdōl aku, God mabō nuñwa rīmīdōl aku nugwīñ, me rōn, mag wā adakwōr rīmīdōla. Makwam, God mabō nuñwa rōn amīn mīdōn rōbōxōlōl. Ömōrō pōdiō pīmīdōl aku, öliōx mīdōlīñjō, rōn, rīb aku yōx nugwōlōl. ⁵ Anīñ wop bli mī gōj palōia; wop bli nag ñigōia; wop bli mögōrīb i nōbō öbīlōn ömdō nōbō pīsañ mönō ami nōbō pīsañ nuō nuō pīlōn mīñ anīñ mībīl yōraku aipam pīl pal ñigōia; wop bli mabō rīp dumīd dumīd añōi ñigōlōl; wop bli hōlīm rī abōlōl; wop bli kiō hōlīmīdōla. ⁶ Makwam an rīb wā akwōr yōxōn, nugw rī abōn, nōbō mō ñigō nugumīn, ölisō wōlōl wōhō, ñigō pī ösōs rī ri abmīdōla. An pōdpōd rōn aliō almiōdōl? Inōm Leia anīñ yuōrīb kwo mīd makwam, nōbō mō madmag ödōriō ñigmiōdōla; ⁷ God anīñ ölisō nuñwa nōlmīn, Krais mönō wā aku ödōriō akwōr yadmīdōla; rī ri abōn rīb mag aku hōlun nōlīb ana rōxg imag mīrīx aipam imag

cökö aipam mɪda. ⁸ Nöbö mö bli ib ana yadmɪn bɪl sō dumɪda; nöbö mö bli ib ana pɪm il yōra bö pɪnmɪda. Bli anɪŋ mönō wā yadmɪdōia; bli anɪŋ mönō gwogwo yadmɪdōia. An inakmönō hörɪb nöbö, me rön, rɪb aku yōx nugumɪdōi aku, jɪ an mönō ma akwör yadmɪdōla; ⁹ an nöbö mö iba mɪdölō, rɪ rɪbyōx nugwōi aku, jɪ ib ana nugwōia; an mödō wörōxɪbi rōxöl aku, jɪ kōmō mɪdōla. Anɪŋ mɪ gōj gōj palmɪdōi aku, jɪ wörōxölöl; ¹⁰ ömörō diba pɪmɪdöl aku, jɪ wahax pɪ gɪrön mɪdōla; nöbö lɪblɪb rɪbā rōxg mɪdöl aku, jɪ mabō an röl adaku nöbö mö mɪga akwör rɪb nöbö mö rōxg mɪdōia; ap mɪdölɪb nöbö rōxg mɪdöl aku, jɪ magalɪg pōla.

¹¹ Ñigō Korid nöbö mö bla mönō umadiō yadmɪdölöl, wōxnō ödöriō yadmɪdōla; ñigō madmag ñigmɪdōla. ¹² An ñigō madmag ñigmɪdöl aku, wopik kwo algör ör paŋ mag akwör madmag ñigmɪdōla, jɪ ñɪŋ anɪŋ madmag ñigmɪdōi mag adaku pön du pikai abōi? ¹³ Ñigō halōu ha na rōxg ñigmɪn yadmɪdla, an ñigō madmag ñigmɪdöl aku, ñɪŋ kwo algör ör an madmag ñigi.

Nöbö mö Krais nugw pölöi akuyöbö pɪsaŋ ñigiō ñigön mɪdmɪjeñ

¹⁴ Ñɪŋ nöbö mö Krais nugw pölöi akuyöbö pɪsaŋ ñigiō ñigön mɪdmɪjeñ. Nöbö mö mag wā rɪ ri abmɪdōi piaku, pödpöd rön nöbö mö mag wā rɪ ri abmɪdölöi piaku pɪsaŋ ñigiō ñigön rɪŋ duan wā cön? Nöbö mö mila mɪdōi piaku, pödpöd rön nöbö mö pɪxmag yuō bö mɪdōi piaku pɪsaŋ ñigiō ñigön rɪŋ duan wā cön?

¹⁵ Krais kɪjaki pɪsaŋ rɪb mag paŋyöbö i yōx nugwölöi. Nöbö mö Krais nugw pɪmɪdōi bla, nöbö mö Krais nugw pɪmɪdölöi bla pɪsaŋ algör ör rɪb mag paŋyöbö i yōx nugweñ. ¹⁶ God kōmō mɪd Nöbö aku, an höjöpəlɪb ram nuŋwa mɪdōla. God nuŋ yadōŋa,

“Nɪ yuō ñɪŋa mɪdön,
God ñɪŋa mɪdmön,
ñɪŋ nöbö mö na
mɪjōñɪŋö,” rōŋa.

Makwam God höjöpəlɪb rama ñigön, inakmönō goda ñigön, mönō i paŋör ñig ödör ñigön rɪŋ dub maga ñigöl.

¹⁷ Makwam, Nöbö Diba nuŋ yadōŋa,

“Ñigō rōbōxön,
ñɪŋ keir mɪjōña.

Ap nɪ mödɪb ñigön piaku römerömō reñ aku,
ñigō wahax pɪna.

¹⁸ Nuō ñɪŋa mɪdmön,
ñɪŋ halōu ha na mɪjōña.

Nɪ Nöbö Dib keiryöbö, nöbö rɪb ödöriō aku aliō yadmɪdlö,” rōŋa.

7

¹ Haul hödpɪg wā nɪ bla. God anɪŋ mönō wā mönō mɪ aku yadmɪd makwam, ap kib mag gwogwo rɪmɪdöl piaku mɪxɪñ ana aipam rɪb mag ana aipam rɪ gwogwam rɪmɪd aku, an ap mödɪba aŋadō rōbōxön, God nugwo ipōxön, öim öim mag wā rɪ ri abön paŋ mag akwör rɪ gɪrön mɪjɪnɪŋa.

Pol wahax pōŋa

² Ñɪŋ an pɪ madmag ñigōña. An ñigō nöbö mö i inakmönō hörön, rɪ gwogwam rön, amnɪmab rön, rölöl. ³ Nɪ ñigō yad mag pön pɪn du il piabō ñigɪba yadmɪdōi. Höd ñigō rɪg yadɪm aliar, an ñigō madmag ödöriō ñigmɪdōla; ñigō pɪsaŋ kōmō mɪjɪnɪŋönō wörōxnɪŋ aku, ñigō madmag ñigön ñigiō ñigön algör mɪjɪnɪŋa. ⁴ Ñigō rɪb hör bli yōx nugumɪdōi, wā rɪm nugugɪrön mɪdla. Nɪ ñigō rɪbyōx nugwön, wahax pön rɪbyōx gɪba alɪg mɪdla. Nɪ ömörō pɪmɪdla aku, jɪ nɪ wahax pön rɪb wā yōx nugu gör mɪdla.

⁵ Makwam an Masedonia Propins umɪŋ wop aku, mag mɪŋi aŋōi ñigön hör mɪdölɪŋ. Ömörō malō malō mɪga ödöriō mɪdmɪn, anɪŋ pɪsaŋ nuō pɪlɪm, rɪb mɪga yōxmɪdmɪŋa. ⁶ Makwam God nuŋ nöbö mö ömörō diba ragmɪdōi bla pɪ ösös rɪ ri abmɪd aku, Taitas nugwo yad abmɪn höm, an pɪ ri abōŋa. ⁷ Taitas nuŋ yörɪk hön, ñɪŋ agap apɪm rön nugwo pɪ ösös rɪ ri abim mönō mag aku yadön; nɪ rɪbyōx nugugu mɪdim mönō mag aku yadön; ñɪŋ nɪ pɪsaŋ

rīb mag paŋyöbö iör nugum+dim+in aku nugwön ñin ömörö pīm+dim mōnō mag aku yadōn; ñin nī pīsaŋ iswob nīgō nīgōn paŋör mījn+in, rī rībyōx nugum+dim mōnō mag aku yadōn; Taitas nī mōnō mag aku yad nōlōŋa nugumōn nī mī wā rōŋa.

⁸ Nī köp kai kitīm aku nugwön, ñin ömörö pīm+dim aku, nī mag i rīb diba yōxma; jī wopik nī rīb diba yōx nugwōi. Mōnō ölisō yadōn köp kai kit abīm aku, ñin nugwön ömörö pīm aku, jī aku hör mag ul mīŋi rōŋa. ⁹ Mai mī, mibīl an kī mag gwogwo adaku rōin+in, rōn, uliōxōn rōbōxim aku nugwön nī wahax pīla. Ñigō ömörö pīm aku, God cīnō rōn nugwōŋ mag akwör ñigō rī rī abōŋ aku mī, köp kai kitīm aku wā akwör kitma. ¹⁰ Nōbö mö God nugwo rībyōx nugwön, ap kib mag gwogwo rīm+dōi aku, pōdpōd rīm+in aliō alōl+in, rōn, mag gwogwo rīm+dōi adaku rōbōxim, God ñigō kōmō pōn aku wā ra. Makwam nōbö mö God nugwo rībyōx nugwölōn, gwogwam rōn, pōdpōd rīm+in aliō alōl+in, rōn mōnō, wōrōxōn God pōl dueñ. ¹¹ Makwam ñin ap kib mag gwogwo rīm+dōi aku, pōdpōd rīm+in aliō alōl+in, rōn, rōbōxmīn, God rīm+in, rībyōx nugw rī abm+dōia. Ñin usūsōr rōn, an rī gwogwam rōlōla nugwīn, me rīm+dōia. Ñin ipōxōn, ölisō rōdōn, nōbö mibīl ñin yōraku rī gwogwam rōŋ nōbö aku nugwo mōnō nōin+in, rīm+dōia. Ñin usūsōr rōn aliō alm+dōi aku, an nugum+in ñin ap aku rī gwogwam rōlōi. ¹² Ñigō köp hōd kai kit abīm aku, nōbö ap kib mag gwogwo rōŋ nōbö aku mōnō nōbö nugwo rī gwogwam rōŋ nōbö aku rībyōx nugwön kai kitōlīm. Ñin an+in mī ödōriō madmag nīgm+dōi aku, God nuŋ aipam ñin keir aipam nugw rī abne, rōn, köp kai kitma. ¹³ Makwam ñin köp aku nugwön, an+in pī rī abōi aku mī, an wahax pōn rībyōx gība alīg mīdōla.

Makwam Taitas ñin mīdōi yōra u nugwön hōn haiwo urōn, wahax pī mīdōŋa nugwön, an kwo algör wahax pīm+ina. Taitas nugwo pī ösōs rī rī abīm aku, weik nuŋ wahax pī gīrōn mīd rī aba.

¹⁴ Nī Taitas nugwo hōd yadma, haul nōbö mōlōu nōbö Korid akuyōbö ör naŋ pī rī abōñ+in, rīm mag akuyōbö nugwo pī rī abīm makwam, nī möigw yōxōlīm. Ñigō yadīl mōnō bla öim mōr yadīl akuyōbö, mōnō Taitas nugwo yadōn uplōb yadīm aku, jī nī mōnō ma akwör yadma. ¹⁵ Taitas wön ñigō mōnō yadmīn, ñin ipōx gīrōn, nugwo pī ösōs rī rī abōn, mōnō nuŋwa yōxmā aku rībyōx nugwön, nuŋ ñigō madmag ödōriō nīgm+da. ¹⁶ Makwam, nī weik nugw rī abla, ñin mag i keir reñīm; mag wā rī rī abōn akwör cōñ aku mī, nī mī ödōriō wahax pīla.

8

Masedonia nōbö mö rīg diba nōlmā

¹ Makwam haul nōbö mōlōu nōbö. Nōbö mö Krais pīsaŋ mīdōi Masedonia Propins rīgwoŋ piaku, God nuŋ ñigō uliōxōn pī rī aba. ² Ñin keir rīga mīdōlīm+in, öliōxmīdmā aku, jī ñin wahax pī gīrōn rīg ñin God nugwo nōl+ba amnīmab nōlmā. ³ Nī keir nugula, rīg ñin mīga mīdōlōŋ aku, jī rīg ñin nōl+ba um akwör nōlōlīm; ñin mī rīg diba nōlmā. Rīb ñin keir nugwön, ⁴ an+in mōnō ölisō yadōn yadmā, Krais adō mīdōi nōbö mö kiō diba wōrōxmīdōi piaku ñigō rīg nōin+in, rīmā. ⁵ Makwam cōñ+in rī rībyōx nugum+in mag akuyōbö rōlim. Ñin rībyōx nugumā, “An Nōbö Diba nōbö mö nuŋ akwör mīdōl makwam, nuŋ an+in mabō kai nōiōn aku cīn+in,” rī rībyōx nugumā. Aliō rībyōx nugwön, ñin Nōbö Diba madmag nīgōn mabō ñin nōlōŋ aku rīmā. God nuŋ keir rīm+in ñin an+in aipam madmag nīgōn rī nōlmā. ⁶ Makwam Taitas nuŋ hōd u ñigō pīsaŋ mīdōn yadmīn, mabō wā aku ila nīgīm aku mī, nugwo yadla, “Naŋ du Korid nōbö mö bla pīsaŋ mīdōn, ñin nōbö mö bla madmag nīgīb mabō wā rība rīm+dōi aku, nagō rī nōlan ñin mī aŋadō rī pōr+in,” me rīla. ⁷ Ñin Krais nugw pī gō nīgm+dōia; mōnō wā nuŋwa nugw rī abm+dōia; mōnō il aku nugw rī abm+dōia; mī usūsōr rīm+dōia; an+in madmag nīgm+dōia. Makwam mī,

weik rīga nōbö mö bla nōlība rīmīdōi aku, mabō aku kwo algör ör rī ri abīŋ.

⁸ Nī mōnō ōlīsō yadōn, aliō cīnō, rōn, yadmīdōi. Nī hör mōnō hōimōliō yadmīdla. Nōbö mö bli an madmag nīgmīdōi mag akuyōbö, ŋīŋ kwo algör anīŋ madmag nīgōiŋōnō wōhō aku nugw ri abna. ⁹ Nōbö Dib ana Jisas Krais anīŋ uliōxōn pī ri abōŋ aku nugwōia; nuŋ ram nuŋ yör sō mīdīm, ap i met wōlōŋ mī. Mīd ri ab gī mīdōŋ aku, jī ŋīgō, me rōn, ap magalīg mīdōŋ yör sō rōbōxōn, il kī hōn, nōbö līblīb rībā mīda akuyōbö mīdōŋa. Nuŋ aliō alōŋ aku, ŋīŋ nōbö mö rīb akuyōbö, nōbö mö ap i met wōl akuyōbö mījne, rōn, alōŋa. ¹⁰ Kīm hōdyōbö aku, ŋīŋ hōd ör rībyōx nugw ri abōn, aliō cīnīŋō, rīmā. Makwam aliō rībyōx nugwōn, ŋīŋ kwo algör hōd ör rīg bli nōlmā. Makwam, rīb nī yōxīl aku ŋīgō yadmīdla. ¹¹ Kīm hōdyōbö aku ŋīŋ rīb ōlīsō yōxōn, cīnīŋō, rim rīb aku yōx nugu gīrōn mījōŋa, jī wopik kwo algör rīb ōlīsō akwör yōx nugwōn, pōdpōd cīnīŋō, rīmā aku, mōdō aŋadō rī pōcōŋa. Rīg ŋīŋ wopik mījōn piaku nuōm nīgōn, nōlīb rīg bla weik aŋadō nōli. ¹² God nugwo wā rī aku, rīg God nugwo nōlība cīnīŋ aku amnīmab nōinīŋa. Makwam amnīmab nōinīŋō, rōn, rīg ulul nōlōl aku aipam God nugwo wā ra. God rīg ap an mīd piakwör iŋ wōda; rīg ap an mīdōl piaku alīg iŋ wōdōl.

¹³ Nōbö mö ŋīgō rīg nōiōŋ piaku ŋīŋ mīd ri abīŋ, ŋīŋ keir ōliōxmījōŋīŋe, rōn, yadmīdōi. ¹⁴ Makwam rīg ap ŋīŋ wopik mīga mīd akuyōbö, ŋīŋ bli nuōm nīg nōlīŋ, mai ŋīgō mīden wop aku, ŋīŋ piōŋō painō rīg bli nuōm nīgōn ŋīgō nōlīŋ. Akuyōbö alōn, ŋīgō pīsaŋ nīg nugugub mīd akwör mījōŋa. ¹⁵ God Mōnō aku kai kītōn yadmā, “Nōbö mö ap mana, rīmīdōi aku, mīga akwör mīdau pim piaku nugumīn dib rōxōlōŋ; ŋīŋ nīmīb mīd akwör mīdōŋa. Makwam nōbö mö ulmīdō mīdau pim piaku ŋīgō kwo algör ör met wōlōŋ; ŋīŋ kwo algör ör nīmīb mīd akwör mīdō,” rīmā.

Pol nuŋ Taitas nugwo Korid yad abōŋa

¹⁶ God nuŋ Taitas nugwo rība nōlmīn, nī keir usūsör rōn ŋīgō pī ōsōs rī ri abnō, rī rībyōx nugul mag akuyōbö, Taitas nuŋ kwo algör rībyōx nugw aku, nī God nugwo ri ablaŋe rīmīdla. ¹⁷ Taitas u ŋīgō nugwōn hane, rīm aku, nuŋ keir mī wā ra. Aliō alōn nuŋ wahax pī gīrōn ŋīgō mīdōi yōraku yōna. ¹⁸ Makwam nōbö wā an i alīg Taitas pīsaŋ yad abnīŋa. Nōbö aku nuŋ cōc adadō piaku piaku yōnōn, Krais nōbö mö piaku ŋīgō mōnō wā aku yad nōl yōnmīdīm nugugīrōn, nugwo nōbö wā mīdōmō, rīmīdōia. ¹⁹ An nōbö mö bla rī nōlīŋ, nōbö mö piaku ŋīŋ Nōbö Diba ib nuŋwa yadīŋ bīl sō duan, me rōn, an rīg aku pīrag dinīŋa. Makwam Krais cōc adadō akuyōbö mīdōi nōbö mö ŋīŋ nōbö aku nugwo yad nīgōn, nuŋ anīŋ pīsaŋ duōn mabō wā aku ran, me rīmā. ²⁰ Krais nōbö mö nuŋwa rīg diba nōlōi aku, an pōn nugwidīx ri abōn, pōn du nōbö piaku ŋīgō nōlīŋ, ŋīŋ piōŋō pōn nuōm nīgōn, nōbö mö ap mīdōl akuyōbö nōiōŋa. An rībyōx nugw ri abōn, ōsōs ör rī ri abnīŋ aku, anīŋ mōnō i yadīb maga mīden. ²¹ Nōbö Diba aipam nōbö mö piaku aipam an rī ri abōl mag aku nugwīŋ, me rōn, rīb aku yōx nugwōla.

²² Makwam, nōbōhōd an i kwo yad abnīŋa. Nōbōhōd aku nuŋ ōim usūsör rōn wahax pī gīrōn mabō ra. Makwam wopik nuŋ ŋīŋa nōbö mö pōdiōm mīdōi aku mōdō nugwōn, nuŋ wahax pī gīrōn yōraku yōna. ²³ Haul Taitas nugwo yad abība rīmīdōl nōbö aku, nuŋ mī nī pīsaŋ mabō nīgō nīgōn, ŋīgō mōnō wā yad nōlōla. Makwam nōbö nuŋ pīsaŋ yōŋ nōbö hogwa, Krais cōc piaku mīdōi nōbö mö bla ŋīŋ nōbö hogwa mabō aku yad nīgōia. Nōbö mö piaku nōbö hogw aku nugwōn Krais ib nuŋwa yadmīn bīl sō dumīda.

²⁴ Makwam ŋīŋ mīdōi yōraku urōpīnīŋ, ŋīgō ŋīŋ mī ōdōriō madmag nīgōn, pī ōsōs rī ri abōŋa. Aliō alīŋ mī, mōnō aku mī diba duan, Krais cōc mōgōrīb adadō piaku mīdōi nōbö mö bla nugwōn yajōŋa, “Pol nuŋ Krais nōbö mö Korid mīdōi akuyōbö

ib ñiŋa yadim bɪl sɔ duɔŋ aku, mör yadö,” cöña.

9

Nöbö mö Krai adö mɪdöi bla pɪ ɔsɔs rɪ ri aböña

¹ Makwam Krai nöbö mö nuŋ Jerusalem mɪdöi bla rɪg nöine, rɪmɪdɪl mönɔ aku, hör yadla; ñiŋ keir mödö nugw ri aböia. ² Ñiŋ Akaia Propins mɪdöi piaku, höd kɪm aku, rɪg ñiŋ nöliba rɪmɪdim aku, nɪ nöbö mö Masedonia Propins mɪdöi bla ñigö magi uplɔb yadön yadmɪdla. Ñiŋ Akaia nöbö mö nöliba rɪmɪdim aku, nɪ Masedonia ada ñigö mönɔ yadim, wopik nöbö mö mɪga akwör rɪbyöx nugw ri abön rɪg ñiŋa algör nölmɪdöia. ³ Makwam nöböhöd an wopik yadmɪdɪl piaku ñigö yad abɪn aku, ñiŋ Krai nöbö mö piaku ñigö nölib rɪg aku, pön nɪg ri abön rɪ pɪdɪlu mɪdɪŋ, Masedonia nöbö mö piaku, Pol mönɔ röbö röbö akwör yadö, rön yadölɪŋ, me rön, ñigö yad abna. ⁴ Ñiŋ rɪg nɪg mögum rɪ ri abmɪjeñ aku, Masedonia nöbö mö bli yölɪŋön Korid uŋ, anɪŋ möigw höna. Jɪ ñigö mɪ ɔdöriö möigw yöxɪb maga ra. ⁵ Makwam, nöböhöd an bla ñigö höd yad abna. Ñiŋ u ñigö pɪsaŋ mɪdɪŋ, rɪg nöliŋö röi aku, nɪg mögum rɪŋ mɪjona. Mai nɪ uröpɪñɪn aku, ñiŋ wahax pɪ gɪrön rɪg nöiöñ aku rɪ pɪdɪlu gɪŋ mɪjona.

⁶ Ñiŋ nugwöia, nöbö mö ap iñ mɪga yueñ piaku, ap mɪga peñ; nöbö mö ap iñ mɪga yuöñ bla akwör, ap mɪga akwör pöña. ⁷ Makwam, ñiŋ nöbö mö paŋ paŋ mɪdöi akuyöbö, rɪb ñiŋa keir nugwön rɪg nöiöña. Ipɪtaŋ nugugɪrön nölmɪjeñ. Nöbö mö bli ñigö yad gögö rɪŋ nugwön, nölmɪjeñ. Wahax pön rɪg nöi nöbö aku, God nuŋ nugwo madmag nɪga. ⁸ God nuŋ ap wä ñigö nöliba rɪmɪd aku, ap ulmɪdö nölen; uplɔb nölib maga ra. Makwam, öim öim ñiŋ keir ap mɪga mɪjön aku nugwön, nöbö mö rɪg ap met u bla ap mɪga nölib maga cöna. ⁹ Mag akuyöbö, God Mönɔ aku kai kɪtön yadmä, “Nuŋ nöbö mö liblɪb mɪdö bla ñigö ap wä amnör nöiöna.

Nuŋ öim öim ñigö pɪ ɔsɔs rɪ ri abönɪŋö,” rɪmä.

¹⁰ God öim ap iñ nölon, ap maga nöi Nöbö aku, nuŋ ñigö ap iñ mɪga nöiöna. Makwam nuŋ raŋ wöl ri aböna nugwön ñiŋ pön bli nöbö mö ap met u akuyöbö nuöm nɪg nöliŋ mönɔ, mɪ wä rɪb maga ra. Rɪg ap ñiŋ nöiöñ aku, God nuŋ raŋ ap mag mɪga akwör yaxöna. ¹¹ God nuŋ ñigö öim raŋ, ap ñiŋ mɪga akwör mɪdaŋ, amnɪmab nölib maga nɪgön aku mɪ, ap nöi gɪr mɪdɪŋ, an pön Krai nöbö mö Jerusalem mɪdöi piaku rag du nöliŋ, nöbö mö mɪga akwör God ib nuŋwa yadɪŋ bɪl sɔ diöna.

¹² Akuyöbö alön, Krai nöbö mö ap met u bla ñigö rɪ ri abmɪjöñ aku, ñiŋ ap met u aku pön mɪd ri abön, God ib nuŋwa yadɪŋ adöx sɔ diöna. ¹³ Aliö aliŋ, nöbö mö akuyöbö ñiŋ God nugwo rɪbyöx nugwön yajöña, “Krai nöbö mö nuŋwa Korid mɪdöi bla, ñiŋ Krai mönɔ wä aku pön, rɪg yad akuyöbö akwör rön, anɪŋ rɪg amnör nölon, nöbö mö piaku ñigö amnör nölon rɪmɪdöi aku, nagö ri ablaŋe rɪmɪdölɪŋö,” cöña. ¹⁴ Ñiŋ aliö alön, God ñigö Korid nöbö mö uliöxön pɪ ri ab aku nugwön, rɪb ñiŋa du ñigö cɪrɪpmɪn, wä rɪmɪn nugugɪrön, ñigö me rön God höjöpaiöña. ¹⁵ God nuŋ ap wä keiryöbö anɪŋ nöi aku nugwön nugwo ri ablaŋe cɪnɪŋa mɪ!

10

Nöbö mö bli nɪ mönɔ gwogwo yadöia

¹⁻² Nöbö mö bli yadöia, “Pol nuŋ an pɪsaŋ mɪdön, nöbö höimölɪb mönɔ pölɪb nöbö i röxg mɪdmɪd aku, jɪ du pad piaku mɪdön, köp kai kɪtön, mönɔ ölisö yadö,” röia. Makwam ñiŋ mönɔ adö i yadön yadöia, “Pol nuŋ nöbö mö il kɪyöbö rɪg rɪbyöx nugumɪdöi aliö akwör nugwön yadö,” röia. Krai nuŋ Nöbö höimölɪb wä tar mɪd aku ib nuŋwa yadön, nɪ keir Pol ñigö mönɔ wä mɪda yadön yadmɪdla, ñiŋ rɪbyöx nugw ri abön rɪ ri aböña. Nɪ wön nöbö mö nɪ mönɔ gwogwo yadmɪdöi bla ñigö mönɔ diba yajɪna. Jɪ ñiŋ mönɔ gwogwo yadmɪdöi aku röböxɪŋ

nɪ ɲɪgö mönö diba yadöin aku nɪ wä cöna. ³ An mögörib il kɪ mɪdöl aku, jɪ nöbö mö mögörib il kɪ nuö nuö rɪmɪdöi mag akuyöbö rölöl. ⁴ Ömdö wome an pön nuö nuö rɪmɪdöl aku, mögörib il kɪ pön nuö nuö rɪmɪdöi mag akuyöbö wöhö. Ömdö wome ana pön nuö nuö rɪmɪdöl aku, God ölsö nuɲ keir alɪg mɪd aku mɪ, kɪjaki pɪl rɪbɪx abön kul nuɲwa hajal abɪb maga ra. ⁵ Nöbö mö bla ɲɪɲ God rɪbyöx nugub adö röböxön, rɪb ɲɪɲ keir aku nugwön, ib ɲɪɲa keir yadɪm bɪl sô du aku, jɪ an God ölsö nuɲwa pön mönö wä nuɲwa yadɪm, nöbö mö piaku mönö wä aku painjö yadɪb maga nɪgöl; an rɪb ɲɪɲa pɪ nag nɪgɪm, ɲɪɲ Krais mönö wä aku nugw pön, rɪg yad paɲ mag akwör rɪm dumɪda. ⁶ Makwam ɲɪɲ Krais rɪg yad akuyöbö rɪ gɪr mɪjõñ aku nugwön, an mai nöbö mö Krais nugwo ölsö wölölö rɪmɪdöi bla rɪba nöliɲ nugwõña.

⁷ ɲɪɲ nöbö mö bli bɪl bɪl sar nugumɪdöia. Jɪ nugw rɪ abõña. Nöbö i Krais nöbö nuɲwa mɪdlö, rɪ rɪbyöx nugw aku, Pol kwo algör ör Krais nöbö nuɲwa mɪd aku nugwan. ⁸ Nöbö Diba nuɲ keir nɪ mabö yad nɪgmɪn, ɲɪgö nöbö mö nugwidɪx mɪdlö, rön, mɪɲi uplöp yadmɪdɪl aku, jɪ nɪ möigw höl. Nöbö Diba nuɲ nɪ mabö yad nɪgön aku, ɲɪgö yadmön pɪn bɪcõñɲö, rön, yad nɪgölön; nɪ ɲɪgö yadmön ɲɪɲ Krais mönö wä aku nugw pɪ rɪ abön, nugwo cɪrɪp gö nɪgne, rön, nɪ yad nɪgöɲa. ⁹ Makwam ɲɪgö köp kai kɪt abɪm aku, ɲɪɲ nugwön ipöxne, rön, abölɪm. ¹⁰ Nöbö mö bli nɪ yadöia, “Nuɲ pad piaku mɪdön, köp akwör kai kɪt abön, mönö ölsö yad aku, jɪ yörɪk höm nugwöl aku, nuɲ nöbö dib mönö rɪg yadmɪdöi akuyöbö yadölöm,” röia. ¹¹ Makwam nöbö mö aliö yadmɪdöi piaku nugw mɪdɪɲ. Nɪ wön, mag i keir röinöm; pad pik mɪdön, köp kai kɪtön rɪg yadɪl mag akwör cɪna.

¹² Makwam nöbö mö ib ɲɪɲa keir yadɪm bɪl sô dumɪd piaku, ɲɪɲ nöbö dib mönö nɪ nöbö dib, me rön, rɪb aku yöx nugwöin. ɲɪɲ rɪba mɪdölɪm yadöia, “Anör nöbö wä. Nöbö mö an rɪmɪdöl mag akwör

rɪmɪdöi piaku, rɪ rɪ abmɪdöia; nöbö mö an rɪmɪdöl mag akwör rölöi piaku, rɪ rɪ abölöinjö,” röia. ¹³ Makwam nɪ God mabö rɪ rɪ abmɪdɪl aku mönö pödpödiö rɪmɪdɪl aku mönö yadɪba rɪmɪdɪl adaku, God ɲɪgö nöbö mö adö bli mabö nuɲwa yad nɪgön aku nɪ yadöin; God nuɲ nɪ keir yad nɪgön mabö adakwör yajɪna. Makwam Krais mönö mag wä ɲɪgö yad nöliɪb mabö aku, God nuɲ nɪ nöla. ¹⁴ Nɪ ɲɪɲ mɪdöi yöraku wöyöxisönjö, mönö kɪ yadöyöx. Makwam ɲɪɲ mɪdöi yöraku nɪ keir höd ör wön, ɲɪgö Krais mönö wä aku höd yad nölmä. ¹⁵ God mabö nuɲwa nɪ yad nɪgöɲa. Mögörib hör piaku piaku nuɲ ɲɪgö nöbö mö bli yad nɪgöɲa. ɲɪɲ mögörib piaku duön mabö röi aku, nɪ haiwo i pöin. Makwam nɪ wä cön aku, ɲɪɲ Krais mönö wä aku nugw pɪ gö nɪgön rɪ gɪr mɪdɪɲ, nɪ mibɪl ɲɪgö bla mabö ususör rɪmön, möriwö rɪba diba mɪdan, ap maga u rɪ aböna. ¹⁶ Mai ɲɪɲ mɪdöi yöraku höl rɪp, nöbö mö höd yad nölölim mögörib hör pad yörkwo mɪdöi akuyöbö duön, Krais mönö wä aku nöbö mö piaku ɲɪgö yad nöina. Mögörib hör hör piaku nuɲ mabö aku ɲɪgö nöbö mö bli yad nɪgöɲa. ɲɪɲ mögörib piaku duön mabö röi aku nɪ haiwo i pöin. ¹⁷ “Nöbö mö ib i yadɪɲ bɪl sô duan, me rɪ rɪbyöx nugwõñ aku, Nöbö Diba ib nuɲ akwör yadɪɲ bɪl sô duan.” ¹⁸ Ib ana keir yadɪɲ bɪl sô diön aku, God nugwön anɪɲ pɪb maga nɪgen; jɪ Nöbö Diba ib ana yadan bɪl sô diön aku, God nugwön anɪɲ pɪb maga nɪgöna.

11

Jisas mönö yad nölmɪdölɲö, rön, in-akmönö hörön yadmɪdöi bla

¹ Nɪ mönö ua nɪgön yajɪn aku, jɪ mönö ila mɪdɪm nugugɪrön yadɪba rɪmɪdla. ² God ɲɪgö madmag nɪgmɪd aku, nɪ ɲɪgö kwo algör ör madmag nɪgmɪdla. ɲɪgö nöbö mö pön nöbö panyöbö i nugwo ha mö wä mɪdöy röxg yad nɪgla. Nöbö aku mɪ Krais. ³ Makwam nɪ ipöxɪl aku, maduar ör kasa mönö inakmönö hörmɪn, Ip mönö nuɲwa yöxön mag akuyöbö, nöbö

mö bli ñigö kwo algör ör mönō inakmönō hörön yad pön dum, ñiñ rīg rībyōx nugumīdōi mag akwör yōx nugwōn, Krai nugwo pañyōbō akwör rībyōx nugwōn pī ri abmīdōi adaku, rōbōxbā maga ra. ⁴ Makwam nī nugula, ñiñ nōbō mö piaku bli ñigö yōra nōlīñ, nī yad nōlmīdīl Jisas aku yōi, ñiñ Jisas hör i yad nōiōña. Nī Jisas mönō mag wā yadmōn pīmā akuyōbō yōi, ñiñ Jisas hör i mönō maga yad nōlmīn, ñiñ amnör pībā maga ra. Nī Inöm Leia mönō yadmōn, ñiñ nugwo pīmā aku, jī wopik inöm hör i pībā maga ra.

⁵ Makwam rīb na yōxla, Krai mönō wā pön dub nōbō wā wā ñiñ piaku nōbō dib, nī nōbō ulmīdō i mīdōi. ⁶ Mönō ñiñ aku, usō id rōxg yōnīm yadmīdōi aku, jī nī mönō ila nugw ri abōn rīg yadmīdīl akuyōbō yadōlōi. Ñiñ nugwōia, nī ōim ōim mönō ila nugw ri abōn ñigö mönō yad nōlmīdla.

⁷ Makwam ñigö God mönō wā yad nōlīm aku, jī ñiñ nī rīg ap bli nōine, rōn, yadōlīm. Nī ñigö mībīl yōra mīdōn aliō alīm aku, nī nōbō ulmīdō rōxg mīdmōn ñiñ nōbō mö diba rōxg mījne, rōn, aliō alma. Jī alīm mag aku nugwōn, nī nōbō mōlyōbō i, me rōn, nugwōiñōnō ā? ⁸ Nī ñigö pīsāñ mīdōn Krai mönō wā aku yad nōlmīdīl aku, Krai nōbō mö mögōrīb hör piaku bli nī rīg ap nōlmā. Rīg ñiñ kib pön, Krai mönō wā ñigö yad nōlma. ⁹ Ñiñ pīsāñ mīdīm wop aku, ap ñiñ i pōlīm. Haul nōbō mōlōu nōbō Masedonia yōbō hem piakwör, ap nī agapīm met wōñ bla rag hō nī nōlmā. Makwam mai kwo algör ör, ap ñiñ bli yad nugwōinōm. ¹⁰ Yadmīdīl mönō kī, mai yad gör mījīna. Nī Akaia Propins rīgwoñ rīgwoñ piaku pikwo pik rīp yōnmījīn aku, rīg ap ñiñ bli pōin. Krai nōbō nuñwa mīdīl aku, mī ōdōriō yadmīdla. ¹¹ Makwam mönō yadmīdīl kī, ñigö madmag ñigōinōnō owa agapīm? Mī wōhō! God nugwa nī ñigö madmag ñigmīdla.

¹² Makwam rīg ap ñiñ bla pīmīdōi mag akuyōbō, mai kwo algör ör rīmōn, nōbō mö mönō inakmönō hör yōnmīdōi piaku,

an Pol rōxg ñig nuguguba mīdōlīñō, rōn, yadīb maga ñigen. ¹³ Ñiñ rīñadō adaku Krai mönō wā pön dub nōbō rōxg ñigōn, Krai mabō rīmīdōlīñō, rīmīdōi aku, jī Krai mönō wā pön dub nōbō mīdōlōi. Mönō inakmönō pön dub nōbō mīdōia. ¹⁴ Makwam wop bli Seten nuñ keir, God ejol mil wā nuñwa i rōxg bokwīr ñigōn ha. ¹⁵ Seten aliō al aku, nōbō mabō nuñwa rīmīdōi bla, nōbō mabō wā rōn rī ri abmīdōi akuyōbō i rōxg bokwīr ñigōn hōmīdīñ, an rīb diba yōx nugwōinīñ. Makwam mai piaku agap apīm cōñ piaku painō pōña.

Pol God mabō nuñwa rī girōn ōmōrō pōña

¹⁶ Nī iswob yadmīdla, ñiñ bli nī nōbō u, me rōn, rīb aku yōx nugumījeñ. Makwam nī nōbō u, me rōn, nugumījōñ aku, nī rōbōxīñ, nōbō u bla ib ñiñ keir yadīm bīl sō du akuyōbō nī kwo algör ör mönō bli yajīna. ¹⁷ Ib na keir yadība rīmīdīl aku, Nōbō Diba rañ alōin; nōbō u pīlīm ib ñiñ keir yadmīn bīl sō du mag akuyōbō rība rīmīdla. ¹⁸ Nōbō mö mīga akwör bli rīb hör yōxōn, ib ñiñ keir yadmīn bīl sō du mag akuyōbō, nī kwo algör ör cīna. ¹⁹ Ñiñ rībyōx nugw ri abmīdōi makwam, nōbō u piaku mönō u yadīm, ñiñ wahax pön ipītōlōi. ²⁰ Nōbō mö bla ñigö mabō rī nōlīb nōbō ñiñ bli rōxg mo ñiñ piaku ñigōn, ñigö pön pīxīp duōn, amnör rī girōn, hañaj māmāg yuō ñiñ bla palīm, ñiñ mönō mīdōl. ²¹ Makwam nī nōbō hōimōlīb nōbō hör rōxg mīdōn, akuyōbō almīdōi aku, nī mōigw yōxla.

Makwam nī mönō ua ñigmīdīl kī, ib ñiñ keir yadmīn bīl sō dumīd mag akuyōbō, nī yadmīdla. ²² Ñiñ Hibru nōbō mö? Nī kwo algör ör Hibru nōbōm. Ñiñ Isrel nōbō mö? Nī kwo algör ör Isrel nōbōm. Ñiñ Ebraham ila i? Nī kwo algör ör Ebraham il aku mīdla. ²³ Ñiñ Krai mabō rīmīdōia? Nī nōbō u rōxgībīm, ib na keir yadmōn bīl sō dumīd aku, jī nī mabō ususōr rī girōn, ōmōrō adō hörīrōr pīmīdīl akuyōbō, nōbō mö mönō

inakmönö hörön rîmîdöi piaku rôlöi. Nî wop mîga akwör nag nîgmä. Nî wop mîga akwör mî göj göj palmä. Nî wop mîga akwör mîñ wöröxön öbîl duma. Nöbö mö mönön inakmönö hörön rîmîdöi piaku mag aliö akuyöbö rôlöi. ²⁴ Juda ada wop hörîrör akuyöbö mömîd sô, nag pön, nî wop mîga pal pörön, padokwo padök panyöbö i höuöiliö hö pîn du amñaxîb bö (39) palmä. ²⁵ Rom ada algör ör wop hörîrör wop mös pañ nî kaiö pön palmä. Wop i nöbö mö mîga akwör nî rîg röd palmä. Röbbö alebö diba yönmidma, wop hörîrör mös pañ röbbö alebö aku anadö pal wödemîl höröña. Röbbö alebö gwogwo rön wop piaku, wop i ap rîb mei pî cîcî nîgön, ban yuö diba panö rol sô hö wöl pînön höd nîgön pîxmag yuö yön midmön yön midmön, ruö löu mil pörîm, yön midön rîba mögörib i duma. ²⁶ Nî öim öim pikwo pik rîp uhömidla. Öim yönmidîl piaku, mî öliöxp yönmidla. Ban yuö paskwolö möxma; ap kib pîb nöbö midöi mibîl yöra yönmidla; nöbö mö nî keir mönö Juda nöbö mö yöi mibîl piaku rîp yönön, mî öliöxp yönmidla; taun dib akuyöbö mönö ki akuyöbö mönö ban yuö dib mibîl akuyöbö rîp yön öliöxmîdla; an haul nöbö mölôu nöbö nagö midölîñjô, me rîmîdöia, jî Krais nöbö mö nuñwa midölöi nöbö mö mibîl piaku rîp yönön, mî öliöxp yönmidla. ²⁷ Nî mabö usüsör rön, inîmö hölîmmîdöi wöhö, wop mîga akwör ap maga midölîmî, kiö pîlmî, röbbö de pîlmî, wölîj midölîmî, ij rön rîmîda. ²⁸ Makwam ömörö adö i aku, nöbö mö Krais adö midöi mögörib hörîrör akuyöbö, mid ri aböiñjônö wöhö, rön, rîb mîga yöx nugumîdla. ²⁹ Krais nöbö mö bli pîn bîrîba rîm, nî nugula ölisö na keir algör ör pîn diöna. Makwam nöbö mö bli hö, Krais nugw pîmîdöi nöbö mö bli ñîgö pîxmî, ap kib mag gwogwo rîm, madmag na yuö kwo öliñ pîla.

³⁰ Ib na keir adö bli yajîn aku, nî nöbö ölisö midöl aku ñîñ nugune, rön, mönö aku yajîna. ³¹ Nöbö Dib Jisas Nuö God, öim iba pîrag wölub God aku,

nî mönön inakmönö hörmîdöi aku nugwa. ³² Nî Damaskas midmön, kiñ Aretas nöbö nuñwa Damaskas nugwidîx midmîd nöbö aku, nî nag nîgîñö, rön, ömdö nöbö bla yadmî, Damaskas ödöi römö bla magalîg wöd nîg pörmä. ³³ Almä aku, jî nöböhöd an bli nî pî yogw diba möla nîgön, nag wabîlön, pön du rîg kula gwogwäbö rim mokwac möl ulmidö aku pîraiu rîñjô bö abîm, pîn dumîd pîn dumîd mîgrö bö pînön, bôr hör piaku duma.

12

Pol rîb nugwön mönö aku yad nölöña

¹ Ib na keir yadmön bîl sô diön aku wä ren, jî Nöbö Diba nuñ nöbö i nugwo rîm rîb nugwön mönö aku yadîba rîmîdla. ² Kîm pañ pañ akuyöbö ragpîd adokwebö kwo (14) yönön aku, Krais nöbö nuñ aku nî nugul nöbö i, God nugwo pön wölu mögörib wä adöx yöd röul adö kau sô yöraku pön duöña. Nöbö aku mîxîñ alîg duön mönö mîxîña röbböxön inöm akwör duön aku, nî nugwöi; God nuñwör nugwa. ³ Makwam nî nugula, nöbö aku – mîxîñ alîg duön mönö inöm akwör duön aku, nî nugwöi; God nuñwör nugwa – ⁴ God nugwo pön wölu mögörib wä adöx yöd röul adö kau sô yöraku pön duöña. Makwam pañ sar duön, mönö keiryöbö ödöriö nugwöña. Mönö nugwön aku, mönö yadölîbä, nöbö mö yad nölîb mönö yöi; mönö mî keiryöbö nugwöña. ⁵ Alön nöbö aku nî usüsör rön ib nuñ akwör yadmön bîl sô diöna, jî ib na keir yadmön bîl sô duen. Ib na keir mönö bli yadîba rîmîdîl aku, nî nöbö ölisö midöl aliö akuyöbö midîl mönö akwör yajîna. ⁶ Makwam ib na keir pîrag wölub mönö bli yadlôx aku, nî nöbö u röxg yadöyöx; mör yadlôxa. Makwam aliö yadmön, nöbö mö bli nî nugwön, “Nöbö aku nöbö wä midöm,” me röyîx aku nî wä rôlôx. Nî wä rî aku, nî rîg rîl rîl akuyöbö nugwön mönö rîg yadîl yadîl akuyöbö nugwön mönö, nî nöbö pödiöm midîl aku nugwöña. ⁷ God nî pön dumî, nöbö mö bli nugwölîm aliö nugum aku, ib na keir yadmön bîl

sö dubä maga rö, rön, God nî ap ölinj höb pî nölîb i nölâ. Ap aku Seten nöbö nuñ i röxg hön, nî kai röxg pîn rîp alig mîda. ⁸ Nöbö Diba nugwo wop mös pañ yad nugumön, nî almid akuyöbö rölan, me rimön, ⁹ nuñ nî painjö yadöña, “Nañ keir ör mid ri abîb maga nîgöl aku, jî nî nöbö mö ölisö midöl akuyöbö nîgö uliöxön ölisö na nölmön nugugîrön, nîñ wä akwör mijöñîñjô,” röña. Nöbö Diba aliö röñ aku mî, ib na keir yadmön bîl sö diön aku wä röl; nî wä rî aku, nî ölisö midöl nöbö i röxg midîl aku yad midmön nugugîrön, Krais nî pî ri ab gîr mijöña. ¹⁰ Nî ölisö midöl; nî yad höimöumîdöia; nî öliöxmîdla; nî rî gwogwam rimîdöia; nî mî ömörö diba pön öliöxmîdla. Jî Krais adö midla aku mî, nî agö magîm cöñ aku, nî wahax pî gîr mijîna. Makwam nî keir ölisö midöl aku nugugu midmön, God nuñ ölisö nuñwa nölân, nî ususör rî gîr mijîna.

Pol Korid nöbö mö bla nîgö madmag nîgmîda

¹¹ Nî nöbö u röxg yadla. Jî nîñör rimîn nî akuyöbö rîla. Nî pî ri abön, mönö wä bli yadöyîx aku, jî nîñ nî röböxön nöbö hör bli pöia. Nî nöbö mölyöbö i röxg midîl aku, jî Krais mönö wä pön dub nöbö wä wä nîñ piaku nöbö dib, nî nöbö ulmîdö, me rön, rîb aku yöx nugwöi. ¹² Nî nîñ pîsanj midön, an Krais mönö wä pön dub nöbö bla öim rimîdöl mag akuyöbö rimîdma. Nî ap rölibä mag nugwölîbä rimîdîm aku mî, nîñ nî Krais mönö wä pön dub nöbö nuñwa midîl aku mödö nugwöia. ¹³ Makwam, nî Krais nöbö mö nuñwa midöi möl bli nîgö rîg rim rim mag akuyöbö nîgö kwo algör ör rim aku, jî nîgör adö pañyöbö iör keir rîma. Mag aku mî, ap nî met wöñ piaku, nî nöine, rön, yadölîm. Makwam nîgö rî gwogwam rim aku nugwön röböxöñ aku waiö.

¹⁴ Nîgö höd wop mös u nuguma; weik iswob uba rimîdla. Ap nîgö i pînö rön wöin; nîgö nugunö rön ina. Nuö nuöm nöbö rîg ap pî nîg rî abön, halöu ha nîñ akuyöbö nölmîdöia. Jî halöu ha piaku, nuö nuöm

nöbö akuyöbö almidölöi. ¹⁵ Makwam, rîb na yöxîl aku, nîgö me rön, rîg ap nî bla magalig ab pöçinönö mabö rî gîrön Krais mönö wä aku yad nölîp dumîd dumîd wöröxîn aku, mönö midöl. Jî nî nîgö mî ödöriö madmag nîgmîdla nugwöñ aku, nî painjö madmag nîgeñîñ ä? ¹⁶ Jî nîñ yajöña, “Rîg ap ana pöiö aku, jî nagö mönö inakmönö hörman an gwogwam röliñjô,” cöña. ¹⁷ Nî nîgö haul nöbö bli yad abîm aku, rîg ap nîgö bla mîp nöl pöñîñjô, rön, yad abîm mönö? ¹⁸ Nî nîgö me rön Taitas nugwo yad abnö, rön, nugwo yad nugumön yöwö rim nugwön haul ana i alig nuñ pîsanj yad abma. Makwam nî nugula Taitas ap nîgö bli yad pölön. Taitas nî rîg rimîdîl mag akwör ra; nuñ mag i keir röl.

¹⁹ Makwam nî pödpöd rimîn mönö kî kai kitmidîl? Nîñ rîb pödiö yöx nugwöi? Pol mönö yadmîd aku, ib nuñwa pîn du wölân me rön yadmîdö, rimîdöi ä? Makwam adaku yadöiöm wöhö. God nuñ nugugu midmîn nugugîrön, nî Krais nöbö nuñwa midön mönö yadmîdla. Haul nöbö mölôu nöbö wä na ususör rön Krais nugwo çîrîp ri abne, rî rîbyöx nugwön, yadmîdla. ²⁰ Nî ipöxîl aku, nî u nîgö nugun wop aku, nîñ rimîdöi mag akuyöbö nugumön, nî wä ren. Mag aliö akuyöbö, nîñ nî nugwöñ aku, nî rimîdîl mag akuyöbö nugwîñ, nîgö wä ren. Nîñ nuö nuö yadön asîx hörîr nîgön, ap nîñ akuyöbö anör pîñîñjô, rön, haul nöbö mölôu nöbö bli nugwîñ ölisö wölân, nîgö keir ör wä cön adakwör rîbyöx nugwön, nöbö mö bli nîgö mönö gwogwo yadön, mönö röxgölîba nîgön inakmönö hörîp duön, ib nîña keir mag wöluön, amnîmab rön, nîgö alîbä maga rî aku nî ipöxîl. ²¹ Makwam nî ipöxîl aku, yöraku iswob wön nugumön, nîñ bli rîb gwogwo adaku yöx nugwön mö kib nöbö kib rimîdöi aku, pödpöd rimîn aliö alölîñjô, rön, röböxeñ, mö kib nöbö kib rîp dumîdön, rîb gwogwo yöxön rîp dumîdön, amîn rî gör mijöña. Almîjöñ mag aku God nuñ nugwönîñjô, rön, nî nöbö mölyöbö i röxg midön, möigw han

nugugirön, ñigö me rön im gir mijina.

13

¹ Nî höd wop mös u ñigö nuguma. Weik piönjö iswob nuguba rimidla. God Mönö aku kai kitön yadmä, “Nöbö mö bli ñigö mönö diba yadiba rimidöi aku, nöbö mö mös mönö mös pañ akuyöbö mämäg ñinja keir nugugu midim nugugirön ri gwogwam rimä aku, hön wöxnö yadın, mi ñigöninjö,” rimä. ² Höd wop mös ñigö u nugwön, nöbö mö ap kib mag gwogwo rimidim akuyöbö, mai höuöil hön ñigö yadyöxnö, rön, ñigö yadön höma. Weik ñigö pisanj midöi, jî iswob mönö höd rig yadim akwör yadmidla, nî uröp+nön, nöbö mö höd ap kib mag gwogwo rimidim akuyöbö aipam, nöbö mö weik ap kib mag gwogwo rimidöi akuyöbö aipam, ñigö uliöxöinöm. ³ Makwam ñinj Krais nuñ Pol pisanj midönö wöhö ri rıbyöx nugwöi aku, nugw ri aböña. Krais ap bli mögörib mibıl ñinj piaku ranj nugwöña, nuñ Nöbö hör yöi; nuñ Nöbö ölisö keiryöbö. ⁴ Krais nuñ Nöbö hör röxg nigmin, nugwo bi katlö watlö um sö pıl pal nigim wöröxönj aku, jî God ölisö nuñ maga rimin, höbkal öbilön kömö midä. Mag aliö akuyöbö, an Krais pisanj midön nöbö hör röxg midöla, jî Krais kömö mid aku nuñ God ölisö nuñ maga aninj nolanj, ñigö me rön mabö cininja.

⁵ Makwam, ñinj Krais nugw pön nugwo cirip polinjönö wöhö, rön, rıba nuöm nig nugw ri abön, Krais ñigö pisanj mid aku keir nugwöña. Owa rıbyöx nugup duön, Krais ñigö pisanj midölö, rön aku keir nugwöña. ⁶ Nî rıbyöx nugula, ñinj aninj nugwönj aku, Krais an pisanj mid aku keir nugwöña. ⁷ An ñigö, me rön, God höjöpälön yadmidöla, “Ñigö nugwidix midan, ñinj mag gwogwo adaku rölinj,” me rimidöla. Makwam God höjöpalmidöl aku, ñinj mid ri abinj, ib ana wöluanj, me rön, höjöpalmidölöl. Ib ana pin diön aku hör ap; ñinj mag wä akwör rimijönj aku ap dib.

⁸ Makwam Krais mönö wä aku du dib röxön adakwör cininja; Krais mönö wä aku du dib röxen adaku rölinj. ⁹ Aninj wä

ri aku, an nöbö mö ölisö midöl akuyöbö röxg midinj, ñinj piönjö nöbö mö ölisö mijöña. Makwam, God höjöpälön yadöla, “Ñigö nugwidix midan, mag rol wä akwör rinj,” me röla. ¹⁰ Nöbö Diba nuñ nî mabö yad nigönj aku, ñigö yadmön pin bicöninjö, rön, yad nigölönj; ñigö yadmön Krais mönö wä aku nugw pi ri abön nugwo cirip gö nigne, rön, nî yad nigöña. Mag akwör nî pad pik midön, ñigö höd ör köp ki kai kit abmidla. Ñinj mönö nî ki nugwön, yadmıdıl kiyöbö rimijönj aku, nî wön mönö ölisö yadiba rıbyöx nugul aku röböxna.

¹¹ Haul nöbö mölöu nöbö. Nî weik mönö yad pörıba rön, “Ñinj midöinj ä?” rimidla. Köp kai kitmidıl ki wön aku nugwön, an mag wä adakwör cininjö, rön, ususör rön, pañ mag akwör ri gir mijöña. Mönö kai kitmidıl ki pön, mönö yad adö panyöbö i ödör nigön tar mid ri aböña. Aliö alinj mönö, God nöbö mö madmag nigön pi ri ab aku, ñinj pisanj ör mijöña. ¹² Ñinj Nöbö Diba nugwo nugw pön midöi aku mi, nuö nuö wahax pi girön, alguna bimıl nımöña. ¹³ Krais nöbö mö yörık midöi bla magalıg, ñigö haul nöbö mölöu nöbö akuyöbö “Midöinj ä?” röia.

¹⁴ Nöbö Dib Jisas Krais ñigö magalıg uliöxön pi ri ab gi midanj; God nuñ ñigö magalıg madmag nig gi midanj; İnöm Leia nuñ ñigö magalıg pisanjio midanj.

Pol Galesia nöbö mö ñigö köp kai kitöŋa

¹ Nt Pol, Jisas mönö wä pön dub nöbö i midla. Jt mabö rimidil aku, nöbö mö bli yadmın rimidöi; rıb na keir yox nugwön rimidöi; Jisas Krais aipam, God Acö nuŋ rımın nuŋ höbkal öbılön Nöbö aku aipam, ñiŋ nuarö hogw akwör yadmın rimidla.

² An haul nöbö mölöu nöbö Krais adö midöl kiyöbö, ñigö haul nöbö mölöu nöbö Galesia Propins yöraku Krais adö midöi akuyöbö, “Ñiŋ midöiŋ ä?” rimidöla.

³ God Acö aipam, Nöbö Dib ana Jisas Krais aipam, ñigö uliöxön nugwidix midıŋ mid ri aböña. ⁴ An ap kib mag gwogwo rı grön midmıŋa, jt Nöbö Dib ana Jisas Krais, Acö ana God yadöŋ mönö aku pön, ap kib mag gwogwo rimidöl akuyöbö pıx aku örıx abnö, rön, anıŋ ñöx nigön öliŋ höb pön wöröxöŋa. Wöröxöŋ aku, nöbö mö ap kib mag gwogwo rimidöi mibıl piaku midmıŋa, jt nuŋ anıŋ kömö pıba wöröxöŋa. ⁵ Makwam, God Acö ana ib nuŋwa öim öim yadıŋ adöx sö duan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Jisas anıŋ ñöx nigön wöröxöŋ mönö wä akwör nugw pıŋıŋa

⁶ Nt rıb mıga yöxmıdla. God ñigö uliöxön, Jisas yad abmın, nuŋ ñigö ñöx nigön wöröxöŋ aku, jt yadkap ör ñiŋ God röböxön, mönö wä nuŋ aku röböxön, mönö yonyöbö keiryöbö pön höi mönö bli, mönö kt mönö waiö, me rön, nugw pıba rimidöia. ⁷ Mönö aku, Krais mönö wä aku yöi; hör nöbö mö bli hön, mönö inakmönö hör adö bli ñigö yadmın, ñiŋ yualöbön, “Mönö aku nugunıŋönö wöhö?” rön, rıb aku yox nugumıdöia. ⁸ Krais mönö wä ñigö höd yad nölmıŋ aku, mönö mı ödöriö akwör yad nölmıŋa. Makwam, an keir mönö ejol adöx yöd röul adö kau sebö i hön, mönö keiryöbö inakmönö bli ñigö yad nöiön aku, God nöbö aku yadan du rın nöi öim yönmıd yuö bö du öim öim yöraku

mıŋön aku waiö. ⁹ Mönö aku ñigö iswob yadmıdla. Nöbö i hön, mönö wä höd nugw pim akuyöbö yöi wöhö, mönö keiryöbö inakmönö bli ñigö yad nöiön aku, God nöbö aku yadan du rın nöi öim yönmıd yuö bö du öim öim yöraku mıŋön aku waiö.

¹⁰ Mönö yadmıdıl kt, nöbö mö akuyöbö ib na yadıŋ bıł sö duan, me rön, yadmıdöi. God nt nugwön wahax paŋ, me rön, yadmıdla. Mönö yadmıdıl kt, nöbö mö nugwıŋ wä ran, me rön, yadmıdöi. Nt al grön rıb aku yox nugwön mönö yadlöx aku, Krais mabö rı nölıb nöbö nuŋ i midöyöx.

God nuŋwör yadıŋ Pol mabö nuŋwa rımdıa

¹¹ Haul nöbö mölöu nöbö. Nt ñigö mi yadmıdla. Mönö mag wä nt ñigö höd yad nölmı aku, nöbö mö mönö rıg yadmıdöi akuyöbö yöi. ¹² Mönö aku, nöbö i yadıŋ nugwölım; mönö aku nöbö i nt yad nölmın pölım. Jisas Krais nuŋ keir nt wöxnö yad nölmın nuguma.

¹³ Ñiŋ nugwöia, höd nt Juda nöbö mö rıg rıbyöx nugumıdöi aliar rıbyöx nugumıdla. God nöbö mö nuŋ bla anadö wöröxıŋ, me rön, ñigö mı ödöriö rı gwogwam rımdıa. ¹⁴ Nöso nöbö mönö aku nugw pön, mı usüsör rımdıa; Juda nöbö nt pısaŋ nigıö dib röxmıŋ bla, ñiŋ rıg rımdöi mag akuyöbö yöi, nt paŋyöbö Juda lo mönö nugw ri abön, nöso nöbö rıg yadmıdöi mag akwör usüsör rön rımdıa.

¹⁵ Makwam mam nt yox pön hölön wop aku, God nuŋ nt uliöxön pı mabö rı nölıb nöbö nuŋwa i yad nigöŋa. Mai dib röxmön, God nuŋ keir wä rön wop akwör,

¹⁶ Ha na Jisas Pol nugwo yabumön, nuŋ nugw ri abön, Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñigö mönö wä na aku yad nöł ri abönıŋö, rön, Ha nuŋwa nt yabumın, nugw ri abma. Almın, Jisas mönö aku pödpöd rıg midö, rön, nöbö mö bli yad nugwölım.

¹⁷ Makwam Jisas höd yad nigmın, mönö wä pön dub nöbö nuŋwa midım akuyöbö ñigö nugunö, rön, Jerusalem duölım. Hör mögörib pad dib Arebia du midön, höuöil

hön, taun dib Damaskas m+dm+dlä. ¹⁸ K+im mös paŋ yöm+in, Pita Jerusalem m+idön yöra nuguba duön, nuŋ p+isaŋ wop m+iga m+idöl+m; hör wop paŋ paŋ akuyöbö mac adokwebö kwo (15) m+idma. ¹⁹ Makwam n+ Jisas mönö wä pön dub nöbö bli alig nugwöl+m; Pita Jisas p+ign+ŋ Jems yöŋö ñ+gör nuguma. ²⁰ Mönö kai k+tm+id+l k+, God nugugu m+id makwam, ñ+gö m+ ödöriö yadm+dlä.

²¹ Makwam n+ mai Siria Propins duön, Silisia Propins duma. ²² Höd wop aku, Kraiss nöbö mö nuŋ bli mögöri+b Ju-dia yuadö m+idim mögöri+b ulul akuyöbö mämäg ñ+ŋa n+ nugwöl+m aku, ²³ j+ nöbö mö bli mönö n+ aku piöx rag duön yadmä, “Nöbö Jisas mönö wä nuŋ aku yad höimöuön, an+ŋ r+ gwogwam r+m+id nöbö aku, weik Jisas mönö mag wä aku nöbö mö piaku yad nöl yöm+idö,” r+m+in, ²⁴ ñ+ŋ nugwön God ib nuŋwa yadm+in bil sö dum+da.

2

Pol Kraiss mönö wä pön dub nöbö bli p+isaŋ mögumrön, mönö paŋyöbö i yad ödör nigmä

¹ Makwam m+id+p duön, k+im paŋ paŋ akuyöbö ragp+id adokwebö kwo (14) yöm+in, haul Banabas an nöbö hogwa, Taitas nugwo yöl+ŋön Jerusalem dum+ŋa. ² God n+ wöxnö yadm+in Jerusalem dum+ŋa. Duön, nöbö mö Jisas nugw pim nöbö dib röxg m+dm+idöi akuyöbö p+isaŋ du möl i röm+idön, ñ+ŋ pödi yajöñ+ŋö, rön, Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñ+gö mönö wä pödpödiö yad nöl+m+id+l mönö aku ñ+gö yad yabuma. Mabö höd r+m aku aipam mabö mai c+in aku aipam p+in pal duölaŋ, me rön, mönö aku ñ+gö yad nöl ri abma.

³ Nöbö n+ Taitas nuŋ Grik yöbö aku, j+ nugwo uña ödörön+ŋö, rön, yadöl+m. ⁴ Makwam nöbö bli inakmönö hörön, Kraiss Jisas nöbö nuŋ bli röxg ñ+gön, tar hön an p+isaŋ m+idmä. Makwam an Kraiss Jisas nugwo c+rip g+ m+idön, Juda lo mönö keir keir adaku r+m+idölöl, tar m+id ri ab g+ m+idm+idölö aku, ñ+ŋ nugum+in, höbwab

ñ+ŋa gwogwo röŋa. Juda lo mönö keir keir adaku r+ŋ, me rön, hön inakmönö aku hör yadmä. ⁵ Makwam Kraiss mönö wä aku mönö ma akwör m+idaŋ, ñ+ŋ mönö m+ akwör nugw p+ine, rön, an inakmönö hörim mönö aku pöl+m+ŋ.

⁶ Makwam nöbö mö Jisas nugw pön nöbö dib röxg m+dm+idöi bla ñ+ŋ mönö bli n+ yadöl+m. Nöbö dib röxg yadm+dlä, j+ ñ+ŋ nöbö dib mönö nöbö ulm+idö aku n+ hör ap i röxa. God nuŋ nöbö diba p+ ri abna, nöbö ulm+idö p+ ri aböinö, rön, r+ib aliö akuyöbö yöx nugwöl. ⁷ Makwam ñ+ŋ nugumä, God nuŋ Pita aipam n+ aipam mönö wä nuŋwa yad nöl yöm+in mabö aku yad ñ+göŋa. God Pita nugwo yad ñ+gm+in, uña ödöröi nöbö mö bla ñ+gö yad nöl yöm+ida. N+ kwo algör ör yad ñ+gm+in, uña ödörölöi nöbö mö bla ñ+gö yad nöl yöm+idla. ⁸ Aku nugwön yadmä, “God Pita nugwo ölisö nuŋwa nölön nugwid+x m+dm+in nugug+rön, nuŋ du uña ödöröi nöbö mö akuyöbö ñ+gö Kraiss mönö wä pön dub nöbö m+id aku, Pol nugwo kwo algör ör ölisö nuŋwa nölön nugwid+x m+dm+in nugug+rön, nuŋ du uña ödörölöi nöbö mö akuyöbö ñ+gö Kraiss mönö wä pön dub nöbö m+idö,” r+mä. ⁹ Jems, Pita, Jon ñ+gö nöbö dib me r+m+idöi nöbö bla, God n+ mabö aku nölön aku nugwön, mabö ana adö paŋyöbö iör röliŋö, rön, Banabas an nöbö hogwa in palmä. Aliö alön, an mönö paŋyöbö i ñ+g ödör ñ+gm+ŋa nugwön ñ+ŋ yadmä, “Banabas Pol nöbö hogwa duön Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñ+gö Kraiss mönö wä aku yad nöl+ŋ, an piöŋö du uña ödöröi nöbö mö akuyöbö ñ+gö Kraiss mönö wä aku yad nöin+ŋö,” r+mä. ¹⁰ Makwam ñ+ŋ mönö paŋyöbö i yadön yadmä, “Duön mögöri+b piaku yömön, nöbö mö Jisas nugw p+m+idöi akuyöbö ñ+gö yad+ŋ, Jerusalem k+ m+idöi nöbö mö l+bl+b r+m m+idöi akuyöbö ñ+gö uplöböl+ŋ; ñ+gö r+g bli nöl+ŋ,” me r+mä. Aliö yadim mönö aku, n+ keir c+inö, r+mön, n+ m+ wä ra.

Pol nuŋ Pita yadyöxöŋa

¹¹ Makwam mai Pita taun dib Adiok hön, mag akuyöbö keir r+m+in, mag wä

i röianjö, rön, nugwo wöxnö yadyöxma. ¹² Aku agapim: nuñ höd Juda nöbö mö yöi mibil bla midön, nöbö mö Jisas nugw pim bla pisan ap nigio nigön nimida. Ji mai Jems nöbö nuñ bli Jerusalem yöbö hömä. Jems nöbö bla ni yajöña, “Nañ pödpöd rimin nöbö uña ödörölöi piaku pisan ap nimidlo,” cöninjö, rön, ipöxön, mai Juda nöbö mö yöi piaku pisan ap nimölön. ¹³ Almin, Juda nöbö mö höd röd du mögörib piaku midim bla, alön aku nugwön, ñinj kwo algör rimidmä. Haul Banabas kwo algör nugwön, ñinj rimidim mag akwör rimidöña.

¹⁴ Ji Jisas mönö wä aku aliö röböxmä aku nugwön, nöbö mö bla magalig nugugu midim nugugirön, ni Pita nugwo yadma, “Nagö Juda yöbö nöbö aku, ji Juda nöbö mö yöi akuyöbö röxg rimidlo. Ji weik pödpöd rimin nañ keir asix nigön, Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñigö, an Juda nöbö mö rig rimidöl rimidöl akuyöbö cine, rön, yadmidlo?” rima.

¹⁵ Acö mam aninj yöx pön hem aku, Juda nöbö mö yöx pön hömä. Aninj Juda nöbö mö yöi akuyöbö yöx pön hölim. ¹⁶ Makwam an Juda nöbö mö nugwöla, nöbö mö lo mönö adaku rim dum, God ñigö nugwön, nöbö mö kömö wä ni me rön yaden. Nöbö mö akuyöbö, Jisas Krais aninj ñöx nigön wöroxönjö, rön, nugwo nugw pöi nöbö mö bla akwör mi, God ñigö nugwön, nöbö mö kömö wä ni, me cöna. An Juda nöbö mö kwo algör ör lo mönö adaku rimin dum, God nugumin nöbö mö kömö wä nuñwa midölöl. Krais Jisas aninj ñöx nigön wöroxönjö, rön, nugwo nugw pön aku mi, God nugumin an nöbö mö kömö wä nuñwa midöla.

¹⁷ Rib ana yöx nugwöl aku, Krais mönö wä aku nugw pim, Krais aninj pi nuñ keir pisan pi nigliu nöl nigön aku mi, God nuñ aninj nöbö mö kömö wä ni, me cöna. Ji Krais mönö wä aku nugwön, an nöbö mö magalig ap kib mag gwogwo rimidöl aku wöxnö nugwöla. An Juda nöbö mö nugumin, Juda nöbö mö yöi akuyöbö ap kib mag gwogwo ribä midöi mag akuyöbö,

an Juda nöbö algör ribä maga rim midöla. Makwam, nöbö mö bli yajöña, Krais nuñ keir ap kib mag gwogwo rib mag aku ri gö nigöninjö, cöña. Aku mi wöhö. ¹⁸ An wopik nugwöla, Juda lo mönö hörirör rig yad mag akuyöbö rimin, God inj wödön aninj nöbö mö kömö wä nuñwa midöinjö, ren. An wopik nugwöl mönö aku mönö inakmönö. Makwam ni inakmönö, mönö hödyöbö aku iswob nöbö mö bla mönö mi röxg yad nöin aku, ni ap kib mag gwogwo rib nöbö midla. ¹⁹ Lo mönö ni pil pal nigöña nugwön wopik ni nöbapö röxg midön lo mönö aku nugwöi. Makwam wopik ni God nugwo wä cön adakwör cina. Krais bi katlö watlö um sö pil pal nigim aku, ni Krais pisan pil pal nig gim wöroxma. ²⁰ God Ha nuñwa ni uliöxön wöroxön aku, ni nugwo ciripmön mi, nuñ wöroxön aku, ni pisan wöroxma. Makwam, nugwo ciripmön, höd rig midmidil mag aliö akuyöbö midöi. Krais nuñ yuö ni kwo kömö mida. Weik ni mi kömö midön, nugwo rbyöx nugumön, ni rbyöx nöl adakwör rimidla. ²¹ God nuñ nöbö mö bla ñigö uliöxön wobön kömö pön mönö wä aku röd aböin. Nöbö mö bla lo mönö hörirör rol aku rim dum, God nugwön, nöbö mö kömö wä ni, me röx aku, Krais aninj ñöx nigön wöroxön aku hör wöroxöxa.

3

Ap kitib wä rimidöi akuyöbö wöhö; Jisas nugwo ciripön mi, God pisan nigio panjor mijninja

¹ Galesia nöbö mö, ñinj rib wä midöl. Nöbö kai rim ñigö u pilmidöi? Jisas Krais nugwo pil bi katlö watlö um sö nig cirim mönö mag wä aku, an ñigö yad nöl ri abmin nugumä. ² Makwam ni ñigö mönö panyöbö i yad nugumidla. Ñinj höd pödpöd rimidim, God nuñ Inöm nuñ aku ñigö nölön? Ñinj lo mönö rig yad akuyöbö rim, God nuñ Inöm nuñ aku ñigö nölön mönö ñinj Krais mönö wä yad nölmin aku nugw pim, God nuñ Inöm nuñ aku ñigö nölön? ³ Ñinj God Inöma pön mi, nöbö mö kömö wä nuñwa midöi aku, ji weik u

röxön, ölisö ana keir rön mid wä ciniñjō, rön, nugwōiñ ä? ⁴ Hōd Krais nugw pīm, ñigō rī gwogwam rim wop aku, nugwo rōbōxōlim. Jī weik pōdpōd rīmīn, lo mōnō i yadmīn, ñiñ mōnō aku pōn, Krais nugwo rōbōxbā rīmīdōi? ⁵ Nī yadīñ nugunōm. Ñiñ lo mōnō rīg yad akuyōbō rīmīn, God nuñ Inōm nuñ aku ñigō nōlōn ap rōlībā akuyōbō mibīl ñiñ piaku rī aku, mōnō ñiñ Krais mōnō wā nugwōn nugw pīm, God nuñ Inōm nuñ aku ñigō nōlōn ap rōlībā akuyōbō mibīl ñiñ piaku rī?

⁶ Ebrahim nugwo rībyōx nugwi. God Mōnō aku kai kitōn yadmā, “Ebrahim God mōnō yadōñ aku nugw pōñ makwam, God nugwo, nōbō kōmō wā nī, me rō,” rīmā.

⁷ Makwam, nugwi. Nōbō mō God Mōnō rīg yad aku nugwōn, “Mi yadō,” rōn nugw pīmīdōi bla, Ebrahim hōdīg nuñwa mīdōia. ⁸ God Mōnō maduar ör yadōña, Juda nōbō mō yōi piaku, God mōnō yad aku nugw pīñ, God ñigō nōbō mō kōmō wā nī, me cōniñjō, rōña. Mag akwōr, God Mōnō maduar ör Krais mōnō wā aku Ebrahim nugwo yadōña, “Nagō mīdlō aku mī, God nuñ nōbō mō akuyōbō magalīg ap wā nōiōniñjō,” rōña. ⁹ Ebrahim God mōnō yadōñ aku nugw pīmīn, God nugwo pī ōsōs rī ri abōñ mag akuyōbō, nōbō mō God Mōnō yad aku nugwōn, mi yadō, rōn nugw pīmīdōi akuyōbō, ñigō kwo algör ör pī ōsōs rī ri abōna.

¹⁰ Makwam nōbō mō lo mōnō adakwōr nugwōn rīmīdīñ, God anīñ pōniñjō, rīmīdōi nōbō mō bla, öliñ hōb dib ödōriō pōña. Aku agapīm: God Mōnō aku kai kitōn yadmā, “Nōbō mō yōn God lo mōnō kai kitīm mag akuyōbō magalīg mai ren aku, öliñ hōb diba pōniñjō,” rīmā.

¹¹ Makwam mōnō i God Mōnō kai kitōn yadmā, “Nōbō mō nī nugw pīmīdōi bla akwōr mī, nōbō mō kōmō wā na mīdōn, kōmō mījōñiñjō,” rīmā. Makwam nugwōla, nōbō mō lo mōnō adakwōr nugwōn rīñ diōn piaku, God ñigō nōbō mō kōmō wā nī, me rōn, penīm. ¹² Makwam lo mōnō rīg yad akuyōbō rīb adaku keir,

Krais mōnō wā aku nugw pīb adaku keir. Nōbō mō lo mōnō rīg yad akuyōbō ölisö ana keir ciniñjō, rī rībyōx nugwōñ bla, gwogwam cōña. God Mōnō kai kitōn yadmā, “Nōbō lo mōnō hōrīrōr magalīg mai cōn nōbō aku mī kōmō diōniñjō,” rīmā. ¹³ An God lo mōnō adaku rī wōhō nugwōn, öliñ hōb diba pība rīmīñ aku, jī Krais öliñ hōb dib aku pōn anīñ wobōn hōbkal pōña. God Mōnō kai kitōn yadmā, “Bī hōñ sō pīl pal nīg gīñ wōrōxōñ nōbō bla, God nuñ keir öliñ hōb painjō nōlañ pōniñjō,” rīmā. ¹⁴ Krais anīñ wobōn hōbkal pōñ aku, God Ebrahim nugwo mōnō wā yadōñ aku, Krais Jisas ran Juda nōbō mō yōi akuyōbō ap wā aku pīñ, me rōn, alōña. Juda nōbō mō yōi akuyōbō mōnō wā aku nugw pīm, God nuñ Inōm nuñwa anīñ Krais nōbō mō nuñwa nōlība rōña.

Lo mōnō aku keir; God cīnō, rōn, yad nīgōñ mōnō ölisö ma aku keir

¹⁵ Haul nōbō mōlōu nōbō. Nī ñigō mōnō i yajīna. Nōbō bli mōnō panyōbō i yad ödōr nīgōn, rīg yajōñ mag akwōr cōña. Nōbō i hōn mōnō aku rōd abōn amnīmab ren. ¹⁶ God nuñ Ebrahim ha nuñ aku yōñjō mōnō ölisö ma yad nīgība yadōñ aku, God Mōnō aku kai kitōn, “Ha piaku pīsanj,” kai kitōlim; “Ha nagō aku pīsanj,” kai kitmā. Ha panyōbō yadmā aku, Krais nugwōr yadmā. ¹⁷ Makwam nī yadmīdīl aku, God Ebrahim nugwo cīnō, rōn, yad nīgōñ mōnō aku, kīm mīga akwōr (430) mīdīp duōn, mai God lo mōnō aku nōlōña. Makwam, lo mōnō mai nōlōñ aku pōdpōd rōn, mōnō ölisö ma hōd yad nīgōñ aku hōr ap i rōxg örīx abōn? Akuyōbō alen. ¹⁸ Makwam nōbō mō lo mōnō mai rīm God ap wā nōlōx aku, God hōd aliō ainō rōñ mōnō aku rībyōx nugu gōr mīdōn ap wā nōlōxa. Makwam God nuñ Ebrahim nugwo hōd yad nīgōñ mōnō akwōr rībyōx nugu gōr mīdōn, nuñ keir Ebrahim nugwo rīg yad nīgōñ mag akwōr rōña.

¹⁹ Makwam ñiñ yajōña, “God nuñ Ebrahim nugwo ap wā yad nīgōñ aku hōr

nöl magwaim, nuñ pödpöd rīm+in lo mönō nölōñ owa?” cōña. God nuñ hōd meme Ebrahim nugwo mönō yad nīgōña; mai mī Ha yadōñ aku hōña. Wop mib+il yōraku nōbō mö ap kib mag gwogwo hör+rör pīlm+dōi aku, ñ+ñ gwogwam rīm+dōi mag ñ+ñ aku nugw+ñ, me rōn, God ñ+gō lo mönō nölōña. Makwam lo mönō aku, God ejol bla akwör rag hō nōbō i nugwo nōlm+in, nuñ piōñō rag du nōbō mö akuyōbō ñ+gō yad nölōña. ²⁰ Ebrahim ha nuñwa rīg cōñ+ñō, rōn, yad nīgōñ mönō aku mönō diba makwam, God nuñ keir hōn Ebrahim nugwo yadōña.

Lo mönō aku an+ñ mönō nōlm+ida

²¹ Ñ+ñ rīb i yōx nugwōn yajōña, “God an+ñ mönō mōs yadōña. Lo mönō yadōñ mönō aku, mönō ölsō ma yad nīgōñ mönō aku pīs+ñ nīg nugugu mīdölō,” cōña. “Mōnō hogw aku hör+rör mīdō,” cōña. Jī mönō hogw aku hör+rör mīdöl wōhō. God nōbō mö kōmō mīd+ib lo mönō i yadōx aku, an lo adakwör nugwōn rīm+in, God nuñ nugwōn an+ñ nōbō mö kōmō wā nuñ me rōxa. Jī lo akuyōbō i yadölōñ. ²² God Mönō kai kīt+im aliō akwör mīda. Nōbō mö mögōr+ib akuyōbō magalīg ap kib mag gwogwo adaku rīm rīm, p+ix aku ñ+gō wob nīg+m+in, ñ+ñ kōmō dub maga nīgöl. Jī nōbō mö Jisas Krais nugw pōñ bla, God mönō ölsō ma yad nīgōñ mag akuyōbō, ap wā yadōñ aku ñ+gō nōiōna.

²³ Krais hōlōñ wop aku, an nugwo nugw pōlm+ñ aku mī, kīlab+is nōbō kul yuadō bō rīg mīdm+dōi mag akuyōbō, lo mönō an+ñ wob yuō nīgōña. ²⁴ An+ñ wob yuō nīg+m+in, mönō nōl+ip duōn rība nōl+m nugug+rōn mīd+im, Krais hōm, an mönō wā nuñ aku nugw p+im, God an+ñ nōbō mö kōmō wā nuñ, me ra. ²⁵ Krais mönō wā aku nugw p+m+döl aku mī, wopik lo mönō an+ñ mönō nōl+ip dum+döl. ²⁶ Ñ+ñ Krais Jisas nugw p+m+dōi aku mī, ñ+ñ magalīg God halōu ha nuñwa mīdōia. ²⁷ Ñ+ñ rōbō palōn Krais nugwo c+ipōn mīdōi aku mī, ñ+ñ Krais rōxg keir yonjōbō bokw+ir

nīgōia. ²⁸ Makwam, Juda il aku hör, Grik il aku hör mīdölōi; nōbō mö nag mabō rīm+dōi akuyōbō hör, nōbō mö rīb ñ+ñ keir yōx nugwōn mabō rīm+dōi akuyōbō hör mīdölōi; nōbō il aku hör, mö il aku hör mīdölōi; ñ+ñ Krais Jisas nōbō mö nuñwa mīdōi aku, ila mī pañjōbō iōr mīdōia.

²⁹ Ñ+ñ nōbō mö Krais adō mīdōi piaku, ñ+ñ Ebrahim nōbō mö il nuñwa mīdōia nugwōn God nuñ Ebrahim mönō ölsō ma yad nīgōn, c+inō, rōn yadōñ mag akuyōbō, ñ+gō kwo algör pañ mag akwör cōna.

4

Krais nuñwör rīm+in God halōu ha nuñwa mīdōla

¹ Mönō nī yadm+d+il kī aliō mīda: nōbō mö bla wōrōx+ñ, ha ñ+ñ bla mai dib rōxōn ap añō bla pōña. Jī halōu ha hañala mīdōn peñ; dib rōxōn mönō, ap piaku magalīg pōña. Makwam, halōu ha piaku ap mīga mīd aku, jī ñ+ñ halōu ha hañala mīdōi mag akuyōbō, ñ+ñ nōbō mö nag mabō rīm+dōi aliō akuyōbō akwör mīdōia. ² Makwam nōbō mö halōu ha piaku ñ+gō nugwid+ix mīdm+dōi piaku, al aliō c+ine, rōn, yad+ip duōn, rīg ap ñ+ñ bla nugwid+ix mīd+im mīd+im, nuō yad nīgōñ wop akwör, ap ñ+ñ piaku p+m+dōia. ³ Makwam mag aliō akuyōbō akwör, an halōu ha hañal rōxg mīdōn rīb+yōx nugw ri abōin+ñ, kījaki, nōbāpō hōjöl, ap agap ap+im piaku mönō kai yadmā aku pōn, nag mabō rīb nōbō mö ñ+ñ bli rōxg mīdm+dōla. ⁴ Jī God yad nīgōñ wop aku mōdō wōxnō nīg+m+in, God Ha nuñ aku nugwo agal abm+in, Juda mö i Ha aku yōx pōn hōña. Yōx pōn hōm, nuñ Juda lo mönō adaku nugwōn, mīd+ip duōn, ⁵ Juda nōbō mö lo mönō nugum+dōi akuyōbō wobōn hōbkal pōña. Ñ+gō wobōn hōbkal pōñ aku, an God halōu ha nuñwa ödōriō mījñ+ñō, rōn, rōña. ⁶ Ñ+ñ halōu ha nuñwa ödōriō mīdōi aku, God nuñ Ha nuñwa Inōm nuñ aku yad abm+in, Inōm aku nuñ yuō an kwo hōñ aku mī, an God nugwo “Aba,* Acō,” me rīm+dōla.

3:21: Rom 8:2-4 **3:23:** Gal 4:3 **3:24:** Rom 10:4 **3:26:** Jon 1:12 **3:27:** Rom 6:3 **3:28:** Rom 10:12
3:29: Rom 4:13 **4:3:** Kol 2:20 **4:4:** Jon 1:14; Rom 1:3 **4:6:** Rom 8:15-17 * **4:6:** Jisas Arameik mönō nīg+m+ida. “Aba” me rōñ mönō mag aku il aku “Acō.”

⁷ Makwam, ñiñ nōbō mō, kɨjaki nag mabō rɨb nōbō mō rōxg mɨdmɨdōi piaku, weik God halōu ha nuɲwa mɨdōi aku mɨ, God halōu ha nuɲwa ñigō mōnō ōlɨsō ma yad nɨgōn, “Ñigō ap wā bla nōinō,” rōɲ mōnō aku, mōnō ñiñ ōdōriō.

Pol Galesia nōbō mō yadōɲa, “Ñigō rɨb mɨga yōx nugumɨdlō,” rōɲa

⁸ Makwam hōd ñiñ God nugw pɨmɨdōlōi wop aku, ñiñ nag mabō rɨb nōbō mō rōxg mɨdōn, ap inakmōnō bla hōjōpal gɨrōn, ipōx gɨrōn, rɨ mɨdɨp duōn, mɨd ri abmɨdōlōi. ⁹ Jɨ weik ñiñ God nugw pɨmɨdōia. Ñiñ God nugwo nugwōn pōlōi; nuɲwōr ñigō nugwōn pa. Makwam pōdpōd rɨmɨn ñiñ hōbkal duōn, hōd rɨ gwogwam rɨmɨdōi mag akuyōbō iswob rɨba rɨmɨdōi? Almɨdōi aku, iswob nag mabō rɨb nōbō mō bla rōxg ōlōx mɨjɨnɨjō, rōn, rɨmɨdōi ä? ¹⁰ Nōbō mō bla ōim wopik wop dib me rɨmɨdōi mag aliō akuyōbō, ñiñ kwo paɲ mag aliō akwōr rōn, wopik wop dib, rōun kɨ rōun dib, kɨm kɨ kɨm dib me rɨmɨdōia. Aliō alōn, rɨ gwogwam rɨmɨdōia. ¹¹ Makwam, nɨ mōnō wā ñigō yad nōlmōn nugwim aku, weik rōbōxbā maga rō, rōn, ñigō rɨb mɨga yōx nugumɨdla.

¹² Haul nōbō mōlōu nōbō. Nɨ ñigō lɨb pɨlɨm nugwōn ususōr rōn yadmɨdla! Nɨ hōd Juda lo mōnō nugumɨdɨl akuyōbō rōbōxōn, ñiñ hōr rɨg mɨdmɨdōi mag akwōr rɨg mɨdɨl aku, ñiñ kwo algōr ōr lo mōnō aku rōbōxōn, nɨ rɨg mɨdɨl mag aliō akuyōbō mɨjōɲa. Hōd ñiñ nɨ rɨ gwogwam rōlim. ¹³ Ñiñ nugwōia, hōd nɨ ap rōɲ aku mɨ, nɨ u mōgōrɨb ñiñ yōraku mɨdōn, ñigō mōnō mag wā aku yad nōlma. ¹⁴ Nɨ ap rōɲ aku, ñiñ ōlōxmɨdmā, jɨ ñiñ nɨ ipɨtmɨn, rōbōxōlim; God ejol i mōnō Krai Jisas nuɲ keir hōm pɨ ōsōs rɨ ri abōyɨx mag akuyōbō, nɨ aliō pɨ ōsōs rɨ ri abmā. ¹⁵ Ñiñ hōd mɨ ōdōriō wahax pɨ gɨrōn nɨ pɨ ri abōn, ōgwō yōxōn, māmāg ñiñ bla pɨ pugul nɨ nōlɨbā maga rōx aku, amɨn pɨ pugul nōlōyɨxa. ¹⁶ Makwam weik nɨ pōdpōd rɨmɨn rōbōxōi? Mōnō mi yadm

adaku nugumɨn ōlɨsō wōlmɨn, nɨ ipɨtmɨn nugwōi ä?

¹⁷ Nōbō mō ñigō mōnō nōlmɨdōi bla, rɨb gwogwo yōx nugwōn akuyōbō almɨdōia. Pol nōbō piaku rōbōxōn, mōnō an yadmɨdōl akwōr mai dine, rōn, almɨdōia. ¹⁸ Nōbō mō usus rōn ñigō mag wā rɨ ri abōñ aku wā. Makwam ñiñ ōim ōim mag akwōr rɨɲ. Nɨ ñiñ pɨsaɲ mɨjɨn wop aku aipam, pad piaku mɨjɨn wop aku aipam ñigō rɨbyōx nugwōn mag wā rɨ ri abōñ aku wā. Makwam nɨ pad piaku mɨjɨn wop aku ñigō inakmōnō hōrōn rɨmɨdōi mag aku, wā rōl.

¹⁹ Makwam halōu ha madmag yōbō nɨ bla. Hōd, “Krais mōnō wā aku yad nōlmōn, ñiñ nugw pɨɲ, Krais yuōrɨb ñigō kwo mɨdaɲ,” me rōn, ñigō yad nōl ri abōn rɨmɨdɨl aku, mō bla halōu ha yōx pōn hōba rɨm, ōlɨɲ diba rɨg pɨl mag akuyōbō, nɨ rōɲa. Makwam weik iswob, Krais ñigō yuōrɨb kwo mɨdaɲ, me rōn, ñigō yad nōl ri abmɨdɨl kɨ, mō halōu ha yōx pōn hōba rɨm, ōlɨɲ diba rɨg pɨl mag akuyōbō, nɨ iswob rɨmɨda. ²⁰ Nɨ ñiñ pɨsaɲ mɨdlōx aku, mōnō kai pōn yajɨnō, rōn, nugulōx aku, jɨ pad pik mɨdɨl aku mɨ, nɨ ñigō rɨb mɨga yōx nugumōn, rɨb na met um ha.

²¹ Makwam ñiñ lo mōnō akwōr nugunɨjō, rɨmɨdōi aku, nɨ nugula ñiñ lo mōnō yadōɲ aku nugw ri abōlim. ²² Mōnō aku kai kɨtōn yadmā, “Ebrahim ha mōs yōx pōn hōɲa. Ha nuɲ i, halōu mō i Ebrahim mōnɨɲ aku nugwo nag mabō rɨ nōlmɨd mō aku pōn ha yōx pōn hōɲa; ha nuɲ i, nag mabō rɨmɨdōl mō aku, mōnɨɲ nuɲ ōdōriō aku pɨsaɲ yōx pōn hō,” rɨmā.

²³ Nag mabō rɨ nōlmɨd mōnɨɲa yōx pōn hōɲ ha aku, halōu ha rɨg yōx pōn hōmɨdōi mag aliō akuyōbō yōx pōn hōɲa; jɨ rɨb nuɲwa keir yōx nugwōn rɨmɨd mōnɨɲ aku, mō wōsɨma mɨdɨm, God nuɲ Ebrahim nugwo mōnō ōlɨsō ma rɨg yad nɨgōn, ha i yōx pōn hōnaɲō, rōn, rɨg yadōɲ mag akwōr ha i yōx pōn hōɲa.

²⁴ Haiwo adō aliō akuyōbō, mōnō bli hōd rōxg mɨda. Mō mōs, mōnō ōlɨsō ma yad nɨgɨb mōs. Mōnō ōlɨsō ma yad nɨgɨb i Ōnōɲ Pɨd Sainai yōbō hōn, halōu

ha yōx pōn hōm, ñiŋ nag mabō akwōr ri gōr mījōña; Hega maku pal. ²⁵ Mō Hega nuŋ Ōnōŋ Pīd Sainai mōgōrīb Arebia yōraku yōbō mō. Nuŋ taun dib Jerusalem weik riŋ mīd akuyōbō mīda. Aku agapīm: Jerusalem aipam halōu ha nuŋ pia aipam nag mabō rīmīdōia. ²⁶ Makwam Jerusalem adōx yōd rōul adō kau sō mīd aku, nōbō mō nag mabō rōn dueñ. Mōgōrīb aku mam an.

²⁷ Maduar ör wopal i God Mōnō kai kitōn yadmā,

“Mō wōsīm halōu ha yōx pōn hōl aku, mī ödōriō wahax pōna.

Mō ha pōn hōnōb rīmīn nīmōl aku, wā raŋ nugugīrōn, wahax pōna.

Mō wōsīm aku, il nuŋwa diba mīdība rīmīdōia; jī mō nōbōñiŋa pīsaŋ yōnmīdōi aku, il nuŋwa diba mīdenīŋō,” rīmā.

²⁸ Haul nōbō mōlōu nōbō. God nuŋ mōnō ōlīsō ma yad nīgmīn, Sera nuŋ Aisak yōx pōn hōŋa. Mag aliō akuyōbō, God mōnō ōlīsō ma yad nīgmīn, ñiŋ halōu ha nuŋwa mīdōia. Makwam, ñiŋ Aisak rōxg mīdōia.

²⁹ Wop aku, Ebrahim ha nuŋwa nōbō mō halōu ha riŋ yōx pōn hōmīdōi mag akuyōbō yōx pōn hōŋ ha aku, ōbīlōn, pīgnīŋ nōbō God Inōma rīmīn yōx pōn hōŋ ha aku nugwo nugumīn, ōlīsō wōlīm, ri gwogwam rōŋa. Makwam mag akuyōbō, weik Juda nōbō mō lo mōnō nugumīdōi bla, anīŋ nōbō mō Jisas nugw pīmīdōl bla algōr ör rīmīdōia.

³⁰ God Mōnō aku kai kitōn yadmā, “Nag mabō ri nōlīb mō nuōmarō hogwa ñiŋgō yad abō. Nag mabō ri nōlīb mō ha nuŋ aku, naŋ mō ödōriō pōn ha yōx pōn hōmō ha aku, ap nuŋ bli penīŋō,” rīmā.

³¹ Makwam, haul nōbō mōlōu nōbō nugwi! An nag mabō ri nōlmīd mō aku halōu ha nuŋwa mīdōlōl; an nag mabō rīmīdōl mō aku, Ebrahim ödōriō pōŋ mō aku halōu ha nuŋwa mīdōla.

5

Naga mīdmīŋa, Krais anīŋ wobōn hōbkal pōŋ aku mī, Juda lo mōnō bla lo an yōi

¹ Krais anīŋ aŋadō wobōn hōbkal pōŋ aku, mai Juda lo mōnō i anīŋ mōnō diba yadōlaŋ, me rōn, anīŋ wobōn hōbkal pōŋa. Krais alōŋ mag aku rībyōx nugu gōr mījōña; hōd Juda lo mōnō aku nōbō dib ñiŋ i rōxg nīgmīn, nugwo nōbō mō nag mabō rībī rōxg mīdmīdmā aku, iswob hōbkal dueñīm. ² Nī Pol ñiŋgō mōnō yadmīdīl kī nugw ri abōña! Juda ada mōnō ana pīne, rīmīdōi akuyōbō ñiŋgō yōwō riŋ, ñiŋ uñ ñiŋgō ödōcōñ aku, mai Krais ñiŋgō rī nōlīb maga nīgen. ³ Nī ñiŋgō iswob yad nōl ri abība rīmīdla! Nōbō piaku mōnō ana pīne, rīmīdōi akuyōbō ñiŋgō yōwō riŋ, ñiŋ uñ ñiŋgō ödōcōñ aku, mai ñiŋ Juda lo mōnō aku magalīg pōn mai diōña. ⁴ Ñiŋ, “Juda lo mōnō mai riŋ duan, God anīŋ nugwōn, ‘Nōbō mō kōmō wā nī,’ me cōnīŋō,” rōn rībyōx nugumīdōi nōbō mō piaku, Krais nugwo rōbōxōia; nōbō mō nuŋwa mīdōlōi. Ñiŋ aliō nugumīdōi aku, Krais ñiŋgō uliōxōn pīb maga nīgōl. ⁵ Jī God Inōma yuōrīb an kwo mīd nōbō mō piaku, God anīŋ nugwōn, “Nōbō mō kōmō wā nī,” me cōn wop aku pōx mīdōn wā rīm nugugīrōn, rībyōx gība alīg mīdōla. ⁶ Nōbō mō Krais Jisas nugwo cīrīpōn mīdōi piaku, uña ödōrōnō ödōrōl aku hōr ap. Ap diba paŋyōbō iōr mīda: Krais nugw pōn, nōbō mō akuyōbō ñiŋgō madmag nīgnīŋa.

⁷ Ñiŋ hōd yōn ri abmīdōi aku, jī weik nōbō kai ñiŋgō mōnō inakmōnō hōrmīdmīn nugwōn mōnō mī aku rōbōxōi? ⁸ God ñiŋgō yad wō rīmīd aku, nuŋ ñiŋgō mōnō inakmōnō aliō akuyōbō hōrmīdōl. ⁹ Nōbō mō bla ap is me rīmīdōi aku mōnō i yadōn yadōia, “Is ul mīŋi wit mag hauya wi yōj mōl dib bō alīg nīgmīn, is aku keir dumīd dumīd wit mag hauri aku wōl dib rōxōnīŋō,” rōia. ¹⁰ Krais pīsaŋ nīgiō nīgōn mīdōl makwam, nī rībyōx nugula, mōnō na yadmīdīl kī ñiŋ keir paŋ aliar nugwōña. Makwam nōbō kai nuŋ hōn,

inakmönö hörön yadim, ñiñ rīb i rīb i yöxmīdōi aku, nōbō aku mōnō diba yōxōn painjō ōlīñ hōb pōna.

¹¹ Makwam haul nōbō mōlōu nōbō nugwi! Nī Krai nugw pīmīdōi nōbō mō bla ñigō uña ōdōcīne, rīlōxisōñjō, nōbō piaku nī rī gwogwam rōlōyix. Nī uña ōdōcīne, rīlōxisōñjō, Krai nuñ nōbō mō piaku ñōx ñigōn bī katlō watlō um sō wōrōxōñ mōnō wā aku nugumīn ōlīsō wōlōlōx. ¹² Makwam rīb na, nōbō inakmönö hörmīn ñiñ gwogwam rīmīdōi, nōbō piaku ñigōr aṇadō ōdōcōñ aku waiō!

¹³ Makwam haul nōbō mōlōu nōbō. Krai anīñ aṇadō wobōn hōbkal pōñ aku, mai Juda lo mōnō i anīñ mōnō diba yadōlan, me rōn, anīñ wobōn hōbkal pōña. Makwam rīb aku yōxōn kwōnō, rīb ñiña keir yōxōn amnōr rīmījeñ; nōbō mō akuyōbō ñigō uliōxōn, pī ōsōs rī ri abōña. ¹⁴ God lo mōnō aku magalīg pī ñigliu nōlmīn, mōnō mag pañyōbō iōr mīda: “Nañ nañ keir madmag rīg ñiglō mag akuyōbō, nōbō mō hör akwebō algōr ōr madmag ñigō.” ¹⁵ Makwam, ñiñ keir nugw rī abōña. Hōn wōñō bla rīg rīmīdōi mag akuyōbō ōlīsō wōlan, ñiñ nuō nuō cōñ aku, ñiñ magalīg pīn bīcōña.

Rīb hör yōxmīdōi adaku rōbōxōn, God Inōma rībyōx nōiōn adakwōr cōña

¹⁶ Makwam, ñigō yadmīdla, God Inōma ñigō rība nōiōn adakwōr cōña. Almījōñ aku mī, rīb ñiña keir yōxōn ap kib mag gwogwo rīmīdōi adaku rōbōxōña. ¹⁷ Rīb mag hogw aku, rīb mag i adōi pīxīp diōna, rīb mag i adōi pīxīp diōn aku mī, cīnīñjō cōñ adaku rībā maga ñigen. ¹⁸ Jī God Inōma ñigō rība nōlan mag akwōr cōñ aku, Juda lo mōnō bla lo ñiñ yōi. ¹⁹ Nōbō mō rīb ñiña keir yōx nugwōn rīmīdōi adaku, mō kib nōbō kib rōn, amnōr rīp yōnōn, mī rī gwogwam rōn, ²⁰ god inakmönö piaku hōjōpalōn, kīj rōn, nōbō mō bla ñigō rīb gwogwo yōx nugwōn, nuō nuō rōn, ap ñiñ bla ap nī i alīg mīdōlō rōn, mī ōlīsō wōlmīn nugwōn, nī keir nōbō diba mījīnō, rōn, nuō nuō

yadōn, asīx du hörīrōr mīdōn, ²¹ ap ñiñ piaku nī i rōxg mīdōxisōñjō, rōn, rōbō ōlīsō nīmōn u pīlōn, ap mag mīga akwōr nīmōn, mag nugub nugwōlība rōn, mī rī gwogwam rōia. Nī ñigō hōd yadim mōnō aku weik iswob ñigō yadmīdla: nōbō mō mag akuyōbō rīmīdōi piaku, God ñigō pōn nugwidīx mīdenim.

²² Jī nōbō mō God Inōma ñigō rība nōlmīn nugugīrōn rīm dumīd akuyōbō, nōbō mō akuyōbō madmag ñigōn, wahax pōn, hōbwab hōimōlība mīdōn, nōbō mō bla uliōxōn pī ōsōs rī ri abōn, mōnō ñiñ keir yajōñ mag akwōr rōn, ²³ nōbō mō bli pīsañ mōnō hōimōliō ñigōn pī ri abōn, nōbō mō bli ñigō rī gwogwam rīñ, painjō ōlīsō rōdmījeñ. Aiōñ aku, lo mōnō i ñigō mōnō diba yaden.

²⁴ An Krai Jisas nōbō mō nuñwa, rīb hör yōxōn amnīmab rīmīdōl mag aku rōbōxōla. Almīdōl mag aku bī katlō watlō um sō Krai Jisas pīsañ wōrōxōña.

²⁵ Makwam, God Inōma nuñ anīñ kōmō mag yōñyōbō nōlmīn, kōmō mīdōl aku mī, God Inōma ap agapīm anīñ yajōn aku, pañ mag akwōr cīnīña. ²⁶ Makwam an keir ib diba mīdan, me rōn, nuō nuō yadōn, ap ñiñ akuyōbō ap na alīg mīdōxisōñjō, rōn, rībyōx nugwōinīñ.

6

Nōbō mō bla madmag ñigōn, pī ōsōs rī ri abōña

¹ Haul nōbō mōlōu nōbō. Nōbō mō an bli ap kib mag gwogwo adō bli rīmījōñ aku, ñiñ nōbō mō God Inōma nuñ yuō ñiñ kwo mīd nōbō mō bla, ñigō mōnō hōimōliō mīda yadōn, yad nōl rī abīñ, yōrbō mīd rī abīñ. “Wop bli an kwo algōr ōr rībā maga rō,” rōn, nugw rī abōña. ² Nōbō mō ana bli ōmōrō pīmīdīñ, ñigō uliōxōn nugwidīx mīdīñ, ñiñ mīd rī abīñ. Akuyōbō aiōñ aku, Krai lo nuñ rīg yadmīd mag akuyōbō cōña. ³ An keir ap wā i mīdōl. Nōbō mō bli, an keir nōbō mō wā me cōñ aku, inakmönö hōcōña. ⁴ Nōbō aku nōbō wā mōnō nī nōbō wā, me rōn, aliō rībyōx nugumījeñ; nī keir mag wā rīlōnō mag wā

röiö, rön, rīb akwör yōx nugwōña. ⁵ Aku agapim: an pañ pañ ömörö hörirör mid aku nugwön, pödpöd pödpöd rön mid ri abnīñ aku, an keir nugw ri abnīñ.

⁶ Makwam nöbö mö Kraiis mönō wā yad nölmidöi bla, nöbö mö mönō aku nugumidöi bla, mönō yad nölīb nöbö mö piaku ñigö uplōbōlīñ; ap wā ñīñ mīd bla ñigö bli nuöm ñig nölīñ.

⁷ Makwam, God nöbö u, nī ap kib mag gwogwo cīn aku nugwenīñ, rön, nugumīñ. Cīnīñ mag akuyöbö, anīñ painö kwo algör cōna. An nugwōla, ap yunīñ akwör pīlōx rag hōnīñ; hör ap bli pīlōx rag hōinīñ. ⁸ Rīb ana keir yōx nugwöl akuyöbö ap yunīñ, cīnīñ aku, ödöi gwogwo du gīrön, aṇadö pīn bīrön, rīn öim yōnmīd möla dub mag aku pīlōx rag hōnīñ. Makwam God Inōma rība nöl aliar ap yunīñ, cīnīñ aku, God Inōma anīñ rañ, kōmō öim mīdīb mag aku pīlōx rag hōnīñ. ⁹ Makwam, ipītmīn nugugīrön, mag wā rī ri aböl mag akwör rōbōxōinīñ, kwockwoc pal ap yuön, mai ap mag wā pīlōx rag hōnīñ. ¹⁰ Makwam ap nīmīb aku ölisö pīlöl wop kī, nöbö mö Kraiis adö mīdöi bla ñigö pī ri abīb maga rīmījōn aku, pī ri abnīm. Makwam nöbö mö hör piaku ñigö magalīg pañ mag akwör cīnīm.

Krais an ñōx nīgōn bī katlō watlō um sō wōrōxōñ akwör ap dibīm

¹¹ Nī yadmōn, nöböhöd na i köp kī kai kīta. Makwam weik imag na keir kai kītmīdīl aku mī, mönō mag dib dib akuyöbö kai kītmīdla.

¹² Nöbö mīxīñ akwör nugwön, aku mag wā, aku mag gwogwo, me rīmīdöi nöbö bla, usus rön uña ödöcīne, rīmīdöia. An Kraiis bī bī katlō watlō um sō wōrōxōñ mönō aku yadīñ, Juda nöbö bli ölisö rōdōn anīñ rī gwogwam cōñīñ, rön, ipōxōn aliö yadöia. ¹³ Uñ ñīñ keir ödöröi aku, jī Juda lo mönō bla magalīg mai duölöi. Ñigö uña ödöcīne, rīmīdöi aku, mai ñīñ wahax pōn, Juda nöbö bli ñigö yajōña, “An yadmīn mönō ana pōn mīxīñ ñīñ al aliö röinö,” cōña. ¹⁴ Makwam nī ap pañyöbö iör

rībyōx nugwön wahax pīmīdla: Jisas nī ñōx nīgōn bī katlō watlō um sō wōrōxīm, nī pīsañ wōrōxma aku nugwön mī, wahax pīmīdla. Nun pīsañ wōrōxīm aku, nöbö aṇadö wōrōx akuyöbö alīg mīdmōn, nöbö mö mögōrīb kīyöbö ap ñīñ wahax pīmīdöi bla, nī wā röl. Makwam nöbö mö piaku algör nī nugumīn, nī hör ap i rōxg nīgīmīn, nöbö aṇadö wōrōx nöbö i rōxg mīdla.

¹⁵ Uña ödörönö ödöröl aku hör ap. Makwam God rīmīn, nöbö mö yōñyöbö wōxnö nīgōn nöbö mö nuñwa mīdöl aku ap dibīm. ¹⁶ Mönō yadmīdīl kī mai dumīdöi nöbö mö bla akwör ñīñ Isrel nöbö mö God nöbö mö nuñwa ödöröi. God ñigö uliöxōn pī ri abañ nugugīrön ñīñ tar mīd ri ab gī mījōña.

¹⁷ Nī mönō mag pañyöbö i mīd aku ñigö yadība rīmīdla. Jisas mönō wā aku yadmōn, nī palmīn adlöi bla mīd aku mī, nöbö bli hōn nī ömörö bli pī nölölīñ.

¹⁸ Haul nöbö mölōu nöbö nī bla. Nöbö Dib ana Jisas Kraiis ñigö uliöxōn, pī ösös rī ri abōn nugwidīx mījōna. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Pol Epesas nöbö mö ñigö köp kai kitöña

¹ Nî Pol. God nî yad nigmin, Krai Jisas mönô wä pön dub nöbö i midön, ñigö God nöbö mö nuñwa taun dib Epesas midöi bla, köp kî kai kitmidla.

² God Acö an aipam, Nöbö Dib Jisas Krai aipam, ñigö uliöxön pî ri abîñ, ñîñ mid ri aböña.

Krais pîsan midöl aku, nuñ inöm ana ap wä nölmîda

³ Nöbö Dib ana Jisas Krai Nuö nuñwa God nugwo ri ablañe cîñim. Nuñ Ha nuñwa nugwo agal abmin hön anîñ pîmin mî, nugwo cîrîpmîñ, adöx yöd röul adö kau sô ap wä wä mid akuyöbö magaliñ inöma anîñ nöla. ⁴ Mögörib maduar ör ib hör i rî nigölön wop aku God yadöña, “Krais nöbö mö nuñwa mijöñ akuyöbö, ñîñ nöbö mö lei gudogudö, nöbö mö hölul midöl nî bla mijöñîñö,” röña.

Makwam, maduar ör ib hör i God nöbö mö madmag nigön, ⁵ rîb nuñ akwör yöx nugwön yadöña, “Ha na Jisas Krai ñigö pön nöbö mö akuyöbö, halöu ha na keir röxg midîñ, nî keir ñigö pön rîg winö,” röña. ⁶ Aliö rön, Ha madmag yöbö nuñ aku amin agal abmin hön, anîñ pî Nuö imag rola nigön aku mî, an wä rîmin nugugîrön ib nuñwa yadîñ adöx sô duañ.

⁷ Jisas Krai hañ nuñwa pînmîñ wöroxön anîñ wobön höbkal pîmin, God, Nöbö wä ödöriö aku, anîñ mî göj uliöxön, ap kib mag gwogwo rôl bla nugwön röböxa. Makwam, an nugumîñ God nuñ nöbö mö bla mî göj uliöxa. ⁸ God nuñ rîbyöx nugw ri abön ap akuyöbö magaliñ nugw aku, anîñ ap wä wä piaku amnîmab nöla. ⁹ Makwam God nuñ Krai pîsan agapîm rîba röñ aku, ap umadiö midmîd aku anîñ wöxnö yadîm nugwöla. ¹⁰ God wop mai yad nigön wop aku, ap adöx yöd röul adö kau sô aipam, ap mögörib il kî

aipam, Krai panyöbö akwör nuñ magaliñ nugwidîx mijöña.

¹¹ God nuñ keir rîbyöx nugwön yad nigön aku, magaliñ rîba rîmîda. God nuñ keir rîbyöx nugwön yad nigöña, an Krai cîrîpöl nöbö mö bla, nöbö mö nuñwa keir wöxnö nigîñña. God nuñ maduar ör ib hör i aliö rîbyöx nugwöña. ¹² Nuñ alön mag aku, an nöbö mö Krai nugwo höd nugw pîmîñ bla, God ib nuñwa yadîñ bîl sô duañ, me rön, röña. ¹³ Makwam ñîñ kwo algör ör, Krai mönô wä, nöbö mö kömö pîb mönô mî aku nugw pîmin, God ñigö pön, Inöm Leia yuö ñîñ kwo nigön, Krai nöbö mö nuñwa ödöriö yad nîga.

¹⁴ God Inöma yuö an kwo mid aku mî, an nugwöla, God ap wä wä nöbö mö na mai nöinö, röñ, ap bla, an mai pön mid ri abîñña. Makwam, God ib nuñwa yadîñ bîl sô duañ.

Pol nuñ God höjöpälöña

¹⁵ Makwam, nî höd nugumön, ñîñ Nöbö Dib Jisas nugw pön, nöbö mö nuñ bla ñigö madmag nigmidöi aku, ¹⁶ nî ñigö uplöböi; öim öim ñigö, me rön, God nugwo ri ablañe rön, höjöpäl gîr midla. ¹⁷ Nöbö Dib ana Jisas Krai God nuñ aku, Acö Nöbö wä keiryöbö aku, nugwo öim yad nugwön yadmîdla, nuñ Inöma ñigö nöiöña nugwön Inöma nuñ ñigö rîb wä nölon, God nuñ nöbö pödiöm mid aku ñigö yabuan, ñîñ God nugwo nugw ri aböña. ¹⁸ God höjöpälön yadmîdla, nuñ madmag ñîña yuö kwo mil nuñwa mîp îxan, Krai nöbö mö nuñwa ap wä keiryöbö nöliîba rîmid aku nugwöña. Ap wä aku nöinö, rön, God ñigö yad wö röña mî. ¹⁹ God höjöpälön yadmîdla, nuñ madmag ñîña yuö kwo mil nuñwa mîp îxan, nuñ Nöbö ölisö keiryöbö ödöriö rîmin, an nöbö mö Krai mönô wä nugw pîmidöl bla ölisö aku pîb maga rî aku nugwöña. Ölisö aku God îñsö nuñ akwör mîda. ²⁰ Krai anadö wöroxîm, God ölisö nuñ mag akwör Krai pabîl nölon, adöx yöd röul adö kau sô pön wölu imag mîrîx nuñwa adö nigöña. ²¹ Krai nuñ

du God pisanj römüd gi mid aku, inöma adöx yöd röul adö kau sö höd nugwidix midmidöi bla aipam, inöma adöx yöd röul adö kau sö mai nugwidix mijöñ bla aipam, ib ñiña magalig il yöra bö midmin, Krais ib nuñwa mi bil sö midim nugugirön, magalig mo nuñwa mida. ²² God nuñ nöbö mö ap bla magalig pi Krais moa nigöña. Makwam an Krais nöbö mö nuñ bla magalig, God nuñ Krais nugwo yöcmaca yad nigöña. ²³ An Krais nöbö mö nuñ bla Krais mixiñ nuñwa midöla. Krais yöcmaca aipam mixiña aipam mid maku pal.

2

Krais nuñwör rimin, an kömö midöla

¹ Ñiñ ap kib mag gwogwo rimidim aku, ñiñ nöbö mö anadö wöröx nöbäpö röxg midmidöia. ² Nöbö mö mögörib il ki ap kib mag gwogwo rimidöi mag akuyöbö, ñiñ keir höd algör ör rimidöia. Höd wop aku, inöm adöx sö midöi bla nöbö dib ñiña rig ri mag akuyöbö, ñiñ kwo algör ör rimidöia. Inöm aku nuñ nöbö mö God Mönö yöxmädölöi bla yuö ñiñ kwo mida. ³ Makwam höd an magalig pañ mag akwör rimidmija. Rib ana keir yöx nugumidmij mag akwör ri girön, rib hör bli yöx nugub maga nigölmijn, ap kib mag gwogwo akwör rimidmija. Makwam, nöbö mö bla ri gwogwam rim, God ñigö painö ölin höb diba nöliba rimid mag aku, an algör ör rimidmija.

⁴⁻⁵ Makwam, an nöbö mö anadö wöröx nöbäpö röxg midmin, God pisanj midib maga nigölmijn, God nöbö mö öim öim lib pilim nugw Nöbö aku, anij madmag ödöriö nigön, Krais pisanj kömö pa. God nuñ ñigö lib pilim nugw aku mi, ñigö kömö pa. ⁶ God anij Krais pisanj pabil nölon, adöx yöd röul adö kau sö pön wölu Krais Jisas pisanj römüd nölöña.

⁷ Makwam God alön mag aku, nöbö mö mai yöx pön höñ bla, ñiñ God nuñ anij ñöx nigön Krais Jisas nugwo agal abön,

anij ri ri abön aku nugwön, God nuñ nöbö wä keiryöbö ödöriö, nöbö mö mi göj uliöx aku nugwin, me rön, aliö alöña. ⁸ God ñigö uliöxön kömö pa. Krais mönö wä aku nugw pim aku mi, nuñ aliö alöña. Makwam ñiñ Krais nugw pimijn ñigö pa aku, ölisö ana keir rimijn anij pö, rön, yadmijeñ. God nuñwör ñigö ap wä aku hör nöla. ⁹ Ñiñ Krais nugw pim ñigö pa aku, ñiñ ap wä i rölim. Makwam, ib ñiña keir yadijn bil sö dubä maga nigöl. ¹⁰ Makwam God anij pön Krais Jisas nöbö mö nuñwa ri nigön aku, God maduar ör ribyöx nugwön, an kömö pañ, an piönö nöbö mö bla ñigö pi ösös ri ri abijn, me rön, anij aliö alöña.

Krais nuñ Juda nöbö mö bla pön, Juda nöbö mö yöi bla pisanj pi nigliu nölöña

¹¹ Ñiñ nugwöia, nuö nuöm ñiñ bla Juda nöbö mö yöia nugwön ñigö yöx pön hömä aku, ñiñ kwo algör ör Juda nöbö mö yöi. Juda nöbö mö bla ib ñiña keir yadön, 'uña ödöri' rimidöia. Nöbö piaku ñiñ mixiñ akwör aliö alöia. Makwam ñigö Juda nöbö mö yöi bla iba yadön, 'uña ödörlö' rimidöia. ¹² Makwam uplöbmijeñ. Ñiñ höd Krais ada bli midölim; ñiñ Isrel il aku rinadö midmä; God mönö ölisö ma yad nigön aku nugwölim; ñiñ mögörib il ki midmä, ji God nugumidölim. ¹³ Höd God midim ñiñ pad midmä, ji weik Krais hañ nuñwa pinön aku mi, Krais Jisas pisanj God mid il yöra höia. ¹⁴ Makwam, Krais Jisas nuñ wöröxön aku döñö, an Juda nöbö mö bla, Juda nöbö mö yöi bla rib gwogwo yöxön nuö nuö rimidöl kul mibil yöbö aku, Krais nuñ mi hajal abön, il mös pi nigliu nöln nigmin, an il pañyöbö iör midöla. ¹⁵ Krais Jisas mixiñ nigön wöröxön aku döñö, Juda lo mönö adadö bla magalig anadö pöröña. Krais Jisas wöröxön aku, mai Juda nöbö mö bla il aku keir, Juda nöbö mö yöi bla il aku keir midön nuö nuö reñ; nöbö mö piaku magalig il pañyöbö iör midön tar mijöñijö, rön, wöröxöña. ¹⁶ Krais Jisas mixiñ nuñwa bi katlö watlö

um sō wōrōxōŋ aku, il mōs hogwa pōn God pīsaŋ nīgliu nōlōŋa; nuō nuō rīb mag aku aipam pīl pal nīgōŋa. ¹⁷ Hōd mī hōrīrōr mīdmīdōl aku, jī God pīsaŋ nīgiō paŋjōr mīdīb mōnō wā mag aku Kraiŋ Jisās nuŋ rag duōn, ñīgō nōbō mō pad piaku mīdmīdōi bla yad nōlōn, an Juda nōbō mō womiōx mīdmīdōl bla yad nōlōn, rōŋa. ¹⁸ Kraiŋ Jisās ubalīja anīŋ adō paŋyōbō rōdōŋ aku, God Inōma nuŋ paŋyōbō mīd akwōr rīmīn, il an hogwa mōsōr Acō mīd yōra dub maga ra.

An Kraiŋ Jisās adō mīdōl bla, God ram nuŋwa rōxg mīdōla

¹⁹ Makwam, weik nōbō mō mōgōrīb hōr piakuyōbō rōd hōn mīdmīdōi mag akuyōbō rōxg mīdōlōi. Nōbō mō bīl gī yōnmīdōi akuyōbō mīdōlōi. God nōbō mō nuŋwa hōdyōbō piaku pīsaŋ rōbōn, nōbō mō nuŋwa ōdōrīō mīdōia. ²⁰ Makwam, an God hōjōpalīb rama rōxg mīdōla. Kraiŋ Jisās rama alīg pī gī mīdīb padō dib mībīl yōbō bō mīda. Jisās mōnō wā pōn dub nōbō bla aipam, God mōnō yadīb nōbō bla aipam, ram padō ulmīdō rīb rīb bla pīlmīdōi mag akuyōbō alīg mīdōia; ram mōxnō yōx gīm rīg mīd akuyōbō ñīŋ alīg mīdōia. ²¹ Kraiŋ Jisās rama alīg pī gī mīdīb padō dib mībīl yōbō bō mīdan, ram aku magalīg nīgliu nōlaŋ dib rōxōn, Nōbō Dība hōjōpalīb ram lei nuŋwa nīgōna. ²² Makwam, ñīŋ Epesas nōbō mō Kraiŋ adō mīdōi bla, God nuŋ ñīgō kwo algōr ōr pī ram aku pīsaŋ pī nīgliu nōl nīgan, God Inōma nuŋ hōn ram aku mījōna.

3

Pol Kraiŋ mōnō wā aku Juda nōbō mō yōi bla yad nōlmīda

¹ Nī Pol, Kraiŋ mabō rī nōl gīrōn, ñīgō Juda nōbō mō yōi bla yad nōl yōnmōn, nōbō mō bli nī nugumīn ōlīsō wōlīm nag nīgīm mīdla. ² Makwam ñīŋ mōdō nugwōia, God nī uliōxōn mōnō wā nuŋwa nī yad nōlīm, nī mōnō wā aku ñīgō yad nōl yōnmīdla. ³ God nī uliōxōn,

mōnō nuŋwa hōd umad gī mīdmīda bli nī yabumīn nugum aku, mōnō bli kōp kai kītla. ⁴ Ñīŋ mōnō kai kītmdīl kī nugw rī abōn mī, God maduar ōr ib hōr i Kraiŋ mai rīg cōn akuyōbō yad nīgōŋ mōnō aku nugwōn, nī mōnō hōd umadiō mīdmīd aku nugw rī abōn rīmīdīl aku nugwōña. ⁵ God Inōma nuŋ anīŋ Jisās mōnō wā pōn dub nōbō nuŋwa keir bla aipam, God mōnō yadīb nōbō nuŋwa keir bla aipam, wōxnō yadōn rība nōlīm, mōnō nōbō mō hōd nugumīdōlōi aku nugwōla. ⁶ Mōnō umadiō mīdmīd aku aliō mīda: Juda nōbō mō bla aipam, Juda nōbō mō yōi bla aipam, God ap wā nōbō mō nōinō rōŋ aku pōña. Ñīŋ il mōs mīxiñ paŋyōbō akwōr mīdmīn, God nuŋ Kraiŋ Jisās yad abōn, nōbō mō ñīgō rī rī abnō rōŋ mōnō wā aku mōnō ñīŋ magalīg. Kraiŋ Jisās mōnō wā aku maku pal.

⁷ God Nōbō ōlīsō ōdōrīō aku nī uliōxōn pī rī abōn, ap wā hōr nōlōn, nī Kraiŋ mōnō wā aku mabō rī nōlīb nōbō i yad nīgīm mīdla. ⁸ God nōbō mō nuŋ bli nōbō mō dib, bli nōbō mō ulmīdō. Nī nōbō ulmīdō ōdōrīō aku, jī God nī uliōxōn rī rī abmīn, Juda nōbō mō yōi bla ñīgō Kraiŋ anīŋ pī ōsōs rī rī ab mōnō wā aku yad nōila. Mōnō aku rība pōrōl. ⁹ Makwam God nuŋ mōgōrīb il kī mīd ap bla, ap adōx yōd rōul adō kau sō mīd ap bla, magalīg rī nīgōŋ aku, nuŋ keir rīmīn mōnō aku umad gī mīdōŋa. Makwam wopik God nī yad nīgmīn, nī mōnō umad gī mīdmīd aku ñīgō nōbō mō akuyōbō magalīg wōxnō yad nōlmīdla. ¹⁰ God alōŋ mag aku, wopik Kraiŋ cōc nuŋwa nōbō mō mōgōrīb il kī mīdōi bla rīm nugugīrōn, ejol adōx yōd rōul adō kau sō nugwidīx mīdōi bla, God nuŋ nugw rī ab Nōbō aku nugwīŋ, me rōn, aliō alōŋa. ¹¹ God alōŋ aku, nuŋ maduar ōr ib hōr i aliō rībyōx nugwōŋ mag akwōr, Nōbō Dīb ana Kraiŋ Jisās nugwo yad abōn, ap aku alōŋa. ¹² Kraiŋ Jisās nugw pōn cīrīpōl aku mī, God nugwo ipōxōinīŋ, rībyōx gība nuŋ mīd il yōra dīnīŋa. ¹³ Makwam, ñīgō yad nōl

yönm+dmön, n+ r+ gwogwam r+m+n, ömörö pön öliöx m+dl aku, r+ib m+ga yöxm+jeñ; n+ ömörö pön öliöx m+dl, j+ God ñ+gö ap wä nöiöna.

Krais nuñ nöbö mö m+ ödöriö madmag n+ga

¹⁴ Adakwör n+ Acö nugwo höxmax yuön höjöpalm+dl. ¹⁵ Acö nuñ keir r+ n+gm+n, yam mögöri+ib il k+ m+doi bla aipam, yam adöx yöd röul adö kau sö m+doi bla aipam, an magal+g yam nuñwa m+dlöla. ¹⁶ Acö God höjöpalm+dl, nuñ Nöbö mil wä keiryöbö al+g, imag nuñwa ap wä ödöriö m+dl aku m+, nuñ Inöm nuñwa ñ+gö nölan, höbwab r+ib madmag yuö ñ+ñ kwo gö m+dan. ¹⁷ Acö God höjöpalm+dl, ñ+ñ Krais nugw p+ñ, Krais madmag yuöri+ib ñ+ñ kwo m+dan. N+ höjöpalm+dl, ñ+ñ ap agap+m r+ba r+m+doi aku, God aipam nöbö mö bla aipam madmag n+gön r+m+jöña. ¹⁸ N+ höjöpalm+dl, ñ+ñ aipam Krais nöbö mö bla aipam magal+g, Krais nuñ öim nöbö mö m+ ödöriö madmag n+g aku nugw ri aböña. ¹⁹ N+ höjöpalm+dl, Krais nöbö mö bla m+ ödöriö madmag n+g aku nugwöña. J+ akwör yöi. N+ höjöpalm+dl, God nuñ ñ+gö m+ ödöriö madmag n+g aku, höbwab r+ib madmag yuöri+ib ñ+ñ keir kwo nugwöña. Makwam, God nuñ keir yuöri+ib ñ+ñ kwo aja wölöna.

²⁰ An God nugwo yad nugwöña, j+ r+g yad nugun+ñ mag akuyöbö akwör ren; an r+g r+byöx nugun+ñ mag akuyöbö akwör ren. Ölisö mag nuñwa keir aku yuö an kwo ususör rön m+ ödöriö r+ ri aböna. ²¹ Makwam, an Krais Jisas nöbö mö nuñwa cöc nuñwa m+don nugwo c+ri+pön m+dlö bla, ib nuñwa öim öim yad+ñ b+l sö duan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

4

Krais m+xi+ñ nuñwa n+gliu nölg+ m+jöña

¹ N+ Nöbö Diba mabö r+mön n+ nag n+g+m m+dl aku, mönö yadm+dl k+ nugwöña. God ñ+gö nöbö mö wä na m+jne, rön, pöñ aku, ñ+ñ kwo pañ mag akwör r+m+jöña. ² Nöbö mö diba m+dlö+ñ, rön,

ölisö rödm+jeñ; nöbö mö höimöli+ib wä bla m+jöña. Ñ+ñ mönö höimöliö m+da n+gön nuö nuö madmag n+göña. ³ God Inöma ñ+gö p+ n+giö pañör n+gm+n, n+gliu nölg+ m+doi akuyöbö, pañ mag akwör rön tar m+jn+ñ, rön, r+ñ duan. ⁴ An Krais nöbö mö nuñwa m+xi+ñ pañyöbö iör m+da. Inöm aku pañyöbö iör m+da. Ñ+ñ magal+g ap wä pañyöbö iör mai p+n+ñ, rön, r+byöx g+ba al+g m+doi. God nuñ ap wä aku nöinö, rön, ñ+gö yad wö röña. ⁵ Nöbö Dib an aku pañyöbö iör m+da. Krais nugw p+ib ödoi aku pañyöbö iör m+da. Röbö pal+ib ila aku pañyöbö iör m+da. ⁶ Nöbö mö m+doi bla magal+g, God ñ+ñ pañyöbö iör, Acö ñ+ñ pañyöbö iör m+da. Nuñ nöbö mö akuyöbö magal+g Nöbö Diba m+da. Nuñ nöbö mö yad n+gm+n, ñ+ñ magal+g mabö nuñwa r+m+doi. Nuñ nöbö mö akuyöbö magal+g yuöri+ib ñ+gö kwo m+da. ⁷ Makwam Krais an+ñ pañ pañ hör+ör ap wä keiryöbö i nuöm n+g nölm+n pöla.

⁸ Makwam, God Mönö aku kai kitön yadmä,

“Nuñ mögöri+ib b+l sö duön wop aku, kwolmal nuñ bla nag n+gön,

ñ+gö pön p+xi+p duön,

nöbö mö bla ñ+gö ap wä wä nölg+,”
r+mä.

⁹ Nuñ mögöri+ib adöx yöd röul adö kau sö duö, rim mönö aku, ila pödpöd r+g m+dl? M+ nuñ höd mögöri+ib yuö bö p+n duön, mai mögöri+ib adöx yöd röul adö kau sö wöluöña. ¹⁰ Makwam an nugwöla, nöbö mögöri+ib yuö bö p+n duön, nöbö akwör adöx sö wöluön, adöx yöd röul adö kau sö yöraku wöl duöña. Alöñ aku, mögöri+ib yuö bö aipam, mögöri+ib adöx yöd röul adö kau sö aipam, mögöri+ib magal+g dinö, rön, alöña.

¹¹ Nöbö akwör nöbö mö nuñwa ap wä wä nölgön, bli yad n+gm+n, Jisas mönö wä pön dub mabö aku r+m+doi; bli God mönö yad+ib mabö aku r+m+doi; bli nöbö mö Krais nugwo nugwölöi bla ñ+gö Krais mönö wä aku yad nölm+doi; bli nöbö mö Krais nugw p+m+doi bla ñ+gö nugwid+xi

mîdön, yad nöl ri abmîdöia; bli nöbö mö halöu ha bla ñîgö Kraiis mönö wä aku yad nölmîdöia. ¹² God nöbö mö nuŋwa mabö nuŋwa riŋ, Kraiis mîxîñ nuŋwa dib röxön gö niŋaŋ, me rön, nöbö mö nuŋ bla ñîgö ap wä wä piaku nola. ¹³ Kraiis mîxîña gö niŋaŋ, an magaliŋ mîxîñ paŋyöbö i röxg mönö wä nuŋwa nugw pön, God Ha nuŋwa nöbö pödiöm mîd aku nugw ri abön, an halöu ha ulul röxgîb yöi, nöbö mö dib Kraiis nuŋ keir riŋ mîd akuyöbö röxgñîŋa.

¹⁴ Almîjôn aku, mai an halöu ha ulul röxgîba mîdöinîŋ. Nöbö God Mönö yadmîdöliŋö, rön, mönö adadö piaku piaku pî pörön inag inag inakmönö hörmîdöi bla, anîŋ hödala pön ban yuö diba pî höuöilmel rîmîd mag akuyöbö reñ. ¹⁵ Makwam, an nöbö mö bla ñîgö madmag niŋön mönö ma akwör yadön, ap agap apîm cîniŋ aku, Yöcmaca agapîm röx aku rîbyöx nugwön, paŋ mag akwör cîniŋa. Yöcmaca aku mî Kraiis. ¹⁶ Kraiis yöcmaca mîdîm, mîxîñ rîb keir bli rîb hörîr bli nuö nuö madmag niŋön, mabö malö malö rîm, löxlö du mîxîñ rîb malö malö pî niŋliu nölmîn, mîxîña magaliŋ dib röxön, gö niŋöna.

Kraiis nöbö mö nuŋwa mîdöl aku mî, mag yonŋyöbö rol aku cîniŋa

¹⁷ Makwam, Nöbö Diba mönö nuŋ aku pön ñîgö mönö ölisö yadön yadmîdla: nöbö mö God nugw pölöi bla riŋ rîmîdöi mag akuyöbö rîmîjeñ. Nöbö mö piaku rîb ñîŋa mîdöl. ¹⁸ Ñîŋ pîxmag yuö adö mîdöia. Ñîŋ rîb i mî mîdöl. Rîb madmag ñîŋa keir pîx pîlîm mönö nugwölöi. Makwam, God kömö mag nuŋwa yuö ñîŋ kwo mîdöl. ¹⁹ Ñîŋ ap kib mag gwogwo agap apîm rîmîdöi piaku möigw yöxölöi. Makwam, ñîŋ ap kib mag gwogwo amnör rîp duön duön, wopik ap kib mag gwogwo yonŋyöbö bli riŋö, rön, uplöp amnör rîm dumîda.

²⁰⁻²¹ Makwam ñîŋ mag gwogwo rîmîdöi mag aku, an Kraiis mönö wä aku ñîgö

yad nölmîn nugw pîmä aku, Kraiis nuŋ ñîgö mag adaku cînö, rön, yadölön. An ñîgö mönö mî ödöriö yad nölmîŋ mönö piaku paŋ Jisas nugwör yadmîda. ²² Ñîŋ ap kib mag gwogwo höd rîmîdöi aku, rîb madmag ñîŋa pîx piöna. Makwam, ap kib mag gwogwo rîmîdöi aku aŋadö röböxöña. ²³ Rîb wä yonŋyöbö adakwör yöx nugwöña.

²⁴ Makwam God raŋ ñîŋ nöbö mö yonŋyöbö mîdîb maga ra. Makwam, ñîŋ mag yonŋyöbö adaku pî röb niŋön, God kömö wä mîd aliö akuyöbö, nuŋ lei gudogudö riŋ mîd aliö akuyöbö, akwör mîjöña.

²⁵ Makwam, an magaliŋ Kraiis mîxîñ nuŋwa paŋyöbö akwör mîdöl aku mî, ñîŋ magaliŋ nöbö mö bla mönö inakmönö hörön yadmîdöi adaku röböxön, mönö ma akwör yajöña. ²⁶ Wop bli nöbö mö ñîgö rî gwogwam riŋ ñîŋ ölisö wöiöna. Jî ölisö wölaŋ, ap kib mag gwogwo rîmîjeñ. Aliö ölisö wölaŋ nugugu gîrön mîdîŋ, naiö rödîp pîn duölaŋ. ²⁷ Nöi mîjôn aku, kîjaki ñîgö rîb gwogwo nölaŋ, ap kib mag gwogwo rîbä maga ra.

²⁸ Ñîŋ nöbö mö bli ap kib pîmîdöi aku mai ap kib pölîŋ; ölisö ñîgö keir mabö rön ap maga mîdanŋ nugugîrön, bli pîliöx nöbö mö lîblîb mîdö bla nöliŋ. ²⁹ Ñîŋ mönö yadîba rîmîdöi aku, mönö gwogwo bli yadmîjeñ. Mönö wä nöbö mö nugwön, God nugwo cîrîp ri abîb mönö bla akwör yajöña. ³⁰ God wop maiyöbö aku anîŋ aŋadö pînö, rön nugw niŋön, Inöm Lei nuŋwa höd yad abmîn hön yuö ñîgö kwo mîd aku mî, mag gwogwo rön God Inöm Lei nuŋwa ömörö nölmîjeñ. ³¹ Höbwaba gwogwo raŋ, nöbö mö bli nugwîŋ ölisö wölaŋ, ölisö rödön, mönö nuö nuö yadön, nöbö mö yad höimöuön, rî gwogwam rîmîdöi mag akuyöbö magaliŋ röböxöña. ³² Makwam painö painö uliöxön, madmag niŋöña. Ñîŋ Kraiis adö mîdîm, God ñîgö ap kib mag gwogwo rîmîdöi aku nugwön

4:13: Kol 1:28 4:15: Kol 1:18; 2:19 4:17: Rom 1:21; 1Pit 1:14 4:22: Rom 8:13; Kol 3:9 4:23: Rom 12:2
4:24: Jen 1:26; Kol 3:10 4:25: Sek 8:16; Kol 3:8-9 4:26: Sam 4:4; Jems 1:19-20 4:29: Kol 4:6 4:30:
Ais 63:10; Epes 1:13-14; 1Tes 5:19 4:31: Kol 3:8 4:32: Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13

röböx mag akuyöbö, ñiñ kwo algör painjö painjö mag gwogwo ñiñ röböxöña.

5

Mil rol aku yöñiña

¹ Ñiñ God halöu ha madmag yöbö wä nuñwa midöi aku, God nuñ riñ rí mag akwör cöña. ² Krais anñ nübö mö madmag nigön, God nugwo ap wä rag hö höjöpäl nölím hölñ wä hö mag aliö akuyöbö, anñ ñöx nigön bñ katlö watlö um sö wöröxöña. Krais alöñ mag aku nugwön, ñiñ keir pañ mag akwör rön, nübö mö akuyöbö ñigö madmag nig gir mñjöña.

³ Makwam ñiñ God nübö mö nuñ keira ödöriö midöi aku, mö kib nübö kib rön, piaku piaku yönön amnör rön, ap wä ñiñ bla nñ pñö, rön, rimidöi mag adaku magaliñ añadö röböxöña. ⁴ Ñilöñ nigön, mönö gwogwo yadön rimijeñ. Mönö aliö akuyöbö mñ yadmijeñ. Ñiñ God nugwo ri ablañe cöña.

⁵ Nugw ri aböña: nübö kib mö kib rimidöi nübö mö bla aipam, piaku piaku yönön amnör rimidöi nübö mö bla aipam, ap wä ñiñ bla nñ pñö, rön, rimidöi nübö mö bla aipam, ñiñ God Krais nuarö hogwa mögörib adöx yöd röul adö kau sö nugwidix midöi yöraku mñ dueñ. Ñiñ ap kib mag gwogwo piaku rñbyöx nugumidöi aku, ap piaku god ñiñ niga.

⁶ Mag gwogwo yadñ pik, nübö mö bli ñigö inakmönö hörön yajöña, “Ap piaku ap kib mag gwogwo yoi, wöhö,” cöña. Ñigö inakmönö hörñ nugwön ribä nig aku, nugw ri abön mönö ñiñ yöxmijeñ. Ap kib mag gwogwo yadñ pik rñ, God öñsö rödön ñigö mñ rñ gwogwam cöña. ⁷ Mönö ñiñ nugwön ñiñ pñañ yönmijeñ.

⁸ Höd ñiñ pñmag yuö piaku midmidöi aku, jñ weik ñiñ Nübö Diba nübö mö nuñwa wöxnö nigön mil rol nuñwa midöia. Weik mil rol nuñwa midöi aku, nübö mö mila yönmidöi akuyöbö yöñöña. Mil halöu ha röxg mñjöña. ⁹ Mil mag aku

ap mag wä wä mñga akwör yaxöna: mag wä rñ ri abñb maga hörñrör mñga ödöriö yaxöna; ap agap apñm God nugwan wä cön ap piaku magaliñ yaxöna; ap agap apñm mör mñda öim öim yaxöna. ¹⁰ God nugwo wä cön adakwör nugw ri abön rññ duañ.

¹¹ Pñmag yuö yönön ap kib mag gwogwo rimidöi mag aku ñiñ pñañ rimijeñ. Ap kib mag gwogwo rimidöi aku mil pöran yadñ nugwñ. ¹² Ñiñ ap kib mag gwogwo umadiö rimidöi aku, an ap piaku mönö akwör yajññ aku, möigw höña. ¹³ Ruö löumñ magaliñ wöxnö nugwöla. Makwam mag aliö akuyöbö, God mil nuñwa höm, ap agapñm umadiö rimidöi aku wöxnö nugwöña. ¹⁴ Mila höm, magaliñ nugwöla. Mag aliö akwör, nübö mö bli yadöia,

“Nagö wöröx gñ midlö aku, weik öbñlan,

Krais mil nuñ akwör nagö mil ab nñionñö,” röia.

¹⁵ Makwam, nübö mö bli mönö nugwölön amnör rimidöi mag akuyöbö almijeñ. Nugw ri abön mag wä akwör cöña. ¹⁶ Nübö mö ap kib mag gwogwo akwör rimidöi wop kñ, ñiñ öim mag akwör nugw ri abön mag wä akwör rñ ri aböña. ¹⁷ Makwam, ñiñ ñilöñ nigön nübö u röxg rimijeñ; Nübö Diba nugwo wä cön adakwör nugwön cöña. ¹⁸ Röbö waina nñmñ u pñenñm; ödöi adaku duön pññ bñcöña. Makwam, God Inöma höñ yuö an kwo aja wölan, me rön, God höjöpalmñjöñ aku waiö. ¹⁹ God Mönö rñb Sam piaku bli nuö nuö yad nöl girön, Krais mönö wä aku wopal bli nuö nuö yad nöl girön, Nübö Diba ib nuñwa pñrag wölub wopal bli nuö nuö yad nöl girön, cöña. Wä ran nugugirön, madmag yuö ñiñ kwo wopal bli Nübö Diba nugwo yajöña. ²⁰ Nübö Dib ana Jisas Krais nübö mö nuñwa midöl aku mñ, ap agap apñm cön, ñiñ öim öim ap piaku magaliñ Acö God nugwo ri ablañe rñ girön mñjöña.

²¹ Krais Nübö Dib ana midö, rimidöi aku mñ, haul nübö mölöu nübö Krais nübö

mö nuŋwa m+doi piaku nuö nuö p+ ri aböña. Haul nöbö mölöu nöbö i mönö bli yadm+jön aku, mönö nuŋwa yöxöña.

Mönöbö wab bla

²² Ñ+ŋ mö bla, Nöbö Diba mönö yöxön mai dum+doi mag akuyöbö, nöböñ+ŋ nöbö ñ+ŋ bla yajöñ mönö aku yöxön mai diöña.

²³ Mag aku aliö m+da: Krais nöbö mö nuŋ bla m+xiñ nuŋ keir m+da; nuŋ keir yöcmaca m+da. Krais nöbö mö nuŋwa kömö pa. Krais nöbö mö pön yöcmaca m+da mag aliö akuyöbö, nöbö piaku mö ñ+ŋa pön yöcmaca m+doi. ²⁴ Krais nöbö mö nuŋ piaku ñ+gö yad+m mönö nuŋwa mai dum+doi mag akuyöbö, mö bla, nöbö ñ+ŋ bla yajöñ mönö yöxön magal+g mai diöña.

²⁵ Makwam ñ+ŋ nöbö bla, Krais nuŋ nöbö mö nuŋ bla madmag n+gön wöröxön aku nugwön, mö ñ+ŋ bla algör ör m+ ödöriö madmag n+göña. ²⁶⁻²⁷ Krais nöbö mö nuŋ bla madmag n+gön wöröxön aku, nuŋ cöc nuŋwa mönö nuŋwa yadön, röbö äbäd nöl ri aban, cöca mila alig m+dan, p+ix ulm+do m+ŋi m+den wöhö, ap gwogwo ul m+ŋi m+den wöhö, mönö ul m+ŋi m+den m+ wöhö, cöca lei akwör m+dan, nuŋ pön nugwo keir nöiöna. ²⁸ Mag aliö akuyöbö, ñ+ŋ nöbö bla mö ñ+ŋ bla madmag n+göña. M+xiñ ñ+ŋa keir r+ ri abm+doi mag akuyöbö, mö ñ+ŋ bla algör ör cöña. Mö nuŋwa madmag n+gm+id nöbö aku, nuŋ nuŋ keir madmag n+ga. ²⁹ M+xiñ ana keir r+ib gwogwo yöx nugwölöl; an keir nugum+in wä r+m+id mag akuyöbö, ap mag nöl g+rön nugwid+ix m+id ri aböla. Mag aliö akuyöbö akwör, Krais nöbö mö nuŋwa nugwid+ix m+da. ³⁰ Aku agap+m: an Krais m+xiñ in+p+lö yamp+lö nuŋ bla akwör m+idöla.

³¹ Makwam God Mönö aku kai kitön yadmä, “Nöbö i mö p+ba cön aku, nuö nuöm hogwa röböxön, mö pön mö p+san n+giö n+gön m+id+m, m+xiñ panyöbö iör n+gm+in m+doiñ,” r+mä. ³² Mönö aku ila m+da j+ ñ+ŋ höd nugum+idölöi. N+ r+byöx nugul mönö aku Krais aipam nöbö mö nuŋ bla aipam yadm+da. ³³ Makwam ñ+ŋ nöbö

bla magal+g, m+xiñ ñ+ŋa keir madmag r+g n+gm+doi mag akwör, mö ñ+ŋ bla algör ör madmag n+g+ŋ. Makwam ñ+ŋ mö bla magal+g, nöböñ+ŋ nöbö ñ+ŋ bla yajöñ mönö aku yöxön mai diöña.

6

Halöu ha bla; nuö nuöm bla

¹ Ñ+ŋ halöu ha bla, Nöbö Diba mai dum+doi aku, nuö nuöm yajöñ mönö aku yöxön mai diöña. M+ mag wä ada maku.

² God mönö akuyöbö ragp+id sö yadön aku yadön yadöña, “Nuö nuöm ñ+ŋ bla p+ ri abön, r+g yajöñ mag akwör c+nö,” röña. Makwam God mönö akwör yadön mönö i kwo yadön yadöña, ñ+ŋ aiöñ aku, n+ ñ+gö ap wä i nöinö, röña. ³ God yadöña, “Aliö alm+jöñ aku, r+m+g wöröxeñ; mögöri+b rol il k+ m+xiñ magi m+don, m+id ri aböñ+ñö,” röña.

⁴ Makwam nuö nöbö, halöu ha ñ+ŋ bla ölisö rödon r+ib gwogwo yöx nugwöl+ŋ, me rön, mönö gwogwo yadön yadyöxön, ñ+ŋ r+ gwogwam r+m+jeñ. Alm+jöñ aku, halöu ha ñ+ŋ bla ölisö rödon r+ib gwogwo yöx nugwön, yajöñ mönö aku yöxön mai dueñ. Makwam, halöu ha ñ+ŋ bla dib röx+ŋ nugug+rön, ñ+ŋ nuö nöbö God Mönö yad nöl ri abön, mag wä adakwör yad nöl ri ab g+rön m+jöña.

Nag mabö r+m+doi nöbö mö bla; nöbö dib ñ+gö nugwid+ix m+doi bla

⁵ Makwam ñ+ŋ nöbö mö, nöbö dib ñ+gö r+g wob pön hö n+gm+in, ñ+gö nag mabö r+ nöl+m+doi bla, Krais mönö yad+m ipöxön p+ ri abm+doi mag akuyöbö, nöbö dib ñ+ŋ mögöri+b rol il k+ bla mönö yad+ŋ, ñ+ŋ kwo algör ör ipöxön, yajöñ mönö aku yöxön mai duön p+ ri aböña.

⁶ Nöbö dib bla nugugu m+id+ŋ nugug+rön, mabö r+ ri ab+ŋ, ñ+ŋ wä ran, me rön, r+ib aku yöx nugum+jeñ; Krais nugwo nag mabö röy+ix mag akuyöbö, God nugwo wä ran, me rön, mag akwör öim mabö r+ ri aböña. ⁷ Nöbö mö mögöri+b il k+iyöbö mabö ñ+ŋ adö r+m+idöl+ñö, rön,

5:22: Kol 3:18; 1Pit 3:1 5:23: 1Kor 11:3; Epes 1:22
Tait 3:5 5:31: Jen 2:24; Mat 19:5 5:32: Rep 19:7
22:6; Kol 3:21 6:5: Kol 3:22-23; Tait 2:9-10; 1Pit 2:18

5:25: Kol 3:19; 1Pit 3:7 5:26-27: 2Kor 11:2; Kol 1:22;
6:1: Kol 3:20 6:2: Diut 5:16 6:4: Sam 78:4; Prop

rɪb aku yox nugumijeñ; Nöbö Diba mabö nuɲwa rɪmɪdölɪɲö, rön, wä raɲ nugugɪrön mabö cöña. ⁸ Ñɪɲ nugwöia, nöbö mö nag mabö rɪmɪdöi bla aipam, nöbö mö rɪb ñɪɲa keir yox nugwön mabö rɪmɪdöi bla aipam, Nöbö Diba nuɲ mabö ñɪɲa nugwön, mabö rɪ ri abmɪjõñ aku ñɪgö kwo algör painö nöiöna.

⁹ Makwam ñɪɲ nöbö diba mɪdön, nöbö mö mabö ana rɪ nöliɲ, me rön, rɪg wobön pön hö ñɪgöi nöbö mö bla, ñɪgö rɪ ri aböña. Mönö ölisö yadɪɲ, ñɪɲ ipöx gɪrön mabö röliɲ. Nöbö Diba adöx yöd röul adö kau sö mɪd aku, nuɲ nöbö mö nag mabö rɪmɪdöi piaku aipam, ñɪgö nugwidɪx mɪdöi nöbö mö piaku aipam, Nöbö Dib ñɪɲa paɲyöbö akwör mɪda. Nöbö Diba nuɲ nöbö mö piaku nöbö mö dib, nöbö mö piaku nöbö mö ulul bilɪm, me rön, nugwöl; mämäg il nuɲwa alɪbiarö akwör ñɪg nugugu mɪdöia nugwön nuɲ adö i mönö adö i duenɪm.

Ömdö wome God nölmɪd aku pɪdɪlu ri ab gɪ mɪjɪnɪm

¹⁰ Mönö yad rɪba pörɪba rɪmɪdɪl kɪ nugw ri aböña. Nöbö Diba cɪrɪpɪɲ, ölisö nuɲwa ñɪgö nölaɲ. ¹¹ Kɪjaki anɪɲ öim rɪ gwogwam rɪba ra aku, ömdö wome ap God anɪɲ nölmɪd bla magalɪg pɪ röbön, ödöi römö aku ligɪna ñɪgön mɪd ri ab gɪ mɪjõña. ¹² Nöbö mö mɪxɪña haña mɪd akuyöbö pɪsaɲ nuö nuö rɪmɪdölöl. Kɪjaki ragwo as ap gwogwo akuyöbö nöbö dib ñɪɲa il hörɪrör adöx yöd röul adö kau sö nugwidɪx mɪdön pɪxmag yuö yönmɪdöi akuyöbö pɪsaɲ nuö nuö rɪmɪdöla. ¹³ Makwam, ömdö wome ap God anɪɲ nölmɪd bla magalɪg pɪ röbön ñɪg ri ab gɪ mɪdɪɲ mönö, kɪjaki nöbö mö mɪ rɪ gwogwam cön wop aku haɲ, mɪ usüsör rön algör mɪdɪɲ, ap bli ñɪgö rɪb maga ñigen. ¹⁴ Makwam, God Mönö mɪ mag aku, amanö nag röxg pɪx ñɪg ri ab gɪɲ mɪdaɲ. An piöñɪɲö, rön, öim mag ödöriö rɪb mag aku, ap uñ ölisö rɪg röbmɪdöi ap akuyöbö i röxg, pɪ pɪbɪl ñɪɲa ñɪg gɪɲ mɪdaɲ. ¹⁵ Yam uñ röbmɪdöi mag akuyöbö, God pɪsaɲ ñɪgiö ñɪgön mɪdɪb

mönö wä aku pɪrag duɲ. Nöbö mö bli ñɪgö mönö mag wä aku yad nöliɪba öim rɪ pɪdɪlu ri ab gɪ mɪdön, rɪba paɲ akwör yox nugwön yam uñ röxg röb gɪɲ mɪdaɲ. ¹⁶ Hölun mea rɪg ragmɪdöi mag akuyöbö, God anɪɲ nugwidɪx mɪjönɪɲö, rön, nugwo rɪbyöx nugw pɪ gɪr mɪdɪɲ mönö, nuɲ raɲ Nöbö Gwogwo wome nuɲwa rɪn röxg yön gɪ mɪdaɲ piön piaku aɲadö wöröxaɲ. Rɪba paɲ akwör yöxön hölun röxg rag gɪ mɪdɪɲ. ¹⁷ Usaɲ ölisö mea ñɪgmɪdöi mag akuyöbö, God ñɪgö uliöxön kömö pɪmɪd mag akuyöbö, pɪ yöcmac sö usaɲ mea röxg ñɪg gɪɲ mɪdaɲ. Yu mɪxɪl ölisö pɪrag dumɪdöi mag akuyöbö, God Inöma yu mɪxɪl ölisö mea ñɪgö nölmɪd aku, yu mɪxɪl ölisö mea röxg pɪrag duɲ. God Inöma yu mɪxɪl ölisö aku God Mönö mag nuɲwa mɪ. ¹⁸ Inöma nuɲ rɪba ñɪgö nölaɲ nugugɪrön, God nugwo mönö adö hörɪrör yad nugu gɪrön mɪjõña. Ñɪɲ rɪbyöx gɪba alɪg mɪdön, mɪ usüsör rön, Krais nöbö mö mögöriɪb adadö mɪdöi bla magalɪg God nugwo öim öim höjöpäl gɪrön mɪjõña. ¹⁹ Nɪ kwo algör God höjöpälɪɲ, nɪ nugwidɪx mɪdön, nuɲ keir mönö mag nuɲwa nɪ nölaɲ nugugɪrön, nɪ ipöxöin, Krais mönö wä höd nugumɪdölöi mönö mag aku nöbö mö bla amɪn yad nöinöm. ²⁰ Nɪ Krais nöbö nuɲwa mɪdön, mönö wä nuɲwa akwör yad yönmɪdmön, nɪ nag ñɪgɪm mɪdɪl kɪ, jɪ ñɪɲ God höjöpälɪɲ, nɪ ipöxöin, Krais mönö wä aku amɪn yad nöinöm. Nɪ aliö ain aku waiö.

Mönö rɪb um bli

²¹ Makwam nɪ agö magɪm rɪm mɪdɪl kɪ, mabö kai kai rɪmɪdɪl kɪ, nöböhöd wä ana Ticikas, God mabö nuɲwa öim öim rɪ ri ab nöbö aku wön ñɪgö magalɪg yad nöiöna. ²² An pödriö mɪdöl aku, Ticikas wön yadaɲ nugwön wahax pön rɪb wä yox nugu gör mɪjõñɪɲö, rön, nugwo mɪdöi yöraku yad abmɪdla.

²³ Acö God Nöbö Dib Jisas Krais nuarö hogwa ñɪgö nugwidɪx mɪdɪɲ nugugɪrön, God Mönö nugw pɪ gö ñɪg gör mɪdön, haul nöbö mölöu nöbö akuyöbö pɪsaɲ

tar mɪdɔ̃n, nuõ nuõ madmag nɪg gɪrɔ̃n
mɪjõña. ²⁴Nöbö Dib ana Jisas Krais nugwo
madmag nɪg gɪr mɪdɔ̃i bla, God ñɪgö ma-
galɪg uliõxɔ̃n pɪ ri aban.

Pol Pilipai nöbö mö ñigö köp kai kitöña

¹ Ní Pol. Timoti an nöbö hogwa Krai Jisas mabö nuñwa rímdöl nöbö aku hön mídmín nugugírön, ñigö köp kí kai kitmídla. Krai Jisas nugwo círípön nöbö mö nuñwa taun díb Pilipai piaku mídöi akuyöbö ñigö magalíg köp kí kai kitmídla. Ñigö magalíg, Krai nöbö mö nuñwa mídöi akuyöbö; Krai nöbö mö nuñwa ñigö nugwidíx mídöi nöbö piaku; nöbö nugwidíx mídöi piaku ñigö mabö rí nölmdöi nöbö mö piaku; ñigö magalíg köp kí kai kitmídla. ² God Acö ana aipam, Nöbö Dib Jisas Krai aipam, ñigö uliöxön pí rí abön ríñ, ñíñ míd rí aböña.

Pol Krai nöbö mö Pilipai piaku höjöpälön, God nugwo rí ablañe röña

³ Ní ñigö ríbyöx nugwön God na nugwo rí ablañe rímdla. ⁴⁻⁵ God nugw pim wop aku ila ñigön, ní Krai mönö wá aku nöbö mö akuyöbö ñigö yad nölmdíl aku, ñíñ öim ní rí nöl gír mídmä. Makwam, ñigö magalíg God höjöpälön, ní öim öim wahax pön höjöpaila. ⁶ Ní nugula, God ñigö höd nöbö mö nuñwa pön aku, ñigö röböxením wöhö; mabö wá aku nuñ keir ríp dumíd dumíd ñigö nugwidíx mídíp dumíd dumídan, Krai Jisas höbkal höna.

⁷ Ní höd piaku piaku duön, Krai mönö wá aku yad nölmdmön, nöbö mö bli mönö nuö nuö yadmín nugugírön, ní ñigö písan mönö yadíp uhö gírön, Krai mönö wá aku mönö ma ödöriö míd aku yad nöl yönmdla aipam, weik yörík naga mídíl aku aipam, God ní yad ñigmín mabö nuñwa rímdíl aku, ñíñ magalíg öim öim ní rí nöl gír mídöia. Makwam, ní ñigö madmag ñigön, ríbyöx nugu gör mídla. ⁸ God nuñ nugwa Krai Jisas ñigö madmag ñigmíd mag akuyöbö, ní ñigö kwo algör madmag ñigla.

⁹ Ní God höjöpälön yadla, ñíñ nuö nuö madmag ñig mídín, madmag ñigíb mag

aku díb röxañ nugugírön, ñíñ mönö ma aku ríbyöx nugw rí abön, mönö pí nuöm ñig rí aböña. ¹⁰ Makwam, ñíñ ödöi kai ödöi wá ödöriö aku nugw rí abön, ödöi wá ödöriö rol akwör yön rí abön, mag wá rol akwör rímdín mí, ñigö mönö i mídölan nugugírön Krai höbkal höna. ¹¹ Makwam, Jisas Krai nöbö mö nuñwa ñigö rí nölän ñíñ rí rí abmídöi mag akuyöbö aku, nuñ ñigö kwo algör ör ran, ñíñ rí rí abön mag wá rol akwör rí gör mídín, nöbö mö bla nugwön God íb nuñwa yadín bíl sö duañ.

Pol nag ñigím mídöña, jí Jisas mönö mag wá aku du díb röxöña

¹² Makwam haul nöbö mölöu nöbö nugwi! Krai mönö wá aku nugwölín, me rön, ní nag ñigmä aku, jí naga mídíl aku, Krai mönö wá aku du mí díb röxa. ¹³ Nöbö mö gapman nöbö díb Sisa mabö nuñwa rí nölmdöi akuyöbö magalíg ñigön, nöbö mö hör akuyöbö miga akwör ñigön, ní Krai mönö akwör yad nölmdön, ní nag ñigöi aku nugwöia. ¹⁴ Makwam ní naga mídíl aku mí, haul nöbö mölöu nöbö miga Nöbö Diba nugw pí gö ñigön ipöxölöi; mí usus rön God Mönö mag aku wöxnö yad nölmdöia. ¹⁵ Nöbö akuyöbö nöbö bli ní ölsö wölím, an kwo algör íb diba mídan, me rön, Krai mönö yad nölmdöia. Nöbö bli ñíñ ní madmag ñigön ríbyöx nugw rí abön, Krai mönö yad nölmdöia. ¹⁶ Nöbö piaku, God ní yad ñigmín, Krai mönö wá aku mönö mí ödöriö míd aku yad nölmdíl aku nugwön, ní madmag ñigön, ñíñ kwo algör ör Krai mönö wá aku yad nölmdöia.

¹⁷ Jí nöbö mö ní ölsö wölím, Krai mönö yad nölmdöi nöbö akuyöbö, ríb mös mídím, an aliö alín, Pol ömöro pön öliöxmídan jí an íb diba píññö, rön, aliö almídöia. ¹⁸ Makwam aku mönö mídöl! Ñíñ ní ríb wá yöx nugwön Krai mönö wá aku yad nölöññönö ní ríb gwogwo yöx nugwön Krai mönö wá aku yad nölmdöi aku, mönö mídöl. Ap díb aku ñíñ Krai mönö wá aku yad nölmdöia. Aku ní wahax pímdla.

Pol, Krai ní nugwidíx mójönñö, röña

Ni wahax pimiðil aku, mai algör ör wahax pina. ¹⁹ Ni nugula, ñiñ God höjöpäl gırön mıdın, Jisas Krais İnöm nuñwa ni nugwidıx mıdan, ni nag mıdıl ki rıñadö dina. ²⁰ Makwam ni wä cön aku, ni ap agap apım cın, kömö mijiñnönö wöröxin, ni rıbyöx gıba alig mıdön, mıxiñ na usüsör rön, Krais mönö wä nuñ aku yad nölön, ib nuñwa yadmön bıł sō duañ nugugırön ni möigw henım. Höd alöñ aku, mai pañ mag aliö akwör cön aku waiö. ²¹ Kömö na aku Krais mı; wöröxin aku, weik mıdıl akuyöbö yöi, mı mıd ri abna. ²² Mıxiñ ki kömö mijiñ aku, mabö rımön ap mag bli yaxöna. Makwam, ni wöröxnönö mijiñ aku nugwöi. ²³ Makwam, ni rıb mös mıda, ji wöröxön du Krais pısañ mijiñö, rı rıbyöx nugula. Alöx aku, ni mı wä röxa. ²⁴ Ji rıb ni i mıd aku, ni mıxiñ alig mıdön, ñigö rı nölmon, mıd ri aböñ aku ap dib. ²⁵ Makwam, ni keir rıb ölisö yöx nugul aku, wöröxöin; ñigö rı nölmon, ñiñ Krais mönö wä nuñ aku nugw pı ri ab gırön, nugwo cırıp gö ñigön rıp duön, wahax pı gırön mijiñö. ²⁶ Makwam, ni ñiñ mıdöi yöraku iswob höuöil wön pañör mijiñiñ aku, ñigö wä ran, Jisas Krais mı ödöriö wahax pı gırön rı mijiñö.

Ñiñ ipöxmijeñ

²⁷ Makwam ap dib aku, Krais mönö wä aku rıg yad mag akuyöbö akwör nugwön rı ri aböña. Almıjññ aku, ni mıdöi yöraku inönö pik mıdmön mönö han, ñiñ rıb pañyöbö akwör yöx nugwön, mı ödöriö usüsör rön mabö ñigiö ñigön, Krais mönö wä aku nugw pı gö ñigön, nöbö mö bla yad nöiöñ aku, ni mönö aku nugwön wahax pı gırön mijiña. ²⁸ Makwam nöbö mö ñigö rı gwogwam rımiðöi bla nugwön ipöxmijeñ. Ñigiö pañör mıdön ipöxölñ, ñiñ nugwöña, God nuñ ñiñ pıl pal ñigön, ñigö kömö pöna. ²⁹ God ap wä i ñigö nölmin, ñiñ Krais nugw pımä. Makwam God ap wä i ñigö nöl aku, ñiñ Krais nöbö mö nuñwa mıdım, nöbö mö bli ñigö rıb gwogwo yöx nugumın ölisö wölım,

ñiñ ölin höb pımiðöia. ³⁰ Ni Krais nöbö nuñwa mıdmön ni rı gwogwam rımiðöi mag akuyöbö, weik ñigö kwo algör ör rımiðöia. Ñiñ pısañ mıdmön ni rı gwogwam rımın öliöxön amın mıdmıdıl aku mämäg ñiña keir nugumä. Weik kwo algör ör, ni rı gwogwam rımiðöi mönö aku nöbö mö bli ñigö yad nölmin nugwöia.

2

Haul nöbö mölöu nöbö akuyöbö ñigö madmag nıgnım

¹ Krais ñigö uliöxön pı aku mı, ñiñ gö ñigön rıb mıga yöx nugweñ. Krais ñigö madmag ñigö aku mı, ñiñ wahax pön rıb wä yöx nugu gör mijiñö. İnöma nuñ yuö ñiñ kwo mıd aku mı, ñiñ nugwo ñigiö ñigön mıdön, haul nöbö mölöu nöbö akuyöbö nuö nuö uliöxön pı ösös rı ri aböña. ² Makwam, rıb mag pañyöbö i yöxön, nuö nuö madmag ñigön, rıb ñiñ pañyöbö i yöx gı mijiñö. Almıjññ aku mı, ni wä cöna. ³ An nöbö mö diba mıdın, nöbö mö bli anıñ nugwön ib ana yadıñ bıł sō duañ, me rön, rıb aku yöx nugumijeñ. Anör nöbö mö dib, nöbö mö piaku nöbö mö ulmıdö, me rön, rıb aku yöx nugumijeñ. Nöbö mö piaku magalig pı ri abön rıb nöbö mö mıdöiñö, rön, rıb akwör yöx nugwöña. ⁴ Anör mıd ri abniñö, rön, rıb aku yöx nugumijeñ; nöbö mö bli algör ör mıd ri abiñ, me rön, rıb akwör yöx nugwöña.

Krais Jisas rıbyöx nugwön rıg rön mag akwör cöña

⁵ Krais Jisas rıbyöx nugwön rıg rön mag akwör cöña:

⁶ Krais Jisas maduar ör öim God rıg mıd akwör mıd aku,
ji God ölisö rıg mıd mag akuyöbö,
ni kwo aliar mijiñö, rön, rıb aku yöxölñ.
⁷ Rıb nuñwa keir nugwön, ap nuñ piaku magalig röböxön,
nöbö nag mabö rıb i röxg mijiñö, rım,
nuöma nugwo yöx pön höm, ha kiai mıdöy röxgön,

nöbö mö rīg mīdöi aliö akuyöbö mīdöŋa.

⁸ Makwam rīb na keir nugwön cīnō, rōn, rölōŋ;

God rīg yadōŋ mag akwör rīp dumīdīm nugugīrōn,

nöbö gwogwo ödöriö piaku ñīgō öliŋ hōb pī nōlmīdöi mag akuyöbö,

nugwo bī katlō watlō um sō pīl pal nīgīm wörōxōŋa.

⁹ Krais rōŋ aku, God nugwo pōn wōlu mögōrīb adōx yōd rōul adō kau sō yōraku nīgōn,

nugwo ib keiryöbö ödöriö mī bīl sō mīd i nōlmīn,

iba magalīg ib nuŋwa moa mīdöia.

¹⁰ Alōŋ aku, Jisas ib nuŋwa pīrag wölība, ñiŋ magalīg,

adōx yōd rōul adō kau sō mīdöi bla aipam, mögōrīb döul il kī mīdöi bla aipam;

mögōrīb yuō bö mīdöi bla aipam; hōxmax yuōn,

¹¹ ñiŋ magalīg wōxnō yadōn,

Jisas Krais nuŋ Nöbö Diba mīdö, cōña.

Mönö aku yadmījōñ aku,

Acō God mil mag wā nuŋ aku nugwōña.

Hötikö mila ab mag aliö mil ab gīr mījnīm

¹² Makwam, nöbö mö madmag yöbö nī bla. Ñiŋ pīsaŋ mīdīm wop aku, mönō yadmōn nugwön rīmīdmā. Makwam weik pik mīdīl aku, mönō ñīgō yadmīdīl kī kwo algōn nōr nugwön cōña. God nöbö mö nuŋwa mögōrīb adōx yōd rōul adō kau sō pōn wōliōnīŋō rōŋ mönō wā aku mönō an, me rōn, öim God nugwo rīb wā yōxōn, nuŋ rīg yad akwör nugwön, mī usüsör rīmījōña. ¹³ God nuŋwör usüsör rōn madmag yuō ñiŋ kwo rībyōx nōlmīn, nugwo wā cōn adaku rīŋō, rōn, aliö alöia. ¹⁴ Ölisō wōlaŋ, nuō nuō yadmījeñ. ¹⁵⁻¹⁶ Ñiŋ alōn, mögōrīb il kī mīdōn, nöbö mö gwogwo ödöriö ap kib mag gwogwo rīmīdöi bla pīsaŋ mīdöi aku, jī ñiŋ God halōu ha nuŋ wā ödöriö hōlul mīdōla mījōña. Kōmō maga nōlīb mönō mag aku pōn, nöbö mö

ap kib mag gwogwo rīmīdöi piaku ñīgō yad nöiōña, gupō adōx yōd kau sō mil abmīd mag akuyöbö, ñiŋ aliö mil ab gīr mījōña. Krais mönō wā ñīgō öim yad nōlmīdīl aku, ñiŋ nugwön mag akwör cōñ aku, mönō yadīm aku hör pīn pal duölō, rōn, Krais hōuöil hōn wop aku, mī ödöriö wahax pīna.

¹⁷ Ñiŋ God nugw pīmīdöi aku, nugwo ap pal hōjōpal ur nōlmīn nuŋ wā rī mag aliö akuyöbö ra. Makwam Krais mönō wā aku öim yad nōlmōn, nī pīl pal nīgīŋ hañ na pīñōn aku, mönō mīdöl. Aku hör rōbö wain pī ap pal hōjōpal ur nōlmīdöi adaku hōrmīdöi mag aliö akuyöbö mīda. Ñiŋ God nugw pīmīdöi aku, ap pal hōjōpal ur nōlībī rōxg mīda; hañ na pīñōn aku rōbö wain rol aku hörībī rōxg mīda. Alaŋ, God ap hōjōpal ur nōliŋ nuŋ wā cōn ap aku rōxg mīda. Makwam, nī ñiñī nīgōn ñīgō pīsaŋ wahax pīna. ¹⁸ Makwam, ñiŋ algör ör ñiñī nīgōn nī pīsaŋ wahax pōña.

Timoti yōna

¹⁹ Ñiŋ mīd rī abōiŋōnō pōdpōdriö mīdöi aku nugwōi. Nöbö Dīb Jisas yōwō rīmīn, womiōx mīda nī Timoti nugwo yad abmōn, u ñīgō nugwön hōn mönō aku yadaŋ, nī wā cōna. ²⁰ Timoti nöbö wā, nī ñīgō uliōxōn madmag nīgīdīl mag akuyöbö nuŋ kwo algör ñīgō uliōxōn madmag nīgīdīda. Timoti rōxgīb nöbö i nī pīsaŋ yōrīk mīdöl. ²¹ Nöbö mö bli mag akuyöbö almiölōi; ñiŋ keir wā raŋ, me rī rībyōx nugwön rīmīdöia; Jisas Krais nugwo wā raŋ, me rī rībyōx nugwön rīmīdölōi. ²² Timoti nuŋ nöbö wā ödöriö mīd aku māmāg ñiŋa keir mödö nugwōia. Nuŋ ha na rōxg mīdmīn, nöbö nuarō hogw i rōxg Jisas mönō wā aku yad nōl yōnmīdōla. ²³ Nī rībyōx nugul aku, igöp mīda nag mīdīl aku mönō yadīŋ nugwön, nī ap agapīm cōñ mönō aku Timoti nugwo yadmōn, nuŋ wōn ñīgō yad nöiōna. ²⁴ Rīb na aku, Nöbö Diba yōwō rīm, igöp mīda nī keir kwo algör ör mīdöi yōraku ina.

Epaprodaitas yōna

²⁵ Makwam ñiñ nōbōhōd ana Epaprodaitas nugwo yad abim hōn, nī nugwidix midmīn nugugirōn, an ami nōbō rīg rimidōi maga ususōr rōn, God mabō nuñ aku nigio pañor rimidōla. Makwam weik nugwo yad abmōn ñigō midōi yōraku hōbkal yōna. ²⁶ Nuñ ñigō madmag nigōn u nugunō rī rībyōx nugwa. Nuñ ap rō rim mōnō aku nugwōn ōgwō yōxmīdim aku nugwōn Epaprodaitas nuñ rīb mīga yōxmīda. ²⁷ Epaprodaitas nugwo ap diba rimīn, mīñ wōrōxōñ aku, God nugwo uliōxōn rimīn, ōbīl duōña. Makwam nugwōr yōi; God nī kwo algōr ōgwō yōxōña. Haul aku wōrōxōxa, nī mī ōgwō rōxa. ²⁸ Makwam, Epaprodaitas nugwo rimgōr yad abmōn wañ, ñigō wā rañ nugugirōn, nī rīb mīga yōxmīdīl akuyōbō nugwōinōm. ²⁹⁻³⁰ Ñiñ hōd mī pad piaku midmīn, nōbō nī nugwidix midīb nōbō i midōlmīn, nōbō ñiñ aku yad abmīn, Krais mabō aku cīnō, rōn, hōn nī nugwidix midōn, mīñ wōrōxōña. Nōbō bli akuyōbō alībā rimidōi bla pī ri abōña. Makwam, nuñ wañ, Nōbō Dib mabō rī haul an aku hōmidō, rōn, nugwo yad wahax pōn mī ōdōriō wahax pōña.

3

Krais nugw pīl aku mī, God nī nugwōn nōbō kōmō wā nī me ra

¹ Haul nōbō mōlōu nōbō. Nī womiōx mōnō yad pōrība rōn, ñigō mōnō i alīg yadība rimīdla. Nōbō Diba nōbō mō nuñwa midōi aku, wahax pōña. Mōnō ñigō hōd yadīm aku iswob yajīn aku waiō. Iswob yadmōn mid ri ab gī mījōñ aku waiō.

² Wōñō hōpebō bla nugw ri ab girōn mījōña. Ñiñ mag gwogwo ōdōriō rimidōia. Ñiñ mīxīña wōlīxdōrmīdōia.

³ An God nōbō mō nuñ ōdōriō midōla. Aku agapīm: God Inōm nuñwa anīñ pīsañ midan, God hōjōpainīña. Krais Jisas nugwo cīripīm wā rim nugugirōn midōl aku mī, God nōbō mō nuñ ōdōriō midōla. An mīxīñ ap piaku rimidōi rīb aku yōx

nugwōn God nōbō mō nuñwa midōinīñō, rī rībyōx nugwōl aku mī, God nōbō mō nuñwa paxdōriar midōla.

⁴ Makwam mīxīñ ap bla rīg rimidōi mōnō aku yadōn, an nōbō diba midōlīñō, cōñ aku, nī yajīna, ñiñ mīxīñ ap piaku nōbō dib yōi, nī keir ōr nōbō diba midla.

⁵ Nī yōx pōn hōn wop akuyōbō amñaxīb sō midōn, rīl uña ōdōrmā. Nōso maduebō an Isrel, ha nuñ pīg Benjamin il aku mī, nī nōbō Hībru ōdōriō midla. Makwam Juda lo mōnō yadmīdōi aku, nī Perisi nōbō midīm aku, mōnō aku rīg yadmīd mag akuyōbō magalīg nugw ri abōn rī midmīdla.

⁶ Juda mōnō aku nugup duōn mī ususōr rōn ōlīsō diba rōdōn, Krais nōbō mō ñigō nugwōn, mī rī gwogwam rimīdla. An Juda nōbō mō lo mōnō ulul hōrīrōr rimīdīl piaku aliō almidīl aku, nōbō dib bla nī mōnō i yadīb maga nigōlōñ.

⁷ Makwam mai rībyōx nugw ri abōn, hōd rimīdīl adaku rī ri abmidōi aku nugwōn, Krais nī ra akwōr ap wā, me rī rība pañ akwōr yōx nugu girōn, hōd rimīdīl ap bla magalīg hōr ap rōxg aṇadō rōbōxma.

⁸ Makwam hōd rimīdīl ap piakwōr yōi. Rīb na yōxmīdīl aku, Krais Jisas Nōbō Diba nī nugul aku ap dib ōdōriō. Ap piaku magalīg mī hōr ap. Krais Jisas mabō nuñwa cīnō, rōn, ap piaku magalīg rōbōxma. Krais nōbō nuñwa midōn, nugwo nugw ri abnō, rōn, ap hōr bla magalīg bīcep bli rōxg nugula.

⁹ Nī Krais pīsañ nigio mījīna. Nī Juda lo mōnō adaku rimīdmōn aku, God nī nugwōn nōbō kōmō wā nī me ren. Makwam Krais nugw pīmīdīl aku mī, God nī nugwōn nōbō kōmō wā nī me cōna.

¹⁰ Makwam, Krais nugwo nugw ri abōn, nuñ ōbīlōñ aku ōlīsō aku nugwōn, nuñ ōmōrō diba pōñ akuyōbō ōmōrō pōn, nuñ wōrōxōñ akuyōbō wōrōxmōn, ¹¹ nuñ ōbīlōñ mag akuyōbō God rañ nī kwo algōr ōbina.

Pol ususōr rōn rōña

¹² Nī ap yadmīdīl pik magalīg mōdō pōn, hōlul midōl nōbō i rōxg midīl aku yadmīdōi. Jī Krais Jisas, nī nōbō pōdiōm midanō, rōn, nī kōmō pōñ mag aliō

akuyöbö mijinö, rön, ni mi ususör rön ipalip dumidla. ¹³ Haul nöbö mölōu nöbö. Ap wä aku mödö plō, rön, yadmidoi. Ji ni rib pañyöbö i mida. Höd rimidil mag aku uplōbōn, yöd nigōn ap wä ödōi yōra nugwōn ipalip dumidla. ¹⁴ God ap wä ni nöiōn aku pinö, rön, riba pañ akwör yōx nugu girōn, ödōia ödōriō akwör ipalip duōn, rib sō dub yōra ipalip dumidla. God ni wō rön ap wä nöiōn aku, Krais Jisas ni rañ mögōrib adōx yöd rōul adō kau sō yōraku öim mijina. ¹⁵ An nöbö mö God nugwo cirip gö nig gi midöl bla magaliḡ, pañ rib akwör yōx nuguniḡa. Makwam mönō adō bli rib hör yōx nugumijōñ aku, God ñigō rib paxdōriō yōx nugub mag aku yabuōna. ¹⁶ Makwam Krais mönō wä nugw pōl mönō mag aku rōbōxōinḡ; mönō aku nugw pi gö nigōn riḡ duañ.

¹⁷ Haul nöbö mölōu nöbö. Ni riḡ rimidil mag akuyöbö ñiḡ kwo mag aliō akwör rip diōña. Nöbö mö pañ mag aliō akwör cōñ aku, nugw ri abōña. ¹⁸ Aku agapim: ñigō öim yadmidoi mönō aku ni iswob imōn yadmidoi, nöbö mö miga ap kib mag gwogwo rön, Krais bi katlō watlō um sō wōrōxōḡ aku kwolmal rōxḡ midōia. ¹⁹ Ñiḡ mögōrib gwogwo bö diōña. Mxiñ ñiḡa riḡyōx nōlmid adakwör riḡyōx nugumidoi. Ap kib mag gwogwo rim möigw hōxa, ji ñiḡ nöbö akuyöbö wōxnō yadmidoi. Ap mögōrib dōul il ki mid akwör riḡyōx nugumidoi. ²⁰ Makwam mögōrib an aku, mögōrib adōx yöd rōul adō kau sō yōraku mida. Nöbö mö Kōmō Pib Nöbö aku, Nöbö Dib Jisas Krais, adōx yöd rōul adō kau sebō hōna. An Nöbö aku pōx midōla. ²¹ Nuñ mi Nöbö ölsō yadañ, ap bla magaliḡ mönō nuñwa nugwōn mai diōna. Nöbö Dib Jisas Krais ölsō nuñwa rañ, mxiñ an lidu lal ri pinib mxiñ piaku rañ, mxiñ mi wä, mxiñ nuñ keir akwör rōxḡ niḡaḡ mijniḡa.

4

Mid ri abōña

3:14: 1Kor 9:24 **3:15:** 1Kor 2:6 **3:17:** 1Kor 4:16
 15:28,42-53 **4:1:** 1Tes 2:19-20 **4:3:** Luk 10:20
4:7: Ais 26:3; Jon 14:27; Kol 3:15 **4:9:** Rom 16:20

¹ Makwam, nöbö mö wä ni bla. Pad pik midōn, ñigō madmag nigōn, u nugunō, rön, rib aku yōx nugu girōn midla. Ñigō nugwōn, wahax pōn rib wä yōx nugu gör midla. Mönō kai kitmidil ki nugwōn, aliō alōn, Nöbö Diba nugw pi cici nig gir mijōña.

² Yuodia Sidiki yōḡō ñigō mö hogwa yadmidoi, ñiḡ Nöbö Diba nugw pōn midōi makwam, ñiḡ nuō nuō yadmijeñ; tar nigio nigōn mijōña.

³ Makwam nöbö wä na, ni pisañ nigio nigōn mabō rimidöl aku, ni nagō yadmidoi, nañ mö hogw aku ñigō pi ösōs ri nōlaḡ, mid ri abōña. Höd mö hogw aku, ni aku, Klemen aku, nöbö mö piaku bli pisañ nigio nigōn, Krais mönō wä nuñ aku nöbö mö akuyöbö yad nōlmidōla. God nuñ ib ñiḡa nöbö mö öim kōmō midib köp rogw midō bö kai kit gim mida.

⁴ Nöbö Diba nugwo ciripōn, wahax pi gir mijōña. Iswob piḡō ñigō yadmidoi, wahax pi gir mijōña! ⁵ Nöbö mö höimōlib wä midḡ, nöbö mö piaku magaliḡ nugwōña. Nöbö Diba womiōx hōna. ⁶ Rib diba yōxmijeñ. God nugwo yad nugwōn, öim ri ablaḡe rön, ap magaliḡ nugwo hōjōpal gir mijōña. ⁷ Ñiḡ Krais Jisas nugwo cirip ri ab gi midōi aku mi, God hōbwab höimōliō mida rib madmag yuō ñiḡ kwo niḡaḡ, ñiḡ ipōxōn rib miga yōxmijeñ. An nöbö mö akwör midöl aku mi, God pōdpōd rön aliō rimid aku nugwölöl.

⁸ Haul nöbö mölōu nöbö. Ni womiōx mönō yad pōriba rön, ñigō mönō i kwo yadiba rimidla.

Ap kai ap mīm;

ap kai ap paxdōriöm;

ap kai ap ödōriöm;

ap kai mödiba midöl;

ap kai madmag nigibim;

ap kai nöbö mö nugwōn wahax pimidoi;

ap kai ap wä midöm;

ap kai nöbö mö nugwōn wä rō rimidoi;

3:19: Rom 16:18 **3:20:** Epes 2:6,19 **3:21:** 1Kor
 15:28,42-53 **4:5:** Hib 10:25; Jems 5:8-9 **4:6:** Mat 6:25-34; Kol 4:2

ñiŋ ap piakwör ri-byöx nugu gör mi-jöña.

⁹ Ni ñigö piŋaŋ midön, ap kai rimön nugumä aku, mönö kai yadmön nugumä aku, paŋ mag akwör cöña. Akuyöbö almidin, God ñigö piŋaŋ midön, rib mad-mag ñiŋa nugwidix midan, rib miga yöx nugweñ.

Pilipai nöbö mö ñiŋ Pol nugwo ap nölm-in, nuŋ wahax pöŋa

¹⁰ Ni ri-byöxma, wa ni uplöböinö, ri ri-byöx nugum aku, ji wöhö; ni ri-byöx nugu gör midmä, ji ödöi midölön nugwön ñiŋ ni ap i nölölim. Makwam weik nölöi aku, ni ri-byöx nugu gör midöi aku nugwön, Nöbö Dib ana nugwo ri ablaŋe rön mi ödöriö wahax pimidla. ¹¹ Wop bli hör midil rib aku yöxön yadmidoi; Nöbö Diba ni riba nölm-in wopik nugula, ni pödpöd cön aku, mönö midöl. ¹² Wop bli ap miga mida; wop bli midöl. Mid wop bla nmla; midöl wop bla hör midla. Al aku, ap miga midönö midölö, rib diba yöxöi. ¹³ Nöbö Diba ni nugwidix midön ölsö nölmid aku mi, ni agap apim rane, cön aku, cina.

¹⁴ Makwam ni ömörö pimidma, ñiŋ ni ri-byöx nugwön ap nölöi aku, mi mag wä röia. ¹⁵ Ñiŋ Pilipai nöbö mö nugwöia, ñiŋ Jisas mönö wä nuŋ aku höd meme nugwim wop aku, ni Masedonia Propins röböxön, God Mönö yad nöi yönmidmön, God nöbö mö nuŋwa midim akuyöbö bli ni ap nölölim. Ñiŋ Pilipai nöbö mö piakwör ni rig ap akuyöbö nölmidmä. ¹⁶ Makwam ni wön taun dib Tesalonaika midim wop aku ni ap i midölön, ji ñiŋ ni rig ap bla öim nölmidmä.

¹⁷ Ji rig ap ñiŋ bla pinö rön yadmidoi; rib ñiŋa keir nugwön ap amnör nölim aku nugwön, God ñigö nöbö mö mi ödöriö wahax pön, ñiŋ alim mag aku uplöbeninö, rön, yadmidla.

¹⁸ Ñiŋ ap nölmä aku magalig pila. Nöbö ñiŋ Epaprodaitas nugwo rig ap bla nölmä aku nuŋ pön hön ni nölm-in, weik ni ap miga midm-in mid ri ab gi midla. Ni aliö nölmä aku, God nugwo ap urön nölin,

hölin wä höm nugwo wä rimid mag aliö akuyöbö röia. ¹⁹ Ñiŋ Krais Jisas nöbö mö nuŋwa midöi aku, God na Nöbö rib ödöriö aku ñigö nugwidix midön, ap agapim miden akuyöbö ñigö nölan.

²⁰ Makwam, God Acö ana ib nuŋwa öim öim yadin adöx sö duan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Mönö rib mag bli

²¹⁻²² Krais Jisas nöbö mö nuŋwa nöbö dib Sisa piŋaŋ midöi akuyöbö, ñigö Krais Jisas nöbö mö nuŋwa midöi piaku magalig, “Ñiŋ midöin ä?” rimidöia. Makwam mi, Krais Jisas nöbö mö ni piŋaŋ yörik midöl bla magalig, ñigö Krais Jisas nöbö mö nuŋwa midöi piaku magalig, “Ñiŋ midöin ä?” rimidöia.

²³ Nöbö Dib Jisas Krais ñigö nugwidix midön pi ösös ri ri aböna. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Pol Kolosi nōbö mö ñigö köp kai kitōŋa

1-2 Nî Pol. God nuŋ keir nî yad ñigmin, Krais Jisas mōnō wā pōn dub nōbö i midla. Makwam weik haul ana Timoti nî pisan midmin nugugirōn, ñigö haul nōbö mōlōu nōbö Krais Jisas nugw pōn cīrip ri abōn taun dib Kolosi midōi bla, köp kî kai kitmidla.

God Acō ana ñigö uliōxōn pî ri aban, mid ri abōña.

Pol Krais nōbö mö Kolosi midim bla höjōpalōn, God nugwo ri ablaŋe rōŋa

3-4 Yadim nugwōla, ñiŋ Krais Jisas nugw pōn cīrip ri abōn, nōbö mö nugwo nugw pimidōi bla ñigö magaliŋ madmag ñigmidōia. Makwam, an höjōpalōn, ñigö rībyōx nugwōn, ōim ōim God Nōbö Dib ana Jisas Krais Nuō nuŋ aku nugwo ri ablaŋe rimidōla. 5 Mögōrib adōx yōd rōul adō kau sō yōraku wōluōn ap wā pīnīŋjō, rī rībyōx nugumidōi aku mī, ñiŋ Krais Jisas nugwo cīrip gö ñigōn, nōbö mö nuŋ bla madmag ñigmidōia. Mōnō mī ödōriō, Krais mōnō wā aku hōd hōm, ñiŋ ap wā ñiŋa adōx yōd rōul adō kau sō mid aku mōdō nugwōia.

6 Ñiŋ hōd meme Krais mōnō mag wā aku nugwōn, God nuŋ nōbö mö akuyōbö uliōxōn pî ōsōs rī ri abmid mōnō ma aku nugwōn, ñiŋ keir aliŋ nugw pim wop aku ila ñigōn, Krais mōnō wā aku yuō ñiŋ kwo mag yaxim diba dumid mag aliō akuyōbö, Krais mōnō wā aku mögōrib piaku piaku hörirōr magaliŋ duōn, nōbö mö yuō ñiŋ kwo maga yaxim diba dumida.

7 Nōbö madmag yōbö an Epapras, an pisan mabō rōn, Krais mabō nuŋwa ōim rī ri abmid aku, ñigö hōd meme Krais mōnō wā aku yad nōlōŋa. Alōŋ mag aku, anīŋ rī nōlōŋa. 8 Inōma yuō ñiŋ kwo midmin nugugirōn, ñiŋ nōbö mö bla madmag ñigmidōi aku, Epapras yōrik hōn anīŋ yad nōlōŋa.

9 Makwam, Epapras nuŋ hōd meme anīŋ mōnō aku yad nōlmin nugumīŋ wop aku ila ñigōn, ñigö me rōn God nugwo ōim höjōpalmidōla. God höjōpalōn yadmīdōla, nuŋ inōm ñiŋa rība nōlan, ñiŋ rībyōx nugw ri abōn, ap agapim God nugwo wā cōn aku nugw ri abōñiŋjō, rimidōla. 10 Makwam, ñiŋ Nōbö Diba nōbö mö nuŋ ödōriō akuyōbö midōn, nugwo mī wā cōn adakwōr rīŋ duan. Ñiŋ aliō alōn, ap wā hörirōr mīga akwōr rīp duōn, God nuŋ nōbö pōdiōm mid aku nugw ri abōña. Aliō alīŋ, ap mag mīga akwōr yaxōna. 11 God nuŋ Nōbö ōlō ödōriō mil aliŋ mid aku, nuŋ ōlisō nuŋwa magaliŋ ñigö nōlan, ñiŋ ōlisō nuŋwa pōn, ōmōrō bli han rīb aku yōx nugweñ, rībyōx gība aliŋ midōn, wahax pī girōn, 12 Acō nugwo ri ablaŋe rī gir mījōña. Krais nōbö mö nuŋwa mögōrib ōim mila mid yōraku ap wā pimījōñ aku, Acō nuŋ ñigö ran, ñiŋ kwo algōr ōr ap wā aku pōña. 13 Kījaki, cīcībō adaku nugwidix mid nōbö aku, anīŋ nag ñig cīcī ñigmin midmin aku, jī God nuŋ anīŋ yau abim, weik Ha madmag yōbö nuŋwa anīŋ pī ri abōn nugwidix mida. 14 Ha nuŋ akwōr anīŋ ñōx ñigōn wōrōxōn, naga midmin aku yau abōŋa; nuŋ ap kib mag gwogwo rimidōl piaku nugwōn rōbōxōŋa.

Krais ap bla magaliŋ nugwidix mida

15 Nuō God nugwo wōxnō nugub maga ñigōl aku, jī Ha nuŋwa Nuō rōxg mida. Nōbö mö ap piaku rī ñigōlōŋ wop aku, Ha Nuō pisan midōŋa. Nōbö mö ap piaku magaliŋ yōra bö mida; Krais nuŋ rōul yōra sō mida. 16 Ap adōx yōd rōul adō kau sō piaku aipam, ap mögōrib il kī aipam, ap māmāga nugwōl bla aipam, ap māmāga nugwōlōl bla aipam, inōm ap bla nugwidix midōi bla aipam, magaliŋ nuŋwōr rī ñigōŋa. Rī ñigōŋ aku, Krais ib nuŋwa yadīŋ bīl sō duan, me rōn, rī ñigōŋa. 17 Mögōrib maduar ōr rī ñigōlōŋ wop aku, Krais midōŋa. Nuŋ mida aku mī, ap bla magaliŋ yōr ñiŋ keir akwōr midōn ñigiō ñigōn mida. 18 Krais nuŋ yōcmaca mida; nōbö mö nuŋ

bla, cöc aku, mîxiñ nuŋwa mîda. Nuŋ ila ñigön wöroxön höbkal öbilön aku mî, nöbö mö nuŋ bla höbkal öbilön öim kömö mijöña. Nuŋ ila ñigön wöroxön höbkal öbilön aku mî, ap agap apîm mîd piaku yöra bö mîda; nuŋwör bîl yöra sö mîda.

¹⁹ God rîb nuŋwa keir yöx nugwön rîmîñ, God nuŋ rîg mîd mag akwör, Krai nuŋ kwo algör rîg mîda. ²⁰ Makwam, ap agap apîm mögörib il kî mîda aipam, mögörib adöx yöd röul adö kau sö mîda aipam, ap bla magaliŋ God pîsañ ñigiö ñigîb maga ra. Höd ap piaku God nugwo kwolmal röxg mîdmîdöia. Makwam Ha nuŋwa, Nuö nuŋwa keir rîg mîd mag akwör rîg mîdön, bî katlö watlö um sö haña pînmîñ wöroxîm, wopik ap piaku magaliŋ God pîsañ ñigiö ñigîb maga ra.

²¹ Ñîñ höd ap kib mag gwogwo rîbyöx nugu gîrön, pañ mag akwör rî gîr mîdön, God nöbö mö pîlgîb nuŋwa mîdön, pad piaku mîdmîdöia. ²² Jî weik Ha nuŋwa nöbial mîxiña ñigön wöroxön aku mî, God nuŋ ñigö pî nuŋ keir pîsañ ñigliu nö ñigmîñ, ñîñ mögörib nuŋwa adöx yöd röul adö kau sö yöra wöluön, God mämäg il rol nuŋ yöra nöbö mö leia, nöbö mö hölul mîdöla, nöbö mö mönö i mîdöla, mijöña. ²³ Makwam ñîñ Krai mönö wä nugw pîmîdöi aku, ram padö röxg nugw pî gö ñig gîrön, God ap wä ñigö nöiön aku rîb madmag yuö ñîñ kwo pî cîcî ñigön, rîbyöx nugu gîrön mijöña. Krai mönö mag wä ñigö yad nölmîñ nugumä aku, ñigör yöi, nöbö mö mögörib akuyöbö hörîrör magaliŋ yad nölmîñ duöŋa. Nî Pol kwo algör ör mabö adakwör rîmîdla.

Pol nuŋ Krai mabö nuŋwa rîmîdöŋa

²⁴ Ñigö me rön Krai mönö wä yad nölmîdmön nî rî gwogwam rîm ömörö pîm aku, weik nî wahax pîmîdla. Krai nuŋ keir mî ödöriö ömörö diba pön mag akuyöbö, Krai nöbö mö nuŋ bla ñîñ kwo algör mî ödöriö ömörö diba pönîñö, rön, Krai mîxiñ nuŋ aku, cöc nuŋ aku, rî nöinö, rön, mîxiñ na ömörö bli pîmîdla.

²⁵ God nî yad ñigmîñ, ñigö God Mönö aku magaliŋ yad nölmîdmön nî rî abmîdîl aku mî, nî cöc nuŋwa mabö rî nölmîdmön nöbö mîdla.

²⁶ Mönö wä aku maduar ör kîm mîga umad gî mîdmîda, jî weik God nuŋ Krai nöbö mö nuŋwa ñigö mönö wä aku pî wöxnö ñiga. ²⁷ God rîbyöx nugwön mönö yad ñigön aku, mönö wä ödöriö, mönö mila aliŋ umad gî mîdmîd aku, nöbö mö bla magaliŋ nugwîñ, me rön, nöbö mö nuŋwa ñigö wöxnö yabuöna. Mönö wä aku il aku aliö mîda: Krai madmag yuö ñîñ kwo mîd aku mî, ñîñ mögörib adöx yöd röul adö kau sö yöra wöluön, God mîl mag keiryöbö aliŋ mîd yöra pîsañ öim mijöña. ²⁸ Makwam, an Krai nuŋwör yad nölmîdmön. Ñîñ magaliŋ Krai nugwo cîrîp rî ab gîrön, mönö nuŋwa nugw rî abön, rîg yad mag akwör rî gîrön mijöñîñö, rön, an rîbyöx nugw rî abön, nöbö mö akuyöbö ñigö magaliŋ mönö nölmîdmön, Krai mönö wä aku yad nölmîdmön. ²⁹ Mag akwör, Krai ölisö mag nuŋwa keir magaliŋ nî nölmîdmön aku pön, mî usüsör rön mabö nuŋwa rî gîrön mîdla.

2

Ñigö inakmönö hörön yadmîjöñ mönö aku yöxmîjeñ

¹ Makwam nugwî! Ñîñ Kolosi nöbö mö bla aipam, Leodisia nöbö mö bla aipam, nöbö mö bli hanaj mämäg yuö na nugwölöi bla aipam, ñîñ mîd rî abne, rön, nî mabö mî usüsör rön rîmîdla. ² Ñîñ wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîdön, rîb pañyöbö iör nugwön, nuö nuö madmag ñigön, rîbyöx nugw rî abön, God Mönö umadiö mîdmîd aku magaliŋ nugw rî abîñ, me rön, rîb aku yöx nugumîdla. God Mönö umadiö mîdmîd aku Krai. ³ God rîb wä wä nuŋ bla magaliŋ Krai yuö nuŋ kwo umad gî mîd aku mî, nuŋ keir ör God rîb wä aku pî wöxnö ñigîb maga ra.

⁴ Nöbö mö bli inakmönö hörön, mönö kîtib wä bli yadmîñ nugugîrön, inakmönö ñîñ aku nugw pîbä mag rö, rön, ñigö mönö kî yad nölmîdmön rî abmîdla. ⁵ Nî mögörib

pad yörık mîdîl aku, jî rîb na aku ñîgö ada mîdîm nugugîrôn, ñîgö rîbyöx nugugu mîdla. Makwam ñîñ Kraîs nugw pî gö ñîgôn, tar mîdôn, ñîgiö ñîgôn mîdöi aku, nî wä ra.

Kraîs pîsanj mîdôn nuñ rîg yad mag akwör cîñîña

⁶ Ñîñ Jîsas Kraîs nugw pôn, Nöbö Dib an me rôn nugw pîmîdöi mag akuyöbö, pañ adakwör nugwôn rîñ duañ. ⁷ Ñîñ Kraîs nugwo cîrîp ri abôn, mönö mî nuñwa yad nölîm nugumä aku nugw pî gö ñîgôn, rîg yad mag akwör rôn, God nugwo ri ablañe rî gîrôn mijöña.

⁸ Makwam nugw ri aböña. Nöbö mö bli ñîgö mönö hör inakmönö hörôn yadîm, ñîñ nöbö mö piaku adö dub maga ra. Mönö hör inakmönö hörmîdöi aku, nöso nöbö haiwo ñîñ aipam, inöm gwogwo ap bla mögöriñ il kî nugwidîx mîdöi bla haiwo aipam pôn yadmîdöia. Kraîs mönö wä aku pôn yadmîdölöi. ⁹ Aku agapîm: Kraîs mîxîñ alîg mîd aku, jî God rîg mîd mag akuyöbö, Kraîs nuñ kwo pañ mag akwör rîg mîda. ¹⁰ God nuñ rîmîñ, ñîñ Kraîs nugwo cîrîpôn, nugwo pîsanj ñîgiö ñîgôn mîdôn, kömö ödöriö mîdöia. Kraîs nuñwör mî, inöm gwogwo ap piaku mögöriñ il kî nugwidîx mîdöi bla magalîg padîx bîl yöra sö mîda.

¹¹ Ñîñ Kraîs pîsanj ñîgiö ñîgôn mîdöi aku mî, ñîñ mödö Juda nöbö mö uña ödöroi mag akuyöbö röxg mîdöia. Juda nöbö mö bla yu asa pôn uña ödörmîdöia, jî ñîñ Kraîs pîsanj ñîgiö ñîgôn mîdöi aku mî, Kraîs nuñ ap kib mag gwogwo rîmîdöi nag akwör ödöra. ¹² Ñîgö röbö palmä aku, ñîgö Kraîs pîsanj hogw pîlmä; ñîñ God ölisö nuñwa Jîsas pî pabîl nölöña aku nugw pîmä aku mî, God ñîgö Kraîs pîsanj pî pabîl nölîmîñ, nöbö mö kömö yonyöbö nuñwa mîdöia.

¹³ Ñîñ höd ap kib mag gwogwo adakwör rîmîdöia. Kraîs nuñ ap kib mag gwogwo rîmîdöi nag aku ödörolöñ wop aku, ñîñ nöbö mö mödö wöroxöi akuyöbö aliö alîg

mîdmä. Makwam God nuñ keir rîmîñ, wopik ñîñ Kraîs pîsanj kömö mîdöia. God ap kib mag gwogwo rîmîdöl aku magalîg nugwôn röböxa. ¹⁴ Ap kib mag gwogwo rîmîdöl aku, lo mönö hörîrör painö nölîb mönö kai kîtim aku, God pî bî katlö watlö um sö cîpîl pal ñîgmîñ, aña dö pörona. ¹⁵ Bî katlö watlö um sö mîdôn wöroxön öbîlön, Kraîs nuñ inöm gwogwo ap bla mögöriñ il kî nugwidîx mîdöi piaku pî mo nuñwa ñîgôn, nöbö mö akuyöbö nugumîdîm nugugîrôn, ñîgö nag wabîlön pôn pîxîp duöña.

¹⁶ Alöñ mag akuyöbö, ñîñ ap mag piaku bli röbö piaku bli ñîmmîdîñ, nöbö mö bli ñîgö yad höimöumîdîñ, rîb mîga yöx nugumîjeñ. Weik God höjöpaliñ wop dib me rôn hölul cöñ mag aku ñîñ alölîñ, ñîgö yad höimöumîdîñ, rîb mîga yöx nugumîjeñ. Weik mîlmeja yöudöñdön wöl wopik wop dib me rôn hölul cöñ mag aku ñîñ alölîñ, ñîgö yad höimöumîdîñ, rîb mîga yöx nugumîjeñ. Weik Juda God höjöpaliñ wop dib me rôn hölul cöñ mag aku ñîñ alölîñ, ñîgö yad höimöumîdîñ, rîb mîga yöx nugumîjeñ. ¹⁷ Kraîs hölön wop aku, ap piaku inöm röxg nugwôn rîmîdöia; jî ap yöbö aku Kraîs.

¹⁸ Makwam, nöbö mö bli hön, mönö mîxîla pîxön, “An rîb nugwöl aku mî, ñîñ al aliö cöñîñönö nöbö mö mölyöbö mijöñîñönö ejol bla höjöpainö,” rîmîjön aku, mönö ñîña yöxön, God ap wä ñîgö nöiön ap aku röböxeñ. Nöbö mö piaku, Kraîs mönö wä aku nugwölöi; rîb ñîña keir akwör nugwôn, rîb inakmönö piakuyöbö pôn, an nöbö mö dib, me rôn, hör haiwo mîxîla urmîdöia. ¹⁹ Nöbö mö piaku, ñîñ Kraîs röböxön mag gwogwo aku rola dumîdöia. Makwam Kraîs nuñ yöcmac maga mîdôn, mîxîñ nuñ aku, magalîg löxlö akuyöbö ñîgliu nöl ñîgôn, ap wä nölön, nugwidîx mîd ri abmîñ nugugîrôn, God nuñ rîm mîxîña dib röxmîñ dumîda.

²⁰ Ñîñ Kraîs cîrîp gî mîdöi aku mî, ñîñ nugwo pîsanj wöroxön, inöm gwogwo ap

akuyöbö mögörib il kɪ nugwidɪx mɪdöi piaku mo ñɪŋa mɪdölöi. Ap i ñigö rɪ gwogwam rɪb ölisö mɪdöl. Makwam, pödpöd rɪmɪn nöbö mö bla rɪg rɪbyöx nugumɪdöi mag akuyöbö, ñɪŋ kwo algör rɪbyöx nugumɪdöi? ²¹ “Ap aku imaga pɪmɪjeñ! Ap aku nɪmmɪjeñ! Ap aku pɪ nugumɪjeñɪŋö,” rɪmɪdöia. ²² Jɪ ap mag röbö ap yadmɪdöi bla magalɪg nɪmɪŋ pöcöna. Mönö kɪtɪb wä yad nölmɪdöi piaku magalɪg nöbö mö rɪb hör yöxön yadmɪdöi adakwör nugwön yad nölmɪdöia.

²³ Nöbö mö piaku aliö yadön yadmɪdöia, ñɪŋ mönö ana mai duön paŋ aliö akwör höjöpälön, nöbö mö lɪblɪb mɪdö bla röxg mɪdön, mɪ usüsör rön ap hölul rön, akuyöbö aiöñ aku wä cönɪŋö rɪmɪdöia. Aliö alɪŋ, nöbö mö bli nugwɪŋ, mönö mi röxgöna, jɪ ap kib mag gwogwo rɪb rɪb mag aku haŋ, ap inakmönö bla akwör rɪbyöx nugwön, Kraiŋ cɪrɪp gɪ mɪdölöi aku mɪ, ñɪŋ ölisö mɪdöləŋ nugugɪrön mɪxɪñ ñɪŋa keir rɪbyöx nölmɪd adaku röböxɪb maga ñigöl.

3

God rɪmɪn, an Kraiŋ pɪsaŋ öbɪlmɪŋa

¹⁻² Makwam ñɪŋ Kraiŋ pɪsaŋ öbɪlön kömö mag yonyöbö pön mɪdöi aku, mögörib döul il kɪ ap blaku rɪbyöx nugumɪjeñ. Rɪb dib ñɪŋ aku diön ap mögörib adöx yöd röul adö kau sö mɪd piaku. Kraiŋ nuŋ öbɪlön adöx yöd röul adö kau sö yöraku duön, God imag mɪrɪx adö römɪd gɪ mɪda. ³ Ñɪŋ Kraiŋ pɪsaŋ wöröxmä aku mɪ, kömö mɪdɪb mag ñɪŋ aku God Kraiŋ yöŋö nuarö hogwa pɪsaŋ umadiö mɪda. ⁴ Kömö mɪdɪb mag ñɪŋa il aku Kraiŋ. Mai nuŋ hön wop aku, ñɪŋ duön nuŋ pɪsaŋ mil mag keiryöbö alɪg mɪd ri aböña.

Höd mɪdmɪdöi aku keiryöbö, wopik mɪdöi aku keiryöbö

⁵ Makwam, ap agapɪm mɪxɪña rɪbyöx nöl adaku pɪl pal ñigöña. Mö kib nöbö kib rön, rɪb gwogwo yöxön, amnɪmab rön, ap kib mag gwogwo akwör rɪŋö, rön, köme

ulnöu löpöi gol rɪg ap piaku mɪga akwör pɪnɪŋö, rön, rɪb rɪb aku pɪl pal ñigöña. Köme ulnöu löpöi gol rɪg ap akuyöbö mɪga akwör pɪnɪŋö, rɪ rɪbyöx nugumɪdöi nöbö mö bla, ñɪŋ nöbö mö ap inakmönö höjöpäl ur nölmɪdöi akuyöbö akwör mɪdöia. ⁶ Ñɪŋ paŋ ap piakwör rɪŋ, God nuŋ ölisö rödön, ñigö mɪ öliŋ höb diba pɪ nöiöna. ⁷ Ñɪŋ keir höd mag gwogwo rol akwör rɪbyöx nugwön, paŋ mag aliö akuyöbö akwör rɪmɪdöia. ⁸ Makwam weik mag gwogwo rol aku aŋadö röböxöña. Höd ölisö diba wölmɪn, mɪ ölisö diba rödön, rɪb gwogwo yöxön, nöbö mö akuyöbö ñigö yad höimöuön, mönö gwogwo gwogwo yadön rɪmɪdöi aku, weik rɪmɪjeñ. ⁹ Mönö inakmönö hörön nuö nuö yadmɪjeñ. Kraiŋ pɪsaŋ wöröxmä aku mɪ, rɪ gwogwam rɪmɪdöi mag aku ñigö wölɪj röxg woböŋ aku aipam, höbwab rɪb madmag hödyöbö ñɪŋ aku aipam, pɪ asɪx aböia. ¹⁰ Höbwab rɪb madmag hödyöbö ñɪŋ aku pɪ asɪx abön, höbwab rɪb madmag yonyöbö ñɪŋ aku wölɪj röxg röb ñigöia. Nöbö mö yonyöbö mɪdön, God ñigö rɪ ñigöŋ Nöbö aku nuŋ öim öim raŋ, ñɪŋ nuŋ keir rɪg mɪd aliö akwör röxg ñigön, nugwo mɪ nugw ri aböña. ¹¹ God aliö alöŋ aku mɪ, Grik nöbö mö bla keir, Juda nöbö mö bla keir mɪdölöi. Nöbö mö uña ödörmɪdöi bla keir, nöbö mö uña ödörmɪdölöi bla keir mɪdölöi. Nöbö mö kai kɪtɪba nugumɪdöi bla keir, nöbö mö kai kɪtɪba nugumɪdölöi bla keir mɪdölöi. Nöbö mö alömö bla keir, nöbö mö wöɪx bla keir mɪdölöi. Nöbö mö wob pön du ñigɪm nag mabö rɪmɪdöi bla keir, nöbö mö rɪb ñɪŋa keir yöx nugwön mabö rɪmɪdöi bla keir mɪdölöi. Nöbö mö yonyöbö mɪdölöi aku mɪ, Kraiŋ nuŋ keir ör anɪŋ magalɪg madmag yuö kwo mɪdmɪn, ap bli magalɪg hör ap i röxa.

¹² God nöbö mö nuŋwa mɪdöia. Nuŋ ñigö madmag ñigön, nöbö mö nuŋwa keir yad ñigöña. Makwam, wölɪj röb gɪ mɪdöi mag akuyöbö, rɪ ri abɪb mag aku röb ñigöña. Ñɪŋ nöbö mö bla uliöxön pɪ ösös rɪ ri aböña; ib ñɪŋa keir yadɪŋ bɪl sö duöləŋ; nöbö mö höimölɪb wä mɪjöña;

nöbö mö akuyöbö mönöö höimöliö yadön ölisö rödmijeñ. ¹³ Krais nöbö mö nuñwa bli ñigö rî gwogwam rîmidîñ, ñigö painjö mag i rîmijeñ. Mönö bli mijöna, Nöbö Dib ñîña ap kib mag gwogwo rîmidöi aku nugwön röböx mag akuyöbö, nöbö mö bla ñigö rî gwogwam rîmidîñ, ñîñ algör mag ñîñ cöñ aku nugwön röböxöña. ¹⁴ Makwam ñîñ rî ri abîb mag aku röb ñigön, madmag ñigîb mag aku rola röböña. Madmag ñigîb mag aku, ap wä akuyöbö magalig wob pañ ñigiö ñigan, ap wä i met wenîm.

¹⁵ God ñigö pön mîxîñ pañyöbö akwör ñigliu nöl ñigöñ aku, ñîñ tar mîdön nuö nuö pî ösös rî ri abne, rön, röña. Makwam, Krais höbwab höimölîb maga nöl aku, nugwo yad nugwîñ, madmag yuö ñîñ kwo höbwab höimölîb mag aku ñigan, ñîñ tar mîdön, ap agapîm nugwo wä cön aku nugwöña. Makwam, nugwo ri ablañe rî gîrön mijöña. ¹⁶ Krais mönöö wä aku yuö ñîñ kwo aja wöl gî mîdan, ñîñ mönöö nuñ aku nugw ri abön, nuö nuö yad nöl ri ab gîrön, God Mönö rîb Sam bli wopal yad gîrön, God ib nuñwa pîrag wölub wopal bli yad gîrön, God nugwo ri ablañe rî gîrön mijöña. ¹⁷ Makwam mönöö yadîba aimönö agap apîm rîba, Nöbö Dib Jisas nöbö mö nuñwa mîdölîñ, rî rîbyöx nugwön, God Jisas ñigö nuarö hogwa ri ablañe rî gîrön rîñ duañ.

Krais nöbö mö nuñ bla mîd ri abîñ

¹⁸ Ñîñ mö piaku, ñîñ Krais nugw pön mîdöi makwam, nöböñîñ nöbö ñîñ bla yajöñ mönöö aku yöxön mai diöña.

¹⁹ Makwam ñîñ nöbö bla, mö ñîñ bla mönöö ölisö yadön palmijeñ; ñîñ madmag ñigöña.

²⁰ Ñîñ halöu ha bla, ñîñ Krais nugw pön mîdöi makwam, nauö nam yajöñ mönöö aku yöxön mai diöña. Aliö almîdîñ God nugwo wä cöna.

²¹ Makwam ñîñ nuö nöbö, halöu ha ñîñ bla ñigö mönöö ölisö yadön palîñ, ñîñ rîb

gwogwo yöxön, mîd ri abîb maga ñigöl aku, nugw ri aböña.

Nöbö mö nag mabö rîmidöi piaku pödpödiö rîmijöñ? Nöbö dib ñîñ piaku pödpödiö rîmijöñ?

²² Ñigö nöbö mö, nöbö bli ñigö nag ñigön wabîl pîxîp höm, nag mabö rî nölmidim akuyöbö, mönöö bli yadîba rîmidla. Nöbö diba nugugu mijöñ mag akwör mabö rîmidîñ, ñîñ wä ran, me rön, rîmijeñ. Rîb mös yöxmijeñ, Nöbö Dib ana adöx yöd röul adö kau sö nugugu mîd makwam, an mabö rî ri abnîñ, rön, rîb wä akwör yöx nugwön wahax pî gîrön mabö cöña. ²³ Ñîñ ap agap apîm rîmijöñ aku, nöbö mö mögöñîb il kî bli mabö ñîñ rî nölmidölîñ, rön, rîmijeñ; Nöbö Dib adöx yöd röul adö kau sö mîd Nöbö aku mabö nuñ akwör rî nölmidölîñ, rön, mî usüsör rön, rîb wä akwör yöx nugwön wahax pî gîrön mabö cöña. ²⁴ Mabö rî nölmidöi aku, Nöbö Dib Krais mabö nuñwa rî nölmidöia. Ñîñ nugwöia Nöbö Diba nuñ painjö nölön ñigö ap wä nöiöna. ²⁵ Makwam God nuñ nöbö mö rî gwogwam cöñ akuyöbö mönöö diba yadîba, nöbö mö dib blaku, nöbö mö ulul blaku, me rön, mönöö diba yaden; mag pañyöbö akwör yadön, öliñ höb pî nöiöna.

4

¹ Makwam, ñîñ nöbö dib röxg mîdöi piaku, Nöbö Dib ñîña adöx yöd röul adö kau sö mîd aku rîbyöx nugu gîrön, nöbö mö ñîñ nag mabö rî nölmidöi akuyöbö ñigö nugwidîx mîd ri abön, ap ñîñ nölîbä akuyöbö amnîmab nöiöña.

God höjöpä gîr mijöña

² Ñîñ rîbyöx nugw ri ab gîrön, God nugwo ri ablañe rî gîrön, höjöpä gîr mijöña. ³ Ñîñ anîñ algör God höjöpäliñ, nuñ ödöi ñigan, Krais mönöö wä umadiö mîdmîd aku nöbö mö akuyöbö ñigö wöxnö yad nöinîña. Krais mönöö wä akwör yadmön, nî nag ñig gîm mîdla. ⁴ Makwam ñîñ God höjöpäliñ, nî nugwidîx mîdan

nugugırön, mönö aku yad nöl ri abmön, nöbö mö nugw ri abıñ. Nı pañ mag akwör cına aku waiö.

⁵ Ñıñ öim öim rıbyöx nugu gör mıdın, uba rödañ, nöbö mö Krais nugw pölöi bla ñıgö pı ösös rı ri abön, Krais mönö wä mag aku ñıgö yad nöiöña. ⁶ Ajmöl ñıñ aku usö id röxg yönañ. Alañ, nöbö mö mönö ñıñg nugwın, id yönañ, nugw ri aböña. Ñıgö mönö kai yad nugwön aku, ñıgö painjö yad nöl ri aböña.

Pol Ticikas Onesimas yöñö nöbö hogwa ñıgö yad aböña

⁷⁻⁸ Nöböhöd madmag yöbö ana Ticikas, nı Nöbö Diba mabö usüsör rımıdıl mag akuyöbö akwör rımıd nöbö aku, nugwo yad abmön ñıñ mıdöi yöraku yöna. Nuñ wön, nı pödpödiö mıdıl aku ñıgö yad nölän nugwön wahax pıne, rön, yad abna. ⁹ Makwam haul madmag yöbö ana Onesimas, nöbö ñıñg keir aku, Ticikas pısañ yöña. Nı Nöbö Diba mabö nuñwa usüsör rımıdıl mag akuyöbö, Onesimas nuñ algör ör rımıda. Nöbö hogwa wön, an ap agap apım pik rımıdöl piaku magalıg ñıgö yad nöl ri aböña.

Pol mönö yad rıba pöröña

¹⁰ Nöbö Aristakas, nı pısañ nag mıdöl aku aipam, nöbö an Mak aipam ñıgö, “Mıdöin ä?” röia. Mak mı, nöbö an Banabas nölpönın nuñ aku. Nöbö akwör höd mönö abön yadma, “Nugwo yöraku wañ pı ösös cıne,” rıma. ¹¹ Nöbö ana Jisas, ib nuñ i Jastas me rımıdöi aku, algör ör ñıgö, “Mıdöin ä?” ra. Juda nöbö mös pañ piakwör nı pısañ mabö rımıdöla. Juda nöbö bli nı pısañ mabö rımıdölöl; ñıñ nöbö adakwör nı pısañ God nöbö mö pön nugwidıx mıdıl mönö wä aku yad nölmıdöla.

¹² Nöbö ñıñ Epapras, Krais Jisas mabö rımıd nöbö aku ñıgö, “Mıdöin ä?” ra. Nuñ öim öim usüsör rön ñıgö God höjöpäl gırön yadmıda, “Ñıñ rıb bli yöxmıjeñ; Krais mönö wä aku nugw pı gö nıgön, nugwo cırıp ri ab gırön, nañ rıg yajınö mag akwör rın duañ,” me rımıda. ¹³ Mämäg na

keir nugwön ñıgö yadmıdla, Epapras nuñ mı kwockwoc palön ñıgö mabö rı nölön, Leodisia nöbö mö ñıgö mabö rı nölön, Hirapolis nöbö mö ñıgö mabö rı nölön rımıda.

¹⁴ Makwam nöbö wä ana, uj wobıb nöbö Luk aipam, Demas aipam ñıgö, “Mıdöin ä?” röia. ¹⁵ Haul nöbö mölöu nöbö taun dib Leodisia bla, nöbö mö hön mö Nimpa rama God höjöpalmıdöi bla magalıg, “Pol ñıgö, ‘Mıdöin ä?’ rö,” cöña.

¹⁶ Ñıgö köp röx abmıdıl kı nugwön, nölın duañ, Krais nöbö mö Leodisia mıdöi bla algör ör nugwın. Makwam Leodisia nöbö mö ñıgö köp röx abıl aku, ñıñ algör ör pön nugwöña.

¹⁷ Makwam Akipas nugwo yajöña, “Nöbö Diba mabö nagö yad nıgön aku rı pöranö,” cöña.

¹⁸ Nı Pol, weik imag na keir, mönö rıb mag kı kai kıtmıdla. Nı nag sena pön nag nıg gö nıgöi aku, nı uplöbmıjeñ. God ñıgö ulıöxön pı ri abañ, mıd ri aböña.

Pol köp höd aku Tesalonaika nöbö mö ñigö kai kitöña

¹ An Pol, Sailas, Timoti, yör+k pisan midön köp kai kitön, ñigö Acö God, Nöbö Dib Jisas Kraiss nuarö hogwa nöbö mö ñiña taun dib Tesalonaika röb gi midöi akuyöbö, ñigö köp ki kai kitmidöla.

God Acö ana aipam, Nöbö Dib Jisas Kraiss aipam, ñigö uliöxön pi ösös ri ri abin, ñiñ madmag yuö ñiñ kwo tar mid ri aböña.

*Tesalonaika nöbö mö Kraiss nugw pön
nugw pi gö nigmä*

² An höjopalön, ñigö magaliö öim God nugwo ri ablane rimidöla. ³ An Acö God höjopalön, öim ñigö ribyöx nugwön, ñiñ pödpödiö rig rimidöi aku ribyöx nugwön, God nugwo ri ablane rimidöla. Ñiñ Nöbö Dib ana Jisas Kraiss nugw pön nugw pi gö nigön, mabö nuñwa ri ri abmidöia; ñiñ Nöbö Dib ana Jisas Kraiss madmag nigön, kwockwoc palön mabö nuñwa ri gör midöia; ñiñ Nöbö Dib ana Jisas Kraiss pisan mögörib adöx yöd röul adö kau sö yöraku wöluön ap wä pininö, rön, ömörö höm rib miga yöx nugwölöi.

⁴ Haul nöbö mölöu nöbö wä. An nugwöla, God nuñ ñigö madmag nigön nöbö mö nuñwa keir yad nigim midöia. ⁵ Kraiss mönö mag wä nuñ aku rag ram ñiñ piaku wön, ñigö mönö mag akwör yad nölminka. Inöm Leia nuñ yuö an kwo midön, ölsö nuñwa anin nölminka nugugirön, Kraiss mönö wä aku mönö ma ödöriö midö, rön, ñigö mönö paxdöriö akwör yad nölminka nugw pimä. Ñiñ pisan midön, ñigö me rön aliö rimidöl aku ñiñ keir mödö nugwöia. ⁶ Ñiñ Nöbö Diba rimid aku nugwön, an keir rimidöl aku nugwön, pan mag akwör rimidmä. Ñiñ m öliöx midmidöia ji Inöm Leia nuñ riminka, ñiñ Kraiss mönö wä aku nugwön, wahax pi girön nugw pimä. ⁷ Aliar ri ri abmidmä aku, Kraiss nöbö mö nuñwa

Masedonia Propins midim bla aipam, Akaia Propins midim bla aipam nugwön, pan mag akuyöbö akwör algör ri ri ab gir midmä.

⁸ Ñiñ God nugw pimä aku, mönö aku dumid dumid, Masedonia Propins, Akaia Propins bla akwör yöi, mögörib adadö piaku piaku magaliö duminka, nöbö mö akuyöbö magaliö mödö nugwöia. ⁹ Makwam, an mögörib bli uröpinminka, nöbö mö piaku keir haiwo urön yadmidöia, “Ñiñ Tesalonaika nöbö mö ñigö mönö wä aku yad nölminka, ñigö yad wahax pön pi ri abön, ap inakmönö höjöpalmidöi akuyöbö röböxön, God mi öim kömö mid aku nugwo nugw pön, nuñ rig yadmid mag akuyöbö akwör rön, ¹⁰ Ha nuñwa Jisas wöroxim, God riminka öbilön aku, adöx yöd röul adö kau sebö höuöil höninö, rön, pöx midöinjö,” rimidöia. Jisas anin ñöx nigön wöroxön aku mi, God ölsö rödön painö ölin höb diba pi nöion aku pöin.

2

*Pol Tesalonaika midön Nöbö Diba mabö
nuñwa ri nölöña*

¹ Haul nöbö mölöu nöbö, ñiñ keir nugwöia, an höd ram ñiña höminka aku, hör hölminka. ² Taun dib Pilipai höd duön yad nölminka, nöbö mö bli anin mönö gwogwo yadön ri gwogwam rimä, ji God anin nugwidix midön ri nölminka, ñiñ an ri gwogwam rimä aku rib miga yöx nugwöininka. An Tesalonaika duön Kraiss mönö wä aku yad nölminka, an algör ör ri gwogwam rimä, ji an aminka yad nölmidminka. ³ An mönö ñigö yad nölmidöl aku, gwogwamiö yadön, rib gwogwo yöxön, inakmönö hörön, yad nölmidöl.

⁴ Kraiss mönö mag wä pön dine, rön, God nuñ keir anin yad nigminka, mönö wä aku yad nölmidöla. An Kraiss mönö wä yad nölin, nöbö mö bla nugwin, ñiñ wä ran, me rön, yad nöloininka; God nuñ keir nugwan, nugwo wä ran, me rön, yad nölmidöla. God nuñwör rib madmag yuö an kwo agö magim rig midöla aku nugwa.

⁵ Ñiŋ keir nugwöia, ñigö wä ran, me rön, mönö kitib wä bli ñigö yad nölölmŋ; riŋ ap bla pŋiŋjō, rön, mönö yad nölölmŋ. God nuŋ algör nugwa. ⁶ Ñiŋ Tesalonaika nöbö mö ib ana yadiŋ bŋl sō duan, me rön, mönö yad nölölmŋ. Nöbö mö akuyöbö bli ib ana yadiŋ bŋl sō duan, me rön, mönö yad nölölmŋ. An Kraiŋ mönö wä pön dub nöbö mŋdöl aku mŋ, ñigö mönö yadkap yad nölŋbä aku, jŋ an rŋmgör yad nölölmŋ.

⁷ Mö piaku halöu ha kiaia ciŋi pŋ ri abmŋdöi mag aliö akuyöbö, ñigö mönö höimöliö mŋdö yadön pŋ ri abmŋŋa. ⁸ An ñiŋ mŋ madmag riŋ gi mŋdmŋŋa. Ñiŋ haul nöbö mölōu nöbö madmag yöbö an blaku mŋ, God Mönö wä nuŋ aku ñigö yad nölŋmŋdmŋ, anŋiŋ pŋl pal riŋgnöb rōyŋx aku rōböxölölŋx.

⁹ Haul nöbö mölōu nöbö, ñiŋ nugwöia, an ñigö pŋsaŋ mŋdön mabö kwockwoc pal ri öliöx mŋdmŋŋa. An ñigö pŋsaŋ mŋdön, God mönö wä nuŋ aku ñigö yad nölŋp yönön, ñiŋ nöbö mö ap mag an ri öliöxñiŋjō, rön, anŋiŋ keir mil pŋxmag yuö bö riŋ mabö rōxg rön ap wobön nŋmmŋdmŋŋa. ¹⁰ Ñiŋ nugwöia, an ñigö nöbö mö Kraiŋ nugw pŋmŋdöi akuyöbö pŋsaŋ mŋdön, ñigö pŋ ösös ri ri abön, nöbö hölul mŋdöl, nöbö mönö i mŋdöl aliö akuyöbö mŋdmŋŋa. God nuŋ keir algör ör nugwa. ¹¹ Ñiŋ nugwöia, nuö nöbö halöu ha ñiŋ keir bla yad nöl ri abön riŋ rŋmŋdöi mag akuyöbö ñigö rŋmŋdmŋŋa. ¹² God nuŋ ñigö paŋ, nöbö mö nuŋ akwör mila aliŋ mŋjōña. Makwam, ñiŋ God rŋmŋd aku nugwön, riŋbyöx nugw ri abön, mag wä rol akwör riŋ giŋ mŋjŋnō, rön, ñigö mönö höimöliö yad nölŋmŋdmŋŋa. Ñiŋ wahax pön riŋ wä yöx nugu gör mŋdön, ñigö riŋ gwogwam riŋ riŋ mŋga yöx nugumŋjeñ, kwockwoc palön, mag wä rol aku rōböxmŋjeñŋjō, rön, mönö akuyöbö ñigö yad nölŋmŋdmŋŋa.

¹³ An ñigö God mönö wä nuŋwa yad nölŋmŋ, ñiŋ nugwön, ñiŋ mönö ñiŋ keir bli yadmŋdölöi, God Mönö mag akwör yad nölŋmŋdöiŋjō, rön, nugw pŋmā. Mŋ pal,

mönö yad nölŋmŋdöl aku, God mönö kömö riŋb madmag yuö ñiŋ kwo mabö rŋmŋ, mag yaxa. Makwam, an öim God nugwo ri ablaŋe riŋ giŋrön mŋdöla. ¹⁴ Makwam haul nöbö mölōu nöbö. Mögöriŋb Judia piaku cōc bla hö mögum rim nöbö mö akuyöbö, Juda nöbö mö akuyöbö ñigö riŋ gwogwam rŋmŋdim mag aliö akuyöbö, Tesalonaika yöbö nöbö mö ñiŋ kwo algör ñigö Jisas nugw pim nöbö mö riŋ gwogwam rŋmā. ¹⁵ Juda nöbö mö piaku ñiŋ God mönö yadiŋb nöbö bla pŋl pal riŋgön, Nöbö Dib Jisas nugwo aipam pŋl pal riŋgön, anŋiŋ höju abmā. God ñigö nugwön wahax pöl mŋ wöhö. Ñiŋ nöbö mö akuyöbö magaliŋ nugumŋ öliŋsö wölŋmŋda. ¹⁶ Ñiŋ Kraiŋ nugw pŋiŋ, ñigö kömö mag yonyöbö nöiönŋjō, rön, an Kraiŋ mönö wä nuŋ aku Juda nöbö mö yöi akuyöbö ñigö yad nölŋmŋ, Juda nöbö mö akuyöbö öliŋsö rödön, ödöi ana wobmŋdöia. Almŋdöi aku, ñiŋ öim öim ap kib mag gwogwo rŋmŋdöi mag akwör riŋp duön duön duön dumŋ, ap kib mag gwogwo ñiŋ bihöu dib wab mŋŋi rōxg mŋda. Makwam weik God öliŋsö rödön mŋ ömörö diba ñigö pŋ nölŋmŋda.

Ñigö iswob u nugunö

¹⁷ Haul nöbö mölōu nöbö. Ñiŋ pŋsaŋ mŋdmŋ, Juda nöbö mö anŋiŋ ir abmā aku, liŋb pŋlim nugugiŋrön mŋdöla. Mŋxiñ ana yörŋk mŋdöla, jŋ riŋb an maga ñigö pŋsaŋ mŋda. Makwam, ñigö iswob höbkäl u nugunö, rön, riŋb akwör yöx nugugu mŋdöla. ¹⁸ Ñigö u nugunö, riŋ riŋbyöx nugwön, nŋ Pol, wop mös mönö mös paŋ inö, rŋma, jŋ Seten ödöi ana woba. ¹⁹ Ñiŋ riŋ rŋmŋdöi mag akuyöbö nugwön, an riŋbyöx giŋba aliŋ mŋdöla; ñiŋ riŋ rŋmŋdöi mag akuyöbö nugwön, an wahax pŋ giŋrön mŋdöla; ñiŋ riŋ rŋmŋdöi mag akuyöbö nugwön, Nöbö Dib ana Jisas hön wop aku, mönö wä nagö yad nölŋmŋ aku mag yax mŋk, me ciŋŋŋa. ²⁰ Ñiŋjör riŋbyöx nugwön, wahax pŋ giŋrön, ri ablaŋe riŋ giŋ mŋdöla.

3

¹ Ñigö uliöxön u nugunö, rön, yadkap

u nugub maga nīgölönj. Makwam, nī Pol, Sailas, an nōbö hogwa taun dib Atens mīdön, ²⁻³ haul ana Timoti, an pīsanj God mabō rōn, Kraiis mōnō wā nuñ aku yad nōlīp yōnmīd nōbö aku, nugwo yad abmīn wōña. Ñīgō rī gwogwam rīm, nōbö mō bli Kraiis nugwo rōbōxbā maga rī aku nugwōn, Timoti wōn, ñīgō pīsanj mīdön Kraiis mōnō wā aku yad nōl rī abañ, ñīñ Kraiis nugw pī gō ñīgōn, rībyōx gība alīg mījne, rōn, an Timoti yad abmīn wōña. Makwam ñīñ nugwōia, Kraiis nōbö mō nuñwa mīdöl aku mī, anīñ rī gwogwam rīñ ömörō pīñña. ⁴ Ñīñ pīsanj mīdön, anīñ rī gwogwam cōññjō, rīmīñ aku, ñīñ mag aliō akuyōbö akwör rīmīdōi aku mōdō nugwōia. ⁵ Ñīñ ñīgō aliō almiđmīn, nī ñīgō mī gōj uliōxōn, rīb mīga yōxōn, ñīñ pōdpōdiō mīdōi aku nugwanj, me rōn, Timoti yad abma. Rīb na yōx nuguma aku, kījaki nuñ ñīgō pīxmīn mōnō yad nōl öliōxmīn nugumā aku rōbōxbā maga rōiñj, rī rībyōx nuguma.

Timoti hōuōil hōn, mīd rī abōiñjō, rōña

⁶ Makwam Timoti ñīgō u nugwōn hōn yada, ñīñ Kraiis nugw pī cīrīp rī abōn, nōbö mō akuyōbö ñīgō madmag ñīgōn, anīñ nōbö hogwa rībyōx nugu gīrōn wahax pīmīdōia. An nōbö hogwa pad pik mīdön, ñīgō uliōxöl mag akuyōbö, ñīñ piōñjō algör ör mögörīb ñīñ piaku mīdön, anīñ nōbö hogwa uliōx mīdōiñjō, ra. ⁷ Makwam, anīñ rī gwogwam rīmīdīm mīd rī abōlmīñj wop aku, Timoti hōn, ñīñ Kraiis nugw pī cīcī ñīgōi mōnō aku yadīm, anīñ madmaga pīlīx ra. ⁸ Ñīñ Nōbö Diba cīrīp rī abōn nugwo pīsanj ñīgōi pāñjōr mīdōi aku nugwōn, an mī kōmō mīdōla.

⁹ Mīd rī abōi aku nugwōn, God nugwo rī ablañe rīmīdōla. God nuñ rīmīn, ñīgō rībyōx nugwōn mī ödōriō wahax pīmīdōla. Makwam, an God nugwo rī ablañe rī gīrōn mīdōla. ¹⁰ An hōbkal u ñīgō nugwōn, Kraiis mōnō wā aku um bli kwo yad nōlīñj, ñīñ Kraiis nugw pī cīcī ñīgnō, rōn, kwockwoc pal God nugwo mīl pīxmag yuō bö hōjōpal gīrōn mīdōla.

¹¹ Makwam, Acō God nuñ keir aipam, Nōbö Dib ana Jisas aipam uba ana rōdīñj, ñīñ mīdōi yōraku u nugunīña. ¹² An ñīgō mī ödōriō madmag ñīgmīdöl mag akuyōbö, Nōbö Diba ñīgō rī nōlañ, ñīñ keir algör ör nuō nuō madmag ñīgōn, nōbö mō bla magalīg madmag ñīgōña. ¹³ Nōbö Dib Jisas ñīgō öliśō nuñwa nōlōn nugwidīx mīdīp duōn, nōbö mō lei nuñ akuyōbö magalīg pōn hōuōil hōn wop aku, nuñ hōn ñīgō pañj, God Acō ana māmāg il nuñ rol aku, ñīñ mōnō i mīdöl nōbö mō lei nuñwa mījōña.

4

God nugwo wā cōn mag akwör cōña

¹ Haul nōbö mōlōu nōbö. Ñīñ pīsanj mīdmīñj wop aku, ñīñ mag kai rīñj God nugwo wā cōn adakwör rīb mōnō aku ñīgō yad nōlmīña. Mōnō yad nōlmīñj aku, ñīñ pōn pañj mag akwör rī gīr mīdōia. Makwam wopik an Nōbö Dib Jisas nōbö mō nuñwa mīdöl makwam, nī ñīgō yadmīdla, ñīñ mag wā rī rī abmīdōi aku, wopik adakwör usūsör rōn mī uplōb ör rīñj duañ. ² Nōbö Dib Jisas anīñ yadmīn ñīgō mōnō kai kai yad nōlmīñj aku ñīñ mōdō nugwōia.

³ God nugwo wā cōn aku, ñīñ nōbö mō lei nuñwa keir mījōña. Mō kib nōbö kib reñīm. ⁴ Ñīñ magalīg, God nugwo wā cōn adakwör mīxīñ ñīña nugwidīx mīd rī abīñj, nōbö mō bla ñīgō nugwīñj, mōnō i mīden. ⁵ Nōbö mō God nugwo nugwōlōi bla, rīb gwogwo yōxōn mō kib nōbö kib pīññjō, rōn, rīp yōnmīdōi mag akuyōbö almiñeñ. ⁶ Makwam, ñīñ Kraiis adō mīdōi haul nōbö mōlōu nōbö ñīñ bla, mōnō inag inag wai nōlōn ap ñīñ bla pōiññj. Nōbö mō bli almiñjōñ aku, Nōbö Diba nuñ nugwōn painjō ñīgō magalīg öliñj hōb pī nōiōna. Mōnō aku hōd ñīgō yad nōl rī abōla. ⁷ Ap kib mag gwogwo cīne, rōn, God anīñ mōnō wā nuñwa yadōn pōlōñj; mag wā rī gīrōn, nōbö mō leia mījne, rōn, anīñ pōña. ⁸ Makwam, nōbö mō mōnō yadmīdöl pik hōj nugwōñ bla, anīñ hōj nugweñ; God

nugwo höj nugwöña. Makwam God nuñ Inöm Lei nuñwa ñigö nöla.

⁹ Krais adö mǝdöi haul nöbö mölöu nöbö akuyöbö ñigö madmag ñigǝnö, rön, mönö aku kai kitöinǝ. God ñigö rǝb wä nölmǝn, ñǝñ keir nugwön mödö nuö nuö madmag ñigmǝdöia. ¹⁰ Ñǝñ Krais nöbö mö nuñwa Masedonia Propins mǝdöi bla magalg algör ör mödö madmag ñigmǝdöia. Ji ñigö mönö ölsö yadön yadmǝdöla, ñǝñ mi ususör rön, öim mag adakwör rǝñ mi diba duañ.

¹¹⁻¹² Makwam ñigö höd yadmǝñ mag akuyöbö, nöbö mö bla pǝsan tar mǝd ri abnǝñö, rön, rǝñ duañ. Mabö kul wölǝb ñǝñ bla keir rön ap ñimöña. Makwam, ap mag, rǝg ap ñǝñ piaku keir mǝdan nugugǝrön, ap sö reñ aku nugwön, nöbö mö Krais nugw pölöi bla ñigö nugwǝñ wä cöna.

Nöbö Diba höuöil höna

¹³ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Ñigö mönö i yad nöi ri abnǝñ. Nöbö mö ñǝñ bli wöröxöñ aku, aṇadö wöröxöinǝ, rön, nöbö mö bli lǝb pǝlm imön rǝmǝdöi mag akuyöbö almǝjeñ. ¹⁴ Jisas wöröxön aku, God rǝmǝn öbǝlön kömö mǝdö, rön, nugwöl aku mǝ, nöbö mö Jisas nugw pön wöröxöi bla, Jisas höuöil hön wop aku, God nuñ ran, Jisas nöbö mö nuñwa wöröxöi piaku yölǝñön Jisas pǝsan höñǝñö, rön, nugwöla.

¹⁵ Makwam Nöbö Diba nuñ keir mönö yad nölmǝd aku nugwön nugwöla, mai wop aku an nöbö mö kömö mǝdǝñ nugugǝrön Nöbö Diba höuöil hön nöbö mö akuyöbö, nöbö mö höd wöröxim bla ñigö höñ adǝk höd duöinǝ. ¹⁶ Mönö dib i adöx yöd röul adö kau sebö yadön, ejol magalg piaku nugwidǝx mǝd ejol diba mönö diba pañ nugugǝrön, God namag nuñwa pǝran nugugǝrön, Nöbö Diba nuñ keir adöx yöd röul adö kau sebö höna. Nöbö Diba hañ, nöbö mö Krais nugw pön wöröxim piaku höd öbiöña. ¹⁷ Ñǝñ öbiöña nugwön God nuñ an nöbö mö kömö mǝjññ nuñ piaku ran, an ñǝñ pǝsan wöluön mǝjöi

yuö sö Nöbö Diba pǝsan mögum cǝñǝ. Makwam, an Nöbö Diba pǝsan öim öim mǝjññ.

¹⁸ Makwam, mönö yadmǝdöl pik nuö nuö yad nölp u yad nölp höñ, wahax pön rǝb wä yöx nugu gör mǝjöña.

5

Nöbö Dib ana höuöil höñǝñ rön rǝb aku yöx nugwön mǝd ri abön pöx mǝjññ

¹ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Nöbö Diba nuñ wop kai höñ, nöbö mö ap agap ap bǝlm rǝmǝdǝñ nugugǝrön höñ aku, ñigö yadöinǝ. ² Ñǝñ keir nugwöia, Nöbö Diba höñ wop aku, nugwo pöx mǝjöñ wop aku hen. Ap kib pǝb nöbö bla nöbö mö inǝmö ua hölm gǝ mǝdǝm hömǝdöi mag aliö akuyöbö, Nöbö Diba nuñ alǝp höna. ³ Weik tar mǝd ri aböla, anǝñ weik ap i renǝñö, cöñ, wop akwör rǝmgör hañ, rǝb diba ödöriö yöxöña. Mö ha ñimǝm ölnǝ rǝg pǝlmǝd mag akuyöbö cöna; rǝmgör ölnǝ höb gwogwo pǝñ bör dub maga mǝden.

⁴ Haul nöbö mölöu nöbö. Ap kib pǝb nöbö i ram ñǝñ hañ, madmag ñǝñ pǝlx cöna. Ji ñǝñ pǝxmag yuö piaku mǝdölöi makwam, wop dib aku hañ, madmag ñǝñ pǝlx renǝm. ⁵ Ñǝñ magalg mil halöu ha mǝdöia; ñǝñ magalg naiö mil halöu ha mǝdöia. An pǝxmag yuö halöu ha yöi; an cǝcǝbö yuö halöu ha yöi. ⁶ Nöbö mö bli inǝmö hölmǝmǝdöi mag akuyöbö aliö alǝg mǝdöinǝ. Rǝbyöx nugw ri ab gǝ mǝjññ. Röbö ölsö ñimön uplöb mǝdöinǝ. ⁷ Nöbö mö inǝmö hölmǝmǝdöi bla, pǝxmag yuö bö ör hölmǝmǝdöia. Nöbö mö röbö ölsö ñimön u pǝlmǝdöi bla, pǝxmag yuö bö ör rǝmǝdöia. ⁸ Makwam an nöbö mö naiö mila yönmǝdöl bla rǝbyöx nugugu mǝjññ. God Mönö nuñwa nugw pǝ gǝrön, God nugwo madmag ñig gǝrön mǝjññ; an aliö alǝñ, ap uñ ölsö ami nöbö röbmǝdöi akuyöbö, pǝbǝl möl an aku mǝjöna. Nöbö Dib ana Jisas Krais pǝsan mögörlǝb adöx yöd röul adö kau sö yöraku wöluñö, rǝ rǝbyöx nugwön, rǝbyöx gǝba alǝg mǝjññ; an aliö alǝñ, usañ ölsö mea ñigmǝdöi

akuyöbö, yöcmac ana mijöna. ⁹ Aku agapim: God anij rönj aku, öljn höb diba pij, me rön, rölön; Nöbö Dib ana Jisas Krais ran, nugwo pisan mögörib adöx yöd röul adö kau sö yöraku wöluön nuñ pisan kömö öim midij, me rön, röja. ¹⁰ Krais anij ñöx nigön wöröxönj aku mi, an kömö midij hönjönö wöröx gi midij hön aku mönö midöl; an duön öim öim nuñ pisan kömö mijnija. ¹¹ Makwam, ñij Krais nöbö mö nuñwa nuö nuö Krais mönö wä aku yad nölön, nugw pi cici nigön, wahax pön rib wä yöx nugu gör mijöna. Makwam yadmidil ki ñij panj mag akwör mödö rimidöia.

Mönö yad riba pörön, “Ñij midöij ä,” röja

¹² Haul nöbö mölöu nöbö. Nöbö diba ñigö ri öliöxön mabö ri nölön, mönö pi nuöm nigön, mönö yad nöl gir midöi nöbö bla, ñij pi ösös ri ri aböña. ¹³ God nuñ keir yadmin mabö aliö almidöi aku, ñigö madmag nigön pi ri aböña. Makwam ñij magalg tar nigio nigön mijöna.

¹⁴ Haul nöbö mölöu nöbö nugwi. Nöbö mö mabö rölön, mid ri abmidölöi bla, ñigö mönö ölsö yajöña. Nöbö mö liblib rim rib mixila yöxmidoi bla, ñigö mönö höimöliö yadön yad nöl ri aböña. Nöbö mö höimölöi bla, ñigö nuöd ri nöiöña. Nöbö mö bla magalg, ñigö öim mönö höimöliö yadön tar mijöña. ¹⁵ Nöbö mö bli ñigö ri gwogwam rimidij, painö gwogwam rimijeñ. Painö painö pi ri abön, painö painö ösös ri ri aböña. Makwam nöbö mö hör piaku aipam, panj mag akwör cöña. ¹⁶ Öim öim wahax pi girön rimijöña; ¹⁷ öim öim God höjöpäl girön rimijöña; ¹⁸ agap apim ñigö cön aku, öim öim God nugwo ri ablanje ri girön mijöña. Krais Jisas nöbö mö nuñwa midön aliö almidij, God nugwo wä cöna. ¹⁹ God Inöma anij riba nölan, me rön, nugu girön mijöña. ²⁰ Nöbö mö God mönö yadib bla mönö yadmidij röböxmijeñ. ²¹ Ji nöbö mö bli inakmönö hörön yadib maga ra aku mi, nugw ri aböña. God Mönö paxdöriö aku yadmidij

akwör nugwön pöña; inakmönö hörön yadmidijöñ aku nugwön pimijeñ. ²² Mag gwogwo adö bli rimijeñ.

²³ God anij nöbö mö pi ri abim tar mid ri ab gi midöl Nöbö aku, nuñ keir ñigö nugwidix midön ran, ñij nöbö mö lei nuñwa keir mijöña. God nuñ keir ran, Nöbö Dib ana Jisas Krais hön wop aku, inöm ñij bla, rib madmag ñij bla, mixiñ ñij bla magalg, hölul mag ul pxi miji midenim. ²⁴ God ñigö yad wö pön Nöbö aku, rig yadmid mag akwör cöna. Makwam an nugwöla, yadmidil mönö pik panj aliar ñigö cöna.

²⁵ Haul nöbö mölöu nöbö. Anij ribyöx nugwön, God höjöpaiöña. ²⁶ Ñij Nöbö Diba nugw pön midöi makwam, Krais adö midöi haul nöbö mölöu nöbö magalg nuö nuö wahax pi girön, alguna bimil nimöña. ²⁷ Nöbö Dib ana nugugu midim nugugirön ñigö yadmidla, mönö kai kitil ki, haul nöbö mölöu nöbö piaku ñigö magalg mämäg nugw yadij nugwij.

²⁸ Nöbö Dib ana Jisas Krais ñigö uliöxön, pi ösös ri ri ab gi mijöna.

Pol köp agñiŋ rɪbyöbö aku Tesalonaika nöbö mö ñigö kai kitöŋa

¹ An Pol, Sailas, Timoti, yörɪk pɪsaŋ mɪdön köp kai kitön, ñigö Acö ana God, Nöbö Dib Jisas Krai nuarö hogwa nöbö mö ñiŋa taun dib Tesalonaika röb gɪ mɪdöi akuyöbö, ñigö köp kɪ kai kitmɪdöla.

² God Acö ana aipam, Nöbö Dib Jisas Krai aipam, ñigö uliöxön pɪ ösös rɪ ri abɪŋ, ñiŋ madmag yuö ñiŋ kwo tar mɪd ri aböña.

*Krai höm, God nuŋ nöbö mö akuyöbö
ñigö mönö diba yajöna*

³ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Höd Krai nugw pɪmɪdöi mag akuyöbö wöhö; höd ñiŋ nuö nuö madmag ñigmɪdöi mag akuyöbö wöhö; wopik ñiŋ usüsör rön Krai nugw pɪ gö ñigön, ñiŋ magaliŋ Krai adö mɪdöi haul nöbö mölöu nöbö akuyöbö nuö nuö madmag ñigmɪdöi aku nugwön, an öim öim God nugwo ri ablaŋe röla.

⁴ Krai nöbö mö nuŋwa mɪdɪm, nöbö mö bli ñigö rɪ gwogwam rɪmɪn, ömörö pön öliöx mɪdöia, jɪ rɪb mɪga yöxmɪdölöi. Krai nugw pɪ gö ñigön cɪrɪp ri abmɪdöia. Makwam, an God cöc nuŋwa mögöriɪb malö malö piaku duön, Krai mönö wä nuŋ aku yad nöl yönön, öim öim ñiŋ almiɪdöi aku ñigö yadmɪdöla. ⁵ Makwam an nugwöla, God nuŋ mönö pɪ nuöm ñig ri abmɪd Nöbö aku yadaŋ, ñiŋ God mögöriɪb adöx yöd röul adö kau sö wölu mɪjöña. Makwam wopik ñiŋ mönö wä aku yad nölɪm ñigö rɪ gwogwam rɪm, ömörö pɪ gɪr mɪdöia. ⁶ God nuŋ mönö pɪ nuöm ñig ri abmɪd Nöbö aku, nöbö mö ñigö ömörö nölmiɪdöi akuyöbö, ñigö painjö algör ör ömörö nöiöna. ⁷ Nöbö Dib Jisas adöx yöd röul adö kau sebö ejol öliösö nuŋ bla yöliŋön, rɪn pin aliŋ wöxnö hön wop akwör, God nuŋ ñiŋ nöbö mö ömörö pɪ gɪr mɪdöi bla aipam anɪŋ aipam pɪ ösös rɪ ri aböna. ⁸ Nöbö mö God nugwo rɪbyöx nugwölöi, Nöbö Dib ana Jisas mönö

wä nuŋ aku nugwön rɪg yad mag akuyöbö rɪmɪdölöi nöbö mö bla, nuŋ ñigö painjö öliŋ höb pɪ nöiöna. ⁹ Nöbö mö piaku, Nöbö Diba öliösö mag nuŋwa aipam mil mag nuŋwa aipam mögöriɪb wä nuŋwa adöx yöd röul adö kau sö mɪd yöra ku nugweñ; öim rɪŋadö mɪdön öliŋ höb diba pɪ gɪrön mɪjöña. ¹⁰ Nöbö Diba höm, nöbö mö lei nuŋ bla ib nuŋwa yadɪŋ bɪl sö diöna; nöbö mö nugwo nugw pön mɪdöi bla nugwo nugwön aiö waiö cöña. Krai mönö wä ñigö yad nölmiɪn nugw pɪmä makwam, ñiŋ keir aipam paŋ mag akwör cöña.

¹¹ Paŋ mag akwör, ñigö rɪbyöx nugwön God nugwo öim höjöpälön yadmɪdöla, “Tesalonaika nöbö mö piaku nöbö mö nagö keir pɪlö makwam, öliösö nagö ran, ñiŋ nöbö mö nagö keir rɪg rɪmɪdöi mag akuyöbö rɪmɪdɪŋ; öliösö nagö ran, ñiŋ mag wä rɪ ri abɪŋ, rɪ rɪbyöx nugumɪdöi aku, paŋ mag akwör rɪmɪdɪŋ; Krai nöbö mö nuŋwa mɪdön nuŋ rɪg yadmɪd mag akwör rɪmɪdɪŋ, rɪ rɪbyöx nugumɪdöi aku, öliösö nagö ran, ñiŋ paŋ mag akwör rɪmɪdɪŋ,” me rɪmɪdöla. ¹² God, Nöbö Dib Jisas Krai nuarö hogwa ñigö uliöxön pɪ ri abmɪdöi makwam, ñiŋ mag wä akwör rɪ gɪr mɪdɪŋ nugugɪrön, nöbö mö piaku nugwön Nöbö Dib ana Jisas Krai nöbö mil wä keiryöbö aliŋ mɪd aku nugwöña. Makwam ñiŋ Jisas Krai nöbö mö nuŋwa mɪdöi aku mɪ, mil mag wä keiryöbö nuŋ aku ñigö aipam pal nöiöna. Aliö alaŋ, me rön, God höjöpalmɪdöla.

2

Nöbö gwogwo aku

¹ Haul nöbö mölöu nöbö. Nöbö Dib ana Jisas Krai höbkal hön anɪŋ hölu paŋ nuŋ pɪsaŋ mɪjnɪŋ mönö aku yadɪba rɪmɪdla. ² Nöbö mö bli yadmɪdöia, Nöbö Diba höuöiliö höb wop aku mödö wöxnö ñigö, rɪmɪdöia. Ñiŋ inakmönö hörön, God Inöma Pol nöbö piaku rɪba nölmiɪn mönö yadim aku nugwön ñigö yadmɪdöliŋ, cöñ aku mönö, inakmönö hörön, Pol nöbö piaku aliö yadɪŋ nöbö bli

nugwön mönō pōn hōi aku nugwön ñigō yadmīdōlīñō, cōñ aku mönō, inakmönō hörōn, Pol nōbō piaku kōp kai kitōn abīm hō aku nugwön ñigō yadmīdōlīñō, cōñ aku, madmag ñīñā pīlīx rañ, Pol nōbō piaku ñīñ keir mönō kī yad abōiñō, rī rībyōx nugwön, rīb mīga yōxmījeñ. ³ Makwam nugw rī abōña. Nōbō mö bli ñigō inakmönō hörōn yadmīdīñ, mönō ñīñ aku pīmījeñ. Nōbō Diba hōuōil hōb wop aku mai hōna. Makwam hōd, nōbō mö mīga akwör God nugwo rōbōxōn, rīb ñīñā keir mai duōn amnīmab cōña. Aliō almīdīñ nugugīrōn, God nugwo kwolmal mīd nōbō aku wōxnō nīgañ, nōbō mö nugwo nugwōña. Makwam mai Nōbō Gwogwo aku rīn hör yōnmīd mōl bō diōna. ⁴ Nōbō Gwogwo aku ap agap apīm iba god rīmīdōi akuyōbō aipam, ap agap apīm hōjōpalmīdōi akuyōbō aipam, yad mag pīn nīgōn, ib nuñwa keir akwör yadañ bīl sō diōna. Nuñ du God hōjōpalīb ram aku du rōmīdōn, nī mī God, me cōna.

⁵ Nī ñīñ pīsañ mīdōn, aliō aiōnīñō, rōn yadīm aku, jī ñīñ yadīm mönō aku uplōbōiñōnō ä? ⁶ Ñīñ nugwōia, nōbō i Nōbō Gwogwo ödōi nuñwa woba aku mī, weik aliō alīb maga nīgōl. God nuñ keir yad nīgōñ wop akwör aliō mag akuyōbō cōna.

⁷ Makwam weik wop kī, God nugwo kwolmal mīd nōbō aku hōm, rī gwogwam cōñ adaku mōdō rīmīdōi aku, jī wopik mag ulmīdō akwör rīmīdōia; dīb rōyīxa jī nōbō ödōi wob nōbō aku mīdīm nugugīrōn, God nugwo kwolmal mīd nōbō aku, nōbō mö akuyōbō uplōb pōn pīxīp nuñ adō pōn dub maga nīgōl. Ap kib mag gwogwo mag ulul bli rīp dumīdañ nugugīrōn, God rañ nōbō ödōi wob aku hör piaku diōna. ⁸ God rañ nōbō ödōi wob aku hör piaku diōn aku, God nugwo kwolmal mīd nōbō aku wōxnō nīgōna. Jī Nōbō Dīb Jisas hōn wop aku, nuñ mil maga keiryōbō alīg hōn mönō yadañ, Nōbō Gwogwo aku aṇadō hō pīn bīcōna. ⁹ God nugwo kwolmal mīd nōbō hōn aku, nuñ Seten ōlīsō nuñwa magalīg pōn, inakmönō

hörōn, ap rōlībā hörīrōr mī mīga akwör, ap nugub nugwōlībā hörīrōr mī mīga akwör rīp dumīdañ nugugīrōn, nōbō mö aiō waiō cōña. ¹⁰ God nugwo kwolmal mīd nōbō aku, nōbō mö bla ñigō inag inag inakmönō hörōn, pōn pīxīp dumīdañ nugugīrōn, rīn hör yōnmīd mōl bō duba cōñ nōbō mö piaku mönō nuñwa yōxōña. Ñīñ Krais mönō wā aku nugwön mönō mī, me rōn, nugw pōn madmag yuō ñīñ kwo nīgōyīx aku, God ñigō nōbō mö nuñwa keir akuyōbō pōxa. Makwam ñīñ aliō aleñ; ñīñ mönō ma aku hōj nugwōña. ¹¹⁻¹² Ñīñ Krais mönō ma aku yōxeñ, ap kib mag gwogwo rōn wahax pōña. Makwam, God rañ ñīñ magalīg inakmönō aku uplōb nugw pōña nugwön nuñ ñigō mönō diba yadōn rīn hör yōnmīd mōl bō yad abōna.

¹³ An ñigō haul nōbō mōlōu nōbō Nōbō Diba madmag nīg nōbō mö piakwör rībyōx nugwön, ōim ōim God nugwo rī ablaje cīnīm. Aku agapīm: maduar ör God rīb nuñwa keir yōx nugwön yadōña, nōbō mö mönō wā na aku nugw pīñ, Inōm na inōm ñīñā yuō kwo mīdōn ñigō rīb wā nōlañ, ñīñ nōbō mö leia mīdīñ nugugīrōn, nī ñigō nōbō mö nī keira pīnō, rōña. God nuñ aliō rōñ aku, ñigör nugwön yad nīgōña.

¹⁴ An Krais mönō wā ñigō yad nōlmīn nugugīrōn, ap wā yadmīdīl kī God nuñ keir ñigō nōinō, rōña. God aliō alōñ aku, Nōbō Dīb ana Jisas Krais mil mag wā keiryōbō alīg mīd aku, ñīñ nuñ pīsañ mīdōn mil mag wā nuñ aku bli pōn wahax pī gīrōn mījne, rōn, aliō alōña. ¹⁵ Makwam, haul nōbō mōlōu nōbō, Nōbō Dīb Jisas Krais pīsañ mīd rī abnīñō, rōn, kwockwoc palōn, mönō ñigō yad nōlmīn nugwim aku aipam, mönō kai kītōn yadmīn nugwim aku aipam, nugw pī cīcī nīgōn mījōña.

¹⁶ Acō God anīñ madmag nīgōn pī rī abōn rañ ap wā pīnīñō, rōn, wahax pōn rīb wā yōx nugu gōr mīdōla. Acō God aipam, Nōbō Dīb ana Jisas Krais nuñ keir aipam, ¹⁷ nuarō hogwa ñigō nugwidīx mīdīñ, wahax pōn rīb wā yōx nugu

gör m+idön, mabö ñ+ñ nuarö hogwa aku rëbëxm+jeñ, mönë wä ñ+ñ aku yad nölön, r+ ri ab g+rön m+joña.

3

An+ñ r+byöx nugwön, God höjöpaiöña

¹ Makwam haul nöbö mölöu nöbö, mönë panyöbö i m+da. An+ñ God höjöpäl g+r m+joña. An Nöbö Diba mönë wä nuñwa ñ+gö yad nöl+m+n, ñ+ñ nugw p+m, nöbö mö ñ+ñ bli ñ+gö nugwön Nöbö Diba mönë wä aku algör nugw p+m, nöbö mö hör+rör piaku piaku m+ga akwör mönë wä aku nugwön, Nöbö Diba mönë wä nuñ keiryöbö akwör m+id aku, me rön, nugw p+mä. Makwam, God nugwo yad nugw+ñ, an Nöbö Diba mönë wä aku nöbö mö mögö+r+b mib+il yör+ik m+idöi k+iyöbö ñ+gö yad nöl+ñ, höd mib+il ñ+ñ yöraku rön mag aliö akuyöbö akwör ran. ² Ñ+ñ God höjöpälön ap i yad nugwöña. God nuñ ran, nöbö gwogwo ap kib mag gwogwo akwör r+m+idöi bla an+ñ ap i r+b maga n+gen. Aku agap+m: nöbö mö bli Krai mönë wä aku nugw pölöi.

³ J+ Nöbö Diba r+g yad mag akuyöbö, öim pañ mag akuyöbö akwör ra. Nuñ ñ+gö ran, ñ+ñ mönë nuñwa nugw p+ c+c+ n+gön, nugwo c+r+p gö n+g g+ m+id+ñ, Nöbö Gwogwo ñ+gö p+xön r+ gwogwam r+b maga n+gen. ⁴ Nöbö Diba an+ñ r+byöx nöl+m+n, r+byöx g+ba al+g m+idön nugwöla, mönë ñ+gö yad nöl+m+ñ aku, ñ+ñ pön mag aliö akuyöbö akwör r+ g+r m+joña. ⁵ An Nöbö Diba nugwo höjöpälön yadm+idöla, nuñ ñ+gö r+b wä nölañ, God nöbö mö madmag n+g aku nugwön, Krai öliñ höb diba pöña j+ usus rön ap agap+m r+ba rön aku rëbëxölön aku nugwön, ñ+ñ pañ mag aliö akuyöbö akwör cöña.

Mabö cöñ akwör ap n+möña

⁶ Haul nöbö mölöu nöbö. Nöbö Dib Jisas Krai nuñ nöbö nuñwa yadön, mönë na nöbö mö akuyöbö yad nöine rön aku ñ+gö yadm+idöla. Haul nöbö an bli ñ+ñ mabö rölöi; hör ör yönön, yadm+idöl mag akuyöbö röl+ñ, ñ+gö p+sañ mönë mönë

p+m+jeñ. ⁷ Ñ+ñ keir nugwöia, an ñ+ñ p+sañ m+idön r+m+idöl mag adakwör r+m+id+ñ, Nöbö Diba nugwo wä cöna. An hör m+idm+idölöl. ⁸ Nöbö mö bli ap mag ñ+ña hör n+möin+ñö, rön, mil p+xmag yuö bö an öliñ p+lim nugug+rön mabö rön ap n+m+m+idöla. ⁹ God mabö r+m+idöla aku, ñ+gö yad nugwön ap amn+mab pön n+möl+x aku, j+ ñ+gö mag wä rol aku yabun nugwön pañ mag aliö akwör c+ne, rön, keir öliñ p+lim nugug+rön mabö rön ap n+m+m+idöla. ¹⁰ Makwam ñ+ñ p+sañ m+idön yadm+idöla, “Nöbö mö mabö r+m+idölöi piaku ap n+möl+ñ,” me r+m+idöl aku mödö nugwöia.

¹¹ Mönë i nugwöla aku, nöbö mö ñ+ñ bli mabö rölön, hör ör m+idön, piaku piaku r+p yönön, mönë ua n+gön, nöbö mö bla “Mag akuyöbö alöia; mag akuyöbö alöinö,” r+m+idöia. ¹² Nöbö Dib Jisas Krai mabö r+m+idöl aku m+, nöbö mö piaku ñ+gö mönë usüsör r+ yadm+idöla, ñ+ñ tar m+id ri abön, mabö keir rön ap n+möña.

¹³ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Ñ+ñ mag wä rol akwör r+p dun, ip+taip+to r+m+idañ, agap ap wä m+id aku nugwön usüsör r+ g+rön m+id+ñ.

¹⁴ Mönë köp kai k+ton yadm+idöl k+, nöbö mö bli nugum+idöl+ñ, nöbö mö b+l kai mag akuyöbö alm+idöi aku nugw ri abön, ñ+gö p+sañ mönë mönë p+m+jeñ; ñ+ñ hör m+idön möigw yöxöña. ¹⁵ Makwam ñ+ñ ñ+gö kwolmal an, me rön, höxm+jeñ; haul an, me rön, ñ+gö yadyöxon mönë nöl ri aböña.

Mönë yad r+ba pörön, “Ñ+ñ m+idöin ä,” röña

¹⁶ Nöbö Diba an+ñ r+m+n, r+b m+ga yöx nugwölöl aku, nuñ keir ñ+gö magal+g p+sañ m+idañ, ñ+ñ öim ap agap ap+m cöñ aku, m+id ri abön r+b m+ga yöx nugum+jeñ.

¹⁷ N+ Pol. Mönë r+b k+ imag na keir kai k+ton, “Ñ+ñ m+idöin ä?” r+m+dla. Imag na keir mönë kai k+tm+id+l k+, n+ öim mag k+iyöbö akwör rön kai k+tm+id+l aku m+, nugwöña. ¹⁸ Nöbö Dib ana Jisas Krai ñ+gö magal+g uliöxon p+ ri ab g+ m+idañ.

Pol köp höd aku Timoti kai kitöŋa

¹ Timoti. Nɪ Pol. God, Kömö Pɪb Nöbö Dib an aku aipam, Krais Jisas an nugwo nugw pön rɪbyöx gɪba alɪg mɪdöl Nöbö Dib aku aipam, nuarö hogwa nɪ yad nɪgɪm, Krais Jisas mönö wä pön dub nöbö nuŋwa i mɪdla. ² Timoti. Krais mönö wä akwör yad nölmön, Krais Jisas nugw pɪlö aku mɪ, nagö ha wä nɪ, me rɪ rɪbyöx nugumɪdla. Acö God aipam, Nöbö Dib ana Krais Jisas aipam, nagö uliöxön, pɪ ösös rɪ ri abön nugwidɪx mɪdɪŋ, naŋ tar mɪd ri ab gɪ mɪdö.

Mönö inakmönö hörɪŋ nugw pɪb maga ra aku, naŋ ñɪgö yad nölmön ri abane, röŋa

³ Nɪ höd Masedonia Propins duba rön, nagö taun dib Epesas pɪ nɪgön mönö yad nölmön aku, weik algör ör iswob yadmɪdla. Naŋ Epesas yöraku mɪdön, nöbö God Mönö yadmɪdölɪŋö, rön, mönö inakmönö hörön yadmɪdöi nöbö piaku ñɪgö yadyöxön wöhö rön, yad nölmön ri abö. ⁴ Mönö inakmönö haiwo urön yad nölmɪdöi aku, “Nöso auso an al aliö yöxɪm hö,” rɪmɪdöi aku, naŋ ñɪŋ yad yöxɪŋ mag aku röböxɪŋ. Mönö adaku yadön, nuö nuö akwör yadmɪdöia. Ñɪŋ mönö inakmönö adaku nöbö mö akuyöbö ñɪgö yad nölmɪdɪŋ, nöbö mö akuyöbö God nuŋ nöbö mö kömö pɪba rɪmɪd mönö wä aku nugweñɪm. Makwam, ñɪŋ Krais mönö wä aku nugw pɪb maga nɪgen. ⁵ Nöbö mö Jisas nugw pöi piaku ñɪŋ nuö nuö madmag nɪg gɪ mɪdɪŋ, me rön, nagö mönö kɪ yadmɪdla. Madmag yuö ñɪŋ kwo, mag aku wä, mag aku gwogwo, me rön, nugw ri abön, mag wä rol akwör dumɪjõŋ aku, ñɪŋ mɪ ödöriö haul nöbö mölön nöbö piaku madmag nɪgöŋa. Ñɪŋ aliö alön haul nöbö mölön nöbö piaku nuö nuö madmag nɪgmɪjõŋ aku, ñɪŋ mɪ ödöriö Krais mönö wä aku nugw pön, rɪg yad mag akwör rɪmɪdöiŋö, rɪ rɪbyöx nugunɪŋa. ⁶ Makwam nöbö mö bli Krais

mönö wä aku rɪg yadmɪd mag akuyöbö röböxön, nöbö u röxg hör mönö piaku yadɪp yönmɪdöia. ⁷ An God lo yad nölmön nöbö mɪjɪnɪŋö, rön, ñɪŋ anau pölön, nöbö mö piaku ñɪgö mɪ ususör rön yad nölmɪdöi aku, jɪ yad nölmɪdöi mönö aku ila ñɪŋ keir lɪbak nugwölöi.

⁸ An nugwöla, God lo mönö nuŋwa yadön aku, mönö paxdöriar, mɪ mönö wä mɪda. Makwam an God lo mönö wä aku pön, rɪb ana keir yöx nugwön mai duön amnör rɪmɪjɪnɪŋ aku mɪ rɪ gwogwam cɪnɪŋö. God nuŋ rɪg yadön akwör yad nölmön aku wä cöna; nöi wöhö. ⁹ An nugwöla, God lo mönö aku nöbö mö rɪ ri abmɪdöi piaku ñɪgö yadmɪdöl; nöbö mö lo mönö röd abmɪdöi piaku ñɪgö yadmɪda. Nöbö mö God nugwölöi piaku aipam, nöbö mö ap kib mag gwogwo rɪmɪdöi piaku aipam, ñɪgö yadmɪda. Nöbö mö God höjöpölölöi piaku aipam, nöbö mö God nugwo mönö gwogwo yadmɪdöi piaku aipam, ñɪgö yadmɪda. Nöbö mö nuö nuöm ñɪŋ bla keir pɪl pal nɪgmɪdöi piaku aipam, nöbö mö nöbäpö pɪl pal nɪgmɪdöi piaku aipam, ñɪgö yadmɪda. ¹⁰ Nöbö kib mö kib rɪmɪdöi piaku aipam, nöbö ñɪŋ mö i pɪsaŋ yönlöi wöhö, nöbö ñɪŋ ñɪŋör pɪsaŋ yönmɪdöi piaku aipam, ñɪgö yadmɪda. Nöbö ñɪŋ nöbö mö halöu ha bli kib pön höm, mabö ñɪgö rɪ nölmɪdöi, nöbö piaku aipam, ñɪgö yadmɪda. Nöbö mö inakmönö hörön yadmɪdöi piaku aipam, nöbö mö “God mämäg ila mi yadmɪdölɪŋö,” rön, inakmönö hörön yadmɪdöi piaku aipam, ñɪgö yadmɪda. Nöbö mö Krais mönö wä nuŋ aku röd abmɪdöi piaku aipam, ñɪgö yadmɪda. ¹¹ Mönö wä aku Krais mönö mag wä nuŋ akwör. Mönö mag wä aku, God mɪl alɪg mɪd Nöbö aku, nɪ mönö yad nölmön nöbö nuŋwa yad nɪgöŋa.

Nöbö Diba nuŋ Pol nugwo uliöxöŋa

¹² Nɪ Krais Jisas Nöbö Dib ana nugwo ri ablaŋe rɪmɪdla. Nuŋ nɪ, nöbö wä nɪ, me rön, pön, ölisö nuŋ aku nɪ nölmön yad nɪgɪm, mabö rɪb nöbö nuŋwa mɪdla. ¹³ Höd nɪ mɪd ri abmɪdöi. Nɪ God nugwo

yad höimöuön, Krais Jisas nöbö mö nuñ bla ñigö rî gwogwam rön, nöbö mî gwogwo, nöbö ölisö ödöriö mîdmîdma. Jî nî God nugwo nugwölîb, mönö yadön il aku nugwölîb rîmîdîm aku mî, nuñ nî ögwö yöxön pöña. ¹⁴ Nöbö Diba nî mî ödöriö ögwö yöxön, pî ösös rî ri abön, Krais Jisas nugw pîb mag aku aipam, nöbö mö akuyöbö madmag ñigîb mag aku aipam, madmag na yuö kwo yu ñigöña.

¹⁵ Mönö aṇadö nugw pîb i yadmiḍla: Krais Jisas mögöriḍ il kî hön aku, nöbö mö ap kib mag gwogwo rîmîdöi akuyöbö ñigö kömö pîba hön. Nöbö ap kib mag gwogwo diba ödöriö rîmîd nöbö aku nör.

¹⁶ Makwam Krais Jisas nî ögwö yöxön, kömö pînö, rön, yadöña, “Nöbö ap kib mag gwogwo ödöriö rîmîd aku nugwo kömö pîmön, nöbö mö akuyöbö magaliḡ nugwön yajöña, ‘Krais Jisas nuñ mî nöbö gwogwo aku nugwo kömö pön aku, nî algör kömö pönîñö,’ cönîñö,” rön. Makwam, ñîñ Jisas nugw pîñ, nuñ ñigö öim mîdîb mag aku nöiöña. Il mîd akwör, nî mî nöbö gwogwo ögwö yöxön kömö pöña. ¹⁷ Kîñ diba nuñ maduar ör ib hör i mîdmîda, wopik mîda, mai öim öim mîjöña. Nuñ kömö mîdîb mag akwör mîda; wöroxîb mag aku mîdöl. Nöbö mö nugwo mämäga nugwölöi. Nuñwör God pañyöbö iör mîda. Nöbö Dib mil mag keiryöbö aliḡ mîd Nöbö aku, ib nuñwa öim öim yadîñ adöx sö duañ. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Pol nuñ Timoti mönö i yadöña

¹⁸⁻¹⁹ Ha na Timoti. Nagö yadîba rîmîdîl mönö kî, God höd nöbö mö bli rîba nölmîñ, nagö mai agapîm cînañö rön yadim mönö akwör yajîna. Mönö aku pön, Krais Jisas mönö wä aku mî ususör rî nugw pön, ap agapîm ap wä, ap agapîm ap gwogwo, me rön, nugw ri abön, mag wä rol akwör duön, kîjaki yam nuñ bla pîsañ kwockwoc palön nuö nuö rîmîdö. Nöbö mö bli mag akuyöbö rölön, God ñigö rîb wä nöl aku röböxön, hö pîñ pal duöia. ²⁰ Nöbö nagö Haimenias Aleksada yöñö mag akuyöbö almîñ nî yadma, “Akuyöbö almîdöi aku,

an pîsañ ñigö ñigön God höjöpalöinîñ. Ñigö nöbö hogwa röböxîñ, Seten adö mîdön, ömörö diba pön, God nugwo yad höimöumîdöi aku röböxbä maga rö,” rîma.

2

God höjöpalîb

¹ Mönö yadîba rîmîdîl kî aliö mîda: an nöbö mö bla ñigö magaliḡ rîbyöx nugwön God höjöpainîm; nöbö mö bla ñîñ ap agapîm mîden aku, God nugwo yad nugunîm; nöbö mö bla God ñigö rî nölön nugwidîx mîd ri abañ, me rön, höjöpainîm; nöbö mö akuyöbö magaliḡ rîb wä yöx nugwön God nugwo ri ablañe cîñîm. ² God nugwo yad nugwîñ, nuñ kîñ bla aipam, gapman nöbö dib bla aipam, ñigö magaliḡ nugwidîx mîd ri abañ. Aliö alañ mî, an tar mîd ri abön, God nugwo rîbyöx nugu gîrön, wä rañ mîjñîña. ³ Mag akuyöbö akwör cîñîñ aku waiö. God, Kömö Pîb Nöbö ana aku, nugwo algör ör wä cöna. ⁴ “Nî nöbö mö akuyöbö magaliḡ kömö pîba rîmîdîl aku, ñîñ magaliḡ mönö wä nî aku nugw pön, mönö wä mönö il aku nugw ri abîñ,” me rön, rîb aku yöx nugwa.

⁵ Aku agapîm:

God pañyöbö iör mîda.

Nöbö mîbîl yöbö aku, algör ör pañyöbö iör mîda.

God pö adöi mîda; an nöbö mö pö adöi mîdöla.

Nöbö pañyöbö iör nöbö mö pî God pîsañ ñigliu nölîb maga ra.

Nöbö aku Krais Jisas, nuñ keir nöbö yöbö.

⁶ Nöbö mö bla magaliḡ ap kib mag gwogwo rîmîdöi mag pîx aku,

Krais Jisas nuñ bî katlö watlö um sö mîxîñ nuñwa keir pön,

ölin höb diba pön wöroxön, ap rîb dib an aku aṇadö woböña.

Makwam, God yad ñigön wop aku,

Krais Jisas alöñ mag aku,

nöbö mö nugwön nugw pön bla,

nuñ ñigö magaliḡ kömö pöña.

⁷ Adakwör, Krais Jisas nî yad ñigmîñ, nî Jisas mönö wä pön dub nöbö i mîdön,

mönö wä aku nöbö mö bla magaliḡ yad nöl ri abön, Juda nöbö mö yöi bla ñigö Kraiḡ Jisas mönö mī aku yad nöl yönmidla. Nī mabö yad ñigön aku, nī mī ödöriö yadmīdla.

⁸ Nöbö piaku mögöriḡ piaku magaliḡ, nöbö bli ñigö ölisö wölölan, nuö nuö yadeñ, tar ñigiö ñig gī mīdön, öim öim God riḡ yadmīd mag akwör ri girön, imaga pisö rön nugwo höjöpāl gir mijön aku, nī wä cöna.

⁹ Makwam mö bla algör ör tar mīd ri ab gī mīdīḡ. Yöj panö ñiḡa wajixeñ. Ap gol pön kitīb wä rīmīdöi bla, aimönö aḡaḡ mag köme röxgīb riḡ diba wobīb bla, aimönö wölīḡ riḡ diba wobīb bla yömeñ. Mö ap wä wä mīxiḡa yömmīdöi bla, nöbö mö bli anīḡ nugwīḡ wä ran, me rön, rīmīdöi mag aku God nuḡ nugumīn wä röl. ¹⁰ Jī mö God nugw pön höjöpālölīḡ, rīmīdöi bla, ñiḡ nöbö mö akuyöbö bli pī ösös ri ri abön, mabö bli nuöd ri nölīḡ. Aliö aiön mag aku, God nuḡ nugwan wä cöna.

¹¹ Nöbö bla God Mönö yad nölmiḡön aku, mö akuyöbö tar mīdön, nugw ri abiḡ.

¹² Nī mö akuyöbö ñigö yadmīdla, ñiḡ God Mönö nöbö bla yad nöleñ; ñiḡ nöbö piaku nugwidīx mīdeñ. Nöbö bla God Mönö yad nölmiḡön aku, mö bla ñiḡ mönö bli yadeñ. ¹³ God nuḡ Adam höd ri ñigön, mai mö nuḡwa Ip ri ñigöḡa. ¹⁴ God bi mag wöhö röḡ aku, kijaki nuḡ inakmönö hörmīn Adam mönö aku yöxölön. Mönīḡ nuḡwa Ip kijaki inakmönö hörön mönö aku yöxön ri gwogwam röḡa. ¹⁵ Jī mö piaku halöu ha yöx pön hön, anau pön, Kraiḡ Jisas nugw pī gör mīdön, nöbö mö bla ñigö madmag ñig girön, Kraiḡ Jisas mönö wä nuḡwa riḡ yadmīd mag akwör ri girön, ri mijön aku, God ñigö kömö pöna.

3

Kraiḡ Jisas nugw pöi nöbö mö bla ñigö nugwidīx mīdīb nöbö bla

¹ Mönö mī ödöriö yadība rīmīdla. Nöbö bli, Kraiḡ Jisas mabö nuḡwa rön, Jisas

nugw pön mīdöi nöbö mö bla ñigö nugwidīx mījnīḡ, ri riḡyöx nugumīdöi bla, riḡ wä yöx nugumīdöia. ² Makwam, ñiḡ Jisas nugw pön mīdöi nöbö mö bla ñigö nugwidīx mīdīb nöbö bli yad ñignīḡ, cön aku, nöbö mag wä ri ri abmīdöi bla akwör nugwön yad ñigöḡa. Mö ñiḡa paḡyöbö iör pön, nöbö höimölīb wä, riḡa yöx nugw ri abön, mag gwogwo reñ, nöbö mö pad piakuyöbö höm yad wahax pön pön du ram ñiḡa yuö kwo ñigön, nöbö mö Kraiḡ Jisas nugw pīmīdöi bla ñigö yad nöl ri abön, rīmīdöi nöbö piakwör nugwön yad ñigöḡa.

³ Nöbö röbö wain mīḡa nīmmīdöi bla, nöbö mī ölisö diba rödmīdöi bla, nöbö mönö nuö nuö yadmīdöi bla, nöbö köme ulnöu löpöi gol riḡ ap bla madmag ñigmīdöi nöbö bla, ñiḡ nugwön yad ñigmījeñ. Nöbö tar höimöliö mīd ri ab gī mīdöi nöbö akwör nugwön yad ñigöḡa.

⁴ Nöbö mönīḡ halöu ha ñiḡ bla ñigö nugwidīx mīd ri ab gī mīdīm, halöu ha ñiḡ bla, acö mi yadö, rön, mönö yöxön mai dumīdöi, nöbö piakwör nugwön yad ñigöḡa. ⁵ Aku agapīm: nöbö i nuḡ mö halöu ha nuḡ keir piaku nugwidīx mīd ri aben aku, nuḡ pödpödiö God nöbö mö nuḡ piaku nugwidīx mīd ri abön?

⁶ Nöbö Kraiḡ Jisas yöudönḡön ör nugw pöi bla nugwön yad ñigeñ. Nöbö Kraiḡ Jisas yöudönḡön ör nugw pī nöbö aku, nöbö diba mīdlö, rön, pīn bīran, God nuḡ nugwo mönö diba yadön, yad hör piaku abīb maga ra. Maduar ör, nī nöbö diba mīdlö, rön, kijaki nuḡ God nugwo röböxmīn, God nuḡ piönö kijaki nugwo yad abön mag akuyöbö, nöbö aku nugwo paḡ mag akwör cöna. ⁷ Yad ñigöñ nöbö aku, nöbö mö Kraiḡ mönö wä aku nugw pölöi bla ñiḡ nöbö aku nugwön, nöbö aku nöbö wä, me ri riḡyöx nugumīdöi, nöbö aliö akuyöbö nugwön yad ñigöḡa. Nöi mījön aku, nöbö mö Kraiḡ Jisas nugw pölöi bla nöbö aku yad höimöuḡ, kijaki meḡa nugwo pīb maga ra.

⁸ Mag aliö akuyöbö, ñiḡ nöbö mö nugwidīx mīdīb nöbö bla ñigö mabö ri nölīb

nöbö bli yad nigninjo, cõn aku, nugw ri abõn yad nigõña. Nöbö mö piaku, nöbö aku nöbö wä, me r+ r+byõx nugumidõ, nöbö bla akwör nugwõn yad nigõña. Ñin mönõ ma akwör yadõn, inakmönõ hörõn yadeñ, röbö wain miga nimeñ, köme ulnõu lõpoi gol rig ap bla r+b miga yöxeñ, aliõ almiñõñ nöbö bla akwör nugwõn yad nigõña. ⁹ God Mönõ aku magalig mönõ m+, me rön, ususör r+ nugw pön, mid ri ab g+ midõi nöbö bla akwör nugwõn yad nigõña. ¹⁰ Makwam, höd mabõ ulmidõ bli ñigõ yadin, ñin r+ ri abmiñõñ aku, mai ñigõ yad nigin, ñin nöbö mö nugwid+x mid+b nöbö bla ñigõ mabõ r+ nolib nöbö midin.

¹¹ Mag aliõ akuyöbö, ñin nöbö mö nugwid+x mid+b nöbö bla ñigõ mabõ r+ nolib mö bli yad nigninjo, cõn aku, ñin algör ör nugw ri abõn yad nigõña. Mö piaku algör ör mö wä akwör midin. Nöbö mö piaku, mö aku mö wä, me r+ r+byõx nugumidõ, mö piakwör nugwõn yad nigõña. Nöbö mö bli ñigõ yad höimöueñ, mö tar höimöliõ mid ri ab g+ mijiñ, röbö wain miga nimeñ, inakmönõ hörõn yadeñ, ap bli kib peñ, õim r+byõx nugw ri ab g+ mijiñ, mö piakwör nugwõn yad nigõña. ¹² Nöbö mö nugwid+x mid+b nöbö bla ñigõ mabõ r+ nolib nöbö bla, mö ñin panyöbö iör pön, mönin halõu ha ñin bla ñigõ nugwid+x mid ri ab g+ mid+m, halõu ha ñin bla, acõ mi yadõ, rön, mönõ yöxõn mai dumidõ, nöbö piakwör nugwõn yad nigõña. ¹³ Mabõ r+ nolib nöbö mö bla mabõ ñin r+ ri abmiñõñ aku, nöbö mö Jisas nugw poi alebö aku ib wä pön, Krais Jisas nugw pi cici nigõn rimijõña.

¹⁴ N+ nagõ mid+ba rimgör inõ, rön, nagõ köp k+ kai kitmidla. ¹⁵ Makwam rimgör wõin aku, nan köp k+ pi nugwõn, an God nöbö mö nunwa, God õim kõmõ mid Nöbö aku nugw pön cõc nunwa midõl nöbö mö akuyöbö, an pödpödiõ r+ ri abnin aku nugunõ. An God nöbö mö nun bla, nigio nigõn ram padõ õisõ ödoriõ akuyöbö midm+n, mönõ m+ nun aku yöm r+b maga nigõl.

¹⁶ Mör, God Mönõ mag aku mönõ ma ödoriõ yada:

Krais Jisas nöbial m+x+ña nigm+n, nöbö mö nugwo wõxnõ nugumä.

God Inõma, Jisas r+ ri ablanjo, röña.

Ejol bla ñin nugwo nugumä.

Nöbö mö mögör+b adadõ piaku piaku yõnõn,

mönõ wä nunwa nöbö mö piaku ñigõ yad nõlmidmä.

Nöbö mö mögör+b adadõ piaku piaku nugwo nugw pimä.

Nuõ nunwa nugwo pön mil mag wä keiryöbö alig

adõx yöd röul adõ kau sõ yöraku pön wöluõña.

4

God mönõ wä yad nõlmidõlinjo, cõn aku, j+ inakmönõ hörõn yajõña

¹ God Inõma wõxnõ yadõn yada, “Mai wop aku nöbö mö bli Krais Jisas mönõ wä nugw pimidõ aku röböxõn, kijaki inakmönõ höran mönõ aku nugw pön, ragwo ha yam nun bla inakmönõ hörõn yad nolin mönõ aku nugw pön, mag akwör mai diõñinjo,” ra. ² Kijaki mönõ inakmönõ nunwa yad nõlmidõi nöbö mö bla, ñin mag aku wä, mag aku gwogwo, me r+ r+byõx nugwõlõ. R+b mag ñin aku, aku wä, aku gwogwo, me röxa, j+ r+b mag ñin aku ain pin röxg ur+m yõnum+n anadõ yöm ra. Ñin inakmönõ hörõn yad nõlmidõia.

³ Nöbö mö piaku inakmönõ hörõn yadõia, nöbö bla mö polin, mö bla nöbö polin, me röia. Ñin yadõia, ap mag piaku ap n+m+b j+ ap mag piaku ap n+mõl+b möd+b, me röia. Makwam God nun ap mag r+ nigõn, nöbö mö n+ nugw pön mönõ m+ na nugumidõ piaku, ñin ap mag bla magalig n+ ri ablanje rön n+mõñinjo, rön, r+ nigõña.

⁴ God ap r+ nigõn akuyöbö magalig wä akwör r+ nigõña. God ap wä magalig r+ nigim midä piaku m+, an nöbö mö ap i mödõinjin. Ap wä r+ nigim midä piaku magalig God nugwo ri ablanje rön pi n+mn+ña. ⁵ Aku agap+m: God höjõpalõn, ri ablanje, r+m+jninjo aku, God Mönõ nunwa

rīg yadmīd mag akuyöbö, ap mag piaku magalīg mī wā akwör mijōna.

Nöbö mö akuyöbö ñigö yad nöl ri abö

⁶ Mönö yadmīdīl kī, haul nöbö mölōu nöbö piaku ñigö yad nöl ri abmījinö aku, nañ Krai Jisas mabö rī nölīb nöbö wā mijinö. Nañ höd ha ulmīdö mīdön, Krai Jisas mönō wā nuñ akwör nagö yad nölmidmīn nañ nugw ri abön, rīg yad akuyöbö akwör mai duön, rīp hön, wopik algör ör mönō wā aku nugwön mai dumīdlö. ⁷ Makwam, hör mönō yad nölīp yönmīdöi aku yöxmījinö. Nañ usüsör rön, God nugwo wā cön adakwör rī gīr mīdö. ⁸ Nöbö mö bli usüsör rön höbai wobön rīmīdöi piaku, mīxīñ ñīñā ölsö piōna. Makwam nañ usüsör rön, God Mönö rīg yadmīd mag akuyöbö akwör rīmījinö aku, nañ ölsö keiryöbö pīnō. God nugwo wā cön adakwör rīmījinö aku, mögörib il kī mijinö wop kī aipam, God mögörib adöx yöd röul adö kau sö yöraku mijinö wop aku aipam, mīd ri ab gī mijinö. ⁹ Mönö yadība rīmīdīl pik, mönō mī ödöriö, me rön, mī mödonwadö nugw pö. ¹⁰ God öim kömö mīd Nöbö aku nugw pöl aku mī, rībyöx gība alīg mīdöla. Krai Jisas nuñ nöbö mö piaku magalīg kömö pīnō, rön, wöröxōña. Nöbö mö Krai Jisas alōñ aku nugw pīmījōñ bla, God öim kömö mīd Nöbö aku ñigö magalīg anadö kömö pōna. An rīb mag pañyöbö akwör yöx nugwön, mabö usüsör rī mīdöla.

¹¹ Mönö yadmīdīl kī, nañ nöbö mö akuyöbö ñigö yad nölmidan nugwīñ. ¹² Nöbö mö bli, nagö ha nöbö, me rön, mönō yajinö aku nugwölībā maga ra aku, nañ nugw ri abö. Nañ mag wā rī ri abön mag akwör ran duan, Krai Jisas nugw pöi nöbö mö bla, nañ mönō wā yad nölmidlö mag aku, nañ mag wā rī ri abmīdlö mag aku, nañ nöbö mö madmag ñgmīdlö mag aku, nañ Krai Jisas nugw pī cīcī ñgmīdlö mag aku, nañ mag wā rol akwör dumīdlö mag aku nugwön, ñīñ keir algör ör cōña.

¹³ Nī in aku, jī nī pōx mīdlö wop kī, nöbö mö akuyöbö ñigö God Mönö aku māmāga

nugw yad nöl gīrön, mönō il aku yad nöl gīrön, rī mīdane.

¹⁴ Höd wop aku, Jisas nugw pim nöbö mö bla ñigö nugwidīx mīdīb nöbö bla, imag ñīñā yöcmac rol nagö ñgmīn, God ñigö rībyöx nölmin, nagö mai agap apīm cīnō mönō aku yadīm, God nagö ap wā nölōñ aku uplōbmījinö. ¹⁵ Ap yadmīdīl kī, nañ rīb mag pañyöbö iör yöxön, mī usüsör rön rö. Almījinö aku, nañ Krai Jisas ödöi wā nuñ aku usüsör rön ipalīp dumīdlö aku, nöbö mö bla magalīg nugwōña. ¹⁶ Nañ nugw ri abö, God Mönö rīg yadmīd mag akuyöbö akwör rī gīrön mīdane. Nugw ri abö, God Mönö rīg yadmīd mag akuyöbö akwör rībyöx nugu gīrön mīdane. Aliö mī usüsör rīp dumīd dumīd dumījinö aku, nañ keir aipam, nöbö mö mönō nagö nugwōñ bla ñigö aipam, kömö pīnō maku.

5

Nañ Krai nöbö mö nuñ bla nugwidīx mīd ri abö

¹ Nauö nöbö bla ñigö yadyöxmījinö; nauö nagö keir yad nöl ri abmīdlö mag akuyöbö, ñigö kwo algör yad nölö. Ha nöbö bla, haul nagö keir ösös rī ri abmīdlö mag akuyöbö, ñigö kwo algör pī ösös rī ri abö. ² Mö dib bla, nam nöbö nagö keir rī ri abmīdlö mag akuyöbö, ñigö kwo algör pī ösös rī ri abö. Ha mö bla, nölōunan nagö keir rī ri abmīdlö mag akuyöbö, ñigö kwo algör pī ösös rī ri abö. Nañ rīb wā adakwör yöx nugwön, rīb gwogwo bli yöx nugumījinö.

Lap wösrö

³ Lap wösrö halōu ha mīdöl akuyöbö ñigö nugwidīx mīdan mīd ri abīñ. ⁴ Jī lap wösrö halōu ha ñīñ bli mījōñ aku, nañ ñigö yadmīdan, Krai Jisas nugw pöi aliar, nuöm apīnīñ nöbö höd ñigö ap mag nölmidöi mag akuyöbö, wopik ñigö painö ap mag nölōn nugwidīxön pī ösös rī ri abīñ. Almījōñ aku mī, God nuñ nugwan wā cōna.

⁵ Lap wösrö nuñwör mīd aku, nuñ God pañyöbö nī nugwidīx mīdan, me rön, mil pīxmag yuö God höjöpāl gör mīda. ⁶ Jī lap

wösrö wahax pî girön yönmidöi akuyöbö, an kömö midölîñö, rî rîbyöx nugwöi aku, jî wöröxbä röxg midöia. ⁷ Mönö yadmîdîl kî, nöbö mö akuyöbö ñîgö yad nöl ri aban nugwön lap wösrö aipam halöu ha nöbö ñîñ bla aipam mönö kî nugwön mai dun, ñîgö mönö i miden.

⁸ Jî nöbö mö kai, nöbö mö nuñ keir ödöriö akuyöbö, nuöm apîññ nöbö nuñ keir bla, pî ri abön ap mag ren aku, nuñ Krai mönö wä mag aku rëbëxön aliö aiöna. Nöbö mö Krai nugw pölöi bla, mi gwogwo rî mag akuyöbö rölöi.

⁹ Lap wösrö bli yadön, “Ib an aipam lap wösrö piaku pîsan köp kai kitön anîñ aipam ap mag ap bla nöine,” me rîmidîñ, nugw ri abön ib ñîña pöña. Lap wösrö kîm akuyöbö padokwo padök mös höuöiliö hö du adokwebö ragpîd kwo (60) yönöña, nöbö pañyöbö iör pîm wörëxöña, lap wösrö piakwör iba pöña. ¹⁰ Lap wösrö nöbö mö bli nugwîñ wä cön lap wösrö piakwör iba pöña. Mö mag wä rol akwör rön, halöu ha ulmidö bla nugwidîx mid ri abön mönö nölîm mid ri abmidöi bla, nöbö mö pad piakuyöbö höm pî ösös rön ap mag nölön, nöbö mö Krai nugw pîmidöi akuyöbö ñîgö mabö rî nölön, nöbö mö rîb mîxîla yöx öliöxmîdöi bla ñîgö pî ösös rî ri abön rîmidöi lap wösrö piakwör iba pöña. ¹¹ Lap wösrö lap röxgölöi bla, ib ñîña pîmîjeñ. Krai nugwo cîrîpnîñö, rîmîjñö aku, jî midîp duön, madmag ñîña pabîlan, nöbö yonyöbö pön midîñö, rön, Krai nugwo rëbëxön nöbö yonyöbö pöña. ¹² Ñîñ keir höd yadim mönö aku röd aböñ aku mî, God nugwan mönö mijöna. ¹³ Makwam lap wösrö lap röxgölöi piaku, mabö rölön, hör ram ram yön girön, rîbyöx gî mönö röxgölîba hör piaku yad girön, alöia alöia, rî girön, rî mijöña. ¹⁴ Lap wösrö ñîñ nöbö yonyöbö pön, halöu ha yöxön, ram ñîña keir mabö rön, mid ri ab gî mijöñ aku waiö. Mid ri ab gî mijöñ aku, nöbö mö God nugwo ölisö wölîm nugumîdöi piaku, anîñ yad höimöub maga nîgen. ¹⁵ Makwam lap wösrö bli Krai Jisas nugwo rëbëxön mödö

Seten mai dumîdöia.

¹⁶ Krai Jisas nugw pön midöi mö bla, yam ñîñ keir piaku lap wösrö i mijön aku, ñîñ keir nugwidîx midîñ. Nöbö mö Krai nugw pön midöi bla nîgiö nîgön, lap wösrö ñîñör midöi piakwör nugwidîx mijöña. Nöi mijön aku, lap wösrö mîga midîñ, ñîgö nugwidîx mid öliöxmîjöña.

Nöbö mö Krai nugw pöi bla ñîgö nugwidîx midîb nöbö bla

¹⁷ Nöbö mö Krai nugw pöi piaku ñîgö nugwidîx mid ri abmidöi nöbö bla, nöbö mö Krai nugw pöi akuyöbö, ñîgö rî ri abön pe wä nölîñ. Nöbö ususör rön Krai mönö wä aku nöbö mö Krai nugw pölöi akuyöbö yad nölmidöi bla aipam, nöbö ususör rön Krai mönö wä il aku nöbö mö nuñwa yad nölmidöi bla aipam, ñîgö pî ösös rî ri abön pe wä nölîñ.

¹⁸ God Mönö rîb mîñi kai kitön yadmä, “Ap wit maga rëbîl patîñ, mag bla keir nîgön, yöj bla keir nîgan, me rön, hön kau pön hön, wit mag bli nîmönîñö, rön, ajmöl ñîña nag nîg cîrmîjeñ; mabö rîmidöi adaku painö bli nîmnöb nîmîñ,” me rîmä. God Mönö rîb um i kwo kai kitön yadmä, “Nöbö mabö rîmidöi bla pe nölîb,” me rîmä. ¹⁹ Nöbö pañyöbö iör hön yajöna, “Nöbö mö Krai nugw pöi piaku ñîgö nugwidîx midîb nöbö aku al aliö rî gwogwam rö,” rîmîjñö aku, nugumîjîñö. Nöbö mö mös mönö nöbö mö mös pañ akuyöbö nugwön, hön yadmîjñö aku, mi yadîbä maga rö, rön, nugwö. ²⁰ Nöbö mö Krai nugw pöi piaku ñîgö nugwidîx midîb nöbö aku, ap kib mag gwogwo rîmidöi aku rëbëxen aku, Krai nöbö mö du mögum rîmîjñö wop aku magalîg nugugu midîñ nugugîrön, nugwo yadyöxö. Almîjîñö aku, nöbö mö bli nugwön, anau pön, mai mag akuyöbö aleñ.

²¹ Nöbö nî bla rî gwogwam rîmidölöi, jî nöbö ñîñ bla akwör rî gwogwam rîmidöiñö, rön, rîb aku yöx nugumîjîñö. Mönö ila mijön aku, nugw ri abön yadö. Nagö mönö kî hör yadmîdöi; God, Krai Jisas, ejol nuñ yad nîgön piaku nugugu midîm nugugîrön yadmîdla.

²² Nöbö mö Kraiis nugw pöi piaku ñigö nugwidix midib nöbö bla, imag nagö rimgör rol ñigö nigön, mabö aku yad nigölö. Nöbö mö bli ap kib mag gwogwo rimijön aku, nagö pisan rimijnö. Nagö nöbö hölul midöl akuyöbö midö. ²³ Nagö ap öim öim rön, yuö hölu aku, nagö wopik röbö akwör nimijön; röbö wain ul mñj bli alig nimö.

²⁴ Nöbö mö ap kib mag gwogwo rimidöi piaku, bli wöxnö rim, rimgör nugwön mönö yadmüdöla. Ji nöbö mö bli ap kib mag gwogwo tar ri umadñj, rimgör nugwöinñj. Mai nugunñj. Nöi mijön aku, God mönö diba yajön wop akwör wöxnö nigöna. ²⁵ Mag aliö akuyöbö, nöbö mö ññj nöbö mö bli ñigö ösös ri ri abmijön aku, bli wöxnö midan, rimgör nugunñj. Ji rimgör nugwöinñj aku, umad gi midib maga nigöl.

6

Nöbö mö nag mabö rib bla

¹ Kraiis nöbö mö nun bli ññj nag mabö rib nöbö mö midöi piaku, nöbö dib ñigö wob pön hem piaku ñigö pi ri abñj. Almijön aku, nöbö mö bli nugwön, God nugwo yad höimöuön, an Kraiis Jisas mönö wä yad nölmüdöl piaku yad höimöueñ. ² Nöbö mö Kraiis nugw pöi bla, nöbö Kraiis nugw pöi bli ñigö nag mabö ri nölön, rib gwogwo yox nugwön, Kraiis adö midöi nöböhöd an bla pödpöd rimñj ñigö nag mabö rimidölñj, rön, yadölñj. Nöböhöd wä ana Kraiis nugw pöi piaku ñigö mabö ri nölmüdölñj, rön, wahax pön mabö ññj aku ri ri abmidñj. Mönö kai kitmidil ki nöbö mö piaku ñigö yad nöl ri aban nugwñj.

Ap miga pinjö, rön, rib aku yox nugwöia

³ Nöbö mö bli, Nöbö Dib ana Jisas Kraiis nun mönö wä yadön aku aipam, mönö wä nunwa öim yad nölmüdöl aku aipam röböxön, mönö hör bli yad nöiön piaku, ⁴ anör nöbö mö diba midölñj, rön, u pilön riba midölmñj, aliö almidöia. Makwam, nöbö mö bli ñigö rib gwogwo yoxön, mönö

mag adakwör nuö nuö yadip uhö girön, nöbö mö bli nugwñj ölisö wölan, ölisö rödön, mönö gwogwo yadön, rib gwogwo yox nugumidöia. ⁵ Ññj Jisas mönö mi nun aku röböxön, God ödöia dinñj aku köme ulnö löpöi rig ap piaku pinñj, rön, rib gwogwo akwör yoxön, öim öim mönö nuö nuö yadmüdöia.

⁶ Makwam an Kraiis Jisas nugw pön, ap ana mödö mid aku wahax pinñj aku, an ap wä yöbö i pön, mid ri abñj. ⁷ Mam nöbö anñj yox pön hem wop aku, ap bli alig pön hölmñj. Wöroxñj wop aku, algör ör ap bli alig pön duöinñj. ⁸ Ji ap mag nimib bli, wölñj an bli mijöna, ap an ap ulul bla maku, me cinñj. ⁹ Nöbö mö ap miga pinñj, ri ribyox nugumidöi bla, u pilim, rib pañyöbö aku ñigö pön pñj dum, urap ap nimiba hömñj, meña pim, riba ölin höb diba pimidöi mag akuyöbö ñigö cöna. Ñigö mi anadö gwogwo cöna. ¹⁰ Nöbö mö köme ulnö löpöi gol rig ap bla madmag nigmidöi piaku, ap kib mag gwogwo adö hörör miga akwör rimidöia. Bli riba aku yox nugwön, God ribyox nugub adaku röböxön, mid ri abölön, ömörö diba pimidöia.

God ap imag rol nagö nig nölön ap aku pi ri abö

¹¹ Timoti. Nan God nöbö nunwa midlö aku mi, ap gwogwo ap inakmönö yadmüdil ki magalig hölul rön, ri ri abön, God rig yadmüd mag akwör rön, Kraiis Jisas nugw pön, nöbö mö akuyöbö madmag nigön, mi ususör ri rip duön, nöbö höimölba midön tar midö. ¹² Nan Jisas nugw pön midlö aku, wop bli ömörö nagö han öliöxmijnö, ji nan mi ususör rön, Kraiis mönö wä aku mai dumidö. Nöbö mö miga nugugu midim nugugirön, ni Kraiis Jisas nugw pilö, rimö wop aku, nun öim midib maga nagö nölöna. Öim midib mag aku pi cici nigö.

¹³ God ap piaku magalig kömö maga nölmüd Nöbö aku aipam, Kraiis Jisas Podias Pailot nugwo mönö paxdöriar yadön Nöbö aku aipam, ññj nugugu midim nugugirön,

nagö mî ususör rön yadmîdla, ¹⁴ mönö nagö yadmîdîl kî magalîg nugw ri abön, maî duön, rî ri aban duan, Nöbö Dib ana Jisas Krais höuöil höna. Nan akuyöbö rîmîdan, nöbö mö bli nugwön nagö yad höimöub maga nîgen. ¹⁵ Jisas höuöil hön wop aku God nun keir yad nîgöŋa. Yad nîgöŋ wop akwör Jisas nun höuöil höna. God Nöbö wä keiryöbö ödöriö. Nun paŋyöbö akwör ap piaku magalîg nugwidîx mîda. Nun kîŋ piaku magalîg Kîŋ ñîŋa mîda. Nun nöbö dib piaku magalîg Nöbö Dib ñîŋa mîda. ¹⁶ Nun paŋyöbö akwör wöröxbä maga nîgöl; mî öim öim mîjöna. Mil wä nun aku keiryöbö mîda. Nöbö mö bli mämäga ñîŋa nugwo nugwölöi mî wöhö; mämäg ana nugwo nugub maga nîgöl. Nun il yöra duba nîgöl. Nun God Nöbö ölisö keiryöbö ödöriö aku, nöbö mö magalîg nugwön, ib nunwa öim öim yadîŋ adöx sö duan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

¹⁷ Nöbö mö köme ulnöu löpöi gol rîg ap mîga mîd akuyöbö ñîgö yadan, anör nöbö mö rîba mîdölîŋö, rön, ap yadkap yöm cön piaku rîbyöx nugwölîŋ; God anîŋ nöbö mö nugwidîx mîdan, mîd ri aböñîŋö, rön, ap wä wä mîga anîŋ öim nölmîd aku pön, rîbyöx gîba alîg mîdîŋ. ¹⁸ Makwam, ñîgö yadan, ap mîga mîd akuyöbö, nöbö mö piaku uliöxön, pî ri abön, ap ñîŋ bla nöbö mö piaku bli amîn nöliŋ. Ñîŋ nöbö mö bla ñîgö rî ri abön, rîp dumîdîŋ rîp dumîdîŋ, ñîŋ ipîtolan. ¹⁹ Ñîŋ mag aliö akuyöbö rîmîjön aku, mî ap wä ñîŋa mîjön God mögörib nunwa adöx yöd röul adö kau sö yöra ku, nugwön ñîŋ duön kömö öim mîdîb mag aku mî anadö pön, öim öim kömö mîjöña. Kömö mîdîb aku kömö mî ödöriö.

²⁰ Timoti. God ap imag rol nagö nölim aku pî ri abö. God nugwo rîbyöx nugwölön mönö inakmönö hörön hör mönö piaku öim öim yadîp uhömîdöi akuyöbö aipam, mönö ua nîgön nuö nuö yadmîdöi akuyöbö aipam, pîmîjîno.

²¹ Nöbö mö bli mönö inakmönö ñîŋ aku pön, wopik God Mönö mag ödöriö nugwölîŋö, rön, hör möl aku duön, Jisas

mönö wä nunwa nugw pîmä aku anadö röböxöia.

God nagö pî ösös rî ri abön nugwidîx mîdan.

Pol köp agñiñ rıbyöbö aku Timoti kai kitöña

¹ Nı Pol. Krais Jisas an nöbö mö ñöx nigön wöroxöñ aku mı, God nı mı uliöxön kömö pı+mın, nı kömö mag yonyöbö kömö öim mıdıb mag aku pıla. God rıb nuñ mag akwör rımın nı Krais Jisas mönö wä pön dub nöbö nuñwa mıdla.

² Ha madmag yöbö nı Timoti, nagö köp kı kai kitmıdla. Acö God aipam, Nöbö Dib ana Krais Jisas aipam, nagö uliöxön, pı ösös rı ri abön nugwidıx mıdın, nan tar mıd ri abö.

An God mönö yad nöinıñ aku, möigw yöxöinıñ

³ Nöso auso nöbö God mabö rı mıdmıdöi mag akuyöbö, nı algör ör rıb mös yöx nugwöi, God nugwör rıbyöx nugwön, mabö nuñwa rımıdla. Nı mıl pıxmag yuö bö God höjöpalmıdıl aku, nı öim öim ib nagö urön, God nugwo ri ablane rımıdla.

⁴ Nagö imımö aku rıbyöx nugu gırön mıdla. Makwam, nagö u nugwön, nı mı ödöriö wahax pına.

⁵ Nan rıb pañyöbö adakwör yöx nugwön, Krais Jisas nugw pı cıci nıglö aku, rıbyöx nugu gırön mıdla. Apınan Lois, nam Yunis yöñö, Krais Jisas nugw pı cıci nigön mıdmıdmä mag akuyöbö, nagö kwo algör Krais Jisas nugw pı cıci nıglanö, rı rıbyöx nugula. ⁶ Nan Krais Jisas nugw pı cıci nıgmıdlö makwam, nı nagö yadmıdla, imag na yöcmac rol nagö aku nıgmön, God nagö ap wä nölön aku, rıbyöx nugu gırön mıdö. Ap yuö nan kwo mıd aku, pırmıdan pına nıgöna. ⁷ God nuñ Inöm nuñwa anıñ nölän, ipöxöinıñ; God Inöma nuñ ran, an ölsö nuñwa pön, nöbö mö akuyöbö ñıgö madmag nigön, mıxıñ ana keir rıbyöxöl adaku röinıñ.

⁸ Makwam, nan Nöbö Dib ana mönö wä nuñwa yad nölän, möigw henım. Nöbö mö akuyöbö ñıgö amnör yad nölö. Nı Nöbö Diba mönö wä nuñwa yad nölmdmön,

nı nag nıgim aku, nan kwo algör ör möigw henım. God nuñ ölsö nuñwa nagö nölmd aku, Jisas mönö wä aku yad nöl yönmıdö. Aliö almıdan, nagö rı gwogwam rımıdın, rıb mıga yöxmıjnö. ⁹ God anıñ pı asıx abön, nöbö mö lei na keir mıjönıñö, röña. An mag wä rol aku dum nugwön God anıñ pölön; nuñ keir höd aliö cınö, röñ aku, anıñ nöbö mö mı ödöriö ögwö yöxön pöña. Mögörib maduar ör rı nigölön wop aku, God nöbö mö mı ödöriö ögwö yöxön, Krais Jisas nöbö mö akuyöbö ñıgö pı asıx abönıñö, rön, rıb aku yöx nugwöña. ¹⁰ Makwam weik, God nöbö mö mı ödöriö ögwö yöxmıd aku, wöxnö nugwöla. Krais Jisas hön, anıñ nöbö mö ñöx nigön wöroxöñ aku mı, God anıñ nöbö mö magalıg mı ödöriö ögwö yöxmıd aku, wöxnö nugwöla. Krais Jisas anıñ nöbö mö ñöx nigön ölin höb pön wöroxöñ aku mı, wopik wöroxıb mag aku ölsö i mıdöl. Jisas almıdön aku mı, kömö mıdıb mag aku aipam, öim öim mıdıb mag aku aipam, anıñ nöbö mö wöxnö yabua.

¹¹ Krais Jisas mönö mag wä aku nöbö mö akuyöbö magalıg nugwın, me rön, Krais Jisas nuñ keir nı yadmın, nı Jisas mönö wä pön dub nöbö nuñwa i mıdön, mönö mag wä aku nöbö mö piaku magalıg yad nöl ri abön, mönö il aku yad nöl ri abön, rımıdla. ¹² Jisas mönö wä nuñ aku yad nöl yönmıdla aku mı, nı rı gwogwam rım, öliöxön mıdla. Jı nı möigw yöxöi; nı rıbyöx gıba alıg mıdla. Nugw pıl Nöbö aku nugwo mödö nugula. Nı nugwo ap nöil aku, nuñ ap aku pön nugwidıx mıd ri abön, rıp duön duön, wop maiyöbö aku höna.

¹³ Mönö yadmön nugulö aku, paxdöriar mıdö, rön, nöbö mö piaku ñıgö yad nölö. Nan aliö alön, Krais Jisas nugw pı gır mıd gırön, nöbö mö piaku ñıgö madmag nıg gırön, rımıdö. Nan Krais Jisas nugwo cırıp ri abön rımıdlö aku mı, pañ mag akuyöbö alıb maga ra. ¹⁴ God ap wä imag rol nagö nigöñ aku, pı ri abö. Inöm Leia yuö an kwo mıd aku mı, ölsö nuñ akwör nagö rı nölän, pı ri abö.

15 Naŋ nugulö, nöbö mö Esia Propins yöbö piaku magaliḡ nɪ rōbōxmä. Pigelas aipam, Hemogenis aipam, paŋ mag akwör rɪmä. 16-17 Nöbö Diba nuŋ Onesiporas nöbö mö ram nuŋwa mɪdöi piaku uliöxön pɪ ri aban. Nuŋ taun dib Rom hö mɪdön wop aku, möigw yōxnö, rōn, nɪ rōbōxölön. Nɪ yörɪk naga mɪdla, nuŋ nɪ öliöxön hölu nugup hōn nugwōŋa. Wop mɪga akwör hōn nɪ nugumɪdön aku, nɪ mɪ wä rōŋa. 18 Makwam, wop dib maiyöbö aku, Nöbö Diba nuŋ Onesiporas nugwo ögwö yōxön pɪ ri aban. Nɪ Epesas mɪdmön, nɪ pɪ ri abön ap hörɪrör agap apɪm mɪga akwör rɪ nōlmɪd aku, naŋ keir nugw ri ablö maku.

2

Jisas nugwo cɪrɪpön, ami nöbö nuŋwa rōxḡ mɪjnɪm

1 Makwam ha na Timoti. Naŋ KraiS Jisas nugwo mai dumɪjɪnö aku, nuŋ nagö ögwö yōxön pɪ ri abōna. Makwam, naŋ rɪb paŋyöbö iör yōx nugwön, ususör rɪmɪdö.

2 Jisas mönö wä nuŋwa nöbö mö akuyöbö ñɪḡö öim yad nōlmɪdla nugulö aku, KraiS Jisas nugw pɪ gö ñɪḡön mönö wä nuŋwa mai dumɪdöi nöbö mö bli hölu nugwön, ñɪḡö Jisas mönö wä yad nöl ri abö; nöbö mö wä akuyöbö ñɪŋ piönjö nöbö mö halöu ha bli Jisas mönö wä aku yad nöl ri abōña.

3 KraiS Jisas mabö rɪmɪdöl aku, nöbö mö bli anɪŋ rɪ gwogwam rɪm, öliöx mɪdöla. Nagö algör ör, Jisas KraiS ami nöbö wä nuŋwa mɪdlö aku mɪ, nɪ algör ör cōñɪŋjö, rōn, ipöxön, nugwo rōbōxmɪjɪnö; mabö nuŋ aku amɪn rɪ mɪdö.

4 Ami nöbö bla, nöbö dib ñɪŋ aku nugwo wä raŋ, me rōn, rɪba paŋ akwör yōx nugumɪdöia. Ap rɪŋadö piaku rɪbyöx nugwölöi. 5 Nöbö mö ipalɪp dumɪdöi bla, ipalɪp duba nugwidɪx mɪdöi nöbö bla rɪḡ yadöi yadöi mag akwör rōn, ap wä pɪmɪdöia.

6 Nöbö mö mörö mabö rɪmɪdöi bla, iŋ öliŋ wöröxmɪdöi aku mɪ, ñɪŋ mɪnōbö höd nɪmɪŋ. Mai nöbö mö bli nɪmōña. 7 Mönö

yadmɪdɪl kɪ, nagö rɪbyöx nugugu mɪdan, Nöbö Diba nagö rɪba nōlan, nugw ri abnö.

8 Jisas KraiS nugwo rɪbyöx nugu gör mɪdane. Depid ha yōxɪm yōxɪp höuöilmel rōn, Jisas nugwo yōx pön hōmä. Nuŋ wöröxön öbɪlōŋa. Jisas KraiS mönö mag wä yadmɪdɪl aku, mönö aku maku pal. 9 Nɪ mönö mag wä aku yad nōlmɪdmön, nɪ nöbö mag gwogwo rɪb i rōxḡ nag ñɪḡɪm mɪdla. Makwam God Mönö aku naga mɪdöl. 10 Makwam, God nöbö mö pɪnö, rōn, nugw ñɪḡ bla, KraiS Jisas ñɪḡö pɪ asɪx aban, ñɪŋ God pɪsaŋ mil mag wä nuŋwa aliḡ öim öim kömö mɪdɪŋ, me rōn, nöbö mö piaku nɪ öliḡsö wōlan rɪ gwogwam rɪmɪdɪŋ, nɪ ipöxön rōbōxöinöm.

11 Mönö aŋadö nugw pɪb i yadɪba rɪmɪdla:

An KraiS Jisas pɪsaŋ wöröxmɪŋa aku mɪ, nuŋ pɪsaŋ öim öim kömö mɪjnɪŋa.

12 An KraiS Jisas mabö nuŋwa rɪmɪdɪŋ, nöbö mö piaku anɪŋ öliḡsö wōlan rɪ gwogwam rɪmɪdɪŋ, ipöxiö rōbōxöinɪŋ aku,

nuŋ Kiŋ mɪdön nöbö mö piaku nugwidɪx mɪjön wop aku, an nuŋ pɪsaŋ mɪdön, algör ör nöbö mö piaku nugwidɪx mɪjnɪŋa.

An KraiS Jisas nugwo nugwölöliŋjö, cɪnɪŋ aku, anɪŋ kwo algör ör, ñɪḡö nugumɪdöiö, cōna.

13 KraiS Jisas mönö wä nuŋwa rɪḡ yadmɪd mag akuyöbö röinɪŋ aku, nuŋ mönö wä nuŋwa rɪḡ yadmɪd mag akwör cōna.

Aku agapɪm: KraiS öim öim mönö ma akwör yadmɪda; mönö mɪ aku rōbōxbä maga ñɪḡöl.

God mabö nagö yad ñɪḡöŋ aku, ususör rōn rɪ ri abö

14 Mönö kai kɪtmɪdɪl kɪ, nöbö mö akuyöbö ñɪḡö öim öim yad nöl ri aban ñɪŋ mönö aku uplōbölɪŋ. Naŋ nöbö mö akuyöbö ñɪḡö yad nöl ri abön yajɪnö, God nuŋ nugugu mɪd makwam, ñɪŋ mönö mag akuyöbö ñɪḡön nuö nuö yadɪp uhölɪŋ; hör mönö maga nuö nuö yadɪp uhömɪjöñ aku,

mag wä i ren; nöbö mö mönō aku nugwōñ akuyöbö ñigō gwogwo cōna. ¹⁵ Ñi God mabō nuñwa rī ri abōn, mönō mī nuñ aku ödōriō akwōr yad nōl ri abmijñ aku, God nī wä cōññō, rōn, rība mag pañ akwōr yōx nugwōn, usūsōr rōn rī mīdō. ¹⁶ God nugwo rībyōx nugwōlōn, mönō hör öim öim yadip uhō gīr cōñ aku, nagō pīsañ yadmijñō. Yadip uhō gīrōn, ñiñ God Mönō ma aku rōbōxōn, pad piaku diōña. ¹⁷ Mönō inakmōnō hörōn yad nōiōñ aku, uj ulmīdō mīñi ñigōn, mīdip duōn, mai mī uj diba ñig mag akuyöbö cōna. Nöbö yad nōlīb nöbö Haimenias Pailitas yōñō ñiñ mag akuyöbö rīmīdōia. ¹⁸ Nöbö piaku God Mönō ma aku rōbōxōn yadmīdōia, “An mödō öbīlmīñ; wōrōxōn hōbkal öbīleññō,” rīmīdōia. Ñiñ mönō inakmōnō aku hörmīn, nöbö mö bli Jisas mönō wä aku mödō rōbōxōia.

¹⁹ Ji God ram nuñwa padō pīl gö ñigōñ aku ölisō mīda. Padō mībīl yōra kai kītīb bli mīda: “Nöbö Diba nuñ nöbö mö nuñwa keir nugwa.” Mönō i aipam mīda: “Nöbö mö ñiñ Nöbö Diba nöbö mö nuñwa mīdölō, rīmīdōi piaku, mag gwogwo rol aku añadō höglōm nōlīp duñ.”

²⁰ Ram dib ödōriō piaku, namag kwosō hörīrōr mīda. Namag kwosō bli, rīg gol mönō silpa pōn rīmīdōia. Bli piōñō bī mönō mögō akwōr pōn rīmīdōia. Namag kwosō bli pōn, ap pīx yōi, ap wä wä piakwōr ñigmīdōia; jī kwosō bli hör ap piaku amnīmab ñigmīdōia. ²¹ Nöbö mö Krai Jisas nugw pōi piaku magalīg pañ mag aliō akwōr. Nöbö mö bīl kai ap pīx ap amnīmab hōlul cōñ piaku, ñiñ nöbö mö lei nuñwa keir mīdōn, mabō wä bīl kai mījōn akuyöbö ñiñ wahax pī gīrōn mabō cōña. Makwam, Nöbö Diba nöbö mö lei nuñwa keir piaku nugwōn, ñigō mabō wä bli yad ñigōna.

²² Makwam, ha mö ha nöbö bli rīb gwogwo yōx nugumīdōi mag aliō akuyöbö nagō rīb aliō yōx nugumijñō. Nagō piōñō rī ri abōn, God rīg yadmīd mag akuyöbö akwōr rōn, Krai Jisas mönō wä nuñwa nugw pōn, nöbö mö piaku madmag ñigōn,

ususōr rōn rīp duōn, nöbö tar hōimōlīb mīda mīdōn, rī mīdō. Nöbö mö hōlul mīdöl akuyöbö rōxg mīdōn, Nöbö Diba nugwo hōjōpalmīdōi piaku pīsañ ñigō ñig gī mīdōn, yadmīdīl adakwōr rī mīdō. ²³ Mönō hör yadip uhō gīrōn, nuō nuō yadmīdōi piaku, nagō pīsañ yadmijñō. Aku agapīm: al mījōñ aku, mai ölisō wōlañ, ölisō rōdōn, mönō gwogwo yadōn, nuō nuō rīb gwogwo nugwōña. ²⁴ Nöbö mö Nöbö Diba mabō nuñwa rīmījōñ piaku, nuō nuō yadölōn, tar mīdōn, nöbö mö pī ösōs rī ri abōn, yad nōl ri abōn cōña. Ñigō rī gwogwam rīñ, painō mag i rī gwogwam rōlīñ. ²⁵ Nöbö mö bli mönō ñiñ yōxmīdölīñ, ñiñ tar yad nōl ri ab gīr mīdīñ, God nuñ nöbö mö piaku rīb wä nōlañ, ap kib mag gwogwo rīmīdōi aku, pōdpōd rīmīn aliō alölīñō, rōn, hōuōil nugwo adō hōn, mönō ma ödōriō aku nugw pīb maga ra. ²⁶ Ñiñ aliō tar yad nōl ri ab gīr mīdīñ, rīb wä hañ, kijaki ñigō inag inag inakmōnō hörōn pañ, nuñ adō mīdōn, mönō inakmōnō nuñwa nugumīdōi aku rōbōxōn mīd ri abīb maga ra.

3

Wop maiyöbö kī nöbö mö mī rī gwogwam cōña

¹ Makwam nañ nugulō, wop maiyöbö kī nöbö mö öliōxmījōña. ² Ñiñ mīxiñ ñiñ keir akwōr rībyōx nugwōn, köme ulnōu lōpōi gol rīg ap bla akwōr madmag ñigōn, anōr nöbö mö diba mīdölīñō, rōn, ib ñiñ keir pīrag wōlōn, nöbö mö akuyöbö yad hōimōuōn, nuō nuōm ñiñ bla mönō rōd abōn, nöbö mö ñigō rī ri abmīdōi piaku ñigō wä rō rōn yadeñ, God nugwo rībyōx nugweñ. ³ Ñiñ nöbö mö bli madmag ñigeñ; nöbö mö ñigō rī gwogwam cōñ aku nugwōn rōbōxeñ; nöbö mö bli ñigō mönō gwogwo mönō inakmōnō hörōn, tar mīd hōimōl gī mīdeñ; mī ödōriō ölisō gwogwo rōdōn, ap agap apīm wä mīd aku nugwīñ, mī ölisō wōiōna. ⁴ Ñiñ mönōmīm nugwōn, amnōr rī gwogwam rōn, anōr nöbö mö diba mīdölīñō, rōn, mīxiñ ana keir wä

cön adakwör rön wahax p+n+ñö, rön, God nugwo madmag n+geñ+m. ⁵ An nöbö mö piaku nugwön, God nugw pöi nöbö mö r+g r+m+döi mag akuyöbö r+ m+döiñö, c+n+ñ aku, j+ aku wöhö. God Inöma nuñ ran, an ölisö nuñwa pön, God r+g yadm+d mag akwör c+n+ñö, rön, r+b aku yöx nugweñ+m. Makwam, nan nöbö mö mag aliö akuyöbö r+m+döi piaku röböxön, p+san mögum r+m+j+nö.

⁶ Nöbö aliö akuyöbö bli, tar ram ram nugup dum+d+ñ nugug+rön, mö r+b wä m+döl piaku ñ+gö yad wahax pön ram möl ñ+ñ pön duñ, ñ+ñ ñ+gö mönö inakmönö hörön yad nölm+d+ñ nugwön mö piaku nöbö gwogwo piaku adö diöña. Mö piaku, ap kib mag gwogwo r+m+döl mag p+x piaku, pödpödiö öri+x abön m+d ri abn+ñö, rön, ömörö diba pön, r+b diba yöx g+r m+jöña. Aliö al+ñ, madmag ñ+ñ pabil+m, r+b gwogwo hör+rör m+ga akwör hö ñ+gö p+ adaku adaku rön, ödöi gwogwo piaku pön p+x+p duba cöna. ⁷ Mö piaku röxgöb, mönö adadö bla nugwöña, j+ Krais Jisas mönö wä aku yöxm+jöñ aku, aku mönö ma maku, me rön, nugweñ. ⁸ Nöbö Janis Jabris yöñö, Mos+s mönö yadöñ aku höj nugwim mag akuyöbö, nöbö mönö inakmönö hörm+döi piaku algör ör Krais Jisas mönö ma aku höj nugum+döia. Ñ+ñ r+b gwogwo akwör yöx nugwön, Krais Jisas mönö wä aku n+g duöia. ⁹ Makwam alm+döi mag aku m+ñi uplöp r+ñ duba maga n+göl. Janis Jabris yöñö r+ gwogwam r+m, nöbö mö wöxnö nugwim mag akuyöbö, nöbö mö weik mag aliö akuyöbö algör inakmönö hörön yad nölm+döi piaku algör wöxnö nugwöña.

Jisas Krais mönö mag wä aku nugw p+ri abö

¹⁰ Makwam nan n+ p+san m+dön, r+b mag pañyöbö iör yöx nugwön, n+ Jisas Krais mönö wä yad nölm+d+l aku aipam, n+ r+m+d+l mag wä adö aku aipam, nan mödö nugw ri abön pañ mag akwör algör r+m+d+lö maku. N+ Krais nugw p+ gö n+gön, mabö nuñwa m+ usüsör r+ g+rön, nöbö mö bla ñ+gö madmag n+gön, ömörö höm

öliöx m+dön röböxöi mag akuyöbö, nan mödö nugulö maku. ¹¹ N+ Krais mönö wä yad nölm+d+mön n+ r+ gwogwam r+m, ömörö pön am+n m+d+m aku, nan mödö nugulö maku. Nöbö mö taun dib Adiok, Aikoniam, Listra piaku n+ r+ gwogwam r+m r+m, ömörö p+ öliöxön am+n m+d+m aku, j+ Nöbö Diba n+ kömö pöñ aku, nan mödö nugulö maku.

¹² Nöbö mö Krais Jisas nugwo c+r+pön, r+g yadm+d mag akwör r+ba r+m+döi piaku, ñ+gö magal+g ömörö nöliñ, öliöxm+jöña. ¹³ Makwam nöbö mö gwogwo mönö inakmönö adakwör hör yad nölm+döi bla, m+ ödöriö mag gwogwo r+m r+m duñ, ñ+ñ höd nöbö mö gwogwo m+d+m+döi akuyöbö wöhö, mai m+ nöbö mö gwogwo ödöriö m+jöña. Ñ+ñ keir God ödöi wä aku nugweñ; nöbö mö bli ñ+gö mönö inakmönö aku yad nöliñ, ñ+ñ algör ör God ödöi wä aku nugweñ+m.

¹⁴ J+ nan ha ulm+dö akwör m+dön, nagö Krais Jisas mönö ma aku yad nölm+n, nugwön añadö akwör nugw p+mö mönö wä aku usüsör rön, nugw p+ g+rön, r+g yad mag akuyöbö akwör r+ g+rön, r+ m+dane. An nöbö mö nagö mönö wä aku yad nölm+n nugumö aku, nan mödö nugulö maku. ¹⁵ Nan nugulö, ha m+ ulm+dö m+d+mö wop aku, nan God Mönö Lei aku mödö nugumö. An God Mönö Lei aku mämäg n+g nugum+j+n+ñ aku, God Mönö Lei aku an+ñ r+b wä yöx nugw ri ab+b mag aku nölan, Krais Jisas nugw p+ñ an+ñ p+ as+x ab+b mönö il aku nugw ri abn+ñ. ¹⁶ God Mönö aku magal+g, God nuñ keir añöi ab+b mag nuñwa p+röña. Makwam, God Mönö aku magal+g pön, nöbö mö akuyöbö ñ+gö yad nölon, nöbö mö mönö ma röböxöi piaku ñ+gö mönö nölon, nöbö mö r+ gwogwam r+m+döi piaku ñ+gö yadyöxön, nöbö mö ñ+ñ, pödpödiö God Mönö r+g yadm+d mag akuyöbö c+n+ñö, r+ r+byöx nugum+döi piaku, ñ+gö yad nöli ri abn+ñ. ¹⁷ Al m+j+n+ñ aku, God mabö r+ nöli+b nöbö mö nuñ piaku, God Mönö aku nugw ri abön, God ñ+gö mabö wä pödiö

pödiö yad nigön aku, ñiñ ríba yöx nugw ri abön, mi rí ri aböña.

4

God Mönö paxdöriö aku nöbö mö piaku yad nölö

¹ Nagö mönö ki hör yadmídoi. Krais Jisas nöbö mö nuñ piaku magaliñ Kin ñiñ mídön nugwidix mijiñö, rön, höbkal hömijön wop aku, nuñ nöbö mö kömö mijiñ bla aipam, nöbö mö wöröxim bla aipam, nuöm nig hörirör nigíba rímída. Makwam, God aipam, Krais Jisas aipam nugugu mídím nugugirön, ni nagö mönö ki yadíba rímída. ² God Mönö wä aku nöbö mö piaku yad nölö. Nöbö mö akuyöbö wahax pöñiñönö wahax peñiñö, rön, röböxmijiñö; weik pöñiñönö peñ, aku ríbyöx nugumijiñö; ususör rön God Mönö wä aku yad nölö. Nöbö mö rí gwogwam rímídoi piaku yadyöxö. Nöbö mö mönö ma röböxöi piaku mönö nölö. Nöbö mö ñiñ, pödpödiö God Mönö rí yadmídag akuyöbö ciniñö, rí ríbyöx nugumídoi piaku, ñigö tar höimöliö mída yad nöl ri ab mídö. ³ Aku agapim: mai wop aku, God Mönö mi ödöriö aku nugwön, nugw peñim; yad nölíb nöbö mö miga akwör yölíñ pön höñ, ñiñ hör mönö inakmönö hör ör rí ñiñ keir du adakwör yad nölíñ, ñiñ nugwön wahax pi girön nugw pöña. ⁴ God Mönö ma aku röböxön, haiwo hör akuyöbö yadíñ, rímgör nugw pöña.

⁵ Makwam nan keir, ap agap apim cön aku, ríbyöx nugw ri ab gir mídö. Ömörö hömídan, rí miga yöx nugumijiñö. Nagö mi ususör rön, Krais Jisas mönö wä aku nöbö mö akuyöbö yad nöl yönídoi. Nagö God mabö rí nölíb nöbö nuñwa mídlö aku mi, God nagö mabö bíl kai yad nigön aku, magaliñ ríp dumíd dumíd anadó rí pörö.

Ni womiöx wöröxiñba rímídlö, röña

⁶ Ni Krais mabö nuñwa rímön, ni nag nigim mídmön mídmön, weik pal nigíñ hañ nuñwa pínan, me rön, ni rímídoi. Makwam, mögörib rol il ki mídíl ki, röböx dub wop aku womiöx ha. ⁷ Ni ususör

rön, kíkaki písan nuö nuö ríp duön, ödöi womiöx yöra mödö höla. Ni ususör rön, Krais Jisas mönö wä aku nöbö mö akuyöbö yad nölíp dumíd dumíd, Krais Jisas nugw pi gir mídön, mabö ni yad nigön aku röböxöi; rí yadön mag akuyöbö akwör magaliñ ríla. ⁸ Nuñ Nöbö Dib, nuñ mönö pi nuöm nig ri abön yadmídag aku mi, agap apim ríla aku nugugu mídön, wop dib nuñ aku han, ni nöbö kömö wä ni, me cöna. Makwam nör wöhö; nöbö mö, Nöbö Diba höniñö, rön, wä rímín nugugirön pöxmídoi akuyöbö, ñigö magaliñ pan mag akwör cöna.

⁹ Timoti. Ödöi i mijiñ aku, ni mídíl ki yadkap hane. ¹⁰ Nöbö ni písan mídmídlö piaku, weik ni písan yörik mídlöi. Nöbö nagö Demas, ap mögörib il ki madmag nigön, ni anadó röböxön, mödö taun dib Tesalonaika duöña. Nöbö ni Kresej nuñ Galesia Propins duöña. Taitas nuñ Dalme-sia Propins duöña. ¹¹ Nöbö panyöbö Luk ör ni písan mídlö. Krais Jisas mabö rímídlö yörik, Mak nuñ mabö rí ri ab mída. Makwam, nan du Mak yölíñ pön han, ni písan yörik mídön mabö rí nölíñ. ¹² Ni Ticikas yad abmön Epesas duöña. ¹³ Hönö wop aku, taun dib Troas höñ, ij ap uñ mixel na aku, nöbö nagö Kapas rama nigim makwam pön hane; ödöia mijiñ aku, köp ni rogw rí wob gi míd piaku magaliñ pön rag hane; nöi mijiñ aku, höñ meme sipsip uña iba aliñ kai kítim piakwör pön rag hane.

¹⁴ Nöbö kapa mabö rímídag Aleksada ni rí gwogwam ödöriö röña. Ni alön mag aku, Nöbö Diba nugwo painö algör ör cöna. ¹⁵ Krais Jisas mönö wä yad nölídoi aku, Aleksada nuñ mi rí gwogwam röñ aku mi, ni rí gwogwam röñ mag akuyöbö nagö kwo algör ör ríb maga rímídag makwam, nugw ri ab gir mídö.

¹⁶ Ni höd mönö diba yadim wop aku, nöbö i ni höglöm adö nugugu mídím mönö diba yadölím; ñiñ magaliñ ni röböxmä. Makwam God ñigö ríb aku yöx nugu girön mídlíñ. ¹⁷ Ni mönö diba yadim aku, Nöbö Diba ni nugwidix mídmín

nugugirön, mönö wä nuŋ aku nöbö mö piakuyöbö miga akwör hön midim bla, ñigö amnör yad nölmön nugumä. Nöbö Diba rimin, hön laiön aku ni öbix nimib maga nigölön. ¹⁸ Ni nugula, Nöbö Diba ni nugwidix midmin, ap gwogwo i ni rib maga nigen; nuŋ ni kömö pön, mögörib wä nuŋ adöx yöd röul adö kau sö yöraku pön wöliöna. Nöbö Dib aku, ib nuŋwa öim öim yadın bil sö duan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Pol yada, “Ñiŋ midöiŋ ä?” ra

¹⁹ Mö Prisila aipam, nöböniŋ nuŋwa Akwila aipam, nöbö nagö Onesiporas nöbö mö ram nuŋwa midöi piaku aipam ñigö yajinö, Pol “Ñiŋ midöiŋ ä?” rö, rö.

²⁰ Nöbö nagö Erastas yörık hölön; mid taun dib Korid piaku. Nöbö nagö Tropimas nugwo ap rimin, ni nugwo röböx höm taun dib Mailitas.

²¹ Hödal diba höb wop aku igöp mid makwam, ödöia mijön aku, hödal hen adaku rimig hö.

Makwam Yubulas, Pudens, Lainas, Kloadia, Krais Jisas nöbö mö nuŋwa taun dib Rom ki midöi akuyöbö magalıg, “Nagö midlö ä?” rimidöia.

²² Timoti, Nöbö Diba nagö pisan mijöna. God ñigö magalıg uliöxön pi ri aböna.

Pol nuŋ Taitas köp kai kitöŋa

¹ Nĩ Pol. God nĩ yad nĩgmĩn mabö rĩ nölĩb nübö nuŋ i mĩdön, Jisas Krais mönö wä pön dub nübö nuŋ i mĩdla.

God nĩ yad nĩgön aku, nübö mö nuŋ pĩba rĩmĩd akuyöbö nĩgö God Mönö aku yad nölmön, nĩŋ mönö aku nugw pĩ gö nĩgön, mönö mĩ il aku nugw rĩ abön, rĩg yadmĩd mag akuyöbö akwör rĩŋ, me rön, God nĩ mabö aku yad nĩgöŋa. ² God nuŋ inakmönö i hörölöm. Nuŋ maduar ör mögöriĩb rĩ nĩgölön wop aku mönö ma yadön yad nĩgön aku, nübö mö bĩl kai mönö mĩ nuŋ aku nugw pön, mönö mĩ il aku nugw rĩ abön, rĩg yadmĩd mag akuyöbö akwör cöñ akuyöbö, nuŋ nĩgö öim mĩdĩb mag aku nöiöŋa.

³ Wop nuŋ keir yad nĩgön wop akwör, God mönö nuŋwa wöxnö nĩgöŋa. God, Kömö Pĩb Nübö an aku, nĩ yad nĩgmĩn, mönö wä nuŋwa wöxnö yad nöl yönmĩdla.

⁴ Taitas, nagö köp kĩ kai kitmĩdla. God Mönö akwör yad nölmĩdmön, naŋ Krais Jisas nugw pön, mönö wä adö paŋyöbö akwör nugumĩdöla aku mĩ, nagö ha wä nĩ, me rĩmĩdla. Acö God aipam, Kömö Pĩb Nübö ana Krais Jisas aipam, nagö ögwö yöxön, pĩ ösös rĩ rĩ abön nugwidĩx mĩdĩŋ, naŋ tar mĩd rĩ abö.

⁵ Nĩ nagö röbö wödobön mögöriĩb Krit yad nĩgön yadma, “Nübö mö nĩgö Krais mönö wä aku yad nölmĩŋ piaku, naŋ iswob du nugwön, mabö bli rölmĩŋ aku rĩ gĩrön, Jisas nugw pöi nübö mö nuŋwa mögöriĩb hörĩrör mĩdöi bla, nĩgö nugwidĩx mĩdĩb nübö bli yad nĩgö,” rĩma.

⁶ Makwam Jisas nugw pöi nübö mö bla nĩgö nugwidĩx mĩdĩb nübö bli yad nĩgnöb, nübö hör yad nĩgmĩjĩnö. Nübö mag wä rön mĩd rĩ abmĩdöi piakwör nugwön yad nĩgö. Mö nĩŋ paŋyöbö iör pön, mönĩŋ halöu ha kap bla nugwidĩx mĩd rĩ aban, nĩŋ Krais nugw pön, acö mam mönö yöxön

mai duön amnĩmab rĩmĩdölöi, nübö piakwör nugwön yad nĩgö. ⁷ Krais nübö mö nuŋwa nugwidĩx mĩdĩb nübö piaku nĩŋ God mabö nuŋwa keir nugwidĩx mĩdöia. Makwam, nugwidĩx mĩdĩb nübö piaku nĩŋ rĩ rĩ abĩŋ, nübö mö bli nĩgö yad höimöubä maga nĩgölan. Nübö mönö nuö nuö yadmĩdöi piaku, nübö rĩmgör ölisö rödmĩdöi piaku, nübö röbö ölisö nĩmön u pĩlmĩdöi piaku, nübö öbĩl nuö nuö palmĩdöi piaku, nübö köme ulnöu rĩg ap bla kib pĩmĩdöi piaku, nĩgö nugwön yad nĩgmĩjĩnö. ⁸ Nübö mö Krais nugw pöi bla nĩgö nugwidĩx mĩdĩb nübö piaku, nübö mö pad piakuyöbö höm, nĩŋ nĩgö yad wahax pön, pön ram nĩŋa yuö kwo pön du nĩgöŋa; ap agap apĩm wä mĩd piaku madmag nĩgöŋa; rĩb mĩxiñ nĩŋa keir rĩbyöx nölmĩd mag akuyöbö rĩmĩdölöi; nübö mö rĩb aipam nübö mö mölyöbö piaku aipam magalĩg pĩ rĩ aböŋa; nübö leia mĩjĩnĩö, rön, öim öim God Mönö rĩg yadmĩd mag akuyöbö akwör rĩbyöx nugwön, usüsör rön rĩg yadmĩd mag aliö akuyöbö cöña. ⁹ Nĩŋ keir Krais mönö ma höd yad nölmĩn nugwim akwör nugw pĩ cĩcĩ nĩgön rĩ gĩrön, Krais nübö mö piaku nĩgö Krais mönö paxdöriö akwör yad nöl rĩ abĩŋ, nĩŋ nugw pön rĩbyöx gĩba alĩg mĩjöŋa. Nübö mö mönö paxdöriö aku röd abmĩdöi piaku, nĩgö mönö paxdöriö adaku yad nöl rĩ abĩŋ, mönö painjö yadĩb maga nĩgen.

¹⁰ Aku agapĩm: Krais nübö mö nuŋwa mĩdölĩŋö, rĩmĩdöi nübö mö akuyöbö mĩga akwör God Mönö aku röd abön, mönö inakmönö piaku pön nübö mö bli nĩgö yad nölön, pön pĩxĩp ödöi gwogwo aku dumĩdöia. Nübö piaku mĩga akwör nübö Juda yöbö. Nĩŋ Krais nugw pöi aku, jĩ Juda nübö mö yöi akuyöbö nĩŋ Krais nugw pön, uña ödöröñ aku mĩ, Krais nübö mö nuŋwa mĩjöŋĩŋö, rĩmĩdöia. ¹¹ Nagö yadan nĩŋ mönö inakmönö aku röböxĩŋ. Rĩg ap piaku pĩnĩŋö, rön, nĩŋ mönö inakmönö akwör yad nölmĩn, nübö bli nübö mö halöu ha ram nĩŋa pĩsan hölĩmmĩdöi piaku magalĩg mönö inakmönö aku nugw pöia.

¹² Krit yöbö mönö yadĩb nübö nĩŋ keir

i yadöŋa, “Nöbö mö Krit piaku öim mönö inakmönö hörön, mag gwogwo akwör rön, ipitön mabö rölöi; ap wä miga akwör pññj, rön, wöñö höpebö röxg mñdñj, ” rön. ¹³ Nöbö Krit yöbö mönö yadön aku mñ ödöriö yadöŋa. Aliö almidöi aku, nañ ñigö mönö ölisö yadön yadyöxañ, ññ inakmönö hörmñdöi adaku röböxön, Krais mönö wä paxdöriö akwör nugw pñ.

¹⁴ Ñigö mönö ölisö yadön yadyöxañ, Juda nöbö mö hör haiwo maduebö piaku yadmñdöi mag aku röböxñ; nöbö mö Krais mönö ma aku höj nugwön, ñigö al aliö cñö, rñmidöi nöbö piaku, mönö ññ aku yöxmñjeñ.

¹⁵ God nöbö mö wä nuñ piaku ap bli hölul rñmidölöi; ap wä me rön amñmab pñmidöia. Ji nöbö mö ap kib mag gwogwo akwör rñmidöi piaku aipam, nöbö mö Krais nugw pölöi piaku aipam, ap miga akwör hölul rñmidöia. Nöbö mö piaku röxgöb, rñb mag ññ aña adö gwogwo rñmñ, rñbyöx nugw ri abmñdölöi.

¹⁶ God Mönö nugw pön, nöbö mö nuñwa mñdölñj, rñmidöi aku, ji ññ rñg rñmidöi mag aku nugwön nugwöla, ññ God nöbö mö nuñwa yöi. Ññ God Mönö wä rñg yadmñd mag akuyöbö höj nugumñdöi aku mñ, ññ ap wä i rñb maga ñgöl. Almidöi mag aku God nugumñ ölisö wöla.

2

Krais nöbö mö nuñwa akuyöbö ñigö nugwidñ mñd ri abö

¹ Nagö nöbö mö piaku ñigö God Mönö mag paxdöriö akwör yad nölmidö. ² Nöbö dib röxgöi piaku ñigö yad nöl ri abañ, röbö wain ap akuyöbö miga rñmñ u pñlenñ; ññ rñbyöx nugw ri abön, mag gwogwo rölñ; mñxñ ññ keir rñbyöx nölmid mag akuyöbö rölñ; ap agapñ rñmññ aku, ññ usüsör rön Krais mönö wä nuñ aku nugw pñ gö ñgön, Krais nugwo cñp gö ñgön, nöbö mö piaku madmag ödöriö ñgön, usüsör rön rñp duön, nöbö tar höimölñ mñda mñjöña. ³ Mö dib röxgöi piaku ñigö algör ör yad nöl ri abañ, ññ

God Mönö rñg yadmñd akuyöbö akwör rön rñ ri abñ; ññ nöbö mö bli yad höimöñ ib ññ pñ duenñ; ññ röbö wain ap akuyöbö miga rñmñ u pñlenñ; ññ mag wä rol akwör yad nöl ri abñ. ⁴ Ññ aliö mñd ri abön, yonñdön nöbö pöi mö bla ñigö yad nöl ri abñ, ññ piönjö nöböññ nöbö ññ bla madmag ñgön, halöu ha ññ bla madmag ñgöña; ⁵ mñxñ ññ keir rñbyöx nölmid mag akwör reñ; ññ hölul mñdöl mag akuyöbö mñdön, mabö, ram ññ piaku rñ ri abön, nöbö mö bla pñ ri abön, nöböññ nöbö mönö yajöñ aku yöxön mai diöña. Aliö almiññ aku, nöbö mö bli nugwön, God Mönö aku yad höimöueñ.

⁶ Ha nöbö piaku ñigö mönö ölisö yadñ, mñxñ ññ keir rñbyöx nölmid mag akuyöbö reñ. ⁷ Nagö agö mönö bilñ ñigö yad nöinö aku, nañ keir öim öim ap magalñ pan mag akwör ran, ha nöbö piakwör nugwön, ññ kwo pan mag aliö akuyöbö akwör rñmidñ. Makwam nagö nöbö mö bla mönö yad nöinö aku, imöu imöu gñrön yadmñññ; rñbyöx nugw ri abön God Mönö paxdöriar yad nöl ri abö. ⁸ Mönö yadñba rñmidlö aku nugw ri abön yadñ, nöbö mö anñ nugum ölisö wölmid piaku mönö bli hölu wöhö nugwön ññ keir möigw yöxöña.

⁹ Makwam Krais nöbö mö nuñwa, nöbö mö bli rñg wob pön höm, nag mabö röxg rñmidöi piaku ñigö yadñ, nöbö dib na wä cön adakwör cñö, rön, mönö bli painjö yadölön, nöbö dib ññ bla rñg yajöñ mag akwör rñmidñ. ¹⁰ Nuö nöbö ññ piaku ap bla kib peñ; öim nuö nöbö ññ piaku ap bla magalñ nugwidñ ri abön, mabö magalñ rñ ri ab mñdñ. Aliö alön ösös rñ ri abmññ aku, nöbö mö piaku nugwön, God Kömö Pñb Nöbö an aku mönö nuñwa nugwön yajöña, mönö aku mönö mñm, nugw pñb mönö maku, me cöña.

¹¹ God nöbö mö piaku magalñ mñ ödöriö ögwö yöxmñd aku mñ, Krais Jisas mögöñ il kñ wöxnö höñ wöroxñm nugugñrön, nöbö mö piaku magalñ ram nuñwa adöx yöd röul adö kau sö öim öim kömö mñdñba maga ra. ¹² God nuñ anñ mñ ödöriö ögwö

yöxm̄d aku nugwön nugwöla, ap kib mag gwogwo r̄m̄döl piaku aipam, m̄xiñ ana keir r̄byöx nöl̄m̄d mag akuyöbō r̄m̄döl aku aipam, rōbōxōn, mögōr̄b il k̄i m̄döl yör̄ik m̄dön, r̄byöx nugw ri abōn, nōbō mö bli ap gwogwo i rōin̄, kwockwoc palōn God Mönō r̄ig yadm̄d mag akuyöbō akwör c̄in̄ja. ¹³ Makwam, God an Jisas Kraiss an̄iñ kōmō p̄i Nōbō aku mila al̄ig hōuōil hōn̄jō, rōn, r̄byöx ḡiba al̄ig m̄dön, wahax pōn r̄ib wā yōx nugu gōr m̄dōla. ¹⁴ Jisas an̄iñ ñōx ñigōn wōrōxōñ aku, “Ap kib mag gwogwo r̄m̄dōi piaku magal̄ig pain̄jō nōlm̄n, ñ̄iñ nōbō mö hōlul m̄döl na keir m̄dön, mag wā akwör r̄i ri abn̄jō, r̄i r̄byöx nugugu m̄d̄iñ,” me rōn, an̄iñ ñōx ñigōn wōrōxōñja.

¹⁵ Mönō yadm̄d̄il k̄i nōbō mö piaku ñ̄igō yad nōl ri abō. Nōbō mö amn̄imab r̄m̄dōi piaku ñ̄igō kwockwoc palōn yad nōlan̄, mōnō nagō yōxōña.

3

Kraiss nōbō mö nuñwa pōdpōd cōñ

¹ Kraiss nōbō mö nuñ piaku ñ̄igō yadan̄, kin̄ bla aipam, gapman nōbō d̄ib bla aipam mōnō r̄ig yajōñ mag akwör r̄iñ. Ōim ör ñ̄iñ nōbō mö bli ñ̄igō r̄i ri ab̄ib maga ñigōn aku, ñ̄igō r̄i ri ab̄iñ. ² Nōbō mö bli ñ̄igō inakmōnō hōrōn yad̄iñ ib ñ̄iñ p̄in duen̄im; mōnō nuō nuō yadeñ; nōbō mö bli yad pōn r̄i ri abōn, nōbō mö piaku magal̄ig p̄isan̄ nōbō mö hōimōliō m̄d̄i ri ab̄iñ. ³ Aku agap̄im: an keir hōd algör ör r̄byöx nugw ri abm̄dölöl. God Mönō r̄ig yadm̄d akuyöbō hōj nugwön, m̄xiñ ana keir r̄byöx nöl̄m̄d mag akwör c̄in̄jō, rōn, kilab̄is nōbō rōxg m̄dm̄dm̄iñja. An ap kib mag gwogwo akwör r̄i ḡir m̄dm̄dm̄iñja; nōbō mö piaku ñ̄igō r̄ib gwogwo yōxōn, ap ñ̄iñ bla ap ana al̄ig m̄dōxisōñjō, rōn, ñ̄igō pain̄jō pain̄jō nugum ōl̄isō wōl̄im r̄m̄dm̄iñja.

⁴ Hōd alm̄döl aku, j̄i mai Kōmō P̄ib Nōbō an aku, God nōbō mö ögwō yōxōn madmag ñ̄ig Nōbō aku, wōxnō ñ̄igōñja. ⁵ God nuñ

an̄iñ kōmō pōñja. An̄iñ kōmō pōñ aku, an keir ap wā bli r̄m̄in an̄iñ kōmō pōlōñ. Nuñ an̄iñ m̄i ödōriō ögwō yōxm̄d aku m̄i, an̄iñ kōmō pōñja. Alōñ aku, Inōm Leia an̄iñ yad abm̄in hōn, p̄ix ana ör̄ix abm̄in, nōbō mö yon̄yöbō ödōriō wōxnō ñ̄igōla. ⁶ Kōmō P̄ib Nōbō an Jisas Kraiss an̄iñ ñōx ñigōn wōrōxōn an kōmō pōñ aku m̄i, God nuñ Inōm Leia an̄iñ aṇadō yad abm̄in hōn yuō an kwo m̄ida. ⁷ God alōñ mag aku, an̄iñ uliōxōn nōbō mö kōmō wā na p̄imōn, kōmō ōim m̄d̄ib mag aku p̄iñ, me rōn, rōñja. ⁸ Mönō m̄i ödōriō aku maku.

Nañ mōnō yadm̄d̄il k̄i nugw ri abōn ususör rōn yad nōlan̄, God nugw pōi nōbō mö piaku r̄ib pañyöbō akwör nugwön, nōbō mö bli ñ̄igō r̄i ri ab̄iñ ḡirōn m̄d̄iñ. Aliō alm̄jōñ aku r̄i ri abōña. Mönō k̄i mōnō wā m̄dōm; ñ̄iñ mōnō wā k̄i mögōr̄b piaku piaku pōn dun̄, r̄ig yad mag akuyöbō akwör r̄m̄jōñ aku, nōbō mö magal̄ig tar m̄d̄i ri abōña.

⁹ J̄i nōbō mö bli mōnō amn̄ör yad̄ip uhō ḡirōn, nōso auso an bla al aliō yōx̄im hō, rōn, Juda lo mōnō aku al aliō m̄dō, rōn, mōnō nuō nuō yadm̄jōñ aku, nagō p̄isan̄ yadm̄j̄inō. Mönō piaku il i m̄döl; nōbō mö mōnō hōr aku nugwön tar m̄d̄i ri ab̄ib maga ñ̄igōl.

¹⁰ Nōbō mö bli God Mönō ödōriō aku rōbōxōn hōr mōnō bli yadm̄d̄iñ, wop pañyöbō i ñ̄iñ yadyōxō. Nugum̄döl̄iñ mōnō, wop igwō aipam yadyōxō. Wop igwō yadan̄ nugweñ aku, mōdō ñ̄igō aṇadō rōbōxō. ¹¹ Nañ nugulō, nōbō mö aliō alm̄dōi piaku ñ̄iñ r̄ib gwogwo akwör yōxōn, ap kib mag gwogwo akwör r̄i ḡir m̄d̄im, r̄ib madmag yuō ñ̄iñ kwo p̄ixa m̄d̄i aku wōxnō ñ̄iḡm̄in nugwöla.

¹² N̄i mai Atemas mōnō Ticikas yad abm̄n, nañ m̄idlō yōra wan̄, nañ yadkap hōb maga r̄m̄jōn aku, yadkap Nikopolis tauna hō. Ibaud rōn ij r̄m̄jōn wop aku n̄i du m̄j̄in Nikopolis tauna. ¹³ Sinas lo mōnō nugw nōbō aku Apolos yōñjō, ñ̄igō p̄i ri aban̄, ñ̄iñ ödōi duba r̄m̄jōñ aku, ap ñ̄iñ bli m̄den aku nōlan̄ p̄iragōn diōña.

¹⁴ Krais nöbö mö nuṇwa Krit mɪdöi piaku, ñiṇ mabö rɪ gɪr mɪdɪṇ ap maga waṇ. Ñiṇ ususör rön öim öim mag wä akwör rɪ ri ab gɪr mɪdön, mabö rɪ gɪr mɪdön, ap maga nɪmön, nöbö mö ap mɪdöl akuyöbö bli nöiöña.

¹⁵ Taitas. Nöbö mö nɪ pɪsaṇ mɪdöl yörɪk nagö, “Mɪdlö ä?” rɪmɪdöia. An Krais mönö wä nugw pön mɪdöl mag aliö akuyöbö nugw pön anɪṇ madmag nɪgmɪdöi nöbö mö piaku ñigö, “Mɪdöiṇ ä?” rö.

God ñigö magalɪg ögwö yöxön nugwidɪx mɪdaṇ.

Pol nuŋ Pilimon köp kai kitöŋa

¹ Nî Pol. Krais Jisas mabö rîmîdmön, nî nag nîgîm mîdla. Nî haul ana Timoti pîsan mîdön, ñîgö köp kî kai kîtmîdöla.

Nöböhöd wä an Pilimon, an mabö nîgiö nîgön rîmîdöla. ² Nagö aku, mölou an Apia aku, nöbö an pîsan God mabö kwockwoc palön rîmîd nöbö Akipas aku, Krais Jisas nöbö mö nuŋwa ram nagö hön God höjöpalmîdöi akuyöbö magalîg, ñîgö köp kî kai kîtmîdöla.

³ Acö ana God aipam, Nöbö Dib Krais Jisas aipam, ñîgö ögwö yöxön, pî ösös rî ri abön nugwidîx mîdîŋ, ñîŋ tar mîd ri ab gî mîdîŋ.

Nöbö mö God nugw pöi bla madmag nîglanö, röŋa

⁴⁻⁵ Nan Nöbö Dib Jisas nugw pön, God nöbö mö nuŋ akuyöbö ñîgö magalîg madmag nîgmîdlö aku nî yad nölîm nugwön, nî God na höjöpälön, nagö rîbyöx nugwön öim öim ri ablanje rîmîdla. ⁶ Nî God höjöpälön yadmîdla, “Acö, nan ran, Pilimon nuŋ Krais mönö mag wä nugw pîmîd aku nöbö mö bla yad nolan, nan an Krais nugw pöl nöbö mö bla ap wä agap apîm nölîmîdlö aku, Pilimon nuŋ magalîg nugw ri aban,” me rîmîdla.

⁷ Nöböhöd wä na Pilimon nugwö! Nan God nöbö mö nuŋ akuyöbö ñîgö madmag ödöriö nîgmîdlö aku, ñîŋ madmag yuö ñîŋ kwo wahax pîmîdöia. Nî kwo algör ör nugwön wahax pön rîb wä yöx nugu gör mîdla.

Onesimas nugwo yadyöxmîjnanö, röŋa

⁸ Nan God nöbö mö nuŋwa mî ödöriö madmag nîgmîdlö aku nugwön, an nöbö hogwa haul hödpîg röxg mîdöl aku nugwön, nî nagö mönö ölsö yadön, akuyöbö alane, rîlöxa. ⁹ Nî wopik nöbö nom röxgla. Krais Jisas mönö wä aku yad nöl yönîdmön, nî nag nîgîm mîdîl aku, nagö mönö ölsö yadlöxa, jî nagö

aliö yadöin. Nagö nöbö madmag yöbö na mîdlö makwam, nî rîg yajîn mag akuyöbö rö. ¹⁰ Makwam mönö na aku, Onesimas nuŋ ha na keir röxg nîga. Mabö nagö rön röböx duön aku, yörîk nî pîsan naga mîdön, Krais mönö wä aku yad nölîmön nugw pa aku mî, nî nuö nuŋwa röxg mîdla; nuŋ ha na keir röxg mîda. ¹¹ Höd nuŋ mabö nagö rî nöl ri abmîdöl; jî wopik nuŋ mabö nagö rî nöl ri abön, mabö na aipam rî nöl ri aböna.

¹² Makwam, ha madmag yöbö na aku nagö yad abmîdla. ¹³ Höd yad nugwön mönö nagö pîlôx aku, nugwo yad aböyöx. Krais mönö wä yadmîdmön, nî nag nîgîm mîdîl yörîk, nagö hön nî nugwidîx mîdîbä maga nîgöl aku, Onesimas nî nugwidîx mîdöxisöŋö waiö. ¹⁴ Jî rîb na keir Onesimas nugwo pî gî mîjîn aku wä renîŋö, rön, nugwo höd yad abön, nagö mai yad nugumîdla. Nuŋ höuöil yad abnöb yad abö. ¹⁵ Nî rîbyöx nugula, God nuŋ keir rîmîn, Onesimas nagö mag ulmîdö mîŋi röböxön du aku mî, wopik nagö höuöil hön nagö pîsan öim öim mîjîna. ¹⁶ Jî nan weik nugwo hör nag mabö rîb nöbö nagö i nugwöinö; weik nugwo haul madmag yöbö an nöbö hogwa mîrîx ödöriö i röxg nugunö. Nuŋ haul madmag yöbö nî ödöriö, jî nuŋ nag mabö rîb nöbö nagö mîd aku mî, nan nag mabö rîb nöbö wä i aipam, Nöbö Diba nugw pî haul wä an aipam pînö makwam, mî wahax pö. ¹⁷ Makwam, nan nî pîsan nîgiö nîgön Nöbö Diba mabö rîmîdöl aku rîbyöx nugwön, nî keir ulöx aku nî pî ösös rî ri ablax mag akuyöbö, Onesimas nuŋ yön aku nugwo algör pî ösös rî ri abö.

¹⁸ Nuŋ nagö rî gwogwam röŋ aku mönö ap bli painö nölölön aku, me rön, mönö bli mîjîn aku, nugwo yadmîjînö; mönö aku nî yadö. Yadan, nî nagö painö nöina. ¹⁹ Mî yadmîdîl kî, ib na keir köp alîg kai kîtön nîgmîdla. Nî Krais mönö wä akwör yad nölîmön nagö nugw pön, Krais Jisas nöbö nuŋwa mîdlö aku, nagö yadöin; nan keir nugulö. ²⁰ Nöböhöd na. Nöbö Diba mabö rîmîdöl aku nugwön, nî nagö yadmîdîl

mag akwör rö. Kraiſ an nöbö hogwa pi ri abim hödpig hogwa midöl aku, naſ aliö alaſ nugwön ni wahax pina. ²¹ Ni riſ yadmidi mag akuyöbö akwör wöhö, naſ keir riſbyöx nugw ri abmidlö adakwör nugwön, Onesimas nugwo paſ mag akwör cine, rön, wä riſmin nugugirön nagö köp ki kai kitmidla.

²² Mönö paſyöbö i mida. Ram naſ aku ram möl i ösös ri nigö. Niſ ſuſör rön God höjöpalmidöi makwam, igöp mida naga midil ki röböxön ub maga rö, ri riſbyöx nugwön, riſbyöx giſba aliſ midla.

Mönö yad pöröſa

²³ Nöbö nagö Epapras algör ör Kraiſ Jiſas mönö yad nölmidmin, nugwo nag niſim, ni piſaſ midöl ki. Nuſ nagö “Midlö ä?” riſmida. ²⁴ Nöbö mabö niſiö niſgön riſmidöl nöbö Mak aku, Ariſtakas aku, Demas aku, Luk aku “Midlö ä?” riſmidöia. ²⁵ Nöbö Diſ Jiſas Kraiſ niſgö nöbö mö piaku ögwö yöxön nugwidix midan.

Hibru nöbö mö Krai adö mïdmä akuyöbö ñigö köp kai kitöña

God Ha nuñwa anij mönō wā nölöña

¹ Höd God nuñ nōso auso an Juda nöbö mö akuyöbö ñigö mönō yadïba, mönō yadïb nöbö nuñ piaku hörïrör rïba nölmin, ñij nugwön nōso auso nöbö piaku yad nölmidmä. ² Makwam wop maiyöbö midöl ki, Ha nuñwa keir yad abmin hön anij mönō yad nöla. God nuñ yadmin, Ha nuñwa mögörib ap piaku magalig maduar ör rï ñigöña. Ha nuñwa mögörib ap piaku magalig nugwidix mijöna. ³ Nuö mi mil mag diba alig mid mag akuyöbö, Ha nuñ algör ör mi mil mag diba alig midä. Nuö nuñ nöbö pödiöm mid aku, Ha nuñ algör ör pañ mag akwör rig midä. Ha nuñ mönō ölisö mag nuñwa yadmin, mögörib ap bla magalig midä. Ha nuñ hön, anij nöbö mö magalig ñöx nigön wöroxön, nöbö mö akuyöbö magalig ap kib mag gwogwo rimidöi pïx aku magalig örix abön, höbkal öbil hö wölu Nuö ölisö keiryöbö alig mid Nöbö aku imag mirix adö römidön pïsan midöia.

Ejol bla yöra bö midöia; God Ha nuñ mi Nöbö Dib ödöriö midä

⁴ God nuñ rimin, Krai nuñ ejol piaku röxgïb yöi; nuñ Nöbö Diba midä. God nuñ Krai nugwo Ha ni, me röñ aku, ib nuñwa ejol ib röxgïb yöi; ib nuñwa mi bil sö midä. ⁵ God Mönō rïb mïñi God nuñ mönō yadön yadöña, “Ni weik nagö yadmidla, nagö Ha na midman, ni Nauö nagö midlö,” röña. Mönō aku God nuñ ejol i yadölöñ. ⁶ Ha nuñ höd aku mögörib ki yad abïba rimidön wop aku, God nuñ ejol nuñ ada ñigö yadöña, “God ejol bla magalig ib nuñwa yadïñ adöx sö duañ,” me röña.

⁷ God nuñ ejol bla mönō yadön yadöña, “God nuñ ejol nuñ bla rimin, wop i hödal röxg hömidöia. Mabö rï nölïb nöbö nuñ bla ran, wop i rin pin röxg hömidöiñö,” röña. ⁸ Ji God nuñ Ha nuñwa nugwo mönō yadön yadöña, “Nagö God. Nagö Kin öim öim midön, nöbö mö nañ bla öim öim nugwidix midanö. Nöbö mö nañ bla nugwidix midön, pi ösös rï ri abön, ödöriö akwör rön, nugwidix midanö. ⁹ Nöbö mö mag wä rï ri abmidmin, nañ wahax pimidlö, ji nöbö mö ap kib mag gwogwo rimidim, nañ ölisö wölim nugumidlö. Makwam, ni God, God nañ, nagö nugwön mi wahax pimidla. Ni rimön nagör Nöbö Dib keiryöbö ödöriö midlö; nöbö nugub nagö bla nagö rig midlö akuyöbö midenijö,” röña. ¹⁰ God mönō bli kwo yadön yadöña, “Nöbö Dib, nagö keir maduar ör midön, mögörib il ki rï nigön, mijöi adöx yöd sö imag nañ rï nigmō. ¹¹⁻¹² Ap piaku mag mïñi midön, hölögïpïba rimida, ji nagö midib ör mijinö. Ap piaku, wölïj liduön lïl pinmin, pi örou hör yöra rï nigön, yonyöbö röbmidöi mag aliö akuyöbö cinö. Makwam nagö Nöbö Dib, höd rig midmidmö mag akuyöbö, weik ki kwo pañ mag akwör rig midlö; wopik midlö mag akuyöbö mai pañ mag aliö akwör öim öim alig mijnañö,” röña. ¹³ God Mönō rïb mïñi God nuñ mönō yadön yadöña, “Nagö imag mirix ni adö ki römid gi midan, ap agap apim nagö kwolmal röxg mid akuyöbö magalig, wöktaitö mo nagö niginö,” röña.

Mönö aku God nuŋ ejol i yadölön. ¹⁴ Ejol bla nöbö pödiöm mǝdöi? God nuŋ ñigö yad abmǝn, mabö nuŋwa rǝ nöl gǝrön, Krais nuŋ kömö pǝmǝn adöx yöd röul adö kau sö mǝjöñ nöbö mö akuyöbö ñigö rǝ nölmdöia.

2

God an pöŋ aku ap dib ödöriö

¹ Makwam, mönö yad nölmdǝn nugwöl aku, nugw pǝ gö ñigön, rǝbyöx nugu gǝrön mǝjnm. Nugw pǝ ri abön alöinǝŋ aku, rǝb inakmönö bli yöx nugwön, inakmönö hörǝb adö dub maga ra. ² Ejol bla akwör lo mönö aku pön duön, Mosǝs nugwo nölím aku, jǝ mönö aku mönö mör mǝdmǝ nugugǝrön, nöbö mö mönö aku rǝg yadmǝd akuyöbö mag mǝŋi rölim piaku aipam, nöbö mö mönö aku mag mǝŋi röd abím piaku aipam, ölinǝ höb painö pǝmä. ³ Makwam, an God Ha nuŋwa mönö mag wǝ mǝda pön hö aku röböxnǝŋ aku, kömö dub maga ñigen. Nöbö Diba nuŋ keir mönö aku pön höm, nöbö mö mönö nuŋ aku audiöx nugwim bla, anǝŋ mönö mǝ ödöriö aku nugune, rön, yad nöl ri abmä. ⁴ Rǝb ñǝŋ akwör yöx nugwön yadölím; God ñigö pǝsan mǝdmǝn nugugǝrön, ap nugub nugwölǝbǝ akuyöbö bli rǝ gǝrön, ap rölibǝ akuyöbö bli rǝ gǝrön, anǝŋ yad nölma. God rǝb nuŋwa keir yöx nugumǝn, Inöm Leia nuŋ nöbö mö bli ap wǝ nölmdǝn mag keiryöbö ödöriö rǝmǝdmǝ aku, algör ör nugumǝŋa. Makwam an nugwöla Krais mönö wǝ aku mǝ ödöriö yadmǝ.

Jisas anǝŋ wobön höbkal pön, anǝŋ haul nöbö mölöu nöbö nǝ, me ra

⁵ Makwam God anǝŋ paŋ, nuŋ pǝsan adöx yöd röul adö kau sö yöraku öim öim mǝjnmǝ mönö yadmǝdǝl kǝ, ejol bla bǝl yöra sö, an il yöra bö mǝdöinǝŋ. ⁶ Mönö adaku, God Mönö aku rǝb mǝŋi kai kitön yadmǝ, “God. Naŋ nöbö mö akuyöbö ñigö ögwö yöxön pǝmǝdlö.

Jǝ ñǝŋ nagö röxg mǝdölöi;
ñǝŋ nöbö mö hör röxg mǝdöi aku,

naŋ pödpöd rǝmǝn ñigö rǝ ri abön nugwidǝx mǝd ri ab gǝ mǝdlö?

⁷ Naŋ rǝman, mag metyöbö mǝŋi ejol bla nöbö diba mǝdmǝn,
nöbö mö bla il yöra bö mǝdmǝ aku,
jǝ weik naŋ nöbö mö akuyöbö rǝman, ñǝŋ iba mǝdan,

⁸ ap akuyöbö magalǝg nugwidǝx mǝjöñǝŋö,” rǝmä.

God rǝmǝn nöbö mö ap bla magalǝg nugwidǝx mǝjöñǝŋö, rim mönö aku nugwön nugwöla ap bla magalǝg nöbö mö mo ñǝŋa mǝjöna. Jǝ weik an nugwöla ap bla magalǝg nöbö mö mo ñǝŋa mǝdöl.

⁹ Jǝ Jisas röŋ aku nugwöla. God nuŋ Jisas yad abmǝn mögörib il kǝ hön mǝdöŋ wop aku, ejol piaku nöbö diba mǝdmǝ; Jisas nuŋ nöbö ulmǝdö mǝdöŋa. God nuŋ nöbö mö ögwö yöxmǝd aku mǝ, Jisas nöbö mö akuyöbö magalǝg kömö pǝnö, rön, ölinǝ höb diba pön wöröxmǝ, God rǝmǝn nuŋ weik Nöbö Diba mil alǝg mǝdmǝn nugugǝrön, ib nuŋwa yadmǝn adöx sö dumǝda.

¹⁰ God nuŋ ap bla magalǝg rǝ ñigön nugwidǝx mǝd aku, nöbö mö mǝga akwör pǝ mögörib wǝ ödöriö nuŋ aku pǝ ñigǝba, Jisas yad abmǝn hön mǝ ölinǝ höb gwogwo ödöriö pǝmǝn, God nugwo kau wǝ keiryöbö ödöriö nuŋwa keir aku nölöŋa. Aku agapǝm: Jisas nuŋ keir röŋ mönö wǝ aku nugw pön, nöbö mö mǝga akwör kau wǝ keiryöbö ödöriö aku Jisas pǝsan du mǝjöña. ¹¹ Nöbö mö ap kib mag gwogwo pǝx aku örǝx abmǝd Nöbö aku aipam, nöbö mö wopik pǝxa alǝg mǝdölöi piaku aipam, Nuö ñǝŋa paŋyöbö akwör. Makwam, Jisas nöbö mö piaku ñigö haul nöbö mölöu nöbö nǝ blaku, me rön yadön, möigw yöxöl. ¹² God Mönö rǝb mǝŋi Krais nuŋ God nugwo yadöŋa,

“Haul nöbö mölöu nöbö nǝ akuyöbö
ñigö haiwo nagö aku urön yad nöina;
nagö höjöpǝlǝba mögum rön, wopal yad gǝrön,
ib nagö yadmön adöx sö duan,” me röŋa.

¹³ God Mönö rǝb mǝŋi Krais nuŋ yadöŋa,

“God nuñ nî nugwidix mîd ri aböninjö, ri
rîbyöx nugwön,
nî rîbyöx gîba alig mîjinö,” röña.
Makwam Krais nuñ mönö i yadöña,
“God halöu ha nî nölön piaku pîsanj mîdîl
kî,” me röña.

*Krais nöbö mö pînö, rön, nöbial mîxiña
nigön, höña*

¹⁴ Krais nuñ mönö kî yadön, “halöu
ha” röñ aku, ñîñ nöbö mö yöbö aku mî,
nuñ keir nöbial mîxiña nigön hön, kîjaki
nöbö mö pön pîxîp dumîñ wöröxmîdöi
nöbö aku nugwo pîl pal nigîba wöröxöña.

¹⁵ Krais aliö almîñ, nöbö mö wöröxnîñö,
rön, öim öim rîb diba yöxön kîlabîs nöbö
röxg mîdim piaku, ñîgö yau abmîñ öim
öim kömö mîdîbä maga ra. ¹⁶ Makwam
Krais aliö alön aku, ejol bla pî ri abnö,
rön, alölön; Ebrahim halöu ha bla pî ri
abnö, rön, alöña. ¹⁷ Mag adakwör, Krais
hön an haul nöbö mölöu nöbö nuñwa
rîg mîdöl mag akuyöbö, nuñ keir nöbial
mîxiña nigön, God ap höjöpä ur nölîb
nöbö wä ödöriö aku mîdön, nöbö mö mîd
ri abmîdölöi piaku ñîgö ögwö yöxön pî ri
abön, öim öim God nugwo mabö rî nöl ri ab
gîr mîdmîñ, God nuñ nöbö mö ap kib mag
gwogwo rîmîdöi akuyöbö pîx aku nugwön
röböxa. ¹⁸ Krais hön mögöriîb döul il kî
mîdön, anîñ ömörö agap apîm rîmîd aku
nugwo kwo algör ör rîmîñ, nuñ keir nugw
ri abmîd aku mî, anîñ uliöxön nugwidix
mîd ri ab gî mîjöña.

3

Jisas nöbö dib; Mosîs nöbö ulmîdö

¹ Haul nöbö mölöu nöbö. God ñîgö kwo
algör ör mönö wä nuñwa yadmîñ, an God
nöbö mö nuñ keira mîdöla. Jisas nuñ
God mönö mag wä pön dub Nöbö maku.
Jisas nuñ God Ap Höjöpä Ur Nölîb Nöbö
Dib Ödöriö aku. An Jisas mönö wä nuñ
aku nugw pön, God Mönö rîg yadmîd mag
akuyöbö cîñîñ aku, Jisas nuñ öim öim anîñ
rî nöiöña. Makwam, ñîñ öim öim Jisas
nugwör rîbyöx nugu gör mîjöña.

² Mosîs nuñ God mönö yadön aku
nugwön, God nöbö mö nuñ bla pön nug-
widix mîd ri abmîda. Mag aliö akuyöbö
algör Jisas nuñ God mönö yadön aku
nugwön magalîg rî ri aböña. God nuñ
Jisas nugwo mabö aku yad nigöña. ³ Nöbö
i ram ur nigön aku, rama iba yadîñ bîl
sö duen; nöbö rama ur nigön nöbö aku
nuñwör ib nuñwa yadîñ bîl sö diöña. Mag
aliö akuyöbö, God nuñ Mosîs nugwo pî
ri abmîñ, nöbö mö Mosîs nöbö dib me
rîmîdöia; jî Jisas ib dib ödöriö mîd aku,
nöbö mö ib nuñwa yadîñ bîl sö duan.
⁴ Hölmîb ram i hör wöxnö nigöl; nöbö i ur
nigîm mîda. Mag aliö akuyöbö, ap agap
apîm mîd akuyöbö magalîg God nuñ rî
nigîm mîda.

⁵ Mosîs nuñ God nöbö mö nuñwa mibîl
yöra mabö rî nöl ri ab gîrön, God nuñ
mai agö mönöm anîñ yajön aku, nöbö mö
piaku höd wöxnö yad nölöña. ⁶ Makwam
Krais nuñ God Ha nuñwa ödöriö mîd aku
mî, nuñ nöbö ram mîñnöbö röxg mîdön, an
God il nuñwa mîdöl nöbö mö bla nugwidix
mîd ri ab gî mîda. An ap wä mai pîñîñ
aku nugw pön rîbyöx gîba alig mîjîñîñ aku,
nöbö mö nuñ akwör mîjîñîñ.

*God mönö wä aku nugw pî gö nigön
röböxmîjeñ*

⁷ Makwam, Inöm Leia rîg yad akuyöbö
nugwi. Nuñ yada,
“Wop kî God mönö audiöx nugumîjöñ
aku,

mönö nuñ aku nugw pi.

God mönö nuñwa nugwön

ipîr rî gîrön höj nugumîjeñ.

⁸⁻⁹ Nöhönîñ apîñîñ nöbö maduar ör,

kîm akuyöbö padokwo padök
panyöbö i höuöiliö hö pîñ du
adokwebö mîj bö (40) mögöriîb rîg
kap mibîl piaku mîdim,

ñîgö ap rölîbä akuyöbö piaku rî gîrön,
nugwidix mîd ri abma aku,

jî God nuñ anîñ agö magîm cönîñö,
rîm mönö na aku nugwölim;

rîb ñîñîñ keir akwör yöx nugwön rîm
dumîdöña.

Nöhönin apin in nöbö rig rim mag akuyöbö, ñin kwo algör God mönö yad höimöumjeñ.

¹⁰ Aliö almidm in, ni nöhönin apin in nöbö piaku nugumön ölisö wölm yadma, 'Ñin öim öim ni höj nugwön, mönö na mai duölöinjö,' rima.

¹¹ Makwam, ni ölisö wölm, yadma, ' "Ñin mögörib wä duön ni pisan midön, anjoi nigön mid ri ab gi mijöñinjö," rim aku, dueñinjö,' rima. Mönö ölisö yadön anadö wöhö rimö!" röja.

¹² Makwam, haul nöbö mölöu nöbö. Ap kib mag gwogwo rön, God kömö mid aku mönö nun aku röböxön, rib ñinja keir yöxön ribä nig aku mi, nugw ri aböña.

¹³ God Mönö rib yadm idl aku, "Wop ki God mönö audiöx nugumijöñ aku, mönö nun aku nugw pi.

God mönö nunwa nugwön ipit ri girön höj nugumjeñinjö," röja. "Wop ki" röj aku mödö midöl mik. Makwam, ñin öim öim wop pan pan haul nöbö nölöu nöbö ñin bla pisan Kraismönö wä aku yadip uhö girön, nuö nuö yad nölon, ribyöx giba alig mijöña. Nöi mijön aku, kijaki ñigö ap kib mag gwogwo rib mönö inakmönö bli hörön ñigö pön p xip duan Kraismönö wä aku röböxöña.

¹⁴ Höd an Kraismönö wä nun aku nugwön, mönö nunwa nugw pi gö nigön, nugwo cirip ri abmin mag akuyöbö, mai an öim öim ususör rön pan mag akwör Kraismönö wä nun aku nugw pi gö nigön, nugwo cirip ri abön, ribyöx giba alig min in aku, Kraismönö mö nunwa midön, nugwo pisan nigio nigön mabö cininja.

¹⁵ God Mönö rib yadm idl aku yada, "Wop ki God mönö audiöx nugumijöñ aku,

mönö nun aku nugw pi. God mönö nunwa nugwön ipit ri girön höj nugumjeñinjö," röja. Nöhönin apin in nöbö maduar ör, kim akuyöbö padokwo padök panyöbö i höuöiliö hö pin du

adokwebö mij bö (40) mögörib rig kap mibil piaku midim,

ñigö ap rölbä akuyöbö piaku ri girön, nugwidix mid ri abma aku, ji God nun an in agö magim cöñinjö, rim, mönö na aku nugwölim; rib ñinja keir akwör yöx nugwön rim dumidöja.

Nöhönin apin in nöbö rig rim mag akuyöbö, ñin kwo algör God mönö yad höimöumjeñinjö," röja.

¹⁶ Mosi nun du Isrel nöbö mö mögörib Ijip midim pön höj nöbö mö piaku ñin magalig God mönö nugwön höj nugumä. ¹⁷ Kim akuyöbö padokwo padök panyöbö i höuöiliö hö pin du adokwebö mij bö (40) Isrel nöbö mö piaku ap kib mag gwogwo rim idim, God ñigö ölisö wölm rim in, mögörib rig kap mibil piaku du midön nöbö mö miga wörox pörmä. ¹⁸ Makwam Isrel nöbö mö miga öim God nugwo höj nugwön, mönö nunwa rig yadm id mag akuyöbö rim idölm in mönö, God nun mönö ölisö yadön, "Ni ñigö nugumön ölisö wöla. Mögörib wä duön, ni pisan midön anjoi nigön mid ri aböñinjö, rim yöroku dueñinjö," rön, anadö yad wöhö röja. ¹⁹ Makwam an nugwöla, ñin mönö nunwa nugw polim aku mi, du mögörib wä anjoi nigön mid ri aböyix yöroku dub maga nigölön.

4

¹ "Ñin mögörib wä duön, ni pisan midön anjoi nigön mid ri ab gi mijöñinjö," röj mönö aku, Isrel nöhönin apin in nöbö nugw polim. Makwam wopik God aninjör mönö ma aku yada. God mönö yadön yadöja, "Ñin mögörib wä duön, ni pisan midön anjoi nigön mid ri ab gi mijöñinjö," röj mönö aku ribyöx nugw ri aböña. God nagö, "Ap wä nöinö rim aku pöinanjö," rib maga ra. ² God rim in Kraismönö wä aku Isrel nöbö mö ñigö yad nölm in nugumä mag akuyöbö, an in kwo algör ör Kraismönö wä aku yad nölm in nuguminja. Ji Isrel nöbö mö Kraismönö wä aku nugwön,

mi yadö rön, nugw pölim. Makwam, Isrel nöbö mö ñiñ Kraiss mönöö wä aku nugwön ap wä pölim. ³ Ji an nöbö mö Kraiss mönöö wä aku nugwön, mi yadö, rön, nugw pöl nöbö mö bla, “Ñiñ mögöriþ wä duön, ni þisañ midön anjöi nigön mid ri ab gi mijöñiñö,” rön mögöriþ wä aku du mijniña. God yadöña,

“Aliö almidmä aku, ni ñigö nugumön ölisö wölmín,
 ‘Ñiñ mögöriþ wä duön, ni þisañ midön,
 anjöi nigön mid ri ab gi mijöñiñö,” rím
 aku, dueñiñö,’ ríma.

Mönö ölisö yadön mi anadö yad wöhö rílö!” rönja.

God aliö yadön aku, ji nuñ maduar ör mögöriþ ki ri nigölön wop aku, ap cön piaku magalið mödö ríbyöx nugwön cínö rönja.

⁴ God Mönö aku ríþ miñi mämäg niñ nugwön, wop mij aku mönöö bli mid aku nugunö. Mönö aku kai kitön yadmä, “God wop akuyöbö inösu sö mögöriþ ap bla magalið ri niñ pörön, ‘Wop mij aku anjöi nigünö,’ rön, hör midö,” ríma.

⁵ Makwam God Mönö ríþ mödö yadmidil aku, God yadöña, “Ñiñ mögöriþ wä duön, ni þisañ midön anjöi nigön mid ri ab gi mijöñiñö,’ rím aku, dueñiñö,” rönja.

⁶ God rímin Kraiss mönöö wä aku Isrel nöbö mö ñigö yad nölmä, ji ñiñ nugwön, mi yadö rön, nugw pölim. Aku mi, mögöriþ wä duön, God þisañ midön anjöi nigön mid ri aböyix aku, duölim. Ji nöbö mö hör bli diöña. ⁷ Makwam, nöbö mö mönöö nuñwa nugwön röböxim piaku wöröxim, kim miga akwör yönmin, nöso maduebö Depid nuñ God Mönö kai kitön, mönöö mag wopik yadmidil aku yadön yadöña,

“Wop ki God mönöö audiöx nugumijöñ
 aku,

mönöö nuñ aku nugw pi.

God mönöö nuñwa nugwön

ipit ri girön höj nugumijeñiñö,” rönja.

Makwam God iswob, “Wop ki” rön aku mi, an nugwöla, wop nuñ nöbö mö pön wop aku wöxnö nigöl.

⁸ Makwam ñiñ yajöña, “God maduar ör, ‘Ñiñ mögöriþ wä duön, ni þisañ midön anjöi nigön mid ri ab gi mijöñiñö,’ rön aku, nöbö dib Josua nöso auso nöbö yöliñ pön mögöriþ Kenan dumín, mid ri ab gi midim adaku yadö,” cöña. Ji wop aku yadölön; ñiñ duön mögöriþ Kenan midim nugugirön, mönöö akwör iswob yadöña.

⁹ Makwam, God nuñ wop mij aku anjöi nigön tar midön mag akuyöbö, nöbö mö nuñwa ñiñ kwo algör ör anjöi nigön tar mijöña. ¹⁰ God wop akuyöbö inösu sö mabö rön, wop mij aku anjöi nigön hör midön mag akuyöbö, nöbö mö bil kai God mögöriþ nuñ sö diöñ piaku, ñiñ mag aliö akuyöbö algör ör mabö rímidmä aku röböxon, du nuñ þisañ anjöi nigön tar mid ri aböña. ¹¹ Makwam, mögöriþ wä aku duön, God þisañ midön anjöi nigön mid ri ab gi mijöñiñö, rön mönöö aku, an ususör rön, nugw pi gö nigön, God Mönö ríð yadmid mag akwör ri girön mijniña. Pañ mag akwör almiþiniñ aku, Isrel nöbö mö höd God mönöö yadön aku nugw pölim, mögöriþ wä duölim, hö wöröx pörim mag akuyöbö, an nöbö mö panyöbö i akuyöbö alen.

¹² Aku agapim: God Mönö aku kömö akwör mida. God Mönö aku, ap agapim ríba cínöb cön ap aku cöna. Yu mixel ölisö piaku magalið atu ra; God Mönö aku mi ölisö mida. Yuö an kwo duön, ríþ madmag keir nigön, inöma keir nigön cöna; yuö an kwo duön, yöd kwol keir nigön, yöd waba keir nigön cöna; yuö an kwo duön, ríþ wä yöxmíðöl aku mönöö ríþ gwogwo yöxmíðöl aku, pi wöxnö niñan nugw ri abniña. ¹³ Agö mag bilim ciniñ akuyöbö, God nugugu midan nugugirön ciniña; tar umadiö ríþ maga nigöl. Makwam, nuñwör aniñ mönöö diba yadön, agö mag bilim röl mönöö aku yad nugwan nugugirön nugwo yad nöiniña.

Jisas God Ap Höjöpal Ur Nöliþ Nöbö Dib

Ödöriö m+da

¹⁴ Makwam, God Ap Höjöpäl Ur Nöl+ib Nöbö Dib Ödöriö an aku, God Ha nuŋwa Jisas aku, nuŋ duön Nuö p+saŋ m+id makwam, Krajs mönö wä nugw pöl aku, nugw p+ c+ci n+gön r+ g+rön m+jn+ŋa. ¹⁵ God Ap Höjöpäl Ur Nöl+ib Nöbö Dib Ödöriö an aku hön mögöri+ib il k+ m+dm+id aku, ap kib mag gwogwo an+ŋ pön p+x+p dubä maga r+m+id akuyöbö aipam, ömörö an+ŋ agap ap+m r+m+id akuyöbö aipam, nugwo kwo algör ör r+m+idöŋa, j+ nuŋ mag gwogwo i rölöŋ. Makwam, ömörö agap ap+m an+ŋ cön aku, God Ap Höjöpäl Ur Nöl+ib Nöbö Dib Ödöriö an aku nugw ri ab g+ m+id aku m+, an+ŋ m+ ödöriö uliöxön, ¹⁶ nöbö mib+il yöbö an wä ödöriö aku m+da. Makwam an God ipöxön röböxöin+ŋ. God an+ŋ uliöxön, Ha nuŋwa yad abm+n hön wöröxöŋ aku m+, God hogw rol kin römi+id g+ m+id il yöra dum+jn+ŋ aku, nuŋ an+ŋ ögwö yöxön p+ ösös r+ ri abön nugwid+x m+id ri aban tar m+id ri abn+ŋa.

5

¹ God ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö dib bla magali+g, nöbö piaku nöbö ñ+ŋ i nugwön yad n+gm+idöia. Yad n+gm+n, ñ+ŋ nöbö mib+il yöbö m+idön God mabö nuŋwa r+m+idöia. Nöbö mö ap kib mag gwogwo r+m+idöi aku nugwön, hön meme mönö hön sipsip rag hö God ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö dib bla nöl+m+n, ñ+ŋ piöŋö r+gp+id rola pal urön, God höjöpäl ur nöl+m+idöia. Mabö ñ+ŋa i m+da. Nöbö mö God nugwo ri ablane r+m+jöñ aku, ap bli rag hö God ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö dib bla nöl+m ñ+ŋ ap piaku God höjöpäl ur nöl+m+idöia. ²⁻³ God ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö dib piaku, ñ+ŋ keir aipam nöbö m+idön, ñ+ŋ kwo algör ör ap kib mag gwogwo r+m+idöia. Makwam, nöbö mö piaku ap kib mag gwogwo r+m+idöi aku aipam, ñ+ŋ keir ap kib mag gwogwo r+m+idöi aku aipam r+byöx nugwön God ap höjöpäl ur nöl+m+idöia. Makwam, nöbö mö nugw ri abölön p+n b+r+ibä r+m+jöñ aku, God ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö dib aku ñ+ŋ

uliöxön mönö höimöliö yadm+idöia. ⁴ Ñ+ŋ keir, nöbö diba m+idöl+ŋö, rön, mabö aku p+m+idölöi; God Eron nugwo yad n+gm+n mabö r+m+idöŋ mag akuyöbö, ñ+ŋ kwo algör yad n+gm+n r+m+idöia.

⁵ Paŋ mag adakwör, Krajs nuŋ keir, n+ God Ap Höjöpäl Ur Nöl+ib Nöbö Dib Ödöriö m+j+nö, rön, yadölöŋ; God ör Krajs nugwo yadöŋa,

“Nagö Ha na;

weik n+ Nauö nagö m+idlö,” me röŋa.

⁶ Makwam God Mönö aku r+ib m+ŋi mämäg n+g nugwön, God mönö i kwo yadöŋ aku nugwöla. Nuŋ Ha nuŋwa yadöŋa,

“Melkisedek nuŋ ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö r+g m+dm+id mag akuyöbö, nagö kwo algör ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö öim öim m+jnaŋö,” röŋa.

⁷ Jisas mögöri+ib döul il k+ m+dm+m, nugwo p+il pal n+g+ba r+m+dm+n, Nuö nuŋwa im nöl g+rön, ajmöla aj halön höjöpäl g+r m+idöŋa. Nuö nuŋwa yad nugwön yadöŋa, “N+ nugwid+x m+idane. J+ al aliö rö, rön, yadm+idöi; naŋ keir nugulö mag akwör n+ rane,” röŋa. Jisas aliö r+m+n, God n+c mönö nugwön, yad nugwöŋ mag akwör röŋa.

⁸ Jisas nuŋ God Ha nuŋ ödöriö aku, j+ nuŋ ömörö pön öliöx m+dm+id aku m+, n+ pödpödiö Nuö mönö yajön mag akuyöbö c+nö, r+ r+byöx nugwön, mag aliö akwör r+m+idöŋa. ⁹ Nuö mönö yadöŋ akuyöbö magali+g röŋ aku m+, nuŋ nöbö mö mönö nuŋwa nugw pön mai dum+idöi piaku p+ as+x aban, ñ+ŋ mögöri+ib wä adöx yöd röul adö kau sö yöraku wöluön öim öim kömö akwör m+id ri aböña. ¹⁰ Paŋ mag adakwör, God nuŋ Jisas yadöŋa, “Melkisedek nuŋ ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö r+g m+dm+id mag akuyöbö, nagö kwo algör ap höjöpäl ur nöl+ib nöbö öim öim m+jnaŋö,” röŋa.

God mönö il aku nugw ri abön, nugw p+ gö n+göña

¹¹ Mönö kai k+tm+id+il pik m+ga m+id aku, j+ r+imgör nugwölöi aku m+, m+ŋi r+ öliöxön yadmön nugwöña. ¹² Ñ+gö God Mönö öim yad nöl+m+idöl aku, ñ+ŋ piöŋö nugw ri abön

nöbö mö bli yad nölöyix aku, ji rimgöör
nugwölöi aku mi, mönö höd nugub piaku
ñigö iswob yad nölöb maga ra. Weik ap
ölisö nimibä wop ki, ji ñiñ kaua nim gör
midöia. ¹³ Halöu ha kiai kaua nim gör
midöi piaku, mag rol aku wä, mag rol aku
gwogwo, me rön, nugwölöi. ¹⁴ Makwam
nöbö mö rüba mid bla rü duön, mag bil
aku rü, mag bil aku röli, me rön, nugw
ri abmidöia. Ñiñ ap mag yöbö nimmidöia.

6

God mönö il aku nugw pinim

¹ Krais mönö wä ñigö öim yad nölmidöi
aku, ni yadön iswob wödi yadöin.
Ram urüba, padö pinöb, padö pilön
rödön, pilön rödön rimidölöi. Makwam,
an keir mag kitüba rön God nöbö mö
nunwa mijniñö, ri rübyöx nugumidöi mag
akuyöbö mödonwadö röböxön, God nun
Ha nunwa yad abmin anin ñöx nigön
wöröxön mönö wä akwör mödonwadö
nugw pinim. Padö aku pilön rödön, pilön
rödön röiniñ. ² Röbö palmidöi mönö aku;
God ñigö pi ri aban, me rön, imaga rola
nigmidöi mönö aku; nöbö mö wöröxön
öbiñ mönö aku; God nöbö mö magalig
mönö diba yadön ñigö nuöm nigan bli
öliñ höba öim pön mönö aku; mönö piaku
iswob yadöin. Krais mönö wä höd nugwim
piaku, rübyöx nugw gör midön, Krais
mönö wä bli kwo nugwön aku waiö. ³ God
anin nugwidix midan nugugirön, an Krais
mönö wä bli kwo yad nöliñ nugwöña.

⁴ Nöbö mö Krais mönö wä nunwa nugw
pön mai röböxön piaku, ñiñ iswob ap kib
mag gwogwo rimidöi aku, pödpöd rimin
aliö alöliñö, rön, röböxön, Krais mönö
wä nun aku nugw peñim. Ñiñ God mil
wä nun aku mödö nugumä; God ap wä
adöx yöd röul adö kau sebö nölmid aku
mödö nugumä; Inöm Leia nun yuö ñiñ
kwo mödö höña. ⁵ God Mönö wä aku mi
id yön aku mödö nugumä; God nun nöbö
mö mögörib il ki nugwidix midüba rimid
Nöbö aku, ölisö nunwa mödö nugumä.
⁶ Ap piaku magalig mödö nugumä aku, ji

Krais mönö wä aku röböxmä. Makwam,
ñiñ iswob ap kib mag gwogwo rimidöi
aku, pödpöd rimin aliö alöliñö, rön,
röböxbä maga midenim. Aku agapim:
ñiñ aliö almiñöñ aku, ñiñ God Ha nunwa
iswob bi katlö watlö um sö pil pal nigin
nugugirön nöbö mö piaku nugwön God Ha
nunwa yad höimöuöña.

⁷ Mögörib yöra ap iña yun, ruö pilip
pilip ran, wöl ri abön ap maga u ri aban,
nöbö mö halöu ha möriwö aku nimüba
rimidöi piaku nimöña. Aliö alan, God
mögörib aku wahax pön ap wä nöiöna.
⁸ Ji mögörib yöra ap iña yun, ruö pilip
pilip ran, minuö kaigap piakwör wölan,
ap maga yaxen aku, mögörib aku mögö
gwogwo ödöriö. God mögörib aku mönö
ölisö yadüba maga ra. Mai bi yuö keir
yönmid möl bö abin yöñöna.

⁹ Makwam, nöbö nugub wä ni bla. Mönö
dib i röxg yadmädöla, ji ñiñ keir Krais
mönö wä aku röböxiñö, rön, yadmädölö;
nugw ri abnö, rön, yadmädöla. Aku
agapim: ñiñ Krais nöbö mö nunwa midön,
nöbö mö nun bla rig rimidöi mag akuyöbö
ñiñ kwo algör pan mag akwör rimidöi aku
nugwöla. ¹⁰ God nun amnimab ren; rig
yadmäd mag akwör cöna. Ñiñ höd God
mabö nunwa rön, madmag nigön, ñigö
nöbö mö nunwa pi ri abön ri nölmidöi aku
aipam, weik kwo algör ör nöbö mö nunwa
pi ri abön ri nölmidöi aku aipam, God nun
nugwön uplöben. ¹¹ Makwam anin wä
cön aku, ñiñ magalig mag mid akwör öim
öim ri girön midip dumid dumid, du God
pisar öim öim mid ri abniñö, ri rübyöx
nugwöi mag akuyöbö, cöna.

¹² Ñigö ipitüba maga ra aku, nugw ri
aböña. Krais mönö wä nun aku nugw pi
gö nigön, ömörö han usüsör rön rübyöx
güba alig midöi nöbö mö bla, God ap wä
nöinö, röñ aku pöña. Ñiñ mag akuyöbö
algör ri gör midin, ñigö ap wä midä
nöiöna.

¹³ God nöso maduebö Ebrahim nugwo
mönö ölisö ma aku yad nigüba, nöbö
dib God röxgib i alig midölöña nugwön,
nöbö mö bli ib ñiña yadölön; ib nunwa

keir yadön yadöña, ¹⁴ “Nî Midla, nî nagö mönö ölisö ma yad nigmidla, nî nagö nugwidix midön rimön nugugirön, nöbö mö nagö giran mîga ödöriö mijöññö,” röña. ¹⁵ Ebrahim mönö nuñ aku nugwön, tar pöx midim midim, God ap wä yadön aku pöña.

¹⁶ An nöbö mö, mönö ölisö ma yad nigiba, nöbö dib i ib nuñwa yadön, mönö ölisö ma yad nigmidölñö, rimidöla. Aliö almîn, nöbö mö bla nugwön, algör ör mönö aku mönö ölisö ma yad nigmidöñö, rî rîbyöx nugwöia. ¹⁷ Pañ mag akwör, God ib nuñwa keir yadön, “Nî Midla, nî nagö mönö ölisö ma yad nigmidlö,” röñ aku, nöbö mö bla halöu ha yöx pön höñ akuyöbö, nî rîb yonyöbö yöxön adöi keir röin aku nugw rî abîñ, me rön, mönö akuyöbö yadöña. ¹⁸ Makwam, an nöbö mö ap kib mag gwogwo rön, ipöxön God adö höl piaku, mör ap wä ñigö nöinö, röñ aku pîba rimidölñö, rön, rîbyöx gîba alig mijñña. God ib nuñwa keir yadön, Nî Midla Aliö Midlö, röña; nagö mönö ölisö ma yad nigmidlö, röña. Mönö mös yadön aku nugwön nugwöla God nuñ mönö inakmönö hörîbä maga nigöl. ¹⁹ God Rama Ram Möl Yuadö Möl Lei Keiryöbö Ödöriö aku wölîj mea idîx nigmin, nugwo mämäga nugwölöl aku, jî mönö ölisö ma aku yad nigmin, an rîb mag panyöbö akwör yöx nugwön, rîbyöx gîba alig nugwo pöx midöla. Mönö ölisö mî ödöriö aku, God ram mag röur yuebö möl nuñ aku dumid aku mî, mî ölisö mîda; memexenim. ²⁰ Melkisedek nuñ God ap höjöpäl ur nölib nöbö midmîda aliö akuyöbö, Jisas nuñ God Ap Höjöpäl Ur Nölib Nöbö Dib Ödöriö an aku nigön, God Rama Ram Möl Yuadö Möl Lei Keiryöbö Ödöriö aku höd duön, anîñ me rön, Nuö nugwo höjöpäl gir mîda. Nuñ God Ap Höjöpäl Ur Nölib Nöbö Dib Ödöriö öim öim mijöña.

7

Kiñ i God ap höjöpäl ur nölib nöbö midmîda

¹ Melkisedek nuñ kiñ midön, nöbö mö mögörib Salem nugwidix mid girön, God ölisö magalig mid Nöbö aku nugwo ap höjöpäl ur nölib nöbö aku algör ör midmidöña. Makwam kiñ bli hön, nöso maduebö Ebrahim nugwo rî gwogwam rimidmin, Ebrahim nuñ ñigö rîbîx abön, ap wä wä ñîñ bla pîrag höm nugugirön, Melkisedek hön Ebrahim nugwo ödöi mibîl yöra nugwön, God höjöpälön, Ebrahim nugwo nugwidix midane, röña. ² Melkisedek aliö alöña nugwön Ebrahim ap wä pîrag höñ ap piaku, magalig nuöm nig Melkisedek nugwo mag panyöbö i nölon, nuñ keir mag akuyöbö mac sö pöña. Melkisedek ib nuñwa il mös mîda. Ib nuñwa Melkisedek aku pî höuöilön, “Kiñ Mag Wä Akwör Rö” rimidöia. Jî nuñ mögörib Salem kiñ midmid aku, ib aku pî höuöilön, “Kiñ Tar Midîb Maga Nölö” rimidöia.

³ Melkisedek nuñ God ap höjöpäl ur nölib nöbö aku, jî nuöm il adö aku aliö mîda, nuö nöhöññî il adö aku aliö midö, rön yadmin, nugwölöl. Ib nugwo kai kitim wop aku, nuöma yöx pön höñ wop aku, me rön yadmin, nugwölöl; wöroxön wop aku, me rön algör ör yadmin, nugwölöl. Nuñ öim öim God ap höjöpäl ur nölib nöbö midmid aku, nuñ God Ha nuñwa röxg mîda.

⁴ God nöso maduebö Ebrahim nugwo nugumin wä rimin, nöbö diba mijñña, röñ mönö aku nugwön nugwöla nuñ nöbö diba midöña. Jî Ebrahim nuñ Melkisedek nugwo nöbö dib ödöriö midön aku nugwön, ap wä pîrag höñ ap piaku, nuöm nig nugwo mag panyöbö i nölon, nuñ keir mag akuyöbö mac sö pöña.

⁵ Aku höd meme alöña. Mai Mosîs nugwo yöx pön höm dib röxön, God Mönö aku rîb mîñi kai kitön yadöña, “Ebrahim yöxim yöxîp duön, nöbö mö Lipai ila midöi piaku, God ap höjöpäl ur nölib mabö rimidim nugugirön, ñîñ Isrel nöbö mö akuyöbö magalig, rîg ap agap apîm pîmijöñ akuyöbö, ñigö nuöm nig mag panyöbö i rag hö nölon, ñîñ keir mag akuyöbö mac sö pînö,” röña. An Mosîs

lo adaku nugwön nugwöla, ñiṅ magaliḡ Ebrahim il nuṅwa miḡmiḡdöi aku, ji ha nuṅ i Lipai höḡiḡa miḡmiḡdöi akwör ñiḡö öim nuöm niḡ mag paṅyöbö i nölmḡdöia.

⁶ God nöso Ebrahim nugwo yadöṅa, “Ni nöbö mö nagö bla pi ri ab gi miḡiṅö,” röṅa. God mönö yadöṅ wop aku, Ebrahim nuṅ nöbö bli ap nölmḡdöl; ji Melkisedek hön Ebrahim nugwön, God höjöpälön, Ebrahim nugwo nugwidix miḡdane, riṁ, Ebrahim ap wä piṛag hön ap bla mag paṅyöbö i nuöm niḡ Melkisedek nugwo nölöṅa. Ji Melkisedek nuṅ Lipai ila nöbö i miḡmiḡdöl. ⁷ An nugwöla, nöbö i hön nöbö i God höjöpälön, nöbö ki nugwo nugwidix miḡdane, riṁjiṅ aku, nöbö God höjöpälön nöbö aku nöbö dib, nöbö i nöbö ulmiḡdö. Makwam, an nugwöla Melkisedek nöbö dib, nöso Ebrahim nöbö ulmiḡdö. ⁸ Isrel nöbö mö riḡ ñiṅ bla nuöm niḡ mag paṅyöbö i Lipai nöbö nöliṁ ñiṅ pön, miḡdiṁ duön nöbö nom röxgön wöroxöia. Ji Ebrahim nuṅ ap wä piṛag hön ap aku nuöm niḡ paṅyöbö i Melkisedek nöliṁ pön nöbö aku, God Mönö aku nugwön, nuṅ kömö miḡdö, nuguniṅa.

⁹⁻¹⁰ Ebrahim nuṅ Melkisedek ap nuöm niḡ nölöṅ aku, halöu ha yöx pön hölöṅ wop aku nölöṅa. Mai miḡ, Aisak nugwo yöxiṁ, Aisak piṅö Jekop yöxiṁ, Jekop nuṅ Lipai yöxiṁ yöxiṁ höuöilmel riṁ höm, Lipai nöbö piaku God ap höjöpäl ur nöliḡ mabö aku riṁmiḡiṁ nugugirön, Isrel nöbö mö akuyöbö riḡ ap ñiṅ bla nuöm niḡ Lipai nöbö piaku nölmḡdöia. Ji Ebrahim nuṅ ap nuöm niḡ Melkisedek nugwo nölöṅ aku, Lipai nöbö piaku ñiḡö yöx pön hölim wop aku nölöṅ aku miḡ, an nugwöla Ebrahim aipam, nöhöniṅ nuṅwa Lipai ila aipam, ap nuöm niḡ Melkisedek nugwo nöliḡ ila aku aliar miḡdmä.

God Ap Höjöpäl Ur Nöliḡ Nöbö Yonyöbö aku, nöbö hödyöbö piaku yöra pöṅa

¹¹ Mosiḡ God Mönö kai kitön, al aliö cöñiṅö, röṅ mönö aku nugwön, Juda nöbö mö ñiṅ hön meme hön sipsip ap bla pön duön, Lipai ila God ap höjöpäl ur nöliḡ nöbö bla nölmḡiṁ, ñiṅ pal God höjöpäl ur

nölmḡdöia. Juda nöbö mö aliö almiḡdmḡiṁ God nugumiṁ ñiṅ nöbö mö kömö wä niḡ me riḡ maga röx aku, God Nöbö yonyöbö Melkisedek röxgiḡ keiryöbö i yad abölöx; Lipai nöbö akuyöbö God ap höjöpäl ur nöliḡ girön miḡdöyix. Ji God Nöbö yonyöbö Melkisedek röxgiḡ i yad aböṅa. ¹² God Ap Höjöpäl Ur Nöliḡ Nöbö Yonyöbö aku hön, God ap höjöpäl ur nöliḡ nöbö hödyöbö piaku yöra piṁjiṅ aku, lo yonyöbö algör hön, lo hödyöbö aku yöra pöṅa.

¹³ Makwam God Mönö riḡ yadmiḡdiḡ ki, God Ap Höjöpäl Ur Nöliḡ Nöbö Yonyöbö aku Nöbö Dib ana akwör. Lipai nöbö mö il aku yöxiṁ duön nugwo yöx pön hölim; Nöbö Dib ana il nuṅ aku nöbö paṅyöbö i God ap höjöpäl ur nöliḡ mabö aku rölöṅ. ¹⁴ Juda nöbö mö ila akwör yöxiṁ duön Nöbö Dib ana nugwo yöx pön hömä. Mosiḡ nuṅ Juda nöbö ila bli God ap höjöpäl ur nöliḡ mabö riṅ, me rön, mönö bli yadölöṅ. ¹⁵ Makwam God Ap Höjöpäl Ur Nöliḡ Nöbö Yonyöbö aku, Melkisedek nuṅ God ap höjöpäl ur nöliḡ nöbö miḡmiḡda röxg miḡmiḡd aku miḡ, ap yadmiḡdiḡ ki wöxnö ödöriö miḡda. ¹⁶ Mosiḡ kai kitön lo mönö aku nugwön, ñiṅ Nöbö Dib ana God ap höjöpäl ur nöliḡ mabö ran me rön yadölöyix. Nuṅ Nöbö öliḡso mag keiryöbö aliḡ miḡdiṁ, ap i nugwo piḡ pal niḡgiḡa maga niḡöl aku miḡ, nuṅ God ap höjöpäl ur nöliḡ nöbö i miḡda. ¹⁷ Aku agapiṁ: God Mönö riḡ miṅi kai kitön, God mönö bli Kraiḡ nugwo yadöṅ mönö aku kai kitön yadmä,

“Naṅ höjöpäl ur nöliḡ nöbö Melkisedek röxg

öim öim miḡjnanö,” riṁä.

¹⁸ God nuṅ Mosiḡ nugwo yadmiṁ, Mosiḡ nöbö mö ñiḡö yad nölöṅ lo aku, agö magiṁ riḡba riṁmiḡdöṅ aku riḡba maga niḡölöṅ; hör mönö i röxg niḡgöṅ aku miḡ, God nuṅ piḡ hör piaku niḡgöṅa. ¹⁹ God nuṅ Mosiḡ nugwo yadmiṁ, Mosiḡ nöbö mö ñiḡö yad nölöṅ lo aku, ap gwogwo bla i riṁiṁ wä riḡ maga niḡölöṅ. Ji God nuṅ ap wä aniṅ nöla; ap hödyöbö aku wöhö. Makwam an riḡbyöx

giba aliḡ mɪdōla. Ap wā yonyōbō aku nugw pōn, God mɪd il yōra hōnɪŋa.

²⁰ God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō hōdyōbō piaku mabō ñɪŋ hōd pim wop aku, God nuŋ mōnō ōlɪsō ma bli yadōn yad nɪḡōlōŋ. Jɪ God nuŋ Nōbō Dib ana God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō yad nɪḡōŋ wop aku, God mōnō ōlɪsō ma yadōn yad nɪḡōŋa. ²¹ Nōbō Dib ana God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō yad nɪḡnōb, God mōnō ōlɪsō ma yadōn yadōŋa, “Nɪ Nōbō Diba, nɪ mōnō ōlɪsō ma yadmɪdla;

mai mōnō i keir yadōin.

Nagō ōim ōim ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō mɪdanō,” rōŋa.

²² God nuŋ mōnō ōlɪsō ma yadōn yadōŋ aku mɪ, an nugwōla Jisas wōrōxōŋ aku mɪ, God nuŋ mōnō yonyōbō wā ōdōriō aku rōbōxen.

²³ God hōjōpal ur nōlɪb nōbō hōdyōbō piaku, nōbō mɪga mabō aku pɪmā. I wōrōxɪm, God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō yonyōbō i yad nɪḡmɪn, mabō aku rōn mɪdmɪda; aku wōrōxɪm yonyōbō i piōŋō rōn mɪdmɪda; aku wōrōxɪm yonyōbō i piōŋō rōn mɪdmɪda. I ōim mɪdmɪdōlōi.

²⁴ Jɪ Jisas nuŋ mag akuyōbō rōl; nuŋ ōim kōmō mɪda aku dōŋō, mabō aku rōbōxōl. God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō ōim ōim mɪjōna. ²⁵ Jisas ōim ōim kōmō mɪdōŋa, wopik kōmō mɪda, mai ōim ōim kōmō mɪjōn aku mɪ, nōbō mō God nōbō mō nuŋwa mɪdɪba, Jisas ñɪḡō ñōx nɪḡōn wōrōxōŋ mōnō wā aku nugw pɪmɪjōñ aku, nuŋ ōim ōim ñɪḡō pɪ asɪx abɪb maga ra.

²⁶ Jisas nuŋ nōbō lei ōdōriō; nuŋ ap kib mag gwogwo ulul ulul bli rōl; nuŋ hōlul mɪdōl. Jisas mōḡōrɪb il kɪ nōbō mō ap kib mag gwogwo rɪmɪdōi bla pɪsaŋ mɪdōŋa, jɪ God nugwo pōn du mōḡōrɪb wā adōx yōd rōul adō sō yōraku nɪḡōŋa. God Ap Hōjōpal Ur Nōlɪb Nōbō Dib Ōdōriō ana maku pal. Anɪŋ rɪ nōl rɪ abɪb maga ra.

²⁷ God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō dib ōdōriō hōr akuyōbō, wop paŋ paŋ ōim ōim ap kib mag gwogwo ñɪŋ keir rɪmɪdōi akuyōbō, ap pal God hōjōpal ur nōlōn, mai nōbō mō piaku ap kib mag gwogwo rɪmɪdōi aku,

ap pal God hōjōpal ur nōlmɪdōia. Jɪ Jisas anɪŋ nōbō mō piaku magaliḡ ap kib mag gwogwo rɪmɪdōl aku nugwōn, mɪ wop paŋyōbō mɪdōy iōr bɪ katlō watlō um sō nuŋ nuŋ keir hōjōpal ur nōlōŋa. Mɪ wā ra!

²⁸ God nuŋ Mosɪs yadmɪn Mosɪs nuŋ nōbō mō yad nōlōŋ lo aku rɪḡ yadmɪd mag akuyōbō rōn, nōbō ap kib mag gwogwo rɪmɪdōi akuyōbō nōbō i yad nɪḡim, nuŋ God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō dib ōdōriō mɪdōŋa. Jɪ mai God nuŋ mōnō ōlɪsō ma yadōŋ aku, God Ha nuŋwa keir yad nɪḡōŋa. God ap agap apɪm Ha nuŋwa rɪba rɪmɪdō, rɪ rɪbyōx nugwōŋ aku, Ha nuŋwa ap magaliḡ rɪb maga ra.

8

Jisas nuŋ God Ap Hōjōpal Ur Nōlɪb Nōbō Dib Ōdōriō an

¹ Mōnō yadmɪdɪl kɪ il aku aliō mɪda: God Ap Hōjōpal Ur Nōlɪb Nōbō Dib Ōdōriō an aku duōn God adōx yōd rōul adō kau sō mila aliḡ mɪd Nōbō aku imag mɪrɪx adō rōmɪd ḡɪ mɪda. ² God Ap Hōjōpal Ur Nōlɪb Nōbō Dib Ōdōriō an aku, nuŋ God hōjōpalɪb ram yōraku mabō rɪmɪda. Jisas nuŋ mabō rɪmɪd hōjōpalɪb ram aku, nōbō mō ur nɪḡōlim; God hōjōpalɪb ram mɪ aku, God Nōbō Diba nuŋ keir ur nɪḡōŋa.

³ God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō dib ōdōriō mōḡōrɪb dōul il kɪ piaku magaliḡ, nōbō mō ap kib mag gwogwo rɪmɪdōi bla ñɪŋ hōn meme mōnō hōn sipsip ap bla rag hō, God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō dib ōdōriō nōlmɪn, ñɪŋ piōŋō bli pal God nugwo rɪ ablaŋe rōn hōjōpal ur nōlmɪdōia; bli pal ap kib mag gwogwo rōn pɪxa aliḡ mɪdōi aku God nugwōn rōbōxaŋ, me rōn, rɪḡpɪd rol aku pal urōn God hōjōpal ur nōlmɪdōia. Mag akuyōbō, God Ap Hōjōpal Ur Nōlɪb Nōbō Dib Ōdōriō ana ap bli God nugwo nōlɪba rōŋa. ⁴ Jisas mōḡōrɪb adōx yōd rōul adō kau sō mɪd aku mɪ, nuŋ God Ap Hōjōpal Ur Nōlɪb Nōbō Dib Ōdōriō mɪda. Jɪ nuŋ mōḡōrɪb il kɪ mɪdōx aku, God ap hōjōpal ur nōlɪb nōbō i mɪdōlōx. Aku agapɪm: God rɪḡ yadōŋ akuyōbō, nōbō Lipai ila yōx pōn hōi nōbō piakwōr, God

ap höjöpäl ur nölîb mabö rî girôn, Mosîs lo mönö kai kitön aku nugwön, ap pal God höjöpäl ur nölîmîdöia. ⁵ Mögörib döul il kî God ap höjöpäl ur nölîb mabö rîmîdöi aku, anau röxg nugwön rîmîdöi mag akuyöbö rîmîdöia; ap yöbö aku mögörib adöx yöd röul adö kau sö mîda. Ada akwör, Mosîs nuñ God ap höjöpäl ur nölîb ap uñ ram aku urîba rön aku, God nugwo yadöña, “Nañ önön ajmag piaku mîdön, nî nagö yabumön nugumö akuyöbö magaliñ pañ aliar ranö,” rönja.

⁶ God Ap Höjöpäl Ur Nölîb Nöbö Dib Ödöriö ana Jisas, God ap höjöpäl ur nölîb nöbö dib ödöriö hödyöbö piaku rîg rîmîdöi mag akuyöbö rîmîdöl; nuñ mabö dib ödöriö rîmîda. God Ap Höjöpäl Ur Nölîb Nöbö Dib Ödöriö ana Jisas ran, God nöbö mö nuñwa pön mönö aku, Mosîs kai kitön mönö aku algör mîdöl. God nöbö mö nuñwa pön mönö aku yadîba, nuñ mönö ölisö ma yad nigön yadöña, “Nî ñigö mönö mi yadmîdla, nöbö mö na ñigö ap wä ödöriö nöinö,” rönja.

⁷ God mönö ölisö ma hödyöbö yad nigön aku, God rîba rîmîd mag akuyöbö röx aku, nuñ mönö ölisö yonyöbö aku pön hölöx. ⁸ Nöbö mö bla mîd ri abmîdölöi aku, God ñigö yadîba, mönö yadîb nöbö nuñ i rîba nölîmî, God Mönö kai kitön yadöña,

“Nî Nöbö Diba ñigö yadmîdla,
mai nî Isrel nöbö mö akuyöbö aipam
Juda nöbö mö akuyöbö aipam
ñigö mönö ölisö ma yonyöbö i yajîna.

⁹ Nî nöhöniñ apîniñ maduebö bla imag rol na nigön,
Ijip yöbö pön höma aku,
jî mönö ölisö ma yadön yad nigîm aku
yöxölim aku mî,
nî ñigö röböxma.

Makwam, nî mönö aliö akuyöbö
ñigö iswob yadöin.

¹⁰ Nî Nöbö Dib ñigö yadmîdla,
mai nî Isrel nöbö mö piaku
ñigö mönö ölisö ma yad nigön,
lo na aku rîb madmag yuörîb ñîñ kwo
nîg nölîmön,

ñîñ nugw ri abön rîbyöx nugu girôn
mîjöña.

Makwam, nî God ñîña mîjîna;
ñîñ nöbö mö na mîjöña.

¹¹ Wop aku, nöbö mö nî bla,
haul hödpîg nöbö mö bli ñîgö,
‘Nöbö Diba nuñ God mîd aku nugw pö,’
rön, yadeñ.

Aku agapîm: nöbö mö ulul aipam, nöbö
mö dib aipam,
ñîñ magaliñ nî nugwöña.

¹² Ap kib mag gwogwo rîmîdöi aku,
ñîgö uliöxön röböxna.

Ap kib mag gwogwo rîmîdöi aku,
rîbyöx nugu gör mîdön ñîgö mönö
diba yadöinö,” rönja.

¹³ God nuñ mönö ölisö ma yonyöbö
kî yad nigön, “mönö ölisö ma yonyöbö”
yadön aku mî, an nugwöla nuñ mönö
hödyöbö aku weik ram mî lîdu lîl rî pîñ
akuyöbö mabö mîdöl, rönja; ap lîdu lîl
rî pîñ akuyöbö igöp anadö hölögîpîba
rîmîda.

9

*God ap höjöpäl ur nölîb nöbö hödyöbö
piaku, hön meme sipsip yöñö haña aku pön,
God höjöpäl ur nölîmîdmä*

¹ God mönö ölisö ma höd yad nigön
adaku mai duön God höjöpälîba rîmîdmî
aku, hör höjöpälîb maga nigölön; kitîb
wä rî girôn höjöpalmîdmä. God nuñ
yadmî, ap uñ ram i ur nigön du nugwo
höjöpalmîdmä. ² Ap uñ ram aku, ram möl
mös wöd nigmä. Ram mag röür möl i wöd
nigön, Ram Möl Yuadö Möl Lei aku, me
rîmîdmä. Ram möl yuebö möl aku hötîkö
pina nigmîdîb ap i nigön, äbäñ mîdöy
nigön, God höjöpäl ur nölîb bred aku öim
öim rag hö äbäñ rol aku nigmîdmä.

³ Makwam ram mag röür möl i wöd
nigön, ñapñap uñ dib mei aku idîxmä.
Ram möl yuebö möl aku, Ram Möl Yuadö
Möl Lei Keiryöbö Ödöriö aku me rîmîdmä.

⁴ Ram möl yuebö möl aku, bî äbäñ mîdöy
rî nigön, rîg gol pî pal aso röx nigön pön
rol yöroku nigön magaliñ poröb girôn, ap

hölin wä höb aku rol yöraku urmıdmä. Rıg gol pön rim bıyöj dib i, God Mönö Ölısö Mı Ödöriö Yad Nıgön Bıyöj Maga, me rımdöi aku aipam mıdöŋa. Bıyöj möla yuö bö, God lo mönö kai kıtön rıg hogwa aku aipam, Eron sauö pön yönmid nuŋwa mogw bırön aku aipam, ap mana wi yöj rıg gol pön rim möl aku nıgım mıdöŋ aku aipam, bıyöj möla nıg gım mıdöŋa.

⁵ God mıd mık, me rön, God Mönö Ölısö Mı Ödöriö Yad Nıgön Bıyöj Maga mıdöŋ rola adöi adöi ejol röxgıb ap hogwa upıc bla alıg rı nıgmä. Ap kib mag gwogwo rımdöl pıx aku, God nugwön röböxaŋ, me rön, hañ ulul ulul rag hö höjöpä ur nölmıdöi mibıl yöraku. Ap piaku mönö aku weik yad mılkap nıgön kai kıtıb maga nıgöl.

⁶ Ap piaku magalıg rım mıdmın nugugırön, God ap höjöpä ur nölıb nöbö piaku öim öim, ap uñ rama ram möl rıŋadö bö duön, God mabö aku rımdmä.

⁷ Jı God ap höjöpä ur nölıb nöbö hör piaku Ram Möl Yuadö Möl Lei Keiryöbö Ödöriö aku dub maga nıgölön. Kım paŋ paŋ, God ap höjöpä ur nölıb nöbö dib ödöriö akwör, sipsip haña pıragön ram möl aku dumıdöŋa. Ap kib mag gwogwo nuŋ keir rön piaku pıx aku aipam, nöbö mö nugw rı abölön ap kib mag gwogwo rim piaku pıx aku aipam, God nugwön röböxaŋ, me rön, hañ aku pıragön ram möl aku duön, God höjöpä ur nölmıdöŋa.

⁸ Alön aku, İnöm Leia nuŋ anıŋ yabumın nugwöla, ap uñ ram aku ram möl mös mıdmıda aku mı, Ram Möl Yuadö Möl Lei Keiryöbö Ödöriö aku dub maga nıgölön.

⁹ God nuŋ alön aku, anıŋ nöbö mö weik mıdöl wop kı, rıbyöx nugwöñıŋö, rön, aliö alöŋa. Ap nölmıdim aku aipam, hön meme hön sipsip ap piaku pön duön pal God höjöpä ur nölmıdim aku aipam, ap kib mag gwogwo rım pıx madmag yuö ñıŋ kwo mıdöŋ aku örıx abmın, God nöbö mö hölul mıdöl nuŋwa mıdıbä maga nıgölön. ¹⁰ Aliö almdim aku, ñıŋ hör ap nımıb, röbö nımıb, röbö palıb, ap

rolrol sö piakwör nugwön rımdmä. Lo mönö hödyöbö piaku nugwön ap kıtıb wä rımdim aku, ñıŋ God mönö ölısö ma yonyöbö aku pöx mıd gırön, anau röxg nugwön rımdöi mag akuyöbö rımdmä.

God Ap Höjöpä Ur Nölıb Nöbö Yonyöbö aku, hañ nuŋwa keir pön du God höjöpä ur nölöŋa

¹¹ Krais nuŋ rımın ap mı wä mödö höŋa. Nuŋ God Ap Höjöpä Ur Nölıb Nöbö Dib Ödöriö mıdön ap wä piaku nugwidıx mıda. Nöbö mibıl yöbö ana mıdön anıŋ rı nölmıd ram aku, nöbö rı nıgım ap uñ ram hödyöbö mıdmıd akuyöbö mıdöl; God mögörib kı rı nıgön, Krais mabö rımd ram aku rı nıgölön. Krais mabö rımd ram aku, mı ram wä keiryöbö. ¹² Krais hön meme hön kau ha palön, haña pön du God höjöpä ur nölmıdim mag aliö akuyöbö rölon; hañ nuŋwa keir pınön akwör God höjöpä ur nölöŋa. God ap höjöpä ur nölıb nöbö hödyöbö piaku öim öim haña hörön höjöpä ur nölmıdim mag akuyöbö rölon; anıŋ pı God pısaŋ nıgliu nöinöb, hañ nuŋwa keir wop paŋyöbö mıdöy iör pön du Ram Möl Yuadö Möl Lei Keiryöbö Ödöriö aku duön aku mı, an öim öim kömö mıdıb maga ra.

¹³ Nöbö mö lo hödyöbö nugwön, ap kai kai rön God mämäg il rola leia mıdöyıx aku rölon, hölul mıdmıdim nöbö mö piaku hömın, God ap höjöpä ur nölıb nöbö piaku wop bli hön meme i pal haña aku pön, nöbö mö piaku palgwañ rımın, cınö cınö, nöbö mö calım, kömö nıgmıdöŋa; wop bli hön kau nöböñıŋ i pal haña aku pön, aliö almdımın kömö nıgöŋa; wop bli hön kau nölöu ha i bı yuö urmın aŋadö yönu bıc wön mıdö bli pön, röbö alıg römerömö rön pön algör nöbö mö piaku palgwañ rımın, cınö cınö, nöbö mö calım, kömö nıgmıdöŋa. ¹⁴ Hön bla haña nöbö mö piaku palgwañ rımın, cınö cınö, nöbö mö calım, kömö nıgmıdöŋ aku nugwön nugwöla, İnöma öim öim mıd aku Krais Nöbö Lei Keiryöbö Ödöriö aku pısaŋ mıdön, anıŋ ñöx nıgön wöröxım,

hañ nuñwa p̄nōñ aku an̄ñ ran, ap kib mag gwogwo r̄m̄döl p̄x aku madmag yuō an kwo m̄d aku ör̄x abañ, p̄n pal wöd wörōx̄ib adöi aku r̄öbōx̄ön, God öim kömö m̄d Nöbö akwör mabö r̄i nōin̄m.

Krais hañ nuñwa p̄nōñ aku, an̄ñ God p̄isan̄ p̄i n̄gliu nöl n̄gōñ

¹⁵ Krais nuñ God mönō ölsö ma yonyöbö p̄ön hö Nöbö mib̄l yöbö m̄d aku, God nuñ nöbö mö na p̄nō, r̄ön, yad n̄gōñ nöbö mö bla, ñ̄gö ap wä nōin̄ö, r̄öñ ap aku p̄ññ̄ñö, r̄ön, ra. Krais wörōx̄ön aku m̄i, nöbö mö Mos̄s lo mönō nöl̄ñ aku r̄öd abön, ap kib mag gwogwo r̄m̄dim̄ p̄x aku ör̄x ab̄ib maga ra.

¹⁶⁻¹⁷ Nöbö mö bli mönō ölsö ma yad n̄gōñ yajōña, “N̄i wörōxm̄ön, ap n̄i bla r̄ig yadm̄id̄il mag akuyöbö nuöm̄ n̄ḡñ,” me cōña. Mönō aku nugwön, hör ör̄ m̄dim̄ m̄dim̄, aṇadö wörōx̄m̄ dōñö, yadm̄id̄oi mag akuyöbö nuöm̄ n̄ḡ p̄m̄id̄öia. Ñ̄ñ̄ kömö m̄dim̄, ap ñ̄ñ̄a nuöm̄ n̄ḡ p̄m̄id̄öl̄oi.

¹⁸ Mag aliö akuyöbö, God mönō ölsö ma hödyöbö Isrel nöbö mö ñ̄gö yad̄ñ aku, ap i rag hö pal̄m̄ haña p̄nm̄ñ wörōx̄ön aku m̄i, mönō aku du ölsö p̄l̄öñ.

¹⁹ God Mos̄s nugwo yadm̄ñ, Mos̄s lo mönō köp kai kit̄öñ. God mönō aku yadm̄ñ, Mos̄s nugwön mönō aku magal̄ig nöbö mö akuyöbö ñ̄gö magal̄ig yad nöl̄ p̄örön, hön kau ha pal haña p̄ön, hön meme pal haña p̄ön, r̄öbö bli al̄ig hörön, ap hisop me r̄m̄id̄oi löx p̄l̄ö aku p̄ön, sipsip panö aku p̄i r̄ib sō nag n̄gōñ, r̄öbö hañ baiö p̄l̄ön, lo mönō köp aku aipam, nöbö mö hön m̄dim̄ piaku aipam magal̄ig palgwañ r̄m̄, c̄nō c̄nō, nöbö mö cal̄m̄, yadōñ, ²⁰ “N̄i haña palgwañ r̄m̄ön, köp k̄i aipam ñ̄gö nöbö mö aipam cal̄m̄id̄ k̄i, God mönō ölsö ma yadön yad n̄ḡ mönō aku, ñ̄ñ̄ mag aliö akuyöbö algör ör̄ c̄ne, ra aku, mödö nugwöl̄ñö, r̄ön, palgwañ r̄m̄idl̄ö,” r̄öñ. ²¹ Mag aliö akuyöbö nuñ haña bli p̄ön, God höjöp̄al̄ib ap uñ ram aku palgwañ r̄m̄ön, c̄nō c̄nō cal̄ön, ap agap̄m̄ God ap höjöp̄al ur nöl̄ib ram aku n̄ḡm̄ m̄dōñ ap bla magal̄ig palgwañ r̄m̄ñ, c̄nō c̄nō cal̄öñ. ²² Lo mönō

Mos̄s kai kit̄öñ aku māmāg n̄ḡ nugwön nugwöla, ap agap̄m̄ God ap höjöp̄al ur nöl̄ib ram aku n̄ḡm̄ m̄dōñ ap bla magal̄ig keir lei m̄döl̄ñ; haña p̄i palgwañ r̄m̄ñ, c̄nō c̄nō cal̄m̄ñ, ap piakwör lei r̄öd ḡi m̄dōñ. Lo mönō Mos̄s kai kit̄öñ aku māmāga n̄ḡ nugwön nugwöla, nöbö mö ap kib mag gwogwo r̄ön, ap i rag hö pal̄m̄ haña p̄nm̄ñ m̄i, p̄x aku ör̄x ab̄m̄id̄öñ.

Krais an̄ñ ñ̄ox̄ n̄gōñ wörōx̄ön, p̄x an̄ñ ör̄x abōñ

²³ Ap piaku, ap mögör̄ib adōx yöd röul adö kau sō m̄d piaku anaua r̄öxg nugwön r̄ig r̄m̄id̄oi mag akuyöbö akwör r̄ig m̄dōñ. J̄i anaua r̄öxg m̄dōñ ap piaku, sipsip i haña p̄nm̄ñ m̄i, p̄x aku ör̄x abōñ aku m̄i, mögör̄ib adōx yöd röul adö kau sō m̄d ap ödöriö aku, hör ap piakuyöbö yöi wöhö, ap wä keiryöbö ödöriö höjöp̄al ur nöl̄ib. ²⁴ Ap uñ ram hödyöbö Isrel nöbö mö ur n̄gōñ God höjöp̄al ur nöl̄m̄dm̄a aku, ap mögör̄ib adōx yöd röul adö kau sō m̄d piaku anau r̄öxg nugwön r̄ig r̄m̄id̄oi mag akuyöbö akwör m̄dōñ. J̄i Krais nuñ ram möl̄ yuadö akuyöbö duöl̄ñ. Nuñ mögör̄ib adōx yöd röul adö kau sō yöraku wöluön, wopik nöbö mib̄l yöbö an̄ña r̄öxg m̄dön, God m̄d yöra p̄isan̄ m̄da. ²⁵ God ap höjöp̄al ur nöl̄ib nöbö dib ödöriö piaku, k̄m̄ pan̄ pan̄, hañ ñ̄ñ̄a keir wöhö, sipsip ap piaku pal̄ön haña p̄ön, God höjöp̄al ur nöl̄iba, Ram Möl Yuadö Möl Lei Keiryöbö Ödöriö aku möla yuadö dum̄id̄öia. J̄i Krais wop m̄iga akwör nugwo keir höjöp̄al ur nöl̄iba mögör̄ib adōx yöd röul adö kau sō yöraku wöluöl̄ñ. ²⁶ God ap höjöp̄al ur nöl̄ib nöbö dib ödöriö piaku r̄ig r̄m̄id̄oi mag akuyöbö, Krais nuñ kwo pan̄ mag akwör r̄öx aku, God maduar ör̄ mögör̄ib k̄i r̄i n̄gōñ wop aku ila n̄gōñ, m̄d̄ip̄ duön m̄döl̄ wop k̄i, Krais öim̄ öim̄ k̄m̄ pan̄ pan̄ an̄ñ ñ̄ox̄ n̄gōñ ölin̄ höb diba p̄ön wörōx̄öa. J̄i wopik wop maiyöbö m̄döl̄ k̄i, nöbö mö höd m̄dm̄dim̄ piaku mag gwogwo r̄m̄a, nöbö mö wopik m̄döl̄ piaku mag gwogwo r̄m̄id̄öla, nöbö mö mai m̄j̄öñ piaku mag gwogwo r̄m̄j̄öña,

ap kib mag gwogwo p+x aku magalig, Kraiſ nuŋ wop paŋyöbö m+id akwör nöbö mö magalig ñöx n+gön mögöriþ il k+ hön wöröxöŋa.

²⁷ Nöbö mö piaku magalig wop paŋyöbö m+id akwör wöröxön, mai mönö diba nugwöña. ²⁸ Kraiſ nuŋ wop paŋyöbö iör nöbö mö ap kib mag gwogwo r+m+idöi p+x ñ+ŋa magalig öriþ ab+ba wöröxöŋa. Nuŋ nöbö paŋyöbö m+id akwör; ñ+ŋ nöbö mö m+ga. Kraiſ iswob höbkal höna. J+ nuŋ iswob höbkal hön wop aku, nöbö mö ap kib mag gwogwo r+m+idöi akuyöbö ñöx n+gön iswob ap höjöpä ur nölen; nuŋ höd hön aliö mödoŋwadö r+m pöröŋa. Makwam, nöbö mö wahax p+ g+rön nugwo pöx m+idöi piaku, ñ+gö aŋadö pön ap wä nöinö, röŋ ap aku nöiöna.

10

Höjöpä ur nöliþ hödyöbö aku, ap kib mag gwogwo p+x aku öriþ aben

¹ Moſiſ lo mönö kai kitön aku nugwön, sipsip ap bla pal höjöpälm+idöi aku, ap mai r+ba r+m+id aku anaua nugwön aliö alm+idöia. Alm+idöi mag akuyöbö k+m paŋ paŋ öim r+m+idöia. Makwam, nöbö mö God nugwo höba r+m+idöi piaku, ap höjöpä ur nöliþ lo bla mai duön, God nöbö mö hölul m+idöl nuŋwa m+id+þ maga n+göl. ² Sipsip ap piaku pal God höjöpä ur nölm+in, God ap kib mag gwogwo p+x ñ+ŋ aku mödoŋwadö akwör öriþ aböx aku, ñ+ŋ r+þ m+ga yöxön, iswob c+n+ŋö iswob c+n+ŋö, rön, rölöy+x; wop paŋyöbö iör rön, röböxöy+xa. ³⁻⁴ Hön kau nöböñ+ŋ haña aipam, hön meme haña aipam, ap kib mag gwogwo r+m+idöi p+x aku öriþ ab+þ maga n+göl aku m+, k+m paŋ paŋ öim öim ap piaku pal God höjöpälm+idöi aku, ñ+ŋ nöbö mö ap kib mag gwogwo p+x alig m+idöi aku uplöb+þ maga n+göl.

⁵ Makwam, Kraiſ mögöriþ döul il k+ höba, rön, nuŋ God nugwo yadöŋa, “Nöbö mö ñ+ŋ sipsip ap piaku pal nagö höjöpälm+idöi aku, nagö nuguman wä rölä.

Nöbö mö ap nagö nöliþ i pön du nagö nölm+idöi aku, nagö nuguman wä rölä.

Makwam nagö n+ nöbial m+xiña r+ n+glö.

⁶ Ñ+ŋ hön kau hön sipsip ap piaku urm+in aŋadö yönu pörm+id aku aipam, ap kib mag gwogwo r+m+idöi p+x aku r+byöx nugwön sipsip ap piaku pal höjöpä ur nölm+idöi aku aipam, algör ör nagö nuguman wä rölä.

⁷ Makwam mönö mag m+ŋi yadön yadma, ‘God, n+ m+idla.

Maduar ör köp aku kai kitön r+g yadim mag akuyöbö, n+ höl aku, r+þ naŋ akwör yöx nugwön r+g yaj+nö mag akuyöbö akwör n+ c+nö, ‘r+mö,” röŋa.

⁸ Kraiſ mönö hogw aku yadöŋa. Mönö i God nugwo yadön yadöŋa, “Nöbö mö ñ+ŋ sipsip ap piaku pal nagö höjöpälm+idöi aku, nagö nuguman wä rölä; nöbö mö ap nöliþ bli pön du nagö nölm+idöi aku, nagö nuguman wä rölä; ñ+ŋ hön kau hön sipsip ap piaku urm+in aŋadö yönu pörm+id aku, nagö nuguman wä rölä; nöbö mö ap kib mag gwogwo r+m+idöi p+x aku r+byöx nugwön sipsip ap piaku pal höjöpä ur nölm+idöi aku, nagö nuguman wä rölä,” röŋa. Moſiſ lo mönö kai kitm+in m+id aku algör höjöpä ur nölm+idöi aku, j+ Kraiſ nuŋ aku nugwön, “God nuŋ nugum+in wä rölä,” röŋa. ⁹ Aliö rön, Kraiſ mönö i God nugwo yadön yadöŋa, “God, n+ m+idla. N+ höl aku, r+þ naŋ akwör yöx nugwön r+g yaj+nö mag akuyöbö akwör n+ c+nö,” röŋa. Makwam, nöbö mö ap pal God höjöpä ur nölm+idim mönö öliſö ma hödyöbö aku, God nuŋ wöhö rön, mönö öliſö ma yonyöbö aku r+m+in gö n+gim duöŋa. ¹⁰ Makwam, Jisä Kraiſ Nuö mönö aku nugwön, ap kib mag gwogwo r+m+idöl p+x aku öriþ ab+ba, wop paŋyöbö m+idöy m+xiña nuŋwa keir aŋadö höjöpä ur nölöŋ aku m+, an nöbö mö magalig ap kib mag gwogwo r+m+idöl p+x aku öriþ abm+in nöbö mö lei nuŋwa m+idöla.

11 God höjöpäl ur nölîb nōbō piaku wop paŋ paŋ mabō ñîŋa rîmîdōia. Wop paŋ paŋ ñîŋ ōim ōim ap piaku pal God höjöpalmîdōia. Jî akuyōbō almiŋ, nōbō mō ap kib mag gwogwo rîmîdōi pîx aku ōrîx abîb maga ñîgöl.

12 Jî Krais nōbō mō ap kib mag gwogwo rîmîdōi pîx aku ōrîx abnō, rōn, nuŋ nuŋ keir wop paŋyōbō iōr höjöpäl ur nōlōn, mabō aku rî pōrlō, rōn, du God imag mîrîx rōla rōmîdōŋa. 13 Krais nuŋ God imag mîrîx rola rōmîd gî mîdanŋ nugugîrōn, God nuŋ Krais nugwo kwolmal mîdōi bla yamsō nuŋwa moa ñîgōna.

14 Krais nuŋ wop paŋyōbō akwōr wōrōxōŋ aku mî, nōbō mō ap kib mag gwogwo rîmîdōi pîx ñîŋa ōrîx ab piaku, ñîŋ nōbō mō lei nuŋwa mōdō mîdōia. Makwam ñîŋ nōbō mō lei nuŋwa ōim ōim mîjōña. 15 Inōm Leia nuŋ algōr ōr anîŋ mōnō mag akuyōbō yad nōlmîda. Nuŋ mōnō yadîb nōbō nuŋ i rîbyōx nōlmîŋ, God Mōnō aku rîb mîŋi kai kitōn yadōŋa,

16 “Nî Nōbō Diba yadmîdla, mai nî mōnō yōnyōbō ñîgō yadōn, mōnō ōlîsō ma yad ñîgōn, lo na aku rîb madmag yuōrîb ñîŋ kwo ñîg nōlmōn, ñîŋ nugw ri abōn rîbyōx nugu gîrōn mîjōñîŋō,” rōŋa.

17 Aliō rōn, mōnō i yadōŋa, “Ap kib mag gwogwo rîmîdōi aku nugwōn rōbōxōn, rîbyōx nugu gōr mîdōinō,” rōŋa.

18 Aliō rōŋ aku nugwōn nugwōla, God nuŋ nōbō mō magalîg ap kib mag gwogwo rîmîdōi pîx aku mōdō rōbōx aku mî, God ap höjöpäl ur nölîb nōbō piaku mabō i mîdöl, mî wōhō.

God mîd il yōra hōnîm

19-20 Haul nōbō mōlōu nōbō. Jîsas mîxîñ nuŋwa keir hañ nuŋwa keir akwōr höjöpäl ur nōlōn ōlîŋ hōb pōn wōrōxîm, ñapñap uñ dib Ram Mōl Yuadō Mōl Lei Keiryōbō Ōdōriō idîxmā aku waglōxmîŋ, ōdōi yōnyōbō ōdōi kōmō dub an aku mōdōŋwadō rōdōŋa.

21 God il nuŋwa mîdöl nōbō mō akuyōbō, Krais nuŋ nōbō ram mînōbō rōxg mîdōn, God Ap Höjöpäl Ur Nölîb Nōbō Dib Ōdōriō ana mîda. 22 Makwam, Krais ap kib mag gwogwo rîmîdöl pîx aku mōdō ōrîx abmîŋ, rîb mag ana mîd ri abmîda nugwōn, an rōbō pal ri abōn, lei akwōr mîdōn, God mōnō wā aku nugw pî gō ñîgōn, rîb paŋyōbō iōr nugwōn, God mîd il yōra dinîŋa. 23 God ōim ōim rîg yad mag akuyōbō cōn aku mî, God anîŋ pōn mōgōrîb adōx yōd rōul adō kau sō yōraku wōliōnîŋō, rōŋ mōnō mî aku nugw pî gō ñîgōn, rîbyōx gîba alîg pōx mîjñîŋa. God mai aliō aiōn mōnō aku nōbō mō piaku yad nōlmîdöl mag aliō akuyōbō, an keir rîb mag paŋyōbō akwōr yōx nugwōn nugw pî cîcî ñîg gîr mîjñîŋa. 24 An haul nōbō mōlōu nōbō bla ñîgō madmag ñîgōn rî ri abîŋ, ñîŋ piōŋō nōbō mō bla ñîgō madmag ñîgōn rî ri abîŋ, haul nōbō mōlōu nōbō piaku nuō nuō pî ri abōn, nuōd rî nōlōn, nuō nuō madmag ñîgōn, pî ōsōs rî ri abōña. Rîb akwōr yōx nugu gōr mîjñîŋa. 25 Nōbō mō bli God Mōnō nugunō, rōn, hōn mōgum rîmîdōi aku, jî mai rōbōxōi mag akuyōbō an rōinîŋ. Nōbō Diba hōuōil hōn mōnō diba yajōn wop aku womiōx mîdō, rōn, an hōn mōgum rōn mōnō wā nugwōl aku, nuō nuō yad nōlōn, ñîgiō ñîgōn mîjñîŋa.

An Krais nugwo rōbōxnîŋa aku, mōdōŋwadō pîŋ bîrîb maga ra

26 Krais mōnō wā mōnō ma aku yadmîŋ nugw ri abnîŋ aku, jî hōbkal ap kib mag gwogwo nugwogwo rî gōr mîjñîŋ aku, ap i God höjöpäl ur nōlîŋ pîx ana aku ōrîx abîb maga ñîgöl. 27 Mag akuyōbō ōdōi an i mîdenîm. God nugwo ipōxōn, mōnō diba aku aipam, rîŋ pîŋ diba God kwolmal nuŋ bla ñîgō yōnuarŋ diōn aku aipam pōx mîjñîŋa. 28 Mosîs lo mōnō kai kitōŋ aku yada, nōbō i lo aku hōr ap i rōxg rōd abōn aku, nōbō mō mōs mōnō mōs paŋ almiŋōn aku māmāg ñîŋa nugwōn, mōnō diba yadîb wop aku, ñîgō ōgwō yōxîb maga ñîgōlanŋ, mōnō pî nuōm

nigib nöbö piaku mönö aku nugw ri abön yadın anadö pıl pal nigöña. ²⁹ Makwam, nöbö mö God Ha nuḡwa hör ap i röxg röd aböñ aku, God nöbö mö mönö diba yajön wop aku ñigö mönö diba yadön, ñigö painjö ölin höb gwogwo pı nöiöna. God Ha nuḡwa hör ap i röxg röd aböñ aku, Krais hañ nuḡwa keir anın God pısan pı nigio nigno, rön, wöroxmın pınön aku ñigö hör ap röxg nigan, aliö aiöña. Makwam God Inöma anın ögwö yöxmıd aku nugwo algör ör hör ap i röxg röd aböña. ³⁰ An nugwöla God Nöbö Diba nuḡ yadöña, “Nöbö mö ap kib mag gwogwo rımdöi piaku, nör ñigö painjö rı ajö nigno,” röña. Makwam mönö i yadöña, “Nöbö Diba nuḡwör nöbö mö nuḡ akuyöbö ñigö mönö diba yajönınjö,” röña. ³¹ God Nöbö Dib öim öim mid aku, nöbö mö akuyöbö ñigö mönö diba yajön aku nugwın ölölo ran ipöxöña.

An God Mönö rıg yadmıd mag akuyöbö akwör rın duan

³² Höd rımdim mag aku uplöbmıjeñ. Krais mil wä ñigö ab nölmın mönö wä nuḡ aku nugw pımin, ñigö nöbö mö bli ömörö diba pı nölmä aku, jı ñın nugwo röböxölim. ³³ Wop bli nöbö mö piaku magalıg nugugu midim, ñigö mönö gwogwo yadön, mı rı gwogwam rımdmä. Wop bli Krais nöbö mö nuḡwa bli ñigö rı gwogwam rımdim piaku pısan il yöra midön ömdö hölun rımdmä. ³⁴ Nöbö mö Krais mönö wä aku nugw pım, nag nigim nöbö mö piaku ögwö yöxmä. Nöbö diba mögörib ñın nugwidıx midöi bla hön ap ñın bla pı hölu ab pırag dumın, rıb mıga yöxölim, wä rımin nugugırön, ñın ap hölu ab pırag duölib, ap wä ödöriö öim öim mıjön aku rıbyöx nugu gör midmä. ³⁵ Makwam, aliö mag wä rımdim aku röböxmıjeñ; ususör rön rıbyöx gıba alıg mıjön aku, God ñigö painjö ap wä ödöriö nöiöna. ³⁶ Krais mönö wä nugw pöi aku röböxmıjeñ. God Mönö rıg yadmıd mag akwör rın duan mı, God Mönö rıg yadmıd mag akwör ñigö ap wä aku nöiöna. ³⁷ God Mönö aku mönö um i kai kıtön yadmä,

“Mag metyöbö mını mıda höba rımid Nöbö aku hönä.

³⁸ Makwam, nöbö mö kömö wä nı piaku, nı nugw pön kömö mıjönä.

Jı nöbö mö bli nı röböxöñ aku, nı wä renınjö,” rımä.

³⁹ Jı an nöbö mö God nugwo röböxön pın bırbä bli midölöl; an nöbö mö nugwo nugw pön, öim öim kömö mıjön akuyöbö midöla.

11

Nugw pıb mag aku

¹ God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuḡ rıg yad mag akwör cönınjö, rön, God nugw pöi nöbö mö piaku, ñın ap piaku mämäga nugwölöi aku, jı rıb mös yöx nugwölöi wöhö, God nuḡ, nı ñın rı ri abnö, rımid mönö aku nugw pı gö nigön, God mönö rıg yadmıd akwör nugw pı gö nigmidöia. ² Nöbö mö bli maduar ör, kai kıtmıdıl kı mag akuyöbö rımin, God nugumın wä röña.

³ An God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, nugwöla ap adöx yöd röul adö kau sö aipam, ap mögörib il kı aipam, God ap i pön rı nigölön, God mönö akwör yadmın wöxnö nigöña.

Ebol, Inok, Noa ñın God nugw pımä

⁴ Maduar ör nöbö nagö Ebol nuḡ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuḡ rıg yad mag akwör cönınjö, rön, ap pön hön pal God höjöpä ur nölmın, God nugumın wä röña. Jı hödnın Ken ap pön hön höjöpä ur nölon aku, God nugumın wä rölon.

Ebol nuḡ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuḡ rıg yad mag akwör cönınjö, rı rıbyöx nugumıdön aku mı, God nugwo nöbö kömö wä nı, me rön, ap höjöpä ur nölon aku nugumın wä röña. Ebol wöroxmın, weik anın pısan midölöl aku, jı, nuḡ God nugw pön haiwo aku anın nöbö mö rıba nölmın nugumıdöla.

⁵ Inok nuḡ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön,

God nuŋ riḡ yad mag akwör cön+ŋö, rön, God nugwo pibör nugw pip duön wöröxlön. God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuŋ riḡ yad mag akwör cön+ŋö, ri ri+byöx nugumidön aku mi, God nugwo nöbö kömö wä ni, me rön, kömö akwör pön duöŋa. Nöbö mö nugwo hölu hölu nugw yualöbmä; God nuŋ keir nugwo pön mögöri+ b adöx yöd röul adö kau sö yöraku pön wöluöŋa. ⁶ Nöbö mö God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuŋ riḡ yad mag akwör cön+ŋö, ri ri+byöx nugwön nöbö mö piakwör, God nugwan wä cöna. Aku agapim: God nuŋ kömö midö, ri ri+byöx nugwön, nugwo höjöpaliŋ, an+ŋ mönö riḡ yad mag akuyöbö cön+ŋö, ri ri+byöx nugwöi nöbö mö piakwör pi ösös cöna.

⁷ Noa nuŋ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuŋ riḡ yad mag akwör cön+ŋö, rön, God riḡ yadön mag akwör röŋa. God nuŋ Noa nugwo ruö diba piön+ŋö, rim+ŋ, Noa mämäga nugwölön aku, ji nuŋ God nugw pön aku mi, mönö mi yadö, rön, bi+yöj diba ri nigöŋa. Noa bi+yöj dib aku ri nigön, mön+ŋ halöu ha kap magaliḡ bi+yöj möla dum+ŋ, mi ruö ib diba röŋa, ji ni+ŋ kömö midmä. God ruö diba piön+ŋö rim+ŋ, Noa mämäga nugwölön wop aku, ji God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuŋ riḡ yad mag akwör cön+ŋö, rön, bi+yöj ri nigön aku mi, God nugwo nöbö kömö wä ni, me röŋa. Nuŋ kömö dum nugugirön, nöbö mö mönö nuŋwa röd abim piaku nöbö mö ap kib mag gwogwo akwör ri gör midmä aku, wöxnö midä.

⁸ Nöso maduebö Ebrahim nuŋ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuŋ riḡ yad mag akwör cön+ŋö, rön, nuŋ God riḡ yadön mag akwör röŋa. Ebrahim nuŋ nü mögöri+ b aku midm+ŋ nugugirön God nuŋ nugwo yadöŋa, “Halöu ha nagö yöx pön han yöx pön höŋ diön piaku, niḡö mögöri+ b dib i anädö yajin aku mi, nan duön piaku midane,” röŋa. God aliö rim+ŋ, Ebrahim

mögöri+ b aku pikai midö rön nugwölön; God ni nugwidix mijön+ŋö, rön, am+ŋ duöŋa. ⁹ God nuŋ mögöri+ b Ebrahim nugwo yad nigm+ŋ du midön mögöri+ b aku mögöri+ b nuŋ yöi, nöbö mö hör mögöri+ b ni+ŋim. Nuŋ nöbö pad piakuyöbö i röxg midöŋa. Nuŋ aliö du midön, ap uñ ram akwör urön hölim yönön, ha nuŋwa Aisak yöx pön höŋa. Yöx pön höm dib röxön, nü riḡ röŋ mag akwör ap uñ ram akwör hölim yönmidöŋa. Aisak ha nuŋwa Jekop yöx pön höm dib röxön, algör ap uñ ram akwör hölim yönmidöŋa. Makwam God mönö ölisö ma yadön Ebrahim nugwo yad nigön mögöri+ b aku, ha nuŋ hogwa Aisak Jekop yöŋö algör ör yad nigöŋa. ¹⁰ Ebrahim nuŋ ri+byöx nugwöŋa, God nuŋ keir ri+byöx nugwön taun dib öim midiba ri nigön taun wä aku du öim mijinö, ri ri+byöx nugu gör midöŋa.

¹¹ Ebrahim nöbö nom röxgm+ŋ, mön+ŋ Sara lap wös+ŋ röxgön midmä. Makwam Ebrahim nuŋ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, mönö ölisö ma ni yad nigön aku riḡ yad mag akwör cön+ŋö, rön, ha Aisak yöx pön hömä. ¹² Ebrahim nöbö mödö wöröxbä röxg midöŋa, ji ha nuŋ aku yöx+ŋ yöx+ŋ höuöilmel rim, an nöbö mö magöri maga rim gi rim midöla. Gupö adöx sö mi magöri maga riḡ mid mag akuyöbö, an aliḡ midöla. Röbö halaia riḡ jimi bla in wöd nugwölöi mag aliö akuyöbö, an aliḡ midöla.

¹³ Nöbö maduar ör midmidöi yadmidil nöbö piaku magaliḡ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, mönö ölisö ma an+ŋ yad nigön aku, riḡ yad mag akwör cön+ŋö, rön, wöröxmä. God niḡö agap apim yadm+ŋ, riḡ yad mag akwör an+ŋ cön+ŋö, rön, nugwo pibör nugw pip dumä aku, ji God yadön mag aku rim mämäga nugwön wöröxlöim. God niḡö agap apim yadön aku, mämäga nugwölön, pad piakuyöbö röxg ri+ b ni+ŋ akwör nugwön, mai God ap wä an+ŋ nöiön+ŋö röŋ aku nöiön+ŋö, rön, wahax pön nugugu midip duön wöröxmä.

Mögör+ib döul il ki midön yadm+dmä, “An hör piakuyöbö nöbö mö hör hön mögör+ib döul il ki midöl+ñö,” r+im+dmä. ¹⁴ Nöbö mö mönö aliö akuyöbö yadm+doi bla, mögör+ib an ödöriö mid yöraku, me rön, aliö r+im+doiä. ¹⁵ Mögör+ib ñ+ñä röböxön hömä mögör+ib aku r+ib maga dum+in, höuöil dubä r+g+iba j+ höuöil duölim. ¹⁶ J+ r+ib dib ñ+ñä duöñ God mögör+ib wä adöx yöd röul adö kau sö yöraku. God nuñ ñ+gö taun dib i r+ ñ+g ri ab aku m+, an nugwöla God ñ+gö nöbö mö n+, me rön, möigw yöxöl.

¹⁷⁻¹⁹ N+ Ebrahim nugwo yaj+in mag akuyöbö cön+ñönö wöhö, rön, God nugwo yadöña, “Ha nagö Aisak, ‘Yöx+im yöx+ñ yöx+ip höuöilmel r+ñ m+ga m+jöñ+ñö,’ r+im ha akwör, nugwo pön du p+l pal ñ+gön, n+ höjopal ur nölö,” röña. Aliö r+im+in, Ebrahim nuñ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, n+ yad mag akwör cön+ñö, rön, yadöña, “Ha na aku yöx+im yöx+ñ yöx+ip höuöilmel r+ñ m+ga m+jöñ+ñö, rön mönö ölisö ma yad ñ+g mönö aku God nuñ röböxen; ha na pañyöbö ödöriö aku p+l pal ñ+gmön, God nuñ ran höbkal öbiön+ñö,” rön, ha nuñwa Aisak pön du r+g+p+d rola nag ñ+g ñ+gön, yu meia pön p+in ñ+g+iba r+im+in, God yadöña, akuyöbö alm+j+inö, röña. Makwam, ha nuñwa Aisak mödö añadö wöröxöña, j+ Ebrahim n+c pön yöl+ñ höuöil duöña.

²⁰ Aisak dib röxön ha hogw aku yöx pön höña. Ha i ib nuñwa Jekop; ha i ib nuñwa Iso. Nuö Aisak nuñ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, m+ nöbö nuöm röxgön, God r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, ha nuñ hogw aku ñ+gö ap wä mai r+ib mönö aku bli höd yad nölöña. Wöröx+im, mai r+g yadöñ mag akwör röña.

²¹ Makwam ha nuñwa Jekop nuñ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, m+ nöbö nuöm röxgön womiöx wöröx+iba rön wop aku, sauö r+ib pön yön+id nuñ aku pön, God iba yadm+in b+l sö dum+in nugug+rön, ha nuñwa Josep

ha yöxön ha hogwa yadön, God ñ+gö ha hogwa p+ ösös rön nugwid+x m+dan, mid ri ab g+ m+jöñ+ñö, röña.

²² Makwam ha nuñwa Josep nuñ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, m+ nöbö nom röxgön womiöx wöröx+iba rön wop aku, Isrel nöbö mö nuñ piaku ñ+gö yadöña, “Mai mögör+ib Ijip ki röböxön höbkal mögör+ib Kenan diöña. Wop aku, yöd n+ bla al+g pön duön al aliö c+ne,” röña. Yadön wöröx+im, mai ñ+ñ r+g yadöñ mag akwör r+imä.

Mos+is yöx pön hön umadmä

²³ Mos+is nuö nuöm mönöbö hogwa ñ+ñ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, ha Mos+is yöx pön hön, ha uñ kit+ib wä midön aku nugwön, röun mös pañ umad g+im midöña. ñ+ñ Ijip Kin Pero nugwo ipöxölim. ²⁴ Mos+is dib röxön, nuñ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, yadöña, “N+ Pero halöu nuñwa ha nuñ me röliñ. ²⁵⁻²⁶ Mögör+ib döul il ki ap kib mag gwogwo r+ g+rön m+dmön, n+ wä ren; öim öim m+j+inö, rön, n+ Krais nugw p+imön n+ yad höimöuöñ aku mönö m+idöl; j+ Ijip nöbö mö ap wä wä ñ+ñ piaku n+ wä rölö, röña. N+ nöbö mö God adö m+id+im ñ+gö r+ gwogwam r+im+doi nöbö mö piaku p+san mögum rön m+j+inö,” röña.

²⁷ Mos+is nuñ God mämäga nugwölöl Nöbö aku wöxnö nugubi röxgöb nugwön, mönö nuñwa nugw pön, kin Pero nugwo ölisö wöl+im nugwön aku ipöxölöñ. Nuñ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör rön n+ nugwid+x m+jön+ñö, rön, God r+g yadöñ mag akwör rön, Isrel nöbö mö ñ+gö yöl+ñ pön Ijip röböxöña. ²⁸ Mos+is nuñ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, yadm+in, Isrel nöbö mö Pasopa sipsip ha bla palön, haña pön palgwañ r+im+in, c+inö c+inö, bla b+l sö aipam

calm+in, ubal+ja il adöi adöi aipam calöña. Aliö alm+in nugug+rön ejol hön Ijip nöbö mö ha höd yöx pön hem bla magalig p+il pal n+g g+rön, Isrel nöbö mö ram ñ+ñ bla duön ha höd ñ+ñ bla p+il pal n+gölöñ.

²⁹ Isrel nöbö mö ñ+ñ kwo God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, r+im+in, Ijip ada ñ+gö r+ib+x abm+in, duön ban yuö dib Hañ Kapa aku dumba r+im+in nugug+rön, God r+im+in röbö aku l+il r+ adöi adöi dum+in, mögedö rola pö kwo dumä. J+ Ijip ada ñ+ñ ñ+gö r+ib+x+ip röbö yuö mib+la höm+dm+in, röbö adöi adöi höbkal hön ñ+gö yuabm+in magalig röbö n+imön wöröx pörmä.

³⁰ Mai Isrel nöbö mö ñ+ñ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, du taun dib Jeriko r+g kul ölisö aku wop akuyöbö mij sö wob m+id+m wob m+id+m, r+g kul aku aṇadö g+il+x p+in pöröña.

³¹ Nöbö kib mag yön+ib mö Rehap aku, nuñ kwo algör God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, God mönö nuñwa röböxim nöbö mö nuñ piaku p+isañ wöröxölöñ. Aku agap+im: nöbö Isrel hogw aku taun dib Jeriko dum+in, ñ+gö nöbö hogwa p+il pal n+g+iba r+im, God Rehap yadm+in, mögöri+ib ana nugw n+g+iba höiñö, rön, pön ömdö hölun r+im+in, kömö m+idön höuöil dumä.

³² Makwam, nöbö mö bli kwo God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, r+im+in, God ñ+gö mag keiryöbö rön haiwo bla pödpödiö yadmön m+ix+la diön? Nöbö nagö Gidion, Barak, Samson, Jepta, Depid, Samuel nöbö bla aipam, God mönö yad+ib nöbö bla aipam r+g r+im r+im akuyöbö yadmön, mönö m+ix+il diba diöna. ³³ Nöbö mö piaku ñ+ñ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, rön, bli nöbö mö mögöri+ib hör bli ñ+gö r+ib+x abmä. ñ+ñ r+ r+ abmä aku, God c+inö rön mag akwör

ñ+gö röña. Bli ñ+gö wöñö höpebö laiön m+idim mib+la p+ abm+in, God ñ+gö nugwid+x m+idm+in öb+x n+imölim. ³⁴ Bli r+in diba yön+m+idön mib+la p+ abm+in yönölöñ. Bli yu m+ix+il ölisö me bla pön ñ+gö p+in n+gn+ñö, r+imä aku, j+ bör dumä. Nöbö mö bli nöbö mö höimöl+ib aku, j+ God ñ+gö nugwid+x m+idim ñ+ñ g+g yad g+ m+idmä. Painjö painjö r+ g+rön, duön ami nöbö mögöri+ib keiryöbö piaku ñ+gö r+ib+x abmä. ³⁵ Mö bli nöböñ+ñ nöbö halöu ha ñ+ñ bla aṇadö wöröxmä, j+ God nugw pön höjöpalm, nuñ r+im+in höbkal öb+lmä. Nöbö mö bli God nugw p+imä aku nugwön ñ+gö öliñ höb p+ nölmä. God nugwo röböxölöy+x, ñ+gö yau ab+im kömö duöy+x aku, j+, an wöröx+ñ God an+ñ ran öb+lön mögöri+ib wä nuñ aku öim öim m+id ri abn+ñö, rön, God nugwo c+ir+ip gör m+idön nugwo röböxölöim me, ñ+gö uplöb r+ gwogwam rön öliñ höb p+ nöi gör m+id+m wöröxmä. ³⁶ Bli ñ+gö yad höimöuön, kaiö p+ uplöb palmä. Bli sen wab+lön nag n+gmä. ³⁷ Bli r+g röd pal n+g+im wöröxmä. Bli ñ+gö so pön wöl+xdör umaumö n+gmä. Bli yu m+ix+il ölisö me bla pön, ñ+gö aṇadö p+in n+gmä. Bli ñ+gö öim öim m+ r+ gwogwam rön, r+ib+xön r+im r+im, ñ+ñ m+ öliöxön, nöbö mö l+ib+ib r+ibä akuyöbö m+idön, hön meme sipsip uña pön wöl+ij röxg yömön r+ip yön+m+idmä. ³⁸ Nöbö mö piaku nöbö mö wä ödöriö; nöbö mö gwogwo bla alebö ñ+ñ yöraku m+idölöy+x. An p+isañ m+id+ib maga n+gölö, rön, ñ+gö m+ r+ gwogwam r+im r+im, ipöxön bör du mögöri+ib r+g kap mib+il piaku m+idön, r+g möl mögö möl piaku höl+mön yön+m+idmä.

³⁹ Nöbö mö yadm+id+il piaku, ñ+ñ God nugw pön, God mönö yad aku mönö mi yadö, rön, God nuñ r+g yad mag akwör cön+ñö, r+im+in, God ñ+gö magalig nugwön, ñ+gö r+ r+ abön nöbö mö kömö wä na m+idöiñö, röña. Makwam God ñ+gö ap wä nöinö, rön aku, ap wä aku wop aku pölim. ⁴⁰ Aku agap+im: God an ap wä ödöriö nöli+ba r+im+dlö r+ r+byöx nugwön aku m+, mai wop panyöbö akwör, nöbö mö

11:29: Eks 14:21-31 **11:30:** Jos 6:12-21 **11:31:** Jos 2:1-21; 6:21-25; Jems 2:25 **11:32:** Jaj 4:6-5:31; 6:11-8:32; 11:1-12:7; 13:2-16:31; 1Sam 16:1-1Kin 2:11; 1Sam 1:1-25:1 **11:33:** Dan 6:1-27 **11:34:** Dan 3:23-27
11:35: 1Kin 17:17-24; 2Kin 4:25-37 **11:36:** 1Kin 22:26-27; Jer 20:2; 37:15; 38:6 **11:37:** 2Kro 24:21

yadmîdîl piaku aipam, an nōbö mö weik mîdöl kîyōbö aipam anîŋ paŋ, magaliŋ paŋör du nîgiō nîgōn nōbö mö lei nuŋwa mîjnîŋa.

12

¹ Nōbö mö mîga akwör yadmîdîl piaku anîŋ wob yuō nîg gî mîdōi aku mî, an ap rîb diba yōx nugumîdöl bla rōbōxōn, ap kib mag gwogwo anîŋ rîmgör cîrîp pîb maga rîmîd aku rōbōxōn, ususör rōn ödōi Nōbö Diba anîŋ yad nîgōŋ aku ipalîp dinîm. ² An Jisas rōŋ mag akwör rîbyōx nugu gör mîdōn, God nugw pōn, God mōnō yad aku mōnō mi yadō, rōn, mai God mōnō yad aku magaliŋ wōxnō akwör nugw ri abnîŋa. Jisas nugwo bî katlō watlō um sō pîl pal nîgîba rîm, nî nōbö gwogwo i rōxgōb pîl pal nîgîm mōigw yōxnō, rōn, yadölōŋ. Mai mōgōrîb adōx yōd rōul adō kau sō yōraku mî ödōrîō wahax pînō, rōn, anîŋ nōbö mö ñōx nîgōn wōrōxōn, öbîl du God imag mîrîx adō rōmîdōŋa. Makwam, öim öim Jisas nugwör rîbyōx nugu gör mîjnîm.

³ Nōbö mö mîga akwör Jisas nugwo rîb gwogwo yōxōn mî rî gwogwam rîm dum, nuŋ ipōxölōŋ aku nugwîŋ. Jisas rōŋ mag aku nugwōn, an paŋ mag akwör rōn, rîbyōx gîba aliŋ mîdōn, God rîg yad mag akuyōbö akwör rî gîr mîjōŋa. ⁴ Jisas nuŋ Seten pîsaŋ nuō nuō rōŋ aku, nōbö piaku nugwo bî katlō watlō um sō pîl pal nîg gîm wōrōxōŋa. Ñîŋ piōŋō, Seten ñîgō ap kib mag gwogwo cîne, rōn, rîb ñîŋa pîxmîn an akuyōbö alōinîŋ, rōn, nugwo pîsaŋ nuō nuō rîmîdōi aku, ñîgō pîl pal nîgölōi. ⁵ God ñîgō halōu ha nî, me rōn, mōnō wā yadmîn God Mōnō aku kai kîtim mōnō aku uplōböinōnō ä? Nuŋ yadōŋa, “Halōu ha nî kîyōbö!

Nōbö Diba ñîgō mōnō nōlōn ömörō nōiōn aku,
rîb diba yōx nugumîjeñ.

Nōbö Diba ñîgō yadyōxōn aku,
anîŋ mōdoŋwadō akwör rōbōxōnîŋō,
rōn,
rîb mîga yōxmîjeñ.

⁶ Nōbö Diba nōbö mö madmag nîg akuyōbö ñîgō mōnō nōiōna.
Halōu ha nuŋ bla magaliŋ ömörō nōiōnîŋō,” rōŋa.

⁷ Makwam, ömörō pōn öliōxmîjōñ aku, rîb mîga yōxmîjeñ; God anîŋ mōnō nōlmîdō, rōn, rîbyōx gîba aliŋ mîjōŋa. Ñîŋ nugwōia, nuō nōbö bla halōu ha ñîŋ piaku magaliŋ mōnō nōlmîdōia. ⁸ God nuŋ halōu ha nuŋ bla magaliŋ mōnō nōiōna. God ñîgō mōnō nōlen aku, ñîŋ halōu ha nuŋ yōi. Ñîŋ halōu ha nuō aliŋ mîdölōi aku mî, ñîgō mōnō nōlen. ⁹ Acō ana mōgōrîb il kîyōbö, anîŋ mōnō nōlmîn, aliō alōn mag wā rî ri abōinō, rōn, nugwōla. Makwam mag aliō akuyōbö, Acō an adōx yōd rōul adō kau sō mîd aku anîŋ mōnō nōlaŋ, aliō alōn mag wā rî ri abō, rî rîbyōx nugwōn kōmō mîjnîŋa.

¹⁰ Acō ana mōgōrîb döul il kî mōnō nōlmîdōi piaku, halōu ha ulula mîdmîŋ wop metyōbö akwör, rîb ñîŋa keir nugwōn anîŋ mōnō nōlmîdōia. Jî God anîŋ, me rōn, lei gudogudō mîdla mag aliō akwör mîdîŋ, me rōn, anîŋ mōnō nōlmîda. ¹¹ Anîŋ mōnō nōlmîdōi mag aku wā rōl aku, jî mōnō nōlîŋ, an mag wā rōl akwör nugwōn, tar mîdōn rî ri ab gîrōn mîjnîŋa.

God ap nuŋ piakwör rîbyōx nugu gör mîjōŋa

¹² Makwam, in wajmag ñîŋa lîd pîl aku, hör rō, rōn, öbîl yōn bōr yōnōn rîŋ, öliŋsō piōna. ¹³ Ñîŋ ödōia rōb ri abîŋ, nōbö mö yōdpîlō gwogwo rîmîd akuyōbö hōmîdîŋ, yōdpîlō ñîŋa aŋadō gwogwo ren. Ödōi wā rola dumîdîŋ, yōdpîlō gwogwo ñîŋa wā cōna.

¹⁴ Nōbö mö magaliŋ pîsaŋ paŋör rōb gî mîjnîŋō, rōn, mîjōŋa. God nōbö mö lei nuŋwa mîjnîŋō, rî rîbyōx nugwōŋa. Nōbö mö lei piakwör ñîŋ Nōbö Diba nugwo nugwōŋa.

¹⁵ Ñîŋ nugw ri abōn, God anîŋ ögwō yōxōn pî ösōs rî ri abmîd mag aku rōbōxmîjeñ. Nugw ri abōŋa, mîbîl ñîŋ bla nōbö mö bli rîb gwogwo yōxōn, nōbö

mö bli rīb gwogwo aku yadmijōñ aku, ñiñ piōñō algör rīmīdīñ rīmīdīñ, nōbō mö mīga akwör hōlul rīmījōñ mag aku ñīgō pīb maga ra. ¹⁶ Nugw ri abōña, mibīl ñiñ bla nōbō kib mö kib rōlīñ. Ñiñ magalīg God ap nuñ piakwör rībyōx nugu gör mījōña. Iso maduar ör rōñ mag akuyōbō almījeñ. Iso nuñ God ap nuñ bla rībyōx nugwōlōn, kiō pīlmīn, ap nīmno, rōn, God nuñ nuō Aisak nōlōñ ap wā aku, Aisak ha hōd nuñwa nōlība rōñ ap wā aku, Iso ha hōda mīdōn pībā ap wā aku hör ap i rōxg nīgīm rōbōxōn, ap mag nīmība panyōbō mīdōy iör pōña. ¹⁷ Ñiñ nugwōia, nuō Aisak ap wā ha hōd nuñwa nōlība rōñ ap wā aku, Iso pōlōñ aku mī, mai ögwō yōxōn im gīrōn rīp duōn, iswob pīnō, rōña, jī pīb yör i mīdōlmīn, mī ödōriō ögwō yōxōn im gīrōn mīdōña.

God öim kōmō mīd Nōbō aku mögōrīb nuñwa hōia

¹⁸ Isrel nōbō mö ñiñ mögōrīb Sainai Pīda mīd yōraku duōn pīd aku il yōra hōmīn, rīn diba yōnmīn, mī pīxmag gurīm, hōdal diba hōm, māmāg ñiñ keir nugumā. Jī ñīgō mögōrīb aliō akuyōbō hōlōi. ¹⁹ Namaga mönō diba yadmīn, mönō adōx yōd rōul adō kau sebō i yadmīn, nōbō mö bla ipōxōn Mosīs nugwo yadmā, “Ake! Mönō yadmīd akuyōbō bli yadīm nugwōlōlīñō,” rīmā. ²⁰ Aku agapīm: God mönō hōd yad nīgōñ aku Isrel nōbō mö piaku yad nōlība rōn, Mosīs nugwo yadōña, “Nōbō mö, hōn meme, hōn sipsip ap akuyōbō pīd kī hōmīdīñ, rīg rōd mī anadō pal nīgne,” rōña. Ñiñ mönō aku nugumīn madmaga dua. ²¹ Ap rōñ aku nugwōn ipōxmā aku, Mosīs nuñ kwo algör nugwōn yadōña, “Nī gīl gīl rōn ipōxmīdlō,” rōña.

²² Ñiñ piōñō Sainai Pīd aku hōlōi; ñiñ Saion Pīda hōia. Saion Pīda hōi aku, God öim kōmō mīd Nōbō aku mögōrīb nuñ aku hōia; mögōrīb Jerusalem adōx yōd rōul adō kau sō, ejol mīga wahax pīmīdōi mögōrīb yōraku hōia.

²³ Nōbō mö Krais mönō wā aku nugw pīmīn, God ñīgō ha hōd bla rōxg pōn, halōu ha nī, me rōn, ib ñiñ mögōrīb nuñwa adōx yōd rōul adō kau sō kai kīta; ñiñ mögum rōn wahax pī gīrōn mīdōi yōra, ñīgō mögōrīb aku wōluōn, Krais nugw pōi nōbō mö bla pīsan nīgīō nīgōn mīdōia. Ñīgō Krais nugw pīmīdōi aku mī, God nōbō mö piaku magalīg mönō diba yajōn Nōbō aku pīsan nīgīō nīgōn mīdōia. Nōbō mö mögōrīb il kī mīdōn, God nugw pōn, God Mönō rīg yad mag akuyōbō rōn, nōbō mö kōmō wā nuñwa mīdōn wōrōxōn, inōm ñiñ wōlu, God pīsan nōbō mö lei nuñwa mīdōi akuyōbō ñiñ pīsan nīgīō nīgōn mīdōia. ²⁴ Jisas nuñ God mönō ölsō ma yonyōbō rag hō Nōbō mibīl yōbō mīd aku hōia. Ken pīgnīñ Ebol nugwo pīl pal nīgīmīn haña pīnōñ aku, mönō diba yōxōña; jī Jisas anīñ ñōx nīgōn wōrōxmīn hañ nuñwa pīnōñ aku mī, God pīsan nīgīō nīgōn mīdīb maga ra.

Nugw ri abōña

²⁵ Makwam, nugw ri abōña. Nōbō mö Sainai Pīda il yōraku mīdōn, God mönō yadōñ aku pōlim nōbō mö piaku kōmō dub maga nīgōlōñ. Makwam, God mögōrīb adōx yōd rōul adō kau sebō yadmīd mönō aku rōbōxnīñ aku, anīñ algör ör kōmō dub maga mīden, mī wōhō.

²⁶ Hōd wop aku God ñīgō mönō yadmīn nugugīrōn mīmōna pōña. Jī wopik anīñ yada, “Mai mag akwör iswob rīmōn, mögōrīb il kī aipam, adōx sō aipam magalīg memexōññō,” rōña. ²⁷ God nuñ “Iswoob” rōñ mönō mag aku nugwōn nugwōla, ap memexbā ap öim mīdenīñō, rōn, rī nīgōñ akuyōbō magalīg hōlōgīpan nugugīrōn ap memexōlībā piakwör mījōna. ²⁸ Makwam, an mögōrīb memexōlīb, mögōrīb öim öim gö mīdīb, mögōrīb wā ödōriō dinīñ aku rībyōx nugwōn, wā rīm wahax pī gīr mīdōn, God nugw pī gö nīgōn, Nōbō ölsō magalīg mīd aku nugwo rībyōx nugu gīrōn, ib nuñwa

12:16: Jen 25:29-34 **12:17:** Jen 27:30-40 **12:18:** Eks 19:16-20; Diut 4:11-12
5:22-27 **12:20:** Eks 19:12-13 **12:21:** Diut 9:19
12:26: Hag 2:6 **12:29:** Diut 4:24; 9:3

12:19: Eks 20:18-21; Diut
12:24: Jen 4:10; Hib 8:6 **12:25:** Hib 2:1-3; 10:26-29

yadın bıl sö diöna. ²⁹ God ana rın diba yönmıd akuyöbö röxg mıda.

13

Haul nöbö mölöu nöbö bla ñigö mad-mag nıgnım

¹ Krais nugw pöi nöbö mö bla haul nöbö mölöu nöbö ñın keir röxg nuö nuö madmag nıg gır mıjöña. ² Pad piakuyöbö nöbö mö hömıdın, ñın pön pı ösös rı ri aböña. Nöbö mö bli, pad piakuyöbö nöbö mö hömın, nöbö mö hör piakuyöbö hömıdöın, rön, yad wahax pımä aku, nöbö mö yöi, ñın ejol bli yad wahax pımä. ³ Krais nöbö mö bli nag mıdın, an pısan naga mıdölın, rı rıbyöx nugwön, ñigö pı ösös rı ri aböña. Krais nöbö mö bli öliöx mıdın, an pısan öliöx mıdölın, rı rıbyöx nugwön ñigö pı ösös rı ri aböña.

⁴ Mönöbö hogwa pön rı ri aböña. Ñigö mönöbö hogwa rı gwogwam rölin. Mönöbö hogwa pön, mai mö kib nöbö kib cön akuyöbö aipam, ha nöbö mö nöbö kib mö kib cön akuyöbö aipam, God ñigö mönö mı diba yajöna.

⁵ Ap an pöl bla ulmıdö ñigö, rön, köme ulnöu löpöi gol rıg ap piaku rıb dib aku yöx nugumıjeñ. Ap ulmıdö an mıd aku wä mıdö, rön, rıb aku yöx nugwöña. God yadöña,

“Ñigö röböxöin;

ñın pısan öim öim mıjınö,” röña.

⁶ Makwam, an rıbyöx gıba alıg mıdön yajınña,

“Nöbö Diba nı nugwidıx mıd aku nugwön ipöxöin.

Nöbö mö bli nı rı gwogwam rıb maga nıgölö,” cınınña.

⁷ Nöbö diba ñigö God Mönö wä yadmın nugumä nöbö blaku rıbyöx nugu gör mıjöña. Ñın God nugw pön, mönö nuñwa rıg yad mag akuyöbö rım dumın wöröxim aku rıbyöx nugu gör mıdön, mag aliö akuyöbö algör ör rı gır mıjöña. ⁸ Jisas Krais höd rıg mıdön mag akuyöbö, wopik pañ mag akwör rıg mıda; jı wopik rıg

mıd mag akuyöbö, mai öim öim aliö akwör mıjöña. ⁹ Nöbö mö bli ñigö mönö inakmönö hörön hörırör yadmıjön aku yöxmıjeñ. God ñigö uliöxön pı ösös rı ri abön, nugwidıx mıd ri abmıd Nöbö akwör rıbyöx nugwön, madmag yuörıb ñın kwo ölisö pön, rıbyöx gıba alıg mıjöña. Makwam ap nımıb lo piaku rıb i yöxmıjeñ. Nöbö mö ap nımıb lo piaku mai duön mıd ri abeñ. ¹⁰ God ap höjöpäl ur nölıb nöbö bla, God höjöpälıb ram aku mıdön, ap palön rıgpıd rola God höjöpäl ur nölımdöi nöbö akuyöbö, ap rıgpıd ana rola mıd aku nımıb maga nıgöl. ¹¹ God ap höjöpäl ur nölıb nöbö bla, hön kau hön meme palön hañ aku rag hö God ap höjöpäl ur nölıb nöbö dib ödöriö aku nugwo nölın, nuñ piönö nöbö mö ap kib mag gwogwo röin, rön, God nugwo höjöpäl ur nölıba, rag hö Ram Möl Yuadö Möl Lei Keiryöbö Ödöriö aku hörmıda. Jı hön ma aku rag hön, mıdöi rıñadö yöraku urmın añadö yönu bıca pınmıda.

¹² Mag aliö akuyöbö, Jisas nöbö mö ap kib mag gwogwo rımıdöi pıx aku hañ na keir örıx abnö, rön, taun dib Jerusalem ubalıj il rıñadö yöraku duön, ölin höb diba pön, haña pınmın wöröxöña. ¹³ Makwam, an Jisas mai duön, nöbö mö hör akuyöbö rım dumıd mag akuyöbö röböxön, Jisas nuñ mıd rıñadö yöraku duñ, nugwo yad höimöum mag akuyöbö anın algör ör yad höimöuöña. ¹⁴ Aku agapım: mögörıb döul il kı öim öim mıdıb kau i mıdöl aku, jı mai mögörıb adöx yöd röul adö kau sö yöraku wöluön öim öim mıjının, rön, pöx mıdöla.

¹⁵ Makwam, an öim öim nöbö mö mıdöi yöra, Jisas Nöbö Dib ana mıdö, wöxnö yadön, ib nuñwa yadın adöx sö duañ. An aliö alın, God mämäg il rol nuñwa höjöpäl ur nölıb ap wä i röxgöña. ¹⁶ An nöbö mö piaku pı ösös rı ri abön, ap ana bli nuöm nıgön ñigö nöının. An aliö alın, God mämäg il rol nuñwa höjöpäl ur nölıb ap wä i röxgan, wahax pöna.

¹⁷ Ñigö nugwidıx mıdöi nöbö piaku,

13:2: Jen 18:1-8; 19:1-3; Rom 12:13 13:4: Epes 5:5 13:5: Diut 31:6,8; Jos 1:5 13:6: Sam 118:6 13:7: 1Kor 4:16 13:9: Rom 14:17 13:11: Lep 16:27 13:12: Jon 19:17 13:13: Hib 12:2 13:14: Hib 11:10,16; 12:22 13:15: Sam 50:14,23 13:16: Pil 4:18 13:17: 1Tes 5:12

mönö ñiŋa yöxön, rīg yajöñ mag akwör cōña. God mabö rīmīdöl aku God nugwan wä cōñjō, rōn, rīb aku yōx nugu gīrōn ñīgō öim öim pī ösös rī ri abōn nugwidix mīd ri abmīdōia. Makwam, ñiŋ ñīgō ap agapim cīne cōñ aku, wä ran nugugīrōn algör cōña. Aku agapim: nöbö ñīgō nugwidix mīdōi bla rīg yajöñ akuyöbö yöxeñ aku, ñiŋ mabö ñiŋa cōña, jī wä ran nugugīrōn reñ. Ñiŋ aliö alīŋ, ñīgō nugwidix mīd ri abīb maga nīgen.

Ñiŋ God höjōpalīŋ, nuŋ anīŋ nugwidix mījōna

¹⁸ Ñiŋ God höjōpalīŋ, nuŋ anīŋ nugwidix mīdan. An rīb mōs mīden wöhō, rīb mag paŋyöbö iör yōx nugwōn, ap agapim cīnīŋa, God Mönö rīg yadmīd mag akuyöbö akwör rī gīr mījnīŋō, rōn, paŋ rīb akwör yōx nugumīdōla. ¹⁹ Nī ap dīb i ususör rōn ñīgō yad nuguba rīmīdla: ñiŋ God höjōpalīŋ, nuŋ ran, ñiŋ mīdōi yöraku rīmgör ina.

²⁰⁻²¹ God mönö wä öim öim mīdīb aku, Nöbö Dīb Ana Jisas hañ nuŋwa pīnmīn wörōxōŋ mönö wä aku mīdīb ör mīda. Hañ nuŋwa pīnmīn wörōxim, God rīmīn nuŋ öbīl Hōn Sipsip Urīb Nöbö Dīb Ödōriö mīda. God nöbö mö pī ri abmīn tar mīd ri abmīdōi Nöbö aku, ñīgō algör ör ap wä nōlan, ap agap apim God nuŋ cīne cōn aku, cōña. Makwam, Jisas Krais nuŋ madmag yūrīb an kwo mīdōn, God nuŋ anīŋ nöbö mö pōdiöm mījnīŋe, cōn aku, Jisas Krais anīŋ ran paŋ aliö akwör mījnīŋa. Makwam, Jisas Krais ib nuŋwa öim öim yadīŋ bīl sō diōna. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Mönö rīb bli

²² Haul nöbö mölōu nöbö. Köp metyöbö kai kītmīdīl kī, mönö yadmīdīl aku nugw ri abōña.

²³ Haul ana Timoti nugwo nag nīgim aku, weik rīŋadō ha. Womiōx hōmījōn aku, pīsaŋ inīŋa.

²⁴ Nöbö ñīgō nugwidix mīdōi piaku aipam, Krais nöbö mö nuŋ piaku aipam, ñīgō magalīg “Mīdōiŋ ä?” rīmīdōla. Krais

nöbö mö nuŋwa mögōrīb Itali yöbö piaku ñīgō “Mīdōiŋ ä?” rīmīdōia.

²⁵ God ñīgō magalīg uliōxōn pī ösös rī ri abōn nugwidix mīdan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Jems köp kai kitöŋa

¹ Nî Jems. God, Nöbö Dib Jisas Krais, nuarö hogwa mabö ñîŋa rî nölmidla. Ñîgö nöbö mö Jisas Krais mönö wä nuŋ aku nugw pön, röd du mögörib hör piaku piaku midöi akuyöbö, köp kî kai kitön, “Ñîŋ midöiŋ ä?” rîmidla.

Ömörö pödpödiö hön aku, ñîŋ rîb mîga yöxmîjeñ

² Haul nöbö mölôu nöbö. Ömörö pödpödiö hön aku, rîb mîga yöxmîjeñ; wahax pî gör mîjôña. ³ Ömörö haŋ öliöxmîjôñ aku, ñîŋ Jisas Krais nugwo cîrîp rî aböña. Ñîŋ nugwöia, ñîŋ aliö almîjôñ aku, mai ömörö pödpödiö ñîgö hön aku, ñîŋ ipöxmîjeñ, Jisas Krais nugw pî gö ñîgön, nugwo cîrîp rî aböña. ⁴ Ñîŋ amîn mid öliöx gîr midön, Jisas Krais nugwo cîrîp gö ñîg gîr midön, rîp duön mî, ñîŋ nöbö mö ölisö, nöbö mö wä, nöbö mö hölul midöla, mîjôña. ⁵ Ñîŋ nöbö mö bli, an pödpödiö rîŋ wä diönîjô, cöñ aku, God nöbö anîŋ pî rî abmid Nöbö aku nugwo yad nugwîŋ, nuŋ ñîgö rîb wä ödöriö aku nöiöna. God nugwo yad nugumîjôñ aku, nî pödpöd rîmîn aliö yad nugumîdöiŋö, rön, yaden. ⁶ Jî God nugwo yad nugunöb, rîb paŋyöbö iör yöxön yad nugwöña. Anîŋ nugwönîjônö nugwenîjô, rön, rîb mös yöxön yad nugumîjeñ. Ñîŋ rîb mös yöxön yad nugwöñ aku, hödala hön, ban yuö diba wödön pî pikwo pik rî mag akuyöbö aku cöña. ⁷⁻⁸ Nöbö mö piaku röxg, rîb bli bli yöxmî dumîd aku mî, Nöbö Diba nugwo yad nugwöñ aku, ap i ñîgö nolen.

Nöbö mö ap midöl akuyöbö; nöbö mö ap mîga mid akuyöbö

⁹ Haul nöbö mölôu nöbö lîblîb midö bla, God mämäg il rol nuŋwa an iba midä, an halöu ha nuŋwa midölîjô, rön, wahax pöña; ¹⁰ jî nöbö mö ap mîga mid bla, ap ñîŋ bla wahax pöña, jî God mämäg il nuŋwa, ñîŋ nöbö ap midölîbî röxg mîjôña.

Aku agapîm: ap wä ñîŋ aku bî pîpîl röxgöb rîmgör yöm cöna. ¹¹ Naiö ölisö bî pîpîl wä wä akuyöbö ñîgmîn, wödö wölîm pîna. Nöbö mö ap mîga mid akuyöbö, mabö ñîŋa rîp duön duŋ nugugîrön, ñîgö mag aliö akuyöbö cöna. Ñîŋ mag aliö akuyöbö algör yöm cöña.

Nöbö mö ömörö höm, God nugwo rëböxölöi

¹² Nöbö mö ömörö höm, God nugwo rëböxölön, cîrîp gö ñîg gör mîjôñ piaku, usaŋ öim midîb mea aku pînîjô, rön, wahax pöña. Nöbö mö ñîŋ God madmag ñîgmîdöi piaku, God ñîgö usaŋ öim midîb mea aku rëb nöiöna. God nuŋ mönö ölisö ma yadön aliö yad ñîgöŋa.

¹³ Nöbö mö, mag gwogwo rîŋö, rî rîbyöx nugwöñ aku, God nuŋ rîba nölîmîn rîb aliö yöxlö, rön, yadölîŋ. God nuŋ keir, ap kib mag gwogwo cînö, rî rîbyöx nugwen. God nuŋ nöbö mö bli ñîgö rîb aliö akuyöbö nolen. ¹⁴ Rîb gwogwo ñîŋa keir yöx nugumîdöi adaku, ñîgö pön pîxîp dumîn, ap kib mag gwogwo cînîjô, rî rîbyöx nugumîdöia. ¹⁵ Rîb aliö yöx nugwöñ aku, ap iñ röxg yuaŋ wölön jöjô du gö ñîgön mag aliö akuyöbö, ap kib mag gwogwo cöña. Makwam ap kib mag gwogwo cöñ aku, aŋadö gö ñîgön midan, wöröxöña.

¹⁶ Makwam, haul nöbö mölôu nöbö wä nî bla. Mönö inakmönö hörön yadmîjôñ mönö akuyöbö nugumîjeñ. ¹⁷ An ap wä agap apîm ödöriar pöl piaku, hör piaku höm pölöl. Acö nuŋ naiö, roun, gupö mila abmid piaku rî ñîgöŋ Nöbö akwör, anîŋ bîl pi sebö nöla. Nuŋ mag i rîp duön, ap inöm röxg pî höuölön, mag i keir ren. ¹⁸ Acö rîb nuŋwa keir yöxön rîmîn, an mönö mî nuŋ aku nugw pön, kömö yonjyöbö maga pön, halöu ha nuŋwa keir wöxnö ñîgön, möriwö ap mag hödyöbö wahax pî gîrön pîliöxmîdöi mag akuyöbö midöla.

God Mönö aku nugw rî abön, rîg yadmid mag akwör cöña

¹⁹ Haul nöbö mölôu nöbö wä nî piaku mönö yadîba rîmidîl kî nugwi! Nöbö

mö akuyöbö ñigö mönō yadmijōñ aku, rimgör nugwñ. Jì ñigö mönō yadmijōñ aku, painjō rimgör mönō i yadmijēñ; nōbö mö akuyöbö rimgör ölsö wōlan ñigö rīb gwogwo yōxmijēñ. ²⁰ Nōbö mö ölsö wōlan rīb gwogwo yōx nugwōñ aku, God ññ rì ri abōn mīd rì abñ, me rōn, yadōñ mönō aku mai duōn reñ. ²¹ Makwam, rīb gwogwo yōxōn, ap kib mag gwogwo rīmīdōi aku, pōdpōd rīmīn aliō alōlñjō, rōn, mag pīx aku aṇadō rōbōxōn, God madmag yuōrīb ññ kwo yu mönō aku, pī rì abōña. Mönō aku ñigö kömö pōna.

²² God Mönō aku rīmīj mōl akwör audiōx nugwōn, mōdō nugwōlñjō, rōn, yadmijēñ. Aliō almiñjōñ aku, ññ ññ keir inakmōnō hōcōña. God Mönō nugwōn, rīg yadmīd mag akwör cōña. ²³ Nōbö mö God Mönō nugwōn, rīg yadmīd mag akuyöbö rīmīdōlōi bla, ñigcölōbö haṇaj māmāg yuō ñig nugwōi mag akuyöbö rīmīdōia. ²⁴ Ñigcölōbö ñig nugwōn, haṇaj māmāg yuō ññja pōdpōdiō mīdō, rōn, nugw rì abōi aku, jì rōbōx duōn, rimgör ör uplōbōn, pōdpōdiō mīdō, rōn, nugwōlōi. ²⁵ Jì God Mönō wā, nōbö mö kömö pīmīd mönō wā aku nugw rì abōn, mönō il aku nugw rì ab gīrōn, mönō wā aku uplōbeñ nōbö mö bla, God ñigö nugwidīx mīdan, ññ agap apīm rīmījōñ aku du wā cōna. Nōbö mö piaku ññ God Mönō wā aku nugw rì abōn, rīg yadmīd mag akuyöbö akwör rīmīdōia.

²⁶ Jì nōbö mö, God mabō nuṇwa rì ri abññjō, rōn, albeñ ññja keir nugw rì abeñ piaku, ññ gwogwam rōn, ññ ññ keir inakmōnō hōrmīdōia. Ññ mabō pōdiōm rīmījōñ aku, magalīg hör ap i rōxōna. ²⁷ Halōu ha, nuō nuōm wōrōxīm urīb ha öliōxmīdōi piaku aipam, mö wōsrō līblīb mīdō bla aipam, ñigö pī ösōs rì ri abōña. Nōbö mö mögōrīb il kī rīb gwogwo yōx nugumīdōi akuyöbö pīsaṇ mögum rñ, hōlul ññ aku ñigö pōlan. Ññ aliō almiñjōñ aku, God nuṇ nugwan, ññ nōbö mö hōlul mīdōl na mabō rì ri abōñjō, cōna.

2

Nōbö aku nōbö dib, nōbö aku nōbö mōlyöbö, me rōn, yadmijēñ

¹ Haul nōbö mōlōu nōbö. Ññ Nōbö Dib ana Jisas Krais, Nōbö mī wā keiryöbö aku nugwo nugw pōi aku mī, nōbö mö piaku nugwōn, nuōma hörīrōr ñigōn, nōbö aku nōbö dib, nōbö aku nōbö mōlyöbö piaku, me rōn, yadmijēñ. ²⁻⁴ Ññ God hōjōpainōb hō mögum cōña. Makwam ap mīga mīd nōbö i, wōlīj wā wā rōbōn, rñ gol imag nuṇwa ñigōn hōmījōn aku, ññ nōbö aku nugwōn yajōña, “Nagō du hogw rōl wā wā piaku rōmīdō,” cōña. Jì nōbö līblīb rībā akuyöbö i, wōlīj gwogwo rōbōn hōmījōn aku, ññ nōbö aku nugwōn yajōña, “Nagō rīb piaku öbīl gī mīdō,” cōñ aku mönō “Nagō mögō rō yōdpīlō il ññ yōrīk rōmīd gī mīdō,” cōña. Makwam ññ aliō almiñjōñ aku wā ren. Ññ keir rīb gwogwo yōxōn, aku nuṇ nōbö dib, aku nuṇ nōbö mōlyöbö piaku, me rōn, aiōña.

⁵ Makwam haul nōbö mōlōu nōbö wā ññ bla nugwi! Nōbö mö mögōrīb il kī, nōbö mö līblīb mīdō bla nugwōn, nōbö mö yōraku ññ nōbö mö mōlyöbö piaku, me rīmīdōia. Jì God nuṇ nōbö mö līblīb mīdō bla ñigö aliō alōl. God nuṇ ññ pī ösōs rì ri abōn, rīb wā nōlan, ññ God nugw pōn cīrīp rì abōn, inōm ññja yuō kwo nōbö mö rīb nuṇ ödōriō piaku mīdñ nugugīrōn, nuṇ öim öim Kñ ññja mījōna. Nuṇ mönō ölsö ma yadōn, nōbö mö ññ mī madmag ñigmīdōi piaku ññ ñigö akuyöbö ainō, rōña. ⁶⁻⁷ Jì ññ nōbö mö līblīb mīdō bla yadōn, “Nagō rīb piaku öbīl gī mīdō,” cōñ aku mönō “Nagō mögō rō yōdpīlō il ññ yōrīk rōmīd gī mīdō,” cōñ aku, nuṇ möigw haṇ nugugīrōn rōmījōna. Jì nōbö mö ap mīga mīd piakwör, Nōbö Dib wā ñigö pī Nōbö aku nugwo yad hōimōuōn, ñigö yad mag pī ñigōn, pōn du mönō diba yadōia.

⁸ God Mönō aku kai kītōn yadmā, “Naṇ naṇ keir rīg madmag ñigmīdlō mag akuyöbö, nōbö mö hör akwebō ñigö kwo paṇ aliar madmag ñigö,” rīmā. God lo mönō dib ödōriō rīg yadōñ mag akuyöbö

ri+mi+jöñ aku, ñi+ñ ri ri aböña. ⁹ Ji wöli+j ap bla röbm+idöi aliar nugwön, nöbö mö nuöm ni+göñ aku, God lo mönö aku röd abön, ap kib mag gwogwo cöña.

¹⁰ Aku agapim: God lo mönö nuñ piaku magali+g nugup duön, ji lo mönö pañyöbö iör röd aböñ aku, God lo mönö magali+g röd abibä maga ni+göña. ¹¹ God nuñ lo mönö yadön, “Nöbö kib mö kib ri+mi+jeñ+ñö,” rön, “Nöbäpö päl pal ni+gm+jeñ+ñö,” rön, yadöña. Makwam, ñi+ñ nöbö kib mö kib ri+mi+jeñ, ji nöbäpö päl pal ni+göñ aku, ñi+ñ God lo mönö aku röd aböña.

¹² Makwam, mönö yadiba aimönö agö magim ri+ba, ri+ba mag i yöx nugwön yajöña, “God Mönö nöbö mö kömö p+m+id mönö wä akwör nugwön, God nuñ ani+ñ mönö diba yajön+ñö,” rön, ri+ba aku yöx nugwöña.

¹³ Nöbö mö ñi+ñ nöbö mö bli ögwö yöxeñ aku, God ñi+gö mönö diba yadön, ñi+gö algör ör ögwö yöxen. Ji nöbö mö, nöbö mö piaku ögwö yöxöñ aku, God ñi+gö algör ör ögwö yöxön, mönö diba yaden.

Mönö akwör yadm+jeñ; God Mönö ri+g yadm+id mag akwör cöña

¹⁴ Haul nöbö mölöu nöbö. Nöbö mö bli, God nugw pöli+ñö, ri+mi+döi aku, ji God Mönö ri+g yadm+id mag akwör ri+mi+dölöi. Hör mönö akwör yadön, God Mönö ri+g yadm+id mag akwör reñ aku, God ñi+gö kömö pen.

¹⁵⁻¹⁶ Makwam, haul nöbö mölöu nöbö bli wöli+j m+iden, ap mag m+iden aku nugwön, ñi+ñ wöli+j ap mag bli pön du nöleñ wöhö, hör, “Duön m+id ri abnö,” cöñ aku, mag wä i reñ. ¹⁷ Makwam, ñi+ñ God nugw pöña, ji God Mönö ri+g yadm+id mag akwör reñ aku, nugw p+ib mag ñi+ñ aku hör ap i röxgöña.

¹⁸ Ji ñi+ñ bli yajöña, “Nöbö mö bli God nugw pön m+idöia; ji nöbö mö bli God Mönö ri+g yadm+id mag akwör rön, nöbö mö piaku ri+ösös ri+ri abm+idöia. Makwam, mönö m+idöl,” cöña. Ji mönö yajöñ aku, ñi+gö painjö yaj+na, “Ñi+ñ God nugwo mör nugw p+im+jöñ aku, ñi+ñ pödpöd ran nöbö mö piaku p+i ösös ri+ri abeñ? Ni God nugw p+la aku m+i, God Mönö ri+g yadm+id

akuyöbö nugw ri abön, nöbö mö piaku p+i ösös ri+ri ab nöilö,” c+na. ¹⁹ Ñi+ñ God pañyöbö akwör m+idö, rön, ri+byöx nugwöi aku ri aböia. Ji k+ijaki piaku algör ör pañ ri+ba akwör yöx nugwön, ipöxön gi+il ri+mi+döia. ²⁰ Ñi+ñ nöbö mö u! “God nugw pöli+ñö,” ri+mi+döi aku, ji God Mönö ri+g yadm+id mag akwör ri+mi+dölöi. Aliö alöi aku, God nugw pöli+ñö, ri+mi+döi aku hör ap i röxa. Mönö yadm+id+il k+i mödö nugwöi+jönö ni+ mönö bli kwo yajnam nugwöñ?

²¹ Ñi+ñ nugwöia, nöso an Ebrahim ha nuñwa Aisak pal God höjöpäl ur nöli+ba ri+mi+d+m+in, God nugwön, Ebrahim nuñ nöbö waiö, me röña. ²² Makwam, Ebrahim nuñ God nugw pöñ aku m+i, God nuñ nugwo nöbö waiö, me rön, yadölön; Ebrahim nuñ God nugw pöñ aku aipam, God yadön mag akwör rön aku aipam, God nuñ ap hogw aku nugwön yadöña, Ebrahim nuñ nöbö waiö, me röña. ²³ Il aku m+i, God Mönö ri+ba m+in+ji kai kitön yadm+ä: “Ebrahim nuñ God mönö nuñwa nugw pöñ aku m+i, God nuñ Ebrahim nöbö waiö, me röña.” Ebrahim alön aku m+i, God nuñ Ebrahim nugwo, nöbö nugub ni+ñ, me röña. ²⁴ Makwam, ñi+ñ yadm+id+il mönö k+i nugwön nugw ri aböña, ñi+ñ God nugw pöñ akwör, God nuñ ñi+gö, nöbö mö waiö, me ren. Ñi+ñ God nugw pöñ aku aipam, God Mönö ri+g yadm+id mag akwör ri+mi+jöñ aku aipam, God nuñ nugwön ñi+gö, nöbö mö waiö, me cöña.

²⁵ Mag aliö akuyöbö mö Rehap röña. Nuñ nöbö kib mag yön+ib mö m+id+m+id aku, ji nöbö Isrel mös mögöri+ba nuñ aku tar kwoc+ica nuguba höm+id+m, Rehap ñi+gö nöbö hogwa p+i ram nuñwa umad ni+gön, mai ödöi keiryöbö i yad abm+in, ñi+ñ bör ram ñi+ña dumä. Rehap alön aku nugwön, God nuñ Rehap mö kömö wä, me röña. ²⁶ Nöbö mö m+ix+ñ ör m+idön, inöma ali+g m+idölöi aku, ñi+ñ kömö m+id+ib mag aku m+idöl. Mag aliö akuyöbö, nöbö mö God nugw pöli+ñö, ri+mi+döi aku, ji God Mönö

2:10: Lep 19:37; Naba 20:7-12,24; Mat 5:19 **2:11:** Eks 20:13-14; Rom 13:9 **2:12:** Gal 6:2; Jems 1:25; 1Pit 2:16
2:13: Mat 5:7; 18:32-35 **2:15-16:** 1Jon 3:17 **2:18:** Gal 5:6 **2:21:** Jen 22:9-12 **2:22:** Hib 11:17-18
2:23: Jen 15:6; 2Kro 20:7; Ais 41:8 **2:25:** Jos 2:1-21; Hib 11:31

yadm+id mag akuyöbö r+im+dölöi piaku, ñ+ñ algör ör kömö m+id+ib mag aku m+idöl.

3

Ajmöl ana nugw ri abn+ña

¹ Haul nöbö mölōu nöbö wä n+im. Ñ+ñ nöbö m+ig akwör mönö yad nöl+ib nöbö m+ijn+ñö, rön, r+byöx nugum+jeñ. Aku agap+m: an mönö yad nöl+ib nöbö pi-aku, mönö dib ölsö akuyöbö nugun+ña.

² An magal+ig ödöriar r+im+döl mag akuyöbö hör+rör m+ga akwör r+im+döla. J+ nöbö mö ajmöl ñ+ña nugwid+x m+id ri abön, mönö ödöriar r+ig cön mag akwör yajön aku, m+ix+ñ ñ+ña magal+ig nugw ri abön r+ib maga n+igöna. ³ Hön hos aku hön dib m+ña makwam, j+ ap ain yöd ulm+idö i naga ap yöd aku al+ig wab+lön, p+ ajmöla n+igön, duba r+im+döi adaku adö p+ix+m dum+idöia. ⁴ Bi+yöj dib bla algör ör, hödal hön ap dib aku pön hör adaku dubä kwo, j+, nöbö kapten bla stiö ulm+idö aku pön, duba r+im+döi adaku adö p+ ödöriar n+gm+n dum+ida. ⁵ Mag aliö akuyöbö, ajmöl ana algör ör ap ulm+idö ödöriö aku, j+ mönö yadm+n m+ig akwör n+ga. Ñ+ñ nugwöia, ki mögöri+ib dib aku, wödodö ul wab m+idöy ur+ñ, yön+p duön magal+ig yön+ibä maga ra. ⁶ Ajmöla r+n pin röxg m+ida. M+ix+ñ r+ib an aku, i aliö gwogwo r+ig m+idöl; ajmöl akwör ran, m+ix+ñ ana magal+ig p+ix piöna. Ajmöl akwör dub hób an aku magal+ig ran gwogwo cöna. R+n pin aku, mögöri+ib hör öi yön+m+id r+n aku hön aliö alm+ida.

⁷ Urap yöur, kas möjögöñ+ñ, ap ki piaku m+id bla aipam, ap ban yuö dib piaku m+id bla aipam, pön duön ur+ñ, r+byöx nugwön, nuö ñ+ña yajön mag akuyöbö cöña. Ñ+ñ urap yöur ap piaku pön duön urön alm+idöi aku, ⁸ j+ ajmöl an aku yadm+n, r+byöx nugub maga n+igöl. Ajmöla öim öim ap kib mag gwogwo agap+m c+nö, r+ r+byöx nugwön, röbö ac+xa nöbö mö p+il pal n+ig+ib aku aja wöl g+ m+ida. ⁹ Ajmöl an aku, Acö Nöbö Dib ana ib nuñwa yad+ñ b+l sö diöna, j+ nöbö mö God nuñ nuñ keir röxg r+ n+igöñ nöbö mö piaku, ap gwogwo hön ñ+gö paiön+ñö, c+n+ña. ¹⁰ Makwam, ajmöl

panyöbö akwör, mönö wä aipam yadön, mönö gwogwo aipam yadön, r+im+döla. Haul nöbö mölōu nöbö. Pödpöd r+im+n aliö alm+idöl? Aku wä rö. ¹¹ Röbö ilam möla panyöbö i rödön, röbö wä bli, röbö gwogwo bli höm+idöl. ¹² Haul nöbö mölōu nöbö. Bi aku, nag maga yaxen; nag aku, bi maga yaxen. Usö möl aku röbö kömö wä n+igen.

Ölsö wölañ, as+ix hör+rör n+gm+jeñ

¹³ Ñ+ñ r+byöx nugw ri aböiñönö wöhö? Ni r+byöx nugw ri ablö, c+nö aku, nagö nugw ri abön, ib naña keir yadan b+l sö duölañ. God nugwo wä cön adakwör r+im+dö. Nagö alm+ijnö aku, n+ r+byöx nugw ri ablö, c+nö. ¹⁴ J+ yuöri+ib nagö bö, ap wä ñ+ña n+ keir p+nö, r+ r+byöx nugunö aku, mönö nör nöbö diba m+ijnö, r+ r+byöx nugunö aku, n+ r+byöx nugw ri ablö, rön, yadm+ijnö. Mönö yaj+nö aku, inakmönö hörön yaj+nö; mönö ma aku pölu c+nö. ¹⁵ Nöbö mö r+byöx nugw ri aböiñö, r+im+döia, j+ ap gwogwo pi-akuyöbö r+im+döi aku, God r+ib wä nölm+id adaku nugwölöi; nöbö mö mögöri+ib il k+ r+byöx nugum+idöi mag akuyöbö yöx nugum+idöia. R+ib ñ+ñ aku God Inöma nuñ nölm+idöl; k+jaki nuñwör nölm+ida. ¹⁶ Nöbö mö, ap wä piaku n+ keir p+nö, r+ r+byöx nugwön piaku, mönö, nör nöbö diba m+ijnö, r+ r+byöx nugwön piaku, ñ+ñ öim öim nuö nuö r+ g+rön, ap kib mag gwogwo adakwör r+ñ diöna.

¹⁷ J+ nöbö mö God r+ib wä nölm+id akuyöbö nugum+idöi piaku, madmag yuöri+ib ñ+ñ kwo ap kib mag gwogwo p+ix aku m+idöl. Nöbö mö kwolmal röxg m+idöi piaku p+isan mönö yadön, ñ+ñ p+ n+igö n+gm+n pañör m+idöia. Ñ+ñ nöbö mö piaku yad wahax pön p+ ri abm+idöia. Ñ+ñ nöbö mö piaku m+ madmag n+igön, ögwö yöxön, p+ ösös r+ ri abön, mag wä akwör r+im+döia. Ñ+ñ nöbö wä aku p+isan yaj+na, nöbö gwogwo aku p+isan yadöinö, rön, r+ib aku yöx nugwölöi. Mönö inakmönö hörön yadölöi. ¹⁸ Ñ+ñ nöbö mö kwolmal röxg m+idöi piaku p+isan mönö yadön, ñ+ñ n+igö

nigön mid ri abnö, rñj, ññj mönō aku
nugwön nigio nigön pañör mijōñ aku, ap
iña yuōñ aku mag wā yaxōna.

4

Ññj God nugwo cñrñp ri abōña

¹ Öim öim ölisö wölīm nuö nuö pñmñdöi
aku, rñb gwogwo yuörñb ññj kwo nuö
nuö rön, mñxññ ññja pñxñp duba rñmñd
aku mñ, aliö almñdöia. ² Ap wā pñba
rñbyöx nugumñdöi piaku pölöi, mñ ölisö
diba rödon, nöbö mö pñl pal nñgnñjō,
rön, rñb aku yöx nugumñdöia. Ap wā
piaku pñb maga mñdölñmñn, ññj nuö nuö
yadön, nuö nuö rñjō, rön, rñb aku
yöx nugumñdöia. Ññj God nugwo yad
nugwöyñx aku, pöyñxa. Jñ nugwo yad
nugwölöi. ³ God nugwo yad nugwöi aku,
rñbyöx nugw ri abön yad nugwölöi. Anñj
keir wā ran, me rön, mñxññ ana keir wā
ran, me rön, yad nugwöi aku mñ, yad
nugwöi mag akuyöbö röl.

⁴ Ññj nöbö kib pñb mö röxg mñdöia!
Nugwi! Nöbö mö rñb ññja ap mögöñb il
kñ ör du piaku, God nugwo ölisö wölīm,
ap piakwör rñbyöx nugumñdöia. Ññj ap
mögöñb il kñ mñd ap piaku madmag nñgöñ
aku, ññj God kwolmal nuñwa mijōña.
⁵ Adaku God Mönö kai kitön yadmä, “God
Inöma yuörñb an kwo nñgöñ aku, an ap
mögöñb il kñ mñd ap piaku madmag
nñgölñj, me rön, rñbyöx nugu gör mñdö,”
rñmä. Jñ ññj God Mönö rñb mñda nugumñn,
hör ap i röxg ä? ⁶ God nuñ anñj uliöxön,
pñ ösös rñ ri abön, nugwidñx mñd ri ab
mñda. Mag akwör, God Mönö aku kai kitön
yadmä,

“Nöbö mö keir ör mñdön, mñd ri abölñjō,
rñmñdöi piaku,
God ññgö mönō ölisö yadmñda;
jñ nöbö mö ib ññja keir yadñj bñl sö duen
piaku,
ññgö uliöxön, pñ ösös rñ ri abön, nug-
widñx mñd ri ab mñdö,” rñmä.

⁷ Makwam, God adö mñdön, nuñ rñg
yadmñd mag akwör cöña. Kñjaki nugwo
yad wöhö rñj, ññgö röböx diöna. ⁸ God

nugwo cñrñp ri abñj, nuñ piöñjō ññgö
cñrñp ri aböna. Ññj nöbö mö ap kib
mag gwogwo rñmñdöi aku, nöbö mö wā
mñjnñjō, rön, imag ññja pñx pñl aku röbö
äbäd ri aböña. Ññj God nugwo mai
duölñjō, rön, mönō inakmönö hörmñdöi
aku, rñb mös yöxmñdöi aku röböxön,
rñb wā pañyöbö iör yöx nugwön, God
nugwör cñrñp ri ab gñ mijōña. ⁹ Imöuöi
aku röböxön, lñb pñlan nugugñrön im gör
mijōña. ¹⁰ Nöbö Diba nugu gör mñd
aku, an nöbö mö iba mñdölö, rön, nugwo
höjöpaiöña mñ, nuñ ib ññja ran bñl sö
diöna.

¹¹ Haul nöbö mölöu nöbö. Haul
nöbö mölöu nöbö bli, ññj pödpöd rñmñn
akuyöbö alöñjō, rön, ññgö yad mag pñn
nñgmñjeñ. Nöbö mö haul nöbö mölöu nöbö
yad mag pñn nñgmñdöi bla, God lo mönō
nuñ aku aipam yad mag pñn nñgmñdöia.
Akuyöbö alön, nöbö mö God lo mönō mai
dumñdöi mag aliö akuyöbö mñdeñ; nöbö
mö God lo mönō wā mñdönö pödpödiö
mñdö, rön, rñba hölu nugumñdöi akuyöbö
mijōña. ¹² God nuñwör lo mönō yad
nñgöña. Nuñwör lo mönō nugwön, nöbö
mö mönō diba nugwöna. Nuñwör an kömö
pönñjönö pñl pal nñgön. Makwaim, ññj
pödpöd rñmñn, “Nöbö mö piaku nöbö mö
wā, nöbö mö piaku nöbö mö gwogwo,” me
rön yadmñdöi? Akuyöbö almñjeñ.

Ib ññja keir yadñj bñl sö duölñj

¹³ Makwam nugwi! Ññj bli yadöia, weik
mönö aiaññm, nñ taun dib i duön, piaku
kñm pañyöbö i mabö sñmaim rön, rñg diba
pön, höuöil höññm, röia. Aku nugw ri
aböña. ¹⁴ Jñ mai agö magñm cön aku
nugwön yadölöi. Weik kömö mñdöla aku,
jñ kömö mñdñb mag aku mijöi yuö ab mag
akuyöbö rñg mñda. Mag mñja aku mñda,
mag mñja aku tar yöm rñm dua. ¹⁵ Al mag
akuyöbö, mönō yadöi aku röböxön yajöña,
“Nöbö Diba nugwo wā cön aku, an kömö
mñdön, al aliö cñnñjō,” cöña. ¹⁶ Nöbö dib
mö diba mñdölñjō, rön, ib ññja keir rñm
bñl sö du aku, mñ gwogwo ra.

¹⁷ Mag aliö akuyöbö rɪb mag aku wä, me rɪ rɪbyöx nugwöla, jɪ mag akuyöbö alöinɪŋ aku, ap kib mag gwogwo cɪnɪŋa.

5

Nöbö mö ap mɪga mɪd piaku

¹ Ñɪŋ nöbö mö rɪb ödöriö piaku, mönö yadɪba rɪmɪdɪl kɪ nugwi! Ömörö diba pɪba rɪmɪdöi aku, lɪb pɪlan im gör mɪjõña. ² Köme ulnöu löpöi gol rɪg ap wä ñɪŋa mɪga mɪdmɪd akuyöbö mödö pöpɪl u lɪdu lɪl rɪ pɪna. Wölɪj ap wä ñɪŋa mɪga mɪdmɪd piaku, mej ulul nɪmɪm nɪmɪm möl möl röda. ³ Gol silpa ñɪŋa lɪdu lɪl rɪ pɪn aku nugwön, ñɪŋ ap kib mag gwogwo rɪmɪdöi aku nugw rɪ abõña. Ñɪŋ köme ulnöu löpöi gol rɪg ap piaku mɪga akwör pɪ umadöi ap aku, mai wop aku mɪxɪñ ñɪŋa rɪna yönmɪjõna. ⁴ Nugwi! Nöbö mö mabö rɪb ñɪŋa rɪmɪdöi piaku, ñɪgö pe nölölɪm, ñɪŋ amɪn rɪmɪd öliöxön immɪdöi aku, Nöbö Dib ölisö keiryöbö aku nugwa. ⁵ Ñɪŋ mögöriɪb döul il kɪ mɪdön, mörö mabö rɪmɪdölöi; hör mɪdön, hör mɪ wahax pɪ gɪrön yönmɪdöia. Makwam, hön bla ur rɪ abön, päja nɪgɪm pal nɪmmɪdöi mag aliö akuyöbö mɪdöi aku, mag mɪxɪl mɪŋi mɪdeñɪm. ⁶ Nöbö mö wä bla ñɪgö ap gwogwo i röloi akuyöbö, ñɪgö inakmönö hörön pɪl pal nɪgöia.

Ömörö hömɪdan, ipɪtaipɪtö rön röböxöinɪŋ; Nöbö Diba hömɪdö, rön, nugwo pöx mɪjnɪŋa

⁷ Makwam, haul nöbö mölöu nöbö. Ömörö hömɪdan, ipɪtaipɪtö rön röböxöinɪŋ; Nöbö Diba hömɪdö, rön, nugwo pöx mɪjnɪŋa. Nöbö mö ap möriwö rɪ yu nɪgön, pöx mɪdɪm nugugɪrön, ruö pɪlmɪn, wölön mag wä yöna. Ñɪŋ algör ör Nöbö Diba pöx mɪjõña. ⁸ Nöbö Diba hön wop aku hör womiöx mɪdö, rön, rɪbyöx gɪba alɪg pöx mɪjõña.

⁹ Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Haul nöbö mölöu nöbö bli ñɪgö yad mönö nɪgmɪjeñ. Ñɪŋ haul nöbö mölöu nöbö yad mönö nɪgmɪjõñ aku, Nöbö Diba ñɪgö

painjö mönö diba yajõna. Mönö diba yadɪb Nöbö aku igöp yöraku mɪda; metyöbö mag mɪŋi hõna. ¹⁰ Haul nöbö mölöu nöbö. God mönö yadɪb nöbö maduar ör mɪdmɪdöi piaku, Nöbö Diba mönö nuŋwa yadɪm, ñɪgö rɪ gwogwam rɪm nugugɪrön, ömörö aku pön öliöx mɪdmɪdöi aku, jɪ ñɪŋ ipɪtaipɪtö rön röböxölim. Ñɪŋ tar mɪd rɪ ab gɪ mɪdmä. Ñɪŋ kwo algör paŋ mag akwör cõña. ¹¹ Ñɪŋ nugwöia, nöbö mö rɪ rɪ abön, ipɪtaipɪtö rön röböxölim piaku, ñɪŋ wopik wahax pɪ gɪrön mɪd rɪ ab gɪ mɪdöinjö, rɪmɪdöla. Nöbö nagö Job maduar ör mɪdmɪd, haiwo aku nugwöia. Nuŋ ömörö diba pön öliöx mɪdöŋa, jɪ nuŋ Nöbö Diba rɪbyöx nugu gör mɪdɪm, Nöbö Diba nuŋ Job pɪ rɪ ab gɪ mɪdɪm, mai mɪd rɪ abõña. Aku agapɪm: Nöbö Diba nuŋ öim öim nöbö mö ögwö ödöriö yöxön, pɪ ösös rɪ rɪ abmɪda.

¹² Makwam haul nöbö mölöu nöbö. Ap dib ödöriö aku, God ib nuŋ aku hör urmɪjeñ. “God nugugu mɪd aku, mi yadmɪdölɪnjö,” rön, yadmɪjeñ. “Adöx yöd röul adö kau sö mɪd aku, mi yadmɪdölɪnjö,” rön, yadmɪjeñ. “Mögöriɪb il kɪ mɪd aku, mi yadmɪdölɪnjö,” rön, yadmɪjeñ. “Ap piaku ap bli mɪd aku, mi yadmɪdölɪnjö,” rön, yadmɪjeñ. Yöwö cõñ aku, “Yöwö” akwör cõña. Ehöu cõñ aku, “Ehöu” akwör cõña. Nöi mɪjõn aku, mönö diba yöxõña.

Höjöpaiõña

¹³ Ñɪŋ nöbö mö bli ömörö pön aku, Nöbö Diba nugwo höjöpaiõña. Ñɪŋ nöbö mö bli wahax pɪmɪjõñ aku, wopal bli yadön Nöbö Diba ib nuŋwa yadɪŋ bɪl sö duan. ¹⁴ Ñɪŋ nöbö mö bli ap ran wöröxmɪjõñ aku, Kraiis nöbö mö nuŋwa nugwidɪx mɪdöi nöbö piaku yadɪŋ hön, höjöpälön Nöbö Diba ib urön wel röbö bli nɪg nölɪŋ. ¹⁵ Nöbö Diba nugw pön höjöpalmɪjõñ aku, nuŋ ran, ap cön aku kömö nɪgõna; ap kib mag gwogwo röi aku, Nöbö Diba nugwön röböxõna.

¹⁶ Makwam, ap kib mag gwogwo rɪmɪdöi aku, nuö nuö yad wöxnö nɪgön,

naŋ keir aipam, haul nöbö mölöu nöbö bla aipam, Nöbö Diba höjöpaliŋ, nuŋ raŋ ñigö kömö ñigöna. Nöbö mö Nöbö Diba riŋ yadmɪd mag akwör riŋdöi piaku, nugwo höjöpaliŋ, Nöbö Diba nuŋ öliŋsö nuŋwa raŋ, mi mag keiryöbö cöna.

¹⁷ God mönö yadɪb nöbö Ilaia, nöbö hör an röxgɪb aku, ji ruö pɪlöləŋ, me rön, God höjöpälön usüsör rön yad nugumiŋ, kim mös paŋ röun akuyöbö inösu sö ruö pɪlölöŋ. ¹⁸ Mai piöŋö nuŋ iswob God höjöpälön yad nugumiŋ, adöx yöd röul adö kau sebö ruö pɪlmɪn, mögöriŋ il ki ap möriwö piaku wölön, ap mag yaxöŋa.

¹⁹⁻²⁰ Haul nöbö mölöu nöbö. Nöbö mö ñiŋa bli Kraia mönö ödöriö aku röböxiŋ, ñigö yad nö ri abiŋ, höuöil Kraia nugw pöñ aku waiö. Akuyöbö aiöñ aku, ap kib mag gwogwo agap apim röi piaku, God nugwön röböxaŋ, mai wöroxön aŋadö wöroxen.

Pita köp agñiŋa kai kitöŋa

¹ Nĩ Pita, Jisas Krais mönō wā pōn dub nōbō i. Nĩ ñigō nōbō mō God maduar ör nōbō mō nuŋwa keir yad ñigōŋa akuyōbō köp kĩ kai kitmidla.

Ñiŋ bli Podas midōia, bli Galesia midōia, bli Kapadosia midōia, bli Esia midōia, bli Bitinia midōia. Ñiŋ nōbō mō mögōrib pad piakuyōbō midōia. Mōnō pik kai kit abmōn, mögōrib hörirōr midōi piaku waŋ nugwōña.

² Acō God maduar ör ñigō ri byōx nugwōn, nōbō mō na mijōñiŋō, rōŋa. Makwam, God Inōma nuŋ ri mīn, ñiŋ nōbō mō nuŋwa midōn, Jisas Krais ri g yadmīd mag akuyōbō cōña nugwōn hañ nuŋwa ap kib mag gwogwo ri midōi pīx aku ör ix abōna.

Makwam, God nuŋ ñigō ögwō yōxōn, pĩ ösös rĩ ri abōn, nugwidix midan, ñiŋ öim öim tar mid ri abōña.

Mid ri abib mag an aku mid God mögōrib adōx yōd rōul adō kau sō yōraku

³ Nōbō Dib ana Jisas Krais God nuŋwa nugwo ri ablaŋe cīnīŋa! Jisas Krais Nuō nuŋwa nugwo ri ablaŋe cīnīŋa! Nuŋwōr an mĩ ödōriō ögwō yōxōn, Ha nuŋwa Jisas Krais nugwo agal abmīn hōn wōrōxōn, hōbkal öbīlōŋ aku mĩ, an halōu ha nuŋwa ödōriō midōn, nuŋ pīsaŋ öim öim kōmō mijnīŋō, rōn, ri byōx gība alig midōla.

⁴ God halōu ha nuŋwa midōla aku mĩ, nuŋ anīŋ mögōrib wā nuŋwa adōx yōd rōul adō kau sō pĩ ri abōna. Mögōrib dōul il kĩ ap bla pōpīl u līdu līl rĩ pīñōna, jĩ God mögōrib adōx yōd rōul adō kau sō akuyōbō alen. God ap wā akuyōbō ñigō yad ñigōŋa nugwōn öim öim mid ri abōna. Anīŋ ri g yadmīd mag akuyōbō, an duōn nuŋ pīsaŋ öim öim mid ri ab gĩ mijnīŋa.

⁵ God nuŋ nōbō ölisō. Ñiŋ God nugw pōn cīrip ri abīŋ, nuŋ ñigō nugwidix mid

ri abōn, midip duōn, mai wop aku ñigō pōn mögōrib wā nuŋ aku pōn wōliōna.

⁶ Makwam, wahax pĩ girōn rĩ mijōña.

Jĩ weik mag ulul mīŋi ñigō, nōbō mō Krais adō midōiŋō, rōn, mĩ rĩ gwogwam riŋ öliōx midibā maga ra. ⁷ Nōbō mō ri g gol wobōi bla urmīn yōnmīn, magalig gol akwōr midōnō ap bīcep cepa alig midō, rōn, nugwōia. Gol hör ap aku, jĩ mag akuyōbō alōia. Ñiŋ God nugw pōiŋōnō nugw pōlōi aku ap dib ödōriō. Ömōrō pōn öliōx mijōñ aku, ñiŋ God nugw pōiŋōnō nugw pōlōiŋō, rōn, nugwōna. Ömōrō pōn, God nugw pĩ gōr mijōñ aku, Jisas Krais hōbkal hōn wop aku, God nuŋ ñigō, rĩ ri abōiŋō, rōn, ñigō yad wahax pōn, mögōrib wā nuŋwa pōn wōliōna.

⁸⁻⁹ Ñiŋ hōd Jisas Krais nugwo māmāga nugwōlim aku, jĩ nugwo madmag ñigmidōia. Ñiŋ wopik algōr ör nugwo māmāga nugwōlōi aku, jĩ nugwo nugw pōn, mĩ ödōriō wahax pīmidōia. Ñiŋ Jisas Krais nugw pīm, God nuŋ, ñiŋ öim öim kōmō mijōñiŋō, rōn, ñigō nugwidix midā. Makwam, ñiŋ mĩ ödōriō wahax pĩ gir midōia.

¹⁰⁻¹¹ Maduar ör Krais Inōm nuŋwa God mönō yadib nōbō piaku yuō ñiŋ kwo midōn rība nōlmīn, ñiŋ Krais öliŋ hōb pōdiō pōdiō pōn, mai ap wā yōbō agap ap bīlīm cōn mönō aku yadōn kai kitmā. Krais öliŋ hōb pōn wōrōxaŋ, God ñigō uliōxōn pĩ ösös rĩ ri abaŋ, mid ri abōñiŋō, rōn, yadīm mönō aku, ñiŋ keir nugw ri abōlim. Anīŋ wopik midōla yadōnō nōbō mō maiyōbō bla yadō, rōn, ususōr rōn hōlu nugu gōr midmidmā.

¹² Ñiŋ aliō ususōr rōn hōlu nugumīn, Krais Inōm nuŋwa ñigō rība nōlmīn, ñiŋ nugumā, God ñiŋ keir, me rōn, yadōlōŋ; ñigō weik midōi wop kĩ ör, me rōn, yadōŋa. Makwam an nugwōla, Krais Inōm nuŋwa rība nōlmīn, God mönō yadib nōbō bla mönō yadmīdmā mönō aku, ñigō nōbō mō weik midōi wop kĩ ör, me rōn, yadmā. Mönō wā yadmīdmā aku mĩ, God nuŋ Inōm Leia adōx yōd rōul adō kau

sebö yad abm+n hön, nöbö mö bli ñigö r+byöx nöl+m+n, ñiñ piönö ñigö Jisas Kraiis mönö mag wä aku yadm+n nugwöia. God r+m+n ñiñ wopik ap wä wä agap ap+m nugwöi aku, ejol bla, an aipam nugun+ñö, r+ r+byöx nugwöi aku, j+ nugwölöi.

Ñiñ nöbö mö lei gudogudö mijöña

¹³ Makwam, ñiñ r+byöx hör adö bli yöx nugum+jeñ; r+byöx mag ñiñ m+xiña r+byöx nöl+m+d mag akuyöbö r+m+jeñ; Jisas Kraiis höbkal hön an p+ ri abön ap wä nöiön+ñö, rön, r+byöx yöx nugwön, wä ran nugug+rön, r+byöx g+ba aliñ mijöña.

¹⁴ Ñiñ höd Jisas Kraiis mönö wä aku nugwölön, r+byöx gwogwo ñiñ keir yöxön r+m+dim mag akuyöbö r+m+jeñ; ñiñ God halöu ha nuñwa m+idöi aku m+, mönö nuñwa r+byöx yadm+d mag akwör cöña.

¹⁵ Ñiñ agap ap+m r+ba cöñ aku, God ñigö yad wö rön Nöbö aku nuñ keir lei gudogudö m+d mag akuyöbö, ñiñ kwo algör ör lei gudogudö akwör mijöña. ¹⁶ God nuñ keir yadön mönö aku God Mönö um m+ñi kai kitön yadmä, “N+ ap kib mag gwogwo r+byöx mag aku hölul rön leia m+id+l aku m+, ñiñ kwo algör ör ap kib mag gwogwo r+byöx mag aku hölul rön leia mijöñ+ñö,” r+mä.

God ap wä abön, an wobön höbkal pöña

¹⁷ God nuñ nöbö mö akuyöbö ñigö nuöm ñigön, amn+mab röl; r+byöx r+m+idöi r+m+idöi mag akwör nugwön nuöm ñig+m+da. God aliö alm+d aku, Acö an, me r+m+idöi aku, ram nuñwa adöx yöd röul adö kau sö duölöi wop ki, nuñ Nöbö dib ödöriö, me rön, r+byöx yad mag akwör cöña. ¹⁸⁻¹⁹ Ñiñ nöso auso nöbö r+byöx r+m+dim mag aku r+byöx duön kömö din+ña, rön, r+byöx wöho nugum+n, God ñigö kömö pöña. J+ nuñ ñigö kömö pön aku, gol silpa köme ulnöu ap l+du l+l r+byöx hör ap akuyöbö i ñigö wobön pölön. Sipsip ha p+x p+löl, adlöi m+idöla pön du pal God höjöp+al ur nöl+m+idöi mag akuyöbö, Kraiis pön du p+l pal ñig+m hañ nuñwa gol silpa köme ulnöu woböl+l hañ aku p+m+n wöröxön aku m+, God ñigö wobön höbkal pöña. ²⁰ God mögöri+b il ki r+byöx gölön

wop aku, Kraiis nuñ mag akuyöbö cön+ñö, rön, yad ñigön aku, j+ wopik wop maiyöbö m+idö ki, ñigö r+ ri ab+ba wöxnö hönja. ²¹ God r+m+n, Kraiis öb+l+m+n, God nugwo p+ m+ b+l pisö ñigöña. Makwam, ñiñ God nugw pön, c+r+p ri abön, an+ñ röböxen+ñö, rön, r+byöx g+ba aliñ m+idöia.

Haul nöbö mölöu nöbö piaku ñigö madmag ñigöña

²² Ñiñ God Mönö m+ ödöriö aku nugwön, r+byöx yadm+d mag akuyöbö r+m, ñigö ap kib mag gwogwo p+x aku m+idöl. Akuyöbö alön, ñiñ haul nöbö mölöu nöbö God adö m+idöi akuyöbö madmag ödöriö ñig+m+idöia. Makwam, ñiñ usösör rön nuö nuö m+ ödöriö madmag ñig g+r mijöña.

²³ God Mönö mag akwör r+m+n, ñiñ iswob halöu ha kiai hañkap nöbö röxöia. J+ kömö mag yonyöbö pöi aku, nuö nuöm halöu ha yöx pön höm+idöi mag akuyöbö yöi; nuö nuöm halöu ha yöx pön höm wöröxöia. J+ God Mönö aku, mönö öim öim m+id+l mönö kömö mag akwör ran, God halöu ha nuñwa m+idön öim öim mijöña. ²⁴ God Mönö aku kai kitön yadmä,

“Nöbö mö bla magaliñ ap panö röxg m+idöia;
ib diba p+m+idöi aku b+ p+p+l röxg m+ida.

Ap piaku r+m+gör wödö wöla.

²⁵ J+ God Mönö mag aku öim öim mijön+ñö,” r+mä.

God Mönö mag aku, ñigö yad nöl+m+n nugwöi mönö wä mag akwör.

2

Nöbö Diba nuñ R+g Kömö röxgöb öim mijöña

¹ Makwam, ñiñ mag gwogwo r+m+idöi adaku magaliñ mödoñwadö röböxön, mönö inakmönö hörm+idöi adaku mödoñwadö röböxön, inakmönö hörön an nöbö mö waiö m+idöl+ñö r+m+idöi adaku mödoñwadö röböxön, ap wä ñiñ piaku an pöl+xa, r+ r+byöx nugum+idöi adaku mödoñwadö röböxön, nöbö mö

1:14: Rom 12:2; Epes 2:3; 4:17-18 **1:16:** Lep 11:44-45; Mat 5:48 **1:17:** Rom 2:11; Rep 2:23 **1:18-19:** Apos 20:28; Hib 9:12-14 **1:20:** Epes 1:4; 2Tim 1:9-10 **1:21:** Jon 14:6; Rom 5:1-2 **1:22:** Jon 13:34; Rom 12:10
1:24: Ais 40:6-8 **2:1:** Epes 4:22; Jems 1:21

bli yad höimöumidöi adaku mödonwado röböxöña.

²⁻³ Halöu ha kiai yöudönndön yöx pön höi bla kau nīmniñö, rön, rīb panyöbö akwör yöx nugwöia. Mag aliö akuyöbö, ñiñ Nöbö Dib nöbö wä ödöriö ñigö pī ri abmīd aku mödö nugwöia aku mī, mönö wä nuñwa kau röxg nīmniñö, rön, rība panyöbö akwör yöx nugwöña. Kau aku nīmñiñ aku, ñiñ dib röxön, kömö mīdīb mag aku ila nugw ri aböña.

⁴ Jisas Krais nuñ rīg i röxgīb. Nuñ rīg hör i wöhö; nuñ Rīg Kömö. Rīg Kömö aku nöbö mö bli höj nugwön röböxöia, jī God nuñ pön, rīg aku rīg waiö ödöriö mö, röña. Ñiñ Rīg Kömö aku hön, ⁵ ñiñ keir rīg kömö akuyöbö nīgmīn, God nuñ rīg piaku pön ram nuñwa urmīda. Ram aku, Jisas Krais nuñ ram yöj nöbö mīda nugwön ñiñ God höjöpāl ur nölīb nöbö mö leia mīdön, ap agap apīm God nugwo wä ra ap aku höjöpāl ur nölīb ap aku hön ap bla wöhö; inöma rīmīd ap bla höjöpāl ur nölīb mīdöia.

⁶ God Mönö aku kai kitön yadmā, “Nugwi! Nī rīg i taun dib Saion nīgmön, rīg aku Saion ram padö röxg mījōna. Nī keir rīg wä keiryöbö aku pī nīgla. Nöbö mö bīl kai ñiñ nugwo nugw pön cīripōñ piaku, mai, an pōdpōd rīmīn nugwo nugw pōlīñö, rön, yadeñīm mī wöhö,” rīmā.

⁷ Nöbö mö nugwo nugw pōi bla, rīg aku rīg wä keiryöbö röxg nīgmīda; jī nöbö mö nugwo nugw pōlōi bla, God Mönö aku kai kitön yadmā,

“Rīga höj nugwön röböxim rīg akwör weik ram padö ölisö ödöriö mībīl yöbö kwo mīdö,” rīmā.

⁸ Mönö i yadmā, “Rīg akwör, nöbö mö duñ yamsö pīñōna; rīg akwör, nöbö mö hön, pīn bīcōñiñö,” rīmā.

Krais mönö wä aku nugw pōlim aku mī, ñiñ pīn bīrmā. Ñiñ pīn bīrmā aku, God höd rīg yad nīgōñ mag akwör rīmā.

⁹ Jī God nuñ keir ñigö pön, yam nuñwa keir yad nīgōña. Ñiñ Kiña ap höjöpāl ur nölīb nöbö mö nuñwa mīdöia. Ñiñ nöbö mö lei nuñwa mīdöia. Ñiñ God yam nuñwa keir mīdöia. Makwam, ñiñ nöbö mö piaku piaku, God nuñ ap wä keiryöbö rīmīd aku yad wöxnö nīgön, höd pīxmag yuö piaku mīdön öliöxīp yönmidim aku, jī God nuñ rīmīn, wopik mil wä nuñwa nugwön yön ri abmīdöi, mönö aku wöxnö yajōña. Ñiñ aliö yadön, ib nuñwa yadīñ möx diöna.

¹⁰ Höd God nöbö mö nuñwa mīdmīdölōi, jī wopik nöbö mö nuñwa keir mīdöia. Höd God ñigö uliöxön pīmīdöl, jī wopik ñigö uliöxön pa.

God nöbö mö nuñwa mīdöi aku, mīd ri aböña

¹¹ Makwam, nöbö mö nugub wä nī bla. Mögōrīb il kī mögōrīb ñiñ ödöriö yöi, hör hön mīdöia. Makwam, ap kib mag gwogwo mögōrīb il kī mīxīña rībyöx ap bla, madmag nīgön rīñ duenīm. Ap piaku rībyöx nugwön rīñ duañ, inöm ñiñ pīsan nuö nuö ran, pīn bīrīb maga ra.

¹² Ñiñ nöbö mö God adö mīdölōi piaku pīsan mīdöi aku, mag wä akwör rī ri ab gī mījōña. Aliö alīñ, wop bli, ñigö, rī gwogwam röiñö, rön, yad höimöuöña, jī ñiñ rī ri ab gī mīdöi aku nugwön, mai Jisas Krais hön wop aku, mag wä rī ri ab gī mīdöi aku yad wöxnö nīgīñ, God ib nuñwa wöliöna.

¹³⁻¹⁴ Nöbö Diba nöbö mö nuñwa mīdöi aku mī, nöbö dib ñigö mögōrīb il kī nugwidīx mīdöi bla rīg yajōñ mag akwör cōña. Kiñ nöbö dib ödöriö mīd aku mī, mönö nuñwa yöxön, nöbö nuñwa yad abmīn hön ñigö nugwidīx mīdöi bla mönö ñiñ magalīg yöxön diöña. Nöbö dib piaku, nöbö mö rī ri ab gī mījōñ akuyöbö ñigö pī ri ab gī mījōña; jī nöbö mö rī gwogwam rīmījōñ akuyöbö ñigö mönö diba yadön, öliñ höb painö pī nōiöña. Aku agapīm: God nöbö piaku mabö aku rīñ, me rön, yad nīgōña. ¹⁵ Makwam God nugwo wä cön aku, ñiñ rī ri ab gīr mīdīñ,

nöbö mö rıba mıdöl bla ñıgö inakmönö hörön yad höimöub maga ñıgen. ¹⁶ Nöbö mö bli, ñıñ keir nugumıdöi mag akuyöbö cıne, rımıdöia. Aku wä jı rıb aku yöx nugwön, ap kib mag gwogwo i rımıjeñ. God mabö rı nölıb nöbö mö nuñwa mıdöi aku mı, agap apım rıba cöñ aku, nuñ rıg yadmıd mag akuyöbö akwör cıñıñö, rön, cöña.

¹⁷ Nöbö mö rıb bla aipam, nöbö mö hör bla aipam, mönö ñıñ yöxöña. Haul nöbö mölön nöbö Krais adö mıdöi akuyöbö ñıgö madmag ñıgöña. God nuñ Nöbö ölö, me rön, ipöxöña. Kın ñıñ nöbö dib, me rön, mönö nuñwa yöxöña.

Krais mai duön, ömörö hömıdan, ipöxöinıñ

¹⁸ Ñıñ Krais nöbö mö nuñwa mıdön, nöbö bli ñıgö nag mabö röxg rımıdöi aku, nöbö dib ñıñ akuyöbö pı ri abön, rıg yajöñ mag akuyöbö akwör cöña. Ñıgö mag wä rı ri abön tar mıd ri ab gı mıdmıdöi nöbö bla akwör yöi, mı ölısö rödmıdöi nöbö bla algör ör, pı ri abön, rıg yajöñ mag akuyöbö akwör cöña. ¹⁹ Ñıgö rı gwogwam rımıdıñ, ñıñ God nugwo rıbyöx nugwön ñıgö painjö rıb gwogwo yöx nugweñ aku, God nuñwan wä cöna. ²⁰ Ñıñ rı gwogwam rıñ, ñıgö palmıdıñ, ñıgö painjö rıb gwogwo yöx nugweñ aku yadöin; akuyöbö aiön aku, God ñıgö pı ri aben. Jı ñıñ mıd ri ab gı mıdıñ, ñıgö rı gwogwam rımıdıñ, ñıgö painjö rıb gwogwo yöx nugweñ aku yadmıdla; akuyöbö aiön aku mı, God ñıgö pı ri aböna. ²¹ Ñıñ ömörö pön tar ör mıjne, rön, God ñıgö pöña. Krais an ñöx ñıgön ölıñ höb pön rıb akwör yöxöña. Ñıñ ömörö pön rıb diba yöxmıjeñ. Krais nuñ rön mag akwör rıñ diöna.

²² “Nuñ ap kib mag gwogwo i rölöñ; mönö inakmönö i hörölön.”

²³ Krais nugwo yad höimöum, nuñ painjö ñıgö yad höimöuölön. Nugwo rı gwogwam rımıdım, nuñ ölıñ höb pön, ñıgö ipöxbä mönö bli yadölön. Jı Nuö nuñwa mönö diba paxdöriar yadmıd Nöbö aku,

nı nugwidıx mıjönıñö, rön, rıb akwör yöx nugugu mıdöña. ²⁴ Krais nugwo bı um sö pıl pal ñıgmın, nuñ ap kib mag gwogwo rımıdöl bla mıxıñ nuñwa keir pön wöröxöña. “Nı ap kib mag gwogwo ñıgö pön wöröxmön, ap kib mag gwogwo rıb rıb mag ñıñ aku wöröxön, ñıñ kömö duön, rı ri ab gır mıdıñ,” me rön, ap kib mag gwogwo an bla mıxıñ nuñwa keir pön wöröxöña. Krais nuñ uj adlöi diba ñıgön aku döñö ñıgö rön ap aku kömö ñıgöña. ²⁵ Ñıñ hön sipsip u bla rıgaja dumıdöi mag aliö akuyöbö alıg mıdmä, jı weik Nöbö Hön Sipsip Urıb, Nöbö inöm ñıñ nugwidıx mıd ri abmıd Nöbö aku mıdıba höuöl höia.

3

Mö kap nöbö

¹⁻² Makwam ñıñ nöbö kap mö mıdöi bla, ñıgö kwo algör mönö yadıba rımıdla. Nöböñıñ nöbö rıg yajöñ mönö akuyöbö yöxön mai diöña. Nöböñıñ nöbö Jisas Krais mönö wä aku nugw peñ aku, pödpöd rımın mönö wä aku nugw pöianjö, rön, yadmıjeñ. Ñıñ keir rı ri abön aku nugwön yajöña, mö na aku Jisas Krais nugw pı rı ri abön mag wä rımıdö, rön, nuñ kwo aipam nugw pıb maga ra. ³ Mıxıñ ana ud wabıl nöl ri abön mö kıtıb wä mıjnıñö, rön, rıb aku yöx nugumıjeñ. Yöj panö wajıxön, wölıj wä wä yömön, ap wä wä rıg gol pön rımıdöi piaku pı mıxıña ud wabıl nölmiñ. ⁴ Mö höimölıba mıdön, rıbyöx nugw ri abön, ölısö rödmıjeñ. Nöbö mö bla pısan tar mıd ri aböña. Aliö ri abön aku, ap wä piaku madmag yuörıb ñıñ kwo mıd aku, nöbö mö mämäga nugweñ, jı God nuñ nugwan, ap kıtıb wä keiryöbö mıjona. Ap kıtıb wä wä piaku pöpıl wen; öim öim mıjona. ⁵ Ap kıtıb wä piaku madmag yuö kwo rıg gol röxg mıd aku, auso an God nugw pim piaku pön ñıñör keir ud wabıl mıdmä; ñıñ nöböñıñ nöbö mönö yöxön mai dumıdmä. ⁶ Mö Sara nöböñıñ Ebrahim nugwo, nöbö dib nı, me rön, rıg yadmıdön mönö akuyöbö yöxön mai

2:17: Rom 12:10 **2:18:** Epes 6:5 **2:20:** 1Pit 3:14,17 **2:21:** Mat 16:24; Jon 13:15 **2:22:** Ais 53:9 **2:23:** Ais 53:7; 1Pit 3:9 **2:24:** Ais 53:5-6; Rom 6:11 **2:25:** Esik 34:5-6; Mat 9:36; Jon 10:14; Hib 13:20-21 **3:1-2:** Epes 5:22 **3:3:** 1Tim 2:9 **3:6:** Jen 18:12

dumidöŋa. Ñiŋ ipöxmijeñ, Sara rimidön mag akuyöbö r+ ri ab g+ mijöñ aku, Sara halou nuŋwa mijöña.

⁷ Ñiŋ mö kap nöbö midöi piaku, ñigö kwo algör ör mönö yadiba rimidla. Mö piaku nöbö röxg ölsö midölöi aku nugwön, mö ñiŋ bla p+ ri aböña. God ñigö nöbö piakwör pön, mö piaku röböxöl; ñigö nöbö piaku ögwö yöxön pimida mag aliö akuyöbö, mö piaku ñigö kwo algör ör ögwö yöxön pimida. Ñiŋ mö ñiŋ piaku nugwidix mid ri abön God höjopal+ŋ, mönö ñigö nugwöna.

Ñigö ñigön mijöña

⁸ Mönö yad pör+ba rimidla. Ñiŋ haul nöbö mölöu nöbö Krais adö midöi piaku magalig rib mag paŋyöbö iör yöxön; haul nöbö mölöu nöbö bli öliŋ höb pimidaŋ, ñigö ögwö yöxön; haul nöbö mölöu nöbö bli wahax pimidaŋ, ñiŋ kwo algör ör pisan wahax pöña; haul nöbö mölöu nöbö nuö nuö madmag ñigön, nuö nuö ögwö yöxön p+ ösös r+ ri aböña; n+ nöbö dib, n+ mö dib, me rön, rib aku yöx nugumijeñ. ⁹ Nöbö mö bli ñigö r+ gwogwam rimidaŋ, ñiŋ painö r+ gwogwam rimijeñ. Ñigö yad höimöumijöñ aku, ñiŋ painö yad höimöumijeñ. Ñigö agap apim rimidaŋ, God höjopalön yajöña, naŋ ñiŋ r+ ri abön nugwidix midane, cöña. Aku agapim: God ñigö pön aku, ñiŋ nöbö mö akuyöbö ñigö p+ ösös r+ ri aböñ+ŋ, rön, pöŋa. Aliö aiöñ aku, God ñigö kwo algör ör r+ ri abön ap wä nöiöna. ¹⁰ God Mönö aku kai kitön yadmä,

“Nöbö mö, an mid ri ab g+ midön nöbö nom ödöriö röxgön wöroxŋö, rön, rib aku yöx nugumidöi piaku, mönö inakmönö hörön, mönö gwogwo yadöl+ŋ.

¹¹ Ap kib mag gwogwo rimidöi adaku röböxön, r+ ri abön mag wä akwör rön, rib wä yöxön, ñigö ñigön mijn+ŋ, rön, tar ör mijöña.

¹² Aku agapim: nöbö mö God Mönö r+ yadmida mag akwör rimidöi piaku,

Nöbö Diba ñigö nugwidix mid ri abön, höjopaiöñ aku nugwöna; j+ nöbö mö r+ gwogwam rimidöi piaku nugwan, ölsö wöion+ŋ, r+ma.

Mid ri abiŋ, ñigö r+ gwogwam rimidaŋ, ipöxmijeñ

¹³ Ñiŋ mag wä r+ŋö, rön, ususör r+ŋ duan, nöbö mö bli ñigö öliŋ höb p+ nöleñ. ¹⁴ J+ ñiŋ mag wä akwör r+ŋ ñigö r+ gwogwam rimijöñ aku, wahax pöña. Nöbö mö ñigö r+ gwogwam rimidöi akuyöbö ñigö ipöxmijeñ, rib diba yöxmijeñ. ¹⁵ Madmag yuö ñiŋ kwo aku, Krais nuŋwör Nöbö Dib, me rön, ib nuŋwa yad+ŋ möx duan. Ñiŋ öim öim r+byöx nugugu mijöña, nöbö mö bli, pödpöd rim+n r+byöx g+ba alig midöiŋ, rön, yad nugumidaŋ, ñigö p+ ri abön, mönö höimöliö yadön, Krais mönö wä aku ñigö yad nöl ri aböña. ¹⁶ Mönö yad nöiöñ aku, an mönö kai yad+ŋ God nugwo wä cön+ŋ, rön, r+byöx nugw ri abön yad nöiöña. Krais nugw pön c+ripön, r+ ri aböñ aku, nöbö mö ñigö yad höimöuba rimidöi piaku ñiŋ möigw yöxön röböxöña. ¹⁷ Ñiŋ mag wä akwör rimidaŋ, ñigö r+ gwogwam rimijöñ aku, God nugwan wä cöna. J+ ñiŋ mag gwogwo rimidaŋ, ñigö r+ gwogwam rimijöñ aku, God nugwan wä ren.

Krais wöroxön pix kepkep ana örix aböŋa

¹⁸ Aku agapim: Krais nuŋ Nöbö wä keiryöbö j+ nugwo r+ gwogwam rim wöroxöŋa. Nuŋ mag wä akwör rimidöŋa, j+ ñiŋ nöbö mö ap kib mag gwogwo rimidöi piaku God pisan ñigliu nöinö, rön, wöroxöŋa. Wop paŋyöbö akwör wöroxöŋa; mai iswob wöroxen. Krais mix+ña p+ pal ñig+im wöroxöŋa, j+ Inöm nuŋwa wöroxölön. Inöm nuŋwa kömö midön, nuŋ höbkal öbilöŋa. ¹⁹ Inöma almidm+n nuŋ duön, nöbö mö höd wöroxön du nag midim piaku ñigö mönö wä nuŋ aku yad nölöŋa. ²⁰ Nöbö mö naga midim piaku, Noa midön wop aku, God mönö aku nugumidölim, j+ God ñigö rimgör mönö diba yadölön; mönö na

nugwöññönö wöhö, rön, pöx mīdōña. Pöx mīdmīn nugugīrön, Noa nagö bī yōja rane, rōñ aku rīp duön, nöbö mö mīga yōi wöhö, Noa möññ ha kap akuyöbö amñaxīb sō ñññör bīyōj möla duön, ban yuö mīdōn mīdīp duön, God rīmīn kömö dumä. ²¹ Ñññ bīyōj möla wölu mīdīm, röbö aku ññgö pīrag wölīm, kömö dumä mag akuyöbö, wopik an Jisas Krais wöröxön öbīlōñ mönō aku nugw pōn röbö yaxnññ aku, an kwo algör ör kömö dinñña. Röbö yaxmīdöl aku, mīxīñ pīxa örix abnññ, rön, yaxmīdölöl. Krais anññ ññx ññgön wöröxön höbkal öbīlōñ aku mī, God rīb madmag yuö ana nugumīn pīx i mīdöl. Rīb akwör nugwön röbö yaxmīdöla. God nuñ mönō ölisö ma yad ññgōñ aku maku. ²² Krais nuñ wöröxön öbīlōñ, mögöññ adöx yöd röul adö kau sō yöraku wöluön, God imag mīrīx pīlō adö mīda nugwön ejol bla aipam, ap ölisö mīdöi bla aipam, magalīg mo nuñwa mīdöia.

4

Ömörö pī girön, mag gwogwo hödyöbö rol aku röböxnīm

¹ Krais mīxīñ nuñwa ölinñ höb diba pōñ aku, an kwo algör ör ölinñ höb pīññ, rön, rīb akwör yōx nugu gör mījōña. Aku agapīm: nöbö mö mīxīñ ññña ölinñ höb diba pōi bla, ap kib mag gwogwo cīññ, rön, rīb aku yōx nugwölöi. ² Wop aku ila ññgön, wop pōdiöm mögöññ il kī mīxīña alīg mījñññ aku, God nugwo wä cön adakwör cīññ, rön, madmag ññña keir öbiön adaku reñīm. ³ Ñññ höd nöbö mö God Mönō nugw pīmīdölöi bla röxg mīdmīdmä. Rīb gwogwo yōxön, mö kib nöbö kib rön, röbö ölisö ññmön u pīlōn, ap mīga ödöriö ññmön, amñör rön, ap inakmönö God höjöpalmījñññ, rī ap pī-aku, höjöpāl gīr mīdmīdmä. ⁴ Jī weik, nöbö mö God Mönō pīmīdölöi bla, ñññ mīd rī abmīdöi aku nugwön, pōdpöd rīmīn an pīsañ mögum rön amñör rīmīdölöinñ, rön, ññgö yad höimöumīdöia. ⁵ Jī womiöx mīda, Nöbö Diba nöbö mö kömö mījōñ bla

aipam, nöbö mö mödö wöröxim bla aipam, agap apīm röi bla, pōdpöd rīmīn aliö alöinñ, rön, mönō diba yadañ, ñññ agap apīm röi bla magalīg nugwo yad wöxnö ññgōña. ⁶ Nöbö mö magalīg wöröxöi akuyöbö wöröxön, mīxīñ aku añadö līdu līl rī pīññ, jī inöm piaku duön, God kömö rīg mīd mag akuyöbö ñññ kwo algör kömö mījōññ, rön, Krais mönō mag wä aku nöbö mö mödö wöröxim piaku ññgö yad nölōña.

God mabö anññ adö hörīrör yad ññgmīd aku, rī rī abnñña

⁷ Womiöx mīda, ap agapīm mīd akuyöbö magalīg hölögīpība rīmīda. Makwam, rībyōx nugw rī abön, tar mīd rī abön, God höjöpaiōña. ⁸ Mönō dib ödöriö aku, ñññ Krais nöbö mö öim öim nuö nuö mī madmag ññg gīr mījōña. Ñññ nuö nuö madmag ññg gīr mījōñ aku, nöbö mö bli ap kib mag gwogwo rön ññgö wop mīga akwör rī gwogwam rīmījōñ aku, ñññ nugwön rīmgor röböxōña. ⁹ Krais nugw pōi nöbö mö bli ram ññgö hömīdñ, ññgö pīkai nöbö bīlīm ram na höinñ, rön, yadmījñ; ññgö yad wahax pōña. ¹⁰ God nöbö mö ögwö yōxön pī rī abön, ññgö ap wä hörīrör nölmiöla. God ap wä ññgö nöl aku, ññgor yōi, haul nöbö mölōu nöbö Krais nöbö mö nuñwa mīdöi piaku ññgö magalīg algör ör rībyōx nugwön ññgö ap wä aku nōla. Makwam, God ññgö ap wä nöl aku nugwön, haul nöbö mölōu nöbö akuyöbö pī ösös rī rī abōña. ¹¹ God ññgö ap wä nōlañ, ñññ nöbö mö akuyöbö ññgö yad nöiōñ aku, rībyōx nugw rī abön, God Mönō wä aku ödöriö akwör yad nöiōña. God ññgö ap wä nōlañ, ñññ nöbö mö bli mabö rī nöiōñ aku, God ññgö ölisö nuñwa nölmiö aku pōn, nöbö mö akuyöbö ññgö mabö rī nöiōña. Almījōñ aku, ññgö Jisas Krais nöbö mö nuñwa mīdöi aku nugwön, ñññ God ib nuñwa yadññ bīl sō diōña. Jisas Krais, Nöbö ölisö ödöriö akwör, nugwo rī ablañe rī girön, ib nuñwa öim öim yadññ bīl sō duañ. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Krais nöbö mö nuḡwa m+doi aku nugwön, ñigö ömörö p+ nöiöña

¹² Haul hödpig nöbö n+ wä bla. Ñiḡ Krais nugwo c+rip gö ñigöñiḡönö röböxöñiḡö, rön, God nuḡ wop bli nugwogwo r+m+in an ömörö p+m+döla. Makwam, nöbö mö bli an+ḡ m+ öliḡ höb r+in alñö yönm+d akuyöbö p+ nölm+döi aku, pödpöd r+m+in an+ḡ alm+döiḡö, rön, r+ḡ aku yöx nugum+jeñ.

¹³ Krais nöbö mö nuḡwa m+döla aku m+, nugwo r+ḡ rim mag akuyöbö an+ḡ r+m+döiḡö, rön, wahax p+ ḡir m+d+ḡ, nuḡ mil wä mag nuḡ aliḡ hön wop aku, ñiḡ wahax p+ ḡir m+jöña. ¹⁴ Ñiḡ Krais nöbö mö nuḡ, me rön, ñigö yad höimöuöñ aku, wahax p+ ḡir m+jöña. God Inöma mil wä mag aku an+ḡ p+saḡ m+d aku nugwön m+, mag akuyöbö alm+döiḡö, rön, wahax p+ ḡir m+jöña. ¹⁵ Ñiḡ nöbäpö p+ḡ pal ñig+m+jeñ; ap kib p+m+jeñ; nöbö mö bli r+ ḡwogwam r+m+jeñ; nöbö hör kwo röi mag aku ñiḡ nugwön um p+inön, n+ yadm+d+ḡ akuyöbö aliö ali, rön, yadm+jeñ. Nöbö i aliö alaḡ, nugwo r+ ḡwogwam r+m+jöñ aku, ap nuḡ. ¹⁶ J+ ñiḡ Krais nugw pön nuḡ r+ḡ yadm+d mag akwör r+m+d+ḡ, ñigö ömörö nölm+jöñ aku, möigw hen. Krais nöbö mö nuḡwa m+döl aku m+, an+ḡ mag akuyöbö alm+döiḡö, rön, wä raḡ nugug+rön, God ib nuḡwa yad+ḡ b+l sö duaḡ. ¹⁷ Womiöx m+da, God nöbö mö mönö diba yajöna. Nuḡ ila ñigön nöbö mö nuḡwa keir mönö diba yajöna. J+ God nuḡ an nöbö mö nuḡwa keir mönö diba yajön aku, nöbö mö God mönö mag wä nuḡwa pölöi piaku ñigö mönö diba yadaḡ, ñiḡ pödpödiö m+jöñ?

¹⁸ God Mönö aku kai k+ton yadmä, “Nöbö mö God r+ḡ yadm+d mag akuyöbö r+m+döi piaku

öliöxön kömö diöña;
aku m+, nöbö mö God Mönö yöxölön,
ap kib mag ḡwogwo r+m+döi piaku,
ñiḡ pödpödiö kömö diöñ?” r+mä.

¹⁹ Makwam, God an+ḡ yad ñigöñ ömörö akuyöbö p+in+ḡ aku, r+ḡ m+ga yöxöin+ḡ. Nöbö Diba an+ḡ r+ ñigöñ aku, amnör ren, j+ nuḡ höd yadöḡ mag akuyöbö akwör an+ḡ

p+ ri abön+ḡö, rön, r+ḡ aku yöx nugwön, r+ ri ab ḡirön r+ḡ diöna.

5

Krais nugw pöi nöbö mö nugwid+x m+d+ḡ nöbö bla

¹ Krais nugw pöi nöbö mö nugwid+x m+d+ḡ nöbö m+döi bla, ñigö mönö yad+ḡa r+m+dla. Mabö ñiḡ r+m+döi akuyöbö, n+ algör ör Krais nugw pöi nöbö mö nugwid+x m+d+ḡ nöbö i m+dla. Krais öliḡ höb diba p+m+döḡ aku, n+ nugugu m+dma. God nuḡ Krais mil wä mag nuḡwa nöbö mö akuyöbö magaliḡ ñigö yabuön wop aku, n+ duön nugugu m+j+na. Makwam, n+ ñigö mönö k+ yad+ḡa r+m+dla. ² Nöbö hön sipsip ur+ḡ bla hön sipsip ñiḡ bla ur ri abm+döi mag akuyöbö, God nöbö mö nuḡ keir imag rol ñiḡa ñigöñ nöbö mö akuyöbö, ñigö nugwid+x m+d ri ab ḡir m+jöña. Nöbö mö bli ñigö God mabö c+nö rön yad gö gö r+m+d+ḡ, God mabö aku r+m+jeñ. R+ḡ ap bla p+in+ḡö, rön, God mabö aku r+m+jeñ. Wahax p+ ḡirön God mabö cöña. Alm+jöñ aku, God nugwo wä cöna. ³ An nöbö diba m+döl+ḡö, rön, God sipsip nuḡ akuyöbö ñigö yadyöxm+jeñ. Ñiḡ keir r+ ri ab ḡi m+d+ḡ, ñiḡ ñigö nugwön algör r+ḡ. ⁴ Ñiḡ aliö aliḡ, Sipsip Ur+ḡ Nöbö Dib aku hön, usaḡ öliö mea öim öim mil milöu ḡi m+jön aku ñigö ñigö nöiöna.

Ib ana keir p+rag wölöin+ḡ; r+ḡa paxdöriö akwör yöx nugun+ḡa

⁵ Mag aliö akuyöbö, ñiḡ ha nöbö piaku, Krais nugw pöi nöbö mö nugwid+x m+d+ḡ nöbö piaku r+ḡ yajöñ mönö akuyöbö yöxön mai diöña. Ñiḡ magaliḡ, Krais adö m+döi haul nöbö mölöu nöbö bla nugwön, ñiḡ nöbö mö ulul, an nöbö mö dib, me rön, r+ḡ aku yöx nugum+jeñ. God Mönö aku kai k+ton yadmä,

“God nöbö mö ib diba p+in+ḡö, r+m+döi bla, ñigö p+ ösös r+ ri aben;

j+ nöbö mö ib diba p+in+ḡö, r+m+dölöi bla, ñigö öḡwö yöxön, p+ ösös r+ ri abö,” r+mä.

⁶ Makwam, God Nöbö ölsö keiryöbö aku nugwo nugwön anau pön, rig yadmïd mag akwör cöña. Almijöñ aku, mai yad nigöñ wop aku, nuñ ran, ññ nööbö mö diba mijöña. ⁷ God nuñ keir ñigö rïbyöx nugwön nugwidix mid ri abmid aku nugwön, ññ ömörö mijön aku, magalig pi imag rol nuñwa nigöña.

⁸ Wop öim öim pïdïlu gör midön, nugw ri ab gir mijöña. Kwolmal nöbö ññ aku, kijaki, wöñö dib laiön mönö diba pön aulmid mag akuyöbö, nöbö mö bli öbix nimnö, rön, piaku piaku du hölu nugu girön, hö wölu hö pin dumida. ⁹ Kijaki almid mag aku, anör rimïdöl; Krais adö midöi haul nöbö mölöu nöbö ana mögörib piaku piaku magalig ññ pañ mag akwör rimïdö, rön, kijaki nugwo wöhö rön, Krais mönö wä aku nugw pi gö nigön ri gir mijöña. ¹⁰ God nöbö mö uliöxön, pi ösös ri ri abmid Nöbö aku, öim öim Krais nöbö mö nuñwa mijne, rön, mögörib wä mida ñigö yad nigöñ aku mi, wop ki ñigö ri gwogwam rim öliñ höb pimïdöia, ji mag ulul mïñi God nuñ keir hön ölsö nuñwa ñigö nölañ, ññ Krais nugw pi gö nigön, cïrip ri abön, nöbö mö ölsö nuñwa midön, mid ri aböña. ¹¹ God Nöbö ölsö aku nöbö mö akuyöbö magalig öim öim nugwidix midan! Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Mönö rïb mag bli

¹² Nöböhöd wä na Sailas pïsan midöla. Mönö ñigö yadmïdïl ki Sailas nuñ kai kitmidä nugwön ni köp metyöbö ki ñigö abna. Haul nöbö aku, rïb ni yöx nugumïdïl akuyöbö nuñ kwo algör yöx nugumida. Ñigö mönö ölsö yadön, mönö ulmidö kai kitmidïl pik, God nöbö mö uliöxib mag yuö ödöriö akwör kai kitmidla. Mönö ki, mönö mi ödöriö, me rön, nugu gör mijöña.

¹³ Krais nöbö mö nuñwa taun dib Babilon yörik midöi akuyöbö ñigö, “Midöin ä?” röia. God ñigö yad nigöñ mag aliö akuyöbö, nöbö mö piaku algör yad nigöña. Ha na Mak ñigö algör ör, “Midöin ä?” ra.

¹⁴ Krais adö midöi haul nöbö mölöu nöbö madmag nigölïñö, rön, nuö nuö wahax pi

girön, alguna bimil nimöña. Krais nuñ ñigö nöbö mö nuñwa midöi piaku magalig pi ri aban, ññ tar mid ri ab gi mijöña.

Pita köp agñiñ rıbyöbö kai kitöña

¹ Nı Saimon Pita, Jisas Krais mönö wä pön dub nöbö i. Nı mabö rıb nöbö nuñ i mıdla.

God an Jisas Krais anıñ kömö pön aku, nuñ Nöbö wä keiryöbö. Jisas Krais anıñ uliöxön rıb wä nölmın, an nugwo nugw pöla. Mag aliö akuyöbö, nuñ ñigö nöbö mö bla rıb wä nölmın, ñiñ kwo algör ör nugwo nugw pöi akuyöbö, ñigö köp ki kai kitmıdla. ² Ñiñ nöbö mö God aipam, Nöbö Dib ana Jisas aipam, ñigö nuarö hogwa rıbyöx nugugu mıdın, ñiñ ñigö ögwö yöxön, pı ösös rı ri abön nugwidıx mıdın, ñiñ öim öim tar mıd ri aböña.

God an pö, rön, nugwo cırıp ri abnım

³ An nöbö mö Jisas Krais adö mıdöl bla, ap kib mag gwogwo röböxön, nuñ rıg yadmıd mag akuyöbö akwör rı mıdıb maga ra. An Jisas Krais nugw pöl aku mı, Krais nuñ algör ör God mıdön, ölisö nuñwa akwör anıñ nölmın, an God Mönö rıg yadmıd mag akuyöbö akwör rı mıdıb maga ra. Nuñ Nöbö wä keiryöbö, Nöbö mil mag wä alıg mıda, jı nuñ anıñ rıbyöx nugwön, nöbö mö na keir mıdın, me rön, anıñ yad ñigöña. ⁴ Makwam, Jisas Krais ap wä ödöriö piaku anıñ nöla. Ñiñ ap wä wä nöł aku pön, rıb gwogwo mögörib il ki nugwön pın bırıb maga rı akuyöbö röböxön, God nuñ keir rıg mıd mag akuyöbö mıdıb maga ra.

⁵ Krais ñigö rıb wä nölmın, nugwo nugw pöia. Ñiñ Jisas Krais nugw pı gör mıdön, usüsör rön, nöbö mö akuyöbö pı ösös rı ri aböña. Ñiñ nöbö mö akuyöbö pı ösös rı ri ab gı mıdön, usüsör rön, Jisas Krais nuñ nöbö pödiöm mıd mönö ila nugw ri aböña. ⁶ Ñiñ Jisas Krais nuñ nöbö pödiöm mıd mönö ila nugw ri ab gı mıdön, usüsör rön, mıxıñ ñiña rıbyöx mag akuyöbö rımıjeñ. Ñiñ mıxıñ ñiña rıbyöx mag akuyöbö rölon, usüsör rön,

Jisas Krais nugwör rıbyöx nugwön nugw pı cıci ñigön, cırıp ri ab gı mıdön, nuñ rıg yadmıd mag akuyöbö akwör rı gır mıjöña. ⁷ Ñiñ Jisas Krais nugwör rıbyöx nugwön nugw pı cıci ñigön, cırıp ri ab gı mıdön, nuñ rıg yadmıd mag akuyöbö akwör rı gır mıdön, usüsör rön, haul nöbö mölöu nöbö piaku nuö nuö pı ri abmıdöi mag akuyöbö, Krais adö mıdöi haul nöbö mölöu nöbö ñiñ piaku nuö nuö pı ri aböña. Ñiñ Krais adö mıdöi haul nöbö mölöu nöbö ñiñ piaku nuö nuö pı ri ab gı mıdön, usüsör rön, Krais adö mıdöi haul nöbö mölöu nöbö ñiñ piaku nuö nuö madmag ñigöña. ⁸ Nı yörık mönö kai kai kai kitmıdıl ki, ñiñ ap akwör rıbyöx nugw ri abön, usüsör rön, rı ri ab gı mıjön aku, ñiñ Nöbö Dib ana Jisas Krais nuñ nöbö pödiöm mıdö, rı rıbyöx nugwön, mabö nuñwa rı ri abıñ, nuñ ap mag wä bli yaxöna. ⁹ Nı yörık mönö kai kai kai kitmıdıl ki, ñiñ bli ap aku nugweñ aku, ñiñ nöbö mö mämäg we röxgıb. God nuñ ap kib mag gwogwo rımıdim pıx kekkep aku örıx aböñ adaku uplöbön aliö alöia. ¹⁰ Makwam, haul nöbö mölöu nöbö nı bla. God rıb nuñwa keir yöxön, nı mai duön nöbö mö na mıdın, me rön, ñigö pa aku, ñiñ usüsör rön nugwo mai duön, nöbö mö nuñwa mıjöña. Aliö aiöñ aku mı, Krais mönö mag wä aku öim öim nugw pı cıci ñigön, rıp duön, röböxeñım. ¹¹ Makwam, Nöbö Dib ana Jisas Krais anıñ pı asıx ñig ri aböñ Nöbö aku hön, ñigö yad wahax pı gırön, nöbö mö nuñwa öim öim nugwidıx mıjön ram möl aku rag hö ñigön nugwidıx mıjöña.

God mönö yadıb nöbö bla, İnöm Leia ñigö rıba nölmın God mönö yad nölmä

¹²⁻¹⁵ Nı mönö yadmıdıl ki, ñiñ mödö nugwön pı ri ab gı mıdöia, jı nı öim öim ñigö yad gör mıjına. Nöbö Dib ana Jisas Krais nı, wöröxnañö, rön, wop yad ñigön aku igöp hö aku mı, mıxıña alıg mıdıl wop ki, nı usüsör rön, ñigö mönö ki yad gör mıjın aku, waiö. Aliö ain aku, ñiñ uplöbeñım; nı wöröxna jı ñiñ mönö ki nugu gör mıjöña.

¹⁶ An ñigö höd yadön, Nöbö Diba ana Jisas Kraiss keiryöbö röxgön ölisö maga alip hö, rim+ñ aku, haiwo kitib wä urm+doi akuyöbö yadölm+ñ. An keir höd mämäg ana keir Nöbö Diba ölo keiryöbö aku nugwön, mai ñigö yadm+ña. ¹⁷⁻¹⁸ Wop aku, an Jisas Kraiss p+san du pid lei yöraku midm+ñ nugugirön, Acö God mil wä mag nuñ aku hön, Jisas Kraiss iba p+rag wölön yadöña, “Nöbö ki Ha madmag yöbö waiö ni; nugwo nugumön ni mi wä rö,” röña. God nuñ aliö rim+ñ, an keir mönö nuñwa audiöx nugum+ña.

¹⁹ An keir God mönö nuñwa audiöx nugum+ñ aku mi, an nugwöla, God mönö yad+ib nöbö bla ñ+ñ yadim mönö aku, God mönö nuñ akwör yadmä; anadö p+ib mönö akwör yadmä. Ñ+ñ yadim mönö aku, p+xmaga yuö bö hötikö urön n+gim, an+ñ mila abm+id mag akuyöbö rim+da. Mila ab g+ib akwör duön ruö löuba rim+ñ nugugirön, gupö pogul+da wöl han madmag yuörib ñ+ñ kwo nugwöña. Röpin hön aku, ruö anadö röx mag akuyöbö cöna. ²⁰ Ni mönö yadm+id ki nugw ri aböña: God mönö yad+ib nöbö bla God Mönö nuñwa kai kitön yadim mönö aku nugwön, an rib ana keir yöx nugwön mönö ila nugub maga n+göl. ²¹ God mönö yad+ib nöbö bla God mönö aku yad+iba, ñ+ñ keir r+byöx nugwim adaku yadölim; Inöm Leia nuñ ñ+gö r+ba nölm+ñ nugugirön, God mönö yadmä.

2

God Mönö yad nölm+idöl+ñö, rön, mönö inakmönö hörön yad nölm+idöia

¹ Maduar ör nöbö bli, God mönö yad nölm+idöl+ñö, rön, nöbö mö Isrel ñ+gö mönö inakmönö hörön yad nölm+idmā. Höd alim mag akuyöbö, wopik algör nöbö mö bli alebö ñ+ñ aku midön, mönö inakmönö hörön yad nölm+ñ, nöbö mö bli inakmönö ñ+ñ aku nugub maga ra. Nöbö Diba ñ+gö wobön höbkal pön aku, nuñ Nöbö Diba yöi, me rön, yad höimöuöña. Ji ñ+ñ inakmönö hörön aliö aiöñ aku, God nuñ ran,

rimgör painö mi ölin höb diba pöña. ² Ñ+ñ mi ödöriö ri gwogwam rim+idöia. Kraiss adö midöi nöbö mö m+ga akwör mönö inakmönö ñ+ñ aku pön, algör cöña. Alm+jöñ aku, nöbö mö bla nugwön, ödöi kömö dub aku wobön b+cep wölwöl cöña. ³ R+g ap bla pin+ñö, rön, ñ+gö inag inag inakmönö hörön yajöña. Aliö aiöña, ji God nuñ maduar ör nugugu gör midm+da. Nuñ ñ+gö mönö diba yadön p+il pal n+g+ba rim+da. ⁴ God ejol ap kib mag gwogwo rim bla ñ+gö ulöm möl gwogwo bö abön, nag ölisö n+g g+im ñ+ñ p+xmaga yuö yöraku midön, God mönö diba yad+ib wop aku pöx midöia. ⁵ Maduar ör nöbö mö God nugwo röböxim piaku, nuñ ñ+gö ögwö yöxölön. Nuñ rim+ñ, ruö diba pilön bana wöl+im, nöbö mö ri gwogwam rim+idim bla magal+g röbö n+imön wöröx pörmā. Nöbö nagö Noa nöbö mö bla ñ+gö, God r+g yadm+id mag akuyöbö akwör c+ne, röña. Makwam, God nuñ Noa aipam, nöbö mö nuñwa akuyöbö m+ij sö piaku aipam, ñ+gör nugwid+x midön kömö pöña. ⁶ God Mönö r+g yadm+id mag akwör reñ nöbö mö akuyöbö ni ñ+gö r+g c+ñ mag akuyöbö nugwön, nöbö mö piaku magal+g nugw ri ab+ñ, me rön, God nuñ r+ñ pina adöx yöd röul adö kau sebö röd abm+ñ, pinön Sodom Gomora nöbö mö piaku ñ+gö anadö yön b+cum duöña. ⁷ Mö kib nöbö kib rön midön, mi mag gwogwo rim+idim aku nugwön, Lot nuñ rib diba yöx nugu g+ir midön aku, God nugwön nugwo kömö pöña. ⁸ Lot nöbö wä mib+il ñ+ñ yöra midön, wop pan pan öim öim ñ+ñ God lo mönö röd abön ap kib mag gwogwo rim+idim aku mämäga nugwön, mönö gwogwo yadm+idim aku audiöx nugum+ñ, nuñ mi ip+it midöña. ⁹ Nuñ höd aliö alön mag aku nugwön nugwöla, ömörö pödpödiö hön, Nöbö Diba nuñ nöbö mö God Mönö r+g yadm+id mag akwör rim+idöi akuyöbö, ñ+gö nugwid+x midön kömö p+ib maga ra. Ji nöbö mö God Mönö r+g yadm+id mag akwör rim+idölöi piaku, ñ+gö nag n+gm+ñ, ömörö p+ g+irön, mönö diba yad+ib wop aku pöx m+jöña. ¹⁰ Mö kib nöbö kib rim+idöi piaku, mönö

1:17-18: Mat 17:5 **1:21:** 2Tim 3:16; 1Pit 1:11-12 **2:1:** Mat 24:11; Jud 4 **2:4:** Jud 6 **2:5:** Jen 6-8; 2Pit 3:6 **2:6:** Jen 19:24; Jud 7 **2:7:** Jen 19:1-16 **2:10:** Jud 7-8,16

dib keiryöbö ödöriö nugwöña. Nöbö mö dib ñigö nugwidix mïdöi bla, mönö ñiña nugwölön, rïb ñiña keir hö akuyöbö rïmïdöi nöbö mö bla aipam, mönö dib keiryöbö ödöriö nugwöña.

God Mönö yad nölmïdölïñö, rön, mönö inakmönö hörön yad nölmïdöi nöbö piaku, ipöxön anau pölön, nöbö mil wä keiryöbö aliğ adöx yöd röul adö kau sô mïdöi piaku ñigö amnör yad höimöumïdöia. ¹¹ Ejol bla mag aliö röloi. Ejol bla ñiñ mi nöbö ölisö mïdöia, jï ñiñ Nöbö Diba mämäg il nuñ yöraku nöbö piaku ñigö yad höimöuölöi. ¹² Jï God Mönö yad nölmïdölïñö, rön, mönö inakmönö hörön yad nölmïdöi nöbö piaku, urap döuyö bla rïba mïdöl amnör rïg rïmïdöi mag akuyöbö rïmïdöia. Mönö yadmïdöi aku ila nugwölöi, jï ñiñ hör amnimab mönö gwogwo ödöriö yadmïdöia. Aliö almïdöi aku, urap döuyö meñ cïxmïn rïg pïmïd mag akuyöbö, ñigö cöna. Wöröxöña mï. ¹³ Ñiñ nöbö mö bla öliñ höb pï nölmïdöia, jï ñiñör keir öliñ höb pöña. Ñiñ mag gwogwo rï gïrön, mil kï ap diba nïm gïrön, röbö ölisö nïm gïrön, amnimab rïp duön, möigw yöxmïdölöi. Nöbö mö piaku hön ñigö pïsañ mögum rön ap nïmmïdöi aku, ñiñ madmaga öbiön aku amnimab rïp diöña. Aliö almïdöi mag aku, uj höpebö röxg nïgmïda. ¹⁴ Ñiñ öim öim mö kib pön, nöbö kib pïñö, rön, mämäga nuguguba akwör yönïdöia. Nöbö mö Krais nugwo cïrip ri abmïdölöi bla, ñigö inakmönö hörön rïp hön ñigö pön pïxïp ñiñ adö dum, ñiñ kwo algör ap kib mag gwogwo rïmïdöia. Ap piaku ap an akwör mïdan, me rön, rïb akwör yöx nugumïdöia. God nuñ mï rï gwogwam rïmïdöi aku nugwön, ñigö painjö mï öliñ höb diba pï nöliña rïmïda.

¹⁵ Ñiñ ödöi ödöriö adaku röböxön, ap kib mag gwogwo rïñö, rön, rïb akwör yöx nugumïdöia. Nöbö Beo ha nuñwa Belam röñ mag akuyöbö akwör rïmïdöia. Belam rïg ap bla pïnö, rön, mï rï gwogwam röña. ¹⁶ Hön donki bla mönö pïmïdölöi aku, jï

donki nuñ aku, nöbö rïg mönö pïmïdöi akuyöbö Belam nugwo yadyöxmïn, inakmönö hörïba rïmïdöñ aku röböxöña. Makwam, Belam rï gwogwam röñ aku, God nuñ Belam yadyöxöña.

¹⁷ Wop bli, röbö unba duön nugumïn, röbö möl umïda lei wa. Wop bli ruö pïliña rïmïn, hödal diba hön ruö palïli rï pön dumïn, ruö pïlöl. Mag aliö akuyöbö mï, nöbö inakmönö hörïb nöbö bla, God Mönö yad nölmïdölïñö, rïmïdöia. Aliö alöi aku, God ñigö pïxmag yuö piaku yad aböna.

¹⁸ Nöbö piaku, ib ñiña keir pïrag wölön yadöia, “An mai duön, madmaga öbiön mag aku amnör cïne,” röia. Nöbö mö bli höd nöbö nugub ñiñ bla pïsañ yönön, rï gwogwam rön amnimab rïmïdmä, jï mai rïb wä yöxön mag gwogwo aku röböxön, womiöx mïd ri abïba rïmïdöia. Jï nöbö gwogwo piaku duön, nöbö mö wopik womiöx mïd ri abïba rïmïdöi bla rïb gwogwo nölmïn, ñiñ ödöi wä aku röböxön, höuöilön, iswob mag gwogwo akuyöbö rïmïdöia. ¹⁹ Nöbö gwogwo piaku yadöia, “Ñiñ madmag öbiön mag aku amnimab cïne,” röi aku, jï nöbö gwogwo bla ñiñ keir ap kib mag gwogwo rïb mag aku nag mabö rïb nöbö mö röxg mïdöia. Nöbö bli hön, nöbö bli pïsañ nuö pïlön nag nïgöñ aku, ñiñ nag mabö rïb nöbö ñiña mïjöña. Mag aliö akuyöbö, ap kib mag gwogwo rïb mag aku, nöbö mö bli pïsañ nuö pïlön nag nïgön aku, ñiñ ap kib mag gwogwo mag aku nag mabö rïb nöbö mö röxg mïjöña. Nag mabö aku rïp duön, hör mïdïbä maga nïgöl. ²⁰ Nöbö Dib ana Jisas Krais anïñ kömö pï Nöbö aku, ñiñ höd nugwo nugw pön, nöbö mö pïsañ yönön mag gwogwo mögörib il kï rïbyöx nugwön amnimab rïmïdim bla röböxön, mïd ri abmä. Jï mai ñiñ höbkal duön, ap kib mag gwogwo höd rïmïdim adaku höuöil diöñ aku, höd gwogwam mïdmïdim akuyöbö yöi, wopik mï gwogwo ran mïjöña. ²¹ Kömö mïdïb mag aku nugwölöyïx aku, wä röxa. Jï God ñigö yadöñ mönö wä aku nugwön, mai röböxöñ aku, mï rï gwogwam cöña. ²² God ñigö yadöñ mönö wä aku nugwön, mai

röböxöñ nöbö mö akuyöbö, ñiñ mönō mös maduar ör yadim mag akuyöbö rîmîdöia. Mönō mös hogw aku i yadmä, “Wöñö bla höjōxōn höuöil hōn, ap höjōx nîgōñ pîd aku nîmōñiñö,” rîmä. Mönō i piñö yadmä, “Hōn bla röbö yax nōlōn, lug nîgōn höuöilmel cōñiñö,” rîmä.

3

Jisas mai höuöil hōniñö, rōn, rîbyōx gîba alig mîjōña

¹ Nöbö mö madmag yöbö nî bla. Ñîgō köp i hōd kai kî abma. Weik köp yonyöbö kî ñîgō kai kîtmîdla. Köp mös jî ila panyöbö iör. Nî ñîgō köp yonyöbö kai kîtmōn, ñiñ köp hōd nugwim mönō aku nugw ri abōn, rîbyōx nugu gör mîjîñö, rî rîbyōx nugwōn, ñîgō köp yonyöbö kî kai kîtmîdla. ² God nuñ keir mönō yadîb nöbö lei nuñ bla yad nîgmîñ, ñiñ maduar ör mönō nuñwa yad nōlmîdmä. Kōmō Pîb Nöbö an, Nöbö Dib an aku, nuñ keir mönō wä pōn dub nöbö nuñwa yad nîgōn, ñiñ mönō ölisö yadōn aliö cîne, rōñ mönō aku yad nōlmîdöla. Mönō akwör, ñiñ maduar ör yad nōlim mönō aku, an wopik yad nōlmîdöl mönō aku, nugugu mîjne, rōn, ñîgō köp kî kai kîtmîdla.

³ Makwam ap diba yadmîdîl kî nugwi. Wop maiyöbö mîdöl aku mî, nöbö mö rîb gwogwo ñîña keir rîg yōx nugwōi mag akuyöbö akwör rîmîdöi piaku, bli hōn Jisas Kraiss mönō wä nuñ aku yad höimōuōn yajōña, ⁴ “Hōnō, rōn, mönō yad nîgōñ nöbö aku, mōl kaiyöbö hōn? Nöbö mö hödyöbö piaku mîdmîñ nugugîrōn, hōnō, rōña. Nöbö mö piaku wörōx pōrmä jî nuñ hōl. Ap magalîg maduar ör rî nîgōñ wop aku rîg mîdōñ akwör mîdö,” cōña. ⁵ God maduar ör mönō akwör yadîm, adōx sō nîgmî, röbö lîlî rî adadō dum, mögōrîba mîbîl bö nîgōña. God alōñ mag aku, ñiñ nugw ri abōia, jî ñiñ nugwogwo röbōxōia. ⁶ God mönō pañ mag akwör yadmîñ, röbö piaku hōn, hōd mîdōñ mögōrîb ap blaku yuō abmîñ, añadō gwogwo rōña. ⁷ God mönō pañ mag

akwör yadmîñ, adōx yōd rōul adō kau sō aipam, mögōrîb il kî aipam, wopik mîd ri ab gî mîda. Jî mai, God mönō pañ mag akwör yadāñ, nöbö mö God Mönō rîg yadmîd mag akuyöbö rîmîdölōi piaku ñîgō mönō diba yadōn öliñ hōb diba pî nōiōn wop aku, adōx sō aipam mögōrîb il kî aipam rîñ urāñ añadō yōñōna.

⁸ Nöbö mö madmag yöbö nî bla. Mönō i uplōbîbä maga ra. An wop panyöbö i nugwōla, jî Nöbö Diba nuñ nugumîñ kîm mîga nîga. An kîm mîga akwör iñ wōd nugwōla, jî Nöbö Diba nugumîñ wop panyöbö i nîga. ⁹ Makwam, Nöbö Diba nuñ, hōnō, rōn, yadkap hōl aku, nöbö mö bli mönō akwör yadōn röbōxōi mag akuyöbö rîmîdöl; nöbö mö ap kib mag gwogwo rōn, rîñ yuō hōr yōnmîd mōl bö duba rîmîdöi bla, bli añadō wörōxeñ, ñiñ magalîg nî adō hōñ ñîgō kōmō pîñö, rōn, Nöbö Diba nuñ ñîgō pōx gör mîda.

¹⁰ Nöbö Diba hōn aku, nöbö ap kib pîb bla ñîgō nugugu mîdîm hōlōi mag akuyöbö alîp hōna. Wop aku, bu gîgî diba rî mîlkap nîgañ nugugîrōn, mîjōi adōx sō yōm cōna. Gupō ap agap apîm adōx sō mîd piaku rîña yōnañ, mögōrîb il kî ap agap apîm mîd piaku magalîg aipam yōñōna.

¹¹ Mai wop aku ap piaku magalîg aliö yōñōniñö, rōn, ñiñ wopik rî ri abōñiñōnō amñîmab rîmîjōñ? Wop diba wōxnō nîgîba rîmîd aku rîbyōx nugwōn, God Mönō rîg yadmîd mag akuyöbö akwör rōn, nöbö mö lei nuñwa mîjōña. ¹² God wop dib nuñ aku rîmgör hōniñö, rōn, mönō wä nuñ aku nöbö mö akuyöbö ñîgō yad nōl gör mîjōña. Wop aku, rogwl, gupō, ap adōx sō piaku magalîg, rîñ yōnañ röbö rōjōna. ¹³ Jî God nuñ adōx yōd rōul adō kau sō aipam, mögōrîb il kî aipam, yonyöbö rî nîgnō, rōn, mönō yad nîgōñ aku pōx mîdöla. Ram yonyöbö aku, nöbö mö God pîsañ mîdōn nuñ rîg yad mag akwör rîñ diōna.

¹⁴ Makwam, nöbö mö madmag yöbö nî bla. Nuñ hōniñö, rōn, pōx mîdöi wop kî, rîba yōx nugw ri abōn, God

mämäg il nuṇwa nöbö mö hölul mɪdöl, nöbö mö mönō mɪdöl akuyöbö mɪdön, nugwo pɪsaŋ nɪgiō nɪgön mɪjnɪŋö, rön, rɪŋ duan mɪ, nuṇ hön ñɪgö nugwan, mɪ wä cōna. ¹⁵ Makwam nuṇ yadkap höl aku, ñɪŋ rɪbyōx nugwön, ñɪgö nöbö mö bli kwo nɪ adō höŋ, nɪ kömö pɪnō, rön, pōx mɪda. God nuṇ nöböhöd madmag yöbö ana Pol nugwo rɪb wä nölmɪn nugugɪrön, ñɪgö köp kai kitön, mönō paŋyöbö aliar yadōŋa. ¹⁶ Pol mönō nuṇwa kai kitön aku, köp nuṇ kitön bla magalɪg mönō paŋ adakwör mɪda. Pol köp nuṇ bla mönō mɪŋi rɪ öliōxön nuguba mɪd aku um bli kwo yadōŋa. Nöbö mö God Mönō nugwölön, Krai nugwo cɪrɪp rɪ ab gɪ mɪdölöi bla, Pol mönō mɪŋi rɪ öliōxön nuguba mɪd aku nugwön, pɪ höuöilön inakmönō um bli hörön yadmɪdöia. God Mönō nöbö bli kai kitim aku, ñɪŋ kwo algör ör mönō aku nugwön, pɪ höuöilön inakmönō um bli hörön yadmɪdöia. Aliö almiḁöi aku, God mönō diba yajön wop aku ödöi ñɪŋ kömö dub i mɪden.

¹⁷ Makwam, nöbö mö wä nɪ bla. Ñɪŋ mönō kɪ mödö nugwöi aku mɪ, nugw rɪ abōña. Ñɪŋ wopik Krai nugwo cɪrɪp rɪ ab gɪ mɪdöia. Jɪ nöbö mö bli hön, inakmönō hörön yadmɪn, ñɪŋ kwo algör ör rɪb gwogwo yōxön, ñɪŋ rɪ gwogwam rɪmɪdöi mag akuyöbö pɪsaŋ rön, hö pɪn bɪrɪb maga ra. ¹⁸ Makwam, Nöbö Dib ana Jisas Krai nöbö mö kömö pɪmɪd mönō aku aipam, nuṇ nöbö mö uliōxön pɪ ösös rɪ rɪ abmɪd mönō aku aipam, Jisas Krai nuṇ keir aipam nugw rɪ abnɪŋö, rön, rɪb aku yōx nugu gɪr mɪdɪŋ. Nöbö Dib ana ib nuṇwa öim öim yadɪŋ bɪl sö duan! Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Jon köp agñiŋa kai kitöŋa

God Mönö Kömö aku

¹ Mögörib maduar ör ri nigölön wop aku, Mönö Kömö aku midöŋa. Ji nuŋ keir mai wop ki ör hön mönö yadmın, an audiöx nugwön, nugwo keir mämäga nugwön, imaga pi nugumŋa. Ni Mönö Kömö aku nagö yadiba rimidla. ² Nuŋ öim öim kömö mid Nöbö aku nöbial mixeliñ nigön wöxnö hön aku, mämäg ana nugumŋa. Kömö öim midib Nöbö aku, Acö pisanj midön mögörib il ki hön wöxnö nigmin, mämäg ana keir nugwo nugwön, mönö ma aku ñigö yadmüdöla. ³ Ap agap apim mämäga nugwöl aku, mönö kai kai audiöx nugwöl aku, ñiŋ aipam yadmüdöla. An Acö God Ha nuŋwa Jisas Krai nuarö hogwa pisanj nigio nigön midöla. Makwam, ñigö mönö ki yadmön, ñiŋ nugwön nugw pin, an magaliŋ God nuarö hogwa pisanj nigio nigön mijniŋa. ⁴ Aliö almiŋöñ aku, an wahax pinŋa. Rib aku yöx nugwön, ñigö mönö ki kai kitmidöla.

God nuŋ Mila

⁵ Jisas Krai anŋ yadmın nugwöl mönö aku ñigö yadiba rimidla. God nuŋ mila; nuŋ pixmaga aliŋ midöl. ⁶ God pisanj nigio nigön midölŋö, cinŋ aku, ji ap kib mag gwogwo rip duön, cicibö yuö yönmiŋniŋ aku, an mönö inakmönö hörön, God Mönö rig yadmıd mag akuyöbö rööl. ⁷ Ji God mil wä öim öim midmıd mag akuyöbö, an mil wä nuŋ adö mijniŋ aku, an haul nöbö mölöu nöbö Jisas nugw pöi bla pisanj nigio nigön midŋ, Ha nuŋwa Jisas hañ nuŋ aku ap kib mag gwogwo rimıdöl pix kepkep aku magaliŋ örix aböna.

⁸ Ap kib mag gwogwo bli röiniŋö, cinŋ aku, inakmönö hörön yajniŋa; God Mönö mag ma madmag yuörib an kwo midöl.

⁹ Ji an ap kib mag gwogwo rimıdöl aku, God nugwo yad wöxnö nigniŋ aku, nuŋ öim öim rig yadmıd mag akwör rön, öim öim mag ödöriö akwör rimıd mag akwör

rön, ap kib mag gwogwo rimıdöl piaku nugwön röböxön, pix kepkep an aku magaliŋ örix ab pöcöna.

¹⁰ Ap kib mag gwogwo bli röiniŋö, cinŋ aku, God nuŋ inakmönö hörön yadmıd, cinŋa; God Mönö mag wä nuŋ aku madmag yuörib an kwo midöl.

2

Krais an ñöx nigön nuŋ keir Nuö nuŋwa höjöpal ur nölöŋa

¹ Halöu ha ni bla. Ñiŋ ap kib mag gwogwo rimijeñiŋö, rön, ñigö mönö ki kai kitmidla. Ji ap kib mag gwogwo rimijöñ aku, Jisas Krai öim öim mag ödöriö akwör rimıd Nöbö aku, nuŋ anŋ ri nölon Nuö nugwo yadön, ap kib mag gwogwo rimıdöi aku nugwön röböxanö, rimıda. ² God nuŋ ap kib mag gwogwo rimıdöl bla nugwön, anŋ pad hör piaku aböxa. Ji Jisas Krai nuŋ keir ap kib mag gwogwo rimıdöl piaku bi katlö watlö um sö mixeliñ nuŋwa keir pön wöroxön, ap kib mag gwogwo rimıdöl pix kepkep aku magaliŋ örix aböŋa. Ji ap kib mag gwogwo an akwör wöhö; nöbö mö mögörib adadö piaku piaku magaliŋ ap kib mag gwogwo rimıdöi pix kepkep aku örix aböŋa.

³ God Mönö rig yadmıd mag akuyöbö rimijniŋ aku mi, an nuguniŋa, an mi God nugwo nugwöla. ⁴ Nöbö i, God nugwo nugölö, cön aku ji God rig yadmıd mag akuyöbö ren aku, nuŋ inakmönö hörön yajöna; mönö mag mi aku madmag yuörib nuŋ kwo midöl. ⁵⁻⁶ Ji nöbö mö God Mönö rig yadmıd mag akuyöbö rimıdöi piaku, ñiŋ God nugwo mi madmag nigmiđöia. God pisanj nigio nigön midölŋö, rimıdöi, nöbö mö bla, Jisas rig rimıd mag akwör cöña. Nuŋ rig rimıd mag akwör cinŋ aku mi, an nuguniŋa, God yuö kwo midöla.

Nuö nuö madmag nigöña

⁷ Nöbö mö madmag yöbö ni bla. Mönö kai kitmidil ki, mönö yonyöbö yoi; mönö maduar ör yadim midmıd mönö aku mödö nugwöia; mönö hödyöbö akwör

nɪ wopik ñigö yadmɪdla. ⁸ Jɪ mönö ñigö kai kɪtmɪdɪl kɪ mönö yonyöbö mɪda. Jisas Krais rɪmɪdön̄ aku nugwön, mönö yonyöbö aku mönö mɪ, me rɪmɪdöia. Ñɪɲ nübö mö bla rɪmɪdöi aku aipam nugwön, ñɪɲ kwo algör ör, mönö yonyöbö aku mönö mɪ, me rɪmɪdöia. Pɪxmag aku wopik mödö hölögɪpɪba rɪmɪda; mil mag mɪ aku mödö mila abmɪda.

⁹ Nübö mö, mila mɪdölɪɲö, rön, haul nübö mölōu nübö ñɪɲ bli mɪ rɪb gwogwo yöxmɪdöi bla, ñɪɲ pɪxmag yuö mɪdöia.

¹⁰ Jɪ haul nübö mölōu nübö ñɪɲ bla madmag ñigöi bla, mila mɪdöia. Mil akuyöbö yönön, hö pɪn paleñ. ¹¹ Nübö mö haul nübö mölōu nübö ñɪɲ bli mɪ rɪb gwogwo yöxmɪdöi bla, ñɪɲ pɪxmag yuö mɪdöia. Ñɪɲ pɪxmag yuö mɪdɪm, mämäg ñɪɲa mödö we wöla nugwön pɪxmag yuö yönön, pikai dumɪdöi aku nugwölöi.

¹² Jisas Krais nuɲ wöröxön̄ aku mɪ,

God ap kib mag gwogwo rɪmɪdöi aku nugwön rüböxa.

Aku, nɪ ñigö halōu ha madmag yöbö nɪ bla mönö kɪ kai kɪtmɪdla.

¹³ Ñɪɲ nübö dib bla,

Jisas Krais maduar ör mɪdön̄ wopik mɪd aku,

nugwo mödö nugwöi aku mɪ,

nɪ ñigö nübö dib mönö kɪ kai kɪtmɪdla.

Ñɪɲ ha nübö bla,

Nübö Gwogwo aku nugwo

yödɪlō ñɪɲa moa mödö ñigöi aku mɪ,

nɪ ñigö ha nübö mönö kɪ kai kɪtmɪdla.

Ñɪɲ halōu ha madmag yöbö nɪ bla

Acö nugwo mödö nugwöi aku mɪ,

nɪ ñigö halōu ha madmag yöbö nɪ bla mönö kɪ kai kɪtmɪdla.

¹⁴ Ñɪɲ nübö dib bla,

Jisas Krais maduar ör mɪdön̄ wopik mɪd aku,

nugwo mödö nugwöi aku mɪ,

nɪ ñigö nübö dib mönö kɪ kai kɪtmɪdla.

Ñɪɲ ha nübö bla,

God Mönö kömö aku

madmag yuö ñɪɲ kwo kömö mɪdan̄, ñɪɲ ususör rön,

Nübö Gwogwo aku nugwo

yödɪlō ñɪɲa moa mödö ñigöi aku mɪ,

nɪ ñigö ha nübö mönö kɪ kai kɪtmɪdla.

Ap mögörib il kɪ madmag ñigmijeñ

¹⁵ Krais nübö mö nuɲwa mɪdölöi piaku rɪmɪdöi mag aku cɪnɪɲö, rön, rɪb aku yöx nugumijeñ. Rɪb ñɪɲa ap mögörib il kɪyöbö duön wob ñigmɪn, ap piaku madmag ñigöñ aku, ñɪɲ Acö nugwo rɪbyöx nugub ada uplōbön, nugwo madmag ñigeñ. ¹⁶ Nübö mö ap mögörib il kɪ rɪbyöx nugumɪdöi bla, mɪxɪñ ana ap kib mag gwogwo rɪbyöx mag akwör cɪnɪɲö, rön, ap agap apɪm mämäga nugwöñ bla, kib pɪnɪɲö rön, ap mɪga akwör pön, ib diba pɪnɪɲö, rön, rɪbyöx nugumɪdöi mag akuyöbö rɪm dumɪda. Acö ñigö rɪba nölɪmɪn alölöi; mögörib il kɪ ap bla rɪbyöx nugwön alöia. ¹⁷ Mögörib il kɪ aipam, ap agap apɪm mögörib il kɪ rɪba pɪxɪp du piaku aipam, yöm rɪba rɪmɪda; jɪ nübö mö God rɪg yadmɪd mag akwör rɪmɪdöi bla öim öim mɪjōña.

Krais nugwo mɪ rɪb gwogwo yöx nugumɪdöi nübö bla

¹⁸ Halōu ha madmag yöbö nɪ bla. Wop maiyöbö aku womiöx mɪda. Krais Nugwo Höxmɪd Nübö aku hönɪɲö, rɪmä, aku nugwöia. Weik Krais nugwo höxmɪdöi nübö mö bla mɪga mɪdöi aku mɪ, an nugwöla wop maiyöbö aku womiöx mɪda.

¹⁹ Nübö mö Krais nugwo ölisö wölɪm nugumɪdöi piaku, an pɪsan̄ mögum rön, mai rüböxön̄ rɪɲadö dumä; an pɪsan̄ mögum rɪmä, jɪ an pɪsan̄ ñigiö ñigön mɪdölɪm. An pɪsan̄ ñigiö ñigön mɪdöyɪx aku, anɪɲ rüböxön̄ rɪɲadö duölöyɪx. God nuɲ keir rɪmɪn, ñɪɲ rɪɲadö dumä. Aku agapɪm: God aliö alön̄ aku mɪ, an nugwöla nübö mö rɪɲadö dumä nübö mö piaku an pɪsan̄ ñigiö ñigön mɪdölɪm.

²⁰ Jɪ Krais nuɲ Inöm Leia yad abmɪn hön ñigö pɪsan̄ mɪd aku, ñɪɲ magalɪg God Mönö ma aku nugwöia. ²¹ Ñɪɲ Jisas Krais mönö ma aku nugwölöiɲö, rön, ñigö mönö kɪ kai kɪtmɪdöi; ñɪɲ mödö nugwöia. Jisas

Krais mönō ma aku, mönō inakmönō i mīdōl.

²² “Jisas nuṇ Mesaia yōi,” cōn nōbō akwōr nuṇ nōbō mönō inakmönō hörīb nōbō. Aliō alōn aku, nuṇ Acō aipam, Ha aipam wōhō cōna. Nōbō maku nuṇ Krais Nugwo Höxmīd Nōbō aku. ²³ Nōbō mö Jisas nuṇ God Ha yōi, me rīmīdōi bla, ñiṇ Nuō nuṇwa nugwōlōi. Nōbō mö Jisas nuṇ God Ha nuṇwa mīdō, rōn, yad wōxnō ñigmīdōi bla, ñiṇ Nuō nuṇwa aipam nugwōia.

Inōm Leia nuṇ Krais mönō ma aku ñigō yad nōiōna

²⁴ Hōd nugwim mönō aku madmag yuōrīb ñiṇ kwo pī ri ab gīr mījōña. Hōd nugwim mönō aku madmag yuōrīb ñiṇ kwo pī ri ab gīr mījōñ aku, God Ha pīsaṇ ñigō ñigōn mīdōn, Nuō pīsaṇ ñigō ñigōn mīdōn mījōña. ²⁵ Anīṇ mönō ma yad ñigōn yadōṇa, “Ñiṇ ōim ōim kōmō mījōñiṇō,” rōṇa.

²⁶ Mōnō wopik yadmīdīl kī, nōbō mö inakmönō hörōn yadōn rīb ñigō pīxīp duba rīmīdōi bla rībyōx nugwōn yadmīdla. ²⁷ Nōbō mö akuyōbō ñigō yad nōlōlīṇ. Krais nuṇ Inōm Leia yad abmīn hōn ñigō pīsaṇ mīd aku, nuṇ keir ñigō yad nōlmīda; jī nuṇ inakmönō hörīb inōm yōi wōhō. Nuṇ mönō ma akwōr magalīg ñigō yad nōlmīda. Makwam, God Inōma nuṇ ñigō rībyōx nōlmīd aku nugwōn Krais nugwo cīrīp gī mījōña.

²⁸ Halōu ha madmag yōbō nī bla. Krais nugwo cīrīp gī mīdīṇ mī, nuṇ hōuōil hōn wop aku, an nugwo nugwīṇ mōigw hen; yau ab gīb akwōr mījīṇa. ²⁹ Krais nuṇ mag wā paxdōriō adakwōr rī ri abmīda nugwōi aku, ñiṇ kwo algōr ōr nugwōia, nōbō mö mag wā paxdōriō adakwōr rīmīdōi piaku, ñiṇ God halōu ha nuṇwa mīdōn mī, aliō alōia.

3

God halōu ha nuṇwa mīdōl aku nugwōn, mīd ri ab gī mījīṇa

¹ Acō God anīṇ mī ōdōriō madmag ñigōn, anīṇ halōu ha na keir, me rī aku, nī nugwōn aiō waiō rīmīdla. An God halōu ha nuṇ akwōr mīdōla. Nōbō mö mögōrīb il kī ōr rībyōx nugumīdōi bla anīṇ nugwōlōi. Acō nugwo nugwōlōi aku mī, anīṇ kwo algōr ōr nugwōlōi. ² Nōbō mö nugub wā nī bla. Weik an God halōu ha nuṇwa mīdōla, jī mai nōbō mö pōdiōm mījīṇa aku nugwōlōl. Jī an nugwōla, Jisas Krais nuṇ wōxnō ñigōn wop aku, nuṇ keir rīg mīd aku māmāga nugwōn, nuṇ rīg mīd mag akuyōbō aliar mījīṇa. ³ God nuṇ anīṇ Krais rōxg ñigōnīṇō, rōn, rībyōx nugwōñ nōbō mö bla, Krais lei gudogudō mīd mag akuyōbō, an kwo algōr ōr lei gudogudō mījīṇiṇō, rōn, rīb aku yōx nugwōña.

⁴ Nōbō mö ap kib mag gwogwo cōñ bla, ñiṇ magalīg God lo mönō rōd abōña. Ap kib mag gwogwo rōn mī, God lo mönō rōd abōña. ⁵ Ñiṇ nugwōia, Jisas Krais nuṇ hōṇ aku, an nōbō mö mögōrīb il kī ap kib mag gwogwo rīmīdōl pīx kepkep aku ōrīx abība hōṇa. Nuṇ keir ap kib mag gwogwo i rōl. ⁶ Nōbō mö Jisas Krais pīsaṇ ñigō ñigōn mīdōi bla, ap kib mag gwogwo rīmīdōlōi. Nōbō mö ap kib mag gwogwo rīmīdōi bla, Jisas Krais nugwo nugwōlōi; nuṇ nōbō pōdiōm mīd aku nugwōlōi.

⁷ Halōu ha madmag yōbō wā nī bla. Nugw rī abōña! Nōbō mö bli ñigō inakmönō hörōn rīb ñigō pōn pīxīp duba rīmīdōi bla, inakmönō hörmījōñ akuyōbō nugw pīmījeñ. Nōbō mö rī ri abmīdōi bla akwōr ñiṇ nōbō mö kōmō wā; Krais nuṇ keir kōmō wā mīd mag akuyōbō, ñiṇ kwo algōr ōr nōbō mö kōmō wā mīdōia. ⁸ Nōbō mö ap kib mag gwogwo rīmīdōi bla, kījaki halōu ha nuṇwa mīdōia; kījaki maduar ōr ila ñigōn, rīp duōn, ap kib mag gwogwo rīmīd mag akuyōbō rīmīdōia. God Ha nuṇwa mögōrīb il kī hōṇ aku, kījaki mag gwogwo rīmīd mag aku rōmaxdōr abība hōṇa. ⁹ Nōbō mö God halōu ha nuṇwa mīdōi bla, God ap iñ nuṇwa ñigō yuōrīb kwo ñigmīn mīd aku mī, ap kib mag

gwogwo reñim. God Nuö ñiŋa mɪda, ñiŋ God halöu ha nuŋwa mɪdöia nugwön ñiŋ ap kib mag gwogwo rɪb maga mɪdöl. ¹⁰ Makwam, an nugwöla, nöbö mö bɪl kai ñiŋ God halöu ha nuŋwa mɪdöi, nöbö mö bɪl kai ñiŋ kijaki halöu ha nuŋwa mɪdöi. Nöbö mö mag wä rɪmɪdölöi bla ñiŋ God halöu ha nuŋwa mɪdölöi; nöbö mö ñiŋ haul nöbö mölöu nöbö bla ñigö madmag nɪgmɪdölöi bla ñiŋ kwo algör ör God halöu ha nuŋwa mɪdölöi.

God halöu ha nuŋ bla nuö nuö madmag ñigöña

¹¹ An nuö nuö madmag nɪgnim. Mönö ki maduar ör yadim nugumä. ¹² Adam ha nuŋwa Ken röŋ mag akuyöbö rɪmijeñ. Nuŋ Nöbö Gwogwo ha nuŋwa mɪdön, pɪgnin nuŋwa pɪl pal ñigöŋa. Nuŋ pɪgnin nuŋwa pɪl pal ñigön aku, agö magim rɪmɪn pɪl pal ñigön? Nuŋ keir rɪ gwogwam rɪmɪdöŋa, jɪ pɪgnin Ebol nuŋ mag wä rɪmɪdön aku nugwön nugwo pɪl pal ñigöŋa. ¹³ Makwam, haul nöbö mölöu nöbö nɪ bla. Nöbö mö mögöriɪb il ki ñigö mɪ höxmijöñ aku nugwön aiö rɪmijeñ.

¹⁴ An Krais adö mɪdöi haul nöbö mölöu nöbö bla ñigö madmag nɪgmɪdöl aku mɪ, an nugwöla, an nöbö mö mödö wöröxöia röxg mɪdmɪŋ adaku röböxön, kömö yonyöbö aku mödö pöla. Nöbö mö madmag ñigölöi bla, ñiŋ nöbö mö mödö wöröxöi akuyöbö röxg mɪdöia. ¹⁵ Nöbö mö bɪl kai nöbö mö bli mɪ höxmɪdöi bla, ñiŋ ñigö nöbäpö pɪl pal ñigöi mag akuyöbö ra. Ñiŋ nugwöia, nöbö mö nöbäpö pɪl pal nɪgmɪdöi bla, ñiŋ kömö öim mɪdɪb mag aku pölöi.

¹⁶ Krais anin uliöxön ñöx ñigön wöröxön aku nugwön nugwöla an pödpöd rön haul nöbö mölöu nöbö an bla madmag nɪgnin. An kwo algör ör, haul nöbö mölöu nöbö an bla ñigö mɪ ödöriö madmag ñigön, ususör rön, ñigö pɪ ösös rɪ ri abniŋa; aliö alön wöröxnin aku, mönö mɪdöl. ¹⁷ Nöbö mö ap mɪga mɪjöna, jɪ haul nöbö mölöu nöbö ap mɪdöl bla ñigö nugwön

ögwö yöxeñ aku, ñiŋ God nugwo madmag nɪgmɪdölöi. ¹⁸ Halöu ha madmag yöbö nɪ bla. Haul nöbö mölöu nöbö bla madmag nɪgmɪdölöi, cɪnin aku, hör mönö akwör yadöin; ñigö mɪ madmag ñigön, ususör rön, pɪ ösös rɪ ri abniŋa. Aliö ainin aku, an nugwöla an haul nöbö mölöu nöbö bla madmag nɪgmɪdöla.

Nöbö mö God nugwo cɪrip gɪ mɪdöi bla rɪbyöx gɪba alig mɪdöia

¹⁹⁻²⁰ An haul nöbö mölöu nöbö ñigö mɪ madmag ñigön, ususör rön, pɪ ösös rɪ ri abniŋ aku, an nugunin, Krais mönö mag ma aku nugw pöla. Rɪb mag ana keir yuö an kwo mönö diba yajöna, jɪ God mämäg il rol nuŋwa an wahax pɪ girön tar mɪjnin. Rɪb mag ana ölsö mɪdöl; God nuŋ ölsö mɪda. Nuŋ rɪb mag ana magalig nugw ri abmɪda. ²¹ Makwam, nöbö mö nugub wä nɪ bla. Rɪb mag ana keir yuö an kwo mönö diba yaden aku, an rɪbyöx gɪba alig mɪdön, God mɪd il yöra duön, mämäg il rol nuŋwa anau pöin. ²² An God mönö ölsö rɪg yadmɪd mag akwör rön, ap agap apim nugwo wä cön aku rɪ girön rɪp duön, nugwo yad nugumɪjinin aku, rɪg yajnin mag akuyöbö akwör cöna. ²³ God mönö ölsö yadön yadmɪda: an Ha nuŋwa Jisas Krais nugw pön, haul nöbö mölöu nöbö bla nuö nuö madmag nɪgnin. God anin mönö ölsö yadön, aliö aine, röŋa. ²⁴ Nöbö mö God mönö ölsö yadön yadön mag akwör rɪmɪdöi bla, ñiŋ God yuö kwo mɪdöia; nuŋ yuö ñiŋ kwo mɪda. God nuŋ Inöma anin nöl aku mɪ, an nugwöla, God nuŋ yuö an kwo mɪda.

4

God Inöma aimönö ap hör i ñigö rɪba nölmɪd?

¹ Haul nöbö mölöu nöbö nɪ wä bla. Nöbö mö God Mönö yad nölmɪdölöi, rɪmɪdöia, jɪ inakmönö hörön yad nöl yönɪmɪdöi nöbö mö bla mɪga mɪdöi aku mɪ, nöbö mö bli God Inöma pɪsan ñigö ñigön mɪdölöi, rɪmɪjöñ aku, ñiŋ nugw ri abön, mönö ñiŋ

aku pöña. God Inöma aimönö ap hör i ñigö ríba nölmin yadmíðoinjö, rön, nugwöña. ² God Inöma inöm ñiña pisan ñigiö ñigön míðönö míðöl aku, ñiñ pödpödiö nugwön nugumaböñ? Jisas Krais nuñ nöbials mixelña ñigön, mögörib il ki hö, cöñ aku, God Inöma ñiñ pisan ñigiö ñigön míð aku, me rön, nugwöña. ³ Ji Jisas Krais nuñ nöbials mixelña ñigön, mögörib il ki hölön, me cöñ aku, God Inöma ñiñ pisan ñigiö ñigön míðölö, rön, nugwöña. Krais Nugwo Höxmíð Nöbö aku inöm nuñwa yuö ñiñ kwo míðan nugwön mönö aliö akuyöbö yajöña. Inöma Gwogwo aku höniñjö, rimin, nugwöia. Ji weik wop míðö ki mögörib il ki mödö ha.

⁴ Halöu ha madmag yöbö ni bla. God nuñ yuö ñiñ kwo míð; nuñ Nöbö ölisö ödöriö. Kijaki nuñ nöbö mö mögörib il ki míðöi piaku yuö ñigö kwo míð; nuñ nöbö ölisö yoi. God Nöbö ölisö ödöriö aku, nuñ yuö ñigö kwo míð makwam, nöbö mö inakmönö hörön yadmíðöi piaku rib ñigö pxiip dub maga ñigöl. ⁵ Nöbö mö inakmönö hörön yadmíðöi bla, ñiñ mögörib il kiyöbö aku mi, mönö yadmíðöi aku algör ör mögörib il kiyöbö. Mönö yadmíðöi aku mögörib il kiyöbö makwam, nöbö mö mögörib il kiyöbö piaku inakmönö ñiña nugw pímidöia. ⁶ Ji an God halöu ha nuñwa míðöla. Nöbö mö God nugw pöi bla, mönö ana nugw pímidöia. Ji nöbö mö God nugw pölöi bla, mönö ana nugw pölöi. Aku nugwön nugwöla, Inöm ma akwör ñigö ribyöx nölmin yadmíðoinjö inakmönö inöm i ríba nölmin yadmíðöia.

God anij madmag ödöriö ñigmíð

⁷ Nöbö mö madmag yöbö ni bla. Haul nöbö mölön nöbö piaku nuö nuö madmag ñignim. God nuñ rimin mi, nöbö mö madmag ñigmíðöia. Nöbö mö kai, nöbö mö piaku ñigö madmag ñigmíðöi bla, ñiñ God halöu ha nuñwa míðön nugwo nugumíðöi aku mi, nöbö mö bla madmag ñigmíðöia. ⁸ God nuñ nöbö mö ñigö madmag ñigmíð aku mi, nöbö mö kai, nöbö

mö akuyöbö ñigö madmag ñigmíðölöi bla, ñiñ God nugwo nugumíðölöi. ⁹ God Hami panyöbö nuñ aku yad abmin hön wöroxmin, an nöbö mö mögörib il ki míðöl bla kömö öim míðib maga ra. Aku nugwön an wöxnö nugwöla, God anij mi ödöriö madmag ñigmíð. ¹⁰ An God nugwo höd madmag ñigölmij; God nuñ höd anij madmag ñigöña. God nuñ ap kib mag gwogwo rimíðöl bla nugwön, anij pad hör piaku aböxa. Ji nuñ anij madmag ñigön, Ha mi panyöbö nuñwa Jisas Krais yad abmin hön, ap kib mag gwogwo rimíðöl bla, bi katlö watlö um sö mixelñ nuñwa keir pön wöroxön, ap kib mag gwogwo rimíðöl pxi kekkep aku magalig örix aböña.

¹¹ Haul hödpig nöbö ni wä bla. God nuñ alön, anij madmag ñigmíð aku nugwön, an kwo algör ör haul nöbö mölön nöbö bla nuö nuö madmag ñignij. ¹² Nöbö mö panyöbö i God mämäga nugwöl; ji an haul nöbö mölön nöbö bla nuö nuö madmag ñigmijiniñ aku, God nuñ yuö an kwo mijöna. Nuñ yuö an kwo mijön aku mi, nuñ nöbö mö bla madmag ñigmíð aku, an kwo algör ör nöbö mö bla madmag ñignij. ¹³ God nuñ Inöm nuñwa keir yad abmin hön yuö an kwo míð aku mi, an God yuö kwo míðöla, nuñ yuö an kwo míð aku, nugw ri aböla. ¹⁴ Acö God nuñ Ha nuñwa ñigö nöbö mö kömö pöniñjö, rön, abön aku, an mämäg ana keir nugwön, nöbö mö piaku yad nölmiðöla. ¹⁵ Nöbö mö, Jisas nuñ God Ha nuñwa ödöriö míðö, rön, wöxnö yadmíðöi bla, God yuö ñiñ kwo míð; ñiñ God yuö kwo míðöia. ¹⁶ Makwam, God nuñ anij madmag ñigmíð aku nugw pön, rib aku yöx nugu gör míðöla.

God nuñ nöbö mö madmag ñigib Nöbö. Nöbö mö madmag ñigmíðöi bla, God yuö kwo míðöia; God yuö ñiñ kwo míð. ¹⁷ An God pisan ñigiö ñigön mijiniñ aku, nuñ nöbö mö madmag ñigmíð mag akuyöbö, an kwo algör ör nöbö mö madmag ñignij. Makwam, God mönö diba yajön wop aku, ölölö ran ipöxöiniñ; ribyöx

giba aliḡ mijniṇa. ¹⁸ God anij madmag niḡmɪd aku mɪ, an ipōxɪb maga niḡöl. Anij ölin höb pɪ nöiöñinjö, cɪnɪj aku mɪ, ölölo ran ipōxnɪṇa. Makwam, nöbö mö ipōxmɪdöi piaku, God anij madmag niḡö, rön, nugwölöi.

¹⁹ God nuṇ keir höd anij madmag niḡönj aku mɪ, mai an nugwo madmag niḡöla. ²⁰ Nöbö mö God madmag niḡölinj, rimɪdöi aku, jɪ haul nöbö mölöu nöbö bla höx mɪdöi aku, inakmönö hörön yadmɪdöia. Nöbö mö wöxnö nugumɪdöi piaku madmag niḡeñ aku, ñij pödpödiö, God wöxnö nugwölöi Nöbö aku nugwo madmag niḡöñ? ²¹ God mönö ölisö yadön yadöṇa, “Nöbö mö nɪ madmag niḡmɪdöi akuyöbö, haul nöbö mölöu nöbö akuyöbö ñiḡö kwo algör madmag niḡij,” me röṇa.

5

God Ha nugw pɪb mag aku

¹ Nöbö mö, Jisas nuṇ Kraiss, me rön, nugw pön mɪdöi bla, ñij magaliḡ God halöu ha nuṇwa mɪdöia. Nöbö mö nuö madmag niḡmɪdöi bla, ha nuṇwa algör ör madmag niḡmɪdöia. ² An God nugwo madmag niḡön, nuṇ mönö ölisö yadön, aliö cɪne, rimɪd mag akuyöbö akwör cɪnɪj aku, an nugunɪṇa, God halöu ha nuṇ bla ñiḡö madmag niḡmɪdöla.

³ God mönö ölisö yadön, aliö cɪne, rimɪd mag akuyöbö akwör rimɪjnɪj aku mɪ, an God nugwo madmag niḡnɪṇa. God mönö ölisö yadmɪd piaku ömörö röl. ⁴ Aku agapɪm: God anij kömö pimɪn, halöu ha nuṇwa mɪdöl aku mɪ, nöbö mö hör bla mag rimɪdöi adaku rɪb anijṇa pɪxɪp dub maga mɪdöl. Jisas nuṇ Kraiss, me rön, nugw pön mɪdöl aku mɪ, nöbö mö hör bla mag rimɪdöi adaku rɪb anijṇa pɪxɪp dub maga mɪdöl. ⁵ Nöbö mö, Jisas nuṇ God Ha nuṇwa ödöriö mɪdö, rön, nugw pön mɪdöi piakwör, nöbö mö hör bla mag rimɪdöi adaku rɪb ñijṇa pɪxɪp dub maga mɪdöl.

Jisas God Ha nuṇwa ödöriö

⁶ Jisas Kraiss höṇj aku, nuṇ nöbö hör i hölönj. Nuṇ röbö palöṇa; mai hañ nuṇwa pɪnmɪn wöröxöṇa. Röbö akwör palmɪn, God Ha nuṇ aku, me rön, yadölöl; röbö palön mai hañ nuṇwa pɪnmɪn wöröxönj aku mɪ, God Ha nuṇwa mɪd aku nugwöla. God Inöma nuṇ anij rɪba nölmɪn nugwöla, mɪ Jisas nuṇ God Ha nuṇwa mɪda. Aku agapɪm: God Inöma öim öim mönö mɪ akwör yadmɪda. ⁷ Makwam, mönö adö mös paṇ mɪda: ⁸ Inöma aku; röbö aku; haña aku. Mönö mös paṇ niḡiö niḡön ila paṇyöbö i yadmɪd aku nugwön, Jisas nuṇ God Ha nuṇwa mɪd aku, nugw ri aböla. ⁹ Nöbö mö piaku mönö yajöñ aku, mönö ñijṇa nugw pɪnɪṇa; jɪ God mönö yadmɪd aku, mönö aku mönö mɪ ödöriö, me rön, rimḡör ör nugw pɪnɪm. Aku agapɪm: God nuṇ keir Ha nuṇ aku mönö wöxnö yada.

¹⁰ Nöbö mö Jisas nuṇ God Ha nuṇwa ödöriö mɪdö, rön, nugw pöi bla, God mönö mɪ nuṇ aku yuö ñij kwo mɪdmɪn, ñij God Ha nuṇwa nugw pöia. Jɪ nöbö mö Jisas nuṇ God Ha nuṇ yöi, me röi bla, God nuṇ nöbö inakmönö hörɪb nöbö, me röia. Aku agapɪm: God nuṇ keir Ha nuṇwa mönö mi yad aku nugw pölöi. ¹¹ Mönö ma aku aliö mɪda: God nuṇ kömö öim mɪdɪb mag aku anij nöla; kömö öim mɪdɪb mag aku Ha nuṇwa pɪsaṇ mɪda. ¹² God Ha ñij pɪsaṇ mɪd nöbö mö piaku, öim kömö mɪdɪb mag aku mödö pöia; jɪ God Ha ñij pɪsaṇ mɪdöl nöbö mö piaku, öim kömö mɪdɪb maga aku pölöi.

Jisas Kraiss nugw pön mɪdöi akuyöbö God halöu ha nuṇwa mɪdöia

¹³ Ñij Jisas nuṇ God Ha nuṇ, me rön, rɪbyöx nugumɪdöi nöbö mö piaku öim öim mijöñ aku nugw ri aböñinjö, rön, mönö kɪ ñiḡö kai kitmɪdla.

¹⁴ An nugwöla, an God mɪd il yöra duön, nugwo wä cön adakwör yad nugumɪjnɪj aku, nuṇ nugwöna. ¹⁵ Makwam an nugwöla, an ap agap apɪm yad nugumɪjnɪj aku, rɪḡ yad nugunɪṇ mag akuyöbö akwör cöna.

¹⁶ Haul nöbö mölöu nöbö ñiŋ i, riŋ yuö hör yönmið möl bö duölɪb mag gwogwo i riŋiŋön aku, ñiŋ nugwön God höjöpälön haul aku mönö mölöu aku ri nölaŋ kömö miŋjona. Riŋ yuö hör yönmið möl bö duba ap kib mag gwogwo i riŋiŋön aku, ñiŋ nugwön God höjöpaine, rön, yadöin.

¹⁷ God ap agap apim wöhö riŋið piaku rön ap kib mag gwogwo cõña. Ji ap kib mag gwogwo adö bli riŋ, God nugwön röböxõna.

¹⁸ An nugwöla, nöbö mö God halöu ha nuŋwa miðöi piaku, ap kib mag gwogwo riŋiðdölöi. God Ha nuŋwa ñigö nugwidix miðmiŋ, Nöbö Gwogwo nuŋ ñigö ri gwogwam riɪb maga ñigöl.

¹⁹ An nugwöla, an God halöu ha nuŋwa miðöla; ji nöbö mö mögöriɪb il ki riɪbyöx nugumiðöi piaku magaliŋ Nöbö Gwogwo imag rol nuŋwa miðöia.

²⁰ An nugwöla, God Ha nuŋwa hön riɪb wä anŋiŋ nölmŋ, God öim mi ödöriö yadmið Nöbö aku nugub maga ra. Ha nuŋwa Jisas Kraiŋ piŋsaŋ ñigiö ñigön miðöl aku mi, Nuö God Nöbö mi ödöriö yadmið aku piŋsaŋ ñigiö ñigön miðöla. Jisas Kraiŋ nuŋ mi ödöriö God. Jisas Kraiŋ nuŋ kömö öim miðɪb maga nöliɪb Nöbö maku.

²¹ Halöu ha madmag yöbö ni bla. God an, me rön, ap inakmönö höjöpalmiðöi bla, ñiŋ aŋadö hölul cõña.

Jon köp agñiñ rıbyöbö aku kai kitöña

¹ Jisas Krais nugw pöi nöbö mö bla ñigö nugwidıx mıdıb nöbö mıdla.

God maduar ör pınö rön mö aku aipam, halöu ha nañ bla aipam, köp ki kai kitmıdla. Nı ñigö madmag ödöriö ñigmıdla. Jı nör yöi, nöbö mö Jisas Krais mönö mı nuñwa nugw pön mıdöi bla magalıg ñigö madmag ñigmıdöia. ² Jisas Krais mönö mı nuñwa nugw pım, madmag ana yuö kwo kömö mıdön, öim öim mıjöna. Makwam, an ñigö madmag ñigmıdöla. ³ Nuö God aipam, Ha nuñwa Jisas Krais aipam, anıñ uliöxön pı ösös rı ri abön, nugwidıx mıd ri abım nugugırön, an Jisas Krais mönö mı nuñwa nugw pı gırön, nuö nuö madmag ñig gır mıjnıña.

Jisas Krais mönö mı nuñwa nugw pı gırön, nuö nuö madmag ñig gır mıjöña

⁴ Halöu ha ñıña bli Jisas Krais mönö ma nugw pı gırön, rıg yadmıd mag akuyöbö rımıdöi aku nugwön, nı mı ödöriö wahax pımıdla; Acö anıñ aliö aine, rımıda. ⁵ Makwam mö waiö. Nı nagö mönö kai kitön yadmıdla, an nuö nuö madmag ñig gır mıjnım. Mönö kı mönö yonyöbö yöi wöhö; God nuñ maduar ör ila ñigön, mönö ölısö yadön, mönö kı yadöña. ⁶ God mönö ölısö yadön, aliö aine, rımıd mag akuyöbö akwör rımıjnıñ aku, an God madmag ñigön, nöbö mö bla aipam madmag ñignıña. God nuñ maduar ör ila ñigön, mönö ölısö yadön, mönö kı yadmın nugwöia: ñıñ magalıg nuö nuö madmag ñigöña.

Nöbö mö bli inakmönö hörön yad nölmıdöia

⁷ Nöbö mö, an God Mönö yad nölmıdölıñö, rön, inakmönö hörön yad yönıdöi piaku, ñıñ nöbö mö mıga mıdöia. Ñıñ yadöia, “Jisas Krais nuñ nöbial mıxıña ñigön mögörıb il kı hölön,” me röia. Aliö yadmıjön nöbö aku nuñ

inakmönö hörön yadıb nöbö, nuñ Krais Nugwo Höxmıd Nöbö maku. ⁸ Makwam, ñıñ nugw ri aböña. Nöi mıjön aku, God mabö nuñwa rımıdöi aku maga yaxen. Nugw ri aböña, God ñıgö ap wä nöinö rön aku magalıg pöña.

⁹ Krais mönö yad nölon aku röböxön, mönö inakmönö bli pön nöbö mö piaku, God nugwo pısañ ñigiö ñigön mıdölöi; Krais mönö yad nölon aku nugw pı gır mıdöi nöbö mö piaku, Acö Ha nuarö hogwa pısañ ñigiö ñigön mıdöia. ¹⁰ Nöbö mö bli ñıgö God Mönö yad nölıba hömıdıñ, nugw ri abön, nöbö mö piaku pöña. Ñıñ mönö ma aku röböxön, mönö inakmönö bli yadmıdıñ, ñıgö yad wahax pön ram ñıña yuadö kwo pön du ñigmıjeñ. ¹¹ Aku agapım: nöbö mö piaku ñıgö yad wahax pön du ram ñıña ñigön aku, ñıñ nöbö inakmönö hörmıdöi piaku rı nölon, ñıñ aipam rı gwogwam cöña.

Mönö mag rıb bli

¹² Nı ñıgö mönö mıga mıd piaku kai kitlöx aku, jı kai bıñugw kap akwör köp kitöin; nı keir wön, mämäga na ñıgö nugwön, pısañ römıd gı mıdön mönö yadön, mı ödöriö wahax pınıña. ¹³ Mö waiö. Nölöunañ madmag yöbö nagö yörık mıd aku halöu ha nuñ bla nagö, “Mıdlö ä?” röia.

Jon köp igwö rɨbyöbö aku kai kitöŋa

¹ Jisas Krais nugw pöi nöbö mö bla ñigö nugwidɨx midɨb nöbö midla.

Nagö nöbö nugub wä na Gaias köp ki kai kitmidla. Nɨ nagö madmag ödöriö ñigmidla. ² Haul nöbö wä na. Nɨ God höjöpälön yadmɨdla, “Naŋ Gaias nugwo nugwidɨx midan, nuŋ ap bli rölan, mid ri ab gɨ midan,” me rɨmidla. Nɨ nugula, naŋ inöm nagö yuö kwo mid ri ab gɨ midlö. ³ Krais adö midöi haul nöbö bli yörɨk hön, nagö Jisas Krais mönö mag mɨ nuŋwa nugw pɨ gö ñigön, rɨg yadmɨd mag akuyöbö akwör rɨ girön midlanö, rɨmä aku nugwön, nɨ mɨ ödöriö wahax pɨla. ⁴ Halöu ha nɨ bla, Jisas Krais mönö mag mɨ nuŋwa yadmɨd mag akuyöbö akwör röinjö, cöñ aku, nɨ mɨ ödöriö wahax pɨna.

Gaias rɨ ri aböŋ aku nugwön, Jon mɨ ödöriö wahax pöŋa

⁵ Haul nöbö wä na. Nɨ nugula, naŋ Jisas Krais rɨg yadmɨd mag akuyöbö akwör rön, Krais adö midöi haul nöbö mölöu nöbö bli ñigö öim pɨ ösös rɨ ri ab gɨ midlö. Haul nöbö mölöu nöbö mögöriɨb pad dib piakuyöbö nugumɨdöiö nöbö mö piaku höm, naŋ ñɨŋ amnimab pön, nugwidɨx midön pɨ ösös rɨ ri abman mid ri aböia. ⁶ Krais adö midöi nöbö mö bla ñigö aliö almɨdlö piaku bli hön, cöc yörɨk midöi nöbö mö bla yadmä, “Gaias nuŋ Krais adö midöi nöbö mö piaku ñigö mɨ ödöriö madmag ñigmɨdö,” rɨmä. God mabö rɨ nöl yönmidöi nöbö mö piaku, naŋ ñigö nugwidɨx midön pɨ ösös rɨ ri abman, ñɨŋ mid ri abön, mögöriɨb hör piaku duba cöñ aku, ap met wön aku ñigö nölö. Ap nöinö bla ñɨŋ pön du piaku yönön, God mabö nuŋwa rön, ap maga wob nɨmöña. ⁷ Ñɨŋ Jisas Krais mönö mag wä nuŋ aku yad nöl yön girön, nöbö mö Krais nugw pölöi akuyöbö ñigö yad nugwön ap mag ap bla pölöi. ⁸ Makwam, an nöbö mö wä

akuyöbö ñigö pɨ ösös rɨ ri abön, ap bli nölön, pɨsaŋ ñigiö ñigön, Jisas Krais mönö mag mɨ nuŋwa mabö aku rɨŋ, du ri aböna.

Daiotrepis rɨ gwogwam röŋa

⁹ Nɨ Krais cöc nuŋwa midöi nöbö mö akuyöbö ñigö köp i kai kitma aku, jɨ nöbö Daiotrepis, nöbö diba mɨjinö, rön, mönö nɨ yadmɨdɨl aku yad höimöuön nugumɨdöl. ¹⁰ Makwam, nɨ midöi yöraku wön, Daiotrepis nuŋ mönö gwogwo yadön anɨŋ yad höimöumɨd mönö aku yajɨna. Makwam akwör yöi; nuŋ haul nöbö mölöu nöbö God Mönö yad nöl yönmidöi akuyöbö ñigö pöl; nöbö mö bli ñigö pɨba rɨmɨn, nuŋ ñigö wöhö rön, “Ñɨŋ aliö almɨjñ aku, cöc ki mai hömjeñɨŋö,” rɨmidä.

Demitrias rɨ ri aböŋa

¹¹ Haul nöbö wä na. Nöbö mö bli mag gwogwo adaku mai dumɨdɨŋ, nagö mag akuyöbö algör rɨmɨjinö. Jɨ nöbö mö bli mag wä rol aku mai dumɨdɨŋ, nagö mag akuyöbö algör rɨ midane. Nöbö mö mag wä rol aku mai dumɨdöi bla, God halöu ha nuŋwa midöia. Nöbö mö mag gwogwo rol aku mai dumɨdöi bla God nugwo nugwölöi.

¹² Nöbö mö magalɨg Demitrias nugwön, nöbö wä, me röia. Demitrias nuŋ Jisas Krais mönö mag mɨ nuŋwa rɨg yadmɨd mag akuyöbö rɨmid aku mɨ, nuŋ nöbö wä midä wöxnö ñgmɨn nugwöla. Nɨ kwo algör ör Demitrias nuŋ nöbö wä, me rɨmidla. Nagö nugulö, nɨ yadɨl mönö aku mönö ma yadla.

Mönö mag rɨb bli

¹³ Nɨ nagö mönö mɨga akwör kai kitlöx aku, jɨ kai biñugw kap akwör köp kitöin.

¹⁴ Igöp midä, nɨ keir wön, nagö hanaj mämäg yuö nugwön, pɨsaŋ römid gɨ midön mönö yajɨŋa.

God nagö nugwidɨx midan, tar midane. Haul nöbö mölöu nöbö yörɨk midöi bla nagö, “Midlö ä?” röia. Haul nöbö mölöu nöbö nagö pɨsaŋ midöi bla ñigö magalɨg, “Jon ñigö yada, ‘Midöiŋ ä?’ rö,” rö.

Jud köp kai kitöŋa

¹ Nt Jud, Jems haul nuŋwa. Jisas Kraiss mabö rɪ nölɪb nōbö nuŋ i mɪdla.

Acō God, ñigō pɪnō, rōn, pōn madmag nɪgmɪd nōbö mö akuyōbö ñigō köp kɪ kai kitmɪdla. Jisas Kraiss nuŋ ñigō nugwidɪx mɪda.

² Ñiŋ nuarō hogwa ñigō ögwō yōxōn, pɪ ösös rɪ ri abōn, madmag nɪg gɪ mɪdɪŋ, ñiŋ tar mɪd rɪ abōña.

God Mönö inakmönö hörön yadɪb nōbö bla

³ Nōbö mö nugub wä nt bla. Ñigō köp kai kitōn, Jisas Kraiss anɪŋ kōmō pōŋ mōnō wä aku bli yajɪnō, rōn, rɪb aku yōxmɪdma. Jɪ wopik nt rɪbyōx nugula, ñiŋ mɪ usüsör rōn, Jisas Kraiss mōnō wä anɪŋ nōbö mö nuŋwa yad nölōŋ mōnō aku nugw pɪ gö nɪgōn mɪjōñiŋō, rōn, mōnō aku wopik ñigō köp i kai kitmɪdla.

⁴ God nugwölōi nōbö gwogwo bli tar hōn, ñigō pɪsaŋ mögum rɪmɪdōia. God nuŋ nōbö mö uliōxōn Ha nuŋwa yad abmɪn hōn wörōxōŋ aku mɪ, nōbö mö ap kib mag gwogwo rɪmɪdōi piaku, God nugwo yad nugwiŋ, nuŋ ap kib mag gwogwo rɪmɪdōi aku nugwōn rōbōxōna. Jɪ nōbö gwogwo piaku, mōnō wä aku pɪ hōuōilōn yadōia, “An ap kib mag gwogwo amnɪmab rɪŋ, God anɪŋ painjō ap i renɪŋō,” rɪmɪdōia. Alōi mag aku, Nōbö Dib ana Jisas Kraiss nugwo rōbōxōn, mɪ rɪ gwogwam rɪmɪdōia. Maduar ör God Mönö kai kitōn, nōbö mö mag aliō cōñ akuyōbö mɪ ödōriō öliŋ hōb diba pōñiŋō, rɪmā. ⁵ Maduar ör rōŋ aku mōdō nugwōia, jɪ uplōbɪbā maga rɪ aku nugwōn nt ñigō iswob yadɪba rɪmɪdla. God nōbö mö nuŋ Isrel ada, mögōrɪb Ijip yōbö pɪ asɪx pōn hōŋa, jɪ mai nugwo nugw pōlim bla ñigō pɪl pal nɪgmɪn wörōxmā.

⁶ Ejol bli, mögōrɪb wä ñiŋa mɪd ri abmɪdim bla rōbōxɪm, God ñigō pɪxmag

gur mōl aku nag nɪgmɪn, mōnō diba yadɪb wop dib aku pōx mɪdōia.

⁷ Mag aliō akuyōbö, Sodom Gomora aipam, taun bli mögōrɪb hör igöp piaku aipam, ñiŋ mö kib nōbö kib rɪp duōn, mɪ rɪ gwogwam rɪmɪdmā. Nōbö mö rɪn yuō hör öim öim yōnmɪd mōl bö duōn, öliŋ hōb diba pōñ aku, nōbö mö piaku magalɪg nugwiŋ, me rōn, Sodom Gomora nōbö mö akuyōbö ñigō rɪn pina adōx sebō abmɪn, pɪnōn ñigō yōnu bɪcum duōŋa.

⁸ Nōbö rɪba nugwōn inakmönö hörmɪdōi yadmɪdɪl nōbö piaku, ñiŋ algör ör mɪxiñ ñiŋa keir mɪ rɪ gwogwam rōn, Nōbö Diba mōnō yad hōimōuōn, ejol bla ñigō mōnō gwogwo yadōn, rɪmɪdōia. ⁹ Mosɪs wörōxm, ejol dib Maikel nuŋ kijaki pɪsaŋ, nōbäpō hōgia aku pɪba nuō nuō yadōn, nuŋ kijaki nugwo yad hōimōuōlōŋ. Nuŋ hör yadōŋa, “God nuŋ keir nagō rɪbyōx nōlaŋ!” me rōŋa. ¹⁰ Maikel nuŋ rɪbyōx nugw rɪ abōn aliō alōŋa, jɪ yadmɪdɪl nōbö piaku, ap agapɪm nugwölōi akuyōbö, mōnō gwogwo gwogwo akwör yadōn amnör yad hōimōumɪdōia. Ñiŋ rɪbyōx nugw rɪ abölōn, hōn wōñō rɪg rɪmɪdōi mag akuyōbö rɪmɪdōi aku mɪ, God nuŋ ñigō painjō mɪ öliŋ hōb diba pɪ nōiōna.

¹¹ God nuŋ nōbö mö piaku mɪ rɪ gwogwam cōna! Adam ha nuŋwa Ken rɪ gwogwam rōŋ mag akuyōbö rɪmɪdōia. Mōnōmɪm rɪg ap bla akwör rɪbyōx nugwōn, nōbö nagō Belam maduar ör rɪg rōŋ mag akuyōbö rɪmɪdōia. Ñiŋ nōbö nagō Kora, God Mönö rōd abōn wörōxōŋ mag akuyōbö ñiŋ kwo algör wörōxɪba rɪmɪdōia.

¹² Ñiŋ God nugwo madmag nɪg gɪrōn, haul nōbö mōlōu nōbö nuō nuō madmag nɪg gɪrōn, ap nɪgiō nɪgōn nɪmɪba hōn mögum rɪmɪdōi wop aku, nōbö mö gwogwo piaku ñiŋ God nugwo rɪbyōx nugwölōi wōhō, hör hōn ap göl rōxbā rɪ nɪmmɪdmɪn, pɪx kepkep ñiŋa ñigō algör ör cɪrɪpmɪda. Mɪjōi wobōn ruō pɪlöl hör ödör du mag akuyōbö mɪdōia. Bɪ mag nɪmɪba yaxōlmɪn ila alɪg rōd abmɪn mōdō

anjadö wödö wöl akuyöbö mîdöia. ¹³ Ñîŋ mag gwogwo keiryöbö ödöriö rîp duön, ban yuö diba göuja sô sô rîm gîlîx nuö nuö abîm, höpöl höbwa nîgmîd mag akuyöbö rîmîdöia. Nöbö mö piaku, God nuŋ rîmîŋ, ñîŋ gupö röd pîxmag yuö bö duön höuöil hölîb adaku diöña.

¹⁴ Adam il nuŋwa yöxöŋ aku, yöxîp duön, Inok nugwo inösua* yöx pön hömä. Inok nuŋ maduar ör God mönô nuŋwa yadön, nöbö ñîgö inakmönô hörmîdöi piaku nugwön yadöŋa, “Nugwi! Nöbö Diba ejol lei nuŋwa padokwo padök mîga ödöriö akwör pön duön, ¹⁵ nöbö mö magalîg mönô diba yajöna. God nugwo rîbyöx nugwölön, mönô nuŋwa rîg yadmîd mag akuyöbö rölön, ap kib mag gwogwo adö hörîrör rî gîrön, God nugwo mönô ölsö gwogwo adö hörîrör yadön rîmîdöi aku, ñîgö mî öliŋ höb diba pî nöiönîjô,” röŋa. ¹⁶ Nöbö gwogwo piaku ñîŋ öim öim yad mönô nîgön, mönô nuö nuö yadön, rîmîdöia. Anîŋ keir wä cön adaku cîŋîjô, rön, amnîmab rî gwogwam rîm dumîda. An nör nöbö diba mîdlö, rön, rîb aku yöx nugwön yadmîdöia. Nöbö mö bli anîŋ wä cön adaku rîŋ, me rön, ñîŋ iba pîrag wölub mönô inakmönô akwör hörön yadîm dumîda.

¹⁷ Nöbö nugub wä nî bla. Nöbö Dib ana Jisas Krais mönô wä pön dub nöbö nuŋ bla höd yadîm mönô aku rîbyöx nugu gör mîjöña. ¹⁸ Ñîŋ ñîgö yadmä, “Wop maiyöbö aku, nöbö mö God rîbyöx nugwölöi bla, rîb gwogwo ñîŋ keir yöx nugumîdöi mag akuyöbö rî gîrön, ñîgö yad höimöuöŋîjô,” rîmä. ¹⁹ Yadmîdîl nöbö piaku, God Inöma ñîgö pîsanî mîdöl. Rîb ñîŋa keir hö adaku yöx nugwön rîmîdöi aku mî, ñîgö nöbö mö pî asîx hörîrör nîgmîdöia. ²⁰ Makwam nöbö mö nugub wä nî bla. Jisas Krais mönô wä nugw pöi aku, nugw pîb mag lei gudogudö ödöriö aku nugw pî gö nîgön, mönô wä il aku öim öim bli kwo nugw ri abön, rîp duön, rîŋ duan. Inöm Leia nuŋ ñîgö rîba nölanî nugugîrön, ölsö nuŋwa pön höjöpäi gîr mîjöña. ²¹ Nöbö Dib ana Jisas Krais

ñîgö mî ögwö yöx aku, nuŋ ñîgö pön du mögöriîb adöx yöd röul adö kau sô nîgan, öim öim kömö mîjöña. Du nuŋ pîsanî öim öim mîjîŋîjô, rön, pöx mîdöi wop kî, God anîŋ madmag nîg gör mîdö, rön, rîba paŋ akwör yöx nugugu mîjöña.

²² Nöbö mö rîb mös yöxön, rîb mîga yöx nugumîdöi bla, ñîgö uliöxön, mönô höimöliö yajöña. ²³ Nöbö mö bli rîŋ pin möl bö dub maga ra akuyöbö, ñîgö kömö pîŋ, kömö duŋ. Nöbö mö bli rîb ñîŋa keir hö adaku yöx nugwön rîmîdöi aku nugwön, ñîŋ ñîgö kwo algör ör ögwö yöxöña, jî anîŋ algör ör rî gwogwam rîb maga rö, rön, ipöxön nugw ri aböña. Ap kib mag gwogwo rîmîdöi mag aku ipöxön, hölul cöña. Ap kib mag gwogwo rîmîdîm, wölîj ñîŋa aipam pîx pîlô, rön, höxöña.

Nöbö Diba iba pîrag wölub mönô i

²⁴ Weik ñîgö God inösö rola nîgmîdla.

Nuŋ ñîgö nugwidîx mîdan, hö pîŋ bîreñ.

Mai ñîgö pön, nuŋ keir mil wä keiryöbö alîg mîd yöraku nîgan, nöbö mö hölul mîdöl nuŋwa mîdön, mî ödöriö wahax pî mîjöña.

²⁵ God Nöbö paŋyöbö akwör. Nuŋ anîŋ kömö pîmîda.

Nöbö Dib ana Jisas Krais nuŋ anîŋ ñöx nîgön wöröxön öbîlön Nöbö aku, nuŋ maduar ör ila nîgön, mîdîp duön, wopik, mai, öim öim mîdîb ör mîdön, nuŋ Nöbö mil wä alîg, Nöbö wä keiryöbö, mî Nöbö ölö, magalîg nugwidîb Nöbö mîda.

Makwam, ib nuŋwa öim öim yadîŋ bîl sô duan.

Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

1:14: Jen 5:18,21-24

*

1:14: Adam aipam inî wöjöñ aku, Inok nugwo mîja yöx pön hömä

1:18: 2Pit 3:3

1:20: Kol 2:7

1:23: Sek 3:2; Rep 3:4

1:25: Rom 16:27; 2Pit 3:18

Repelesin Jon nuŋ rɪb nugwön kai kitöŋa

¹ Nɪ Jon, God mabö rɪ nölɪb nöbö nuŋ i mɪdla. Mönö kai kɪtmɪdɪl pik, höd wöxnö nugwölim. God mabö nuŋwa rɪ nölɪmɪdöi nöbö mö bla, ñɪŋ ap agap apɪm womiöx wöxnö nɪgön aku nugwɪŋ, me rön, God nuŋ Jisas Krais nugwo yadɪm, nuŋ piöŋö ejol nuŋ aku yad abmɪn hön rɪmɪn, nɪ rɪba nuguma. ² Rɪba nugum aku, God mönö nuŋwa yadöŋ aku aipam, Jisas Krais mönö nuŋwa yadöŋ aku aipam nuguma aku, köp kɪ kai kɪtmɪdla. ³ Womiöx mɪda, ap agap apɪm rɪba nuguma aku magalɪg ɪla nɪgön rɪp duön diöna. Makwam, nöbö mö mönö kai kɪtmɪdɪl pik ñɪŋ keir mämäga bö nugwön akuyöbö aipam, nöbö mö bli mämäga bö nugw yadɪŋ audiöx nugwön akuyöbö aipam, God Mönö kɪ nugw pön mai rɪmɪjöŋ aku, God raŋ, wahax pöŋa.

Jon nöbö mö cöc akuyöbö mɪj sö mɪdim akuyöbö ñɪgö mönö yad nölöŋa

⁴ Nɪ Jon ñɪgö nöbö mö Esia Propins mögöriɪb ulmɪdö hörɪrör akuyöbö mɪj sö Krais cöc nuŋwa mɪdöi akuyöbö, köp kɪ kai kɪtmɪdla.

God nuŋ weik mɪda, nuŋ maduar ör mɪdöŋa, nuŋ mai öim öim mɪjön aku ñɪgö uliöxön, pɪ ri abön, nugwidɪx mɪdan, ñɪŋ tar mɪd ri ab gɪ mɪjöŋa. God aipam, inöma akuyöbö mɪj sö hogw rol kin nuŋwa ɪl yöra mɪdöi bla aipam, ñɪgö uliöxön, pɪ ri abön, nugwidɪx mɪdan, ñɪŋ tar mɪd ri ab gɪ mɪjöŋa. ⁵ Jisas Krais, mönö wä aku rag duön, God rɪg yadöŋ mag akuyöbö akwör rön wöröxön, ɪla nɪgön öbɪlön, mögöriɪb piaku kin mɪdöi bla ñɪgö magalɪg nugwidɪx mɪd aku, nuŋ kwo algör ñɪgö uliöxön, pɪ ri abön, nugwidɪx mɪdan, ñɪŋ tar mɪd ri ab gɪ mɪjöŋa.

Nuŋ anɪŋ madmag nɪgön, hañ nuŋwa pɪnmɪn wöröxön,

ap kib mag gwogwo rɪmɪdöl pɪx kep-kep aku örɪx aba.

⁶ An Kin dib Jisas Krais ram nuŋwa mɪdön, Nuö God höjöpal ur nölɪb nöbö mö nuŋwa mɪdöla.

Makwam, Jisas Krais, Nöbö mil wä alɪg aku, Nöbö ölisö ödöriö aku, ɪb nuŋwa öim öim yadɪŋ möx duan! Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

⁷ Makwam nugwi! Nuŋ mɪjöi wab ɪ alɪg haŋ, nöbö mö mögöriɪb adadö piaku piaku magalɪg nugwo wöxnö nugwön.

Nöbö nugwo nugwo pɪlim bla aipam nugwo wöxnö nugwön.

Nugwo nugwön, nöbö mö mögöriɪb adadö magalɪg,

pödpöd rɪmɪn aliö alölɪŋö, rön, ɪb pɪlan mɪ göj immɪjöŋa.

Mɪ, aiön maku!

Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

⁸ God Nöbö Dib ölisö mag keiryöbö alɪg mɪd Nöbö aku, magalɪg rɪb mag akwör mɪd Nöbö aku, nuŋ weik mɪda, maduar mɪdöŋa, mai öim öim mɪjöna. Nuŋ yada, “Nör rɪmön, ap bla magalɪg ɪla nɪgön mɪda. Nör rɪmön, ap bla magalɪg yöm cɪnöb yöm cönɪŋö,” ra.

Jon rɪba nugwön Jisas nugwöŋa

⁹ Nɪ haul ñɪŋa Jon, Kin ana Jisas nöbö mö nuŋwa mɪdön, mabö nuŋwa rɪ nölɪŋ, nöbö mö piaku anɪŋ rɪ gwogwam rɪŋ, rɪb mɪga nugwöinɪŋ, rɪbyöx gɪba alɪg mɪdön, nugwo röböxölmɪŋ, mɪ ususör rön rɪmɪn dumɪda. Nɪ God Mönö aku yad nölön, Jisas hön mönö wä anɪŋ yad wöxnö nɪgön mönö mɪ aku yad nölmon, nɪ nag nɪgön, pön du röbö wödoböŋ mögöriɪb Patmos nɪgmä.

¹⁰ Röbö wödoböŋ mögöriɪb Patmos piaku mɪdmön, Nöbö Diba wop nuŋ ɪ, God Inöma nuŋ yuö nɪ kwo aja wölɪm nugugɪrön, höglöm nɪ adö bɪl sö mönö dib ɪ, namag röxg mönö pön yadöŋa, ¹¹ “Nagö ap agap apɪm nugunö bla, köp kai kɪtön, nöbö mö taun dib hörɪrör akuyöbö mɪj sö Krais cöc nuŋwa mɪdöi piaku, ñɪgö köp aku aban duan. Epesas ɪ, Sɪmöna ɪ, Pegamam ɪ,

Taiataira i, Sadis i, Piladelpia i, Leodisia i aban duan,” me rōṇa.

¹² Mōnō mag aliō rīmīn nugugirōn, nī nōbō mōnō yadmīd aku nugunō, rōn, hōuōiliō nugumōn, rīg gola pōn rim hōtīkō akuyōbō mīj sō mīdōṇa. ¹³ Makwam hōtīkō mibīl yōra nī nugumōn, nōbō ha i rōxgīb nōbō i mīdōṇa. Nun wōlīj mīxīl dib i yōmīmīn yōdpīlō kwol kwol nuṇwa pōrōbōṇa; rīg gol pōn rim amanō nag dib i pī ibōn yōd yōraku pisō pīx nīgōṇa. ¹⁴ Yōcmac nuṇ aku yōcmac panō nuṇ aku, hōn sipsip panō leia mīd mag akuyōbō, mōnō mījōi leia mīd mag akuyōbō rōxg mīdōṇa. Māmāg nuṇ aku, rīn pin rōxg mīdōṇa. ¹⁵ Yōd pīlō nuṇ aku, ap yōj ōlīsō “bras” rīmīdōi aku urmīn yōn bīckwai pīlmīd mag akuyōbō rōxg mīdōṇa. Mōnō nuṇ aku, rōbō hōj diba pīnōn bu gīgī rīmīd mag akuyōbō yadōṇa. ¹⁶ Imag mīrīx pīlō nuṇ aku, gupō akuyōbō mīj sō pī gī mīdōṇa. Yu mīxīl ōlīsō kwol kwol kap i ajmōla kul rī rōpīn gī mīdōṇa. Hanaj māmāg yuō nuṇ aku, naiō mibīl yōrīk pisō hōn, naiō ōlīsō nīgīd mag akuyōbō rōṇa.

¹⁷ Nī nugwo nugwōn, yōdpīlō nuṇ il yōra hō pīn mōdōmōdō pīlōn, nōbō mō wōrōxmīn līd pīl gī mīd mag akuyōbō rīg mīdma. Almōn, nuṇ imag mīrīx pīlō nuṇ aku nī pī nugwōn yadōṇa, “Ipōxmījīnō! Nōr rīmōn, ap bla magalīg ila nīgōn mīda. Nōr rīmōn, ap bla magalīg yōm cīnōb yōm cōnīṇō,” ra. ¹⁸ Nī mī Ōim Kōmō Mīdīb Nōbō aku. Hōd wōrōxma jī nugwō! Weik kōmō mīdōn, ōim ōim kōmō mījīna. Nī ‘Wōrōxīb Mag’ aku nugwidīx mīdla. Nōbō mō wōrōxōn du ‘Rōnau Rama’ mīdōi akuyōbō, nī ki wab aku pī gī mīdōn, ‘Rōnau Rama’ kau aku aipam, nōbō mō ‘Rōnau Rama’ mīdōi yōraku bla aipam nugwidīx mīdla. Nī uba rōdmōn nīṇ kwo algōr kōmō diōṇa.

¹⁹ “Makwam, ap agapīm nugumīdlō aku kōpa kai kitō. Weik rīmīda akuyōbō nugwōn, mai cōn akuyōbō nugwōn, magalīg kōp bō kai kitō. ²⁰ Ap nugumīdlō piaku mōnō il aku aliō mīda: gol pōn

rim hōtīkō akuyōbō mīj sō nugumīdlō piaku, nōbō mō mōgōrīb hōrīrōr akuyōbō mīj sō Kraīs cōc nuṇwa mīdōi akuyōbō nugumīdlō maku. Gupō akuyōbō mīj sō imag mīrīx pīlō na rola nugumīdlō piaku, ejol cōc akuyōbō mīj sō nugwidīx mīdōi akuyōbō nugulanō,” rōṇa.

2

Kraīs nōbō mō nuṇwa Epesas mīdmīdōi blaku mōnō yad nōlīb

¹ “Makwam taun dib Epesas Kraīs nōbō mō nuṇwa mīdōi akuyōbō, ejola nīgō nugwidīx mīd aku mōnō nugwo kōp kai kitōn yajīnō:

‘Nōbō gupō akuyōbō mīj sō imag mīrīx pīlō nuṇ adō pī girōn, gol pōn rim hōtīkō akuyōbō mīj sō mibīl yōra yōnmīd Nōbō aku, Epesas cōca Kraīs nōbō mō nuṇwa nugwidīx mīd ejola, nagō mōnō kī yad abmīda.

² Nuṇ yada,

“Nīṇ rīg rīmīdōi mag aku nī mōdō nugula. Nīṇ ipītōlōi, mabō usūsōr rōn amīn rīp dumīdōi aku nī mōdō nugula. Nōbō mō rī gwogwam rīmīdōi akuyōbō nīṇ nugum, nīgō wā rōl. Nōbō Jīsas mōnō wā pōn dub nōbō mīdōlīṇō, rōn, inakmōnō hōrōn yadmīdōi akuyōbō nīṇ nugw rī abōn hōlul rīmīdōia. ³ Nī nugw pōn mōnō na yad nōlmīn nīgō ōmōrō pī nōlīm, nīṇ nīg duōlōi, ipītōlōi, nī pīsan cīrīp gōr mīdōi aku, nī wā ra.

⁴ “Jī nī mōnō i mīda. Nīṇ hōd nī pīsan cīrīpōn madmag ōdōrīō nīgīdīm mag aku pōn du pīkai abīm? ⁵ Nīṇ hōd nī madmag nīgōn, rī rī abmīdōi mag wā aku, an pōdpōd rōn rōbōxnīṇō, rōn, hōuōil hōd rīg mīd rī ab gī mīdmīdōi mag akuyōbō iswob alīg mījōṇa. Nōi mījōn aku, nī hōn hōtīkō nīṇa pī gī du pīna.

⁶ “Jī mag i rīmīdōi aku, nī wā ra. Nōbō mō nīṇ nōbō Nikolas inakmōnō hōr yad nōl yōnmīd mōnō aku pōn, mag gwogwo

rɪmɪdɪm nɪ wä röl aku, ñɪgö kwo algör wä röl.

⁷ “Ñɪɲ nübö mö rɪmɪj möla mɪjɔn bla, God Inöma nuɲ Kraiis nübö mö nuɲwa mɪdöi mögöriɓ hör adadö piaku ñɪgö rɪg yadmɪd mönö kɪ audiöx nugw ri aböña.

Nübö mö ömörö pön, rɪɓ mɪga yöxölön, nɪ cɪrɪp gör mɪjɔñ bla, wop pörɪba hön aku nɪ ñɪgö yadmön, bɪ römö mag kömö öim mɪdɪɓ God möriwö wä nuɲwa bɪl sö wöl gɪ mɪd aku pön nɪmönɪɲö,” rö,’ rö.

Kraiss nübö mö nuɲwa Sɪmöna mɪdmɪdöi blaku mönö yad nölɪɓ

⁸ “Makwam taun dib Sɪmöna Kraiis nübö mö nuɲwa mɪdöi akuyöbö, ejola ñɪgö nugwidɪx mɪd aku mönö nugwo köp kai kitön yajɪnö:

‘Nuɲ rɪmɪn, ap akuyöbö magalɪg ɪla nɪgön mɪd Nübö aku; nuɲ rɪmɪn, ap akuyöbö magalɪg yöm cɪnüb yöm cön Nübö aku; nuɲ wöröxön höbkal öbɪlön Nübö aku, Sɪmöna cöca Kraiis nübö mö nuɲwa nugwidɪx mɪd ejola, nagö mönö kɪ yad abmɪda.

⁹ Nuɲ yada,

“Nɪ nugula, nübö mö bli, an God nübö mö ödöriö mɪdölɪɲö, rɪmɪdöia, jɪ Seten höjöpəlɪɓ ram nuɲwa mɪdön, ñɪgö yad mönö nɪg gɪr mɪdöia. Ömörö ñɪgö pödpödiö mɪd akuyöbö, nɪ kwo algör nugula. Ñɪɲ nübö mö lɪblɪɓ mɪdö bla mɪdöia, jɪ nɪ nugula God mämäg ɪl rol nuɲwa ñɪɲ rɪɓ nübö mö ödöriö mɪdöia.

¹⁰ Ñɪɲ ömörö pɪba rɪmɪdöi aku, rɪɓ diba yöxmɪjeñ. Nugwi! Womiöx mɪda, ñɪɲ Kraiis cɪrɪp ri aböiɲönö pɪn bɪcöñɪɲö, rön, kɪjaki ran, ñɪgö bli pɪ nag nɪgöña. Wop akuyöbö ragpɪd sö ñɪgö mɪ rɪ gwogwam rön ömörö nöl gɪr mɪjɔña. Jɪ ñɪgö mag kai rön anadö pɪl pal nɪgɪba rɪmɪjɔñ aku, rɪɓ diba yöx nugumɪjeñ. Nɪ cɪrɪp gör mɪdɪɲ pɪl pal nɪgmɪjɔñ aku, ñɪgö usaɲ kömö öim mɪdɪɓ mea nöina.

¹¹ Ñɪɲ nübö mö rɪmɪj möla mɪjɔn bla, God Inöma nuɲ Kraiis nübö mö nuɲwa

mɪdöi mögöriɓ hör adadö piaku ñɪgö rɪg yadmɪd mönö kɪ audiöx nugw ri aböña.

Seten nuɲ ñɪgö mɪ usüsör rön pön pɪxɪp duba cön aku, jɪ nübö mö nɪ cɪrɪp gör mɪjɔñ akuyöbö, öliɲ höb diba pön wöröxmä akuyöbö iswob wöröxeñɪɲö,” rö,’ rö.

Kraiss nübö mö nuɲwa Pegamam mɪdmɪdöi blaku mönö yad nölɪɓ

¹² “Makwam taun dib Pegamam Kraiis nübö mö nuɲwa mɪdöi akuyöbö, ejola ñɪgö nugwidɪx mɪd aku mönö nugwo köp kai kitön yajɪnö:

‘Nübö yu mɪxɪl öliisö nuɲwa kwol kwol ñɪrö ñɪrö mɪd Nübö aku, Pegamam cöca Kraiis nübö mö nuɲwa nugwidɪx mɪd ejola, nagö mönö kɪ yad abmɪda.

¹³ Nuɲ yada,

“Nɪ nugula, ñɪɲ öliöxön amɪn mɪdöia. Nübö mö mögöriɓ ñɪɲa mɪdöi mibɪl yöra, Seten nuɲ kɪɲ röxgöb nugwidɪx mɪda. Jɪ ñɪɲ mönö na nugw pɪ ri abön, nɪ cɪrɪp ri ab gɪr mɪdöia. Mögöriɓ Seten nugwidɪx mɪd yöraku, Adipas mönö wä na aku nübö mö akuyöbö ñɪgö yad nöl mɪdmɪn, nugwo pɪl pal nɪgmä, jɪ ñɪɲ nɪ röböxölim.

¹⁴ Makwam mönö bli mɪda. Nübö mö ñɪɲ bli, Belam mönö rɪg yad nölmmɪdön mag akuyöbö yad nölmmɪdöia. Nübö Belam aku, Belak nugwo rɪmɪj urön mönö, Belak nuɲ du Isrel nübö mö bla ñɪgö pön pɪxɪp dumɪn, ñɪɲ nɪ röböxön, ap nɪmɪɓ hör ap god inakmönö bla pal höjöpəl ur nölmmɪdmä aku nɪmmɪdmä. Belak Isrel nübö mö ñɪgö yadmɪn, ñɪɲ mö kib nübö kib rɪmɪdmä. ¹⁵ Isrel nübö mö maduar rɪmɪdim mag akuyöbö, ñɪɲ bli nübö Nikolas inakmönö nuɲ aku pön, mag gwogwo rɪm dumɪda. ¹⁶ Makwam, ap kib mag gwogwo rɪmɪdöi mag aku, pödpöd rɪmɪn aliö alölɪɲö, rön, röböxöña. Akuyöbö aleñ aku, nɪ yadkap rɪmgör hön, yu mɪxɪl öliisö ajmöl nɪ bö höröpɪn aku pön, nübö mö almɪdöi akuyöbö pɪsaɲ nuö nuö pina.

¹⁷ Ñɪɲ nübö mö rɪmɪj möla mɪjɔn bla, God Inöma nuɲ Kraiis nübö mö nuɲwa

m+idöi mögöriþ hör adadö piaku ñigö r+g yadm+id mönö k+ audiöx nugw ri aböña.

Seten nuñ ñigö m+ usüsör rön pön p+ix+p duba cön aku, j+ nöbö mö n+ c+riþ gör mijöñ akuyöbö, ap mana umadim ap aku n+ ñigö bli nölmön n+imöña. N+ algör ñigö r+g age hör+rör nöina. R+g nöin adö blaku ib yonyöbö kitön hör+rör pañ pañ nölmön, nöbö mö pön piakwör nugwöñ+ñö,” rö,’ rö.

Krais nöbö mö nuñwa Taiataira m+dm+idöi blaku mönö yad nöliþ

¹⁸ “Makwam taun dib Taiataira Krais nöbö mö nuñwa m+idöi akuyöbö, ejola ñigö nugwid+x m+id aku mönö nugwo köp kai kitön yaj+nö:

‘God Ha nuñwa, mämäg yuö nuñwa r+in pin röxg m+dm+n nugug+rön, yödp+lö nuñwa, yöj bras r+im+idöi aku urm+n yön b+ckwai p+lm+id mag akuyöbö r+g m+id Nöbö aku, Taiataira cöca Krais nöbö mö nuñwa nugwid+x m+id ejola, nagö mönö k+ yad abm+da.

¹⁹ Nuñ yada,

“Ñ+ñ r+g r+im+idöi mag aku n+ mödö nugula. N+ madmag n+gön, nöbö mö bla ñigö aipam madmag n+gön, usüsör rön mabö na r+ gör m+idöi aku, n+ mödö nugula. Haul nöbö mölöu nöbö piaku nuö nuö p+ ösös r+ ri abön, r+ nölon, ömörö pön öliöxön am+n m+idön r+ib m+ga yöxm+idöi aku, n+ mödö nugula. Alm+idöi aku, höd ulul r+im+idöia, j+ weik m+ uplöp r+im+idöi aku, n+ mödö nugula.

²⁰ J+ mönö i m+da. Mö Jesebel aku yad abölöi. Mönö inakmönö hörön, n+ God mönö yad nöliþ mö i m+idlö ra. Nöbö mö n+ nugw pöi akuyöbö, ñigö inakmönö hör yad nölon, pön p+ix+p dum+n, ñ+ñ n+ röböxön, mö kib nöbö kib r+im+idöia. Nuñ ñigö yad+m, ap n+im+ib god inakmönö hör ap akuyöbö pal höjöp+al ur nölm+idöi ap akuyöbö n+imm+idöia. ²¹ Nuñ mag gwogwo aku röböxön m+id ri ab g+ mijön+ñönö wöhö, rön, nugugu m+id wöhö nugwön röböxla.

²² Aliö al aku n+ nugwo äbäñ rol yöräku

abmön, nugwo ap diba rañ, m+ öliñ höb diba pöña. Nöbö nuñ p+sañ mag yön+m+idöi piaku, ap kib mag gwogwo r+im+idöi aku, pödpöd r+im+n aliö alöliñö, rön, röböxeñ aku, ñigö kwo algör r+imön, ap diba rañ, m+ öliñ höb diba pöña. ²³ Nöbö mö nugwo mai dum+idöi piaku ñigö mödonwadö p+l pal n+g m+j+n aku, nöbö mö n+ cöc mögöriþ hör+rör m+idöi piaku, n+ nugw ri abön nugwöña, n+ nöbö mö r+ib madmag yuöriþ ñ+ñ bö nugw ri abön, magal+g r+g r+im+idöi akuyöbö nugw ri abön, ñigö pañ pañ mag aliö akwör painö nöina. ²⁴ Ñ+ñ Taiataira nöbö mö bli, mö aku mönö gwogwo yad nöli mönö aku yöxm+idölöi; Seten mönö gwogwo il me r+im+idöi mönö aku nugw pölöi. Makwam, n+ ñigö ömörö p+ba mönö bli yadöin. ²⁵ N+ nugw pön c+riþ ri abm+idöi mag aku p+ c+c+ n+g g+ m+id+ñ m+id+ñ, mai n+ ina!

²⁶ Nöbö mö n+ c+riþ ri abön m+id+p duön, ömörö pön n+ röböxeñ akuyöbö, n+ ñigö yadmön, nöbö mö mögöriþ hör+rör akuyöbö nugwid+x mijöña. ²⁷ Aku agap+m: Acö mönö i n+ yadön yadöña,

‘N+ yadmön, ain yöd i pön,
wi yöj bla pal bör abm+idöi mag akuyöbö,

nöbö mö mögöriþ hör+rör akuyöbö
m+ öli+sö diba rödön ñigö nugwid+x mijön+ñö,’ röña.

²⁸ Nöbö mö n+ c+riþ ri abön m+id+p duön, ömörö pön n+ röböxeñ akuyöbö, ruö löubi r+im gupö pogul+id wä wöl höm nugwöi aku ñigö nöiöna.

²⁹ Ñ+ñ nöbö mö r+im+j möla mijön bla, God Inöma nuñ Krais nöbö mö nuñwa m+idöi mögöriþ hör adadö piaku ñigö r+g yadm+id mönö k+ audiöx nugw ri aböñö,” rö,’ rö.

3

Krais nöbö mö nuñwa Sadis m+dm+idöi blaku mönö yad nöliþ

¹ “Makwam taun dib Sadis Kraiis nöbö mö nuṇwa mɪdöi akuyöbö, ejola ñigö nugwidix mɪd aku mönö nugwo köp kai kitön yajinö:

‘God Inöma akuyöbö mij sō, gupö akuyöbö mij sō pɪ gɪ mɪd Nöbö aku, Sadis cōca Kraiis nöbö mö nuṇwa nugwidix mɪd ejola, nagö mönö kɪ yad abmɪda.

Nuṇ yada,

“Ñiṇ rig rɪmɪdöi mag aku nɪ mödö nugula. Nöbö mö akuyöbö ñigö nugwön nugwōla ñiṇ kömö mɪdön nɪ mai dumɪdöia, jɪ ñiṇ aṇadö wöröxön nɪ mai duölöi. ² God mönö rig yadmɪd akuyöbö rɪp duön, mibɪl yōra rōbōxōi aku, God nugumɪn wā röl. Makwam, inɪmō ua hōlɪmmɪdöi aku öbilōña. Kömö mag ñiṇa aṇadö wöröxɪba rɪmɪd aku rɪ ri abɪṇ, ölisō pɪlaṇ. ³ Kraiis mönö wā aku yad nölɪm nugwōi aku, nugw pɪ cɪcɪ ñigön, ap kib mag gwogwo rɪmɪdöi aku, pōdpōd rɪmɪn aliö alölɪṇö, rön, rōbōxön, Kraiis mönö wā aku rig yadmɪd mag akuyöbö cōña. Inɪmō ua hōlɪmmɪdöi aku öbɪleñ aku, nɪ nöbö ap kib pɪb bla nugugu mɪdɪm hōlöi mag akuyöbö alɪp hōmön, nugwön pɪlix cōña.

⁴ Jɪ ñiṇ Sadis nöbö mö piaku bli wölɪj ñiṇa rɪm pɪx pɪlöl; mönö wā na nugw pön, rig yad mag akuyöbö akwör rɪ gɪr mɪdöi aku mɪ, ñiṇ wölɪj leia rōbön nɪ pɪsaṇ yōnmɪjnɪṇa. ⁵ Nöbö mö ömörö pön, ususör rön, nɪ nugw pɪ gö ñigön, cɪrɪp gör mɪdɪṇ diön piaku, nɪ ñigö kwo algör wölɪj lei wā aku yöm nöina. Ib ñiṇa nöbö mö öim kömö mɪdɪb köp rogw mɪdö bö kai kit gɪm mɪd aku, örix aböin wöhö. Acö na aipam, ejol nuṇ bla aipam nugugu mɪdɪṇ nugugɪrön, nöbö mö na mɪdöiṇö, rön, wöxnö yajina.

⁶ Ñiṇ nöbö mö rɪmɪj möla mijön bla, God Inöma nuṇ Kraiis nöbö mö nuṇwa mɪdöi mögörib hör adadö piaku ñigö rig yadmɪd mönö kɪ audiöx nugw ri aböñiṇö,” rö,’ rö.

Kraiis nöbö mö nuṇwa Piladelpia

mɪdmɪdöi blaku mönö yad nölɪb

⁷ “Makwam taun dib Piladelpia Kraiis nöbö mö nuṇwa mɪdöi akuyöbö, ejola ñigö nugwidix mɪd aku mönö nugwo köp kai kitön yajinö:

‘Nöbö Lei aku; mönö mɪ ödöriö yadmɪd Nöbö aku; kiṇ Depid ki wab höd pɪ gɪ mɪdmɪd ki wab akwör wopik pɪ gɪ mɪd Nöbö aku, uba rödaṇ, nöbö mö bli uba wölɪb maga mɪdöl; jɪ uba wöl nöləṇ, nöbö mö bli rödɪb maga mɪdöl. Nöbö akwör Piladelpia cōca Kraiis nöbö mö nuṇwa nugwidix mɪd ejola, nagö mönö kɪ yad abmɪda.

⁸ Nuṇ yada,

“Ñiṇ rig rɪmɪdöi mag aku nɪ mödö nugula. Ñiṇ nöbö mö mɪga mɪdölöi, jɪ mönö na nugw pɪ gö ñigön, nöbö mö mibɪla ñiṇ nöbö mö na mɪdöi aku wöxnö yad nölɪmɪdöia. Makwam, ñigö uba rödmön, nöbö mö bli wöl nölɪb maga mɪdöl. ⁹ Nöbö mö bli, an God nöbö mö ödöriö mɪdölɪṇö, rɪmɪdöia, jɪ Seten höjöpəlɪb ram nuṇwa mɪdöia. Makwam, nɪ ñigö rɪmön, ñiṇ magalɪg du yōdpɪlö ñiṇ il yōra höxmax yuön, iröpa ubɪlön, nɪ ñigö madmag ñigmɪdla aku nugwɪṇ. ¹⁰ Ñigö rɪ gwogwam rɪmɪdöia, jɪ nɪ rig yadmɪdɪl mag akuyöbö akwör rön, rɪb mɪga yöxölim, ususör rön, mabö na rɪ gör mɪdöi aku mɪ, nöbö mö mögörib il kɪ hör adadö akuyöbö, nɪ cɪrɪp gɪ mijöñiṇönö nɪ rōbōxōñiṇö, rön, ñigö magalɪg ömörö nöin wop aku, ñigö aipam nölöin.

¹¹ Womiöx mɪda ina. Mönö wā na nugw pöi aku, nugw pɪ gö ñigön, nɪ cɪrɪp gör mɪdɪṇ, kömö öim mɪdɪb usaṇ wab aku ñigö nöinö, rɪl aku, nöbö mö bli um pɪn pön dueñɪm. ¹² Nöbö mö yön God Mönö rig yadmɪd mag akuyöbö raṇ, nugwo rɪ gwogwam rɪṇ, rɪb mɪga yöx nugwen, God Mönö rig yadmɪd mag aliö akwör rɪp duön, nɪ cɪrɪp gör mijön aku, nɪ nugwo rɪmön, God na höjöpəlɪb ram aku padö dib i röxg mijöna. Nuṇ öim öim God höjöpəlɪb ram aku ram möl yuö

kwo midön riñadö röu duen. Nî mîxiñ nunwa, God na ib nun aku aipam kai kitön, God na taun dib nunwa Jerusalem yonyöbö adöx yöd röul adö kau sebö hön taun dib aku ib aku aipam kai kitön, ib nî yonyöbö aku aipam kai kitön cîna.

¹³ Ñîñ nübö mö rîmîj möla mijön bla, God Inöma nun Krai nübö mö nunwa midöi mögörib hör adadö piaku ñîgö rîg yadmîd mönö kî audiöx nugw ri aböñîñö,” rö,’ rö.

Krais nübö mö nunwa Leodisia midmidöi blaku mönö yad nölîb

¹⁴ “Makwam taun dib Leodisia Krais nübö mö nunwa midöi akuyöbö, ejola ñîgö nugwidîx mid aku mönö nugwo köp kai kitön yajîñö:

‘Nübö ib nunwa “Mag Aliö Akuyöbö Cön” Nübö aku; Nübö, God nun yadîm, ap bla magalîg rî ñîgöñ Nübö aku; Nübö nun God rîg yadmîd mag akuyöbö akwör rön, mönö wä aku pön du ödöriö akwör yad nölmid Nübö aku, Leodisia cöca Krais nübö mö nunwa nugwidîx mid ejola, nagö mönö kî yad abmîda.

¹⁵⁻¹⁶ Nun yada,

“Ñîñ rîg rîmidöi mag aku nî mödö nugula. Nî mî anjadö cîr pölöi; nî mî anjadö rüböxölöi. Mönö wä na aku anjadö nugw pön, rîg yadmîd mag akwör cöñîñönö anjadö rüböxöñ aku waiar! Nî rorol sô rîbyöx nugumîdöi aku, ñîgö höjox abna. ¹⁷ Ñîñ yadmîdöia, ‘An rîb nübö mö mid ri abmîdöla; ap ana mîga mîda; ap i met wölö,’ rîmidöia, jî ñîñ nübö mö mölyöbö röxg midöia; ñîñ nübö mö lîblîb midö bla midöia; ñîñ nübö mö ap midöl midö bla midöia; ñîñ nübö mö mämäg we midöia; ñîñ magör midöia. Jî ñîñ keir nugwölöi.

¹⁸ Makwam ñîgö mönö yadîba rîmidîl kî nugw ri abön, mag aliö akwör cöña. Nübö mö lîblîb midö bla midöi aku, nî hön rîg gol na urmön yönön bîcep rîb rîba alîg midöl aku wobön, rîb nübö mö mijöña. Magör midöi aku, nübö mö nugwîñ möigw yöxbä maga ra aku, nî

hön wölîj lei i wobön yömöña. Mämäga ix nugwölöi aku, nî hön mämäga pîrîb ap i wobön pîlîñ, mämäga we wöl aku ix nugwöña.

¹⁹ Nübö mö ñîgö madmag ñîgmîdîl akuyöbö rî gwogwam rîmîjöñ aku, ñîgö rüböxöin; mid ri abîñ, me rön, ömörö nölön mönö nölmidla. Makwam, ñîñ rîb ölisö yöxön, ap kib mag gwogwo rîmidöi aku, pödpöd rîmîñ aliö alölîñö, rön, anjadö rüböxön mid ri aböña. ²⁰ Nugwi! Nî hön, riñadö bö midön, ubalîja pal gîgî rî gîr pöx midla. Nübö mö kai mönö na nugwön uba røjön aku, nî ram möl nunwa duön, nun pîsan ap nîmön ñîgiö pañör mijñîña.

²¹ Seten nî ömörö diba pî nölön wop aku, Acö na mönö nun aku rüböxölîm; rîg yadön mag akwör rîp duön mönö, Acö pîsan hogw rol kîñ nunwa rola römîdma. Mag aliö akuyöbö, nübö mö Seten ñîgö ömörö nölîmîñ, mönö wä na aku rüböxeñ, nî cîrîp gör mijöñ akuyöbö, ñîgö yad pön hön nî pîsan hogw rol kîñ na rola römîjñîña.

²² Ñîñ nübö mö rîmîj möla mijön bla, God Inöma nun Krai nübö mö nunwa midöi mögörib hör adadö piaku ñîgö rîg yadmîd mönö kî audiöx nugw ri aböñîñö,” rö,’ rö,” röña.

4

¹ Mönö kai kîtmîdla aku rîb nugup duön, iswob rîba nugwön nugumön, God mögörib adöx yöd röul adö kau sô yöraku uba röd gî midöña. Höd namag röxg yadmîñ nugum aku, iswob yadön nî yadöña, “Bli yörik wölö, ap mai rîg cön akuyöbö akwör nagö yabunö” röña. ² Aliö rîmîñ nugugîrön, God Inöma nun hön nî aja wölöña nugwön nî nugumön, adöx yöd röul adö kau sô yöraku nübö i hogw rol kîñ rola römîd gî midöña. ³ Yöraku römîd gî midön Nübö aku mila alîg midöña; rîg jaspâ aipam rîg kanilian aipam leia rîg mila abmîd mag akuyöbö alîg midöña. Nübö hogw rol kîñ römîd gî midön

3:15-16: Rom 12:11

3:17: Luk 12:21; 1Kor 4:8

3:18: Ais 55:1

3:19: 1Kor 11:32; Hib 12:6; Rep 2:5

3:20: Jon 14:23

4:1: Rep 1:1,10

4:2: Ais 6:1

4:3: Esik 1:28

4:4: Rep 3:18

yöraku, sibeñ aibeña nugwo wob yuö nîg gî mîdîm, rîg emral rôxg yön sîgîñ aigîña rômalôn cörôx cörôx gî mîdôña. ⁴ Hogw rol kin aku mibîl bô mîdmîñ nugugîrôn, hogw rol kin akuyöbô padokwo padök pañyöbô i höuöiliö agñîñ bô (24) ragö ila nîg gwogwäbô rîmä. Yöj nöbô akuyöbô padokwo padök pañyöbô i höuöiliö agñîñ bô (24) bla wölîj leia yömôn, rîg gol pôn rim usañ wab akuyöbô hörîrör nîgôn, hogw rol kin piaku rola rômid gî mîdmä. ⁵ Nöbô hogw rol kin mibîl bô rômid gî mîdön yöraku yöbô, añgölö ñîr gîrôn, gunîm gîg rîm pî mîlkapa nîgîm duöña. Hogw rol kin il yöraku hötîkö akuyöbô mîj sô yönôn mil ab gî mîdôña. Hötîkö piaku mî, God Inöma akuyöbô mîj sô nuñ bla mîdöi maku. ⁶ Nöbô hogw rol kin mibîl bô rômid gî mîdön il yöra, unañ rîg aku glas rôxg cörôx cörôx gî mîdôña. Hogw rol kin aku ap kömö mös mös ragö ila nîg gwogwäbô rîmä. Ap piaku mämäga mîga akwör höglöm adö mîdîm, ibön adö mîdôña. ⁷ Ap kömö piaku, i laiön rôxg mîdôña, i hön kau nöbônîñ rôxg mîdôña, i nöbô hanaj mämäg yuö rôxg mîdôña, i yöur du upîc mîxîla rîg mîd akuyöbô mîdôña. ⁸ Makwam ap kömö mös mös piaku magalîg upîc akuyöbô inösu sô mîdôña. Mämäga mîga akwör mîxîña magalîg mîdôña. Mämäga upîc mo bla aipam mîdôña. Makwam mil pîxmag yuö wopala yadön mîd gîr yadmîdöia,

“NUN NÖBÖ LEI GUDOGUDÖ! “NUN NÖBÖ LEI GUDOGUDÖ! “NUN NÖBÖ LEI GUDOGUDÖ! GOD NÖBÖ DIB ÖLISÖ KEIRYÖBÖ ÖDÖRIÖ! NUN AP RÖLÎB I MÎDÖL! AGAP APÎM CÎNÖB, CÖNA! NUN MADUAR IB HÖR I MÎDMÎDA, NUN WEIK MÎDA, NUN MAI ÖIM ÖIM MÎJÖNÎJÖ!” rîmîdöia.

⁹ Makwam ap kömö mös mös piaku, Öim öim kömö mîjôn Nöbô aku hogw rol kin rola rômid gî mîd Nöbô aku, nuñ Nöbô wä keiryöbô mîdö, rön, nugwo ri ablaje rî gîrôn, ib mil nuñwa alîg yadmîñ bîl sô dumîñ nugugîrôn, ¹⁰ yöj nöbô akuyöbô

padokwo padök pañyöbô i höuöiliö agñîñ bô (24) bla, Nöbô hogw rol kin mibîl bô rômid gî mîd il yöra höxmax yuön, öim öim kömö mîjôn Nöbô aku nugwo ri abö rî gîrôn, ib nuñwa yadmîñ bîl sô dumîda. Usañ ñîñ me bla pî öröu nuñ mîd yöra nîgôn, yadmîdöia,

¹¹ “God Nöbô Dib an!

Nöbô mö piaku magalîg,

nañ Nöbô dib keiryöbô ödöriö, me rön,

ib nagö yadîñ adöx sô duañ.

Nöbô mö piaku magalîg,

nañ Nöbô waiö keiryöbô ödöriö, me rön,

ib nagö yadîñ bîl sô duañ.

Nöbô mö piaku magalîg,

nañ Nöbô ölisö keiryöbô ödöriö, me rön,

ib nagö yadîñ möx sô duañ.

Nañör ap akuyöbô magalîg rî nîgmö.

Nañör yadman, nöbô mö mîdîm, ap bla magalîg mîdö,” rîmîdöia.

5

Jon köp nag nîg gîb i nugwöña

¹ Makwam rîb nugup duön nugumôn, hogw rol kin mibîl bô rômid gî mîdön Nöbô aku, köp rogw dib i rîb adöi adöi nag nîg gîb imag mîrîx pîla pî gî mîdôña. Köp aku, rîñadö adö bla kai kîtôn, yuadö kai kîtôn rîmä. Makwam rîb ödöi ödöi wobôn, nag hörîrör akuyöbô mîj sô nîg ri abmä. ² Makwam nî nugumôn, God ejol ölisö ödöriö i wö diba rön yadöña, “Nöbô mö kaim nag nîgîm köp rogw mîdö kî pî yauön owa?” röña. ³ Aliö rön aku, jî adöx sô aipam, mögöriñ mîgrö kî aipam, mögö yuö bô aipam, nöbô mö köp aku nag rîba rödön yaubä i mîdölön. ⁴ Adöx sô aipam, mögöriñ mîgrö kî aipam, mögö yuö bô aipam, nöbô mö köp aku nag rîba rödön yaubä nöbô i hölu nugwölim aku, nî mî ödöriö ögwö yöxôn im gîr mîdma. ⁵ Jî yöj nöbô piaku nöbô i nî yadöña, “Nagö immîjîñö. Nugwö! Laiön Juda yöbô aku kin Depid yöxîm yöxîp höuöilmel rîm, nugwo yöx pôn hömä. Nuñ kwolmal nuñ

aku rîbîx aböŋ aku mî, köp aku nag rîba rödön yaub maga rö,” rönja.

Jon nuŋ Sipsip Ha nugwöŋa

⁶ Aliö rîmîŋ nugugîrön nugumön, Sipsip Ha pîl pal nîgîm wöröxön öbîlön i, hogw rol kin mibîl yöbö mîdöŋa. Igwö sö ap kömö aipam, yöj nöbö bla aipam, hör rîb gwogwäbö rîg mîdmä. Sipsip Ha aku aj akuyöbö mîj sö mîdim, mämäga akuyöbö mîj sö mîdöŋa. Mämäg akuyöbö mîj sö mîdön mönö il aku, God nuŋ Inöm nuŋ akuyöbö mîj sö bla abmîŋ, mögöriŋ piaku magaliŋ hörîrör dumä. ⁷ Sipsip Ha aku nuŋ Nöbö hogw rol kin römîd gî mîdön il yöra duön, köp imag mîrîx pîlön nuŋ adö pî gî mîdön aku pöŋa. ⁸ Nuŋ pîmîŋ nugugîrön, ap kömö mös mös aipam, yöj nöbö akuyöbö padokwo padök paŋyöbö i höuöiliö agîŋ bö (24) aipam hön, Sipsip Ha mîdön yöra höxmax yumä. Mönö pî nuöm nîgîb nöbö bla ñîŋ ap bîyöj röxgîb bla hörîrör pön, rîg gol pön rîm kwosö me bla hörîrör pî gî mîdmä. Kwosö pî gî mîdim möl piaku, ap urmîŋ yön hauba nîgön cîpip hölîŋ wä hömîd mag akuyöbö, aja wöl gî mîdöŋa. Ap God nugwo urmîŋ yönön cîpip hölîŋ wä hömîd aku, God nöbö mö nuŋ bla ñîŋ nugwo höjöpalmîdöi aku.

⁹ Makwam ñîŋ wopal yonjöbö i yadön yadmä,

“Nagö pîl pal nîgîm,
hañ nagö pînmîŋ,
nöbö mö mögöriŋ adadö mîdöi akuyöbö,
ila hörîrör mîdöi akuyöbö,
mönö yöbö hörîrör yadmîdöi akuyöbö,
mîxîña hörîrör rîg mîdöi akuyöbö,
naŋ ñîgö wob pîman,
ñîŋ God nöbö mö nuŋwa mîdöia.
Aku mî, naŋör köp wobön nag nîg rî aböŋ
aku,
pî rîba rödön yau nuguba mîda.

¹⁰ Naŋ rîmö aku, ñîŋ kin rama röxg mîdön,
God höjöpäl ur nölîb nöbö mö nîgön,
God ana mabö nuŋwa rî nölîmîdöia.

Ñîŋ mai nagö pîsaŋ nöbö mö mögöriŋ mîgrö kîyöbö,

magaliŋ nugwidîx mîjñîŋö,” rîmä.

Sipsip Ha ib nuŋwa yadîm bîl sö duöŋa

¹¹ Makwam rîba nugup duön iswob nugwön nugumön, ejol padokwo padök padokwo padök, tausan tausan mîga ödöriö akwör mönö yadmîdmä. Hogw rol kin aku aipam, ap kömö mös mös piaku aipam, yöj nöbö bla aipam, ñîgö wob yuö nîg gî mîdmä. ¹² Ajmöla aj halön wopal yad gîrön yadmä,

“Sipsip Ha pîl pal nîgmä aku, nuŋ mî wä ödöriö.

Nuŋ ap bla magaliŋ rî ñîgö, rön,
ib nuŋwa yadîŋ bîl sö duan.

Nuŋ ap i met wölö, rön,
ib nuŋwa yadîŋ bîl sö duan.

Nuŋ mî rîb wä keiryöbö mîdö, rön,
ib nuŋwa yadîŋ bîl sö duan.

Nuŋ mî ölisö keiryöbö mîdö, rön,
ib nuŋwa yadîŋ bîl sö duan.

Nuŋ mî wä keiryöbö ödöriö mîdö, rön,
ib nuŋwa yadîŋ bîl sö duan.

Nuŋ mil wä keiryöbö aliŋ mîdö, rön,
ib nuŋwa yadîŋ bîl sö duan.

Nuŋ ib keiryöbö mîdö, rön,
ib nuŋwa yadîŋ bîl sö duan,” me rîmä.

¹³ Makwam nî nugumön, ap agap apîm God rî nîgmîŋ anöi nîgmîda adöx sö, mögöriŋ mîgrö kî, mögö yuö bö, ban yuö dib piaku magaliŋ, wopal yadön yadmä,
“Nöbö hogw rol kinja römîdmîd aku aipam,

Sipsip Ha aku aipam,
ñîŋ ib keiryöbö aliŋ mîdöiŋö, rön,
ib ñîŋ hogwa yadîŋ bîl sö duan.

Ñîŋ wä keiryöbö ödöriö mîdöiŋö, rön,
ib ñîŋ hogwa yadîŋ bîl sö duan.

Ñîŋ mil wä keiryöbö aliŋ mîdöiŋö, rön,
ib ñîŋ hogwa yadîŋ bîl sö duan.

Ñîŋ mî ölisö keiryöbö aliŋ mîdöiŋö, rön,
ib ñîŋ hogwa yadîŋ bîl sö duan,” me rîmä.

¹⁴ Aliö rîmîdmîŋ, ap kömö mös mös piaku yadmä, “Mag aliö akuyöbö aku mag waiö,” me rîmä. Aliö rîmîdmîŋ, yöj nöbö bla höxmax yuön, God Sipsip Ha aku yönö ib ñîŋ hogwa yadmîŋ adöx sö duöŋa.

6

Sipsip Ha nuŋ nag akuyöbö mŋj sō yauöŋa

¹ Makwam nŋ nugugu mŋdmön nugugŋrön, Sipsip Ha aku, köp wobön nag nŋg gö nŋgön pŋ gŋ mŋdön aku, nag rŋb agŋŋ yöbö aku pŋ rŋba rödön yaumŋn nugugŋrön, ap kömö mös mös piaku paŋyöbö i mönō diba gunŋm röxg palmŋd mag akuyöbö palön yadöŋa, “Hane!” röŋa. ² Aliö rŋmŋn nugumön, hön hos age i höröpŋnōŋa. Hos rol aku nöbö i ömdö pŋ gŋba römŋd gŋ mŋdöŋa. God rŋmŋn kwolmal nöbö mö piakuyöbö pŋl pal nŋgŋbā mag akwör nŋgmŋd aku mŋ, God nugwo usaŋ mea kwockwoc palön pŋmŋdöi mei nŋg nölŋmŋn, mögöŋb adöx yöd röul adö kau sō röböxön, nöbö mö mögöŋb mŋgrö kŋ pŋsaŋ nuö nuö pŋlön, pŋl rŋbŋx abŋba duöŋa.

³ Makwam Sipsip Ha aku, nag rŋb agŋŋ rŋbyöbö aku pŋ rŋba rödön yaumŋn nugugŋrön, ap kömö mös mös piaku, ap agŋŋ rŋbyöbö aku yadöŋa, “Hane!” röŋa. ⁴ Aliö rŋmŋn nugumön, hön hos paskwolö ödöŋiö i höröpŋnōŋa. Nöbö i hos aku rola römŋd gŋ mŋdöŋa. God raŋ nöbö aku öŋsö nuŋwa pön, mögöŋb mŋgrö kŋ hön raŋ, nöbö mö mögöŋb adadö magalŋg tar mŋdmā aku röböxön, nuö nuö pŋl pal nŋgŋ diöŋa. Makwam God nugwo yu mŋxŋl öŋsö mei nölöŋa.

⁵ Makwam Sipsip Ha aku, nag rŋb igwö wölö aku pŋ rŋba rödön yaumŋn nugugŋrön, ap kömö mös mös piaku, ap igwö wölö aku yadöŋa, “Hane!” röŋa. Aliö rŋmŋn nugumön, hön hos pŋx i höröpŋnōŋa. Nöbö hön hos aku rola römŋd gŋ mŋdöŋa aku, ap mag ömörö nŋg nugumŋdöi ap aku röxgŋb i pŋ gŋ mŋdöŋa. ⁶ Mönō i, ap kömö mös mös mŋdim mibŋl yöraku yadön, nöbö hön hos pŋx rola römŋd gŋ mŋdöŋa aku nugwo yadöŋa, “Kiö diba hön aku, rŋg pŋlō paŋyöbö pön duön, ap mŋga wobmŋdöi akuyöbö wobeñ. Wit mag yöj* paŋyöbö i wobŋba, rŋg pe wop paŋyöbö i pŋmŋdöi aliö akuyöbö woböŋa;

bali mag yöj mös paŋ wobŋba, algör rŋg pe wop paŋyöbö i pŋmŋdöi aliö akuyöbö woböŋa. Olip wel röbö aku aipam, röbö wain aku aipam öim rŋg wobmŋdöi aliö akwör woböŋŋö!” me röŋa.

⁷ Makwam Sipsip Ha aku, nag rŋb igwö aku pŋ rŋba rödön yaumŋn nugugŋrön, ap kömö mös mös piaku, ap igwö aku yadöŋa, “Hane!” röŋa. ⁸ Aliö rŋmŋn nugumön, hön hos hui bŋröŋ i höröpŋnōŋa. Nöbö hön hos rol aku römŋd gŋ mŋdöŋa aku, ib nuŋwa Wöröxŋb; nöbö nuŋ pŋsaŋ mai hömŋdöŋ aku, ib nuŋwa Röŋau Rama. God rŋmŋn mŋ, nöbö hogw aku adadö maga hörŋrör rŋm, nöbö mö mŋga wöröxŋb maga ra. Bli nuö nuö pŋlön wöröxöŋa, bli kiö diba pŋlaŋ wöröxöŋa, bli ŋŋpŋŋp diba haŋ ap akuyöbö raŋ wöröxöŋa, bli wöŋö höpebö ap u akuyöbö öbŋx nŋgŋ wöröxöŋa. Aliö wöröxŋp duŋ mönō, nöbö mö mŋga mögöŋb mŋgrö kŋ mŋdöi akuyöbö mŋga wöröxöŋa, jŋ mŋ mŋg mŋŋa mŋjōŋa.

⁹ Makwam Sipsip Ha aku, nag rŋb mömŋd aku pŋ rŋba rödön yaumŋn nugumön, God ap höjöpäŋb rŋgpŋd mo aku, nöbö mö God Mönō nugw pön, ipöxölim, nöbö mö akuyöbö ŋŋgö yad nölön, Krai nöbö mö nuŋwa mŋdölŋŋö, rön, wöxnö yadmŋn, ŋŋgö pŋl pal nŋgŋm, inöm ŋŋŋ akuyöbö mŋdmā. ¹⁰ ŋŋŋ wö diba rön yadmā, “God Nöbö Dib öŋsö ödöŋiö, naŋ Nöbö Lei. Naŋ mag mŋ ödöŋiö akwör rŋmŋdlö! Makwam wop pödiöm mŋdön, nöbö mö mögöŋb il bö anŋŋ pŋl pal nŋgim akuyöbö ŋŋgö mönō diba yadön, öŋŋ höba pŋ nöinö?” rŋmā. ¹¹ Aliö rŋmŋn nugugŋrön, ejol bla ŋŋgö paŋ paŋ wölŋŋ lei mŋxŋla nöl gŋrön yadmā, “Womiöx mŋda; pöx mŋjōŋa. Haul nöbö mölōu nöbö ŋŋgö pŋsaŋ God mabö nuŋwa rŋ nölŋmŋdöi akuyöbö bli kwo pŋl pal nŋgöŋ aku, God iŋ wödöŋ naba aku duaŋ, yadmŋdöi mag akuyöbö cönŋŋö,” rŋmā.

¹² Makwam Sipsip Ha aku, nag rŋb iŋösu sō aku pŋ rŋba rödön yaumŋn nugumön, mŋ mŋmön diba pŋmŋn nugugŋrön, naiö aku, yogw lŋd rŋn yönön pŋx pŋl mag

6:1: Rep 4:6; 5:1 6:2: Sek 1:8; 6:1-6 * 6:6: Grik mönō mag koiniks me rŋmŋdöi aku, lita paŋyöbö iör. 6:8: Jer 15:1-3; Esik 5:12,17; 14:21 6:11: Rep 7:9,13; 19:14 6:12: Mat 24:29; Apos 2:20; Rep 8:12; 11:13; 16:18 6:13: Ais 34:4

akuyöbö rîmîn, mîlmeja aṇadö paskwolö mi mîṇa mîdöṇa. ¹³ Gupö bla, hödal diba hömîn kiau mag kömö rîg kitu pîn mag aliö akuyöbö tatal kitu pînöṇa. ¹⁴ Makwam adöx sô, basuö wob nîgmîdöi mag akuyöbö röṇa. Önöṇ aṇmag bla aipam, rëbö wödoböṇ mögöriḅ bla aipam, mîdmîdöi kau aku rëböxön, lîl rî yau pia pia dumä. ¹⁵ Almîn nugugîrön, kîṇ mögöriḅ adadö piaku piaku hörîrör akuyöbö, kîṇ ha ñîṇ akuyöbö, nöbö dib ami nöbö nugwidîx mîdim akuyöbö, nöbö mö rîḅ ödöriö akuyöbö, nöbö mö ib mîdöṇ akuyöbö, nöbö mö wob pön hön nîgîm nag mabö rîmîdim akuyöbö, nöbö mö rîḅ ñîṇa keir yöx nugwön mabö rîmîdim akuyöbö, magalîg bôr duön, rîg möl, mögö möl akuyöbö umad gî mîdmä. ¹⁶⁻¹⁷ Umad gî mîdön yadmä, “Hogw rol kîṇ rola römîd gî mîd Nöbö aku aipam, Sipsip Ha aku aipam, anîṇ öliṇ höb diba pî nöiöñ wop mai öim yadmîdöl aku mödö wöxnö nîg makwam, an mîdîḅ maga nîgöl. Rîg mölôjônîṇönö mögöriḅ önöṇ aṇmag dib kîyöbö gîlîx hön, an mî aṇadö mo aban, hogw rol kîṇ rola römîd gî mîd Nöbö aku anîṇ nugwenîm; Sipsip Ha aku anîṇ mönö diba yadön öliṇ höb diba pî nölölan,” me rîmä.

7

Isrel nöbö mö mîga akwör God ib kîḱîḅ nuṇwa pîmä

¹ Makwam iswob nugumön, ejol mös mös ñîṇ mögöriḅ rîḅ adadö mös mös hörîrör öbîl gî mîdön, hödal mös mös pî gî mîdön, mögöriḅ, ban yuö dib, bî bla, gwogwo rôlan, me rön, rîba ñîṇ keir pan pan pî gî mîdmä. ² Makwam nî nugumön, ejol i naiö wölmîd möl sebö, God Öim Kömö Mîd Nöbö aku ap kai kîḱ nîgîḅ nuṇ aku rag duön, ejol mös mös God yadmîn igöp mögöriḅ aipam ban yuö dib aipam rî gwogwam rîba rim ejol piaku ñîgö yadöṇa, ³ “Gö nîgi! God an mabö nuṇwa rî nölmiḱöi nöbö mö bla ib kîḱîḅ nuṇwa möigw ñîṇ sô kîjîṇa; mai ñîṇ

hödal abîṇ, duön mögöriḅ, ban yuö dib, bî ap bla mî rî ajö nîgönîṇö,” röṇa.

⁴ Makwam mönö i yadmîn nugumön, nöbö mö God ib kîḱîḅ nuṇwa möigw sô kîḱîm piaku, Isrel nöbö mö ila hörîrör akuyöbö nîgliu pîn nölmin wan hadred poti po tausan (144,000) duöṇa.

⁵ Nöbö mö piaku, Juda ila aku ñîṇ 12,000; Ruben ila aku ñîṇ 12,000;

Gad ila aku ñîṇ 12,000;

⁶ Asa ila aku ñîṇ 12,000;

Naptalai ila aku ñîṇ 12,000;

Manasa ila aku ñîṇ 12,000;

⁷ Simion ila aku ñîṇ 12,000;

Lipai ila aku ñîṇ 12,000;

Isaka ila aku ñîṇ 12,000;

⁸ Sebiulan ila aku ñîṇ 12,000;

Josep ila aku ñîṇ 12,000;

Benjamin ila aku ñîṇ 12,000;

aku mî, nîgliu pîn nölmin wan hadred poti po tausan duöṇa.

⁹ Makwam mönö kai kîḱmîdîl kî rîba nugup dumîdön, iswob rîba nugwön nugumön, hogw rol kîṇ rola römîdöṇ Nöbö aku aipam, Sipsip Ha aku aipam mîdim nugugîrön, nöbö mö mîga akwör mämäg il rol ñîṇ yöra öbîl gî mîdmä. Nöbö mö piaku, mögöriḅ adadö rîg mîdöi akuyöbö, ila hörîrör rîg mîdöi akuyöbö, mîxîña hörîrör rîg mîdöi akuyöbö, mönö yöbö hörîrör rîg yadmîdöi akuyöbö, mögöriḅ adadö piaku piaku hörîrör hön rëb gî mîdmä. Nöbö mö in wödiḅ maga mîdölöṇ akuyöbö, magalîg wölîj leia akwör yömön, albad panö pî gî mîdön,

¹⁰ God ib nuṇwa yadmîn bîl sô dumîn nugugîrön, wö diba rön yadmä, “God ana hogw rol kîṇa römîd gî mîd aku aipam,

Sipsip Ha aku aipam anîṇ me rön rî ri abim aku mî, kömö dinîṇö,” rîmä.

¹¹ Ejol bla magalîg ñîṇ Nöbö hogw rol kîṇa römîd gî mîdöṇ Nöbö aku aipam, yöj nöbö bla aipam, ap kömö mös mös bla aipam, ñîgö wob yuab gî mîdmä. Ñîṇ hö pîn höxmax yuön, iröpa ubîlön, God ib nuṇwa pîrag wölön, ¹² yadmä,

“Mî ödöriö!
 God ana mî ib keiryöbö alig mîdö, rön,
 ib nuṇwa yadîṇ bîl sô duanṇ.
 Nuṇ mil wä keiryöbö alig mîdö, rön,
 ib nuṇwa yadîṇ bîl sô duanṇ.
 Nuṇ rîb wä keiryöbö ödöriö mîdö, rön,
 ib nuṇwa yadîṇ bîl sô duanṇ.
 Nuṇ rönṇ aku, nugwo ri ablaṇe, rön,
 ib nuṇwa yadîṇ bîl sô duanṇ.
 Nuṇ mî wä keiryöbö mîdö, rön,
 ib nuṇwa yadîṇ bîl sô duanṇ.
 Nuṇ ap agapîm cîñö cön aku, cönîṇö, rön,
 ib nuṇwa yadîṇ bîl sô duanṇ.
 Nuṇ Nöbö ölisö keiryöbö ödöriö mîdö, rön,
 ib nuṇwa yadîṇ bîl sô duanṇ.
 God ana ib nuṇ aku öim öim yadîṇ bîl sô
 duanṇ.
 Mî ödöriö!” me rîmä.

Yörbö öliṇ höb peñîm

¹³ Makwam yöj nöbö piaku nöbö i, nî
 yad nugwön yadöṇa, “Nöbö mö wölîṇ leia
 röböi piaku agö nöbö bîlîm? Ñîṇ pikai
 yöbö höi?” röṇa.

¹⁴ Aliö rîmîṇ yadma, “Nöbö dib. Nî
 nugwöi; jî nagö nugulaṇö,” rîma. Aliö
 rîmön, nî yadöṇa, “Nöbö mö bîlîk ñîgö
 ömörö nölmön, pîmîd öliöxön kömö höia.
 Ñîṇ Sipsip Ha hañ nuṇwa pön, wölîṇ ñîṇ
 bla ñîgön pîl patîm lei röda. ¹⁵ Makwam,
 “Ñîṇ God hogw rol kiṇa il yöra mîdön, mil
 pîxmag yuö,
 höjöpaliḅ ram möl nuṇ aku mabö
 nuṇwa rî gîrön, mîdöia.

Nöbö hogw rol kiṇa römîd gî mîd aku
 ñîgö nugwidîx mîd ri aböna.

¹⁶ Ñîgö kiö iswob pîlen, röbö de iswob
 pîlen,
 naiö ölisö iswob ñîgön öliṇ höb pî
 nölen.

¹⁷ Aku agapîm: Sipsip Ha hogw rol kiṇa
 mibîl yöra mîd aku,
 sipsip nugwidib nöbö ñîṇa mîdön,
 ñîgö yölîṇön röbö ilam rödmîd möla duanṇ,
 röbö kömö mag nöliḅ aku nîmönna.
 Makwam God nuṇ imöñ mîp röbö ñîṇ aku
 magaliḅ örîx abönîṇö,” röṇa.

8

Sipsip Ha aku nag mîṇ sô aku yauöṇa

¹ Makwam Sipsip Ha aku, nag rîb mîṇ
 sô aku pî rîba rödön yaumîṇ nugugîrön,
 adöx yöd röul adö kau sô mönö i yadölön;
 hör mag mîṇi, minit akuyöbö padokwo
 padök paṇyöbö i höuöiliö hö wölu mîṇ sô
 (30), tar hör ör mîdöṇa. ² Makwam nî
 nugumön, ejol akuyöbö mîṇ sô God mämäg
 il rol yöra öbîl gî mîdmä. Ejol piaku
 namaga hörîrör pîmä.

³⁻⁴ Makwam ejol i wi yöj wä rîḡ gol pön
 rim wi yöj i pî gî mîdöṇa. Nuṇ duön, God
 ap höjöpaliḅ ur nölmîdöi rîḡpîd yöraku pisö
 öbîl gî mîdöṇa. Ñîṇ ap urmîṇ yönön höliṇ
 wä hömîd ap aku mîga nugwo nölmä. Rîḡ
 gol pön God ap höjöpaliḅ ur nöliḅ rîḡpîda
 rim aku, hogw rol kiṇa il yöra mîdöṇa
 nugwön ejol aku, ap höliṇ wä aku pön,
 God nöbö mö nuṇwa nugwo höjöpalmîdöi
 mönö aku pîsaṇ römerömö rön, rîḡpîd rol
 yöra pî mögum rön rag hö urmîṇ yönön
 haub aku God mämäg il yöra wöluöṇa.
⁵ Makwam ejol aku wi yöj wä aku pön,
 God ap höjöpaliḅ ur nöliḅ rîḡpîd rola rîṇ
 pina ñîgmîdöṇ aku i pön wi yöj möl bö
 ñîgön, pî il mögöriḅ bö abmîṇ nugugîrön,
 gunîma gîgu rî pî mîlkap ñîgön dum,
 aṇîḡölö ñîrmîṇ, mîmön pöṇa.

Ejol namag bla pîrîba rîmîdmä

⁶ Mag aku, ejol akuyöbö mîṇ sô nam-
 aga pî gî mîdim bla, pî pabîlön pîrîba
 rîmîdmä.

⁷ Ejol höd aku, namag nuṇ aku pîrîm,
 gupö mag aku aipam, rîṇ pin aku aipam,
 haña römerömö rî gîrön, mögöriḅ il bö
 hör aböṇa. Almîṇ, mögöriḅ mîgrö kî rîb
 mös paṇ akuyöbö nuöm ñîgön, rîb mös
 mîdmîṇ, rîb paṇyöbö i, rîṇ, ap panö kömö
 kömö öbîl gî mîdöṇ akuyöbö, magaliḅ
 yönu har nîmîm duöṇa.

⁸ Makwam ejol agñîṇ rîbyöbö aku, na-
 mag nuṇ aku pîrîm, mögöriḅ önöṇ ajmag
 dib i röxgîḅ ap i rîṇ pin alig ban yuö diba
 mibîla pîṇ bîröṇa. Almîṇ, ban yuö diba
 rîb mös paṇ akuyöbö nuöm ñîgön, rîb mös

7:14: Dan 12:1; Mat 24:21

7:16: Ais 49:10

7:17: Sam 23:2; Ais 25:8; Rep 21:4

8:3-4: Eks 30:1-3; Rep 5:8

8:5: Eks 19:16-19; Lep 16:12; Rep 11:19; 16:18

8:7: Eks 9:23-26; Esik 38:22; Joel 2:30

mıdmın, rıb panyöbö i ban yuö diba magalıg paskwolö pılöña. ⁹ Makwam, dölöm ap ban yuö diba mıdim bla, rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, rıb panyöbö i magalıg wöröx pörmä. Bi yöja ban yuö diba mıdim bla, rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, rıb panyöbö i añađö pal gılıx ab gılıx rı palıbebö hörım duöña.

¹⁰ Makwam ejol igwö wölö aku, namag nuñ aku pırım, gupö pogulıd dib rın pina röxg hön, adöx sebö pın mölödöña. Almın, röbö bla aipam, röbö ilam bla aipam rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, gupö pogulıd dib aku rıb panyöbö mını röbö rola pınöña. ¹¹ Gupö aku ib nuñwa, “Marasın Acıx”. Almın, röbö bla aipam, röbö ilam bla aipam rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, rıb panyöbö mını gwogwo röña. Nöbö mö mıga röbö rı gwogwam röñ piaku nımön wöröxmä.

¹² Makwam ejol igwö aku, namag nuñ aku pırım, naiö, röun, gupö bla ap i palmın, mil wä öim abmıd mag akuyöbö nıgölön. Naiö aku, rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, rıb panyöbö i gwogwo röña. Mılmej aku, rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, rıb panyöbö i gwogwo röña. Gupö bla, rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, rıb panyöbö i gwogwo röña. Naiö mil mag aku, rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, rıb panyöbö i naiö mila abölön. Pıxmag yuö mibıl kwo mag aku, rıb mös pañ akuyöbö nuöm nıgön, rıb mös mıdmın, rıb panyöbö i röuna mila abölön.

¹³ Makwam nı aliö nugw mıd nugumön, yöur du i adöx mibıl yör sö höd nıg yön gırön, mönö diba pön yadön yadöña, “Ake! Ake! Ake! Mı gwogwo rıba rımdä. Ejol bli kwo namag nınja pırıba rımdöia. Ejol mös pañ piaku namag nınja bla pırın, nöbö mö mögörib il kı mıdöi akuyöbö nıgö mı gwogwo cönınö!” röña.

9

Ejol mömıd aku namag nuñ aku pıröña

¹ Makwam ejol mömıd aku, namag nuñ aku pırım, nı nugumön, gupö adöx sebö kitu mögörib il bö pın gır mıdöña. Gupö aku nugwo ki wab ulöm möl hokwö rödölön aku nölmä. ² Gupö aku ki wab aku pön, ulöm möl hokwö rödölön aku uba rödmın, haub diba wölön, naiö pölu rım, cıcıbö guröña. ³ Almın, ban pabladö bla, haub alebö bö bıbı rıp pın du mıgrö bö görмін, God nuñ rımın, kwopkac bla höbia nöbö mö pınan ölin höb pıbä maga rıba rımdmä. ⁴ God nuñ ban pabladö piaku nıgö yadöña, “Ap panö, bı panö, ap agap apım mögörib mıgrö bö wölmıd bla, rı gwogwam rımıjeñ; nöbö mö ib kıtıb na aku möigw nınj sö mıdöl bla akwör rı gwogwam cınö,” röña. ⁵ God yadön aku, ban pabladö bla nöbö mö nıgö añađö pıl pal nıgınj wöröxıb maga nıgölön; hör rog-wul akuyöbö mömıd sö ölin höb gwogwo keiryöbö nıgö pı nölıb maga nıgöña. Nıgö ölin höb pı nöiön aku, kwopkac bla höbia nöbö mö pınan ölin pılmıd mag akuyöbö pı nöiöña. ⁶ Wop mibıl yöraku, nöbö mö piaku wöröxnınj, rön, nugwön aku, jı wöröxıb ödöi römö i mıdenım.

⁷ Ban pabladö piaku, nöbö hön hos pön du nuö nuö pılıba, ap ölısö röbmıdöi ap yöj aliö bla röb gı mıdmä. Rıg gol pön rim usan röxgıb usan me bla yöcmac nınja röb gı mıdmä. Hanaj mämäg yuö nınj akuyöbö nöbö mö röxg mıdöña. ⁸ Yöcmac yöj panö nınj bla, mö yöcmac panö röxg mıdöña. Ajmag nınj bla, wönö höpebö laiön me rımdöi aku, ajmaga röxg mıdöña. ⁹ Ibön bla, ain ap uñ röxgıba röb gı mıdmä. Mıga akwör upıca palmıdim aku mı, hön hos mıga bıyöj wab bla wabıl pıxıp du nuö pılıba duön gıgu rımd mag akuyöbö rımdöña. ¹⁰ Höbmöl adö bö, kwopkac höbia nöbö mö pınan ölin pılıbä mag akuyöbö rımdöña. God rımın, röun akuyöbö mömıd sö nöbö mö bla nıgö ölin höb keiryöbö gwogwo ödöriö pı nöl gır mıjöña. ¹¹ Ban pabladö piaku kın nınja,

ejol ulöm möl hokwö rödölön nugwidix mid ejol aku mī. Hibru mönō yadōn, ib nuṇwa Abadon me rīmidōia, jī Grik mönō yadōn, Apolion me rīmidōia.*

¹² Makwam, ömörö dib höd sō aku mödö pörīm jī ömörö dib mōs mīda.

Ejol inṇosu sō aku namag nuṇ aku pīrōṇa

¹³ Makwam ejol inṇosu sō aku, namag nuṇwa pīrīm, nī nugumōn, mönō i hōmidōṇ ajmag mōs mōs rīgpīd rīg gol pōn rim rola mīdmīd yōraku. Rīgpīd aku God māmāg il yōraku pisō mīdōṇa.

¹⁴ Mönō aku ejol inṇosu sō namaga pī gī mīdōṇ aku nugwo yadōṇa, “Ejol mōs mōs nag nīg gīm rōbö dib Yupretis pō yōra mīdōi bla, yau abne,” rōṇa. ¹⁵ God ejol mōs mōs piaku ñīgō höd yad nīgmīn, kīm akwör, rōun akwör, wop akwör, mag akwör pōx mīdmīdōi aku mī, wop aku mödö hōṇ aku, nöbö mö mögōrīb mīgrō kī mabuō kap pīl pal nīgīṇ, me rōn, yau abōṇa. Nöbö mö mögōrīb mīgrō kī mīdōi bla magalīg rīb mōs paṇ akuyōbö nuöm nīgōn, rīb mōs mīdmīn, rīb paṇyōbö i pīl pal nīgība dumä. ¹⁶ Nī yadmīn nuguma, ami nöbö hōn hos rola rōmīdōn nöbö mö nuō nuō pīl pal nīgība duim bla tu hadred miliōn (200,000,000) mīdmä.

¹⁷ Makwam nī nugumōn, hōn hos ñīṇ bla aipam, hos rola rōmīdim nöbö akuyōbö aipam kapa ap uñ yōmīm bla, bli rīn pin paskwolō rōxgōṇa, bli rīg rīnaub “sapaia” me rīmīdōi akuyōbö rōxgōṇa, bli rīg hōmlō göj “salpa” me rīmīdōi akuyōbö rōxgōṇa. Hōn hos yōcmac bla, laiōn yōcmac rōxg nīgōṇa. Ajmöl ñīṇ sebō rīn pina aipam, haub aipam, ap salpa hōlīṇ gwogwo acīx ödōriō aku aipam hōmīdōṇa.

¹⁸ Ajmöl ñīṇ sebō rīn pina aipam, haub aipam, ap salpa hōlīṇ gwogwo acīx ödōriō aku aipam hōn rīmīn, nöbö mö mabuō kap wōrōx pōrmä. Nöbö mö mögōrīb mīgrō kī mīdōi bla magalīg rīb mōs paṇ akuyōbö nuöm nīgōn, rīb mōs mīdmīn, rīb paṇyōbö i wōrōxmä. ¹⁹ Hōn hos piaku ölisō ñīṇ aku mīdōṇ ajmöl ñīṇ aipam, ṇōpō adō bö aipam. ṇōpō ñīṇ bla, kas

kōpdō yōcmac rōxg nīgōṇ aku mī, nöbö mö akuyōbö ñīgō rī gwogwam rīb maga nīgōṇa. ²⁰ Makwam ap gwogwo piaku rīmīn, nöbö mö mabuō kap wōrōx pōrmä aku, nöbö mö mīdim bla rīmīdōṇ aku nugwōn, pōdpōd rōn rīg bī ap piaku pōn imag ana keir ap inakmōnō rī nīgōlīṇō, rōn, rōböxōlim. Pōdpōd rōn ap kib mag gwogwo rōlīṇō, rōn, rōböxōlim. Hör ap bla, māmāga nugumīdōl ap piaku, mönō nugumīdōl ap piaku, ödōi yōnmīdōl ap piaku, rīg gol, silpa, bras, rīg, bī pōn rim ap piakwör hōjōpalōn, ragwo ha piaku hōjōpal gīr mīdmä. ²¹ Nōbāpō pīlōn, kīj rōn, mö kib nöbö kib rōn, ap kib pōn, rīm dumīn nugugīrōn, pōdpōd rōn akuyōbö almīdōlīṇō, rōn, rōböxōlim.

10

Ejol i köp nōlmīn Jon nīmōṇa

¹ Makwam rība nugup duōn nugumōn, ejol ölisō keiryōbö i adōx sebō hōmīda. Ejol aku nugwo mījōi lei i wobmīn nugugīrōn, sibeñ aibeñ yōcmac nuṇ aku pal wōd wobmīn, haṇaj māmāg yuō nuṇ aku naiō rōxg mila abmīn, yōdpīlō nuṇ aku rīn yōnōn pina nīg mag akuyōbö rīmīdōṇa. ² Nuṇ adōx sebō hōn, yamsō mīrīx pīlō aku ban yuō diba rōb gī mīdōn, yōdpīlō cōkō pīlō aku mögō rola rōb gī mīdōṇa. Köp ulmīdō mei yau begulōn pī gī mīdōṇa. ³ Makwam nuṇ hōn laiōn mönō diba yadmīd mag akuyōbö yadmīn, gunīm akuyōbö mīj sō piaku mönō diba yadōn mönō bli pīōṇō yadōṇa. ⁴ Gunīm akuyōbö mīj sō piaku mönō yadmīn nugugīrōn, nī yadīm mönō aku kai kīcīnō rōb rībyōx nugum aku, jī mönō i adōx sebō yadōṇa, “Gunīm akuyōbö mīj sō piaku yadīm mönō aku alīg kai kītmījīnō; mönō aku umad gī mīdan,” me rōṇa.

⁵ Makwam nī nugumōn, ejol yōdpīlō adōi ban yuō diba rōb gī mīdōn, adōi mögō rola rōb gī mīdōṇ ejol aku nuṇ inpīlō mīrīx nuṇ pīlō pabīlōn, adōx yōd rōul adō kau sō yōraku yabuōṇa. ⁶ Aliō alōn, God öim öim kōmō mīd Nöbö aku, adōx

* **9:11:** Hibru mönō Abadon aipam, Grik mönō Apolion aipam, mönō il aku “Nöbö mö pīl pal nīgīb nöbö.” **9:20:** Sam 115:4-7; 135:15-18; Dan 5:23; Rep 16:9,11 **10:4:** Dan 12:4,9 **10:5:** Diut 32:40; Dan 12:7

sö aipam ap adöx so m+doi bla aipam r+ n+göñ Nöbö aku, mögöri+ m+grö k+ aipam ap mögöri+ m+grö k+ m+doi bla aipam r+ n+göñ Nöbö aku, ban yuö diba aipam ban yuö diba m+doi ap bla aipam r+ n+göñ Nöbö aku, nuñ nugugu m+dm m+ n+ mönö m+ yadm+dlö, rön, yadöña, “God wopik uplöp pöx m+den! ⁷ J+ ejol m+ s+ aku namag nuñwa p+ri+ba cön wop akwör, God nuñ mönö yad+ nuñ bla r+g yadöñ mönö aku, umad g+ m+dm m+ mönö aku, wopik cön+ñö,” röña.

⁸ Makwam mönö adöx sebö höd yadm+in nugum aku, n+ iswob yadön yadöña, “Ejol yöd+ilö adöi ban yuö diba röb g+ m+dm, yöd+ilö adöi mögö rola röb g+ m+dm aku nugwo duön yadañ, köp ulm+do yau begulön p+ g+ m+dm aku nagö nölañ,” me röña.

⁹ Aliö r+im+in, ejola m+dm yöra duön, n+ köp ulm+do abö nölo, r+imön, n+ nölon yadöña, “P+ n+imö. N+imañ, ajmöl nagö böm röbö röxg id yön mag akuyöbö cön aku, j+ höbwab yuö bö p+n duön, ac+x cön+ñö,” röña. ¹⁰ Aliö r+im+in, köp ulm+do aku ejol imag rol nuñwa pön n+im+mön, böm röbö röxg id yön mag akuyöbö röñ aku, j+ n+im cökmön, höbwab yuö bö p+n duön, ac+x röña.

¹¹ Makwam n+ yadöña, “Nöbö mö mögöri+ adadö r+g m+doi akuyöbö, m+xi+ña hör+rör r+g m+doi akuyöbö, mönö yöbö hör+rör r+g yadm+doi akuyöbö, kin mögöri+ hör+rör nugwid+x m+doi akuyöbö magal+g, mai ñ+gö pödpöd cön aku, God mönö aku iswob yad nölanö,” röña.

11

God mönö yad nöli+ nöbö hogwa

¹ Ap n+g nugum+doi r+p m+xi+l i n+ nöli g+rön yadmä, “R+p m+xi+l i pön du God höjöpali+ ram aku n+g nugwön, God ap höjöpali ur nöli+ r+gp+id aku n+g nugwö. Nöbö mö God höjöpali+ ram möla hön ap höjöpali ur nölm+doi bla algör in wöd nugwö. ² Juda nöbö mö yöi bla öim hön kul r+ñadö bö m+dm+doi

yöraku n+g nugum+j+nö. Ñ+ñ taun dib lei Jerusalem r+ gwogwam r+ g+r m+dm+in m+dm+in, röun akuyöbö padokwo padök panyöbö i höuöiliö hö p+n du möm+dm bö (42) diöna. ³ N+ mönö na yad nöli+ nöbö mös yad abmön, hör yogw lid akuyöbö yömön, mönö na yad nöli yön+m+dm+in, wop akuyöbö wan tausan tu hadred sikisti (1260) diön+ñö,” röña.

⁴ God Mönö yad nöli+ nöbö hogw aku, Nöbö Dib mögöri+ il k+ nugwid+x m+dm aku, mämäg il nuñ yöra m+dmöia. Ñ+ñ b+ olip r+imö mös, höti+kö mös. ⁵ Nöbö mö bli ñ+gö nöbö hogwa r+ gwogwam cön aku, r+n pina ajmöl ñ+ñ akuyöbö röp+nön, kwolmal nöbö piaku yönu pöcöna. Makwam, nöbö mö bli ñ+gö nöbö hogwa r+ gwogwam cön aku, ñ+gö kwo pañ mag akwör cöna. ⁶ God ñ+gö nöbö hogwa öli+sö nuñwa nölañ, mönö yad nöli+ mabö nuñwa r+p du g+rön, ruö pilölañ, me r+ñ, p+ilen+m; röbö bla paskwolö p+lañ, me r+ñ, paskwolö piöna; nöbö mö akuyöbö ñ+gö ömörö bli wöxnö n+gañ, me r+ñ, wöxnö n+göna. Wop pödiöm aliö rañ, me cön aku, pañ mag akwör cöna. ⁷ Nöbö hogwa ñ+ñ God mönö aku yad nöli+ duön, r+ba yad pör+ñ, ap höpebö ulöm möl hokwö rödölöñ aku möl bebö wöl röp+nön, ñ+gö nöbö hogwa p+sañ nuö nuö r+p duön, añadö p+l pal n+gañ wöroxöña.

⁸ Nöbäpö högi möpia mijöñ taun dib ödöriö aku ödöi mib+l yöra. Taun dib ödöriö aku m+, Nöbö Diba nugwo b+ katlö watlö um sö p+l pal n+gmä. Makwam taun dib ödöriö aku ib mös, ib i Sodom, ib i Ijip, me r+m+dmöia.

⁹ Makwam, nöbö mö mögöri+ adadö r+g m+doi akuyöbö, ila hör+rör r+g m+doi akuyöbö, mönö yöbö hör+rör r+g yadm+doi akuyöbö, m+xi+ña hör+rör r+g m+doi akuyöbö, nöbäpö högi möpi aku röbön nugugu mijöña. Wöroxöñ wop r+ib aku n+gön, wop mös pañ al+g pañ kau akwör m+dm+in nugug+rön, nöbäpö högi möpia aku pön du hogw p+li+ba wöhö, rön, nugugu mijöña.

10:7: Emos 3:7 **10:9:** Esik 2:8-3:3 **11:1:** Esik 40:3; Sek 2:1-2 **11:2:** Luk 21:24; Rep 13:5 **11:4:** Sek 4:3,11-14 **11:5:** 2Sam 22:9; Sam 97:3 **11:6:** Eks 7:17-20; 1Sam 4:8; 1Kin 17:1 **11:7:** Dan 7:21; Rep 12:17; 13:7; 17:8 **11:8:** Luk 13:34

10 God mönō yadib nōbō hogw aku, nōbō mō mögōrib mīgrō kī mīdōi bla ñigō ömörō diba pī nōlmīdōi aku nugwōn, ñiñ pāja yadōn, ap diba nīm gīrōn, ap painjō nōliñ painjō nōlōn cōña.

11 Makwam wōrōxōñ wop rīb aku nīgōn, wop mōs pañ alig nōbāpō hōgi mōpia pañ kau akwōr mīdmā. Jī God nuñ añōi maga abmīn, yuō ñigō bō dumīn, öbīlōn lax gī mīdmā. Almīn nugwōn, nōbō mō nugugu mīdim akuyōbō ñigō mī ödōriō ölölō rōña. 12 Makwam God mönō yadib nōbō hogw aku nugumīn, mönō dib i adōx sebō, “Ñiñ hōñ!” me rōña. Kwolmal nōbō ñiñ nōbō hogw aku nugugu mīdim nugugīrōn, mījōi age wab i ñigō wob yuō ab pīmīn, God mögōrib adōx yōd rōul adō kau sō yōraku wōlumā.

13 Wop mīd akwōr, mī mīmōn diba pōn, taun dib aku rīb akuyōbō ragpīd sō nuōm nīgōn, rīb akuyōbō mac sō mīdim rīb pañyōbō i pal gīlīx ab gīlīx rīm, nōbō mō sepen tausan wōrōx pōrmā. Nōbō mō nugugu mīdim bla, ap rōñ aku nugwōn ipōxōn, God mögōrib adōx yōd rōul adō kau sō mīd Nōbō aku ib nuñwa yadmīn bīl sō duōña.

14 Makwam nugwi! Ömörō dib agñiñ rībyōbō aku mōdō pōra, jī weik ömörō dib igwō wōlō aku igōp rība rīmīda.

Ejol mij sō aku namag nuñwa pīrōña

15 Mag mīd akwōr ejol mij sō aku, namag nuñ aku pīrīm nugugīrōn, mönō diba i adōx yōd rōul adō kau sō yadōn yadōña, “Wopik Nōbō Dib ana aku, Krais nuñ pīsañ, mögōrib bla magalig öim öim nugwidīx mījōnīñjō,” rōña.

16 Makwam yōj nōbō akuyōbō padokwo padōk pañyōbō i hōuōiliō agñiñ bō (24), hogw rol kiñ rol ñiñ aku God māmāg il nuñwa rōmīd gī mīdim piaku, hōxmax yuōn irōpa ubīlōn, God hōjōpal gīrōn yadmā,

17 “God, nagō Nōbō Dib ölisō keiryōbō ödōriō aku!

Höd mīdmīdlō, weik mīdīb ör mīdlō! Nōbō ölisō keiryōbō ödōriō öim mīdlō aku, weik nōbō mō mögōrib akuyōbō magalig

Kiñ ñiñ aliō mīdlō aku, nagō ri ablañe rīmīdōla!

18 Nōbō mō mögōrib adadō akuyōbō nagō nugwōn ölisō rōdmā.

Jī weik nagō ölisō rōdīb wop aku mōdō ha.

Wopik nōbō mō wōrōxim akuyōbō nagō ñiñ mönō diba yadib wop aku mōdō ha.

Weik nōbō mō mabō naña rōn, mönō naña yad nōlmīdōi bla aipam, nōbō mō mönō wā naña nugw pōn, ib naña nugwōn anau pīmīdōi bla aipam,

nōbō mō ib alig mīdōiñjōnō nōbō mō mölyōbō mīdōi bla magalig,

ap wā ñigō painjō nōinō, wop aku mōdō wōxnō ñiga.

Jī nōbō mō amnīmab rōn, nōbō mō bli pīl pal nīgmīdōi bla, ñigō painjō algōr pīl pal nīgīnō, wop aku mōdō wōxnō ñigō,” rīmā.

19 Aliō rīmīn nugugīrōn, God hōjōpalīb rama adōx yōd rōul adō kau sō mīd aku möla rōdōn, God Mönō mīdōñ bīyōj mag aku wōxnō nīgīm nuguma. Mag mīd akwōr añigölō ñīrmīn, gunīm gigu rōn bu gīgī diba rīmīn, mīmōn pīmīn, gupō mag mī dib bla pīnōña.

12

Mō aipam kas kaglō diba aipam

1 Makwam rīb nugup duōn nugumōn, ap hör yonyōbō dib i adōx bli yōrsak rōña. Mō i naiō wōlīj rōxg yōmōn, yamsō nuñwa rōun rola rōb gī mīdōña. Gupō akuyōbō mōl sō piaku, kwīn rōbmīdōi usañ akuyōbō mei yōcmac nuñ sō nīgmīn mīdōña. 2 Nuñ ha yōxība ha nīmīm nugugīrōn, wōj wōj nōlmīdōña.

3 Nī nugumōn, ap hör yonyōbō i kwo adōx bli yōrsak wōxnō nīgōña. Kas kaglō paskwolō dib keiryōbō mīñi mīdōña.

Yöcmac nuŋ akuyöbö mɨj sō mɨdɨm, aj nuŋwa akuyöbö ragpɨd sō mɨdɨm, kiŋ rōbmɨdōi usaŋ akuyöbö me bla yöcmac nuŋ bla hörɨrör nɨgmɨn mɨdōŋa. ⁴ Kas kaglō dib aku, ŋöpō nuŋ aku adōx sō gupō bla palmɨn, mabuō kap kɨtu il kɨ pɨnōŋa. Gupō magalɨg mɨdim bla rɨb mōs paŋ akuyöbö nuōm nɨgōn, rɨb mōs mɨdɨm, rɨb paŋyöbö i pɨn mōlōd abōŋa. Makwam, nuŋ mō ha yöx pōn hōba rɨmɨdōŋ aku, yöx pōn haŋ ha abōx nɨmnō, rōn, hōn pōx mɨdōŋa. ⁵ Makwam mō aku ha i yöx pōn hōŋa. Ha aku nuŋ ain yōd mɨxɨla pōn, nöbö mō mögōrɨb akuyöbö magalɨg nugwidɨx mɨjōna. Jɨ mō aku ha nuŋ aku yöx pōn hōm, ejol i nuŋ ha aku um pɨn pōn wōlu, God nuŋ hogw rol kiŋ nuŋwa adōx yōd rol adō kau sō mɨd yōraku pōn wōluōŋa. ⁶ God mō aku nugwo kau i rɨ nɨgmɨn, bōr mögōrɨb rɨg kap mibɨl pi-aku duōn, piakwōr mɨdaŋ nugugɨrōn, God nugwo ap mag nōl gɨrōn nugwidɨx mɨdaŋ nugugɨrōn, wop akuyöbö wan tausan tu hadred sikisti (1260) diōna.

⁷ Makwam adōx yōd rol adō kau sō yōraku, ejol dib Maikel ejol nuŋ bla pōn duōn, kas kaglō dib aku yam nuŋ bla pɨsaŋ nuō nuō pɨlōn pɨlɨp duōn, ⁸⁻⁹ kas kaglō dib aku yam nuŋ bla magalɨg, adōx yōd rol adō kau sebō aŋadō pɨl rɨbɨx mögōrɨb il kɨ abmä. Kasa maduar ib hör i mɨdōŋ kas aku kijaki mōnō Seten, me rɨmɨdōi aku, nuŋwōr nöbö mō mögōrɨb piaku pi-aku magalɨg mōnō inakmōnō hörmɨn, in-akmōnō nuŋ aku nugumā.

¹⁰ Makwam mōnō dib i adōx yōd rol adō kau sō yadōn yadōŋa,

“Weik God nuŋ nöbö mō bla kömō pōna.

Weik God nuŋ ölisō nuŋwa pōn, nöbö

mō mögōrɨb piaku piaku magalɨg

Kiŋ dib keiryöbö ödōriō mɨjōna.

Weik God Krais nuŋwa

nuŋ Nöbö Dib ölisō keiryöbö ödōriō mɨdōn,

nöbö mō mögōrɨb piaku piaku magalɨg nugwidɨx mɨjōna.

Aku agapɨm: Seten nuŋ God māmäg il yōra mɨdōn,

mil pɨxmag yuō

haul nöbö mōlōu nöbö an bla ap kib mag gwogwo agap apɨm rɨmɨdim akuyöbö yadmɨdōŋa,

jɨ weik nugwo pɨ mögōrɨb il bö abmä.

¹¹ Haul nöbö mōlōu nöbö an bla,

Sipsip Ha haŋ nuŋwa aipam,

Krais mōnō mɨ nuŋwa wōxnō yad nōlmɨdōi aku aipam rɨmɨn,

Seten nugwo pɨ mo ñɨŋa nɨgmä.

Nöbö mō nuŋwōr mɨdōlɨŋō, rōn, ipōxölōi; anɨŋ pɨl pal nɨgnōb pɨl pal nɨgɨŋ, rōn, rɨb aku yöx nugumā.

¹² Makwam, ñɨŋ adōx yōd rol adō kau sō mɨdōi aku,

wahax pɨ gɨr mɨjōŋa.

Jɨ ñɨŋ mɨgrō kɨ aipam, ban yuō diba aipam mɨdōi akuyöbö

ñɨgō ögwō yöxmɨdla.

Aku agapɨm: kijakia nugwo pɨ ñɨŋ mɨdōi yörbō abɨm,

wop nuŋ mɨga mɨdōl aku nugwōn nuŋ mɨ ölisō diba rödmɨjōnɨŋō,” rōŋa.

¹³ Kas kaglō dib aku, nɨ mögōrɨb il kɨ pɨ abōiŋō, rōn, rɨb aku yöx nugwōn, mō ha yöx pōn hōŋ aku nugwo rɨbɨx abmɨdōŋa.

¹⁴ Jɨ God nuŋ mō aku nugwo yöur du diba upɨc dib hogwa nɨg nōlmɨn, nuŋ öbɨl bɨbɨ rɨp mögōrɨb rɨg kap mibɨl yōraku God kau nuŋwa rɨ nɨgōŋ yōra duōn mɨdōŋa. God nuŋ nugwo ap mag rɨ gɨrōn nugwidɨx mɨdaŋ, kɨm mōs paŋ rogwul akuyöbö iŋōsu sō diōna. Kas kaglō aku mō aku nugwo ap gwogwo i rɨb maga nɨgen.

¹⁵ Kas kaglō aku, röbö diba höjōx abmōn mō aku nugwo mag duan, me rōn, höjōx abōŋa.

¹⁶ Jɨ mögōrɨb aku mō aku nugwo rɨ nōlmɨn, kas kaglō röbö diba höjōx abōŋ aku mögōrɨb mōl bla pal gɨlɨxɨp duōn, hōlō hōlōgɨpɨm duōŋa.

¹⁷ Almɨn, kas kaglō aku mō aku ölisō diba wōlɨm, mō aku halōu ha nuŋ bla, ñɨŋ God Mōnō rɨg yadmɨd mag akuyöbö akwōr rōn, Jisas mōnō mɨ nuŋwa nugw pōn mai duōn, nöbö mō bli ñɨgō yad nōlmɨdōi piaku pɨsaŋ nuō pɨlɨba duōŋa. ¹⁸ Kas kaglō aku duōn ban yuō diba halai rola öbɨl gɨ mɨdōŋa.

13

Ap höpebö i ban yuö dib piakuyöbö wöl höm+idöña

¹ M+idön nugumön, ap höpebö i ban yuö dib piakuyöbö wöl höm+idöña. Yöcmac nuñwa akuyöbö m+ij sō m+id+m, aj nuñwa akuyöbö ragp+id sō m+id+m, kiñ röbm+idöi usañ me bla aj römō bla hör+rör m+id+m m+idöña. Yöcmac nuñ akuyöbö m+ij sō piaku, God yad mönō n+igön ib gwogwo nölön bli pañ pañ kai k+it n+ig+m m+idöña. ² Ap höpebö aku, wöñö höpebö leped röxg n+igöña, j+ yöd+p+lō nuñwa wöñö höpebö bea yöd+p+lō röxg n+igöña. Ajmöl nuñ aku, wöñö höpebö laiön ajmöl röxg n+igöña. Makwam kas kaglō aku, ölisō nuñwa keir aipam, nuñ kiñ dib keiryöbö ödöriö m+idöñ ölisō nuñ aku aipam, ap höpebö aku nölöña. ³ Ap höpebö aku yöcmac nuñwa i, höd añadō p+l pal n+ig+m wöröx l+id p+lönj mag akuyöbö röxg n+igöña, j+ iswob wödō wölöña. Alm+n, nöbö mö mögöri+b il k+ adadō magal+ig ap höpebö akwör mai duön aiö waiö r+m+dmä. ⁴ Kas kaglō aku nuñ kiñ dib keiryöbö ödöriö m+idöñ ölisō nuñ aku ap höpebö aku nölönj aku m+, nöbö mö akuyöbö kas kaglō aku ib nuñwa yadm+n b+l sō duöña. Makwam ap höpebö aku m+ kiñ diba röxg m+dm+id aku m+, nöbö mö bli nugwo p+isañ nuö nuö r+ib maga m+idölō, rön, nöbö mö bla magal+ig ap höpebö aku, algör ib nuñwa yad+m adöx sō duöña.

⁵ Makwam God nuñ ap höpebö aku nugwogwo röböx g+m, ib nuñwa keir yadm+n b+l sō dum+n, God iba mönō gwogwo yadön p+rag p+n du il pibö n+igön r+m+dm+n, röun akuyöbö padokwo padök pañyöbö i höuöiliö hö p+n du möm+id bö (42) duöña. ⁶ Nuñ al g+rön, God nugwo yad mönō n+igön, God iba mönō gwogwo yadön, mögöri+b adöx yöd röul adō kau sō yad mönō n+igön, mögöri+b adöx röul adō kau sō yöraku God p+isañ m+idöi akuyöbö n+igö yad mönō n+igön, röña. ⁷ God nuñ ap höpebö aku nugwogwo röböx g+m, Krais nöbö mö nuñ akuyöbö p+isañ nuö nuö p+lön, p+l+p du p+l+xdör abön,

nöbö mö akuyöbö magal+ig, ila hör+rör r+ig m+idöi akuyöbö, mögöri+b adadō r+ig m+idöi akuyöbö, mönō yöbö hör+rör r+ig yadm+idöi akuyöbö, m+ix+ña hör+rör r+ig m+idöi akuyöbö, n+igö magal+ig nugwid+ix m+idöña. ⁸ Nöbö mö mögöri+b m+igrö k+ adadō magal+ig algör, ap höpebö aku ib nuñwa yad+ñ b+l sō diöña. God nuñ mögöri+b maduar ör r+ n+igölönj wop aku, nöbö mö öim kömö akwör m+ijöñ+ñö, rön, köp rogw m+idö bö ib n+ña kai k+itöña. J+ nöbö mö ib n+ña kai k+itölönj bla magal+ig ap höpebö aku ib nuñwa yad+ñ b+l sō diöña. Köp rogw m+idö bö ib n+ña kai k+itönj nöbö mö piakwör ap höpebö aku ib nuñwa yad+ñ b+l sō duen+m. Köp rogw aku, Sipsip Ha p+l pal n+ig+m wöröxönj aku, köp rogw nuñwa maku.

⁹ N+ñj nöbö mö r+m+ij möla m+ijön bla mönō m+idö k+ nugwi!

¹⁰ God nuñ, naga diöñ+ñö, cön, nöbö mö bla, naga diöña.

Nöbö mö yu m+ix+l ölisō mea pön nöbö mö römal n+ig+ñj wöröx+ñj, yu m+ix+l ölisō mea pön n+ñj römal n+ig+ñj wöröxöña.

Aiöñ aku, Krais nöbö mö nuñ bla an p+n pal duöin+ñö, rön, Krais mönō wä aku nugw p+ gö n+igön, r+ig yadm+id mag akuyöbö akwör r+ g+rön, Krais nugwo c+ir+p ri ab g+r m+ijöña.

Ap höpebö i kwo mögö yuö pibebö wöl röp+idöña

¹¹ Nugup duön nugumön, ap höpebö i kwo mögö yuö pibebö wöl röp+idöña. Aj nuñ hogwa aku, sipsip ha aja total g+ m+idöña, j+ mönō nuñ aku, kas kaglō röxg yadöña. ¹² Nuñ ap höpebö hödyöbö aku mabö r+ nöl g+rön, nöbö mö mögöri+b piaku piaku magal+ig mönō ölisō yadm+n, n+ñj ap höpebö hödyöbö höd añadō p+l pal n+ig+m wöröx l+id p+lönj aku j+ iswob wödō wölönj ap höpebö aku iba yadm+n b+l sō duöña.

¹³ Ap höpebö yon+yöbö aku ap röli+bä akuyöbö rön, ap nugub nugwöl+bä

akuyöbö rön, rönja. Nöbö mö nugugu mîdîm nugugîrön, nuñ rîmîn, rîñ pîna adöx sebö i mögöriþ il bö pîñöña. ¹⁴ Makwam God nuñ ap höpebö yonyöbö aku nugwogwo rëbëx gîm, ap höpebö hödyöbö mämäg il nuñ aku ap rölîbä akuyöbö rîmîdönj aku mî, nöbö mö mögöriþ adadö piaku piaku magaliḡ inakmönö nuñ aku nugw pîmä. Ap höpebö yonyöbö aku nöbö mö akuyöbö ñîgö yadmîn, ñîñ ap höpebö yu mîxîl ölisö pî römäl abmä jî kömö mîd aku, ib nuñwa pîrag wölîba, nuñ rîḡ mîdönja nugwön anau nuñwa tatal rî ñîgmä. ¹⁵ God nuñ ap höpebö yonyöbö aku nugwogwo rëbëx gîm, ap höpebö hödyöbö aku rîḡ mîdönja nugwön anau nuñwa tatal rî ñîgîm ap aku anjöi maga pîrîm dumîn, kömö ñîgön, mönö yadön yadönja, “Nî nöbö dib. Ib na akwör yadîñ möx duañ,” me rönja. Aliö rîmîdmîn, nöbö mö ib nuñwa yadmîn möx duölönj akuyöbö magaliḡ yadîm pîl pal ñîgmä. ¹⁶ Nuñ yadîm, nöbö mö ib mîdönj bla, nöbö mö ib mîdölönj bla; nöbö mö rîḡ mîga mîdönj bla, nöbö mö rîḡ mîdölönj bla; nöbö mö nag mabö rîmîdim bla, nöbö mö rîb ñîñja keir yöx nugwön mabö rîmîdim bla; ñîñ magaliḡ ib kitîb i inşö mîrîx rol aimönö möigw sô pîmä. ¹⁷ Nöbö mö ib kitîb aku pölîm bla, ap wobîb aimönö ap sîm rîb maga mîdölönj. Kitîb aku mî, ap höpebö aku ib nuñ aimönö in wödîb nuñ aku maku. ¹⁸ Nöbö mö rîbyöx nugw ri abmîdöi bla mönö il aku hölu nugub maga mîda. Nugw ri abön mî, ap höpebö aku in wödîb nuñwa il aku nugwöña. In wödîb aku, nöbö i ib nuñ aku mîda. In wödîb aku maku inşö inşö (666).

14

Nöbö mö mîga akwör wopal yonyöbö i yadmä

¹ Makwam iswob nugwön nugumön, Sipsip Ha önönj Saion Pîd sô wölu mîdîm nugugîrön, nöbö mö akuyöbö wan hadred poti po tausan (144,000) nuñ pîsanj mîdönja. Nöbö mö nuñ pîsanj mîdim

piaku, möigw ñîñ sô ib nuñ aku aipam, Nuö ib aku aipam kai kitî ñîgîm mîdönja. ² Makwam mönö i adöx yöd röul adö kau sebö, rëbë höj diba pîñön ua rîmîd mag akuyöbö mönö gunîm kîka mîlkap yadmîd mag akuyöbö yadmîn nuguma. Mönö aku, ap bîyöj rëxg palmîn rîḡ yadmîd mag akuyöbö yadönja. ³ Makwam nöbö mö wan hadred poti po tausan (144,000) piaku ñîñ hogw rol kinj il yöra pikwo mîdön, ap kömö mös mös aipam, yöj nöbö bla aipam nugugu mîdîm nugugîrön, ñîñ wopal yonyöbö i yadmä. Wopal yonyöbö aku, nöbö mö mîgrö kîyöbö bli nugub maga mîdölönj; nöbö mö wan hadred poti po tausan (144,000) God wobön höbkal pönj piakwör wopal aku nugub maga rönja. ⁴ Nöbö piaku ñîñ mö pîsanj yönölöi; ha nöbö rëxg mîdöia. Sipsip Ha nuñ pikai dumîd aku nugwön, ñîñ nugwo mai dumîdöia. Nöbö mö piaku ñîñ nöbö mö mibîla mîdmîn nugugîrön, Kraiḡ ñîgö wobön höbkal pön, ap mag höd pîliöx pön hömîdöi mag akuyöbö aliar ñîgö God Sipsip Ha yönö nölönja. ⁵ Mönö inakmönö bli yadölîm; ap kib mag gwogwo bli rölîm.

Ejol mös pañ mönö yad nölma

⁶ Makwam iswob nugwön nugumön, ejol i adöx mibîl yör sô höd ñîḡ yön gîrön, nöbö mö mîgrö kî, mîxîña hörîrör rîḡ mîdöi akuyöbö, ila hörîrör rîḡ mîdöi akuyöbö, mönö yöbö hörîrör rîḡ yadmîdöi akuyöbö, mögöriþ adadö rîḡ mîdöi akuyöbö, Kraiḡ mönö mag wä öim mîjön aku ñîgö yad nölîba rönja. ⁷ Wö diba rî yadön yadönja, “God nuñ mönö diba yajön wop aku mödö wöxnö ñîḡ aku, God nugwo ölölö ranj ipöxöña. Adöx sô, mîgrö kî, ban yuö diba, rëbë ilam bla magaliḡ rî ñîgön Nöbö Dib aku ib nuñwa yadîñ bîl sô duañ,” me rönja.

⁸ Ejol i, ejol höd sô aku mai u gîrön yadönja, “God nuñ rîmîn taun dib Babilon anadö pîñ pal dua wo! Nöbö mö Babilon bla ñîñ mö kib nöbö kib rön, mî mag gwogwo usüsör rîm rîm,

nöbö mö mögöriþ adadö piaku piaku magalig nugwön pañ mag akuyöbö akwör rîmîdmä. Babilon nuñ röbö wain ölsö nuñwa keir nîmön, nöbö mö mögöriþ hör piaku bli ñîgö nölmin nîmîmîñ, nuñ rîmîd mag akuyöbö, ñîñ algör u pilîm pañ mag gwogwo akwör röiñö,” röña.

⁹ Ejol i piöñö, ejol höd sö hogw aku ñîgö mai u gîrön, wö diba rön yadöña, “Nöbö mö ap höpebö aku ib nuñwa mag wöl gîrön, nuñ rîg mîdöña nugwön anau nuñwa tatal rî ñîgim ap aku ib nuñwa mag wöl gîrön, ib kîtiþ nuñ aku möigw sö mönö inso rol piaku pîmîjöñ akuyöbö,
¹⁰ God mî ölsö wölan, röbö wain aciþ ödöriö aku, namag ñîñ bö daun aja wölan, nölan nîmöña. Ejol lei bla aipam, Sipsip Ha aipam nugugu mîdîñ nugugîrön, ñîgö yad rîñ yuö hör bö abîñ, rîñ pin rîg salpa yönmîd möl bö ñîgö yönañ nugugîrön, wöj wöj nöl mîjöña. ¹¹ Rîñ pin aku ñîgö yönañ nugugîrön, rîñ haub aku öim öim wöl gör mîjöña. Makwam, ap höpebö aku iba yadîñ bîl sö diön nöbö mö bla, nuñ rîg mîdöña nugwön anau nuñwa tatal rî ñîgim ap aku iba yadîñ bîl sö diön nöbö mö bla, ib kîtiþ nuñwa pöñ nöbö mö bla, God ñîgö painjö öliñ höb dib aku, mil pîxmag yuö öim öim pî nöiönîñö,” röña. ¹² Aliö alön aku, Krais nöbö mö nuñ bla an pîñ pal duöinîñö, rön, God Mönö rîg yadmîd mag akuyöbö akwör rî gîrön, Jisas mönö wä nuñ aku nugw pî gö ñîgön, nugwo cîrip ri ab gîr mîjöña.

¹³ Makwam mönö i adöx yöd röul adö kau sebö nî yadöña, “Mönö yadîba rîmîdîl kî kai kîtö. Weik ömörö wöxnö ñîgmîd aku, nöbö mö Nöbö Diba nugw pön wöroxöñ bla, wahax pöñîñö,” röña. Aliö rîmîñ, God Inöma nuñ yadöña, “Mî ödöriö. Ñîñ ömörö rag gîrön mabö öliöx gîrön mîdöi akuyöbö, ñîñ anjöi ñîgön, wahax pî gîr mîjöñîñö,” röña.

Wit ödör rag höb wop aku wöxnö ñîga

¹⁴ Makwam nî nugumön, nöbö ha i röxgîb nöbö i mîjöi lei waba rol sö römîd gî mîdöña. Yöcmac nuñ sö, rîg gol pön

rim usañ mei röbön, yu agwönö pilacîc röxg gwogwäbö rîmîd yu ölsö ödöriö wit mag ödör pön hömîdöi yu akuyöbö i pî gî mîdöña.

¹⁵ Makwam ejol i, God höjöpalîb rama ram möl yuadebö röpin hön, nöbö mîjöi lei waba rol sö römîd gî mîdöñ aku wö diba rön nugwo yadöña, “Mögöriþ mîgrö bö wit mag bla göj wa. Wit ödör rag höb wop aku wöxnö ñîg aku, yu agwönö nañ mea aku pîrag du, ödör pön hö mögum rane,” röña. ¹⁶ Aliö rîmîñ, nöbö mîjöi lei waba rol sö römîd gî mîdöñ aku, yu agwönö nuñ mea aku pîp rön, wit maga mögöriþ wölöñ bla magalig römaxdörön pön hö mögum röña.

¹⁷ Ejol i piöñö God höjöpalîb rama adöx sö mîd aku ram möl yuadebö röpin höña. Nuñ kwo algör yu agwönö mei pî gî mîdöña.

¹⁸ Mag akwör, ejol rîñ pina nugwidîx mîdöñ aku, God ap höjöpal ur nöliþ rîgpid yöbö hön, ejol yu agwönö pilacîc röxgîba pî gî mîdöñ aku nugwo wö diba rön yadöña, “Wain mag mögöriþ mîgrö bö göj wa aku, yu agwönö nañ mea aku pön wain maga magalig ödör rag hö mögum rane,” röña. ¹⁹ Aliö rîmîñ, ejol aku, yu agwönö nuñ mea aku pîp rön, wain mag bla ödör pön du, God nuñ ölsö wölîm wain maga röb caku rîb möla aböña. Kau aku God nuñ nöbö mö mag gwogwo rîmîdöi akuyöbö ñîgö painjö öliñ höb pî nöliþ maga mîda.

²⁰ Wain mag röb caku rîb möl aku taun diba rîñadö mîdöña. Wain maga möl aku abmîñ, röbîl patîñ nugugîrön, hañ aku aja wölön, röbö diba wödön kilomita akuyöbö tri hadred (300)* duöña. Hañ ban dib aku hön hos yöcmac rol sö mîd mag akuyöbö rol yöra sö wöl gî mîdöña.

15

Ejol bla rîmîdîñ, ömörö diba hörîrör akuyöbö mîj sö piaku cöna

¹ Makwam ap keir yonyöbö nugwön aiö rîbä i adöx yöd rol adö kau sö yöra

14:9: Rep 13:12-17 14:10: Jen 19:24; Sam 75:8; Ais 51:17,22; Jer 25:15-16; Esik 38:22; Rep 16:19; 20:10 14:11: Ais 34:10 14:12: Rep 13:10 14:14: Dan 7:13 14:18: Joel 3:13 14:20: Ais 63:3; Rep 19:15 * 14:20: Grik mönö yadön 1,600 stadia

nuguma. Ömörö akuyöbö mij sô bla rîmîñ, God nuñ mi ôlîsô wôlmîd aku aṇadô rîba pōrañ, me rōn, ejol nuñ akuyöbö mij sô bla ñîgô yadmîñ, ömörö dib piaku pî ragōn mögōrîb il kî hōba rîmâ.

² Makwam il mîd aku nugumōn, rōbö ban glas rōxgîb i rîñ pina alîg rōmerömō rōn yōraku mîdōṇa. Nōbö mö ñîñ ap hōpebö aku aipam, nuñ rîg mîdōṇa nugwōn anau nuñwa tatal rî ñîgîm ap aku aipam, ib nuñ aku aipam, pîsañ nuō nuō pîlîp duōn pîlîxdōrim bla, rîb yōraku öbîl gî mîdmâ. God ñîgô ap bîyōj rōxgîba hörîrōr nōlmîñ, ³ God mabô rî nōlmîd nōbö Mosîs wopal nuñwa aipam, Sipsip Ha wopal nuñwa aipam wopal yadōn yadmâ,

“God, nagô Nōbö Dib ôlîsô keiryöbö alîg, ap agapîm cîñô cîne, aku cîñô.

Nagô kîñ nōbö dib mögōrîb bla magalîg,

Kîñ ñîñṇa mîdlô aku,

öim öim ödōriö rōn,

paxdōriö akwōr rîmîdlô.

⁴ Nōbö mö magalîg nagô nugwōn, anau pōña.

Nañ pañyöbö akwōr lei gudogudô mîdlô.

Nagōr, Nōbö Dib, me rōn,

ib nañ akwōr yadîñ bîl sô diōna.

Nañ mag ödōriö rol akwōr

rî rî abmîdlô aku nugwōn,

nōbö mö mögōrîb adadô piaku piaku magalîg hōn

nagô hōjōpaiōñîñjô,” rîmâ.

⁵ Makwam nî iswob nugwōn nugumōn, God hōjōpalîb ap uñ ram aku Ram Mōl Kōmō Wâ Keiryöbö aku uba rōd gî mîdōṇa.

⁶ Makwam ejol akuyöbö mij sô piaku, nōbö mö mögōrîb il kîyöbö ñîgô ömörö diba akuyöbö mij sô nōlîba, God hōjōpalîb ram mōl yuadebö rōpîñ rîṇadô hōmâ. Ejol piaku, wōlîj lei wâ cōrōx cōrōxbi rōxg mîdōṇ akuyöbö yōmōn, rîg gol pōn rim amanô bla pîbîla sînañ palōn hōmâ. ⁷ Ap kōmō mōs mōs piaku i hōn, ejol akuyöbö mij sô bla ñîgô rîg gol pōn rim kwosô me bla hörîrōr nōlōṇa. Kwosô mōl bö,

Nōbö Diba öim öim mîd aku, nōbö mö rî gwogwam rîm God ñîgô ôlîsô wōlîm ñîgô ömörö pî nōlîb mag aku aja wōl gî mîdōṇa.

⁸ God mil wâ keiryöbö nuñwa aipam, ôlîsô keiryöbö nuñwa aipam rîmîñ, haub diba God hōjōpalîb ram aku aja wōl gî mîdōṇa. Nōbö mö hōjōpalîb ram aku ram mōl yuadô dub maga mîdōlōṇ. Ejol akuyöbö mij sô piaku, ñîñ ömörö diba akuyöbö mij sô nōbö mö nōlîba rîmîdim akuyöbö nōl pōcōñ akwōr, mai ram mōl yuadô dub maga cōna.

16

Ejol ömörö dib akuyöbö mij sô pîrag hōmâ

¹ Makwam nî nugumōn, mōnô dib i God hōjōpalîb rama ram mōl yuadô wô diba rōn ejol akuyöbö mij sô yadōṇa, “Nōbö mö rî gwogwam rîm God ñîgô ôlîsô wōlîm ñîgô ömörö pî nōlîb mag aku kwosô akuyöbö mij sô aja wōl gî mîd piaku, pōn du mögô rol bö hörîñ duañ,” me rōṇa.

² Aliô rîmîñ, ejol hōd sô aku kwosô nuñ aku rag du mögōrîb rola pōrmîñ, nōbö mö ap hōpebö ib kîtîb aku pōn, nuñ rîg mîdōṇa nugwōn anau nuñwa tatal rî ñîgîm ap aku hōjōpalmîdim piaku, ñîgô uj hōpebö ôlîñ gwogwo pîlîb bla ñîgōṇa.

³ Ejol agñîñ rîbyöbö aku, kwosô nuñ aku rag du ban yuô diba rola pōrmîñ, rōbö aku nōbö wōrōxōṇ hañ aku rōxgōn, ap ban yuô diba mîdim bla, magalîg wōrōx pōrmâ.

⁴ Ejol igwô wōlô aku, kwosô nuñ aku rag du, rōbö ilam rōdōṇ mōl bla aipam rōbö yuô umîd bla aipam rola pōrmîñ, rōbö bla magalîg hañ akwōr wōxnô ñîgōṇa.

⁵ Makwam nî nugumōn, ejol rōbö magalîg nugwidîx mîd aku yadōṇa,

“Nañ Nōbö Lei.

Nañ wopik mîdlô; nañ maduar ib hör i mîdmô.

Nañ mōnô pî nuöm ñîg rî abōn,

ñîgô nuñ rî abōn ailô maku.

⁶ Nōbö mö piakwōr mî, nōbö mö nañ bla ñîgô pîl pal ñîgōn,

mōnô nañ yadîb nōbö bla ñîgô pîl pal ñîgîm,

hañ ñiŋa pɪnõŋ aku mɪ,
 naŋ ñigõ painjõ haña nolan nɪmõñ
 aku,
 ñiŋ keir rön pɪmɪdõ maku pal,” rõŋa.
 7 Aliõ rɪmɪdmɪn, God ap höjõpal ur nölɪb
 rɪgpɪd rol yör akuyöbö mönõ i yadõŋa,
 “God Nöbö Dib ölisõ keiryöbö ödöriõ.
 Naŋ mönõ pɪ nuöm ñig rɪ abön ñigõ
 nuŋ rɪ abön ailõ maku,” rõŋa.

8 Ejol igwõ aku, kwosõ nuŋ aku rag du
 naiõ rola pörmin, nöbö mö bla naiõ ölisõ
 ñigõ ñigɪb maga rõŋa. 9 Naiõ ölisõ ñigõn,
 ñigõ rɪn röxg yõnɪŋ döbdõ rõŋ aku, jɪ ap
 kib mag gwogwo rɪmɪdmä aku, pödpöd
 rɪmɪn aliõ alölɪŋõ, rön, röböxõn, mɪd rɪ
 abön, God ib nuŋwa yadmɪn bɪl sõ duölõŋ.
 God nuŋwör anɪŋ ömörõ nölmiðõ, rön,
 nugwo yad höimöumä.

10-11 Ejol mömɪd aku, kwosõ nuŋ aku rag
 du ap höpebö hogw rol kiŋ nuŋwa rola
 pörmin, nöbö mö nuŋ nugwidɪx mɪdmɪd
 mibɪl yöraku rɪba pɪxmag gurõŋa. Uj
 höpebö ñigim, öliŋ diba pɪlmɪn, albeñ
 öbɪxdör mɪdmä aku, jɪ ap kib mag gwogwo
 rɪmɪdmä aku, pödpöd rɪmɪn aliõ alölɪŋõ,
 rön, röböxölim; rɪ gör mɪdõn, God adõx
 yöd rol adõ kau sõ mɪd aku nugwo yad
 höimöumä.

12 Ejol inõsu aku, kiŋ mögöriɪb naiõ
 wölmɪd piakuyöbö höñiŋõ, rön, kwosõ
 nuŋ aku rag du röbö dib Yupretis rola
 pörmin, röbö yuõ aku anadõ lei wõŋa.

13 Almɪn nɪ nugumõn, ragwo asa mös
 paŋ mɪdmä. Ragwo as piaku hau mös
 paŋ röxg mɪdmä. Ragwo as i kas kaglõ
 ajmõla höröpɪnõŋa; i ap höpebö ajmõla
 höröpɪnõŋa; i nöbö God mönõ yadmɪdlõ
 rön inakmönõ akwör hörmɪd nöbö aku
 ajmõla höröpɪnõŋa. 14 Ragwo as piaku ap
 röliɪbä akuyöbö rɪb maga rõŋa. Ñiŋ duõn
 kiŋ mögöriɪb malõ malõ piaku piaku mɪdõ
 akuyöbö magaliŋ yölɪŋ pön hö mögum rön,
 God Nöbö ölisõ keiryöbö yad ñigõŋ wop
 dib aku, nuõ nuõ piõña.

15 “Nugw rɪ abõña! Nɪ höba rɪmɪdɪl
 aku, nöbö ap kib pɪb bla nugu gör mɪdölõ

mag akwör hömɪdõ mag aliõ akuyöbö
 höna! Makwam, nöbö mö inɪmõ hölimeñ,
 wölɪj yöm rɪ ab gɪ mɪjõñ akuyöbö wa-
 hax pɪmɪjõña; ñiŋ magör yõnõn möigw
 yõxeñ!”

16 Ragwo as piaku ñiŋ kiŋ mögöriɪb
 adadõ piakuyöbö ödör pön hö mögum
 rɪmä; mögöriɪb pön hö mögum rɪm
 yöraku Hıbru mönõ yadön Amagedon me
 rɪmɪdõia.

17 Ejol mɪj sõ aku, kwosõ nuŋ aku rag
 du hör mibɪl yöra sõ pörõŋa. Pörmin,
 mönõ i hogw rol kiŋ God höjõpalɪb rama
 ram möl yuadõ mɪdõŋ aku wõ diba rön
 yadõŋa, “Rɪba pör maku,” me rõŋa. 18 Aliõ
 rɪmɪn nugugɪrön, gunɪm gigu rɪp dum,
 añigölõ ñiɪrɪp ñiɪrɪp rɪp ömegõ mej rogw
 bla yau höliɪp rɪmɪn, mɪ mɪmõn diba
 nöbö mö mögöriɪb il kɪ höd nugumɪdölõ
 akuyöbö i põŋa. 19 Mɪ mɪmõn diba pɪmɪn,
 taun dib Babilon aku pal gɪliɪx ab gɪliɪx
 rön, rɪb mös paŋ ñigõŋa. Makwam
 taun dib mögöriɪb adadõ piaku piaku ma-
 galiŋ Babilon rɪg rõŋ mag akuyöbö rön
 pal gɪliɪx ab gɪliɪx rɪm röul mo pɪnõŋa.
 Makwam God nuŋ Babilon nöbö mö mag
 gwogwo rɪmɪdim aku uplõbölõŋ. Nuŋ mɪ
 ölisõ wölim, ñigõ röbö acɪxa namag aja
 wölõŋ aku nölmin nɪmɪmä. 20 Makwam
 röbö wödobõŋ mögöriɪb ulmɪdõ bla aipam,
 mögöriɪb önõŋ ajmag bla aipam, anadõ
 hölögɪpõŋa. 21 Gupõ mag diba, mag paŋ
 paŋ kilo akuyöbö padokwo padök mös
 höuõiliõ igwõ sõ (50) akuyöbö, adõx sebõ
 pɪnõn, nöbö mö bla ñigõ mɪ göj göj palõŋa.
 Ñigõ mɪ göj göj palmɪn ñiŋ God nugwo mɪ
 yad höimöumä.

17

Nöbö kib pɪb mö aku öliŋ höb diba põna

1 Ejol akuyöbö mɪj sõ ömörõ hörɪrör pön
 rag hem akuyöbö, i hön nɪ yadõŋa, “Yörɪk
 han, nagõ ap i yabumõn nugwõ! God
 rɪmɪn nöbö kib pɪb mö gwogwo ödöriõ aku
 painjõ öliŋ höb diba pɪba rɪmɪda. Taun
 dib yadmɪdɪl aku röbö mɪga il yöra mɪda.

² Nöbö kib pib mö aku kin mögörib adadö piaku piaku hörirör midöi akuyöbö pisan yönön, nöbö mö mögörib il kiyöbö ñigö röbö wain nuṇwa nölmin nımın, ñigö u pila. Röbö yadmidil aku ap kib mag gwogwo nuṇ rımid mag aku maku,” röṇa.

³ Makwam God İnöma nuṇ ni aja wölüm nugurön, ejol aku ni pön du mögörib rig kap mibil piaku dumın nugumön, mö i, ap höpebö paskwolö i rol sö römıd gi midöṇa. Ap höpebö aku, God yad mönö rigib ib miga mıxıñ nuṇwa kai kit rig gım midöṇa. Yöcmac nuṇwa akuyöbö mij sö midım, aj nuṇwa akuyöbö ragpid sö midöṇa. ⁴ Mö nuguma aku, wölıj paskwolö mö dib yömmıdöi akuyöbö yömön, rig gol miga akwör, rig wä wä rig diba wobib miga akwör, köme wödö lanö yön gi mid mag aliö akuyöbö lanö yön gi mid mag mij ulmidö ‘pöl’ me rımidöi aku miga akwör, mıxıñ nuṇwa magalıg röbmın, cöröx cöröx gir midöṇa. Rig gol pön rim namag i pi gi midöṇa. Namaga möl bö, nöbö pisan kib yönön ap kib pıx gwogwo rımidöṇ bla aja wöl gi midöṇa. ⁵ Möigw yöd nuṇ sö mönö umad gi midmıd i kai kitmä:

TAUN DIB ÖDÖRİÖ BABILON AKU, NÖBÖ
KIB MÖ KIB RİP YÖNMİDÖİ PIAKU
AIPAM, NÖBÖ MÖ MAG GWOGWO
ÖDÖRİÖ RİMİDÖİ PIAKU AIPAM, NUÖM
ÑİṆJA MAKU.

⁶ Makwam ni nugumön, mö aku, nöbö mö Jisas nugw pön mönö wä nuṇwa wöxnö yad nölmidım ñigö pil pal rigön hañ ñıṇa röbö wain röxg nımön u pılmıdöṇa.

Alöṇ aku nugwön, gıl gıl rön rib miga yöx midma. ⁷ Ji ejol aku ni yadöṇa, “Pödpöd rımın gıl gıl rön rib miga yöxmıdlö? Ap höpebö yöcmac nuṇwa akuyöbö mij sö midım, aj nuṇwa akuyöbö ragpid sö mid aku aipam, nöbö kib pib mö ap höpebö rol sö römıdön yönmid aku aipam, mönö il aku nagö yad nölıba rımidla. ⁸ Ap höpebö nugumıdlö aku, höd midmıda, weik midöl, makwam womiöx mıda, nuṇ ulöm möl hokwö rödölöṇ bebö wöl han, God ran anadö rın hör yönmid

möl bö diöna. God nuṇ mögörib maduar ör ri rigölöṇ wop aku, nöbö mö öim kömö akwör mijönıṇö, rön, köp rogw midö bö ib ñıṇa kai kitöṇa. Ji nöbö mö ib ñıṇa kai kitölöṇ bla, ap höpebö aku iswob mijön aku nugwön, mi aiö waiö cöña. Aku agapım: nuṇ höd midmıda, weik midöl, ji mai iswob mijöna.

⁹ “Mönö piaku nugw ri abön mi, nugwöia. Ap höpebö yöcmac nuṇwa akuyöbö mij sö midım nugulö aku, mönö ila adö mös mıda. Mönö ila i yada, yöcmac akuyöbö mij sö piaku, önöṇ pid akuyöbö mij sö piaku maku. Mö aku önöṇ pid akuyöbö römıd gi mıda. ¹⁰ Mönö ila i piönö yada, yöcmac akuyöbö mij sö piaku, kin akuyöbö mij sö piaku maku. Kin piaku, kin akuyöbö mömid sö kin midön mödö wöröxmä, weik inösu aku nuṇ kin mıda. Kin mij sö aku mai höba rımidı. Ji hömijön aku, ulul mag mın iör mijöna. ¹¹ Makwam ap höpebö höd midmıda, weik midöl aku, nuṇ keir kin amıaxib sö aku höna. Nuṇ mi, kin akuyöbö mij sö piakuyöbö nöbö i. God rımidan nuṇ anadö pın bıcöna. ¹² Makwam aj akuyöbö ragpid sö nugulö bla, kin akuyöbö ragpid sö. Ñıṇ weik kin midölöi, ji mai God rımidan ñıṇ aua panyöbö iör kin midön, ap höpebö aku pisan mabö ri girön, nöbö mö bla nugwidıx mijöña. ¹³ Ñıṇ rib mag panyöbö i yöx nugwön, ap höpebö aku nugwo yadıṇ, nuṇ yör ñıṇ aku pön, nöbö mö bla ñigö nugwidıx mijöna. ¹⁴ Kin piaku ñıṇ Sipsip Ha aku pisan nuö nuö rımijöña, ji nuṇ nöbö dib bla magalıg Nöbö Dib ñıṇa midön, kin bla magalıg Kin ñıṇa midön mid aku mi, nugwo pil pal rigib maga midöl. Nöbö mö nuṇwa keir yad wö ri pi piaku, nugwo cırıp gör mijön piaku, ñıṇ nuṇ pisan kin piaku rın anadö pın bıcöñıṇö,” röṇa.

¹⁵ Makwam ejol aku ni yadöṇa, “Nöbö kib pib mö römıd gi midmın nugulö röbö bla, ñıṇ nöbö mö mögörib adadö rig midöi akuyöbö, ila hörirör rig midöi akuyöbö, mıxıña hörirör rig midöi akuyöbö, mönö

yöbö hörirör rīg yadmīdōi akuyöbö mī.
¹⁶ Aj akuyöbö ragpīd sō nugulō bla aipam,
 ap hōpebö aku aipam, ñīñ nōbö kib pīb
 mö aku nugwo hōxōn, ap nuñ bla magalīg
 um pīn pīmīdīñ, mag ör mījōna. Mīxīñ
 nuñwa nīmōn, rīb rīb mījōn bla urīñ
 yōn bīcuañ diōna. ¹⁷ Aku agapīm: God
 ñīgō rība nōlan, rīb mag pañyöbö i yōx
 nugwōn, ap hōpebö aku nugwo yadañ,
 yör ñīñ aku pōn rañ duañ, God cōññō
 rōn yad ñīgōñ mag akuyöbö akwör cōna.
¹⁸ Makwam nōbö kib pīb mö nugulō aku,
 nuñ mī taun dib ödōriō kiñ mögōrīb adadō
 piaku piaku magalīg nugwidīx mīd taun
 diba maku,” me rōña.

18

Babilon hö pīn bīrība rīmīda

¹ Makwam rīb nugwōn nugumōn, ejol i
 kwo adōx yōd rōul adō kau sebō hōmīda.
 Ejol aku, God yad ñīgmīn nōbö dib ödōriō
 mīdōña. Adōx yōd rōul adō kau sebō
 hōn, mīl wā nuñ aku rīmīn, mögōrīb il kī
 magalīg mila abōña. ² Ejol aku hōn wō
 diba rōn yadōña,
 “God rīmīn taun dib Babilon aṇadō pīn
 bīra wo!
 Aṇadō pīn bīra wo!
 God rīmīn taun dib aku, nōbö mö i mī
 mīdöl, wōhō;
 ragwo as yōur ap gwogwo bla akwör
 mīd me.
³ Aku agapīm: nōbö mö Babilon bla ñīñ
 mö kib nōbö kib rōn,
 mag gwogwo akuyöbö keiryöbö rīm
 rīm,
 nōbö mö mögōrīb il kīyöbö adadō magalīg
 nugwo nugwōn
 ñīñ kwo algör ör pañ mag akwör
 rīmīdōia.
 Babilon nuñ rōbö wain nuñwa keir nīmōn,
 nōbö mö mögōrīb il kīyöbö adadō
 piaku piaku hörirör akuyöbö ñīgō
 aipam nōlmīn nīmīmīn,
 nuñ rīmīd mag akuyöbö, ñīñ kwo algör ör
 u pīlōn mag gwogwo akwör rīmīdōia.
 Kiñ mögōrīb adadō piaku piaku hörirör
 mīdōi akuyöbö,

nuñ pīsañ mag yōnōn, mag gwogwo
 akwör rīmīdōia.
 Makwam nuñ ap wā wā bla pīnō, rōn, öim
 rībbyōx nugw aku,
 nōbö mögōrīb adadō piaku piaku
 hörirör ap sīm rīmīdōi akuyöbö rīg
 diba pōññō,” rōña.

⁴ Makwam nī nugumōn, mōnō i kwo
 adōx yōd rōul adō kau sebō yadōña,
 “Nōbö mö nī Babilon mīdōi bla, taun aku
 rīñadō duōn,
 Babilon ada pīsañ ñīgō ñīgmījeñ.
 Ap kib mag gwogwo rīmīdōi piaku, ñīñ
 pīsañ rīmījeñ.
 Öliñ hōb diba pība rīmīdōi aku, ñīñ
 algör ör pīmījeñ.

⁵ Ap kib mag gwogwo rīmīdōi pīx kekkep
 aku, ap jōujōu pīd diba wōlumīd
 wōlumīd
 mī dib rōxīm wōluōña adōx yōd rōul
 adō kau sō yōraku.

God nugwōn ñīñ ap kib mag gwogwo
 rīmīdōi aku
 rībbyōx nugu gör mīda.

⁶ Babilon nuñ nōbö mö bli ñīgō rī gwog-
 wam rōñ mag aliō akuyöbö,
 nañ painō nugwo algör ör rī ajō ñīgō.
 Babilon nuñ nōbö mö bli ñīgō rī gwogwam
 rōñ mag aliō akuyöbö akwör wōhō;
 nugwo painō mī ödōriō rī gwogwam
 rō.

Babilon nuñ nōbö mö bli ñīgō rōbö acīxa
 nōl mag aliō akuyöbö akwör wōhō;
 nugwo painō mī rōbö acīx gwogwo
 ödōriō aku namag nuñwa hör
 nugwo nōlan nīmañ.

⁷ Ap mīga akwör pīnō, rōn, ib nuñwa keir
 pīrag wōl mag aliō akuyöbö,
 nugwo painō mī öliñ hōb gwogwo pī
 nōlan, mī līblīb rī mīdan.

Rīb nuñwa keir nugwōn yada,
 ‘Nī kwin yōrīk rōmīd gī mīdla.

Nī mö wōsrō mīdōi;
 ömörō bli nī pīb maga mīdölō,’ ra.

⁸ Aliō yadmīda,
 jī God Nōbö Diba
 nugwo mōnō diba yadōn öliñ hōb pī nōiōn
 Nōbö aku

nun mī Nöbö ölisö ödöriö mīda.
 God Nöbö Diba nun ran, wop panyöbö iör
 ñipñip diba höna;
 nöbö mö magalig mī göj immijöña; ap
 mag wen, kiö diba piöna.
 Makwam God Nöbö Diba nun ran,
 Babilon rīn pina pīn yōn bīcuan
 diöna.

9 “Babilon rīn yōnōn hauba wōluan
 nugwōn, mö aku mag yōnmīdōi kīn
 mögōrīb adadō piaku piaku hörīrör bla
 līb pīlan immijöña. 10 Mö aku nugwo mī
 ölin höb gwogwo pīmīd aku, an algör ör
 rībā maga rö, rōn, ñin magalig hör hör
 yörkwō mīdōn mī göj im gīrōn yajöña,
 ‘Wöhö o! Wöhö o! Nan taun dib keiryöbö
 ödöriö o!
 Babilon o, nan taun dib ölisö keiryöbö
 ödöriö o!
 Nan wan aua akwör mönō diba nugwōn,
 painö ölin höb diba pōn anadō hö pīn
 bīranö o,’ cōña.

11 “Makwam taun dib aku hö pīn bīcōn
 aku, nöbö mö mögōrīb adadō piaku piaku
 hörīrör ap sīm rīmīdōi bla, weik nöbö mö
 piaku ap anīna wobeñinö, rōn, līb pīlan
 mī göj immijöña. 12 Sīm rīmīdōi ap ñin
 piaku mī, rīg gol, rīg silpa, rīg ulul wā
 wā hörīrör rīg diba wobīb, köme wödō
 mag mīj ulmīdō ‘pöl’ me rīmīdōi aku;
 ñapñap uñ wā ödöriö ‘linīn’ me rīmīdōi
 aku ödör pōn du lidīxmīdōi aku, ñapñap
 uñ paskwolō mi, ñapñap uñ paskwolō,
 ñapñap kanuan höb nag akuyöbö pī
 lidīxōn ‘silk’ rīmīdōi aku; hölin wā höb
 bī hörīrör bla; hōn elīpad aj diba pōn ap
 hörīrör mīga akwör rīmīdōi bla; bāpō wā
 wā rīg diba wobīb ap hörīrör mīga akwör
 rīmīdōi bla; ap ain röxg ‘brons’ mag
 aku pōn ap hörīrör mīga akwör rīmīdōi
 bla; rīg ain pōn ap hörīrör mīga akwör
 rīmīdōi bla; rīg ‘mabīl’ pōn ap hörīrör
 mīga akwör rīmīdōi bla; 13 ap hölin wā
 höb röbö hörīrör bla; hauya hörīrör bla
 ‘sīnamīn’ aku, ‘spais’ aku, ‘insens’ aku,
 ‘mö’ aku, ‘pīraginsens’ aku; röbö wain
 aipam, olip wel röbö aipam; wit maga
 aipam, wit mag hauya aipam; hōn kau

aipam sipsip aipam; hōn hos aipam, ap
 hōn hos wabīlmīn pīxīp yōnmīdōi bla
 aipam; nöbö mö ñigō wobōn pōn hōm nag
 mabō rīmīdōi bla aipam; nöbö mö pīsan
 nuō nuō pīlōn ñin nag nīgōn pōn hōm
 nag mabō rīmīdōi bla aipam. Ap ñin sīm
 rīmīdōi piaku maku pal.

14 “Makwam nöbö ap sīm rīmīdōi
 bla Babilon nugwo yajöña, ‘Mīxīñ nagō
 rībyōx ap wā wā nan bla magalig yōm ra.
 Rīg gol silpa rīg ap wā hörīrör mīga mīd
 ap nan piaku magalig mödō yōm ra. Mai
 iswob pōinanö,’ cōña.

15 “Nöbö Babilon yöraku ap bla sīm rōn,
 rīg diba pīmīdōi nöbö bla, Babilon nugwo
 mī ölin höb gwogwo pīmīd aku, an algör
 ör rībā maga rö, rōn, hör hör yörkwō
 mīdōn mī göj im gīrōn, 16 yajöña,
 ‘Wöhö o! Wöhö o!

Taun dib keiryöbö ödöriö o!
 Taun diba kītīb wā kī, wölīj wā wā,
 ñapñap uñ wā ödöriö ‘linīn’,
 ñapñap uñ paskwolō mi, ñapñap uñ
 paskwolō bla pōn ud wabīl nīg gī
 mīdmīda;
 rīg gol, rīg ulul wā wā hörīrör rīg diba
 wobīb,
 mag mīj wā ‘pöl’ aku pōn
 ud wabīl nīg gī mīdmīda.

17 Jī weik wan aua akwör ap wā wā nun
 piaku
 magalig mödō anadō yōm rö,’ cōña.

“Bīyōj yōj nöbö bla aipam, mabō rīb
 nöbö ñin bla aipam, bīyōj rola yōnmīdōi
 nöbö mö bla aipam, bīyōj rola ap mag pī
 sīm rīmīdōi nöbö mö bla aipam, magalig
 hör hör yörkwō mījōña. 18 Hör hör yörkwō
 mīdōn, taun dib aku rīn yōnōn haub
 tuktukwa wōlmījōn aku nugwōn yajöña,
 ‘Taun ölisö keiryöbö ödöriö kīyöbö i hōd
 mīdmīdölō!’ cōña. 19 Ñin hauya pōn,
 yōcmac rol ñin sö pī ab gīrōn yajöña,
 ‘Wöhö o! Wöhö o! Babilon taun dib ölisö
 keiryöbö ödöriö wöhö o!

Babilon nun mīdmīn nugugīrōn, rīg
 gol, rīg silpa, rīg,
 ap wā wā rīg diba wobīb ap bla hörīrör
 mīga akwör mīdmīn,

röbö yuö biyöja yön girön, riḡ miḡa
akwör piḡidöl aku,
ji weik wan aua akwör ap wä nuḡ piaku
magaliḡ mödö aḡadö yöm rö, cöña.

20 “God nuḡ riḡin Babilon aḡadö pal ḡilix
ab ḡilix ri piḡin ḡi miḡd aku,
ñiḡ adöx yöd röul adö kau sö miḡdöi
piaku
päja yadön wobiö lero lero rön wahax
pöña!

God riḡin, nöbö kib piḡb mö aku
aḡadö piḡin biḡa aku,
ñiḡ Jisas nöbö mö nuḡwa miḡdöi bla aipam,
Jisas mönö wä pön dub nöbö nuḡ bla
aipam,
God mönö yadib nöbö bla aipam, ñiḡ
wobiö lero lero rön
wahax pöña!
Nuḡ ñiḡö miḡ ri gwogwam röḡ aku nugwön
God nuḡ nugwo mönö diba yadön,
painjö miḡ öliḡ höb diba piḡ nöl maku,”
me röḡa.

21 Makwam mag aku, ejol öliḡsö keiryöbö
ödöriö i, riḡ dib ödöriö wit maga pal caku
riḡ wit mag pi hauya riḡidöi riḡ akuyöbö i
pön ban yuö diba abön yadöḡa,
“Mag aliö akuyöbö algör ör taun dib
keiryöbö ödöriö Babilon
piḡ hajal abiḡ mai nöbö mö iswob
nugweñim.

22 Babilon nöbö mö wahax piḡ girön, ap
biyöḡ röxgöb pal girön,
ulamö pal girön, namaga piḡ girön riḡ
miḡdeñim.
Mabö adö hörirör riḡidöi akuyöbö reñim.
Wit maga pal caku riḡ wit mag pi hauya
riḡidöi akuyöbö reñim.

23 Nöbö mö hötiḡkö mila taun diba mibiḡ
aku iswob nugweñim.
Nöbö mö nölaḡ pön, wahax pön,
reñim.
Sim riḡidöi nöbö nagö bla,
möḡörb adadö piaku piaku hörirör
nöbö dib ödöriö miḡdmidöia.
Nöbö mö nagö kiḡ rön, inakmönö hörön
riḡ,
nöbö mö möḡörb adadö piaku piaku
nugwön magaliḡ mai duön

mag aliö akuyöbö algör ör riḡ gwog-
wam riḡidöia.

24 “Babilon nöbö mö bla akwör,
God mönö yadib nöbö nuḡ bla ñiḡö piḡ
pal niḡön,
nöbö mö nuḡ bla ñiḡö piḡ pal niḡön,
riḡidöia.
Nöbö mö möḡörb il kiḡ piḡ pal niḡmiḡdöi bla
magaliḡ ila aku paḡ Babilon ör.
Aliö almiḡd aku, God nugwo painjö miḡ
öliḡ höb dib aku piḡ nölö,” röḡa.

19

1 Ejol öliḡsö ödöriö aku mönö aku yad
pöröḡa nugwön niḡ bu ḡiḡi diba audiöx
nuguma. Bu röḡ aku, nöbö mö miḡa
akwör adöx yöd röul adö kau sö wahax piḡ
girön ajmöl aj halön yadmä,
“God ib nuḡwa yadiḡ biḡl sö duanḡ!
God ana akwör nöbö mö kömö
piḡmiḡda.

God ana akwör mil wä keiryöbö aliḡ miḡda.
God ana akwör Nöbö öliḡsö keiryöbö
ödöriö miḡda.

2 God ana mönö diba yadön, mönö piḡ nuöm
niḡ ri abön,
nöbö mö akuyöbö ñiḡö painjö mör
nöla.

Nöbö kib piḡb mö gwogwo ödöriö aku,
nöbö kib pön piḡsaḡ mag yönön riḡin,
nöbö mö möḡörb hörirör piakuyöbö hön,
nuḡ riḡidöḡ aku nugwön, ñiḡ kwo
algör paḡ mag akwör riḡ gwogwam
riḡidmä.

Mö aku nuḡ God nöbö mö mabö riḡidöi
bla piḡl pal niḡöḡ aku miḡ,
God nuḡ nugwo mönö diba yadön
painjö öliḡ höb diba nölö,” riḡmä.

3 Aliö rön, iswob ajmöla aj halön yadmä,
“God ib nuḡwa yadiḡ biḡl sö duanḡ!
Taun dib keiryöbö ödöriö Babilon yön
hauba niḡön,
hauba aku öim öim niḡmiḡjönḡö,”
riḡmä.

4 Aliö riḡin, yöḡ nöbö akuyöbö padokwo
padök paḡyöbö i höuöiliö aḡñiḡ bö (24)
aipam, ap kömö mös mös piaku aipam,
God hogw rol kiḡ rola römiḡd ḡi miḡdöḡ il
yöraku höxmax yuön ubiḡlön yadmä,

“Mî ödöriö!
 God ib nuŋwa yaďiŋ bîl sô duan!” me
 rîmâ.
⁵ Aliö rîmîŋ, mönô i hogw rol kiŋ mîďöŋ
 yöra pisô yöbö yadön yadöŋa,
 “Ŋîŋ nöbö mö mölyöbö bla aipam, nöbö
 mö rîb bla aipam,
 God ana mabö rî nölön nugwo
 ipöxmîďöi bla
 magaliŋ ib nuŋwa yaďiŋ bîl sô duan,”
 me rôŋa.

*Krais nöbö mö nuŋ bla pön mögöriŋ
 nuŋwa duan, wahax pöŋa*

⁶ Makwam mag aku nî bu diba i,
 röbö höja pîŋön kîka rî mag akuyöbö
 rîmîŋ, gunîma gigu rîmîŋ pî mîlkap
 nîgîm dumîď mag akuyöbö rîmîŋ audiöx
 nuguma. Bu kîka aku, nöbö mö mîga
 ödöriö aj halön yadmâ,
 “God ib nuŋwa yaďiŋ bîl sô duan!
 God Nöbö Dib ana aku Nöbö ölisô
 keiryöbö ödöriö.

Nuŋ Kiŋ mîďön
 nöbö mö akuyöbö magaliŋ nugwidîx
 mîďa.

⁷ Makwam, wâ raŋ nugugîrön wahax
 pîŋîm;
 God nuŋ Nöbö ölisô keiryöbö ödöriö
 mîď aku nugwön,
 ib nuŋwa yaďiŋ bîl duan.
 Aku agapîm: Sipsip Ha aku mönîŋ nuŋwa
 pîb wop aku möďö hö makwam,
 mö aku nöbö rama duba, ap rî pîďîlu
 gör mîďa.

⁸ Linîŋ wölîŋ wâ lei cöröx cöröx gî mîď i,
 God mönîŋ nuŋwa nugwo nölîŋ
 yömö,” rîmâ.

Linîŋ wölîŋ wâ aku il aku, God nöbö mö
 nuŋwa rî ri abmîďöi piaku maku pal.

⁹ Makwam ejol aku nî yadöŋa, “God
 mönô mî ödöriö yadmîď aku, mönô nuŋwa
 bli yadmön kai kîťö. Nuŋ yada, ‘Sipsip Ha
 aku wö raŋ duön nuŋ pîsaŋ ap diba nîmön
 nöbö mö piaku mî ödöriö wahax pöŋîŋö,’
 rî gö” me rôŋa.

¹⁰ Makwam ejol aku aliö rîmîŋ, nî
 yöďpîlô il nuŋ aku höxmax yuön, nugwo

höjöpainö, rîm aku, jî nî yadöŋa, “Wöhö.
 Naŋ almîjîŋö! God paŋyöbö akwör nugwo
 höjöpalo. Naŋ aipam, haul nöbö mölôu
 nöbö naŋ bla aipam, Jisas mönô wâ nuŋ
 aku nugw pön rîg yadmîď mag akuyöbö
 rîmîďöi aku, nî kwo algör God mabö rî
 nölîb nöbö nuŋ i mîďla. Jisas mönô ma
 yad wöxnö nîgöŋ mönô wâ akwör nugw
 pön, God mönô yadîb nöbö nuŋ bla nöbö
 mö piaku mönô yad nölîmîďöiŋö,” rôŋa.

*Krais hön hos age rola römîďön
 yönmîďöŋa*

¹¹ Makwam mag aku nugumön, adöx
 yöď röul adö kau sô möla röďîm, nöbö
 i hön hos age i rola römîď gî mîďöŋa.
 Nöbö hön hos rola römîď gî mîďöŋ aku,
 ib nuŋ mös: ib i Cîr, ib i Mî. Nuŋ nöbö
 mö bla ŋîgö mönô diba yadön, mönô pî
 nuöm nîg ri abön, painö öliŋ höb pî nölîmîď
 aku, amnîmab pî nölöl; rîg rîmîďöi mag
 akwör nugwön pî nölîmîďa. Aliö alön,
 nöbö mö bla pîsaŋ nuö nuö rön pîl rîbîx
 abmîď aku, rîbyöx nugw ri abön, mönô
 nuöm nîg ri abön, nuö nuö rön pîl rîbîx
 abmîďa. ¹² Mämäg nuŋ aku rîŋ pin röxgîb.
 Kiŋ nîgmîďöi usaŋ mea akuyöbö, mîga
 yöcmac nuŋ sô nîgmîŋ mîďöŋa. Mîxîŋ
 nuŋ aku ib i mîďöŋa. Jî ib aku, nöbö mö bli
 nugwölöi; nuŋ keir ör nugwa. ¹³ Wölîŋ röb
 gî mîď aku, haŋa unön nîgmîŋ haŋa aliŋ
 mîďa. Makwam ib nuŋwa, “God Mönô.”

¹⁴ Ami Nöbö adöx yöď röul adö kau sô
 piaku, wölîŋ age, wölîŋ lei mîďa hörîrör
 röbön, hön hos age rola hörîrör römîďön,
 nugwo mai dumâ. ¹⁵ Ajmöl nuŋ bö, yu
 mîxîl ölisô mei höröpîŋöŋa. Yu mîxîl ölisô
 mei aku pön, nöbö mö mögöriŋ hörîrör
 piaku pîsaŋ nuö nuö rön pîl pal nîgön, ain
 yöď mîxîl i pön, ŋîgö nugwidîx mîjöŋa.
 Makwam God yad nîgöŋ wop aku, God
 Nöbö Diba, Nöbö ölisô keiryöbö ödöriö
 aku, nöbö mö mag gwogwo rön nugwo höj
 nugwön akuyöbö nugwaŋ, mî ölisô wölaŋ
 yadaŋ, ŋîgö wain mag akuyöbö röxg pön,
 God wain maga röb caku rîb möla abön,
 hön hos age rola römîď gî mîď Nöbö aku

ñigö rōb caku cōna. ¹⁶ Makwam wōlij m̄x̄il nuñ aipam, mabim nuñ aipam, ib i m̄ida:

KIÑ PIAKU KIÑ ÑIÑJA MAKU NÖBÖ DIB
PIAKU NÖBÖ DIB ÑIÑJA MAKU

¹⁷ Makwam n̄i nugumōn, ejol i naiō mib̄il yōraku pisō öb̄il ḡi m̄id̄im nuguḡirōn, yōur adōx mib̄il yōr sō hōd n̄ig yōnm̄id̄im akuyōbō ñigō wō diba rōn yadōña, “God ñigō ap mag diba nōl̄iba r̄im̄id̄ aku, magal̄ig hōn mögum ri! ¹⁸ Ñiñ hōn, kiñ bla m̄ix̄iñ̄a n̄imōn, ami nōbō nugwid̄ix̄ m̄id̄ib̄ nōbō dib bla m̄ix̄iñ̄a n̄imōn, ami nōbō ölsō bla m̄ix̄iñ̄a n̄imōn, hōn hos bla m̄ix̄iñ̄a n̄imōn, nōbō hōn hos pōn yōnm̄id̄oi bla m̄ix̄iñ̄a n̄imōñ̄a. Nōbō mö nag mabō r̄im̄id̄oi bla, nōbō mö r̄ib̄ ñiñja keir yōx̄ nugwōn mabō r̄im̄id̄oi bla, nōbō mö ib̄ diba m̄id̄ bla, nōbō mö ib̄ m̄id̄öl bla, m̄ix̄iñ̄ ñigō bla magal̄ig n̄imōñ̄iñ̄jō,” rōña.

¹⁹ Makwam mag aku nugumōn, ap hōpebō aku aipam, kiñ mögōr̄ib̄ adadō piaku piaku hör̄ir̄ör piaku aipam, ñiñ duōn, hōn hos age p̄i yōnm̄id̄ Nōbō aku aipam, ami nōbō nuñ bla aipam p̄isañ nuō nuō r̄iba, ami nōbō ñiñ bla pōn hō mögum r̄im̄ä. ²⁰ Aliō al̄m̄id̄m̄in, hōn hos age pōn yōnm̄id̄ōñ Nōbō aku, ap hōpebō aku aipam, nōbō nuñwa nōbō mö akuyōbō ñigō inakmōnō hör̄ōn ap rōl̄ib̄ä akuyōbō rōñ nōbō aku aipam, ñigō p̄i c̄ic̄i n̄igōn, ban yuō r̄in salpa pina wōdō painō suba al̄ig p̄im̄id̄ möl bō abōña. Ap hōpebō nōbō nuñ aku, nuñ hōd nōbō mö m̄iga akwör inakmōnō hör̄m̄in, ñiñ ap hōpebō ib̄ kit̄ib̄ aku pōn, nuñ r̄ig m̄id̄ōña nugwōn anau nuñwa tatal r̄i n̄igim ap aku hōjōpalm̄id̄m̄ä.

²¹ Makwam hōn hos age p̄i yōnm̄id̄ōñ Nōbō aku, yu m̄ix̄il ölsō ajmōl nuñ bebō hör̄ōp̄inōñ aku, ami nōbō akuyōbō ñigō magal̄ig p̄il pal n̄iḡm̄in, yōur bla hōn m̄ix̄iñ̄ ñiñ bla n̄im̄ nōi nugwōn rōbōxm̄ä.

20

*Seten nag m̄idañ k̄im akuyōbō wan tau-
san yōñōna*

¹ Makwam mag aku nugumōn, ejol i ulōm möl hokwō rōdölōñ ki wab aku aipam, nag sen ölsō rogw aku aipam, imag nuñ aku p̄irag adōx yōd rōul adō kau sebō hōm̄ida. ²⁻³ Pōn hōm̄id̄m̄in, kas kaglō aku, kas maduebō öim n̄igōñ aku, nugwo p̄i c̄ic̄i n̄igōn, nōbō mö mögōr̄ib̄ hör̄ir̄ör akuyōbō ñigō iswob inakmōnō hör̄ōlañ, me rōn, nag wab̄il pōn du ulōm möl hokwō rōdölōñ möl bō abōn, uba wōl nōl gō n̄ig ri abōña. Kas kaglō al̄m̄id̄ōñ aku m̄i, nuñ möl aku naga m̄idañ, k̄im akuyōbō wan tausan duañ, iswob yau ab̄iñ hōn, hör̄ ul m̄iñi r̄ip̄ yōnm̄ijōna. Maduar inakmōnō hör̄m̄id̄ kas aku kijaki m̄i Seten.

⁴ Makwam nugumōn, nōbō mö bli inōm ñiñja kiñ hogw̄ rol hör̄ir̄ör piaku rōm̄id̄ ḡi m̄id̄m̄ä. Nōbō mö piaku, God yadm̄in ñiñ nōbō mö akuyōbō ñigō mōnō diba yadōn mōnō p̄i nuōm n̄iḡiba r̄im̄id̄m̄ä. Nōbō mö piaku, ap hōpebō aku ib̄ nuñwa mag wōl ḡirōn, nuñ r̄ig m̄id̄ōña nugwōn anau nuñwa tatal r̄i n̄igim ap aku ib̄ nuñwa mag wōlōlim; ib̄ kit̄ib̄ nuñ aku möigw̄ sō mōnō in̄sō rol piaku pōlim; Jisas mōnō wā nuñwa nōbō mö akuyōbō ñigō wōxnō yad nōlōn, God Mōnō r̄ig yadm̄id̄ mag akuyōbō akwör r̄im̄id̄m̄in, ñigō göliōda rōmaxdōrm̄ä. N̄i nugugu m̄id̄m̄ōn nuguḡirōn, inōm piaku kōmō n̄igōn, Krais p̄isañ nōbō mö akuyōbō ñigō kiñ rōxḡib̄ nōbō mö akuyōbō nugwid̄ix̄ m̄id̄im̄ m̄id̄im̄, k̄im akuyōbō wan tausan yōñōña. ⁵ Nōbō mö bli wōrōxim̄ bla, wop aku öb̄ilōlim. K̄im akuyōbō wan tausan yōnm̄id̄ōña, mai öb̄ilm̄ä. Mōnō yadm̄id̄il̄ ki, God nuñ hōd r̄im̄in nōbō mö piaku hōbkal̄ öb̄ilm̄ä akwör yadm̄id̄la. ⁶ Nōbō mö hōd öbiōñ bla, God nōbō mö nuñwa keir akwör m̄id̄ōn wā rañ nuguḡirōn m̄i ödōriō wahax p̄i ḡirōn m̄ijōñ̄a. Yōrbō wōrōxeñ. Ñiñ God Krais ñigō nuarō hogwa hōjōpal ur nōl̄ib̄ nōbō mö rōxḡib̄ mabō r̄i nōl̄ ḡir̄ m̄id̄ōn, Krais p̄isañ nōbō mö akuyōbō ñigō kiñ rōxḡib̄ nugwid̄ix̄ m̄id̄iñ m̄id̄iñ, k̄im akuyōbō wan tausan yōñōna.

Seten ölinj höb diba pöna

⁷ Kim akuyöbö wan tausan hö duan nugugirön, God ejol nun akuyöbö ñigö yadan, ñin Seten nugwo naga yau abin, ⁸ nun duön nöbö mö mögörib il ki adadö piaku piaku hörirör midöi akuyöbö ñigö magalig inakmönö hörön yajöna. Nöbö mö piaku, Gog nigön Megog yönö. Seten ñigö magalig p+x+p han, ñin nuö nuö piliba höña. Nöbö mö nuö nuö plmijön piaku, ñin rig jimi ban yuö halaia rig midmid mag akuyöbö rig mijöña. ⁹ Ñin malö malö piaku piaku hön, taun dib God nöbö mö nunwa midmid aku, taun dib God nun madmag nigmid aku, wob yuö nigmä. Taun aku wob yuö nigmä aku, ji God nun rimin, riba rin pina adöx yöd röul adö kau sebö pinön, ñigö yön bicum duöña. ¹⁰ Makwam God ejol nun bla, kijaki nun nöbö mö akuyöbö ñigö inakmönö hörön pön p+x+p homidön aku, nugwo pön du rin pina rig salpa alig yonmid ban yuö möl bö abmä. Ap höpebö aku aipam, nöbö nunwa nun nöbö mö akuyöbö ñigö inakmönö hörön yadmidön nöbö aku aipam, höd ban yuö bö abim midmä. Mila aipam, c+c+bö yuö aipam, öim öim mi ölinj höb pi gir mijöña.

Mönö dib yonyöbö aku

¹¹ Makwam nugwön nugumön, hogw rol kin age diba aipam, Nöbö rola römid gi midön aku aipam midöña. Nöbö Diba nun yöraku midmin nugugirön, rib pia migrö ki adöx sö pisan bör anadö hör piaku du yöm rim, mai nugwölim. ¹² Makwam ni nugumön, nöbö mö dib midön wöroxim bla aipam, nöbö mö mölyöbö bla midön wöroxim bla aipam, magalig hön hogw rol kin il yöra öb+l gi midim nugugirön, köp bli pi begulmä. Köp i, nöbö mö kömö midön, rig rim mag akuyöbö nugwön kai kitmä. Köp aku pi begulön, köp i pi begulmä. Köp mai pi begulim aku, nöbö mö öim öim kömö mijön bla ib ñina kai kitmä. Pi begulmin nugugirön, God nun nöbö mö wöroxim bla agap apim rim aku

nugwön, mönö pi nuöm nigön, ñigö nuöm nigöña. ¹³ Nöbö mö ban yuö diba yuö piaku wöroxim bla dum nugugirön, God nun ñigö mönö diba yadöña. Wöroxib Mag aku aipam Rönau Rama aku aipam nöbö mö wöroxön du pöx midim akuyöbö ñigö magalig pön du nölm+n nugugirön, ñin hörirör agap apim rim aku nugwön, God ñigö mönö diba yadöña. ¹⁴ God nun alöña nugwön, Wöroxib Mag aku aipam Rönau Rama aku aipam, God yadmin pön du rin pina yonmid ban yuö bö pi abmä. Rig pina yonmid ban yuö dumidöi aku 'Is-wob Wöroxöninjo' rimidöia. ¹⁵ Makwam nöbö mö öim öim kömö mijön bla, ib ñina kai kitim köp rogw aku, nöbö mö bil kai ib ñina köp aku midölöña nugwön, God nun yadmin, ñigö magalig algör ör pön du rin pina yonmid ban yuö bö pi abmä.

21

Mögörib il ki aipam, adöx sö aipam keir yonyöbö nigöña

¹ Midön nugumön, mögörib yonyöbö aipam, adöx sö yonyöbö aipam midöña. Mögörib hödyöbö aku aipam, adöx sö hödyöbö aku aipam mödö yöm rim midölön. Ban yuö höd midmid aku aipam mödö yöm rim midölön. ² Makwam ni nugwön nugumön, God rimin Taun Dib Lei, Jerusalem yonyöbö aku, adöx yöd röul adö kau sebö homida. Taun Dib Lei aku, mö bla nöbö piba wölj kitib wä yömön pöx midöi mag aliö akuyöbö rig midöña.

³ Makwam ni audiöx nugumön, hogw rol kin midön mibil yöraku yöbö, mönö diba wö ri yadön yadöña, "Weik ila nigön, God nun keir nöbö mö bla pisan ram ur nigön mijöña. Nun nöbö mö bla pisan midan, ñin nöbö mö nunwa mijöña. God nun keir ñigö pisan midön, God ñina mijöña. ⁴ Nun map röbö mämäg ñina mid aku magalig ör+x aböna. Nöbö mö wöroxen; ömörö pan, lib pilan imeñim; ölinj höb peñim. Aku agapim: mögörib

20:8: Esik 38:2,9,15-16 **20:9:** 2Kin 1:10 **20:10:** Sam 11:6; Rep 19:20; 21:8 **20:12:** Dan 7:9-10; Mat 25:31-46; Apos 17:31; 2Kor 5:10; Rep 13:8 **20:13:** Rom 2:6; 1Pit 1:17; Rep 2:23; 22:12 **21:1:** Ais 65:17; 2Pit 3:13
21:2: Ais 52:1; 61:10; Hib 11:16; 12:22; Rep 3:12 **21:3:** Lep 26:11-12; Esik 37:27; Sek 2:10; 2Kor 6:16 **21:4:** Ais 35:10; 65:19; Rep 7:17

hödyöbö aku mödö yöm rīm weik mīdölö,” rōṇa.

⁵ Makwam kiṇ hogw rolrola rōmīdōṇ Nōbö aku nī yadōṇa, “Nī ap magalīg ap yonyōbö rī nīgmīdlö,” rōṇa. Aliō yadōn nī yadōṇa, “Mōnō yadmīdīl kī kai kītō. Mōnō kī, mōnō ma ödōriō, nōbö mö bla aṇadō nugw pīṇ,” me rōṇa. ⁶ Aliō yadōn nī yadōṇa, “Wopik yadmīdīl ap kī magalīg mödö rīla. Nī maduar ib hör i mīdma, mai öim öim mījīna. Il aku nör, pīñ aku nör mīdla. Nör rīmōn, ap bla magalīg ila nīgōn mīda. Nör rīmōn, ap bla magalīg yöm cīnōb yöm cōna. Nōbö mö kai rōbö de pīlmīdan, ñīgō yadmōn, rōbö ilam möl rōdōṇ kōmō mag nōlīb aku nīmōña; wobeñ, hör nīmōña. ⁷ Nōbö mö ömörō haṇ, rīb mīga nugwölōn, nī cīrīp gö nīg gī mījōñ akuyōbö, ñīgō ap yadmīdīl kī magalīg nōina. Nī Nuō ñīṇa mīdmōn, ñīṇ halōu ha na mījōña. ⁸ Jī nōbö mö, God nugwo cīrīpōn ömörō pīnīṇō, rōn, rībyōx nugwōn ipōxmīdōi bla; nōbö mö Jīsas mōnō wā aku nugw pōn rōböxmīdōi bla; nōbö mö mī mag gwogwo ap pīx kepkep rīmīdōi bla; nōbö mö nōbāpō pīlmīdōi bla; nōbö mö kib mag yōnmīdōi bla; nōbö mö kīj rīmīdōi bla; nōbö mö god inakmōnō hör ap piaku hōjōpalmīdōi bla; nōbö mö mōnō inakmōnō hörōn yadmīdōi bla; ñīṇ magalīg du mījōñ ban yuō rīn salpa pina wōdō painō suba alīg pīmīd möl bö. Nōbö mö möl aku diōñ aku ‘Iswoḅ Wōrōxōñīṇō’ rōlīṇō,” rōṇa.

Jerusalem yonyōbö

⁹ Ejol akuyōbö mīj sō höd kwosō ñīṇa pōn pōrōi bla, ejol paṇyōbö i hōn nī yadōṇa, “Naṇ hō, Sipsip Ha aku, mö nuṇ pība rīmīd aku, mö akwōr yabumōn nugunaṇō,” rōṇa. ¹⁰ Aliō rīmīn, God Inōma nuṇ nī aja wōlmīn nugugīrōn, ejol aku nī pōn, pōn du mögōrīb önōṇ aṇmag dib ödōriō mī bīl pisō i wōluōn, nī yabumīn nugumōn, Taun Dib Lei Jerusalem aku, God adōx yōd rōul adō kau sō mīd

yōraku yōbö hōmīdōṇa. ¹¹ God Jerusalem yonyōbö aku abmīn hōm nugumōn, God nuṇ keir mil wā keiryōbö alīg mīd mag akuyōbö, taun aku algör ör mil wā keiryōbö alīg mīdōṇa. Taun kītīb wā aku rīg wā wā rīg mīga wobīb akuyōbö, rīg jasper cōrōx cōrōx gī mīd mag akuyōbö, cōrōx cōrōx gī mīdōṇa. ¹² Rīg kul mīxīl ödōriō Jerusalem yonyōbö aku wob suai rōn, ödōi rōmō akuyōbö möl sō mīdōṇa. Ödōi rōmō möl sō akuyōbö ubalīja hörīrōr mīdōṇa. Ejol akuyōbö möl sō ödōi rōmō ubalīj piaku hörīrōr nugwidīx mīdmā. Ubalīj piaku, Juda ila hörīrōr akuyōbö möl sō mīdōi akuyōbö ib ñīṇ bla kai kītīmā. ¹³ Ödōi rōmō ubalīj piaku: mañō adō bö mös paṇ; līj adō sō mös paṇ; cakō adōi mös paṇ; cakō adōi mös paṇ. ¹⁴ Kul aku höd ila nīgōn, rīg mīxīl dib akuyōbö möl sō rag hō nīgōn, mai kul wobim rol sō. Rīg mīxīl dib piaku, Sipsip Ha mōnō wā pōn dub nōbö akuyōbö möl sō bla, ib ñīṇ bla kai kītīmā.

¹⁵ Ejol nī mōnō yadmīdōṇ aku rīg gol i pōn rim rīp mīxīl i pī gī mīdōṇa. Rīp akuyōbö pōn, ap i rība nīg nugwōn, ap aku mīxīla pōdpōdiō rōxg mīd aku iṇ wōd nugumīdōia. Makwam ejola nuṇ nīg nugub rīp aku pōn, taun dib aku nīg nuguba rīmīdōṇa; ödōi rōmō ubalīj aipam, rīg kul aipam, taun diba magalīg nīg nuguba rīmīdōṇa. ¹⁶ Makwam ejola nuṇ nīg nugub rīp aku pōn, taun ma aku rīpa pī nīg nugwōn, taun dib aku mīxīl pōdpōdiō rōxg mīd aku iṇ wōd nugumīn, nī nugumōn, mañō adō bebō yōj adō sō stadia akuyōbö twelp tausan duōṇa; cakō adōi yōbö cakō adōi stadia akuyōbö twelp tausan duōṇa. Kul cuōxiō wobim aku adō adō iör i hör mīdölōṇ; nīg nuguguba akwōr stadia akuyōbö twelp tausan duōṇa.* ¹⁷ Ejol aku nuṇ nīg nugub rīp aku pōn, taun diba kul wob suai rīg mīdōṇ aku, nōbö mö rīp nīgōn iṇ wōd nugumīdōi mag akuyōbö iṇ wōdōn,

21:5: 2Kor 5:17 **21:6:** Ais 55:1; Jer 2:13; Jon 7:37; Rep 1:8,17; 22:17 **21:7:** 2Sam 7:14; 1Kro 17:13; Sam 89:26-27 **21:8:** Mat 25:41; Rep 20:15; 22:15 **21:10:** Esik 40:2 **21:11:** Ais 60:1-2,19 **21:12:** Esik 48:30-35

21:15: Esik 40:3; Rep 11:1 * **21:16:** Grik mōnō yadōn stadia akuyōbö 12,000 me rīmīdōi aku, kilomita akuyōbö 2,200. † **21:17:** Grik mōnō yadōn kiubit akuyōbö 144 me rīmīdōi aku, mita akuyōbö 65. **21:18:** Ais 54:11-12

migrö bö rīb adōx sō in wöd nugum+n, nī nugumōn, kiubit akuyōbō wan hadred poti po (144) duōṇa.† ¹⁸ Kul aku, rīg jaspā me rīmīdōi aku pōn rī nīgm+n mīdōṇa. Taun dib aku, rīg gol wā wā glas mil ab gī mīd mag akuyōbō alīg gī mīd akwōr pōn rī nīgm+n mīdōṇ aku mī, mī mil ab gī mīdōṇa. ¹⁹ Rīg mīxīl diba pōn rīg kul il bö nīg gīm mīdōṇ bla, rīg wā wā rīg diba wobīb hōrīrōr mīga akwōr pōn, rīg mīxīl dib piaku rī nīgm+n mīdōṇa. Rīg agñīṇ bö rīg jaspā aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg agñīṇ rībyōbō aku rīg rīnaub, rīg sapaia aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg igwō wōlō aku rīg kōmō kōmō, rīg aged aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg igwō aku rīg kōmō kōmō, rīg emral aku rī nīgm+n mīdōṇa; ²⁰ rīg mōmīd aku rīg paskwolō aipam age aipam rōmerōmō rīg mīd, rīg sadoniks aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg inōsu aku rīg paskwolō, rīg kanilian aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg mīj aku rīg hōmlō gōj, rīg krisolait aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg amñaxīb aku rīg kōmō kōmō, rīg berīl aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg mac aku rīg hōmlō gōj mia, rīg topas aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg ragpīd aku rīg kōmō kōmō aipam hōmlō gōj aipam rōmerōmō rīg mīd, rīg krisopres aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg agīp aku rīg paskwolō, rīg haiasin aku rī nīgm+n mīdōṇa; rīg mīgan kwo aku rīg rīnaub, rīg amedis aku rī nīgm+n mīdōṇa. ²¹ Ōdōi rōmō ubalīj akuyōbō mōl sō, kōme wōdō lanō yōn gī mīd mag aliō akuyōbō lanō yōn gī mīd mag mīj ‘pōl’ aku, mag dib akuyōbō mōl sō pōn rī nīgm+n mīdōṇa. Taun dib aku, ōdōi rōmō bla rīg gol wā wā glas mil ab gī mīd mag akuyōbō alīg gī mīd akwōr pōn rī nīgm+n mīdōṇ aku mī, mī mil ab gī mīdōṇa. ²² Taun dib aku nī God hōjōpalīb ram i nugwōlīm. God Nōbō Diba, Nōbō ōlīsō keiryōbō ōdōriō aku aipam, Sipsip Ha aku aipam mīdōi aku mī, God hōjōpalīb ram i mīdōl; ñīṇ nuarō hogwa God hōjōpalīb rama mīdōia. ²³ Makwam God mil mag wā keiryōbō alīg mīd aku, Sipsip Ha hōtīkō mila rīmīd

mag aliō akuyōbō, nuṇ kwo mil mag wā keiryōbō alīg mīd aku, ñīṇ nuarō hogwa aliō alīmīdōi aku mī, taun aku naiō rōun yōṇō mabō i mīdōl. ²⁴ Nōbō mō mōgōrīb adadō piakuyōbō hōn taun aku du mījōñ bla, mil wā aku nugwōn yōnmījōña. Kin mōgōrīb adadō piaku piakuyōbō taun aku du mījōñ bla, ap agap apīm waiō, ap agap apīm mila alīg mōgōrīb ñīṇ yōra rīmīdim bla, alīg pōn du taun dib aku yuadō du mījōña. ²⁵ Taun aku ubalīj bla idīxeñ; pīxmag guren; ubalīja ōim ōim rōd gōr mījōna. ²⁶ Nōbō mō mōgōrīb adadō piakuyōbō hōn taun aku du mījōñ bla, ap agap apīm wā, ap agap apīm mila alīg mōgōrīb ñīṇ yōra rīmīdim bla, alīg pōn du taun dib aku yuadō du mījōña. ²⁷ God nugwo hōlul rīmīd ap aku, taun aku yuadō dub maga nīgen. Nōbō mō god inakmōnō hōjōpalōn mag gwogwo rīmīdōi bla, taun aku yuadō dub maga nīgen. Nōbō mō ōim ōim kōmō mījōñ kōp rogw mīdō bö, Sipsip Ha ib ñīṇa kai kīdīm mīd nōbō mō piakwōr taun aku yuadō diōña.

22

Kōmō Mag Nōlīb Rōbō aku

¹ Ejol aku kōmō maga nōlīb rōbō aku nī yabum+n nuguma. Rōbō hōmīdōṇ aku, glas cōrōx cōrōxīb rīmīd mag akuyōbō cōrōx cōrōxīb rīp hōmīdōṇa. Rōbō aku, God Sipsip Ha aku yōṇō hogw rol kin ñīṇ nuarō hogw aku rōmīd gī mīdim yōraku mōla rōdōn, ² taun diba ōdōi mībīla duōn duōṇa. Rōbō pō adōi adōi bī maga nīmōn ōim ōim mījōñ bī aku wōl gī mīdōṇa. Bī rōmō aku kīm paṇ paṇ mīlmeja hōrīrōr mīgan sō ōim ōim maga yaxmīdōṇa. Bī panō aku nōbō mō mōgōrīb adadō piaku piaku hōrīrōr ñīgō rīmīn kōmō nīgmīdōṇa.

³ Taun dib aku, God nuṇ hōlul rīmīd ap aku mīden. God Sipsip Ha aku yōṇō hogw rol kin ñīṇ nuarō hogw aku, taun dib aku mībīl yōra mījōna. God nōbō mō nuṇ bla, mabō nuṇwa rī nōl gīr mījōña. ⁴ Taun dib aku, God nōbō mō nuṇ bla Sipsip Ha hanāj

mämäg yuö nuṇwa nugwōña. Sipsip Ha ib nuṇwa möigw ñiṇ sō kai kīt nīg+iṇ mījōna. ⁵ Pīxmag guren. God Nōbö Dib aku nuṇ mil ñiṇa mījōn aku mī, hōt+kō pina aipam, naiō aipam mabō i mīden. Makwam ñiṇ öim öim kiṇ rōxg mījōña.

Womiöx mīda Jisas hōna

⁶ Makwam ejol aku nī yadōṇa, “Mönö yadmīdīl kī mī aṇadō nugw pīb mönō. Nōbö Dib, Inöm nuṇwa mönō yadīb nōbö nuṇ akuyōbö ñigō rība nōlmīn mönō nuṇwa yadmīdōi God akwör, ejol nuṇwa yad abmīn hōn, mabō rī nōlīb nōbö nuṇwa yadōn, womiöx mīda cōn mönō aku yad nōlmīdō,” rōṇa.

⁷ Jisas mönō yadōn yadōṇa, “Nugwi! Womiöx mīda ina. Ap agap apīm mai rība rīmīd aku, köp rogw kī mīda. Nōbö mö kai mönō kī nugw pōn, rīg yadmīd mag akuyōbö rīmījōñ bla, wā raṇ nugugīrōn wahax pīmījōñ+iṇō,” rōṇa.

⁸ Nī Jon, ejol nuṇ agō mönōm yadmīdōṇ aku aipam, ap agap apīm rīmīdōṇ aku aipam magalīg nuguma. Makwam ejol mönō yadmīdōṇ aku aipam, ap agap apīm rīmīdōṇ aku aipam magalīg nugw pōrōn, hō pīn ejol aku yōdpīlō nuṇwa il yōraku hōxmax yuōn, nugwo hōjōpānō, rīma aku, ⁹ jī nī yadōṇa, “Wöhö. Naṇ almi+jīnō! God paṇyōbö akwör nugwo hōjōpālō. Naṇ aipam, God mönō yadīb haul nōbö naṇ bla aipam, nōbö mö mönō mīd köp rogw yuō kī rīg yadmīd mag akuyōbö rīmīdōi bla aipam, ñiṇ God mabō rīmīdōi mag akuyōbö, nī kwo algör ör God mabō rīmīdlō,” rōṇa.

¹⁰ Makwam ejol aku nī yadōṇa, “Mai cōn mönō kai kītīlō aku, pī rogw rōn piaku umad nīgmī+jīnō; womiöx mīda, mönō kai kītīlō akuyōbö magalīg cōna. ¹¹ Aku nugwōn, nōbö mö mag gwogwo rīmīdōi bla, ñiṇ paṇ mag gwogwo rol akwör rī gīr mīd+iṇ; nōbö mö kib mag yōnmīdōi bla, ñiṇ paṇ mag akwör rī gīr mīd+iṇ; nōbö mö mag wā rīmīdōi bla, ñiṇ paṇ mag wā akwör rī gīr mīd+iṇ; nōbö mö lei gudogudō mīdōi

bla, ñiṇ paṇ mag lei gudogudō akwör rī gīr mīd+iṇ,” me rōṇa. ¹² Jisas mönō yadōn yadōṇa, “Nugwi! Womiöx mīda ina. Wop aku, ñiṇ nōbö mö nī bla agap apīm rīmīdōi aku nugwōn, painō algör ör ap wā nöina. ¹³ Nī maduar ib hör i mīdma, mai öim öim mījīna. Nör rīmōn, ap bla magalīg ila nīgōn mīda. Nör rīmōn, ap bla magalīg yōm cīnōb yōm cōna. Il aku nör, pīñ aku nör mīdla.

¹⁴ “Nōbö mö wōlīj ñiṇa rōbö pīlōn äbād nīg rī abōñ bla, wahax pōña. Bī maga nīmōn öim öim mījōñ aku nōlmōn, ñiṇ nīmōn du taun dib aku yuadō diōña. ¹⁵ Jī wōñō hōpebö bla taun aku dub maga nīgöl. Nōbö mö kīj rīmīdōi bla; nōbö mö kib mag yōnmīdōi bla; nōbö mö nōbāpō pīlmīdōi bla; nōbö mö god inakmōnō hör ap piaku hōjōpalmīdōi bla; nōbö mö mönō inakmōnō hörōn yadmīdōi bla; ñiṇ rīṇadō bö ör mījōña.

¹⁶ “Nī Jisas, ejol na aku yad abmōn, duōn ñigō nōbö mö cōc na mögōrīb adadō bla mīdōi bla, ñigō mönō nī kī yad nōla. Nī Depid yōxaṇ yōx+iṇ yōxīp u hōuōilmel rīṇ, Nōbö Diba mījōn+iṇō, rīmā akwör nī mīdla. Nī mī, ruō löubi rīm gupō pogulīda wōl hōm nugugīrōn yadmīdōi gupō akwör nī mīdlō,” rōṇa.

¹⁷ God Inōma aipam, Nōbö mö pōn mö aku aipam, “Hanel!” rōia.

Nōbö mö mönō mīdō kī nugumījōñ bla algör ör, “Hanel!” rīṇ.

Ñiṇ nōbö mö rōbö de pīl bla magalīg hōi! Hōn, rōbö kōmō mag nōlīb aku hör pī nīmi.

¹⁸ Nōbö mö mönō köp rogw kī mīda mämäg nīg nugwōn yadīṇ, ñiṇ nugwōñ bla, ap agap apīm mai cōn mönō aku nugw rī abōña. Nōbö mö bli mönō mīdō kī nugwōn, mönō hör um bli pī yuadō bö nīgōn yad nōlmījōñ aku, God ñigō painō mī öliṇ hōb pī nōlōn raṇ, ömōrō diba köp rogw kī rīg yad gī mīd akuyōbö akwör pōña. ¹⁹ Makwam nōbö mö mönō mīdō kī, rīb bli pōinīṇō, rōn, rōböxmījōñ aku,

22:5: Dan 7:18,27; Rep 5:10; 20:6; 21:23,25 22:6: Rep 1:1 22:7: Rep 1:3 22:8: Rep 19:10 22:11: Dan 12:10 22:12: Ais 40:10; Jer 17:10; Rep 2:23 22:13: Ais 44:6; Rep 1:8,17; 21:6 22:14: Jen 2:9; 3:22 22:16: Naba 24:17; Ais 11:1,10; Rom 1:3; Rep 2:28; 5:5 22:17: Ais 55:1; Rep 21:6 22:18: Diut 4:2; 12:32

God ñigö painö bî mag nîmön öim öim mîjõñîñö, rön yad aku, wöhö ran nîmeñ; Taun Dib Leia du mîjõñîñö, rön yad aku aipam wöhö ran dueñ.

²⁰ Nöbö mönö nuṇwa kai kitîl kî Nöbö aku yadön yada, “Yöwö! Womiöx mîda

inö,” ra.

Mag aliö akuyöbö aku mag waiö! Nöbö Dib Jisas, nagö hane!

²¹ Nöbö Dib ana Jisas ñigö God nöbö mö nuṇwa uliöxön, pî ösös rî ri abön, nugwidîx mîd ri ab gî mîdan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.